Stegmüllerné Gerster Mária, festőnő l.

Gerster M.

Stegmüllerné, Sester Mária

Lyka Károly (7.

Magyar Művészet

1930. 697

nekrolog

Stegmüllerné
Gerster Mária

Gestö 1886

l.

Manszdebrkiáll.

84. 4.

G. Poussin Dughet(?)

4257. *Olasz táj*

Hegyes vidék, melynek e
vízesést, míg jobbról erőd lát
toronynyal. Legelől egy jobbraf
a reá bízott szarvasmarhákra
egy része leheveredett és egy
vezető úton két hajcsár közeledi
A háttérben pedig magas heg
magasban három madár röpkö

Bádoglemez (ovális), mérete
4257. — Becsértéke 200 K. — Né
mánya 1907 november 14-én (14
az átvétel jóváhagyására vonatkoz
számnál. — Bejelentetett 1913 m

Kifüggesztésére vonatkozó ad
ban. 1913: 30. *Gaspar Dughet*

Jegyzet. Az e festményre
pedig:

a) a törzsleltárban (1920–
gemälde: Landschaft. Im geschnitz
(I. Salon);

b) a leltári kivonatban (2
Gaspar Dughet (Poussin): Lands
schnitzten Rahmen. Venedig 1871.

c) a hagyományi jegyzékben
Poussin Dughet: Tájék jobbról erő

d) az átvételi okmányban (216
Dughet: Tájék jobbról erőddel. Bá

Hag. 1912.
Pálffy

STEGMÜLLERNÉ GERSTER MÁRIA. November 26-án meghalt Budapesten nyolcvannyolc éves korában özv. *Stegmüller* Sándorné *Gerster* Mária festőművésznő, aki a kilencvenes évek óta gyakran szerepelt a budapesti kiállításokon virágképeivel. *Gerster* Mária 1843 május 6-án született Kassán, művészcsaládból, amelynek tagjai közül Kálmán és Károly építész, a másik Károly festő, Etelka énekművésznő volt. A festészetben első tanítója *Hegedüs* István festő volt Kassán s amit tőle tanult, azt 1881-ben mutatta be Budapesten a nőíparkiállításon. 1884-ben beiratkozott a Mintarajziskolába, ahol 1887-ig tanult. Azután *Karlovszky* Bertalan magániskolájában folytatta tanulmányait. 1890-ben állította ki Orgonavirágok c. festményét a Műcsarnokban, hasonló munkákkal szerepelt később a Nemzeti Szalon kiállításain.

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 647 l

legi igazgatója, Demmler és Bange-val együttműködve keltette életre. A földszínti nagy csarnok, melyet a Gröningen-ből való templomi karzat, az északnémet románkori művészet egyik legszebb alkotása, kétfelé oszt, magában foglalja a népvándorláskori és korai középkori művészeti emlékeket, kronológikus elhelyezés által módot nyujtva a művészeti fejlődés áttekintésére. Jól megvilágított oldalfülkékben az elefántcsontokat és bronzokat állították ki, melyek így az előnyös, szinte intim hatást kiváltó elrendezésben kitünően érvényesülhetnek. A felső emelet kizárólag felső-világitású termeiben az időrendben későbbi emlékeket állították fel, áttekinthető, izléses összeállításban tárva fel a festészeti és szobrászati parallelfejlődést. A német renaissance nagy mestereinek alkotásai, — festmények, faszobrok, bronzok és gobelinek, — ritmikus tagoltságukban különösen élvezetes, izléses összhatást mutatnak fel. A rokoko-korszak művészetéről, melyből kevesebb nagyobbszabású alkotás került bemutatóra, kiegészítő képet nyujt a merseburgi kastély beépített kis porcellán-kabinettje, ékszerkazettához hasonló, ragyogó díszű kis interieur, a német rokoko-művészet egyik legmegkapóbb, könnyed és izléses alkotása. Meglepően hat ellenben a

Gerster Mária, férjezett *Stegmüllerné*, festőnő; szül. 1843 máj. 6-án Kassán. Rajzolgatni már a szülői házban tanult, utóbb pedig Hegedűs István kassai piktortól sajátította el az olajfestés elemeit. Az 1881. évi budapesti nőiparkiállításon állított ki először virágképeket és ezekre dícsérő oklevelet, valamint bronzérmet kapott. A következő évben a Műcsarnok egy alkalmi kiállításán Mezei virágaival magára vonta Keleti Gusztáv figyelmét, kinek biztatására a mintarajziskolában folytatta tanulmányait. Orgonavirág cz. olajfestményével (200 frt.) a Képzőművészeti Társulat 1890. téli kiállításán szerepelt. A Nemzeti Szalonban, melynek alapító tagja, szintén többször kiállított.

Kiáll. tárgymutatók. — *Művészet.* 1908. 133. l. — *Pallas Lexikon.* VII. 955. l. — *Sziklay János dr. és Borovszky Samu dr.:* Magyarország vármegyéi és városai. Abaúj-Torna vármegye és Kassa. Budapest, 1896. 163. l.

Stegmüller Gerster Mária

Lakik: Kassa (1881)

1881. nőiparkiállításon

Rubens aveképe (másolat, krétarajz). Fürdő nimfa, víz partján ülő félületnagyságú női alak regényes tájképben, hattér nem válik el. Krétarajz.

Képzőművészeti szemle 1881. 138l

Hinn Lajos 1666. 58

STEGMÜLLERNÉ, l. *Gerster.*

Stegmüllerné Gerster
Mária

Mil 1843 Kassán

1884/85 I – női ontály
1884/85 II " –
1885/86 I. " "
1885/86 II. " –
1886/87 I. " "
1886/87 II " "

Hódmezővásárhely, Könyvtár

IV. 118.

Stegmüllerné
Gerster Mária
Minerva 1908. 133

Stegmüllerné

Gertler Mária

1884/85 - 1886/87

Ferképzomfoiskévk

133/l.

A GRAFIKAI LAPC

Gerster Mari MDK

Orgona virág, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Gerster Mari

Dr. Székely Béla: "Magyar festőnők" cimmel ir a finom női izléssel készült müvekről, s méltatja munkáikat, megdicsérve a müvész tájkép és csendélet festményeit.
A müvésznő arcképét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1895. október hó. 1. sz.
2o. lap

Gerster Mária

festő

Sz Sz

sláisd

=

Stegmüllerné

G. M. alatt

is

4258. Lucio Massari ~~Bolognese:~~
Sz. Bolognában 1569-ben. Fugyan

A szent áldozás

~~[illegible]~~.

Assisi szt Ferenc eletéből azt a jelenet
midon a Férdig ~~látható~~ látható, ~~[illegible]~~ jobbra
álló, de félig meztelen beteget ál
tó angyal van segitségére ~~[illegible]~~
paszodik; haja, bajusza és hosszú
palást. A csupasz arczú és gyér h
Fölül a megnyilt felhők közt két

cherub

19:5:15.

Bádoglemez, méretei ~~19:15~~
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~
Jegyzet. Száma a Fo
natában V:11.

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Schule des Carracci von~~
~~Assisi das Abendmahl reiche~~
~~burg 1847. 19 hoch 13 brt.~~

47(6)

pag

Gerster Mária,
özv. Stegmüller Sándorné

szerző
meghalt Budapesten
88 éves korában
1930 nov. 26-án

Pesti Napló 1930
nov. 28.

U 2036

Gerster Mária

Művészeti lexikon
1761.

Frankfurt a. m. VI. 237

Gerster Mária

férj. Stegmüllerné

sz. 1843.

wód

z

Krück I. 393. l.

Kõbalta VI. 15.

Gerster Mari[illegible]
Stegmüllerné
festő

fr. 1843 máj 6
kasse

Lard † 1930
nov 26
BP

Magyar Művé-
szet
1930. 647. l.

Stegmüllerné

Gerster Kató

obraz

1913–14

Címisk 1930. 83. l.

Frank 1. Frigyes, festő, marad, l. 260. old.

Gerster Märia

wid

Thieme-Becker

XIII. 485. l.

(Lyka)

Stegmüller Sándorné
Gerster Mária

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 647.

Számla

Szám 5. Hitelezők

50. özv. Vető G-ne, Bp.
51. Kollich és Tsa "
52 Vető Magánszámla

" 6. Elszámolási számlák

60. Többek
61. Kötelezettség

" 7. Bizományi árúk

70. ölfa x.y-nál
71. apritottfa y.z-nél

" 8. Közös árú

80. olfa xy-nál
81. apritott y.z. nél

Stegmüller Sándorné özv.

szül. Gerster Mária

festőművésznő

meghalt Budapesten

88 éves korában.

1930 nov. 26-án.

Pesti Napló. 1930

nov. 28.

U 2036

Stegmüllerné Gerster Mari

1882. Kassa.

(77) Mezei virágok. Olaff. 300 f.

Özi Eiállítás 1882. I. or.

L'isthme de Corinthe et son percement (1896, auch ungar. erschienen), *Tentatives de percement de l'isthme de Corinthe dans l'antiquité.*

Gerster, Etelka, Opernsängerin, geb. am 27. Juni 1855 in Kassa, betrat 1874 zum ersten Male im Fenice-Theater von Venedig die Bühne, sang in den folgenden Jahren mit rauschendem Erfolge in Berlin, wo Kaiser Wilhelm I. ihr den Titel einer preussischen Kammersängerin verlieh. Später trat G. in Budapest, Moskau, Petersburg, London auf und unternahm mehrere Tournées in Amerika. 1896 eröffnete die gefeierte Sängerin eine Gesangsschule in Berlin. Sie schrieb auch das gesangspädagog. Werk: *Stimmführer* (1906).

Gerster, Karl, Maler, geb. 1859 in Budapest, absolvierte seine Kunststudien in Paris und erwarb sich als Portrait- und Genremaler einen Namen von Klang. G. ist derzeit Professor an der Budapester Gewerbezeichnenschule. Bekanntere Gemälde: *Türrs Portrait, Der letzte Brief.*

Gerster, Koloman, Architekt, geb. am 9. Okt. 1850 in Budapest, absolvierte seine Fachstudien in Wien und in Italien und ist seit 1875 in der ungar. Hauptstadt tätig. Bekanntere, von G. aufgeführte Bauten: *Das Theatergebäude von Igló, das Justizpalais von Gyulafehérvár, das Debrecener Spital, die Marosvásárhelyer Redoute.* Seine Werke sind auch *die Mausoleen Franz Deáks* und *Ludwig Kossuths* im Budapester Zentralfriedhofe.

Gerster, Marie, Malerin, geb. 6. Mai 1843 in Kassa, pflegte die ungar. Kunstausstellungen hauptsächlich mit Blumengemälden zu beschicken, die eine feinfühlige Beobachtung der Natur bekunden.

Gerster, Nikolaus, Chemiker, geb. am 1. Jan. 1862 in Kassa, absolvierte seine chemisch-technischen Studien in Stuttgart und Zürich und wurde 1885 zum Assistenten an der Züricher Polytechnik berufen. Von 1886 bis 1892 wirkte G. als Fabrikschemiker in Basel und Budapest, wurde 1892 zum Gewerbe-Hilfsinspektor, 1895 zum Gewerbeinspektor und schliesslich zum Oberinspektor ernannt. Seit 1911 ist G. Direktor der chemischen Versuchsstation, Mitglied des Kontrollsenates im Ackerbauministerium, der Acetylen-Industrie-Prüfungskommission, des Gesetzvorbereitungs-Ausschusses im Handelsministerium, des Internationalen Petroleumausschusses, dessen ungar. Sektion er als Vizepräsident leitet. Er nahm als Vertreter Ungarns an zahlreichen internationalen Kongressen teil; zuletzt 1906 an der I. Internationalen Diplomat. Arbeiterschutzkonferenz in Bern, in der er in Vertretung des Königs die Konvention über die Nachtarbeit der Frauen unterfertigte. Er schrieb zahlreiche Aufsätze und die selbständigen Werke: *Oleum-Mischungen, Illanó olajok a szappanipar szolgálatában* (Ätherische Öle im Dienste der Seifenindustrie), *Országos ipari kisérletező intézet és a hazai iparfejlesztés* (Landes-Industrie-Versuchsstation und die heimische Industrieförderung), *Vegyészeti ipar* (Chemische Industrien, 1899), *A kézmüvesség jövő alakulása* (Die künftige Gestaltung des Handwerkes, 1901, preisgekrönt), *Az acetylenipar szabályozása* (Regelung der Acetylenindustrie, 1903), *Gyáripari balesetek Magyarországon* (Fabriksindustrieunfälle in Ungarn). G. publizierte überdies in zahlreichen in- und ausländ. Revuen, Kalendern und

Tageblättern eine Fülle vollksw. und fachwissenschaftl. Abhandlungen.

Gesell, Alexander v., Hüttenmann, Montan-Geologe, geb. am 9. Mai 1839 in Pozsony, widmete sich den Bergwerksstudien und war seit 1883 Obergeologe des königl. ungar. geolog. Institutes, welche Stellung er bis zu seiner, 1908 erfolgten, Pensionierung inne hatte. G. veröffentlichte zahlreiche Studien in ungar. und deutscher Sprache. Grössere selbständige Werke: A *bányageologus hatásköre és szerepe a bányászatban* (Wirkungskreis und Rolle des Bergwerksgeologen in der Montanistik, 1874), A *körmöci ércbányaterület bányageologiai felvétele* (Bergwerksgeolog. Aufnahme des Körmöcer Erzgebietes, 1886).

Gévay, Anton, Orientalist, geb. 1796 in Komárom, gest. 9. Juli 1845 in Wien als Hofarchivar. Selbständige Werke: *Legatio Joh. Hoberdanaczet Sigismundi Weichselberger ad Suleimanum I. imp. tuc. 1518* (1834), *Az 1625 május 26. kelt gyarmati békekötés cikkelyei diákul, magyarul és törökül* (Die Punkte des Gyarmater Friedensschlusses vom 26. Mai 1625 in latein., ungar. und türk. Sprache, 1837), *Az 1627 szept. 13. kelt szőnyi békekötés cikkelyei deákul, magyarul és törökül* (Die Artikel des Szőnyer Friedensschlusses vom 13. Sep. 1627 in latein., ungar. und türk. Sprache, 1837), *Urkunden und Aktenstücke zur Geschichte der Verhältnisse zwischen Österreich und der Pforte im XVI. und XVII. Jahrhundert* (1841), *Itinerär Kaiser Ferdinands I. 1521—1564* (1843), A *budai pasák* (Die Ofner Paschas, 1841).

Geyer, Stefi, Violinvirtuosin, geb. am 23. Juni 1888 in Budapest, genoss ihre künstler. Ausbildung schon als 5-jähriges Kind von ihrem Vater und später am Budapester Musikkonservatorium als Schülerin Adolf Kálmáns und an der Musikakademie als Zögling des berühmten Hubay. Sie erzielte auf ihren Tournées in Ungarn und im Auslande, besonders in Wien, mit ihrem gehaltvollen Spiele rauschende Erfolge und schrieb auch mehrere kleinere Violinkompositionen. Der beliebten ungar. Virtuosin, die derzeit in Wien lebt, wurde zu wiederholten Malen die Auszeichnung zuteil, an den Höfen gekrönter Häupter spielen zu dürfen.

Ghyczy, Géza, Fachschriftsteller, geb. 1838, war Professor an der Budapester Polytechnik und seit 1885 Direktor der Handelsakademie; er schrieb mehrere kleinere Fachwerke.

Ghyczy, Koloman v., Staatsmann, geb. am 12. Feb. 1808 in Komárom, gest. 28. Feb. 1888, war bereits 1843 Reichstagsabgeordneter und im ersten verantwortl. Ministerium Staatssekretär. An den 48-er Ereignissen nahm G. keinen Anteil. 1861 war er wieder als Mitglied der Resolutionspartei Abgeordneter und schloss sich 1865 der Tiszapartei an. 1873 gründete er die Mittelpartei, 1874 wurde er zum Finanzminister ernannt. Als solcher proponierte G. mehrere neue Steuergattungen, besonders Luxussteuern, wodurch er sich so unpopulär machte, dass er im Feb. 1875 vom Ministerium zurücktreten musste, worauf er vier Jahre die Würde eines Präsidenten des Abgeordnetenhauses bekleidete. 1879 zog G. sich von der Politik ganz zurück.

Gidófalvy, Géza, Stenograph, geb. 1840 in Oláh-Karácsonyfalva, erlernte während seiner Wiener Universitätsstudien als Beamter

festő

10 21

ESTE

A szemetet összeseprik,
a csillagokat az égre kiseprik,
finom szálai szempilládnak,
pici seprűként nekiállnak,
házat is fényt is elsepernek,
az egész világot kirekesztik –
gondolj ilyenkor rám egy percig

FÁJDALOM

(TORÓCSIK MARINAK)

Szemeiből elszállt a fény,
mint likas labdából a lég.
Ha látógömbjei alatt nem égne
a fájdalom két lila félholdja,
arca komorabb lenne
a havazni készülő égnél!

Bennem is nyílik a fájdalom
rubin izzású, radioaktív virága:
nemcsak a kertek kék szilvafái,
az utak kövei –
e két szemkarika is a hazám!

REMÉNYSÉG

Hiszek egy jó világban,
mely arányos lesz,
mint a fák levélzete.
Hiszem, boldogok leszünk,
akár a margaréták,
s nem puska által pusztulunk,
hanem úgy, mint a jázminok:
nyár éget,
ősz tép,
tél temet!

A LEGGYÖNYÖRŰBB

A szélben vörösen és sárgán ringnak,
mint sajkák, a tulipánok,
eprek bójája piroslik,
gyöngyvirágok világítótornyai ragyognak,
krizantém-levél-alakúak a szigetek;
anyám kertje a leggyönyörűbb tenger,
amit láttam:
mint Mózes, úgy kel át ő is a vízen.

CSALLÓKÖZI NYÍRFÁK

MŰTEREM A DUNA-PARTON

Gerstner István egyike a tehetséges csehszlovákiai magyar festőknek. 1939-ben született, Párkányban érettségizett, majd 1964-ben végzett a nyitrai Pedagógiai Fakultás képzőművészet–orosz szakán. (Képeivel azóta már több kiállításon találkozhattunk.)

A cím nem véletlen, hiszen Gerstner István elsősorban a párkányi tájak festője. A Garam és a Duna partja, a szűkebb haza ezer színe, hangulata, fénye és gondja tárul elénk képein. A festő ezen a tájon van „otthon", a „bennszülött" biztonságával mozog, mindent megmutat, a feheret és a feketét, a szépet és a csúnyát, mert az egyéniséget formáló ösztön a városi életből mindenkor visszavezeti a gyermekkor színhelyére, a természet szép és értelmes szabadságába.

Mindig azt a pontot keresi, ahol egyszerű, nyugodt, de mégis fenséges pompájában tárul ki előtte a táj. Tágult pupillákkal látja a világot, nem sejtett végtelenséget, hanem a jelent ábrázolja. Minden képe él, lüktet, szinte érezni az esőmosta fák tiszta illatát, hallani a hullámok csobbanó játékát. A képek levegője világos, formái oldottak, a festő minden ecsetvonása bizonyítja tiszta ritmusát. Ugyanakkor a téma költészete helyett a valóság költészetét nyújtja.

Egyszer megkérdeztem tőle, ki volt a tanítója, ki indította el ezen az úton? Így válaszolt:

– Azt mondanám, hogy sohasem a tanító indítja el az embert – az csak kiaknázza, felerősíti a meglevő hajlamokat. Nekem ilyen első mesterem a világot járt Bánsági Vince volt, akitől elsősorban a színkeverést, a színek használatát, alkalmazását tanultam el. A főiskolás évekből Ludovit Jelenák docensre emlékezem szeretettel. De az ember nemcsak a főiskolán tanul, hanem tanul a festővilág minden jeles alakjától. Én a magam részéről nagyon szeretem a cseh Sedláček és Spála, a szlovák Bazovsky és Mudroch képeit, és tisztelem Szabó Gyulának művészetét.

Gerstner István minden képe vallomás is egyben. A tájról, a szülőföldről szól ez a vallomás, s akik értő szemmel közelítenek művészetéhez, gazdagodnak általa.

(–t–)

dult! Mi lehetett ennek az oka? Nemcsak Petőfi anyja, hanem az egész család elköltözött volna a faluból? Ma már nem tudja senki, s talán nem is fogja sohasem megtudni, hiszen százötven, százhetvenöt évvel ezelőtti idők nyomában járunk, s azokból már nagyon sokat elfútt a szél.

Necpál a múltban mindenképpen jelentős település volt. Turóc megye előkelő helységei közt volt a helye. Erről tanúskodik nemcsak a már említett két templom és a kastélyok, hanem az úgynevezett latin iskola is, amely még a múlt század elején keletkezett a községben. Az iskolát később Turócszentmártonba helyezték át, de vajon nem járt-e Petőfi anyja ebbe az iskolába? A Petőfi-életrajzok sokszor megírták, milyen kitartással és makacssággal tanította a fiát *Petrovics István*. De vajon milyen szerepe lehetett ebben az anyjának?

Az iskolán kívül voltak a községnek malmai, szeszgyára, sörgyárai. Budapest részére főzték és szállították a sört meg a szeszt.

A történelem azóta mérföldes léptekkel haladt előre, s az egykor virágzó falu vagy talán mezővároska, Turócszentmárton szomszédságában egyre apadt, egyre fogyott. A korábban talán 2000 lelket is számláló község lakossága 1910-ben már csak 1085 volt. Az 1960-as adatokat tartalmazó csehszlovákiai községi statisztikai lexikon már csak 921 lakost mutat ki, és ez a szám később csak fogyatkozott. Miért? Egyszerű a válasz: a modern közlekedési eszközök útvonalai elkerülték a hegy lábánál megbúvó települést.

A Szlovák Nemzeti Felkelés idején kitüntette magát a falu:

— *Necpál mindig híres volt haladó szellemiségéről. Már a munkásmozgalom hőskorában is gyakran hallatta a szavát, és a Szlovák Nemzeti Felkelésben is megállta a helyét* — mondja ismét a nemzeti bizottság elnöke, majd így folytatja: — *Itt volt Jegorov partizánparancsnok főhadiszállása, s a visszavonulás után, mivel a Jusch családból származott a francia partizánegységek tolmácsa, itt gyülekeztek a francia egység tagjai.*

A község végig támogatta a partizánokat — húsz lakosa vesztette életét —, és csak nyolc nappal Besztercebánya eleste előtt tudták elfoglalni a német csapatok.

Ma a község a Szlovák Nemzeti Felkelésben betöltött szerepéért, szövetkezetének korszerű gazdálkodásáért, méltó elbírálásban részesül. Felépült korszerű iskolája, a község és környékének egészségügyi központja, üzletei, van óvodája stb.

A község sorsát elsősorban a Nagy-Fátrával kapcsolatos tervek határozzák meg. A terv föltételezi, hogy az egész Fátra vidékét „csendes övezetté" alakítják, építik. Nos, ennek a csendes övezetnek Necpál lesz a küszöbe, a kapuja.

Az erdők-dombok közé szorult faluvégen az egyik sziklába építve ott lóg még ma is egy karnyi vastagságú lánc. Régen a hét hat napján kifeszítve azt hirdette ez a lánc, hogy tilos az erdőbe menni, tilos fát hozni. Aztán egy napon, rendszerint szerdán, leengedték, kioldották a láncot, és ezen a napon hozhattak maguknak fát a falusiak. Most mindez megváltozott és új jelképpé, a csendes övezet küszöbévé, kapujává alakult, illetve alakul maga a község is.

(Megjelent az Új Ifjúságban, 1973. dec.)

10 KÉRDÉS MEZEI ANDRÁSHOZ

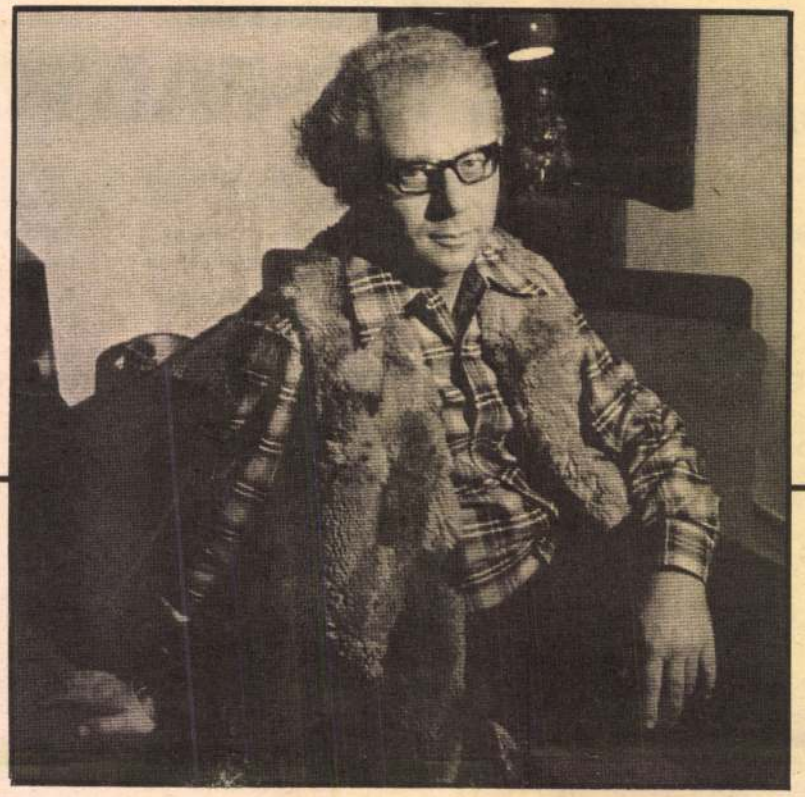

Az Almássy téren látok egy kisfiút. Fejjel kisebb a többieknél. Sovány. Szemüveges. A többiek rá sem hederítenek. De ő marad, s tudom, ő is a csapathoz tartozik. — András! — suttogom döbbenten, mert felismerem, mert tudom, hogy őt látom. De a csapat most vágtába kezd. A pöttöm legényke velük tart. Már lélekszakadva ott fut legelöl.

1 **Ha egyetlen pontba, egy fényképezőgép lencséjének gyújtópontjába zsugorodna az ifjúságod, mi lenne az a pont?**

— Talán egy labda. De nem foci. Arról még álmodni sem mertem: négyes bőrfociról, piros belsővel... Nem, még csak nem is teniszlabda, hanem csak amolyan lyukas zokniból készített, keményre tömött rongylabda. Ha Csundi csinálta vagy a Bárdi, még pattogott is. Azzal dekáztunk, trinyáztunk a Zöldház és a Krajcár vendéglő előtt a Rózsa utcában, kora délelőttől lámpagyújtásig, volt úgy, hogy kapuzárásig... Bőrfocit viszont sokáig csak a meccsen láttam, minden vasárnap a Béke utcában. Azt hiszem, ezzel már el is árultam, hogy Vasas-drukker voltam. És vagyok is. Szomorúan, de az vagyok... Hűségből? Igen. Az ember szeretne hű lenni önmagához. Mindahhoz, amit kisgyermekkorában látott szépnek, igaznak. Ha mondjuk bejött egy csel a Csundi előtt, és ő megpaskolta a tarkómat, s azt mondta: jól van, „Öreg" — annál nagyobb sikerélményem nem lehet soha többé. Még most, íróként sem.

2 **Kaptál József Attila-díjat, SZOT-díjat, ha nem is paskolták meg a tarkódat. De talán az irodalmi életben is akad egy „Csundi"?**

— Olyan „nagyfiúval", aki bizalmasuk a villanyáramot — miközben mellékesen tudom meg, hogy a férje négy éve otthagyta. Azóta trafikos egy nagy áruházban. Ha a szobáját kiadja, ő a konyhában alszik. Gyereke nincs. A lényeg azonban az a módszer, amellyel sokat megtakaríthat az ember egy rántottán.

Mondjam, hogy ellenemre volt a kis egyszoba komfortos lakás tisztasága? Rendje? Milyen ember az, mégha hanyag is, aki nem érzi jól magát, csak a piszokban?! Rendetlenségben!

De amikor harmadnap újra csak ott állt a kis csavar, amit szándékosan hajítottam el a szobában — mintha enyhe csiklandozásfélét éreztem volna a koponyám alatt; annak a kínját, hogy nem tudom megvakarni.

Kínos.

Minden értelemben az.

Nézzük csak?

Mme Thomann egész nap dolgozik. Kilencre indul reggel. Este hatra érkezik. A meglehetősen bő, két óra ebédidőt használja föl a takarításra? Vagy csak erre megy, erre az apró csavarra, amit nem hagy elveszíteni. Nem. Ezt az első nap elhatározta. Én pedig nem figyelhettem meg eléggé az ő viselkedését. Csodák nincsenek. Mindennek megvan a maga materialista magyarázata. Magyarán: trükkje.

Mme Thomann megnézi a vil-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Magyar Hírlap
1976. JUL. 26

MEZEI ANDRÁS

A KIS CSAVAR

(RESZLET)

CSODÁK NINCSENEK...

Mme Thomann, az Isten nyugosztalja, ő volt a legjobb háziasszonyom Genfben. Igaz, hogy mindig csak nála laktam, ha épp kicserélték a szememen levő szaruhártyát az egyetemi klinikán. Igaz, hogy nem volt más háziasszonyom Genfben, de hát édesanyám se volt más, mégis a legjobb Ő, a hazámról, a szocializmusról nem is szólva, amely a legjobb szocializmusok szocializmusa az olyan elfogult embernek, mint amilyen én vagyok ezen történések ideje alatt. És semmi okom, hogy a magamról alkotott változó képet meghamisítsam.

Egyszóval Mme Thomann tudott valamit, ami a rendesség non plus ultrája, és amivel mégis majdnem az őrületbe kergetett a tudtán kívül, természetesen.

Azt, hogy tébolyodottnak tűnő állapotomnak ő lenne az oka, azt még távozóban sem közöltem vele. És most, hogy a halálhíre eljutott hozzám, úgy érzem, kötelességem kezembe venni a golyóstollat.

A kis csavar. Ez a címe a dokumentumnak, melyet megírok. Meg kell hogy írjak, ha le akarom leplezni azt a mentalitást, ami pregnánsan jellemző...

Egy egész kis csavar. Szemmel alig látható csavarocska kiesett a villanyborotvámból Mme Thomann-nál. A süppedő gépi perzsaszőnyegre esett, elsüllyedt láthatatlanul. Sebaj. Nincs szükség rá, borotválkoztam tovább, vidáman.

Akkor még szép volt az életem Genfben az operáció után. Élveztem azt, hogy napról napra javul a látásom. Akár egy kinyíló virág csodája valamely tudományos filmben, úgy élesedtek látásom előtt a gépi perzsaszőnyeg mintái. Színek és formák boldogítottak. Aludtam. Sétáltam. Este, amikor hazatértem a szobámba, ott állt a kis csavarocska az éjjeliszekrény ragyogó üveglapján.

Itt takarítanak. — Gondoltam, miközben ügyetlen mozdulattal, véletlenül lesodortam a csavarocskát, mely messzire hullott. Hiába kerestem. Eltűnt a politurozott, sötétre pácolt bútorok között. De ki hinné? Én magam sem, ha nem én mondanám, hogy másnap este, amikor sétámról hazaérkeztem, ott állt a csavarocska ugyanúgy, fejjel lefelé, az üveglap széleivel párhuzamosan, akárcsak az előző alkalommal.

Érdekes.

— Maga egyedül él, Madame? — kérdezem őt a konyhában, miközben rántottát sütök a villanykályhán. Mme Thomann a fokozatokat mutatja. Azt, hogy mikor kell takarékra tenni, hogy az utolsó „cseppig" kihasználhas-

Uj Szó, Bratislava

28. III. 1973

1021 Gerstner István festő

Színes tájak

GERSTNER ISTVÁN OLAJKÉPEI

(Štefan Tamás felvétele)

Prágai kiállítás után a Gorkij utcában, a Život szerkesztőségének galériájában jelentkezik néhány vásznával Gerstner István, az Esztergomban született fiatal festő. Alkotó tevékenységének sugalmazói a szülőföld s a Dunamenti táj, a méltóságosan áradó „európai orsfolyó", a szelíd, dallamos hajlatú dombokkal, szerény partmenti házakkal, évszakonként változó hangulatával, opálos vagy borongós egével. Alakos képeinek modelljei a múltbeli elmaradottságukból lassankint a mai ember szintjéhez közeledő cigányok figurái. Ecsetjárása, s színei hol az impresszionisták, hol meg az expresszionisták palettájával rokoníthatók. Élményei őszinték s idővel bizonyára elmélyültebbé válnak majd.

BÁRKÁNY JENŐNÉ

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Zemědělec, Praha

ze dne .....

St 14-2496-71

Közös gondok—közö

A Rimavská Sobota-i (Rimaszombat) járás déli részén, a Balog patak mentén két kisközség fekszik: Ivanice (Iványi) és Cakov (Cakó). Lakosainak száma mindössze 526 személy, ezért célszerűnek mutatkozott a két község összevonása. Ez 1968-ban meg is történt, ugyanis az említett községek szövetkezetei ekkor társultak, megalakították a közös „Aranykalász" szövetkezetet. Közigazgatási téren 1970 őszén került sor az egyesülésre. Az egyesülés rohamos gazdasági és társadalmi fejlődést eredményezett. Szembetűnően emelkedett a lakosság életszínvonala, szebbnélszebb házak épülnek, egyre több az autótulajdonos, növekszik a korszerű háztartási gépek száma.

Érdemes bővebben is szólni az elért eredményekről, a mögöttük rejlő munkáról, s a sikerekben részes emberekről. Először *Gál István* elvtársnál, a hnb titkáránál érdeklődtem az elért eredmények felől.

— Ahhoz, hogy jobb eredmények szülessenek — válaszolta Gál elvtárs — tulajdonképpen az egyesülés adta meg a lehe-

— A tervek kidolgozása még 1969-ben megtörtént, de csak 1971 után került sor azok realizálására. 1 494 000 korona összegű keretet szabtak meg az út építéséhez azzal a feltétellel, hogy az összegből bizonyos részt társadalmi munkában ledolgozunk. Mi ezt a feltételt teljesítettük és csak 1 055 000 koronát merítettünk ki a rendelkezésre álló összegből, a többit társadalmi munkában végeztük el. Összesen 9172 munkaórát teljesítettünk az útépítésnél. Így aztán 1972. december 15-én átadhattuk az utat a forgalomnak.

— A társadalmi munka ezen kívül még milyen területeket érintett?

— Az útépítésen kívül 244 000 korona értékű társadalmi munkát végeztünk. Ennek keretében sorra került a temetőkert körülkerítése, a csatornahálózat megépítése s a belső közutak rendbehozatala. A vállalt kötelezettségeket 353,63 százalékra teljesítettük, ami azt jelenti, hogy járási viszonylatban az élenjáró községek között végeztünk.

— És mik az idei feladatok?

1021

Elmúlás és újjáéledés

Gerstner István tájképei a Csallóközi Múzeumban

A dunaszerdahelyi (Dunajská Streda) Csallóközi Múzeumban a napokban nyílt meg Gerstner István festőművész tárlata. A kiállított alkotások a festő munkásságának közel egy évtizedéből nyújtanak válogatást, tanulmányai lehiggadt, átszűrt lényegét ismertetik a tárlatlátogató közönséggel.

Gerstner István a képzőművészeknek ahhoz a csoportjához tartozik, akik közvetlenül és élénken reagálnak környezetünk változásaira, a bennünket körülvevő valóságra. Témaválasztásának középpontjában szinte kizárólagosan a tájképfestészet áll. Szülőföldje az Ipoly, a Garam és a Duna összefolyásának területe, ez a valóban festői táj is jelentős szerepet játszott abban, hogy az alkotó érdeklődését a tájábrázolások felé fordította. Kötődése a természethez motiválja azt a törekvését, hogy élményeit, benyomásait számunkra meggyőző, szuggesztív formában tárja elénk.

Festészetének alakulására hatással volt a XIX. századi orosz realista festészet, a szovjet művészek alkotásai, merített az impresszionista és posztimpresszionista hagyományokból, de megismerkedett a hazai művészek alkotásaival, munkásságával is. Mindemellett Gerstner István sajátos formanyelv kialakítására törekszik, egyéni képzőművészeti kifejezőeszközöket használ.

Sohasem a táj vagy az ábrázolt tárgyak egyértelműen természethű, topografikus pontosságú ábrázolása a célja, képein a természetes fényhatások nap- és évszakonkénti változásának rögzítését igyekszik elérni. Képein mindig azt a tájat akarja megörökíteni, amellyel kifejezésre juttathatja a természet lényegét, azt az örök ritmust, ami magába foglalja a természet állandó körforgását, az elmúlást és az újjáéledést.

Gerstner István: Napfényes tavasz (olaj)

Vásznain megelevenednek a Párkány (Štúrovo) környéki lágy lankákká szelídülő dombok, a Garam és a Duna mente csendes, háboríthatatlan nyugalmat sugárzó zugai. Tájképein a rétek zöld foltjait a vízmenti táj melankólikus vagy színekben tobzódó őszi hangulata és a kopár, sivárságában is lenyűgöző téli természeti motívum váltja fel.

Alkotásain érződik a természetszerető ember, a festő bensőséges együttélése a tájjal. Képei talán éppen ezért mentesek az összhang rovására részletekre bomló erőltetett képi megfogalmazástól. A táj letisztult lényegét, hangulatmeghatározó jellemzőit ábrázolja, amit a leegyszerűsített, néhol dekoratív elemekkel tarkított kompozíció még csak jobban kiemel.

Kifejező eszközeinek összessége teljes egyetértésben megfér képeinek motivációjával, mondanivalójával. Kompozícióiban a legnagyobb szerephez a szín jut, aminek segítségével építi fel a formákat, s így éri el a felület térhatásait. S bár a vonalas ábrázolásmód képeinél háttérbe szorul, az alkotások dinamizálása, a képfelület aktivizálása néhol ennek a tényezőnek a kihasználása készteti a festőt.

Festményei hangulatát, líraiságát vagy emotív hatását Gerstner István színválasztásával is hangsúlyozza, az elérendő cél érdekében variálva a szűk, visszafogott színskála a paletta dominálóbb színeivel. Néhol a színeket megfosztja lokális leíróképességüktől, ezzel is fokozva munkáinak derűs, optimista hatását.

Végezetül hangsúlyozhatjuk, hogy Gerstner István állandó érdeklődését a táj iránt az a művészi hitvallás motiválja, hogy igaz vallomással számoljon be képein természeti környezetünkről, arról a környezetről, amit hajlamosak vagyunk rohanó ritmusú életünk során figyelmen kívül hagyni. Ez a kiállítás művészi élményt nyújtva is a természet szeretetére és tiszteletére tanít bennünket, a tájban rejlő szépség és harmónia felfedezésére buzdít.

NAGY KORNÉLIA

obiš mérnök és Ján Vašuta mérnök
en szemléli a kukorica termését

nak köszönhetjük, hogy a gabonafélék nagy része jól áttelel.

— Magukat bizonyára az is érdekli, hogy milyen terméstérnénk el, ha kevésbé jó és kevésbé korszerű agrotechnikával dolgoznánk? — fordít egyet beszélgetésünkön Vašuta mérnök. — A kérdés nagyon időszerű. Én csak azt állítom, amiről hosszú évek alatt a gyakorlatban személyesen is meggyőződtünk. A jó agrotechnika és a tápanyagok segítségével tudunk jó terméstelérni a gabonafélékből, és ezért a jövőben is következetesen ezekkel a módszerekkel fogunk dolgozni.

JOZEF SLUKA

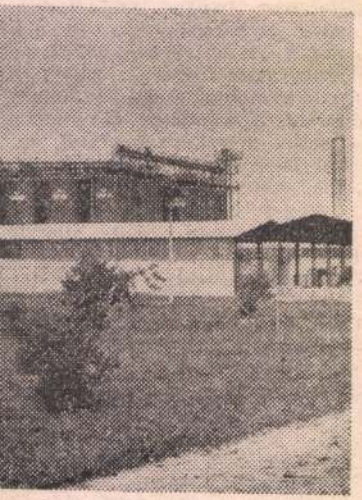

zárító

(A szerző felvételei)

HŐVÉGI RAJT ELŐTT

A Rimaszombati (Rimavská Sobota) Cukorgyár felkészült az új idényre

A cukorrépa begyűjtése és feldolgozása Közép-Szlovákiában a legfontosabb őszi teendők egyike. Nem véletlenül, hiszen a *Rimaszombati Cukorgyár* körzetéhez tartozó négy járásban 5800 hektárról kell betakarítani a termést, mely az előzetes becslések szerint jó közepes hozamokkal kecsegtet.

František Pepřica mérnöktől, a gyár igazgatójától az elmúlt napokban megtudtuk, hogy az idén már szeptember 17-én megkezdik a felvásárlást, s huszonötödikén teljes kapacitással megindulhat a feldolgozás. A hővégi rajtot megelőzően már szeptember 6-án és 7-én úgynevezett melegvizes próbát tartanak, melynek során fény derülhet a műszaki berendezés esetleges hibáira is.

Az idei kampány a tervfeladatok ismeretében minden korábbinál igényesebbnek ígérkezik. Naponta 2100 tonna répát korábban csak ritkán sikerült feldolgozni, az idén pedig ilyen napi normára épül az egész főzési idény. Az elmúlt évi tervhez és az elmúlt évi eredményekhez viszonyítva ez napi 100 tonnányi többletet jelent, ami csupán a technológiai fegyelem szigorú megtartásával, a munkatermelékenység jelentős fokozásával érhető el.

A megnövekedett feladatok ma már a gyár valamennyi dolgozója, sőt a rövidesen munkába álló mintegy négyszáz idénymunkás előtt is ismeretesek. Többségükben ugyanis olyan nyugdíjasokról van szó, akik az utóbbi esztendőkben rendszeresen végigdolgozták a kampány időtartamát, s a közbeeső „holtidényben" is tartják a kapcsolatot a gyár vezetőivel és dolgozóival.

A cukorgyár 14 lerakatára négy járás termesztői közúton és vasúton szállítják néhány nap múlva a répát. A felvásárlóhelyek fokozatos korszerűsítése keretében az idén a nagykürtösi (Veľký Krtíš) járásbeli Ipolykeszin (Kosihy nad Ipľom) hajtottak végre rekonstrukciós munkálatokat, 4 millió 60 ezer korona értékben.

A felvásárló központok egyik idei újdonsága, hogy valamennyi műveletet úgy végezik el, mintha a répa felvásárlása cukortartalom szerint történne. Az idén és jövőre ez ugyan még plusszmunkát jelent, — s a termelő gazdaságokat sem érinti különösebben —, ám 1981-ben már országosan ily módon vásárolják fel a termést, s tapasztalatszerzés szempontjából kétségtelenül nagy jelentősége van az előretekintő intézkedésnek.

A gyár igazgatója azt is elmondotta, hogy a gyár kollektívája felkészült a termelési veszteségek további csökkentésére is. A tavalyi 0,85 százalék helyett az idén 0,80 százalékos termelési veszteséget irányoz elő a terv, ami a késztermék kiskereskedelmi árára vetítve mintegy 130 ezer korona megtakarítást jelent.

Az üzem igazgatójának tájékoztatójához csupán annyit, hogy az elmúlt esztendő zárult a gyár tízéves múltjának legjobb gazdasági eredményeivel. A sikert tavaly sem a termelési kapacitás bővítésével, hanem belső tartalékaik mozgósításával érték el. Egyedüli járható útja ez az újabb előrelépésnek.

HACSI ATTILA

IRODALMI SZEMLE KISGALÉRIA

GERSTNER ISTVÁN

Gerstner István festményei a tájban rejlő szépség és harmónia felfedezésének jegyében születtek. Témaválasztásának középpontjában szinte kizárólagosan a természet, a tájmotívum áll. Szülőföldje, az Ipoly, a Garam és a Duna összefolyásának vidéke, ez a valóban festői táj is jelentős szerepet játszott abban, hogy érdeklődése a tájábrázolások felé fordult. Természethez való kötődése motiválja azt a törekvését, hogy élményeit számunkra is meggyőző, szuggesztív formában tárja elénk.

Sohasem a táj vagy az ábrázolt tárgyak egyértelműen természethű, topografikus pontosságú ábrázolása a célja; képein mindig azt a tájat akarja megörökíteni, amellyel kifejezésre juttathatja a természeti motívum lényegét azt az örök ritmust, ami magába foglalja a természet állandó körforgását, az elmúlást és az újjáéledést. A táj letisztult lényegét, hangulatmeghatározó elemeit ábrázolja, amit a leegyszerűsített, néhol dekoratív elemekkel tarkított kompozíció még csak jobban kiemel.

Kifejezőeszközei összhangban vannak képei motivációjával. Kompozícióiban a szín kapja a legfontosabb szerepet, ennek segítségével építi a formákat, s ér el felületi térhatást.

Nagy Kornélia

Gerstner István: Régi erdészház, olaj, 1971

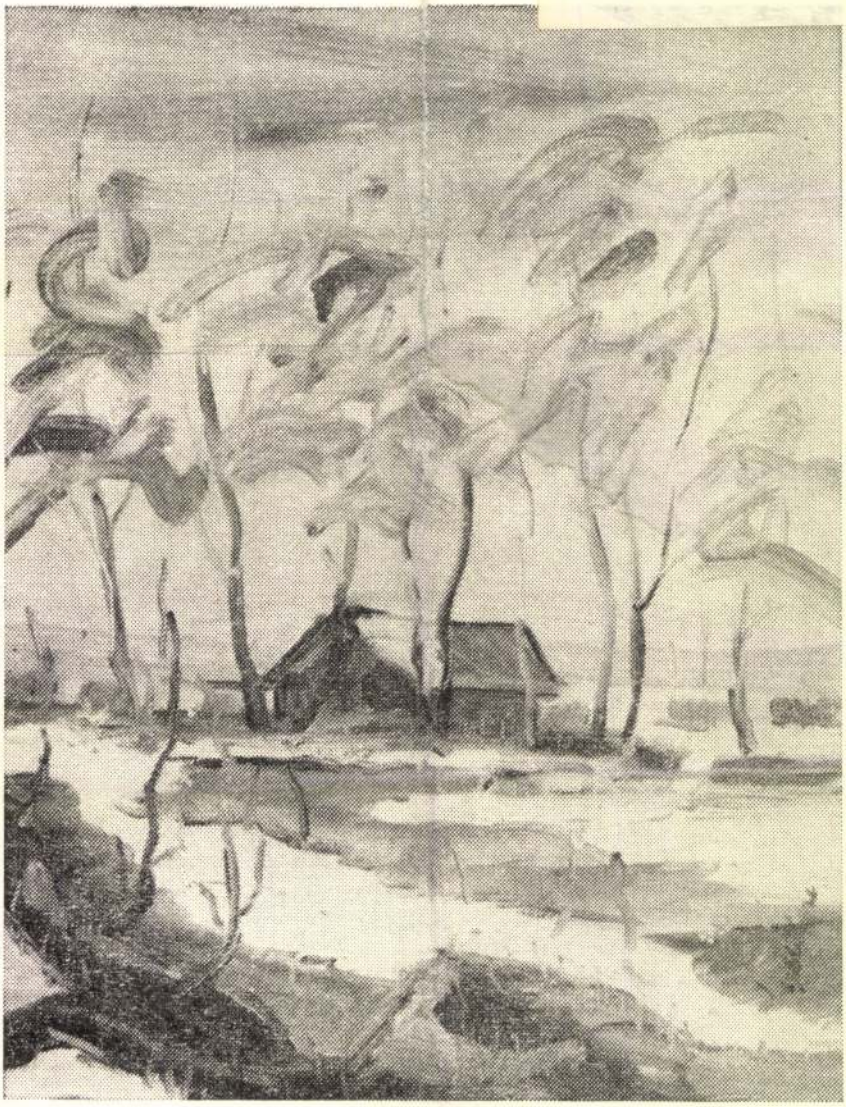

Gerstner István: Város a vízen, olaj, 1971

Gerstner István: Az utolsó lomb, olaj, 1978

Gerstner István: Tél, olaj, 1974

Nagy Zoltán reprodukciói

Gerstner István

„ Falurészlet " - olaj

„ Garam menti táj - olaj

„ Házak " - akvarell

Kodalmi Szemle 1975/3

Gerstner Ilona

„Az esztergomi bazilika" - (olaj)
„Hazak" - (olaj)
„Virágcsendélet" - (olaj)
„Csónak hullámokon" - (olaj)
„Parasztok" - grafika

Irodalmi Szemle 1975/3

Gerstner István

- 1939-ben született Esztergomban
- 15 éves korában kerül szorosabb kapcs. a festészettel
- kezdetben bánsaghi Steinacker festőművésztől kap segítséget
- elvégzi a nitrai Pedagogiai főiskolat
- az országban már szinte mindenütt volt már riallítása - 1970-ben prágai 1973 bratislavai riallítást tartott

Irodalmi Szemle. 1975/3

HANSS GERSTNER, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.Kihirdetve:1716.febr.14-én.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.-A mesterek egyike volt:
25.- Hanss Gerstner, Georgenberg. 151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

lán, kék alapon virágos medaillonnal. Dallwitz, 1850 k.
tz, Porzellan, auf blauem Fond Blumenmedaillon. Dall-

llán, kék alapon virágos medaillon. Dallwitz, 1850. —
Porzellan, auf blauem Fond Blumenmedaillon. Dallwitz,

lán, kék alap, domboru, aranyozott kartusokkal. Cseh,
tz, Porzellan, auf blauem Fond reliefierte Goldkartuschen.

testén szines virágok és két levélidomu füllel. Schlagen-
orzellan, auf der gerippten Leibung Blumendekor farbig
l, um 1850.

TÓ, porcellán, oldalán szinesen virág és madár. Cseh,
, Porzellan, auf der Wandung farbig Blumen und Vögel.

án, felső szegélye hullámos, virágokkal és madarakkal,
XIX. sz. — Flötenvase, Porzellan, mit plastischem

Untertasse. Paris, um 1830.

668. SZOBRÁSZAT, fehér porcelláncsop
zellangruppe. Modell Grassi. Wien,

669. SZERELMES PÁR, szines porcella
Bécs, 1760 k. — Rundgruppe, farb
um 1760.

670. ROKOKO GAVALLÉR ÉS HÖLG
in Rokokogewand und Dame, zwe

671. NAGY JARDINIÈRE talapzattal,
szel. Herend, 1873. — Grosse Jardi
mit farbigem Blumendekor. Heren

672. HÁROM KIS PORCELLÁNSZOB
misch, um 1850.

673. HÁROM KIS PORCELLÁNSZOB
misch, um 1850.

674. HÁROM KIS PORCELLÁNSZOB
misch, um 1840.

675. GALAMBALAKU EDÉNY, szine
Porzellan. Wien, 1847.

Dayka Gábor Versei. Pest, Trattner Mátyás, 1813.
(A címlaptól balra ideali+ált görög fej, ovális keretben, felül: Dayka, alul jelrés: J. Gerstner sc.)
Föv. kvt.

Kr. ①. 136.

Gerstner J.

Gerstner József
rajzoló,
Eszékről, 1784-ben rék-
messzők szakosítása.

lásd Fleischer Bécs 45. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Gerstner József

bécsi rezm. 1768-1813

A Dayka Gábor versei előtt lévő kép (1813) Daykának Apollo-szerű, fehér márvány szoborra emlékeztető fejet, az ebben az évben meghalt Gerstner József metszette, kinek nevéhez több magyar tárgyú kép fűződik.

Gálos Rezső: Illusztrációk a Himfy Szerelmeihez, Győri Szemle 1930. 182. l.

BUDAPEST
944 FEB 29 N 1
A 80 A

Dezső urnak

H.

F. Högyes Endre utca 10.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

Gerstner

l.

Kazinczy Ferenc

levelezése

VIII. K.

120, 336, 390. l.

TARTALOM.

ABC-rendben a levélírók szerint.

Aranka György. 1814.*
Berzsenyi Dániel. 1794. 1829. 1873. 1937. 1961. 2014.
Csehy József. 1920. 1983.

Kazinczy — Kölcsey Ferenczuek. 1950. 1996.
Kazinczy — Mándy Péternek. 1932. 1981.
Kazinczy — Nagy Gábornak. 1942.
Kazinczy — Pápay Sámuelnek. 1957. 2023.
Kazinczy — Rumy Károlynak. 1990.
Kazinczy — Rumy Károly Györgynek. 1795. 1827. 1848. 1865. 1867. 1885. 1898. 1917. 1943. 1958. 1968. 1969. 1979. 1993. 2003. 2017. 2024.
Kazinczy — Sárközy Istvánnak. 1828. 1851. 1986. 2012. 2028.
Kazinczy — Sipos Pálnak. 1798. 1882. 1952.
Kazinczy — Szemere Pálnak. 1949.
Kazinczy — Szentgyörgyi Józsefnek. 1810. 1985. 2029.
Kazinczy — Szombathy Jánosnak. 1889.
Kazinczy — Gr. Török Józsefnek. 1909.
Kazinczy — Ürményi Józsefnek. 1926.
Kazinczy — B. Vay Miklósnak. 1921.
Kazinczy — Vida Lászlónak. 1830.
Kazinczy — Virág Benedeknek. 1857.
Kazinczy — B. Wesselényi Miklósnak. 1853. 1931. 1971.
Kenderessy Mihály. 1847.

Gerstner József
rézm.

d.

Karinszy Ferenc
levelezése

X. k. 28, 29,
111, 162, 257,
293. l.

Selmeczbányai Óvár karbahozatalára

állams. IX. 187

Gerstner J.

rezin -

1813

l.

Kremnéplit

43. l.

retlen festő.

zázadból.

ró.

bbrafordult, de szembe néz. őrefésült haja, bajusza és visel, barna ; szeme szürke. nyakkendőjét kettős cso-e, mentéje prémes.

cm. — Lelt. sz. 773. — Értéke ith-féle ereklyemúzeumból. — atokat l. a 62. lapon az 580 rilis 23-án (107–95). — Átvételi lomásul vette az 1896 április

Gerstner

l.

LykaMagyműI800-50

210-11. l.

8

9

Gerstner J.

rérm.

l.

Pichler, Alois H.

Entstehung der
Pressburger Zeitung
Pozsony-Pressburg
1913. 30. l.

A kiadvány hiteléül:

Sándor
irodaigazgató

Műemlékek Orsz.

Gerstner József
vezm.

l.

Szabad Művészet
1949. 193. l.

KIR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

ter Gyula urnak,
z. bizottsága elnökének,
Budapest.

er hó 29-én, 736. sz.a. kelt becses át-
van szerencsém Eber László dr. bi-
tiszámláját 45 K. 60 f.-re érvényesit-
leni.

Gerstner J ó z s e f, rajzoló és rézmetsző; szül. 1768 decz. 12-én Eszéken, megh. 1813 máj. 13-án Bécsben. Korán Bécsbe került és állandóan ott működött.

Rézmetszetei közül a következők ismeretesek:

1. Regényjelenet. Aláírás: Stehen Sie auf, lieber Graf! F. Mathaei után, kis 8.-r.
2. Regényjelenet. Aláírás: Sie sind beide dein! F. Mathaei után, kis 8.-r.
3. Regényjelenet. Aláírás: Bist du nicht Mutter, Unglückliche? Maillard után, kis 8.-r.
4. Béla választ a kard és korona között. Aláírás: Béla wählt zwischen Schwert und Krone. Loder del. 8.-r. (Geschichte v. Ungarn. I. B. I. Abth.)
5. Fridrich von Oesterreich. Loder del. 8.-r. (Geschichte v. Ungarn. I. B. 2. Abth.)
6. Orena merénylete. (Janisch Szekér Joakim: Francziaország története. Pest, 1810. I. k. 8.-r.)
7. Königssee gegen Mittag.
8. Königssee gegen Mitternacht.

Dayka Györgyi 1813. kiád előképét mely

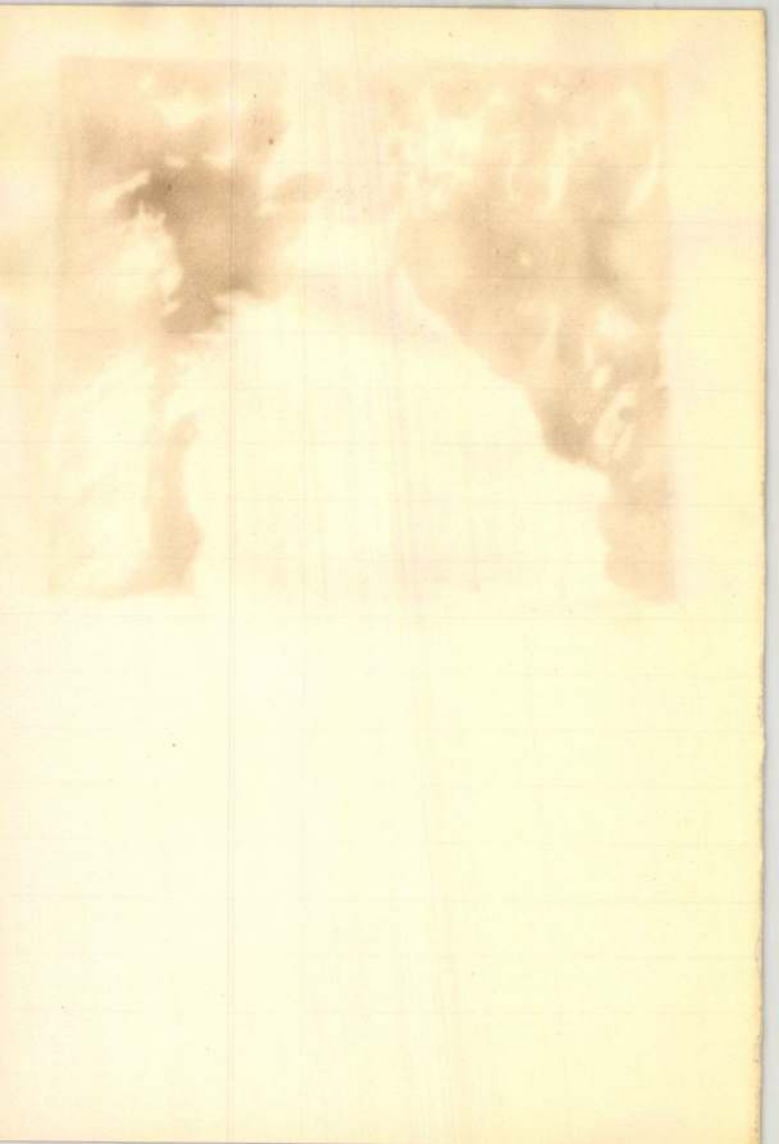

9. Der Glockner an der Salmshöhe. Vallé pxt.

10. Fall des Leiterbaches an der Pasterze. L. Maillard del.

11. Möll-Fall bey Heiligenblut. Maillard del.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 99. l. — *Művészet.* 1904. 271. l. — 1905. 277. l. — *Nagler, G. K.:* Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1837. V. 117. l. — *Nagy Iván:* Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 43—44. l. — *Ráth György:* Az iparművészet könyve. Budapest, 1902. I. 506. l. — *Schedel Ferencz:* A képzőművészetek története Magyarországban. *Budapesti Híradó.* 1846. I. 372. sz. — *Tschischka, Franz:* Kunst und Alterthum in dem österreichischen Kaiserstaate. Wien, 1836. 359. l.

Gerstner József

Gerstner József
1768-1813

Ltáb II 72, 73
IV, 150

Depotnummer Bonn
(1968-1983)

Akte II 73,73
17, 20

GERSTNER ötvös-család, Esztergom, Vasvard

ld. MÉrt 1998. 239. és ll

István, 1/2 sessio, katolikus,

y[236]
on
renc[237]
1785, 1786. Herschmann
lt[238]
ály[239]

N. 33. és **N. 45.** telek közötte:
s, 1/4 sessio
l, 1/8 sessio
/8 sessio
l/8 sessio
ssio]

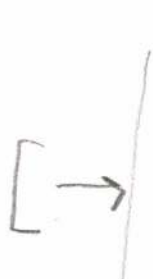

36 tízláb^2, 10 forint, 12 1/2
ptionális [Közép u. 11.]
nc[241]
ncnek „eő felsége iratos lovas
és feleségének Pápai
ére inscriptiót adott
renc[242]
– inscriptionális[243]
s
adalom visszavette az
jelenlegi tulajdonos Orbán
gy
nger György azelőtt az
vácsa
1773, 1774, 1775. Holzinger

György özvegye[245]
György örökösei, most

másban keresi a' fonákságot. Ime Te elértetted, hogy én az ő két vagy három levelét azért hagyám válasz nélkül, mert *vártam:* de ő ezt felérni nem tudta! Sem azt nem értette-fel pedig, hogy ha nem jöhet, illő volna a' Várónak megírni, hogy nem jöhet, 's illő, a' Berzsenyi képét, mellyet ő elvont a' postától, mivel nem jöhet, postára tennie. Itt is hallom azoktól a' kik vele gyakrabban vannak, a' Pestiek is írják, hogy ő az élet' mestersége útjába nem tud akadni, 's eggyik botlása után a' másikat követi. Szánom érette, 's intettem, még pedig mint *baráthoz* illett, **megrázva,** hogy végye elejét ennek az elposhadásnak, mellyből elébb utóbb eggy becsületes hypochondria lesz. Bár házasodnék! —

Szokásom szerint sorba megyek leveled' czikkelyein. — Az a' Czinke! — Keresztet vetek magamra 's mondom: Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo! — Patakon volt hajdan eggy elöregedett 's hivataljába nagyon beleúnt Professor. Ez, hogy készületlenül járhasson-fel a' leczkékre, tanítványait szollongatta, hogy (talán) Liviusból exponáljanak. Ináncsi nevű deák elolvassa a' Livius textusát, 's exponál. A' szegény Öreg megborzad, hogy eggy hat hét esztendős Togatus olly bolond értelmet rak Liviusba 's felkiált: Frater Ináncsi, Isten uccse bolond vagy. Az egész Auditorium elborzad, hogy eggy Kalv. Pap Prof. Isten uccséz. 's Bányai maga is érzi, hogy sok a' mit teve, 's monda: Salva res est; erubuit! Frater Ináncsi, tanúlj: ember lész belőled. — Ezt előttem midőn Pataki lakos levék, mint nagyot beszéllgették a' régibb Togátusok, Czinke eszembe juttatá. Csak hogy neki nem lehet mondani, hogy ha tanúl, ember lesz belőle. Soha! soha. Oremus: Sed libera etc. etc. — Rettenetes dolog illyeket írni mint ez a' PRÓBATÉTEL.

«'S Pesten néked örűl e g g y Universzitás!» FAMA VOCAT! — Az illyen ember nevetségessé tehetné a' legtiszteletesbb érzést is — a' Hazaszeretetet.

A' Brunner imáds. könyve magasztalása a' L[iteratur] Z[eitung]-ban engem nagyon megtéveszte. Meghozattam 's nem leltem-fel benne a' mit vártam, de az talán az én hibám és nem a' könyvé. Nem ismerek jobbat mint a' feleségemé. Abban az a' jó is van, hogy minden § olly rövid mint eggy eggy hely a' Bibliában, 's arra calculált az Iró, hogy ha az imádkozónak lelke el el téved is, *minden nyomon helybe akadhasson.* A' feleségem önn magától tette azt az én észrevételemet, hogy jobb minden könyv nélkül elmélkedni a' vallás az az a' L e g s z e n t e b b dolgairól, mert a' sok-

mivel — nem ijedsz e el? — nem kettőt, hanem hármat tétetek a' munka mellé. A' fej nem illett eggy kis Vignettnek, a' mint azt tenni szándékoztam volt; a' Poetai Berek, mellynek czímje két sor, nem lehete-el vignette nélkül; az pedig az illendőség ellen volt volna, hogy a' principális Munka ne kapjon Vignettet, holott a' toldalék-munka azt kapott, és így kénytelen valék ennek is annak is vignettet adni, azon felűl, hogy a' fej elől álland. A' sok sorból-álló czímlapra Daykának versei előtt tehát a' Herkuláni Régiségek közzűl azt a' rajzolatot vevém-ki, a' mellyen a' musicális tányérnál fülelve hallgat a' Leopard, még pedig nyitott szájjal,[1] melly a' mohosságnak jele. — A' kevés sorból álló Poetai berek elibe pedig Montfauconból a' lant 's a' lant felett repülő lepe; — ez felfelé álló oválban, a' kevés sor miatt — amaz pedig fekvő oválban. A' Dayka fejét és ezen két rajzolatot felküldöttem Gerstnernek 's kértem, szabja olly mértékletes árokat, hogy a' Kiadó el ne rettenjen. Mikor a' választ tőle venni fogom, mindent megírok Trattnernek, 's úgy adom elébe okaimat, hogy szabadságomért ne neheztelhessen. Kevésbbé félhetek ettől, ha Előfizetők sokan lesznek.

Melly jól esett, hogy a' tudva való fél ívet mutatóúl kirakattam! A' Tr. betűji a' két czímlapon 's a' Dayka életében felette nem szépek voltak volna. A' czímlapokat tehát egészen rézbe metszetem, a' D. életét pedig épen azon betűkkel rakatom ki, a' mellyekkel a' versek nyomtattatnak. — Az első Óda elsőbbik lapjára nem két, hanem három strophának kell menni, különben igen sok fejér marad felül 's az Óda Rubricája itt nagyobb formájú betűkből vétetett mint illik. Ezeket addig míg Pestre jősz, 's a' több igazítást értheted, mert én Tégedet akarlak megkérni, hogy Dayka mellett a' Correcturákat vidd.

A' Bácsmegyei csomóját 's a' régen pecsét alatt álló 's Vivőt váró Pölitzet itt tartóztatám, azt hivén, hogy Szemere végre csak elérkezik, vagy valamelly más alkalmot kaphatok. A' mi szeretett Palink gondban volt hosszas hallgatásom miatt, azt írod. — Kénytelen vagyok vallást tenni, hogy nehezteltem reá, és hogy nehezte-lésemet el nem fojthattam a' hozzá sokára csakugyan írt levélben. — Különös dolog az embernek úgy elfogattatni magát a' maga ideáji 's szenvedelmei 's bajai által, hogy nem gondol vele, akármi érjen mást, csak ábrándozik, 's midőn maga hozhatna jóvá mindent,

[1] Az eredetiben tollrajzban ide feste Kazinczy F. két leopardot.

nem a' *Poëtát*, hanem az *Igazat-keresőt* kedveli, hogy a' mit megkedvelni méltóztatik, abban nem a' nyelvet 's poesist, hanem a' philosophiát tekinti. — Jelentse az Úr annak a' tiszteletet érdemlő nagy embernek szíves idvezlésemet.

Cserey Miklós, az az igazán nagy ember, nékem is írt a' társaság felől. Én attól talán félek is. Itéletemet fel leli az Ur is, Cserey is, a' legközelebbi füzetjeiben az Annálisoknak a' Fejér György ezt a' kérdést illető pályaírása recensiójában. (Wiener Annalen, 1812 Jun. Pag. 343) Megmondám ott, ha óhajtok e most Magyar Tudós Társaságot; megmondám mint óhajtom nyelvünk kímíveltetését, úgy e mint a' franczia — mellynek *parancsólták* mi légyen jól mondva, vagy mint a' **német.** Éljen szerencsésen édes barátom. Maradok szives tisztelettel, barátsággal.

[Eredetije a M. Tud. Akad. könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 53. sz.]

2311.

Kazinczy — Helmeczy Mihálynak.

Széphalom Septb. 10d. 1812.

Helmeczinek Kazinczy baráti idvezletét.

Tegnap estve vevém Aug. 20d. írt leveledet azon csomóban, mellyet nem tudom ki által az Újhelyi postán hagyál letétetni. Én Néked, kedves barátom, régen írtam volna, ha tudtam vólna, hová kell írnom, mind mivel hozzád írnom, valóságos gyönyör, mind mivel, ha valaha, most tartoztam Néked hálával, 's azt kiömletni nem kevésbbé édes, mint a' bosszút a' rosszaknak. Dayka eránt tehát a' Jelentés kiméne a' Publicumba. Régen vevém azt a' Kulcsár levelei mellett, de miért nem a' Decsyé mellett is, épen nem értem. A' most érkezett 12 nyomtatványt azoknak fogom megküldeni, a' kiket engedelmek nélkül merészlettem megnevezni a' Szedők között. Bár haszontalan ne zörgetnék! bár érzenék, hogy meg vannak *tisztelve*, midőn őket eggy illy szolgálatra hívom-meg! Azt írod, hogy Trattner egészen meg van elégedve ezen Jelentésemmel. Hagyd viszont mondanom, hogy én is egészen meg Trattnernek ezen megelégedésével és azon izenetével, hogy nem lesz ellenére, ha a' két kép nehány forinttal drágább leend is, mint a' Dayka' feje maga volt volna. Ezen engedelmességre annál nagyobb szükségem van,

nak kiadását tőlem kikérte, nekem ír, hogy ő többé Daykát nem nyomtattathatja, 's kért hogy szóllítnám meg Trattnert, míg a' Kis verseinek helyeket más munka nem foglalja-el, hogy ő, az az Trattner, Kis helyett nyomtassa Daykát. Tr. elfogadta kérésemet, de ki kötvén, hogy én tégyek eggy jelentést a' Praenumeratorokhoz. Kultsár ezt a' Jelentést már széljel küldé, Decsi még nem, de ő is fogja. Ez az ára:

Velinre . . . . 3 f —	Váltó czéd. az az	15 f — —	
Schreibpapier 2 f 30		12 f — 30	
Druckpapier . 3 f —		10 f — —	

A' Praenumeratorok nevei a' könyv elébe fognak nyomtattatni. A' név, a' hivatal, a' lakás fel lesz téve, de Méltóságos, Tisztelendő titulatura nélkül. Tégye az Úr így.

Döbrentey Gábor Úr Andrásfalván Erdélyben.

Gróf Gyulay Carolina Kis Asszony. — Gróf Gy[ulay] L[ajos] Úrfi Andrásf[alván] etc. 's a' pénzt tegye le valamelly solidus kereskedésben Tr[attner]hez, vegyen róla Quietantiát, 's a' Quietantiát a' nevekkel küldje által levélben 's póstán Trattner Mátyás Úrnak Pestre. Nagyon kérem ezt az Úrtól, mert Tr. csak úgy nyomtatja a' munkát, ha Előfizetők lesznek. Itt közlöm a' mustrát.

Kisünk nem neheztel, hogy Versei Dayka által megelőztettek. Dayka után Trattner azokat fogja nyomtattatni. — Berzsenyinek verseiről semmit nem tudok. Ő felment Bécsbe, magát festetni 's metszetni. A' rézbe metszett kép Pestre meg is érkezett. Helmeczi póstán akará nekem megküldeni. Szemere elvevé tőle, hogy ő hozza nekem maga, 's ő maga nem jöve-el. Illyen dolgokat teszen a' mi kedves Palink. 'S hogy ha tehát nem jön, 's nem jöhet, Póstán néki illenék azt tenni, a' mit Helmeczi akart, az nem jút eszébe, mert mindég magán kívül ábrándozik. — Gondban vagyok ezen kedves barátunk miatt, elrontja magát, 's végre hypochondria lepi-meg.

Hogy Epistoláim Dr Gyarmathy Úrnak javallását megnyerték, mind magamnak örvendek, mind kivált Literaturánknak. Véghetetlenül kedves azt látni, hogy találkoznak férjfiak közttünk, a' kik tudnak is akarnak is haladni, holott a' nagy Massa nem akar kimozdúlni helyéből, 's még is panaszkodik hogy eggy helyben állunk. De tartok tőle, hogy Dr Gy[armathy] Úr az Ipamhoz írt Epistolában

Kazinczy Ferenc levelezése
X. k

A mi a Töviseid és Virágid' Címlapját illeti, azt Tiszt. Fejér Úr régtül Falka' kezébe adta, és ez, hogy a jövő hétnek vége felé elkészíti, erősen megígérte. Azt is egyedül Te érted. — Minthogy Falkának most igen sok dolgai vannak.

Ruháid felől Schimmerer semmit bizonyost nem tud: arra még is emlékszik, hogy még a múlt Augustusi Vásárkor Kassára küldettek Rumihoz. Azonban Jabureck maga is e jövő Józsefi Vásárkor lejön Pestre, akkor nem elégszem azzal meg, hogy írásban mutassa Ruháidnak által küldetését, hanem különösen bizonyságot kérek tőle saját írásában. A Barkóczinak és bajtársainak emlékére készített Felírásokat nagy köszönettel vettem. Triásod nem tud egyebet rá mondani, tsak azt, hogy s z é p, ugyan azért méltó is a Márványra.

Gerstnernek az 50 ftokat felküldöm. Rajta leszek, hogy Medárdusig olvashassák Daykádot. Mostanában a Duna miatt hamar lépéseket nem tehetek.

E' Levelemet újolag azzal a hálaadó jelentéssel fejezem be, hogy Te nagy betsű Barátom, engemet véghetetlenűl leköteleztél Epistolád által. Tudom, hogy a Debreczeni Ember felakad rajta, és ott látván nevemet, ellenem is zörögni fog: de a szépnek érzése, és a te Barátságod siketé tesz zsoltározások ellen. Tsak te élly, és támasz munkáid által mennél számosabb követőket. Azután a Liga megyőzettetik, és a valóságos Magyar szép győző leszen. Élly boldogúl, és Háladatosságomat fogadd el olly mértékben, a millyennel küldöm és küldeni akartam Te néked. Triásod tisztel, tsókol.

Pesten, Febr. 19dikén 1811.

Virág új munkát botsájtott közre illy Tzím alatt: *Poemák*. Többnyire Horatzius' Szatiráinak, Leveleinek 's két ódáinak fordításait foglallya magában. Széphalomrúl is van egy kis Jambus. A többi másokhoz írtt Horatziusi Levelek.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 133. sz.]

1941.

Vitkovics Mihály — Kazinczynak.

Kazinczy Ferencznek
Vitkovits Mihály
barátságos Idvezletét!

Egy baráti ölelésemet és tsókomat azzal a tisztelettel öszszeegyítve, a mellyel irántad, nagyhasznú és Érdemű Hazánkfia, én Barátom! égten égek, vedd tőlem köszönetűl, vedd háládásúl a hozzám írtt Poetai Epistoládért. Ennek én annyira örűltem, mint Popovits Theodorának. Mátkámnak azon szavának, midőn azt mondá: Enyim ő. — Sőt ennél is jobban; minthogy szerelmet többszörte éreztem, de az illy megtiszteltetést, mellyet tőled nyertem, soha sem. Barátom! általad szerzett örömömet lehetetlen kifejeznem. Minthogy érzékeny vagyok, mindenem érezte azt a jót, azt a szívest, mellyet ezen Epistoládban nékem tettél. Áldás rád és tieidre! Hidd el, eggy olly emléket emeltél nekem, és tettél ez által előmbe, mellyre valahányszor tekintek (fogok pedig, míg élek, mindég) annyiszor tollra gyulladok, és Leszszingieimet, Epigrammáimat jobbítni, 's Literaturankat, mellyre Egyedűl Bátsmegyei, Magyar Geszner, két Orpheus gyullasztott, többekkel, nagyobbakkal szaporítani sietek: hogy így a Magyarok előtt megbizonyíthassam azt, a mit felőllem kihirdettél, és egyszersmind példámmal, már általad elhíresítve lévén, több ollyakat buzdítsak Anyai Nyelvünknek tanúlására és terjesztésére, kiket vagy a Hitség vagy Nemzetiség magyarúl beszélni, tudni elidegenített. Ez légyen Epistoládért jutalmod, ez légyen érdemem.

Ezen munkádat örömmel olvasta Horvát és Szemere, olvasta, és helyben is hagyta. Én pedig azt, a mint meghagytad, kinyomatom. Az árát ne kívánd előre tudni. A nállam maradandó 100 példány engemet kifizet. Kifizet? Nem. Az én örömöm fizethetetlen, és annál érezhetőbb lesz, ha a nyomtatás körűl tett minden némű fáradság egyedűl enyim lehet. Még eddig hozzá nem foghattam a nyomtatáshoz, mivel a jeges Duna két hete, hogy elzárt Budától. Szörnyűség azt nézni, mint öntötte el már is Pestet az árvíz, és még szörnyebb képzelni, mint fog elönteni, ha a már kiáradt és a legvastagabb jéggel bévont nagy folyónkon elindúl a fagy. Az én kedves Theodorám' Háza is körös körűl van öntve. Velentzei Amantként kell hozzá hajókáznom, ha φοβεροζni akarok.

Kazinczy Ferenc levelezése
VIII. k. 336. l. (l. kézirat)

BERKOVETZ JÓZSEF rézmetsző Bécsben 1825 körül.

76. A pásztorlány. „Ferenczy faragta Rómában. Schöfft rajz. Berkovetz metsz." Acélmetszet. (Megjelent: Hébe, 1825.)

BERKENY SÁMUEL

77. II. Lipót megkoronázása Pozsonyban 1790. Rézmetszet. (Megjelent: Hadi és más nevezetes történetek.)

EHRENREICH SÁNDOR ÁDÁM (Pozsony 1784 — Bécs 1844 után) rézmetsző Budán, majd Bécsben.

78. Henriette osztrák főhercegnő arcképe. „A. Ehrenreich sc. Viennae." Pontozás.

GERSTNER JÓZSEF (Eszék 1768 — Bécs 1813) rézmetsző Bécsben.

79. Illusztrációk. Rézmetszet.

DEBRECENI RÉZMETSZŐK

BEREGSZÁSZI PÉTER debreceni diák és rézmetsző 1804—1807 közt.

80. Herkules és a kentaur. Rézmetszet. (Megjelent: Sárvári Pál: A rajzolás mesterségének kezdete. Debrecen, 1807. II.)

KARACS FERENC rézmetsző Pesten (Püspökladány 1770 — Pest 1838).

81. A halotti beszéd másolata. „1833-ban Karacs metsz." Rézmetszet. (Megjelent: Tudományos gyüjtemény, 1835. I.)

BEREGSZÁSZI PÉTER

82. Apolló. Rézmetszet. (Megjelent: lásd. 80. sz.)

ERDÉLYI RÉZMETSZŐK

NAGY SÁMUEL (Nagyenyed 1783 — Kolozsvár 1845) rézmetsző Kolozsvárott.

83. Teleki Ferenc gróf arcképe. „Nagy Sámuel metz." Pontozás. (Megjelent: Erdélyi Múzeum.)

SIMON JÁNOS német rézmetsző Kolozsvárott 1796—1804 közt.

84. Kolozsvár látképe. „J. Simon sc. Claudiopoli 1799." Rézmetszet.

CZETTER SÁMUEL

66. Károlyi Antalné grófné arcképe. „Sculpsit Sam. Tzetter Oroshaziensis ex. Comit. Békésiensi. 1794." Rézmetszet.

CZETTER SÁMUEL

67. Eszterházy Miklós herceg, a híres műgyüjtő arcképe. „Blanchard Effigiem pinxit Romae 1795 A. Chr. Kalliauer del Sam. Czetter Hungarus sculps Viennae 1804." Pontozás.

CZETTER SÁMUEL

68. Kovachich Márton György történész arcképe. „Origin Excell Com. Franc Széchenyi. pinxit Schmidhammer Budae 1793. Sculp. Czetter Viennae 1798." Pontozás és rézmetszet.

CZETTER SÁMUEL

69. Teleki Domokos gróf arcképe. „Samuel Czetter Hungarus sculps Viennae." Pontozás.

BLASCHKE JÁNOS (Pozsony 1770—1833) rézmetsző Bécsben.

70. Schiller-illusztrációk. Rézmetszet.

ZADÁNYI VITÉZ JÓZSEF (meghalt 1816) műkedvelő rézmetsző Bécsben.

71. Metszet, Napoleon fia, a római király születésének emlékére 1811. Pontozás.

BERKENY SÁMUEL (Vámos 1765 körül — Bécs 1822) rézmetsző Bécsben.

72. Eszterházy Antal herceg beiktatása Sopron megye főispánságába az eszterházai kastély előtt 1791. „Rajzolta Szabó és Schütz. Mettzette Berkeny." Rézmetszet.

BLASCHKE JÁNOS

73. Berzsenyi Dániel arcképe. „J. Blaschke sc. J. Schorn pinx." Pontozás. (Megjelent: B. D. versei, 1813.)

BLASCHKE JÁNOS

74. Kisfaludy-illusztrációk az 1823-as Aurórából. Rézmetszet.

KOVÁTSCH JÓZSEF (Bécs 1799—1839) rézmetsző Bécsben.

75. Schiller-illusztrációk. Rézmetszet.

tartom, és kevélj is vagyok arra, hogy olj Atya és Anya fiának kereszt attyai közt lehetek, ennek érdemes voltát én bizonyossan becsülni is fogom. Grófnéd kezeit csókolom, eő Nagyságának is szivembül gratulálok ezen szép örömnek. A kereszt atyák számába lévén én, Te pedig legbecsessebb Barátom vagy — ki kérem, hogy gyakran halhassak Marcus Aemilius Ferenczrül.

Igen örömest tudósítnálak Tégedet kedves hirekrül, de azok a mostani idő pontba ritkák nagyon — itt foljdogál a' Diaeta — ez valósággal olj környül álás, meljbe forgolódván, az ember ismerésinek nagy tudományába igen nagyot haladtam előre. Megismertem characterit azoknak, kik aszt képzelik, hogy a Nemzet belőllek ál — ez ha igy volna, siratni és méljen kellene fáilalni sorsát szegény Nemzetemnek. — Még bizonytalan Diaetank bevégződésinek ideje, én valóba meg untam már itt ülni, és annál unalmassabb időm, mivel a feleségem sincsen itten. —

Hosszas halgatásod éngemet gyakran nyughatatlanítván, kérlek, örvendeztess gyakrabban leveleiddel, mert azok nékem mindenkor ui, meg ujabb örömöket adnak, és a hányszor leveledet vészem, annyi öröm innepjei vannak

leg hívebb tisztelődnek.

Kivül: [1]

Tekintetes *Kazinczy* Ferencz Urnak. p. Debreczen. S. A. Ujhely. *Széphalom.*

[Eredetije a M. Tud. Akad. könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 50. sz.]

2049.

Kazinczy — Vida Lászlónak.

Vida Lászlónak Kazinczy Ferencz
szíves tiszteletét, barátságát.

Szemerénk által akarám Néked bémutatni idvezlésemet, kedves barátom; de szivem megfedde, hogy miért kérek mást tolmácsának, midőn az magam lehetek; 's igy a' Palihoz irt levél eggy kis toldalékot kap. — Hidd-el, édes barátom, és hidd a' mit mondok a' nélkül, hogy szavaimat üres nyájasságnak gyanítsd, hogy ismeretségednek nem csak *igaz* örömmel, hanem *szokatlannal* is, örvendek. Leveleid

[1] A levél zárlatán kettétört piros pecsét.

Téged nékem eggy mívelt lelkű 's szép lelkű Férjfiúnak festettek, 's örömest mentem annak ellenébe, a' kit mind levelei, mind a' hírek illyennek festettek; de megjelenésed azt, a' mit vártam, nem csak meg nem hazudtolta, hanem felül is múlta. Nem fogom én soha felejteni Veled töltött órámat, 's gyönyörűséggel fogok vissza emlékezni azokra, a' mik közttünk folytak. A' tölgy, melly alatt nyugvánk, meg van jegyezve, 's óhajtja hogy ismét árnyékába fogadhasson. Hasonló érzések köztt emlékezik rólatok feleségem is, kedves barátom, és a' leányom, ki fülében hordja azolta kosaradat, 's *Vida Bácsit* és *Szemere Pált* az első napokban gyakran nevezgette. Ha a' lyányom volna fiad esztendejében 's ez az ezében, örömest rengetném magamat annak álmodozásaival, hogy gyermekeink eggyek lehetnek, mert nékem az volna legédesbb örömem, ha gyermekeim valaha barátomnak gyermekével kelnének házasság lépésre. A' lyányom fiadhoz nem fogna jól illeni, mert a' férjnek egynehány esztendővel idősbbnek illik lenni feleségénél: de ha most leány' atyja levél, a' fiam lehet a' Te vőd; 's tudom, hogy Te gyermekeidnek olly nevelést fogsz adni — attól függ pedig minden szerencséjek — hogy ezt a' fiamnak áldásképen óhajthassam.

Élj szerencsésen tisztelt szeretett barátom! 's ajánlj a' Tek. Asszonynak is, kit barátságos indúlattal tisztelünk, becses hajlandóságaiba. Széphalom felől Néked nem lesz szabad egyébként gondolkoznod, mint azon hely felől, a' hol téged eggy boldog pár szívesen szeret. —

Aug. 5d. 1811.

[Eredetije a M. Tud. Akad. könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 5. sz.]

2050.

Vitkovics Mihály — Kazinczynak.

Kazinczy Ferencznek
Vitkovits Mihály
barátságos Idvezletét.

Pestrül — Széphalomra Aug. 6-ikán, 1811.

Igen nagy volt örömöm azon jelentésedre, hogy szereted Szophid annyi kívántaid után Néked kis Emilt szült. Tusculanumomban olvastatott fel örömhírt hozó Leveled, 's Triaszod a' legérzékenyebb öröm részvétellel örvendett újabb boldogságodnak. — Szívembűl, melly

Tégedet olly forrón szeret, kívánom, hogy tsetsemő Angyalkátok gyarapodgyék Testben és Lélekben. Mosolyogjon rátok tellyes örömöt: Legyen Hazánknak olly Érdemese, mint Te és Szophid vagytok. Nyerjen másoktúl aranyat, tömjént és Mirhát; én Hozzátok és így már hozzája is való Barátságomnak jeléül és emlékéül ajándékban adom neki Meséimet. Legyenek övéi, legyenek az ő nevének szentelttek. Még ugyan éretlenek, de míg Emílled felnő, egészen meg fognak érni. Fogadd el tőlem barátságos örvendezésemet, fogadd el szíves ajándékomat, és egy olly érzékeny atyai tsókkal, a' millyen a' Tiéd lehet, tedd Kis Emílünknek tulajdonává. Három hete már elmúlt, hogy ezen fő örömödet Horvátunkhoz írtt Leveledbűl értettem; de hirtelenűl esett Bétsbe való menetelem Hozzád írnom eltiltott. Tegnap érkeztem vissza a' nagy városbúl, 's asztalkámon lelvén Leveledet, arra válaszolni első foglalatosságom volt.

Horvátot már itt nem leltem, Válba ment az Öregéhez, és onnan a' Dietára menend. Szemerét eddig ölelhetted, a' ki Kassáról a' legközelébb múlt Hónapnak közepén íra Hozzád. Dajkád' mutatóját még sem küldhetem, mivel az újonnan öntendő Betűk még sem készek. Meg igérte volt Sághy, hogy Julius végével hozzá fogat a' nyomtatáshoz, de mind ekkoráig azt nem tette. Rajta leszek, hogy Szüretig végre hajtsam. Az Érsemlyéni zsidót még ekkoráig nem láttam. Gerstnernél voltam, a 200 forintot magammal fel is vittem, hogy ha kész a' munka, kifizessem. De Gerstner még hozzá sem fogott, azzal mentegetvén magát, hogy a' másod ízben felküldött Dajka képének lerajzolásán el nem tud igazodni; minthogy abbúl ki nem láthatni, millyen korút, és egészen millyent kellessék festeni. Az első rajzolatot kimetszheti, ha kíványuk. Ennél fogva abban álapodtunk meg, hogy viszszajöttömmel Hozzád írni fogok és kapván tudósításod, őt is tudósítani fogom. Nem volna e jó, ha az ágyad felett függő Dajkád' képét Pestre küldenéd, és annak itt le festett mását küldenők Gerstnerhez. —

Miket és kiket láttam Bétsben, igen sok volna leírnom. De nem is szükséges, mert te Bétset lelkestűl testestűl ösmered. Tsak azt az egyet adom értésedre, hogy Sándort meglátogattam. Szép öreg ember. — A' Pesti Meséjit közlötte velem. Kis sötét gránát szín kötetben igen tiszta Példány. Annyi Creditumom nem volt, hogy Pestre lehozzam a lemásolásra. Ő ugyan azzal mentegélte [!] magát, hogy maga is kiadni szándékozik. Erre nagyon kértem. Ditsekedtem előtte Barátságunkkal. Ő rád nagyon neheztelt. És miért? — A *Lucai*

Gerstner József
Kazinczy Ferenc levelezése: IX. Bpest, 1899. 45, 538. l.

2050. 45. lap alúl 18. sor: «*Gerstner*nél voltam . . .» *Gerstner József* neve már a *VIII. k.*-ben is többször előfordúlt, de akkor semmiféle adatot nem közölhettem róla. Most Nagy Iván «Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850-ig» czímű czikke (Századok, 1874. évf. 43. 44. l.) nyomán annyit jegyezhetek meg róla, hogy híres rézmetsző volt; született Eszéken s az 1768—1813. évi időközben működött. Leginkább külföldön, kivált Bécsben tartózkodott. Jelesebb metszvényeit felsorolja Nagy I. id. czikkében.

Uram Bátyám, a' ki erántani mindig érzékeny, forró indulattal volt, annak tudása által osztozzék [!], vagy inkább mivel hogy ez véghetetlen 's oszthatatlan, és tehát azon örüljön, mivel e' mellett is én meg nem szűnök Uram Bátyám iránt a' leg forróbb tisztelettel lenni 's maradni

Kedves Uram Bátyámnak

alázatos szolgája
Ragályi Tamás mpr.

Miskolcz Aug. 9. 1811.

Kazinczy F. jegyzete:

Sequere Kopácsi! — Mikor fog az Ur nekem illy örvendező levelet írni, és mikor vétet így részt velem örömeiben? Én mind tulajdon betegségem (mindennapi hideg és sárgaság), mind a' lyánynomé (forró nyavalya) által úgy le vagyok verve, hogy alig bírom magamat; de ez a' hír csakugyan nagyon electrizált. Tamás 's a' két bátyja mind igen szép lyányokat hoztak házokba, és legalább ketteje, igen gazdagokat is. Jelentse az Ur ezt a' hírt Predikátor György Úrnak. Pennám botlásból majd *Tiszteletest* teve a' név elibe,

[1] Nincs a levél mellett.

D Gerstner

esztergomi örös

l.

Hauptkalauz

245. l.

ra fordul~~va~~tan van ábrázolva. Mellét rend-
lja vállaira omlik; kötőszalagját, melynek
gyöngyfűzér szoritja; ruhája kivágott s gal-
A háttérben csatornázott oszlop köti le fi-
arodó függönynyel s jobbról hegyes vidékre nye-
irata a kép alatt:
heresia"
nder pinx."
- sculp."

éretei az acéllaplnak 21·5 : 15·8 cm.

9307.

140/95 № 210.

GERSTNER épitész. 1862-ben --t Bronts mes-
terrel együtt készíti a sajónémeti templom
tervét /Egri érs.gazd.lltár tervj.247./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből Voit

M.D.K.

Gerstner János, órásmester

1828-1849 között működött Esztergomban. Több fia körül egyik ötvösként szerepelt, de kereszt-nevét megállapítani nem lehetett. Tevékenysége 1835 után is terjedő. Szerző közli bélyegzőjének képét

Somogyi Árpád: Esztergom régi ötvösművészetéről

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

146 - old.

MDK

Gerstner János József

órásmester
Esztergom

Nemzeti muzeum

Csatkai Endre: Hitzelberger Antal
győri órás fuvola-órái.

ARRABONa 3. Győr. 1961. 153-159. l.

158.l.

MDK

Gerster József, rézmetsző
müködési ideje: 1768-1813.

Kőnigsee gegen Mittag
" " Mitternacht
Der Gleockner an der Salmhőhe
Fall des Leitersbaches an der Pasterze
Möll-Fall bey Heikigenblut

Művészet, 1905. 4.sz. 277 l.

Naményi Lajos cikke.

MDK

Gerster József, rézmetsző
müködési ideje 1768-1813.

Regényjelenet /3 drb/
Történeti képek
Friedrich v.Oesterreich
Orena merénylete

Müvészet, 1905. 4.sz. 277 l.

pályája:

Gerstner József /1768-1813/

rézmetsző, külföldön dolgozott

Müvei

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Grafika, rézmetszet, XI-XIX sz.

Gerstner József: Sie sind beide dein.
Mathaei után

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Grafika, rézmetszet, XVIII-XIX sz.

Gerstner József: Königsee gegen Mitternacht

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Grafika, rézmetszet, XVIII-XIX sz.

Gerstner József: Königsee gegen Mittag

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

XVIII-XIX sz.

Grafika, rézmetszet, ~~XXXXszXXXX~~

Gerstner József: Béla wählt zwischen
Schwert und Krone

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

XVIII-XIX sz.

Grafika, rézmetszet, [illegible]

Gerstner József: Bist Du nicht Mutter Unglückliche? Maillard után.

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Grafika, rézmetszet, XVIII-XIX sz.

Gerstner József: Fall des Leiterbaches an der Pasterze, Maillard után

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

XVIII-XIX sz.

Grafika, rézmetszet, ~~XVIII-XIX~~

Gerstner József: Friedrich v. Österreich

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Grafika, rézmetszet, XVIII-XIX sz.

Gerstner József: Der Glockner an der Salmshöhe

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Grafika, rézmetszet, [illegible]-XIX sz.e.f.

Gerstner József: Orena merénylete,
1810

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Gerstner József, grafikus

Művészet, IV., 1905. 277.

Adatok művészetünk történetéhez

Gerstner József M.D.K.

XIX. sz.-i rézmetsző

Sokszorosított grafikájával gyarapodott a Galéria állománya

illusztráció

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957 58-as évben 199.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

M.D.K.

Gerstner József, grafikus

illusztrációit említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 122.old.

MDK

Gerstner József rézmetsző, 19.sz.

~~Grrkxx~~

Szépm. Muz. graf. oszt. 87. kiáll. 1954. előszó. 7. o.

MDK

Gerstner József

Möll-Fall bei Heiligenblut, Maillard után

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 26-44.l.

M. D. K.

GERSTNER József rézmetsző

(1768 - 1813)

eszéki származású rajzoló és rézmetsző. Bécsben élt.

Címkép és címlap vignettáival

Dayka Gábor verseihez (1813)

Drescher P.: Bibl. Fais. 8. Riaie. 60. l.

MDK

Gerstner József

Regényjelenet Mathaei után: Stehen Sie auf, lieber Graf!

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 26-44.l.

Ø

Gerstner József

Körmöcbányai városi mér-
nok egyszerűsítette Szkalniczky
Antalnak az alábbi iskola
uj épületének tervét, s ez az
egyszerűsített terv khult kivi-
telre 1872/74. ban.

Hlatkörm

190. l. 191. l. 192–195. l.
Képpel és muzsaki rajzokkal

Gerstner Ödön
festő

Kiállit a vezprémi vármegyeházám balatoni és bakonyi képekből rendezett kiállításon.

Nyság 1935. VIII. 15.

Gerstner Ödön

Dekoratív rajz

Repr.

Magyar Iparművészet

1899. 199. l.

Gerstner Ödön

8 osztályt végzett a
siketnéma intézetben
10 hónap, jó eredm.
Tanár Fülbier Lajos
Igazgatiskola 1898

Gerstner Ödön

d.
Dornyay Vesprem
23. l.

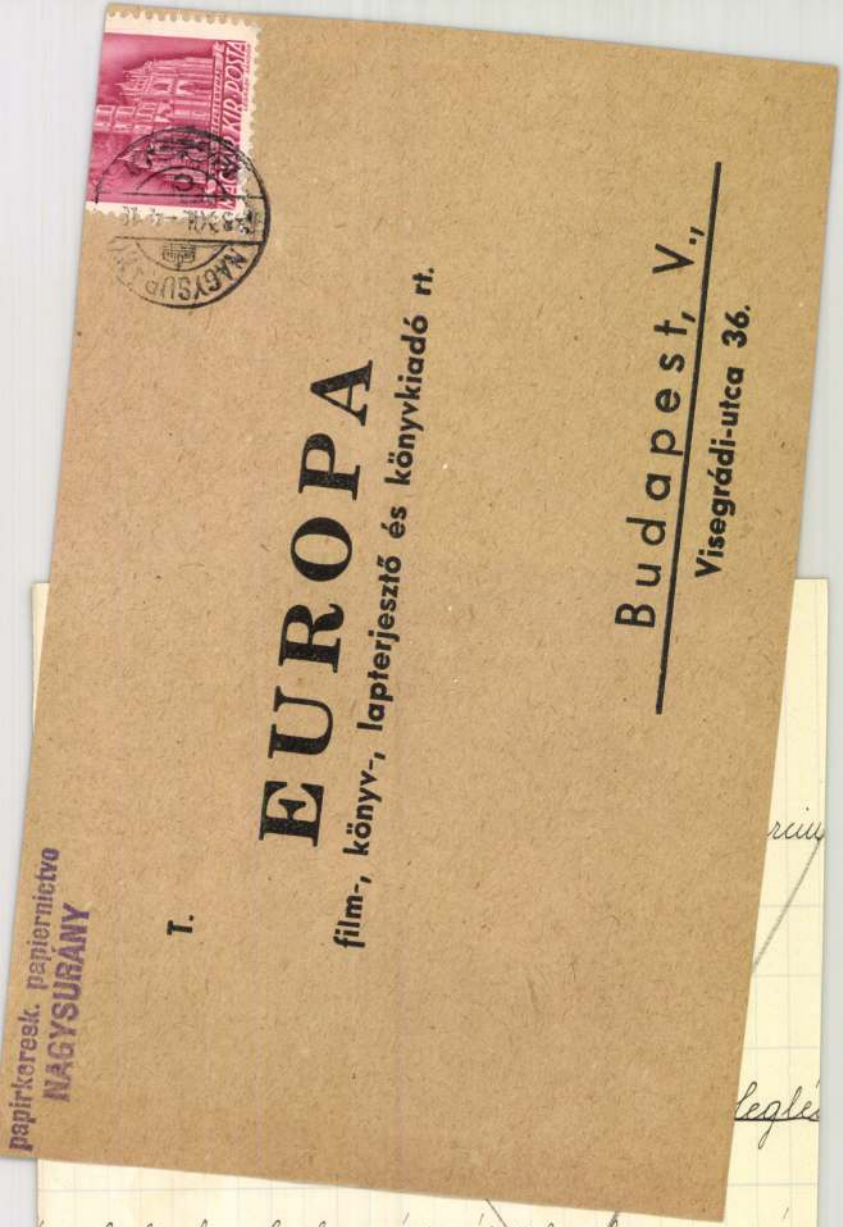

...rciu...

...leglé...

...n kelt levelükre értesítjük, hogy a réan...

...ló utalványt, lej. látra a Rizshántóló...

...izettük s értékét számlájuk terhére írtu...

Kiváló tisztelette...

A Forgalmi Bank P...

Takács Majo...

Gerstner Ödön, festő Budapesten. Az Aquarell- és Pastellfestők és a Grafikusok Egyesületének 1912-ben a Műcsarnokban rendezett kiállításán Gellérthegyi részlet czimű aquarelljével vett részt.

Kiáll. tárgymutató.

Gerstner Ödön

200 K államsegély

Értimisk 1900/1901.

23. l.

Gerstner Ödön

rézm.

Isk. pályázaton I. díj.

rézmetszésből

Értimisk 1901/2. 27 l.

zook államsegély

u. o. 28. l.

Budapesti III. Ker. ev. egyházi könyvtára

X. 172

Gerstner Ödön

Isk. pályázaton vésnek-
nében elismerő oklevél

Építőmisk 1902/3. 52. l.

~~Arad IV. (85, 118, 179.~~

Gerstner Ödön

Isk. pályázaton vízkare-
ban II. díj.

Értimisk 1902/3. 54. l.

~~Aradi múzeum III. 179~~

Gerstner Ödön

1930-ban Erdl. kiáll. rendezett az alábbi muzeumban.

Laczkó Dezső:
Évi jelentés a Veszprémvármegyei Museum 1929/30. évi állapotáról. Veszprém, 1930. 15. l.

Gerstner Ödön

festő

Műcs. kiáll. 1931 tól
Pipics 113. l.

Wisniewiczki-Korybuth Szerváczinsz

Mihály, lengyel herczeg V. 2.

Gerstner Ödön

1922. máj. MROE

ki 11. Nemzeti szalonban

4 grafika.

Hunyad megye V. 58.

Gerstner Ödön

1920. sept.

ki 11. Nemzeti szalonban

Halászkunyhó, vorf. 2500.—

Tabán utca Vácon, vorf. 2500.—

paleolith-kori

Vakaró-Kés kőből, V X. 44.

Gerstner Ödön

1918. máj. kiáh. N. Szalon
A váci köhid, vízf. 500.—
1919. okt. kiáh. N. Szalon
Öz, vízf. 2000.—

Gerstner Ödön

festő

bőéletrajz

l

Trajor vácmüvészei

133. l

BUDAPEST, 1941. január 1.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula ur

Budapest.

Tisztelettel van szerencsénk b. számlája tételeit alant közölni és kérve annak szives kiegyenlitését vagyunk, további szolgálataink készséges felajánlása mellett,

kiváló tisztelettel
Lauffer Könyvkereskedés mb.

Gerstner Ödön

festő 1902. Budapesten

1902. őszi kiáll. Nemzeti

Szalon

Veszprémi tájrészlet

vízf. 150 Ko-

Kelenhegyi út vízf. 100 K.

Szaloniki l. n. V. 17.

Gerstner Ödön

Kert, virf. 80 K

Nemzeti Szalon
1913. jub. téli
kiáll.

Gerstner Ödön
73 A váci kőhid vizf. 500.—

Nemzeti Szalon

1918 máj
tavi kiáll

1280. ~~Mandé~~ Daguerre.
Sz. Cormeillesben 178
Paris mellett 1851

Kossuth Lajos ~~arczképe~~.

Derékig, jobbrafordul
Haja, bajusza és beretvált á
magyar diszruha. Jobb kezével
ja, baljával pedig támaszkodi
Üveg alatt, bronzkere
Vétetett 1910. julius
(1132-910).-- A vételt jóváh
leirat. (1302-910).

Gerstner Ödön MNK

Gellérthegyi részlet, akvarell

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai

Gerstner Ödön MDK

A Rókuskápolna télen, xxxx pasztell

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

MDK

Gerstner Ödön, festöm.

Ösz. Vf.

Nemz. Szal. okt. kiáll. 1919. Kat. 5.l.

MDK

Gerstner Ödön

Gellérthegyi részlet, vf.

KMTárs. 1912. tav. kiáll. kat. 66.l.

MDK

Gerstner Ödön

Csendélet, paszt.

Matyó párok, sz.cer.

Tavasz, vf.

Ludtollfiák osztás, rézk.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj.

11. l.

MDK

Gerstner Ödön

M.Rajztanárok Orsz.Egy.kiáll. Magyarság.
1922. V.28.

Süttő

Reviczky- kúria Bikolpusztán, f
középrészében címer és manzárda

(Esztergom vármegye. MVéV. Bp. é. n.

Királykút, kápolnaszerü, boltha
szokott volt itt pihenni.

(Esztergom vármegye. MVéV. Bp. 19

Sáncromok, négyszögletesek, a C

(Esztergom vármegye. MVéV. Bp. é.

MDK

Gerstner Ödön

Halász kunyhó, vf.

Tabán utca Váczon, vf.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 13. 1.

MDK

Gerstner Ödön, festőm.

Gellérthegyi részlet. Akvarell.

Műcs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Pszt.festők Egyes. és Graf. Egyes.-nek
kollekcióiból rendezett kiáll. 1912. márc. Kat.

Gerstner Ödön

festö

l.

Tarczai Grössy

Az Árpádház

szentjei, Bp

1930. 166, 167 l.

30. Fridli Sándor épitésvez

november havi illetéke

30. Czeglédy K.-né irodatak

30. Iroda és mühelyvilágit

Május-szeptember hónap

dec. 1. Petri Vilmos épitési a

1. Petri " "

1. Petri " "

A Müemlékek Orsz.Bizott

leszámolásra felvett r

Ügyedi bádogos III. -

~~fedezetre felvett rész~~

Budapest, 1915. decem

A székesegyház ólomfedéséért a vállalla

megállapitott érdembére 11354 K

Folyositva lett I. részl. 6000 — l. 40

II. " 2000 — 313/

III. " 2000 — 192/

10000 —

folyositandó még 1354·56 Kor (

Gerstner Ödön

festő

süketnéma intézeti

tanár

Számos veszprémi és balatonvidéki tárgyi képet festett, ismételten rendezett gyűjt. kiállítást, különösen kitűnt vízfestményeivel és pasztell képeivel.

Lod

Sziklvesz pr

327. l.

fák között balra, ~~az~~ épületeket lát~~pik~~ unk
el. Az istállo ~~előtt, melynek falához~~ hoz fogós
tottak; az alomszalmában, egy kakas és
Kissé idább, a pocsolya vizében, há-
és kettő a parton szaladgál. Jobbra pe-
svajczi tehén hever a földön és egy balra
zak közelében, a léczkerités felett huzott
gos-kék ruha-nemű szárad. A háttér
erült égbolt felhős.

ei 45·5 : 60·5 cm.

Gerstner Ödön

festő

L.

Szudrey-Szentiványi

566. l.

Porcellán, herendi VIII. 60

M.D.K.

Gerni Terén: A magyar körajzolás
története a Fir. században. Bp. 1960

röviditve: Gerni, A magy. körajz. 1960

1021

1976. november 20. Kossuth 8,55 / /KGyné
Kulturális magazin

- /zene/ Vasárnapi hangulatu Bach zenével köszöntjük mai hallgatóinkat.és ismét változatos látogatásra hivjuk Önöket. Könyvek, zenék és képek birodalmába.Sőt müsorunk vége felé egy kis belvárosi sétára is.
Azt ajánlom , kezdjük a Vörösmarty téren a Müvelődési Palotában, ahol seregnyi kulturális intézmény működik és dolgozik, közöttük két kiadó, a Magvető és a Corvina. Igy a hán a modern művészet otthona és terjesztő központja is, de hiszen ez köztudomásu. Erről beszélgetünk mai első vendégeinkkel,Sik Csabával, a Magvető Kiadó és Balabán Péter a Corvina irodalmi vezetőjével. Milyen ujdonságokat igérnek a közeli téli könyvvásáron az olvasóknak? Először Sik Csabáé a szó.

- Had kezdjem a téli könyvvásár könyveinek ismertetését egy szomoru esemény kapcsán André Malro Picasso fej c. regényével, az iró a napokban halt meg. Ez a könyv az utolsó könyveinek egyike és én ugy érzem, hogy mintegy foglalata egész életmüvének, világszemléletének, müvészet filozófiájának.Mindannak, ami őt olyan kivételes egyéniséggé, olyan rendkivüli szellemi jelenséggé tessi a század történetében.
A könyvnek a hőse Picasso és az a rendkivül termékeny gondolat, ami Malroban nem utolsósorban Picasso életmüvének tanulmányozása során fogalmazódott meg,amiről a Képzelet muzeuma c. könyvét is irta. Tulajdonképpen arról van itt szó, hogy ahogy a XX.századi müvészet meghóditotta az egész emberi mult müvészetét, ahogy kitágitotta müvészet felfogásunkat Európa határain is tulra felfedezve az afrikai plasztikát és felfedezve a Mezopotámia szobrászatát és ebből döntő és uj inditékokat meritett, a müvészetnek e kezdeményezéséből kiindulva fogalmazta meg Malro azt a gondolatot, hogy tulajdonképpen képzeletben, reprodukcióban,de valóságos muzeumban is egymás mellé lehet állitani egy kambodzsai isten-szobrot, egy renesszánsz Mária-képet és ezzel a gondolkodásunkban máig meglévő rangsort le lehet dönteni.
Én ezt a könyvet a téli könyvvásár egyik legérdekesebb és legtöbbet mondó könyvének érzem. Megjelent Páskándi Gézának és Képes Gézának egy uj verseskötete, Hidas Antalnak orosz szovjet költőkből összeállitott müfordítás gyüjteménye.és bizonnyal remélhetjük meg fog jelenni Szenczi Molnár Albert válogatott müve is , ami müvelődéstörténeti szempontból rendkivül érdekes, mert hát együtt olvasni mind máig nem lehetett a molitár forditásait , leveleit és elméleti müveit.
Regények közül had emeljem ki a Tények és tanuk sorozatban megjelenő uj Grandpierre regényt, a Szerencse mostohafiá-t,amely egy rendkivül dinamikus,tehetséges iparos embernek a története, egy Jókai hős modern tényregény eszközeivel megirva.
Halász Zoltánnak egy történelmi regényét várjuk a Budavári farsangot, megjelenik uj kiadásban Szentkuti Miklósnak a Szent Orfeusz.. áriuma, most már a teljes.Megjelent Vészi Endrének a Félhományos nónája, ez egy hangjáték gyüjtemény,amelynek a darabjait a rádióból gondolom a hallgatók jól ismerik,s a Gyorsuló időbe várunk még jó néhány könyvet, Grandpierre Emilnek

a magyar nyelvről, a magyar mondatkincs szegénységéről szóló szellemes, gunyoros, szatirikus irásait tartalmazza a Négy öt magyar összehajol c. könyvecske. Köpeczi Béla Rákócziról irt, Hámori József: A neurobiológiáról egyben a Szentágotai iskolának az eredményeiről és kutatásáról, Ostrigaliev nevü szovjet müvészettörténésznek a Tatlin III. internacionálé emlékmü tervéről szóló tanulmánya emelkedik ki még a sorból. és nem utolsósorban Szabó György Egy előitélet nyomában c. tanulmánya, amely az ugynevezett szidó kérdésről szól, nem filoszemita, nem antiszemita, hanem marxista szellemben, bizonyitván azt, hogy az ugynevezett kényes kérdés megfogalmazás az nem fedi a valóságot akkor, hogyha valaki szenvedélyesen és okosan nyul hozzá. Befejezésül had említsem meg Benedek Istvánnak egy rendkivül mulatságos könyvét, amely a francia impresszionizmusról szól Monta Christina cimmel.

- Ezzel már a Corvina területére is értünk, hiszen a müvészet az Önök birodalma kedves Balabán Péter. A kiadó egyébként nagyon szép kiadványaival hivja fel magára a figyelmet sorozatosan, itthon is külföldön is.

- Először is köszönöm a bókot. Valóban igyekszünk szép könyveket csinálni, azt hiszem a legtöbb esetben ez sikerül is, hát ennek az elbirálója és birája a közönség. Ami a téli könyvvásárt illeti változatos a programunk. Ez a program tartalmaz magyar és külföldi szerzők müveit, magyar és külföldi vagy mondjuk magyar és nemzetközi témákat és tartalmaz magyar és idegen nyelvü könyveket. Elsősorban had hivjam fel a figyelmet Gerzi Terézz müvére, amely a téli könyvvásárra jelenik meg A Németalföldi rajzmüvészet két évszázada, ennek a könyvnek a cime. Talán emlékszik rá az olvasó közönség, hogy a Corvina jó néhány évvel ezelőtt két Mesterrajzok kötettel aratott sikert, ez volt egyébként a kiadó első nagy nemzetközi sikere, több országban, több neves külföldi kiadóval közös kiadásban jelent meg, az egyik kötet, amelynek Vajer Lajos irta a bevezető tanulmányát a Szépmüvészeti Muzeum legszebb rajzait a XIV-től a XVIII. századig tekintette át, a másik kötet, ndlynek tanulmány irója Pataky Dénes volt pedig a XIX és XX. sz. Szépmüvészeti Muzeumbeli rajzaival foglalkozott.
Nos, e két kötet sikerén felbuzdulva talán egy kicsit későn is, dehát mindenesetre elkezdtük, mondom ezen felbuzdulva a kiadó most 6 kötetben, valahogy részeire bontja ezt az előző két kötetet és nemzetek és iskolák szerint adja ki, természetesen nemcsak ugyanazokat a rajzokat, hanem részletesebb kiadványokban tagolja és.. ezeket a müveket, ezeket a grafikákat.
Most mondom az első kötet a Németalföldi rajzmüvészettel foglalkozik, a müvészek között megemlitendő Rembrandt neve, van egy Jan Brice rajz, Jacob Jordánsnak néhány rajza, Peter Stevansnak rajzai és azután Adrien Fanost.. néhány rajza.
A következő téli könyvvásári könyvként Szántó Piroskáról szóló mappát emliten, amely a Magyar grafikusok sorozatban jelenik meg. és amely hát a mai magyar képzőmüvészet kétségtelenül egyik legérdekesebb egyéniségéről szól. A bevezető tanulmány Szabó Györgynek a müve. Szántó Piroska grafikái közül hetet szinesen, ötöt pedig fekete-fehér reprodukcióban mutat be.

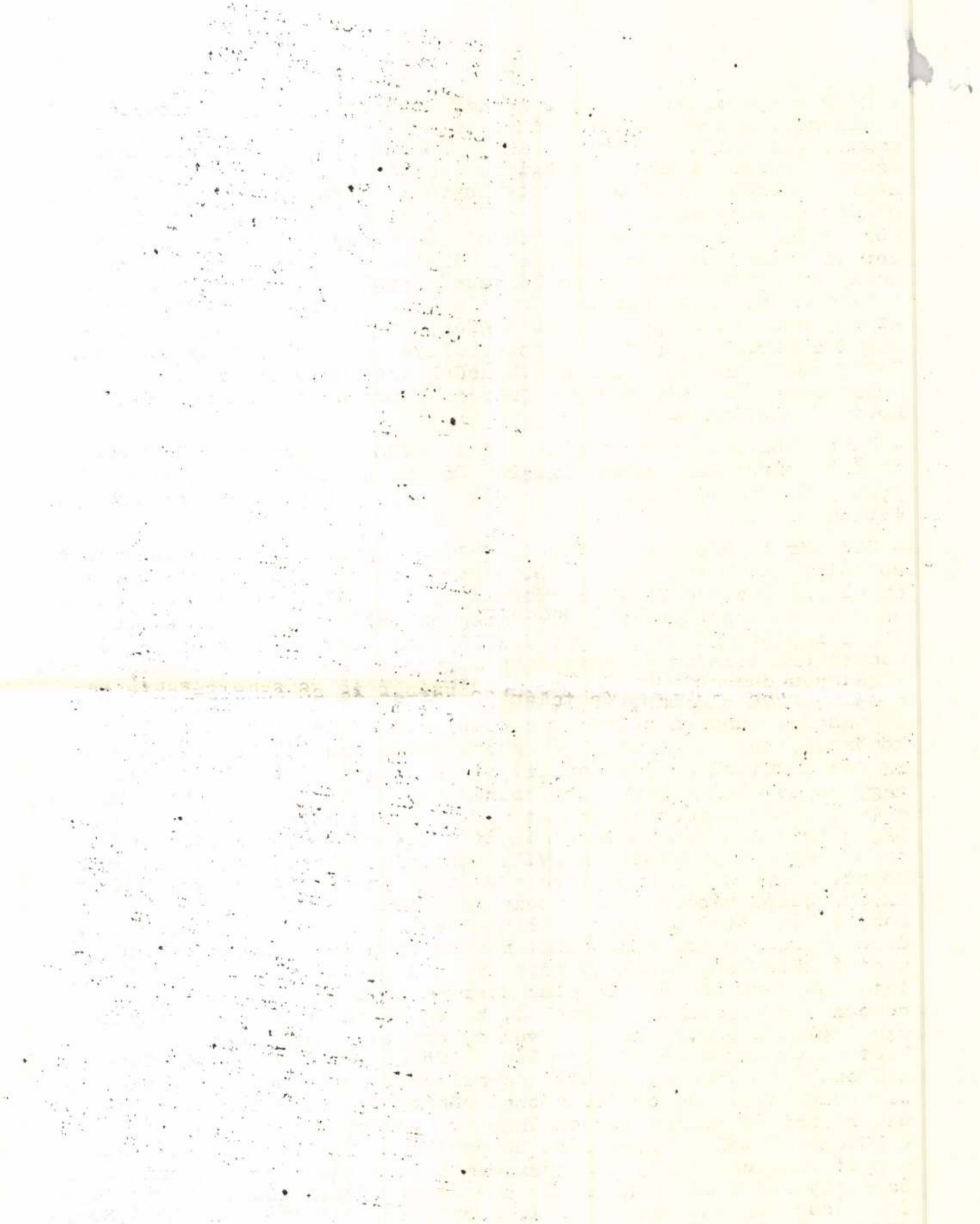

Minden téli könyvvásárra megjelentetünk kötetet egy-egy magyar festőről, három ilyen kötet is megjelenik . Az első éppen a nagysikerü Gulácsi kötetnek a második kiadása.
A másik Kondor Béláról szól, és háta az 50-es, 60-as évek kétségtelenül legnagyobb művészegyéniségének a munkásságát tagalalja,Németh Lajos bevezető tanulmányaa A harmadik kötet pedig a nemrégen elhunyt Domanovszky Endre tevékenységét ismerteti UJvári Béla bevezető tanulmányával.

- És itt van a Csontváry emlékkönyv, ami azt hiszem..

- Igen a Csontváry emlékkönyv, na most, nemcsak Csontváry emlékkönyvet adunk ki, bár kétségtelenül talán ujszerübb és érdekesebb. De hadd említsem itt meg a Csontváry albumnak, vagy a sok Csontváry albumunknak ,mert hát azzal dicsekedhetünk, hogy szép számmal jelent meg ilyen, egy ujabb kiadását,amelyre mondjuk az a jellemző, hogy igen sok reprodukció, igen sok kép és rövid szöveg van benne, ez megjelenik magyarul . És most azt hiszem ez ennek a verziónak a harmadik kiadása és megjelenik egy kötetben angolul, németül és franciául is. No, a Csontváry emlékkönyv tulajdonképpnen Gerlóczi Gedeon kezdeményezése volt,tudvalévőleg Gerlóczki Gedeon mentette meg az utókor számára a Csontváry képeket és hát mint Csontváry lelkes hive évtizedeken keresztül gyüjtötte a Csontváryról megjelent kritikákat, a Csontváry kiállitásokról megjelent cikkeket,tanulmányokat. Csontvyáry irásait, Csontváry levelezését is.Ebben a kötetben benn foglaltatik különben Gerlóczi Gedeonnak Csontváryra való visszaemlékezései, Pilinszky Jánosnak egy igen szép irása Csontváry olvasása közben cimmel és a bevezetőt Németh Lajos irta.
Igen sok dokumentum értékü felvételt tartalmaz ez a kötet, ami kb. 400 oldalas, és talán 30 szines és 90 fekete-fehér reprodukciót tartalmaz.

FÁY MIKLÓS: **Zene**

Melath kalandjai

Ambroise Thomas *Hamlet* című operájának van egy nagy, megkerülhetetlen és lebecsülhetetlen ellenfele: William Shakespeare. Sajnos, kézenfekvő, hogy mindenki, aki ismeri a drámát-és a többségünk ilyen az opera rajongóival szemben-számon kéri annak erejét, fontosságát, szavait. Kínos. Bármi más címe lenne a műnek, több meg kértésre számíthatna. Így rendre alulmarad az összehasonlításban.

Pedig a zene terjedelmessége ellenére is tartalmas, az érezhető Gounod-hatás ellenére is eredeti. Igényesek a zenekari szólamok, szépen kioszthatók a szerepek, jut, mindenkinek legalább egy hálás ária. Kettő ezek közül még önálló életre is érdemesnek találtatott. Az egik Hamlet bordala, a másik Ophélia őrülési jelenete. Ez utóbbi azért kissé túl nagyra sikeredett. Kórussal együtt csaknem húsz perc. Ha nem egészen csodálatos hang, legendás énekesnő, csupán kiváló adja elő, mnt az EMI lemezén *June Anderson*, bele is fárad a hallgató, és a ballada után szíve szerint Hamlettel kiáltaná: vonulj kolostorba! De szegény kis Ophélia nem vonul. Folytatja. Jellmző a kórus reakciója a hosszadalmas hangragyogtatás végén: ez tényleg megőrült.

Zavarba hozza a hallgatót az opera befejezése is. Hamlet Ophélia koporsója mellett párbajra kél Laertésszel, amikor ismét megjelenik a szellem, mindenki számára láthatóan. Az általános zűrzavarban a királyfi ledöfi Claudiust, és átveszi a hatalmat. Nincs Fortinbras, csak dicsőítő kórus. Még ha ez közelebb áll is az eredeti mondához, akkor sem bíztató vég. Thomas is tisztában volt vele, írt is egy másik befejezést, amelyet Covent Garden finálénak hívnak, bár soha nem adták elő a londoni operaházban, viszont függelékként szerepel a lemezen. Hamlet itt is elvégzi a piszkos munkát, azután magára emeli a tőrt. Nem tudom, jobb-e így.

Nagy ötlet a szerzőtől, hogy a címszereplőt nem tenor, hanem bariton énekli. Igaz, az ok elég prózai: egyszerűen nem talált a bemutatóra megfelelő tenort Párizs városában. A következmények viszont akár a Shakespeare-előadásokra is visszahathatnak. Hamlet nem lírai szőke, hanem erőteljes barna, határozatlansága nem vértelen, hanem nagyon is véres. Nemcsak okos, de igazi világfi, nemcsak a szavakkal, a tőrrel is tud bánni, de azért olyan ember, akire érvényes Gertrud megjegyzése is: izzad, mert kövér.

Thomasnak ez a döntése /tette lehetővé/ operája továbbélését. Mert mindig akadnak nagy baritonok, akik nem elégednek meg a szokott feladattal, azzal, hogy meggyomirtózzák a szoprán és a tenor szépen bimbózó szerelmét, hanem igazi nagy, színészileg is hálás, változatos főszerepekre vágynak. Ez történt most is: az EMI szerződtette a mostani idők egyik legjelentősebb baritonját, *Thomas Hampson*t, és sorra jelenteti meg vele a nagy címszerepeket: *A sevillai borbélyt*, az *Anyegin*t, a *Hamlet*ot. Hampson pedig meghálálja a bizalmat. Hatalmas erejű a hang, s ha nem is megkapóan bársonyos, de kiegyenlített, és biztosan szóló. Ő maga is óriás termetű, meglehetősen jóképű férfi. Mi kellene még?

Sok. De Hampson tudja azt is. Ura a hangjának, könnyedén bánik vele. Pusztán a hallásra számítva is tud ijedt, dühödt, vidám, szorongó, magányos, bizonytalankodó és diadalmas lenni. Fontos énekese az ezredvégnek. És jó királyfi.

(Thomas: Hamlet — EMI, 1993)

SZEGŐ GYÖRGY: **Képzőművészet**

Felejthetetlen ősképek

Az ókor hajnalán, a képírás születésekor nem volt különösebb értelme a képtannak. Kép és írás egyet jelentett, nem is volt rá külön szava a nyelvnek. Az ikonológia, a képtan, akkor válik fontossá, amikor az emberiség egy-egy nagy szellemi felfutásnál rádöbben, mi mindent nem tud. A reneszánszban például rácsodálkoztak az univerzumra s kezdték szégyellni alig-tudásukat az ókor bölcsességéhez képest. A könyvtárégető kalifa egy éppen aktuális dogna nevében kihajította egy egész világkorszak összegyűjtött ismerettárát. A humanizmus művész-tudósai elhatározták, hogy a költészet számára még mindig azonos szóképek és a mitológiák korai összehasonlító módszereivel megpróbálják előbányászni az emberiség közös tudattalanjából az ókori tudást. Iconologia címmel Cesare Ripa könyvet írt, Ficinóék verssel, Leonardóék minden lehetséges felület, boltív és könyvpapír lerajzolásával erőltették közös emlékezetüket.

Nehéz ma megítélni, mire jutottak a tudatos visszaébredésben. A fél évezrede élt szellemóriások munkáit most ugyanúgy kívülrekedve csodáljuk, mint azok az ókori elődökét. Például most a Szépművészeti Múzeum *Lucas van Leyden* grafikáinak kiállításán. A festő és rajzoló éppen ötszáz éve született. Mindössze 39 évet élt, de már tizenötévesen birtokában volt annak a rajztudásnak, amit Németalföldön az „italianizálódás" eredményének tudnak be. Ám Lucas sosem járt Itáliában, s tizenötévesen, ismeretlenül, aligha juthatott olyan közegbe, ahol az itáliai ikonológia formáit és technikáját saját szemével tanulmányozhatta volna. Lucas csodagyerek volt - a korszak sok csodálatos embere között is kiemelkedő. Rajzait sokkal festőibbnek látom most, mint a *Gerszi Teréz* által kitűnően megrendezett kiállítás kontrollként mellékelt nagy rajzművészeinek, Dürernek, Cranachnak, Altdorfernek, Burgkmairnek vagy Allaert Claesznek a metszeteit.

Lucas van Leyden rajzaiban is par excellence festő volt és olyan humanista, aki a rajz segítségével hadat üzen a hagyományos kultuszképeknek. Az ő terei és hősei egyszerre reálisak és szimbolikusak, líraiak és mégis szinte 20. századi pszichológiai ismereteket hordoznak. Amit a németalföldi piacra telepített Ecce homo tömegében külön véleményt képviselők gesztusain vagy *A tékozló fiú hazatérésé*nek vagy az apjának Éneklő Dávid generációs ellentéteit láttató helyzetelemzésén, Szent Jeromos és a láthatatlan Isten párbeszédén, valamint *Szent György és a megszabadított hercegnő* diskurzusának ábrázolásán lehet leginkább megbámulni.

Honnan tudták ők akkor, amit ma kevesen? Dürer írta 1512-ben: „Mert a jó festő tele van figurával és ha lehetséges lenne, hogy örökké éljen, akkor a belső ideákból, amelyekről Platón ír, mindig kiönthetne a mű révén valamit." Ma úgy mondjuk, e kor szemlélete a „Devotio Moderna"-nak nevezett vallásos meggyőződésen alapult, amely az egyházi szertartások helyett az egyén szerepét, a személyes belátást helyezte előtérbe. Lucas a művészetben legmesszebb ment el korareformációs látásmódban: *Tejeslány*a, *Koponyás önarcképe*, *A bolond és a nő* öregembere, *Zarándok*a és *Káin*ja is akár kortársunk lehetne, annyira életszerű. Dürer a Londoni Kéziratban másutt ezt írja: „Egyetlen ember sem képes a maga elméjéből szép képzetet létrehozni, ha csak eszét fel nem töltötte ilyenekkel a sok rajzolás révén... Ebből lesz a szív összegyűjtött, titkos kincse a mű által nyilvánvaló, s valami alakzattá válik az az új teremtmény, amelyet a szívünkből merítünk." Rajzolni akkor hit dolga volt, mindennapi jócselekedet. Mégsem a platóni idea, hanem az empíriák általánosítása a forrás, amelyből a művészi intuíció szintetizáló ereje tépi ki az ősképet. Ernst Cassirer újabb megfogalmazásában: az ősép az emberi pszichés struktúráinak a természet tényeire adott válasza. Ha az ősép meg tud újulni, olyan erős formákat ölt ismét magára, mint Lucas van Leyden rajzaiban, és az archetipikus kép ellenáll a gyújtogató kalifa rettenetes ideájának, a felejtésnek.

Ma képek szemétözönében élünk — amelyeket szintén leszakítottak a naturáról, a kamera fizikai és a manipuláció pszichikai erőszaka által — minden intuiciót mellőzve.

Ha elmegyünk megnézni Lucas van Leyden mitologikus rajzait, megtörténhet velünk a csoda. A tudattalanból érkező képek — és nem kitalált, mesterkélt allegóriák — új jelentésekkel, új értelmezési lehetőségekkel rohannak meg. Az ősép különös ellenálló képességre tehet szert bennünk — a felejtés ellenében.

SZÍN-LAP

Operett

Kölyökkoromban — a sötét ötvenes években és a hatvanasok komor első felében — rengeteg fényes operettet láttam, talán akkor csábultam el, megszédített az édeskés kulissza-szag, rabul ejtett a könnyű, dallamos muzsika, a ragyogó jelmezek, a kiszámítható, bájos mese. Igen, akkor csorbulhatott ki az ízlésem — amely nem volt. A mozit is imádtam, szovjet háborús filmek után mámorosan galoppoztam haza, patronospisztollyal lődöztem az utcán a járókelőket: Fasiszták, reszkessetek! Aztán megálltam a sarkon, sasszéztam kettőt: Szép kisasszony, kérem, tessék, fogja meg, hogy baj ne essék, daloltam, csacsicsi, csucsu. Nem voltam normális. Képzeletemben jól megfért együtt a háború, a táncoskomikus meg a szubrett, mint ahogyan nem láttam antagosnisztikus ellentétet a valóság összebékíthetetlen jelenségei között se — igaz, gyerek voltam még. Nem változtam sokat. Kirorrott, hogy ne mondjam: kiegyensúlyozott skizofréniával élem az életem. Tudomásul veszem a körülttünk dúló polgárháborúkat, ugyanakkor majd megdöglöm egy új autó után. Grafitszürkét szeretnék, ráadásul olyat, amelynek a műszerfala ovális.

„Meseautóban, színezüst erdők során
Repülünk a szívünk tavaszán..."

Manapság a legtöbb vidéki színház játszik operettet. A jegyek jóelőre elkelnek, gombostűt se lehet leejteni ilyenkor a nézőtéren, s noha az operettelőadások általában tíz körül érnek véget, senki se panaszkodik, hogy elülte a fenekét, a közönség boldogan ismételteti a csacska kettősöket, kaptafára készülő táncocskákat, derű párája felhőzi a szemeket, a tizenéves, lázadó kamaszt épp úgy elvarázsolja a giccs, mint tisztes felmenőit.

Az operett megbízható. Azt adja, amit ígér: operettet.

Vajon giccs-e az operett?

„Művészietlen eszközökkel, többnyire pusztán anyagi érdekből készült, hamis v. sekélyes mondanivalójú, legtöbbször érzelgős, olcsó hatásokra törekvő irodalmi v. művészeti alkotás, amely a felületes szemlélő számára tetszetős megjelenésével, művészieség benyomását keltő rutinos ábrázolásával különösen a kispolgári ízlésű közönségre hat" — írja az Új Magyar Lexikon a giccsről (és rólam), végül hozzá teszi pártosan: „A népi demokrácia kultúrális munkájának egyik fő feladata a giccs hatásának leküzdése."

(Na, ez az, ami — többek között — nem sikerült a népi demokráciának.)

Az operettről ugyanez a pártos lexikon megengedőbben nyilatkozik. „Érzelmes szerelmi cselekmény"-ről, „népessé tett színpad"-ról, „szórakoztató szövegű, könnyen érthető zené"-ről beszél, majd rövid történeti áttekintés után megjegyzi: „Az operett legnevesebb szovjet képviselője I. O. Dunajevszkij."

(A Szabad szél-t is szerettem, hogy Keletről száll hozzánk, új világot hoz ránk — zengett tőle a szívem.)

Pedig az operett minden valószínűség szerint giccs. Csakhogy nagyon jól van kitalálva. Az ember első látásra beleszeret a primadonnába, ugyanakkor hálni a szubrettel akar. Minden tisztelete a bonviváné, de a táncoskomikussal rokonszenvez. Olyan ősi alapképlet ez, amit nem nagyon lehet felülmúlni. Ráadásul még zenélnek is hozzá...!

„Ne félj, ne félj, bolond szívem, úgyis tudod már,
Hogy egy nagyon csinos leány csakis terád vár...!"

Hát igen, ilyen vagyok, nem szégyellem. Ha vannak is kételyeim, az operett kibékít önmagammal, amíg nézem, kiegyensúlyozott és boldog vagyok. Még valami fölényt is érzek a szerzőkkel és a játszókkal szemben — én azért többet tudok az életről ennél, pipikéim. De semmi baj, megbocsátom, hogy kedélyesen elmarháskodtok itt velem. Azért se haragszom túlságosan, hogy könnyet csaltok a szemembe — finom ember vagyok.

Az operett — játék. Ha ízléssel vezetik elő, akkor kellemes, mint egy finom, könnyű vacsora. Legutóbb Győrben vacsoráztam operettet. A *Montmartre-i ibolyát* szolgálták fel. Puha volt, édes volt, csöppecskét mégis fanyar, ráadásul a tisztesen játszó és daloló színészek közül az egyik „kiragyogott": *Tóth Tahi Máté*nak hívják az illető urat. A Signor Spagetti nevű végrehajtó (hálás) szerepében bebizonyította, hogy olykor-olykor még valódi jellemábrázolásra is alkalmat adhat az operett, és hogy nem kell okvetlenül ízléstelennek lennie valakinek ahhoz, hogy mulatságos legyen.

Gulyás Sándor karnagy vezényletével pazarul szólt *Kálmán Imre* muzsikája. Sőt, megkockáztatom, volt benne bizonyos könnyed elegancia, mintha a zenészek örültek volna a feladatuknak, nem nézték le a saját munkájukat, nem akarták túlharsogni a szerényebb hangú énekeseket, fegyelemmel és művészhez méltó alázattal szolgálták a „könnyű" produkciót.

Utána betévedtem a helybeli kaszinóba — testvéreim az Úrban, kerüljétek el az ilyen helyeket! Inkább huszonöt operett, mint huszonöt piros, amikor zsinórban huszonötször a feketére teszek.

„Fekete Péter, öcsém, te kis ügyefogyott,
Ki a szerencsemalac fülét meg sose fogod!
Kinek a jobb keze bal, jót sose hall,
Él, mint a parton a hal!"

(A montmartre-i ibolyában másokat dalolnak, de azért lényegében az is így van valahogy.)

Szeretem az operettet, gyerekek.

ÚRI KOZMOSZ:

Földi irányítók

Azt mondják, két létmód között élünk itt Közép-Európában, a premodern és a posztmodern korok határán. Hogy milyen jellegzetes különbségek vannak? Nézem az NBC TV-n a D-day-emlékműsort, mosolygó fekete riporter mondja a bevezetőt az ötven év előtti felszabadulás kapcsán és megjegyzi: „nem minden francia osztozik ebben a hálában, a nem-normandiaiak és a fiatalok nem örülnek nekünk". Ez a fajta sértő nyíltság áthatja a nyugati (amerikai) viágot, legalábbis a sajtójukat. S ezt a nyíltságot utálja minden konzervatív, élükön a szélsőjobboldallal, baloldalukon a baloldallal. Egy magyar tévéműsorvezető nem mondhatná e kijelentés megfelelőjét, nem mondhatja sosem azt, ami épp eszébe jut, kivétel a „spontán" giccses szentimentális hízelgés és rágalom.

De van ilyen megkülönböztető apróság ezer, a félig kifestett (korábban félig se renovált) házak, a fogadások, ahol pulóverben és estélyiben egyformán meg lehet jelenni. Többnyire valami pártállami eredetű hodály a helyszín, a mosolytalan arcok, a kopott zakók, a félretaposott cipők, a luxusmárkákat és műanyagjátékokat egyaránt árusító diszkontok, a központi adóhivatal épületén az ablakon márkás bolthirdetés...Különösen élesen tud megjelenni a nyílt és zárt felfogás közti ellentét egy-egy avantgard kiállítás helyszínén. *Szirtes János* oszlopcsarnokot épít egy franzstadti ipari műemlékben, s kritikusa, *Beke László* a megnyitó alatt a művésztől masszázs-ban részesül, miközben a művészkritikus viszonyról beszél. Mi ez, ha nem elhallgatása annak, hogy a kritikus nem vállalja az őszinte és nyílt értékelését ezeknek az önmagukban néma és sötét festményszobroknak?

Repülőgépmérnököknek feltűnt, hogy noha nagyobb biztonságot jelent ma a repülés, mint a múltban, mégis, több a szerencsétlenség, a tönkremenő gép bizonyos régiókban. Kimutatták, hogy Kelet-Európában és Dél-Amerikában tovább használják a repülőket, s ami még fontosabb, a diktatúrák utódállamaiban rosszabb az együttműködés a földi irányítók és a pilóta, illetve a másodpilóta között. Az alacsonyabb rangú nem mer időben szólni, ha felettese hibát követ el!

Ez nyilván nemcsak a repüléssel van így, csak ott érdemes statisztikai vizsgálatokra költeni...

Vajon előfordult-e már a modern választások történetében, hogy egy fő esélyes párt vezetője a záró tévés kampányvitában negyven percig nem szólal meg? Értékeljük pozitívan, mint a tagadás bátor „happening"-jét? Tamara Nijinsky Francia Intézetbeli emlékezése tette világossá a helyzetet. Kiderült, hogy a századelő különleges avangárd balettsztrájja utolsó „happening"-jén pont negyven percig mozdulatlanul farkasszemet nézett közönségével.

A mi nemzedékünk tagjai (a harminc-neyvenesek és az idősebbek elsősorban) mindig veszélyes időket éltek. Igen is voltak veszélyei — (főleg, ha az embernek nem volt munkahelye, vagy ha kívülállását hajviseletében, ruházatában nyíltan vállalta) — a rendőrállam korának, hiszen a hatalom egyenruhás képviselői előszeretettel zaklattak minket, fiatalokat, gyakran minden ok nélkül, akár fegyverrel a kezükben. És veszélyes a mai kor is (különösen az, munkahely hiányában). Egyrészt, mert a mai rendőrök is tudnak ugyanolyan önkényesek lenni. Tapasztalom, elég, ha gyűrött aznap a ballonom, már gyanús vagyok és megállítanak, bár ez ma nem olyan fenyegető talán, mint régen, csak a rettegés beidegződései miatt dobog úgy a szívem...

A kor veszélyeire lehet jó válasz a nyíltság, egészen a szemtelenségig és a szemérmetlenségig menő nyíltság — ami a posztmodern kríziskezelés fő jellemzője. Nem szórakozásból, nem is gonoszságból épül nyíltságra, őszinteségre a többpárti társadalom és nem szórakozásból nyílt oly brutálisan a sajtó. Hanem azért, mert ezzel valódi válságokat lehet elkerülni, mert tényeket lehet feltárni, mert érdekeket lehet ütköztetni folyamatosan, kontrolláltan s mert épp ezért ez hoz profitot is, s ráadásul ez szórakoztató. A szőnyegalásöprés pedig unalmas. Ezt a nyíltságot célozza meg néha egy-egy alternatív művészeti műsor. Az össznépi elragadtatás és ájulat közepén Kistamás Laci a Vákuum-tévében (az avantgarde mai szinte kizárólagos fórumán fekete drótokból eszkábált „koroná"-val, zengőre torzított hanggal, jellegzetesen „hornos", visszafojtott — nem nyílt — mosollyal karikírozza a győztes jelöltet, s a nevetés levezet némi (az ismeretlennel kapcsolatos) feszültséget. A Picasso-beli és zeneakadémiai Halász-színház, a Tilos-beli Vajdai-színházak után végre a Fregattben is megindult a Pub-Theater.

A nyíltság része a spontán rögtönzés — játsszunk, ahol lehet! Az idei tavaszi-nyári avangárd szezon másik nagy eseménye a BBS mozijában a Kopper Judit-szervezte „szubjektív Híradók" neves értelmiségiek ötperces szösszenetei voltak, amelyek azonnal reagáltak a választási eseményekre, fésületlenül, szemtelenül, nyíltan, rizikót vállalva. E talán most elmúló félig premodern korban (a hivatalos nyilvánosság, a tévé elfojtása) ezek a szinte teljesen szabályos hiradóriportok avangárd eseményekké „süllyedtek", de mégis itt hangzott el egy hatéves kisgyerektől, hogy „az MDF kommunista" és Szepesitől, hogy „Csúcsnak fel kell állnia", Chrudináktól, hogy „kérjetek ti bocsánatot..."

Mellesleg bárki tapasztalhatja, hogy a magánéleti bajok legjobb megoldása szintén — hacsak nem bántó — a nyíltság, különösen, ha önmagunkkal szemben is képesek vagyunk rá néha...

Most már mindegy. Jön a poszt-kor, meglátjuk mit hoz.

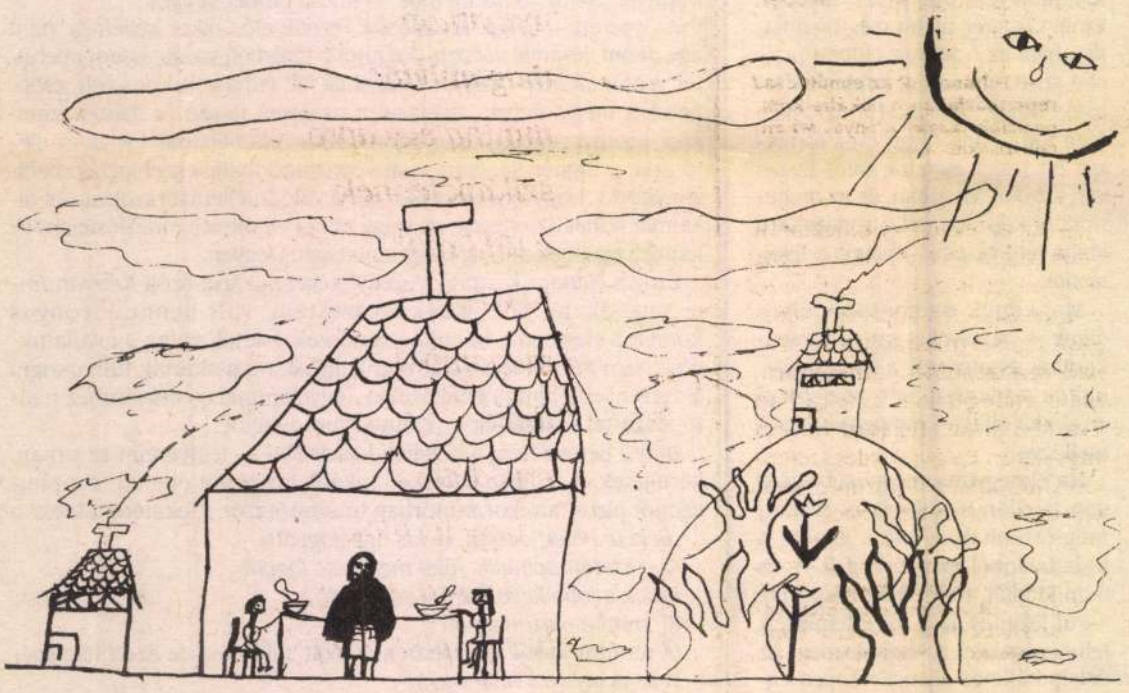

Szabó Réka (Zirc): A sós leves

ANTAL ISTVÁN: **Performance**

Útlevél

Megvan hát az új útlevelem. A színe gyönyörű mélykék, borítóján angolul és franciául az áll, hogy ÚTLEVÉL. A kemény fedél középén rozoga kocsi, amolyan homokfutó, de inkább átmenet a kerekes kintorna, a konfliskocsi és a gyarmatokon honos, könnyű halottaskocsi között. Az egész járgány dilis, csonka-bonka, mintha egy korabeli Verne-kötet illusztrációja lenne, mondjuk, a Két évi vakációé vagy mintha egy avantgardner konyhaművész harapta volna ki a kocsiformát almából. A kocsi alatt felirat: A TERRA USQUE ÅD TERRAM.

Két nyelven íródott kérést tartalmaz az első, de a számozott 1-es oldal előtti oldal is, amellyel a Nomád Területek Bolyongásügyi Külügyminisztere fordul a testek szabad keringése érdekében mindazokhoz, akiket illet, hogy engedje az okmány tulajdonosának az útját szabadon folytatni, bármiféle akadályoztatás és késlekedés nélkül, és adjanak meg neki minden szükséges segítséget és védelmet. Ez az útlevél A NOMÁD TERÜLETEK KORMÁNYÁNAK A TULAJDONA — áll az 1-es előtti első oldal alján.

A szebb napokat látott Ádám sörözőben ültem, Szilágyi Lenkéről beszélgetve, és megláttam a nyíló ajtórésen keresztül feLugossy Lacát. Ő mondta, hogy gyerünk, gyerünk, mert az Artpoolban ma útlevelet osztanak. Belül aztán úgy festett a hely, mint a nyugatnémet nagykövetség konzuli osztálya az első szabad útlevelünk megjelenése utáni napokban: izgága tömeg fortyogott a házigazda Galántai kamerája körül. Gyönyörű lányok és csúnya, okos fiúk tolongtak egy hosszú asztal előtt, mint bádogban a halikrák. Kezükben a papírpénzzel, az útlevél árával, a helyüket őrizték. Csak néhány romlott, szeszdependens alak, mint például e cikk szerzője, lopakodott a helyiségek végébe lévő ingyenes büfébe, hogy vörös borral töltekezzen, és nem tartotta sorát.

A québeci INTER/LE/LIEU-/HELY/KÖZBEN/ Kollektíva, hogy tájékoztatójukat idézzem, „az etnikai önérvényesítés és a dühöngő nacionalizmusok óráján, Nomád Territórium létrehozását javasolja". Kezdetnek útlevél kibocsátását tervezi, a Kollektíva adminisztrátorai által polaroid géppel készített fényképek, bélyegzők, interaktív vízumok kiállítása révén. A vízumok kiállítása úgy történik, hogy az utazó maga írja be, hogy vízumát melyik részországra kívánja érvényesíttetni. Óriási fordulatot jelent ez, hiszen nem a befogadó fél engedi meg ezek szerint, hogy határait átlépjed, hanem te, az utazó engeded meg magadnak, hogy amoda is belépjél, nekik pedig, hogy fogadhassanak.

A hófehér, feliratozott egyenkezeslábasban dolgozó öt kollektívnyik költő, esztéta, multidiszciplináris művész, de mindegyikük oktat is, illetve az Inter című folyóirat közösségében dolgozik, tehát az emberek világképének megváltoztatásán fáradozik. A tagok egy része jelen volt a 7. és a 8. Documentán, sőt, a Calgaryban rendezett olimpiai játékokon is. Egy útlevél magyar pénzben ötszáz forintba kerül (diákoknak és munkanélkülieknek csak kétszáz), és a Nomád Területek okmányaival rendelkezők bekerülnek a komputeres nyilvántartásba is. Idei, május-júniusi turnéjuk előző állomásán, Berlinben délután négytől reggel hétig állták az érdeklődők ostromát. A nagyvárosokban konzulátusokat nyitottak és nyitnak, budapesti székhelyük az Artpool lesz. Erre az évre tervezik felvételük kérését az ENSZ-be.

Nemcsak azért figyelemre méltó ez a szabadságvállalkozási monstre show, mert egyrészt arra figyelmeztet mindenkit, hogy Glóbuszlakó emberként és nem röghözkötött baromként született, másrészt mintha benne St. Auby Tamás szellemi és nem terresztrikus kiterjedésű kantonjának gondolata jelenne meg újra, hanem azért is, mert az öt művész a pultnál polaroid géppel hosszú évek óta a legüdítőbb, legokosabb kitervelt performanszot valósítja meg, sőt, visszahozza a kortárs művészetek parnasszusára a happeninget, azoknak a generációknak is, amelyeknek tagjai legfeljebb művészettörténeti szakkönyvek és katalógusok lapjairól tudhatnak — a happeningről valamit.

Az Artpool rendezvényeire többnyire már félig vagy egészen beoltott emberek járnak, akik tudják, mit keresnek ott. Az INTER/LE/LIEU Kollektíva tagjainak pultja körül egy idő után mégis olyan a hangulat, mint egy igazi állam konzulátusán, vagy Rick kocsmájában, a Casablanca képein. Emberek érdeklődnek, tolonganak, beszélgetnek, türelmetlenül nézegetik az órájukat, mint egy valódi sorban állásban.

Érzem, hogy a Nomádok győztek: emberi gyöngéinkkel győzték le a gyanakvást. Akinek nomádútlevele van, többé nem veheti komolyan a hivatalos intézmények és intézkedők hatalmát.

GERSZI Teréz

Magyar Nemzet, 1992.dec.19

KÉT MUZEOLÓGUS-MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZNEK ítélték oda a jövő évi Martyn Klára-díjat. A művészettörténet-tudomány képviselőiből álló bizottság a Nemzeti Galériában tartott ülésén Gerszi Terézt, a Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya vezetőjét és Askercz Evát, a soproni Liszt Ferenc Múzeum művészettörténészét tartotta érdemesnek a díjra.

Folyóiratcímek
bibliográfiája

V Kölcsey Ferenc
1832. 208 l.

MM1 Kölcsey Ferenc
1840-1848.

MM2 Kölcsey Ferenc
kiad. Pest, 18

MM3 Kölcsey Ferenc

GERSZI Teréz

Múzeumi Hírlevél
1993/1

*

A művészettörténet-tudomány képviseletében választott bizottság 1992. december 15-én ülésezett a Magyar Nemzeti Galériában. Az ötödik alkalommal kiadandó díjat ezúttal két muzeológus-művészettörténész kapta:
Gerszi Teréz, a Szépművészeti Múzeum Grafikai Osztályának vezetője. A díjat az intézményben 1951 óta folytatott magasszintű tudományos és muzeológiai munkásságával érdemelte ki. Kutatási területe a XVI–XVII. századi németalföldi művészet, amely témában több könyve és számos tudományos dolgozata jelent meg. Publikációs munkásságától, kutatási eredményeitől elválaszthatatlan gyűjteménygyarapító és kiállításrendező tevékenysége, melyet magas szakmai tudással és igényességgel végez.

Martyn-díj
1993. jan. 26.
adják át Pécsen

Armannak nincs kirobbanó sikere Amerikában. Retrospektív kiállításai *(The Museum of Fine Arts, Houston,* 1991. nov. 17. — 1992. jan. 19.; *The Brooklyn Museum, New York,* febr. 28. — ápr. 26.; *The Detroit Institute of Arts,* máj. 30. — aug. 2.*)* kapcsán fanyalog a nagy tekintélyű napilap, a The New York Times kritikusa, *Roberta Smith* (1992. febr. 28.). Éppúgy, ahogy tette *Donald Judd,* a hatvanas évek művész-kritikusa majd harminc évvel ezelőtt a francia művész első amerikai bemutatkozásakor. Akkor az idegenkedés oka leplezetlenül Arman európaisága volt. Az nem is vitás, hogy napjaink posztmodern kritikusa nem kockáztathat meg effajta kategorikus, hierarchikus művészetfelfogást sugalló érvet, de attól még erős a gyanúm, hogy a dolog hátterében ugyanaz áll, mint
mindig) túlságosan
voltaképpen igaz is
nandez) az Amerik
len változás — am
tően európai marad
e felől.

Miután barátjával
pítók felosztották e
ganikus (Klein) és i
féltekéire, Arman i
1955-ben, a *Kurt S*
sekben textilre nyo
majd valóságos tárg

Dürer évszázada

Kiállítás a Szépművészeti Múzeumban

„Az európai grafika 500 éve" címmel új kiállítássorozatot indított a *Szépművészeti Múzeum* grafikai tára, amelynek első rendezvényén a 16. század — Dürer évszázadának — sokszorosított grafikai termésből láthatunk 200 válogatott lapot. A jelzett időszak vitathatatlanul a grafika felvirágzásának időszaka Európában: az eddig csak alkalmazotti minőségben (röplap, búcsúcédula, vásári szentkép, könyvillusztráció stb.) ismert és használt művészeti ág ekkor, a reneszánsz és a barokk között feszülő száz esztendőben válik *önálló képzőművészeti műfajjá*, méltó és egyenrangú társává a festészetnek és a szobrászatnak. Míg korábban ügyes kezű mesteremberek, ötvösök, fémművesek, favésnökök feladata volt a különböző ábrázolások rézvagy fametszés útján történő reprodukálása, mostantól maguk a művészek kezdenek metszetekben gondolkozni, fadúcra, rézlemezre rajzolni. Ennek során alakult ki a mai értelemben vett művészgrafika, a *peintre-gravure*, amely már az alkotó személyes elképzeléseit, egyéni szemléletét és stílusát tükrözi, s mind tárgyában, mind kompozíciójában eltér a festészettől.

A sokszorosító eljárások elterjedése döntően a késő reneszánsz társadalom megsokasodott igényeivel, illetve az ezekből adódó anyagi lehetőségekkel függött össze. A feudális udvari reprezentáció, a gyorsütemű városiasodás, az élesedő vallási és politikai küzdelmek a társadalom széles rétegeiben felébresztették a vizuális közlés iránti érdeklődést, ám a tömegesen felmerülő kívánalmaknak már lehetetlen volt a műtárgytermelés régi szintjén és formáival eleget tenni. Az ösztönzők közé tartozott az is, hogy a metszetgyártás remekül jövedelmezett: egyetlen dúcról lehúzott néhány ezer lappal nagyobb jövedelemre lehetett szert tenni, mint egy hosszas munkával kivitelezett több alakos festménnyel. Emellett az új technika egyfajta szabadságot is biztosított a művészek számára: mivel a lapok a paraszti otthonoktól a palotákig mindenütt értékesíthetőek voltak, már nem volt szükség közvetlen megbízóra, állandó mecénásra a megélhetéshez.

Bár a sokszorosított grafika első jelentős művelői a 15. század utolsó harmadának firenzei és velencei mesterei közül kerültek ki, a műfaj kiteljesedése Németországban ment végbe, ahol a századfordulóval fellépő humanista művészneme zedék a festőcentrikus olaszokkal szemben kifejezetten a grafikában találta meg a legmegfelelőbb kifejezési közegét. A gótikus misztikus vallásosság nagy sorsfordulójának, a reformációnak a kora ez Németországban, amelyet át- meg átszőnek a társadalmi változások kérdései. Ennek a sokban még középkori vonásokat őrző átmeneti szellemiségnek jobban megfelelt a *kalligrafikus* ábrázolási mód, mint az olasz reneszánszot jellemző szemlélődő festőiség, hisz a nagy parasztháború küszöbén, a vallási-politikai feszültségektől terhes légkörben csak *expresszív eszközökkel* lehetett hitelt érdemlően szólni a korról és az emberről.

Alberecht Dürer: Parasztházaspár

A német művészek közül *Albrecht Dürer* (1471—1528) volt az első, aki a fa- és rézmetszet technikáját olyan magas szintre emelte, hogy az önálló mondanivaló tolmácsolására vált alkalmassá. A Nürnbergben működő mester meszszemenően megértette és a magáévá tette az itáliai reneszánsz harmonikus szépségeszményeit, de nem szakadt el hazája nemzeti tradícióitól sem. Első munkái, köztük a János evangélista jelentéseit megképesítő *Apokalipszis-sorozat* (1948) még a német gótika szenvedélyes érzelem- és formavilágának jegyében fogantak, a későbbiekben viszont klasszikus kifinomultság és egyszerűség, a polgári művész öntudatos realizmusa és bensőséges emberlátása, epikus hangoltság és lírai kedély jellemezték stílusát. Érett korszakának nagy mesterhármasán, az 1513—14-ben metszett *A lovag, a halál és az ördög*, a *Melankólia*, és a *Szent Jeromos dolgozószobájában* című lapokon valóságos képi enciklopédiában foglalja össze a humanista szellemiség etikai vonásait, melyek között a gonosz világ elleni harc és az alkotó elmélyedtség egyként megtalálható. A reneszánsz ember kutató ösztöne serkentette az új grafikai technikákkal folytatott kísérletei során is; így fedezi fel a hidegtűeljárást és a vasmaratást; ez utóbbi eljárással készített nagyszerű lapja, *A nagy ágyú* (1518) az első tájábrázolások egyike a 16. században. Grafikáinak hatása már életében igen nagy volt, nemcsak Németországban, de külföldön is tanulmányozták és másolták lapjait; tanítványai közül *Hans Baldung Grien* a század végén kibontakozó manierizmus egyik meghatározó mestere lett.

Dürer művészetével ellentétben, amelynek központjában az emberi test és a formák racionális ábrázolása áll, az osztrák-bajor nyelvterületen kialakult Dunai iskola képviselőit inkább a természet egészének lírai megragadása foglalkoztatta. *Lucas Cranach*, Luther barátja és harcostársa érzékeny kézzel megrajzolt vallási és mitológiai allegóriáit (*Szent Antal megkísértése, Vénusz és Ámor* stb.) következetesen dús vegetációjú táji környezetbe helyezi, míg *Albrecht Altdorfer* festői metszetei a német táj romantikus hangulatait sugározzák. A német reneszánsz olasz orientációjú *Hans Burgkmair* és az ifjabb *Holbein* grafikai kultúrájában nyilvánul meg a legerőteljesebben; Burgkmair Miksa császár udvari művészeként a reneszánsz udvari élet eseményeit örökítette meg dekoratív stílusban, a Báselben működő Holbein pedig arcképeken és illusztrációkon kamatoztatta ironikus szemlélettel ötvözött rajzi tudását. A svájci *Urs Graf* a katonaélet ábrázolója: gyors és szellemes vonalakkal felvetett jeleneteiben fekete háttérből bontakoznak ki a zászlóvivők és dobosok monumentális alakjai.

Németalföldön *Lucas van Leyden* a grafikusművészet első kiemelkedő egyénisége, bámulatos valóságerő és műgond, a flamand hagyományok tisztelete minősíti zsánermegoldású kompozícióit (*Zarándokok, Tejeslány* stb.). Az őt követő romanista generációk — azokat a művészeket nevezték így, akik megjárták Itáliát — fő törekvése a reneszánsz eredmények adaptálása volt, ez a szintézis azonban csak a század második felében, *Hendrik Goltzius* fantáziadús és lendületes manierizmusában valósult meg maradéktalanul. A németalföldi alkotók nagy többsége ún. reprodukáló, azaz a tehetséges kortársak műveit sokszorosító hivatásos grafikus volt; metszeteiket egy kitűnő üzleti érzékkel megáldott antwerpeni kiadó, *Hieronymus Cock* terjesztette. Cock kora legjobb festőit nyerte meg a metszetrajzok elkészítésére, az ő felfedezettje volt például *Pieter Bruegel* is, akinek nagyszerű tájképeit 12 nagy méretű rézmetszeten sokszorosították.

A kiállítás utolsó egysége az olasz és a francia grafika 16. századi fejlődését tekinti át, amely mind méreteiben, mind teljesítményeiben szerényebb az észak-európai országokénál. Itáliában fényes kezdetek után (*Andrea Mantegna, Antonio Pollaiulo*) a reproduktív grafikára tevődött át a hangsúly; főként Raffaello és Tíziano műveit sokszorosították. A művészgrafika legjobb eredményeit *Ugo de Carpi*, a több dúcról nyomott színes fametszet feltalálója és *Parmigianio*, a rézkarctechnika megújítója mutatja fel. A század utolsó nagy grafikusát Franciaország adja a világnak *Jacques Bellange* személyében, aki a hagyományok újszerű összegezésével már a barokk grafikai eszköztárát készíti elő.

A rendkívül érdekes és vonzó látványosságokat kínáló tárlat katalógusaként egy 20 lapot tartalmazó mappát adott közre a múzeum, amelynek előszavában a kiállítás rendezői, *Gerszi Teréz* és *Zentai Loránd* alapos tanulmányban adnak körképet mindazokról a történelmi és művészeti eseményekről, amelyek Dürer évszázadát meghatározzák.

Tasnádi Attila

1980 JUL 2 0
NÉPSZAVA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 11.
Telefon: 337-748, 340-726
MHSAJTÓHÍRADÓ

Tanuljon-e nyáron?

Sokszor elhangzott a kérdés a tanév vége felé a pszichológiai rendelésemen: tanuljon-e nyáron a gyerek? Akik erről faggattak, magukban többnyire igennel válaszoltak rá.

Volt olyan anya, aki a jövő évi jobb előmenetel zálogát látja a rendszeres nyári tanulásban. Mások arra gondolnak, hogy ha nem gyakorol a gyerek, majd elfelejt írni-olvasni.

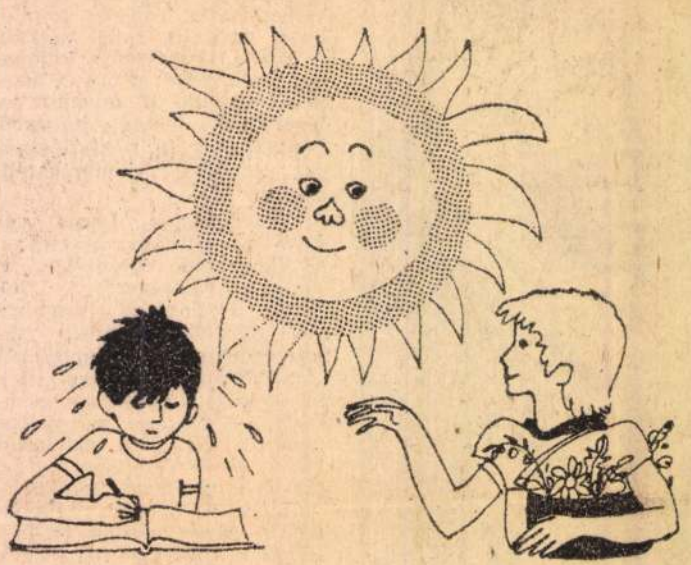

A pótvizsga előtt álló gyerek szülei rendszerint fel sem teszik ezt a kérdést, úgy gondolják, hogy nincs min töprengeni: tanulni kell a vizsgára. Pedig talán náluk van a legtöbb mérlegelni való. Érdemes kipihenni a kudarccal végződött évet, s esetleg az osztályismétléssel lehetőséget adni a testi és szellemi érésre, jobb kilátással indulni a további iskolai pályafutásnak. Természetesen nem minden diák esetében helyénvaló ez a döntés. Főként azoknál nem, akik egy tárgyból buktak, és a szülő feltételezi, hogy a pótvizsgára való felkészülés nem köti le az egész vakációt.

És a többiek? Akik nem buktak meg, csak talán nem váltották be a bizonyítványhoz fűzött reményeket, ők tanuljanak-e? Gyakoroljanak-e a jobb tanulók? Válaszom: igen is, meg nem is. Tudom, hogy az ilyen bizonytalankodónak tűnő válasz indoklást kíván.

Talán kezdjük a válasz második felével. Ne tanuljanak a gyerekek úgy, mint az iskolában, év közben. A nyári szünet valami egészen másra való. Hogy mire is gondolok, azt válaszom első felének — az igennek — az indoklásában mondom el.

A tanu
ben az is
feladat-készítés képzetét kelti. Ki gondol arra, hogy tanulás az is, ha a nagyobbacska lány végigfőzi a szakácskönyv nyári ételreceptjeit, vagy ha kitapasztalja, hogyan kell a piacon ügyesen vásárolni. Milyen jó, ha nagyobb távolságokba is eltalál egyedül, és ha mégis eltévedne, átélheti azt is, hogyan lehet ismeretlen tájakról is hazatalálni. Tanulás a felnőttes feladatok megoldása: a csekkfeladás, a patyolat elintézése stb.

Persze, ha csak ilyesmiket csinálhat, nagyon egyoldalúan telik a nyári szünet. Úgy tűnhet ugyanis az eddigi felsorolásból, mintha valódi nyár elmúlhatna barátok, rokongyerekek nélkül. Pedig társak közt lenni egyben azt is jelenti, hogy meg lehet „tanulni" a többiekkel való együttműködést, a cinkosságot, az összeveszést, a kibékülést. Más ez, mint az osztályteremben, ahol tanárok felügyelete vigyázza a rendet. A hosszabb-rövidebb időre összeverődő gyerekcsoportokban laza felnőtt felügyelet mellett a társas ügyességet kívánó helyzetek élesebben alakulnak ki, jobban próbára teszik a kiskamaszokat. Ezek a tapasztalatok segítik a jobb alkalmazkodó képesség kialakulását.

Emellett természetesen olvasson, ha ez örömet okoz számára. Írjon is, például levelet, ha ezzel a címzettnek okoz örömet. Fedezze fel a körülötte nyüzsgő világot, és biztos vagyok benne, hogy nem telik haszontalanul a szünideje.

Dr. Alpár Zsuzsa

A kél

Kazahsz

Egy nagyváros közelében l
kiosont a vásártérre, ahol
pott.

Egyszer betévedt egy festő
tetőtől-talpig kék festékkel. A
állatok éppen új uralkodót
kék színében valami különösne
nak és a róka megkezdte ural
párd is alávetette magát a hata

Egy szép napon esett az eső
a róka szőréből. Ekkor az á
hogy kit választottak kánná és
elkergették a rókát az erdőből.

Melyik házba m

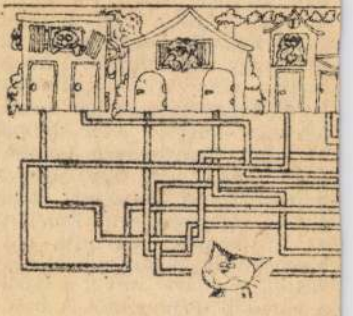

Színezzél „

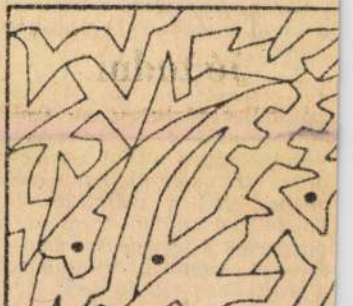

Az orvos tanácsai

A túlzott gyógyszerfogyasztásról

Állandóan napirenden van a kérdés hazánkban — épp úgy, mint a civilizált országok egész sorában —, hogy a gyógyszerfogyasztás folyamatosan növekszik. Előrebocsátjuk: a tényt, nem anyagi kihatása miatt, hanem éppen egészségügyi okból vizsgáljuk. Nem kétséges: nálunk a gyógyszer olcsó. Ezt mindenképpen csak helyeselhetjük, hiszen a legtöbb fogyasztó mégiscsak a nyugdíjasok táborából kerül ki. Az is tény, hogy mindenki könnyen jut hozzá. Számos gyógyszer vény nélkül is kapható. Amit orvosnak kell felírni, azt a körzeti orvos, a szakrendelés orvosa, az üzemorvos is készséggel megteszi.

A gyógyszerek száma egyre nő, sok olyan bántalom leküzdésére alkalmazhatók, melyek régebben gyógyíthatatlanok voltak. Példának csak a sejtszaporodást gátló daganat elleni szereket említjük.

Mindaddig nincs baj, amíg betegeink hatásos szereket szednek, pontosan olyan meny-

nincs két egyforma szervezet. Nem akarjuk vitatni a tabletták, injekciók egyéni, lelki hatását, és sokszor élünk is vele. Él a köztudatban a csodavárás. Ennek központjában mindenkor valamilyen nehezen hozzáférhető, a legtöbbsz
még kísérleti stádiumban
vő gyógyszer áll. Beszerzésé
minden anyagi áldozatot me
hoznak, és utána jön a kiá
rándulás.

A gyógyszerekkel élni kell és nem visszaélni! Utalok az antibiotikumok értelmetlen szedésére a vírusok okozta hűléses betegségek esetén, holott ezekkel szemben hatástalanok. A legtöbb családnál kéznél van a Vegacyilin, a Maripen, a Tetran, a Sumetrolin, az Erithromycin. Azt veszik be, ami épp a kezükbe kerül, esetleg többfélét egyszerre. A rossz kombinációk többet ártanak, mint használnak.

Az *aivászavar* rendkívül gyakori, kivált idősebb korban.

nem szenvednek vitaminhiányban. Az egészséges szervezet a vitamintöbbletet nem tudja felhasználni, sőt vannak adatok egyes vitaminok túlzott fogyasztásának káros hatásáról

djuk, hogy a gyógyszerek
hosszas kísérletek során
nikai kipróbálás után ke
k alkalmazásra. Gyakran
ú éveknek kell eltelniük,

DÜRER ÉVSZÁZADA

Grafikai tárlat a Szépművészeti Múzeumban

EGY KIÁLLÍTÁS-SOROZAT első bemutatója ez a *Dürer évszázada* címmel a *Szépművészeti Múzeum* grafikai termében megnyitott tárlat. Az egész ciklus az európai grafika történetének fél évezredén fog végigkalauzolni. Ez a Dürer életműve köré csoportosított mostani áttekintés pedig az egészen belül a kezdetekről informál. Azt mutatja meg: milyen volt az európai grafikusművészet első aranykora.

Helyesebben szólva, ennél azért — nem is kevéssel — többet mutat. Azt, hogy milyen magas szintre érkezett Dürer idejében és Dürer országában a grafika, hogy a német reneszánsz példája nyomán hová jutott az ugyancsak egykai műhelye készítette — éppen a Mátyás király korabeli Budát ábrázoló, jól ismert, lapnál fölütve. Másokról csak a bibliográfusok beszélnek — hiszen a kor könyveinek a kétezer fametszettel díszes Schedel-krónika nem az átlagát, hanem a javát jelenti; vele szemben többségben voltak a gyönge nyomatok.

A művészek kezétől származó grafikai lapok és sorozatok, természetesen, ezeknél a reprodukcióknál magasabb szintet képviselnek. Önálló művek, nem pedig replikák vagy függelékek. Egyre növekszik a becsületük a korban: az első metszetek — a Dürerél is — a városi vásárokon keltek el, néhány esztendő múltán azonban — tegyük hozzá, anélkül, hogy eredeti bázisát elveszítette volna — udvari művészetté, a fejedelmi reprezentáció és propaganda eszközévé lett a grafika. Hans Burgkmair sorozata, a *Miksa császár diadalmenete*, a Habsburg-ház dicsőségét hirdeti, legfelsőbb megbízásból. Ám a mesteremberek közreműködése még ezeknek a lapoknak az elkészítésében sem rendkívüli dolog. Dürer például — több mint valószínűen — nem maga metszette a nyomtató dúcokra első fametszetsorozatát, az *Apokalipszist*: csak előrajzolta a fatáblákra a kompozíciókat és korrigálta készítés közben a rajtuk dolgozó mesterember munkáját. A *Nagy tájképek* sorozatát Pieter Breugel nyomán mások készítették. És a sor sokáig volna még folytatható — német, olasz, hollandus, francia példákkal bőven szolgál a Szépművészeti Múzeum *Gerszi* Teréz és *Zentai* Loránd által rendezett kitűnő kiállítása. Célunk azonban, éppen a tárlat bátorítására, most nem a grafikusmesterség, hanem a grafikusművészet szemügyre vétele.

Vénusz és Ámor — Lucas Cranach fametszete 1506-ból

A MESTERSÉGEK SORÁBÓL pedig éppen avval váltotta ki a grafikát Dürer évszázada, hogy lényegévé a gondolat megformálását tette. Természetesen a technika kihasználásával és továbbfejlesztésével. Hiszen ha Dürer lapjain végignézünk ezen a tárlaton, különösebb képzettség nélkül is észrevehetjük: mennyit finomult a keze alatt munkálkodása során a fametszet is, a rézmetszet is, menynyivel árnyaltabb, pontosab a késői lapok beszéde a fiatal korából származó, darabosan drámai *Apokalipszis*nél. Az előbbre mozdulás lényege azonban Dürer életművében nem a technikai fejlődés, még csak nem is a hajlékonyabb, pontosabb fogalmazás. Hanem az, hogy a művek ezáltal többet mondani lettek képesek. A nagyobb pontosság árnyaltabb fogalmazást tett lehetővé. Az árnyaltabb fogalmazás pedig bonyolultabb dolgok közlésére is módot adott. Dürer eljuthatott a bibliai világvégétől az arisztotelészi világképig, a humanista *Melancholiáig*.

S ami Dürer életművén belül igaz — tehát hogy a grafikusművészet akkor szakadt el a grafikusmesterségtől, amikor a technikát a kifejezés szolgálójává tette —, igaz a műfaj egész történetében. Olyannyira, hogy akár azt is mondhatnánk: a fordulat Dürer mellett és Dürer után kiváló tehetségek sorát dobta felszínre. Ámde helyesebb megfordítani a sorrendet és híven az igazsághoz azt mondani, hogy Dürer mellett kiváló kortársainak sora tevékenykedett a grafika művészetté válásán. A bajor—osztrák Dunai Iskola mesterei — a festészete révén jobban ismert Lucas Cranach és a tiszta tájképet a grafikában először megvalósító Albrecht Altdorfer mindenekelőtt. Aztán a Dürer-tanítványok legjobbika, Hans Baldung Grien. A Miksa császár megbízásából dolgozó — s a már említett *Miksa császár diadalmenete*-n kívül például a Miksa családjáról, életéről és házasságáról szóló *Weisskunig*, *Genealogia* és *Theuerdank* című könyvek illusztrációinak készítésével foglalkozott — Hans Burgkmair. Az 1526-ban metszett *Haláltáncával* a korszak nehéz hangulatát egyfelől, másfelől a polgárosodó városi nép egyenlősítő vágyait találóan kifejező ifjabb Hans Holbein. A fekete alapon fehér színnel kirajzolódó alakokat mutató fametszetet kitaláló Urs Graf. A németalföldiek: Lucas van Leyden, Bartholomeus Spranger. Az olasz Andrea Mantegna, Antonio Pollaiuolo és — az érzékeny rézkarcaival a műfajt meghatározó, új irányba fordító — Parmigianino. S az ő hatása alatt tevékenykedő franciaországi rézkarcolók, Fantuzzi, Jean Mignon, L. D. mester (Léon Daven).

A GRAFIKA TÖRTÉNETÉBEN mindegyiküknek megvan a maga helye. Leegyszerűsítve: a németeknek és az olaszoknak a műfaj felszálló, a többieknek a lehanyatló ágában, amelyben az önálló gondolat elhagyta ezt a műfajt, s amelyben a mesterek keze alatt a metszetkiadók — a németalföldi Hieronymus Cock, az olasz Salamanca és Lafreri és a többiek, az ismeretlenek — megbízásából egyre több reprodukció született, tökéletes technikával, ámde kevés invencióval.

A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának gazdag gyűjteménye minde tudhatót kitűnő művekkel és karakteres munkákkal teszi bemutathatóvá. Így a tárlaton sorbarakva, időrendben és országok szerint csoportosítva, látható — a lehetséges határok közt — szinte minden lényeges lap, amit Dürer évszázada termett. Mindenekelőtt, természetesen, Dürer fa- és rézmetszeteinek bő kollekciója. Mellettük pedig, méltó társként, Martin Schongauertől, a *Pilátus kézmosása*, Mantegna munkái, köztük a *Krisztus sírbatétele*, Pollaiuolo *Meztelen férfiak csatája* című rézmetszete, Lucas Cranachtól — több más közt — a híres *Szent Antal megkísértése*, Altdorfer *Szent Kristóf*-ja, Burgkmair és Grien több emlegetett lapja, egy sorozat Holbein *Haláltánc*-ából, Urs Graf fehérvonalas metszeteiből kettő, Lucan van Leydentől egy bő sorozat, és egy másik Parmigianino könnyed rézkarcaiból. Kiegészítőként pedig azok, amiket föntebb reprodukcióknak neveztünk: Duetecum vegyes technikával (rézkarc és rézmetszet elegyesen) készített lapja Pieter Bruegel *Nagy tájképek* sorozata után, Cock megbízásából; Hendrik Goltzius metszetei; a franciák munkái — hiteles krónikájaképpen annak a folyamatnak, amely a grafikában a művészetből brilliáns mesterséget csinált.

Horváth György

MAGYAR NEMZET
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-143, 340-126
SAJTÓFIGYELŐ
1980 MÁJ 12 5

T... HENRIETTE

Szellen

Bertalan napok óta betegen feküdt erdei házában. Senki nem látogatta: barátai messze éltek, a közeli faluból pedig senkit sem ismert. Különben sem szerette a vendégeket. Most titokban mégis azt remélte, hogy valaki eljön hozzá.

Tavasz volt, friss tavaszi reggel. Bertalan magasra tornyozott párnákon feküdt, esti hársfateájának maradékát kortyolgatta. Az ablak nyitva, áradt befelé a hűvös, párás levegő. Várakozó, ünnepélyes csend volt, amelyet csak egy-egy ágreccsenés tört meg. A szél időnként beleborzolt a fák koronájába: ilyenkor halk susogás hallatszott.

Bertalan lecsukta a szemét és egyszerre kellemes bágyadtság fogta el: úgy érezte, mintha magasan a felhők felett repülne és lágyan ringatnák.

Sutyorgó-fütyörésző hangok ütötték meg a fülét. Egyre közeledtek. Nem voltak kellemetlenek, sem félelmetesek: inkább lágyak, behízelgőek és titokzatosak. Idegennek talán fel sem tűnt volna az erdő sok apró nesze között, de Bertalan gyakorlott füle azonnal kiszűrte és azonosította. Tudta, hogy látogatókat kap.

Eszébe jutott az a nap, amikor először hallotta ezeket a furcsa, idegen hangokat, amelyek idővel felerősödtek, betöltötték az egész szobát és lágy, ünnepélyes szimfóniává olvadtak össze. Akkor nagyon félt. Pár perc múlva elhalkult a zene s az abl... besütött a délután... tétült. Aztán megi... sodott s a szoba k... csi fehér felhő libeg... megállt, megrázkód... furcsa lény bontakoz... lóje. Ez a valami f... volt és gömbölyded, a padló meg a mennyezet között lebegett. Bertalan felfedezte a szellem arcát, amely olyan volt, mint bármely emberi arc, csak a színében különbözött. A szeme kék, s ebből a kék szemből bátorítás, szeretet és jóság sugárzott. Mindez szokatlan volt, olyannyira, hogy Bertalan meg se tudott szólalni. A szellem szelíden elmosolyodott a zsebébe nyúlt, elővett egy papírtekercset és átnyújtotta.

A papíron az állt, hogy a szellemek — mivel tudják, hogy Bertalan matematikával foglalkozik — azt kérik, tanítsa meg őket számolni. Ő először meghökkent, végül azonban mulatságosnak találta az egészet. Egy kicsit meg is sajnálta a szellemeket, hogy még számolni se tudnak.

— Rendben van — mondta. — Elvállalom.

Attól fogva a szellemek minden hétfőn és csütörtökön este eljártak hozzá tanulni. Éjfélnél előbb sose mentek el. Bertalant lassan kifárasztotta a szellemi erőfeszítés, az éjszakázás, de maguk a szellemek is. Szinte mindegyiknek volt valami bosszantó, rossz szokása. Az egyik folyton rágógumit ropogtatta, ... értett valamit, s idegességében dadogott is. Bertalan mégis szívvel-lélekkel végezte a munkáját, mert meghatotta a szellemek igyekezete, tudásvágyuk, de főleg az a szokatlan, rendkívüli jóság és kedvesség, amit a viselkedésükben tapasztalt.

Ebből lett a baj. Bertalant ugyanis egyre jobban foglalkoztatta a szellemeknek ez a tulajdonsága, és emiatt gyakran megfeledkezett a kötelességéről: egyre kevesebbet tanított és egyre többet beszélt. Hol magáról, hol a családjáról, hol pedig ő kérdezgette a szellemeket. Azok zavarba jöttek, a szájukat húzogatták, ha Bertalan mesélt, a kérdésekre azonban nem válaszoltak. Magukban pedig azt gondolták: Bertalan kötöznivaló bolond, aki lusta dolgozni (azaz tanítani) és így próbálja agyonütni az időt, amit — ígéretéhez híven — velük kénytelen eltölteni. Csak néhányan sejtették, hogy Bertalan barátokat keres. Ezen a reggelen, amikor meghallotta a közelgő szellemek neszezését, Bertalan riadtan pillantott körül, segítséget várt.

Az ablak elsötétült, a szellemek egymás után berepültek a szobába és körülülték Bertalan ágyát. Arcukon nyoma sem volt a jóságnak. Bertalan csak elszántságot, hidegséget és szemrehányást látott rajtuk. Különösen kedvence, egy szemüveges, fénylőszemű szellem lepte meg, aki mindaddig szinte áhítatos figyelemmel nézett rá. Pillantása most merev és közömbös volt. Mindannyian hallgattak. Hosszú percek teltek el így, mintha próbára akarták volna tenni egymást. Végül a Főszellem, aki az ujjait szokta ropogtatni, megköszörülte a torkát és azt mondta zavartan:

— Talán már ki is találtad, hogy miért jöttünk...

— Nem tudom. Történt valami? — kérdezte Bertalan nyugtalanul.

— Azért jöttünk — mondta a szellem kissé emeltebb hangon —, hogy közöljük: nem akarunk többet nálad tanulni.

— Hiszen még nagyon sok mindent nem tudtok... — lepődött meg Bertalan.

— Valóban. De mi úgy véljük, hogy itt nem is fogjuk megtanulni.

— Na de... — próbált tiltakozni.

— Nem kell magyarázkodni! — szakította félbe a szellem egy határozott kézmozdulattal. — Ennek semmi értelme. Mi azért fordultunk hozzád, mert tudtuk, hogy értesz a matematikához. Azt reméltük, tőled majd megkapjuk a tudást. De nem így történt. Nagyon keveset tudtunk tanulni, csak az időnket vesztegettük, ezért úgy határoztunk, hogy elmegyünk.

A többi szellem helyeslően bólogatott.

— Hallgassatok végig! — kérte Bertalan. — Talán valóban többet kellett volna foglalkozni a matematikával, de ti olyan kedvesek voltatok, olyan jók, hogy úgy éreztem, jó lenne, ha igazából megismernélek benneteket és ti is engem. Barátokat akartam.

— Mi meg számolni akartunk — szúrta közbe a szellem-szónok. Társai felvihogtak, mintha valami szellemeset mondott volna.

— Olyan barátokat — folytatta Bertalan —, akik időnként meglátogatnak ebben a kis házban, és akiket mindig szívesen látok. Akiken segítek és akik nekem is segítenek, ha szükség van rá. Ezt akartam.

— Akkor többet kellett volna foglalkozni azzal, amit nekünk ígértél — húzta össze a szemöldökét haragosan a főszellem.

— Úgy van! — zúgták a többiek.

— Előbb akartam a barátságot, aztán a tanulást. A matematika eltávolított volna minket egymástól. De ha már előbb összebarátkoztunk...

— Így is épp eléggé eltávolodtunk!

Bertalan ekkor döbbent rá, hogy ezek a szellemek nem szeretik, őt, sőt: talán gyűlölik is... „De hát miért?", gon-

Szilágyi Ákos

KI LASSAN

Egy áttelepülőre

ki lassan nem leli
se itt, se ott honát,
ó, talán unja már
ezt a
huza-
vonát,
mint mikor tű fokán
tevét von át
valaki,
s a serény állat
szuszogását
szinte hallani,
úgy unja már dühödt
kérdőíveitek,
kérdő szemöldökíveitek,
kérdő diadalíveitek: hová? hová?
úgy, de úgy, de úgy unja már,
— bár hallgat —
mint milliomodszor
összedőlt hangyavár
a föléje növő talpat

Bárdosi Németh János

BALASSI KESERGŐJE

Vitézek, mi lehet,
ha a konok egek
ősöm útját befedik,
se erre, se arra
nem futhat a vadja,
csupa köd a kerek sík.

Júliától távol
rongy a gúnyám, gyászol,
ebeké az életem,
mivégre az élet,
kincsem, gulyám széled,
csak a ködöt nézhetem.

Haj, ifjúság, harcok,
ezt a bús kudarcot
igaz ember, hogy állja?
Se a föld, se az ég,
itt nem irgalmaz még,
nehéz az őrző-strázsa.

Vitézek, az lehet,
tartsuk a fedelet,
melyet a sír nekünk szánt,
bort a feledésre,
szalonnát a késre,
fessünk örök szivárványt.

Őszi szelek útján,
férfi erőm múltán
így dúdolok keserűn,
távol a világtól,
csillag se világol,
nyögetem rossz hegedűm

Zelei Miklós

HAIKU

rámtaláltak
elaludtam
elveszítettek
ébren vagyok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 NOV
Könyvvilág

Gerszi Teréz, művészet-
történész

1021

Gerszi Teréz A németalföldi rajzművészet két évszázada c. kötetéből (Corvina)

MOLNÁR GÉZA

Az ég kékje könnyebb

Molnár Géza új, Az ég kékje könnyebb *című novelláskötetének hősei nem annyira egymás ellen, mint inkább saját környezetük és az őket körülvevő kisvilág ellen küzdenek-hadakoznak. E hősök pedig: az inas, aki reménytelenül szerelmes dilis főnöke feleségébe, a kiskatona, aki (megszökvén a németektől) nem találja helyét a nagyvilágban, a brigádvezető, aki egyetlen éjszaka alatt képes más mederbe terelni élete komótosan hömpölygő folyamát, a fiatal ejtőernyős, aki versenyre kel nálánál sokkal idősebb csapattársával, a lelencgyerekből lett munkáslány, akit szeretője megfojt, mert az nem hajlandó tovább „kiturtani" őt, a családanya, ki otthagyja féltékeny férjét, hogy régi szerelmével kezdhesse újra az életet, a rákkutató, aki öt — felhőtlennek ígérkező — napot tölthet Franciaor-*

A köte
— 1955-b
Követető
sének
Miklós, e
előttön é
tüdőszanat
néhány nappal később — egy akaratlanul kihallgatott beszélgetésből — tudja meg az elviselhetetlennek látszó titkot: orvosai rég lemondtak élete megmentéséről; hamarosan bekövetkező haláláig már csak néhány hónapja van hátra. Hogyan dönt ezek után Kemény: harcol a megváltoztathatatlan ellen vagy — a sors keze által maradék energiáitól is megfosztott ember megalkuvásnak nem, inkább lemondásnak nevezhető magatartásformáját választva — belenyugszik abba? És hogyan döntenek a többi novella hősei, akik — gyakran — hasonló alternatívák előtt állnak? Ezekben az élet diktálta, kikerülhetetlen döntésekben a ma emberének gondolkodásmódja nyilvánul meg — az a gondolkodásmód, amely a társadalmi problémák iránt rendkívül fogékony Molnár Gézát talán a legjobban érdekli.

Említésre méltó még az ember kiszolgáltatottságáról szóló két szívszorító novella, a Sanoár és a Váratlan szabadnap. *A derűs hangvételű írások — egy, az ötvenes évek közepén megjelent könyv címadó novellájaként publikált A szerelmes kisinas és a feltámadott anyagbeszerző*

Megay László:

KÖNYVES KÖNY

A fiatal szerző nem kise feladatra vállalkozott, mi dióhéjban ismertetni írás, a könyv, a köny nyomtatás történetét, nyomdászat alapelemeit, mindezt 8 éven felüli gye mekek számára.

Vidáman, sok játékos ö lettel tanítja kisiskolás (vasóit. „Cserépből voltak sumérok földjén a kön vek is. Sumérok találták az iskolát is. Az iskoláikb agyaggyúrással kezdődött tanítás. Nem lehetett ros mulatság a nedves agya ból apró, simatáblákat k sziteni. Akadt gyerek, a saját táblájába ékalal fapálcikával, pillanat alatt temérdek ákombák

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA
1976 OKT 17

Gerzsi Teréz,
művészettörténész
1021

Ember és környezete

Izgalmas kultúrtörténeti és szociográfiai felfedező útra invitálja a látogatót a *Szépművészeti Múzeum* új kiállítása, amelyet az emberi környezet problémáit napirendre tűző képzőművészeti világhét alkalmából állítottak össze a grafikai tár munkatársai. A csaknem 120 lapot felölelő bemutató Dürertől Picassóig négy évszázad legjelentősebb mestereinek azokat a munkáit tárja a közönség elé, amelyek különösen *érzékletesen* idézik fel koruk építészeti és táji arculatát.

A tárgyi és természeti világ, mint képzőművészeti téma, voltaképpen a reneszánsz vívmánya, hisz a természet, a környezet szépségeit csak a vallás béklyói alól felszabadult, humanista ember fedezi fel. A gazdag itáliai és németalföldi polgár, aki szabadon néz szét maga körül, s büszke a városra, tájra, földre, ahol született és ahol él, szükségszerűen csak az olyan műalkotást tudja elfogadni hitelesnek, amely a valóság teljes illúzióját nyújtja: azaz a feldolgozott cselekmény *színhelyéről* is számot ad. A környezet kezdetben háttérként, kiegészítő, motiváló elemként tűnik fel a képeken, majd a XVI. századtól szerves egységbe olvad a kompozícióval, sőt mindinkább a kompozíció kizárólagos tárgya lesz.

Érdekes, hogy már a kiállítás első darabjai, a még szinte középkorias hangütésű *Hans Burgkmair* fametszetei a környezet ábrázolásának igen magas szintjét mutatják. Igaz, ezek a rajzok kifejezetten illusztratív célra, egy Miksa császár életét feldolgozó könyv számára készültek. A körültekintő részletességgel metszett ábrákon egy késő reneszánsz fejedelmi udvar különböző színtereibe nyerhetünk bepillantást, a bálterembe, a dolgozószobába, a konyhába és a kertbe, ahol a nevelők hada az uralkodáshoz szükséges tudományokra, többek között muzsikálásra, szakácskodásra, körtáncra oktatja az ifjú királyt. Ehhez a körhöz tartozik *Lucas Cranach* „Viadal" című lendületes lapja is, amely a reneszánsz udvarok kedvelt szórakozását, a lovagi tornát idézi fel.

Dürer páratlan tisztaságú, tudatos társadalomszemléletről tanúskodó lapjai a korabeli élet szerényebb mozzanataival, a városi polgárok, kézművesek világával ismertetnek meg. Egyik metszetén grafikusműtermet látunk, ahol a tollas kalpagú művész éppen egy emberi figura helyes arányainak megragadásán munkálkodik bonyolult segédeszközeivel. Egy másik lapján a falakkal övezett bástyás-tornyos város előtt ágyú árválkodik — talán egy polgárleckéztető gőgös nemesúr hatalmi jelvényeként. A tékozló fiú bibliai története köré szintén polgári miliőt telepít; itt a táj inkább csak *kerete*, semmint szerves alkotórésze a jelenetnek. A témát egyébként a XVII. században is gyakorta feldolgozzák a művészek, csakhogy az új ízlésnek megfelelően ekkor már barokk és rokokó díszletek között.

A művészi előadás nagyvonalúsága dokumentatív értékkel ötvöződik *Jacques Callot* finom művű rézkarcaiban: a jeles francia mester, Racine, Corneille, Molière kortársa valóságos vizuális krónikát rajzol a francia szellem nagy századának eseményeiről. A pontos, realisztikus megfigyelés jellemzi és minősíti *Rembrandt* és *Ostade* életképeit is: régi szélmalmok, szegényességükben is festői kocsmák, parasztházak, mozgalmas kikötők műhelyek: a mindennapi élet motívumai és kellékei tűnnek fel aprólékosan megmunkált, nagy szakmai tudással kivitelezett műveiken.

Napfényesebb, derűsebb tájakra vezetnek *Stefano della Belle* és *Piranesi* a klasszikus ókorral összenőtt Rómát és környezetét ábrázoló látképei. Olykor ki is színezik rajzaikat, hisz a párás, a kontúrokat elmosó itáliai atmoszféra aligha fejezhető ki maradéktalanul a vonalak nyelvén. A nagy velencei mester, *Canaletto* vedutái riporteri hűséggel számolnak be a lagúnák városának csipkefinomságú részleteiről. Az enteriőr sajátos válfaját képviselik azok a lapok, amelyek a XVIII. század francia előkelőinek fényűző életébe, a kerti ünnepélyek, koncertek, érzéki társasjátékok világába kalauzolnak el — többségüket az „ancien régime" utolsó nagy festője, *Watteau* képei nyomán metszettek rézbe.

Ezeknek az élveteg, dekadens ábrázolásoknak sajátos ellenpontját képezik *Hogarth* moralizáló hajlamú és *Goya* fanyarul ironikus társadalomrajzai: ők már a felvilágosult ember szemével, szociális összetevőiben is érzékelik a környezetet, s nem tudják elhallgatni felháborodásukat a tapasztalt visszásságok láttán.

Ezt a társadalomkritikai hangütést fejleszti tovább *Daumier*, amikor találó karikatúráival sokoldalú képet rajzol a nagyvárossá fejlődő Párizsról. Némi szatíra még az impresszionisták, *Manet*, *Toulouse-Lautrec*, *Vuillard* és *Bonnard* litográfiáiba is belejátszik, bár náluk döntően a művészi látás sajátos szubjektivizmusa, pillanatnyisága az, ami megfogja a szemlélőt. A külvilág új, eddig ismeretlen szépségeit fedezik fel, mozgásokat, színeket, hangulatokat, s ezzel az eddig csak szikár anyagiságában látott környezetet valami titkosabb, csak az idegek útján érezhető-körvonalazható költőiséggel ruházzák föl.

A lapok formai értelemben is körültekintő összeválogatásával, a grafikai műfajok gazdagságának, kifejező erejének a megmutatásával a rendező *Gerszi Teréznek* sikerült *esztétikailag* is élményt adóvá tenni a kiállítást.

Tasnádi Attila

Toulouse—Lautrec: sétahajón

Szolidaritásunk tartalma

ki mostanában visszajön Portugáliából, izgalmas kérdéseket kap: *mikent lakul a forradalom sorsa, mi-yen politikai hadállasokkal endelkezik a Portugál Kommunista Párt, milyen méretű z antikommunista ellentámadás?* A kérdésekből, a portugál helyzet iránti érdeklődésből a legtöbbször kierezhetjük azt az *őszinte rokonérzenvet, igaz szolidaritást*, melyet lakosságunk a fasizmust megdöntő portugál hazafiak, demokraták, s vezető erejük, a kommunisták iránt érez. De mélyen gyökerező, ettekre serkentő szolidaritás fűz bennünket *a görög, a spanyol kommunistákhoz*, akik nagy részt vállalnak az országuk demokratikus megújhodásáért vívott harcból, vagy *az amerikai kommunista osztályharcosokhoz*, akik a mostani elnökválasztási kampányban is az egyetlen, népet-nemzetet szolgáló, reális alternatívát képviselik a monopoltőke szándékaival szemben. Ezek az érzések vezérelnek bennünket, amikor nagy elismeréssel adózunk az *Olasz Kommunista Párt* legutóbbi választási sikereinek, a *francia kommunisták* széles frontion vívott antimonopolista küzdelmének, a *nyugatnémet testvérpárt* bátor, következetes fellépéseinek — s még sorolhatnánk tovább társadalmunk zöme internacionalista magatartásának megnyilvánulásait.

De mi is érezzük, hogy *barátaink, elvtársaink vannak szerte a világon*. A közelmúltban lezajlott *lisszaboni, párizsi, nápolyi, bécsi, brüsszeli* kommunista sajtóünnepségek — hogy ezekre a konkrét eseményekre hivatkozzam — *erőt adó szolidaritást sugároztak*. A szocialista országok pavilonjait meglátogató sok tízezer ember a tőkés világ haladó közvéleményének tiszta együttérzését, támogató rokonszenvét tanúsította a szocializmust, a kommunizmust építő népek, köztük a *párviadal kimenetelétől* is. Ezekre a külső tényezőkre egy-egy párt — még ha bármilyen nagy is a tekintélye, befolyása — önmaga nem tud döntő hatást gyakorolni. *Ehhez a három nagy világforradalmi áramlat együttes fellépése szükséges*, amelynek egyik leghatásosabb összetevője éppen a két világrendszerben dolgozó *kommunista pártok összefogása*.

A marxisták—leninisták tehát sohasem tévesztik szem elől a *sajátos viszonyokat*, a *nemzeti kereteket*, de nem látnák igazolva — az antikommunista propaganda által táplált — nemzeti elkülönülést, elzárkózást. Ma nem olyan időket élünk, amikor egyetlen párt is bízhat abban, hogy kizárólag a maga erejére támaszkodva, tehát elkülönülve a forradalmi mozgalomtól, helyt tud állni az osztályharcban. Az imperializmus egyebek között éppen azt tekintené sikerének, ha egyik vagy másik pártot, mondjuk a nacionalizmus vagy a sovinizmus felszításával, el tudna távolítani a kommunista mozgalomtól, a Szovjetuniótól, a szocialista közösségtől.

Van-e egy szemernyi igazság is abban, hogy „akik ma a mozgalom egysége mellett szállnak sikra, valamiféle egységes irányító központot akarnak létrehozni"? Bizton állíthatjuk: *nincs*. Ez a forma korunkban anakronisztikus lenne. *A kommunista mozgalom a fejlődés során elég érette vált arra, hogy ilyen központ nélkül is egyesíteni tudja erőfeszítéseit, összehangolni akcióit. Tanú erre a kor, amelyben élünk*. A nemzetközi kommunista mozgalomnak nincs irányító centruma, mégis *a legbefolyásosabb baloldali politikai erőként* hat a nemzetközi események menetére.

Az irányító központtal való „ijesztgetés" — könnyű átlátni a szitán — *szovjetellenes célzatú*. Mögötte már az SZKP történelmi szerepének, felelősségének, súlyának *tagadása* húzódik. Márpedig itt világosan ketté kell választani két dolgot. Az egyik az állítólagos centrummal kapcsolatos, fentiekben megfogalmazott nézet, a másik annak a vitathatatlan történelmi ténynek a meggyőződéses képviselete, miszerint a *Szovjetunió és annak kommunista pártja cáfolhatatlanul a*

zötti építésére, a kommunista pártok között voltak, vannak és nyilván lesznek is véleményeltérések, viták egyes ideológiai, politikai, taktikai és stratégiai kérdések megítélésében, de *mindez nem mond ellent annak a törvényszerűségnek, hogy napjainkban a forradalmi áramlatok a szocialista távlatok felé hadnak*.

Ennek kapcsán felvetődik a kérdés: kell-e további erőfeszítéseket tenni a kommunisták politikájának, harcának összehangolására annál, hogy meghatározzák közös céljaikat? Nem vitás, hogy ez alapvető tennivaló, amelynek elvégzéséhez nyújt elengedhetetlen segítséget a tudományos szocializmus elmélete. *Ez azonban nem nélkülözheti a forradalmi stratégia kidolgozását*, hogy a különböző országok kommunistái — világnézetük, ideológiájuk egysége, céljaik azonossága alapján — a politika színterén, a gyakorlatban eredményesen, vállvetve, összehangoltan küzdhessenek a gyökeres társadalmi változásokért, a békéért. A kommunista mozgalom történelme folyamán mindig *egységes stratégiát, közös irányvonalat* követett nemzetközi politikájában. *Éppen ez győzelmeinek egyik legfontosabb forrása*.

Ez az út vezet a kommunisták — éljenek bár szocialista vagy tőkés országban — *akcióegységéhez*. Itt is tisztázni kell: az akcióegység természetesen nem az akciók egyformaságát jelenti. Az akciók az eltérő körülmények között és helyzetekben nemcsak különbözők lehetnek, hanem *azoknak is kell lenniük*. Ez azonban nem lehetetlenné, hanem *éppen szükségessé teszi az akcióegységet*. Így valósulhat meg az, amiről annak idején *Marx* is beszélt: a különböző országok munkásai nemcsak úgy érzik, hanem úgy is cselekednek, mint *„bajtársak a felszabadítás hadseregében"*.

Van tehát min vitatkozni az antikommunista propagandával. Nézeteink kifejtése közben pontosan megfogalmazódik a mi válaszunk arra a kérdésre: mi is a kommunista pártok közötti szolidaritás tartalma?

A válasz rövid: *a proletár internacionalizmus*. Ez magában foglalja *a nemzeti és nemzetközi érdekek, feladatok összhangját*. Magyarázata abban van, hogy a békéért, a demokráciáért, a szocializmusért, azaz a dolgozók legsajátabb céljaiért vívott harcban kidomborodik *a nemzet legbensőbb érdekeinek szolgálata*. Ugyanakkor ezek a célok az egész forradalmi mozgalom számára közös, azaz *nemzetközi érdekek és célok*. S az egyes pártok meg a mozgalom sikerei kézzelfoghatóan erősítik egymást.

A proletár internacionalizmus kölcsönös támogatás és elvtársi együttműködés. Az osztályharc jelenlegi szakaszában a nemzetközi proletárszolidaritás jó példáit mutatja a szocialista államok közössége, de fontos jellemző a világforradalom három fő osztagának kapcsolataiban is.

A testvérpártok összefogásának további építőeleme az egyes pártok önállósága, egyenjogúsága. Ilyen körülmények között pedig különös jelentőségű — *Kádár János* szavaival élve — *„a marxista—leninista elmélet tisztaságának megőrzése, a gyakorlati tapasztalatok elméleti általánosítása, a proletár internacionalizmus érvényesülése"*.

Portugáliára vonatkozó kérdésekkel kezdtem. Ideje válaszolni rájuk. Feszült harc folyik az alapvető forradalmi vívmányok — az államosítás, a földreform, a munkásellenőrzés, az alkotmány — védelmében. S a harc sikerét portugál elvtársaink saját erőfeszítéseiktől és az erejüket megsokszorozó nemzetközi együttérzéstől váriák. Még jól emlékszem *Cunhal* elvtárs szavaira, amelyeket nemrégiben a lisszaboni Szabadság sugárúti pártszékházban hallottam: *„A Portugál Kommunista Párt épít az internacionalista szolidaritásra, és a maga részéről is szolidáris a testvérpártok forradalmi harcával."*

MDK

Gerster Ödön
Tavasz, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 9 l.

MDK

a Kamara új tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924, nov. 3o.

149-15o l.

M.D.K.

Gerster Pál, mérnök

volt az isthmosi csatorna egik terverő építésze. Nevét eg 72 darabból álló korinthosi kerámiagyűjteménnyel kapcsolatban emliti:

Szilágyi János György: Beszámoló az Országos Szépművészeti Muzeum munkájáról 1941-1953. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux Arts, 1954. 4.sz. 93.old.

Gerster Sándor, építész

Gerster S., a Kossuth- és Deák-mauzóleum alkotója, a Reáltanoda n.-i főreáliskola [ma: Eötvös 7. gimn.] tanulója volt.

Magyar Lánló: Szárévés az első főreáliskola 18. l

Család és Iskola, Bp. 1954. jan.=febr. V/1-2.

Ø Gerstl Magda

1924/25

Ferképzomfoiskèvk

85.1.

Új Corvina-könyvek

A Corvina Kiadó legújabb vállalkozása: hat kötetre tervezett sorozat keretében kívánja bemutatni a Szépművészeti Múzeum rendkívül gazdag rajzgyűjteményét. A sorozat nyitó kötete *Gerszi Teréz* munkája, *A németalföldi rajzművészet két évszázada.* A könyvet 64 színes reprodukció és a más múzeumokban őrzött művek képei illusztrálják. Fontos, hézagpótló kiadvány Henry *de Morant Az iparművészet története* című műve; az 1912-ben megjelent Az Iparművészet könyve óta ez az első átfogó kötet ebben a tárgykörben.

Három kiadvánnyal gazdagodott a Corvina *Művészet és Elmélet* sorozata. Az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának szerkesztésében készült a *Kritikák és képek*, mely az elmúlt harminc év magyar képzőművészetének alkotásaival foglalkozó írásokból ad válogatást, gazdag színes és fekete-fehér képanyaggal. Öt évszázad művészettörténeti írásaiból állította össze kötetét *Marosi* Ernő művészettörténész; az *Emlék márványból vagy homokkőből* címmel megjelent munka a művészettörténetről ad áttekintést.

Nagy érdeklődésre tarthat számot *Gerlóczy* Gedeon és *Németh* Lajos *Csontváry-emlékkönyve*. Ebben a nagy hírű festő levelezéséből, képzőművészeti írásaiból, kiállításainak kritikáiból és kiemelkedő alkotásaiból kap ízelítőt az olvasó. Már a harmadik kiadásban kerül a könyvesboltokba Németh Lajos reprezentatív *Csontváry*-albuma magyar, illetve (egy kötetben) angol—francia—német nyelvű változatban. Már hagyománnyá vált, hogy a téli könyvvásár alkalmából új mappa jelenik meg a *Magyar Grafikusok* sorozatban. Ezúttal *Szabó* György bevezető tanulmányával *Szántó* Piroska legszebb rajzait kapják kézhez a művészet kedvelői. A *Magyar Festők* sorozatban második, átdolgozott kiadásban jelenik meg *Szabadi* Judit *Gulácsy* művészetével foglalkozó, s a művész legszebb festményeivel illusztrált munkája. *Molnár* József régmúlt századokba kalauzolja az érdeklődőket, gazdagon illusztrált kötetével, mely *A török világ emlékei Magyarországon* címmel jelenik meg. Nagy hírű múzeumok legszebb műkincsei vonulnak fel Mihail *Alpatov A drezdai képtár*, valamint *A krakkói Wawel gyűjteményei* című albumok lapjain, és a karácsony előtti napokban kerül a könyvesboltokba *Garas* Klára *A Szépművészeti Múzeum* legértékesebb kincseit bemutató kötete. A *Magyar Népművészet*, illetve a *Kis Iparművészet* sorozatban *Manga* János *Magyar pásztorfaragások* és *Gábry* György *Régi hangszerek* című munkáinak második kiadása zárja a Corvina Kiadó téli könyveinek sorozatát.

A HÓNAP ZENEMŰVEI

Bartók: Gyászinduló (zongora)
Dancla: Tanulmányok Op. 68. (hegedű)
Donizetti: Miserere in re minore (Máriássy) (partitúra) (zongorakivonat) (szólamok)
Duvernoy: Concerto per clarinetto No. 3. (Fodor, Kováts) (partitúra) (zongorakivonat) (szólamok)
Farkas: Nyári kirándulások (zongora)
Hegedűduók (Pejtsik) (játszópartitúra)
Hegedűtriók (Pejtsik) (játszópartitúra)
Hoffmeister: Sonate in F für Klarinette und Klavier (Balassa)
Jeney: Fuvoladuók III.
Kadosa: 11 könnyű darab gitárra (Adrovicz)
Liszt: Premier valse oubliée (Hubay) (hegedű—zongora)
Madarász: Ludi per pianoforte
Ribári: Nyugalom (szopránszóló és vegyeskar)
Sári: Fossilien (nagypartitúra)
Sáry: Quartetto per flauto, violino, cimbalo e soprano
Schola: Cantorum IX., X. (ének)
Soproni: Jegyzetlapok I., II. (zongora)
Spanyol gitárművek
Szöllősy: Sonorita per orchestra (partitúra)
Vanhal: Trios Op. 20. No. 1—3. (Balassa, Sulyok) (szólamok)
Walther: Concertók orgonára (Zászkaliczky)

laszolt: *„A napra nézve, mely hogy az illető anyakönyv a templommal együtt elégett, eltérés van a családtagok emlékezetében..."* — Kossuthot is megkérdezte. Kossuth válasza így hangzott: *„Kossuth Lajos született 1802 szeptemberében. — Hogy szeptemberben és nem áprilisban, az bizonyos, hogy szeptember melyik napján, azt Kossuth Lajos bizonyosan nem mondhatja meg..."* Kossuth a továbbiakban kifejti, hogy családjukban nem a születésnapot, hanem *„a köztudomású névnapot... lévén szokás megünnepelni"*, ezért születésnapjának *„emlékezete az élet viszontagságai között elmosódott"*. A tudósítást végül így fejezi be: *„September 16-ik vagy 19-ik napja Kossuth Lajos születésnapja, az bizonyos. — Kossuth 16-ikát gondolja."*

SZÜLETÉSÉNEK helyére és idejére vonatkozóan még Helfy és Kossuth Kohutnak adott válaszai előtt, a világosi fegyverletétel 40. évfordulóján, 1889. augusztus 13-án, a Függetlenségi Párt „Debreczen" című hírlapjában (a XXI. évfolyam 158. számában) terjedelmes cikk jelent meg. *„Kossuth Lajos, kinek névnapóta már rom volt jóformán..."* A levél negyedik bekezdésének utolsó mondatában ismételten is említették, hogy Kossuthot Tállyán keresztelték. „Három évvel ezelőtt — folytatódik a tudósítás — nagy lelkesedéssel határoztuk el ezen templomnak megújítását, még pedig... országos közadakozásokból." A továbbiakban jelezték, hogy szeretnék, ha Kossuth „patriarchális alakja ama nagy napon ott ülne" közöttük.

Kossuth a július 28-án írt levélre adott válaszát 1892. szeptember 4-én Turinban zárta és postázta. A levél így kezdődik: „Tisztelt uraim! Bocsánatot kérek, hogy... levelükre csak most felelek. Nagyon öreg ember vagyok; szemeim kifáradtak, kezem megnehezedett; munkaerőm megfogyatkozott, pedig nem csak szerződési kötelezettség, hanem szerény nevem becsülete is munkára kötelez... hátralékban is vagyok munkámmal, a mi nagyon bánt, levelezésekre időt nehezen szakíthatok, mert az írótoll öreg kezemnek súlyos szerszám, az írás lassan megyen, sok időmbe kerül. Szolgáljon ez késedelmem magyarázatául, ne mondjam mentségéül."

Tény, hogy Ruttkayné Kossuth Lujza már a július 13-án írt levelében arról panaszkodott, hogy bátyja „nagyon el van foglalva »Iratai« negyedik kötetének elkésett bevégzésével". S az is tény, hogy Kossuth életének egyik legelső kutatója, a ma is számon tartott író, dr. Vajda Emil szeptember elején — Turinban tett hosszabb látogatásáról — az újságíróknak így nyilatkozott: előbb csak Ruttkayné fogadta, aki arról beszélt, hogy „mily bámulatos kitartással dolgozik bátyja iratai IV. kötetének befejezésén", s ezért még „rendes sétáiról is le kellett mondania, a mi egészségi viszonyaira nagyon hátrányos". Kossuth Lajos levelének további részeiből és az utóiratból mégis úgy tűnik,

A
Magyar Nemzet
olvasószolgálatának
(1074 Budapest,
Dob u. 60.)
fogadóórái:

Jogi tanácsadás:

Hétfőn	14—16
Szerdán	14—16
Pénteken	13—14.30

Építkezők tanácsadója:

Minden hó első és utolsó pénteken 16—17.30

Közérdekű bejelentések:

kedden 15.30—17.30

Gerszi Teréz

— 9

Legszebb rajzok kiáll. Sz. M.

A Szépm. Múz. legsz. rajzai. Szabad Kép

1956. okt. 16.

Meller Péter

Gerzsi Teréz, művészettörténész
Czére Andrea: Mesterrajzok New-Yorkból.

A Szépművészeti Múzeum négy amerikai magángyűjtemény válogatott rajzaiból rendezett kiállítást, 1989. márc. 17 – máj. 21. között, „Mesterrajzok New-Yorkból" címmel.

A kiállítás rendezői: Gerzsi Teréz és Czére Andrea, a jelen ismertetés szerzője.

Művészet, 1989., 11–12., 46–old.

1984.III.2. 12,00 Kossuth Nagy Judit

Déli Krónika

1021

Gerszi Teréz
művészettörténész

- Három hónapos kényszerü zárva tartás után délután ismét megnyilik a Szépmüvészeti Muzeum grafikai terme. Fantasztikus és realista tájakat ábrázoló grafikai lapok láthatók a tárlaton, amelyet Szatmári Ilona rendezés közben látott.

- A muzeum grafikai kiállitásai sorában most első izben láthatunk tájkép grafikát. 300 év grafikáit, 1500-tól 1800-ig mégpedig több, mint 200 lapon. A délután nyiló kiállitás rendezője Gerszi Teréz a grafikai osztály vezetője.

- Az európai müvészet történetében nagy fordulópontot jelentett az önálló tájkép megjelenése.

- Tájkép ezelőtt is volt a festményeken, rézkarcokon, grafikákon.

- De csak mint bibliai ábrázolások vagy mitológiai ábrázolások háttere. Önállóságra a XVI. század elején tett szert jóformán egyidejüleg Velencében, Antwerpenben, a Duna vidékén. A kiállitásnak az az érdekessége, hogy jóllehet egy müfajon belül mutatja be három évszázad müvészeti fejlődését, rendkivül változatos az anyag. Nemcsak azért, mert

különböző iskolák képviselői szerepelnek, tehát olasz, német, németalföldi, francia és angol meseterek müvei.

- És nemcsak azért, mert fantasztikus tájakat is láthatunk és realista tájakat is.

- Hanem azért, mert a különböző tájkép müvészeti irányzatok között olyan nagyon a különbségek, olyan eltérő jellegüek ezek a müvek, hogy a látogató mindig valami ujat, mindig valami meglepőt, valami érdekeset talál ezeken az ábrázolásokon.

- Nem is szólva arról, hogy ma már ezek a tájak tényleg csak egy kiállitás keretében mutathatók be.

- Az első önálló tájfestményt, melyen figurális nem szerepel, Albrecht Aldrofer festette és ugyanőtőle származik az első tájrézkarc-sorozat is, amelyből egy lapot láthatunk is a kiállitáson. A németalföldi meseterek közül elsősorban P. Breugel szerepét és jelentőségét kell kiemelni. Az ő kompozicióí után készült rézkarc-sorozat az ugynevezett nagy tájképek utáni rézkarcok, amelyekből a kiállitáson öt lap látható, a tájábrázolás éppen olyan jelentőségteljes, mint a figurális ábrázolásoké. Rendkivül gazdag és változatos a XVIII. századi anyag is, itt a velencei mestereké a pálma és különösségükkel, furcsaságukkal bilincselnek le az angol metszőknek a tájképgrafikái. Nagyon érdekes, hogy az angol müvészetre a XVIII. században is már mennyire az irodalom nyomta rá bélyegét és a legjellegzetesebb angol tájgrafikákat éppen az illusztrációk között találtuk meg.

GERSZI Terér

3445.
Gerszi Teréz (1927-)
A németalföldi rajzművészet két évszázada : Válogatott mesterművek a Szépművészeti Múzeum rajzanyagából / Gerszi Teréz. – 2. jav. kiad. – [Bp.] : Corvina, 1983, cop. 1976. – 34 p., [130] t. : ill., színes ; 31 cm. – (A Szépművészeti Múzeum legszebb rajzai, ISSN 0133–4549 ; 1.)
Papírtokban. – Bibliogr.: p. 29-31.
ISBN 963 13 1571 1 kötött : 220,- Ft
741(492)„15/16"(084)

3446.
Gerszi Teréz (1927-)
A németalföldi rajzművészet két évszázada (francia)
Dessins hollandais et flamands / Teréz Gerszi ; [trad. par Arlette Marinie]. – [2. éd. rev., corr.]. – Bp. : Corvina ; Paris : Siloé, 1984, cop. 1980. – 37 p., [130] t. : ill., színes ; 31 cm. – (Chefs-d'oeuvre de dessins du Musée des Beaux-Arts, Budapest)
Eredeti cím: A németalföldi rajzművészet két évszázada. – Bibliogr.: p. 31-34.
ISBN 963 13 1738 2 kötött : ár nélkül
741(492)„15/16"(084)

3447.
Gerszi Teréz (1927-)
A németalföldi rajzművészet két évszázada (francia)
Dessins hollandais et flamands / Teréz Gerszi ; [... trad. de l'allemand par Arlette Marinie]. – 2. éd. rev., corr. – Paris : Siloé ; Bp. : Corvina, 1984, cop. 1980. – 37 p., [130] t. : ill., színes ; 31 cm. – (Chefs-d'oeuvre de dessins du Musée des Beaux-Arts, Budapest)
Eredeti cím: A németalföldi rajzművészet két évszázada. – Az előzéklapon címváltozatként: Dessins hollandais et flamands des XVIe et XVIIe siècles. – Papírtokban. – Bibliogr.: p. 31-34.
ISBN 963 13 1738 2 [!ISBN 963 13 2007 3*] kötött : ár nélkül
741(492)„15/16"(084)

3448.
Gerszi Teréz (1927-)
A németalföldi rajzművészet két évszázada (német)
Zwei Jahrhunderte niederländischer Zeichenkunst : Ausgewählte niederländische Meisterzeichnungen des 16-17. Jahrhunderts : Museum der Bildenden Künste, Budapest / Terez Gerszi ; [aus dem Ungarischen übertr. von Heribert Thierry]. – 2. Aufl. – [Bp.] : Corvina, 1983, cop. 1976. – 37 p., [130] t. : ill., színes ; 31 cm. – (Meisterzeichnungen des Museums der Bildenden Künste, Budapest, ISSN 0133–4492 ; 1.)
Eredeti cím: A németalföldi rajzművészet két évszázada. – Bibliogr.: p. 33-36.
ISBN 963 13 1572 X kötött : 340,- Ft
741(492)„15/16"(084)

3449.
Gerszi Teréz (1927-)
Paulus van Vianen rajzművészete (holland)
Paulus van Vianen tekeningen van een zilversmid / Teréz Gerszi ; [naar de Duitse vertaling van Géza Engl]. – Amsterdam : Meulenhoff/Landshoff ; Bp. : Corvina, 1983. – 221 p. : ill. ; 21 cm
Eredeti cím: Paulus van Vianen rajzművészete. – Bibliogr.: p. 187-188.
ISBN 90 290 8022 1 v. : magyar ár nélkül
Vianen, Paulus van
741(492)Vianen, P. van

GERSZI Teréz

Új Művészet 1993/3

CONTENTS

Exhibition

➤ PÉTER SINKOVITS: *Documenta IX in Kassel* 4

GYÖRGY SZEGŐ: *Andalusian tapir. Sevilla, EXPO '92* 13

MIRJAM MORAD: *Early works of Oskar Kokoschka, 1906—1927* 17

EDIT ANDRÁS: *The weekdays and holidays of American painting. Painting parade in Queens, Schnabel-exhibitions in Manhattan* 20

TIBOR WEHNER: *Squares divided into squares. Oeuvre of the painter József Bartl exhibited in Szentendre* 25

BALÁZS FAA: *Self-painting pictures. The new works of Endre Koronczi* 28

BÁLINT SZOMBATHY: *Transart communication — Multimedia festival in Érsekújvár* 31

MARIANN GERGELY: *Interplays '92 — Bratislava. Interactions in contemporary art* 34

LILLA SZABÓ: *Parallel. Exhibition of young Slovakian and Hungarian artists* 38

Goldsmithry

➤ JÁNOS VÉGH: *Goldsmith's works from Nuremberg in the Museum of Industrial Art* 42

Jewellery

PIROSKA ÁCS: *Emanations. Exhibition of Viennese jewels in the Museum of Industrial Art* 46

Interview

➤ ILDIKÓ MESTER: *Interview with the painter Tamás Kárpáti* 50

Commemoration

ILONA BUNDEV-TODOROV: *Near Venice. Commemorative exhibition of Emil Vén* 55

Art Collection

VALÉRIA MAJOROS: *Unknown Ferenczy-picture at a London auction* 58

Exhibition panorama

ÉVA BAJKAY: *Seeking artistic ways and means from the Csallóköz to New York. Exhibition of Ferenc Reichentál in the Slovak National Gallery* 65

KLÁRA HUDRA: *"Stonehenge — Epos Hungaricus". Exhibition of Tamás Olescher* 66

ANDRÁS BOHÁR: *Electro-icons. Exhibition of Ágnes Haász* 67

JÁNOS CS. TÓTH: *Weeding a second time. Póstelek, August 92* 67

Panorama

➤ TIBOR DE NAGY: *The Pope of Pop Art — Andy Warhol* 70

Scholar's portrait

PÁL LÖVEI: *Interview with on his 80th birthday Géza Entz* 74

Discussion

GÁBOR ATTALAI: *The dilemma of the intellectual in the still* 77

Book review

CSABA ÉLES: *Hugh Honour: Classicism* 80

➤ with a triangle we mark the articles published in full English translation too.

Review of the Foundation of Art Today
Editor-in-Chief: Péter SINKOVITS
Distributor outside Hungary: „Kultura" Hungarian Foreign Trading Company,
H–1389 Budapest, Pf. 149
or
Foundation of Art Today – Új Művészet Alapítvány
H–1054 Budapest, Báthori u. 10.

HÍREK

Odaítélték az 1993. évi MARTYN KLÁRA-DÍJAT.

A művészettörténet-tudomány képviseletében választott bizottság 1992. december 15-én ülésezett a Magyar Nemzeti Galériában. Az ötödik alkalommal kiadott díjat ezúttal két múzeologus-művészettörténész kapta: GERSZI TERÉZ a Szépművészeti Múzeum Grafikai Osztályának vezetője. A díjat az intézményben 1951 óta folytatott magas szintű tudományos és múzeologiai munkásságával érdemelte ki. Kutatási területe a XVI.—XVII. századi németalföldi művészet, ebben a témában több könyve és számos tudományos dolgozata jelent meg. Publikációs munkásságától, kutatási erdményeitől elválaszthatatlan gyűjteménygyarapító és kiállításrendező tevékenysége, melyet magas szakmai tudással és igényességgel végez. ASKERCZ ÉVA a soproni Liszt Ferenc Múzeum művészettörténésze. Munkássága a múzeum képző- és iparművészeti gyűjteményének gondozása és gyarapítása mellett művelődéstörténeti kutatásokra is kiterjed. E területen kiemelkedő eredményei a polgári életmód művészeti emlékeiből létrehozott gyűjtemények, így a Cselley-ház Óváron, a Storno gyűjtemény feldolgozása, a Fabricius házban lévő lakáskiállítások, vagy a katolikus egyházművészeti gyűjtemény. A kortárs éremművészeti Országos Biennálé és díjazott művészeinek kiállításait 12 év óta szervezi, e témában több külföldi bemutatót is létrehozott. A díjat Pécs megyei város polgármestere adta át Martyn Klára halálának évfordulóján, 1993. január 26-án Pécsett.

Helyesbítés: Lapunk 1992/12. számában a XII. Országos Kerámiabiennáléról szóló cikkünkben képet közöltünk „Enteriőr a kiállításról" címmel. A képaláírás helyesen: **Pázmándi Antal munkái.** Az olvasóktól és a művésztől elnézést kérünk. (A szerk.)

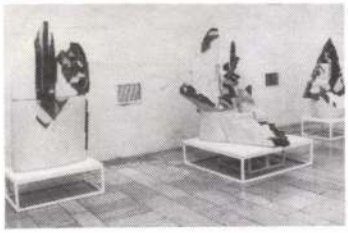

KIÁLLÍTÁSI AJÁNLAT

Budapest Galéria Kiállítóháza
(III. Lajos u. 158.)
Germinations VII. II.25–III.22.

Budapest Kiállítóterem
(V. Szabadsajtó u. 5.)
Germinations VII. II.25–III.22.

Csók István Képtár
(Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.)
Mi, ,,kelet-franciák"
(XX. századi magyar művészek XIV)
III.6–V.2.

Dorottya utcai Kiállítóterem
(V. Dorottya u. 8.)
A. DIEGO GOMEZ CAMPUSANO szobrászművész (Columbia) III.4–28.

Ernst Múzeum *(Nagymező u. 8.)*
POLGÁR CSABA fénynyomatai és frottázsai II.26–III.28.
VIII. Esztergomi Fotóbiennálé
II.26–III.28.

Fészek Klub *(VII. Kertész u. 36.)*
TROMBITÁS TAMÁS szobrászművész
II.23–II.12.

Fiatal Művészek Klubja
(VI. Andrássy út 112.)
JOVIÁN GYÖRGY festőművész
III.17–IV.2.

Szent István Király Múzeum
(Székesfehérvár, Országzászló tér 3.)
HALAS ISTVÁN fotóművész
III.13–IV.12.

Kastély Galéria *(Szirák)*
KRAÁL BORBÁLA keramikusművész
III.12–IV.15.

Knoll Galéria *(VI. Liszt Ferenc tér 10.)*
NARELLE JUBELIN és
JOHANNA KANDL képzőművészek
III.6–IV.10.

Miskolci Galéria *(Déryné u. 5.)*
Új tudatosság (ausztrál, indiai és magyar képzőművészek kiállítása) II.15–III.15.

Műcsarnok, Palme-ház
(Városliget, Olof Palme sétány)
Képfelbontás II.12–III.14.
NOEL HARDING installációi (Kanada)
III.18–IV.11.

No.5 Galéria
(V. Apáczai Csere János u. 5.)
22 művész a Zuglói Körből III.12–IV.12.

Óbudai Társaskör Galéria
(III. Kiskorona u. 17.)
CSONTÓ LAJOS grafikusművész
II.23–III.28.

Pécsi Galéria *(Széchenyi tér)*
Centripedál (osztrák és magyar művészek kiállítása) III.12–IV.4.

Pécsi Kisgaléria *(Szent István tér 4.)*
KELLE SÁNDOR festőművész
III.12–IV.4.

Stúdió Galéria *(V. Bajcsy Zs. út 52.)*
RITA McBRIDE szobrászművész (USA)
II.22–III.14.
Gallery by Night III.19–28.

Várfok 14 Műhelygaléria
(I. Várfok u. 14.)
ÚJHÁZI PÉTER festőművész
II.18–III.14.
BUKTA IMRE festőművész
III.18–IV.11.

Vigadó Galéria *(V. Vigadó tér 2.)*
KULINYI ISTVÁN grafikusművész
II.25–III.7.
KÁRPÁTI TAMÁS festőművész
II.24–III.7.
Konrád Adenauer Alapítvány kiállítása (Bernáth András, Fehér László, Köves Éva, Mulasits László, Olescher Tamás, Ősz Gábor és Szirtes János)
III.18–IV.3.

Emlékeztető

Ötven éve írták: ,,*Szobotka* Imre kiállítása a Műbarátban végleg leleplezte a halkszavú lirikust, aki valamikor a kubizmus páncélját öltötte magára és büszkén hetvenkedett benne... *Eősze* András, a szobrász, aki Szobotkával együtt állított ki, szintén nem a nagy nekilendülésnek, nem a szenvedélynek művésze. Halk érzelmesség hatja át szobrait, Tóth Árpád szenvedő és bocsánatkérő mosolyának mintázására aligha lehetett volna hivatottabbat találni. Fra Angelico angyalisága bizonyára közelebb esik hozzá, mint Savonarola paroxizmusa. Alázatos és esdeklő művészet ez, melynek játéka legsikerültebben kis méretekben játszódik le. Jól jellemző arcképmintázó tehetségéről néhány női feje tanúskodik."

(Farkas Zoltán: Kiállítások. Magyar Csillag, 1943. március 15.)

HÍREK

Triznya Mátyásné Szőnyi Zsuzsa és Zebegény község Önkormányzata SZŐNYI ISTVÁN ALAPÍTVÁNYT hozott létre. Az alapítvány célja: méltó megemlékezés Szőnyi István festőművész születésének közelgő, 100. évfordulójáról, az 1994-re tervezett emlékév rendezvényeinek, kiadványainak támogatása, a művész magángyűjteményekben fellelhető műveinek felkutatása, pályázatok kiírása és Szőnyi életművének népszerűsítése.

Ezúton kérjük azoknak a magángyűjtőknek a jelentkezését, akik az emlékév kiállításain a tulajdonukban levő Szőnyi-alkotások bemutatásához hozzájárulnak. Szőnyi István Emlékmúzeum. H–2627. Zebegény, Bartóky u. 7. Telefon: 06-27/70-104.

SZÁMUNK SZERZŐI

Szegő György *építész, művészeti író,* András Edit *művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutató Intézet,* Wehner Tibor *művészettörténész,* Faa Balázs *képzőművész,* Szombathy Bálint *képzőművész, Újvidék,* Gergely Mariann *művészettörténész, Magyar Nemzeti Galéria,* Szabó Lilla *művészettörténész, Magyar Nemzeti Galéria,* Végh János *művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutató Intézet,* Ács Piroska *művészettörténész, Iparművészeti Múzeum,* Mester Ildikó, *művészeti író, Művelődési és Közoktatási Minisztérium,* Bundev-Todorov Ilona *művészettörténész,* Majoros Valéria *művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutató Intézet,* Tibor de Nagy *galériatulajdonos, New York,* Bajkay Éva *művészettörténész, Magyar Nemzeti Galéria,* Bohár András *képzőművész, művészeti író,* Cs. Tóth János *művészeti író, Tevan Kiadó, Békéscsaba,* Hudra Klára *művészettörténész,* Lővei Pál *művészettörténész, Országos Műemlékvédelmi Hivatal,* Attalai Gábor *iparművész, művészeti író,* Éles Csaba *irodalomtörténész, KLTE, Debrecen*

MEGHÍVÓ

A Tudományos Minősítő Bizottság meghívja Önt
Gerszi Teréz
Pieter Bruegel és a németalföldi tájkép
A hagyomány szerepe és jelentősége a művészetben
c. doktori téziseinek
1994. movember 16-án (szerdán) de. 10 órakor
a Magyar Kultúra Alapítvány Budavár termében (1014 Budapest, Szentháromság tér 6) tartandó nyilvános vitájára.

Az értekezés opponensei:
Dr. Garas Klára akadémikus, művészettörténész
Dr. R. Várkonyi Ágnes, a történettudományok doktora
Dr. Galavics Géza, a művészettörténet tudományok doktora

A nyilvános vitában minden jelenlevő részt vehet és írásban előzetesen észrevételt is tehet.

Tudományos Minősítő Bizottság

GERSZI Terézia

MŰZEUMI PROGRAMAJÁNLAT

d e c e m b e r

BUDAPEST

Bartók Béla Emlékház
(176-4472)
hangverseny:
18 órakor
2-án Horváth János (hegedű), Eckhardt Gábor (zongora)
Beethoven, Saint-Saëns, Ernst, Ravell művei
9-én Oravecz György (zongora)
Liszt-művek
16-án Csavlek Etelka (ének), Hegedűs Mónika (fuvola), Onczay Csaba (cselló), Baranyay László (zongora), Herencsár Viktória (cimbalom), Kiss József (oboa), Horváth László (klarinét), Vajda József (fagott)
Martin, Veress, Kocsár Miklós művei

Hadtörténeti Múzeum
(156-1575)
hangverseny:
19.30 órakor
17-én Ardó Mária, Demetrovics Eszter, Kállay Gábor, Pásztor Sándor (ének), és a pasaréti Ferences Templom Énekkara
Beethoven: C-dúr mise
(Jegyek vásárolhatók a múzeum jegypénztárában, valamint az előadás előtt a helyszínen 300,- Ft-os egységáron. Diákoknak és nyugdíjasoknak 200,- Ft.)

Iparművészeti Múzeum
(217-5222/113)
10-én 16 órakor táncbemutató
Monique Deyres *„Francia kertek"* c. kiállítása
17-én 14 órakor ajándékkészítés és -csomagolás, karácsonyfadísz-készítés, a Budapesti Ifjúsági Kórus hangversenye

Kiscelli Múzeum
(188-8560)
sajtóbemutató:
3-án 16 órakor a *„Budapest régi térképeken"* c. könyv
hangverseny:
3-án 18 órakor a Weiner-Szász Kamarazenekar
18-án 11 órakor adventi hangverseny
gyermekfoglalkozás:
17-én 10–12 óráig karácsonyfadíszek és karácsonyi ajándék készítése

Közlekedési Múzeum
(142-0565/63)
tárlatvezetés:
11 órakor
3-án Kikötők a Dunán
4-én Autógyártás Magyarországon 1945-ig
10-én A budapesti trolibuszközlekedés fejlődése
11-én A karburátor felfedezésétől napjainkig
17-én Bemutatjuk eredeti járműveinket
18-án Az útépítés fejlődése
24-én Motorkerékpárok a két világháború között
26-án Magyar vitorlázó-repülőgépek (Petőfi Csarnok)
nyugdíjas kubfoglalkozás:
14 órakor
14-én A római útépítés emlékei a Kárpát-medencében

Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont
(122-9804)
hangverseny:
11 órakor
3-án Maczelka Noémi, Kemény Erzsébet (zongora)
10-én Lukács Judit (zongora)
17-én Bolba Tamás (zongora)

Magyar Mezőgazdasági Múzeum
(142-0573/79)
videofilm-vetítés:
7-én 15 órakor Magyarország állatvilága: A dankasirály. A túzok, a puszták madara.
diákfoglalkozás:
„Pásztortáska"
9-én 10 órakor A csikósról
Részvételi díj: 40,- Ft
„Csízió"
8-án 10 órakor Karácsony hava
tárlatvezetés:
3-án 15 órakor Képzőművészeti alkotások kiállításainkban
10-én Népviselet - Népi ékszerek
17-én A kertészet története Magyarországon

Magyar Nemzeti Galéria
(175-7533)
hangverseny:
11 órakor
4-én a Budapesti Tanítóképző Főiskola Női Kara
11-én a budapesti Bartók Kórus
18-án a németkéri Blazsek Frigyes Női Kar
12 órakor
6-án a Camerata Transsylvanica
13-án a Concentus Hungaricus
27-én a BM Duna Szimfonikus Zenekar
24-én karácsonyi ünnepség

Magyar Nemzeti Múzeum
(138-2122)
Történeti játszóház:
11-én 10-12 és 14.30-16.30 óráig
Várak, lovagok
Módszertani tanfolyam:
1-jén 15 órakor A római kor: témák, közös játék kézműves konzultáció
8-án 15 órakor Sisakok és pajzsok a különböző korokban

műveiről. Amennyiben a gyűjtők nem tudtak megszerezni egy-egy alkotást eredetiben, legalább a másolatuk birtoklására törekedtek. A másolatoknak az elmúlt századok folyamán sokkal nagyobb becsük volt, mint manapság. A másolás ugyanis, mint a művészi gyakorlat része, jelentős szerepet kapott a képzésnél és inspirációként szolgált a mesterré vált művész számára az alkotófolyamatban. A kiállítás más gyűjteményekből kölcsönzött festményekkel, rajzokkal és iparművészeti tárgyakkal kiegészítve a nürnbergi Germanisches Nationalmuseumban került megrendezésre ez év tavaszán.

Gerszi Teréz

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest
Kincsek a Topkapu Szeráj gyűjteményéből
„Nagy Szulejmán és kora"
1994. IX. 7–1995. I. 8.

A Magyar Nemzeti Múzeum reprezentatív kiállítása a XVI. századi oszmán–török művészet legszebb alkotásaiból ad válogatást. A kiállított anyag egy része e cím alatt szinte a fél világot bejárta már, az Egyesült Államoktól kezdve Európa nagy fővárosain át Ausztráliáig, a budapesti kiállítás mégis különleges és egyedülálló ebben a sorozatban.
A tárgyak nagyobb részét három isztambuli múzeum, nevezetesen a Topkapu Szeráj, a Török és Iszlám Régiségek Múzeuma és az isztambuli Régészeti Múzeum kölcsönözte számunkra. A darabok kiválasztását az ottani kollégák végezték el, túlnyomó részt olyan anyagot bocsájtva rendelkezésünkre, amely már a korábbi kiállításokon is szerepelt. Kivétel ez alól a Régészeti Múzeum gyűjteményéből, pontosabban a Cinili Kösk Múzeumból érkezett XVI. századi izniki kerámia-összeállítás, amely ilyen formában most került először kiállításra. A bemutatott tárgyak a XVI. században, az isztambuli szultáni szerájban működő műhelyekből kerültek ki, s felölelik szinte a korabeli művészetek valamennyi ágát. Sok az évszámos, mesterjegyes darab, elsősorban a miniatúrák, rajzos albumlapok, kalligrafikus munkák között. A magyar közönség részéről valószínűleg komoly érdeklődésre tarthatnak számot a magyar tárgyú miniatúrák, melyeknek pontos készítési idejét, mesterét vagy mestereit is ismerjük. Ugyancsak több, pontosan keltezhető vagy konkrét történelmi személyiséghez köthető darab van a bemutatott ötvöstárgyak között is.
A budapesti Szulejmán-kiállítás különlegessége és egyedi volta a magyar gyűjteményekből származó XVI. századi oszmán tárgyak összeállításában rejlik. A válogatás során arra törekedtünk, hogy olyan tárgyakat mutassunk be, melyek valóban a legmagasabb szintű udvari kultúrát képviselik. Így a magyarországi hódoltság kori régészeti leletanyagból csak a legkiválóbb alkotások: az izniki kerámiaedények, kincsleletek kerültek kiállításra. Gyűjteményeink azonban, elsősorban a Magyar Nemzeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum igen jelentős, s a nagyközönség – de sokszor a szűkebb szakmai körök számára is ismeretlen – XVI. századi oszmán anyagot őriznek. A Törökországból kapott anyagot tehát e gyűjtemények anyagával egészítettük ki, felhasználva természetesen a Budapesti Történeti Múzeum, illetve számos vidéki múzeum (Eger, Pécs, Székesfehérvár, Szolnok, Simontornya) tárgyait is. A kiállítás ily módon nem egy ember, hanem számos régész és művészettörténész kolléga együttes munkájának eredményeképpen jött létre.
A kiállítás katalógusa két kötetben, három nyelven, magyarul, törökül és angolul jelent meg. Az egyes tárgyleírásokat a kölcsönző intézmények muzeológusai, a bevezető tanulmányt a kiállítás rendezője írta, követve e szerkezeti felosztással az általánosan elfogadott gyakorlatot.

Gerelyes Ibolya

VENDÉGLÁTÁS-TÖRTÉNET

Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Budapest
„100 éves a Gundel"
1994. VI. 13–XII. 31.

A Gundel Étterem százéves „születésnapja" alkalmából bemutatja a Városligetet, a Gundel – és vele együtt a budapesti vendéglátás és gasztronómia – száz esztendejét.
A városligeti palota, amelyben a Gundel jelenleg is működik, 1894-ben készült el, Wampetics Ferenc, Gundelék elődje megbízásából, Bauer Ervin építész tervei alapján. Az idős, megfáradt Wampeticstől vette át a fiatal Gundel Károly 1910-ben a vendéglőt, és vezetése alatt a „Gundel" hamarosan az elegáns vendéglátás, a kifinomult gasztronómia fogalmává lett. Az 1949-es államosítás után a kommunista rendszer időszaka stagnálást hozott a Gundel számára is. Láng György, a jeles magyar-amerikai restaurátor társával, Ronald S. Lauderrel együtt a rendszerváltozás után, 1991-ben a Gundel tulajdonosa lett, új korszakot nyitva a nagyhírű étterem történetében. A magyar karaktert és a múlt tradícióit korunk elegancia és kifinomult stílus iránti igényeivel ötvözve megújult a százéves Gundel.

IPARMŰVÉSZET

Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum, Budapest
Hopp Ferenc emlékezete
1994. IX. 29–1995. II. 28.

Múzeumunkat Hopp Ferenc (1833–1919) vagyonos látszerész, mecénás, világutazó és műgyűjtő alapította, az államra hagyva Andrássy út 103. alatti villáját és keleti gyűjteményét. Morvaországi szegény optikus inasból lett a Calderoni és Társa cég tulajdonosa. Magyarországon ő honosította meg a tanszerek és iskolai szemléltetőeszközök gyártását, része volt a magyar fotográfia megteremtésében. Öt ízben utazta körül a Földet. Alapító tagja volt a Magyar Földrajzi Társaságnak, adományaival gazdagított számos tudományos intézményt és iskolát mind szülővárosában, mind választott hazájában.
Kiállításunk olyan egykori dokumentumok, régi fotók és ritka tárgyak segítségével emlékezik meg az alapítóról, amelyeket eddig még soha nem láthatott a közönség.

dr. Ferenczy Mária

Ráth György Múzeum, Budapest
Kínai porcelánok a tenger mélyéről és más új szerzemények
1994. IX. 29–1995. II. 28.

A porcelán hazájából, Kínából már a 17-18. században sok porcelánt szállítottak kereskedelmi hajók Európába. Az út hosszú volt és veszélyes, nem minden szállítmány ért célba. A világtengereken elsüllyedt hajók roncsaiból, a tengerfenékről az utóbbi évtizedek során kiemelt porceláncsészék, tálkák, vázák ma minden keleti gyűjteménynek a büszkeségei. Múzeumunk egy magángyűjtőtől ajándékba kapta a különböző tengerekből felszínre hozott kisebb tárgyakat.
A többi új szerzemény többsége kisplasztika: fuvolázó Krisna bronzszobra Dél-Indiából, Sákjamuni Buddha aranyozott bronzszobra Mongóliából, a faragások Burmából, a miniatűr elefántcsontfaragványok Japánból valók a 18–19. századból. Egy nagyméretű kínai selyemgobelin és japán fametszetsorozat egészíti ki a válogatást. A jubileum alkalmából megjelent képeslapsorozat ezeket a művészi alkotásokat ábrázolja.

dr. Ferenczy Mária

KÉPZŐMŰVÉSZET

Kiscelli Múzeum, Budapest
Birkás Ákos képzőművész
1994. XI. 10–1995. XII. 11.

Birkás Ákos ahhoz a ma 50-60 közötti életkorú képzőművész generációhoz tartozik, akik érett alkotóként a mai képzőművészet talán legmarkánsabb egyéniségeit adják. Birkás ugyanakkor olyan különálló, a maga útját járó művész, akinek szuverén festészete meglehetősen nehezen illeszthető a különböző stílus- vagy csoportkategóriákba. Festészete a 80-as években vált szakmai körökben és az értő közönség előtt világszerte és idehaza ismertté. Nagyméretű, erős hatású monumentális képei egy radikálisan újító képzőművészeti programot hirdettek, mely a kép és a közép-európai tradíciók újraértelmezésére vállalkozott. Későbbi letisztult, zárt formanyelvű festményei Birkás Ákost a legegyénibb, legjellegzetesebb mai magyar festőművészek egyikévé teszik.
Ennek ellenére eddig csak egyetlen jelentős egyéni kiállítása volt Budapesten a Műcsarnokban 1988-ban. 1994. november 10-én nyílik újra nagyobb kiállítása az eltelt hét év műveiből. A bemutató a Kiscelli Múzeum templomterében kerül megrendezésre. A kiállítást Lorányi Judit rendezte.

Fitz Péter

Szépművészeti Múzeum, Budapest
A Szépművészeti Múzeum Praun-gyűjteményből származó rajzai
1994. X. 21–XII. 31.

Paulus Praun (1548–1616) nürnbergi kereskedő csaknem 10 000 műtárgyat tartalmazó gyűjteményt hozott létre a XVI. század utolsó és a XVII. század első évtizedeiben. Gyűjteményében, amely képeket, szobrokat, metszeteket, könyveket, iparművészeti tárgyakat, természeti ritkaságokat is magában foglalt kiemelkedő jelentőségűek voltak a rajzok, jórészt XVI. századi olasz és német mesterek művei. Rajzgyűjteményének gyűjteménytörténeti jelentősége abban rejlik, hogy azon kevés XVI. századi rajzgyűjtemény egyike, amelynek anyaga az idők folyamán nem szóródott szét. Nagy része együtt maradt és az Esterházy-gyűjteménnyel a Szépművészti Múzeumba került. A pontos dátum, amikor Esterházy Miklós herceg megvette a rajzgyűjtemény jelentős részét, nem ismeretes. A közvetítő Joseph Fischer rézmetsző, Frauenholz nürnbergi kereskedő barátja lehetett, aki 1804-től az Esterházy-gyűjtemény felügyelője volt. Frauenholz 1801-ben vásárolta meg a Praun családtól a rajzgyűjteményt és 1804 után adhatta el a rajzok jelentős részét Esterházynak. A Praun-gyűjtemény megszerzése volt a herceg első igazán nagy rajzszerzeménye. A Praun-rajzok vették meg XVI. századi gyűjtemény részének alapját, amely ma is egyik súlypontja a Szépművészeti Múzeum rajzanyagának.
A Praun-gyűjteményben a XVI. századi olasz rajzok mennyisége és minősége szerényebb a németekénél. A Praun családnak már a XV. század óta kiterjedt üzleti kapcsolatai voltak Itáliában, amelynek Bologna volt a központja. Paulus Praun több rövidebb itáliai tartózkodás után az 1590-es évek végén végleg Bolognában telepedett le, ahol alkalma nyílt olasz, főként bolognai, illetve emiliai rajzok gyűjtésére. Praun olasz rajzai között sok másolat is található a reneszánsz nagymesterek

Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény
„Szőnyi akvarellek és gouache-ok III."
(december 31-ig)

SOMOGY MEGYE

Kálmán Imre Múzeum, Siófok
Somogyi képzőművészek
(1995. január 15-ig)

Rippl-Rónai József Múzeum, Kaposvár
„Régi módi...", avagy mit viseltek őseink – régészeti kiállítás
(1995. május 31-ig)
Emlékkiállítás Kunffy Lajos születésének 125. évfordulójára
(1995. január 15-ig)

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

Jósa András Múzeum, Nyíregyháza
„Biedermeier szobabelsők"
(december 31-ig)
Benczúr Gyula grafikái
(december 31-ig)
„Irodalom a képzőművészetben"
(december 31-ig)

Kállay Gyűjtemény, Nyíregyháza
„Érmek és kitüntetések"
(december 30-ig)

TOLNA MEGYE

Paksi Képtár, Paks
Paks képeken és fotókon
(december 31-ig)

Vármúzeum, Simontornya
Tatjana Romanova ungvári festőművész
(december 31-ig)

Völgységi Múzeum, Bonyhád
„Egy XVIII–XIX. századi orgonakészítő műhely Bonyhádon"
(december 31-ig)

VAS MEGYE

Savaria Múzeum, Szombathely
„80 éve történt"
Első világháborús emlékek
(december 22-ig)

Szombathelyi Képtár, Szombathely
Garzuly Gábor (1967–1992)
(december 5-ig)
„Emigrációban" - Marosán Gyula
(december 4–1995. január 8.)

VESZPRÉM MEGYE

Bencés Apátsági Múzeum, Tihany
„A barokk feltámasztása a tihanyi apátsági templomban"
Restaurálás alatt álló szakrális tárgyak
(december 31-ig)
Szále János (1810–1870) festőművész
(1995. április 30-ig)

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém
„...illő hozományokkal felszerelve"
Kiss Ilona magángyűjteményének textíliái
(december 31-ig)
„Veszprémi művészek és mecénások a századelőn"
(előreláthatólag 1995-ben is látogatható)

ZALA MEGYE

Balatoni Múzeum, Keszthely
„A kelták Alsó-Ausztriában és Zala megyében"
osztrák–magyar régészeti kiállítás
(december 31-ig)

MÚZEUMI SÉTÁK

ÉLETMŰ

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest
Gerard Mercator reneszánsz kartográfus
1994. XI. 4–1995. II. 28.

1994-ben a kartográfia történetének kutatói Gerard Mercator reneszánsz kartográfusra emlékeznek, halálának 400. évfordulója alkalmából.
Gerard Mercator 1512. március 5-én született az Antwerpen melletti flandriai kisvárosban, Rupelmondéban. Életét Németalföldön, jórészt Löwenben és Antwerpenben, 1552-től haláláig pedig a Rajna-parti Duisburgban töltötte.
A kiváló humanista tudós jelentős mértékben járult hozzá a térképkészítő szakma felnőttéválásához; annak minden részterületén a legelsők közé tartozott, kartográfus, geográfus, rézmetsző, földmérő, csillagász, műszer- és glóbuszkészítő volt egy személyben, de igazi reneszánsz emberként a bölcseleti tudományokban is otthonosan mozgott.
Ma leginkább a róla elnevezett, híres szögtartó vetületéről ismert, de tudjuk, hogy a földrajzi térképgyűjtemények „atlasz" elnevezését is neki köszönhetjük.
Az Országos Széchényi Könyvtár Térképtára jelentős gyűjteménnyel rendelkezik a mercatori atlaszokból, az emlékkiállításon mindenekelőtt ezekből, az igen ritka első kiadásokat mutatjuk be.

Gerzsi Teréz
Múzeumi Hírlevél
1994

GERSZTER Károly – MYRKOVSZKY Géza

Az ezredéves országos kiáll. ünneprégei 1896

A nagy háború plakátjaiból. Bp. 1994

6.

alakulóban volt minden korszak vezető kutató egyénisége és már-már a köréjük felzárkózó munkacsoport körvonalai is kirajzolódtak.

Mindenekelőtt a nagy Öreg, a művészettörténeti mindenes: Kelemen Lajos kolozsvári főlevéltáros munkássága kínálkozik említésre, akinek a közleményei, részletkutatásai mind a művészeti korszakok, mint az elemzett 70 éves intervallum, mind az összes művészeti ágak tekintetében a teljesség igazlatát, s a szükséges összegezések legérzékenyebb pontjait vetették fel, vagy rögzítették: a festett mennyezetektől, a középkori falfestményektől kezdve az erdélyi fejedelmi udvar festőinek, címeríróinak a névsorán és azonosításukon át az ötvösségig és a kortárs képzőművészek munkásságának értékeléséig. „Levéltári kutatásainak köszönhetően talán ő az első erdélyi művészettörténet-író, aki felfigyelt a *megrendelő, a kivitelező és a műalkotás hármas egységére*, s a megrendelő igényének, a kivitelező mester vagy a művész személyének és jelentőségének helyes értékelésével, biztos kézzel rajzolta meg a művészeti alkotások keletkezésének körülményeit és esztétikai értékeik eredőit." (B. Nagy Margit: *A művészettörténész Kelemen Lajos. In Kelemen Lajos: Művészettörténeti tanulmányok*. 2. Bukarest, 14.) Ugyancsak ő bizonyosodott meg először arról, hogy „A [műemlék]védelem eredményességéhez hozzátartozik a széles tömegbázis megteremtése, a műemlékek ügyéért tettrekész közvélemény kialakítása. A nagyközönség érdeklődésének felkeltésére műemlékkalauzokat, honismereti cikkeket ír,

Németh István

A 17. SZÁZADI HOLLAND ÉLETKÉPFESTÉSZET INTERPRETÁCIÓS KÉRDÉSEI

Az elmúlt néhány évtized művészettörténeti kutatásai jelentős mértékben gazdagabbá, árnyaltabbá tették a 17. századi holland festészettel kapcsolatos ismereteinket, egyúttal az is nyilvánvalóvá vált, hogy számos korábban uralkodó nézet, mindenekelőtt festmények jelentésére vonatkozó elképzelések, feltételnül felülvizsgálatra szorulnak. Különösen sok újdonsággal szolgáltak egyes kutatók az életképek értelmezése terén, melyek nem kis szerepet játszottak a holland realizmusról a 19. században kialakult, és sok szempontból a mai napig tovább élő kép megváltoztatásában.

Az igazi áttörést, az új szemlélet legmarkánsabb, s egyben legnagyobb hatású megfogalmazását Eddy de Jongh publikációi jelentették. De Jongh „látszatrealizmus" elmélete és „emblematikus" interpretációs müdszere számos kutatóra hatott, s a legutóbbi időkig meghatáorzó volt a 17. századi holland festmények ikonológiai vizsgálata terén. Az utóbbi néhány évben azonban több kritikai észrevétel is elhangzott, melyek az említett módszer korlátaira figyelmeztettek. Svetlana Alpers egyenesen azt állította, hogy az ikonológiai módszer talán hasznos és célravezető lehet az itáliai művészet kutatásában, de nem alkalmas a 17. századi holland festmények megközelítésére. E. J. Sluijter egyik fő kifogása az ikonológusokkal szemben, hogy az „ut pictura poesis" elv alapján túl gyakran hivatkoznak egyes korabeli művekre, s az ezekben leírt – az irodalomra, emblémakönyvekre és nem a festészetre vonatkozó elveket alkalmazzák a festészetre is, figyelmen kívül hagyva a két terület eltérő sajátosságait, s ezáltal igyekeznek alátámasztani az egyes képek rejtett, moralizáló tartalmára vonatkozó állításaikat.

Az interpretációs vita aktualitását, s egyre szélesebb körűvé válását jelzi az a tény is, hogy a közelmúltban, immár De Jongh legszűkebb köréből, volt tanítványai közül is többen élesen kritizálták a „látszatrealizmus" elméletét. Peter Hecht azzal érvel, hogy semmiféle bizonyítékot nem lehet találni arra vonatkozóan, hogy a 17. századi holland életképfestők művészi vagy didaktikai okok miatt szándékosan elkendőzték volna az elgonolásuknak megfellő tulajdonképpeni jelentést. J. B. Bedaux többek között Jan Steen egyes műveire hivatkozva, arra hívta fel a figyelmet, hogy ha egy 17. századi holland festő valóban valamilyen mélyebb tartalommal, morális mondanivalóval akarta felruházni a képét, akkor ezt oly módon tette, hogy ez a morális üzenet a néző számára is egyértelműen és rögtön leolvasható legyen a festményről. A zsánerképeknek nem kellett sem szükségszerűen realistának, sem pedig moralizálónak lenni – állítja Bedaux –, így viszont az álcázás, a „látszatrealista" ábrázolási mód szükségessége is megszűnik.

A kutatás jelenlegi állását tekintve úgy tűnik, könnyebb határozottan megfogalmazni azt hogy mi nem jellemzi, mint azt, hogy mi jellemzi tulajdonképpen az életképfestészetet, mint sajátos ismérvekkel rendelkező, önálló műfajt. Haverkamp-Begeman 1987-es helyzetelemzése lényegében ma is aktuális az már nyilvánvalóvá vált, hogy a 17. századi holland életképek nem a realitás, az élet tükrei, de hogy mik is valójában, milyen kapcsolat fűzi őket a korabeli színházhoz, irodalomhoz és az emblémakönyvekhez, erről a vita tovább folyik a szakemberek között.

1992. január 21.

A MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT KÖZGYŰLÉSE

Fitz Jenő: Elnöki megnyitó
Entz Géza: Szász parasztházak, székely védelmi vonal
Vajna Pálné: Pénztárosi beszámoló
Dolniczky Jolán: A számvizsgáló bizottság jelentése

Az új tiszteleti tagok okleveleinek átadása: Alföldy Géza
Garas Klára
Gerő László

A társulat kitüntető érmeinek odaítélése

IPOLYI ARNOLD-ÉREM

Gereszi Teréz ajánlása KAPOSY Veráról

Kevés olyan művészettörténészt ismerek kis hazánkban, aki egyre inkább szűk szakterületekre specializálódódó világunkban meg tudta őrízni széles érdeklődési körét, s akinek aktív kutatótevékenysége is annyira széles skálán mozogna, mint Kaposy Veráé. A romanikától napjainkig terjedő barangolásai során fő kutatási területén, a francia művészeten kívül különösen a német, olasz, németalföldi és angol művészetben szerzett jártasságot. Ha valaki megkérdezné tőlem, milyen tulajdonságokat tartok legfontosabbnak egy jó muzeológus számára, akkor önkéntelenül Kaposy Vera muzeológusi erényeire gondolva fogalmaznám meg válaszom. A gyűjteményi anyag szeretetét említeném első sorban, ami maga után vonja a gyűjtés szenvedélyét, a műtárgyak megóvásának gondosságát, a rendszerezés igényét. Azután a kíváncsiságot tartanám elengedhetetlennek, amit Kaposy Vera mindmáig frissen megőrzött; mincsen műtárgy, kutatási eredmény vagy elkészült dolgozat, amely ne érdekelné, amiről ne lenne véleménye. Kívánatos az önálló, határozott ítélőképesség, ami az alapos szakmai ismeretek talaján izmosodhat meg, és kutatói erényekkel párosulva vezethet új eredmények feltárásához. Kaposy Vera mindezen tulajdonságok és képességek birtokában folytatja munkáját a Szépművészeti Múzeumban és jutott komoly eredményekre.

Gerevich Tibor tanítványaként érdeklődése eleinte a román kori művészet felé fordult, annak is ikonográfiai problémái vonzották. Ennek első lecsapódása volt 1948-ban egyetemi disszertációja Szimbolizmus a román kori magyar művészetben címmel. Az egyetem elvégzése után a Szépművészeti Múzeumba került, így szükségképpen megváltozott kutatási területe, de az első években még néhány publikációja a korábbi tárgykörhöz kapcsolódott: Adalék román kori emlékeink ikonográfiájához (Bulletin 1955) és Életfa ábrázolás egy román kori timpanon (Művészettörténeti Értesítő 1956) című tanulmányai a középkori

épületplasztika jelképes ábrázolásainak kitűnő ikonográfiai magyarázatai.
A témaváltást Jacob de Wit rajzairól szóló, nagy eruditióval megírt cikke jelzi a múzeum Buletinjében (1953). Az 1960-as években a Szépművészeti Múzeum gazdag grafikai anyaágnak szisztematikus megismerésével és feldolgozásával foglalkozott, ekkor rendezte meg a XIX–XX. századi francia grafikának, Frans Masereel grafikai lapjainak és a XVIII. századi angol mezzotintoknak szentelt kiállításokat. Már az 1960-as évek másodkik felében elkezdte a francia rajzok intenzív kutatását, aminek első nagy eredménye Daumier rajzművészetéről írt tanulmánya (1968) volt az Acta Historiae Artiumban. Ebben a nemzetközi kutatók figyelmét is felkető, módszertanilag példás publikációban a Szépművészeti Múzeum két híres Daumier rajzából – a Noli turbare circulos meos és a La Parade című lapokból – kiindulva rendkívül szemléletesen jellemezte a művész két jelntős alkotó korszakát.
Publikációja időtállóságát jelzi, hogy a jövő évben Frankfurtban és New York-ban megrendezésre kerülő Daumier kiállítás nemrég ittjárt szakértői e tanulmányt alapvető kutatási eredményként értékelik és örömüknek adtak hangot, hogy alkalmuk volt megismerkedni a szerzővel. Köztudomású, hogy a rajzkutatáshoz elengedhetetlen a festészet alapos ismerete. Ez motiválta, hogy Kaposy Vera időnként festményeknek is szentelt önálló cikkeket. Így született Jean Pierre Norblin olajvázlatáról (1870), majd egy évtizeddel később Francois Verdier képeiről (1980), illetve Reynaud Levieux festményéről szóló tanulmánya (1982), amelyek korábban ismeretlennek tartott művek meghatározásával gazdagítottáka múzeum képtárát.
Az 1971-es év Dürer művészetének jegyében telt el. Kaposy Vera ebben egy gragikai emlkkiállítás megrendezésével vett részt, és hozzájárult a drezdai Deutsche Kunst der Dürer-Zeit kiállításának tudományos előkészítéséhez is, a Szépművészeti Múzeumból kölcsönzött rajzok katalóguscímszavaival. Enneka témának logikus folytatása volt a nagysikerű Cranach és kora grafikai kiállítás a Szépművészeti Múzeumban.
A Paolo Farinati rajzairól (1971) és egyes XVIII. századi olasz mesterek lapjairól (1980) írt Bulletin0cikkei széleskörű érdeklődésének újabb bizonyítékai. Ezek a témák kisebb kitérőt jelentettek, mivel az 1970-es években mára francia rajzok kutatására koncentrált: számos ismeretlen vagy tévesen katalogizált rajzot határozott meg újonnan. Nem a megjelenés, hanem a művészek működésének időrendjét követve egy Le Sueur-rajz publikálását kell elsőként említeni (1974). A francia klasszikus barokk e finom mesterének rajzáról szóló munkáját sok-sok XVIII. századi mű új attribuciójának közzététele követte, köztük Louis Felx de la Pue, Jean Michel Moreau. André Le Brun rajzaié.
Kaposy Vera mindenkor élénki figyelemmel kíséri az új kutatási területek, aktuális problémák felbukkanását a szakirodalomban és ezekre nyomban hozzáértő tanulmányokkal ragál. Ezért tartom különösen kiemelkedő jelntőségűnek a francia neoklasszicizmus témaköréhez kapcsolódó finom elemzéseit Simon Julien, André Le Brun, Jacques Louis David, Jean Francois Pierre Peyron, Augustin Felix Fortin rajzairól (1979). Az utóbbi évtizedekben került ismét a kutatás homlokterébe a XIX. századi művészet, ami Kaposy Verának különösen kedvelt korszaka, amint azt Igres, Millet, valamint Pierre Bonnard és Forin rajzairól írt kitűnő tanulmányai jelzik (1975, 1978, 1980).
1982-ben kiváló munkája látott napvilágot Picasso budapesti rajzáról. Itt különösen pregnánsan nyilvánul meg a szerző beleélő képessége, ami lehetővé teszi számára, hogy árnyaltan kövesse egy-egy mű kialakulását a művész belső fejlődésének, élményeinek kontextusában. Az 1980-as évek a nemzetközi kapcsolatok fejlődésének évei, beleértve a nagyobb szabású külföldi kiállítások lehetőségét. Így ezekben az esztendőkben Kaposy Vera tevékenysége is a kiállításokkal kapcsolatos kutatómunkára, és a katalógus-írásra összpontosult. 1979-ben XIX–XX. századi rajzokból Prágában rendezett nagysikerű kiállítást. 1985-ben a Leonardotól Van Goghig című, három amerikai városban bemutatott mesterrajz kiállítás francia részét dolgozta fel értő igényességgel. Ugyanebben az évben önálló rendezője a XIX–XX. századi rajzokból válogatott moszkvai és pétervári kiállításnak. 1988-ban a bremai Kunsthalleban és a müncheni Neue Pinakothekban nyílt XIX. századi francia rajz és festmény tárlatunk katalógusának társszerzője.
Ez a legjelentősebb publikációkra kiterjedő összefoglalás hiányos maradna, ha nem emlékeznénk meg Kaposy Vera példaadó muzeológusi tevékenységéről: fáradságot és időt nem kímélő bírálati munkájáról, ami számos esetben vezetett a gyűjtemény gyarapodásához. Meg kell említeni az ugyancsak nagy hozzáértést és sok energiát, kitartást igénylő metszet feldolgozást is, aminek eredményeként a Szépművészeti Múzeum francia grafikai anyaga nemsokára a legújabb szakkatalógusok alapján, korszerűen rendezett állapotba kerül. A műtárgy szeretete, szakértelem és a felelősségérzet hármas pillérén nyugvó kiemelkedő tevékenysége mindeddig távolról sem kapta meg azt a megbecsülést a hivatalos fórumoktól, amelyet megérdemelne. Ezt a mulasztást csak részben tudjuk ótolni azzal, hogy most az Ipolyi emlékéremre javasoljuk.
[A szeretetteljes laudáció közreadásával búcsúzunk korán elhunyt kedves kollégánktól, tagtársunktól.]

KUZSINSZKY BÁLINT-ÉREM

Eiben Ottó ajánlása ÉRY Kingáról

Engedjék meg, hogy javaslatot tegyek Éry Kinga kitűnő paleoantrpológus Kuzsinszky Bálint-emlékéremmel történő kitüntetésére.
Szakmai működésének főbb állomásait, tudományos eredményeit a következőkben vázolhatom fel.
Éry Kinga 1950-ben iratkozik be az ELTE Bölcsészettudományi Karán a muzeológus szakra.Régészeti tanulmányai mellett antorpológiát is hallgat Nemeskéri Jánosnál és Bartucz Lajosnál. 1055-ben szerez régész oklevelet. Közben gyakornok a MNM Középkori Osztályán. 1955-57 között Hajdúböszörményben a Hajdúsági Múzeum igazgatója, majd 1957-69 között a TTM Emberrtani Tárában előbb adminisztratív munkakörben, majd tudományos státuszban antropológusként dolgozik. 1965-ben antorpológia főtárgyból természettudományi doktorátust szerez. 1970-73 között a székesfehérvári István király Múzeumban, 1974-82 között pedig a veszprémi Bakony Múzeumban dolgozik mint tudományos főmunkatárs. 1983-90 között ismét a TTM Embertani Tárában találjuk őt, majd 1991-től MNM székhellyel, de OTKA-pályázati keretből, ill. 1992-től Székesfehérvár város nemzeti emlékhely alapítványának anya-

Gerszi Teréz

1994

GESZLER Mária

AS

Budapesten született.	**1941**	Born in Budapest.
Az Iparművészeti Főiskola kerámia szakán diplomázott.	**1965**	Graduated from the Budapest College of Applied Art where she had been taught pottery.
Munkácsy díjat kapott.	**1979**	Munkácsy Prize is awarded to her.
Vallaurisban a Francia Művészeti Szövetség díját kapta meg.	**1984**	She awarded the prize of French Artists' Union in Vallauris.
Németországban Bajor Állami díjat kapott.	**1985**	The Bavarian State Award is granted to her in Germany.
Japánban Minoi Nemzetközi Kerámiabiennálé díját kapta meg.	**1989**	In Japan, Mino she is awarded the International Pottery Biennal Prize.
A Magyar Iparművészeti Főiskola Mesterképző Kurzusának tanára. Tagja a Nemzetközi Kerámia Akadémiának.	**1992**	Starts teaching Master Courses at the Hungarian College of Applied Art. She joins the International Pottery Academy.

KIÁLLÍTÁSOK

EXHIBITIONS

Szombathely, Savaria Múzeum	**1971**	Szombathely, Museum Savaria
Budapest, Mednyánszky terem	**1973**	Budapest, Mednyánszky Hall
Szeged, Gulácsy Galéria	**1975**	Szeged, Gulácsy Gallery
Graz, Johanneum	**1978**	Graz, Johanneum
Szófia, Magyar Intézet	**1980**	Sofia, Hungarian Institute
Eyendorf, Rau Galéria	**1982**	Eyendorf, Rau Gallery
Bécs, Keramik Stúdió	**1985**	Vienna, Keramik Studio
Szombathely, Képtár	**1988**	Szombathely, Picture Gallery
Számos kiállításon szerepelt külföldön (Erfurt, Prága, London, Milánó, Velence, München, Zurich, Erlangen, Burges, Gent, Hamburg, Hannover, Vallauris, Boston).		She has contributed to several exhibitions abroad in Erfurt, Prague, London, Milan, Venice, Munich, Zurich, Erlangen, Burges, Gent, Hamburg, Hannover, Vallauris, Boston.

Geboren in Budapest	**1941**	Nata a Budapest.
Erwarb sie ihr Diplom als Keramikerin an der Hochschule für Kunstgewerbe.	**1965**	Ha terminato gli studi all'Accademia delle Belle Arti alla facoltá di ceramica.
Erhielt sie den Munkácsypreis.	**1979**	Ha ricevuto il premio Munkácsy.
Erhielt sie in Vallauris den Preis des Französischen Kunstverbandes.	**1984**	Ha ricevuto a Vallauris il premio dell'Associazione degli Artisti Francesi
Erhielt sie in Deutschland den Bayerischen Staatspreis.	**1985**	in Germania ha ricevuto il premio della Regione Bajor.
Erhielt sie in Japan den Preis der Internationalen Keramikbiennale von Mino.	**1985**	Al Giappone il premio della Biennale Internazionale di Ceramica.
Sie ist Professorin am Meisterbildungskurs der Ungarischen Hochschole für Kunstgewerbe. Sie ist Mitglied der Internationalen Keramikakademie.	**1992**	È professoressa dei Maestri all'Accademia delle Belle Arti. È membro dell'Accademia Internazionale delle Ceramiche.

AUSSTELLUNGEN

ESPOSIZIONI

Szombathely, Savaria-Museum	**1971**	Szombathely, Museo Savaria
Budapest, Mednyánszky-Saal	**1973**	Budapest, Sala Mednyanszky
Szeged, Gulacsy-Galerie	**1975**	Szeged, Galleria Gulacsy
Graz, Johanneum	**1978**	Graz, Johanneum
Sofia, Ungarisches Institut	**1980**	Sofia, Istitutio Ungherese
Eyendorf, Rau-Galerie	**1982**	Eyendorf, Rau Galleria
Wien, Keramik-Studio	**1985**	Vienna, Studio di Ceramica
Szombathely, Galerie	**1988**	Szombathely, Galleria di Quadri
Sie nahm an zahlreichen Ausstellungen im Ausland teil. (Erfurt, Prag, London, Mailand, Venedig, München, Zürich, Erlangen, Burges, Genf, Hamburg, Hannover, Vallauris, Boston.)		Espone spesso anche all'estero (Erfurt, Praga, Londra, Milano, Venezia, München, Zürich, Erlangen, Burges, Gent, Hamburg, Hannover, Vallauris, Boston)

SZÉL
1992. 27 X 20 X 12 CM SÓMÁZ, PORCELÁN

WIND
1992. 27 X 20 X 12 CM CHINEE

WIND
1992. 27 X 20 X 12 CM SALZGLASUR, PORZELLAN

VENTO
1992. 27 X 20 X 12 CM PORCELLANA

HANGOK JÁTÉKA
1992. 10 DB 80 X 3 CM SÓMÁZ, PORCELÁN

VOICEGAME
1992. 10 PIECES 80 X 3 CM CHINEE

TONSPIEL
1992. 10 STÜCK 80 X 3 CM SALZGLASUR, PORZELLAN

GIOCO DELLE VOCI
1992. 10 PEZZI 80 X 3 CM PORCELLANA

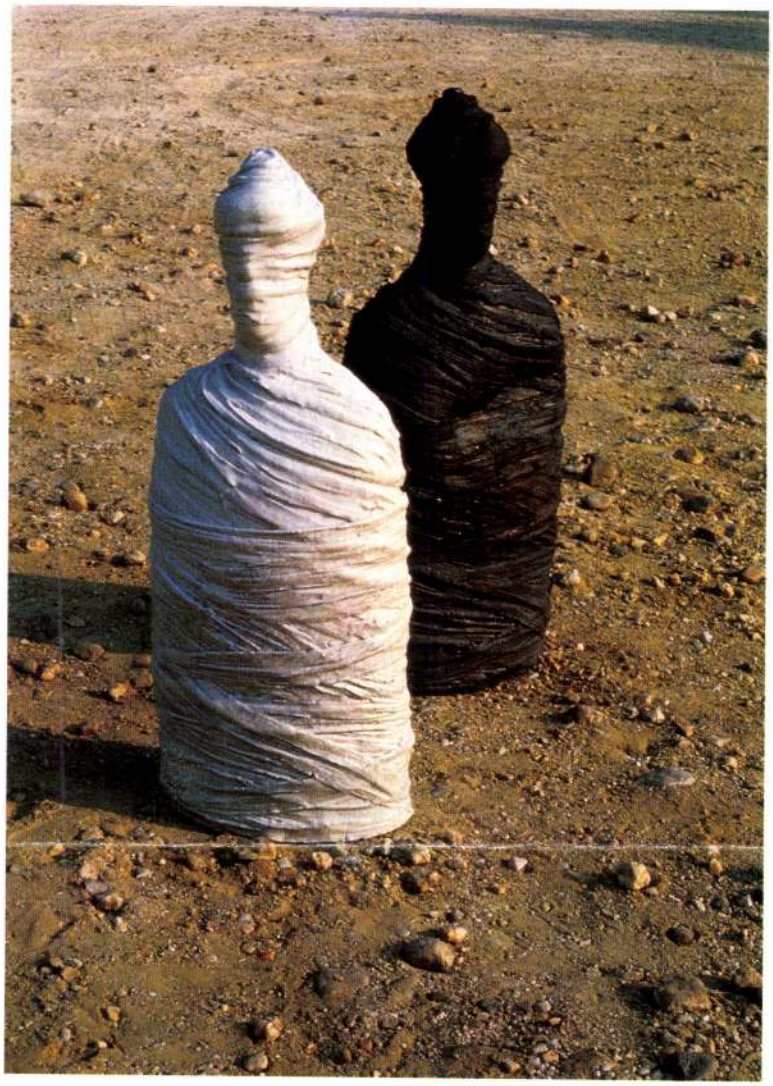

TITOKZATOS PORTRÉK
1992. 27 X 20 X 12 CM SÓMÁZ, PORCELÁN

MYSTERIOUS PORTRAITS
1992. 27 X 20 X 12 CM CHINEE

GEHEIMNISVOLLE PORTRÄITS
1992. 27 X 20 X 12 CM SALZGLASUR, PORZELLAN

RITRATTI MISTERIOSI
1992. 27 X 20 X 12 CM PORCELLANA

Két nyelvtani hiba hét sorban

A miniszter asszony és az ő francia helyesírása

Kínos, ha az „iskolai oktatás" társminiszterének levelét két helyesírási hiba csúfítja el, s még kínosabb, ha a bakikat a francia szellemi élet egyik vezérlő fejedelme fedezi föl és tárja a világ elé. Most ez történt, igaz, Maurice *Druon* akadémikus, világhírű író – az *Elátkozott királyok* és sok más kötet szerzője –, valamint Ségolène *Royal* asszony vitája nem ezzel a levéllel kezdődött. A szocialisták újdonsült minisztere, aki ellenzékiként szókimondásáról volt híres, és nem mellékesen az egyik *legvonzóbb külsejű* francia politikus asszony, nos, a női nem öntudatos szószólójaként Ségolène Royal kifundálta, bizony igazságtalanság, hogy a francia nyelvben a „miniszter" szó *csak hímnemben* létezik... Ezért javasolta a „la ministre" bevezetését, ami ellen Druon akadémikus – másokkal együtt – élesen kikelt, mondván, hogy a köztársaság nyelvének a szabályait *csakis a Francia Akadémia* jogosult megváltoztatni. Vitájuk most más síkon folytatódott, amint a minap a *Le Figaróból* kiderült.

Cikkében a nyolcvanéves Druon akadémikus előbb azt veti a miniszter asszony szemére, hogy a vita hevében valahol összekevert két zsinatot, holott a kettő között *csaknem ezer év* telt el; de van ennél rosszabb is, teszi hozzá az akadémikus, lehet, hogy a politikus asszony a történelmen kívül *a helyesírást sem ismeri?* Merthogy a cikkhez mellékelt hétsoros levelet valóban *két csúnya hiba* csúfítja el; a levél írója először *az elöl álló tárggyal* nem egyeztette a melléknévi igenevet – e különben meglehetősen bonyolult szabály része a hazai középfokú francia oktatásnak –, másodszor egy melléknévről *a többes szám jele* maradt le.

Druon akadémikus számára ezúttal nem a levél tartalma a fontos – a miniszter dokumentumokat köszönt meg egy történésznek –, hanem a két helyesírási hiba. Ám az író nem ragadtatja túlzásokra magát, kifejtvén, *nem hiszi,* hogy a miniszter asszony maga gépelte a levelet, de mindenesetre *„bosszantó"*, ha egy miniszter nem nézi át az általa aláírt szöveget. Ami pedig a megszólítást illeti, Druon akadémikus az olasz egészségügyi miniszter asszony példáját hozza föl, aki azt kérte, szólítsák őt *„signorina ministressá"-nak;* a francia hölgy számára is ilyen *„takaros"* kifejezést kellene találni, így Druon.

Az akadémikus különben nyomban a cikk elején „megcsipkedi" a miniszter asszonyt, aki „civilben" egyébként a francia szocialisták közelmúltban megválasztott első titkárának a felesége. Druon ugyanis azzal kezdi, hogy az *„iskolai oktatás"* kifejezés *„csaknem szószaporítás"*. Mi tagadás, az írónak *ebben is* igaza van, bár nem biztos, hogy e szóösszetétel Royal asszonytól származik.

(martin)

Szerelmesek Bálint-napja

Tamagocsitemető lehet Dimitrov mauzóleumából

Nincs kizárva, hogy tamagocsik mauzóleumává „magasztosul" Bulgária első kommunista vezetőjének, Georgi *Dimitrovnak* a mauzóleuma. Az épület 1990 óta üres, mióta elszállították belőle Dimitrov bebalzsamozott maradványait. Szófia városatyái azóta is tanácstalanok a hasznosítást illetően. Mint mondják, minden javaslatra nyitottak.

Bolgár építészek becslése szerint *négy és fél millió tamago-*

☎ 465-8513 —— OlvasóSarok

Kell-e várni költözködéskor az új telefonra?

Olvasónk hozzánk írt levelében beszámolt arról, hogy lánya Budapesten, ugyanazon az utcán belül egyik telefonos lakásból egy másikba költözött. A *Matáv* helyi kirendeltségénél azt ígérték: három hét múltán ismét használhatja majd a telefont. Azóta ennek sokszorosa is eltelt, ám az ígéret nem teljesült. Az újabb határidő már hat hónap volt, s ez olvasónkat felháborította. Az eset nyomán dr. *Kövesi* Gabriellát, a Matáv Rt. üzletszabályzati osztályának vezetőjét arról kérdeztük, *mit tehetünk hasonló esetekben a kellemetlenségek elkerüléséért?*

– A legszerencsésebb az lenne, ha az adott helyre költöző és az onnan elköltöző közös nyilatkozatban jelezné a helyi szolgáltatónak a telefonnal kapcsolatos szándékait. Amennyiben ezt közösen megteszik, az adásvétel tárgyát képező lakásban található telefont írják át, vagyis *az előfizető személye változik meg*. Más a helyzet a telefonáthelyezésnél. Ha ugyanis valaki eddig a Matáv valamely telefonos szolgáltatását vette igénybe, ám azt a költözködés miatt máshol kívánja igénybe venni, akkor nem az előfizetőt „kábelezzük át" más helyre, hanem az átállítást a központon belül hajtjuk végre. Mindkét esetben legfeljebb pár napot kell várakozni, amíg ismét működik a telefon.

– Mi a teendője annak, aki szeretné megtartani az addigi telefonszámát?

– Elvileg ez is megoldható, amennyiben a költözködés ugyanazon digitális telefonközpont területén belül történik.

(f. c.)

Monica Lewinsky a Penthouse-t kikosarazta

Ötmillió dollár egy interjúért

Ötmillió dollárt ajánlott fel Monica *Lewinskynek* a Bill *Clinton* amerikai elnökkel folytatott állítólagos viszonyáról szóló exkluzív interjúért egy Las Vegas-i rádióállomás – jelentette pénteken az *AFP*. „Célunk az igazság kiderítése, s ezért hajlandók vagyunk fizetni is" – közölte Dane *Wilt*, a *H*

senkinek. Az ajánlat március 12-éig érvényes.

Január végén két New York-i lap is azt jelentette, hogy a *Penthouse* című erotikus magazin *kétmillió dollárt ajánlott fel* Lewinskynek egy exkluzív interjúért és olyan fényképek készítésének jogáért, amelyeken hiányos öltözet-

Ma

Napkelte: 06 óra 52 perc, napnyugta: 17 óra 05 perc.

Bálint és ***Valentin*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Bálint latin eredetű név, jelentése: erős, egészséges. Történelmünk folyamán számos rangos viselője volt és van ma is e névnek, például Balassi Bálint. Szent Bálint a szerelmesek és jegyesek védelmezője.

A Valentin latin név – tulajdonképpen ebből alakult ki a Bálint. A Valentin-nap a világ minden táján a szerelmesek ünnepe.

Kolos, Georgina és ***Szigfrid*** nevű olvasóinkat köszöntjük vasárnap.

A Kolos latin, magyar név, tulajdonképpen nemzetségnév. Jelentése: az iskolához tartozó, tanító, tanuló.

A Georgina germán név, jelentése: földműves, gazdálkodó, dália, gyöngyike.

A Szigfrid germán név, jelentése győzelem plusz béke.

Születésnap

Sztankay István színész (1936. február 14.)

Ahhoz, hogy az ember lerészegedjen, ugyanúgy idő kell, mint a kijózanodáshoz.

(A Hírlap)

Búcsú dr. Benyó Páltól

Elhunyt dr. Benyó Pál, a demokratikus ellenzék egykori tagja, a magyarországi szociál-

A Soros Alapítvány díjai

A Soros Alapítvány péntek este a Katona József Színházban átadta az 1997. évi szépirodalmi, társadalomtudományi, képzőművészeti és zenei díjait. Vásárhelyi Miklós, a kuratórium elnöke alkotói díjat nyújtott át Beney Zsuzsának, Bodor Ádámnak, Lengyel Péternek, Marno Jánosnak, Rákos Sándornak és Szilágyi János Györgynek. Az előző évről áthúzódó alkotói díjat kapott Eörsi István, Mészöly Miklós, Orbán Ottó, Petri György, Poszler György, Rakovszky Zsuzsa és Sigmond István. Ady Endre-díjat kapott Horváth Elemér, Kosztolányi Dezsődíjat Németh G. Béla, Krúdy Gyula-díjat Garaczi László, Weöres Sándor-díjat Takács Zsuzsa, valamint Madách Imre-díjat Kárpáti Péter. Egyéves irodalmi ösztöndíjban részesült Aczél Géza, Báthori Csaba, Buda Ferenc, Cselényi Béla, Csűrös Miklós, Füzi László, Háy János, Imreh András, Kulcsár Szabó Zoltán, Lackfi János, Lábas Endre, Mohai V. Lajos, Parancs János, Simon Balázs és Zeke Gyula. A társadalomtudományi kuratórium Bibó István-díjban részesítette Kis János filozófust, Szűcs Jenő-díjban Kubinyi András történészt, Ránki György-díjat L. Nagy Zsuzsa történész kapott. Második alkalommal adták át a Fülep Lajos-díjat, amelyet most Gerszi Teréz művészettörténész kapott meg. Az idén először képzőművészeti és zeneművészeti ösztöndíjat ítéltek oda. A két képzőművészeti díjat Halász Károly festőművész és Szőcs Miklós szobrászművész kapta. A zenei díjakat Dukay Barnabás zeneszerző és Gémesi Géza zeneszerző, karmester

– A Kárpátok eurorégió tanácsa nyilvános ünnepi ülést tartott pénteken Debrecenben. Az ünneplés apropója az volt, hogy öt évvel ezelőtt a civisvárosban alakult meg a határokon átívelő régió, román, ukrán, lengyel, szlovák és magyar résztvevőkkel.

– Szabó István trilógiája, a Mephisto, a Redl ezredes és a Hanussen jellegzetes társadalmi tablókat mutat be Klaus Maria Brandauer főszerepléseivel – írja pénteki méltatásában a magyar filmrendező 60. születésnapja alkalmából az APA osztrák hírügynökség .

Emberéletet követelt az omlás

Egy 24 éves nő meghalt, négyéves kisfia pedig életveszélyes sérülést szenvedett péntek délután, amikor Budapesten, a VIII. kerületi Bókay János utca 47. szám alatti épület téglakerítése rádőlt a járókelőkre. Egy 65 éves asszony és egy 12 éves lány is súlyosan megsérült az omláskor

Nagy Zoltán felvétele

Meleg marad a hét vége

Szombat: Keleten, északkeleten többnyire erősen felhős lesz az ég, és elszórtan lehet kisebb eső. Másutt csak néha növekszik meg a felhőzet, és túlnyomóan napos idő lesz. Csak kismértékben csökken a hőmérséklet, továbbra is jóval melegebb lesz a február közepén szokásosnál. A hőmérséklet hajnalban 1–6 fok, kora délután 10–16 fok között alakul.

Vasárnap: Észak felől időnként megnövekszik a felhőzet, szórványosan kisebb eső, zápor előfordulhat. Az északnyugati szél többfelé megélénkül. A hőmérséklet hajnalban 3–8 fok, kora délután 9–14 fok között alakul.

Jövő hét: A jövő hét elején erős, időnként viharos északi szél kíséretében több hullámban érkezik hozzánk a hideg levegő, csökken a hőmérséklet és viszszatér az évszaknak megfelelő idő. Eleinte többfelé is lehet eső, zápor, néhol hózápor. Majd szárazabbra fordul az idő. Erősödik az éjszakai lehűlés, a hét közepétől már éjjelente fagyni fog, délutánonként pedig 0, +5 fok valószínű.

Orvosmeteorológia: Az időszak első részében még melegfronti hatás érvényesül. Az erre érzékenyeknél fejfájás, fáradékonyság léphet fel. A jövő hét elején erős széllel egy markáns hidegfront érkezik. Emiatt sokaknál jelentkezhet fejfájás, erősödhetnek az ízületi és a reumás fájdalmak, megnövekedhet a reakcióidő.

– Csángóbált rendez ma este a Petőfi Csarnokban a Pro Minoritate Alapítvány, Szőcs Anna népművész és a Zurgó együttes.

– Halálos szerencsétlenség történt pénteken Szekszárd belterületén. A Bethlen Gábor utcában egy beszakadt pincét temettek be, amikor megindult a föld, és maga alá temette G. G. 52 éves györei lakost, aki a helyszínen meghalt.

– Kirabolták a taksonyi Fő utca 38. szám alatt lévő Kis-Duna Menti Takarékszövetkezet fiókját pénteken. Az ismeretlen elkövető rendőrnek adta ki magát, s pisztollyal fenyegetőzve elvitte a páncélszekrényben lévő 1 800 000 forintot.

Észsömör

Hirdetés: „Keressük azt a becsületes gyilkost..."

*

A röntgenorvos meséi: „Hol folt, hol nem folt..."

*

Ő volt az utolsó utáni polihisztor.

*

Vallatólámpaláz: verőfényben.

*

Felirat üzleten: „Rablók, ügynökök és a többpártrendszer ellenségei kíméljenek!"

*

Irak: Az lesz ám a Szadd(ám)elhadd!

(marafkó)

Gerszi Teréz

PIETER BRUEGEL ÉS A NÉMETALFÖLDI TÁJKÉP

A hagyomány szerepe és jelentősége a művészetben

Doktori tézisek

Budapest

1994

Az értekezés célkitűzése

Az önálló tájkép kialakulása a XVI. század első felében kiemelkedő eredmény volt a művészetek történetében. A kereszténység születése óta ez volt az első műfaj, amelynek tárgya az ember környezete. Létrejöttéhez a középkor gazdasági, társadalmi és szellemi életének alapvető átalakulása volt szükséges, olyan felfogásnak kellett kialakulnia, amely a természetet autonóm valóságnak tekintette és ugyanakkor elismerte a művészetet a szellemi élet önálló szférájaként. Tájképi elemek már a XIV.-XV. századi festészetben is fellelhetők a figurális kompozíciók háttereiben. Önálló tájkép azonban csak akkor alakulhatott ki, amikor megszűnt az ábrázolás szakrális tematikai kötöttsége és a kép egyéni műélvezet tárgya lett. Erre viszont akkor kerülhetett sor, amikor egyfelől a társadalomban kialakult az erre vonatkozó igény, pontosabban létrejött egy olyan réteg, amely műveltségénél és tehetősségénél fogva világi témájú ábrázolások vásárlójaként lépett fel, másfelől a mindenséget oszthatatlan egységként, hierarchikus rend alapján elképzelő antopocentrikus világképet a tudományos megismerés nyomán lassanként egy nagyvonalúbb, objektívebb természettudományos világfelfogás kezdte felváltani. A valóság megismerésében, a terészetkutatásban nemcsak a tudósok vettek részt, hanem a művészek is, s közülük a XVI. század második felében kiemelkedő szerep jutott a németalföldi művészet meghatározó egyéniségének, Pieter Bruegelnak.

Pieter Bruegel művészetét századunk művészettörténeti szakirodalma általánosan nagyra értékeli. Távolról sem mérte fel azonban korszakalkotó jelentőségét, mivel hatásának kisugárzását a további fejlődés szempontjából még nem tisztázta. Különösen sok a tennivaló tájképművészete hatásának vizsgálata terén. Annak a ténynek konzekvenciáit, hogy Pieter Bruegel tájábrázolásai éppen olyan nagy jelentőségűek az európai művészet történetében, mint emberábrázoló művészete, nem vonták le következetesen. A németalföldi tájképművészet történetével foglalkozó régebbi munkákban csak szórványosan találkozunk a hatására vonatkozó utalásokkal és a Bruegel-monográfiák - amennyiben egyáltalán kitérnek erre a kérdésre - csupán a közvetlenül utána következő generáció néhány jelentéktelen Bruegel-követőjéről tesznek említést. Bruegel hatásának történeti jelentőségével kapcsolatban korábban a negatív álláspont volt a jellemző. A németalföldi tájképművészettel foglalkozó újabb tudományos munkák - jórészt kutatásaim hatására - már pozitíven foglalkoznak ezzel a kérdéssel, utalva megjelent tanulmányaimra.

A Bruegel-hatás korábbi negatív álláspontjának oka egyrészt az 1600 körüli évtizedek tájképművészetének hiányos ismeretében, feldolgozatlanságában keresendő, másrészt az ennek következtében kialakult előítéletekben, amelyek gátolták a Bruegel-hagyomány kutatását. Az 1600 körüli ú.n. átmeneti korszak alaposabb megismeréséhez hiányoztak és - néhány újabb monográfiától eltekintve - még most is hiányoznak bizonyos alapkutatások. A különböző gyűjteményekben szerte a világon nagyszámú ismeretlen mű

vár meghatározásra, tudományos feldolgozásra. Közöttük különösen fontosak a rajzok, nemcsak mennyiségük miatt, hanem mivel az átmeneti korszakokban a kísérletezés primér eszközei és így jelentőségük megnövekedett. Mindezekből következően az 1600 körüli évtizedekben működő, jelentős tájfestők közül csak kevésnek készült el a rajzművészetükre is kiterjedő monográfiája.

A világszerte megindúló alapkutatásokhoz csatlakozva készítettem el a Szépművészeti Múzeum XVI. századi németalföldi rajzainak tudományos szakkatalógusát, amelynek anyagában a tájábrázolások nagy súllyal szerepelnek (Gerszi 1971). Több tanulmányban és egy monográfiában (Gerszi 1982/a) foglalkoztam az 1600 körüli tájképművészeti központok - Antwerpen, Amszterdam, Frankenthal, Prága - problémáival. E széleskörű, az olasz és a német művészeti kapcsolatokra is kiterjedő kutatások során vált világossá számomra, hogy a németalföldi tájkép fejlődésének egy rendkívül fontos tényezője még feltárásra vár: Pieter Bruegel hatása a XVI. és XVII. századi tájképművészetre. A bruegeli hatás rendszeres és a tájkép minden válfajára kiterjedő feltárása ugyanis elengedhetetlenül szükséges az átmeneti korszakban mutatkozó újító törekvések genezisének megértéséhez.

A művészettörténeti szakirodalomban általánosan elterjedt volt az a nézet, hogy Bruegel tájművészete csak a fantasztikus hegyi panorámák fejlődésére volt nagy hatással. Kutatási eredményeim azonban arról tanuskodnak, hogy Bruegel hatása az eddig feltételezettnél nemcsak sokkal sokrétűbb és mélyrehatóbb volt, hanem kiterjedtebb is: a tájkép szinte minden válfajában

kimutatható. A különböző témakörökben folytatott kutatások arra a megfigyelésre vezettek, hogy egy-egy kompoziciós típus, illetve egy-egy motívumcsoport alakulása Bruegeltól kezdve világosan nyomon követhető számos jelentős tájfestő művészetében a XVII. század hatvanas éveiig.

Bruegel újításai a térfelépítés és a komponálás terén messze megelőzték korának törekvéseit és eredményeit, ezért is nem hatott jelentős mértékben kortársaira. Azonban valóságra orientált tájkoncepciójával és magvas, nagyvonalú kompozícióival előkészítette az utat a XVII. századi kibontakozáshoz. Az 1600 körüli évtizedekben kezdték intenzívebben foglalkoztatni a művészek egy csoportját a valóságábrázolás kérdései és erre az időszakra esik a Bruegel-reneszánsz első nagy hulláma is.

A hagyományos összehasonlító módszert finomítva alkalmaztam Bruegel és a németalföldi tájképművészet kapcsolatának feltérképezésénél; az egyes témakörökön belül a különböző motívumcsoportok és kompoziciós típusok beható elemzésére és továbbélésük feltárására koncentráltam. Motivális, tematikai és kompozicionális hasonlóság alapján csoportosítva a műveket lehetővé vált az összekötő szálak felismerése, egyben világosabban lemérhetőkké a speciális, egyéni jellegzetességek és az újszerű megoldások. Ez a módszer fontos új összefüggések felderítésére adott módot, sok XVII. századi alkotás kompoziciós és motivális eredetének felismerését tette lehetővé, amelyre más szempontú vizsgálatok alapján mindeddig nem sikerült rátalálni. A XVI. század második felében már kialakultak a tájképművészet különböző

válfajai, így ennek megfelelően vizsgáltam végig a németalföldi tájképművészetet a XVI. század közepétől a XVII. század hatvanas éveiig, a festészet, a rajzművészet és a sokszorosított grafika területén a tájképművészet minden fő ágazatában (erdei, tengeri, ill. tengerparti, folyóparti, téli, hegyi tájkép). Eredményeimet tanulmányokban és kiállításkatalógusokban nagyrészt már publikáltam (lásd az irodalomjegyzéket), de a folyóparti, a téli és a hegyi tájjal kapcsolatos megállapításaim részben még kéziratban vannak. Az egész kérdéskomplexumot könyv formájában szeretném közzétenni néhány Bruegel művészetével foglalkozó és fontos, új eredményeket rögzítő publikáció (Hans Mielke Bruegel rajzairól készülő Phaidon-kötete és a Marlier-féle Bruegel-kópiákról szóló könyv új, bővített kiadása) megjelenése után.

A Bruegel-hagyomány szerepe az erdei tájképnél

A szakirodalomban az volt az uralkodó felfogás, hogy a németalföldi erdei tájkép a XVI. század végén alakult ki, elsősorban Gillis van Coninxloo munkássága eredményeként. Ezt az egész kérdést más megvilágításba helyezi azonban annak felismerése és bizonyítása, hogy Jan Brueghel és Paulus Bril Rómában Pieter Bruegel - ma már többnyire csak másolatokból ismert - kompozíciói alapján alakította ki erdei tájábrázolásait, s ezek időben megelőzték Coninxloo műveit (Gerszi 1976). Világossá vált, hogy Pieter Bruegel zseniális kezdeményezései jelentették a

legfontosabb faktort az erdei tájkép kialakulásában és az ő kompozíciós megoldásaihoz kapcsolódó mesterek (Hans Bol, Lucas van Valckenborch, stb) közül Jan Brueghel és Paulus Bril kiemelten fontos szerepet játszott. Ők voltak ugyanis azok, akik a bruegeli motívumkincs és kompozíciós struktúra alapján olyan erdei kompozíciós típusokat formáltak, amelyek a korszak többi flamand tájfestői (Gillis van Coninxloo, David Vinckboons /Gerszi 1979/, Gillis d'Hondecoeter, Roelandt Savery, Alexander Keirincx, Abraham Govaerts) számára példaképként, illetve kiindulópontként szolgáltak. Bebizonyosodott, hogy az erdei tájkép kialakulásának fő vonulata a Bruegel-hagyományban gyökerezik. Ezzel lehetővé vált a flamand és holland tájképfestészet egy igen jelentős fejezetének történetileg hiteles felvázolása: a régebbi téves kiindulás és az esetleges hasonlóságok alapján feltételezett kapcsolatok elvetésével a kutatást komplexebb vizsgálódásra, a kronológiai, motivális, kompozíciós adottságok következetes elemzésére alapozva világosan meg lehetett rajzolni az erdei tájkép kibontakozását a XVI. század végén és alakulását a XVII. század elején, valamint Bruegel hatásának kisugárzását a XVII. század közepéig, Jacob van Ruisdael művészetéig.

Mi sem bizonyítja világosabban Pieter Bruegel erdei tájkompozícióinak jelentőségét, mint az a tény, hogy száz évvel később a holland tájképfestészet egyik legnagyobb alakja, Jacob van Ruisdael több művészi korszakában is a bruegeli eredményekhez kapcsolódott (Gerszi 1986). Mindeddig elkerülte a figyelmet, hogy *Erdei táj folyóval* (egykor nizzai magángyűjtemény) festménye,

amelyhez több hasonló kompozíció kapcsolódik, Pieter Bruegel Hieromymus Cock rézkarcában kivitelezett tájrajzának (Prága, Narodni Galerie) "modern" átértelmezése. A Ruisdael kompozícióiban domináns szerepet betöltő monumentális fák, amelyek képei hangulati tartalmának elsődleges meghatározói, végső fokon éppúgy Bruegel műveiből eredeztethetők, mint mocsaras tájkompozícióinak motívumai és felépítése. A hatalmas, karakteres fák és a mocsaras tájak ábrázolásánál több esetben Roelandt Savery művei játszották a közvetítő szerepet Bruegel és Ruisdael művei között. Ruisdael elsősorban a Bruegel-tradícióhoz kapcsolódó mesterek műveiben (Roelandt Saveryn kívül Alexander Keirincx) találta meg azokat a modelleket, amelyek a maga elé tűzött feladatok megoldásához hozzásegítették.

Bruegel hatása a tengeri és tengerparti tájábrázolás kialakulására

A XVII. századi holland tengeri tájkép genezisében még számos probléma tisztázatlan. Amint azt korábban már kifejtettem (Gerszi 1982), Pieter Bruegel eredményei és a hozzá kapcsolódó flamand mesterek művei számottevő faktorként mutatkoznak a holland tengertáj kialakulásában is.

A németalföldi tengertáj nagy vonalakban az 1590-es évektől a XVII. század második évtizedéig alakult ki, elsősorban három nagy művészeti központban: Rómában, Antwerpenben és Haarlemben. A flamandok közül főként Jan Brueghel és Paulus Bril, a hollandok

közül Hendrik Goltzius és Hendrik Vroom érdemel különös figyelmet, mivel ők jutottak el 1600 körül olyan új kompozíciós, luminarisztikus és festői megoldásokhoz, amelyek kiindulásul szolgáltak a későbbi mestereknek. Jan Brueghel és Paulus Bril Rómában az 1590-es években Pieter Bruegel eredményeinek felhasználásával a tengertáj fontos alaptípusait dolgozta ki. Ezek a XVII. század elején jelentős mértékben továbbfejlesztett típusok a holland mestereket is inspirálták tengerparti kikötőt, viharos tengert, alakokkal benépesített tengerpartot és tengeren úszó hajókat ábrázoló alkotásaiknál.

Haarlemben Goltzius a bruegeli példák nyomán alkotta az első "modern" tengerparti tájképet egyik oldalon a tenger, a másikon az egyre kisebbedő dünesor megörökítésével. Ez a típus azután Jan van Goyen, Simon de Vlieger és Jacob van Ruisdael művészetében teljesedett ki.

Hendrik Vroom korai művészetében a hajókikötő, a tengerpart és a viharos tenger ábrázolásánál mutathatók ki közvetlen vagy közvetett bruegeli hatások. Tekintettel arra, hogy Vroom a tengerábrázolásban a korszak vezéralakja volt, művészetének bruegeli elemei széles körben gyűrűztek tovább a hozzá kapcsolódó mesterek (Jan Porcellis, Cornelis Verbeeck) alkotásaiban. Vroom tengerképein a viharos tengertáj bruegeli prototípusát (Wien, Kunsthistorisches Museum, Joos de Momper másolatában) a fény-árnyék kontraszt és az áttetsző hullámok dinamikájának fokozásával fejlesztette tovább. Jan Porcellis értette meg azonban legmélyebben a Bruegel viharos tengertájaiban megnyilvánuló

törekvést a tenger elemi erejének kifejezésére, amint azt a *Holland hajók viharban* (Greenwich, National Maritime Museum) és a *Halászhajó viharban* (Budapest, Szépművészeti Múzeum) képei dokumentálják.

Bruegel eredményeinek felhasználása a folyóparti táj két fő típusának kialakulásánál

Semmilyen másfajta tájábrázolásnál nem követhetők nyomon oly világosan Pieter Bruegel térszerkesztési kísérletei és nem voltak annyira messzesugárzóak eredményei, mint folyóparti tájainál. Az általa kialakított egyszerű, nagyvonalú, geometrikus szerkezetű kompozíciós típusok új fejezetet nyitottak a németalföldi tájképfestészet fejlődésében, és alapvetően modulálták a XVII. századi megoldásokat. Két fő kompozíciós típusnál mutathatók ki a bruegeli gyökerek: a diagonális és az ortogonális felépítésű kompozícióknál.

a/ A diagonális folyóparti tájak a holland tájfestészetben az egyik legkedveltebb típust képviselik. A régebbi vélemények e kompozíciós típus kialakulásánál egyoldalúan Adam Elsheimer hatását hangsúlyozták és olyan álláspont is volt, amely e tájtípus spontán kifejlődésének gondolatát vetette fel. Itt is a hagyomány messzeható ereje bizonyosodik be, amikor kimutatjuk, hogy végső soron ismét Pieter Bruegelhez vezetnek a szálak, amint azt 1979-es berlini előadásomban kifejtettem (Gerszi 1981/a). Jan Brueghel ugyanis apja *Folyópart* (Párizs, Rotschild-gyűjtemény) rajzát és

más hasonló, ma már elveszett ábrázolását használta fel a XVII. század első éveiben kimunkált diagonális tájkép sokféle változatához, amelyek viszont a holland mesterek egy csoportját inspirálták. A két legmarkánsabb korai holland tájfestő - Esaias van de Velde és Cornelis Vroom - legkorábbi festményei (*Folyóparti táj csónakkal*, London, magángyűjtemény; *Komp*, Amszterdam, Rijksmuseum, mindkettő 1622-ből) Jan Brueghel műveinek hatását jelzik. Vroom 1636-ból való *Folyópartja* (Schwerin, Gemäldegalerie) pedig közvetlen bruegeli inspirációra vall: a művész elveszett, és rézkarc-másolatból (Amszterdam, Rijksprentenkabinet, unikum) ismert rajza lehetett az előképe. Bruegel ezzel a magvas, nagy formákból kialakított, mély térhatást érzékeltető kompozíciójával évszázadokra szóló modellt teremtett. Így tehát a diagonális folyóparti táj kialakulására vonatkozó, sokat vitatott problémára adott korábbi válasz is korrekcióra szorul. Elsheimer kétségtelenül nagy hatása mellett az 1600-as évek elején készült flamand festmények befolyásával - elsősorban Jan Brueghel műveivel - kell számolnunk. Hangsúlyoznunk kell ugyanakkor, hogy a holland festők egy csoportja (Cornelis Vroom, Jan van de Velde, Moses van Uyttenbroeck) körében éppen azért válhatott olyan népszerűvé a diagonális kompozíció elsheimeri változata is, mivel a holland mesterek számára egy alapjában jólismert, hazai eredetű típust képviselt, amelyet Elsheimer maga is a németalföldi eredmények alapján, az olasz művészet szintetizáló tendenciáinak hatására alakított újjá.

b/ Az ortogonális struktúra nem csupán a folyóparti tájkép,

hanem a síkság és a téli táj megkomponálásánál is igen hasznosnak bizonyult, ugyanis nemcsak mély, hanem szélességében is kiterjedt térillúzió felkeltését teszi lehetővé. Bizonyítható, hogy a kiindulópont ezeknél a kompozícióknál Pieter Bruegel ma már csak másolatokból ismert *Basrode* feliratú rajza és ennek variációja volt. Hans Bol, Jan Brueghel, Joos de Momper, Paulus van Vianen, Peter Stevens, Jacob de Gheyn, Roelandt Savery művei jelzik e kompozíciós típus elterjedését 1600 körül. Ugyancsak Jan Bruegel volt az első, aki apja eredményei alapján szisztematikusan kísérletezett az ortogonális szerkesztési megoldásokkal és olyan prototípusokat - falut átszelő csatorna, folyó távoli városképpel - formált ki, amelyek ösztönzőleg hatottak a XVII. századi holland művészekre. Jan késői folyóparti rajzain (stockholmi, berlini gyűjtemények, és egykor Feist, New York) olyan egyszerű, nagyvonalú kompozíciókig jutott el, amelyeken már a víz és az ég dominál és amelyek szuggesztíven érzékeltetik a németalföldi táj horizontalitását. A XVII. század első harmadában elsősorban az ő művei inspirálták Esaias van de Veldét és Hendrik Avercampot is ortogonális szerkezetű folyóparti tájábrázolásaiknál. Jan Brueghel ortogonális falusi csatornát ábrázoló kompozícióiból indult ki Aert van der Neer is a század negyvenes éveiben készült képein (*Kanális nyáron*, Hága, Bredius Museum; *Holdfényes táj*, Frankfurt, Städelsches Kunstinstitut), és ezt a konstrukciót továbbfejlesztve jutott el az atmoszferikus és fényjelenségek egyéni víziójáig. Aert van der Neer a táj megfoghatatlan elemei iránti érdeklődése miatt olyan kompozíciós struktúra kialakításán fáradozott, amelyen

a tapintható valóságelemek minimálisak és az atmoszferikus jelenségek dominálnak. Ezek ábrázolására a vízfelület különösen alkalmas, így olyan kompozíciókat szerkesztett, amelyeken a folyónak széles a vízfelülete és egyben mély teret érzékeltet. A bruegeli ortogonális konstrukciót úgy alakította át, hogy a partvonalak diagonálisai minél közelebb kerüljenek a horizontvonalhoz, és ilymódon a partok csak keskeny sávként jelenjenek meg a háttérben, az ég és a víz között. Kompozícióinak nagyvonalúsága megfelelt a századközép klasszikus egyszerűségre és monumentalitásra törekvő célkitűzéseinek, de eltért az akkor már általánosan alkalmazott diagonális megoldásoktól. Visszanyúlása a Bruegel-hagyományhoz a XVII. század közepén a bruegeli szerkesztési lelemény fontosságát és hosszú távra szóló termékenyítő hatását bizonyítja.

Bruegeli iniciatívák a téli tájábrázolás kialakulásában

Jóllehet a szakirodalomban többször utaltak Bruegel hatására a téli tájábrázolásokkal kapcsolatban, mégis elmaradt a legfontosabb kompozíciós típusok kialakulásának vizsgálata és ami ezzel szorosan összefügg, a Bruegel-hagyománnyal való összefüggések elemzése. Bruegel zseniális eredményeit a téli tájkép terén a flamandok közül főként Jan Brueghel és Joos de Momper fejlesztette tovább az 1600 körüli években. Amint arra 1985-ben megjelent tanulmányomban rámutattam, Joos de Momper jelentősen továbbfejlesztette a bruegeli megoldásokat a struktúra

modernizációja és a festőiség irányába. Pieter Bruegel *Betlehemi gyermekgyilkosság* (Hampton Court, királyi gyűjtemény) és *Téli táj madárcsapdával* (Brüsszel, Musée des Beaux-Arts de Belgique) című képéből kiindulva a behavazott falu ábrázolását egyik fő témájául választotta és annak számos intim hatású, festői erejű változatát munkálta ki. Jan Brueghel szerepe azért volt jelentős ebben a témakörben, mert Pieter Bruegel *Téli táj madárcsapdával* című brüsszeli képének - amelynek ma is még több, mint ötven másolata ismeretes - modernizált változatát alkotta meg a *Téli táj* festményén (1934-ben szerepelt a de Boer-féle kiállításon, azóta nyoma veszett), és ez ösztönzően továbbhatott a következő generációra, például Esaias van de Veldére.

Esaias van de Velde gyakran alkalmazta téli tájain az ortogonális szerkezetet. Korai, 1614-es raleighi festménye végső fokon Bruegel ortogonális folyóparti tájkonstrukciójából eredeztethető, Jan Brueghel műveinek közvetítésével. Esaias alacsony horizont alkalmazásával, sommás, naturálisabb ábrázolásmóddal és nagyvonalú ecsetkezeléssel ezen a képen tette meg a döntő lépést a jellegzetes holland téli táj kialakítása felé. Az 1619 körüli *Korcsolyázók az Osterpoortnál Delftben* (magángyűjtemény) festménye Bruegel *Téli táj madárcsapdával* c. brüsszeli képének átfogalmazása: egyszerű kompozíciójával, puritán, valóságra koncentráló festői elképzelésével jellemző példája annak, hogyan használták fel és alakították át a holland tájfestők a bruegeli eredményeket.

Hendrik Avercamp téli tájainak egy része Pieter Bruegel

műveinek közvetlen hatására vall. A bruegeli térszerkesztési invenció alapján a XVII. század második évtizedében kiemelkedő, újszerű festői eredményeket ért el (*Téli táj*, egykor Deder-gyűjtemény, Dél-Afrika), melyek lényege a befelé mélyülő tér mesteri érzékeltetése. Eszközei ehhez a diagonalitás hangsúlyozásán túl az előtéri meleg és a háttéri hideg színek kontrasztjának kiaknázása, a légperspektíva alkalmazása, a középtéri motívumok taktilis értékének csökkentése. Avercampot diagonális és ortogonális szerkezetű kompozícióin mindinkább a tér és az atmoszféra ábrázolásának problematikája foglalkoztatta, és ezzel Esaias van de Veldével egyidejűleg a téli tájkép sajátosan holland változatát teremtette meg a bruegeli alapokon.

Pieter Bruegel hatása a hegyi táj kiemelkedő mestereinek műveiben

Bruegel művészetének legszélesebb körű hatása a hegyi panorámatájakon mérhető le. A rajzai után készült *Nagy tájképek* rézkarcsorozat sokrétűen ösztönözte a tájfestőket a valóságra orientált (Jan Brueghel), a heroikus-idealizáló (Joos de Momper), a klasszikus-idealizáló (Paulus Bril), a fantasztikus (Hendrik Goltzius) és a dekoratív hangsúlyú megoldások (Tobias Verhaeght) irányába. Bruegel hegyi ábrázolásainak azonban csak két igazán kongeniális továbbfejlesztője volt: Joos de Momper és Hercules Seghers.

Momper a *Nagy tájképek* rézkarcsorozatból kiindulva különböző

módszerek alkalmazásával jutott el egy festői hatású, mozgalmas, feszültséggel teli, felfokozott érzelmi tartalommal telített tájképművészetig. Ennek a heroikus tájképtípusnak a fokozatos kialakítását elsősorban a bruegeli kompozíciókhoz kapcsolódó festményein kísérhetjük figyelemmel (Gerszi 1985). Főként a *Magdalena Poenitens*, a *Hieronymus in Deserto* és a *Nagy alpesi táj* című rézkarcok motívumainak és szerkezetének felhasználásával valósított meg újszerű struktúrát képei egész során. Egyrészt redukcióval, a tájkivágat szűkítésével, motívumcsökkentéssel alkotott modernebb kompozíciót, másrészt éppen egyes motívumok megsokszorozásával és a mintaképből választott egyes kifejezőeszközök intenzitásának növelésével fokozta művei hatásosságát. Így az az egyensúly, amely Bruegel tájképeit jellemezte, Momper műveiben megbillent: a bruegeli struktúrát két ellentétes irányba fejlesztette tovább, egyfelől a későmanierizmusra jellemző absztraháló formalizmus, másfelől egy prebarokk, dinamikus, érzelemdús művészi koncepció irányába. Késői, monumentalitásra törekvő hegyi tájain (*Alpesi táj*, Kassel, Schloss Wilhelshöhe; *Nagy tájkép utazókkal*, Zürich, Meissner-gyűjtemény, *Hegyi táj*, New York, Brandt Gallery) a bruegeli struktúrát (*Nagy alpesi táj*, rézkarc) a prebarokk felé mozdította el.

Jóllehet a korábbi kutatások már számoltak bruegeli impulzusokkal Hercules Seghers művészetében, mégsem ismerték fel hegyi tájképeire gyakorolt alapvető hatását. Nem fedezték fel ugyanis az összefüggést Seghers legkorábbi hegyi tájat ábrázoló

rézkarca és Bruegel *Solicitudo rustica* című rézkarca között. (Gerszi 1981). Az sem vált eddig világossá, hogy a seghersi művészet gerincét alkotó hegyi tájábrázolások egész láncolatának lényegében ez a korai rézkarc a kiindulópontja. Seghers tájkompozícióinak közös alaptémája a hegyek fenségének, vad, elementáris erejének szembeállítása a síkság emberkéz formálta, humanizált világával, tehát hasonló művészi gondolat jut bennük kifejezésre, mint Bruegel hegyi ábrázolásaiban. Későbbi művein a bruegeli összefüggések rejtettebb formai kapcsolatokon alapulnak (befelé vezető utak, mint a dinamikus térszerkesztés eszközei, megvilágítási effektusok hasonlósága, a fák, mint térkomponáló elemek), a bruegeli inspirációk mégis kielemezhetők motívumkincsükben és szerkesztési megoldásaikban. Műveik között a formai rokonságon túl mélyebb, természetszemléleti hasonlóság is kimutatható: közös a földtani, kozmológiai érdeklődésük. Seghersen kívül senki sem értette meg és követte világosabban Bruegelnak azt a törekvését, hogy a földfelszín alakzatait, mint a természetben munkálkodó erők eredményét ábrázolja.

A Bruegel-hatás kisugárzása térben és időben

Bruegel eredményeit nemcsak a Dél-Németalföldön: Antwerpenben, Mechelenben működő tájfestők vették át és fejlesztették tovább, akik számára ez közvetlenül adódó hazai hagyománynak számított, hanem az Észak-Németalföldön dolgozók: Amszterdam, Middelburg, Hága, Utrecht, Haarlem, Kampen művészei

is. Ugyanígy a több-kevesebb ideig Itáliában: Rómában, Velencében, Trevisóban működő mesterek, sőt, azok is, akik német nyelvterületen, a Pfalz vidékén: Frankenthalban és Frankfurtban, valamint a Habsburg birodalom városaiban: Bécsben, Linzben és Prágában dolgoztak. E széles körű expanziót három fő tényező segítette elő: a flamand mesterek emigrációja, a rendszeres gyakorlattá vált itáliai tanulmányút és a metszetek terjedése.

A spanyol uralom elleni szabadságharc idején, az idegen csapatok előnyomulásakor - főként a reformált egyházhoz tartozók közül - igen sokan menekültek idegenbe, közöttük számos művész is. Különösen nagy tömegben hagyták el Antwerpent a város 1585-ben történt elfoglalása előtt. Legtöbben az északi tartományokban kerestek menedéket. A Hollandiába menekült flamand művészek közül hetvenheten Antwerpenből jöttek és a legtöbb emigráns - hatvanhárman - Amszterdamban telepedett le. Amszterdam tehát a Bruegel-hagyományokat őrző tájképművészet egyik legfontosabb centruma lett. A Flandriából emigrált mesterek részben közvetlenül, részben Jan Brueghel közvetítésével kapcsolódtak a bruegeli örökséghez. Az utóbbit példázzák Gillis van Coninxloo, David Vinckboons és a k.b. 1610 óta szintén Amszterdamban működő Gillis d'Hondecoeter művei. Rövid haarlemi tartózkodás után 1614-től itt munkálkodott Hercules Seghers és 1630-tól a flamand hatás alatt álló Aert van der Neer, akik a bruegeli tájkoncepció legkiemelkedőbb továbbfejlesztői közé tartoztak. 1636-ban itt telepedett le az antwerpeni Alexander Keirincx, aki bizonyos fokig szintén Jan Brueghel hatása alatt állt.

A másik emigrációs központban, Middelburgban kisebb jelentőségű, főként virág- és tájképfestéssel foglalkozó mesterek éltek, akikre leginkább Jan Brueghel művei hatottak. Middelburgnak főként a műkereskedelem szempontjából növekedett meg a jelentősége. Antwerpen spanyol megszállása után ugyanis Észak-Németaldöldre tolódott át a műkereskedelem súlypontja és a dél-németalföldi alkotások főként middelburgi közvetítéssel jutottak el Hollandiába. A beáramló flamand képek nagy mennyiségére tekintettel a holland városok már a XVI. század végétől kezdve intézkedéseket hoztak a műtárgy-konkurrencia csökkentése érdekében.

Flamand emigráns festők éltek Utrechtben is, amely a XVII. század első évtizedeiben vált a tájképművészet jelentős színterévé. Ez a holland Abraham Bloemaert mellett főként három flamand művész: Gillis d'Hondecoeter (1602-10), Roelandt Savery (1619-39) és Alexander Keirincx (1628-36) tevékenységének köszönhető, akiknek művészetében a Bruegel-tradíció szintén jelentős szerepet kapott.

Haarlemben, Hágában és Kampenben Bruegel hatása a holland mesterekre is kiterjedt. Különösen nagy jelentőségre tett szert Haarlem, amely a korai holland realista művészet központja lett. Az itt már 1600 körül meginduló sajátosan holland tájképművészeti fejlődés Hendrik Goltzius, Jacob de Gheyn és Hendrik Vroom nevéhez fűződik, olyan mesterekéhez, akiknek művészete a németalföldi hagyományok és az olasz eredmények tanulságai alapján alakult ki. A tájkép különféle ágazataiban - a hegyi táj, a síkság, a tenger

és a folyóparti ábrázolások területén - végzett kísérleteik azt bizonyítják, hogy számukra is fontosak voltak a bruegeli iniciatívák. Még inkább fokozódott e város jelentősége a XVII. század első évtizedeiben fellépő fiatal nemzedék: Willem Buytewech, Esaias van de Velde, Jan van de Velde, Hercules Seghers, Cornelis Vroom és Jan Porcellis úttörő kezdeményezései révén. Többjüknél már utaltunk a bruegeli eredmények inspirációjának fontosságára. Avantgard jellegű művészetük kibontakozásához ez a gyors fejlődésnek indult ipari város biztosította a legkedvezőbb társadalmi, politikai és művészeti feltételeket. Haarlem a XVII. század folyamán végig megtartotta művészeti jelentőségét, noha e jeles holland tájfestők közül többen máshová települtek át. Seghers 1614-ben Amszterdamba költözött, ahol ekkor a Bruegel-hagyományt őrző flamand emigránsok fiatalabb képviselői közül még jelen volt Vinckboons és Hondecoeter. Esaias van de Velde 1618-tól kezdve pedig Hágában élt, ahol a helytartói udvar mecénástevékenysége kedvező helyzetet teremtett a művészek számára és ahol a flamand mesterek alkotásait - különösen Jan Brueghel festményeit - igen favorizálták. Ugyanitt dolgozott leideni évei után, 1603-tól kezdve 1629-ben bekövetkezett haláláig Jacob de Gheyn, és 1625-től Adriaen Pietersz van de Venne is. Hendrik Avercamp amszterdami tanulóévei után, miután ott alkalma volt megismerni a bruegeli művészeten nevelkedett flamand emigráns tájfestők műveit, Kampenben telepedett le, de mindvégig megőrizte kapcsolatát Amszterdammal.

Bruegeli eredményeket közvetítettek idegen földön a Valckenborch fivérek, akik közül Lucas már 1582-ben Linzbe ment Matthias Erzherzog szolgálatában. Onnan 1593-ban Frakfurtba távozott és haláláig ott élt, sok más honfitársával együtt. Bátyja, Maerten, a jelentéktelenebb Bruegel-követők egyike, 1585-ben hagyta el Antwerpent és végérvényesen szintén Frankfurtban telepedett le. Itt dolgozott átmenetileg (1591-94) az Európát járó Joris Hoefnagel is, akinek Bruegelhoz fűződő kapcsolatát a birtokában lévő rajzokon kívül a Bruegel rajzai után készített két rézkarca és városábrázolásainak kompozíciói is jelzik. A rézmetszéssel foglalkozó Sadeler fivérek közül itt működött egy ideig Jan (1578 táján) és Egidius (1590 körül). Mindkettőjüknek nagy szerepe volt a bruegeli invenciók alapján továbbfejlesztett tájképművészeti eredmények népszerűsítésében és a különböző művészeti centrumok közötti kapcsolatok fenntartásában, mivel vándorlásaik során igen sok itáliai és német városban dolgoztak.

A Frankfurt melletti Frankenthal volt 1587 és 1595 között az antwerpeni hagyományokban gyökerező Gillis van Coninxloo második emigrációs állomáshelye, néhány éves seelandi tartózkodás után. Ugyanitt működött - több, ma már alig ismert tájfestő mellett - Peter Schoubruck is, aki római tevékenysége idején Paulus Bril és Jan Brueghel hatása alá került, így közvetetten szintén a Bruegel-hagyományhoz kapcsolódott.

A Bruegel-tradíció legkeletibb centruma Prága volt, a császári gyűjtemény nagy Bruegel-képanyaga és három jelentős

tájábrázoló: Roelandt Savery, Paulus van Vianen és Pieter Stevens munkássága folytán, akiknek művészetét szintén átszövik a bruegeli elemek.

Az eddig említett mesterek többsége az 1590-es években legalább néhány évig Itáliában is tartózkodott. Sőt, akadtak olyanok is, akik végérvényesen ott telepedtek le: a Rómában működő Matthys és Paulus Bril, a Velencében élő Pauwels Franck és a trevisóivá lett Lodewijk Toeput. A németalföldi tájképek a XVI. század óta nagy kedveltségnek örvendtek olasz földön, a régi inventárokon kívül néhány egyéb forrás is erről tanuskodik. Az 1580-as évektől kezdve a nagy pápai építkezések kapcsán pedig nagymértékben igénybe vették a flamandok freskófestői munkáját. A négy fenti mester közül különösen Lodewijk Toeput és Paulus Bril művészete jelzi a szorosabb bruegeli kapcsolatot; az utóbbinál Jan Brueghel római tartózkodása idejére, az 1590-es évek első felére esik a Bruegel-hatás felerősödése. Az Itáliában dolgozó tájfestők műveiről Velencében és Rómában Jan, Egidius és Raphael Sadeler készített metszeteket, így azok a bruegeli eredményeken alapuló, új kezdeményezések, amelyek Jan Brueghel és Paulus Bril nevéhez fűződnek, Európa minden fontos kultúrközpontjába gyorsan eljutottak.

A bruegeli tájképművészet hatásának időbeli kisugárzását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az 1550-es évektől nagyjából a XVII. század közepéig tartott. Utaltunk arra, hogy a Bruegelt közvetlenül követő generáció aránylag keveset hasznosított a nagy mester eredményeiből, mivel a század 70-es, 80-as éveiben még nem

alakultak ki a tájképművészet szélesebb kibontakozásának társadalmi és szellemi feltételei, így kevés festő foglalkozott tájábrázolással. Az 1570-es, 80-as évekre tehető művészi teljesítményei alapján Hans Bol, Lucas van Valckenborch és Lodewijk Toeput érdemel figyelmet. Hans Bol erdei, folyóparti és téli tájrajzaival kapcsolódott a Bruegel-hagyományhoz, és ezeken a területeken ért el számottevő eredményeket. Lucas van Valckenborch munkásságában több hegyi kompozíció, erdei és téli tájkép tükrözi Bruegel műveinek recepcióját, de csak korai korszakának néhány erdei tájképén mutathatók ki újító törekvések. Toeput korai, pragliai freskóinak egyike a bruegeli tengertáj továbbfejlesztése, illetve a Bruegel-tradíció közvetítése alapján érdemel említést.

A bruegeli tájképművészet hatása legerőteljesebben az 1590-es évektől 1630-ig mutatkozott. Ez az az időszak, amelyben a németalföldi tájképművészet kibontakozása és átalakulása végbement, mégpedig két szakaszban: az első az 1590-es évektől k.b. 1610-ig, a második 1610-1630-ig tartott. A spanyolokkal 1609-ben megkötött fegyverszünet történelmileg jelentős mérföldkő, melynek hatása az egész életre, így a művészetre is kiterjedt.

Az 1590-es években nemcsak Antwerpenben, hanem Amszterdamban, Haarlemben, Velencében, Rómában, Frankfurtban, Frankenthalban és Prágában is megélénkült a tájkép iránti érdeklődés. Ettől az időtől kezdve egész sor jelentős festő és grafikus foglalkozott tájábrázolással, így Jan Brueghel, Paulus Bril, Lodewijk Toeput, Joos de Momper, Roelandt Savery, Peter Stevens, Paulus van Vianen, Hendrik Goltzius, Jacob de Gheyn és Hendrik Vroom. Mindezek a

mesterek - részben Pieter Bruegel eredményei, részben máshonnan kapott, főként olasz impulzusok alapján - ebben a két évtizedben alakították ki új kompozíciós struktúráikat, amelyek előkészítették a fejlődés következő szakaszát. Ebben az erjedést, változást hozó korszakban találtak igazi visszhangra a Bruegel által kezdeményezett újszerű valóságábrázoló törekvések, mivel egy új vásárló réteg kezdett kialakulni a polgárság körében, amely az őt körülvevő világ vonzó, sokoldalú ábrázolását igényelte. Így ebben a periódusban alakultak ki szélesebb alapokon a tájképfestészet különböző ágazatai: az 1590-es években az erdei, a tengeri és tengerparti tájkép, majd a XVII. század első évtizedében a folyóparti ábrázolás két fő típusa, a diagonális és az ortogonális, valamint a téli tájkép. Az új fejlődést reveláló valóságábrázoló törekvések azonban még erősen keveredtek a manierista elemekkel. Mégis, bizonyos alapvető változások figyelhetők meg mind az ábrázolások témáját, mind pedig kompozícióját illetően. A korábbi sokféle, többnyire fantasztikus és koherens egységgé nem formálható motívum helyett egyre inkább kevesebb, a valóságból vett, és mind gyakrabban hazai tájelemeket örökítettek meg. Kezdeményezéseik nemcsak e tematikai újdonság miatt voltak jelentősek, hanem azért is, mivel - legalábbis a legjelentősebb mestereknél - a valóságábrázolás kezdett kritériumává válni kompozícióik felépítésének, térszerkesztésének, fény-árnyék rendszerének, hangulati tartalmának. Ilyen módon a kompozíciók egyszerűsödtek, áttekinthetőbbekké váltak és a különböző térsíkok egységesebbé válása következtében levegősebbek

lettek. A bruegeli eredmények jelentős mértékben elősegítették a későmanierizmusból való kibontakozást, az új kompozíciós struktúrák kialakítását.

Az átalakulás első szakaszában Antwerpen még jelentős szerepet játszott, de már Haarlem is kezdett melléje felzárkózni Hendrik Goltzius, Jacob de Gheyn és Hendrik Vroom úttörő kezdeményezései révén. Antwerpenben az évszázadok óta jól megalapozott művészeti élet a spanyol megszállás következtében sem omlott össze teljesen. Az emigrált művészek elvesztése ugyan nagy érvágást jelentett, de a város gazdasági recessziója, társadalmi stagnálása és politikai nehézségei még nem éreztették teljes mértékben fékező hatásukat a század fordulóján és a XVII. század első évtizedeiben. A tájképfestészetben Jan Brueghel és Joos de Momper működése és később Rubens bekapcsolódása a művészeti életbe biztosította a magas színvonalat, az újító vállalkozást.

Jan Brueghel 1600 és 1610 között újszerű kompozíciós típusok kialakítását kezdeményezte - gondoljunk frontális falusi csatornát, diagonális folyóparti tájat, ortogonális szerkezetű falubejáratot és erdei utat ábrázoló műveire - és az 1610-es években készítette legkvalitásosabb tájkompozícióit. Ugyanígy ezekből az évekből valók Joos de Momper nagylélegzetű, friss ecsetkezelésű hegyi panorámái és meghitt hangulatú falusi téli tájképei. Éppen azért szolgálhatott művészetük kiindulópontul az Észak-Németalföldön működő, új művészgeneráció számára, mivel a bruegeli kezdeményezéseket új törekvések szellemében fejlesztették tovább. Ebben a művészettörténeti összefüggésben az átmeneti

korszak mestereit többre kell értékelnünk, mint ahogy azt eddig tették. Különösen érvényes ez a kívánalom Jan Brueghel esetében, akit hosszú ideig vonzó képecskék kismestereként könyveltek el. A tájképművészet átalakulásában játszott fontos szerepe, a bruegeli mintaképek továbbfejlesztése és a XVII. századi holland mesterek számára való közvetítése alapján művészetét alapvetően át kell értékelnünk. Jelentősége éppen a bruegeli kezdeményezésekhez fűződő kapcsolatainak és a XVII. századi festőkre gyakorolt hatásának elemzése folytán vált világossá. Jan Brueghel és mellette Joos de Momper, Paulus Bril és Hendrik Vroom művei igen fontos támpontot jelentettek a XVII. század második és harmadik évtizedében dolgozó holland mesterek számára.

A németalföldi tájképművészet átalakulásának második szakasza 1610 körül kezdődött, amikor a fegyverszünettel Észak-Németalföld megindult a függetlenség és a polgári fejlődés útján és egy új, tehetséges művésznemzedék kezdte meg működését. Az utóbbi évtizedek kutatásai nyomán vált egyre világosabbá, hogy jóllehet e fiatal művészek új társadalmi alapokon, újszerű művészi célokat tűztek ki, igen sok szállal kapcsolódtak a flamandokkal közös XVI. századi örökséghez és a kortárs flamand művészethez. A függetlenség megszerzése után nemzeti művészetet alakítottak ki és a manierizmus olaszos tájékozódásával szemben a hazai hagyományra, elsősorban Pieter Bruegel, illetve a hozzá kapcsolódó mesterek művészetére támaszkodtak. A hollandokat tanítványi szálak is fűzték a flamand mesterekhez: Seghers és Avercamp Gillis van Coninxloo tanítványai voltak, Esaias van de Velde Coninxloonál,

majd Claes Jansz Visscherhez hasonlóan Vinckboonsnál tanult. Igen jelentőssé vált Hollandiában - főként a XVII. század első évtizedeiben - a flamand mesterek, különösen Jan Brueghel és Joos de Momper műveinek importja. Mindezeket a körülményeket figyelembe véve nem meglepő, hogy az új utakat kereső holland festők, akiknek érdeklődését a táj nagymértékben foglalkoztatta, sokat merítettek a bruegeli művészetből, amely valóságra orientálódott szemléletével és alapvető kompozíciós újításaival irányjelző lehetett. Bruegel tájképművészetének univerzális jelentőségére és sokarcúságára mutat az a tény is, hogy eredményei a XVII. századi németalföldi tájképművészet különféle irányzatait inspirálták: legerősebben az ú.n. realista törekvéseket, amelyeket Esaias van de Velde, Avercamp, Cornelis Vroom és Jan Porcellis képviselt a XVII. század első harmadában. De befolyásolták Jacob van Ruisdael heroikus tájképművészetének kialakulását, Hercules Seghers vizionárius tájpanorámáinak születését. Haarlemben, az avantgard holland tájképművészet első központjában mutatkozott legerősebben a bruegeli művészet hatása. W.Buytewech, Esaias és Jan van de Velde, Cornelis Vroom, Hercules Seghers közös 1610-es haarlemi éveikben készült alkotásai már a valóságmegfigyelés és az újszerű komponálás érvényesülését tükrözik, bár néha még a manierista tradíció hagyományos motívumkincsével és kompozíciós gyakorlatával keveredve. E mesterek érdeklődése jórészt a topografikusra, a hazai környezetre orientálódott. Már 1600 körül megfigyelhetők Goltziusnál és Jacob de Gheynnél a holland síkság megörökítésére irányuló próbálkozások és Hendrik Vroommal megindult a holland

tengertáj ábrázolása is, de ezek a jellegzetes holland témák csak a XVII. század 2. és 3. évtizedében váltak gyakoriakká. A hazai táj és a tenger iránti fokozódó érdeklődést a győztes szabadságharc keltette nemzeti öntudat táplálta. Már régebben is rámutattak arra, hogy e téma jelesebb mesterei: Claes Jansz. Visscher, Esaias van de Velde és Willem Buytewech síkságot és falusi részleteket ábrázoló művei az 1559-ben és 1561-ben H.Cock kiadásában megjelent két rézkarcsorozat lapjainak hatása alatt készültek. R.Liess kutatásai alapján vetődött fel a ma még eldönthetetlen kérdés, hogy e különböző mestereknek tulajdonított, majd sokáig a Meister der kleinen Landschaften munkájaként jelölt kompozíciók egy része Pieter Bruegel invencióin alapul-e.

A Bruegel által kezdeményezett témák, motívumok, motívumcsoportok, kompozíciószerkezetek szervesen beépültek a XVII. századi, jellegzetesen holland tájképművészetbe. Éppen ezért ezeknek a bruegeli elemeknek a felhasználása nem annyira szembetűnő, mint a Bruegel-követőknek tartott kismesterek külsőséges imitációi, azonnal észrevehető átvételei. Bruegel hatását a XVII. századi tájfestőkre éppen ezen alapvető, mélyebb összefüggések miatt kell sokra értékelnünk, amelyek közvetlenül vagy közvetve meghatározó befolyást gyakoroltak a holland tájképfestészeti motívumkincs és kompozíciós repertoár kialakulására.

Azt a kérdést, hogy miért hatottak a bruegeli eredmények ilyen nagy mértékben a XVII. századi holland tájfestőkre, több aspektusból lehet vizsgálni. Az egyik legfontosabb a történeti

szempont. Bruegel művészete a születő németalföldi forradalom és szabadságharc par excellence művészi kifejezése, s mint ilyen, előzménye a győztes szabadságharc és a polgári demokrácia talaján kisarjadt korai holland realizmusnak. Bruegel viszonylag kisebb intenzitással hatott a továbbra is spanyol uralom alatt álló, félfeudális viszonyok között élő flamand művészekre, mivel új perspektivát nyitó zsáner- és tájfestészetének alkotó továbbfejlesztése csak egy szabadabb, demokratikus légkörű társadalom művészetében vált lehetségessé. Így a bruegeli kezdeményezések a XVII. századi holland művészetben találtak igazi táptalajra.

Felmerülhet a kérdés művészet-pszichológiai aspektusa is: hogy vajon miért kellett egy újjáalakult társadalmi bázison létrejött művészetnek ennyire a régebbi előképekhez kapcsolódnia? Amint arra már sokan - és talán a legegyértelműbben Gombrich - rámutattak, a művészi újítás és a régi példaképekből leszűrt tanulságok alkalmazása nem áll ellentétben egymással. Bruegel kísérletezései során olyan, a korát jóval megelőző, új felfedezéseket tett a természet megismerése és ábrázolása terén, amelyek a XVII. században is aktuálisak, hasznosíthatók voltak, amikor a művészek erőfeszítései a valóság még teljesebb megismerésére irányultak. A hollandoknak tehát nem kellett mindent elölről kezdeniük, ahogy azt néhány művészettörténész régebben állította. És korántsem a valóság puszta tanulmányozása útján jutottak el új eredményeikhez, amint azt egyesek vélték. Vizsgálódásaink is azt támasztják alá, hogy a művész a

hagyományból tanulja meg, hogyan ábrázolja a természetet. "Valamilyen kiindulópontra, összehasonlítási léptékre, mércére van szükségünk, hogy egyáltalán elindulhasson az alkotás és hozzáillesztés, majd újraalkotás folyamata, amely aztán végül a befejezett ábrázoláshoz vezet." (Gombrich).

A XVII. századi holland művészek számára az egész XVI. századi, flamandokkal közös művészeti múltból egyértelműen Bruegel tájképművészete volt a legfontosabb. Itt jutunk el e kérdéskomplexum harmadik aspektusához, ahhoz, hogy miért a bruegeli művészetet részesítették előnyben. Bruegel az elődök és kortársak jórészt a "tudott" táj elképzelésén alapuló sémái helyett a valóságos, a látott tájjal összeegyeztethető, komponált tájkép kialakítására vállalkozott, megteremtve hozzá az újszerű művészi eszköztárat. Azáltal, hogy a részleteket szerves egységbe rendezte és nagy lélegzetű, a valóságoshoz hasonlító kompozíciós szerkezetbe helyezte, olyan új képi struktúrákat dolgozott ki, amelyek a továbbfejlődés jóformán egyedüli alapját képezték. Az egész XVI. századi németalföldi művészetben megközelítőleg sem volt hozzá fogható nagyszabású alkotó tehetség, művészetének sokoldalúsága, mélysége és önállósága egyedülálló. Pieter Bruegel teremtette meg az ember- (zsáner) és a természetábrázolás (tájkép) újkori kibontakozásának előfeltételeit és alapját Észak-Európában.

A témával kapcsolatos könyveim, tanulmányaim

"Landschaftzeichnungen aus der Nachfolge Pieter Bruegels d.Ä." *Jahrbuch der Berliner Museen.* Berlin, 1964, XVII, 92

Bruegel és korának németalföldi festészete. Budapest, 1970, (Corvina, német, francia és orosz nyelven is)

Bruegel and his Age. New York, 1970 (Taplinger)
" " " " New York, 1971 (Abner Schram)

Gerszi 1971 *Netherlandish Drawings in the Budapest Museum. Sixteenth Century Drawings.I-II.* Amsterdam, New York, 1971 (Van Gendt, Abner Schram)

Gerszi 1976 "Bruegels Nachwirkung auf die niederländische Landschaftsmaler um 1600. Herausgestaltung der Waldlandschaft." *Oud Holland,* 1976, 201

Gerszi 1978 "Zur Zeichenkunst des Esaias Van de Velde". *Acta Historiae Artium,* XXIV, 1-4, 1978, 273

Gerszi 1979 "Pieter Bruegel hatása David Vinckboons és Gillis d'Hondecoeter művészetében". *A Szépművészeti Múzeum Közleményei,* 53, 1979 125, 295 (franciául is)

Gerszi 1981 "Landschaftsdarstellungen von Pieter Bruegel und Hercules Seghers". *Pantheon,* XXXIX/2, 1981, 133

Gerszi 1981/a "Pieter Bruegel und die niederländische Landschaftskunst". *Sitzungsberichte. Kunsthistorische Gesellschaft zu Berlin.* N.F. Heft 28/29, 1981, 4

Gerszi 1982 "Pieter Bruegels Einfluss auf die Herausbildung der niederländischen See- und Küstenlandschafts-darstellung." *Jahrbuch der Berliner Museen.* XXIV, 1982, 143

Gerszi 1982/a *Paulus van Vianen. Handzeichnungen.* Hanau am Main, 1982 (Dausien), Leipzig (Seemann)
Paulus van Vianen. Tekeningen van een Zilversmid. Amsterdam, 1983 (Meulenhoff-Landshoff)

Gerszi 1985 "Joos de Momper und die Bruegel-Tradition". *Netherlandish Mannerism. Nationalmusei Skriftserie.* N.S. 4., 155

Gerszi 1986 "Jacob van Ruisdael und die Bruegel-Nachwirkung". *Orient und Okzident im Spegel der Kunst. Festschrift Heinrich Gerhard Franz zum 70. Geburtstag.* Graz, 1986, 139, 546

GERTINGER Adolf gyűjtő

szerzik be régi pénzeiket. Ezen helységek római katonai állomáshelyek lévén,[1] igen gyakoriak voltak bennök a különböző korból származó római pénzek. De csak voltak, mert az egykor kimeríthetetlennek látszó lelőhely már néhány év óta mindig kevesebb és kevesebb érmet szolgáltatott a gyűjtőknek és ma csak a legnagyobb utánjárással lehet onnan egy-két érmet szerezni. Ezen római telepeknek Zomborhoz való közelsége magyarázója annak, hogy városunk gyűjtői különösen a rómaiak numizmatikai emlékeinek gyűjtését kultiválják.

A gyűjtők második főfészke Ujvidék, amely ebben a tekintetben nem áll az előbb említett mögött. Az ujvidéki numizmaták a Szerémségből, különösen Mitrovicáról és Bánostorról szerezték be régi pénzeiket, melyeknek legnagyobb része itt is római. Zombor legrégibb gyűjtője, kinek nevét még idősebb urak őrzik emlékükben, *Gertinger Adolf* volt, a Ferenc-csatorna egykori igazgatója. Szép gyűjteményének, melyet a XIX. század első felében szedett össze, legnagyobb részét római érmek alkották. Gyűjteményét öreg korában eladta, de hogy ki vette meg, azt nem kutathattam ki.

Num. Kozl 1906 134.p.

116 Pester Lloyd. Pest 1865. jan. 20 XII. évf. 16. sz.
117 *Schmall* i. m.
118 FL, IX. 27. Testületek. PLC Meisterbuch.
119 *Illyefalvi* i. m.
120 Pester Lloyd Kal ... 1859. Neve nem szerepel.
121 FL, IX. 27. Testületek. PLC Meisterbuch.
122 *Illyefalvi* i. m.
123 OL, A 82 Belvárosi plébánia. Házasságkötések anyakönyve. 1805. nov. 23. Vőlegény: Ignatus Lenhard colebs, menyasszony Victoria Kovatin coliba.
124 Pester Lloyd Kal ... 1862.
125 *Schmall* i. m. p. 379.
126 FL, IV 1202/c Intimata AM 8246.
127 *Illyefalvi* i. m.
128 *Dercsényi Dezső:* Pest megye műemlékei II. Budapest 1958.
129 *Illyefalvi* i. m.
130 *Dr. Füves Ödön:* A pesti görög templom építéstörténete. Építés-Építészettudomány VII. kötet 1—2. sz. 1975. p. 165.
131 FL, IV. 1202/c Intimata AN 2215. Halálakor 48 évesnek jelölik, ebből visszaszámolva állapítottuk meg születési idejét.
132 FL, IX. 27. Testületek PLC Meisterbuch.
133 OL, A 82 Belvárosi plébánia. Házasságot kötöttek anyakönyve.
134 *Illyefalvi* i. m.
135 Lásd 131. sz. jegyzetet.
136 FL, IX. 27. Testületek. PLC Meisterbuch.
137 FL, IV. 1202/cc Test. AN 6446.
138 *Illyefalvi* i. m.
139 FL, IX 27. Testületek. PLC Meisterbuch.
140 *Illyefalvi* i. m.
141 FL, IV. 1202/cc Test. AN 1410.
142 Ua.
143 FL, IX 27. Testületek. PLC Meisterbuch.
144 *Illyefalvi* i. m.
145 FL, IV. 1202/k Vegyes céh és iparügyek. Lakatos és Sarkantyús céh.
146 Ua.
147 FL, IX. 27. Testületek. PLC Meisterbuch.
148 *Illyefalvi* i. m.
149 Pester und Ofner Wegweiser 1847.

Gertler Anna
ipari munkásnő
22 éves
(T. B. C.)
1946 VII. 5
Ohudai izr.

Halotti főkönyv
848 folyosz

Wertler János épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton , 6 000 Ft-os dijazás

Társtervező: Sinkovits Sándor, Simon Pál

Kiosztották a kórházak korszerüsitésére kiirt pályázat dijait

Magyar Nemzet 1964. február 25. 3.l.

Gerula István

Budapest, XV. Ujpalota, 3-4-5-6. sz. lakóépületei. - Beépitési terv: Tenke Tibor, épitészek Gerula István és Csordás Tibor, statikusok Krupics Mihály, Holló János, Tóth Elemér. - Ismertetés.

Magy.Ép.Ip. 1972.1.sz.2.l.

MDK

Gertler

Európai Isk. Francia-Magyar kiáll.

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

GERTLER TIBOR

1947-ben mint a párizsi magyar csapat tagja állított ki Budapesten a Francia-magyar kiállításon 1947-ben

György-Patachi 1990 26, 153. p.

igmond talán a tokaji terveket követve végeztették a vár
lyreállítását, míg Kassa és Szatmár újra a király fennha-
sága alá került.[22]

EK

D'ordine della Regia Mtá Vra mi é stato significato dal V. Marchese don' Annibal Gonzaga etc. che la Sacra Ces.[ea] Mtá del'Imperatore, mio Clemen.[mo] Sig.[re], comanda ch'io debba transferirmi in Vngaria Superiore, et Transiluania, per essequire quel tanto mi sará imposto, et ordinato dal Prencipe di Transiluania; Má perche l'aria di quel paese non conferisce alla mia salute, massime nell'estate, essendo io l'anno 1640., che fui pur d'ordine della medema Mtá Ces.[ea], per leuare le misure, e disegni, che tengo ancora presso di me, di tutte le fortezze, e frontiere col Turco, stato amallato sei mesi continui, con non poco pericolo di perdere la uita, come puol testificare il V. Conte Paulo Palfi, et per non saper io la lingua Vngara, ne Transiluana, et anco per non esser io asuefatto al souerchio modo di beuere, che usono in quei Paesi, massime con forastieri; Spero perció che Sua Mta Ces.[ea] non uorra permettere ch'io debba andare in Transiluania: delle fortezze, et frontiere dell'Vngaria Superiore poi, senza ritornarui, io potrò far quá li disegni, sopra le misure, che già tengo, Pure quando la Mtá Sua fosse poi rissoluta ch'io ui ritornassi, et [illegible][mo] sará sempre ad essequire

Gertler Tibor

Magyar származásu francia festőművész kiállitása nyilt a Kulturális Kapcsolatok Intézetében. 30 rajzot állit ki. A kiállitást Korbacsics Pál a Magyarok Világszövetségének titkára nyitotta meg.

Magyar Hirlap 2.évf.197.sz.8.old.

Tibor Gertler

megnyilt Budapesten kiállitása.1927 óta dolgozik a művész Párizsban.

Magyar Hirlap 2évf.2ól.sz.

GERTLER TIBOR, festő

Aug. 20. A Külföldön élő magyar mesterek Óbudapesten, c. kiállításon szerepeltek: a konstruktivista svéd Korbát Alfréd, az é[illegible]zakamerikai Kepes György, Braun Vera, Frank Magda Gertler Tibor, stb. 26. old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten. 24. old

Muzsák, Zeneműk Magazin, 1970. 2. sz. Bpest.

MDK

Gertler Tibor

Álló akt, tusrajz

Francia-magyar kiáll.kat. 1947. ápr.-máj.

MDK

Gertler Tibor

Párisi m. hirek. Magy. Nemzet, 1947. jul. 15.
5. l.

Gertler Tibor

(Párizs)

rajz, reprodukció

Nagyvilág, 1960. 9. szám 1388. oldal

Gertler Tibor M.D.K.

Párizsba n élő magyar száramazásu müvész.

Budapesten végezte a Képzőmüvészeti Főiskolát.
Párizsba ment, majd Bruxellesbe, ott festőiskolát
nyitott. A háboru alatt a francia ellenállási moz -
galomban részt vesz.
Tanit és kiállitásokon szerpel Párizsban

Murányi -Kovács Endre: Két párizsi müvész mütermében

Tükör 1965. febr. 2.1.

Gertler -ibor

Párizsba a élő magyar származásu művész.

Budapesten végezte a Képzőművészeti Főiskolát.
Párizsba ment, majd Bruxellesbe, ott festőiskolát
nyitott. A háboru alatt a francia ellenállási moz -
galomban részt vesz.
Tanit és kiállitásokon szerpel Párizsban

Murányi -Kovács Endre: Két párizsi művész mütermében

Pikkör 1965. febr. 2.1.

MDK

Gertler Tibor, graf.

Álló akt. Tusrajz.

Európai iskola XV.- Francia-magyar kiállitás.1947. ápr.2o.-máj.18. Kat.

M.D.K.

Gertler Tibor festőművész

Párizsból jött haza, ahol három/középiskolában rajzot tanit.
Magyarországon "...a huszas években a Képzőművészeti Főiskolán tanult. Mestere Benkhardt volt."Annak idején a politikai helyzet miatt ment külföldre fivérével együtt, aki hegedümüvész. Harmadik testvérük Gertler Viktor filmrendező.

Korolovszky Klári: A három testvér...
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. okt. 6. V. évf. 40. sz. 34-35. l.

Gertler Tibor

Párisban élő festőművész.
Budapesten végzi a Főiskolát, utána Párisba megy, majd Bruxellesbe és itt festőiskolát nyit. A francia összeomláskor, 1940-ben Lyonban van. Ellenállók között: Magyar Független Mozgalom lyoni csoportját szervezi. Háború után újra Párisban. 29 gimnáziumban tanít rajzot.

emlitve.

Tükör, 1965 február. 5. szám, 31. l.

Gertler Tibor

Női akt.

Rajz, reprodukció.

Tükör, 1965 február. 5. szám, 31. l.

MDK

Gertler Tibor

Tanulmányfej, szén

Képzőm.Főisk.kiáll. ifjusági. Ernst Muz. 1924.

15. 1.

MDK

Gertler Tibor

Tanulmányfej, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

15. 1.

Gertler Tibor

96-100. Tussrajzok

Francia, spanyol köstörténeti és magyar művészek
kiáll. N.Csal. 1948. aug.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. ipa rm. kiáll. Fényes A. -terem, 1960.

MDK

Gertler Tibor, festő

Magyar származású francia festő-
művén (S. Viktor s S. Endre fivére).
Kitüntetést kapott De Gaulletól.
Grafikai kiállítása a párizsi Magyar
Házban tekinthető meg.
—: A Nemzeti Érdemrend Lovagi fokozata

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 7.

MDK

Gertler Tibor, festő

Magyar származású francia festőművész.
(Gertler Viktor és Gertler Andor fivére.)
Grafikai kiállítást rendezett a párizsi
Magyar Házban. De Gaulle elnök kitün-
tette.
-: A Nemzeti Érdemrend Lovagi Fokozata

2.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1967. jan. 7.

r Hirdető
JTÓFIGYELŐ
pest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1900 DEC 17

NÉPSZABADSÁG

Gertler Tibor

déget fogadhat.

— GERTLER TIBOR Franciaországban élő magyar származású festőművész grafikáiból nyílt kiállítás a párizsi Magyar Házban. Az ünnepélyes megnyitón ott volt Jacques Marette miniszter, valamint Valkó Márton párizsi magyar nagykövet.

— A Kürschák

Budap

S.A.

MASYA

Gertler Tibor, festő MDK

Franciaországban élő magyar származása festőművész.

Grafikái ból Kiállítás nyílt a párisi Magyar Házban.

—: Hír 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. dec. 17.

M.O.K.

Gertler Viktor rendező

Karikaturája Lázár Mária ninmű-
vésznőről.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1937. május 23-29.
XXVII. évf. 41. lap.

Gertlgruber

terve: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /hagyrészt a Hajózási Igazgatóság anyagából/.
A királyi palotához tartozó vizmü tervrajzai:

„BT. 82.-ig terjedően (BT. 65-től) námorási sorrendben a vizmü sínhtervei: 1835-ben Gertlgruber Ingenieur Hauptmann és Otto Mieronymy aláírásával. („BT. 80. copiert.")"

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép
185. l.

Építési és

Gertlgruber

Ingenieur Hauptmann. Ö és Otto Franz Hieronymy 1835-ben részletterveket hézítettek a budai palotát kiszolgáló királyi vízműhöz. A tervek a meglévő beren-elezés megújítása céljából hézültek.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

37.l.

D Gertner Henrik

1904/5 – 1907/8

vem Gärtner ?

Ferképzomfoiskèvk

85. C.

éveiben), Velencében (1581. és hosszabban 1589-től) és Rómában (1597—99). Sokoldalú, de nem oly impulzív, mint öccse, teoretikus, mint Lodovico, író és költő, az akadémián ő adja elő az elméletet, könyv- és éremgyüjtő. Kora legkiválóbb rézmetszője, mintegy 270 lap van tőle. Széles, erőteljes vonalú metszeteire egy Rómában élő német-alföldi metsző, Cornelis Cort volt befolyással. A nagy festői hatású, szabad vonalú, mások műveit reprodukáló rézmetszet mestere (Veronese keresztrefeszítése, Madonnája, Szt. Katalin eljegyzése, Tintoretto Szt. Antal megkísértése, nagy Keresztrefeszítése), továbbá arcképek (Tiziano életnagyságú arck.), saját mitológiai és allegórikus kompozíciók, illusztrációk Tassóhoz, színpadi jelenetek és tankönyv kezdők részére. Egész iskolája volt a XVI. sz. végén és a XVII. sz. elején. Festői munkái között része volt a Pal. Farnese (Róma) freskóin: Galateát elrabolja Polyphemos, Aurora elcsábítja Kephalost; e kép befejezése után összeveszett öccsével és elhagyja Rómát (1600), azután a pármai herceg palotájában (Parma, Pal. Giardino, ma katonai iskola) festett tanítványaival mitológiai, szerelmi történeteket ábrázoló mennyezetfreskókat, melyek utolsója közben meghalt. Legjelentékenyebb oltárképei: Szt. Jeromos áldozása, Mária mennybemenetele (1590, Bologna, képt.), Szt. Ferenc látomása (Bécs, Kunsth. Mus.). Öccsével együtt egyike az elsőnek, aki a Rómában élő flamand Bril-testvérek hatása alatt az első önálló tájképeket festi Olaszországban: Sziklás táj vízben fürdő férfiakkal (gouache-kép, Pitti). Kiváló arcképe: Johanna Parolini-Guicciardini karosszékében ülve, kezében könyvvel.

C., 3. *Annibale*, festő, előbbi öccse, * Bologna 1560, † Róma 1609. Előbb

Gertner János

unaritalos

Rozsnyó | 1785 körül

ev. templom

~~ott~~ orgona-

nehrény

Jml. (antalosok)

Dercsényi : Somogyvár

A budai Szent György-relief.

A fenti címet csak némi habozás után írtam jelen értekezésem elé. A középkori magyar fő- és székvárosnak levéltárilag és irodalmilag bebizonyított művészi gazdagsága és a szegényes régészeti emlékállomány között tátongó szakadékok olyan óriásiak, hogy az épségben fennmaradt és pontosan datálható vagy lokalizálható szoborművek a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak. Azok az aggályok, melyek az általunk meg-

A Fővárosi Múzeumnak a budai Halászbástyában elhelyezett kőemléktára körülbelül egy évvel ezelőtt megszerezte a szóbanforgó kődomborművet, mely minden bizonnyal az egész gyüjtemény történetileg és művészileg legkiválóbb darabjai közé iktatandó. Egy erős kőlapból áll, melynek alsó szélessége 112 cm, míg felső szélessége 102 cm, középső magassága pedig 65 cm. Legnagyobb vastagsága 18 cm, legkisebb 7 cm. Tehát nem egészen reguláris kőlapról van szó. A bázis teljesen szabályos vízszintes vonalat követ. A kőlap pedig — amint ez a két hosszoldal eltérő méreteiből kitűnik — felfelé oly módon keskenyedik, hogy a két függőleges oldal könnyű (de ugyanazt a rádiuszt feltételező) görbülést mutat. A felső oldal viszont teljesen önkényesen hullámzó vonalvezetéssel bír, mely csakis a rendelkezésre álló kőtömb eredeti alakjára vezethető vissza. A két oldalsó él hajlásából és ívvonalából evidensen kitűnik, hogy darabunk egy karcsú, késő gót orommező timpanondíszét alkotta, melynek könnyűszerrel rekonstruálható magassága domborművünknek több mint kétszeresét tette ki, ha a fiktív körzőív rádiuszául a kőlap bázisának kétszeresét vesszük, ami megfelel a késő gót arányossági rendszernek. A felső orommezőben valószínűleg a

Gertner Nándor.

Művei szerepelnek a Szinyei-Merse társaságának tavaszi szalon-második kiállításán.

Esti Kurir, 1927, márc. 27

MDK

Gertner Mándor, festö

Leányka.

Az Ernst-Muz. kiállitásai CXLVII. -Munkácsy-Céh VII. sors.egybekötött repr. kiáll. Bp.1934 május Kat.9.1.

M.D.K.

Gertner Mihály, asztalos m.

Veszprémi mester. 1832-33 évi portio tartozása
Adat 1852-ből.
5.20.Ft.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

250.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,
1963

MDK

Gertyányi Németh Gyula, grafikus

Csöszház,	rajz
Szénás szekér,	"
Tájkép,	"
Drótostót,	"

Corvin Mátyás IV. Képzőművészeti Kiállítója. 1911.
Kat.

Gerubern Vilmos MDK

Csendes Duna, olf.

Műcsarnok 1960. Képző- és Iparművészeti kiáll.

Gerubner Vilmos MDK

Nagykörut, kréta-akv.

Vigadótér, kréta-akv.

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

a. D. K

GERUPP József szobrász

Eszéken

1760. Kutjevo-(Pozsega m.) jezsuitákvak végzett szobrászmunkákról nyugtát adott.

Agghazy: Barokk szobrászat... Bp. 1959

I. 199. l.

Gervai Tamás 1

AZ UTÓBBI ÉVEKBEN a fekete-fehérre keményített, tónustalan fénykép, a fotógrafika mind szélesebb körű alkalmazását tapasztalhatjuk. A reklám- és könyvszakma, de a modern képzőművészet eszköztárának is nélkülözhetetlen részévé vált. Természetesen nem egyirányú folyamatról van szó; a fotóművészet is bőven merít más művészeti ágak — még a költészet módszereiből is.

Magyar Hirlap 1980/6/12

Csajka: Epigrammák fotóban

GERTLER Sibor

M.D.A.

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... 337.l.

Gertler Tibor

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE

ÉS

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

TIBOR GERTLER

FRANCIA FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1969 JÚLIUS 18-ÁN, PÉNTEK DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓTERME

BUDAPEST, V. DOROTTYA U. 8

Gerstley Tibor

Született 1902-ben. Festő. Tanulmányai: budapesti Képzőművészeti Főiskola (Burghardt Rezső) és Miskolc-i művésztelep egyik tagja.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l. 106 l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gertler Tibor

1969 JUL 29

TÜKÖR
Budapest

1021

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓTERME GERTLER TIBOR KIÁLLÍTÁSA

Négy évtizede külföldön élő festőművész mutatkozott be a hazai közönségnek. Művészi tevékenységét a közelmúltban Párizs város ezüstérmével jutalmazták, de a magyar kultúra franciaországi terjesztésében is nagy érdemei vannak. Tárlatán huszonkilenc grafikáját láthatjuk, melyek két fő témája az ember — többnyire finomvonalú akt-tanulmányok — és a természet, melyet mindig rendkívül dúsnak, élettel telinek ábrázol.

18 T

között bemu-
rőt, a Hattyúk
artacust.

va
vent Garden
ben
nitványával
akszimovával
Vasziljevvel

Makszimova
és Vasziljev
a Diótörőben

Gertler Tibor

Később Belgiumban élt. Párizsban tartózkodik. Képzőművészeti tanár.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l 106 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

MDK

Gertler, [Tibor], grafikus

Gertler Tibornak, [Tibor Gertler], a magyar származású francia grafikusnak kiállítása lesz a Kult. Kapcsolatok Intézetében.

–: Magyar képzőművészeti bemutatók külföldön 13.

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 5.

MDK

Gertler Tibor, festö
szül.1902

/Szerepelt 1947 Páris: "Groupe des Beaux--Arts/
kiállitáson is./

214,215.sz. Tus

Stockholmi grafikai tárlat. 1948.April.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/. Katalog. 3o.l.

GERTLER TIBOR

Művei szerepelnek az alábbi tárlaton.

Artner Tivadar: Külföldön élő magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban.

Békés Megyei Népújság. 1970. szept. 27.

Gertler Tibor

Az Egyesült Államokból küldte el műveit az alábbi tárlatra.

Artner Tivadar: Külföldön élő magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban.

Veszprémi Napló, 1970. okt. 3.

Gertler Tibor

szül.: 1912. Festő. Párizsban él. 1969-ben Bp-en volt kiállítása. műveiből ajándékozott a Képzm. műv.-nak. Kiállított művei:

Kis út, 1966.	tus	320 × 490 cm
Szőlőben 1967	"	— " —
Fal mentén	"	— " — (repr.)
Út az erdőben	filctoll	470 × 630 cm
Falu vége	"	— " —

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ külföldön.
Bp. műcsarnok, 1970. Kiáll. sat. Bev.: Dr. Bognár József

Gertler Tibor

magyar származású francia festő-
művész műveiből nyílik meg kiállítás
ma délután a Kulturális Kapcsolatok
Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében.

Magyar Nemzet 1969 július 18.
4. old.

Gerţler Tibor festimiveri 2

a Párizsi Iskola hatásai alatt

alakította ki nyelvét.

Magyar Nemzet
1969 július 29.
4. old

Gertler Tibor festőművész 1.

Ziállítása a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Ziállítótermében

Magyar Nemzet
1969 július 29
4. old

MDK

Gertler Tibor

Sós E.: Francia, spanyol közt. és párizsi magyar müv.kiáll. a N.Szalonban. Népszava 1948. aug. 18.

Gerlach Tibor rajzoló.
Brüsszelben él.
Szerepel az Ernst Múzeum
kiállításán

Győr 1936 IX. 29

Pest. Napló 1936. IX. 27.

Gertler Tibor

— **Az Ernst-Múzeum évadnyitó kiállítása.** Az idei évaddal fennállásának *huszonötödik* esztendejéhez érkezett az *Ernst-Múzeum*, amely ezt a nevezetes évfordulót bizonyára multjához méltó, jubiláris kiállítás keretében fogja megünnepelni. A lefolyt negyedszázad alatt az Ernst-Múzeum olyan jelentős munkát végzett a századeleji magyar művészet propagálása körül, hogy arról csak a legteljesebb elismerés hangján lehet megemlékezni. A rendezendő ünnepi kiállítás rövidesen módot és alkalmat ad majd rá, hogy részletesen is méltassuk Ernsték elévülhetetlen érdemeit. Ezért most beérjük a várható esemény puszta jelzésével s csupán ma megnyíló, évadnyitó kiállításáról számolunk be. A csoportkiállítás kiemelkedő értéke Th. Th. *Heiné*-nek, a *Simplicissimus* híres karikaturistájának pompás rajzsorozata, amely a kiváló művész ismert kvalitásait a maga töretlen erejében és lendületes frisseségében mutatja be. A színes lapok egykép dokumentálják mesterük szatírikus elmésségét, humanista lelkességét és páratlan rajzkultúráját. Szűkszavúságában is sokatmondó művészet ez, amely a gyilkos gúnytól a szenvedőkkel való közösségvállalásig gazdag érzelmi skálát szólaltat meg, fölényes virtuozitással. A kiállítás magyar résztvevői közül elsősorban Gertler Tibor, egy Belgiumban élő fiatal, tehetséges grafikus tart számot komoly elismerésre, finom és bravúros rajzaival. *Amos* Imre romantikus hangulatú képein Berény—Derkovits—Gulácsy-hatások keverednek össze, több izléssel, mint egyéni alakító-készséggel, kissé bágyadtan és színtelenül. Színesebbek *Anna* Margit temperái, amelyek közt akad néhány figyelemreméltó darab, bár egész kollekcióját valami egyhangú modorosság veszedelme fenyegeti. —*io.*

P. N. 936. IX. 27

Gertler Tibor rajzoló

Brüsszelben él.

Szerepel az Ernst Museum

jubileumi kiállításán

Pesti Hirlap 1936 IX. 27

Gerthes Tibor

Kerepel az Ernst Museum
csoportkiállítása

Pesti Hirlap 1936 X. 9

Gerstl Tibor festőművész

Brüsszelben él.

Szerepel az Ernst Múzeum

25 éves jubileumi kiállításán

Pesti Hírlap 1936 IX. 22

— **Az Ernst múzeum jubiláris kiállítása.** Vasárnap délelőtt nyitotta meg 25-ik jubiláris esztendejét az Ernst múzeum. Ez a negyedszázad a modern magyar művészet igazi kialakulása. *Ernst* Lajos és hűséges munkatársa *Lázár* Béla, kitűnő ízléssel keresték és találták meg a tehetségeket. Aki ma jelent valamit, vagy az elmult két és fél évtizedben dicsőséget hozott a magyar képzőművészeti kultúrának, az a nagymezőuccai termekben csillogtatta meg képességeit. Ebben az esztendőben még gondosabban válogatják meg az anyagot, mint a multban. Az évadnyitó kiállítás szenzációja Th. Th. *Heine*, a *Simplicissimus* híres rajzolójának a magyar közönség előtt való megjelenése. A' élet furcsaságait, a kikiáltott és a való igazság közötti ellentéteket látja meg ez a legnemesebb értelemben vett karikaturista. Aki ilyen nagyszerű művész és kegyetlen igazmondó, feltétlenül szembekerül a sablonokra, apró és nagy üzleti gazságokra berendezett társadalom vezető rétegével. Becsukhatták, várfogságra ítélhették, de ezek a rajzok mindig visszatükrözik ennek a korszaknak fonákságait. Kitűnő grafikusnak bizonyult *Gertler* Tibor, a Belgiumban élő fiatal művész. *Amos* Imre és felesége *Anna* Margit közös úton járnak. *Bernáth* Auréltól hatása alól még nem tudják kivonni magukat, de közel sem egyszerű utánzók. *(p. ö.)*

Két kiállítás, I

PÁRIZSI VENDÉGÜNK, GERTLER TIBOR. A plakát *Tibor Gertler* francia festőművész jelzi nevét, mi azonban maradjunk inkább a magyar névhasználatnál. *Gertler Tibor* kiállítása megnyitására készült, be bátyjának, *Gertler Viktor* filmrendezőnek a temetésére érkezett. (Másik bátyja, a két hétre szintén hazalátogató, *Gertler Endre* hegedűművész. Párizsban így emlegetik őket: a Gertler-dinasztia.)

— Nem kéviselek iskolát — mondotta Gertler Tibor, miközben a Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett tárlaton elbeszélgettünk vele. — Intellektuális komplikáltság helyett az élet ihletését keresem. *Nem hiszek abban, hogy a művészet a befelé forduló köldöknézésből születik.* Amikor emlékeimet idézem, legfeljebb újra emésztem és ismét felidézem azt, ami kívülről került belém. Az élet a dinamikán keresztül nyilvánul meg a számomra.

Rajzai valóban nem tartoznak iskolához, de ha mégis megkíséreljük, hogy elegáns, könnyed, realista grafikáit besoroljuk valahová, akkor az *Écoles de Paris* táján kell keresnünk, vagy még távolabbról *Van Gogh* rajzait idézhetnénk fel. De ami Van Gogh-gal közösnek tűnik benne, az csupán külsőleges hasonlóság; a vonal tiszta kaligráfiája, a tónusok nélküli tollvonás futása és izgalma is más természetű; egészséges, nem a Van Gogh-i őrülettel határos. Gertler szerint a mozgás megragadására a vonal kitűnő eszköz, s leginkább a valőrök nélküli tiszta rajz alkalmas erre. Az élet ihletésére hivatkozik, de nem tartja az embert az élet, a létezés kulcsának.

— Az ember szerintem csak része egy hatalmas komplexumnak. Ma már a kozmoszban is, kitárult távlatokban keressük a harmónia titkát. Újabban a táj izgat, titkos dinamikájával. Szeretek kint ülni a szabadban, ahol sok minden jön felém, és az ott érzett elragadtatás, a csodálat a rajz impulzusa.

— 1927 óta Párizsban dolgozom. Most egy nagy *neuillyi* kollégiumban oktatok, ahol nyomorék gyerekekkel foglalkozom. Ők, akik valamilyen módon megnyomorodtak, de szellemileg épek maradtak, a rajzolás és a festés örömében nyerik visszza biztonságukat az életben, válnak alkotókká, érzik át saját fontosságukat, hasznosságukat.

Gertler Tiborban nemcsak a humánus festőt, hanem a magyar kultúra barátját és szervezőjét is köszönthetjük. Az elsők közé tartozott, akik nyomban a háború után kezükbe vették a magyar—francia kulturális kapcsolatok ügyét.

Mostani budapesti kiállítása ennek a barátságnak újabb dokumentuma.

Bojár Iván

MAGYAR HIRLAP
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 136-048, 337-748, 340-726
1969 JÚL 2 9

...ikat festő-mázolókat, személyesen.

...sokat és ...llé segéd- ...brigadban ...ahol szál- ..., különszomba- ...jegyet, — ...biztosí- ...4. Ktsz. ...Auróra u. ...'.

...UNB ...RI ...NBASZI ...CSI- ...OT, ...ZITTO ...VII., ...10. ...UNB ...GRF) ...KAI. ...OOI ...SEI ...50 ...LOT, ...ZIIIO ...XIII., ...a. 29. ...UNB ...LOKET ...ZOI, ...MOLOA ...ZIIIO ..., X., ...a. 10. ...UNB ...LOKET, ...ZIIIO ...XIII., ...h ot ...UNB ...OKET,

építész, szakipari és gépesztechnikus-normatechnológusi munkakörbe épületgépészt,

kalorikus tervezőt,

gyors-gépírókat,

eret'ségizett adminisztrátorokat,

takarítókat és éjjeliőröket.

Jelentkezni lehet: KÖNNYŰIPARI SZERELŐ ÉS ÉPÜLET-KARBANTARTÓ VÁLLALAT, Budapest, X., Jászberényi u. 34—36. Személyzeti osztály

Beton- és Vasbetonipari Művek váci telepe (Vác, Kisrét dűlő 1.) azonnali belépésre felvesz férfiakat betonelemgyártó munkakörbe. Munkásszállást, üzemi étkezést biztosítunk. Útiköltséget térítünk. Két hetenként szabad szombat. Felvétel személyes jelentkezés esetén.

BÚTOR

...utervételi: ...agyate...ot, típusbútorokat ...alót, kombinált re...amiét, nibasat is. — ...unaneműt, szőnyeget ...önyveket. 336-966.

ADÁS-VÉTEL

3 db háromszárnyú redőnyös ablak és 2 szárnyú ajtó eladó. — Tel.: este 688-063.

INGATLAN

SZAKMUNKÁS-TANULÓKAT

ALKALMAZ

a

KISPESTI TEXTILGYAR, Budapest, XVIII., Fáy u. 2.

1969. SZEPTEMBER 1-RE AZ ALÁBBIAK SZERINT:

FONÓ ÉS SZÖVŐ TANULÓNAK

14 éves korú lányokat és fiúkat 2 éves időtartamra, univerzális képzésre, 15—17 éves korig, 1 éves rövidített képzésre.

TEXTILNYOMÓ IPARI TANULÓKAT

csak fiúkat 3 éves képzési időre

A szakmunkástanuló havi ösztöndíjat, ezenkívül a szülőktől távol lakók havonta 200,— Ft különélési pótlékot kapnak.

A szakmunkás-képesítés megszerzése után magas kereseti lehetőséget biztosítunk.

Fonó-szövő szakmunkásaink 1600—2000,— forintot, — gyakorlott textilnyomó szakmunkásaink

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR HÍREK
1967 ÁPR 22

1021 *

Gertler Tibornak, a Párizsban élő magyar származású festőművésznek, a közelmúltban a Párizsi Magyar Házban, a Francia—magyar Egyesület és a párizsi Magyar Intézet rendezésében, önálló kiállítása volt. A kiállítást a francia—magyar baráti kapcsolatok jegyében rendezték, s az ünnepélyes megnyitáson megjelent s beszédet mondott Valkó Márton magyar nagykövet és Jacques Marette francia postaügyi miniszter. A kiállítással egyidejűleg a kiváló művészt De Gaulle köztársasági elnök a francia Nemzeti Érdemrend lovagi fokozatával tüntette ki.

A képen: a kiállítás megnyitása.

— Egyszer te is mosoga

— Volt két dupla . . .

Gertler Tibor

GERTLER TIBOR, TH. HEINE, ÁMOS IMRE ÉS ANNA MARGIT AZ ERNST MUZEUMBAN. Elhanyatlott rajzművészetünk újra elevenné lett *Gertler Tibor* rajzaiban, amiket Belgiumból hozott haza, hogy bennük itt az újjászületett nagyszerű vonal-bűvészkedést meg-

Művészet 1936. 2. sz. 43. l.

csodálhassuk. Szinte egy-vonalba fogott kifejező ereje olyan egyszerű és mindent mondó, amilyen csak a mai rajzművészet csúcspontjain található és úgy érzik, már nem is fejlődhet tovább. Tehetsége épp úgy képesíti gyöngéd finomságokra, mint torz erőteljességre és jellemző készsége a lélek pillanatnyi hangulatát épúgy kifejezi, mintha egész jellemábrázolás lenne. Mélysége, messzi távlatai vannak, gyorsan fölvázolt rajzkőiteményeinek zenéje és lélekláto képességei függetlenül minden kortól és modortól.

NOS FRANCISCUS II. Dei Gratiâ Sacri Romani Imperii, & Tranſilvaniæ PRINCEPS RAKOCZI, Partium Regni Hungariæ Dominus, & Siculorum Comes, pro Libertate Confœderati Regni Hungariæ Statuum & Ordinum, nec non Munkácsienſis Makoviczienſisq; Dux, Perpetuus Comes de Saáros, Dominus hæreditarius in Saáros. Patak, Tokaj, Regécz, Ecsed, Somlyó, Lednicze, Szerencs, Onod &c. Damus pro memoria Univerſis & ſingulis quos concernit, nominanter vero dicti Confœderati Regni Hungariæ Supremo Generali, Generalibus Noſtris Campi Marſchallis, eorundemq; Locumtenentibus, Generalibus ac Supremis Vigiliarum Præſe-

MI MASODIK RA
KOCZI FE
RENCZ, Iſten Ke
gyelméből a' Római ſzent Biroda
lomnak, 's Erdély Országának Feje
delme, Magyar Ország Részeine
Ura, és Székelyek Fő Iſpánnya, a
Szabadságért öſzve-ſzövetkezett
MagyarOrſzágnak Vezérlő Fejedel
me, Munkácsi 's Makoviczai Her
czeg, Saáros Vármegyének örökö
Fő Iſpánnya, és Saáros-Pataknak
Tokajnak, Regéczneck, Ecsednek
Somlyónak, Ledniczének, Szerencs
nek, Onodnak örökös Ura. &c. Ad
gyuk tudtára mindeneknek a'kiknek
illik, nevezet ſzerint pedig azon öſz
ve-ſzövetkezett Magyar Ország Fő
Generáliſsának, Generális Mar
ſchalluſinknak, azok Vicéinek, Ge

Gertler Tibor

1922/23 – 1925/26

Ferkèpzomfoiskèvk

85.1.

ható nagyméretű Galli anarchista temetése, amely átmeneti formát jelent a futurisztikus és expresszionisztikus modor között. Újabban C. is az egy-

Gertler Tibor

Belgiumban élő
magyar rajzoló
Koll. kiáll. az
Ernst Muzeumban 1936.

vrod

Farkas Zoltán =

Budapesti levél -

Forum (magyar rész)
1936. 69. l.

~~Térképek IV. 219–225.~~

Gertler Tibor

1948. febr. Koll. Élet rajzaiból Brüsszelben.

Cosyn, Lou: A Bruxelles. Les expositions. Arts (Paris) 1948. febr. 20.—

A.m. postatakarékpénztártól

BUDAPEST 48 II. 19. 17 E 54 E

16136

MUEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díjátalányozva

Gertler Tibor
rajzuló

Arte (Paris)
1948. febr. 20.

Gertler Tibor

wod
2

Arts (Paris)
1948. 161. n. 8. l.

Nagytekinte

Tiszteletteljesen jele
boldogfalvi ev. ref. te
nak ügyében f. évi
szinére rándultam
séges anyag és fuva
rulása iránt a h
Kendeffy Gábor u
kegyurával érteke

Gertler Tibor

magyargrafikus Párisban

Nemzeti Szalon

1948. aug. szept.

Kidll

Post vármegye VI. 226, 227

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szombaton bomba robbant a nemzetközi valutapiacon. Aláértékelték a francia frankot. A svájci frank udvariasságból követi ezen az úton.

Egy szavazattal kisebbségben maradt a finn kormány, mire azonnal beadta a lemondását. Ilyen finnyás kormány nem is állhat egy ország élén.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Voronov, a nagy fiatalító, magával hozta Budapestre 23 éves feleségét.« »Ugylátszik, hogy a fiatalítási eljárás már tökéletes, de azért ő mégis jobbnak látta egy kész fiatal nőt elvenni.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon ha olcsóbb lesz a frank, nekünk több jut majd belőle?«

A nap hőse: a parlament, amely esetleg ismét nappal tartja üléseit. Egy haszna feltétlenül lenne a régi rendszerhez való visszatérésnek: kevesebb volna a villanyszámla.

Sárosi hat gólt lőtt — Baján, két vidéki csapat mérkőzésén. Anyagi vitái nem voltak a rendezőegyesülettel, mert a gólokat önköltségi áron számította.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? A belügyminiszter kijelentette, hogy behozza a rúzs-adót, de szalvéta-adó nem lesz.« »Elég nagy szalvéta-adót jelent szegény vendéglősöknek maga a rúzs, mert a nők beletörlik a szájukat a szalvétába.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Villásreggeli a kormányzónál.** A kormányzó és felesége őfőméltóságaik szeptember 23-án déli egy órakor Gödöllőn villásreggelit adtak, amelyre hivatalosak voltak: dr. *Kovács* Lajos premontrei vikárius, *Schlager* Árpád apátplébános, *Krause* Dezső erdőigazgató, *Czeglédy* Ákos koronauradalmi jószágigazgató, dr. *Jáky* Kálmán járásbírósági elnök, vitéz dr. *Endre* László főszolgabíró, dr. *Szabadhegyi* Ferenc csendőralezredes, ifj. dr. *Szabó* Aladár református lelkész, *Kelló* Gusztáv evangélikus lelkész, *Fóthy* Ferenc, vitéz *Marssó* Lőrinc és *Török* Dezső csendőrszázadosok, vitéz *Megay* László csendőrőrhadnagy és vitéz *Koós* Miklós alezredes, első szárnysegéd.

— **Kormányzói elismerés.** A kormányzó a földmüvelésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Weszely* Béla nyug. miniszteri tanácsosnak, nyugalombavonulása alkalmából a közszolgálat terén kifejtett érdemes munkásságáért, *Megay-Meissner* Ernő gazdasági főtanácsos, nyug. gazdasági főfelügyelőnek — nyugalomba vonulása alkalmából — a közszolgálat terén kifejtett buzgó működéséért és *Fabricius* Endre gazdasági főtanácsosnak, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület helyettes igazgatójának, a hazai mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemeiért elismerését tudtul adják.

— **Létrejött a német-román kereskedelmi egyezmény.** *Bukarestből* jelentik: A német-román kereskedelmi és pénzügyi egyezmény létrejött. A kereskedelmi egyezmény értelmében *Németország gabonát, fát, állatot importál Romániából.* Románia Németországtól a bevitt áruk mennyiségének megfelelő árut köteles átvenni. A kőolajkérdésben is sikerült megegyezésre jutni. *Németország a kivitelre kerülő kőolajmennyiség 25 százalékát veszi át* s ennek ellenértékét klíring útján egyenlíti ki. Háromhónaponként vegyes bizottság vizsgálja át a kivitel és behozatal arányát. Az egyezmény a két kormány jóváhagyása után lép életbe.

— **Zsigmondy Kálmán miniszteri osztályfőnök.** A kormányzó a pénzügyminiszter előterjesztésére dr. *Zsigmondy* Kálmán miniszteri tanácsost miniszteri osztályfőnökké kinevezte.

= **Átmeneti kabátot** vegyen 62 pengős egységárban Fehér M. Miksánál, Károly király út 12.

= **Függönyeit, szőnyegeit** szakszerűen a Szivárvány vegytisztító és ruhafestőgyár tisztítja. Tel: 258—587.

= **Köztudomású,** hogy az elegáns hölgyek harisnyáikat a szolid árairól, elsőrangú hernyóselyem minőségeiről közismert Zobel harisnyaszaküzletekben vásárolják. A legújabb őszi színárnyalatok már megérkeztek. A legvékonyabb színes sarkú harisnyák csak Zobelnél.

A kormányzó kitüntette a magyar sportélet vezetőit

A kormányzó a miniszterelnöki teendők ellátásával megbízott földmüvelésügyi miniszter előterjesztésére dr. *Kelemen* Kornél m. kir. kormányfőtanácsos, ügyvéd, országgyűlési képviselőnek, az Országos Testnevelési Tanács elnökének, a magyar sport és testnevelés fejlesztése érdekében évek hosszú során át kifejtett eredményes munkássága, valamint a berlini olimpiai versenyeken a magyar sportolók eredményes részvételének előkészítése és megszervezése körül szerzett kiváló érdemeiért *a magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal adományozta.*

A kormányzó a miniszterelnöki teendők ellátásával megbízott földmüvelésügyi miniszter előterjesztésére a magyar sport fejlesztése érdekében évek hosszú során át kifejtett munkásságuk, valamint a berlini olimpiai versenyeken a magyar sportolók eredményes részvételének előkészítése és megszervezése körül szerzett érdemeik elismeréséül *Muzsa* Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, felsőházi tagnak, az olimpiai szakbizottság elnökének a magyar Érdemkereszt középkeresztjéhez a csillagot, dr. *Moldoványi* Istvánnak, a budapesti kir. törvényszék másodelnökének, az Országos Testnevelési Tanács szakbizottsága elnökének, az olimpiai csapat parancsnokának a magyar Érdemrend középkeresztjét, dr. *Prém* Lóránd pénzügyminiszteri osztálytanácsosnak, az Országos Testnevelési Tanács főtitkárának a magyar Érdemrend tisztikeresztjét és *Misángyi* Ottó testnevelési főiskolai tanárnak, az olimpiai szakbizottság előadójának a magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta.

A kormányzó *Filotás* Ferenc ny. ezredesnek, a Magyar Vívó Szövetség ügyvezető elnökének és vitéz ifjú nagybányai *Horthy* Miklósnak, az Angol-Magyar Bank igazgatójának, a Magyar Úszó Szövetség elnökének a magyar Érdemrend középkeresztjét, vitéz dr. *Kossuth* Ferencnek, a Magyar Nemzeti Bank ügyészének, a Magyar Birkózó Szövetség elnökének a magyar Érdemrend tisztikeresztjét, dr. *Balogh* László miniszteri titkárnak, a Magyar Úszó Szövetség ügyvezető alelnökének és *Kankovszky* Artúr emléklapos őrnagynak, a Magyar Ökölvívó Szövetség ügyvezető alelnökének a magyar Érdemrend lovagkeresztjét adományozta.

A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Stankovics* Szilárd magyar királyi kormányfőtanácsosnak, az olimpiai válogató bizottság elnökének, dr. *Farkas* Gyula egyetemi nyilvános rendkívüli tanárnak, Magyarország berlini olimpiai megbízottjának, *Jánosi* Zoltán gyárosnak, a garmisch-partenkircheni téli olimpiai játékok magyar megbízottjának és dr. *Garam* Jenő tanügyi tanácsosnak, az olimpiai szakbizottság előadójának a berlini olimpiai versenyeken a magyar sportolók eredményes részvételének előkészítése és megszervezése körül szerzett érdemeikért. *Pluhár* Istvánnak, az Országos Testnevelési Tanács társadalmi szakbizottsága előadójának, a rádió bemondójának pedig a berlini olimpiai versenyeken a magyar sportolók eredményes részvételének előkészítése és megszervezése körül szerzett érdemeiért, valamint a versenyek lefolyásának szakszerű és lelkesítő helyszíni közvetítéseéért elismerését, végül *Tatár* István székesfővárosi felsőkereskedelmi iskolai tanárnak, az olimpiai falu parancsnokának a berlini olimpiai versenyeken a magyar sportolók eredményes részvételének előkészítése és megszervezése körül szerzett érdemeiért újbóli elismerését tudtul adják.

A kormányzó *Benke* Imre rendőrőrmesternek bátor, kötelességtudó és önfeláldozó magatartásáért a magyar bronz érdemkeresztet adományozta.

— **Címadományozás.** A kormányzó *Balázs* Péter földmüvelésügyi minisztériumi segédhivatali igazgatónak nyugalombavonulása alkalmából a segédhivatali főigazgatói címet adományozta. — A kormányzó a földmüvelésügyi miniszter előterjesztésére *Helmeczy* Elek nyiradonyi lakos, malomtulajdonosnak a hazai mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a m. kir. gazdasági tanácsosi címet adományozta.

— **Rajczy Imre segédfogalmazói kinevezése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Rajczy-Rasztovich* Imre székesfővárosi ideiglenes hivatalnokot tanügyi segédfogalmazóvá kinevezte. *Rajczy* a kardvívó világbajnokcsapat tagja volt Berlinben.

— **A VIII. országos frontharcos találkozó.** Az Országos Frontharcos Szövetség nagyszabású ünnepség keretében október 17-én és 18-án tartja országos találkozóját Budapesten.

— **Hajnali halálugrás a József körúton.** A József körút 36. számú ház egyik negyedikemeleti lakásából szombat hajnalban *Spitzer* György 27 éves magántisztviselő az utcára vetette magát. *Szörnyethalt.* Spitzer hét évvel ezelőtt villamosszerencsétlenség áldozata lett: *a villamos levágta jobb lábát.* Azóta búskomor volt, elkeseredését fokozta, hogy *nem tudott állást kapni* és nyomorgott.

= **A forró égöv betegségeinél,** különösen vérhasnál és olyan gyomorbetegségek esetén, amelyek váltólázzal lépnek fel, a természetes »Ferenc József« keserűvíz szerfelett értékes hatást fejt ki. Orvosok ajánlják.

1 faorsó 50 m. tábori zöldszinü cérna, 1 faorsó 50 m. fekete cérna, 1 levél varrótü, 1 gyüszü, összesen . . . **25 fill.**

1	Sárga cipőfényesitő flanell . . .	25 fill.
1	Fekete cipőkrém, Sulin (suviksz) .	25 fill.
1	Eekete Sulin-cipőkrém (suviksz) .	25 fill.
1	Daru fémtisztitó, nagy üveg . .	25 fill.
1	Rud borotvaszappan, 1 timsó és 1 vérelállitó összesen	25 fill.
1	Borotvaecset, 3 drb Matador pengével	25 fill.
1	3 soros celluloid fogkefe, 1 doboz fogporral összesen	25 fill.
1	Antónia kézmosószappan és 1 körömkefe összesen	25 fill.
1	Celluloid-nyelü négysoros erős fogkefe	25 fill.
1	tubus Menthol fogkrém	25 fill.
1	Borotvatükör, gömbölyü vagy szegletes	25 fill.
25	Levélpapir és 25 selyembélésü boritték összesen	25 fill.

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ
I-ső emelet.

— **Az Ernst-Múzeum évadnyitó kiállítása.** Az idei évaddal fennállásának *huszonötödik* esztendejéhez érkezett az *Ernst-Múzeum,* amely ezt a nevezetes évfordulót bizonyára multjához méltó, jubiláris kiállítás keretében fogja megünnepelni. A lefolyt negyedszázad alatt az Ernst-Múzeum olyan jelentős munkát végzett a századeleji magyar művészet propagálása körül, hogy arról csak a legteljesebb elismerés hangján lehet megemlékezni. A rendezendő ünnepi kiállítás rövidesen módot és alkalmat ad majd rá, hogy részletesen is méltassuk Ernsték elévülhetetlen érdemeit. Ezért most beérjük a várható esemény puszta jelzésével s csupán ma megnyíló, évadnyitó kiállításáról számolunk be. A csoportkiállítás kiemelkedő értéke Th. Th. *Heiné*-nek, a *Simplicissimus* híres karikaturistájának pompás rajzsorozata, amely a kiváló művész ismert kvalitásait a maga töretlen erejében és lendületes frisseségében mutatja be. A színes lapok egykép dokumentálják mesterük szatírikus elmésségét, humanista lelkességét és páratlan rajzkultúráját. Szükszavúságában is sokatmondó művészet ez, amely a gyilkos gúnytól a szenvedőkkel való közösségvállalásig gazdag érzelmi skálát szólaltat meg, fölényes virtuozitással. A kiállítás magyar résztvevői közül elsősorban *Gertler* Tibor, egy Belgiumban élő fiatal, tehetséges grafikus tart számot komoly elismerésre, finom és bravúros rajzaival. *Amos* Imre romantikus hangulatú képein Berény—Derkovits—Gulácsy-hatások keverednek össze, több izléssel, mint egyéni alakító-készséggel, kissé bágyadtan és színtelenül. Színesebbek *Anna* Margit temperái, amelyek közt akad néhány figyelemreméltó darab, bár egész kollekcióját valami egyhangú modorosság veszedelme fenyegeti. —*io.*

Közműves villatelkek BUDÁN

Ruszti úton (Filiér uccánál)	338.20 □ öl á P	**65.—**
Szent Imre herceg úton (Késmárki út sarok)	304.10 □ öl á P	**95.—**
Gábor Áron uccában	301.60 □ öl á P	**100.—**
Hidegkúti út és Kuruc uccánál	359.00 □ öl á P	**55.—**
» » » » »	287.60 □ öl á P	**60.—**
» » » » »	349.70 □ öl á P	**55.—**

PARKVAROS R.-T. a Községi Takarék kezelésében
Budapest, V., Wurm ucca 3. Telefón: 1-862-80 és 1-818-70.

Családi értesítések:

Németh Anna
zongoraművésznő és
Dr. Frank Géza
főorvos, házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Groszhauz Mancika
Nagykőrös és
Braun Lajos
Pestszentlőrinc, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Fleiszig Lillit
Pesterzsébetről eljegyezte
Spitzer Miklós
okl. gazdász, Selyp Hosszúhát
(Minden külön értesítés helyett)

Gyenge Klára
és
Oriá Rajmond
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Szávoszt Baba
Szávoszt Zoltán és neje, szül. Zimay Stefánia leánya, szeptember 29-én este ½7 órakor tartja esküvőjét a Kálvin téri ref. templomban
dr. Jobbágy Andorral
a kecskeméti Siesta-Sanatorium vezető főorvosával, néhai Jobbágy István és neje, néhai tasnádi Kovács Mária fiával

Kertész Magdát
Ujpest, eljegyezte
Folkmann Jenő
a Viktória vegyészeti művek rt. tisztviselője, Budapest

Altmann Magda
Pápa
Kálisch Simon
Galanta
jegyesek

Hajnal Vera és
Wiener Andor
Debrecenben mai napon házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

— Szép menyasszony, boldog nász, Sidoltól ragyog a ház.

— Svájci népgyűlésen követelték a reviziót. *Genfből* jelentik: A svájci Nemzeti Unió ma Genfben nagygyűlést rendezett. A Nemzeti Unió a béke barátainak figyelmét felhívta annak szükségességére, hogy *töröljék a Népszövetség tagjainak sorából Szovjetoroszországot,* mint olyan államot, amely milliókra menő kisebbséget nyom el és amely állandóan fenyegeti a többi államok biztonságát. Követelte ezután a nagygyűlés *a békeszerződések felülvizsgálatát és a kisantant helyébe általános európai szövetség létesítését.*

— Főzőbemutató előadások és villamos háztartási készülékek. Az Elektromos Művek V., Honvéd u. 22. sz. alatti kiállításának villamos konyhájában e hónap 28-án, október 1-én és 2-án: hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt ½10 órakor főzőbemutató előadást tartanak. Az előadások célja a villamos tűzhelyek és főzőkészülékek kezelésének bemutatása. Ezzel kapcsolatban különböző húsételeket és süteményeket készítenek. A kiállítás helyiségeiben az összes villamos háztartási készülékek üzemközben is díjtalanul megtekinthetők. A kiállítás nyitva 8-tól 15 óráig.

— Játékközben megfojtott egy iskoláslányt a ruhaszárítókötél. *Csepelről* jelentik: *Reiner* Ibolya 14 éves polgáriiskolai tanuló egyik osztálytársával játszott szüleinek Szeben ucca 74. számú lakásának udvarán. Játék közben *nyakára hurkolta a ruhaszárítókötelet,* valamiben azonban megbotlott és elesett. Mivel a kötél egyik vége meg volt erősítve, a hurok összeszorult a torkán és fuldokolni kezdett, amitől osztálytársa annyira megijedt, hogy elszaladt. A ház egyik lakója vette észre a szerencsétlenséget és vágta el a nyakán a kötelet. Mire a mentők megérkeztek, a kisleány *meghalt.*

— Leesett a Gellérthegy egyik sziklájáról egy gimnazista. Szombaton délután a Gellérthegy egyik sziklájáról lebukott Krausz István *15 éves* gimnáziumi tanuló. Súlyos sérüléseket szenvedett a fején. A mentők az Új Szent János-kórházba szállították.

— Tizenöthónapi börtönre ítélték a rovottmultú Molnár Péter ügyvédet. Egész sor bűncselekménynyel vádolva állott *Sebők* Zoltán törvényszéki egyesbíró előtt *Molnár* Péter ügyvéd. Molnár Pétert csalásért és sikkasztásért már régebben egyévi és nyolchónapi, majd kéthónapi fogházra ítélték, amely büntetéseket most tölti ki. Az ügyészségi vádirat szerint Molnár *házmesteri állásokat ígért, pénzeket vett fel és a szerencsétlen embereket az utolsó megtakarított fillérjüktől is megfosztotta.* Visszaélt *Mecsér* András országgyűlési képviselő nevével is. A tanuk sorában kihallgatták *Gerlóczy* Zsigmondnét, aki vallomásában azt mondotta, hogy *Molnár az oka az ő bűnbeesésének is. Vudy* Oszkár ügyészségi alelnök vádbeszéde után a bíróság tizennégyrendbeli csalás és háromrendbeli sikkasztás bűntettében mondotta ki bűnösnek Molnárt és összbüntetésül *egyévi és háromhónapi fogházra ítélte.* Bűntársait, *Herz* Pált és *Eichner* Zoltánt is elítélte a bíróság, az előbbit kéthónapi, az utóbbit háromheti fogházra. A többi vádlottat felmentették. Az ügyész és a védő fellebbezett, csupán Eichner ítélete jogerős.

= **Az Újvilágban** látjuk viszont e héten Éter Misit, hol a felhőkarcolók tövéből hallgatja Paul Witheman utólérhetetlen jazzbandjének szimfóniáit. Szívesen utaznánk vele, hallgatnánk a Brodway lüktető zaját. De minek tennők ki magunkat a tengeri utazás fáradalmainak, mikor nemcsak az összes nagyobb amerikai rádióállomások műsorát, de öt világrész állomásait hallgathatjuk egyforma hangerővel, utólérhetetlen tökéletességgel az 55-ös Orion rádió két rövidhullámú sávján. Kérje bemutatását bármely rádiókereskedőnél.

Csillárt **Meteor csillárgyár** üzleteiben vásároljon! ● 12 üzlet
Központ: Podmaniczky ucca 27.

ÁGYBA, REKAMIÉBA Epeda rugós matrac. 10 évi jótállás
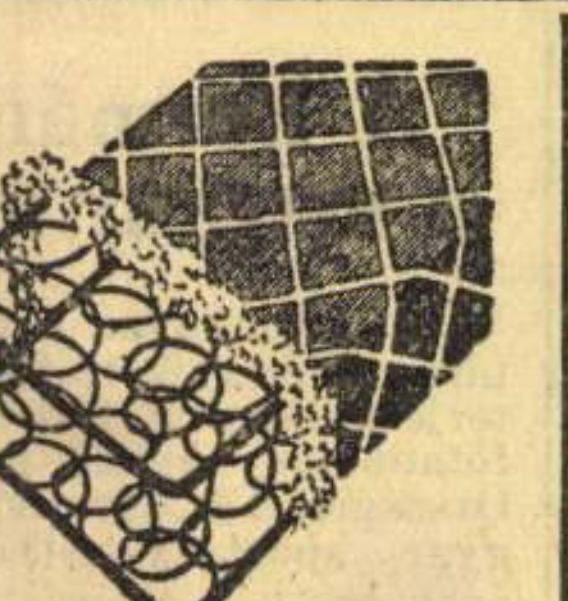

— Köztisztviselők gyűlése. A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége (KANSz) országos elnöki bizottsági ülésén dr. *Neményi* Imre ny. államtitkár, társelnök elnökölt, aki mély megilletődéssel emlékezett meg Wolff Károlyról és meleg szavakkal üdvözölte dr. *Oláh* Lajos debreceni kir. ítélőtáblai elnököt, aki mint a helyi szerv elnöke először jelent meg az ülésen. Dr. *Javornitzky* Jenő vezértitkár a KANSz egyes szerveitől beérkezett jelentések és javaslatok alapján foglalkozott *a drágaság miatt előállott súlyos helyzettel,* továbbá az egyes időszerű kérdésekkel. Az elnökség tárgyalásai értelmében részletes indokolással javasolta: hogy a drágasággal kapcsolatban szélesebb körű megbeszélés tartassék és ennek alapján történjék megfelelő lépés a helyzet megkönnyítése végett, továbbá, hogy az illetménycsökkentésre vonatkozó rendelkezések hatályon kívül helyezése, a kinevezés, előlépés, egészségügyi, köztisztviselői kölcsön, a frontharcosok, a nyugdíjasok, a családvédelem, az ifjúság elhelyezkedési ügyében tegyenek előterjesztést a kormányhoz. Dr. *Kontz* Endre ny. miniszteri tanácsos a nagyobb szolgálattal bíró tisztviselők részére cím és jelleg adományozását szorgalmazta és kamara esetleges felállításával kapcsolatban terjesztett elő kívánságokat. *Csontai* Győző tanügyi titkár szerint az illetményekre és nyugdíjakra vonatkozó rendelkezéseket kell megszüntetni. *Nagy* Árpád irodatiszt a kezelők és díjnokok kedvezőbb előlépését és a segédhivatali tisztviselők részére a VII. fizetési osztály megadását kérte, *Zsigmond* Béla számvevőségi tanácsos a családvédelem rendezésének fontosságáról beszélt, *Wallendumsz* János altiszt a drágaságról és annak súlyos következményeiről beszélt, kívánta a kisegítő szolgák és altisztek kedvezőbb előlépésének biztosítását, a helyzetjavítást, a frontharcosok megfelelőbb elbírálását, az egyenruha kérdésének megnyugtató rendezését és vándorgyűlés tartását. A gyűlés *Arató* Gyula ny. államtitkár, ügyvezető elnök hozzászólása után a javaslatokat elfogadta és az elnökséget az újabb intézkedések megtételére felhatalmazta. Az ülés majd folyó ügyeket tárgyalt, amikor dr. *Halla* Aurél miniszteri osztályfőnök, *Mesterházy* Jenő tanítóképezdei tanár, *Ványi* István és *Szabó* Sándor altisztek, *Hank* Olivér postatakarékpénztári ny. ügyvezető igazgató, *Farkas* Pál főszámtanácsos, *Méray* János számvizsgáló szólaltak fel és az elnökség felhatalmazást kapott az erőteljesebb szervezési munka végrehajtására.

— Turi Béla édesanyja meghalt. Özvegy *Tillmann* Károlyné szül. *Szilva* Jolán életének 84-ik, özvegységének 50-ik évében elhúnyt. *A megboldogult néhai Turi Bélának, a kiváló politikusnak és publicistának édesanyja volt.* Temetése 27-én, délután félöt órakor lesz az esztergomi Szent György-mezői temetőben. Az engesztelő szentmiseáldozatot Esztergomban a belvárosi plébániatemplomban 28-án délelőtt 9 órakor mutatják be. Halálát a Böray, Francsik, Szilva, Tillmann és Kastner családok gyászolják.

— Új plébánosok. A bíboros hercegprímás *Környei* Józsefet csolnoki, *Luncz* Jánost nyergesújfalusi plébánossá nevezte ki.

— Radeket és Rajevszkit letartóztatták Moszkvában. *Varsóból* jelentik: A Lengyel Távirati Iroda moszkvai jelentése szerint *Radeket* több mint egy héttel ezelőtt *letartóztatták.* Letartóztatásba került a »Journal de Moscou« című, Moszkvában megjelenő franciaunyelvű lap szerkesztője, *Rajevszki* is. Hivatalos szovjetkörökben minden felvilágosítást megtagadnak Radek és Rajevszki ügyében.

= **A m. kir. osztálysorsjáték** résztvevői közül legtöbben régi sorsjegyszámaikat tartják meg, mert így előnyösebben kisérelhetik meg a szerencséjüket és használhatják ki a nyerési esélyeket. Emiatt áll aránylag kevés sorsjegy az új vevők rendelkezésére az október 17-én kezdődő új sorsjátékra, melynek játéktervét megjavították. Siessen magának Ön is egy sorsjegyet biztosítani, mert legutóbb is sokan, akik húzás előtti napokban akartak sorsjegyet venni, már nem kaptak.

= **Molett hölgyek nagy öröme.** Hja, a Verának könnyű, ő mindössze 55 kiló. Akármit felvesz, minden jól áll neki! — sóhajtották azelőtt a termetes hölgyek. És valóban mindazok, akik felette vannak az 55 kilónak, bizonyos hátrányban maradnak karcsú nőkkel szemben. Ruhájukat, fehérneműjüket külön szabónő kell, hogy varrja és így kétszer annyiba kerül nekik az öltözködés, mint azoknak, akiknek minden jól áll — még a legegyszerűbb ruha is. A Cálvin téri Fenyves Áruház most nagy örömöt szerzett molett hölgyeinek, mert számukra fehérneműben és ruhában extra méretet hozott ki. Ezek az úgynevezett extraméretű ruhák és fehérneműek 130—140 csípőbőségű hölgyek számára készültek. Az extraméretű szövetruha 17.80, flanellruha 5.80 pengő.

Alapítva 1885
Színes hall, villa, kombinált szoba, konyha, részletre is, Lapidesnél, Nagymező ucca 8. (Teréz templomnál)

120—130.000 hektoliter bort használnak fel szeszfőzési célra

A Budapesti Közlöny szeptember 27-iki száma közli a bornak a szeszfőzés céljaira való fokozottabb mérvű felhasználása céljából kiadott rendeletet, amely annak lehetővé tételére szolgál, hogy a központi és kizárólagos borlepároló szeszfőzdék körülbelül *120.000—130.000 hektoliter bort literenként legalább is 16 filléres áron borpárlat főzésére felvásárolhassanak.* A rendelet értelmében az 1936—37-iki termelési időszakban 12.000 abszolút hektoliter borpárlat után abszolút hektoliterenként *30 pengő borárkiegészítést kapnak azok a központi és kizárólagos borpároló szeszfőzdék, amelyek az erre a célra átvett borért a termelőknek malligandfokonként legalább 1.6 fillért fizetnek.*

A szeszfőzdevállalkozók a borárkiegészítésben részesülő borpárlat előállításához szükséges bormennyiséget csak közvetlenül olyan termelőktől vásárolhatják, akiknek a birtokában lévő szőlőterület öt katasztrális holdat meg nem halad. E célra direkttermő szőlőből származó bor nem használható fel. A borárkiegészítésében részesült borpárlatra nézve a rendelet a *neutralizálási tilalmat felfüggeszti.* A rendelet a fentieken kívül 3000 abszolút hektoliter borpárlatnak direkt termőszőlőből származó borból való előállítását is lehetővé teszi azoknak a szeszfőzdéknek, amelyek a direkttermőszőlőből származó borért a termelőknek malligandfokonként legalább 1.2 fillért fizetnek.

— A szlovák tanács röpirata Csehszlovákia ellen. *Genfből* jelentik: A különböző államok Genfben időző küldöttségeinek *Dvorcsák* Győző, a szlovák tanács alelnöke általa szerkesztett röpiratot küldött meg, amelynek címe: »*Romboljátok le Csehszlovákiát, a bolsevizmus őrtornyát.*« A röpirat megállapítja, hogy a békeértekezlet áldozatul esett Benes ravaszságának és *a wilsoni elvek torzképe gyanánt mesterséges államot létesített, amelyet Csehszlovákiának hívnak.* Ugy rendelkeztek a nemzetek felett, mintha azok csak birkanyájak volnának. Csehszlovákia már létesítésének pillanata óta magában hordta szétbomlása csíráit. A cseh vezérférfiak mesterséges államuk megmentése érdekében *a bolsevizmus konkolyát* hintik szét Európában, hogy azt a viszályok tűzfészkévé tegyék.

— Vita a polgári perrendtartás törvényjavaslatról az Ügyvédszövetségben. Az *Országos Ügyvédszövetség budapesti osztálya* dr. *Niamessny* Mihály elnöklete alatt ülést tartott, melyen ifj. dr. *Szigeti* László előadó részletesen ismertette a perrendtartási novella tárgyában készült felterjesztés szövegét. A vitában *Gisskán* Jakab, *Leopold* Elemér, *Hajdu* Miklós, *Weisz* István vettek részt. Az ülés *Komarniczki* Román a vitát összefoglaló zárószavával ért véget.

— A református tanáregyesület közgyűlése. *Karcagról* jelentik: Az *Országos Református Tanáregyesület* szombaton megtartotta augusztus végéről *Baltazár* püspök halála miatt elhalasztott közgyűlését. *Bessenyey* Lajos elnökölt. Megemlékezett Baltazár haláláról, azután közművelődésünk most folyó átalakulásáról beszélt, fejtegette, hogy az *önkormányzat* szempontjából aggodalommal lehet a jövő elé tekinteni. A közgyűlés utasította az elnökséget, hogy kérje be *a tanári karok véleményét* az önkormányzatot illető aggodalmakra vonatkozóan.

— Filléres vonatok. A MÁV legalább ötszáz utas jelentkezése esetében október 4-én, vasárnap a következő ünnepi és filléres gyorsvonatokat indítja:

1. *Budapestről Mórra* (bornap). Budapest déli pályaudvarról indul reggel 6 órakor, Mórra érkezik 8.27-kor, vissza indul 19.40-kor, Budapest déli pályaudvarra érkezik 22.10-kor. A menettérti jegy ára 2.20 P.

2. *Kőszegről Mórra.* (Utközbeni felszállással.) A menettérti jegy ára Kőszeg, Szombathely és Sárvárról 4.70 P. Pápáról 3.20 P, Győrből 2.20 P, Komáromból 1.30 P. (Kellő számú jelentkezés esetében csatlakozás Tatabánya, Tatatóváros, Bánhida és Felsőgalláról, valamint Sopronból.)

3. *Nagykanizsáról és Székesfehérvárról Mórra.* A menettérti jegy ára Nagykanizsáról, Balatonboglárról és Balatonszemesről 4 P, Székesfehérvárról 0.70 P. (Kellő számú jelentkező esetében csatlakozás Adony és Sárbogárdról.)

4. *Budapestről Sátoraljaújhelyre.* Budapest keleti pályaudvarról indul reggel 5.10-kor, Sátoraljaújhelyre érkezik 10.34-kor, vissza indul este 18.50-kor, Budapest keleti pályaudvarra érkezik 0.19-kor. A menettérti jegy ára 5.40 P.

5. *Debrecen és Nyiregyházáról Sátoraljaújhelyre.* A menettérti jegy ára Debrecenből 3.30 P, Nyiregyháza és Tokajból 2.20 P.

6. *Szolnokról Sátoraljaújhelyre.* (Jászberény és Hatvanon át.) A menettérti jegy ára Szolnok és Jászberényből 5.30 P, Hatvan és Vámosgyörkről 4.20 P, Egerből 3.50 P, Miskolcról 2 P.

A fenti 1—6. alatti vonatoknál a tekintetbejövő belépőjegyek megváltása kötelező.

A vonatoknál mindennemű kedvezmény, vagy szabadjegy érvénytelen és azok csakis a különleges menettérti jegyekkel vehetők igénybe, melyek az utazás megkezdése előtt tintával vagy tintairónnal aláírandók. A Budapestről kora reggel induló és oda késő éjjel visszaérkező vonatokhoz a Beszkár a főbb útvonalakon csatlakozó járatokat indít.

FÜGGÖNY-ANYAGOK
utolérhetetlen minőségben és nagy választékban
Freyberger Ármin Budapest, IV. ker., Régiposta ucca 15
Tel. 86-7-65. Vidékre mintákat küldök

Gertler Tibor
1021

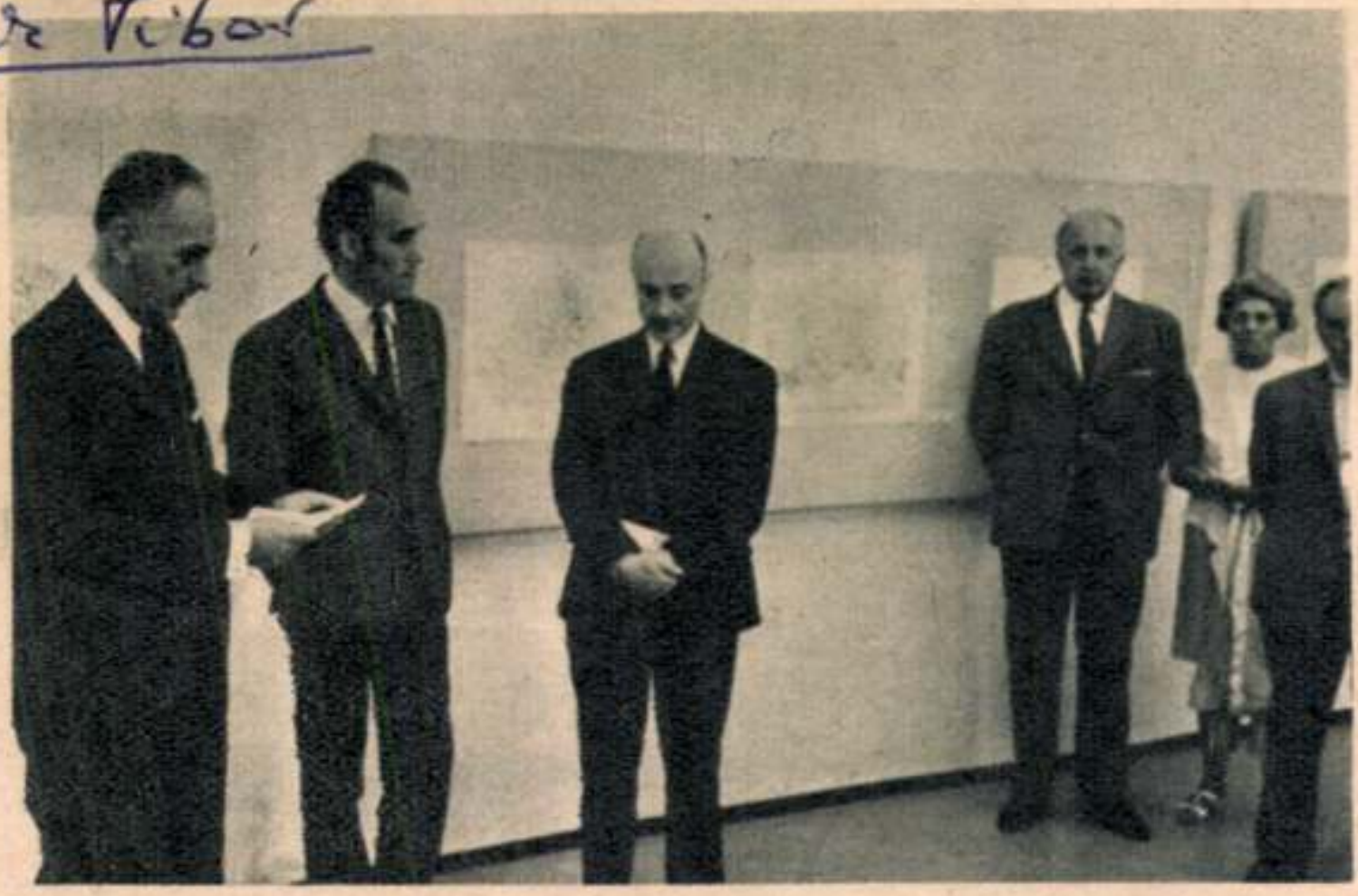

Tibor Gertler (Franciaország) kiállítását a KKI kiállító termében Korbacsics Pál, a Magyarok Világszövetségének főtitkár helyettese nyitotta meg (Bojár felv.)

szólva — nem jut néhányszor a „felnőtt" művészek országos tárlatán is ugyanez az eszünkbe?! Természetes ez. Inkább annak örüljünk, hogy a szakköri tagok miket vallanak köri munkálkodásuk lényegéről, céljáról. (Talán nem árt megjegyezni, hogy a tízezer szakköri tag 71 százaléka 30 év alatti, 49 százaléka pedig tanulóifjúsághoz tartozik . . .) Hogy például *Bereczky Sára* debreceni pénztáros ezt írja: *„Nem az az egyetlen cél, hogy*

üzemei-
mint a
a véle-
a haté-
egoldást
és mű-
elenlegi
ehetsé-
lül ho-
(pl.

MAGYARO
EX LIB

A malborki gyönyö
a lengyel történelem
itt van az ex libris m
kulás alatt — csak a franciaországi **Nancyban** (Bibliothèque Municipale) és a csehországi **Olomouc**-ban (Művészeti Múzeum) találhatunk egész Európában. Ez az adottság indította Wojciech **Jakubowskit,** a világszerte ismert lengyel rézmetsző ex libris-művészt és főiskolai grafika-ta-

SZOCIALISTA
MŰVÉSZETÉRT
Budapest
1960 AUG
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gertler Tibor

A KKI kiáhító termében

Kiáhítása nyílt

Szocialista Művészetért 1969 VIII. sz.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

ELÖ

51

40-726

Gertes Tibor

a
ra-
el-
st-
lí-
eg
lis
ki-

1969 JUL 14

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Gertler T.

HÉTFŐI HÍREK

Budapest

GERTLER TIBOR, a Franciaországban élő grafikusművész — a héten elhunyt Gertler Viktor testvére — gyűjteményes kiállítása július 18-án nyílik meg Budapesten, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Gertler Tibor
Tanulmányfej, szén

O.M.Kir. Képzőművész. Főisk. kiáll. 1924. 15 l.

Gertler Tibor
Tanulmányfej, szén

O.M.Kir. Képzőművv. Főisk. kiáll. 1924. 15 l.

Gertler Tibor

Tussrajzok

Francia, spanyol köztársasági és magyar művészek kiállítása. Nemzeti Szalon, 1948. augusztus. 10 l.

Gerlei Tibor

Párizsban él. Nemrég kiállítása volt

Bojár Iván: „Mindig hű voltam"

Magyar Hírlap 1969 XI. 16.

Gertler Tibor festő
Franciaországban él
A Lult-Kapi Intézetében
Lámtása nyílt

Magyar Hirlap 1969 VIII. 8

Gerthler Tibor, Festő? Szobrász?

Murányi Kovács Endre irt a Tükörz c.lapban 1965.febr. 5.sz."Két párizsi művész műtermében/Csáky József és Gerthler Tibor/. 145.old. 27.jegyz

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi művészek a század elején 131.old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve.1969-1. Szeged.1969
Szegedi Nyomda

Gertler Tibor

Cikk, illusztrációkkal

S.M. Gertler Tibor kiállításánál
Magyar Hírek, Bp. 1969. sep. 6.

Tibor Gertler
fetlő

„Tág" (repro)

Fóthy János: Két kiállítás
Művészet, 1969. október – 42 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gertler Tibor

Gertler Viktor filmrendező testvére. Grafikáiból a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállitást rendezett /1969. VII. 18--VIII. 2./. A Magyar Nemzet recenzense Vaszary Jánossal hozza kapcsolatba.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 56.l.

Tibor Gertler

folk

A magyar szarmázási festőnek a Kulturális Kapcsolatok Intézetében volt kiállítása.

Fóthy János: Két kiállítás

Művészet, 1969. október - 42 lap.

Gertler Jana

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 MÁR 26

VAS NÉPE

1021

Gertler Jana: Szoborportré

nem
káva
ni?

ágybakerültek arra maradt a mosás még a többi ...
munka. Akkor örültem, ha alhattam. A gyerekek nagyon önállóak, most pihenni is tudok. Hétközben elvégzek, szombat—vasárnap uszodába megyünk, kirándulunk. Kötök, horgolok, most még autóvezetést is tanulok.

Rozmán Béláné betanított munkás: Fél éve elkezdtem olvasni a Pillangót, és még csak valahol a háromszázadik oldalnál járok. Munka közben a nyolc óra alatt legalább tizenöt kilométert gyalogolok. Mire vége a napnak jól elfáradok. Debrecenből kerültem Szombathelyre. Egészségügyi szakközépiskolai végzettséggel nem tudtam a szakmámban elhelyezkedni. Busszal visznek—hoznak a munkahelyemre. távol van, sok idő elpazarolódik. Férjem cukrász, rengeteg a mosnivaló. Pihenésre csak hét végén gondolhatok. Marad a tévé, az olvasás.

Gervai Tamás 2

Gervai Tamásnak a siófoki Dél-Balatoni Kulturális Központban látható kiállítása jó példa erre. Az anyag értékesebb és izgalmasabb részét már bemutatta Budapesten, a Fiatal Művészek Klubjában; ezt egészítette ki — talán feleslegesen — néhány tanulmány szintű akttal, szolarizált portréval. Hogy milyen kérdések foglalkoztatják, és hogy milyen állításokig jutott el, azt igazán a montázstechnikával készített, tizenöt nagyméretű fotó-

Magyar Hirlap 198

Csajka:Epigrammák fotóban

Gervai Tamás]

grafikában fógalmazza meg. *Gervait vonzzák az egyetemes és a nemzeti történet sorsfordulói, krízishelyzetei.* A fasizmus áldozatainak emlékére szánt konceptuális sorozata kissé elhamarkodott és közhelyes; láthatjuk, mennyire nehéz a sémáktól eltérő módon gondolkodni. Hasonló tárgyú képei közül talán az *Egy sírkő két oldala* című ad újat: a sírfelirat és napjaink szerelmespárjának utólagos feljegyzései itt sűrűsödnek epigrammaszerűen tiszta jelentéssé. A kiszolgáltatottságot, bizonytalanságot már

Magyar Hirlap 1980/6/12

Csajka: Epigrammák fotóban

Gervai Tamás 4

sokkal drámaibban jeleníti meg az *1949* című. A Rajk László elleni ítélet szövege alatt álló, ételhordót szorongató, botra támaszkodó öregember szinte mindent eszünkbe juttat a szocialista törvényesség megsértésének légköréről. Az egyes motívumelemeket és szimbólumokat még nem mindig sikerül ennyire szervesítenie.

Magyar Hirlap 1980/6/12/6

Csajka: Epigrammák fotóban

Gervai Tamás

REGÉNYILLUSZTRÁCIÓI éppen ezért hatnak kissé összehordottnak, mert a jelentéshordozó mozzanatok egymáshoz való viszonya nem derül ki világosan, inkább kioltják, mint fölerősítik egymást. Szerencsére nem ezek vannak túlsúlyban.

Magyar Hirlap 1980/6/12/6

Csajka: Epigrammák fotóban

Gervai Tamás (

Talán legjobb, legmegoldottabb kép a *Mollács-impressziók* triptichonja. Líraisága, tömörsége a múlt és a jelen újszerű kapcsolásaiból adódik; a személyiség és a kollektív történelmi tudat relációit boncolgatva emlékezik. Figyelemre méltó vonása Gervainak, hogy *mer emlékezni és emléket állítani*, kivesézettnek látszó problémákkal is foglalkozni.

Magyar Hirlap 1980/6/12/6

Csajka: Epigrammák fotóban

Gervai Tamás 7

Láthatóan tartalomcentrikus alkotó, elsősorban tudatunkra kíván hatni. Formai megoldásai a fotót erősen a képzőművészet irányába mozdítják, tartalomcentrikussága, az egyszerű sommás mondanivalóra törekvés, mintha képi epigrammákat teremtene. Módszerének gondos, tudatos alkalmazásával figyelmünkre érdemes újabb művek születhetnek.

Csajka Gábor

Magyar Hirlap 1980/6/12

Csajka: Epigrammák fotóban

Gervai Tamás, [grafikus]

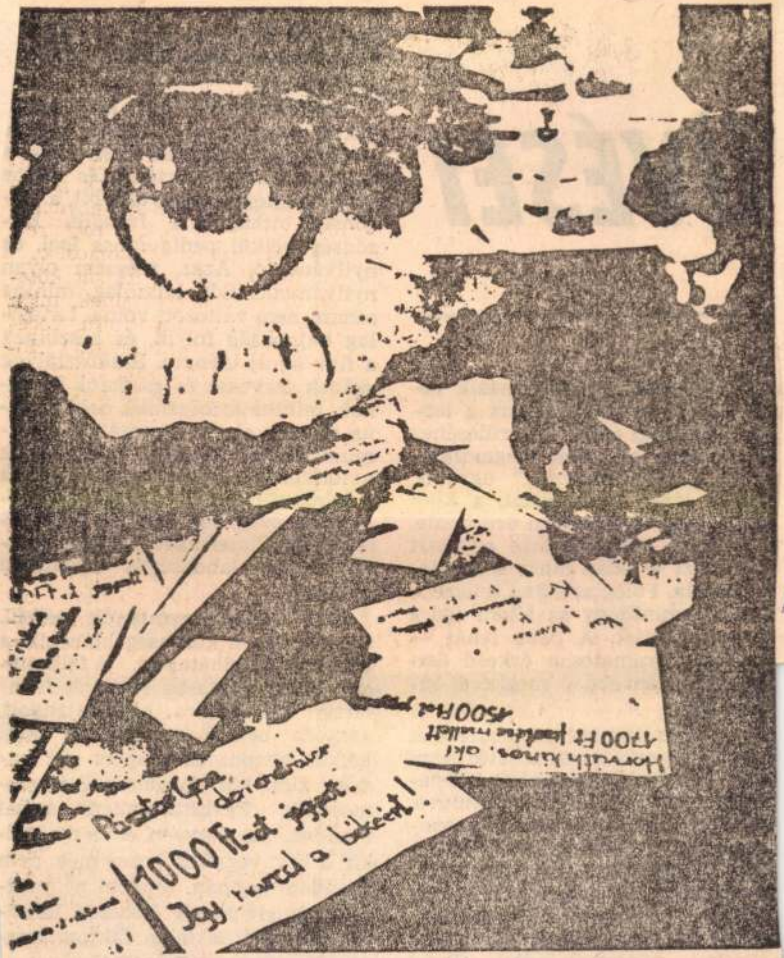

Gervai Tamás fotógrafikája

Gervai T

Élet é

5

XXVIII/6

zegről van ám szó — megkezdi önálló életét.

Először és azonnal a klubszeretet megszemélyesítőjéhez, a játékoshoz ut el. Az ő előírt és aláírt kötelezettségei így válnak másodrendűvé. Szerződésében soha nem szentesített és meg nem dolgozott jövedelmeket biztosítva, semmilyen teljesítménnyel nem indokolva. Ebben a műparadicsomban a „labdarúgók egyszerűen visszaélnek sportáguk hallatlan népszerűségével. Ezért fordul elő, hogy egy kezdő játékos, bár még nem öltötte magára a klub

erő, amely magasba emeli és fenntartja az annyira körülrajongott, annyira bevált szerkezetet. Ami nélkül viszont ez a sport egy nagyon kicsi kör magánügyévé nyomorodik. Egyesületenként sokat mondok, ha negyven emberre szűkül a kör, vegyünk hozzá még, nem is tudom honnan, további négyszázat, így sincsenek összesen kétezren. Üres, érdektelen fantomtársaság. No de ennyi pénzért?

★

Gervai Tamás, grafikus

Gervai Tamás: I… 15

Élet és … XVII/1

Gervai Tamás: In memoriam O.L.

— Hogy micsoda?

— Olyan ember, akivel büszkélkedhetnek, akire fölnéznek.

A társak is nagyot szippantanak a körbeadott cigarettából. Nyúlánk pólós kapcsolódik a beszélgetésbe.

— Biztosan azokra a buzgómócsingokra gondol, akik eljárnak a kommunista szombatra és patronálják az öregeket. Na, tudod.

Péter a fejéhez kap.

— Ja, még erre soha! — Kis habozás után. — Olyan cikis is lenne. De még előfordulhat.

★

Elvirával együtt unatkozunk a langymeleg telepi délutánon. A szabadkai rádió slágere, a nyeszlettek indulójának kikiáltott, aha és tátákból komponált dal feldob bennünket.

— Van példaképed?

— Ne röhögtess — hunyorog tizenhét éve minden bájával —, ilyesmi ma már nem kell semmihez se.

— Akkor azt kérdezem, mi szeretnél lenni?

— Gazdag.

előveszi, és okít benn
körberöhögjük a burá
szi észre a haver: d
mások helyett.

Ingerülten szaladt k

— Talán épp helyet
azt gondolod, strapálj
te meg életed végéig
dumalajosnak? Így n
kenyered sem lesz.

Érveltem még, hogy
nak megy jól a sora,
magát biztonságban,
dolgozik. A fiú pofák
nogatta a vállát, majd
karrierjét, aki már kö
rában „nagy KISZ-e
egyetemen se hagyta
lyezték érte jó funk
kérette ki magát egy
be. Most halász, vadá
meg minden, ami k
nyarodtunk haza.

— Itthon jól éltek?

— Mutter állandó
azt hiszi, hogy a fat
elkártyázza az eszét,
tudom, ha néha kir
kapcsolatok érdekéb

Aztán megint tósz

Gervai Tamás [grafikus]

1 db fotógrafika : rep.

15.

Gervai Tamás: Fotó grafika

Élet és irodalom, Bp. 1983. évf. 1- XXVII/13

Gervai Tamás, grafikus

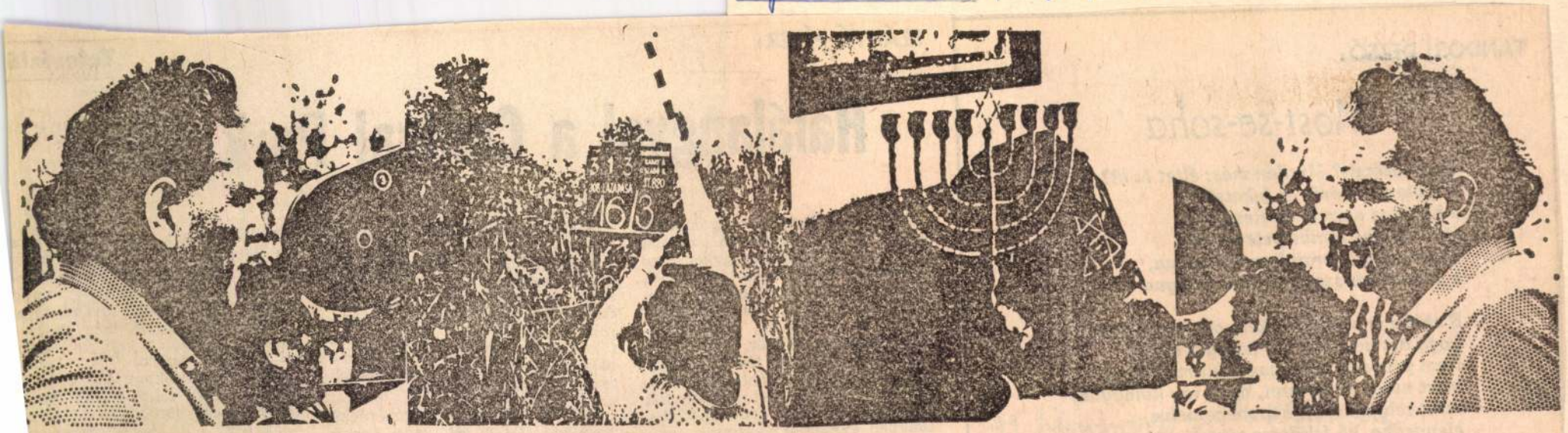

Gerval Tamás: Egy filmforgatás hordaléka

Élet és Irodalom 1983. ápr. 8. XXVII/14

ngyal a Central Park fölött

gyonunkat,
arisznyánk
gykor Paul
inynak —,
it, és in-
Amerikát!
alait az-
nidőn fél-
n immár
tünk, ide-
ztunk hát
ban, éle-
unk kel-
gy Ka-
s házban

S még mindig nincs vége az okkultizmusnak, véletlen egybeeséseknek. A Magyar Televízió vasárnap bemutatott egy 1981-ben készült amerikai filmet Simon és Garfunkel New York-i koncertjéről. Az akkor már tizenegy éve föloszlott együttes hangversenyét a *választásokra* készülő polgármester, *Ed Koch* hozta össze.

Mindez, persze, magánérdekű maradna, ha a két éteri hangú fiatalember dalairól sokaknak nem ez — a politika és az okkult

láláról énekelt, egy hisztérikus fiú fölugrott a színpadra és nekirontott, de a testőrök azonnal lerángatták. Paul meghőkölt, majd rezzenetlenül énekelt tovább, mint aki nem vette észre, hogy megsuhogtatja feje fölött szárnyait Azázel a *Halál Angyala*.

Két fiú, másoknak inkább már bácsi — egy zsiráf-forma vörösszőke és egy sötétbarna alacsony. Énekeltek. Ráadásul ketten egy gitárral. Öt perc híján másfél órán keresztül, leggyakrabba

Gervai Tamás, grafikus

Gervai

Élet é

11.

XXVII/47

Gervai Tamás: Chagall az út elején

Gervai Tamás

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikus művész

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

1982 DEC 03

1021

Gervai Tamás fotografikája

lak ki, mint azok, amelyeket a
bbre soroltunk. Ilyen, „másod-
iltó jelenségeket sorolva, talán
Én azonban, sokféle ember kö-
gyelve és talán némi érzékeny-
glalkoztatja a közvéleményt, il-
t — a „közvéleményeket", bát-
ogy mi a csekélyebb, mi a na-
oraink jelzik.

ár a budapestiek egy részéből
ztön, máig még nem került sor
ókelői rongálni kezdjék a par-
amelyek olykor valóban össze-
ogikáját is felrúgó autósok ko-
ény tiltja és jóérzésünk sem he-
a tanács, a rendőrség eltűri az
sát? És nemcsak áruszállító te-
k" szorítják autójukkal a gye-
közepére, s aki netán rájuk szól,
n már tanúja eközben lincs-
het egyedi. Budapest meghatá-
uralkodott parkolási anarchiák
ségek óriási tömegének sokkal
város vezetői, köztisztaságának
ik. S én nem is csak mint ál-
k attól, hogy az autósok elleni

Bár magam igyekszem ritka
kolni, féltem a kocsimat, or-
caeszközét a népharagtól, amely
vétőket a vétlenekkel. S nyil-
s parkolásról van itt szó, ha-
z emberi együttélés szabályai-
ról az utcán.

Gervai Tomás, grafikus

1 rajz : repr.

Gervai Tamás : Mohács

11.

Élet és Irodalom Bp. 1983. aug. 26.

XXVI/34

Gervai Tamás, [ ]

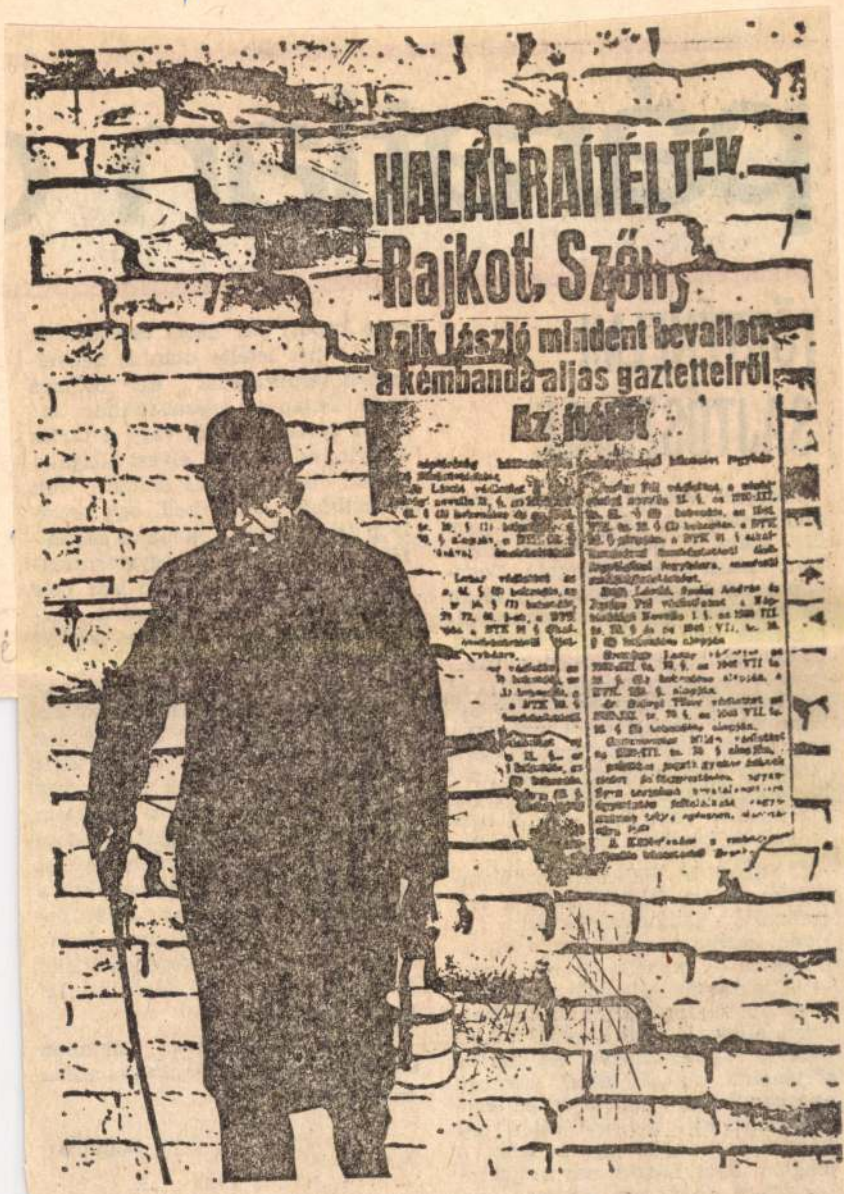

Gervai Tamás fotográfikája

Gervai

Élet é

10

XXVIII/40

(júniusban) hirtelen és váratlanul. Soha nem dicsekedett érdemeivel, így mástól tudtuk meg például azt, hogy az első szovjet katona, aki hazánk földjére lépett, magyar származású volt. És ráadásul battonyai: az önkéntes Soós László."

11. oldal (A Beliczay-uradalomnál kezdődött. Ölvedi Ignác a felszabadító hadműveletekről): „— Hadd kezdjem egy legenda eloszlatásával — mondja Ölvedi Ignác. — Általánosan elterjedt hiedelem, hogy 1944. szeptember 23-án Battonya elfoglalásával kezdődött meg hazánk felszabadulása. Az alapos történelmi kutatás ezzel szemben azonban kimutatta, hogy az első szovjet járőr, a 243. hadosztály hat felderítője, köztük egy magyar, a maglódi Soós László már szeptember 22-én, tehát ma *negyven éve*, közép-európai idő szerint 21.30 órakor magyar földre lépett, és a Battonya melletti Beliczay-uradalom

kis hallgatás: mintha a csecsemőnk élne. Az ötlet nem új. És ezeknél a fiatal pedagógusoknál sosem lehet tudni: olvasnak Gogolt is, no meg rászorulnak a klasszikus irodalom ötleteire. Nosza egy irgum-burgum a záradékban! „Figyelmeztetés: szíveskedjék ezen nyilatkozatot a megfelelő kitöltés után, saját érdekében visszajuttatni, mert ennek hiányában a szülési segély további kiutalása akadályba ütközik." Mi pedig megütközünk.

A fiam felé sandítok. Miközben alszik, mintha mindentudó volna — mosolyog.

szigetits

IDŐZAVAR

Gervai Tomás [grafikus]

Gervai Tomás. A jegyüzér virágvasárnapja 2.

Élet és Irodalom Bn. 1984. jún. 1. XXVIII/22

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 AUG 16

letre.

1021

Gervai Tamás: Mohács-impressziók

r naplója

be nem telhet.
ám: idegzetem.
ántás,
lan fények,
szerelem.
ın csöndnek,
vesztéseknek,
szótér szomorúságával
állam.
és lámpasoránál
ablaküvege,
ságig kifosztottan,
ben a szél,
s marad elég.
b az öt mikronnál,
plom, virág
armóniák.
amis, csillag-
inél minden
öba-nyulvány,
nységben.

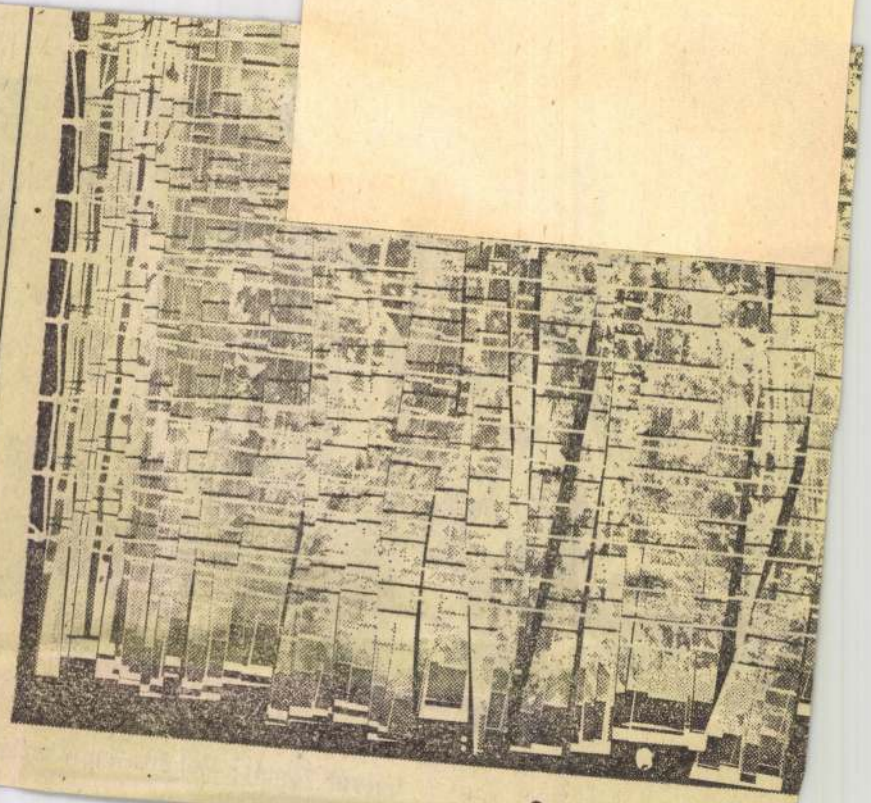

Gecser Lujza: Szövés

Gervai Tamás, [grafikus]

Gervai Tamás: Pompidou-központ

Gervai To

Élet és

9.

XVIII/13

■ *László Ferenc: A százegyedik év. Bartókról, Enescuról, Kodályról. (Kriterion, 210 old.)*

Három esztendeje ez idő tájt adhattam hírt a kolozsvári illetékességű s a bukaresti Porumbescu zeneakadémián tanárkodó *László* szenvedélytől fűtött zenetörténészelme remeklései.

„A következőkben... Kodályról, Enescuról és Bartókról lesz szó, ám — mondatlanul bár — a szerzőről, az ő sajátos elkötelezettségéről is, és — ugyancsak kimondatlanul, de kitapinthatóan — mindazokról a lapolvasói közösségekről,

Gervai Tamás

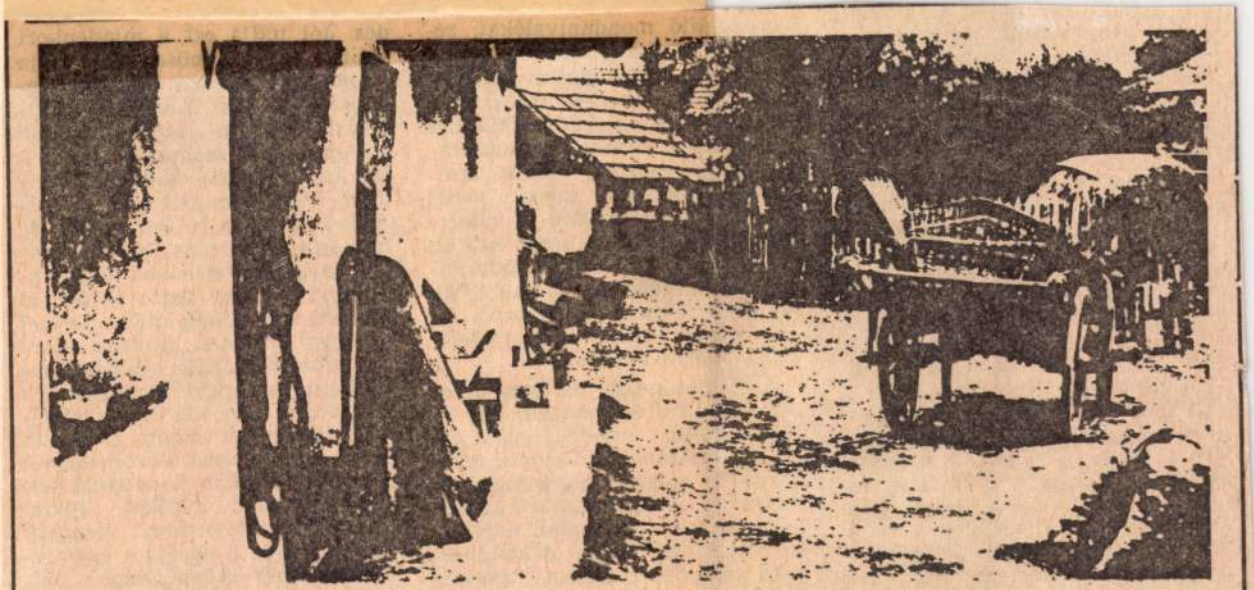

Gervai Tamás: Udvar

Magyar Nemzet
1985. XI. 23.

rendszerint egy nap alatt elfogy, s mi nem kapunk visszajelzést arról, hogy hol lenne még rá szükség, hová kellene szállíttatni.

— *Hogyan készül egy ilyen, negyedévenként megjelenő folyóirat?*

— Én szerkesztettem életemben már napilapot, hetilapot, havi folyóiratot, nyugodtan kijelenthetem, hogy a *Quarterly*-vel is ugyanannyi munka van, mint bármelyik másikkal, a negyedévenkénti megjelenés nem jelenti azt, hogy kényelmesen, ráérősen csinálhatjuk. Mivel nem magyarul jelenik meg, magam és a szerkesztők minden kéziratot hatszor olvasunk el. Ezért nincs benne sajtóhiba s ezért nincs nyelvi hiba sem. S ezért is tudunk tömörek lenni, noha a lapnak nem a tömörség az elsődleges célja, hanem az, hogy minél átfogóbb és alaposabb elemzéseket adjunk a mai Magyarországról.

— Ebben a bizonyos, most fölemlegetett bevezetőben elmond-

megköze
néje egy
mondani
zatlan h
lési lelen
iránti bi
kusan s
ménye
anyagán
zésének
óhajt ke
ból hall
így förté
mű hár
nek előa

A Rád
kát végz
lúziót k
Ligeti A
hazudtolé
molysága
két komp
kel bocsá
seny más
ky *Petru*
hangvers
ra kivon

Gervai Tamás, [ ]

Gervai Tamás fotógrafikája

12.

Mar 16. XXVIII/11

ag is. Megtudjuk: hogyan i
l kamaszfővel, jó szemű tan
istápolásával a poézis útjá
pen oltotta belé szép han
nyja a népdal szeretetét,
a, aki hangszert fabrikált
az ismerősök egész sora. Ne
t zongorázni, de a zsoltárok
ülönféle más énekeket na
el fújta a kórusban, később
gazdagabb hanglemezgyűjt
e révén — író barátai zen
t is emélyülni segítette.
testvérmúzsák arányos, kö
ató szeretete jellemzi Fod
ást. Nem parcellázza szét
szet területeit: Kormos Istvá
versét elemezve a film —
nstein — s a zene — Wagne
zefonódó motívumait érzékel
másutt is gyakran folyamo

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 JUN 13

1021

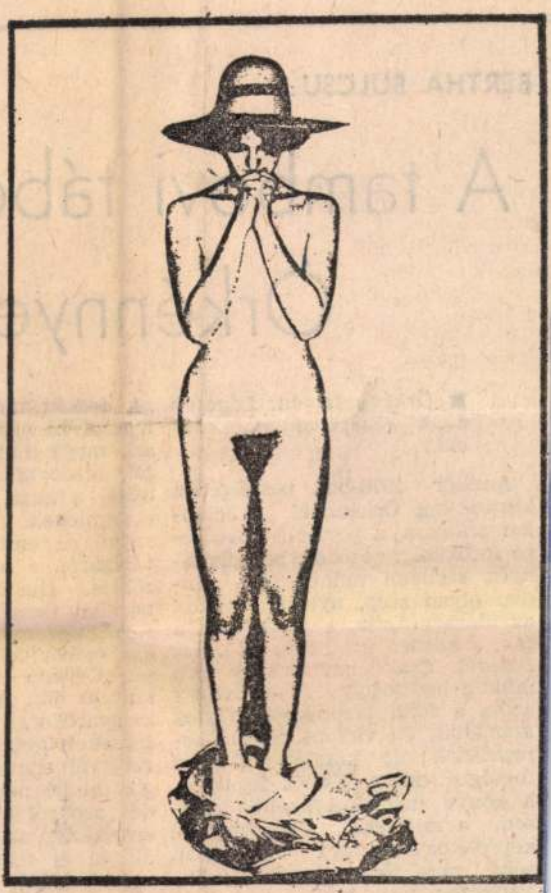

Gervai Tamás: Boldog békeidők

BERTHA BULCSU:

A tambovi táborban Örkénnyel

■ *Örkény István: Lágerek népe (Szépirodalmi, 337 old.)*

Amikor 1976-ban beszélgetést készítettem Örkénnyel a Jelenkor számára, a portré a következő sorokkal fejeződött be: „Örkényék szellemi műhelyében minden olyan szép, nyugodt, hűvös, az ülőgarnitúrák, a falak, kint a fák, s körben az utcák, az egész Pasarét. Csak hát Örkény még mindig hadifogoly..." — Örkény azóta a földi lágerekből végleg szabadult, én viszont életmű sorozatának új kötetét olvasva fogságba estem. Kettős fogságba, a könyv (hadi)foglyaként keresem a miérteket, éhes vagyok, képzeletemben egy valóságban soha nem létezett országba kívánkozom haza, hogy a reggeli és az ebéd között Póra Ferencként tüzet rakjak a domb gerincén, „A fogság mámortalan élet" — írja. A haza, ahová vágynak hősei, megfoghatatlan lett, tótágast áll, bizonytalan. A család már csak a haza, s a régi ételek, ételemlékek. Lehangoló képet rajzol az emberek politikai butaságáról, s nemzeti önismeretéről is. Huszonnégy magyarból hárman ismerik Bartók nevét, Ady Endréről heten hallottak, de egy ember fejből tudja egy versét. Örkény mindent leír, rosszat és jót. A munka elől lógó magyarokat, a közönyös törzstiszteket, akik a saját maguknak rezervált törzstiszti lócára rangon alulit nem engednek leülni, de azokról a tisztekről is megemlékezik, akik önként munkába álltak, és tiszteletet ébresztettek maguk iránt. — „...Az életmód legkisebb javítására a munkakedv meredeken ugrik fölfelé. Különösen a magyaroké..." —

■ *Cseres Tibor: Én, Kossuth Lajos — Levelek Turinból — (Magvető, 576 old.)*

Az írói életművet tehetség és a körülmények igen sokféleképp alakíthatják, s néha az utókor is hajlamos arra, hogy benne oksági rendet teremtsen, ezért csak óvatosan írom le, hogy *Cseres Tibor* életművében vízválasztó 1964, a *Hideg napok* megszületése. Úgy tetszik, akkor fogta meg azt a szálat, mely megírható, s megírandó témáinak éppen úgy vezérfonala lett, mint vezérfonala történelmünknek is. S mert ezt a szálat végig követni akarta, szükségképpen született meg a *Parázna szobrok*, s most új regénye, az *Én, Kossuth Lajos*. Talán egy bogát át is ugrotta ennek a szálnak: az 1920 körüli trianoni eseményeket, hiszen a magyar állam-élet status quoja ott s atájt nyerte el mostani határait. A nemzetiségekhez való viszony, a szociális reform hiánya, a diplomáciai idiotizm

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 AUG 26

1021

Gervai Tamás: Mohács

FRANK JÁNOS:

A LUDWIG

Bezárt — „a" *Ludwig — Egyemes művészet* 1960 után című állítás a Műcsarnokban, rekordözönség volt, méltatta a sajtó, vé. Itt is, ott is, hallottam azonan a pestiek fanyalgását: másd-, harmadrendű anyag ez indössze, számunkra nyilván ak a bécsi raktárat pakolták . Nem éppen. Még ez év — az- 1983 — elején is ott láttam ezet a „raktári" darabokat a bécsi *odern Művészetek Múzeuma* fain, méghozzá díszhelyeken. áztűznézőben jártam tudniillik múzeumnak otthont adó *Liechnstein* palotában, *dr. Dieter*

Sebaj, produkált nekem az élet egy pszeudó-Christót; tudniillik z amerikai *De Andrea* ágyon fekvő meztelen műanyag nőjét a szállítmányozó vállalat burkolta átlátszó műanyagba. Kibontottuk, nehéz volt, mint a só, sprőd műanyag haját én fésültem meg a tíz ujjammal. Érthetően ez a szobor volt a kiállítás sztárja, a fényképészek kedvéért a plexidobozát is levettem róla. Ez aztán a valóság, ez élethű, majd megszólal — ha felébred —, bőrén a tavalyi lesülés nyoma, a tavalyi bikini határain. Gyönyörű nő, mégis ijesztő, talán azért, mert sem-

VADAS JÓZSEF:

Revelációerejű volt 1974-ben *Schaár Erzsébet* (első) *Utcája* a székesfehérvári Csók Képtárban. Mert nyilvánvalóvá vált a hazai közönségnek: egy ritka tehetséges szobrász ritka nagy pillanatában megszületett az újabb magyar művészet egyik főműve. Ugyancsak revelációerejű volt 1975-ben Schaár Erzsébet (második) *Utcája* Luzernban, a Kunstmuseumban. Mert nyilvánvalóvá vált a külföldi nézőnek: a magyar kultúra nem szakadt el sem a világtól, sem a világ művészetétől. Akit nem győzött (volna) meg a korai Bernáth vagy az érett Derkovits, mint a kritikákból kiderült:

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 NOV 25
Gervai Tamás, grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1021

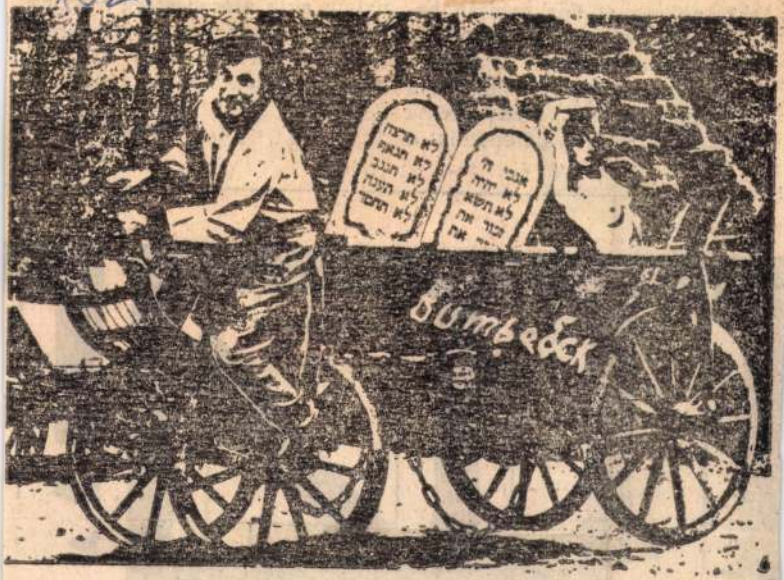

Gervai Tamás: Chagall az út elején

amit hangképzésse
fokra fejlesztett éne
resztül is olyan
megérzett mindenki
előtt torzítatlan.
szövegmondásában.
azelőtt is. azóta is a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MÁJ. 4

1021

Gervai Tamás: Pompidou-központ

SOMLYÓ GYÖRGY:

Radnóti rondója

én megneveztem gyilkosaimat
szelíden pontosan és jóelőre
(de bosszú nélkül)
mint Hölderlin a Föld virágait
(hiszen ők is e Föld virágai)

de ti is rájuk ismertek-e még
e mai karneváli kavargásban
a testhezálló modern álruhákban
a fejre húzott harisnyák alatt

szelíden pontosan és még időben
(bosszú nélkül)

Ünnep után...

■ *László Ferenc: A századegyedik év. Bartókról, Enescuról, Kodályról. (Kriterion, 210 old.)*

árom esztendeje ez idő tájt adam hírt a kolozsvári illetékes- s a bukaresti Porumbescu zekadémián tanárkodó *László* nc nagy tudományos értékű szenvedélytől fűtött zenetörténészelme remeklései.

„A következőkben... Kodályról, Enescuról és Bartókról lesz szó, ám — mondatlanul bár — a szerzőről, az ő sajátos elkötelezettségéről is, és — ugyancsak kimondatlanul, de kitapinthatóan — mind azokról a lapolvasói közösségekről akik épülésére ezek az alkalmi ír

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás

1984 MÁR 16

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1021

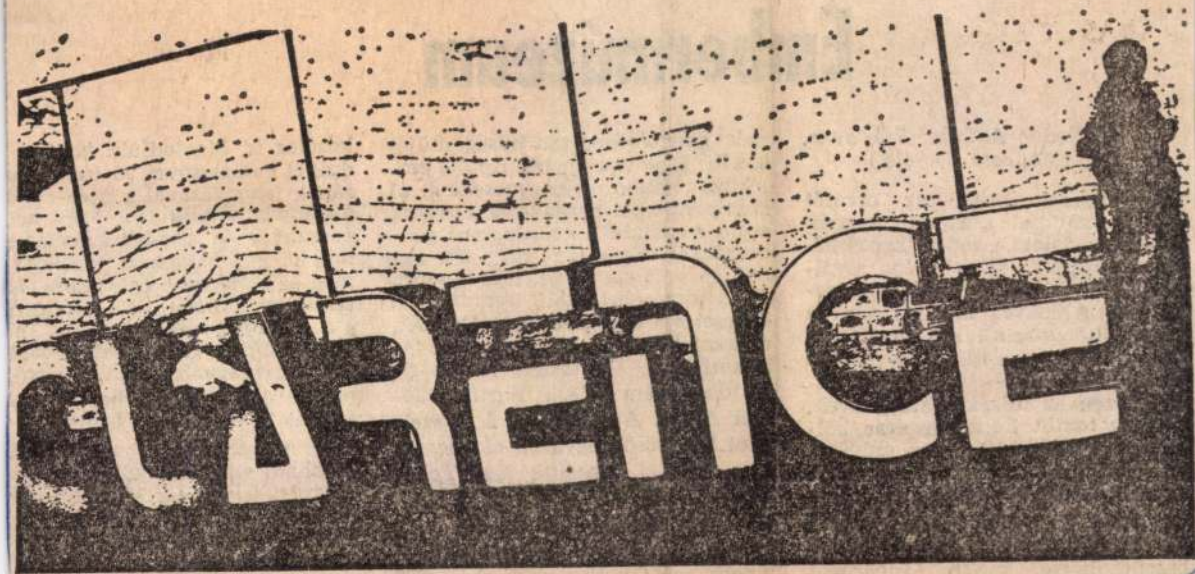

Gervai Tamás fotógrafikája

Embermúz

Fodor András: Szó, zene, kép (Magvető, 560 old.)

Félretájékoztatnám az olvasót ha valamiféle szellemi háromtusa (irodalom, zene, képzőművészet + film) tárgykörébe sorolnám *Fodor András* vaskos esszékötetét. A lényeg ugyanis nem a jeles költő esszéírói sokoldalúsága, rokon múzsákhoz fűződő — hozzáértésen alapuló — meghitt viszonya. Ezek az írások: lírai művek, csakúgy, mint Fodor András költeményei. Nem elsősorban művészi teljesítményeket regisztrálnak, hoznak közelünkbe, hanem alkotó embereket. S mindeközben magát Fodor Andrást is szeretetünkre, becsülésünkre méltó ismerőssé avatják. Mert amikor Fodor —

nak gondolatban te
említi: állja is a szav
léküket, találó megj
szempontokkal gazdagítva a róluk szóló irodalmat, eckermanni gondossággal örökítve meg egy-egy hajdan volt eseményt, beszélgetést. De a szuverén alkotó öntudatával, önérzetével egyszersmind. Vannak, akikkel Fodor András sohasem találkozhatott, hatásuk rá mégis majdhogynem fizikai: Bartók, József Attila. A személyes és a szellemi ismerősök egyazon elevenséggel, hitellel népesítik be Fodor András könyvét.

A lírai viszonyuláson túl nem közömbös persze Fodor szaktudása, alapos művészetismerete sem. *Szó zene, kép* tartományában tiszteletre méltó

miképpen oltotta belé szép ha
édesanyja a népdal szeretetét
bátyja, aki hangszert fabrikált
meg az ismerősök egész sora. N
tanult zongorázni, de a zsoltárol
s a különféle más énekeket na
kedvvel fújta a kórusban, később
egyre gazdagabb hanglemezgyűj
ménye révén — író barátai ze
értését is emélyülni segítette.

A testvérmúzsák arányos, k
csönhető szeretete jellemzi Fo
Andrást. Nem parcellázza szét
művészet területeit: Kormos Istv
egyik versét elemezve a film
Einzenstein — s a zene — Wag
— összefonódó motívumait érzék
teti, s másutt is gyakran folyan

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR IFJÚSÁG
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 333-748, 340-726

Gervai Tamás, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 SEP 24

1021

Gervai Tamás fotografikája

MAHIR SAJTOFIGYELO

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás, grafikusművész

1984 JUN 01

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

V. J.

CURRENT ES NUDISTES

Gervai Tamás:

A jegyüzér virágvasárnapja

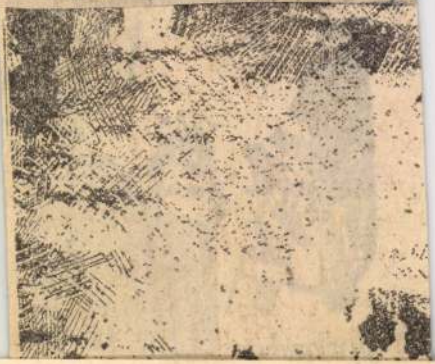

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gervai Tamás
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1984 OKT 11 5!

1021

Gervai Tamás fotógrafikája

áratlan

ENELMI ÓSZEMLE

Nemzet, szombat 1984. 22. XLVII. évfolyam 7. oldal (Vámos Imre: a lehetőséggel.) „Negyzelőtt, szeptember 23-án ő szovjet csapatok el- első magyar községet, ... Soós László nyugalredes nemrég hunyt el hirtelen és váratlanul. dicsekedett érdemeivel, udtuk meg például azt, ő szovjet katona, aki ljére lépett, magyar volt. És ráadásul batkéntes Soós László."

A Beliczay-uradalom-. Ölvedi Ignác a feladműveletekről): „— n egy legenda elosznondja Ölvedi Ignác. n elterjedt hiedelem, eptember 23-án Batsával kezdődött meg badulása. Az alapos tatás ezzel szemben tatta, hogy az első a 243. hadosztály hat ztük egy magyar, a László már szeptemát ma *negyven éve*, idő szerint 21.30 óraldre lépett, és a Bat-

nem kapott pár hetes csecsemőjét — a 6 hét letelte után is kényelmesen terpeszkedik egy fotőjben vagy kanapén, felszabadultan kacagva olvassa Rejtőt vagy a Ludas Matyit, és kéjesen élvezi illegális, lopott, holt kisdede lelkén vett szabadságát. Vagy beül egy osztályon felüli Night Clubba és hajnaltáját — mert most az egyszer megteheti, szép az élet, nem kell már a kölökre költeni — elegáns mozdulattal kapja elő a szülési segélyt és egyenlíti ki számláját a fizetőnél. Ehhez nem kell más, csak egy kis hallgatás: mintha a csecsemőnk élne. Az ötlet nem új. És ezeknél a fiatal pedagógusoknál sosem lehet tudni: olvasnak Gogolt is, no meg rászorulnak a klasszikus irodalom ötleteire. Nosza egy irgum-burgum a záradékban! „Figyelmeztetés szíveskedjék ezen nyilatkozatot a megfelelő kitöltés után, saját érdekében visszajuttatni, mert ennek hiányában a szülési segély további kiutalása akadályba ütközik." Mi pedig megütközünk.

A fiam felé sandítok. Miközben alszik, mintha mindentudó volna — mosolyog.

szigetits

IDŐZAVAR

1021

Gerval Tamás fotógrafikája

GERVAI TAMAS

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 9

Gervai Tamás

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 ÁPR 1

1021

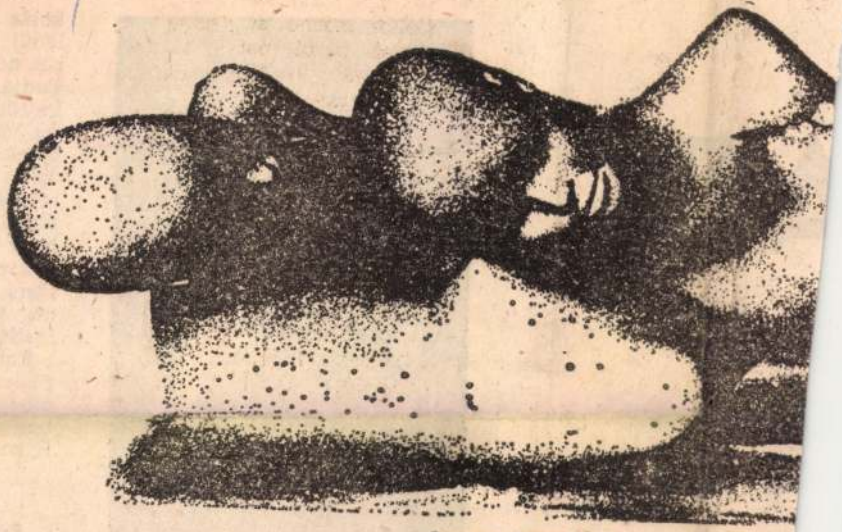

Gerval Tamás fotógrafikája

AD

...

kestül siker
Az volt a
ismerősöke
aztán mind
ajtóban, an
ták a búto
hogy az itt
guk a Rad
legnagyobb
negyven né
szobája. Cs
Radóék e
földszinti
meg, kivált
ba miatt.
ilyen nagy

Ázik a
gően hol t

Gervai Tamás
grafikusművész

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 ÁPR 8

1021

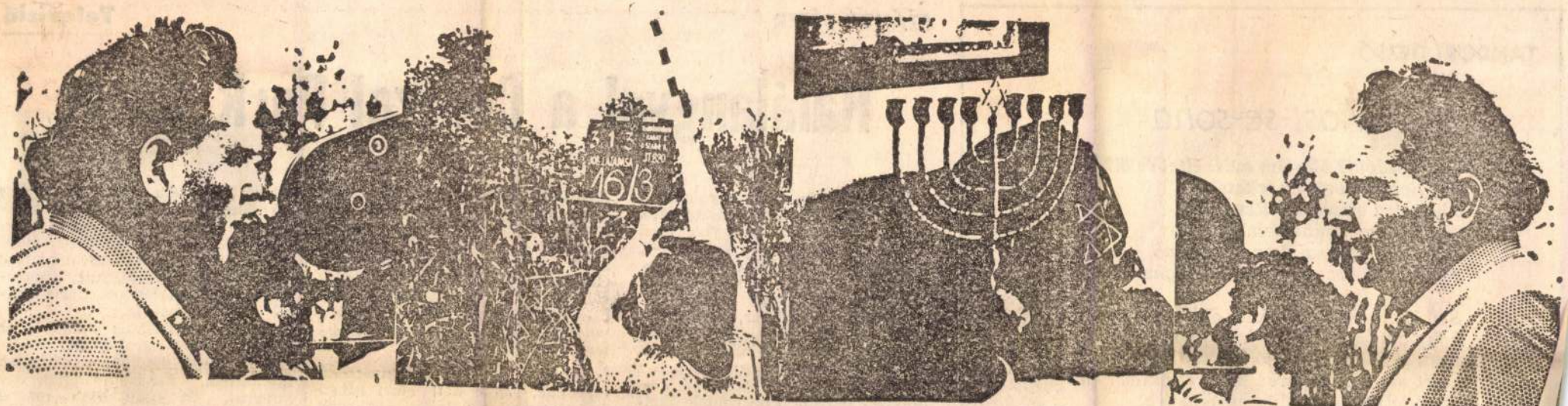

Gerval Tamás: Egy filmforgatás hordaléka

TANDORI DEZSŐ:

Most-se-soha

Van középút? Minden más: éltet és öl?
Irigylem a Vörös és feketéből
a hirtelen elmúló de Renalnét,
jöhetne így, amibe belehalnék?
Kezem a madarainkon nyugodna,
s valami két szemem felől befogna.

S ehhez is olyan sok kell, oly kevés kell,
hogy azt nem is lehet felfogni ésszel.
Nem próbálok nem gondolni magamra,
mert nincs Emlékezet, mely így kihagyna:
mint teli poharat, épp megemelve,
elengedne, kő felületre ejtve.

SZÁNTÓ PÉTER:

Halálangyal a Central P[illegible]

Házasítsuk össze a vagyonunkat, azaz rakjuk egyhelyre tarisznyánk tartalmát —, énekelte egykor Paul Simon egy Kathy nevű lánynak —, felezzük el az utolsó cigit, és induljunk, fedezzük föl Amerikát! *Simon* és *Garfunkel* dalait aznap hallottam először, midőn féléves egyetemisták lévén immár barátnőmmel, úgy döntöttünk, ideje világot látnunk: elutaztunk hát Kaposvárra. Előtte azonban, életünkben először, szavaznunk kellett. Még nem tudtuk, hogy Kaposváron majd egy elegáns házban fél napig a *Híd a zavaros vizek*

S még mindig nincs vége az okkultizmusnak, véletlen egybeeséseknek. A Magyar Televízió vasárnap bemutatott egy 1981-ben készült amerikai filmet Simon és Garfunkel New York-i koncertjéről. Az akkor már tizenegy éve föloszlott együttes hangversenyét a *választásokra* készülő polgármester, *Ed Koch* hozta össze.

Mindez, persze, magánérdekű maradna, ha a két éteri hangú fiatalember dalairól sokaknak nem ez — a politika és az okkult — jutna eszébe. Talán ezért is za-

láláról énekelt, egy hisztérikus fiú fölugrott a színpadra és nekirontott, de a testőrök azonnal lerángatták. Paul meghőkölt, majd rezzenetlenül énekelt tovább, mint aki nem vette észre, hogy megsuhogtatja feje fölött szárnyait Azázel a *Halál Angyala*.

Két fiú, másoknak inkább már bácsi — egy zsiráf-forma vörösszőke és egy sötétbarna alacsony. Énekeltek. Ráadásul ketten egy gitárral. Öt perc híján másfél órán keresztül, leggyakrabban csak az arcuk látszott. Mégsem volt unalmas a film, ahogy a fris-

Gervai Tamás
grafikusmáves

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 22

1021

Gervai Tamás: Portré szöveggel

zerülő tragikus állapot. Egy jellegetes motívumtalálkozásra is utala: olyan motívumtalálkozás ez, mi mindkét költőnél művészi távtnyitást is magába foglal. A Gerusalemmében a keresztény tábor em győzhet a száműzetésben élő inaldo nélkül. Tasso éposza viszzahívja a száműzöttet, miként rany költeménye az ugyancsak záműzött Toldit.

Ez a koncepcionális megoldás más-más művészi eszközökkel tezi lehetővé, hogy a Gerusalemme iberata — ami még nem barokk lkotás, de magába foglalja a bakk lehetőségeit — az új irányzat ílusa felé mutasson előre. Arany edig, az öreg Toldi „visszahívásal" szintén összekapcsolja a régit z újjal. Ilyen módon a történelmi áltozásban kegyelettel, a maga agyományőrző gondolkozásával rzi a múltat, az elmúlt idők emereit, s a múlt értékeinek fel-

éve halott Goethénél. Hiszen a mi költőnknél a XVI. századi olasz olyan szemléleti, módszerbeli sajátosságokat segített kibontakozni, amelyeknek csírái különben is megvoltak nála, csupán megerősítették, támogatták azoknak teljes kiérését. Mert úgy van, miként Babits Mihály vallja: „Egy költő sem fejezheti ki, ami nincs benne, s még az irodalmi hatások sem csupa véletlenek: hanem lelki okokat s lelki eredményeket árulnak el."

1021

GERVAI TAMÁS

Gerval Tamás: Pillangó

ette a kompótot a kórteremben, ahová engem is befektettek egy pótágyra. Megette a kompótot, a látogatók elmentek, aztán rosszul lett és szégyellte magát a rosszullétért.

— Ülj mellém — mondta, súgta, sírta. — Ülj mellém és fogd a kezem. Leültem az ágya szélére, szabad bal kezemmel a homlokát simogattam. Az is fájt. Mindene fájt.

— Meg fogok halni — mondta később, amire természetesen kötelező nevetést erőltettem magamra. Beszéltem is hozzá, az ilyenkor szokásos szöveget mondtam, hogy butaságokat gondolsz, nagyon tetszett az új köteted, ne hagyd el magad, igyál egy kis teát, ha meggyógyulsz, te fogsz meglátogatni, én vagyok az igazi beteg.

— Úgy sajnállak — mondta Pinczési Judit, a költő és még halkabban, hogy a többieket ne zavar... meg... ves... lenjé... ÉS-b...

olyan nekrológot írsz, aminek örülni fog az anyám.

A mosolyom már csikorgott, „viccesen" meglegyintettem az arcát.

— Ha én még élek, amikor te meghalsz, okvetlenül megírom. Azt is megírom, hogy láttalak szimulánsnak is.

Pinczési Judit, a költő, szigorúan nézett rám és a fejemet magához húzta, arcomat az arcához.

— Megígérted. Add becsületszavadat, hogy megírod.

Elmúlt már éjfél. Becsületszavamat adtam. Akkor, a vasárnapba forduló éjszakában adtam először hamisan becsületszavamat valakinek.

Most pedig ülök ötvennyolc évesen, gyógyulóban, távol a kórháztól, túlélve az újsághírt, Pinczési Judit „testkimaradásának" hírét. És nem tudtam megírni a nekrológot. Veress Miklós írta meg.

Judit

a vonosok hiányoznak ... képp fúvósokból áll, ki... nagy rézfúvósok tevéke... tásos. Bombardon — ebb... féltucatnyi van. És egy i... hangszerelt szimfóniáva... zom, hajnalig.

Örök életemben utálta... vósokat.

★

Ott essem el én a h... jén...

No igen, ezt valahogy... jan így képzeltük el, az... nem is fizikai harcmez... de ott, ahol a sorsunk lep... Ha orvos vagyok, szikév... ben, ha színész, Moliè... színpadon, ha már író l... az írógépem fölött... A... rű halál.

Ezzel szemben mi a... Keserves és kétségbeese... dés csomós verőerekkel, ... lekkel, ellustult és kötelmeikre fity-tye...

N... va... La... m...

k... M...

1982 SEP 3

ÉLET ÉS IRODALOM

MH SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 337-748, 340-726

Mikó F. Flóra (5 éves): A... nek a rajzo...

ÉLET... IROD...

NG

GERVAI TAMÁS

1021

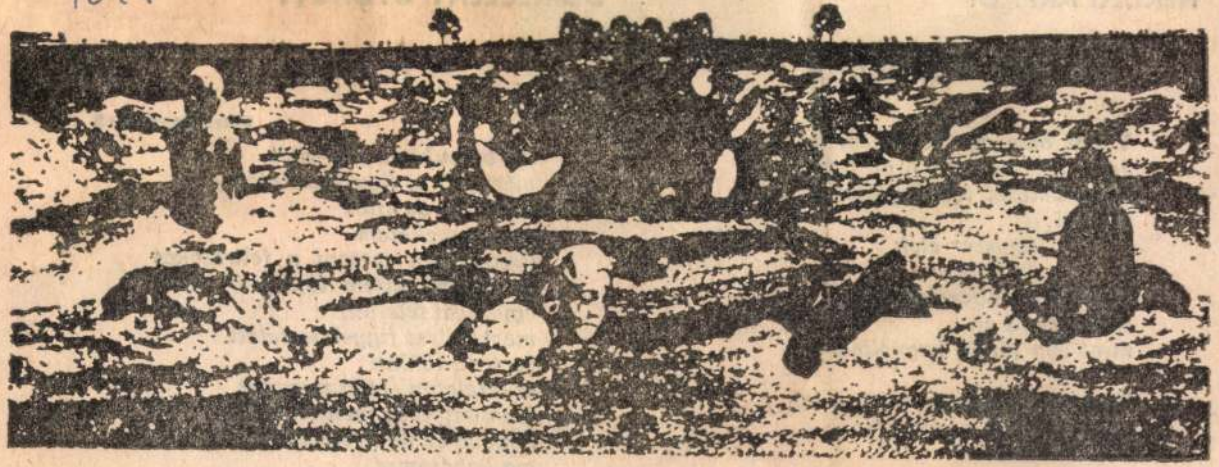

Gerval Tamás: Szobortemető

1982 SEP 10

ÉLET ÉS IRODALOM

6

MŰHELY
SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HERCEG ÁRPÁD:

Töredék Villonnak

Végül belevágtam a kést is!
Jegyezze meg, ha ő az isten,
az emlékezet törvénykövére
írja föl:
egyszer élek
örökké.
Tehát az ember fegyelme
csak annyit ér,
mint egy király kegyelme.

Vagyok most már, mint a kő,
mit elhajított a képzelet;
szállok,
nehézkedem.
Föld, ég összemosódik
az eszeveszett zuhanásban.

Tudom:

DEBR

m
m
cs
és
tis
ma n e m tettem tönkre
egy utcai telefont
mert felirat figyelmeztetett
ne tedd tönkre
ez a telefon életet menthet
és én szívesen mentek életet
hogyha ez ilyen egyszerű
ma kabátomat
szíveskedtem elhelyezni
a ruhatárban
mert felirat adta tudtomra
hogy ez kötelező

- 1021 GERVAI TAMÁS

Gerval Tamás fotógrafikája

mu, egyébként igen rokonszenves szándékú cikkében, hogy az utóbbi években „háttérbe szorult a legfontosabb irodalmi irányzat, a realizmus"; én pedig *Hűség a pudinghoz* című válaszomban amondó voltam, hogy szerény nézetem szerint nem szorult az háttérbe, épp csak azt kellene észrevenni, hogy a realizmusnak mára már újabb, összetettebb formái is kialakultak. Bizonyításul névsorral is szolgáltam: *Illyés, Örkény, Nagy László, Déry, Vas, Csoóri, Mándy.* Hét ilyen kaliberű realista alkotó párhuzamos munkássága az én szememben nem éppen azt látszik dokumentálni, hogy a realizmus háttérbe szorult az elmúlt tíz-húsz esztendőben. Nem tagadtam — habár erről Seres József mélyen hallgat —, hogy egyidejűleg, mint Csák is említi, a blöff-irodalom szintén fel-felüti a fejét, hogy tipográfiai és egyéb formalista trükkök bűvöletében is „alkotnak" némelyek, sőt — így írom, tessék elolvasni —: „egyetértek a cikkírónak" (Csáknak) ..azzal a szándékával, hogy írókortársainak figyelmét fokozottabban irányítsa az ország legfontosabb időszerű kérdéseire, hogy tehát a népélet lényeges kérdései nagyobb arányban kerüljenek irodalmunk

parodiamban magam is szem. *(Ezt sem én írtam* kötet, megjelenése előtt).

ző — mindazonáltal nem egy, hanem — bármily meglepő is e tény — kettő. Márpedig *si duo faciunt idem, non est idem.* Esterházy — noha ezt Seres szemlátomást még becsületszóra sem hinné el nekem

memben, miért van bárki emberfiának *különleges* támogatására és bizalomra szüksége ahhoz, hogy műveinek erejét bizonyítsa. Milyen különleges támogatásban részesült — teszem azt — Csehov, Pierre

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
6
1983 MÁJ 2 01

GERVAI TAI...

Gerval Tamás fotográfikája

Él köztünk eg

re hálás kösz

tum-összeállít

MAKIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1982 MÁJ 2 1
ÉLET ÉS IRODALOM

ODAL

MI ÉS POLITIK

MEGKÉRDEZTÜK

Rubik Er

– mit kezd

Ø Gervais

l.

Bpgrafabr 248 ff.

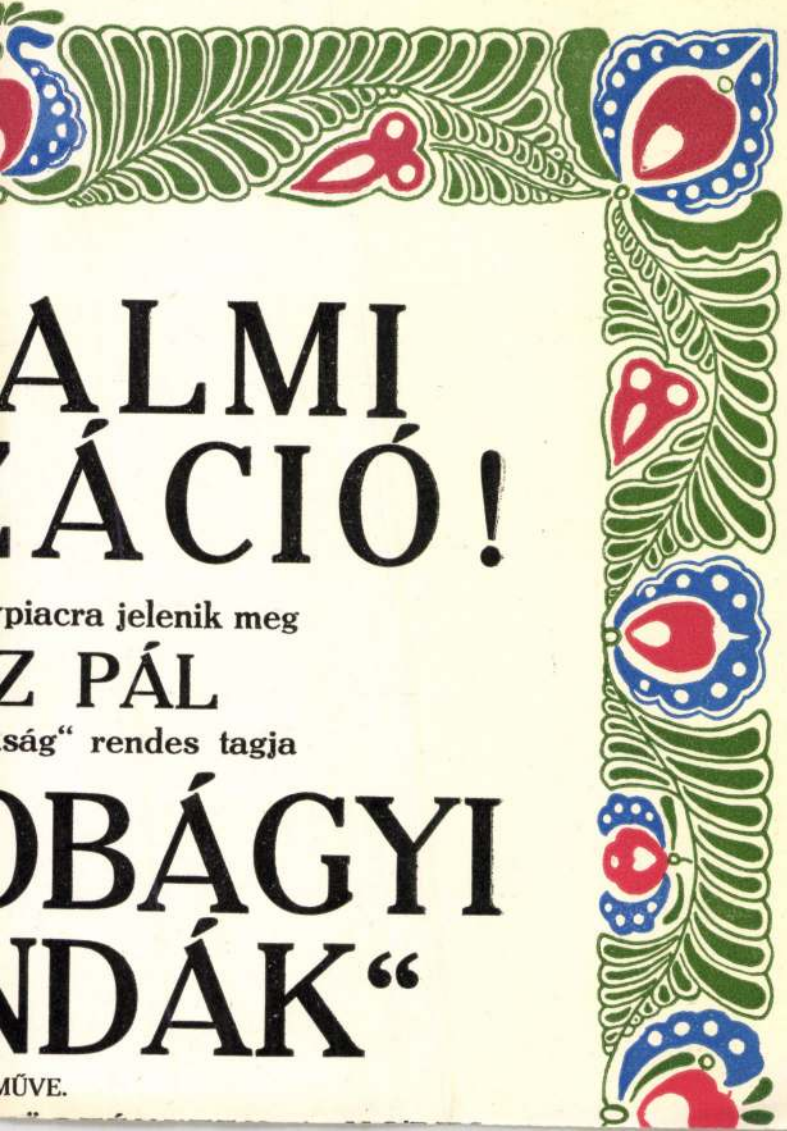

ALMI
ZÁCIÓ!

piacra jelenik meg

Z PÁL

ság" rendes tagja

OBÁGYI
NDÁK"

MŰVE.

Ø Gervais

l.

Kel Bpgrafabr

248 rr

Gervais

MTK

Rézkarc: Delineatio Pyrotechniae, quam ob Budam expugnatam Parisiis ad Pratum clericorum publico exponi jussit. W.F.Poppel.S.R.I. Comes a Lobkowitz etc..

Sign. Gervais fecit.

/Parizsi tűzijáték Buda visszafoglalásának örömére/

77. o. 248. szám.

/dr.Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 1683-1718. 86 o. 16 repr. Bp. 1937.

Ø Gervay Grósz Mária

Műcsarnok

1921. őszi kiáll. 442 Arckép

of

Fűrész, bronzból TV. 116, 117.

MDK

Louis Gerveis

kertész

Eszterházy Pál "ntal a kismartoni kastély kertjét Louis Gerveis tervei alapján ujjáalakitotta. A park diszitésére Schletterer Jakabbal/Donner Ráfael tanitványával/ készittetett kőszobrokat.

Horányi Mátyás: Eszterházi vigasságok.
Bp. 1956 1959.

21.1.

Gervais Louis MDK

Repr:

A kismartoni francia park terve.
1760.

23.lap. 3. ábra.

Horányi Mátyás: Eszterházi vigasságok. Bp. 1959.

D G. Gervay István

Zöldben c. olaszr.
Repr.
Tavasz a művé-
szetben.
(Nyelvőr, 1940) 61.l.

ÉNEK,

B U D A P E S T IX
Hőgyes Endre u. 1o.

Az érdekes levél. G. Gervay István olajfestménye.

Keleti vásár. Gergely Imre olajfestménye.

Öreg Krisztus, már nincs ki szánja.
Elvesztette nagy harcát —

GERVERS NOLNÁR VERONIKA müvtört.

Gervers-Molnár Veronika (Hajdúnánás, Hajdu vm., 1939. - Toronto, 1979. júl. 23.): művészettörténész. * *Tan.*: 1965: ELTE, dr. * *Lh.*: 1967-: Kanada. * *Karr.*: A Royal Ontario Museum munkatársa, az Univ. of Toronto tanára.

M: 1. *The Hungarian Szür: an Archaic Mante of Eurasian Origin.* (Toronto, 1973). – 2. *The Romanesque Church of Karcsa.* (New Haven, 1968). – 3. *Studies in Textile History.* Szerk. (Toronto, 1977). – 4. *The Influence of Ottoman Turkish Textiles and Costume in Eastern Europe with Particular Reference to Hungary.* (uo. 1982).

I: Kró 1979/9. (Tömöry T.).

MEIL I.Bp.,1990 223.p.

politikai viharai és gazdasági megpróbáltatásai
késztettek arra, hogy szülőföldjétől távol igye-
kereteit kialakítani s ambícióinak teret nyerni.
zül az évek során sokan tettek szert kisebb-
adó ország tudományos vagy művészeti életé-
s Irodalom Lexikona — a hazai életrajzi adattá-
igyekszik bemutatni

IN MEMORIAM

Gervers-Molnár Veronika (1939–1979)

1979 nyarán Torontóban súlyos betegségben meghalt Gervers-Molnár Veronika művészettörténész, régész és magyar irodalom szakos bölcsész. Váratlan halála családján és barátain túl, a nemzetközi és magyar tudományos élet számára egyaránt súlyos veszteség, s több tudományág saját halottjának tekintheti.

Bár ő szerény mosolyával bizonyára tiltakozna ellene, publikációinak sora témájában és eredményeiben bizonyítja, hogy munkássága visszavonhatatlanul bekerült a történettudomány több ágának egyetemes és magyar történetébe, s az elkövetkező nemzedékek számára okulásul pályafutása, munkamódszere feljegyzésre, emlékezetre méltó.

A tudománytörténeti hely pontos kijelölését a művészettörténet, régészet, műemlékvédelem, néprajz és általános múzeológia avatottabb képviselői végezhetik el csupán méltóképpen életművének feldolgozása során, ez a rövid emlékezés csupán néhány adattal jelzi, hogyan épülhetett szerves egésszé ez a sors kemény akaratából fájdalmasan korán lezárt életpálya, miből alakultak pillérei és csodálatosan gazdag, tiszta rajzú építményei.

Molnár Vera első cikke 1963-ban jelent meg a zámolyi határban levő kerek templom ásatásáról a székesfehérvári múzeum évkönyvében, utolsó műveinek egyikét pedig keleti textíliákról, köztük egy gazdagon díszített koraközépkori gyermekingecskéről írta, amellyel sikeres múzeológusként a torontói Royal Ontario múzeum textilgyűjteményét gazdagította.

Hol találjuk meg e sokirányú alkotómunka belső összefüggéseit? Szükséges ez a számvetés, még akkor is, ha az életrajzi adatok, tények egyszerű magyarázatokat nyújtanak a külső és belső ösztönzések által kitűzött feladatok megjelölésével, s e feladatok becsületes teljesítésének mindig halálosan komolyan vett igényével. A közelállók emlékezetében Molnár Verát mindig a szívós, alapos, tudós szorgalom, a tudományos témák szinte megelevenítő szeretete és az új összefüggések feltárásához feltétlenül szükséges invenció és fantázia jellemezte. Mindez ifjúkori felkészüléséből, terveiből, elhatározásaiból és munkamódszeréből következett. A művészettörténetet első éves egyetemi hallgató korától, 1958-tól, a szokásosnál átfogóbb, egy-egy műalkotás, vagy korszak egész struktúráját és környezetét magában foglaló tudománynak tekintette. Később talán ezért lett régész is, hiszen sem a középkori művészettörténet, sem az azt megelőző, vagy néhány századdal követő korszakok művészeti alkotásainak története a régészet eredményei nélkül nem kutatható Magyarországon, illetve a környező területek kultúrájában sem. A régészeten kívül fontos, a segédtudománynál átfogóbb szerepet játszott kutatásaiban a forrásokat és erős élményeket egyaránt nyújtó irodalomtudomány, majd a tárgyi és szellemi néprajz.

Mindezeket szisztematikusan felvette tanulmányai körébe, de sohasem a nagy általánosságok szintjén, hanem egy-egy tanulmányozandó tárgyhoz, vagy témához kapcsolva.

A művészettörténetet nemcsak kézikönyvekből, vagy előadások anyagából tanulta, – bár ő készítette az 1950–60-as évek fordulójának egyetemi hallgatói közül a legrészletezőbb, legalaposabb jegyzeteket –, hanem elsősorban az emlékek és tárgyak alapos megfigyeléséből indult ki, s megfigyeléseit igen egyszerűen, s mégis a tárgyakat megelevenítő pontossággal és lelkesedéssel tudta közölni

szóban és írásban egyaránt. Egyetemi hallgató korában a legközelebbi környezetét, a Várat, a középkori Pest-Budát, Óbudát és a Pest környéki középkori emlékeket, majd Magyarország távolabbi emlékeit ismerte meg kortársaival együtt sok-sok vasárnapi közös kirándulás során, később hasonló alapossággal kereste az összefüggéseket Kelet-Európa, majd Eurázsia azonos korú, vagy egymással genetikai kapcsolatban álló műemlékei, műtárgyai között. Tudott választani és keményen koncentrálni témáira. Ha egy-egy műtárgy, műemlék közelebbről érdekelni kezdte, minden részletét gondosan lerajzolta, később rekonstruálta, megszerkesztette (hamar megtanulta a fakultatív tárgyként szereplő műemléki felmérés fortélyait, majd a régészeti munka kellékeit), a legalaposabban feldolgozta a korábbi szakirodalmat, majd összevetette megfigyeléseivel. Jegyzeteiből világosan nyomon követhető, milyen egyszerű, de alapos és következetes munkából jöhetnek létre a legkomolyabb tudományos eredmények. Akkor sokunk számára, akik hallgatótársai voltunk, csak annyi volt még mindebből nyomon követhető, hogy a Verával való kirándulások közben megelevenedett, átértékelődött a város, „igazi" értékekre és olyan közömbös jellegtelen épületekre, tárgyakra oszlott, amelyekről Molnár Vera csendesen csak annyit mondott: „Ezt ne nézzük, ezt nem érdemes!" De amit „érdemes" volt, bárha csak cserépdarab volt, valami középkori edénytöredék a pomázi határból, vagy egy-egy faragvány a Vármúzeum tárgyai közül, azt jelképesen és valóságosan megtisztította a rárakódott rétegektől a születő tudós igyekezete.

Molnár Vera a műtárgyak eleven történeti életétől elvonatkoztatott esztétikai általánosításokkal soha nem foglalkozott, nem is beszélt ilyen témáról soha, de egész későbbi munkásságából kiderül, hogy ítéleteinek szilárd esztétikai-etikai bázisa volt. Bizonyára nem tévedés az a gondolat, hogy ezt a bázist elsősorban Fülep Lajos tanítása jelentette számára. Fülep Lajos Bevezetés a művészettörténetbe című kollégiuma saját vázlatán kívül a legrészletesebb formában Molnár Veronika jegyzeteiben maradt fenn az utókor számára, s a jegyzetek aláhúzott, kiemelt mondatai mértéket jelentettek későbbi kutatásai számára. Fülep a látás és láttatás képességével igyekezett megajándékozni hallgatóit, majd az érzékelés gazdagságának megismerésén túl az értékelésre hívta fel a figyelmet mint az esztétikai és történeti stúdiumokat közös törvények hatalma alá rendező módszerre. Az egyéni értékelés lehetőségén túl az emberi közösségek értékkategóriáinak létezéséről adott elő részletesen, a törzs, a család, a falu, vagy a nemzet közössége értékrendjére, s annak belső gazdagságára, kohéziójára hívta fel a figyelmet, amely az emberi élet és alkotás minden területére kiterjeszti hatását. Ezek a gondolatok, a fülepi esztétika további alappilléreivel együtt, mint amilyen az etikai követelmények rendszere, s a másképp mondhatatlanság elve, biztos alapot jelenthettek Molnár Vera homogén közösségek művészetét és kultúráját tanulmányozó későbbi kutatásai számára.

Molnár Vera 1963–65 között művészettörténetből, magyar irodalomból, majd régészetből szerzett oklevelet, később művészettörténetből doktori címet az ELTE Bölcsészettudományi Karán.

Első művészettörténeti szemináriumi témájából, amelyet Dercsényi Dezsőtől kapott, nőtt ki egyetemi szakdolgozata, disszertációjának témája, majd egyik legfontosabb könyve is, amely A középkori Magyarország rotundái címen intézetünk kiadványában, a Művészettörténeti Füzetekben jelent meg. E téma feldolgozása során növelte és rendszerezte a magyarországi megmaradt, vagy ásatásból, vagy csak helynevekből rekonstruálható kerek templomokat, tisztázta egyetemes művészeti, szűkebben közép-kelet-európai összefüggéseiket, példát nyújtva más korszakok kutatói számára is a történeti-művészettörténeti összefüggések kutatásának földrajzi-történeti meghatározóira.

Az első szemináriumtól a disszertációig jutó építésztörténeti téma alapos kidolgozása korántsem jelentette azt, hogy csupán középkori építészettörténész-régész lett egyetemi pályafutása után. A székesfehérvári középkori kőtár rendezésének feladata, melyről nagy értékű jegyzetanyaga maradt fenn, még kapcsolható ehhez a témakörhöz, az Esztergomi Keresztény Múzeum Ipolyi Arnold hímzésgyűjteményének katalogizálása azonban már kevésbé. Múzeológusi feladatként végezte el a zömében XVI–XVII. századi úrihímzéseket és XVIII–XIX. századi népi hímzéseket tartalmazó gyűjtemény tudományos feldolgozását. Talán azért tudott már első textiltörténeti munkájában a magyarországi textiltörténeti kutatás korábbi jelentős képviselőinek nyomába lépni, mert alapos módszerességén túl, technikai ismeretek is fűzték ehhez a művészethez, a hímzés művészetét nagyon fegyelmezett, a történeti, vagy népi motívumokat mégis tisztán életrekeltő szinten, szülei példáját követve, maga is művelte. Ezen túl a későbbiekben egyre jobban megismerte a textilművészet különböző ágazatai-

nak történetét és korszakait. Ezt a tudását 1968-tól a Royal Ontario múzeum textilgyűjteményében kamatoztathatta.

Molnár Vera életpályája és tudományos munkássága új meg új szép feladatokkal volt tele. Egyetemi évei alatt több alkalommal a székesfehérvári múzeumban dolgozott, munkakapcsolatok fűzték az Esztergomi Keresztény Múzeumhoz, majd 1963–65-ben a Nemzeti Múzeum munkatársaként a sárospataki Rákóczi Múzeumban dolgozott, s kelet-magyarországi középkori templomok ásatásait végezte. Legkedvesebb munkái ezekben az években a karcsai és a sárospataki templomokban, illetve a sárospataki Várban végzett ásatásai voltak. Mindkettőnél előkerült egy-egy rotunda is, az aktuális munka és a korábbi munkák így szerencsésen találkoztak.

A Sárospataki rk. templomban és környékén végzett ásatásai egy különlegesen szép arányú gótikus templom feltárásával és páratlan mennyiségű és változatosságú sírkőanyag – zömében XVII. századi emlék – megtalálásával gazdagították a magyarországi művészettörténetet és művelődéstörténetet. Az ásatás anyagának részletpublikációi után az összefoglaló feldolgozás ez év tavaszán került az Akadémiai Kiadóhoz, s ugyancsak a Művészettörténeti Füzetekben jelenik meg. A sárospataki Várban ásatásai során bukkant rá azokra a kisázsiai eredetű csempékre, melyek egykor Rákóczi György híres bokályos házát díszítették. A csempetöredékek feldolgozása egészen a török művészet problémaköréig elvezette az évek során.

1965-ben Molnár Veronika meghívás alapján részt vett a poitiersi Centre des Études nyári kurzusán. Itt ismerkedett meg későbbi férjével, Michael Gervers középkori történésszel és régésszel, akivel Franciaországban egy koraközépkori sziklába vájt remetetemplomot ásott ki, majd ezt az ásatást közösen publikálta.

Házasságuk közös munkára és az érdeklődési területek rokonságára alapozódott. 1967-ben költöztek Torontóba. Molnár Vera 1968-tól lett a Royal Ontario múzeum munkatársa, később e mellett még a torontói egyetem professzora.

Miközben új kutatási területekre, elsősorban a textilművészet koraközépkori keleti emlékeire bővítette ki munkásságát, Gervers-Molnár Veronika szinte lehetetlennek látszó feladatra vállalkozott. Megőrizte kapcsolatát a magyar tudományos élettel, előadott magyarországi tudományos kongresszusokon – így az 1969-es budapesti művészettörténeti kongresszuson, turkológiai és néprajzi tudományos rendezvényeken –, publikált magyar folyóiratokban és kiadóknál, lépést tartott a magyarországi publikációk eredményeivel. Változatlan buzgalommal folytatta korábbi ásatási anyagainak publikálását, a régészeti leletanyag életteli történeti rekonstrukcióját. Közben Torontóban is jelentek meg magyarországi, illetve kelet-európai vonatkozású publikációi, s egyetemi oktatómunkájának is ez a „tárgy" kedves része volt. Ezen kívül még a bizánci és a románkori művészet történetét tanította.

Minden évben hosszabb-rövidebb időre hazalátogatott Magyarországra. Az itthon töltött idő – még a legrövidebb is –, a rokoni-baráti viszontlátáson túl, a kemény munka ideje volt. Ezt az életmódot, munkamódszert Gervers-Molnár Vera természetesnek, az egyedül lehetséges életmódnak és munkamódszernek érezte. Az is természetes örömforrás volt számára, hogy gondos gyűjtő munkával többszörösére növelte a torontói múzeum textilgyűjteményét. Halála után nevére alapított fond őrzi abban a gyűjteményben az emlékét.

A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportja Adattárában másféle fond őrzi hagyatékát. Magyar nyelven írt jegyzetei, anyaggyűjtései, kéziratai kerültek gyűjteményünkbe Lyka Károly, Kállai Ernő és mások hagyatéka mellé. A nagy elődök tudományos tisztességét és eredményeit követve, Gervers–Molnár Veronika rövid életének és pályájának hozzánk került hagyatéka is jelentős helyet foglal el a magyar tudomány épületében.

Szabó Júlia

GERVERS-MOLNÁR VERONIKA SZAKIRODALMI TEVÉKENYSÉGÉNEK BIBLIOGRÁFIÁJA

Jelentés a zsámolyi határban levő kerek templom ásatásáról
Alba Regia 45 (1963–1964) 234–237.

Beszámoló a sárospataki vár 1963–64. évi ásatásáról
A Hermann Ottó Múzeum Évkönyve 5 (1965) 213–222.

Beszámoló a sárospataki gótikus templom 1964. évi ásatásáról
A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve (1964–65) 127–135.

Beszámoló a sárospataki rk. templom 1964–1965. évi ásatásáról
Műemlékvédelem 10 (1966) 226–234.

A sárospataki rotundáról
A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve (1966–1967) 153–158.

Beszámoló a karcsai templom 1964. évi ásatásáról
Acta Antiqua et Archaeologica 10 (1966). Neuere Ergebnisse der heimischen archäologischen Forschungen. Archäologische Konferenz, Szeged, 103–113.

Emlékkiállítás Ipolyi Arnold halálának 80. évfordulóján az esztergomi Keresztény Múzeumban
Művészet (1967) 31–33.

O rotundzie w Sárospatak
Kwartalnik Architektury i Urbanistyki 13 (1968) 137–141.

Romanskie rotundy na terenie sredniowiecznych Wegier
Kwartalnik Architektury i Urbanistyki 13 (1968). 81–100.

Les rotundes de l'époque romane dans la Hongrie médiévale
Cahiers de Civilisation Médiévale 11 (1968). 521–543.

The Romanesque Church at Karcsa
Gesta 7 (1968) 36–47.

A sárospataki bokályos ház
Folia Archeologica 22 (1971) 183–217.

The History of Sárospatak's Court Revealed in Sepulchral Monuments
Mélanges offertes a Szabolcs de Vajay, Braga 1971. 245–265.

Colectia de port şi tesaturi populare româneşti a Muzeului Regal Ontario din Toronto (Canada)
Revista Muzeelor 8 (1971) 234–237.

A középkori Magyarország rotundái
Művészettörténeti Füzetek 4. Budapest, 1972.

A sárospataki rk. plébániatemplom története az 1964–65. évek ásatásainak tükrében
Magyar Műemlékvédelem 6 (1969–1970). Budapest, 1972. 143–159.

Romanesque Rotundas in Mediaeval Hungary
Évolution générale et développements régionaux. Actes du XXIIe Congrès International d'Histoire l'Art, Budapest, 1969. Budapest, 1972. I. 385–401.

The Hungarian Szür: An archaic mantle of Eurasian origin
History, Technology an Art, monographs no. 1. Toronto, Royal Ontario Museum, 1973.

Traditional felt-making in Anatolia and Iran
Bulletin de liaison du Centre International d'Étude des Textiles Anciens (CIETA, Lyon) 38 (1973) 152–163.

The vanishing cloaks of Afyon: Textils treasures from Turkey and the Balkans
Rotunda 6 (1973). No. 3. 4–15.

The Miraculous Hind: A Hungarian Legend (filmforgatókönyv)
National Filmboard of Canada 1972.

The Miraculous Hind: A Hungarian Legend (utószó), Elisabeth Cleaver: The Miraculous Hind.
Toronto/Montreal, 1973. 60–64.

A Dobók Sárospatakon: két síremlék tanulságai
Építés–Építészettudomány 3 (1974) 152–163.

A nemez-készítés néhány kérdése Törökországban és Iránban
Paraszti műveltség és társadalom a XIX. és XX. században. 2. Mezővárosok. Szerk. Hofer T., Kisbán E., Kaposvári Gy. A Magyar Néprajzi Társaság és Damjanich János Múzeum. Szolnok, 1974. 141–160.

Felt-making craftsmen on the Anatolian and Iranian Plateaux
Textile Museum Journal (Washington, D. C.) 4 (1974). 14–29. (Michael Gerversszel együtt)

Cliffs, caves, and hermits: The rock-cut church at Gurat
Rotunda 8 (1975) Nr. 3. 4–13.

Origins of Romanesque rotundas in East-Central Europe, (recenzió: Boba Imre: Moravia's history reconsidered: A reinterpretation of medieval sources, The Hague, Martinus Nijhoff, 1971. c. könyvéről)
Canadian–American Review of Hungarian Studies 2 (1975) 123–129.

The historical components of regional costume in South-Eastern Europe
Textile Museum Journal 4 (1975) 61–78.

On oriental rugs in the ROM
Rotunda 9 (1976).

From the Marmora to the Great Wall of China: Oriental rugs in the ROM (kiállítási katalógus)
Temporary Exhibitions of the Textile Department, no. 1. Toronto, Royal Ontario Museum, 1976.

Counterpoints (katalógus-előszó) Helen Francis Gregor's tapestry exhibition in the Royal Ontario Museum, 1976. december–1977. január.

Studies in Textile History in memory of H. B. Burnham (szerkesztés)
Royal Ontario Museum, Toronto, 1977.

An early Christian curtain in the Royal Ontario Museum
Studies in Textile History. . . (l. fent) 56–81.

Tiraz fabrics in the Royal Ontario Museum (Lisa Golombekkel együtt)
Studies in Textile History in memory of H. B. Burnham. 82–125.

The folk traditions of rural Hungary: A photographic record. Recenzió Korniss Péter: Elindultam világ útján: magyar népszokások. Budapest, 1975. c. könyvéről
Canadian–American Review of Hungarian Studies 4 (1977) 66–76.

Counterpoints Helen Frances Gregor tapisseries (katalógus-előszó)
Centre Culturel Canadien, Paris, 1977. március 18–április 25.

Beads and beadwork. A gather of glass, Glass through the ages in the Royal Ontario Museum. Ed. by C. Peter Kaellgren
Toronto, Royal Ontario Museum, 1977. 29.

Felt in Eurasia. Yörük: The nomadic weaving tradition of the Middle East. – Kiállítási katalógus. Ed. by Anthony N. Landreau
Pittsburgh, Pennsylvania: Museum of Art, Carnegie Institute, 1978. 16–22, 65–71, 127–128.

A Nomadic Mantle in Europe
Textile History 9 (1978) 9–34.

Oriental carpets from Eastern Europe
Proceedings of the Colloquium Islam and the Balkans, organized in connection with the World of Islam Festival by the Royal Scottish Museum, Edinburgh, Ed. by Jennifer Scarce (1978).

An ancient trading centre: Istanbul and its bazaars
Rotunda 11 (1978) Nr. 1. 38–47. (Michael Gerversszel együtt).

Rags to riches: Medieval Islamic textiles
Rotunda 11. (winter 1978/79) Nr. 4. 22–31.

Costume from the World of Islam
An exhibition of the Textile Department of the Royal Ontario Museum, Toronto. January–September 1978. Hali 1. Nr. 2. (summer 1978) 170–171.

The Influence of Ottoman Turkish textiles and costume in European Turkey
History, Technology and Arts monographs. Royal Ontario Museum, Toronto, 1979–80.

Kéziratban, sajtó alatt:

Sárospataki sírkövek Sepulchral Monuments in Sárospatak
Művészettörténeti Füzetek, Budapest.

Origins of Romanesque rotundas in East-Central Europe
Actes du 3ème Congrès International d'Archéologie Slavex, Bratislava, 1975.

Turkish tiles of the century and their export
Actes of the 5th International Congress of Turkish Art. Budapest, 1975.

Kenneth E. M. George: Les designations du tisserand dans le domain Gallo-Romain (L'étude d'un vocabulaire artisanal et technologique) Beihefte zur Zeitschrift für romanische Philologie 163. Tübingen, 1978. (recenzió Michael Gerversszel együtt)
Textile History 10 (1979).

Medieval garments from the Mediterranean World
Carus–Wilson-Festschrift. Ed. N. Harte–K. G. Ponting. Manchester, University Press, 1978.

Felt-coats. (kiállítási katalógus)
Ed. by Mary E. Burkett, Abbot Hall Art Gallery, Kendal, Cumbria, England (1979).

Weavers, taylors, and traders: A new collection of Medieval Islamic textiles in the Royal Ontario Museum, Toronto
Hali 1979.

Construction of Turkmen coats (kiállítási katalógus)
Ed. by Barbara Schmitz. Teheran, Ethnographical Museum, 1978. – kiadatlan.

GERVERS-VARGA Lívia

91 10. 32,36

Új Muvészet

GERVERS-MOLNÁR Vera

91 10 35,79

Új Művészet

GERVERS-MOLNÁR VERONIKA

Ars Hungarica 1979/2

IN MEMORIAM

Gervers-Molnár Veronika (1939–1979)

1979 nyarán Torontóban súlyos betegségben meghalt Gervers-Molnár Veronika művészettörténész, régész és magyar irodalom szakos bölcsész. Váratlan halála családján és barátain túl, a nemzetközi és magyar tudományos élet számára egyaránt súlyos veszteség, s több tudományág saját halottjának tekintheti.

Bár ő szerény mosolyával bizonyára tiltakozna ellene, publikációinak sora témájában és eredményeiben bizonyítja, hogy munkássága visszavonhatatlanul bekerült a történettudomány több ágának egyetemes és magyar történetébe, s az elkövetkező nemzedékek számára okulásul pályafutása, munkamódszere feljegyzésre, emlékezetre méltó.

A tudománytörténeti hely pontos kijelölését a művészettörténet, régészet, műemlékvédelem, néprajz és általános múzeológia avatottabb képviselői végezhetik el csupán méltóképpen életművének feldolgozása során, ez a rövid emlékezés csupán néhány adattal jelzi, hogyan épülhetett szerves egésszé ez a sors kemény akaratából fájdalmasan korán lezárt életpálya, miből alakultak pillérei és csodálatosan gazdag, tiszta rajzú építményei.

Molnár Vera első cikke 1963-ban jelent meg a zámolyi határban levő kerek templom ásatásáról a székesfehérvári múzeum évkönyvében, utolsó műveinek egyikét pedig keleti textíliákról, köztük egy gazdagon díszített koraközépkori gyermekingecskéről írta, amellyel sikeres múzeológusként a torontói Royal Ontario múzeum textilgyűjteményét gazdagította.

Hol találjuk meg e sokirányú alkotómunka belső összefüggéseit? Szükséges ez a számvetés, még akkor is, ha az életrajzi adatok, tények egyszerű magyarázatokat nyújtanak a külső és belső ösztönzések által kitűzött feladatok megjelölésével, s e feladatok becsületes teljesítésének mindig halálosan komolyan vett igényével. A közelállók emlékezetében Molnár Verát mindig a szívós, alapos, tudós szorgalom, a tudományos témák szinte megelevenítő szeretete és az új összefüggések feltárásához feltétlenül szükséges invenció és fantázia jellemezte. Mindez ifjúkori felkészüléséből, terveiből, elhatározásaiból és munkamódszeréből következett. A művészettörténetet első éves egyetemi hallgató korától, 1958-tól, a szokásosnál átfogóbb, egy-egy műalkotás, vagy korszak egész struktúráját és környezetét magában foglaló tudománynak tekintette. Később talán ezért lett régész is, hiszen sem a középkori művészettörténet, sem az azt megelőző, vagy néhány századdal követő korszakok művészeti alkotásainak története a régészet eredményei nélkül nem kutatható Magyarországon, illetve a környező területek kultúrájában sem. A régészeten kívül fontos, a segédtudománynál átfogóbb szerepet játszott kutatásaiban a forrásokat és erős élményeket egyaránt nyújtó irodalomtudomány, majd a tárgyi és szellemi néprajz.

Mindezeket szisztematikusan felvette tanulmányai körébe, de sohasem a nagy általánosságok szintjén, hanem egy-egy tanulmányozandó tárgyhoz, vagy témához kapcsolva.

A művészettörténetet nemcsak kézikönyvekből, vagy előadások anyagából tanulta, – bár ő készítette az 1950–60-as évek fordulójának egyetemi hallgatói közül a legrészletezőbb, legalaposabb jegyzeteket –, hanem elsősorban az emlékek és tárgyak alapos megfigyeléséből indult ki, s megfigyeléseit igen egyszerűen, s mégis a tárgyakat megelevenítő pontossággal és lelkesedéssel tudta közölni

szóban és írásban egyaránt. Egyetemi hallgató korában a legközelebbi környezetét, a Várat, a középkori Pest-Budát, Óbudát és a Pest környéki középkori emlékeket, majd Magyarország távolabbi emlékeit ismerte meg kortársaival együtt sok-sok vasárnapi közös kirándulás során, később hasonló alapossággal kereste az összefüggéseket Kelet-Európa, majd Eurázsia azonos korú, vagy egymással genetikai kapcsolatban álló műemlékei, műtárgyai között. Tudott választani és keményen koncentrálni témáira. Ha egy-egy műtárgy, műemlék közelebbről érdekelni kezdte, minden részletét gondosan lerajzolta, később rekonstruálta, megszerkesztette (hamar megtanulta a fakultatív tárgyként szereplő műemléki felmérés fortélyait, majd a régészeti munka kellékeit), a legalaposabban feldolgozta a korábbi szakirodalmat, majd összevetette megfigyeléseivel. Jegyzeteiből világosan nyomon követhető, milyen egyszerű, de alapos és következetes munkából jöhetnek létre a legkomolyabb tudományos eredmények. Akkor sokunk számára, akik hallgatótársai voltunk, csak annyi volt még mindebből nyomon követhető, hogy a Verával való kirándulások közben megelevenedett, átértékelődött a város, „igazi" értékekre és olyan közömbös jellegtelen épületekre, tárgyakra oszlott, amelyekről Molnár Vera csendesen csak annyit mondott: „Ezt ne nézzük, ezt nem érdemes!" De amit „érdemes" volt, bárha csak cserépdarab volt, valami középkori edénytöredék a pomázi határból, vagy egy-egy faragvány a Vármúzeum tárgyai közül, azt jelképesen és valóságosan megtisztította a rárakódott rétegektől a születő tudós igyekezete.

Molnár Vera a műtárgyak eleven történeti életétől elvonatkoztatott esztétikai általánosításokkal soha nem foglalkozott, nem is beszélt ilyen témáról soha, de egész későbbi munkásságából kiderül, hogy ítéleteinek szilárd esztétikai-etikai bázisa volt. Bizonyára nem tévedés az a gondolat, hogy ezt a bázist elsősorban Fülep Lajos tanítása jelentette számára. Fülep Lajos Bevezetés a művészettörténetbe című kollégiuma saját vázlatán kívül a legrészletesebb formában Molnár Veronika jegyzeteiben maradt fenn az utókor számára, s a jegyzetek aláhúzott, kiemelt mondatai mértéket jelentettek későbbi kutatásai számára. Fülep a látás és láttatás képességével igyekezett megajándékozni hallgatóit, majd az érzékelés gazdagságának megismerésén túl az értékelésre hívta fel a figyelmet mint az esztétikai és történeti stúdiumokat közös törvények hatalma alá rendező módszerre. Az egyéni értékelés lehetőségén túl az emberi közösségek értékkategóriáinak létezéséről adott elő részletesen, a törzs, a család, a falu, vagy a nemzet közössége értékrendjére, s annak belső gazdagságára, kohéziójára hívta fel a figyelmet, amely az emberi élet és alkotás minden területére kiterjeszti hatását. Ezek a gondolatok, a fülepi esztétika további alappilléreivel együtt, mint amilyen az etikai követelmények rendszere, s a másképp mondhatatlanság elve, biztos alapot jelenthettek Molnár Vera homogén közösségek művészetét és kultúráját tanulmányozó későbbi kutatásai számára.

Molnár Vera 1963–65 között művészettörténetből, magyar irodalomból, majd régészetből szerzett oklevelet, később művészettörténetből doktori címet az ELTE Bölcsészettudományi Karán.

Első művészettörténeti szemináriumi témájából, amelyet Dercsényi Dezsőtől kapott, nőtt ki egyetemi szakdolgozata, disszertációjának témája, majd egyik legfontosabb könyve is, amely A középkori Magyarország rotundái címen intézetünk kiadványában, a Művészettörténeti Füzetekben jelent meg. E téma feldolgozása során növelte és rendszerezte a magyarországi megmaradt, vagy ásatásból, vagy csak helynevekből rekonstruálható kerek templomokat, tisztázta egyetemes művészeti, szűkebben közép-kelet-európai összefüggéseiket, példát nyújtva más korszakok kutatói számára is a történeti-művészettörténeti összefüggések kutatásának földrajzi-történeti meghatározóira.

Az első szemináriumtól a disszertációig jutó építésztörténeti téma alapos kidolgozása korántsem jelentette azt, hogy csupán középkori építészettörténész-régész lett egyetemi pályafutása után. A székesfehérvári középkori kőtár rendezésének feladata, melyről nagy értékű jegyzetanyaga maradt fenn, még kapcsolható ehhez a témakörhöz, az Esztergomi Keresztény Múzeum Ipolyi Arnold hímzésgyűjteményének katalogizálása azonban már kevésbé. Múzeológusi feladatként végezte el a zömében XVI–XVII. századi úrihímzéseket és XVIII–XIX. századi népi hímzéseket tartalmazó gyűjtemény tudományos feldolgozását. Talán azért tudott már első textiltörténeti munkájában a magyarországi textiltörténeti kutatás korábbi jelentős képviselőinek nyomába lépni, mert alapos módszerességén túl, technikai ismeretek is fűzték ehhez a művészethez, a hímzés művészetét nagyon fegyelmezett, a történeti, vagy népi motívumokat mégis tisztán életrekeltő szinten, szülei példáját követve, maga is művelte. Ezen túl a későbbiekben egyre jobban megismerte a textilművészet különböző ágazatai-

nak történetét és korszakait. Ezt a tudását 1968-tól a Royal Ontario múzeum textilgyűjteményében kamatoztathatta.

Molnár Vera életpályája és tudományos munkássága új meg új szép feladatokkal volt tele. Egyetemi évei alatt több alkalommal a székesfehérvári múzeumban dolgozott, munkakapcsolatok fűzték az Esztergomi Keresztény Múzeumhoz, majd 1963–65-ben a Nemzeti Múzeum munkatársaként a sárospataki Rákóczi Múzeumban dolgozott, s kelet-magyarországi középkori templomok ásatásait végezte. Legkedvesebb munkái ezekben az években a karcsai és a sárospataki templomokban, illetve a sárospataki Várban végzett ásatásai voltak. Mindkettőnél előkerült egy-egy rotunda is, az aktuális munka és a korábbi munkák így szerencsésen találkoztak.

A Sárospataki rk. templomban és környékén végzett ásatásai egy különlegesen szép arányú gótikus templom feltárásával és páratlan mennyiségű és változatosságú sírkőanyag – zömében XVII. századi emlék – megtalálásával gazdagították a magyarországi művészettörténetet és művelődéstörténetet. Az ásatás anyagának részletpublikációi után az összefoglaló feldolgozás ez év tavaszán került az Akadémiai Kiadóhoz, s ugyancsak a Művészettörténeti Füzetekben jelenik meg. A sárospataki Várban ásatásai során bukkant rá azokra a kisázsiai eredetű csempékre, melyek egykor Rákóczi György híres bokályos házát díszítették. A csempetöredékek feldolgozása egészen a török művészet problémaköréig elvezette az évek során.

1965-ben Molnár Veronika meghívás alapján részt vett a poitiersi Centre des Études nyári kurzusán. Itt ismerkedett meg későbbi férjével, Michael Gervers középkori történésszel és régésszel, akivel Franciaországban egy koraközépkori sziklába vájt remetetemplomot ásott ki, majd ezt az ásatást közösen publikálta.

Házasságuk közös munkára és az érdeklődési területek rokonságára alapozódott. 1967-ben költöztek Torontóba. Molnár Vera 1968-tól lett a Royal Ontario múzeum munkatársa, később e mellett még a torontói egyetem professzora.

Miközben új kutatási területekre, elsősorban a textilművészet koraközépkori keleti emlékeire bővítette ki munkásságát, Gervers-Molnár Veronika szinte lehetetlennek látszó feladatra vállalkozott. Megőrizte kapcsolatát a magyar tudományos élettel, előadott magyarországi tudományos kongresszusokon – így az 1969-es budapesti művészettörténeti kongresszuson, turkológiai és néprajzi tudományos rendezvényeken –, publikált magyar folyóiratokban és kiadóknál, lépést tartott a magyarországi publikációk eredményeivel. Változatlan buzgalommal folytatta korábbi ásatási anyagainak publikálását, a régészeti leletanyag életteli történeti rekonstrukcióját. Közben Torontóban is jelentek meg magyarországi, illetve kelet-európai vonatkozású publikációi, s egyetemi oktatómunkájának is ez a „tárgy" kedves része volt. Ezen kívül még a bizánci és a románkori művészet történetét tanította.

Minden évben hosszabb-rövidebb időre hazalátogatott Magyarországra. Az itthon töltött idő – még a legrövidebb is –, a rokoni-baráti viszontlátáson túl, a kemény munka ideje volt. Ezt az életmódot, munkamódszert Gervers-Molnár Vera természetesnek, az egyedül lehetséges életmódnak és munkamódszernek érezte. Az is természetes örömforrás volt számára, hogy gondos gyűjtő munkával többszörösére növelte a torontói múzeum textilgyűjteményét. Halála után nevére alapított fond őrzi abban a gyűjteményben az emlékét.

A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportja Adattárában másféle fond őrzi hagyatékát. Magyar nyelven írt jegyzetei, anyaggyűjtései, kéziratai kerültek gyűjteményünkbe Lyka Károly, Kállai Ernő és mások hagyatéka mellé. A nagy elődök tudományos tisztességét és eredményeit követve, Gervers–Molnár Veronika rövid életének és pályájának hozzánk került hagyatéka is jelentős helyet foglal el a magyar tudomány épületében.

Szabó Júlia

GERVERS-MOLNÁR VERONIKA SZAKIRODALMI TEVÉKENYSÉGÉNEK BIBLIOGRÁFIÁJA

Jelentés a zsámolyi határban levő kerek templom ásatásáról
Alba Regia 45 (1963–1964) 234–237.

Beszámoló a sárospataki vár 1963–64. évi ásatásáról
A Hermann Ottó Múzeum Évkönyve 5 (1965) 213–222.

Beszámoló a sárospataki gótikus templom 1964. évi ásatásáról
A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve (1964–65) 127–135.

Beszámoló a sárospataki rk. templom 1964–1965. évi ásatásáról
Műemlékvédelem 10 (1966) 226–234.

A sárospataki rotundáról
A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve (1966–1967) 153–158.

Beszámoló a karcsai templom 1964. évi ásatásáról
Acta Antiqua et Archaeologica 10 (1966). Neuere Ergebnisse der heimischen archäologischen Forschungen. Archäologische Konferenz, Szeged, 103–113.

Emlékkiállítás Ipolyi Arnold halálának 80. évfordulóján az esztergomi Keresztény Múzeumban
Művészet (1967) 31–33.

O rotundzie w Sárospatak
Kwartalnik Architektury i Urbanistyki 13 (1968) 137–141.

Romanskie rotundy na terenie sredniowiecznych Wegier
Kwartalnik Architektury i Urbanistyki 13 (1968). 81–100.

Les rotundes de l'époque romane dans la Hongrie médiévale
Cahiers de Civilisation Médiévale 11 (1968). 521–543.

The Romanesque Church at Karcsa
Gesta 7 (1968) 36–47.

A sárospataki bokályos ház
Folia Archeologica 22 (1971) 183–217.

The History of Sárospatak's Court Revealed in Sepulchral Monuments
Mélanges offertes a Szabolcs de Vajay, Braga 1971. 245–265.

Colectia de port şi tesaturi populare româneşti a Muzeului Regal Ontario din Toronto (Canada)
Revista Muzeelor 8 (1971) 234–237.

A középkori Magyarország rotundái
Művészettörténeti Füzetek 4. Budapest, 1972.

A sárospataki rk. plébániatemplom története az 1964–65. évek ásatásainak tükrében
Magyar Műemlékvédelem 6 (1969–1970). Budapest, 1972. 143–159.

Romanesque Rotundas in Mediaeval Hungary
Évolution générale et développements régionaux. Actes du XXIIe Congrès International d'Histoire l'Art, Budapest, 1969. Budapest, 1972. I. 385–401.

The Hungarian Szür: An archaic mantle of Eurasian origin
History, Technology an Art, monographs no. 1. Toronto, Royal Ontario Museum, 1973.

Traditional felt-making in Anatolia and Iran
Bulletin de liaison du Centre International d'Étude des Textiles Anciens (CIETA, Lyon) 38 (1973) 152–163.

The vanishing cloaks of Afyon: Textils treasures from Turkey and the Balkans
Rotunda 6 (1973). No. 3. 4–15.

The Miraculous Hind: A Hungarian Legend (filmforgatókönyv)
National Filmboard of Canada 1972.

The Miraculous Hind: A Hungarian Legend (utószó), Elisabeth Cleaver: The Miraculous Hind.
Toronto/Montreal, 1973. 60–64.

A Dobók Sárospatakon: két síremlék tanulságai
Építés–Építészettudomány 3 (1974) 152–163.

A nemez-készítés néhány kérdése Törökországban és Iránban
Paraszti műveltség és társadalom a XIX. és XX. században. 2. Mezővárosok. Szerk. Hofer T., Kisbán E., Kaposvári Gy. A Magyar Néprajzi Társaság és Damjanich János Múzeum. Szolnok, 1974. 141–160.

Felt-making craftsmen on the Anatolian and Iranian Plateaux
Textile Museum Journal (Washington, D. C.) 4 (1974). 14–29. (Michael Gervers-szel együtt)

Cliffs, caves, and hermits: The rock-cut church at Gurat
Rotunda 8 (1975) Nr. 3. 4–13.

Origins of Romanesque rotundas in East-Central Europe, (recenzió: Boba Imre: Moravia's history reconsidered: A reinterpretation of medieval sources, The Hague, Martinus Nijhoff, 1971. c. könyvéről)
Canadian–American Review of Hungarian Studies 2 (1975) 123–129.

The historical components of regional costume in South-Eastern Europe
Textile Museum Journal 4 (1975) 61–78.

On oriental rugs in the ROM
Rotunda 9 (1976).

From the Marmora to the Great Wall of China: Oriental rugs in the ROM (kiállítási katalógus)
Temporary Exhibitions of the Textile Department, no. 1. Toronto, Royal Ontario Museum, 1976.

Counterpoints (katalógus-előszó) Helen Francis Gregor's tapestry exhibition in the Royal Ontario Museum, 1976. december–1977. január.

Studies in Textile History in memory of H. B. Burnham (szerkesztés)
Royal Ontario Museum, Toronto, 1977.

An early Christian curtain in the Royal Ontario Museum
Studies in Textile History. . . (l. fent) 56–81.

Tiraz fabrics in the Royal Ontario Museum (Lisa Golombekkel együtt)
Studies in Textile History in memory of H. B. Burnham. 82–125.

The folk traditions of rural Hungary: A photographic record. Recenzió Korniss Péter: Elindultam világ útján: magyar népszokások. Budapest, 1975. c. könyvéről
Canadian–American Review of Hungarian Studies 4 (1977) 66–76.

Counterpoints Helen Frances Gregor tapisseries (katalógus-előszó)
Centre Culturel Canadien, Paris, 1977. március 18–április 25.

Beads and beadwork. A gather of glass, Glass through the ages in the Royal Ontario Museum. Ed. by C. Peter Kaellgren
Toronto, Royal Ontario Museum, 1977. 29.

Felt in Eurasia. Yörük: The nomadic weaving tradition of the Middle East. – Kiállítási katalógus. Ed. by Anthony N. Landreau
Pittsburgh, Pennsylvania: Museum of Art, Carnegie Institute, 1978. 16–22, 65–71, 127–128.

A Nomadic Mantle in Europe
Textile History 9 (1978) 9–34.

Oriental carpets from Eastern Europe
Proceedings of the Colloquium Islam and the Balkans, organized in connection with the World of Islam Festival by the Royal Scottish Museum, Edinburgh, Ed. by Jennifer Scarce (1978).

An ancient trading centre: Istanbul and its bazaars
Rotunda 11 (1978) Nr. 1. 38–47. (Michael Gervers-szel együtt).

Rags to riches: Medieval Islamic textiles
Rotunda 11. (winter 1978/79) Nr. 4. 22–31.

Costume from the World of Islam
An exhibition of the Textile Department of the Royal Ontario Museum, Toronto. January–September 1978. Hali 1. Nr. 2. (summer 1978) 170–171.

The Influence of Ottoman Turkish textiles and costume in European Turkey
History, Technology and Arts monographs. Royal Ontario Museum, Toronto, 1979–80.

Kéziratban, sajtó alatt:

Sárospataki sírkövek Sepulchral Monuments in Sárospatak
Művészettörténeti Füzetek, Budapest.

Origins of Romanesque rotundas in East-Central Europe
Actes du 3ème Congrès International d'Archéologie Slavex, Bratislava, 1975.

Turkish tiles of the century and their export
Actes of the 5th International Congress of Turkish Art. Budapest, 1975.

Kenneth E. M. George: Les designations du tisserand dans le domain Gallo-Romain (L'étude d'un vocabulaire artisanal et technologique) Beihefte zur Zeitschrift für romanische Philologie 163. Tübingen, 1978. (recenzió Michael Gerversszel együtt)
Textile History 10 (1979).

Medieval garments from the Mediterranean World
Carus–Wilson-Festschrift. Ed. N. Harte–K. G. Ponting. Manchester, University Press, 1978.

Felt-coats. (kiállítási katalógus)
Ed. by Mary E. Burkett, Abbot Hall Art Gallery, Kendal, Cumbria, England (1979).

Weavers, taylors, and traders: A new collection of Medieval Islamic textiles in the Royal Ontario Museum, Toronto
Hali 1979.

Construction of Turkmen coats (kiállítási katalógus)
Ed. by Barbara Schmitz. Teheran, Ethnographical Museum, 1978. – kiadatlan.

Gerzanics Annamária, építés

2. Farkasdy 2.

– követségi hírek

Magyar
Építőművészet Bp. 1983

6.

83/3

MDK

Gervay Mária, festőm.

Utcarészlet a budai várból. Vizf. J.l.b

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 51.l.

Gerzanits Annamária, tájrendező

4. Őriszentpéter tájrendezési és összevont rendezési tervének mezőgazdasági koncepciója (VÁTI, 1980. Tájrendező: Gerzanits Annamária, településtervező: Havas Mária)

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 13-old.

A tervezett múzeumépület – The planned museum building
Terv – Design: Kapitány József, Ark Studio Kft

soha egy helyen nem tárolt gyűjteményi egységek felelős muzeológusai a raktári rend fenntartásában, a nyilvántartási kötelezettségek ellátásában, az állagvédelem biztosításában lehetetlen elvárások előtt álltak.

A fenntartó megye és a székhelyváros vezetése évtizedek óta keresi közösen a továbblépés lehetőségét. A nyolcvanas évek végén egy jól indult múzeumi célú műemléki rekonstrukcióról az egyházi javak visszaigénylése következtében kellett lemondani. Az épületcserével megkapott, majd a felújítás közben visszaadott belvárosi palotáért – vélhetően az elégtelen érdekképviselet miatt – sem természetben, sem anyagiakban nem kapott kárpótlást az intézmény, de még a felújításra fordított összeg is elveszett számára.

Újabb erőfeszítések, egyeztetések és ingatlancserék eredményeként 1994-ben elkészült egy e célra összevont belvárosi telektömbre az *új váci múzeum* terve. A koncepció a város főteréről és a Dunaparti sétány felől egyaránt megközelíthető, kellemes pihenőkerttel körülvett, minden közönségforgalmi funkciót ellátó szerény, de igényes épületegyüttest alakított ki a Tragor Ignác Múzeum számára. Az építendő új ház és a legrégibb épület – mint külső raktár – megtartása együtt jelentett reális jövőképet akkor a váci múzeumnak.

A beépíthetőségi korlátok és az anyagi keretek egyaránt nagyon behatárolták a tervezők munkáját, kicsi, de minden igényt kielégítő múzeumot álmodtak. A korábban meghiúsult tervek sora, a számos, nagy rugalmasságot és kreatív térkihasználást igénylő átalakítási kísérlet tapasztalatait a tervezés során jól lehetett használni. A kialakított telek kapcsolódik a megye egyik legszebb és legkülönlegesebb időszaki kiállítóterméhez, a város egykori ortodox lakossága vallási központjául épült *Görög templom*hoz, mely jelenleg is múzeumi fenntartásban működik. A templommal közös telken nyílt meg 1998-ban a Fehérek templomának kriptaleleteit bemutató *Memento Mori* című tárlat is, tehát a múzeumlátogató közönség számára már „bevezetett" a terület.

1995 nyarán megtörtént az alapkő letétele, és 1996-ban – a múzeum fennállásának századik évfordulóján – megkezdődött a *Kapitány József* által tervezett új múzeumépülethez kapcsolódó műemléki rész felújítása. Vác belvárosában egy múzeum számára megálmodott épület megvalósításával, birtokbavételével reméltük ünnepelni a magyar millenniumot, majd az ezredfordulót. Mindhiába, a beruházás ugyanis 1997 nyarától forráshiány következtében áll, az új rész kialakítása már nem kezdődhetett meg. A beruházó, Pest Megye Önkormányzata anyagi helyzete akkor drasztikusan megváltozott, képtelenné vált az építkezés önálló finanszírozására. A kiviteli tervek alapján az első fázisban szerkezeti felújításban részesült az új épülettel majdan egységbe kapcsolódó kis barokk lakóház. Ezt – a maga részlegesen befejezett módján – már használatba vette az intézmény. A bérelt és megállapodás alapján használt raktárak átadási kötelezettsége miatt a fenntartó épületet is kényszerült megvásárolni a gyűjtemény jelentős részének elhelyezése érdekében (ami a gyűjteményi raktárak, irodák és a restaurátorműhely elhelyezésére szolgál).

A két érintett önkormányzat – a közös érdeket felismerve, s a feladat súlyát érzékelve – kifejezetten a helyi erők megmegmozdítása érdekében 1997 elején létrehozta *A Váci Múzeumért Közalapítványt*, amelynek elsődleges célja az építés megvalósítása, az intézmény munkájának segítése. A Közalapítvány egy lendületes beruházási folyamat során képes lehet a régió múzeumbarát magánszemélyeit, támogatást biztosító vállalkozásait, termékeiket felajánló ipari üzemeit bekapcsolni az építkezésbe, a ház felszerelésébe. Az építkezés érdekében a fenntartó, Pest Megye Önkormányzata több alkalommal nyújtott be címzett támogatási kérelmet a központi költségvetési alaphoz, eddig sajnos sikertelenül. Idén is elkülönítette költségvetésében a szükséges önerőt, készül a címzett támogatási kérelem ismételt benyújtására, a legutóbbi költségelemzések szerint mintegy *ötszáz millió* forintos beruházást jelentene az építkezés.

A megye, a város és a régió közös érdeke, hogy az új váci múzeum mielőbb felépüljön, hiszen annak működése az élet sok területén hozhat pozitív változásokat. A gyűjteményfejlesztési, műtárgyvédelmi funkciót tekintve az új épület megvalósításával a szakalkalmazottak alkalmas munkafeltételeket kapnának, a gyűjtemény egészséges és szakszerű tárolása, feldolgozása érdekében raktárak (trezor), irodák, műhelyek létesülnének. A közönségforgalom számára látogatható terekben új állandó kiállítás nyílhat a régió történetének bemutatására. Az időszaki kiállítóterem alkalmat adna kisebb tanácskozások rendezésére is, a műemlék épületrész pincéje kőtár, egyben kulturális rendezvények helyszíne lehet, fogadhatja a helyhiánnyal küzdő kulturális egyesületek programjait. Terveztek oktatótermet az iskolák rendszeres múzeumi foglalkozásai számára, és kutatószobát a múzeum gyűjteményeit használó szakemberek, diákok, helytörténeti kutatók zavartalan munkájának biztosítása érdekében.

Egy jól működő, korszerű közgyűjtemény alapfeladatainak betöltésén túl számos közösségi igényt is kiszolgál. A látogatók múzeumi ajándékboltot és büfét is találnak majd, és igénybe vehetik a hangulatos közönségudvart, ami kisebb szabadtéri rendezvényeket is fogadhat. Ez városi pihenőpark funkciót is betölthet, ahol pad, csendes kert, ivókút nyújt enyhülést. A múzeum így újabb közösségi színtér, s a városból ma hiányzó, a turistáknak pihenési, felfrissülési lehetőséget kínáló információs pont- és emléktárgyszerző hely is lehet. A tervezés kezdetétől gondoltak a fogyatékkal élő emberekre, az új intézmény minden része akadálymentesen megközelíthető és használható.

A telek és a műemléki környezet adottságai egy zárt utcafrontú, alápincézett, egyemeletes, részben galériázott, U alakú épület megépítését teszik lehetővé, ahol a tetőtér ad módot a későbbi belső térnyerésre. Az épület a telket két részre bontja, az egyik munkaudvar a szakmai tevékenység végzésére, a raktárak, műhelyek megközelítésére; a másik telekrészen alakítható ki az árnyas pihenőudvar a telken megvédett fák, s a szabadtéren kiállítható kőemlékek és köztéri alkotások felhasználásával. A terv szerint itt gyűjti össze és vezeti a múzeumba a régi és az új épületrészt egybekapcsoló előcsarnok a többféle irányból érkező látogatóközönséget. Épületen belül a látogatók és a múzeumi dolgozók útja elválik majd, a két rész határán lesz a kisebb csoportok rendszeres képzését szolgáló oktatóterem. A közönségfogadásra, rendezvényekre alkalmas terek a kiállítások működésétől eltérő időpontokban is használhatók lesznek, jól elkülönülnek egymástól. Az egyéb megközelítési lehetőségek ki-

alakításánál is a biztonságos és praktikus működés szempontjait helyezte előtérbe a terv (szállítás, beemelő szerkezet stb.).

Egy korszerű, a lehetőségeivel élő múzeumban rendszeres foglalkozásokon, bemutatókon bővítheti ismereteit a város és a környék diáksága, érdeklődő közönsége. A turisztikai vonzerőt az egy helyre csoportosított, minden alapvető közönségszolgálati elemmel támogatott kiállítások mellett a rendezvények, előadások, vásárok lehetősége is fokozza. Ezek az adottságok a múzeum működésének anyagi hátterét is erősítik, kiszámíthatóbbá teszik, hiszen az alkalmi bevételeken túl állandó támogatók kapcsolhatók az intézményhez a reprezentatív terek használatának lehetősége révén.

A jövőben mind jelentősebb együttműködésre készülő térség, a fenntartásra kötelezett megye, és a nagy múltú város közös érdekei, eddigi erőfeszítései indokolják ezt a kulturális és idegenforgalmi jelentőségű beruházást. Sikeres pályázat esetén a beruházó másfél év alatt megoldhatna egy évszázados problémát, és hosszú távra biztosítaná a közgyűjteményi feladat ellátásának kereteit.

A múzeum névadója, Tragor Ignác 1912-ben írta: *„...éltet a remény, hogy a nagyközönség megismerve immár közkinccsé tett gyűjteményeinket, fokozottabb mértékben fogadja jó indulatába múzeumunkat és megkedveli szeretett városunkat, mely dicső múltja után fényes jövőt érdemel."*

A múzeumügy mai barátait is ez a remény élteti.

Museum Construction on the Turn of the Millennium

The first museum in Pest county was created in 1896 in the town of Vác. In the first period of the museum burghers of Vác, who donated their own private collections were the up-keepers as well. Later the museum was run by the town, from 1962 it became part of the county museum system. Since 1990 it bears the name of one of its establishers, Ignác Tragor. The museum collects and preserves the intellectual and material heritage of Vác and of the surrounding 50 settlements. The collections are located in several buildings, but the ever growing number of objects made the issue of finding or constructing a new museum building permanent. In 1994 a plan was completed concerning the realisation of the new museum. The constructing began in 1996 but was stopped the next year due to financial problems. The municipality of Pest county and the town established a public foundation with the aim of completing the project. It is in the interest of the region to open a museum with modern store rooms, adequate exhibition spaces and the required service areas.

Múzeum, zárt ajtókkal

Székelyné Kőrösi Ilona

2004-ben már 80 esztendeje lesz annak, hogy a kecskeméti Városi Múzeum új épületének átadásakor gróf Klebelsberg Kuno kultuszminiszter a nyitott múzeumról és annak közművelődési feladatairól beszélt a tekintélyes számban összegyűlt érdeklődők előtt: *„... a modern múzeum nemcsak a tudomány felszentelt műhelye, hanem egyúttal demokratikus intézménynek is kell lennie, amely megkönnyíti a tanulást. Amikor ezt a múzeumot megnyitom, teszem ezt abban a reményben, hogy a kecskeméti múzeum teljes mértékben be fogja tölteni hivatását: amellett, hogy laboratóriumot szolgáltat a tudományos kutatások céljaira, egyben didaktikus, demokratikus intézmény lesz, amely csak javára fog válni Katona József városa kulturális fejlődésének"*. Hasonlóképpen szólt az akkori vallás- és közoktatásügyi államtitkár, Czakó Elemér is: *„... hiszem, hogy a kecskeméti múzeum vezetősége, amely igazán szép, rendkívül értékes anyag felett rendelkezik, úgy fogja ezt az anyagot felhasználni, hogy nemcsak mutat, szórakoztat, gyönyörködtet, hanem tanít és oktat is vele"*.

Az egykori nyári kaszinóból átalakított múzeumépület és az első nagyszabású állandó kiállítás megnyitásának dátuma 1924. július 6. A múzeum története azonban jóval régebbre nyúlik vissza. A kecskeméti a legkorábban létrejött vidéki múzeumok közé tartozik. Alapítási dátumaként 1898 novemberét tarthatjuk számon, amikoris Kecskemét város közgyűlése nagyobb összeget szavazott meg könyvtár és múzeum létesítésére. A gyűjtemény alapja már korábban is létezett, és – Kada Elek polgármester néprajzi és régészeti érdeklődésének köszönhetően – folyamatosan gyarapodott. Kada Elek maga is folytatott ásatásokat Kecskeméten és környékén, a néprajzi gyűjtésre pedig Madarassy Lászlót, majd Szabó Kálmánt kérte fel. A könyvtár-levéltár-múzeum intézményegyüttes igazgatója Szilády Károly főlevéltárnok volt. Dr. Szabó Kálmánt hivatalosan 1911-től alkalmazták ideiglenes munkaerőként, majd 1912-ben megkapta az újonnan szervezett múzeum- és könyvtárőri állást. A gyűjtemény gyarapítása és az itt folyó szakmai munka már ezekben az években elismerést aratott a legrangosabb szakmai körökben is.

A helyszűke és az ebből fakadó problémák azonban a kezdet kezdetétől rányomták bélyegüket az alakuló intézmény életére, s úgy tűnik, az örökségnek ezzel a részével máig sem tudtunk megbirkózni. Amit a boldog békeidőkben, a hosszú XIX. században vagy a látványos századfordulón nem építettek meg művelt, bátor és előrelátó városvezetők, arra nem került sor a rövid XX. században sem. A múzeumi gyűjtemény a városháza épületében kapott helyet. Az 1895-ben felépült városi székház tervezésekor még több helyiséget szántak a múzeum céljára, de ez a terület a következő évtizedekben egyre szűkült a hivatalok térfoglalása miatt. Kada Elek polgármester a századelőn egy nagyszabású, európai szintű múzeum építéséről álmodott, amely valahol a városközpontban (a városháza és a Rákóczi útra szánt víztorony és Rákóczi-emlékmű között), Lechner Ödön tervei alapján épült volna fel. 1911 májusában megtörtént ehhez az első nagy lépés: a közgyűlés megszavazta múzeum és könyvtár építésére a Baracs puszta eladásából származó nyereséget. (Kada Elek nem sokkal korábban építtette a kecskeméti művésztelepet, amit sokan

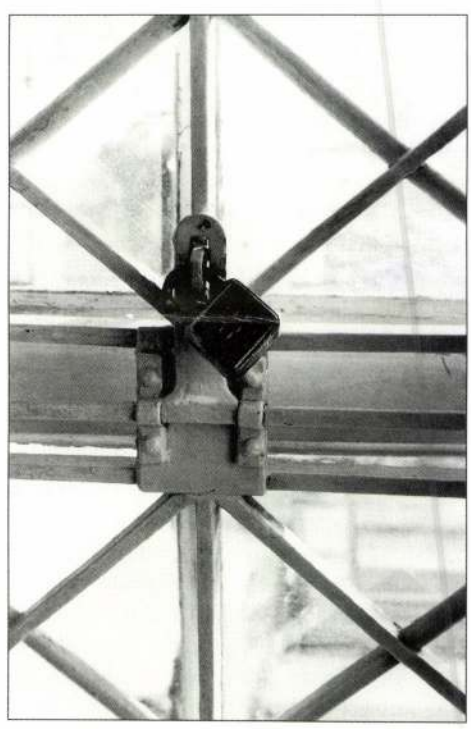

felhánytorgattak neki a tetemes költség és az intézmény „haszontalansága" miatt. Félő volt, hogy ennyi áldozat után a közgyűlés nem fogja megszavazni a múzeum- és könyvtárépítést. Szabó Kálmán egyik anekdotájában így emlékezett egy Kada Elekkel folytatott beszélgetésre: *„Bugacmonostorra mentem ki vele ásatni s a régi pusztaház nagyszobájában az ágy szélén ülve, éppen vetkőződni kezdett, amikor megkérdeztem tőle:*

– Elek bácsi, nem jobb lett volna-e előbb a múzeum és könyvtár épületét megépíteni, mint a művésztelepet, mert...

Tovább nem engedte folytatni, felugrott és haragosan kérdezte:

– Ki mondta neked, hogy ezt kérdezd tőlem?

– Nem mondta senki – feleltem – csak úgy eszembe jutott.

– Jegyezd meg, hogy a múzeum és könyvtár

A városi múzeum épülete az 1920-as években – The building of the town museum in the 1920s

épületét meg fogják építeni akkor is, ha én meghalok, de a művésztelepet Kecskeméten soha senki meg nem csináltatja. Egyre még figyelmeztetlek, hogy a múzeummal a városházáról ki ne hurcolkodj addig, amíg új épületet nem építenek. Hadd szoruljanak!"

Az 1911 júliusában bekövetkezett kecskeméti földrengés és a vele járó óriási anyagi kár elodázta az új múzeumépület tervét. 1913-ban meghalt Kada Elek polgármester is, aki az ügy legfőbb ébrentartója és pártfogója volt. Az 1914-ben elhunyt Lechner Ödön helyett bizonyára találhattak volna más építészt, de az első világháború idején – érthetően – ismét másfelé fordult a figyelem. A múzeum számára 1914-ben kijelölt újabb helyiségeket katonai célra foglalták le. A múzeumépítés konkrét tervei csak a háború után kerültek ismét napirendre. 1922-ben vásárolta meg a város a vasútkertben álló *nyári kaszinó* épületét, vagyis a ma is itt működő Katona József Múzeum épületének középső részét, ahol az egykori kiállítási bejárat is található.

Az 1875-ben épült kaszinót két új szárnnyal bővítették, alattuk alagsorral. Az építkezés és az 1924 júliusi múzeumavató mind a város, mind a múzeum életében jelentős kulturális esemény volt. A korabeli sajtó, némi túlzással, kultúrpalota létesítéséről szólt. A 80 éve tartó visszafejlődést és az épület mai, lepusztult állapotát látva, azt mondhatjuk: a maihoz képest valóban az volt.

A szakmabeliek öröme azonban már akkor sem lehetett maradéktalan. Szilády Károly szerint a múzeumot egyik skatulyából a másikba zsúfolták, a 7 kiállítóterem mellett raktározásra, gyarapodásra alig maradt hely. A vasútkerti épületet nem végleges megoldásnak szánták, ám ebben ő már akkor kételkedett: *„Ha én az épület ideiglenességét tíz évnél is többre terjedőnek sejtem, nemcsak az időknek nehéz volta az oka. A múzeum húsz éve vár méltó elhelyezésre – ma tervezett elhelyezésében is egyik fő mozgató ok, hogy útban van a Városházán. Bár csalódnám."* A kis létszámmal működő intézmény a két világháború közötti években mintaszerű szakmai és közművelődési munkát végzett. Rangos szakmai rendezvények kerültek Kecskemétre, mint a Múzeumok és Könyvtárak Szövetségének Kongresszusa vagy a Régészeti Társulat és a Néprajzi Társaság vándorgyűlése.

A második világháború utolsó hónapjai a múzeum számára tragikus veszteségeket hoztak. A gyűjtemények legértékesebb darabjait mentés céljából Kóháryszentlőrincre szállították, az e célra kijelölt épületet azonban találat érte. Súlyos károkat szenvedett a múzeumépület is, amelyben 1945-ben orosz tankjavító műhely működött. Az újjáépítés és újjászervezés munkáját 1946-tól több egymást követő igazgató és munkatársa végezte. Az 1950-es évek végén Szabó Kálmán, egykori múzeumigazgató (aki politikai okokból persona non grata lett) gyűjtésekkel, vásárlásokkal igyekezett pótolni a néprajzi gyűjtemény veszteségeit.

1962-től szervezetileg új korszak kezdődött a múzeum életében: a megyei múzeumi hálózat kialakításakor a Bács-Kiskun megyei Múzeumigazgatóság székhelye lett. Kecskemét 1950-től volt megyeszékhely, amelynek fejlesztésére a következő évtizedekben jelentős összegeket fordítottak. A 60-as, 70-es években a múzeum működéséhez is adottak voltak a feltételek. Volt állandó kiállítás – amelyre sokan ma is nosztalgiával emlékeznek –, és időszaki kiállítások tucatjai kerültek megrendezésre. (Ezek között voltak komoly szakmai teljesítmények, és természetesen olyanok is, amelyek párt- és állami elvárások kielégítését szolgálták.)

Kiállítási részlet a múzeumban 1920 körül
Exhibition detail from the museum in the 1920s

A Katona József Múzeum épülete jelenleg
The building of the József Katona Museum today

Az 1960-as évek végén merült fel újra a múzeumépítés, illetve bővítés igénye. A meglevő épület kiegészítésére a tervrajzok is elkészültek. Az építkezés elmaradását így utólag csupán azért nem fájlaljuk, mert a bővítés terve az akkor Kecskeméten is divatozó szocreál szellemében készült.

Néhány évvel később a meglevő, régi, patinás kecskeméti épületek múzeumi célú hasznosítása került napirendre. (Egy időben a muzeológusok rendszeres feladatává vált az éppen aktuális épületre hasznosítási tervek, kiállítási forgatókönyvek készítése, amelyekből aztán nem lett semmi.) Ezek a rangos épületek persze nem a múzeum, mint intézmény megbecsülése okán kerülhettek szóba, hanem azért, mert akkor pillanatnyilag fölöslegessé váltak. A Cifrapalotából például vadonatúj székházba költözött a Szakszervezetek Megyei Tanácsa…

Nem valósult meg az Ókollégiumba költözés sem, amelyről szintén azt mondhatjuk utólag: milyen szerencse, hiszen azóta már visszakapta az egyház. Azt pedig tudjuk, hogy a gyűjtemények költöztetése milyen veszteségekkel szokott járni. A rendszerváltás táján újabb remények villantak fel (belvárosi épületektől a legtávolabb eső orosz laktanyákig) és hamvadtak el. Minden bizonnyal mulasztottak, akik a múzeum érdekeit voltak hivatva képviselni, hiszen a jó ügyek menedzselésének, a lobbizásnak, a „kijárásnak" ekkor – és ma is! – talán még nagyobb jelentősége van, mint anno…, az „átkosban".

A legutóbbi két évtizedből még két olyan mozzanatot kell megemlíteni, amelyek megpecsételték a Katona József Múzeum és az épület sorsát. A nyolcvanas években a „múzeum kebeléből" több olyan intézmény jött létre, amelyek új épületet is kaptak. Ettől kezdve az „anyamúzeum" (régészeti, történeti, néprajzi gyűjtemények, fotó, adattárak, technikai részleg, restaurátorműhely, igazgatóság) elfelejtődött. Olyannyira, hogy míg 5, 10, 15 éves intézményeket ünnepeltek, a múzeumalapítás 100 éves évfordulójáról 1998-ban mindenki elfeledkezett, mindenekelőtt ugyanaz a fenntartó. (A rendszerváltástól a kultúra, a múzeum, az identitástudatot is ápoló időtálló értékek, a szakmai munka megbecsülését vártuk… Az a tény, hogy a Katona József Múzeum Kecskeméten van, de fenntartója a Megyei Önkormányzat – amelynek Kecskemét Megyei Jogú Város nem tagja – a fentieket sokadrangú kérdéssé tette.)

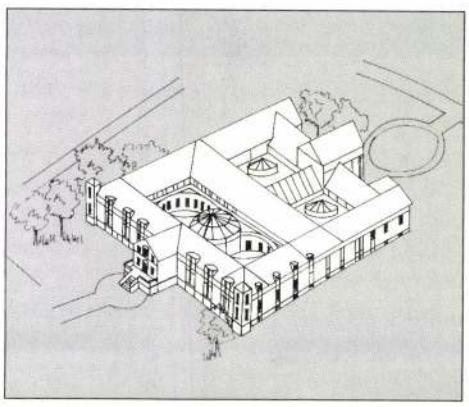

Gerzsenyi Gábor terve a múzeum épületének bővítésére – The plan by Gábor Gerzsenyi for the expansion of the museum building

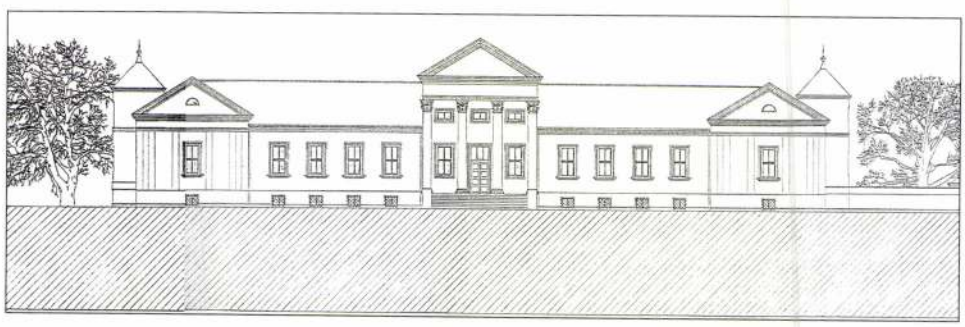

A közelmúlt másik fontos mozzanata az 1996-ban történt átszervezés. Ekkor a kiállítások megszűntek, a kiállítótermek helyén dolgozószobákat és raktárakat alakítottak ki. A Katona József Múzeum tehát, mint kiállítóhely ezen a helyen megszűnt. Kiállításai a Cifrapalota épületében kerülnek megrendezésre (amely önálló osztály, s amelyet elsősorban Képtárként tartanak számon). Állandó kiállítás már régóta nincs, s most az időszaki kiállítások lehetősége is leszűkült. Gyakorlatilag ma Kecskeméten egy angyalföldi vagy kaposvári kortárs képzőművésznek sokkal nagyobb esélye van *múzeumban* történő bemutatkozásra, mint a múzeum saját gyűjteményeinek közművelődési és oktatási célú bemutatására.

S eközben a kiváló helyen, zöldövezetben fekvő múzeumépület felújítás és bővítés helyett egyre csak pusztul. (Ha egy börtönben vagy iskolában ennyi ideig nem kerülne sor tatarozásra, festésre, mázolásra, abból országos botrányt csinálnának.) Hogy kinek a felelőssége, ki mulasztott legtöbbet a múltban, döntsék el az illetékesek. Az azonban bizonyos, hogy a vasútkertben álló, elhanyagolt épület ma a város és a megye egyik szégyene. Úgy tűnik, e szégyen terhét csak az épületben dolgozók közül érzik néhányan, ők viszont egyre súlyosabban, ráadásul nem is vethetik le négyévenként.

Tízegynéhány évvel ezelőtt írták egy kecskeméti kiadványban: „Jelenleg fontosabb célokra kell a pénz, holnap sürgősebb lesz a könyvtár felépítése, *de holnapután a múzeum következik*". A könyvtár már régen felépült, már „holnapután", a XXI. században vagyunk. Vajon lesz újra múzeum a vasútkerti lepusztult kaszinóból?

A muzeológust nem szokás megkérdezni, de ha mégis feltennék a kérdést: mi lenne a szakmai szempontból elfogadható, ám viszonylag szerény és reálisnak mondható megoldás, akkor a sok-sok elvetélt ötlet és kényszermegoldási terv helyett bizonyára megnevezne egy olyat, amelynek a megvalósítása új életre keltené a múzeumot. Ez *Gerzsenyi Gábor* építész bővítési terve, amelyet – Kerényi József tanítványaként – még 1995-ben készített, s amely megfelel a múzeumi funkcióknak, tiszteletben tartja az eredeti épületet és szervesen illeszkedik a környezetbe.

Museum Behind Closed Doors

The József Katona Museum in Kecskemét is not in an enviable situation nowadays. The museum, established in 1898, obtained its own building in 1924. Even at the beginning it was clear that the seven exhibition halls and the store rooms would not be enough for the expanding institution, new plans for the further construction were made only in the late 1960s. However, the realisation of these plans was cancelled, the expansion of the collections had to be handled under the same circumstances. In 1996 the structure of the museum was transformed: the exhibitions were closed down in te building, offices and store rooms were created instead. The future of the museum is uncertain, nevertheless one only can hope that the decision makers will realise the importance of the developing of the museum in Kecskemét.

Gerzsényi István, építész 07 DK

Az Üllői úti lakótelep épületeinek egyik tervezője Rep.

– Hír, kép

8. l.

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 28. [Vidéki]

M.D.K.

Gerzsenyi István épitész

Budapest, Üllői uti lakótelep

lakóépületek

Társtervező: Z öldy Emil, Cserbe Dezyő, Bakos Béla, Szőke Károly, ~~Kittrich~~ H ittrich János

Magyar Épitőművészet 1960. 5.sz. 6-9.l.

Gerzsenyi István

építész műve a Munkaügyi Minisztérium intézete, Bp. — Műszaki Tervezés, 1968. 10. sz., 11-13. l.

Az 1968. évi magyar művésnettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört. Ért. 1971.2.sz. 149-182.1.

M.É.

Gerzsenyi István építész

repr.

Budapest, [illegible]lói uti lakótelep
Kommunális épületek

Magyar Építőművészet 1961, 5.sz 6-9.l.

Gerzsenyi Istvánné, [„Cifráró" asszony, falfestő"]

„Cifrázókészége művészi nintű"
volt.

Murakközi Ágota: Cifrázott pitvarok Ajakon
1759-1762.

Élet és Tudomány, Bu. 1974. szept. 13.

XXIX
37.

GERZSENYI ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

Ajakon még él néhány azok közül a parasztasszonyok közül, akik a cifra pitvarok falfestési eljárását, cifrázását megteremtették. -Molnár Jánosné, 69 éves, -Gerzsenyi Istvánné 75 éves. 61.old. 33.jegyz

MURAKÖZI AGOTA: Cifrázott pitvarok Ajakon 55.old

Nyiregyházi Jósa András Muz.Évkönyve, XII-XIV. 1969-71. Bp. 1972

GERZSENYI ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

A kezdő motivumsor és a koszorú megfestése volt a legnehezebb, ezt mindig "főmester" csinálta.A cifrázóasszonyok egyike csinálta,A falmeszelés,festés.a rózmaringos kockák ba kerülő Rózsa" cifrázása a háziasszony gondja volt,aki többnyire a rózsás falitányérokról másolgatta mintáit. /XVI.tábla/. 66.old.

MURAKÖZI ÁGOTA: Cifrázott pitvarok Ajakon 55.old

A Nyíregyházi Jósa András Muz.Évkönyve, XII-XIV. 1969-71. Bp. 1972

GERZSENYI ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

Ajakon a Takácsné, Ragány Anna által kialakitott cifra p
pitvar festés hamar elterjedt. Néhány asszony, Takácsné ta
nitványai-Blaskó Ferencné, Gerzsenyiné, Molnár Jánosné, Rozi
zinka Bertalanné-cifrázó készsége müvészi szintre emelke
dett. Egyénimödon használták fel a közös motivumkincset, a
alakitották ki a kompozició szinritmusát. 63.old.

MURAKÖZI ÁGOTA: Cifrázott pitvarok Ajakon 55.old

A Nyiregyházi Jósa András Muz. Évkönyve, XII-XIV.
1969-71. Bp. 1972

GERZSENYI MIHÁLYNÉ, cirfrázóasszony

Ajakon a cifrázás / hagyományát próbálták fenntartani az uj ajaki általános iskolában, ahol Gerzsenyiné és Takácsné, Ragány Anna cifrázott ki egy folyosórészt.
69.old. 46.jegyz.

MURAKÖZI ÁGOTA: Cifrázott Pitvarok Ajakon 55.old

A Nyiregyházi Jósa András Muz. Évkönyve, XII-XIV.
1969-71. Bp. 1972

Gerzso, Günther

Fertö.

Fresnos 21, Villa Obregon, San Angel
Inn, Mexico (D.F.)/Mexico

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966.
I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche
Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 654.1.

Geizso Günther festő

magyar pár magasu müvész, Fresnes 21, Villa Obregon, San Angel Inn, Mexico /D.F./ Mexico

International Directory of Arts, Berlin I. 1965/66 8 közlése alapján

MDK

Gerzson Gábor

Dunántuli táj, akv.

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Müvészeti Lexikon

. 14 éves korában már felszabadult
7-ben Pestre került. Kétévi előtanul-
majd a hatvanas évek elején Párizs-
rkészitő mühelyekben vállalt munkát.
kis telepen inditotta meg üzemét,
ktura idején elég gyorsan fejlődött,
ját Üllői uti nagy telepén működ-
művészi és müszaki minőségével nagy
ország egyik első, legkiválóbb mü-
Munkáiban kora eklektikus stilustö-
a régi francia és angol butorsti-
tette a királyi palota beren-
Az ország müiparának feileszté-

Gerzson Gyula

Baranyai táj (repró)

Felcsút 1968 7-8 n. műmell.

MDK

Gerzson László, festő

Szerepel a képzőmův. kiállításon.

(fenvik): Kürtösök az előcsarnokban 2

ESTI HIRLAP B.r. 1968

Br. 1968 ápr. 11.

Gerzson Pál, festőművész 1.) Folytatás

Lőrincz Sándor: A képtől a jelképig. Gerzson Pál művészetéről. 1.

Művészet, 1987. június, 19-old.

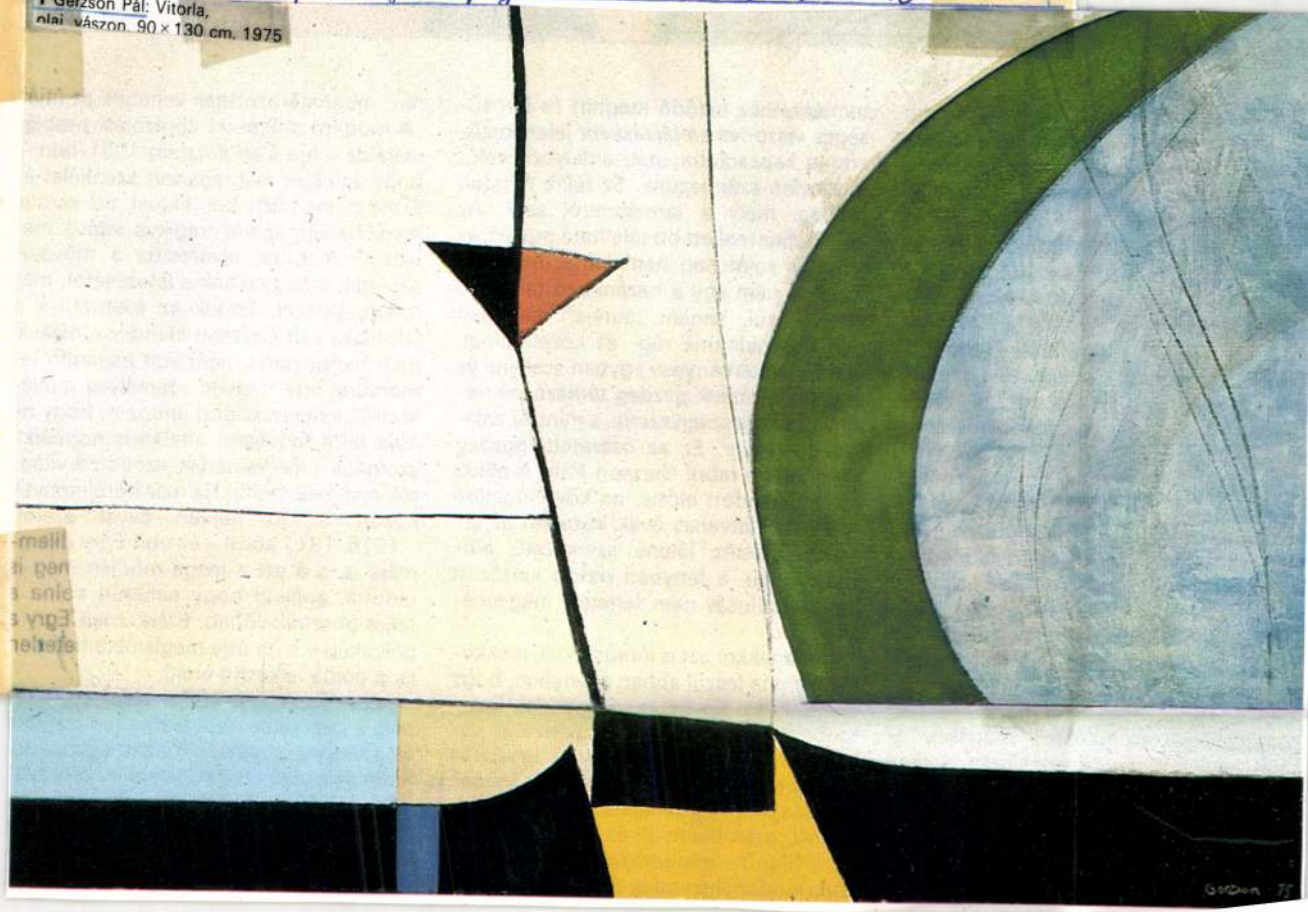

1 Gerzson Pál: Vitorla, olaj, vászon, 90 × 130 cm, 1975

hogy társadalmi élmény
s nagy hatással volt Ge
zet. *Cézanne*-nal vallja
zet a legfőbb tanítóm
artózkodása idején az
ormái, máskor szűkebb
nyának a világa vonzo
ezt a *Madárvilág* soroz
1971), valamint az *Alf*
Éjszaka (1971), a *I*
(1968): nyomon kö
mind a látvánnyal nem
zálása, mind pedig eg
szerűsödés.

A hatvanas évek vég
az ősz elejét Szigliget
életébe a Balaton. S a
második felétől kezdve
gadta a tó, és addig fest
odáig, hogy annak világ
zson is fokozatosan ra
nak: *Fodor András* az E
mi találkozást emlege
hogy „...nem a nagy elől motívumaihoz kötődik Gerzson, inkább a világához; a karakteresen egyedi helyett azt ragadva ki belőle, ami egyetemes: az elmozduló horizontot, a fénnyel, színnel, párával átforrósított atmoszférát". Lényegesen többről van azonban szó. *Nicolai Hart*- beszél arról, hogy az embernek a

Gerzson Pál Egry Józsefet, annak Balatonba plántált modern művészetét választotta példaképéül. *Szőnyi István* és *Bernáth Aurél* posztnagybányaiságának pátosza már az ő fellépésének idejére elkopott, a tanítványok és követők kezén fel is hígult – mindenképpen lépnie kellett a modern irányába. Ennyiben kijelölt-

Mint láttuk, már 1970 előtt festett ké
pein a képépítés elvét Gerzson a figurára
és a tárgyra utalással kötötte egybe. Jó
kitűnik ez olyan festményein is, mint pél
dául a *Női arckép* (1967 k.), ahol még
részletformákat is megjelenít, vagy a
Lány (1970 k.), amelyen a szerkezet hor
dozója a test és a fej tömegről árulkodó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JAN 19

Gerzson Pál

MAGYAR NEMZET

Aczél Ilona, Csik István, Gerzson Pál, Hock Ferenc, Kántor Lajos és Óvári László festőművészetének az Ernst Múzeumban rendezett kiállítását meghosszabbították. A tárlat január 20-án zárul.

Konrad Adenauerhez, amely-

Gerzson Pál

a debreceni Medgyessy-teremben ebben az évben Virágcsendéletek ámmel aug. 19-28 ig rendeznek bemutatót, melyen a művész alkotása is szerepel.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. aug. 19.

Gerzson Pál festő 3

szerkezet, mely az Egry képek sajátja. De nem maradhatott hatástalan az a társadalmi felelősség, a szabadság vágyának az az elementáris kisugárzása, a mély gondolatiság sem, mely Egry művészetéből árad.

Gerzson keményen megküzdött önnön szuverén képi világának a kialakításáért. A hatások – valóságos vagy vélt hatások – egész sorát szokták felsorolni. Németh Lajos például egy korábbi írásában Domanovszky és Hincz példáját említi a magyarok közül, de ennél is fontosabbnak tartja a kubizmusnak, illetve az ebből sarjadó irányzatoknak a tanulmányozását. A jelenlegi kiállítást méltatók Kandinszkijt említik, Kleet és Martynt. Mellette legalább ennyi joggal emlegethetnők a futurizmust – a mozgás funkciójaként megjelenő teret – és Henry Moore-t: a tér és a plasztikai forma egymásbafonódását, a belső energiák kifejezésének eszközeit leste el tőle. Mégis azt kell mondanunk: aki ennyi mindenkitől tanult, az talán mégis legtöbbet önmagából merített. Gerzson következetes, átgondolt munkával jutott el a látvány lefestésétől, annak hangulati értéket képviselő visszaadásától egy szuverén piktúráig. S hogy e hatásokat mind felismerjük vagy felismerni véljük, annak oka munkamódszerében van. Mindig a látványból indul el: az élmény mindig elsődleges jelentőségű nála. Ezt azonban saját képalkotása szempontjából értékeli, elemeit átrendezi, s a motívumokat, vagy azok választott részleteit újfajta szerkezetbe rendezi. Ezt jól láthatjuk sorozatain: egy-egy téma többször visszatér, más-más megoldási szinten; egymás mellett több téma foglalkoztatja, s egyszerre több képen dolgozik. Végül is a természetből nyert motívumkincs újjáteremtődik a képeken: a tektonikusan rendezett világban a részletek formai gazdagsága, a színek sokrétű, de mindig gondosan összehangolt változatossága egyaránt jelképes. E jelképek néha nehezebben követhetők, máskor kézenfekvőbbek, de mindig egy kérdéskör körül mozognak: ember és társadalom kapcsolatának problémáiról szólnak. Az egymással szembeállított két fej az életben, a társadalomban meglevő kettősségek, egymást feltételező és tagadó ellentétek kifejezője; a madár sűrűn megjelenő alakja általában a lélek kifejezője, de nála nem egyszer a sors vagy az emberi tragikum értelmezésében szerepel; a természet gazdag burjánzása az élet gazdagságát, mindig megújuló voltát példázza.

Az utóbbi évek során Gerzson művészete változott: előbb feldúsult, majd egyszerűsödött. A változást jól jelzi az *Egry* című kép két változata. Már korábban is tapasztaltuk, hogy az anatómiai hűséget képein a gömb- és hengerszerű idomok architektonikus rendje helyettesíti. A két képen a kompozíció hangsúlyát a kör- és téglalap-formák cirkuláló ritmusa adja, két kürt-forma bekapcsolásával. Míg azonban az első változat dekoratívabb, síkszerűbb felfogásban épült, forma- és színvilága is egyszerűbb, addig a második a színek fény-telítettségével válik gazdagabbá, a színes hajló formák teret építenek, de egymásmögöttiségükkel és el-elmozdulónak ható vonalaikkal mozgást is. Így az *Egry II.* című képen Gerzson olyan komprimált képi önkifejezésig jutott el, melyben festészetének egyik csúcsát üdvözölhetjük.

Innen szükségszerűen vezetett tovább az út a kifejezés egyszerűsödéséig. Az *Egry II.* motívumokkal gazdagon telített képsíkját egy sokkal egyszerűbb, de mindig nagyon színes képi világ váltotta fel. E művein a formák száma mérséklődött, ezzel arányosan viszont megnőtt a méretük. S ami az új képeket jellemzi: még nagyobb szerephez jutott a szín – mind annak téri értéke, mindpedig szimbólumhordozó szerepe. S amit külön is alá kell húzni, mert napjaink magyar festészetében nem gyakori jelenség: Gerzson annyira érzékletesen-szépen festi képeit, oly gazdagon, finoman, érzékenyen traktálja egymáshoz illesztett színeit, hogy alkotásai a gondolat gazdagsága mellett a látvány örömét is nyújtják a nézőnek. E képeinek központi mondanivalója a társadalomban élő ember természeti meghatározottságának gondolata; a városhoz kötött ember örök vágyódása a naphoz, a vízhez, a termőföldhöz. A képeken a szerkezet olykor szilárd, feszes; a legutolsó műveken pedig, ahol már csak néhány nagyméretű forma és szín vall az ember és a természet kapcsolatáról, határozatlan téri értékekre épülő lebegést figyelhetünk meg – akárcsak Egry utolsó korszakának nagy képeinél. S talán a legnagyszerűbb műben csúcsosodnak e nagyszerű értékek: a *Nap* közel másfél méteres vásznának csupán a jobb felső sarkában

710 Wiknen Smihály: Róbert: Aréna I. 710.

Gerzson Pál, festő 2

– pontosabban ennek töredékei – ebbe épülnek bele. Kóka Ferenc műveit egy, a szürrealisba oltott líraiság jellemezi, amelyekben életünk képeit az emlékezés szintjén kívánná egy modern mítoszba egyesíteni. Ennek lehetetlensége teszi töredékessé mindkettőjük munkásságát, noha különösen Klimó alkotásai igen finomak, gazdagok.

Ezzel nagyjában-egészében végeztem is a régi változásainak felmérésével; nem kívánok itt mindenkiről szólni, aki a kiállításon szerepel, sokkal inkább a jelenség vizsgálatára szorítkozom. Az új gondolatokat tolmácsoló alkotások közül elsőként Korniss Dezső képeiről kell szólni. Korniss mindig is a saját útját járta: a felszabadulás utáni évek – sikertelen – mitológia-teremtési vágya után a szerkezetes alakzatokban csurgatott vonal relatív automatizmusa foglalkoztatta. Az elmúlt évek során a szürmotívum-sorozat tagjaival lépett a nyilvánosság elé. Legújabb műveiben geometrikus formákat alkot, sík háttér elé vont párhuzamos vonalakat: ezekben igen elvontan, szűkszavúan fejezi ki magát. Nem túlzás talán e képeket a jéghegyhez hasonlítani: a látható rész inkább csak utal arra, amit ki akar fejezni velük. Ha értelmezni kívánjuk e műveket, az is csak áttételes módon lehetséges: olyan fogalmakkal társíthatók, mint a tisztaság, mely strukturálisan az idegen szubsztanciáktól való mentességet, morálisan a megtisztítottat, metafizikus voltában pedig az abszolútat, a véglegest foglalja magában. Színei az ún. posztkubista térre alapozódnak, azaz a síkfelület különös hangsúlyt kap s kerüli az átmetsződéseket. Így Korniss új alkotásai elsősorban vizuális és fogalmi sztereotípiáinkat kívánják támadni. Közel áll ez a gondolat az Anna Margit képeihez is: míg azonban Anna sohasem lép túl a képalkotás bizonyos konvencióin, s ez szorosan egybekapcsolja őt a közönséggel, Korniss nemigen ügyel arra, hogy nézői közül hányan képesek őt követni meredek útján: alig ad fogódzót számukra. Képi viága ezúttal alig több szegmentumnál, meglehetősen szűkösnek tűnik: nem ad megbízható segítséget sem a világ elrendezéséhez, sem az ítéletmondáshoz, amely pedig korábban munkált művészetében – csupán a tiltakozás hangja szól belőle. Rokon az ő alkotásaival a Gy. Molnár Istváné is, aki a hard-edge szigorú, elvont konstruktivitásának útjára lépett grafikáival. Mindkettőjük útja a látható természeti világgal való szakítás, és a matematikai alapú és elvontságú formateremtés: céljának a valóság jelenségei mögé való behatolást, a valóság struktúrájának a felfedezését is vallja. A kitűzött cél és a megvalósult mű között azonban óriási szakadék tátong: mindez azonban elsősorban korunk művészének nehéz helyzetét tárja elénk.

A többi festő és grafikus munkássága is a magyar piktúra hagyományaival – még a Szentendrén megújított hagyományaival is – radikális szakítást mutatja, s inkább a kortárs egyetemes művészet irányzataival mutat rokonságot. Bartl József és Csik István festményei azonban alig lépnek túl azon a szinten, amit tapintatosan „követői" szintnek nevezünk. Kocsis Imre hiperrealista felfogásban festett képeivel szintén látásmódunk konvencionalizmusát, beidegződöttségét támadja: a fotó precizitásával[1] látott tárgyak bemutatásával kérdőjelezi meg azt a képet, melyet a technikai eszközök nyújtanak a körülöttünk levő világról. Ezzel a nagyon tárgyias, „sachlich", a legapróbb részleteket is bemutató előadásmóddal tehát Kocsis Imre nagyon is közel áll gondolatiságban Korniss és Gy. Molnár szubtilis elvontságához.

Új vonása Szentendrének a szobrászok léte. Alkotásaik igen eltérőek, mind szellemiségükben, mind a művek színvonalát illetően. Papachrisztosz Andreasz bemutatott bazalt-portréi igen kevéssé voltak képesek azonosulni az ábrázoltak egyéniségével, megmaradtak a külsőség szintjén. Mélyebb, gazdagabb a Ligeti Erika plasztikai világa: Arnolfinije a Van Eyck-i alak újjáteremtésével sajátos kettősséget, múlt és jelen különös, Szentendrén amúgy is jelenvaló elevenségét fejezi ki. Asszonyi Tamás érmei ezúttal is finoman elgondoltak, érzékenyen mintázottak. A többi plasztikai alkotás ahhoz az egyetemes áramlathoz igazodik, mely visszanyúl a geometriához s annak formakánonjából származó elemeken alapulva, építi önnön világát. A legtelesebb értékűnek az architektúrával is összhangba kerülni kívánó Farkas Ádám szobrai bizonyultak; művészetét láthatólag Vajda Lajos késői rajzai inspirálták – akár-

Gerzson Pál műveit a közelmúltban láthattuk a Műcsarnokban. Főiskolai tanulmányait 1953-ban fejezte be: így alkotásai, művének kialakulása ugyancsak érdekes kérdést vetnek fel: hogyan újult meg a magyar képzőművészet az után a cezura után, amelyet az ötvenes évek elejének helytelen művészetpolitikai intézkedései eredményeztek? A hagyomány szerves fonalának megszakadása után – minthogy vissza kellett térni a 19. századi festészet kiapadt medréből – az egész nemzedékre a *hogyan* kérdése meredt. A kivezető utat több irányban keresték a fiatalok. A legismertebb a Kondor Béla útja: Hieronymus Boschtól éppúgy nyert ihletést, mint a szürrealizmus vízióitól és az expresszionizmus indulatiságától, s a reneszánsz mesterek szívósságával és állhatatosságával hozta létre szimbólumteremtő gondolati festészetét. Más utat jártak meg azok, akik az alföldi festészet világához csatlakozva, ember és természet, ember és munka öröknek és változatlannak vélt kapcsolatára építettek Vásárhelyt. Újabb lehetőséget találtak azok a művészek, akik a Vajda Lajos példáján, valamint az Európai Iskola szürrealista szárnyának munkásságán kívántak épülni: ők az ikonok önfelmutató festészetéből igyekeztek saját útjukat kibontani. A posztnagybányai piktúra Bernáth Aurél képviselte világából kétfelé vezetett út: az egyik a Csernus Tiboré, aki túllépve a látvány festői szépségein, a tárgyi világ motívumait a konkrétság érzékiségével állította reflektorfénybe, s e fokozottan hangsúlyozott motívumokat új összefüggésbe helyezve, teremtett új szimbólumokat. A másik út a Kokas Ignácé, aki ugyan sokkal lassabban, körülményesebben – már ahogy ez természetéből adódott – alakított ki egy nagyon kötött, moralizáló, töprengő sejtelmes világot, amelyben a látvány mind átírtabban alkalmazott jegyeiből épített szerkezetet.

Gerzson Pál más utat keresett magának. A magyar festészet egyik folytathatatlannak vélt útját folytatta: Egry művészetéhez kapcsolódott piktúrája. Többször hangsúlyozta nyilatkozataiban, hogy képi világának kialakításában Cézanne és Egry inspirálta. Hogy Cézanne miképpen vonzotta, talán nem kell boncolgatni: a 20. század festészetének igen sok alkotója vezethető vissza a „múzeumok művészetéhez" hasonlóan festett képeire. Egry példája és útja, képeinek konstruktív világa többféle módon is inspirálta Gerzsont; vonzotta maga a példa is, azé az Egryé, aki a századelő egyetemes piktúrájának változásaira ráérezve, a Balaton világában lelte meg e változások hazai realizálásának módját. De hatott Gerzsonra minden bizonnyal az a színekre épülő rendbefoglalt képi világ is, mely a húszas-harmincas évek nagy alkotásait jellemzi: a színek jelképi értékének alkalmazása, az a szilárd, de rejtett

Gerzson Pál, Jestő

L.: Vajda Júlia

Gerzson Pál: Egry I. 1973 Borító: 2

elenbár, Pécs, 1976. júl.-aug. XIX/7-8.

Budapest, VI.

Hősök tere, Szépművészeti M.

Németh János

Ugrosay Pál

21-76-35

67-8740 FNyV 10

A Hazafias Népfront VI. ker. Bizottsága és a VI. ker. Tanács VB. Népművelési Osztálya szeretettel meghívja Önt és családját

Gerzson Pál

festőművész

AQUARELJEIBŐL

rendezett kiállítás megnyitására

1968. január 13-án, szombaton du. 1 órakor

VI., Népköztársaság útja 94. I. em.

Megnyitó beszédet mond:

FODOR ANDRÁS

József Attila-díjas költő

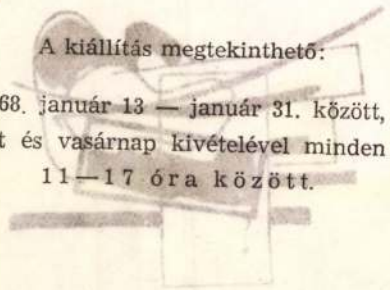

A kiállítás megtekinthető:

1968. január 13 — január 31. között, szombat és vasárnap kivételével minden nap 11—17 óra között.

1968. január 19-én, pénteken este 7 órakor (VI., Népköztársaság útja 94. I. em.)

Maszny ik Iván

festőművész
egyetemi adjunktus
előadást tart

A modern esztétikai magatartás néhány jellemző vonása a képzőművészetben és az építészetben

*

Belépődíj nincs

*

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Linómetszetek: (egyedi darabok)

Asszony
Madarak
Táj

Aquarelek:

Késő délután
Dombok I.
Dombok II.
Szántóföld
Présház I.
Présház II.
Cseresznyefa
Gyümölcsös I.
Fák
Présház III.
Gyümölcsös II.
Fa
Gyümölcsfák
Nyár
Rét I.
Rét II.
Présház IV.
Dombok III.
Mecseki táj
„Sárkány járás"
Diófa
Lejtők
Kis diófa
Akácfák
Szőlőben
Magányos diófa
Pince
Ház a fák között
Facsoport
Tavasz (gobelin)

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Budapest

Tíz festményt és hat szobrot ajándékozott a Művelődésügyi Minisztérium a Debrecenben megnyíló Modern Galériának; Gerzson Pál, Kokas Ignác, Koka Ferenc, Óvári László, Szabó Zoltán, Szurcsik János, Mihálfz Pál, Klimó Károly, Medveczky Jenő és Tamás Ervin festőművészek, valamint Segesdi György, Laborcz Ferenc, Mészáros Mihály, Váradi Sándor és id. Szabó István szobrászművészek alkotásait.

gek nivatalai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1968 DEC 20

Gerzson Pál
festő

1021

PEST MEGYEI

Holnap nyílik a tárlat

A Műcsarnokban holnap nyílik meg a „fiatal képzőművészek stúdiójának" jubileumi kiállítása. A kiállítást a KMP és a KIMSZ megalakulásának 50. évfordulója tiszteletére rendezik. A képen: Gerzson Pál „Álom" című festménye

rlap

gytarcsai csata

épegető autó – Kedvenc a lánctalpas

nézzem meg az új nagyítót, miből eszkábálták?

Szidásnak szánt szavak, de az örömteli dicséret felhangjait nem lehet kiszűrni belőlük.

— Később a nevelőapámnak motorszerelő műhelye lett. Hevert ott állandóan mindenféle vicik-vacak. Azokból szerkesztettem össze egy 750-

Aztán újra játszunk. Konnektor, automata, felberregnek a motorok, csikorog a hernyótalp, pirosan felizzanak a jelzőfények és megindul a „Nagy Ármádia"".

— komáromi —

KI MIT T

1964 JUL

1021

Gerzson Pál

Amíg a Nap odaégeti a festéket...

AZ EMBER ÉLETÉBEN mást sem tesz, mint az álmait igyekszik összeegyeztetni a valósággal... Én például a művésztelepeket mindig úgy képzeltem el, hogy a bejáratokhoz csak vizen át, hosszabb hajóúton lehet eljutni, s aki ott partra száll, attól már nem kérdeznek semmit. Nincs porta, gondnoknő, nincsenek örök ké kérdező hivatalos emberek. Álmaimban a művésztelep bejárata valójában nem is kapu, csak valami hangulatváltó átmenet a tiszta természet, és az ember által meghatározottabbá vált, értelmesebb természet között.

Legnagyobb megdöbbenésemre a mecseknádasdi művésztelep hasonlít gyermekkori elképzeléseimhez. Hajóról persze szó sincs, de a hely varázslatossága lényegileg mégis hasonló. — Egyszercsak ki kell szállni az autóból. Az utat egy patak keresztezi. Ha valaki nem a művésztelepre igyekszik, csak a völgyben akar tovább menni, annak bele kell menni a patakba... A mecseknádasdi művésztelep emberszabású hely, mert oda mindenki gyalog érkezik. A művészek is, az ellenőrök is, a központiak, nem központiak, újságírók és egyéb kíváncsiak. A művésztelephez vezető keskeny kaptatón kivétel nélkül mindenki megizzad.

Amikor izzadtan és lihegve eljutottam a művésztelepre, egy tágas tornácos parasztházat láttam magam előtt. A tornácon egy félig leterített keskeny, hosszúkás asztal előtt néhány ember ült, és a szemközti hegyoldalra bámultak egykedvűen. Amikor a kis léckapun át bejutottam az udvarra, rámnéztek, mosolyogtak. Kezetfogtunk, és senki nem kérdezett semmit. Később az egyik festőművész ezt mondta: *„Elég meleg van..."*

— *Az* — mondtam, és leültem az asztal mellé.

— *A meleget szeretem szagolgatni, jó mediterrán hely ez... Amit az ember közben érez, felvakja.*

Bemutatkoztunk. A mediterrán hangú festőművésznek *Gerzson Pál* a neve, az iparművészeti főiskolán tanít. Pécsett született, ha teheti időnként visszajön erre a tájra. A felesége *Kováts Mária* is festőművész. *Nádasdra* a gyerekeket is elhozták, így festés helyett néha kénytelen a srácokat kormányozni. A telep harmadik lakója *Nagy Sándor* festőművész. Ő csak vásznakat és két kávéfőzőt hozott magával.

— *Lehet, hogy meglátogat a feleségem, nem tudom biztosan — mondta.*

Amíg el nem felejtem: *Nagy Sándor* is pécsi származású, szülei most is *Pécsett* laknak.

Gerzson feláll és bemegy az egyik óriási szobába. A szoba a család lakosztálya, és egyúttal kiállító terem. Szó nélkül megyek mögötte és nézelődöm. Néhány bútordarab. Ágyak, egy falusi szekrény, egy szék. Uj akvarelljeit rajzszeggel a falra tűzködte.

— *Pár napja vagyunk csak itt... Vázlatok... A természet jelenléte szükséges... Öt képet festek naponta, végül valami majd kialakul... Egy gondolat, úgy értem.*

Érdekes vibráló kompozíciók sorakoznak a falon. A bokrok, fák figuraszerűen, plasztikusan kiemelkednek a háttérből. S a fák maguk is tagoltak, mintha fejük lenne, vagy kezük. Ez persze csak a színhatásból ered.

— *Hánykor kezdi reggel?*

— *Kilenckor kimegyek festeni és egy óráig. Négyig itt vagyok a házban, a déli órák ban nagyon erős a fény. Négytől aztán újra festek...*

— *Amíg látni?*

— *Nem, amíg szárad a festék. Azt szeretem, ha a Nap odaégeti.*

*Gerzson Pál*nak tavaly sikeres egyéni kiállítása volt az *Ernszt Múzeumban. Pécsett* egyébként az újmecsekaljai óvodában két olajpanneauja látható.

Amikor újra felbukkanunk a tornácon, az asztalon már az égetett agyag bögrékben feketekávé gőzölög. Leülünk egy pillanatra.

Az udvaron csak körtefák vannak. A fák alatt Gerzson gyerekei indiánost játszanak, de csendben. Néma indiánok.

Nagy Sándor az épület másik végében ütötte fel a tanyáját. Olajjal dolgozik, a vázlatokat is olajjal készítette.

— *Gerzson vizfestéket hozott* — mondom.

— *Nem tudom. Mondta, hogy nézzem meg a képeit, de nem nézem. Nem akarom, hogy befolyásoljon. Tiszta fejjel akarok dolgozni. Kényelmetlen, ha ilyenkor becsúszik valamilyen hatás, ha árnyalatnyi is.*

Tucatnyi vázlat, egészen kicsi olajkompozíciók és egy befejezett szép olajkép. Táj. Fák, alattuk fény, mintha onnan iramodna neki egy vonal, hogy a kép másik oldalán heggyé alakuljon.

— *A zöldre vagyok kiéhezve, fűvekre, fákra, mezőkre. Házmérgezésem van. Pesten az ember kinéz az ablakon és háztetőket lát, tetőszerkezeteket, és újra csak házakat. Ha az ágyból kipillantok, éppen a körtefát látom itt a tornác előtt. Tegnap letördeltem róla a száraz ágakat, hogy a zöld élményét semmi se zavarja. Jó hely ez a Nádasd. Három éve jártam itt utoljára. Most már nagyon el kellett jönnöm. Itt teljesen más van a hegyeknek, mint Pest környékén. Ez valahogyan egészen jellegzetes. És ami itt még nagyon jó: A mecseknádasdiak már megszokták a festőket. Megállnak egy pillanatra az ember mögött, amikor dolgozik, de nem kérdeznek semmit. Nem zavarnak. Megnézik a képet és továbbmennek.*

Amikor kimegyünk a tornácra, *Gerzsonék* már nincsenek. Az órámra nézek: *„Persze négy óra"*. A gyerekek felfegyverkeztek, és lándzsáikkal a dáliabokrokat rohamozzák.

TŰNŐDVE leereszkedem a hegyről, s képzeletben hajóra szállok. Este kikötök a világ másik partján, és mindenkinek elmesélem, hogy nem volt portás, nem kértek igazolványt és nem kérdeztek semmit.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Dunántúli Napló

mus jelentősége

szándékká fajul, s többé szó sincs a regének holmi újjal való helyettesítéséről.

Ismeretes, hogy a nyelv fejlődésében mindig voltak törések, heves megrázkódtatások. Nem kevésbé ismeretes azonban az is, hogy a tartós mélyreható változások szakadás, lárma, kiáltvány, szektásság és avantgarde nélkül valósultak meg. Vegyünk egy példát a XVIII. századból, éppen mert ezelőtt sohasem beszéltek avantgarderól. *Franciaországban* az elbeszélő nyelv a stendhali illuminisztikus megfogalmazástól *Flaubert* naturalizmusáig úgyszólván minden zökkenő nélkül, természetes úton jutott el. A költészetben *Hugo* romanticizmusa észrevehető megtorpanás nélgalmak végsőkig aláássák azoknak a hagyományoknak alapjait, amelyeket meg akarnak dönteni. Az eredmény nem marad el. Csakhogy ez negatív eredmény, mert csupán arra szorítkozik, hogy a meglevő hagyomány útját járhatatlanná tegye új, elfogadható irányt azonban nem juttat. *James* Joyce esete is ide tartozik. *Molly Bloom* monológja azonkívül, hogy remekbe szabott költemény, a XIX. századi *Maupassant* és *Flaubert*-féle naturalizmus korszakzáró bűvészmutatványa is.

A híres monológon túl, a fényképszerű üresség kívül azonban semmi sincs. Az ábrázolást az ábrázolásra szolgáló anyag helyettesíti. Így aztán *Joyce* ahelyett, hogy

Csorba Győző:

Zöld és fény

Csordulásig a világ! —
szinte már kicsap
szőlők, fák és újra fák
zöldjéből a hab.
Forr, tajtékzik, szédülök,
zöld alul, felül;
lépek, állok, eldülök,
zöld kívül, belül.

Zöld, zöld, lelkes újulás,
nagy, termékeny öl;
tarthatatlan bolydulás
föl, föl, egyre föl!
Fű, fa, gyom, szőlő emel,
körforgó dagály.
Zöld és fény: — e két elem
árján ring a táj.

Nézem, érzem, bámulok
s engedem magam.
Zöld és fény! dagad, forog,
szólnék, s nincs szavam.
S míg ragyogva nő velem
s hord e két elem,
pólyál az időtelen
és a végtelen.

Pákolitz István:

In flagranti

elpilledt a lélek összetartó fegyelme

kiestél
a keserves penitenciaként
magadra kényszerített-titkolt szerepből

a púderrel rúzzsal álcázott árok vonala
elnyelte a gombnyomásos mosolyban kivirágzó
mímes pózokat

ijesztő ez a kifosztottság
isa pur es homu
önmagadtól különválva
riadtan nézel egy pillanatig

és befordulsz
a riasztó öregség zsákutcájába

Lovász Pál:

Sétatéri szökőkút

Gerzson Pál
festő

Az AIAP rendezésében lévő
festészeti fesztiválon részt vett

-.- Magyar müvészek kiállitásai külföldön.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember 46.oldal.

MDK.

Gerzson Pál

A fővárosvásárlása a művésztől

Esti ~~Ujság~~ Hírlap 1960.X II.31.

M.D.V.

Gerzson Pál
festő-

Részt vett a tárlaton.

Bolgár Kálmán: Gondolatok a Stúdió 66-ról
Művészet, 1966. december – 45 lap

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész. 1.) Folytatás.
Benedek Katalin: A hely szellemé. Breznay András kiállítása.

Breznay András fiatal festőművész Gerzson Pál osztályában végzett, – jó képességgel kamatoztatja elsajátított szerkesztési ismereteit is.

Művészet, 1989., január, 49-old,

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész 2.) Folytatás,

Benedek Katalin: A hely szellemé. Breznay András kiállítása.

Gyönk 1982-88, között 24 bemutatót rendezett. Még 1988-ban évfordulós vállalkozásra készül; az úgynevezett „hatok": Aczél Ilona, Csik István, Gerzson Pál, Hock Ferenc, Kántor Lajos, Óvári László munkáit befogadó közös kiállításra.

(Művelődési Ház, Gyönk, 1988. III–IV.

Művészet, 1989., január, 49–50 – old.

Gerzson Pál

festőművén

Természet-tái
Műrénetében a Zatalizátor nemzét a
Balaton töltötteke

Lánez Sándor
cille

Műrénet
90/1

Gerson Pál
festő

M.D.K.

A Család sorozat öt változatban
készült. A Vágolnia sorozat gyermek
kori elmenyeket elvenit fel. A föld-
mérő sorozat most van készülőben,
Egy kismeretű gouache megjelenítette
az elmenyt.

Lauer Sándor: Gerson Pálról
Művészet, 1966. augusztus - 32 lap

M.D.K

Gerson Pál
festő -

A közelmultban születtek egyik leg-
jelentősebb műve a „Két fej". 1963-
ban készült a pécsi oroda fali-
képe a „Kötélhúzók". Ujabb várbatai
nem kerülhetnek falra, így most-tábla
képek készülnek belőlük.

Lánér Sándor: Gerson Pál

Műveszet, 1966. augusztus - 32 lap

M.D.K.

Gerzson Pál
festó

A művész kiállítása készül, ahol be
akarja mutatni, önarcképeit, a Föld
mérő új változait és meg tölt kép
készül el, illetve nyer addig befejezést.

Lancz Sándor: Gerzson Pálról
Művészet, 1966. augusztus – 32 lap

Gerzson Pál
festő

M.D.K.

1962 decemberében rendezett
kiállítást az Ernst Múzeumban
6 fiatal művész, köztük Gerzson is.
Ezen a tárlaton szerepelnek: „Önarckép"
„Kétfigurás kompozíció" stb.

Kovács Sándor: Gerzson Pálról
Művészet, 1966. augusztus - 32 lap.

Gerzson Pál MDK

Akt, olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gerzson Pál festő.

Szöveg műret nem, emlit.

Rózsa Gyula:
Fiatal képrőműrétek
az Ernst múzeumban.

Néptrebadság 1964 dec. 24

M.D.K

Gerzson Pál
festő

1962-es tárlatán szerepelt az „Emlékmű-sorozat", a „Vágóhid-sorozat" című művei. 1958-ban művészetében sej korszak kezdődik. Ebből az időből való a kétalakos „Kompozíció"-ja.

Lánér Sándor: Gerzson Pálról
Műnészet, 1966. augusztus - 32 lap

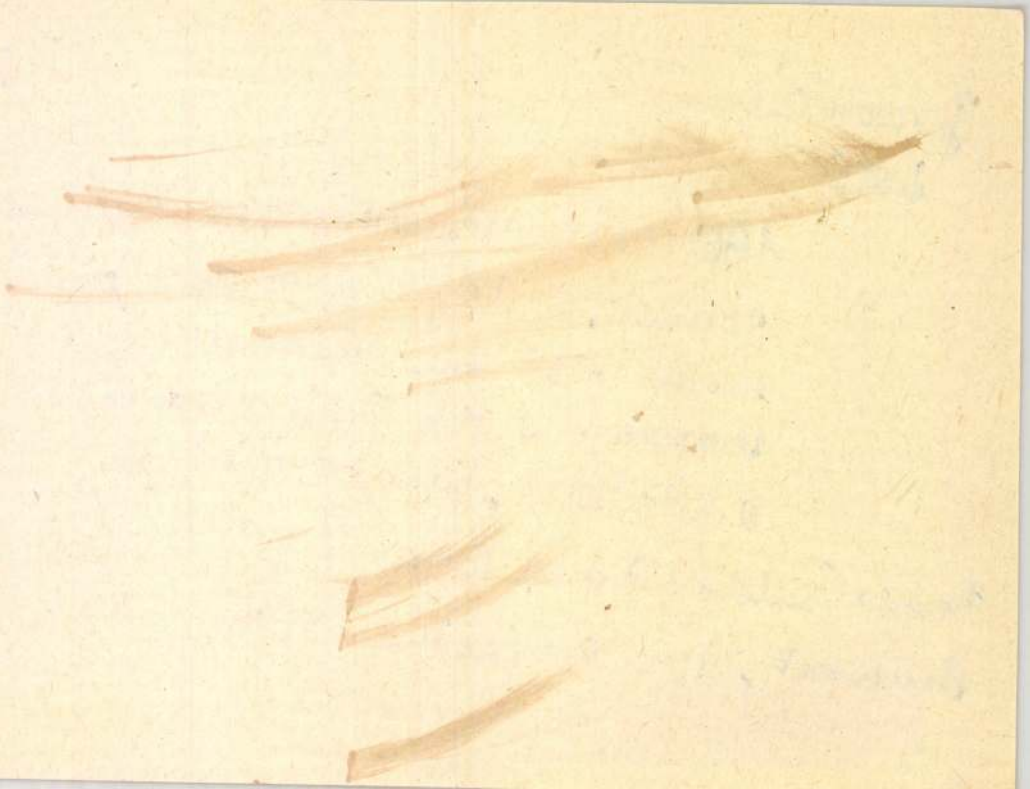

M.D.K

Gerson Pál
festő

Csendélet
Család I.
Család II.
Gyermekportré
Földmérő
Család III.

} repró

Xavier Scudot: Gerson Pál
Művészet, 1966. augusztus - 32 kép.

Gerson Pál

Szerepelt a Studio 64 kiállításon.

Zalai Hírlap 1964. dec. 20.

Gerzson Pál

Tanulmány Láncz Sándorról. Képek: Család I–II–III, Gyermekpestré, Csendélet, Földmérő.

Művészet 1966. aug.

MDK

Gerzson Pál linómetsző

Résztvett az alábbi kiállitáson

Kisgrafika /ex libris alkalmi grafika/ kiáll. Fényes Adolf terem. Budapest 1961. szept.

MDK

Gerzson Pál

Mészoltó, of.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Múzeum
Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Gerson Pál
festő

M.D.K.

Revért vett a tarlaton

Bertalan Wegyedszárad képekben nolvokban
Vasnyje, 1969. szept. 28.

Gerson Pál

Résztvett a Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Horváth György: A XI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Magyar Nemzet 1968.ápr.21.11.o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gerzson Pál festő

Szerepel az alábbi tárlatok

Kovács Gyula: Studió 1958-68

Művészet 1969 IV. sz. 3 old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Gerzson

képe

részt vett az állami vásárlási kiállításon

Oelmacher Anna: Jól válogatott az állami vásárló bizottság a zsűrimentes festészeti kiállításon

Magyar Nemzet 1968. máj. 15. 4oo.

-rege

Gerpon Pál

Jubileumi kiállítás a KMP és KISZ megalakulásának 50. évfordulójára a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának rendezésében.

Repr: Gy. P: Áldom c. festménye

Pesti Napló 1968. dec. 20. 4. o. Jubileumi kiállítás

Gerzson Pál festő

Munkány díj III. fokozatot kapott

N.N.: Új Kiváló és Érdemes Művészek, új Művészeti díjasok

Magyar Nemzet

1969 IV. 3

Gerson Pál festő

Munkácsy díj III. fokozatot kapott

N.N.: Kiosztották az 1909. évi irodalmi és művészeti díjakat

Néplap 1969 IV 3

Gerzson Pál festő

Munkácsy díjat (III. fokozat) kapott

N.N.: Művészeti díjak és címek

Esti Hírlap 1969 IV. 2.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gerzson Pál festő

munkáry díjat (III. fokozat) kapott

N. N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Magyar Hirlap 1969 IV. 3

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gerzson Pál festő

munkáry díjat (III. fokozat) kapott

N.N.: Hadták az idei
művészeti díjakat

Petőfi Népe 1969 IV. 3

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

GERZSON Pál festő M.D.K.

Kiállitása az Ernst Muzeumban

Napló

Magyar Nemzet 19[illegible]. december 24. 14.l.

MDK

Gerzson Pál grafikusm.

Miklós fülkapja a malomkövet
(kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum metszetei
Brest 1956. 2.l

MDK

Gerzson Pál grafikusművész.

Toldi György otthon (kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleummetszetei
Bpest. 1956 1.l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1990 AUG 16

— **Két kiállítás** nyílik meg pénteken. Gerzson Pál festőművész képeit az Ernst Múzeumban, Cziráki Lajos festőművész képeit a Csók István Galériában mutatják be.

— **Jósai Rudolf** légi felvé-

Gerzson Pál: Nő könyvvel (metszet)

vább kibírni?

Csend.

A bíró nagy-nagy szomorúsággal sóhajt.

— Most aztán csinálhattok velem, amit akartok.

Csend.

A szerkesztőt mintha a vihar leszakította volna a vonal t

— Miért nem szólsz? Mi?

A bíró tébolyosan, kajánul nevet.

— Persze. Ugye? Ugye most csodálkozol? Ugye, hogy megis osztályellenség agyok? Mi? Ugye nem tudtad, hogy a barátod tizenhét éve két kommunistát alálra ítélt?

A bíró csúfondáros, kárörvendő hangjára csendesen felel a szerkesztő.

— Tudtam.

A bíró tekintete megnyúlik. A bútorok megint keresztben állnak. A könyvzekrény üvegtüske díszei a kecses ívű csilláron remegnek. A szemközti Iványirünwald festmény dübörgő áradattal az asztalterítőre borul, és a hálószoba ajja fehér csikorgással recseg.

Tomor lélegzete kapkodó, és a melle nagyon fáj, mintha a szívéről leszadt volna az árnyék.

— Mi... mi...

A szerkesztő hangja kifürkészhetetlen, de szelíd, tiszta tajtékja két kiloéter távolságról is bársonyosan rezeg.

— Igen. Tudtam. A párttitkár is, aki tegnap kezet fogott veled... Évek óta adtuk.

Mélységes, fehér felhőket himbáló a csend.

A bíró riadt és riasztó.

Merev, mint a letakart halottak. Agyában sűrű a köd, és mint a csintalan stőpamacs, faltól-falig csapódik.

Gerzson Pál [ ] MDK

Szerepel a fiatal képzőművészek kiállításán.

Zs. i: Az ABC ismerete nélkül 2.

ESTI HIRLAP, Gy. 1965. ápr. 21.

MDK.

Gerzson Pál

Kiállitási hiradás

Szolnokmegyei Néplap 1966 febr.19 .

M.D.K.

Gerzson Pál festő

A pécsi házasságkötő terem számára többfigurás faintarzia terve

Napló

Magyar Nemzet 1966. dec. 30. 4.1.

Gerzson Pál festő M.D.K.

Figurális fainterzia a pécsi házasságkötő terem részére

Napló

Magyar Nemzet 1966. június 22. 4.1.

Persson Adj Test

Figurälie fainterzia a pöcei hässeskötö

terem rösekre

Napló

22. 4.3.

Gerrson Pál festő

Szerepel a X. Magyar Képzőművészeti kiállításon, a Műcsarnokban.

Bolgár Kálmán: X. Magyar Képzőművészeti kiállítás.

Magyar Hírlap, 1965. XI. 6.

Gerzson Pál
festő

MDK

„Beszélgetők"
(repro)

D. Fehér Zsuzsa: Uj magyar festészet
Művészet, 1968. majus - 40 kep.

M.D.K

Gerzson Pál
festő -

„Gendélet"
(repro)

D. Fehér Zsuzsa: A XI. Magyar Képzőművészeti ...
Művészet, 1968. május - 11 lap.

MDK

Gerzson Pál

Odysseia-illusztrációi szerepeltek a „Fiatalok" grafikai kiállításán.

Artner Tivadar: A „Fiatalok" grafikai kiállítása.
Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 25. sz. [4. l.]

Gerzsony Pál

MDK

A fiatal művészek studiójának
"ex libris" pályázatán II. díjat nyert.

xxxxxxxxx.

Műterem 1958 I.évf. 10. sz. 45-46.o.

Gerzson Pál festőművész

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Mücsarnokban 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

Gerzson Pál
festő

A debreceni Tábladíp '72 kiállításon részt vett a művész.

Kovács Gyula: Nyári tárlatok.

MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 34.oldal

Gerzson Pál

29 éves lett főiskolai tanár. A debreceni Egyetem Galériában kiállítása volt (1970. április). Picasso modoros képeinek kutatása felfedeshető. Mesterségbeli tudás és dekorativitás iránti érzék jellemzi művészét.

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 65. l.

Gerzson Pál

„Hiperbolá" - jával vett részt a „Táblakép '72" pályázaton

Rádai Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 69 old.

Gerzson Pál

Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton. (Munka) c. képével, ő viszont csak a lényeget mutatja be, szinte mértani formákba sűrítve.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 69 old.

Gerzson Pál. festőművész

A Képzőművész Szövetség festő szakosztálya kiállítását „Festészet '77" címmel a Műcsarnokban rendezték, melyen a művész műve szerepel.

Horváth György: Festészet '77.
Magyar Nemzet, 1978. febr. 5.

Pál Gergor

„Alter Glanz in Plovdiv"
(repr.)

Von Maria Buchsbaum: Zeilene der Nachbarschaft.
Romania, 1977/3-4.

Gerzson Pál festő

a Képzőművészeti világhét keretében hohap nyílik meg Tapolcán a festő növendékeinek kiállítása; a műveket Szigligeten festették.

(r. i.): Főiskolások a várban.

Napló (Veszprém), 1977. szept. 23.

Gerson Pál, kesk.

L.:Bálint Endre

Bodri Ferenc:Művészeti könyvszemle 910-913

Jelenkor, Pécs, 1977.

okt. XX/10.

Gerson Pál, festő

L.: Gerber Mária

Losonczi Miklós: A vers műhely 209-210

Látóhatár, Bp. 1977. junius

Gerzson Pál (1931-)

Munkácsy díjas. 1953-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán. 1960-tól az Iparművészeti Főiskolán 1974-től a Képzőművészeti Főiskolán tanít. Konstruktív szellemű táblaképeket, faintarziákat készít.

61. Mecseki táj o.v. 70 x 100 cm
jlj. Gerzson Pál ltv. MK 72.09

A XX. sz. festészete a miskolci képtárban - katalógus
Miskolc - 1975

Gerzson Pál, munkácsy-díjas festő

A vasi műhely él és növekszik; jók az adottságai. A vasi műhely ereje abban is megvíjelvánul, hogy komoly értékeket sugárzott a magyar képzőművészeti kultúrának. – Ennen távozott Gerzson Pál, a Lelkes-család és sokan mások, ők azóta városokban végeznek festői szolgálatot. – A művész a vasi műhelyhez tartozik.

Sasonci Miklós. A vasi műhely.
Vasi Szemlet, 1976, 4. 547. oldal – 550

Gerzson Pál Festőművész

Nagymaroson megnyílt a képzőművészeti Főiskola hallgatóinak nyári tárlata. – Gerzson, Kokas, Patay, Sváby tárgyilagosan nevelik saját szármyálasuk alapján növendékeiket, talpra állítják festői eszményeiket, hogy ne rokkanjon tétova helybenjárásra a repülés.

Losonci Miklós: Tárlatok Nagymaroson és Vácott.

Pest Megyei Hírlap, 1977. júl. 20.

Gerzson Pál festő

munkácsy díjat (III. fokozat) kapott

N.N.: Átadták az idei
művészeti díjakat

Zalai Hirlap 1969 IV. 3.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gerzson Pál festő

munkáry díjat kapott (III. fokozat)

N.N.: Irodalmi és művészeti díjasok

Élet és Irodalom 1969 IV. 4

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gerzson Pál festő

Munkácsy díjat kapott (III. fokozat)

N.N.: Iz odalmi és művészeti díjasok

Somogy

~~Komárom~~ Lapyer Nézlap. 1969 IV. 3

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gerzson Pál, grafikus

MDK

Kompozíció: Repr.

Gerzson Pál: Kislány

7.12.

Népszabadság, Bp. 1969 nov. 23.

Gerzson Pál
festő

M.D.K

Barokkosan gomolygó „Álom" -ja
mellett, valamint „Gyermekportré"
-ja.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőművészek
Művészet 1969 okt.19. lap

Gerzson Pál MDK

Földmérő, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Gerzson Pál MDK

Gyümölcsös, akvarell

Dunántuli táj, akvarell

Tornyai János Muz. 1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Gerzson Pál

Gyermekportré, o.

X. Nagy. Képzőműv. kiáll. Miss. 1965.

Jeszenszky Pál

Szerepelt a Stúdió 64 kiállításon.

ÉS 1964. dec. 12.

Stúdió 64. Franyó János

Gerzson Pál

Nyári tájkép, of.

9. [illegible] őszi tárlat 1962. okt. Tornyai

J. Múz. Hmvhely.

MDK

Gerzson Pál

repr.:

Kompozició

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Mus.

Gerzson Pál

Mjrógolvasó c. képe (eml.)

szerepel a Fiatalok Studiója

kiállításán az Ernst Museumban

Magyar Hjuság 1963 VI. 8

Gerson Pál
festő

M.D.K

Részt vesz a tárlaton.

Lauer Sándor: Előhang a XI. - ker
Művészet, 1968. április - 40 lap.

MDK

Gerzson Pál
festő

A művész készítette a Pécsi tanács-
ház díszterméneb vitrázsait.

Losonci Miklós: Gerzson Pál festőművészi pecsétkiállítása
Művészet 1968. április – 41 lap.

Gerzson Pál

Aczél Ilonávalés Csik Istvánnal kiállitása
1962. dec.22 - jan.12.
Plakátot Katona László tervezte

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K.kiadványai Bp. 1965. 37.1.

M.D.K.

Gerzson Pál festö

Csendélet II.

Önarckp II. c.

művét a Művelödésügyi Minisztérium megvásárolta 1967.

Művelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 2.l.

MDK

Gerzson Pál festő

Földmérő V., repr.

Gerzspn P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Csendélet, II., repr.

Gerzson P. kiáll. Ernst Múz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Madárvilág, o.

Tárgyak, o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Fiu portré, o.

Önarckép II., o.

Anya gyermekkel, o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Repülő madár I., o.

Madár szoborral, o.

Festőiskola V. o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Táj II., o.

Terv, collage

Erdő-mező, o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Hincz Gyula

neve említve

Gerzson Pál kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Domanovszky Endre

neve említve

Gerzson Pál kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Kmetty János

neve emlitve

Gerzson Pál kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Arckép II., o.

Madarak, o.

Vártalak I-II-III., o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Madár I., o.

Leány, o.

Kislány, i.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Pécsi Városi Tanács ház intarziakartonja, temp.

Álom, o.

Földmérő, o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Telihold, o.

Dzsámi, o.

Földmérő IV."

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Dunántuli tájak I-X., akv.

Festőiskola IV., o.

Könyöklő asszony, "

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Gémek, paszt.

Arckép I. "

Két madár,"

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Csendélet II., o.

" IV. "

" V. ;"

Gerzson P. kiáll. Ernst Múz. 1967.

M.D.L

Gerson Pál
festő

Gerson Pál Pécsett rendezett kiállítását. Bemutatott művein összegező igényű életének sajátos dimenzióját és törvényét.

Losonci Miklós: Gerson Pál festőművész pécsi kiállítása.
Művészet, 1968. április - 41 lap.

MDK

Gerzson Pál

Gyermekportré, o.

Szabadban, o.

Fiatalok studiója 1966. Ernst Mus.

ERNST MÜZEUM

1984 november 9~december 12

Saját stílusa alakításában olyan választott mesterek nevelték, mint Csontváry, Rippl-Rónai, Nagy Balogh, Nagy István, Egry József, és az európai piktúra utolsó nagy, teljességre törő géniusza: Cézanne. S mivel követőjüket ifjúkorától töprengő, elmélyülő hajlam, a megtalált utak következetes vállalása jellemzi, mutatós részeredményeknél sohasem állapodott meg, a kereslet-kínálat napi árfolyamaihoz sohasem alkalmazkodott. Törekvései mögött – több mint három évtizede módom van figyelni – mindig valami eredendő sugallat működött, az újra és újra megtalált hazai táj érzelmi ereje, a szinte eszközzé nemesedett természetélmény ihlető és rend-teremtő törvénye. Mert bármennyire elvonatkoztatott a Gerzson-képek formavilága, relációiban mindig tetten érhetjük a földi eredet mozzanatait: az emelkedett szellem, a lényegig ható szem, a szoros kéz közti fogantatás embermelegét. Nem csak komponálja, de konstruálja domesztikált látomásait. Kozmikus távlatokból is azt mutatja föl, ami minden jövőbe-gondolásunk mélyén közös: az éltető matériát.

Kimért-hidegnek látszó viszonylatokból szervessé testesült jelenései olykor mintha belső dinamikától átjárt, átfényesült hatalmas madárként szárnyalnának, máskor meg játékos természetességgel kötődnek egy-egy horizontvonalba rejtett történelmi arcél kontúrjaihoz.

Ime, egy pályatárs, aki éppen a nagy elődök elszántságától bátorodva nem mondott le a széttört világ újrateremthetésének tudatos munkájáról, a dolgok egymást föltételező, egymást gazdagító univerzumáról. A formák sommás mivoltukban is egyéni kezelése mellett így válhatott képalkotásának fontos elemévé a szinte koreográfiai pontosságú színhasználat. A dombok, rétek, kertek, a szigligeti beszögellés ég-víz-föld közé feszített lüktető motívumrendje így hordozhatja magában a világot otthoniassá bűvölő színdramaturgiát is.

Tágasak, levegősek Gerzson kompozíciói, az átköltött természet csakugyan lélegzik, él, kiárad vásznairól.

Bensőséges monumentalitás . . . mondanám, ha létezhetne ilyen egyáltalán. De vajon kevésbé abszurd, amit a művész kortársi divatok, hanyag esetlegességek, olcsó virtuozitások mutatványai közt hősi puritánul, feladatként így ad föl önmagának: „Célom a festészet becsületét őrizni és továbbörökíteni . . .”

Fodor András

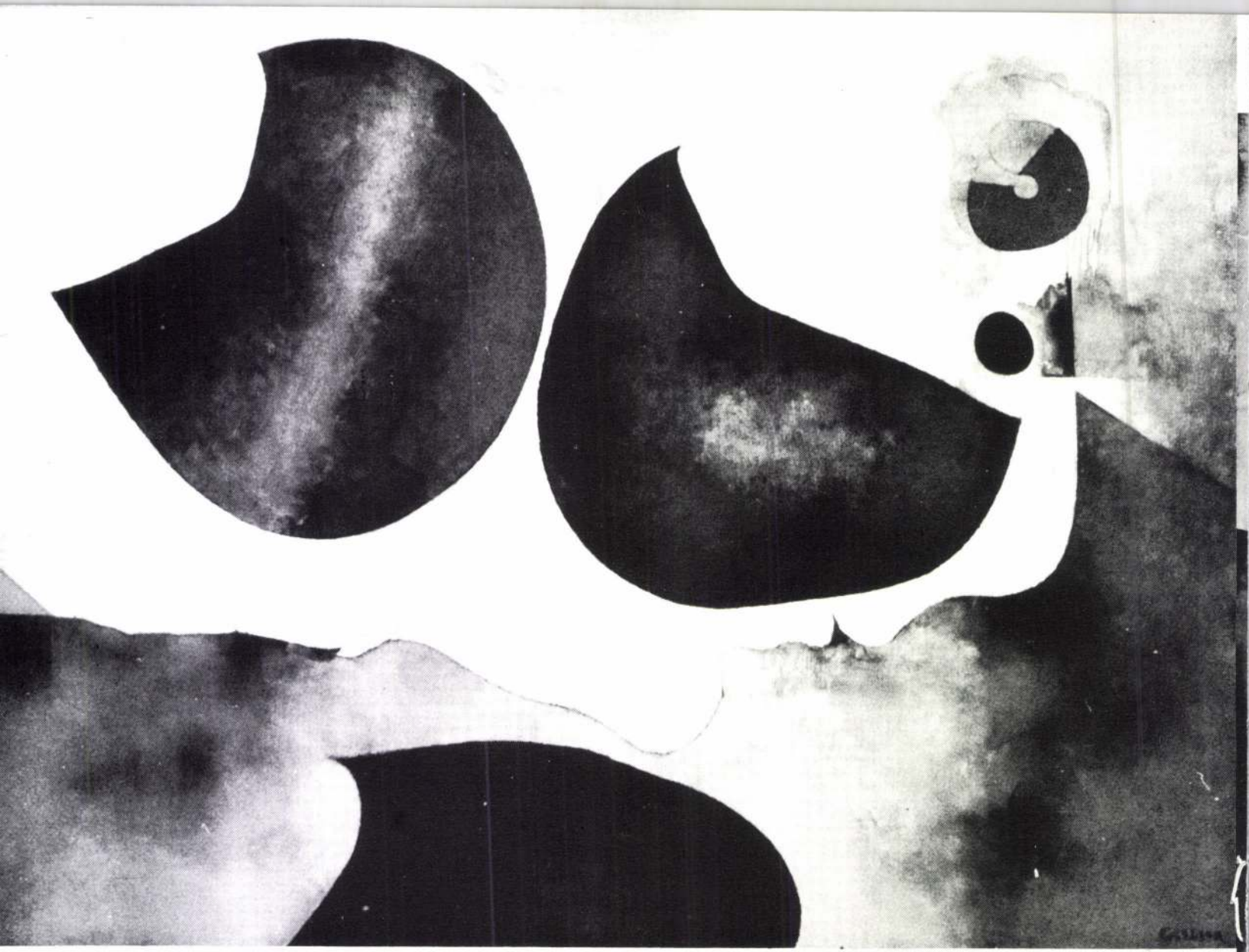

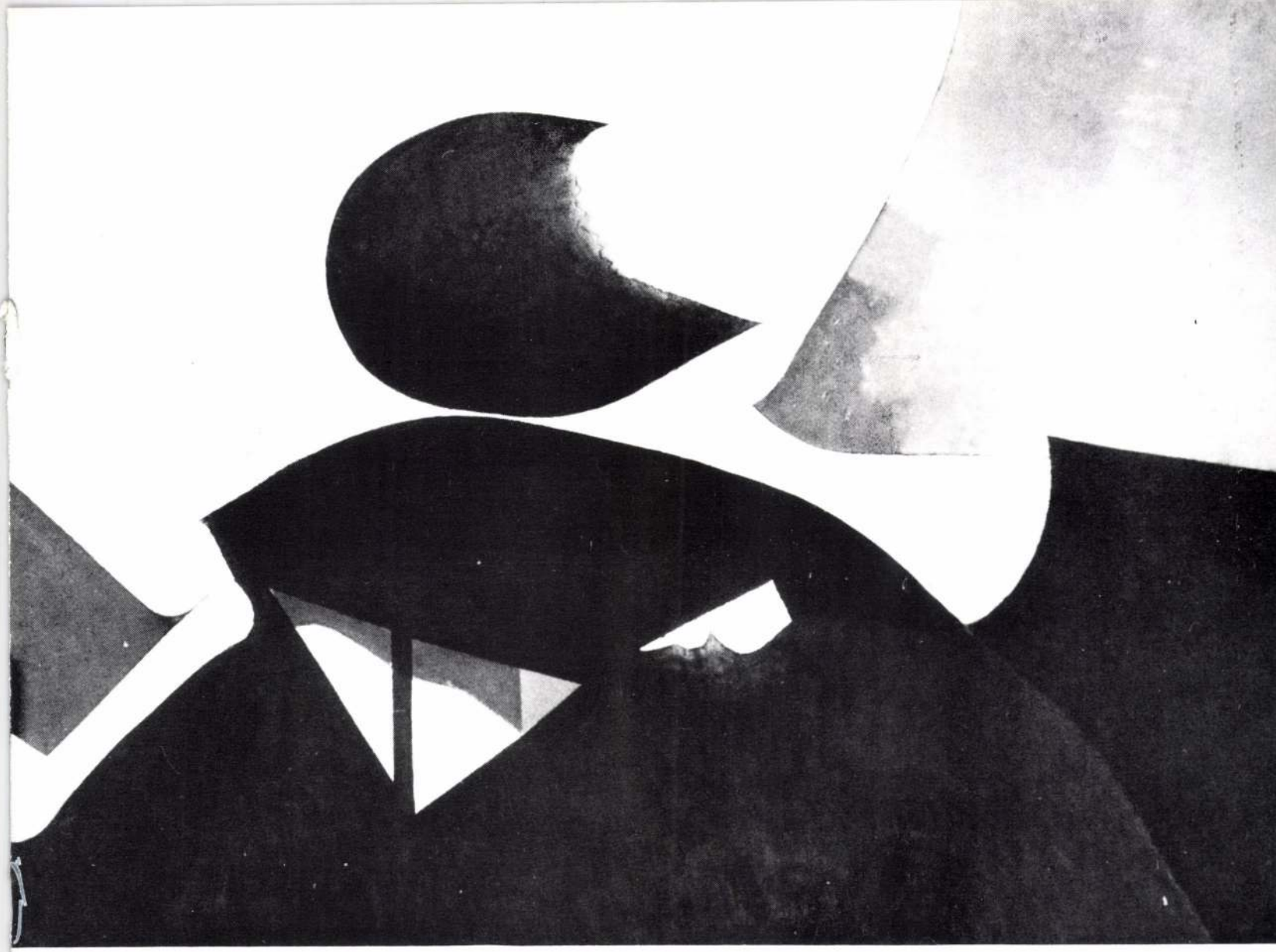

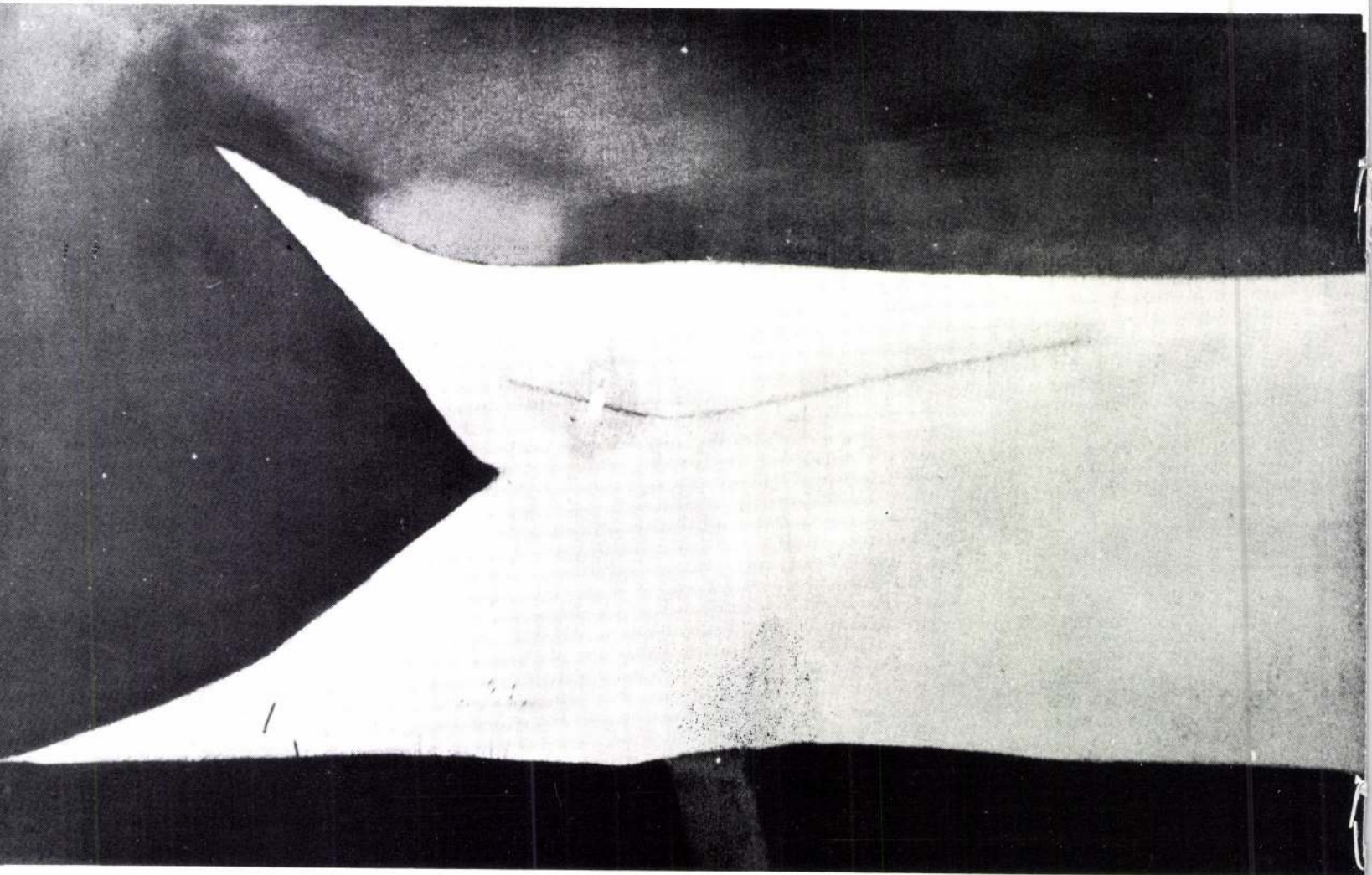

1

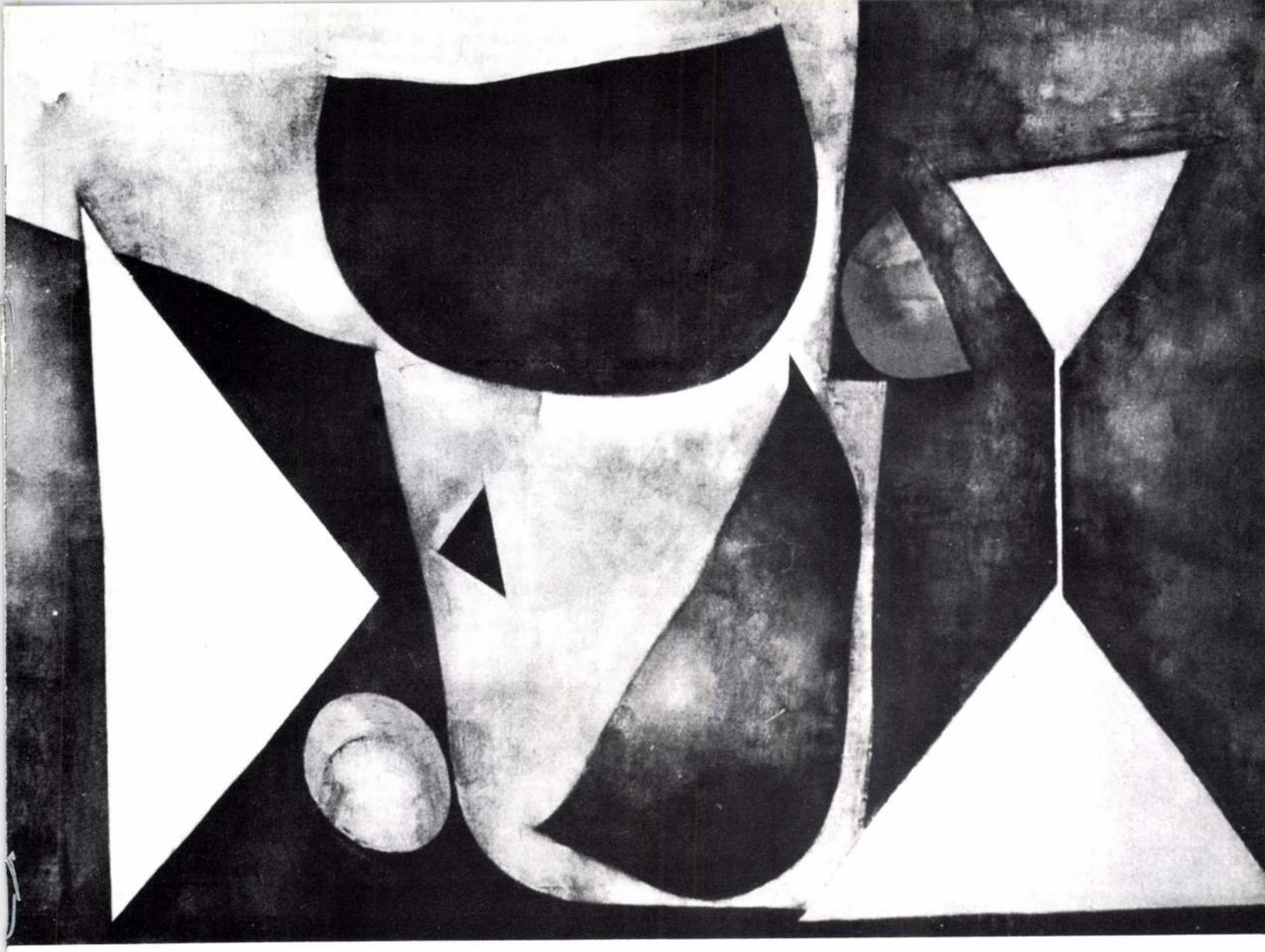

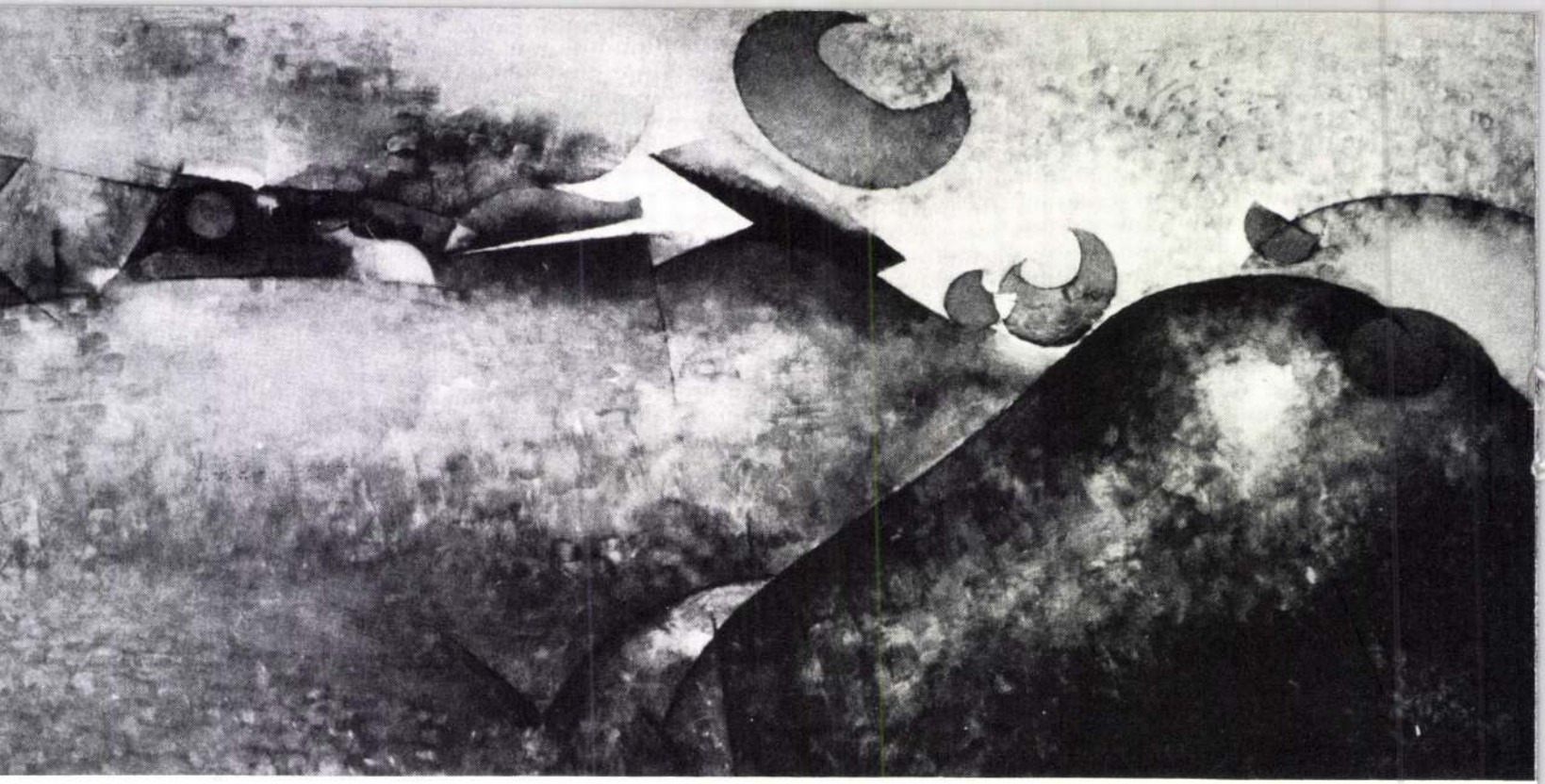

50

ÉLETRAJZ:

1931 január 25-én született Hirden (Baranya megye)
1949–53 végezte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, tanárai Kmetty János, Domanovszky Endre, Hincz Gyula voltak
1954 először szerepelt kiállításon
1960-tól az Iparművészeti Főiskola tanára
1961 egy hónapos ösztöndíj, Moszkva, Leningrád
1962–66 tanulmányutak Olaszországba, Lengyelországba, Franciaországba
1964 egy hónapos ösztöndíj, Bécs
1968 egy hónapos ösztöndíj, Párizs
1969–75 tanulmányutak Indiába, Svájcba, Jugoszláviába, Bulgáriába
1974-től a Képzőművészeti Főiskola tanára
1975–77 tanulmányutak Helsinkibe, Drezdába
1974-óta rendszeresen dolgozik Szigligeten

KIÁLLÍTÁSOK:

1962–63 Hat festő kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest
1965 Akvarell és rajzkiállítás, Művelődési Ház, Szombathely
1967 Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest; Technika Háza, Pécs
1968 Akvarellek, VI. kerületi Népfront, Budapest
1970 Egyetemi Galéria, Debrecen
1976 Gyűjteményes kiállítás, Műcsarnok, Budapest
1977 Balkáni képek, Kőszeg, Celldömölk
1978 Színház téri kiállítóterem, Pécs
1958 óta vesz részt rendszeresen magyar országos tárlatokon.

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK KÜLFÖLDÖN:

1963 Párizsi Ifjúsági Biennálé
1969 Négy magyar művész, India
1974–76 Szófiai Festészeti Biennálé
1974 Négy magyar művész, Belgrád
1974 Cagnes-sur-Mer-i Festészeti Fesztivál

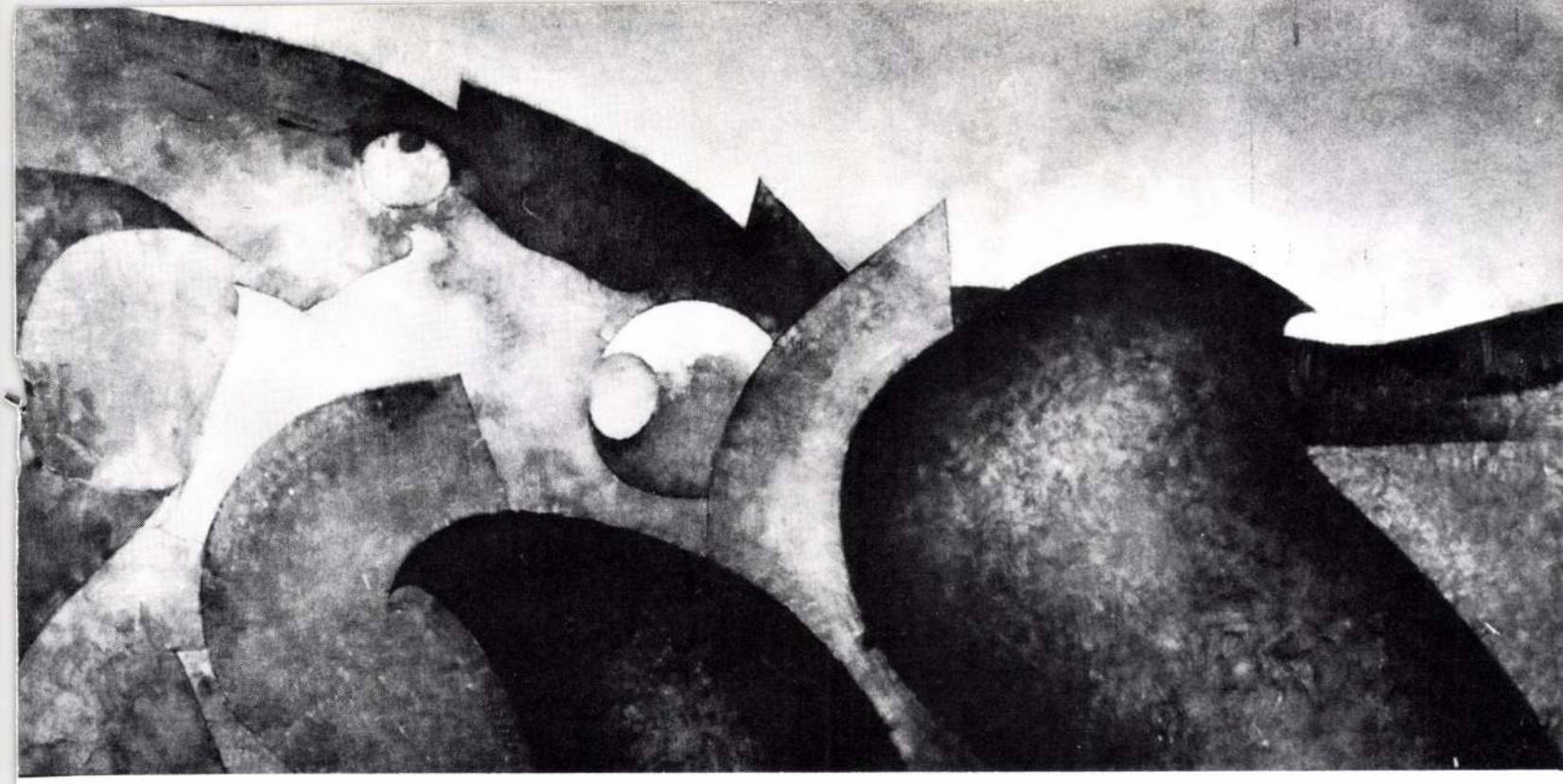

1975 Bordeaux
1979 Szocialista Országok Festészeti Kiállítása, Poznan
1980 Magyar Hetek, Cluses

DÍJAK:
1964 Fiatalok Stúdiója kiállítása
1968–70 Egri Akvarell Biennálé
1972 Debreceni Nyári Tárlat
1972–74 Miskolci Téli Tárlat
1977 Honvédségi Pályázat
1969 Munkácsy-díj III.
1970 MÜDOSZ díja
1972 Munkácsy-díj I.

MURÁLIS ALKOTÁSOK:
1960 Budapest, Lumumba utcai óvoda, falfestmény, 12 m^2
1962 Pécs, uránvárosi óvoda, két pannó, 8 m^2
1967 Pécs, Városi Tanács, intarzia, 2 m^2
1969 Győr, Megyei Tanács, intarzia, 20 m^2
1970 Budapest, Műegyetem, intarzia, 20 m^2
1975 Helsinki, Magyar Nagykövetség, intarzia, 20 m^2
1983 Baja, Úttörőház, üvegablak, 6 m^2
1984 Budapest, Kazinczy utcai Tanárképző Főiskola, zománc, 70 m^2

IRODALOM:
Láncz Sándor: Gerzson Pál, Művészet, 1966/8.
Lakatos Kálmán: Gerzson Pál kiállítása, katalógus-előszó, 1967
Losonczi Miklós: Gerzson Pál kiállítása, Művészet, 1968/4.
Kovács Gyula: Beszélgetés Gerzson Pál festőművésszel, Művészet, 1969/5
Losonczi Miklós: Gerzson Pál festészetének törekvései, Életünk, 1972/1
Losonczi Miklós: Gerzson Pál, Képzőművészeti Alap Kiadó, 1976
Aradi Nóra: Gerzson Pál kiállítása, katalógus-előszó, 1976
Láncz Sándor: Gerzson Pál műcsarnokbeli kiállítása, Jelenkor 1976/7–8.
Fodor András: Gerzson Pálról szólva, Új Írás, 1976/9
Fodor András: Gerzson Pál, Futárposta, esszék, 1980

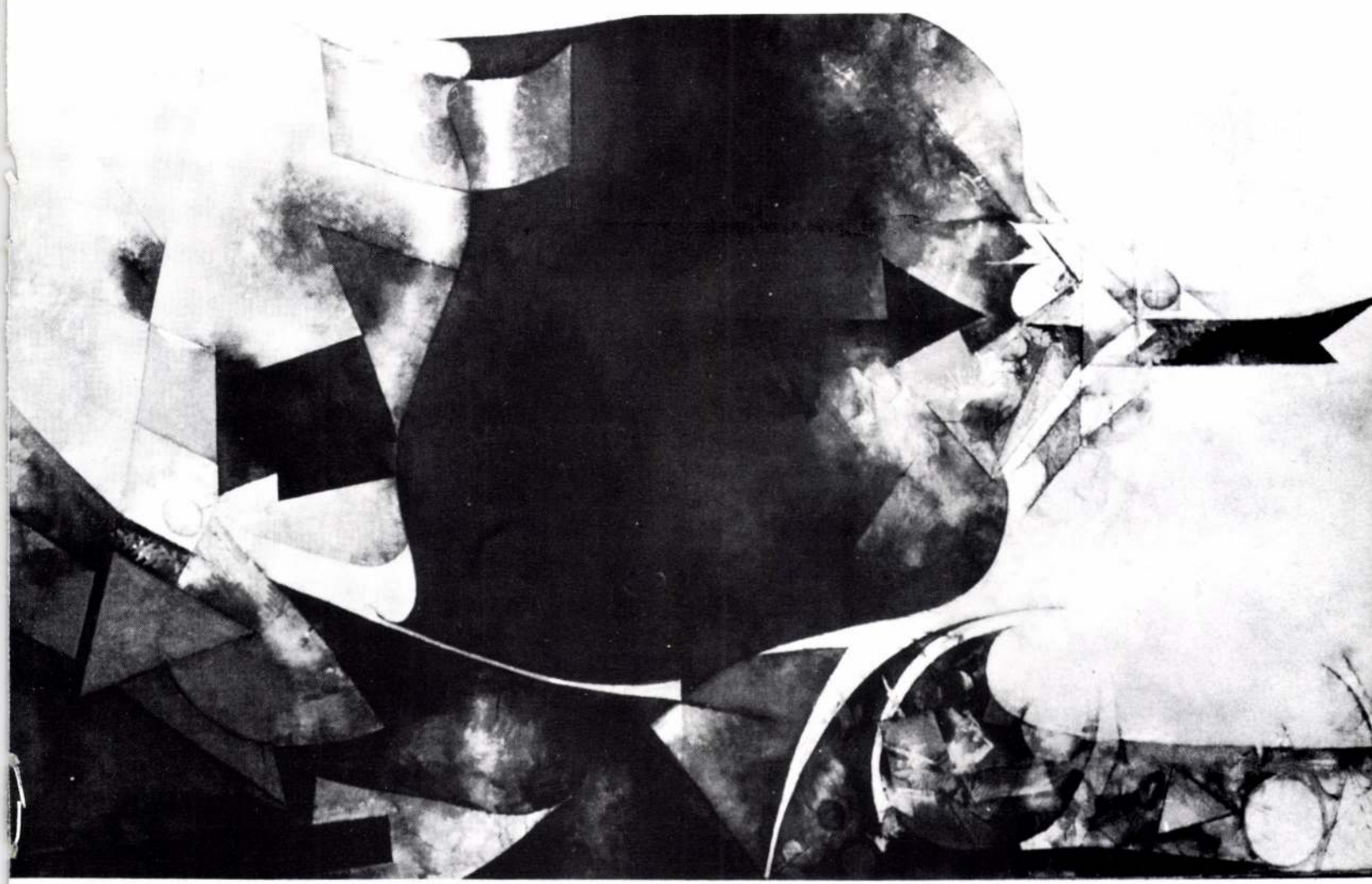

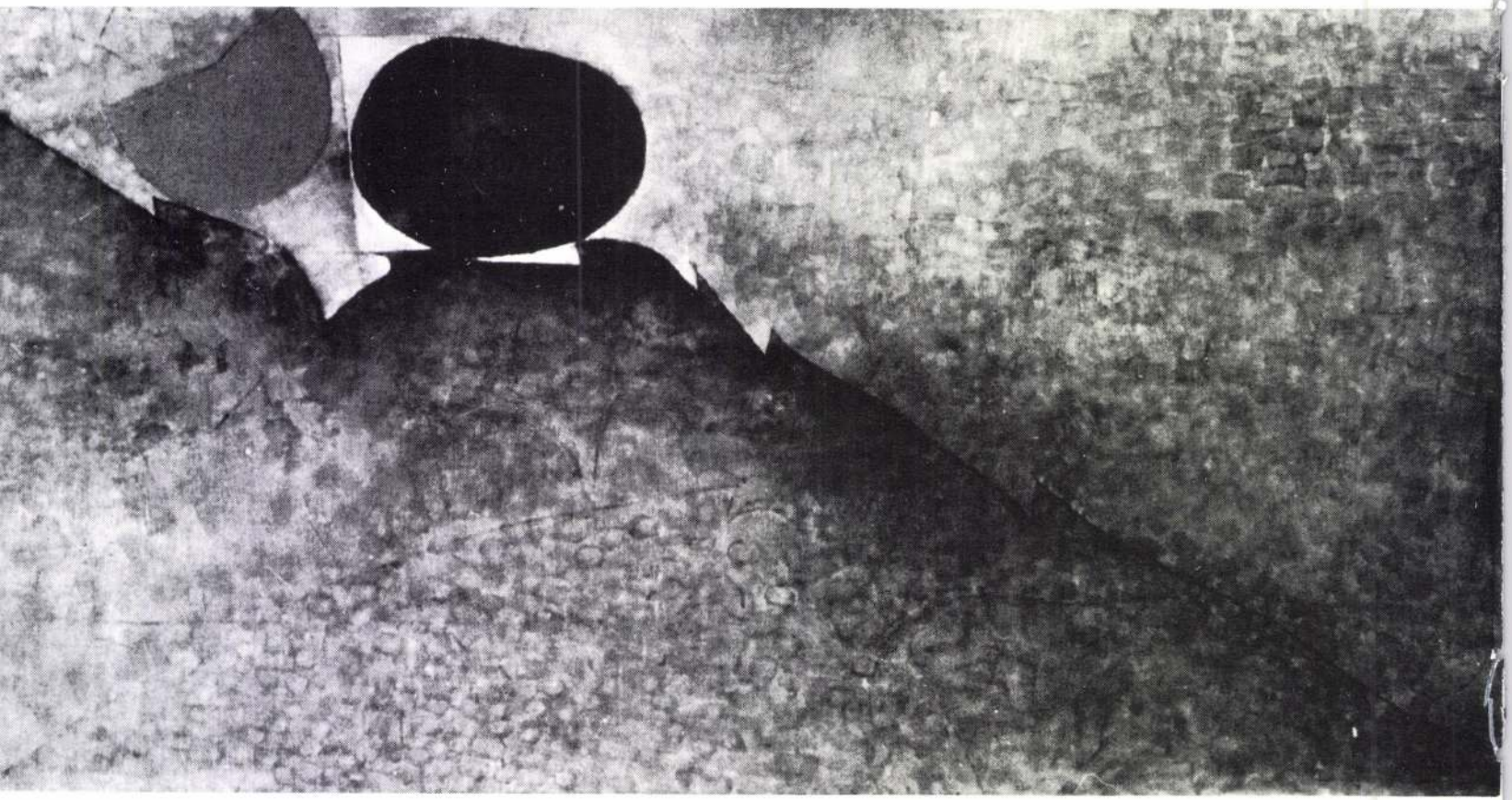

51

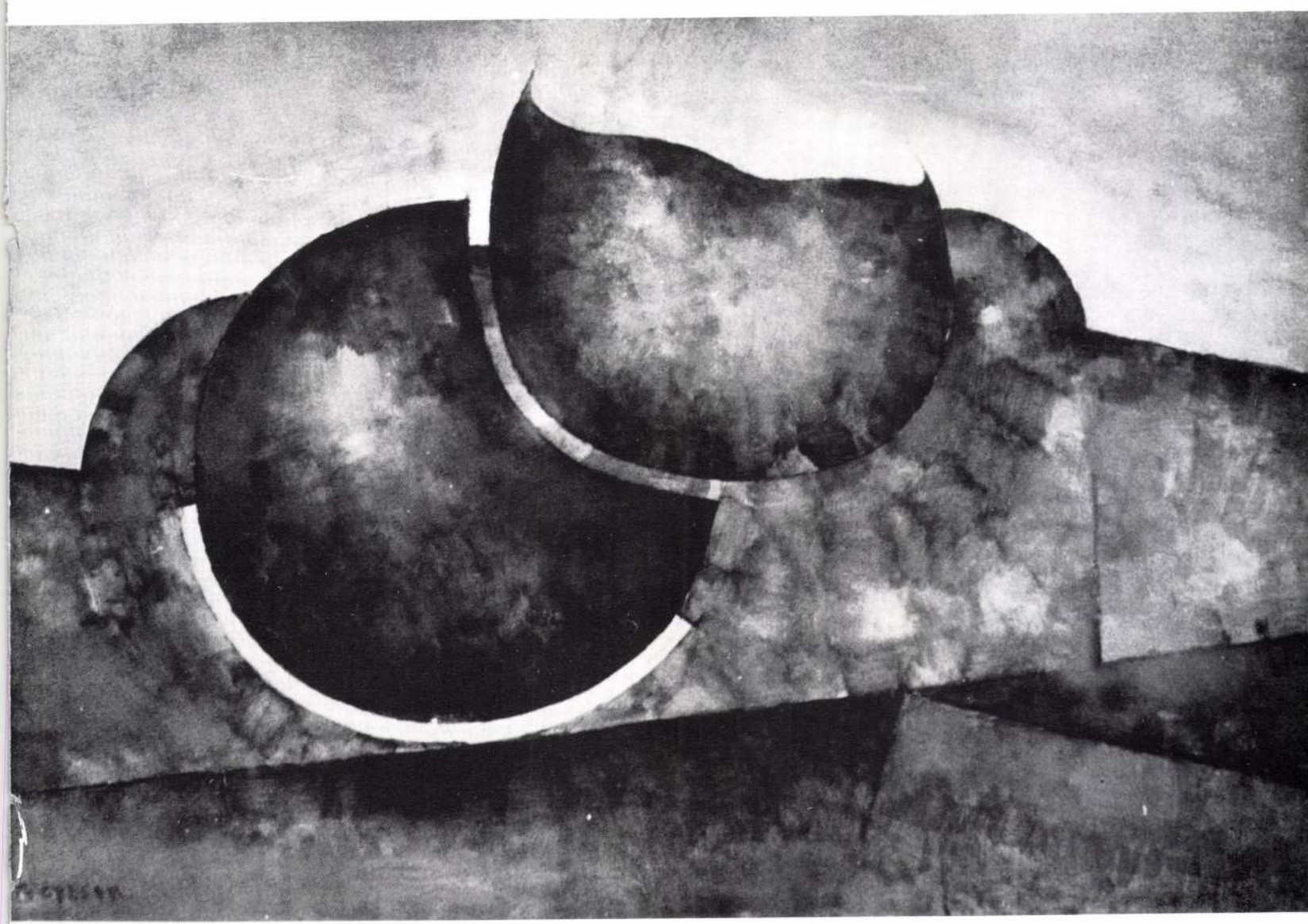

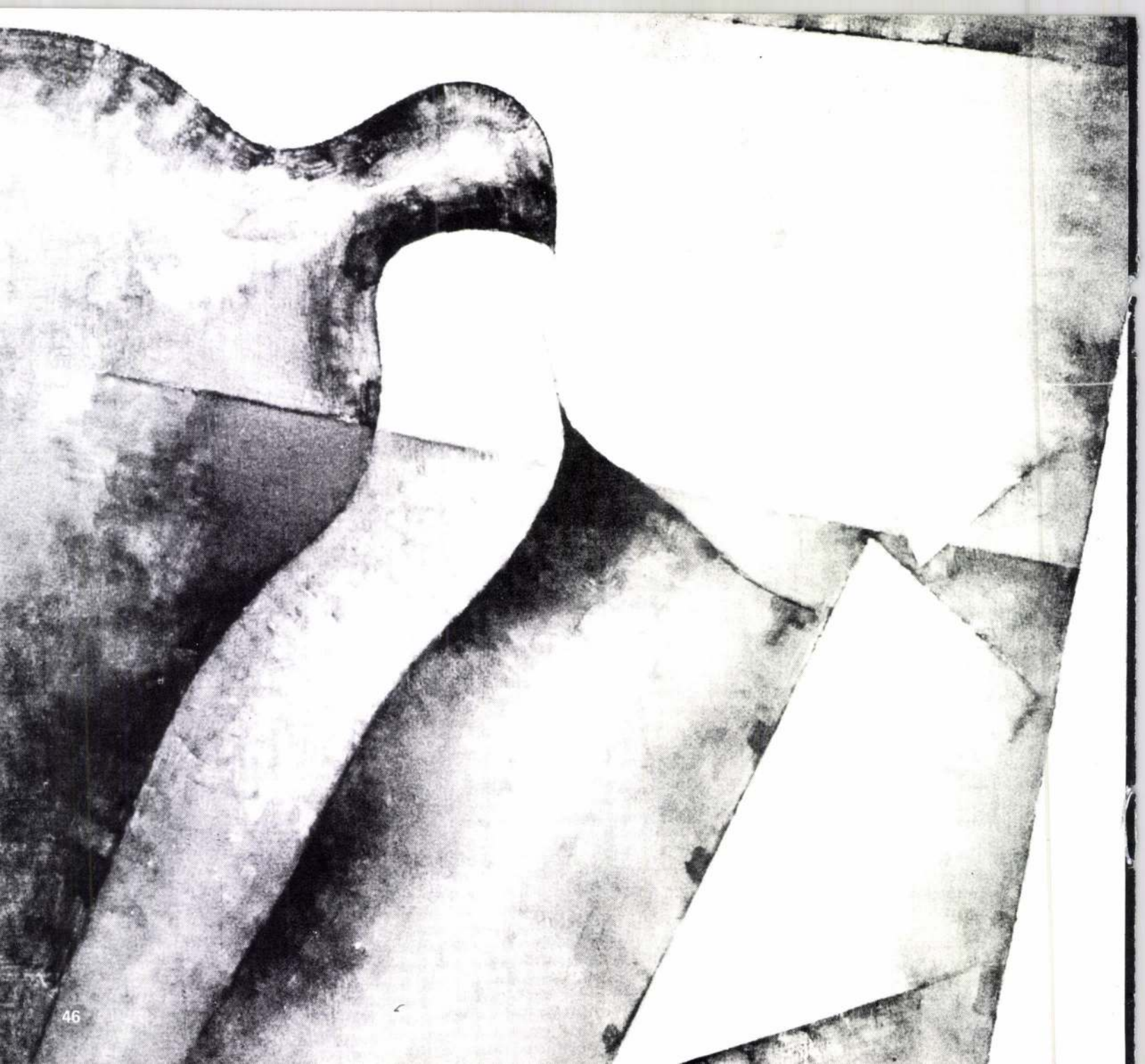

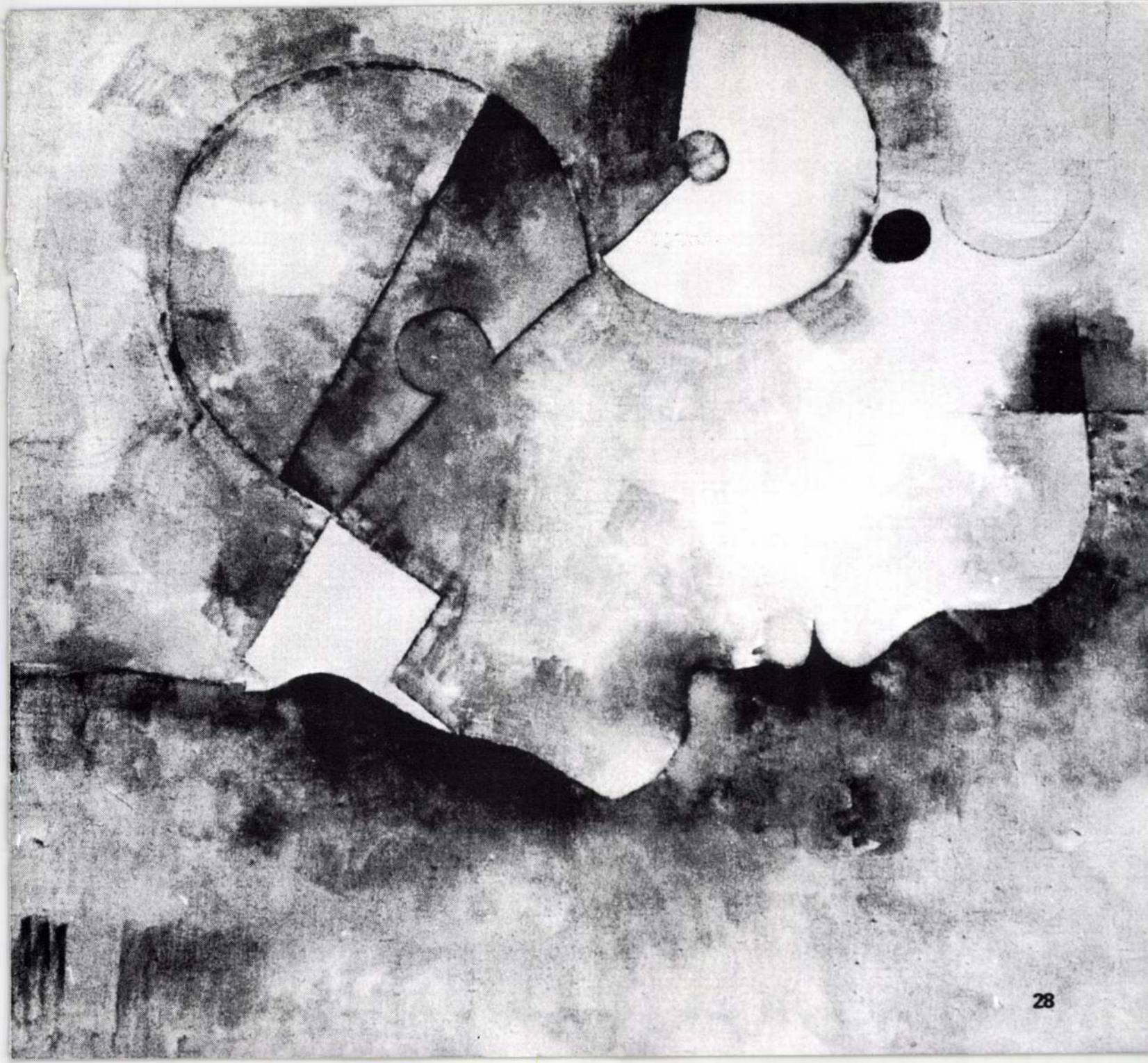

1. NOTTURNO I–II. 1976
olaj, vászon, 60x100 cm
2. SZIGLIGET, 1976
olaj, vászon, 60x80 cm
3. SZIGLIGET, ŐSZ, 1976
olaj, vászon, 60x90 cm
4. SZIGLIGET, TÉL, 1976
olaj, vászon, 60x90 cm
5. LEJTŐ, 1976
olaj, vászon
6. SZÉL ÉS NAPSÜTÉS, 1978
olaj, vászon, 170x360 cm
Hermann Ottó Múzeum tulajdona, Miskolc
7. MAJÁLIS 1979
olaj, vászon, 120x170 cm
8. VÁRROM, 1979
olaj, vászon, 114x162 cm
9. ASZTAL, 1979
olaj, vászon, 100x120 cm
10. EGYENSÚLY, 1979
olaj, vászon, 85x120 cm
11. TÖMEG, 1979
olaj, vászon, 85x120 cm
12. FA, 1980
olaj, vászon, 150x90 cm
13. KONSTELLÁCIÓ, 1980
olaj, vászon, 120x170 cm
14. GULÁCS, 1980
olaj, vászon, 60x85 cm
15. SZŐLŐ, 1980
olaj, vászon, 60x85 cm
16. FA, 1980
olaj, vászon, 85x120 cm
17. NYÁRI EMLÉK, 1980
olaj, vászon, 97x162 cm
18. SZÉPHALOM, 1981
olaj, vászon, 110x130 cm
Művelődési Minisztérium tulajdona
19. VONZÁSBAN I. FODOR ANDRÁS OPTIMIZMUSÁRA, 1981
olaj, vászon, 140x230 cm
20. VONZÁSBAN, II., 1981
olaj, vászon, 140x230 cm
21. CSALÁD, 1981
olaj, vászon, 130x185 cm
22. ÖT VILÁGOS FORMA, 1981
olaj, vászon, 70x120 cm
23. DOMB, 1981
olaj, vászon, 80x110 cm
24. GEMMA, 1981
olaj, vászon, 89x146 cm
25. FALU ESTE, 1981
olaj, vászon, 90x110 cm
26. KÖLCSEY, 1981
olaj, vászon, 70x110 cm
27. ÖT SÖTÉT FORMA, 1981
olaj, vászon, 60x 100 cm
28. KAZINCZY, 1981
olaj, vászon, 60x70 cm
29. MAGYAR TÁJ, 1982
olaj, vászon, 110x240 cm
30. KÖZLEKEDÉS, 1982
olaj, vászon, 140x230 cm
31. TÁVOLODÁS, 1982
olaj, vászon, 140x230 cm
32. SIR, 1982
olaj, vászon, 100x140 cm
33. TAVASZI KÉP, 1982
olaj, vászon, 85x120 cm
34. IZZÁS, 1982
olaj, vászon, 80x120 cm
35. BALJÓSLAT, 1982
olaj, vászon, 80x120 cm
36. TÁJ, 1982
olaj, vászon, 60x100 cm
37. ÖBÖL, 1982
olaj, vászon, 60x85 cm
38. FÉNYTÖRÉSEK, 1982
olaj, vászon, 60x90 cm
39. DÉLIBÁB, 1982
olaj, vászon, 60x85 cm
40. VÍZTÜKÖR, 1982
olaj, vászon, 60x70 cm
41. NAPSZAKOK I–III., 1982
olaj, vászon, 60x90 cm; 60x85 cm; 70x85 cm
42. SZÉL, 1983
olaj, vászon, 114x162 cm
43. NAPSÜTÉS, 1983
olaj, vászon, 80x140 cm
44. LOMBOK, 1983
olaj, vászon, 70x140 cm
45. FOKOZATOK, 1983
olaj, vászon, 85x120 cm
46. MADÁR, 1983
olaj, vászon, 60x70 cm
47. ÉJSZAKA, 1983
olaj, vászon, 116x162 cm
48. MEGFELELÉSEK I., 1984
olaj, vászon, 120x170 cm
49. MEGFELELÉSEK II., 1984
olaj, vászon, 120x170 cm
50. BARNA FELHŐ, 1984
olaj, vászon, 70x140 cm
51. JELKÉP, 1984
olaj, vászon, 70x140 cm
52. ROMANTIKUS TÁJ I., 1984
olaj, vászon, 60x100 cm
53. ROMANTIKUS TÁJ II., 1984
olaj, vászon, 70x90 cm
54. IMPROVIZÁCIÓK I–XV.
papír, olaj, 43x61 cm
55. AKVARELLEK I–XV.
papír, akvarell, 18x28 cm
56. SZIGLIGETI NAPLÓ I–XV.
farostlemez, olaj, 12x32 ill. 16x24 cm

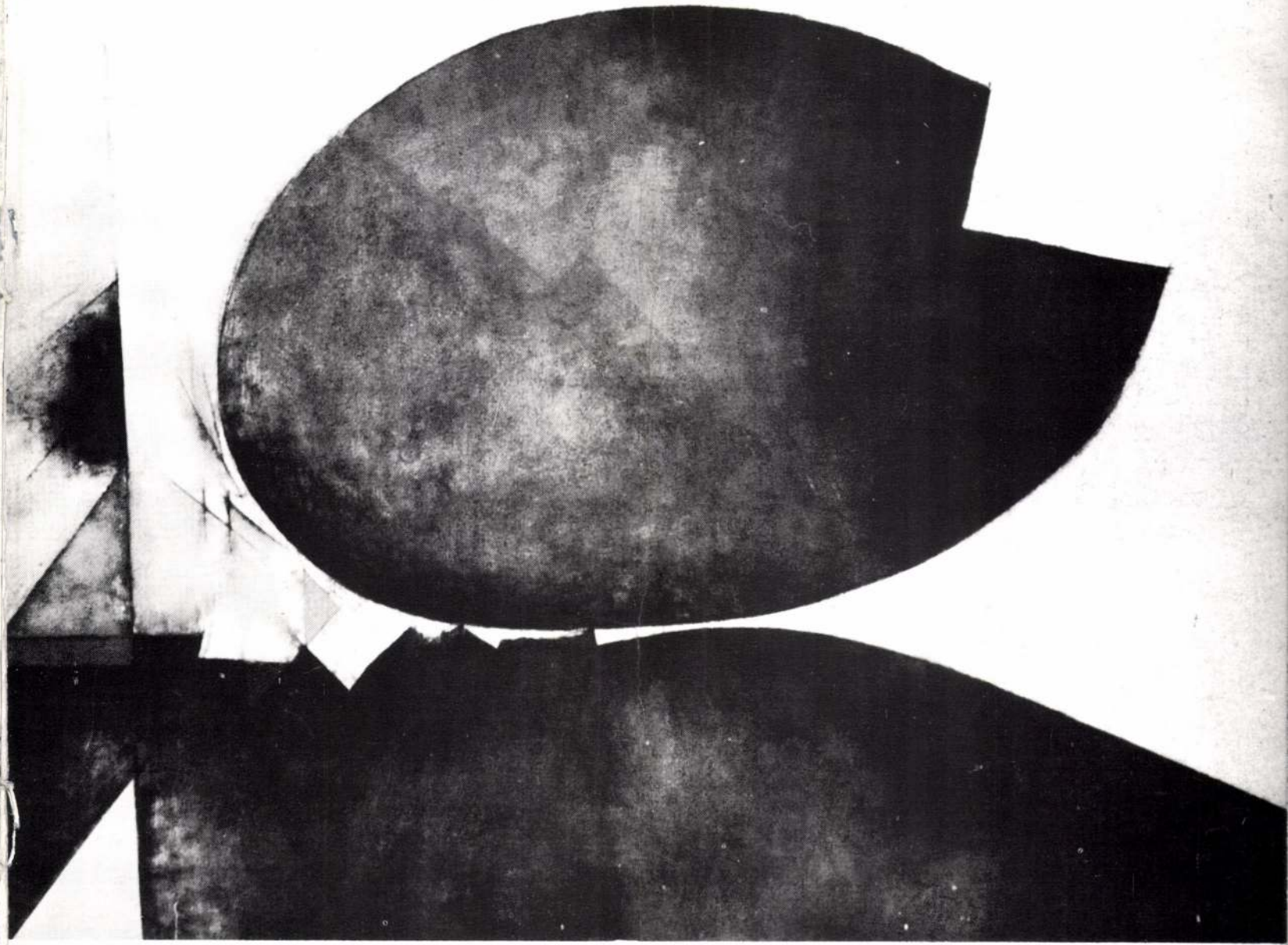

GERZSON PÁL FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
ERNST MÚZEUM, BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.
1984. NOVEMBER 9–DECEMBER 12.

FELELŐS KIADÓ: NÉRAY KATALIN
A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: BAKOS KATALIN
A KATALÓGUST TERVEZTE: RÉNYI KATALIN
FOTÓ: FORRAY KORNÉLIA
PORTRÉFOTÓ: BASKA JÓZSEF
ISBN: 963–7161–28–7 ÁRA: 35,– FT

UNIPROP – MGSZ PRINT (84.324)
Felelős vezető: Bucsky Árpád

Festőművész.
1021

LÁNCZ SÁNDOR

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

Szentendre – Gerzson Pál

A kortárs művészettel foglalkozó művészettörténet-írás – csak látszólagos az ellentmondás a kortárs és a történet fogalma között – legérdekesebb – és legvitatottabb – kérdései közé tartozik hazánkban a szentendrei művészet alakulásának ügye. Már Ferenczy Károly óta látogatják a festők Szentendrét, majd 1928-ban alakult meg a Szentendrei Festők Társasága; a figyelem mégis azóta terelődött a városra, amióta itt bomlott ki Vajda Lajos életműve, s mellette jónéhányan indultak el innen művészi pályájukra, s Szentendrét vallották művészetük ihletőjének. A megjelent írások kötetre rúgnának: a viták középpontjában a „szentendrei iskola" léte vagy nem-léte áll; más szóval topográfiai fogalom-e a magyar modern képzőművészetben Szentendre vagy szellemi, azaz kibonthatók-e a harmincas évek végén, a negyvenes évek elején keletkezett művekből bizonyos közös vonások. A vita még korántsem tekinthető lezártnak, noha az kétségtelen, hogy azok a művészek az itteniek közül, akik a felszabadulás után az „Európai Iskola" közösségéhez tartoztak, egy konstruktív, szimbolista vagy sajátosan magyar szürrealista irányzat képviselői: ezeket szokás „szentendrei iskola", vagy „szentendrei festők" elnevezéssel illetni.

E rövid áttekintés is jelzi, hogy eléggé összetett problémával állunk szemben; kibogozását még csak nehezíti a művészek érzékenysége. Az egészet tovább bonyolítja az, hogy a közelmúltban új művésztelepet avattak Szentendrén, s itt egy tucatnyi fiatal művész telepedett le. De már őket megelőzően is jó néhányan választották alkotó tevékenységük színhelyéül a kies várost. Ezek közül a fiatalok közül csak viszonylag kevesen vállalták fel a „szentendrei festészet" hagyományait – abban az értelmezésben, ahogy azt fentebb, az Európai Iskola esetében jeleztük. A kérdés: mi a változás napjainkban? Alkalmazható-e egyáltalán a „szentendrei festészet" kifejezés napjaink művészetére vagy tágabb értelmezésben a „szentendrei művészet" fogalma, vagy csupán úgy, hogy „művészet Szentendrén"? Hiszen az előbbiek közé eddig sem sorolt be amúgy igazán a fauves hagyományokat továbbéltető Czóbel, sem a nagyszerű Ilosvai Varga István, Pirk János, hogy a Szentendrei Festők Társaságának más tagjait ne is említsem. Röviden: *mi a helyzet ma Szentendrén?* Erre a kérdésre keresett választ az a kiállítás, amely a Magyar Nemzeti Galériában került megrendezésre. Ez 1975 végi állapotában „merevítette ki" az itt élő és idetartozó művészek munkássága szüntelen változásának folyamatát, s így teremti meg az alkalmat arra, hogy szembenézzünk a felvetődő kérdésekkel. Ezt azonban nem segíti a fanyalgás, mely szerint a Galéria „felparcellázza" a magyar képzőművészetet, sem az, hogy más – részlet-témákat – javasolunk az egész helyett. A kiállítás rendezője, Mucsi András művészettörténész alapos és körültekintő munkát végzett a művek kiválogatásával és azok értelmező elrendezésével.

Mielőtt a művek taglalásához kezdenénk, számba kell vennünk egy alapvető változást a város életében. Míg korábban – talán nem tévedünk, ha ennek határát az ötvenes évek végében jelöljük meg – arról beszélhettünk, hogy Szentendre viszonylag zárt település és ez segítette az itt élő, és idetartozó művészeket abban, hogy az általánosan elfogadott illuzionista valóságábrázolással szemben – e település sajátosan összetett szellemiségéből merítve, attól áthatva – egy másfajta képi világot termetsenek, napjainkra ez a zártság feloldódott. Ma már a város alig

több, mint egy pezsgő szellemi életet élő, gazdag múlttal rendelkező fővárosi előváros. Szentendre jellege változott meg: s ez nem maradhatott hatás nélkül az itt keletkező alkotásokra sem. Ennek nyomait megtaláljuk a kiállításon is.

A tárlat nagyszerű művekkel tiszteleg a közelmúltban eltávozottak emléke előtt: mind *Kmetty János*, mind pedig *Czóbel Béla* nagyszerű művekkel van képviselve. Mellettük a régi „szentendrei festészet" képviselőinek művei sorakoznak: a legszembetűnőbb művészetük megújulása. *Anna Margit* művészetében egyre erősebben árad az a merészen torzító, a vásári giccsek színeit kölcsönző képi világ, amelyben az élet elemi megnyilatkozásairól, az emberi együttélés hosszú századok során kialakult, de napjainkra megfakult konvencióiról vall. Egyfajta triviális művészet felé hajló világ ez: attól csak egy hajszál választja el, de éppen ettől válik nagyszerűvé. Igényessége, gondolatai mélyen gyökereznek mindennapiságunkban: konvencióinkat támadja. Közülük is kimagaslik a tárlaton bemutatott Bohóc, e sorozatának chef-d'oeuvre-je: ezen megrázó módon szól a clown-pár – ez a képek nyelvén többnyire magát a művészt jelenti – extrémen zaklatott életéről. *Bálint Endre* művészetében összefoglalásnak lehetünk szemtanúi. Kevés művészünk jár ilyen elszántsággal a magaválasztotta nehéz úton. Miután felismerte a mítoszteremtés lehetetlenségét és elveszett – az elidegenedés következtében – a tárgyábrázolás valaha létező totalitása, a népi kultúra és az anyagi világ emlékeinek jelentés-maradványait fogja egy bálinti színvilág visszafojtott gazdagságával nosztalgikus szellemidézésébe. A „déjà vu"-t emeli fájdalmas, szívszorongató költészetté: s most „nosztalgikus szürrealizmusának" (Szabadi) újabb állomásaként ikonosztázokban fogja egybe a tárgyakat és lebegő alakokat. A motívumok ez új, teljesebb együttese a színek közegében különös, egyéni asszociációkká formálódik. *Szántó Piroska* a természet – s benne és általa az élet – olthatatlan szerelmese. Az utóbbi esztendők az ő művészetében is a gyors beérés, magáratalálás évei: elmélyült, gazdagodott. Gazdag változatosságú alkotásain mindig ugyanarról szól, ha más-más szimbolikával is: a gyász és a remény, az elmúlás és a fennmaradás, a kétség és a megbizonyosodás dialektikája foglalkoztatja. Míg korábban fehér alapon dolgozott, most tért rá a fekete alapú képekre, s az ezekre épülő zöld–fehér színvilággal vall arról, hogy minden gyötrelem ellenére a megújulás, a természetből áradó fény segít győzelemre mindnyájunkat. Nagyszerű alkotásai a látszólagos pesszimizmus ellenére is alapvetően optimisták, az élet nagyszerűségét igenlik. *Vajda Júlia* is új korszaka képeivel jelentkezik: korábbi alkotásainak finom, puha színekből szőtt folt- és vonal-struktúráit, amelyek folyammal átszőtt terep hatását keltették, s a művész sorsát valami köztes állapotnak fogták fel, most változatos formájú, többnyire négyszöghöz közeledő szabálytalan alakzatok váltották fel: ezeket a képmezőn laza láncolatban szórja szét; közülük néhányat színnel tölt ki. Az új, talányos alakzatokkal új összefüggéseket feszeget.

Barcsay Jenő művészete korábban hatalmas ívet írt le a természeti kép tisztázott rendszerbe építésében, majd a színbeli konstruktivitás képi törvényeit kutatta; újabban kvázi-figurák, félig nyitott ajtók és ablakok többértelműen asszociálható képi rendjét építette ki. *Deim Pál* művészete vezet át bennünket a „szentendrei festészet" klasszikusaitól napjaink művészetéhez. Talán ő az egyetlen, aki szinte teljességében felvállalta a szentendrei örökséget: Vajda, Gadányi és Barcsay művészetének egybeötvözésével alkotta meg, építette ki képi világát. Művészetében a provinciális barokk, a szerb szakrális hagyomány, meg az emberalakok jelzései fondónak össze; az organikus és a dekoratív szintézisét teremtette meg, egy nagyon áttételes képi jelentéssel. Műveinek e nagyon steril világában is meg tudta őrizni a mese és a mítosz csodáját. Kiemelkedik közülük napjaink ismeretlen katonájának síremlék-terve, a „Minden értelmetlenül elhalt ember emlékére" monumentuma.

A „szentendrei festészet" hagyományaihoz kapcsolódik két fiatal művész alkotásaival: mindkettő a mítoszteremtéssel próbálkozik. *Klimó Károly* festészetében azonban a látvány már alig-alig sejlik fel, csupán a képcímek utalnak rá vissza. Igen jellegzetes „piszkos" színei a bálinti színképzés módját követik, s a motívum

– pontosabban ennek töredékei – ebbe épülnek bele. *Kóka Ferenc* műveit egy, a szürreálisba oltott líraiság jellemezi, amelyekben életünk képeit az emlékezés szintjén kívánná egy modern mítoszba egyesíteni. Ennek lehetetlensége teszi töredékessé mindkettőjük munkásságát, noha különösen Klimó alkotásai igen finomak, gazdagok.

Ezzel nagyjában-egészében végeztem is a régi változásainak felmérésével; nem kívánok itt mindenkiről szólni, aki a kiállításon szerepel, sokkal inkább a jelenség vizsgálatára szorítkozom. Az új gondolatokat tolmácsoló alkotások közül elsőként *Korniss Dezső* képeiről kell szólni. Korniss mindig is a saját útját járta: a felszabadulás utáni évek – sikertelen – mitológia-teremtési vágya után a szerkezetes alakzatokban csurgatott vonal relatív automatizmusa foglalkoztatta. Az elmúlt évek során a szürmotívum-sorozat tagjaival lépett a nyilvánosság elé. Legújabb műveiben geometrikus formákat alkot, sík háttér elé vont párhuzamos vonalakat: ezekben igen elvontan, szűkszavúan fejezi ki magát. Nem túlzás talán e képeket a jéghegyhez hasonlítani: a látható rész inkább csak utal arra, amit ki akar fejezni velük. Ha értelmezni kívánjuk e műveket, az is csak áttételes módon lehetséges: olyan fogalmakkal társíthatók, mint a tisztaság, mely strukturálisan az idegen szubsztanciáktól való mentességet, morálisan a megtisztítottat, metafizikus voltában pedig az abszolútat, a véglegest foglalja magában. Színei az ún. posztkubista térre alapozódnak, azaz a síkfelület különös hangsúlyt kap s kerüli az átmetsződéseket. Így Korniss új alkotásai elsősorban vizuális és fogalmi sztereotípiáinkat kívánják támadni. Közel áll ez a gondolat az Anna Margit képeiéhez is: míg azonban Anna sohasem lép túl a képalkotás bizonyos konvencióin, s ez szorosan egybekapcsolja őt a közönséggel, Korniss nemigen ügyel arra, hogy nézői közül hányan képesek őt követni meredek útján: alig ad fogódzót számukra. Képi világa ezúttal alig több szegmentumnál, meglehetősen szűkösnek tűnik: nem ad megbízható segítséget sem a világ elrendezéséhez, sem az ítéletmondáshoz, amely pedig korábban munkált művészetében – csupán a tiltakozás hangja szól belőle. Rokon az ő alkotásaival a *Gy. Molnár Istváné* is, aki a hard-edge szigorú, elvont konstruktivitásának útjára lépett grafikáival. Mindkettőjük útja a látható természeti világgal való szakítás, és a matematikai alapú és elvontságú formateremtés: céljának a valóság jelenségei mögé való behatolást, a valóság struktúrájának a felfedezését is vallja. A kitűzött cél és a megvalósult mű között azonban óriási szakadék tátong: mindez azonban elsősorban korunk művészének nehéz helyzetét tárja elénk.

A többi festő és grafikus munkássága is a magyar piktúra hagyományaival – még a Szentendrén megújított hagyományaival is – radikális szakítást mutatja, s inkább a kortárs egyetemes művészet irányzataival mutat rokonságot. *Bartl József* és *Csik István* festményei azonban alig lépnek túl azon a szinten, amit tapintatosan „követői" szintnek nevezünk. *Kocsis Imre* hiperrealista felfogásban festett képeivel szintén látásmódunk konvencionalizmusát, beidegződöttségét támadja: a fotó precizitásával látott tárgyak bemutatásával kérdőjelezi meg azt a képet, melyet a technikai eszközök nyújtanak a körülöttünk levő világról. Ezzel a nagyon tárgyias, „sachlich", a legapróbb részleteket is bemutató előadásmóddal tehát Kocsis Imre nagyon is közel áll gondolatiságban Korniss és Gy. Molnár szubtilis elvontságához.

Új vonása Szentendrének a szobrászok léte. Alkotásaik igen eltérőek, mind szellemiségükben, mind a művek színvonalát illetően. *Papachrisztosz Andreasz* bemutatott bazalt-portréi igen kevéssé voltak képesek azonosulni az ábrázoltak egyéniségével, megmaradtak a külsőség szintjén. Mélyebb, gazdagabb a *Ligeti Erika* plasztikai világa: Arnolfinije a Van Eyck-i alak újjáteremtésével sajátos kettősséget, múlt és jelen különös, Szentendrén amúgy is jelenvaló elevenségét fejezi ki. *Asszonyi Tamás* érmei ezúttal is finoman elgondoltak, érzékenyen mintázottak. A többi plasztikai alkotás ahhoz az egyetemes áramlathoz igazodik, mely visszanyúl a geometriához s annak formakánonjából származó elemeken alapulva, építi önnön világát. A legteljesebb értékűnek az architektúrával is összhangba kerülni kívánó *Farkas Ádám* szobrai bizonyultak; művészetét láthatólag Vajda Lajos késői rajzai inspirálták – akár-

csak a *Rajki Lászlóét* is, de ő nem tud túllépni ezen – Farkas szobrai e mezsgyén indulva, bontják ki a problémákat térben. Legkifejezőbb művei közül a „Dunaparti szobor", mely szimmetriára, az elemek tökéletes egyensúlyára épül, s a két tag kör alakú, térben kibomló kiöblösödése olyan meghitt intimitással hajlik egymás felé, mint két szerelmes. A tiszta geometriával konstruált, arra épülő műbe is belepakodott – akarva, nem akarva – az emberi érzelem: ez emeli túl a művet az elvont számításon. *Csikszentmihályi Róbert* munkásságában is örvendetes változás figyelhető meg. Művészete mindig is erősen az anyag vonzásában maradt, legyen az élő fa, vagy a földből előkerült rozsdás vas-forma. Most túllépve a naturalizmuson, a kubizmus tér-plasztikáira emlékeztető, de nagyon expresszív formavilággal kívánja ábrázolni, megragadni a mozgást. „Aréna" című kompozíciói a ló-test tömegének igen erős átírásával, megnyújtásával egyszerre fejez ki valami ősit és ma jelenvalót.

A számbavétel után az összegezés maradna hátra – úgy gondolom azonban, ez már elhagyható: az elmondottak beszélnek önmagukért. Szentendre, e kies Pest-környéki város, betöltötte művészettörténeti szerepét: napjainkban otthont ad egy sereg művésznek. Ezek között van ilyen is, olyan is, akárcsak Pesten, Miskolcon, Vásárhelyen, vagy máshol ebben az országban, vagy szerte a világon. Ez a kiállítás egyik legérdekesebb – korábban is sejtett, de most művekkel is alátámogatott – tanulsága.

*

Gerzson Pál műveit a közelmúltban láthattuk a Műcsarnokban. Főiskolai tanulmányait 1953-ban fejezte be: így alkotásai, művének kialakulása ugyancsak érdekes kérdést vetnek fel: hogyan újult meg a magyar képzőművészet az után a cezura után, amelyet az ötvenes évek elejének helytelen művészetpolitikai intézkedései eredményeztek? A hagyomány szerves fonalának megszakadása után – minthogy vissza kellett térni a 19. századi festészet kiapadt medréből – az egész nemzedékre a *hogyan* kérdése meredt. A kivezető utat több irányban keresték a fiatalok. A legismertebb a Kondor Béla útja: Hieronymus Boschtól éppúgy nyert ihletést, mint a szürrealizmus vízióitól és az expresszionizmus indulatiságától, s a reneszánsz mesterek szívósságával és állhatatosságával hozta létre szimbólumteremtő gondolati festészetét. Más utat jártak meg azok, akik az alföldi festészet világához csatlakozva, ember és természet, ember és munka öröknek és változatlannak vélt kapcsolatára építettek Vásárhelyt. Újabb lehetőséget találtak azok a művészek, akik a Vajda Lajos példáján, valamint az Európai Iskola szürrealista szárnyának munkásságán kívántak épülni: ők az ikonok önfelmutató festészetéből igyekeztek saját útjukat kibontani. A posztnagybányai piktúra Bernáth Aurél képviselte világából kétfelé vezetett út: az egyik a Csernus Tiboré, aki túllépve a látvány festői szépségein, a tárgyi világ motívumait a konkrétság érzékiségével állította reflektorfénybe, s e fokozottan hangsúlyozott motívumokat új összefüggésbe helyezve, teremtett új szimbólumokat. A másik út a Kokas Ignácé, aki ugyan sokkal lassabban, körülményesebben – már ahogy ez természetéből adódott – alakított ki egy nagyon kötött, moralizáló, töprengő sejtelmes világot, amelyben a látvány mind átírtabban alkalmazott jegyeiből épített szerkezetet.

Gerzson Pál más utat keresett magának. A magyar festészet egyik folytathatatlannak vélt útját folytatta: Egry művészetéhez kapcsolódott piktúrája. Többször hangsúlyozta nyilatkozataiban, hogy képi világának kialakításában Cézanne és Egry inspirálta. Hogy Cézanne miképpen vonzotta, talán nem kell boncolgatni: a 20. század festészetének igen sok alkotója vezethető vissza a „múzeumok művészetéhez" hasonlóan festett képeire. Egry példája és útja, képeinek konstruktív világa többféle módon is inspirálta Gerzsont; vonzotta maga a példa is, azé az Egryé, aki a századelő egyetemes piktúrájának változásaira ráérezve, a Balaton világában lelte meg e változások hazai realizálásának módját. De hatott Gerzsonra minden bizonnyal az a színekre épülő rendbefoglalt képi világ is, mely a húszas-harmincas évek nagy alkotásait jellemzi: a színek jelképi értékének alkalmazása, az a szilárd, de rejtett

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 8
JELENKOR
Gerzson Pál

szerkezet, mely az Egry képek sajátja. De nem maradhatott hatástalan az a társadalmi felelősség, a szabadság vágyának az az elementáris kisugárzása, a mély gondolatiság sem, mely Egry művészetéből árad.

Gerzson keményen megküzdött önnön szuverén képi világának a kialakításáért. A hatások – valóságos vagy vélt hatások – egész sorát szokták felsorolni. Németh Lajos például egy korábbi írásában Domanovszky és Hincz példáját említi a magyarok közül, de ennél is fontosabbnak tartja a kubizmusnak, illetve az ebből sarjadó irányzatoknak a tanulmányozását. A jelenlegi kiállítást méltatók Kandinszkijt emlegetik, Kleet és Martynt. Mellette legalább ennyi joggal emlegethetnők a futurizmust – a mozgás funkciójaként megjelenő teret – és Henry Moore-t: a tér és a plasztikai forma egymásbafonódását, a belső energiák kifejezésének eszközeit leste el tőle. Mégis azt kell mondanunk: aki ennyi mindenkitől tanult, az talán mégis legtöbbet önmagából merített. Gerzson következetes, átgondolt munkával jutott el a látvány lefestésétől, annak hangulati értéket képviselő visszaadásától egy szuverén piktúráig. S hogy e hatásokat mind felismerjük vagy felismerni véljük, annak oka munkamódszerében van. Mindig a látványból indul el: az élmény mindig elsődleges jelentőségű nála. Ezt azonban saját képalkotása szempontjából értékeli, elemeit átrendezi, s a motívumokat, vagy azok választott részleteit újfajta szerkezetbe rendezi. Ezt jól láthatjuk sorozatain: egy-egy téma többször visszatér, más-más megoldási szinten; egymás mellett több téma foglalkoztatja, s egyszerre több képen dolgozik. Végül is a természetből nyert motívumkincs újjáteremtődik a képeken: a tektonikusan rendezett világban a részletek formai gazdagsága, a színek sokrétű, de mindig gondosan összehangolt változatossága egyaránt jelképes. E jelképek néha nehezebben követhetők, máskor kézenfekvőbbek, de mindig egy kérdéskör körül mozognak: ember és társadalom kapcsolatának problémáiról szólnak. Az egymással szembeállított két fej az életben, a társadalomban meglevő kettősségek, egymást feltételező és tagadó ellentétek kifejezője; a madár sűrűn megjelenő alakja általában a lélek kifejezője, de nála nem egyszer a sors vagy az emberi tragikum értelmezésében szerepel; a természet gazdag burjánzása az élet gazdagságát, mindig megújuló voltát példázza.

Az utóbbi évek során Gerzson művészete változott: előbb feldúsult, majd egyszerűsödött. A változást jól jelzi az *Egry* című kép két változata. Már korábban is tapasztaltuk, hogy az anatómiai hűséget képein a gömb- és hengerszerű idomok architektonikus rendje helyettesíti. A két képen a kompozíció hangsúlyát a kör- és téglalap-formák cirkuláló ritmusa adja, két kürt-forma bekapcsolásával. Míg azonban az első változat dekoratívabb, síkszerűbb felfogásban épült, forma- és színvilága is egyszerűbb, addig a második a színek fény-telítettségével válik gazdagabbá, a színes hajló formák teret építenek, de egymásmögöttiségükkel és el-elmozdulónak ható vonalaikkal mozgást is. Így az *Egry II.* című képen Gerzson olyan komprimált képi önkifejezésig jutott el, melyben festészetének egyik csúcsát üdvözölhetjük.

Innen szükségszerűen vezetett tovább az út a kifejezés egyszerűsödéséig. Az *Egry II.* motívumokkal gazdagon telített képsíkját egy sokkal egyszerűbb, de mindig nagyon színes képi világ váltotta fel. E művein a formák száma mérséklődött, ezzel arányosan viszont megnőtt a méretük. S ami az új képeket jellemzi: még nagyobb szerephez jutott a szín – mind annak téri értéke, mindpedig szimbólumhordozó szerepe. S amit külön is alá kell húzni, mert napjaink magyar festészetében nem gyakori jelenség: Gerzson annyira érzékletesen-szépen festi képeit, oly gazdagon, finoman, érzékenyen traktálja egymáshoz illesztett színeit, hogy alkotásai a gondolat gazdagsága mellett a látvány örömét is nyújtják a nézőnek. E képeinek központi mondanivalója a társadalomban élő ember természeti meghatározottságának gondolata; a városhoz kötött ember örök vágyódása a naphoz, a vízhez, a termőföldhöz. A képeken a szerkezet olykor szilárd, feszes; a legutolsó műveken pedig, ahol már csak néhány nagyméretű forma és szín vall az ember és a természet kapcsolatáról, határozatlan téri értékekre épülő lebegést figyelhetünk meg – akárcsak Egry utolsó korszakának nagy képeinél. S talán a legnagyszerűbb műben csúcsosodnak e nagyszerű értékek: a *Nap* közel másfél méteres vásznának csupán a jobb felső sarkában

feszül egy sárga kör, s előtte-mögötte a barna-p
des szürke színben pompázik, melyet csupán
tör meg. A Balaton világának, Egry „mindent j
modern felérzése ez a kép.

Gerzson Pál az avantgarde-analízisek elvég
tott, amelyben a festészet eszközeivel vall – m
nak engedve – a társadalom gondjairól, felelő
veltje és mint az új generáció nevelője.

M.D.K.

Gerzsom Pál
grafikus

Odüsszeusz sorozatát mutatták
be a Képcsarnok Vállalat uj kiállító
termében

—: Grafikai szakuzlet nyitott
Művészet, 1963. október – 46 lap

mdk.

Gerzson Pál, Kondor Béla Balogh László
Grosz János és Somos M.

a Nyolcakat Barcsayt, Kmetlyt tekinti
a magyar művészetben elődjének
Dévényi Iván

Jelenkor, 1963, 11. sz

1082 l.

Gerzson Pál, festő MDH

Hat fiatal bpi festőművész hódmező-
vásárhelyi tárlatán vesz részt.

–: Röviden 6. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. aug. 18.

Gerson Pál

Két fej c. képe szerepel a Fiatalok Kiállításán az Ernst Múzeumban (Szerző)

Művelődés 1965. I. n. 38o.

MDK

Gerzson Pál

Dunántuli táj, akv.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec. 11. o.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 3. kiáll. Ernst Buz.
1964. dec.

MDK

Gerzson Pál

Család, of.

Csendélet, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek V.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec. 8 l.

MDK

Gerzson Pál

Gyermek arckép, of.

Két fej, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec. 8 l.

Közl. Ny. - 30

9. Milyen eszközöket használ
10. Gyüjtik-e az erdei madár

M.D.K.

Gerzson Pál

festő-

"Két fej", "Gyermekarckép" című
" képei szerepelnek a Fiatal Képző
Művészek Tárlatán.

Bolgár Kálmán: Studio-64
(Művészet, 1965. március - 38 lap

Gerzson Pál ~~fest~~ szobrász M.K.

Két fej, repr.

Haulisch Lenke: Fiatal müvészek V. kiállitása

Népmüvelés 1965. 1. sz.

Gerrson Pál

Önarcképpel nézepel a VIII. magyar
képzőművi. kiáll-on.

Vigilia. 1960, 5 sz., 313 old.

M. D. U

GERZSON Pál festő

„Ilűtőkocsi"

Bulka mária: A Fiatalok Studiójának 3. kiállítása

Magyar Nemzet 1961. máj. 21. 7. l.

Gerzson Pál

Faliképet fest egy pécsi óvodának.

emlékül.

Népszava. 1964. március 10. 2. old.

MDK

Gerzson Pál festő

Beszélgetők II., o.

Sári, o.

Földmérő I., o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Táj, o.

Földmérő II. o.

Önarckép I., o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Gondolkodó I. o.

Szabadban I. ", repr.cimlapon

Gondolkodó II. "

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Kompozició II., o.

Festőiskola III. "

Család VIII. 2

Gerzson P. kiáll. Ernst Muz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Család VI. o.

" "

Két figura, o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Múz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Család V. o.

Kompozició I. o.

Beszélgetők, I.o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Múz. 1967.

Gerson Pál

festővel készített rövid interjút Rideg Gábor.
A festő intellektuálisnak vallja művészetét, a valóságelemeket nagyobb kompozícióba igyekszik illeszteni, mint nagy tanácsköztársasági pannóján, ahol madarak szárnyalásával a fonadalom dinamiráját akarta érzékeltetni.

Intellektus, öntörösség, monumentalitás (Rideg Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. május 1. 9. l.

Gerson Pál

3 rajz (önarckép, Nemes Nagy Ágnes
és Törőcsik Mari portréja (repr.)

Magyar Hírlap, 1969. május 1. 9. l.

Gerzson Pál

festőt a Munkácsy-díj III. fokozatával
tüntették ki.

Átadták az idei művészeti díjakat.

Magyar Hírlap, 1969. április 3. 7. l.

Gerzson Pál

képei szerepelnek a X.Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson

Napjaink 1968 december
4.old.

Gerzson Pál

Szabadban 1967, o. v., 120 x 170 cm

Képzőmű. Almanach 1, Corvina 1969, 192. l.

Gerzson Pál, festő

Megnyitja Haraszti Endre textiltervező kiállítását. (Ferencvárosi Pincetárlat.)

—:□ Haraszti Endre

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 25.

Gerson Pál

Ma nyílik meg Hajdúböszörményben a magyar akvarellművészet kiállítása, melyen műveimmel szerepelnek.

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1941. dec. 19.

Gervay Pál
a hajdúszoboszlói akvarellkiállításon
szerepelt művével.

Tátika Ervin: akvarellkiállítás Hajdúszoboszlón.

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1942. jan. 6,

Gerzson Pál
iparművész

A megyei tanács előcsarnokának
főfalán helyezték el Gerzson Pál stili-
zált motívumokból komponált fa-
szitarziáját.

Hamar Imre: A győri városközpont.
Művészet, 1971. november - 21. oldal

Gerzson Pál

Született Hidason 1931-ben. Tanulmányai: Képzőművészeti Főiskola. Tanárai: Budapest 1967, Pécs 1968, Debrecen 1970. Munkássága olajos.

Szondi Tibor: Pictura Hungarica I.

A mai magyar táblafestészet, Budapest, 19[illegible]

Gerzson Pál

Szines reprodukció egész táblón:

51. p. „Tanácsköztársaság emlékére," olaj,

120 x 169 cm. Művelődésügyi minisztérium.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica. I.

A mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Gerzson Pál

Földmérők

Népműv. 1969/2 29 old.

Gerzson Pál

„Földmérők" című képének figurái szoborként monumentálisan bontakoznak ki a semleges térből.

Séres János: X. Miskolci országos képzőművészeti kiállítás

Népművelés 1969/2 28 old.

Szerdahelyi Pál
festő"

/1931/

Magyar művészet. 10. 26.
Képzőművész. Lexikon. 1971.

MDK

Gerzson Pál festő

Mecseki táj, o.

Család III. "

" IV. "

Gerzson P. kiáll. Ernst Múz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Peti, o.

Család II. o.

Kettős portré, o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Miz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Festőiskola I. o.

" II."

Csendélet I. o.

Gerzson P. kiáll. Ernst Miz. 1967.

MDK

Gerzson Pál festő

Munkások, o.

Család I. o.

Két fej, gobelin

Gerzson P. kiáll. Ernst Miz. 1967.

Gerzson Pál festő M.D.K.

Földmérők c.

Kompozicó

művé az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva . A Képzőművészeti Alap vásárlása

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 3.l.

Gerson Pál

tanítványa volt. Domanovszky Endrének

h. gy: Két Kiállítás.
Magyar Nemzet, 1967. VIII. 30. 4. o.

Gerson Pál

mestere volt Kmetty János

h. gy.: két kiállítás.

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 30. 4. o.

Gerson Pál

tanítványa volt Hincz Gyulának

h. gy: Két Kiállítás.
Magyar Nemzet, 1967. VIII. 30. 4. o.

Gerzson Pál

festőművész lakása.

(h. gy.: Két kiállítás

Magyar Hírek, 1967 VIII. 30. 4. o.

Gerzson Pál

festőművész kiállítása az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 16. 6. o.
Vári Krónika

MDK

Gerzson Pál

Kiállitási hir

Nógrád 1968 juli.19.

Gerson Pál

szerepelt a Szavazia Mus. – kan rendezett 4 Vásszavás a vasi föld – című Kiállításon, 6 festménnyel szerepel. Megemlítés még, hogy 9. a XI. Magyarkép. Kiáll. on 3 képpel szerepelt; Grend, 2 férfi, Földmérők.

Vas Népe, 968, jun. 30, 12 művész félnél alkotását vásárlás a szombathelyi tárlatra.

لاحر.

MDK

Gerzson Pál

Kiállitási hir

Müvészet 19 8 ápr.p.41.

MDK

Gerzson Pál

Kiállitá i kritika

Müvészet 1968 ápr.p.41.

MDK

Gerzson Pál

Kiállitási kritika

Vas népe 1968 juli.28.

MDK

Gerzson Pál

Csendélet , o. repr.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

MDK

Gerzson Pál

olaj:

Csendélet

Két férfi

Földmérők

11. M.Képzőm. kiáll. Mücs., 1968.

MDK

Gerzson Pál

Do b, akv. **repr.**

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

MDK

Gerzson Pál

akvarell:

Gyümölcsös

Nagy diófa

Gyümölcsfa

Présház

1. Gerz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

Gerzson Pál

ADK

akvarell:

Domb

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Múzeum

MDK

Gerzson Pál festő

Szabadban, o.

Női fej, gobelin

Fiuportré, o.

Vas megyéből szárm. képzőművészek kiáll.
1968. Savaria Múz. Szombathely

Gerzson Pál festő

Leány, o.

Madarak I., o.

Földmérők, o.

Vas megyéből származ. képzőművészek kiáll.
1968. Savaria Múz. Szombathely

NDK

Gerson Pál

Kislány, repr.

Vas megyéből szárm. képzőművészek kiáll.
1968. Savaria Muz. Szombathely

Gerzson Pál

Dunántuli táj c. műve (emlj.)
szerepel a Nohávsi Galéria
kiállításán

Hárs Éva: A mai magyar festészet
Galériája Nohávson

Jelenkor 1968 7-8 n. 703 old.

Gerzson Pál

Képekkel

szerepel az alábbi tárlaton

Somos Miklós: A X. miskolci országos
Képzőművészeti kiállításról

Észak-Magyarország 1968 XII. 15

M.D.K.

Gerson Pál
festő

Az 1958-ban az Ernst Museumban
rendezett Fiatal Képrőművészek Stúdió-
jának kiállításán részt vett.

Bolgár Kalman: Tízéves a Fiatal Képrőművészek Stúdiója
Művészet, 1969. január – 14 lap.

Gerzson Pál
festő

M.D.V

Méltatás

Bolgár Kalman: Tiszeves a tratalok Képzőmű Leszeti Studiója
Művészet, 1969. január – 14 lap

M.D.K.

Gerzson Pál
festő

1963 után hiszet a Stúdiv
elnöki siehébe

Bolgár Kálmán: Tireves a Fiatal Képzőmüvesek stúdiója
Művészet, 1969 január – 14 lap

MDK

Gerzson Pál, festő

A Munkásőrség M.-díj III. f.-t

kapta.

–: A művészeti és irodalmi élet kitüntetettjei 4.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 3.

MDK

Gerzson Pál, Jest5

A Munkácsy M.-díj III. f.-t. kapta.

—: Művészeti díjak és címek 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 2.

Gerzson Pál festőművész

Az Iparművészeti Főiskola docense a Munkácsy Mihály-dij I. fokozatát kapta, az 1972 év művészeti dijasai között.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 1.
XVI. évf. 14. sz. 4. lap.

Gerson Pál

Kádár Arborral

repr.

Miskolci Téli Tárlat 1970

Gerzson Pál

A tárlaton bemutatott művei:

„Madár virággal", olaj, 60×80 cm, (kepro.)

„Földmunka", gobelin, 120×60 cm.

Kovács Béla: Miskolci Téli Tárlat '70.

Miskolc, 1970.

Gerzson Pál, festő

A Munkácsy M.-díj I.-II. fokozatát kapta.

—: Átadták az idei művészeti díjakat 4.

Népszabadság, Bp. 1972. ápr. 1.

Gerson Pál festőművésznek

Városunk felszabadulásának 27. évfordulója alkalmából a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatával tüntették ki.

Hajdu-Bihari Napló, Debrecen, 1972. ápr. 1.

Gervay Pál festőművész

a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatával tüntették ki.

Déli Krónika.

1942. III. 31. Kossuth 12.00 | 10 | 4.

Gerzson Pál festőművész,
az Iparművészeti Főiskola docense a
Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát kap-
ta.

Népszabadság, 1942. ápr. 1.

Gerson Pál festőművész

Hazánk felszabadulásának 24. évfordulója alkalmából a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatával tüntették ki az Iparművészeti Főiskola docensét.

Szocialista Művészetért, 1972. máj.

Gerzson Pál

Madárvilág, 1964-1967. olaj 120×197 cm

Vadászati Világkiállítás-Képzőművészeti Kiállítás, Bp. 1971.

Gerzson Pál, [Jestő]

3 művel szerepel a Musée des Beaux Arts tárlatán.

— : Magyar hét Bordeaux-ban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 5.

Gerson Pál festőművész

az Iparművészeti Főiskola docense

Munkácsy díj I. fokozatát

kapta

Magyar Nemzet 1971 április 1

4. old.

Gerzson Pál
festő

Gerzson Pál, az Iparművészeti Főiskola
docense az 1972. évi Munkácsy díj
I. fokozatát kapta.

—: 1972 évi Munkácsy díjak
Művészet, 1972. április - 9 oldal.

Gerzson Pál, festő

A Munkácsy A.-díj I.-f.-t kapta.

— átadták az idei művészeti díjakat

2,

EST! HIRLAP, Bp. 1972. márc. 31.

Gerzson Pál, festő

Részvén a Cagnes-sur-Mer-ben
jún. 24-én megnyíló kiállításon.

— : Hallottuk

2.

EST/ HIRLAP, B[illegible].1972.ápr. 10.

Gerzson Pál, festő

Szerepel a Cagnes-sur Mer-ben
(franciaország) a IV. festészeti festiválon.

– Magyar kiállítások külföldön 6.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 3.

Gerzson Pál [ ]

Művódíjat kapott.

— : Országos nyári tárlat Debrecenben 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 21.

Gerzson Pál festőművész

A Munkácsy díj I. fokozatát

kapta

Nyíregyháza 1971 április 1

T. Old

Gerzson Pál

Műve szerepel az „Állami vásárlások"

Műcsarnoktali Ziállításán – neve említve

Pestszegyi Hírlap 1972 január 22

4 cold.

Gerzson Pál

Madárvilág, olaj
120 × 197 cm

Vadászati Világkiállítás 1971.
Műcsarnok

Gerpson Pál

73 és 74 sz. „Házaspár I-II). akvarell
32 x 50 cm.

75. sz. „Fej fényben," akvarell, 32 x 50 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Gerzson Pál

Gemutatott művei:

70. sz. „Pince", akvarell, 32 x 50 cm.

71. sz. „Fiatalember", akvarell, 32 x 50 cm.

72. sz. „Három ifjú", akvarell, 32 x 50 cm. (reprod).

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennále, Eger, 1972.

Gerzson Pál

Növények és madarak

Péter Imre:Mezőgazdaság a képzőművészetben

Népmüvelés 1970/10 40.old.

Gerzson Pál festőművész

az Iparművészeti Főiskola docense a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatában részesült, hazánk felszabadulásának 27. évfordulója alkalmából.

Zalai Hírlap, 1972. ápr. 1.

Gerzson Pál

festőművésznek az Iparművészeti Főiskola doceusének a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatában részesült.

Vas Népe, 1942. ápr. 1.

Gerson Pál

festőművészt, az Iparművészeti Főiskola docensét a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatával tüntették ki, felszabadulásunk évfordulója alkalmából.

Magyar Nemzet, 1972. ápr. 1.

Gerzson Pál

1. Vadász virággal olaj 60×80

2. Földmunkás gobelin 120×60

Miskolci Téli Tárlat 1970

Gerzson Pál

Bemutatott művei:

" Csendélet", olaj, 60 x 85 / reprodukció/

"Két férfi", olaj, 110 x 90

" Földmérők", olaj, 125 x 90.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,
Budapest, 1968. 6 l.

Gerzson Pál

Szép munkáját kiemeli Szabó György: "Pályázat" c. kritikájában, mely a Csontváry Teremben rendezett pályamüvek-kiállitásáról szól. A pályázatot tájképfestészetre a Képcsarnok Vállalat hirdette meg a Müvészeti Alap felügyelete mellett.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 26.
XVI. évf. 35. sz. 12. lap.

Gerson Pál
festő

„Nemzedékek" (repro)

Berecz Miklós: Magyar universum.
Művészet, 1971. július - 24.oldal

Gerzson Pál

festőművész kiállitása. Pécs, Tudomány és Technika Háza. - Ism: Dunántúli Napló,1968.febr.3.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

168.l.

Gerzson Pál
festő

Méltatás.

Losonci Miklós: Képzőmüvészetünk időszerü kérdései.
Müvészet, 1971. julius - 32.oldal

MDK

Gerzson Pál kiállított munkái inkább a művész jelenlegi útkeresését tükrözik. Szín és formatechnikája amennyiben határozottnak látszik is, de a megvalósítás bizonytalanságát árulja el. Kifejezésmódja talán a Vágóhíd c. képében találkozik a legszerencsésebben a témával. Önarcképe és kislányt ábrázoló Portréja maradék nélkül tetszett. Figurális téma ban a nagyon leegyszerűsített vonalvezetés vitatható. — Grafikái között kréta-önarcképe és akvarelljei tűnnek ki.

Korongi Miklós: Fiatal festőművészek az Ernst-muzeumban.
JÖVŐ MÉRNÖKE 1963 jan. 28.

Gerzson Pál

Gobelinjével üzenet a
Miskolci Téli Tárlaton

Magyar Nemzet 1970 december 16
Gold.

Gerzson Pál festőművész

a Munkácsy Mihály-díj

III. fokozatát kapta

Pestmegyei Hírlap 1969 április 3
Gyold.

Gerzson Pál, festő

- Földmérők, Két férfi c. művei a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Ujvári Béla: A XI. Magyar Képző műv. Kiállítás
Magyar Ifjúság, 1968. V. 3. 15. o.

Gerzson Pál

hadás szobosszal c. képe (eml.)

és Földmérő c. gobelinje (eml.)

szerepel a miskolci Téli Tárlaton

Láttuk, hallottuk...

Petőfi Rádió

1970 XII. 11

Gerson Pál

Lerepel az alábbi tárlatom

Kontha Sándor: Miskolci Téli Tárlat

Társadalmi Szemle 1971 I. 79 old.

Gerzson Pál
festő-

Részt vett a tárlaton,

D.Fehér Zsuzsa: A SZOT kiállitás.
Művészet, 1971. január - 25.lap

Gerzson Pál

Többekkel együtt kiállítottak a párizsi Musée Galliera-ban.

Művészet, 1970. 1. sz. 25. l.

Gerzson Pál festő

A Munkácsy díj III. fokozatát

kapta

Budapest 1969 április 3

2. old.

Gerzson Pál

Műve szerepel a VI. Ter

Hazafias Népfront Unbjában meg-
nyílt Tamara Tiállításon

Népszava 1969 november 14
2. old.

Gerzson Pál

Műve szerepel a II.
Akvarell biennálén - Egerben

Nógrád 1970 június 11
7. old.

Gerson

Említve

Tasnádi Attila: A Kilencelès a Studió
Kortárs, 1969/4. 667-668. l.

Gerson Pál
festő

M.D.K.

Realisztikus kerdet után jutott
el a bonyolultabb képépitkeréssig.

Losonci Miklós: A Stúdió festői,
Művészet, 1969. január – 24 lap.

M.D.K.

Gerson Pál
festő

"Újságolvasó"
(1970)

Losonci Miklós: A Stúdió festői.
Művészet, 1969. január – 24 lap.

MDY

Gerson Pál
festő

Egyik legjobb mesterünk, ali a Studióból került ki, bemutatta a „Szabadban" című művet és az „Ujságolvasó"-ját.

Losonci Miklós: A Stúdió festőr.
Művészet, 1969. január - 24 lap.

MDK

Gerzson Pál

olaj:

Dunántuli táj

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

GERZSON PÁL

18.) János vitéz és Iluska Tündér-
országban

Gerzson Pál: János vitéz - linoleum metszetei Bp. 1956.

GERZSON PÁL

12.) Az óriás felkapja a mostohát
13.) Az óriás belelép János vitéz kardjába
14.) A kavicsebéd
15.) Az óperenciás-tenger partján
16.) Az óriás átgázol a tengeren Jánossal
17.) A sárkány

Gerzson Pál: János vitéz - linoleum metszetei Bp. 1956.

GERZSON PÁL

6.) a huszárok a hegy csúcsán
7.) János vitéz levágja a török basát
8.) a gályán
9.) a hullámról a felhőbe
10.) a griffmadár
11.) János vitéz Iluska sírjánál

Gerzson Pál: János vitéz - linoleum metszetei Bp. 1956.

GERZSON PÁL

a képek jegyzéke

1.) Jancsi és Iluska
2.) Iluska mostohája
3.) Jancsi a megmaradt nyájjal
4.) A rablótanya
5.) Jancsi felcsap huszárnak

Gerzson Pál: János vitéz - linoleum metszetei Bp. 1956.

Gerson Pál

Művarell-kiállítása nyílik a VI. ker.
Népfront helyiségében.

MDK.

Gerzson Pál
festő

„Önarckép" - ét mutatta
be.

Losonci Miklós: Harom kiállítás
Művészet, 1968. oktober - 46 kep.

M.D.V.

Gerson Pál
festő

A művész nemzégben járt Párusban,
ahol megbizonyosodott azzal, hogy
a mi művészeinknek nincs szakmai
lemaradása.

Kovács Gyula: Beszélgetés Gerson Pál festő művészet
Művészet, 1969. május – 33 lap

M.D.4.

Gerzson Pál
festő

Méltatás.

Aradi Nóra: A fiatal képzőművészek stúdiójának III. kiállítása
Művészet, 1961. augusztus. – 12 l.

Gerzson Pál

Lányi Sándor: Gerzson Pálról. - Művészet, 1966. 7. köt. 8. sz. 32-34. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz.243-284.l./

256. l.

Gerzson Pál
festő

M.D.V.

A Magyar Képzőművészek Szövetségének közgyűlése a festő szakosztály választmányi tagjaival választotta

A Magyar Képzőművészek Szövetségének közgyűlése. Művészet, 1969. március - 18 lap.

Gerzson Pál festő

Munkány díj III. fokozatát kapta

N. N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Heves megyei Népújság 1969 IV. 3

Gerzson

Szerepel a Studió táplatán a hűsarnokban

Tasnádi Attila: 1 kilencek és a Studió

Kostárs 1969 IV. n. 666 old.

M.D.K

Gerzson Pál
festő

1962-ben volt hörös tárlata
Csik Istvánnal és még másol-
kal

Sosonci Miklós Csik István festménye előtt
Művészet, 1969 április - 28 ! ap.

M.D.

Gerzson Pál
festő

A Munkácsy díj III. fokozatát
nyerte el.

Kitüntetések
Művészet, 1969. április - 31 lap.

M.D.K

Gerzson Pál
festő

"Álom"
"Erdő, mező"
"Dunántúli táj"
"Földanyák"
} repró

Kovács Gyula: Beszélgetés Gerzson Pál festőművésszel
Művészet, 1969. május - 33 lap

M.D.V.

Gereson Pál
festő

A „Földmérők" c. képén a tájban egy alakító figura van jelen. A művésznek több család képe van. — A művésznek kiállítása van az Ernst Museumban

Kovács Gula: Beszélgetés Gereson Pál festő művésszel
Művészet, 1969. május – 33 lap

Gerzson Pál
festő

M.D.K.

Két, éve az Ernst Museumban volt
nagy sikeri kiállítása.

Skorics Gyula: Beszélgetés Gerzson Pál festőművésszel
Művészet, 1969 május – 33 kap

M.D.K.

Gerzson Pál
festő

Részt vett a kiállításon.

Kovács Gyula: Stúdió 1958-68
Művészet, 1969. április – 3 lap.

Gerzson Pál festő

Kiállítása nyílik okt. 12-én
a KLTE épületében

N. N.: Minden egy helyen

Egyetemi Élet 1969 I. 4.

Gerzson Pál
festő

M.D.Y

„Földmérők" és „Kompozíció"
"cimmű" művei az orfikus kubiz-
mus stílusjegyeinek alkalmazá-
sában történt.

Nyvári Béla: Állami képzőművészeti vásárlások ...
Művészet, 1968. október - 25 lap.

Gerzson Pál

Földmérő c. műve (eml.)

Szerepel a miskolci kiállításon

Horváth György: A X-miskolci Orsz. Kép. műv. Kiáll.

Magyar Nemzet 1969 I. 8.

Gerson Pál

M.D.K.

"Önarcképét" a Művelődésügyi Minisztérium vásárolta meg.

Ujvári Béla: Állami képzőművészeti vásárlások Művészet, 1968. október - 25 lap.

MDK

Gerzson Pál, festő

Kiállítása nyílt meg

Debrecenben.

— :Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. május 5. [vidéki]

Gervasi Pál

Résztvesz a pánizsi magyar kiállításon

Magyar kiállítás

Északmagyarország, Miskolc

1970. már. 20.

Gerson Pál

Fantaziája dénti Pécsi vörösi

Tanács új tanácstermét.

Az Ipermüv. Jóisk. tanára.

Dunántúli Napló 1966. nov. 13. 1.

Gerzson Pál
tatő

Leányportré - ja szerepett a Studió
66" a kiáll. in Bp. en és Pécsett

Dunántúli Napló 1966. okt. 29.2.

Gerson Pál

Egy kompozícióját

az ábrán megvette

Oelmacher Anna: A zsúrimentes

kétmilliós kiállítás

Magyar Nemzet 1970 VIII. 23 13old.

Gerson Pál

Résztvesz az egri II. akvarell biennálén.

Riddy fóbal: Akvarell és foto
Népszava, Tp. 1970. jún. 11.

GERZSON PÁL
Táj emlék, 60x70 cm.

Szerepel a VI. művészek tárlatán
a VI. Népfront Klubban

Meghívó 1969 XI. 14

Gerzson Pál

Szerepel a magyar lép. mův.
Számításon Delhiben

MTI: Losonci Pál Indiában

Kisalföld 1969 XI. 14

Gerson Pál

Szerepel a magyar képzőmuv.

kiállításon Delhiben

N.N: Lovonni Pál Agrában

Pestmegyei Hirlap 1969 XI. 14

Gerzson Pál

1. Kert alv. 61×46
2. Kompozíció alv. 36×62
3. Anya gyermekkel alv. 36×42

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

Gerzson Pál

1. Kettős arckép akv. 46×61
2. Felhős táj akv. 60×46
3. Földmérő akv. 61×35

II. Országos akvarell biennálé
1970. Eger

Gereson Pál
festő
Barcsayából elmúmarott festő

Dimintúli Napló: 1968. febr. 18.
Tölgyes János: Két kiállítás

Gerzson Pál

Forradalom olaj 120×170
Emlékezés egy nyári éjszakára
Figura, olaj 70×60

II. Pelsőczi Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1970. júl. 19 – aug. 9.

Gerzson Pál

„Földmérők" c. műve

emlitve

„A X Ornágos Miskolci Képzőművészeti Kiállítás"

Magyar Nemzet 1969 jan 8

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET
Budapest

Zlatko Prica festőművész szülővárosában, Pécsett rendezték kiállítását a Zágrábban élő művész alkotásaiból. A harminc olajfestményt bemutató tárlatot szombaton Gerzson Pál festőművész nyitotta meg; a szülővárosába érkezett alkotót Kelle Sándor festőművész köszöntötte.

Gerzson Pál

1. Gyermek portré olaj 72×42
2. Beszélgetők olaj 145×90
3. Tanácskört. emlékére olaj 60×50

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnok

Gerson Pál

4. Tükrös önarckép olaj 60x50
5. Madonna csendélet olaj 70x90

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok

Gerzson Pál

Szerepel a. II. debreceni országos
nyár. tárlatom

Magyar Nemzet 1970 VII. 16 hold.

Gerson Pál

Réntvesz a tárlaton

Debreceni nyári tárlat

Déli Hírlap, Dp. 1970. júl. 16.

Gerzson

Szerepel a csehszlovákiai magyar harlatban

L. K.: Mladí maďarští výtvarníci

Rude právo 1969 X. 17

Gerzson Pál

Szczepel a poczony magyar

Sárlatan

dr. Milan Kassak: Mladí

maďarski umělci

Rolnické noviny 1969 X. 26

Gerzson Pál

festőművén kiállítása. Bp. Ernst Múzeum.
Kat. Lakatos Kálmán. – Ism. h. n. Magyar
Nemzet, 1967. aug. 30. – Losonci Miklós
Pest Megyei Hírlap, 1967. szept. 17. – Németh
Lajos, Kritika, 1967. 5. évf. 12. sz. 53-55. – Tasnádi
Attila, Korunk, 1967. 11. évf. 10. sz. 1677-1680. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

91. l.

Gerson Pál

„Ehepaar" (1964) c. műve (emlj)

szerepel az alábbi háslaton

Heiner Reitberger: Ungarn zeigt in Würzburg moderne Kunst

Main Post 1970 VI. 13

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gerzson Pál

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Debrecen

1970 MÁJ 7

GERZSON PÁL festőművész kiállítását nyitották meg május 6-án, szerdán délelőtt a Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvarában az Egyetem Galéria kiállítás-sorozata keretében. Megnyitót Losonci Miklós művészeti író mondott. A kiállítás három hétig lesz nyitva.

TUDOMÁNYOS ÜLÉST REN-

Gerson Pál

Szerepel az alábbi Távlatan Párisban

Lucien Curzi: L'art hongrois contemporaine au Musée Galliera

L'Humanité 1970 IV. 3

Gerzson Pál

Kapcsolat a würzburgi magyar tárlatban

Klaus Lorenz: Ungarische Kulturtage in Würzburg

Abendzeitung (Nürnberg) 1976 VI. 12

Gerson Pál

Szerepel a magyar tér. mův.

Szánitárson Delhiben

N.N: Folytatódtak a magyar
indiai tárgyalások

Dunántuli Napló 1969 XI. 14.

Gervasi Pál

Résztvesz a kiállításon

Farkas András: A másodlik országos akvarell-biennáléról
Népnyiség, Eger 1970. jún. 14. 4. l.

Garzon Pál

Díjat kapott Egerben

Megnyílt a 11. országos akvarell-kiállítás Egerben

Népújság, Eger 1970. jun. 9.

M.D.K.

Gerzson Pál festőművész

1969. április 4.-e alkalmából a "Művészeti dijasok" között a Munkácsy Mihály-dij III. fokozatát kapta.

Élet és Irodalom, Bp. 1969 ápr. 5.
XIII. évf. 14. sz. cimlap

Gerzson Pál

Kezepel Delhiben a magyar
képzőművészeti kiállításban

N.N.: gazdasági és kulturális
tárgyalások az indiai
fővárosban

Magyar Hirlap 1969 XI. 14

Gerzsonfél

Említve

Oelmacher Anna: A zsüsimentes
létmilliós kiállítás
Magyar Nemzet, Jo. 1970. aug. 23.

Gerson Pál

szerepel a XI. Magy. Kép. műv.
Kiállításon

Németh Lajos: Reflexiók a XI. Magy.
Kép. műv. kiállításról

Kritika 1968 VI. 4/old.

Gerson Pál
festő

M.D.K.

„Gerenmjefa" (repro)

Művészet, 1965. december – 29 lap

Gerzson Pál
festő

M.D.K.

A Fiatal Képzőművészek tárlatán
részt vett.

Bolgár Kálmán: Fiatal Képzőművészek szemléje
Művészet, 1963. szeptember - 41 lap.

M.D.K

Gerson Pál
festő

A Fiatal képzőművészek Stúdiójának tárlatán részt vett.

Kovács Gyula: Jogunk magunkhoz
Művészet, 1963. szeptember – 39 lap.

mdk.

Gerecson Pál festőm

Család c. műve

Pernecky Géza: Fiatal művészek kiállítása
Új Írás, 1963. 9. sz 1137. l

MDK

Gerson Pál
festő

Főművei a: „Szabadban", a „Gondolkodó", a „Madárvirág" cenkívül portrékat, akvarelleket mutatott be a tárlaton.

Losonci Miklós: Gerson Pál festőművészi pecsétkiállítása
Művészet 1968. április – 41 lap.

A MŰCSARNOK ÉS A BAKONYI MÚZEUM

HAT FIATAL FESTŐMŰVÉSZ

ACÉL ILONA
CSIK ISTVÁN
GERZSON PÁL
HOCK FERENC
KÁNTOR LAJOS
ÓVÁRI LÁSZLÓ

ALKOTÁSAIBÓL

kiállítást rendez a múzeumban

1963. ÁPRILIS 30 — MÁJUS 19 KÖZÖTT

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSÉRE TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

BAKONYI MÚZEUM
VESZPRÉM LENIN LIGET 5.

MEGHÍVÓ

Dr. Németh Lajos
műv. tört. Dokument. központ

Budapest
XIV. Dózsa Gy. u 41

Veszprém megyei Nyomda

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gerzson Pál

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 AUG 5

1021

— **Baranyai tájak festményeken.** Dunántúli a festészetben címmel, országos hírű festők 42 alkotása érkezett tegnap a Képcsarnok Vállalat pécsi fiókjába. A festmények közül több pécsi, illetve baranyai témájú található. Így például Gerzson Pál: Régi Pécs, valamint Kilátás a Tetytyéről és Vati József: Siklósi vár, Villányi szőlők, valamint Villánykövesd című képei.

— Sorompónak

I. | ne a legutolsó feljegyzés. Tar-
lás Tibor tanár úr lovagi okle-

Intellektus, ösztönösség, monumentalitás

Beszélgetés Nemes Nagy Ágnessel, Törőcsik Marival és Gerzson Pállal

A Hészek-Klubban ülünk egy asztal körül *Nemes Nagy Ágnes* költőnővel, *Törőcsik Mari* színművésznővel és *Gerzson Pál* festőművésszel. Mindhárman most, alig egy hónapja kaptak művészeti díjat. A művészetről, saját művészetükről kérdezem őket.

A költő | Minthogy a társaság két tagja nő, önmagától adódik az első kérdés, van-e különbség a művészetben *nő művész és férfi művész* között, egyáltalán van-e értelme ennek a megkülönböztetésnek?

NEMES NAGY ÁGNES

Nemes Nagy Ágnes: Véleményem szerint ez csak olyan megrögzött rossz szokás. Különbséget tesznek írónők és írók, festőnők és festők között, de hiszem, hogy száz év múlva ez már nem lesz érdekes. Mintahogy az ma már természetes, hogy van színésznő és színész, és senkinek nem jut eszébe, hogy egy színésznő művészetét kisebbítse csak azért, mert nő.

Törőcsik Mari: Szerintem van bizonyos alkati különbség nő művész és férfi művész között — de a férfiak között is vannak különböző alkatú művészek.

— Valóban elképzelhetetlen lenne ma már például a színház színésznők nélkül, mint mondjuk a görögöknél. És a nők egyre inkább kiharcolják „jogaikat" más művészeti ágakban is. De vajon Nemes Nagy Ágnesnek műfordítói tevékenysége közben nem okoz-e valamiféle külön problémát épp az alkati különbözőség miatt a „férfi" költők verseinek fordítása.

Nemes Nagy Ágnes: Nem. Ez is csak annyi problémát okoz, mint maga a műfordítás e műfajra jellemző általános okok miatt. Mindig nehéz, ha egy másik költő érzelem- és gondolatvilágába kell az embernek beleéreznie magát.

— Lexikon címszóval élve, költészetét úgy szokták jellemezni, hogy intellektuális költészet. Vajon egyet ért-e ezzel a jelzővel?

Nemes Nagy Ágnes: Igen, vállalom az intellektuális jelzőt. Természetesen ez nem a témaválasztástól függ. Ugyanolyan intellektuális lehet egy bádoglavórról szóló vers, mint például Einstein relativitás elméletéről írott költemény. Az alkotói módszer, a világlátás határozza meg egy költészet intellektuális voltát.

Törőcsik Mari: Megfigyeltem, mostanában egy-egy színészi alakításról is divatos leírni, hogy intellektuális. Sokszor azonban ezt kizárólag a szerepre értik. Nem tesznek különbséget egy-egy szerep intellektusa és az alkotó munka intellektualitása között. Én is akkor vagyok intellektuális a kritika szerint, ha mondjuk a Bűnbeesés után feleségét játszom, mert szemüvegem van és tudják rólam, hogy szerep szerinti foglalkozásom könyvkiadó.

A színész | Hozzá kell tenni, az utóbbi években már egyre kevesebbszer olvashattuk Törőcsik Mariról, hogy „ösztönös tehetséggel" oldja meg szerepeit. Ez az évad különösen jelentős volt a művésznő pályafutásában, és nemcsak a művészeti díj miatt.

Törőcsik Mari: Azt hiszem, egy színésznő 30 éves korán túl futhatja ki igazi formáját. Ekkor már tisztában van a mesterség szabályaival is, és kellő élettapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy teljesebben formálhasson meg egy embert. A tehetség még önmagában nem elég ahhoz, hogy valaki jó színész legyen. Nemcsak a rendezőnek kell egészében látnia a darabot, hanem külön-külön a színészeknek is. Ehhez pedig bizonyos fokú érettség szükséges.

TÖRŐCSIK MARI

— A művésznő szerepelt filmen, színpadon, televízióban, rádióban, legutóbb szinkronizált is, csupán pódiumon nem láttuk még. Itt, a költő jelenlétében árulja el: miért nem mond soha verset?

Törőcsik Mari: Soha nem szerepeltem pódiumon. Táncdalt nem tudok énekelni, bár nagyon szeretnék. Azt pedig még a főiskolán megfogadtam, hogy verset nem mondok. A közvetlen ok az volt, hogy két alkalommal is csúfosan belesültem a szövegbe, de a lényeg nem ez. Nagyon nehéz megtalálni azt a határt, mit szabad hozzátenni egy költő gondolataihoz és mit nem. Kevés színész tud igazán jól verset mondani, úgy érzem: én nem tudok.

A festő | Eddig jobbára csak a szó művészetéről beszélgettünk. Most Gerzson Pál is bekapcsolódik a társalgásba. Nemes Nagy Ágnes egy gondolatával elé siet: „Sokszor irigylem a képzőművészeket — mondja —, hogy az ő kifejezési eszközük nem a szó, hanem valami megfoghatóbb, tárgyiasabb anyag."

Gerzson Pál: Azért nagyon ne irigyeljen bennünket. Mert még mindig könnyebben érthető művészi eszköz a szó, mint a kép. Ma egy kicsit elfelejtettünk a képek nyelvén beszélni. Ennek művelődéstörténeti oka is van. Nagyon erős volt nálunk a német, „irodalmiaskodó" képzőművészet hatása, és ettől a hatástól még ma is nagyon nehezen tudnak megszabadulni a nézők is, az alkotóművészek is.

— Ahogyan Nemes Nagy Ágnes költészetére sommásan az intellektuális jelzőt használják, az ön művészetét a monumentális jelzővel illetik.

GERZSON PÁL

Gerzson Pál: A jelzőt én is vállalom. Az apró megfigyeléseket, a valóság elemeit nem kis táblaképekben akarom feldolgozni, hanem ezeket a valóságelemeket a legutóbbi öt-hat évben megpróbáltam egy nagyobb, dekoratív, ha úgy tetszik monumentális képi rendbe illeszteni. Legyenek bár ezek az elemek akár madár- vagy virágmotívumok. Legutolsó nagyobb munkám például egy tanácsköztársasági pannó volt. Ezen a képemen a forradalom lényegét, dinamikáját akartam kifejezni. Madarakat, szárnyaló madarakat ábrázol a kép, víz és levegő miliőben. Úgy akartam megoldani ezt a munkát, hogy az emberek ne pusztán egy természeti képre, hanem a forradalomra gondoljanak, ha nézik. Szeretem a forradalmat, ezt a társadalmakat átalakító dinamikus erőt, de szeretem a természet évenként megismétlődő forradalmát s a művészet forradalmát is.

Az egész beszélgetés alatt a festő szorgalmasan „dolgozott", látszólag jegyzetelt. A beszélgetés végén derült ki, hogy játékos kedvvel a társalgás részvevőinek arcvonásait örökítette meg. Így hát nem volt más hátra, mint megkérni: egészítse ki a rajzokat saját portréjával is.

Feljegyezte: **Rideg Gábor**
Rajzolta: **Gerzson Pál**

Keszthelyi Zoltán:

Az ébredés himnusz

Elaltatta a csillagokat
a Hold és májust álmodik.
Ébredj, hiszen a Nap is ébred,
harmatos-boldogan nyújtóznak a fá
Ébredj, részegült rigó rikkant a hajn
hívja-hivogatja párját a kakas,
fölfelé pislog a réce,
félszemét az égre nyitja
és totyog, totyog a hajnali patakp
Ébredj, örröm, kéktollú madár,
énekelj a pihenő munkáról,
s az asszonyról, ki lelkesen moss
az ajtót, az ablakot,
hogy szabadon ússzon a lakásbo
levegő.
Ébredj, fürödj meg az illatos le
henteregj a fűben,
versenyezz a cikázó méhekkel,
ismételd meg az első szerelem lázát.
Ébredj, békesség vár,
duruzsoló csend, kékségbe hulló hullám,
testnek és léleknek jótevője.
Ébredj és ébreszd föl az alvókat,
a halál álmából ébreszd föl őket,
ó, gyönyörűm, leghívebb szerelmem,
szememet ámulattal betöltő,
fülemet döngicséléssel simogató,
a betegségből is kirángató,
csodatévő szerelmem,
csillagokat altató,
méheket keltegető Május!

Jobbágy Károly:

Otthonunkat

Otthonunkat
elöntik az emlékek,
fényképek albumokban és dobozokban,
soha kézbe nem vett érettségi tablók,
kirándulások dokumentumai,
(diákok Drégely állomásán)
magnószalagok porlepetten,
— Piroska díszes esküvője —
(két éve már, hogy el is váltak)
dia-képek bekeretezve,
keskenyfilm, megúnt részletekkel,
és könyvek... könyvek,
elnyűtten, öregen.
Mindenütt, mindenütt a Mult.

Régi újságok, havi szemlék,
— mozdulni nem lehet már tőlük,
lélegzetet sem lehet venni.

És ha egy reggel,
bekopog
az izgalmas, új nap,
s így szól:
Nézd! Mit hoztam neked!
Visszakiabálunk neki:
Nincs hely! Nincs hely!
Minden szekrény betelt!
És szomorúan nézünk
a más tájra száguldó fény után.

1969 MÁJ. 1

MAGYAR HIRLAP

Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

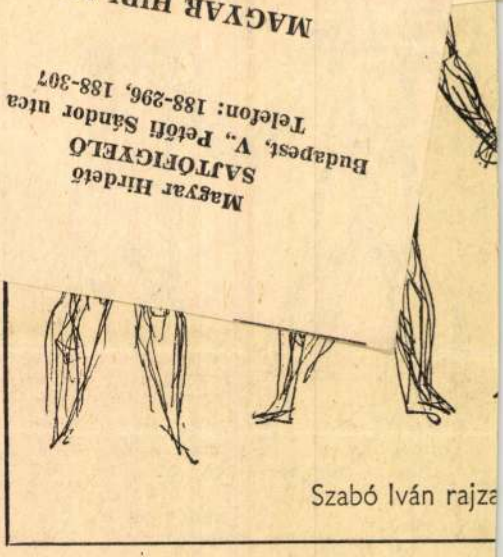

Szabó Iván rajza

Vészi Endre:

EMLÉKEK,

FORZITIA. A Vérmezőn és mindenütt a nagyvárosi természetben, sárgán lobognak a forzitiák. Fák, bokrok világoszöldje között csupa sárga tajték. Fiatal nő, két karja teli forzitiával. A virágrakéta sárga csóvatüze. Lányok, fiúk próbarepülése. Repíti őket a forzitia-motor.

NAGYRÉT. Hűvösvölgy, gyötrött fű, földbarna kikopott szigetek, hinta, óriáskerék, perec, céllövölde. Csupa közhely. És mégsem az. Az emlékmozi vetítővásznán a fiatalság. Szakadozott fűben családok, arccal az égnek. Egy órát, másfelet, harminc évet villamosoztak, kőlakók, barakklakók, sírlakók, hogy itt lehessenek. Fáradtlombú tüdők, napkereső szemek. Zörgő papírban ebéd, uzsonna, örökre elmaradt lakomák emléke. Két forró közhely csereviszonya: az ember és a szabadság.

ZÁSZLÓ. Vonuló pontok a hegygerincen. Lazacpiros, tengerészkék, füstszürke blúzok, pulóverek, ingek. A hegytaréj eltakarja őket, aztán újra kigyulladnak a tetőn. Színek láncreakciója. Csupa zászló.

TEGNAP. Ifjúkorom női — ahogy Vas István nevezi őket megrendítő versében — a tegnapi asszonyok. Egy nyomdász-

Thurzó Gábor:

ezte, hogy bó-
zt se tudtam,
g.
érlek szépen,
habilitálásomig
én tisztában
l, ha méganya
oldalamon is
amíg a felfüg-
lc hónap bün-
m telik... —
t, újra rámné-
t természetesen
asztottam.
— kérdeztem.
sta nem érezte
az önkéntelen
osolyodott, kis
l:
neked is azt
lindenkinek. És
skóné.
óné? — A ne-
ttam.
ki más mondta
Balaskóné, aki
egúszott, mert
nkent. És ami a
sabb, ő volt a
Száztízezer fo-
ltott fel hitet-
Azt te se kép-
másfél év alatt
ő csak úgy uk-
elcsórhat egy
tól száztízezer
rt te is tisztá-
zzal, hogy szá-
t enormis ösz-

mondtam.
— köszönte
mosollyal —,
n adsz igazat.

Mint mindenki, akinek az ügyemet eleddig elmondtam. — Újra megállt. De ez fölösleges volt. Amilyen izgatottan beszélt, olyan lassan vánszorogtunk. — Arra felelj, honnan van Balaskónénak Trabantja?

— Nem tudom. — Honnan tudnám, amikor Balaskónéról se tudom, kicsoda.

— Na látod! — csapott le diadalmasan. — De ha gondolkozol, ugyi? És aztán. Honnan van Balaskónénak macskabundája? Ezt sem tudod! Egy kis összeadás. A Trabant, tegyük fel, hatvanezer, a macskabunda harminc, ez összesen kilencvenezer.

— És marad még húsz. Azzal mit csinált Balaskóné?

— Azt hiszed, csak ő volt benne?

Próbáltam részvétet érezni, de nem sikerült. Eléggé elszégyelltem magam. Ha nem is ismerem ezt a Bertha Pistát, ha ellenszenves is, ha nem is érdekel az ügye, ha kapkodásából pontosan tudtam is, ő volt a sikkasztó, mégis kötelező lett volna némi részvét. Vagy legalábbis elnéző, igent-bólogató megértés. De sehogy sem sikerült. Most éppen nevetett. Kiszámítottan, valami gyanúsan begyakorolt gúnyossággal. Ez viszolyogtatott. Mindinkább éreztem, egy régen érlelődő szerep egyik próbájának vagyok tanúja, vagy inkább közönsége.

— És Künzler? Naná, hogy benne volt! És az aranyos Pirike?

Gerzson Pál

Nagyon őszintén és etikusan

Beszélgetés Gerzson Pál festőművésszel

Nemcsak művészi törekvésének jellemzője, emberi magatartására is érvényes a címben foglalt két tulajdonság. Fiatal művész. Kiállításokról már ismerjük a nevét. Tudjuk róla, hogy tanár az Iparművészeti Főiskolán, elnöke a fiatal Művészek Stúdiójának. Nemrégiben jött haza olaszországi tanulmányútjáról. Most kiállításra készül. Erről beszélgettünk.

— Még nem volt önálló kiállításom. Az első alkalom, amikor bemutatom a főiskola elvégzése óta eltelt nyolc év eredményét. Aczél Ilona, Csik István, Hock Ferenc, Kántor Lajos és Óvári László festőművészekkel együtt. Hogy miért éppen így hatan? Együtt végeztük a főiskolát 1953—54-ben. Ebből a generációból talán közöttünk maradt meg a legőszintébb kapcsolat. Művészileg és emberileg egyaránt. Nem stílusazonosság kapcsolta össze eddigi pályánkat, hanem a közös szándék. Talán éppen az lesz e kiállítás érdekessége, hogy valamennyien ugyanarról beszélünk, de mindenki a maga formanyelvén. Hiszen ezt a barátságot nemcsak az azonosság, hanem a különbözőség is erősítette. Ettől volt időálló. Azonos valóságot élünk valamennyien, erről szeretnénk beszélni nagyon őszintén és etikusan. A kiállítás egyébként december 20-án nyílik az Ernst Múzeumban.

Most választották meg a Fiatal Művészek Stúdiójának elnökévé. Miben látja a stúdió jelentőségét és elkövetkezendő munkájának lényegét?

— A Fiatal Művészek Stúdiójának megalakulásától fogva tagja vagyok. 1959-től 1962-ig vezetőségi tag is voltam. Munkáját közvetlenül ismerem. Segíteni akarjuk a fiatal művészek törekvéseit, természetesen a realizmus, a jóértelemben vett korszerűség irányába. Szeretnénk szintézisbe hozni a kollégialitás szintjén az ellentétes tendenciákat.

A stúdiótagság önkéntes. Korhatár 35 év. Tagjai főiskolát végzett vagy főiskolát nem végzett, de rendszeresen kiállító fiatalok. Festő, szobrász, grafikus szakosztály működik. Ezek rendszeres megbeszéléseket tartanak. Itt minden szakmai kérdés felvethető, s igyekezünk mindent megnyugtatóan és optimálisan megoldani. A jogokat mindenki egyformán élvezi. Keretet ad az egyéniségek szabad, teljes kibontakozásához, egy egészséges kollektíván belül.

Van egy ifjúsági klubunk, ahol együtt lehetünk más művészeti területek fiataljaival. Világnézeti, esztétikai előadásokat és vitákat rendezünk. Egyelőre még terv, de szeretnénk nemzetközi kiállítást szervezni az egyéni és kollektív kiállítások mellett. Pályázataink, féléves ösztöndíjaink vannak, melyek anyagi segítséget nyújtanak tagjainknak. Üzemekben, klubokban is szeretnénk kiállításokat rendszeresíteni a jövőben. KISZ szervezetünk ötven tagot számlál. Gyakorlati feladata a társadalmi szervekkel való kapcsolatok kialakítása és fenntartása. Ha összegezni akarom a stúdió célját, azt mondhatom: elvi, eszmei tisztázódást akarunk, melynek az alkotó munkában kell valósággá lennie.

Egészen mostanáig az Iparművészeti Főiskola szakszervezeti bizottságának titkára volt. Milyen segítséget jelentett a szakszervezeti munka az iskolaszervezésben?

— 1960-ban lettem szakszervezeti titkár. A szakszervezeti munka mindig, de az iskolán különösen az intézmény sajátos jellege által meghatározott. Legalább annyi szakember dolgozik a műhelyekben, mint amennyi művész az oktatás területén. Ezt a két munkaterületet kellett összefogni úgy, hogy a főiskolai oktatás céljainak szolgálatában egységes legyen. Feltétele a szakonkénti szorosabb kapcsolatok megteremtése, melyet egyrészt tájékoztató munkával értünk el, másrészt úgy, hogy az igazgatósági határozatok a szakszervezet jelenlétében születtek, és ott igyekeztünk az egész tagságot képviselni. Ez természetesen folyamatosan történt, nem határidős programokban, de az ilyen irányú fejlődés így is lemérhető.

Rövid az idő. Búcsúzóul olaszországi útja felől érdeklődünk.

— Az utazás mindig gazdagítja az embert. Az új benyomások, az új élmények tágítják belső világának határait. És ez egy művésznek nagyon fontos. Nemcsak a régi Olaszország ejtett ámulatba, hanem az új is felejthetetlen izgalmakat okozott. Építészet szobrászat, festészet. És az egész modern élet.

Szabó Éva

Szoc. Művészet 1962 dec

magyar filmeknél is („Az utolsó vacsora") a film alkotóit, szereplőit a film végén sorolja fel? Gyakorlati tapasztalatom, hogy jobb, ha a néző a film elején olvashatja, illetve láthatja, kik a film alkotói és szereplői. Ha a film végén sorolják fel, akkor a közönség nem várja meg, és bizony sokan elfelejtik a film alkotóit és szereplőit.

Igen helyes lenne, ha a jövőben a MOKÉP propaganda osztálya rendszeresen készíttetne kisebb példányszámban minden kisfilmhez színes, feliratos plakátot, s azokat eljuttatná a vidéki mozikhoz is. Vidéken is szereti a közönség a kisfilmeket. Egy-egy ilyen kisfilm plakát a mozi előcsarnokában, vagy fotovitrinekben, jobban felhívná a közönség figyelmét és érdeklődését a kisfilmek jelentőségére és ismeretére.

Szabó Dániel
(Kisújszállás, Ady Filmszínház)

SAKK

JÁTSZMA A VII. KER. CSAPATBAJNOKSÁGRÓL

Szicíliai védelem

Világos	Sötét
Dr. Béky Dezső	**Bálizs Lajos**
Bp. Művész SK.	Csemege

1. e4, c5 2. Hc3, g6 3. g3, Fg7 4. Fg2, d6 5. Hge2, Hf6 6. d3, 0—0 7. 0—0, Hc6 8. Fd2, a6 9. a4! Fd7 10. Vc1, Bc8 11. Fh6, Hd4 12. F:g7, K:g7 13. Vd2, h5 14. H:d4, c:d 15. Hd2, e5 16. c4, Bh8 17. h4, Hg4! 18. b4, b5? (b6) 19. a:b, a:b 20. Bfc1, b:c? 21. d:c, Bf8 22. Ba6! Fe6 23. c5, d:c 24. b:c, Vc7 25. Ff3, Hf6 26. c6, Bfd8 27. Va5, Hg8? (V:a5) 28. Va3, d3? 29. Hc3, Bb8 30. Hd5, F:d5 31. e:d, d2 32. Bd1, e4 33. F:e4, Ve5! 34. Va1! Bb2? (de mi jó?) 35. B:d2, Bdb8 36. B:b2! B:b2 37. Ba2! V:e4 38. V:b2†, Hf6 39. c7! Ve8 40. Ba6!! sötét feladta. Dr. Béky Dezső sporttárs (a Bp. Művész SK új tagja, nagy nyereségre a sakkosztálynak) passzívan kezdett, de ellenfele nem tudott mit kezdeni a lehetőségekkel. Eredeti nagyerejű vezérszárnyi támadása ellen sötét nem talált ellenjátékot és összeomlott.

JÁTSZMA A XII. KER. BAJNOKSÁGRÓL

Szabálytalan megnyitás

Világos	Sötét
Istvánfi Sándor	**Csáktornyainé**
Rádió—Televízió	Csillaghegy

1. f4, e6 2. Hf3, Fe7 3. d4, d5 4. e3, Hf6 5. Fd3, 0—0 6. 0—0, b6 7. c4, d:c8. F:c4, Fa6! 9. Vd3, F:c4 10. Vc4, Hbd7 11. He5!, H:e5 12. f:e, He4 13. Hc3, H:c3 14. b:c, c5 15. a4!! a5 16. Fa2, Vc7 17. e4, Bac8 18. Ve2 c:d 19. F:e7! V:e7 20. c:d, Vb4 21. Bfd1, Bc3 22. Vd2!, Bfc8 23. Bab1, V:a4 24. B:b6, h6 25. Bdb1, Va3 26. Bb8, Kh7 27. B:c8, B:c8 28. d5!! e:d 29. e:d, Bd8 30. Bd1, Vc5† 31. Kh1, Kh8 32. h3, a4 33. Va2, a3 34. d6, V:e5 35. V:a3, Bd7 36. Va6, g5?? (Ve6) 37. Vc8†, Kg7 38. V:d7, Ve2 39. Vg4! Ve8 40. d7, Vd8 41. Be1, Vb6 42. Vd1!!, sötét feladta. Világos szépen építette fel az állását, majd erőteljesen a győzelemig fokozta. Sötét a tisztvesztéskor már rosszabbul állt. Egész táblán folyó, élénk, játszma volt. **Erdei Nándor**

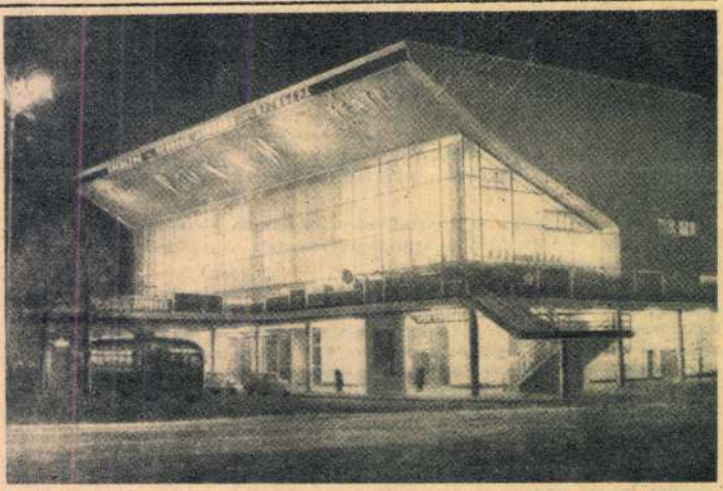

A „Rosszija" Filmszínház bejárata

hangszórót helyeztek el. Minden ülőhelyhez 12 nyelvű tolmácsolóberendezést (6000 készülék) építettek be.

A vetítőernyő távolsága 56,5 m. Nagyon ötletesen oldották meg az ernyőtartó szerkezet színpadon való előre-hátra mozgatását, valamint a különböző formátumoknak

lámpákkal történik, kielégítő eredménnyel. A Szovjetunióban egyébként az 1, 2 kW Xenonlámpákat sorozatban gyártják, míg jelenleg az 5 kW-os lámpa már túljutott a kísérleti stádiumon, és így lehetőség lesz nagyobb befogadóképességű mozikat is Xenonvetítésre átállítani.

Gerzson Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 14
VAS NÉPE

Bemutatjuk a művészpresszó vendégét:

1021

Gerzson Pált

Kedden este a képzőművészet barátainak kedveskedik a szombathelyi művészpresszó; harmadik előadására Gerzson Pál fiatal festőművészt hívta meg vendégül. S aki pénteken a Művelődési és Sportházban járt, az már láthatta, hogy a galérián serény munka folyt: kiállítást rendeztek. Mert a keddi est tulajdonképpen két részből áll majd. Egyrészt a közönség megtekintheti a művész kiállítását: akvarelljeit, vázlatait, olajfestményeit, színes metszeteit és egy nagyobb méretű gobilenjét. E sokféle és szó szerint sokszínű anyag megtekintése után kerül sor a személyes ismerkedésre, beszélgetésre, vitára...

Még mielőtt személyesen is találkoznánk vendégünkkel mutassuk be őt néhány sorban.

Gerzson Pál a fiatal festőgenerációhoz tartozik: 1953-ban végezte el a Képzőművészeti Főiskola festő tanszakát. Tíz év óta rendszeresen szerepel kiállításokon, önálló kiállítása 1962-ben volt az Ernst Múzeumban, s jövő évre készül egy szintén önálló, nagyobb kiállításra. Öt éve tanít az Iparművészeti Főiskolán alakrajzot. 1963-ban a Fiatal Művészek Stúdiójának vezetője lett, s még ugyanebben az esztendőben jelentős elismerést kapott a párizsi Biennálén.

Már pályája kezdetén egyéni képet mutatott alkotótevékenysége, bár nem keltett különösebb feltűnést. Munkáját inkább egy szigorú, de elmélyült törekvés jellemezte. Ez a törekvés az elmúlt években kiteljesedett, s egyre nagyobb figyelmet keltett: egyéni ábrázolásmódja egyre nagyobb érdeklődést vált ki a szocialista realizmus igényének tükrében.

Képünk a művész egyik rajzát ábrázolja.

A kiállítás megtekinthető vasárnap, hétfőn és kedden délután 4 és 7 óra között.

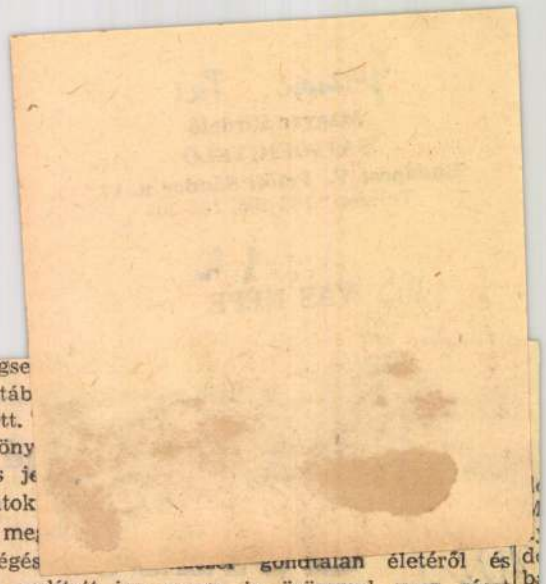

mentünk megse
nek biztos tudatáb
nyen vállalkozott.
megjelentetett köny
szavában meg is je
az ittmaradt iratok
szerint elégtek, me
tek. A Vár kiégés
pusztultak el az említett iratok, hanem Németországba hurcolták azokat, ahol a szovjet hadsereg egyik alakulata talált rájuk. Ezt a nagy mennyiségű iratanyagot néhány évvel ezelőtt a Szovjetunió átadta a Magyar Népköztársaságnak. Ezekről, a Horthy törekvéseit igazoló iratokról szól a

gondtalan életéről és maga is örömmel vesz részt benne. Csakhamar rádöbben azonban, hogy a család, a felső tízezrek családjaihoz hasonlóan a németek világuralmi terveinek feltámasztásáról álmodozik, és Hitler emlékét dicsőíti. Ez a német valóság lerombolja az ausztráliai asszony naív illúzióit és házassága is válságba keveredik.

— Erről nem szóltak. Azt mondták, saját halottjuknak tekintik — felelte rezignáltan az apa. — A költségeket fizetik. Az egész temetésért járó költséget fizeti a tsz.

— Az rendben van, de valakinek el is kellene búcsúztatni. Nem elég csak kiállítani a pénzesutalványt, hiszen a jó szó, a vigasztalás most nagyon kellene... A végtisztességet meg kellene adni ennek a szerencsétlennek...

A jelenlévők sírni kezdtek, Cseke Mariska jobbnak látta, ha elhallgat. Magában meghányta-vetette a dolgot. A tanácsra, a pártra gondolt, ahonnan azért jó lett volna, ha valaki felkeresi a családot. Igaz, ők is mehettek volna, de nem akartak, mivel tényleg nem volt párttag az Imre. Most meg már későn is lenne... Városon milyen egyszerű minden. Az ember felkeresi az illetékeseket, aztán minden megy a maga útján, minden rendeződik.

— El kellene menned a paphoz — hallotta utóbb a bátyja fakó hangját.

A jelenlévő rokonok erre megmoccantak, arcukon átsuhant valami, a ki nem mondott helyeslés vibrálása.

Cseke Mariska tudta, hogy a család évek óta nem járt templomba, nem élt vallásosan. Imre sem. Meg sem bérmáltatták. Most menjen oda? Aztán végigpillantott a hüppögő, döbbent társaságon, s nem tudott ellenkezni. Vette a kabátját, s indult.

Ahogy elment, elnémult a ház. Hangtalan, óvatos macskaléptekkel elvonultak a rokonok is. Holnap úgyis megtudnak mindent, holnapra eldől, ki temeti Imrét...

2.

Cseke Mariska ma sem tudja, hogyan hagyta el a parókiát. Ment a gesztenyefákkal szegélyezett úton, lába alatt suhogott az őszi avar, a sírás fojtogatta. A friss levegő jólesett neki. Gondolatai összekuszálódtak, megpróbálta helyére rakni mindazt, ami történt.

— A temetés ügyében jöttem — mondta illedelmesen a papnak, amikor szemtől szemben álltak egymással.

— Szomorú — mondta kenetteljesen a pap.

— Bizony szomorú — így Cseke Mariska.

— Fiatal ember volt az Imre, jóformán még gyerek.

— Nagyon nagy csapás a családnak.

— Igen nagy.

Jólesett a beszélgetés, Cseke Mariska letörölte a könny-

igen mögött. Lopva rápillantott a pap
magában már szövögette is a mondatokat. Meg fogja mondani, ha kényszeríti rá, hogy Imre ugyan régóta nem járt templomba, nem vett részt az egyházi szertartásokon, de azért a temetést nem tagadhatja meg tőle. Mit szólna a falu, mit mondanának az emberek?

— A végtisztességet meg kell adni a halottnak — mondta ki hangosan a sokszor átgondolt mondatot.

— A végtisztességet — hallotta a pap refrénszerű ismétlését, s ekkor már kényelmetlenül kezdte érezni magát attól a borongástól, tűnődéstől, amely a tisztelendő úr arcára fakult.

— Rendben van — mondta aztán a pap. — De ugye, számoltak azzal, hogy ez egy kicsit sokba jön a családnak?

— Igen, hogyne, természetesen — mondta zavartan Cseke Mariska, s némi lealázást érzett a kijelentés mögött. — A temetés költségeihez hozzászámítottuk a tisztelendő úrét is.

— Csakhogy itt többről van ám szó — mondta elgondolkozva a pap. — Ugye a család évek óta nem fizette a hozzájárulást...

Cseke Mariska újra zavarba jött, hirtelen nem tudta, mit mondjon. De aztán mentő ötlete támadt.

— De hát templomba sem jártak, nem vették igénybe az egyházi szolgáltatásokat. A temetés költségeit pedig megfizetjük. Ha kell, inkább duplán...

A pap elmosolyodott. Jéghideg pillantással nézett Cseke Mariskára.

— Nem állhatok ki a falu színe elé, míg a halott hozzátartozói adósai az egyháznak. Mit szólnának a hívők? Azok, akik tisztességgel fizetik a hozzájárulást. Hogy aki tizenkét éve nem fizetett, annak is ugyanúgy megadjuk a végtisztességet...

Cseke Mariska összeharapta a száját. Érezte, hogy ki van szolgáltatva a papnak. Már bánta, hogy eljött. Szorult helyzetében mit tehetett mást? Az a gondolat, hogy a pénzen vett lelki üdvösség mennyire lealázó az életben maradottak-

1 CC FEB

plô

1021

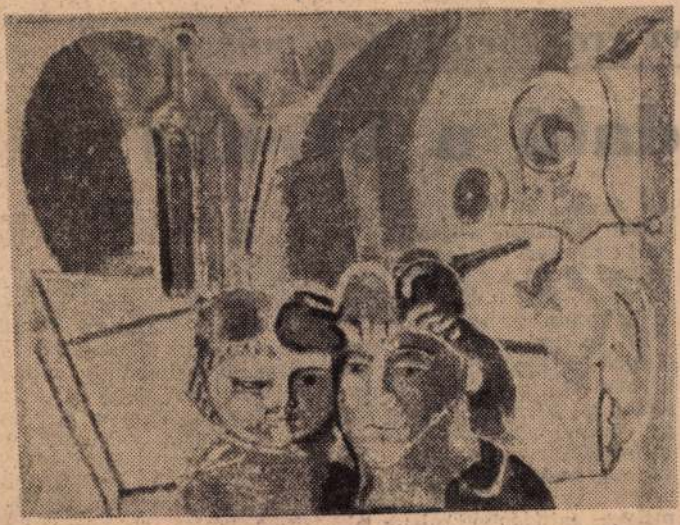

Gerzson Pál kiállítása

Tegnap délután a Tudomány és Technika Háza nagytermében megnyílt Gerzson Pál festőművész kiállítása. Megnyitó beszédet Losonci Miklós a rackevei gimnázium igazgatója, régi műpártoló mondott.

Gerzson Pálnak tavaly, a budapesti Ernst múzeumban megrendezett tárlatából válogatták ki a Pécsett bemutatott képanyagot, alkalmazkodva az itteni szűkebb lehetőségekhez. A művész — akinek nevét a pécsi közönség a Városi Tanács házasságkötő termének faintarziája kapcsán ismerhette meg — Baranyából származott a fővárosba, Hirden született. 1949 és 1953 között a Képzőművészeti Főiskola hallgatója volt, Kmetty János, Domanovszky Endre és Hincz Gyula voltak a mesterei. 1957 óta rendszeresen részt vesz nemcsak hazai, hanem külföldi kiállításokon is.

„Valósághoz való viszonya — mondja egyik méltatója — nem az elutasítás, hanem a valóságból vett motívumok szelekciója, átértékelése és konstrukciója a művész belső látásának szuverén rendje szerint. A meglévő világ élményelemeiből egy új képi világ épül, amelynek saját nyelve, megfelelő szimbólumai vannak".

A kiállítás, amelyet a Városi Tanács művelődésügyi osztálya és a Magyar Képzőművészek Szövetsége Dél-dunántúli Csoportja rendezett, a következő héten minden nap megtekinthető.

ó
a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-295, 188-307
Dunántúli Napló

...yi érdekképvi...

...ldalú a kérdés

...ni. Ezután — tehát csak az utolsó fázisban — ír ki a központi szerv az igazgatónak és kéri ki azt a személyt, akit az üzem, illetve az alapszerv tanfolyamra kíván küldeni.

Ha ez így van, akkor nem érthető az eredetileg felvetett kérdés. Ha pedig nincs így, akkor mi kérdezünk: hol van az üzem alapszerveinek a koordinált munkája? Hol vannak azok a párt, szakszervezeti és KISZ-bizottságok, melyek mindenbe belelátnak és mindent irányítanak? ...főképp hol vannak azok ... oktatási előadók, akiknek ... bizottságok irányítására s... mélyesen össze kell hango... azt a kérdést, hogy mily... tanfolyamból mennyit ... rünk, és azokra mikor, ... küldünk el.

Tényleg helytelen min... ugyanazt az embert behív... De nem sokkal helytelene... mindig őt küldeni? Volt v... lami helyes is az egykori ... róválasztási rendszerben, ah... a tisztség férfiról férfira ... egész falun körbejárt. Sze... vezzük így meg a tanfolyar... ra járást elsősorban a válas... tott tisztségviselők körébe... És egy másik körforgásban ... alapszervi munkába terjesszü... ezt ki minden tagra, illetv... dolgozóra. Addig, amíg ... eszmék fürdőjén nem esik ... mindenki elégszer és elégg... központi tanfolyamokon é... otthoni szemáriumokban, addig kell mélyíteni és szaporítani az alkalmakat javunkra és költségünkre.

Megéri

Ennek a költségnek bele kell férnie éppen úgy a pénzügyi keretbe, mint a munkaidőbe. Természetesen nem pazarlóan, hanem a szükséges mértékben. Ez a szükség nem csorbíthatja vívmányainkat. Ha már valahol szabad a szombat, ne csináljunk belőle bujtatott túlmunkát. Tömegméretekben kvalifikált dolgozó réteg enélkül is hozza a tervet, és meg is érdemli a ...bb és több munkáért a több nem a délelőtti, hanem csupán az esti műszakról hiányoznának.

Alkalmunk van mérni az elmaradt műszakok értékét. Erről már vitázni is tudunk, de még nem próbáltuk felmérni a társadalmi munka hatékonyságát. S kinek volna ez feladata, ha nem a nagyüzemi, üzemi, kerületi párt, szakszervezeti és KISZ-bizottságoknak, de az igazgatóknak is. A mérleg ugyanis nem helyesen mutat, ha nem kétol-

Gerzson Pál
1970 MÁJ 5
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Gerzson Pál festőművész kiállítása elé

1971

A Kossuth Egyetem kiállítássorozatában az elkövetkező hetekben Gerzson Pál festőművész képei láthatók. Holnap, szerdán délelőtt 11 órakor a Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvarán nyílik a kiállítás, amelyet a Debrecen Városi Tanács művelődésügyi osztálya és az egyetem KISZ-végrehajtóbizottsága és kulturális bizottsága rendez.

Gerzson Pál 1931-ben született a Baranya megyei Hird községben. A Képzőművészeti Főiskolán Kmetty János, Domanovszky Endre és Hincz Gyula voltak a mesterei. Tanulmányútjain szinte az egész világot bejárta. Több hazai és külföldi kiállítás után részt vesz a II. párizsi bienálén. 1962-ben csoportos, 1967-ben gyűjteményes kiállítása van az Ernst Múzeumban. 1968-ban Pécsett láthatók művei. 1969-ben Munkácsy-díjat kapott.

Az egyetem díszudvarán Gerzson Pál újabb művei láthatók.

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI
NAPILAP
SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI LAPKIADÓ VÁLLALAT
Nyíregyháza, Bujtos József út 9.
Telefon: 16-666, 16-667, 16-668, 16-669
Telex: 0772-16-666
Felelős kiadó: Kiss Ferenc
Felelős szerkesztő: Kiss Ferenc
Kiadja a Szabolcs-Szatmár Megyei Lapkiadó Vállalat
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a helyi postahivatalnál
Előfizetési díj egy hónapra 30 Ft
Példányszám: 45 000
Készült a Hajdú-Bihari Nyomdában, Debrecen
Index: 25 004
HU ISSN 0133-0187

SZABOLCS
MAGYAR
NAPILAP
SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI LAPKIADÓ VÁLLALAT
Nyíregyháza, Bujtos József út 9.
Telefon: 16-666, 16-667, 16-668, 16-669
Telex: 0772-16-666
Felelős kiadó: Kiss Ferenc
Felelős szerkesztő: Kiss Ferenc
Kiadja a Szabolcs-Szatmár Megyei Lapkiadó Vállalat
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a helyi postahivatalnál
Előfizetési díj egy hónapra 30 Ft
Példányszám: 45 000
Készült a Hajdú-Bihari Nyomdában, Debrecen
Index: 25 004
HU ISSN 0133-0187

és.

EDOSZ—Haj-
dt. A hajdú-
s ifjúsági csa-
eg. — D. Tég-
rog 1:1 (1:1).

Gólszerzők: Vág
Széll, illetve Szi
— Hajdúböször
tó—Egyek 3:1 (
néző, vezette P.
jó iramú, sport
Góllövők: Kov
illetve Katona.

ság,

iskola mind-

sapat: 1. De-

Világ sportja sorokban

Helmut Schön, a nyugatnémet labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya a 22. játékosként Schnellingert jelölte a világbajnoki együttesbe. Schnellinger 31 éves, negyvenszeres nyugatnémet válogatott, és a világ legjobb véd-
játékosai közé

Lakás: Vasgereben u. 5.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy feleljthetetlen édesanyánk, nagymamánk, dédnagymamánk, anyósunk, sógornőm és rokonunk,

ÖZV. DEMJÉN FERENCNÉ
Kövessi Piroska

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-30?

Gerzson Pál

NÉPSZABADSÁG

1962 SZEP 23

ÁLIS MELLÉKLETE

1021

GERZSON PÁL: LEÁNYPORTRÉ.

Hozzászólás a Sarkad

TAVALY ÁPRILISBAN vetett véget életének Sarkadi Imre. Negyvenéves volt és a maga írónemzedékének, az úgynevezett derékhadnak, egyik legtehetségesebb képviselője. (Talán a legtehetségesebb: ezt majd eldönti az emlékezés meg a feledés, amelyben a művek igazán élni kezdenek, vagy meghalnak.) Egy bizonyos: amit írt, válthatott ki ellenérzést, vitát, s az ő esetében csaknem mindig azt váltott ki; de mindig közérdekű volt, mindig oda kellett figyelni a szavára. Nem sokkal a halála után, *Szökevény* címen, két kötetben megjelentek válogatott írásai. A szerkesztők szándéka elsősorban az lehetett, hogy néhány legújabb művét nyilvánosságra hozzák. A válogatás ily módon inkább ürügy, mint a pályának valóságos áttekintése. Kimaradtak belőle — egyebek közt — fontos publicisztikai és kritikai munkák, amelyek alapján az életpálya görbületeit és töréseit az olvasó jobban nyomon követhetné. A két kötet élesen ellentétes kritikákat kapott az irodalmi sajtóban, s a közvéleményt is jobban foglalkoztatta, mint bármely más irodalmi ügy a legutóbbi időben. Fontos kötelessége volt tehát az Írószövetségnek, hogy a Sarkadi-életművet vitára tűzze ki.

A vitára tegnapelőtt került sor, szokatlanul nagyszámú közönség előtt. Külön feltűnt, milyen sok fiatal író és kritikus jelent meg. Illés Lajos, az *Új Írás* szerkesztője számolt be; ismertette a vita előzményeit, számba vette a vélemények legfőbb ütközőpontjait, hanem kimondva-kimondatlan egész életünkre ható politikai kérdések is a szőnyegre kerültek. Nem zárjuk le és még hosszú ideig nem zárhatjuk le tehát a vitát, mert nem nyugodhatunk meg kompromisszumban, féltisztázásokban. És mert ez a vita — kicsit az életünk.

FÖLVETŐDÖTT ÚJRA A VITÁBAN, hogy a Sarkadi-életmű „torzó". Miért volna az? Az életet a halál fejezi be, s ez a befejezés, mégha törvényszerű is, sohasem logikus. Sarkadi egy negyven évet élt ember művét hagyta hátra. És ez a mű érdekes, izgalmas. Igaz, lendület közben tört meg. Az *Oszlopos Simeon* című dráma jelezte a fejlődésben gyakran szükséges nullpontot, elugrási pontot. Laboratóriumi kísérlet az „abszolút rossz" megfogalmazására, a teljes tagadásra, hogy belőle az „abszolút jó" felé, az igenlés felé elindulhasson a gondolkodás. A *Bolond és szörnyeteg* című csonkán maradt (bár így is teljes élményt adó) kisregényben, az *Elveszett paradicsomban*, s legszebben *A gyávában* láthatjuk már nemcsak a kétségbeesett kiáltást a tisztulásért, hanem a nagy lendületű elindulást is a keresett erkölcsi igazság felé. Lendület közben szakad félbe az életmű, de a lendület irányát pontosan követni tudjuk, látjuk. Ne beszéljünk tehát torzóról. Aki torzóról beszél, az talán olyanfajta idillben keresi a vívódások feloldását (még ha magasabb szinten is), mint amilyen idill Sarkadinak egyes, 1950—1953

Gerzson Pál

1921

NÉPSZABADSÁG • VASÁRNAPI MELLÉKLET

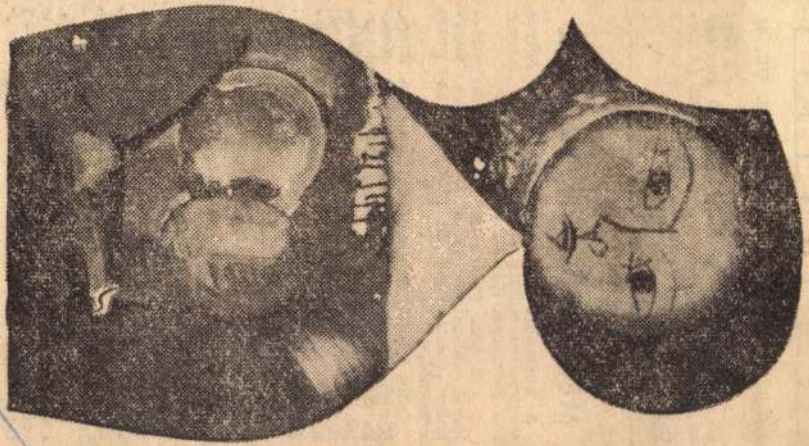

GERZSON PÁL: KISLÁNY

40	26	28	30

dőt pusztít. **36.** Varróeszköz.

Beküldendő a gőleges 18., 21., közkedvelt játék lönálló sorba a kockáinak betűi

MEGFEJT

A november megfejtése: Kős rös, Debrecen, K

A sok ezer he lással választjul szűke miatt cs közöljük.

Szűcs László, Kisgyör; **Kavács ka Gyuszi,** Lőrin ján; **Szuhov Erz** Gyöngyöstarján; **Kriston Ibolya,** Törökszentmiklós; **Nád Margit,** Szalaszend; **Nagy Tibor,** Bodolyabér; **Néger őrs,** Újcsanálos; **Orbán Sándor,** Nekézsuny; **Petrik Marianna,** Sajókeresztúr; **Pórel László,** Keszthely; **Bagi Gizella,** Zalaegerszeg; **Baracsi Éva,** Mezőgyán; **Báthory Veronika,** Sopron; **Bozó Jolán,** Orosháza; **Csízmazia Mária,** Kisapáti; **Farkas Béla,** Tokodaltáró; **Hajdú Erika,** Nagylapos; **Hudák Sándor,** Kondoros; **Ferencz András,** Satu-Mare; **Takács Edit, Vígh László, Kiss Klára, Botos Mária, Csépe Ilona, Horváth László,** Budapest.

Megfejtéseiteket mielőbb adjátok postára. Címeteket a megfejtésen és a borítékon is tüntessétek fel. Címünk: Népszabadság Gyermekrovata, Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 1—3.

NÉPSZABADSÁG

Budapest

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

21 fiatal — közös céllal

A Fiatal Művészek Stúdiója III. nagykanizsai kiállításáról

Pénteken délután megnyílt a Thuri György Múzeum Szabadság téri kiállító termeiben a Fiatal Művészek Stúdiója III. nagykanizsai kiállítása. A kiállításon 21 fiatal művész egy-egy alkotása szerepel, reprezentálva a Stúdió tagjainak korábbi, illetve legújabb munkásságát. A Stúdió archív anyagának értékes darabjai közül különösen szembetűnő az „idősebb" korosztályt képviselő Gerzson Pál „*Földmérők*" című festménye hidegzöld-melegbarna kontrasztos festőiségével. Fóth Ernő dekoratív kompozíciója, a „*Fölmarkoló*" vörös-fekete színei szinte drámai izgalommal sűrítik a technika dinamizmusát. Felkeltik a figyelmet azok az egymásbafonódó, lágy formák is, amelyek Garabuczy Ágnes „*Kontrasztok*" című festményén hullámzanak át. Fiatalság, öregség néz szembe, ugyanakkor fér meg jól egymás mellett ezen a képen. Galambos Tamás „*Bölcsek portréja*" című érdekes képe színeivel, formáival Csontváryhangulatot idéz, Szentgyörgyi József „*Asztalosok*" című alkotása pedig a halk tónusok között fel-felvillanó tények játékával ragadja magával a nézőt.

A festmények mellett jónéhány kisplasztika, plakett is szerepel a kiállításon, ezek közül talán legkedvesebb Csikai Márta „*Vetkőző*" című bronzplasztikája, amely a mozdulat bájával ragad meg. Legmozgalmasabb pedig Záhoczik Nándor „*Golyózó*"-ja, amelynek elsősorban téralakítása kelt érdeklődést.

Említést kell tennünk Borbás Tibor egyik legérettebb alkotásáról, *Áprily Lajos szoborportréjáról*. A szoborról tudás, nyugalom, bölcsesség, csendes mosoly árad a nézőre — s mindezek finoman árnyalt összhangja szinte élővé varázsolja a költő portréját.

A sokszínű kiállítás maradandó élményt nyújt, s a kísérletező fiatal művészek „beéréséről" tudósít. Méltán bízunk abban, hogy találkozunk még velük Nagykanizsán. Zalában — egyéni kiállításuk alkalmával...

A

1970-ben népg
éves terv fő
megfelelően fej
melés mennyisé
tervet a növény
vételével valam
ágazat túlteljesi
zettnél nagyob
nőtt a lakosság
fogyasztása is.
elérését elősegítette a felsza
badulás 25. évfordulója, a X. pártkongresszus alkalmából fellendült munkaverseny, a gazdasági vezetők javuló vezetési színvonala és az, hogy a közgazdasági szabályozók is egyre inkább előmozdították a jobb, hatékonyabb gazdálkodást.

Az ár- és belvízkárok és más kedvezőtlen körülmények ellenére *a nemzeti jövedelem kb. 5 százalékkal emelkedett, nem érte el, de megközelítette a tervezettet.* A mezőgazdaságból származó nemzeti jövedelem lényegesen kisebb volt az 1969. évinél. A többi népgazdasági ágban megter-

fejlesztési programoknak megfelelően javult az alumíniumkohászat, a közlekedési esz-

Néhány fontosabb c

Szén, millió tonna	
Kőolaj, millió tonna	
Földgáz, milliárd köbméter	
Villamosenergia milliárd kw	
Nyersacél, millió tonna	
Autóbusz, darab	
Televíziós műsorvevő, ezer d	
Hűtőszekrény, ezer darab	
Nitrogénműtrágya, millió ton	
Műanyagok, ezer tonna	
Cement, millió tonna	

ZALAI HÍRLAP

1971 FEB 7

SAJTÓHÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1966 DEC 30

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Gerson Pál

Gerzson Pál festőművész befejezte a pécsi házasságkötő terem számára többfigurás faintarzia kompozícióját.

Gerzson Pál: Flajón, 21 x 130 cm, 1975.

Mürenet, 1976. szept.

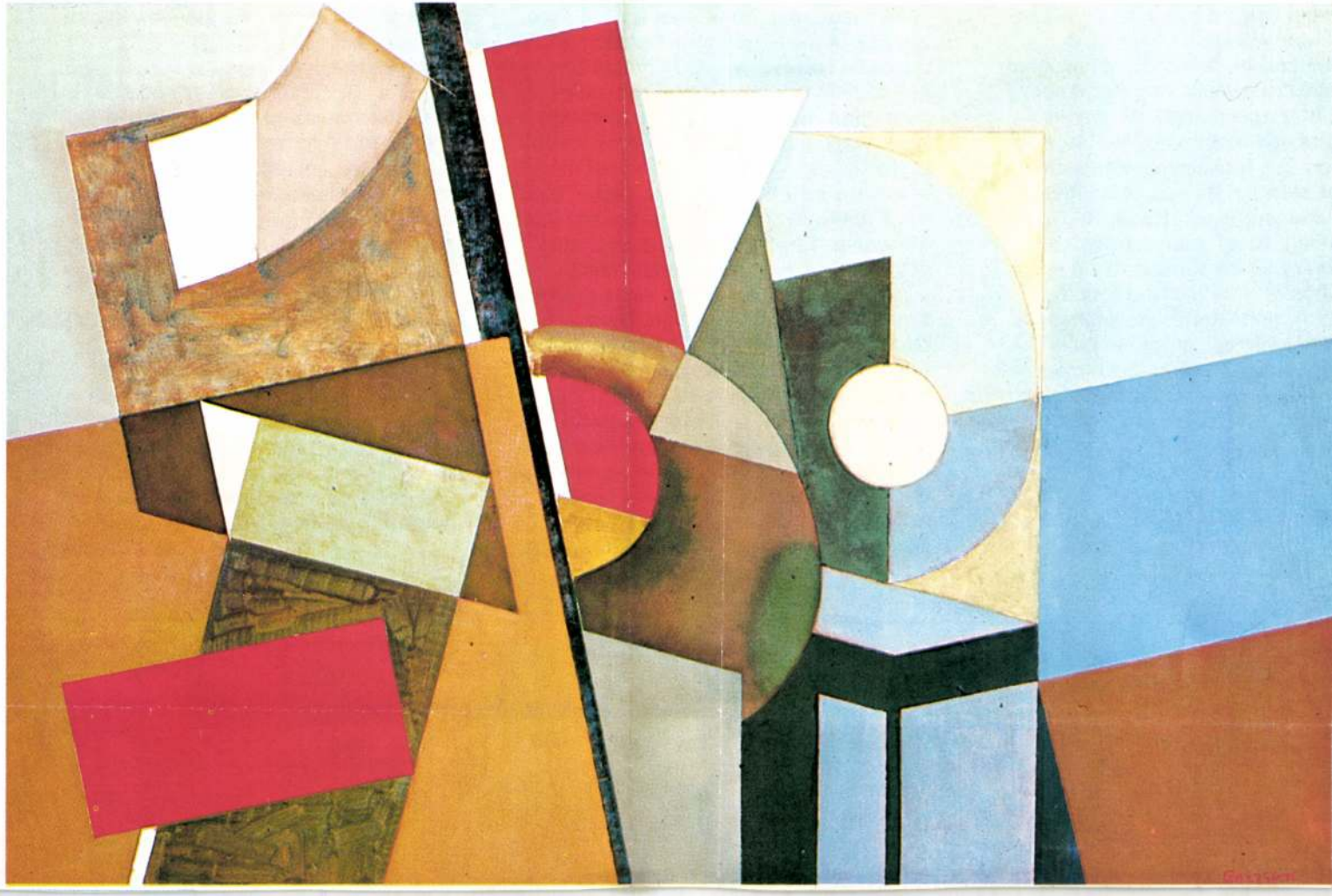

régi városháza épület és persze
környezetében.
a szobor. A mozdulatlanságban
eszültség rejlik, hogy az ember
az elegáns lovasnak egy halk
ára úgy megiramodna, hogy
on újra futásnak eredne előle.
s mén pofája vad, előrefigyelő,
ukai remegnek. Hadik elegánsan
tha a bécsi szépasszonyoknak
na. Semmi bombasztikus póz.
hősies. Intelligencia lóban,
n – mértéktartó szépségben áll
. A divatos „monumentális"
ba nehezen férne bele, mert
eltúlzott vaskosság, otrombaság
enne. Mérete is „csak" élet-
g. A „Szentgyörgy"-lovasunk fele
Azt már becsüljük, mert gótikus
. A csehek magukénak tulajdonít-
dikon nem veszekszünk, az a mienk
, tehát nem vesszük észre?

Nem tudok róla, hogy szép felvételeken árulnák. A közelmúlt remekeinek mostoha sorsával épp a Művészetben kell foglalkoznunk. A fiatal nemzedék Vastaghot, de már Medgyessyt is vagy nem, vagy alig ismeri. De nézzük tovább a szobrot. A ló egy híres bábolnai mén. A lovas arca, öltözete – kora díszes huszárkapitányi ruhája – realisztikusan van ábrázolva. Tarsoly, kard és pisztolytok. Mégis miért nem ún. naturalizmus? Azért, mert költő szépsége és az egésznek együtt varázslatos ereje van. Nem Gattamelata, csattogó paták grandiózus erejével. Nem Colleoni, a harci mén félelmetes páncélos lovasa. Nem. Finomságában valami olyan virgonc „huszáros" szépség van, amitől százszor látva is összeszorul a szívem. Ne felejtsük el, Hadik korában Mozart- és Haydn-zenét hallgattak Esterházynál, maga Hadik is. És Vastagh György ezt is tudta érzékeltetni. Mivel? Az arányok finomságával, a mozdulatlannak látszó mozgással. Olyan, hogy akár belovagolhatna a „Cosi fan tutte" színpadára, holott semmi színpadias nincs benne, csak rokon a mozarti dallammal.

Jó nézni, emberközelségben van, nem hadonászik, nem ismeretlen mester, nem töredék. Század eleji apánk, nagyapátok és nagyszerű szobrász. Becsüljük meg. Talán rákerül a sor és az elfelejtett mesterről is készül kiadvány. Tudom sürgősebbek is vannak, meg modernebbek, de jobbakról nem tudok.

Ne felejtsük el, a szobrászat is folyamat, és hiábavaló e folyamatból a kilépés, vagy tagadása, mert ez is a még mindég tartó Teremtés folyamata. Az elődökhöz csak a magunk ízlését tehetjük, és ha ez megállja az időt, akkor belekerültünk a művészet egészébe.

BORSOS MIKLÓS

GERZSON PÁL

2996 FNYV 1

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MEGHÍVJA ÖNT

GERZSON PÁL

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

FODOR ANDRÁS

1976. ÁPRILIS 2-ÁN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

MŰCSARNOK

BUDAPEST – HŐSÖK TERE

Cifrapalota-gondok

Tiltakoznak a képző- és iparművészek

Mint arról hírt adtunk, a megszűnés, illetve az átalakítás réme fenyegeti Kecskeméten, a Çifrapalotában levő képtárat. A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége ezért levelet intézett a művelődési miniszterhez, és miniszteriális segítséget kér a képtár további zavartalan működése érdekében.

Amíg Dunántúlon Pécsett, Szombathelyen, Győrött és Székesfehérváron, addig az Alföldön egyetlen tisztán képzőművészeti profilú képtár működik 1983 óta Kecskeméten, a Cifrapalotában. Gyűjteményének alapját a hazai szecesszió (erre a *Márkus* Géza által 1903-ban tervezett Cifrapalota épülete, valamint az 1910-ben létesült *Kecskeméti Művésztelep* iparművészeti jellegű kísérletei is kötelezik), valamint a *Farkas* István–*Glücks* Frenc 291 darabból álló (*Mednyánszky* László, Farkas István, *Nagy* István, *Egry* József, *Ámos* Imre, *Márffy* Ödön és hasonló kvalitású) ajándéka a képtárat többségében állandó kiállításon történő bemutatásra kötelezik, továbbá *Tóth* Menyhért festőművész mintegy kétezer festménye és nyolcezer rajza képezi, amely ugyancsak állandó kiállításon történő bemutatást feltételez.

A gyűjtemény, illetve az ebből rendezett állandó kiállítás országos színvonalat és rangot képvisel, és az idegenforgalom szempontjából a külföldiek számottevő érdeklődésére is számot tarthat. Az állandó kiállításokat kiegészítik az időszaki tárlatok keretében a hazai szecesszió, valamint a kortárs magyar képzőművészek és iparművészek rendszeres bemutatkozásai.

Ezt az épületet tehát az ajándékok és hagyatékok azon előírása következtében kapta meg a *Bács-Kiskun Megyei Múzeumi Szervezet*, hogy eleget tehessen a szerződésekben foglalt kötelezettségeinek. Ennek a tisztán képtár-profillal jól működő intézménynek a karakterét kívánja a megyei múzeumi szervezet új igazgatója megváltoztatni, s az épületbe betelepíteni a régészeti, néprajzi és helytörténeti jellegű kiállításokat. Ezeknek a múzeumi területeknek tudtunkkal eddig is volt – ha szűkösen is – kiállítási lehetősége Kecskeméten, a *Katona József Múzeumban*. A megyei múzeumi vezetés által hivatkozott takarékossági szempont mellett kimondva az az indok is szerepel, hogy a központibb helyen lévő Cifrapalotában a régészeti, néprajzi, helytörténeti kiállítások is nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot.

A tervezett átalakítás érezhetően megosztja a szervezethez tartozó muzeológusokat is. Például eljutott hozzánk annak a híre, hogy jelenleg nyugdíjasként a *Naiv Múzeumot* vezető *dr. Bánszky* Pál művészettörténész az átszervezés elleni tiltakozásként a közelmúltban lemondott a Bács-Kiskun Megyei Múzeumi Szervezet Közalkalmazotti Tanácsának elnöki tisztjéről.

Egy jelentős szakmai rangot kivívott, hatókörében az ország mintegy egyharmadára kiterjedő képzőművészeti intézmény, valamint a kortárs képzőművészet bemutatkozási lehetőségeit csorbító intézkedést látunk a tervezett átalakításban, és kérjük a Miniszter Úr segítségét a *Kecskeméti Képtár* zavartalan továbbműködtetéséhez.

Gerzson Pál
a Képző- és Iparművészek
Szövetségének elnöke

kednek.

Kitüntették a Vígszínház művészeit

Száz esztendeje, 1896. május 1-jén nyitotta meg kapuját a *Vígszínház*. Az évforduló alkalmából *Göncz* Árpád köztársasági elnök – a miniszterelnök előterjesztésére – kedden kitüntetéseket nyújtott át a társulat művészeinek a *Parlamentben*. Az ünnepségen jelen volt *Magyar* Bálint művelődési miniszter.

Művészi pályájuk elismeréseként a *Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje polgári tagozata* kitüntetésben részesült *Bárdy* György és *Horvai* István. A *Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje polgári tagozata* elismerést kapta *Bánki* Zsuzsa, *Halász* Judit és *Kern* András. A *Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje polgári tagozata* kitüntetést vehette át *Gálffi* László, *Hegedűs D.* Géza, *Kútvölgyi* Erzsébet, *Lukács* Sándor, *Pándy* Lajos, *Szegedi* Erika színművész, valamint dramaturgiai munkássága elismeréseként *Örkény* Istvánné. Eredményes munkája elismeréseként a *Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt polgári tagozata* kitüntetést kapta *Szatmári* Liza. A köztársasági elnök személyes elismeréseként kimagasló művészi pályájáért *Köztársasági Elnöki Aranyéremben* részesült *Tábori* Nóra és *Benkő* Gyula.

Szerdán a színházban nyitott napot tartottak. Este az *Össztánc* című produkció után kezdődött az az ünnepi műsor, amelyben a hazai társulatok képviselői köszöntötték a jubiláló Vígszínházat – tudatta az *MTI*.

ZALAEGERSZEG

Nemzetközi Tavaszi Vásár '96

és BAU-MIX Építőipari Szakkiállítás 1996. május 23–27.

Várjuk jelentkezését!

8900 Zalaegerszeg, Stadion u. 3. Pf.: 375
Telefon és fax: 92/322-220, 322-221

ZALAEGERSZEGI VÁSÁR KFT.

... Bu-
... korúti Kisszínpadon:
... a Shure Stúdióban: Az élő álarc (fél 8) – ...ővárosi Operett Színház: A muzsika hangja (7) – Füg-...etlen Színpad: Elektra (7) – Játékszín: Hotel Plaza (7) – József Attila Színház: Diákszerelem (7) – Katona Jó-...zsef Színház: A fösvény (7) – Kolibri Színház: A farkas szempillái (de. 10) – Komédium: Shakespeare (7) – Ma-...dách Színház: Tánc az életért (7) – Madách Kamara: Montmartre-i Ibolya (a Deutsche Bühne vdj., 7) – Mik-...roszkóp Színpad: Sasazértis (fél 8) – Merlin Klub: A Z Magazin estje (9) – Nemzeti Színház: A nagymama ...refektóriumban: Ahogy tesszük (fél 8) – Ódry Színpad: Hagyd a nagypapát (7) – Radnóti Színház: A cselédek (7) – R.S.9. Stúdiószínház: Veszedelmes viszonyok (8) – Ruttkai Éva Színház: A semmi ágán (7) – Stúdió K Szín-ház: Friss! (fél 8) – Új Színház: Gyilkosság villásregge-livel (7) – a kamarateremben: A világjobbító (fél 9) – Vidám Színpad: Apa csak egy van (7) – Vígszínház: Macbeth (Lenkei bérl. 5. ea., 7) – Pesti Színház: Ez az igazi (7) – Budapest Bábszínház: Árgyélus királyfi (de. 10), Farkas a mezőn (1/4 7) – Budavári Labirintus: Jazz klub (este 9) – Fővárosi Nagycirkusz: Ez aztán a cir-kusz! (du. 3)

...rogram pályázati felhívásai

...ekek és fiatalok nyári programjai (táborozások, táborozási jellegű ...negszervezésének támogatására

...ram Tanácsának Titkársága ...ossuth tér 2–4.

...értői testület javaslata alapján a ...m Tanácsa 1996. június 20-ig ...a sajtóban közzéteszi, s vala-...ről.

...arra, hogy a pályázatukról ké-...yt a Gyermek és Ifjúsági Alap-...ól megkapják.

...rogram Tanácsa pályázatot ...lamint a gyermek- és Ifjúsági ... szervezetek vezető- és ...ek támogatására.

...uljon a szervezetek vezetői és ...etspecifikus képzési rendszeré-...k képzési együttműködéséhez, ...és az érdekképviseleti funkciók ...k elsajátítása, készségek és at-...

...nyelhet bármely olyan bírósági ...

...pszabálya szerint elsősorban a ...lyokból toborozza tagjait vagy ...pszabálya szerint a gyermek-...tását tűzi ki célul;

..., egyház, felekezet, közhasznú ...úsági szervezetek, valamint a ...okat támogató szervezetek ve-...zését vállalja.

...t és részletes költségvetését;

..., telefonszámát, számlaszámát, ...artásba vételének három hóna-...képviselőjének nevét, értesíté-...nt a képzési program szakmai ...

...

...yújtani, amelyet a Gyermek és ...k Titkárságától lehet levélben, ...y telefonon (06-1/268-3186) ...ot 200 forintos utánvételi díjjal

Azon pályázatok élveznek előnyt, amelyek

- több szervezet integrált, majd differenciált képzését kívánják megvalósítani; a több szervezet együttműködésében benyújtott pályázathoz mellékelni kell a résztvevő szervezetek szándéknyilatkozatát a program közös megvalósítására;
- a képzési programban már rendelkezésre álló nemzetközi tapasztalatokat használnak fel;
- a képzés tapasztalatai alapján vállalják adaptálható képzési segédanyagok elkészítését és közreadását.

Azon pályázókkal, akik a tanács döntése alapján támogatásban részesülnek, a tanács titkársága támogatási szerződést köt, amelyben meghatározza a pályázatot elnyerő kötelezettségeit. A támogatás nem használható fel beruházási és felújítási költségek fedezésére.

A pályázatok támogatására a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram összesen legfeljebb 40 millió forintot fordít.

A pályázati felhívás iránt érdeklődők számára a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Titkársága 1996. május 14-én, kedden 14 órától 16 óráig és 1996. május 15-én, szerdán 16 órától 17 óráig nyilvános konzultációt rendez a Miniszterelnöki Hivatalban (Budapest V., Kossuth tér 2–4.). A konzultáción való részvételre előzetesen nem kell jelentkezni.

A pályázatok benyújtásának határideje 1996. június 3. A pályázat benyújtásakor igazolni kell 800 forint pályázati díj befizetését. A benyújtási határidőt úgy kell megtartani, hogy a pályázat 1996. június 3-án 16 óráig beérkezzen. A pályázatokat az alábbi címre kell postán vagy személyesen eljuttatni:

Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsának Titkársága
1054 Budapest, Kossuth tér 2–4.

A pályázatok támogatásáról szakértői testület javaslata alapján a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa 1996. július 1-jéig dönt. A pályázat eredményét a sajtóban közzéteszi, s valamennyi pályázót értesíti döntéséről.

A pályázóknak lehetőségük van arra, hogy a pályázatukról készült szakértői testületi véleményt a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsának Titkárságától megkapják.

Dr. Koncz István,
a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsának elnöke

Gerzson Pál: „Önarckép" Művészet, 1993. jún.

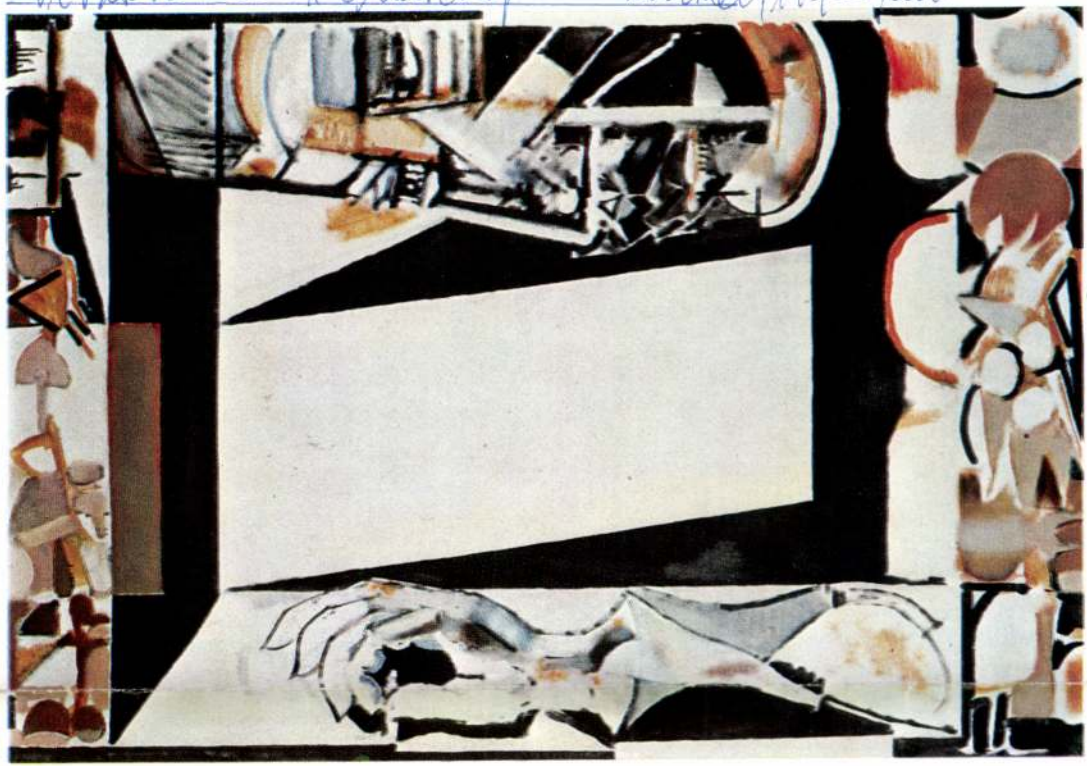

Gerzson Pál festőművész
Sáros Sándor: A képtől a jelképig. Gerzson Pál művészetéről.

2

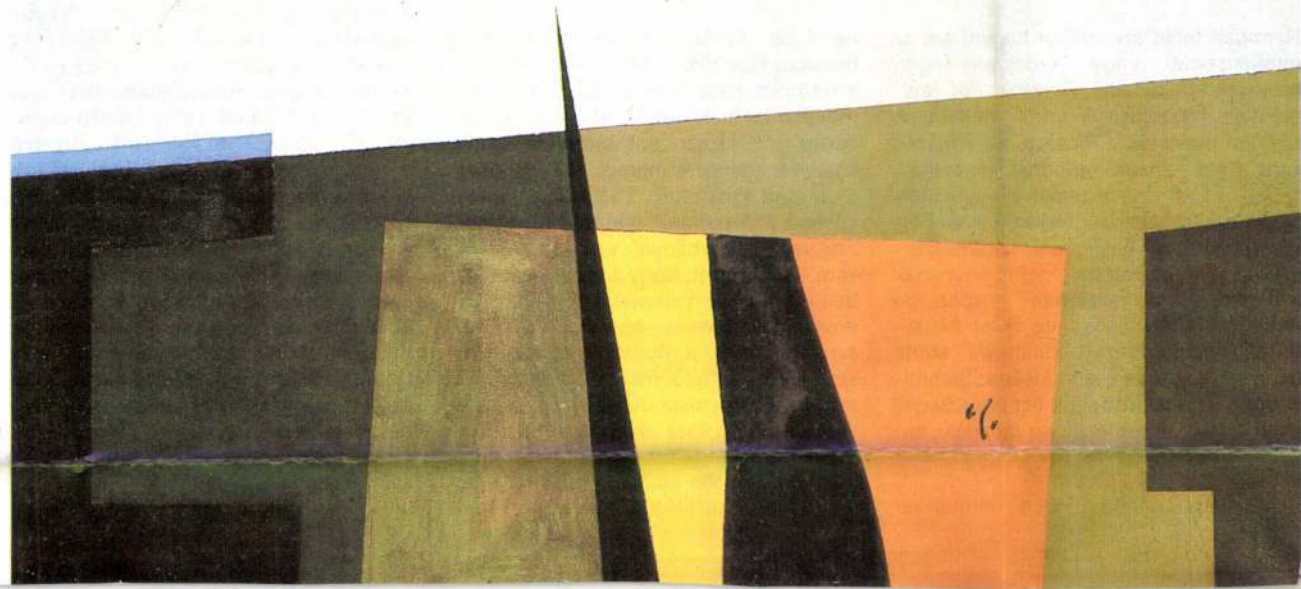

2 Gerzson Pál: Tájkonstrukció I (Horizont), olaj, vászon, 60 × 90 cm, 1975

Művészet, 1987. június, 26-old.

A képtől a jelképig

Gerzson Pál művészetéről

Nemigen lehet szó nélkül hagyni azt az értetlenséget vagy érdektelenséget, amellyel kritikusaink *Gerzson Pál* festményeit fogadják. A korai méltatások külföldi mesterek – *Picasso, Kandinszkij* vagy *Klee* – hazai epigonjának tartják, 1976-os kiállítása alkalmából egyik méltatója pedig éppenséggel az Európai Iskola mesterei örökségének feltámasztóaként aposztrofálta: „látványosnak mondható szürrealistának" sorolta be művészetét. 1984-ben az Ernst Múzeumban megrendezett kiállítását szinte teljes hallgatás és csend kísérte. Semmiképpen sem tekinthetjük ezt egészséges jelenségnek: a végletekben mozgás „hagyományával" egyszer már szakítani kellene.

A „minden mindegy" és a „minden lehetséges" korában Gerzson Pál szinte heroikus küzdelmet folytatott azért, hogy a tradíciót meg nem tagadva, szuverén művészetet alakítson ki. Művészete szervesen nőtt ki azokból a törekvésekből, amelyek egykor a magyar piktúra megújulásáért küzdöttek. 1953-ban, amikor kilépett a főiskoláról, a korábbi „Munkácsy vagy Nagybánya" vita eredményeként úgy látszott, hogy a hazai festészetben ismét a plein air piktúra válik uralkodóvá. Hamarosan egyértelművé vált azonban, hogy a modern magyar festészet nem újítható meg Nagybányából, sem azok szinyeista utódainak művészetéből – erre sokkal alkalmasabbnak tetszenek a századelő konstruktív törekvései. Ez világosan kitűnt 1963-ban a *Hat fiatal festő* kiállításán: Gerzson képeit nem a lefestő, hanem a képépítő törekvések jellemezték. Már ekkor felfigyelt a méltató *Körner Éva* műveinek kompozíciós szabadságára, valamint vonalainak és színeinek esztétikai gazdagságára. Gerzson sokat tanult a modern egyetemes művészet mestereitől. *Németh Lajos* hol a futurizmus néhány elemét, *Henry Moore* stílusának tanulságait, hol a kubizmus és orfizmus elemeit fedezi fel művészetében, *Horváth Béla Matisse*-ra utal képei kapcsán, *Székely András Picassó*t emlegeti. Ha azonban valaki ilyen sok mestertől tanul, akkor igazán egyiktől sem. Sokkal inkább arról van szó, hogy a kortárs művészt szuverén stílusának kialakításában sok és sokféle hatás éri, sok és sokféle benyomást olvaszt egybe. Művészete formálásában Gerzsonnak egy másik, nehezen feloldható ellentmondással is meg kellett birkóznia: azzal ugyanis, hogy míg élményei társadalmi jellegűek, a képzőművészetben a társadalom csak a természet közvetítésével tud megjelenni. Amit egy festmény a társadalomból közvetlenül ábrázolni képes, az egy emberi test, a tárgyias világ anyagi valóságának természeti közegében jelenik meg. Ez csak tetéződött azzal,

Gerzson Pál: Forradalom I.
Művészet, Budapest, 1974. 10.

földön. Sok hazai és külföldi díjat kapott.

„Művészi munkásságommal az élet szépségét akarom kifejezni és megörökíteni. A festészet is költészet csak más hangszer – színekkel, vonalakkal fejezzük ki gondolatainkat, érzéseinket. A végcél a gyönyörködtetés »la fin est la délectation« – mint Poussin mondta. Minden művész azokat a helyeket érti meg és szereti a legjobban, ahol élt, a legtöbb időt töltötte el munkával.

A hajdúsági tájnak a szépségét, népi életét, speciális érdekességét, levegőjét, zamatát, magyarságát akartam s akarom még megörökíteni művészetemben. Itt eredeti, böszörményi néprajzi művészet, viselet is volt és van még ma is, bár már rohamosan eltűnőben . . . A hagyomány iránti tiszteletet kell festészetemmel szülővárosomba átmentenem és a szép megmaradt emlékeket, életet művészileg megörökítenem, feldolgoznom."

Maghy Zoltán festészetét kisajátították a hajdúböszörményi házak, utcák, kapuk és udvarok, az emberek, a várost környező táj és a Hortobágy. Ezt a tényt közlik műtermében felsorakozott képei; mindenképpen ők a meghatározók, az a létezésükkel közölt anyag és kultúra, aminek ősi és mai igazságait, teljességét Maghy Zoltán megértette és szolgálja. Hűséges napszámos ez a hetvenkét éves ember, éjszakai pihenéssel szerzett energiáit minden reggel frissen viszi a szolgálatba, festi az igazat, megfogja az időt. S hogy igazul is fessen, egyetlen szippantással szívja magába a pop art-ból és más mai festői irányzatokból azt a korszellemet, modern levegőt, ami képei életéhez szükséges.

26. Maghy Zoltán: Hajdúház, 1973, vegyestechnika, 150×125 (fotó: Roboz)

Művészet, 1987. június, 23-old.

Gerzson Pál, festőművész

Ádrer Gyulát: A képtől a jelképig, Gerzson Pál művészetéről

5) Folytatás.

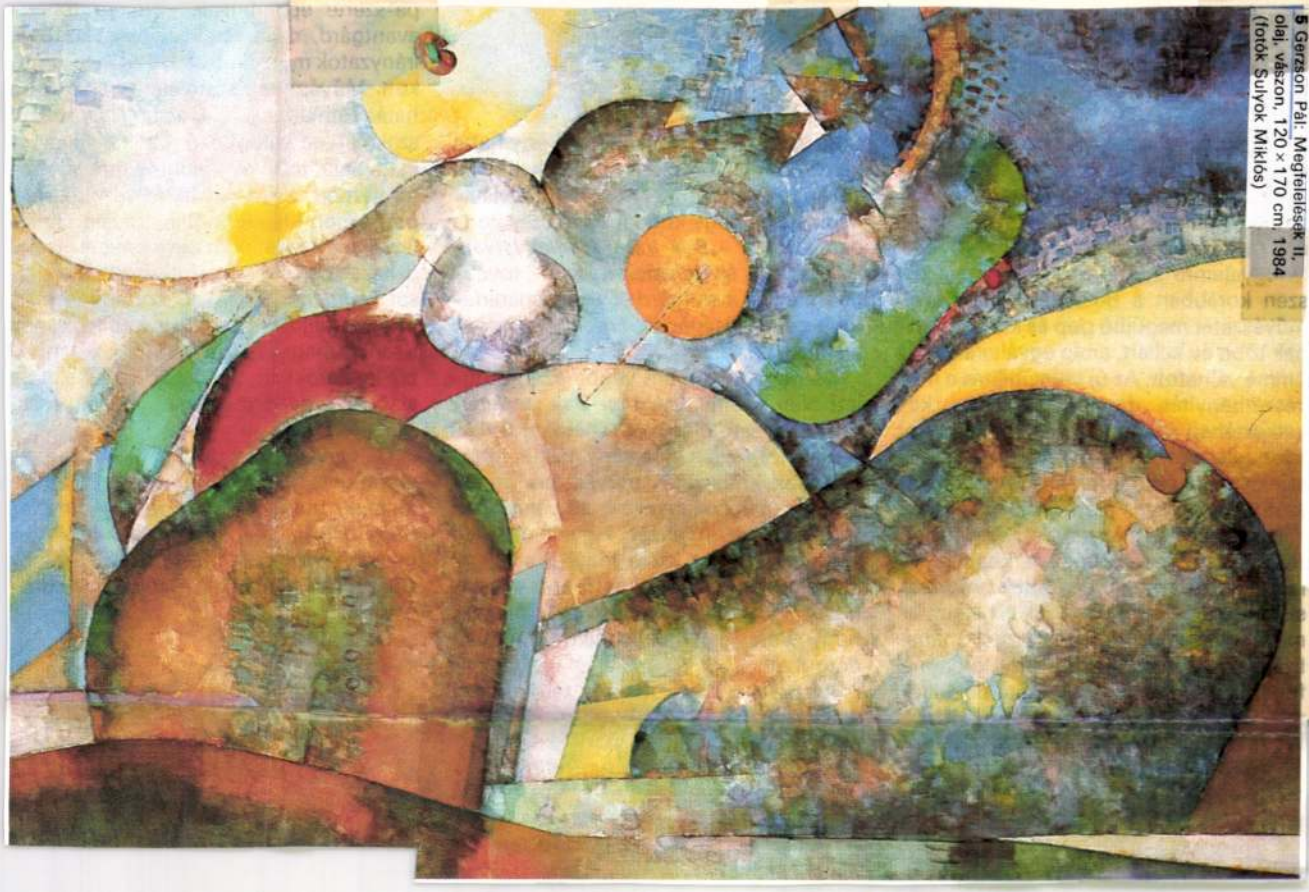

5 Gerzson Pál: Megfelelések II, olaj, vászon, 120 × 170 cm, 1984 (fotók Sulyok Miklós)

…pen csak eszmélő transz-
…e a minimal és a koncept
…ár túljutottak a csúcspontju-
…etét, szemléletét tehát több
…ta. A főiskolán elsősorban a
…különböző grafikai eljáráso-
…tta el. Jelentős útravalóhoz
…: Erdély Miklós vezette *Indi-*
…reatív foglalkozásain. Emel-
…detektől figyelemmel kísérte
…ormance-művészet alakulá-
…*i László, Szentjóby Tamás,*
Hajas Tibor munkásságát.
…a is közreműködik különbö-
…ban, és 1981-ben elkészíti
…rformance-át, a *Múló rosz-*

…junk a dolgok elébe, vegyük
…nkább munkásságát műfa-
…tásban, de azzal a tudattal,
… egységes, hiszen a perfor-
…letek, fotók, dokumentumok
…jelennek grafikáin, festmé-

…minden irányzatot és művészeti ideát fel-
szabadító stílust. A festők már-már úgy
érezték, hogy ezáltal térben, időben, sőt
méretekben is a végtelenbe nyílnak pers-
pektíváik.

Egyik évről a másikra vált tehát uralko-
dóvá az új festészet Magyarországon, de
…meg az is segítette, hogy az Egyesült
Államokban, az NSZK-ban és Olaszor-
szágban már virágzó transzavantgárdnak
nálunk előbb volt meg az elmélete, mint
a gyakorlata. *Hegyi Loránd* és Birkás
Ákos már kész teória köré tudta szervezni
a kiállításokat.

1 Szirtes János: Tartós hullám,
papír, tempera, 63 × 79 cm, 1985

Gerzson Pál, festőművész 3.) Folytatás

Láner Sándor: A képtől a jelképig. Gerzson Pál művészetéről.

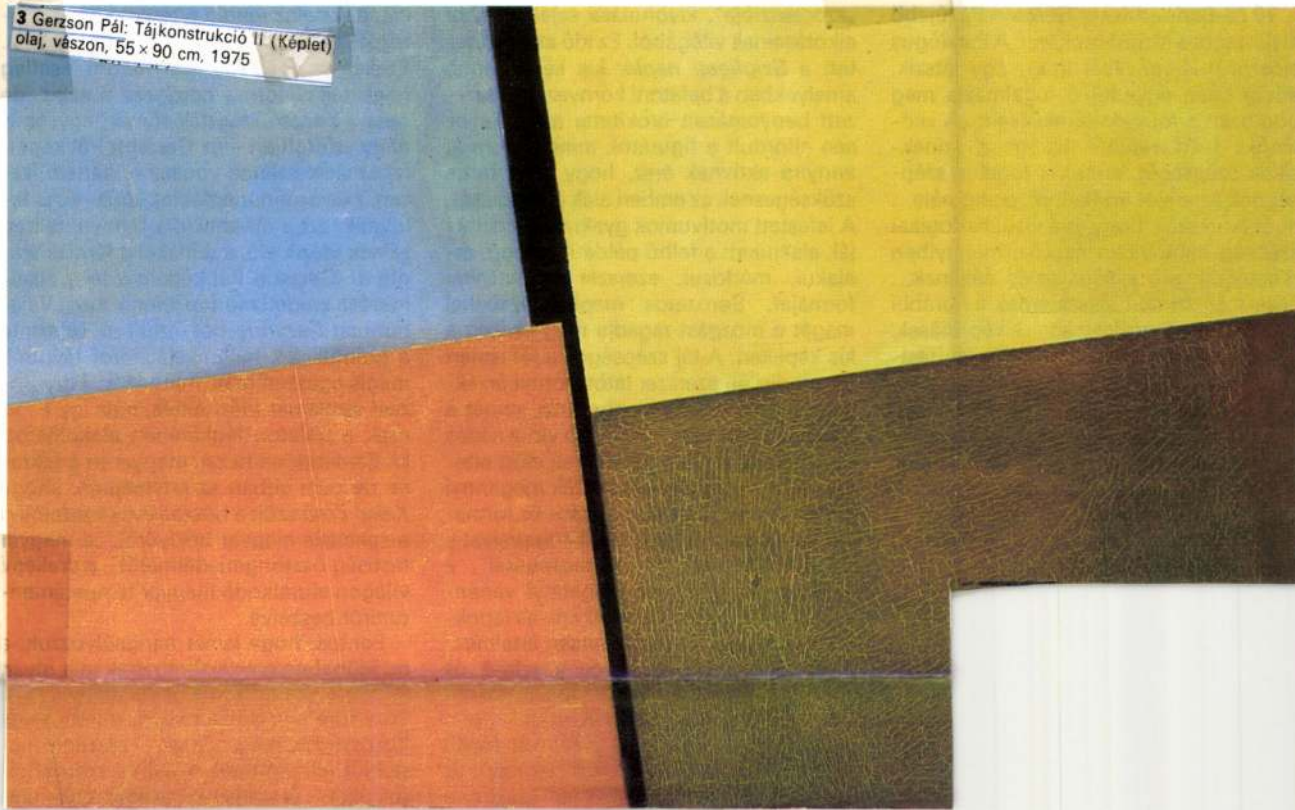

3 Gerzson Pál: Tájkonstrukció II (Képlet)
olaj, vászon, 55 × 90 cm, 1975

Művészet, 1984. június, 21-old.

eszültséget hoz létre.
1976-ban került sor Gerzson Pál
iállítására a Műcsarnokban. A kata
lőszavát *Aradi Nóra* írta – úgy l
eddig talán egyedül ő fogalmazta
pontosan a művész törekvéseit: „A
vetők« festészetéből főként a s
íkok szépségét, ennek a logikus
égnek az erejét érzékelték, pedig
rról (van szó), hogy ez a vizuális-l
zépség mennyiben eszköz, menn
endelődik alá a képalkotás céljá
Más-más szinten visszatérnek a k
iállításon manifesztált elképze
hosszú éveken át születik egy-egy
mény, vagy alakul ki más méretű vá
a, és többféle festői kérdésfeltevé
ben párhuzamosan oldódik meg.
másik festménycsoport a konstruk
vagy esetleg egyfajta »tárgyiasság
őségének jár a végére, más, eg

formák egymáshoz rendelt mozgásaként is. Ami a lapon megjelenik, voltaképpen nem más, mint kivágás a természetből, de ugyanakkor egymásnak támadó és egymást támogató formák is. Ezekkel a

művek – visszatérve a példaképre –, min Egry korában. Napjainkban, amikor a rég közösségek megszűntek – részben ma guktól felbomlottak, részben szétoszlat tuk őket – új valós közösségek kialakulá

4. Folytatás

A képtől a jelképig. Gerzson Pál művészetéről

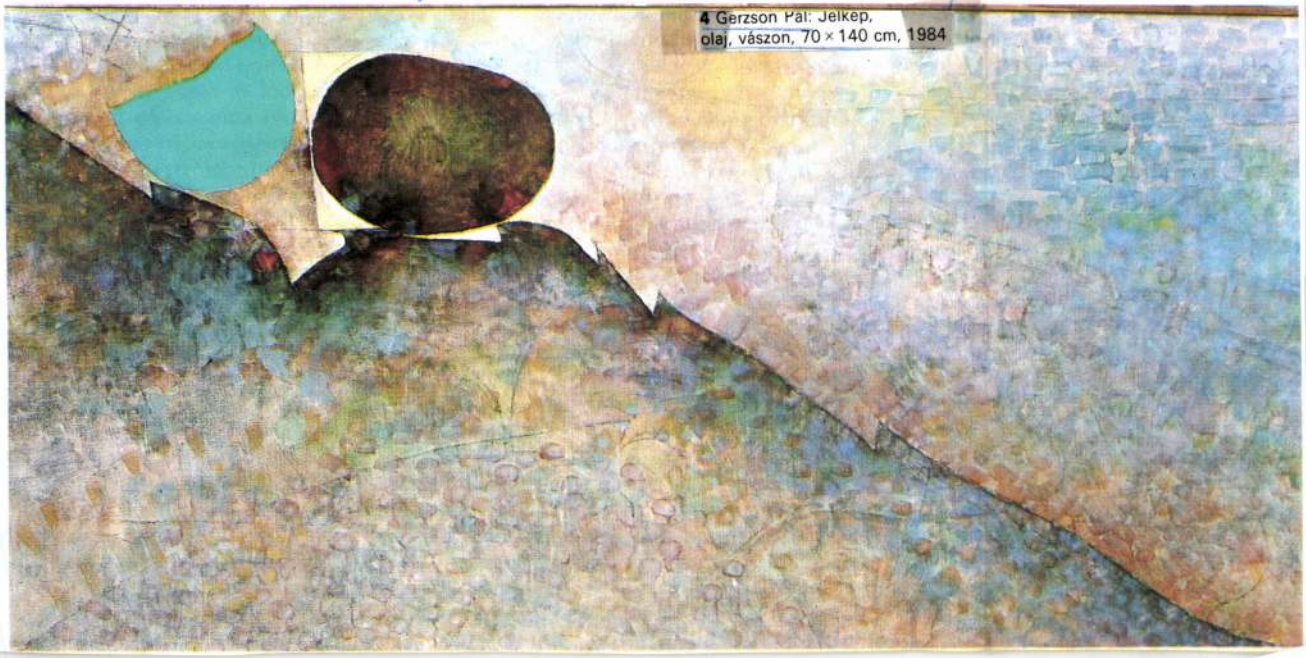

4 Gerzson Pál: Jelkép, olaj, vászon, 70 × 140 cm, 1984

Művészet, 1987. június, 22-old.

formája, vagy akár az *Ünnep* (1970 k.) nagyméretű kompozícióján, ahol a jeles nap örvendetes voltát, kiemelt jellegét figurákkal és vidám színekkel fejezi ki. Mind a gondolatiságban, mind az elvonatkoztatásban tovább kellett azonban lépnie: s ha a kiindulópont mindig is a konkrét élmény, el kellett jutnia a jelképiség magaslatáig. Úgy gondolom, éppen ezért tekinthető programnak s egyben fordulópontnak az *Egry I* és az *Egry II* (mindkettő 1973). Az alapélmény az ismert Egry-mű, az *Önarckép napsütésben*. Az első variánsnak a fej elé lendülő kar ívére épülő figura mögött a zöldes víz és sárgás levegőég mozgalmas kavargása a második változaton geometrikus formák tektonikus rendjévé módosul, s a formák szabadon lebegnek a térben. (Csak zárójelben egy megjegyzés: e geometrikus formák a napsütötte párás levegő fénytöréseiből származnak.) Ennek a tektonikának a problematikája foglalkoztatja a következő évek során, a természetből indulva el, ahogy azt *Klee* mondszerzett tapasztalatok nyomán, a tárgy levegő szűrte felszínének érzékeny bemutatásával így a lényegre utaló – jelen esetünkben geometrikus – alakzatok rendszere formálódik. Mert annak ellenére, hogy a természetben jelentkező szerkezetek nagyon eltérőek, lehetnek „hajlékonyak" vagy éppen szabatosak, pontosak; a művészetben a cél, illetve az ennek elérésére szolgáló eszköz határozza meg a kompozíciót. Ennek tudatában írja át Gerzson „tájait". A *Tájkonstrukció I* (1975) szerkezetében még követi a látványt: alul a növényzetre és a házakra emlékeztető, azt idéző geometrikus alakzatokba formált színcsoportok jelennek meg, míg a kép felső felét az ég kékjére utaló színsáv tölti ki. A *Tájkonstrukció II* (1975) négy szín – pontatlan leírásban: narancs és citromsárga, valamint égszínkék és zöld – egymást támogató négyszögéből épül. Jellegzetessége e színnyelvnek az egyensúlyra épülés – e problémával Gerzson különösen sokat foglalkozik –, valamint a középpont nélküli ledhetetlen élménye – a költő szavaival – a „rózsaujjú hajnal"? A tó mellett élő ember nap mint nap megéli, amint az éjszakai elmúlásból új életre támad a világ. A nagyméretű kompozíció hordozza az élmény reminiszcenciáit, de az szuverén módon van átfogalmazva. A kék alap előtt világos barnás-lilás kvázi felhők ködösen eloszló foltjai, majd a nap cinóbervörös köre, előtte organikus és geometrikus formációk, míg alul a föld barnáját az öböl kékje szakítja meg. A bal szélen pedig a fekete alapból a hold ezüstös-fehér kiflije világít ki. A kompozíció rejtett mozgásokat hordoz: hátulról mozog előre, a „háttér" kékje a végtelenbe nyúlik, míg az organikus és geometrikus formák hozzánk közelebb vannak: ezek két oldalra „lebbennek" szét. Így a kompozíció kétszeresen is nyitott: mind mélységében, mind pedig kétoldali mozgásában, s így az az érzésünk, hogy minden dimenzióban kiterjed egy pont körül. Mindez együtt úgy tetszik, hogy a végtelenbe tágul, felöleli az univerzum egé-

Gerzson Pál

„Hajós"

Horváth Béla: Dekoratív képek
Művészet, 1976. szeptember - 22 oldal.

felvételeken
inek
vészetben
nemzedék
syt is vagy
ázzük tovább
olnai mén.
a díszes hu-
ztikusan van
isztolytok.
lizmus?
s az egésznek
Nem
grandiózus
rci mén
Nem.
virgonc
itől százszor
. Ne felejtsük
s Haydn-
l, maga
ezt is tudta

érzékeltetni. Mivel? Az arányok finomságával, a mozdulatlannak látszó mozgással. Olyan, hogy akár belovagolhatna a „Cosi fan tutte" színpadára, holott semmi színpadias nincs benne, csak rokon a mozarti dallammal.

Jó nézni, emberközelségben van, nem hadonászik, nem ismeretlen mester, nem töredék. Század elejei apánk, nagyapátok és nagyszerű szobrász. Becsüljük meg. Talán rákerül a sor és az elfelejtett mesterről is készül kiadvány. Tudom sürgősebbek is vannak, meg modernebbek, de jobbakról nem tudok.

Ne felejtsük el, a szobrászat is folyamat, és hiábavaló e folyamatból a kilépés, vagy tagadása, mert ez is a még mindég tartó Teremtés folyamata. Az elődökhöz csak a magunk ízlését tehetjük, és ha ez megállja az időt, akkor belekerültünk a művészet egészébe.

BORSOS MIKLÓS

Gerzson Pál

GERZSON PÁL MUNKÁCSY-DÍJAS festőművész kiállítását nyitották meg tegnap Celldömölkön, a Kemenesaljai Művelődési Központban. A tárlaton a művész 30 alkotása, zömmel bulgáriai témájú festményei láthatók.

Magyar Hirlap 1977-261-lo

Gerzson Pál, festő

□ GERZSON PÁL festőművész munkáiból nyílt kiállítás a Pécsi Galériában. Megnyitotta: R. Fürtös Ilona iparművész.

-. □ Gerzson Pál

Esti Hírlap,

Bp. 1978. ápr. 5

2.

Gereson Pál

„Vörös korong"

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976. szeptember – 22. oldal

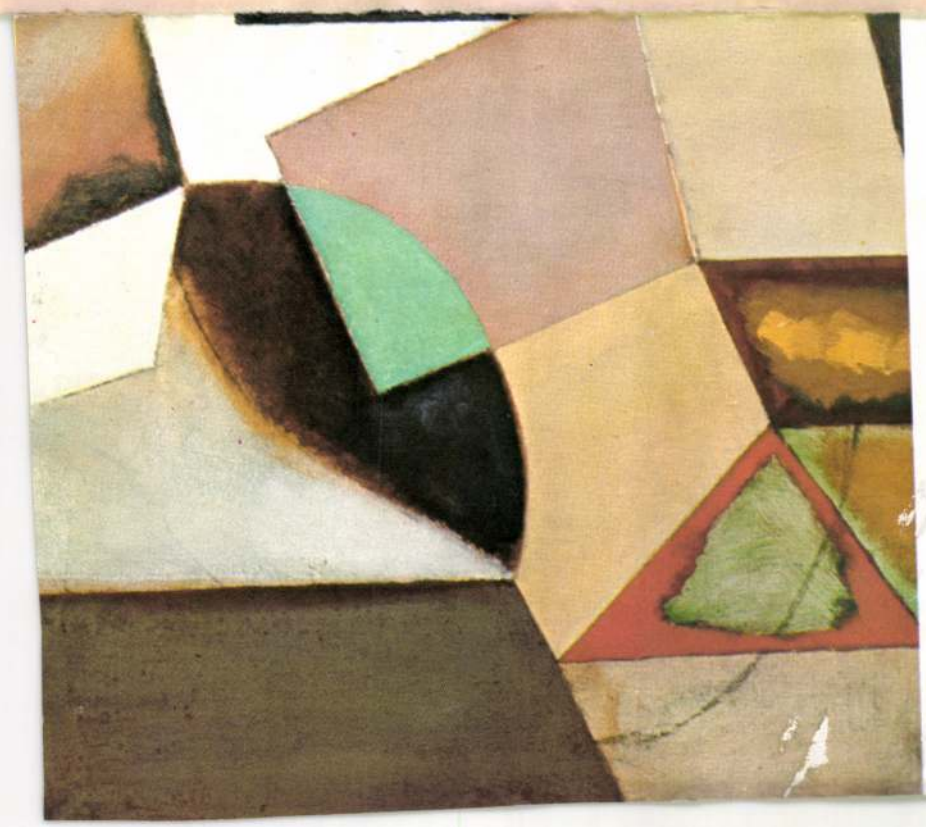

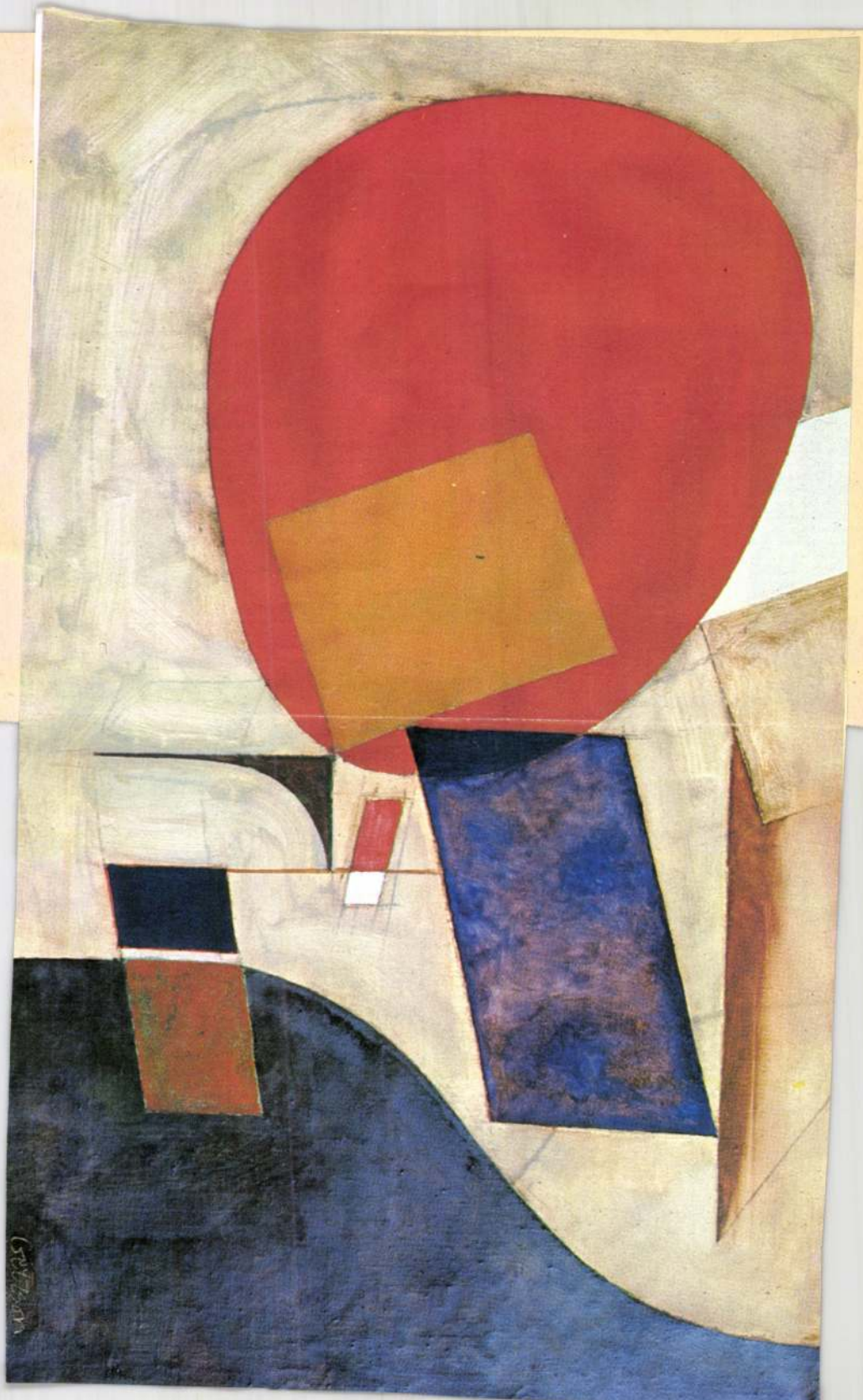

Gerasov Pál

„Lejtő"

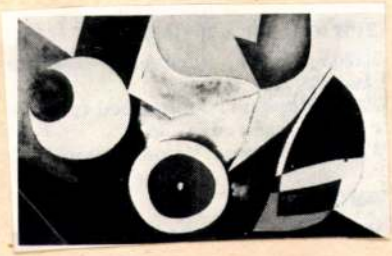

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1976. ~~május~~ április – 48 oldal.

Gerzson Pál, festőművész

ERNST MÚZEUM

VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.

TELEFON: 414-355

GERZSON PÁL

festőművész kiállítása

1984. november 9–december 2.

Gerzson Pál 1976-ban mutatkozott be utoljára nagy, összefoglaló kiállítással a Műcsarnokban. Azóta készült képeit foglalja most össze az Ernst Múzeumban rendezett tárlat. A festő rendszeresen dolgozik Szigligeten, ez fő ihletője a kiállítás képeinek. Gerzson elvonatkoztat a közvetlen látványtól, annak hangulata, motívumai alapján elsősorban képei – kompozíciós és színbeli – egyensúly elérésére törekszik. De mind a hangulat, mind a tájai elemek fel-felvillannak, átsejlenek a kép szövetén.

Többségében színes, derűs festményeket láthatunk, amelyek festőiek, oldottak, de egy síkszerűbb, szigorúbban szerkesztett vonulatot alkotnak.

A művész nemcsak olajfestményeit mutatja be, hanem akvarelljeit, papírra festett improvizációit és kisméretű, farostra festett munkáit is. Ezek a rendszeresen és következetesen végzett műhelymunka összességéből kiemelkedő, befejezett és lezárt művek is láthatók a kiállításon.

Megnyitja: Durkó Zsolt Kossuth-díjas zeneszerző, 1984. november 9-én délután 4 órakor.
Közreműködik az Új Budapest Vonósnégyes.
A kiállítás rendezője: Bakos Katalin

FÉNYES ADOLF TEREM

VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

TELEFON: 225-818

BAKÁNYI GYULA

festőművész kiállítása

1984. november 11-ig

„Cegléden született 1955-ben. A Képzőművészeti Főiskola tanárai közül Domanovszky Endrét, Barcsay Jenőt, Patay Lászlót és Iván Szilárdot vallja mesterének. Ez a huszonegynéhány kép a főiskolai tanulmányok befejezése óta eltelt hét esztendő munkájáról ad ízelítő beszámolót.

A témák konok körüljárására, mondhatnánk: újból és újból való megostromlására való hajlamot – ezt a boldogító sorscsapást – a figyelmes néző nyilván ezen a kiállításon is észre fogja venni. Mint ahogy azt is, hogy ezek a folyvást ismétlődő és folyvást egy lépéssel előbbretörő nekirugaszkodások milyen szervesen kapcsolódnak egymáshoz" – írja előszavában Cifka Péter.

A kiállítás rendezője: Herczeg Ibolya

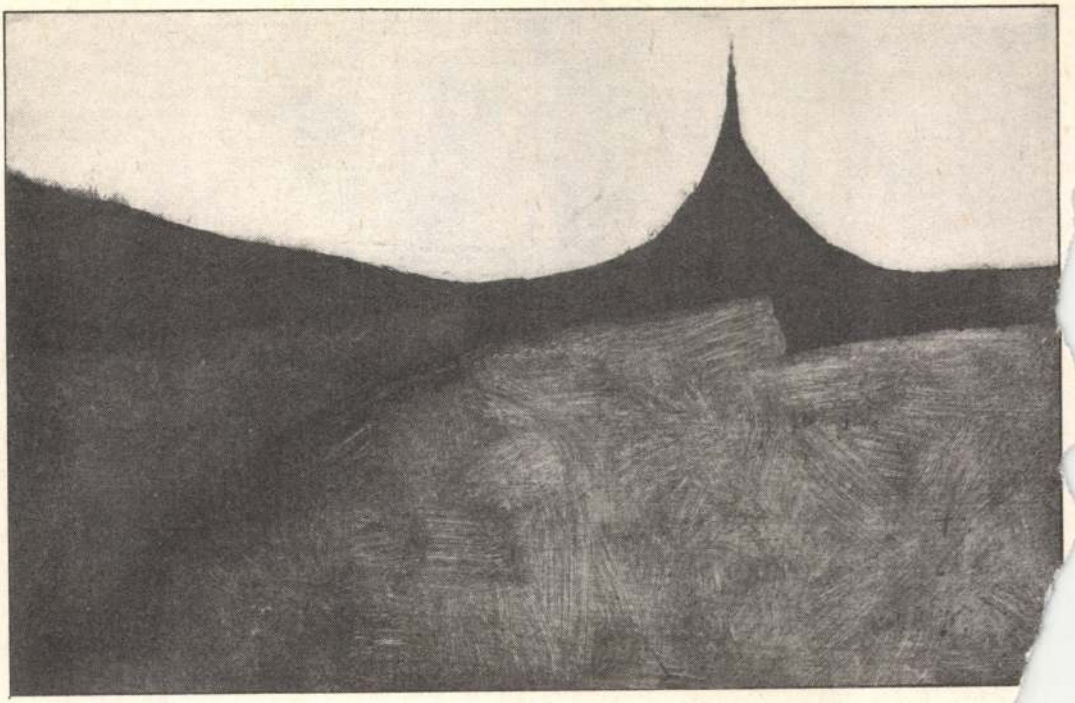

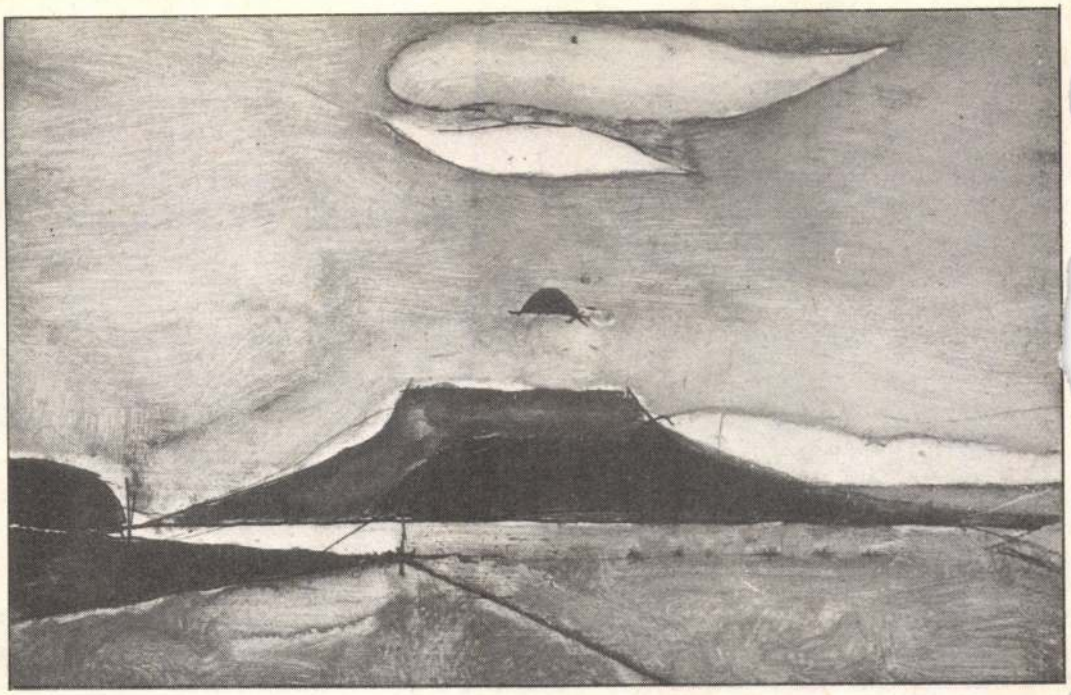

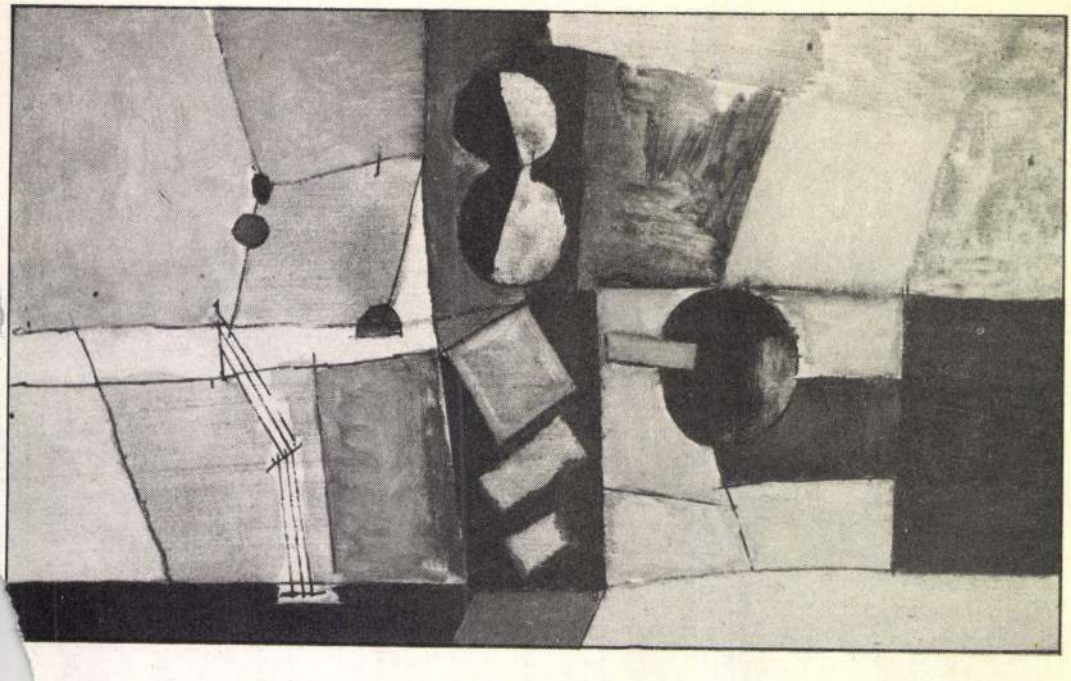

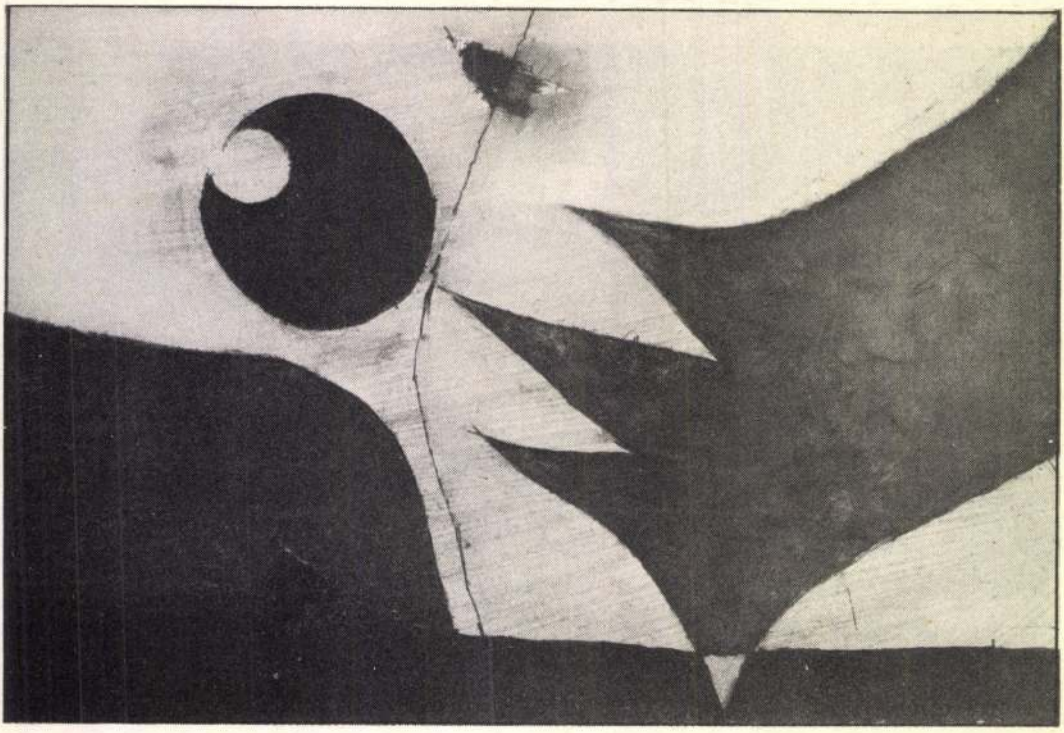

VISSZHANG

Batsányi vagy Kininger?

A Kortárs 1984. júliusi számának 1139. oldalán megjelent egy, aláírása szerint a fiatal Batsányi Jánost ábrázoló reprodukció. Eredetije egy tusfestmény, amely régebben Ernst Lajos értékes történeti gyűjteményében volt, ma pedig a Budapesti Történeti Múzeum Újkori Osztályán található. Az 1802-re datált, kvalitásos portrén borotvált, szabályos arcú fiatalember néz szembe velünk; kárpitozott díványon ül, fejét jobb kezére támasztja. Az ajánló szöveg: *Kininger barátjának Batsányinak.*

Az illusztrált irodalomtörténeti munkákban általában Batsányi képmásaként közölt portré attribucióját csak Szinnyei Ferenc kérdőjelezte meg. Szerinte az ajánlás kétféleképen érthető: a portré lehet Batsányié, de a művész önarcképe is. A kérdés megoldásának módszere adott: össze kell vetni a tusfestményt Kininger és Batsányi hiteles képmásaival és eldönteni, hogy melyikhez hasonlít.

Vincenz Georg Kiningernek egy 1826-ból származó önarcképe fennmaradt a bécsi Várostörténeti Múzeumban. Christoph Meyer ezt a kompozíciót mezzotinto technikával sokszorosította. Kininger 1799-ben Batsányiról is készített portrét, amely Carl Hermann Pfeiffer rézmetszetében vált közismertté. A költőt 1802-ben Johann Niedermann, 1808-ban pedig Friedrich Heinrich Füger örökítette meg olajfestményen. A felsorolt képek egybevetéséből egyértelműen kiderül, hogy a budapesti Történeti Múzeum tusfestménye, amelynek reprodukciója a Kortársban megjelent, Kiningert ábrázolja. Batsányi fejformája hosszasabb, eltérő a szeme színe és a haja növése. Önarcképre vall a szemlélővel mereven szembenéző tekintet is, ami a tükör használatából következik.

Az elmondottak több mint húsz évvel ezelőtt megjelentek német és magyar nyelven (G. Rózsa: *Ein unbekanntes Selbstporträt von Vincenz Georg Kininger.* Acta Historiae Artium 1958, 171–176.1. és Rózsa Gy.: *Batsányi János képmásai.* – Batsányi János összes művei. II. Bp. 1963. 633–643. 1.), sajnálatos, hogy a magyar irodalomtörténeti közvélemény mindmáig nem vette tudomásul.

RÓZSA GYÖRGY

A szerkesztésben részt vesznek:

Ács Pál *(olvasószerkesztő)*, Fodor András *(főmunkatárs)*,
Orbán Ottó, Páskándi Géza, Pomogáts Béla,
Tornai József *(rovatvezetők)*,
Kántor Péter, Zalán Tibor *(munkatársak)*,
Tárnok Zoltán *(tördelőszerkesztő)*

S ami a költőnél talán csak játszi mellékág, most itt fontosságot, új összefüggést nyer. Mindez a zeneszerző, Giuseppe Verdi szavait juttatja eszembe: Torniamo all'antico, sará il futuro. Forduljunk a régiekhez, ez lesz a jövő. Mert múlt nélkül jövő sem épülhet. De milyen is lehet ez a jövő? Az arányosság törvényének, a vonzások és taszítások kényes egyensúlyának vajon hátat fordíthat-e a ma művészete? A válasz csak művészi vívódás, kétely, alkotói küzdelem árán jöhet létre. Hiszen új egyensúly felkutatásáról van szó, olyan formai összefüggésekről, melyben a rész megtalálja az egészhez viszonyított helyét. Az itt kiállított képek erről a belső küzdelemről, de Gerzson Pál ösztönös formaérzékéről is tanúskodnak. Formáit valósággal közel hozza hozzánk, mintha megfoghatók lennének, mintha emberközelségbe kerülnének.

Bartók Bélának egyszer egy interjú során feltették a kérdést: mit tart az alkotó tehetség természetéről? Mi benne a legfontosabb? Az anyag? A szelekció? Az állásfoglalás? – A tehetség igazi erőpróbája a formálás – hangzott Bartók válasza. Azt gondolom, hogy a festészetben sem lehet másképp. És ez a formaérzék Gerzsonnál makroszkopikus látomások, kozmikus asszociációk szolgálatában fejti ki a maga hatását. Mi más lenne ez, mint a mai kor távlatainak megsejtése és képi megjelenítése? Mi más, mint égi alakzatok összefüggése földiekkel, földi tereknek és színeknek játékával, óriás tömegek taszító erejével. Itt a belső mozgások, kiemelt hangsúlyok, ugró, feszülő és visszahajló motívumok párbeszédéről van szó, mely Gerzson nagy, összefoglaló jellegű képein reveláns módon megnyilvánul. Mert a párbeszéd felismerhető, az absztrakt jel és felnagyított farönk, elrejtett arcél és földi atmoszféra összetartó és egymásra nézve igaz; együttese pedig olyan stílust eredményez, mely fölismerhetően Gerzson Pál egyéni stílusa. Nem téveszthető össze mással. Hogy mindebből mennyi a spontán, veleszületett hajlam és mennyi a tudatos, nehéz lenne eldönteni. A festő kézjegye, stiláris minősége átvilágítja műveit.

Kisebb akvarelljei, improvizációi is ebben a keretben helyezkednek el, a festő egyénisége ezekben is szembetűnő. Egy részük talán nagyobb képekben fogalmazódik újra, más részük önmagukban zárt törekvéseket jelképez, egy-egy kitekintést, ablakot, újabb és újabb festői lehetőségek felé. A továbblépést, a megújulás csíráit hordozzák magukban, a kifejlődés tüneteit, a szerves növekedést. A növekedés egyszersmind nyitottságot is feltételez. Az európai, sőt Európán kívül festészet különböző törekvéseit Gerzson számontartja, de megőrzi saját világának integritását. Jól tudja, hogy az alkotó, aki akár félévenként stílust vált, aligha teheti ezt belső fejlődés alapján, az autonóm növekedés mentén.

A megújulási folyamat lassúbb ennél, talán kevésbé látványos, de fokról fokra kiteljesedve valódi eredményekre vezet. Alkotásaival szemben a művész magányosan áll, ereje éppen varázslatában érhető tetten. Ilyen varázslatra nekünk magunknak van szükségünk. Mintha a festő szemével látnánk, mintha a muzsikus fülével hallanánk, vonzáskörébe kerülünk, megértjük gondolatait, nyomon követjük a mű dramaturgiai kibontakozását. Ebben a pillanatban már dallam és ellenpont, szűk- és tágfekvés összemosódik, minden különlegessé és mégis természetessé, harmonikussá válik. A kor lenyomatává. És Gerzson Pál mostani kiállításának anyaga is ilyen lenyomat jelenkorunkról. Fontos hozzájárulás ahhoz az összképhez, amelyet mai magyar festészetnek nevezünk. Értéke éppen abban a lényegben rejlik, melyet helyette senki sem mondhatott el. Ha megbecsüljük, egyben társadalmi önismeretünket is gyarapítjuk. Egry József gondolatával szólva: Egy nemzet kultúrájában nemcsak az értékek létrejötte a fontos, de az is, hogy vannak-e értékeinek befogadói.

DURKÓ ZSOLT

egyre inkább érezzük mögötte a történelmi zenei hátteret is, egyre nyilvánvalóbb, hogy itt nemcsak elkezdődik valami, hanem folytatódik is. Főként a mű főtétele, a szépséges élő zenekari középrész leplezi le, már-már elektronika-mentesen, a szimfonikus zene nyelvén a beethoveni és wagneri örökséget, azt a nagy zenei hagyományt, amelyhez a Stockhausen-mű kapcsolódik. Mert mi más a sorozatos előkészületek, energiatorlaszlások, majd a kitörésszerű megérkezések dinamizmusa, mint beethoveni dramaturgia? S nem a tetralógia léptékére, gigantikus természeti tablóinak és vízióinak ihletésére ismerünk-e a *Hymnen* magaslatain?

Újdonságként szerepelt még egy Lutoslawski-szimfónia is a fesztivál műsorán, szám szerint a harmadik, egy 1983-ban Chicagóban bemutatott opus. Ez a szerzőjét jellegzetes ciklusrendjével, hangzásának finomságával és zenei gondolatgazdagságával egyaránt reprezentáló szép mű szintén „visszaérkezik" valahová, szintén utal valamire az európai zenetörténetből. A XII. századi Notre-Dame-ra, a XVIII. századvégi szabadítóoperára, a XVI. századi madrigálra és az 1900-as évek bécsi zenei expresszionizmusára való hivatkozások mellett így került áttételesen Bartók is a Korunk zenéje '84 pódiumára.

Ez a pódium ebben az esztendőben, úgy érzem, néhány igen fontos mű szószólója volt; bebizonyította, hogy ha a körülmények lehetővé teszik, a kínálata naprakész (Ligeti, Reich, Lutoslawski); továbblépési szándékot is jelzett, szándékot a zenés színház befogadására; és nemzetközi sikert hozott a modern zene új magyar előadógárdájának. Ki tudja, lesz-e '85-re elég eső és nap, hogy az új bor még zamatosabb legyen?

KROÓ GYÖRGY

GERZSON PÁL - tan
Korunk 1985/2/166-167 + belső borító.

Képzőművészet

LENYOMATOK JELENKORUNKRÓL GERZSON PÁL

Gerzson Pál kiállítása tavaly novemberben nyílt meg az Ernst Múzeumban. Nyolc esztendő termésének legjavát vitte közönsége elé egy olyan művész, akinek belső indítékai mögött szilárd értékrend áll. Az az értékrend, amely a megújulás, az új kifejezési lehetőségek felkutatása mellett megőrzi a tiszta szerkezet, a pontos fogalmazás helyét és szerepét. Számomra, mint zeneszerző számára feltűnő vonalainak dallamossága, melodikus kifejező ereje. Aláhajló, vagy felfelé kapaszkodó motívumai – zenei hasonlattal élve – az arzis-tézis, a hullámmozgás törvényeit követik. Bármennyire is elvonatkoztatott, stilizált is Gerzson Pál dallamrajza, az egész mű holdudvarában mégis a természet, a hegyek, völgyek, a Balaton dallamrajza jelenik meg. Szigliget kúpjai, egyáltalán a badacsonyi táj, mely – a választott példakép – Egry József vásznain oly meghatározó jelentőségű, Gerzson Pál művészetének is alapvető inspirációs forrása. Ez a magyar mediterrán vidék, ez az atmoszféra tiszta kifejezésre, arányosságra tanít. Gerzson Pál világa a kiegyensúlyozott szerkezeteké, a világos előadásmódé, a makroszkopikus vonzásoké és taszításoké, a komplementer árnyalatoké, melyek egyszersmind egyéni hajlamából, saját festői természetéből is fakadnak. Mert amit ez a festészet színekben és tartalomban, fantáziában és látomásban, s nem utolsósorban érzelmekben közöl, az mindig tág horizontú, nagyobb közönséghez szóló. Gesztusa hiteles, lényegretörő. Tág horizontú abban az értelemben is, hogy igényli, szinte feltételezi a közönség jelenlétét. Gerzson Pál nem tartozik azok közé a művészek közé, akik számára csakis a zárt önmegvalósítás a járható út.

De nem elégszik meg azzal, hogy kapcsolatot keres és talál velünk, a közönséggel. Múltunkat, történeti kapcsolatainkat idézi fel, amikor Kazinczy rajzaira hivatkozik, és értő műgonddal építi be saját képi formáiba. Újszerű kifejezés ez; utat találva a magyar múlt hagyományaihoz.

A számvetés hangja fűti a hatvanéves Ligeti György nagy kompozícióját. Hölderlin-versek nyomán, vegyeskarra írott *Három fantáziáját*. E kompozíciót most nem a dionysosi mámor és nem a homo faber magatartás hívta életre. Olyanfajta műfaji áttételek, stilizációk és filozófiák is hiányoznak mögüle, mint a *Requiem*, vagy a *Grand Macabre* esetében. A szöveg kiválasztása itt önleleplezően hangulati indítékú: a leszálló este életérzése. Innen a *Három fantázia* szerzőjének közeledése a zenei expresszionizmus gesztikájához: a zenei felkiáltójelek gyakorisága, a hallucinatív zenei képszerűség, a sötétre, télre, magányra utaló mély regiszterek szerkezetet is összetartó fekete tónusai. Még a verssel is szembeszáll egyszer-egyszer ez az öregségtől való félelemből szövődő tiltakozás, hogy annál harmonikusabban csendüljön össze a költővel (Wenn aus der Ferne) a búcsúba való belenyugvás ritka pillanataiban. A tartalmi jellegű vershez kötődés, az európai zene intonációs áramköréhez való csatlakozás az új zene történetének fontos eseménye és jelentősége túlmutat Ligeti megható, ihletett művének egyedi értékén, túl az életműben betöltött funkcióján is.

Hogy volt ennek a fesztiválnak egy titkos, közös üzenete is, arra akkor döbbentem rá, amikor a Hölderlin-fantáziák alkotójának attitűdjét fedeztem fel Steve Reich *Zsoltárok* és Stockhausen *Himnuszok* kompozíciója mögött is. A minimal art egyik legnagyobb alakjának 1981-ben elkészült nagyszerű darabja, a *Tehillim* ugyanis szintén magasabb kilátóra érkezést reprezentál; ebben az esetben kilépést az esztétikai-stiláris tájékozódás egy meghatározott szűkebb köréből. Irányzatának dogmatikusaival szemben Reich a héber zsoltárszorok megzenésítéséhez zenei alapanyagként már nem formulákat, képleteket használ, hanem szép, hosszú melódiát, sőt összetett dallamstruktúrát. A ritmus, az ismétlés, a variálás által kiváltott extázis kizárólagosságát is tagadja, amikor felismerteti hallgatóival a harmóniák szépségét és változásainak elementáris hatását. Mindez, konkrét hangulatokhoz társítva, a zsoltárszövegeket szolgálja. Mintha a repeticiós technika, ez az amerikai találmány, ez a mindenféle kultikus kifejezési formákra kacsintó zenei irányzat itt visszakapcsolódna az európai értelemben vett világirodalom áramkörébe. Visszakapcsolja Reich azzal is, hogy négytételes európai nagyformában építkezik, amelynek harmadik tétele igazi kontraszthangulatot hoz. Visszakapcsolja azzal is, hogy zsoltár-megzenésítései az európai-gótikus templomcsodák egykori zenestílusára, az orgánumok, majd fauxbourdonok hangzásvilágára hivatkoznak. Így ez a darab is túlmutat önmagán, amennyiben a historizmus és az újatmondás, a tradíció és az avantgarde találkozásának harmonikus lehetőségét ígéri.

Valami hasonló történt az élő-elektronikus zene területén – csakhogy már 1967-ben –, amikor Karlheinz Stockhausen megálmodta és realizálta gigantikus hangkölteményét a *Hymnen*t. Egy addig kísérletinek vélt zenei kompozíciós eljárás újabb műhelyterméke helyett világdráma született, a huszadik század második felének egyik legfontosabb önvallomása. Itt éppen fordítva, mint Ligetinél, nem a gyönyörű, nála mindig artisztikus forma töltődik fel személyes indulatokkal, hanem az éjszakai hallucinációk, az éterből és az atomizált világ magányában reszkető ember lelkéből érkező hangfoszlányok, érzelmi rezdülések, zajok, emlékek értelmetlen kavargása szerveződik formába, kétségbeesett „kísérletként" a töredékekből az összefüggő világ képének, érzetének, valami egésznek a megteremtésére. A mű kompozíciós eszköze, a transzformálás is ideológiává válik, minthogy a zene határait a végtelenbe tágítja. Elképesztő, fantasztikus, sajátságos színek, hangzások világa tárul fel, s a kozmikus élménybe a tökéletesen kontrollált organizmus tapasztalatát kínálva illeszkednek a pódiumon élőben megszólaló hangmagasságok, hangszínek, hangkonkrétumok. Az újdonság rendkívüli ereje, a lenyűgöző, egész létünket átható, már-már elviselhetetlen auditív benyomások egész asszociáció-özönt szabadítanak fel bennünk: a nemzeti énekek foszlányai a világ minden tájáról, az Internacionale, a Marseillaise, az amerikai, az angol, a német himnuszok a maguk történelmi intonációs körével, madárzsivaj és tömegtüntetés egymásba áttűnő jellemképei, légitámadás, vízesés, fantasztikussá nagyított emberi lélegzés effektusa... S amint egyre áttekinthetőbben kitárulnak előttünk a kétórás műkolosszus tájai,

1021

1976. IV. 18. P. 21.10 /-Rné
Láttuk, hallottuk

Gerzson Pál, festő

Mai adásunkban beszámolunk Gerzson Pál és Vajda Julia kiállításáról, a VI. Salgótarjáni Tavaszi Tárlatról, beszélgetünk Bakalár József festőművészetéről a japán művészetről, ismertetjük a francia portrékiállitást a Nemzeti Galériában és a Kész Gyula Taníntézet munkájáról közlünk jegyezeet

Elsőnek hallgassák meg Gerzson Pál és Vajda Julia kiállitásairól Sik Csabát

Akik 1967-ben az Ernst Muzeumban rendezett kiállitása óta csak a Képcsarnok boltjaiban találkoztak Gerzson Pál müveivel - joggal hökkennek meg a Mücsarnokban.
Ott a hagyományos postimpresszionizmus, kubista szóeszal, Picasso mártással izesitett unalmas változatai, itt az igény, a modern festészet különböző, nem egyszer homlokegyenes ellentmondó törekvéseinek összebékitésére, a szintézis teremtésre - ahogy a kritikusi tolvajnyelvben mondani illik.

Amióta nincs uralkodó szerepet játszó irányzat a képzőmüvészetben, még csak a többinél harsányabban dobravert divat sincs, tulontul sok az eredetinek és egyéninek látszó elképzelés ahhoz, hogy a közös nevezőnek sikere legyen. A szintézis kisérlete majdnem mindig - még az elfogulatlan és az igényt lehetetlensége ellenére jóg osnak érző nézőben is az eklektikusság benyomását kelti inkább, mint az összhangét
Ezért kényszeriti Gerzson kiállitása a legellenszenvesebb szerepbe a kritikust, megérteni akarván a festő szándékát - kénytelen a hatásokat leltározni. Ez a trópusu szinkapcsolat Gerzsonnak .... a többi horizontális révén ritmikusan ismétlődő terek kolozsvári élményéről tanuskodnak. A Péka cimü kép pedig Kiriko metafizikus festészetét idézi és igy tovább
Mert a hatások a tökéletesen átérzett példák közös nevezője, a befogadó egyéniség lágy és lirai ahhoz, hogy egységessé, a személyes alárendelt elemeivé gyurja őket, esztétizmusa, mesterségbeli kulturája, kiváló kolorista érzéke csak összebékiti az ellentmondásokat, legyőzni nem képest

A kisérlet a kudarc ellenére is az átlagosnál nagyobb igényességre val, s bizonyitja a müvészetnek az utóbbi évtized egymás sarkát taposó irányzatai által háttérbe szoritott alapelveinek ma ujra fokozódó jelentőségét, az erőteljes egyéniség szükségességét, az iskolák urbanizáló hatása közepette, hogy a tehetség
Korlátait kitölteni kell de nem letagadni.

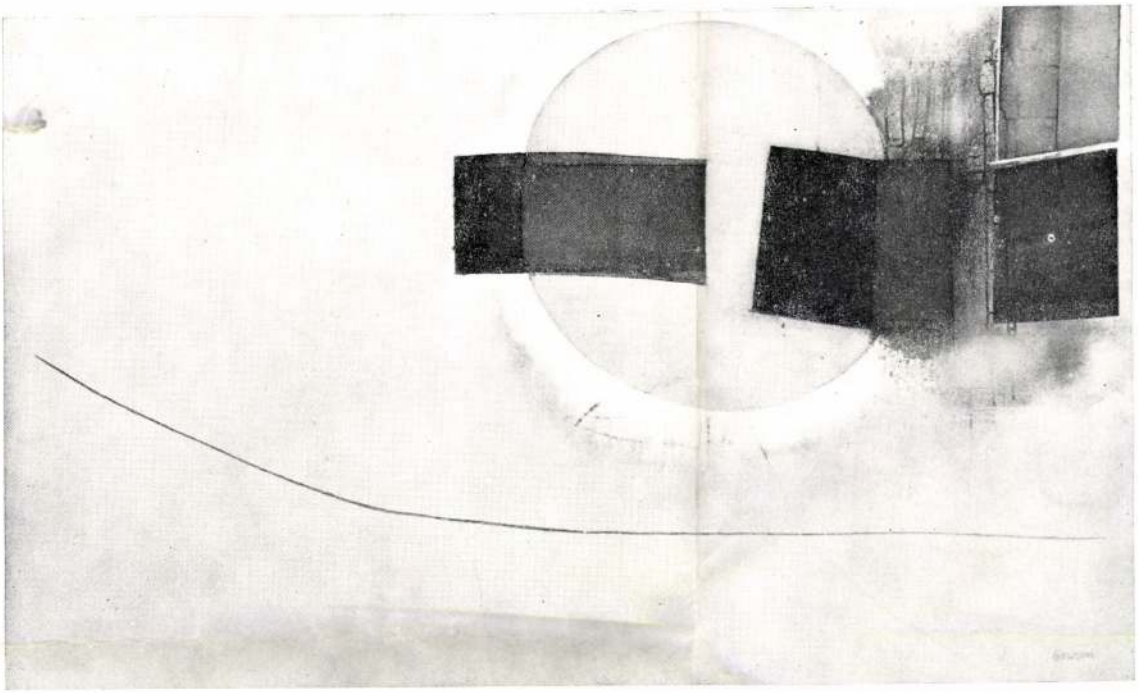

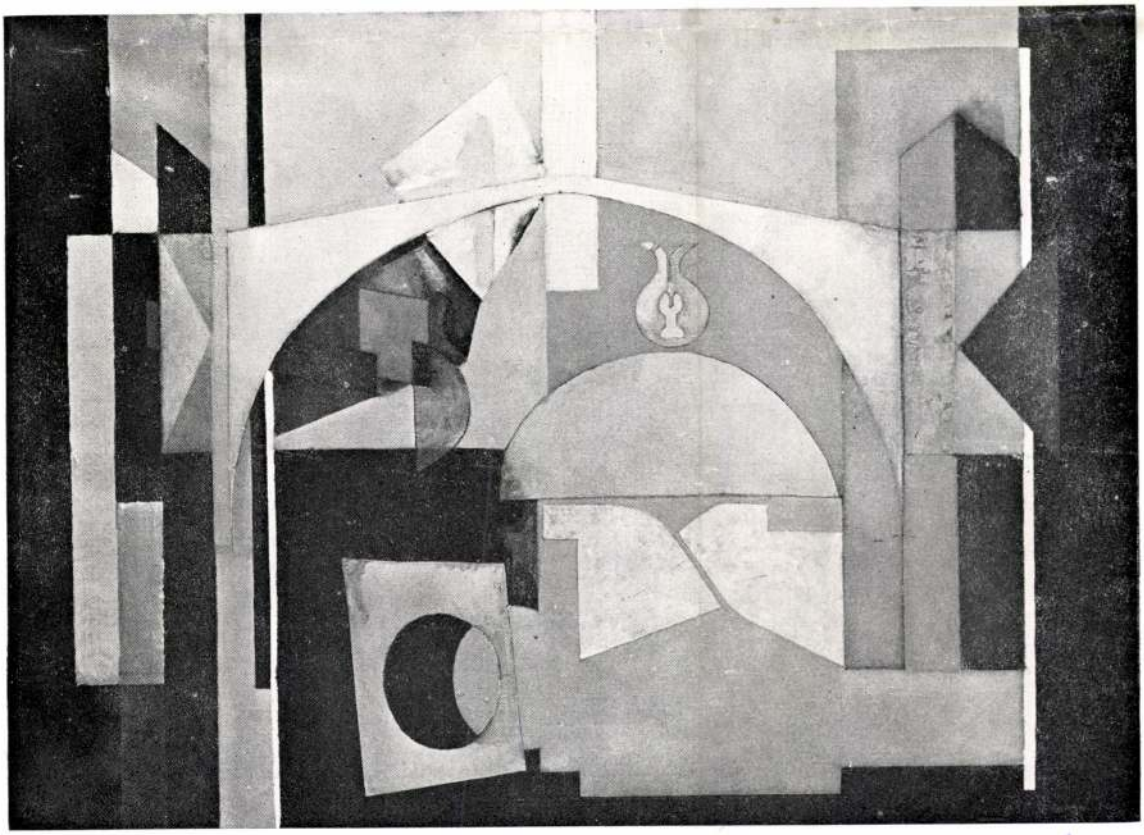

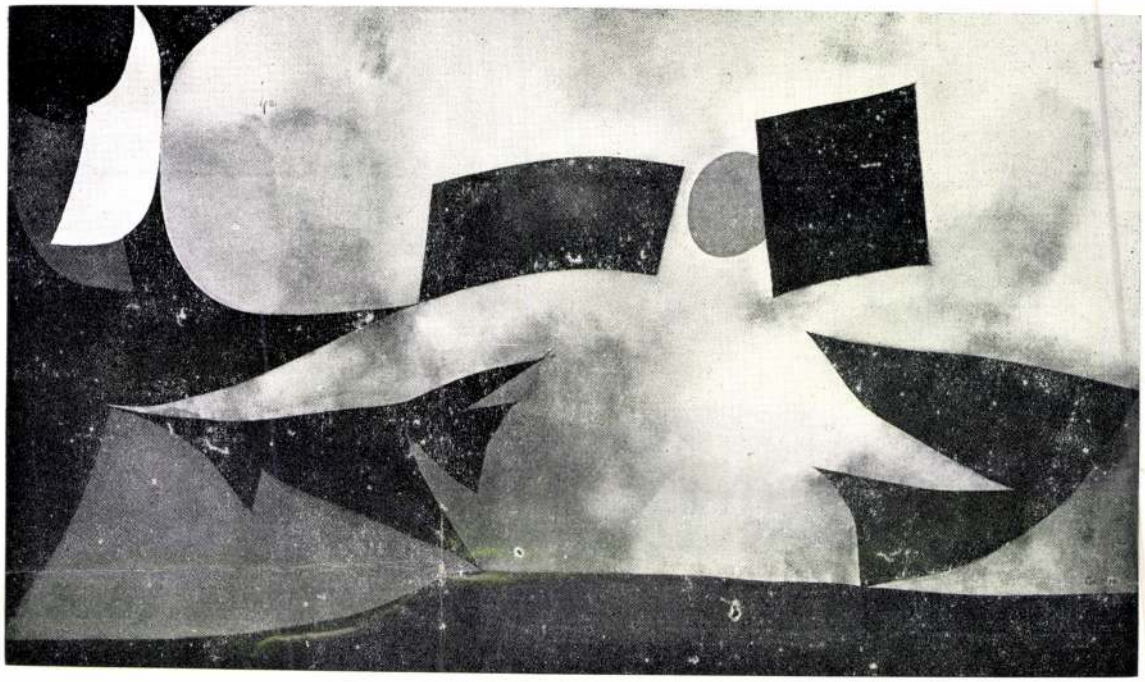

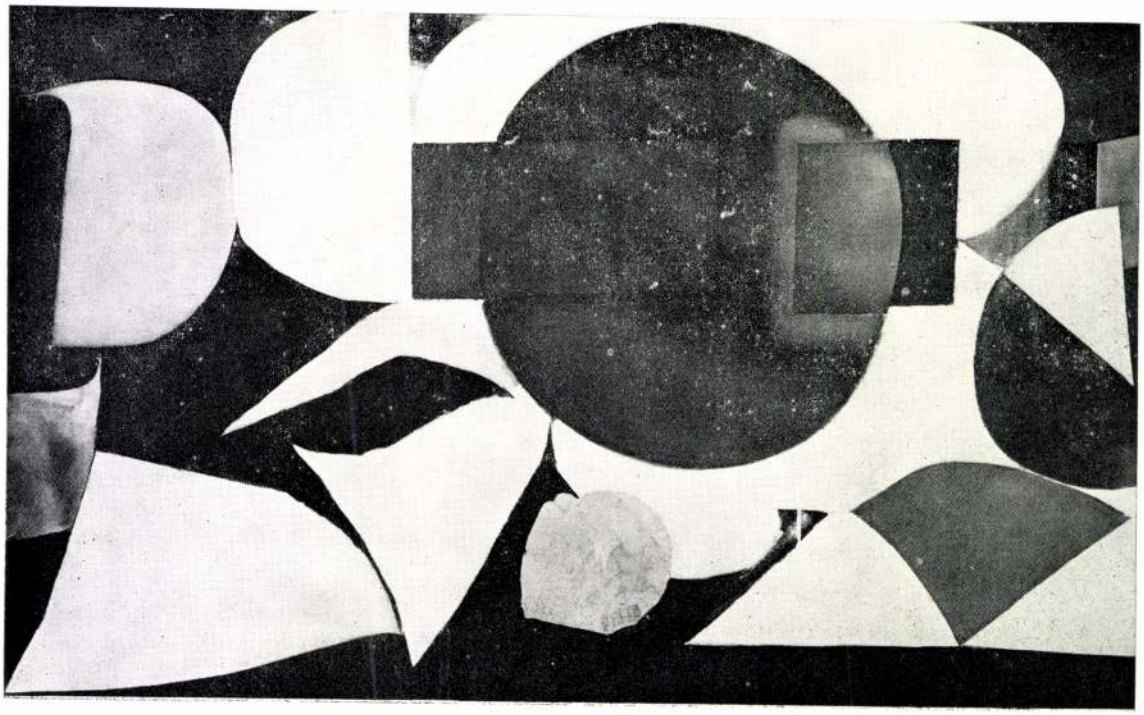

LÁNCZ SÁNDOR

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

Szentendre – Gerzson Pál

A kortárs művészettel foglalkozó művészettörténet-írás – csak látszólagos az ellentmondás a kortárs és a történet fogalma között – legérdekesebb – és legvitatottabb – kérdései közé tartozik hazánkban a szentendrei művészet alakulásának ügye. Már Ferenczy Károly óta látogatják a festők Szentendrét, majd 1928-ban alakult meg a Szentendrei Festők Társasága; a figyelem mégis azóta terelődött a városra, amióta itt bomlott ki Vajda Lajos életműve, s mellette jónéhányan indultak el innen művészi pályájukra, s Szentendrét vallották művészetük ihletőjének. A megjelent írások terjedelmes kötetre rúgnának: a viták középpontjában a „szentendrei iskola" léte vagy nem-léte áll; más szóval topográfiai fogalom-e a magyar modern képzőművészetben Szentendre vagy szellemi, azaz kibonthatók-e a harmincas évek végén, a negyvenes évek elején keletkezett művekből bizonyos közös vonások. A vita még korántsem tekinthető lezártnak, noha az kétségtelen, hogy azok a művészek az itteniek közül, akik a felszabadulás után az „Európai Iskola" közösségéhez tartoztak, egy konstruktív, szimbolista vagy sajátosan magyar szürrealista irányzat képviselői: ezeket szokás „szentendrei iskola", vagy „szentendrei festők" elnevezéssel illetni.

E rövid áttekintés is jelzi, hogy eléggé összetett problémával állunk szemben; kibogozását még csak nehezíti a művészek érzékenysége. Az egészet tovább bonyolítja az, hogy a közelmúltban új művésztelepet avattak Szentendrén, s itt egy tucatnyi fiatal művész telepedett le. De már őket megelőzően is jó néhányan választották alkotó tevékenységük színhelyéül a kies várost. Ezek közül a fiatalok közül csak viszonylag kevesen vállalták fel a „szentendrei festészet" hagyományait – abban az értelmezésben, ahogy azt fentebb, az Európai Iskola esetében jeleztük. A kérdés: mi a változás napjainkban? Alkalmazható-e egyáltalán a „szentendrei festészet" kifejezés napjaink művészetére vagy tágabb értelmezésben a „szentendrei művészet" fogalma, vagy csupán úgy, hogy „művészet Szentendrén"? Hiszen az előbbiek közé eddig sem sorolt be amúgy igazán a fauves hagyományokat továbbéltető Czóbel, sem a nagyszerű Ilosvai Varga István, Pirk János, hogy a Szentendrei Festők Társaságának más tagjait ne is említsem. Röviden: *mi a helyzet ma Szentendrén?* Erre a kérdésre keresett választ az a kiállítás, amely a Magyar Nemzeti Galériában került megrendezésre. Ez 1975 végi állapotában „merevítette ki" az itt élő és idetartozó művészek munkássága szüntelen változásának folyamatát, s így teremti meg az alkalmat arra, hogy szembenézzünk a felvetődő kérdésekkel. Ezt azonban nem segíti a fanyalgás, mely szerint a Galéria „felparcellázza" a magyar képzőművészetet, sem az, hogy más – részlet-témákat – javasolunk az egész helyett. A kiállítás rendezője, Mucsi András művészettörténész alapos és körültekintő munkát végzett a művek kiválogatásával és azok értelmező elrendezésével.

Mielőtt a művek taglalásához kezdenénk, számba kell vennünk egy alapvető változást a város életében. Míg korábban – talán nem tévedünk, ha ennek határát az ötvenes évek végében jelöljük meg – arról beszélhettünk, hogy Szentendre viszonylag zárt település és ez segítette az itt élő, és idetartozó művészeket abban, hogy az általánosan elfogadott illuzionista valóságábrázolással szemben – e település sajátosan összetett szellemiségéből merítve, attól áthatva – egy másfajta képi világot termetsenek, napjainkra ez a zártság feloldódott. Ma már a város alig

több, mint egy pezsgő szellemi életet élő, gazdag múlttal rendelkező fővárosi elő- város. Szentendre jellege változott meg: s ez nem maradhatott hatás nélkül az itt keletkező alkotásokra sem. Ennek nyomait megtaláljuk a kiállításon is.

A tárlat nagyszerű művekkel tiszteleg a közelmúltban eltávozottak emléke előtt: mind *Kmetty János*, mind pedig *Czóbel Béla* nagyszerű művekkel van képviselve. Mellettük a régi „szentendrei festészet" képviselőinek művei sorakoznak: a legszembetűnőbb művészetük megújulása. *Anna Margit* művészetében egyre erősebben árad az a merészen torzító, a vásári giccsek színeit kölcsönző képi világ, amelyben az élet elemi megnyilatkozásairól, az emberi együttélés hosszú századok során kialakult, de napjainkra megfakult konvencióiról vall. Egyfajta triviális művészet felé hajló világ ez: attól csak egy hajszál választja el, de éppen ettől válik nagyszerűvé. Igényessége, gondolatai mélyen gyökereznek mindennapiságunkban: konvencióinkat támadja. Közülük is kimagaslik a tárlaton bemutatott Bohóc, e sorozatának chef-d'oeuvre-je: ezen megrázó módon szól a clown-pár – ez a képek nyelvén többnyire magát a művészt jelenti – extrémen zaklatott életéről. *Bálint Endre* művészetében összefoglalásnak lehetünk szemtanúi. Kevés művészünk jár ilyen elszántsággal a magaválasztotta nehéz úton. Miután felismerte a mítoszteremtés lehetetlenségét és elveszett – az elidegenedés következtében – a tárgyábrázolás valaha létező totalitása, a népi kultúra és az anyagi világ emlékeinek jelentés-maradványait fogja egy bálinti színvilág visszafojtott gazdagságával nosztalgikus szellemidézésébe. A „déjà vu"-t emeli fájdalmas, szívszorongató költészetté: s most „nosztalgikus szürrealizmusának" (Szabadi) újabb állomásaként ikonosztázokban fogja egybe a tárgyakat és lebegő alakokat. A motívumok ez új, teljesebb együttese a színek közegében különös, egyéni asszociációkká formálódik. *Szántó Piroska* a természet – s benne és általa az élet – olthatatlan szerelmese. Az utóbbi esztendők az ő művészetében is a gyors beérés, magáratalálás évei: elmélyült, gazdagodott. Gazdag változatosságú alkotásain mindig ugyanarról szól, ha más-más szimbolikával is: a gyász és a remény, az elmúlás és a fennmaradás, a kétség és a megbizonyosodás dialektikája foglalkoztatja. Míg korábban fehér alapon dolgozott, most tért rá a fekete alapú képekre, s az ezekre épülő zöld–fehér színvilággal vall arról, hogy minden gyötrelem ellenére a megújulás, a természetből áradó fény segít győzelemre mindnyájunkat. Nagyszerű alkotásai a látszólagos pesszimizmus ellenére is alapvetően optimisták, az élet nagyszerűségét igenlik. *Vajda Júlia* is új korszaka képeivel jelentkezik: korábbi alkotásainak finom, puha színekből szőtt folt- és vonal-struktúráit, amelyek folyammal átszőtt terep hatását keltették, s a művész sorsát valami köztes állapotnak fogták fel, most változatos formájú, többnyire négyszöghöz közeledő szabálytalan alakzatok váltották fel: ezeket a képmezőn laza láncolatban szórja szét; közülük néhányat színnel tölt ki. Az új, talányos alakzatokkal új összefüggéseket feszeget.

Barcsay Jenő művészete korábban hatalmas ívet írt le a természeti kép tisztázott rendszerbe építésében, majd a színbeli konstruktivitás képi törvényeit kutatta; újabban kvázi-figurák, félig nyitott ajtók és ablakok többértelműen asszociálható képi rendjét építette ki. *Deim Pál* művészete vezet át bennünket a „szentendrei festészet" klasszikusaitól napjaink művészetéhez. Talán ő az egyetlen, aki szinte teljességében felvállalta a szentendrei örökséget: Vajda, Gadányi és Barcsay művészetének egybeötvözésével alkotta meg, építette ki képi világát. Művészetében a provinciális barokk, a szerb szakrális hagyomány, meg az emberalakok jelzései fondónak össze; az organikus és a dekoratív szintézisét teremtette meg, egy nagyon áttételes képi jelentéssel. Műveinek e nagyon steril világában is meg tudta őrizni a mese és a mítosz csodáját. Kiemelkedik közülük napjaink ismeretlen katonájának síremlék-terve, a „Minden értelmetlenül elhalt ember emlékére" monumentuma.

A „szentendrei festészet" hagyományaihoz kapcsolódik két fiatal művész alkotásaival: mindkettő a mítoszteremtéssel próbálkozik. *Klimó Károly* festészetében azonban a látvány már alig-alig sejlik fel, csupán a képcímek utalnak rá vissza. Igen jellegzetes „piszkos" színei a bálinti színképzés módját követik, s a motívum

– pontosabban ennek töredékei – ebbe épülnek bele. *Kóka Ferenc* műveit egy, a szürrealisba oltott líraiság jellemezi, amelyekben életünk képeit az emlékezés szintjén kívánná egy modern mítoszba egyesíteni. Ennek lehetetlensége teszi töredékessé mindkettőjük munkásságát, noha különösen Klimó alkotásai igen finomak, gazdagok.

Ezzel nagyjában-egészében végeztem is a régi változásainak felmérésével; nem kívánok itt mindenkiről szólni, aki a kiállításon szerepel, sokkal inkább a jelenség vizsgálatára szorítkozom. Az új gondolatokat tolmácsoló alkotások közül elsőként *Korniss Dezső* képeiről kell szólni. Korniss mindig is a saját útját járta: a felszabadulás utáni évek – sikertelen – mitológia-teremtési vágya után a szerkezetes alakzatokban csurgatott vonal relatív automatizmusa foglalkoztatta. Az elmúlt évek során a szürmotívum-sorozat tagjaival lépett a nyilvánosság elé. Legújabb műveiben geometrikus formákat alkot, sík háttér elé vont párhuzamos vonalakat: ezekben igen elvontan, szűkszavúan fejezi ki magát. Nem túlzás talán e képeket a jéghegyhez hasonlítani: a látható rész inkább csak utal arra, amit ki akar fejezni velük. Ha értelmezni kívánjuk e műveket, az is csak áttételes módon lehetséges: olyan fogalmakkal társíthatók, mint a tisztaság, mely strukturálisan az idegen szubsztanciáktól való mentességet, morálisan a megtisztítottat, metafizikus voltában pedig az abszolútat, a véglegest foglalja magában. Színei az ún. posztkubista térre alapozódnak, azaz a síkfelület különös hangsúlyt kap s kerüli az átmetsződéseket. Így Korniss új alkotásai elsősorban vizuális és fogalmi sztereotípiáinkat kívánják támadni. Közel áll ez a gondolat az Anna Margit képeihez is: míg azonban Anna sohasem lép túl a képalkotás bizonyos konvencióin, s ez szorosan egybekapcsolja őt a közönséggel, Korniss nemigen ügyel arra, hogy nézői közül hányan képesek őt követni meredek útján: alig ad fogódzót számukra. Képi világa ezúttal alig több szegmentumnál, meglehetősen szűkösnek tűnik: nem ad megbízható segítséget sem a világ elrendezéséhez, sem az ítéletmondáshoz, amely pedig korábban munkált művészetében – csupán a tiltakozás hangja szól belőle. Rokon az ő alkotásaival a *Gy. Molnár Istváné* is, aki a hard-edge szigorú, elvont konstruktivitásának útjára lépett grafikáival. Mindkettőjük útja a látható természeti világgal való szakítás, és a matematikai alapú és elvontságú formateremtés: céljának a valóság jelenségei mögé való behatolást, a valóság struktúrájának a felfedezését is vallja. A kitűzött cél és a megvalósult mű között azonban óriási szakadék tátong: mindez azonban elsősorban korunk művészének nehéz helyzetét tárja elénk.

A többi festő és grafikus munkássága is a magyar piktúra hagyományaival – még a Szentendrén megújított hagyományaival is – radikális szakítást mutatja, s inkább a kortárs egyetemes művészet irányzataival mutat rokonságot. *Bartl József* és *Csik István* festményei azonban alig lépnek túl azon a szinten, amit tapintatosan „követői" szintnek nevezünk. *Kocsis Imre* hiperrealista felfogásban festett képeivel szintén látásmódunk konvencionalizmusát, beidegződöttségét támadja: a fotó precizitásával látott tárgyak bemutatásával kérdőjelezi meg azt a képet, melyet a technikai eszközök nyújtanak a körülöttünk levő világról. Ezzel a nagyon tárgyias, „sachlich", a legapróbb részleteket is bemutató előadásmóddal tehát Kocsis Imre nagyon is közel áll gondolatiságban Korniss és Gy. Molnár szubtilis elvontságához.

Új vonása Szentendrének a szobrászok léte. Alkotásaik igen eltérőek, mind szellemiségükben, mind a művek színvonalát illetően. *Papachrisztosz Andreasz* bemutatott bazalt-portréi igen kevéssé voltak képesek azonosulni az ábrázoltak egyéniségével, megmaradtak a külsőség szintjén. Mélyebb, gazdagabb a *Ligeti Erika* plasztikai világa: Arnolfinije a Van Eyck-i alak újjáteremtésével sajátos kettősséget, múlt és jelen különös, Szentendrén amúgy is jelenvaló elevenségét fejezi ki. *Asszonyi Tamás* érmei ezúttal is finoman elgondoltak, érzékenyen mintázottak. A többi plasztikai alkotás ahhoz az egyetemes áramlathoz igazodik, mely visszanyúl a geometriához s annak formakánonjából származó elemeken alapulva, építi önnön világát. A legteljesebb értékűnek az architektúrával is összhangba kerülni kívánó *Farkas Ádám* szobrai bizonyultak; művészetét láthatólag Vajda Lajos késői rajzai inspirálták – akár-

csak a *Rajki László*ét is, de ő nem tud túllépni ezen – Farkas szobrai e mezsgyén indulva, bontják ki a problémákat térben. Legkifejezőbb művei közül a „Dunaparti szobor", mely szimmetriára, az elemek tökéletes egyensúlyára épül, s a két tag kör alakú, térben kibomló kiöblösödése olyan meghitt intimitással hajlik egymás felé, mint két szerelmes. A tiszta geometriával konstruált, arra épülő műbe is belepakodott – akarva, nem akarva – az emberi érzelem: ez emeli túl a művet az elvont számításon. *Csikszentmihályi Róbert* munkásságában is örvendetes változás figyelhető meg. Művészete mindig is erősen az anyag vonzásában maradt, legyen az élő fa, vagy a földből előkerült rozsdás vas-forma. Most túllépve a naturalizmuson, a kubizmus tér-plasztikáira emlékeztető, de nagyon expresszív formavilággal kívánja ábrázolni, megragadni a mozgást. „Aréna" című kompozíciói a ló-test tömegének igen erős átírásával, megnyújtásával egyszerre fejez ki valami ősit és ma jelenvalót.

A számbavétel után az összegezés maradna hátra – úgy gondolom azonban, ez már elhagyható: az elmondottak beszélnek önmagukért. Szentendre, e kies Pest-környéki város, betöltötte művészettörténeti szerepét: napjainkban otthont ad egy sereg művésznek. Ezek között van ilyen is, olyan is, akárcsak Pesten, Miskolcon, Vásárhelyen, vagy máshol ebben az országban, vagy szerte a világon. Ez a kiállítás egyik legérdekesebb – korábban is sejtett, de most művekkel is alátámogatott – tanulsága.

*

Gerzson Pál műveit a közelmúltban láthattuk a Műcsarnokban. Főiskolai tanulmányait 1953-ban fejezte be: így alkotásai, művének kialakulása ugyancsak érdekes kérdést vetnek fel: hogyan újult meg a magyar képzőművészet az után a cezura után, amelyet az ötvenes évek elejének helytelen művészetpolitikai intézkedései eredményeztek? A hagyomány szerves fonalának megszakadása után – minthogy vissza kellett térni a 19. századi festészet kiapadt medréből – az egész nemzedékre a *hogyan* kérdése meredt. A kivezető utat több irányban keresték a fiatalok. A legismertebb a Kondor Béla útja: Hieronymus Boschtól éppúgy nyert ihletést, mint a szürrealizmus vízióitól és az expresszionizmus indulatiságától, s a reneszánsz mesterek szívósságával és állhatatosságával hozta létre szimbólumteremtő gondolati festészetét. Más utat jártak meg azok, akik az alföldi festészet világához csatlakozva, ember és természet, ember és munka öröknek és változatlannak vélt kapcsolatára építettek Vásárhelyt. Újabb lehetőséget találtak azok a művészek, akik a Vajda Lajos példáján, valamint az Európai Iskola szürrealista szárnyának munkásságán kívántak épülni: ők az ikonok önfelmutató festészetéből igyekeztek saját útjukat kibontani. A posztnagybányai piktúra Bernáth Aurél képviselte világából kétfelé vezetett út: az egyik a Csernus Tiboré, aki túllépve a látvány festői szépségein, a tárgyi világ motívumait a konkrétság érzékiségével állította reflektorfénybe, s e fokozottan hangsúlyozott motívumokat új összefüggésbe helyezve, teremtett új szimbólumokat. A másik út a Kokas Ignácé, aki ugyan sokkal lassabban, körülményesebben – már ahogy ez természetéből adódott – alakított ki egy nagyon kötött, moralizáló, töprengő sejtelmes világot, amelyben a látvány mind átírtabban alkalmazott jegyeiből épített szerkezetet.

Gerzson Pál más utat keresett magának. A magyar festészet egyik folytathatatlannak vélt útját folytatta: Egry művészetéhez kapcsolódott piktúrája. Többször hangsúlyozta nyilatkozataiban, hogy képi világának kialakításában Cézanne és Egry inspirálta. Hogy Cézanne miképpen vonzotta, talán nem kell boncolgatni: a 20. század festészetének igen sok alkotója vezethető vissza a „múzeumok művészetéhez" hasonlóan festett képeire. Egry példája és útja, képeinek konstruktív világa többféle módon is inspirálta Gerzsont; vonzotta maga a példa is, azé az Egryé, aki a századelő egyetemes piktúrájának változásaira ráérezve, a Balaton világában lelte meg e változások hazai realizálásának módját. De hatott Gerzsonra minden bizonnyal az a színekre épülő rendbefoglalt képi világ is, mely a húszas-harmincas évek nagy alkotásait jellemzi: a színek jelképi értékének alkalmazása, az a szilárd, de rejtett

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-968, 337-748, 340-726
JELENKOR
1976
8
Gerzson Pál
festőművész

szerkezet, mely az Egry képek sajátja. De nem maradhatott hatástalan az a társadalmi felelősség, a szabadság vágyának az az elementáris kisugárzása, a mély gondolatiság sem, mely Egry művészetéből árad.

Gerzson keményen megküzdött önnön szuverén képi világának a kialakításáért. A hatások – valóságos vagy vélt hatások – egész sorát szokták felsorolni. Németh Lajos például egy korábbi írásában Domanovszky és Hincz példáját említi a magyarok közül, de ennél is fontosabbnak tartja a kubizmusnak, illetve az ebből sarjadó irányzatoknak a tanulmányozását. A jelenlegi kiállítást méltatók Kandinszkijt emlegetik, Kleet és Martynt. Mellette legalább ennyi joggal emlegethetnők a futurizmust – a mozgás funkciójaként megjelenő teret – és Henry Moore-t: a tér és a plasztikai forma egymásbafonódását, a belső energiák kifejezésének eszközeit leste el tőle. Mégis azt kell mondanunk: aki ennyi mindenkitől tanult, az talán mégis legtöbbet önmagából merített. Gerzson következetes, átgondolt munkával jutott el a látvány lefestésétől, annak hangulati értéket képviselő visszaadásától egy szuverén piktúráig. S hogy e hatásokat mind felismerjük vagy felismerni véljük, annak oka munkamódszerében van. Mindig a látványból indul el: az élmény mindig elsődleges jelentőségű nála. Ezt azonban saját képalkotása szempontjából értékeli, elemeit átrendezi, s a motívumokat, vagy azok választott részleteit újfajta szerkezetbe rendezi. Ezt jól láthatjuk sorozatain: egy-egy téma többször visszatér, más-más megoldási szinten; egymás mellett több téma foglalkoztatja, s egyszerre több képen dolgozik. Végül is a természetből nyert motívumkincs újjáteremtődik a képeken: a tektonikusan rendezett világban a részletek formai gazdagsága, a színek sokrétű, de mindig gondosan összehangolt változatossága egyaránt jelképes. E jelképek néha nehezebben követhetők, máskor kézenfekvőbbek, de mindig egy kérdéskör körül mozognak: ember és társadalom kapcsolatának problémáiról szólnak. Az egymással szembeállított két fej az életben, a társadalomban meglevő kettősségek, egymást feltételező és tagadó ellentétek kifejezője; a madár sűrűn megjelenő alakja általában a lélek kifejezője, de nála nem egyszer a sors vagy az emberi tragikum értelmezésében szerepel; a természet gazdag burjánzása az élet gazdagságát, mindig megújuló voltát példázza.

Az utóbbi évek során Gerzson művészete változott: előbb feldúsult, majd egyszerűsödött. A változást jól jelzi az *Egry* című kép két változata. Már korábban is tapasztaltuk, hogy az anatómiai hűséget képein a gömb- és hengerszerű idomok architektonikus rendje helyettesíti. A két képen a kompozíció hangsúlyát a kör- és téglalap-formák cirkuláló ritmusa adja, két kürt-forma bekapcsolásával. Míg azonban az első változat dekoratívabb, síkszerűbb felfogásban épült, forma- és színvilága is egyszerűbb, addig a második a színek fény-telítettségével válik gazdagabbá, a színes hajló formák teret építenek, de egymásmögöttiségükkel és el-elmozdulónak ható vonalaikkal mozgást is. Így az *Egry II.* című képen Gerzson olyan komprimált képi önkifejezésig jutott el, melyben festészetének egyik csúcsát üdvözölhetjük.

Innen szükségszerűen vezetett tovább az út a kifejezés egyszerűsödéséig. Az *Egry II.* motívumokkal gazdagon telített képsíkját egy sokkal egyszerűbb, de mindig nagyon színes képi világ váltotta fel. E művein a formák száma mérséklődött, ezzel arányosan viszont megnőtt a méretük. S ami az új képeket jellemzi: még nagyobb szerephez jutott a szín – mind annak téri értéke, mindpedig szimbólumhordozó szerepe. S amit külön is alá kell húzni, mert napjaink magyar festészetében nem gyakori jelenség: Gerzson annyira érzékletesen-szépen festi képeit, oly gazdagon, finoman, érzékenyen traktálja egymáshoz illesztett színeit, hogy alkotásai a gondolat gazdagsága mellett a látvány örömét is nyújtják a nézőnek. E képeinek központi mondanivalója a társadalomban élő ember természeti meghatározottságának gondolata; a városhoz kötött ember örök vágyódása a naphoz, a vízhez, a termőföldhöz. A képeken a szerkezet olykor szilárd, feszes; a legutolsó műveken pedig, ahol már csak néhány nagyméretű forma és szín vall az ember és a természet kapcsolatáról, határozatlan téri értékekre épülő lebegést figyelhetünk meg – akárcsak Egry utolsó korszakának nagy képeinél. S talán a legnagyszerűbb műben csúcsosodnak e nagyszerű értékek: a *Nap* közel másfél méteres vásznának csupán a jobb felső sarkában

feszül egy sárga kör, s előtte-mögötte a barna-pir
des szürke színben pompázik, melyet csupán eg
tör meg. A Balaton világának, Egry „mindent jel
modern felérzése ez a kép.

Gerzson Pál az avantgarde-analizisek elvégzé
tott, amelyben a festészet eszközeivel vall – min
nak engedve – a társadalom gondjairól, felelősséget vállalva érte, mint annak neveltje és mint az új generáció nevelője.

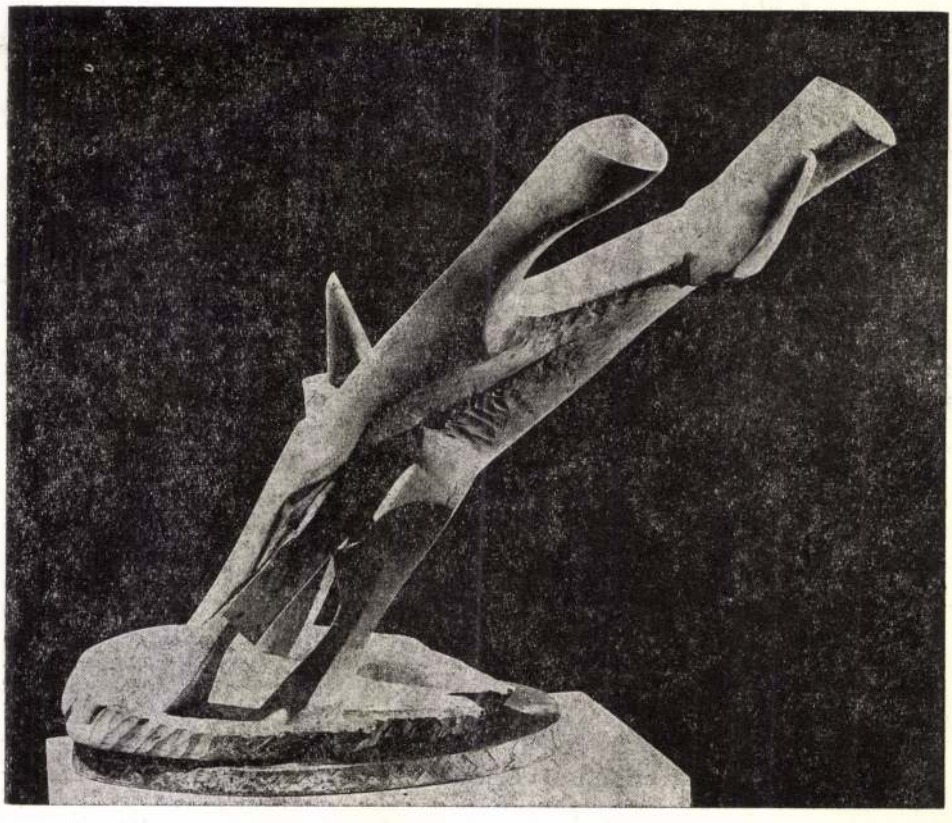

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész

1021

– Sokoldalúság és változatosság jellemzi a katonák mai életét tükröző képzőművészeti seregszemlét – mondta Gerzson Pál

— A bélapátfalvai hatalmas cementgyár építésén részt vevő katonák elismerést érdemlő munkáját nyáron a művésztársaimmal együtt közös kirándulás keretében tekintettük meg. Ez a nagyszerű élmény ihlette Sugár Gyula festőművészt is, aki a Kulturális Minisztérium különdíját kapta „A bélapátfalvai cementgyár építése" című művéért — magyarázta Gerzson Pál. — Sugár Gyula ezen a montázstechnika sajátos eszközeivel készült képén, egymás mellé illesztett, az építőmunkával kapcsolatos, mind-mind újabb gondolatot adtak a beszélgetésünkhöz. S gondolom, így voltak ezzel a kiállítás többi látogatói is.

Gerzson Pál azonban nem titkolta, hogy a zsüri korántsem volt elégedett a grafikusok pályamunkáival és felmerült az is, hogy a jövő évben jó lenne kisplasztikai alkotásokat is látni ezen a seregszemlén. És mást is javasolt:

— A közművelődés előtérbe kerülése azt sugallja — mondotta —, *hogy a kiállítás egy részét hasznos lenne bemutatni a nagyobb helyőrségi klubokban is, s egy-egy vidéki tárlatot követő beszélgetésen szívesen ott lennének a pályázaton részt vevő művészek. S jó lenne az is, ha a hadsereg képzőművész körei jó kapcsolatokat alakítanának ki a honvédelem gondolatát művészetükben is tükröző kollégáimmal. Felmerült az a gondolat is, hogy jövőre ezt a képzőművészeti seregszemlét nagyobb nyilvánosság előtt, például a Műcsarnokban rendezzük, és életrevaló az a javaslat is, hogy „A katona a magyar képzőművészetben" címmel rendezzünk nagyobb szabású kiállítást, ahol bemutatnánk történelmi festészetünk legmaradandóbb alkotásait is. Így válhatnának közkinccsé a „máig érő tegnapok" katonahőseit ábrázoló képzőművészeti alkotások.*

KACSÓ LAJOS

A MI HADSEREGÜNK

Beszélgetés GERZSON PÁLLAL a honvédelmi képzőművészeti kiállításon

Tenk László: Falatozó katonák

Harmadízben nyílt meg a Magyar Néphadsereg Központi Klubjában a Magyar Képzőművészek Szövetsége és az MN Politikai Főcsoportfőnökség által meghirdetett pályázatra érkezett legsikeresebb képzőművészeti alkotások seregszemléje. S ezen a harmadik országos tárlaton már megállapíthatjuk: a magyar képzőművészeti életnek jelentős eseménye a honvédelem gondolatát tükröző új alkotások kiállítása. A tárlatokon felsorakozó elkötelezett művészek évről évre élményihlette alkotásaikkal bebizonyítják, hogy a hazát védelmező katonák helytállása tág teret nyit a művészi képzeletnek.

A nagy érdeklődést kiváltó képzőművészeti kiállítás megnyitása után megkértük *Gerzson Pál* Munkácsy-díjas festőművészt, a képzőművészeti lektorátus zsürielnökét, hogy együtt tekintsük meg „A mi hadseregünk" című pályázatra érkezett legjobb műveket, s közben beszélgessünk a kiállított művekről és a három pályázat tanulságairól.

Beszélgetésünk elején két fontos dolgot tudtam meg Gerzson Páltól. Az egyik: most kétszer annyi mű, elsősorban festmény érkezett a képzőművészeti pályázatra, mint az elmúlt évben. A másik: a művészekre rendkívül nagy hatással van az építkezéseken dolgozó katonák helytállása, s jellemző, hogy az idén minden harmadik festményen ez az élmény tükröződik.

térben és időben távoli dolgokat, s ezek a temperaképen bonyolult, szemlélődésre késztető esztétikai renddé álltak össze.

Külön említést érdemel *Tenk László* fiatal festőművész, aki a kiállításon szereplő négy képével a KISZ KB különdíját nyerte el. Tenk László erőteljes színekből építkező technikájával értékes műveket alkotott a katonaélet hétköznapjairól. Különösen a „Falatozó katonák" című életképe nyerte meg a zsüri tetszését.

A beérkezett művészek közül *Nagy Ernő Sándor, Béres Jenő* és *Csavlek András* kapott a pályázaton díjakat. Az ő alkotásaik mennyiben jelentenek új színt a kiállításon?

— „A mi hadseregünk" című pályázat élénk visszhangot váltott ki a festőművészek körében, s ez nemcsak a beküldött festmények nagyobb számában mutatkozott meg, hanem abban is, hogy ezen a képzőművészeti seregszemlén az eszmei összetartozás mellett a legkülönbözőbb formai megoldások találhatók. Festőművészeink Nagy Ernő Sándortól Garabuczy Ágnesig saját hangjukon hitelesítették a katonaélettel kapcsolatos mondanivalót. Nagy Ernő Sándornak a „Hajnali átkelés", a „Célugrás" és az „Útegállás" című képei realisztikus művészi teljesítmények, míg Csavlek András „Felderítő lokátor" című képe modern eszközökkel, vizuális képzelettársítással tükrözi a légtér őrzőinek egyik támaszpontját.

Béres Jenő a katonaélet két pólusát, a harcgyakorlat drámai és a szabad idő idillikus perceit tükrözi sajátos hangvételű festményein. A díjakat kapott művészek közül figyelemre méltó teljesítménnyel rukkolt ki Bükkösi Gábor alezredes, akinek a kiállított képei közül kitűnt a „Télen" című festményeö amelyen a légvédelmi rakéta mellett őrségben álló katonát ábrázolt.

A kiállítási termet körbejárva külön megálltunk egy-egy rendhagyó festménynél. *Kovács Péter:* „Pajzs X", *Lóránt János:* „Átkelés". *Balogh Ervin:* „Építő katonák". *Garabuczy Ágnes:* „Búcsúzás" című festményei és *Kerti Károly* díjnyertes grafikái

Bálványos Huba: Építő katonák

Nagy Ernő Sándor: Útegállás

Fotó: NÉMETI PÁLNÉ

Bükkösi Gábor: Magasabbra

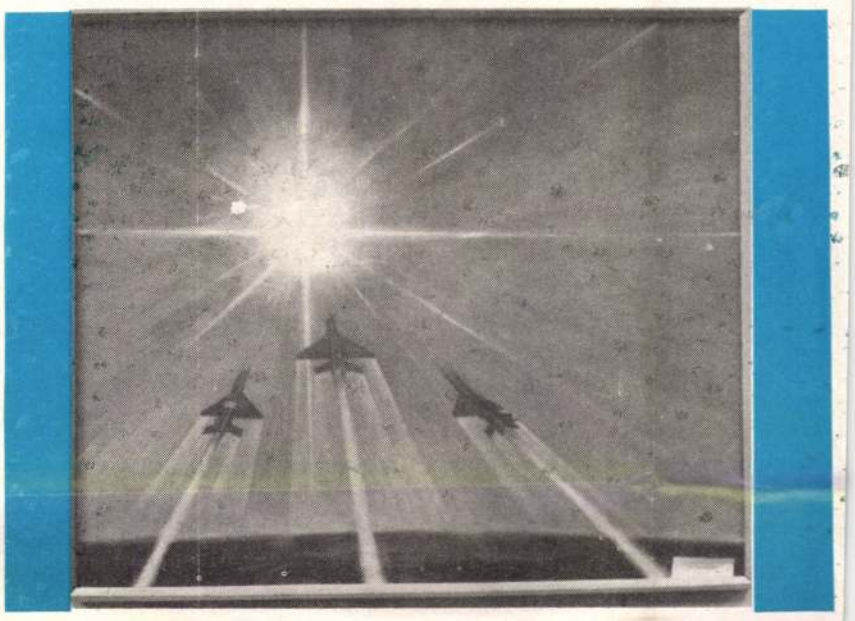

Népújságcsere
1976 NOV 27
SZOTHGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

STA-
A
1440 BP.
Pf. 22.

kában épített fel. A katonák 100 munkanapot vállaltak, amit több, mint négyszeresen túlteljesítettek!

Szeretném, ha erről a nagyszerű, szocialista társadalmi segítségről a Néphadsereg újság olvasói is értesülhetnének.

Elvtársi üdvözlettel:

KOVÁCS JÓZSEF
Verőcemaros

ÉGHÁZ
összefogással
igazuk

Krebsz József tanácselnök és az alakulat parancsnokai gyakran tartottak megbeszéléseket

zül sokan csatlakoztak a felhíváshoz, a KISZ-szervezet akcióprogramjába foglalta az építkezés társadalmi munkával való segítését.

Két és fél millióval olcsóbban

Még télen megkezdődtek a munkák. Hivatásos és sorkatonák dolgoztak hétvégeken az építkezésen. Hét közben csak keveset

A katonák segítségével csaknem félmillió forintot takarítottak meg

Az utolsó simítások

segíthettek, mert a kiképzés minden idejüket lekötötte. Azóta időközben az állomány egy része leszerelt, de az újoncok folytatták a munkát.

Gépekkel. anyaggal segített a szokolyai „Béke" Termelőszövetkezet, a Kőbányai Porcelángyár helyi üzemegysége, valamint a fűrészüzem is. De érkezett segítség az ország messzi tájairól: ottjártunkkor értesítették a tanácselnököt Egerből, hogy az országos hiánycikknek számító orvosi műszerszekrényeket az ottani gyár egyik szocialista brigádja soron kívül elkészítette. A társadalmi munkában részt vettek a falu pártszervezetének kommunistái is, akiknek szervezésében *Cserniczki László* alapszervezeti párttitkár vállalt fontos szerepet. És a borúlátóknak nem lett igazuk!

Az eredeti négymilliós tervhez képest végül 2,4 millió forinttal olcsóbban készült el az egészségház. Az elvégzett társadalmi munka egynegyede, a megtakarított összeg húsz százaléka a katonák segítségének köszönhető.

Érezhetően javul a betegellátás

Krebsz József, a nagyközségi tanács elnöke örömmel beszélt a falu új büszkeségéről:

— Jelenleg két orvosi körzet működik nálunk — mondta —, *és az átadás után most már érezhetően megjavul a lakosság egészségügyi ellátása: kezdődhet a rendszeres gyermekorvosi szakrendelés, s megteremtődik a feltétele a fogászati rendelésnek is. Szép otthonba költözik az anya- és csecsemővédelem, amely eddig szűkös körülmények között működött. A belgyógyász orvos szintén jobb feltételek között gyógyíthat. Munkájához nagy segítség, hogy az új komplexumban külön laboratórium is helyet kapott. Amint laboránsunk is lesz, a betegeket nem kell Vácra az SZTK-ba küldözgetni. Itt helyben gyorsabban elvégezhetik a szükséges laboratóriumi vizsgálatokat is.*

A nemcsak hasznos, de szép épületet november 6-án, a Nagy Október 59. évfordulójának előestéjén adták át rendeltetésének.

FURUCZ ZOLTÁN

Megkezdődhet a gyermekorvosi szakrendelés is

Fotó:
NÉMETI PÁLNÉ

ÚJ RENDELKEZÉSEK

Hivatásos katonák szakszervezeti tagságának folyamatosságáról

A szakszervezeti alapszabály módosítása következtében — a korábbitól eltérően — a fegyveres testületek hivatásos tagjai is folyamatossá tehetik szakszervezeti tagságukat. A rendelkezés szerint azoknak a hivatásos tiszteknek, tiszthelyetteseknek, akik a bevonulásuk előtt szakszervezeti tagok voltak és a korábbi tagságukat fenn akarják tartani, erre 1977. január 1-től lehetőségük lesz. Akik élni kívánnak e lehetőséggel, azoknak a hajdani tagságukat hitelesen igazoló okirattal jelentkezniük kell a szolgálati helyükön működő szakszervezeti bizottságnál, ahol új tagsági könyvet állítanak ki részükre. A továbbiakban havonta három forint tagdíjat kell fizetniük.

A havi három forintos tagdíj fizetése csupán a tagság folyamatosságát biztosítja. Ha a hivatásos katona az illetményének megfelelő progresszív tagdíjat fizet — a választhatóságot kivéve — teljes jogú szakszervezeti tag lehet.

A sorkatonai szolgálatban töltött időt a tagság fenntartásának kérelmezésekor el kell ismerni folyamatos tagságnak. (A rendelkezés megjelent az 1976. évi 24. sz. Honvédségi Közlönyben.)

Kedvezmény az alapképzettség pótlására

Azoknak a fizikai dolgozóknak a részére, akik nem végezték el az általános iskola nyolc osztályát — és néphadseregünkben a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatoknál, intézményeknél, szerveknél dolgoznak, — elő kell segíteni a hiányzó iskolai végzettség pótlását. A tanulmányok folytatására jelentkező fizikai dolgozók a sorállományú katonák részére létesített tanfolyamokon tanulhatnak. Ahol ilyen tanulási formát nem szerveztek, ott a legközelebbi általános iskolában szervezett tanfolyamon folytathatják tanulmányaikat.

A rendelkezés szerint a tanulmányokat folytató dolgozó a rendes évi szabadságán felül hat nap tanulmányi szabadságot is kap. A továbbtanulás költségeit néphadseregünk, illetve a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó szerv, intézmény, vállalat viseli. (Megjelent az 1976. évi, 23. számú Honvédségi Közlönyben.)

80 éve született Zsukov marsall

G. K. Zsukov nyolcvan évvel ezelőtt, 1896. november 19-én, Oroszország Kaluzsszkij kormányzóságának egyik falucskájában, Sztrelkovkában született. Szülei szegényparasztok voltak. Az első világháború idején, 1915-ben hívták be katonának a cári hadseregbe. A lovassághoz került kiképzést, majd a frontra irányították. 1917 elején kapcsolatba került a hadseregben is mind erősebbé váló forradalmi szervezkedéssel, majd 1918-ban az 1. moszkvai lovas hadosztály 4. lovasezredének önkéntese lett.

A polgárháborúban bebizonyosodott rátermettsége; 1923-ban már ezredparancsnok volt. A két világháború közötti időszakban folytatta katonai szolgálatát és tanulmányait. A Szovjetunió elleni fasiszta támadás napján a szovjet hadsereg vezérkari főnökeként a Főparancsnokság főhadiszállásának a tagja. A Nagy Honvédő Háborúban fontos beosztásokban részt vett a szovjet hadsereg szinte valamennyi jelentősebb hadműveletének tervezésében és szervezésében.

A fasiszta hadsereg szétverése után 1945-ben a Szovjetunió megbízottjaként vett részt a potsdami konferencián. A háború utáni időkben egészen haláláig a Szovjetunió marsalljaként — és honvédelmi miniszterként — a szovjet hadsereg erősítésén, a szocializmus és a béke védelmének szilárdításán fáradozott.

Jugoszlávia új történelme

A második világháború éveiben Jugoszláviát lerohanta és megszállta a hitlerista Németország hadserege. A jugoszláv nép azonban széles körű ellenállási mozgalmat bontakoztatott ki. A partizánmozgalom vezetésében és irányításában a kommunistáké volt a vezető szerep, ezért az antifasiszta felszabadító harc együttal forradalmi tartalmat is kapott. A jugoszláv nép a szovjet hadsereg segítségével nemcsak a fasisztákat űzte ki, hanem a belső reakcióval, a feudális és tőkés társadalmi renddel is leszámolt. Új államhatalmat hozott létre, amelynek célja a kizsákmányolástól mentes szocialista társadalom megvalósítása. Ennek a történelmi fordulatnak fontos eseménye volt harmincegy évvel ezelőtt — 1945. november 29-én — a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság kikiáltása. A Jugoszláv Kommunista Párt — később a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége — vezetésével a munkásosztály vette át a hatalmat. A szocializmus építésének eredményeit jelezte később az ország nevének megváltoztatása Jugoszláv Szövetségi Szocialista Köztársaságra.

A Magyar Népköztársaság és a JSZSZK közötti kapcsolatok különösen az utóbbi esztendőkben igen kedvezően alakulnak, s mind szélesebbé válik az internacionalista, sokoldalú együttműködés. Baráti viszony jellemzi a jugoszláv néphadsereg és a magyar néphadsereg kapcsolatát is.

Laosz nemzeti ünnepe

December 2-án emlékezik meg Laosz népe forradalmi és felszabadító harcokban elért győzelmeiről, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság kikiáltásáról.

A hátsó-indiai félszigeten elterülő 235 ezer négyzetkilométer területű és 3,3 millió lakosú ország népének több mint hat évszázados története során szinte szünet nélkül harcolnia kellett függetlenségéért. Hosszú ideje tartó gyarmati sors után — Laosz francia gyarmat volt, a második világháború idején pedig Japán szállta meg — 1945. október 12-én kiáltotta ki Patet Lao kormánya az ország függetlenségét. Az imperialista beavatkozások sorozata azonban polgárháborúhoz vezetett, amely hosszabb-rövidebb megszakításokkal 1973 szeptemberéig tartott. Időközben — 1969—73 között — az amerikai légierő kétmillió tonna bombát dobott Laosz területére. 1974. április 5-én ideiglenes nemzeti egységkormány alakult, végül az amerikai és a thaiföldi csapatok kivonulása után választott új nemzeti kongresszus létrehozta a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaságot.

A szabad és független Laosz a szocialista világrendszer legfiatalabb tagja. Nagy erőfeszítéseket tesz a háborús pusztítások nyomainak eltüntetésére, a szocializmus alapjainak lerakására. Ebben a testvéri szocialista országok — köztük hazánk — cselekvő szolidaritását, aktív támogatását élvezi. Nemzeti ünnepükön szívből köszöntjük a békés életét alakító, biztató jövőjét építő Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság népét és biztonságát védelmező fegyveres erőit.

alapállására [illegible]ndó írás tökéletes érzelmi és gondolati átélése jellemző, amelyhez azonban mindig hozzá tudja adni a maga sajátos alkotói többletét — ez hol a kérdéses íróegyéniség értelmi kiegészítésében, hol a vele szembeni distanciában nyilvánul meg. Mindenhez kritikus igénnyel, egyéni meglátásokkal nyúl, innen, hogy illusztrációi a szövegösszefüggésektől függetlenül is élvezhető, szuverén alkotások. Mesteri értője a könyvek hangulati szféráinak: Batsányi-képeit tüzes nyugtalanság hevíti, Csokonai-ábrázolásait évődő pajkosság, József Attilá-i kemény és tiszta veretűek, Voltaire-jait majd szétveti az életkedv, a vaskos humor. És sorolhatnánk hosszasan, egymás után. Hangulati trouvaillejait nem utolsósorban az okozza, hogy bátran merít az irodalmi művekkel egykorú képzőművészeti stílusok formavilágából, Mórus esetében a reneszánsz szimmetriából, Csokonainál a rokokóból, Vörösmartynál a klasszicizmusból, Hegedűs Géza Theseusánál pedig az archaikus motívumokból. Persze mindezt mai szemmel, modern vonalvezetéssel teszi, így nem reked meg a stílusok ígézetében, de nem is lesz hűtelen hozzájuk.

A fiatalok közül

Gerzson Pál

festőművész jelentkezett önálló tárlattal, képei két nagy termet töltöttek meg az *Ernst Múzeum*ban. 1953-ban végezte el a Főiskolát, ahol Kmetty és Domanovszky keze alatt tanult, 57 óta kiállító művész. Eddig csak egyszer, 1962-ben láttunk tőle nagyobb kollekciót, néhány képe azonban a Studió-kiállításokról is emlékezetünkbe vésődött.

Kétségtelenül egyéniség, bár elképzeléseit még nem sikerült maradéktalanul megvalósítani. Egyes képeit határozottan dekoncentráltnak éreztük a nézeti-hangulati, illetve a szerkezeti egység megoldatlan összehangolása miatt, aminek következtében jelképiségére sem tudtunk mindig egyértelműen ráérezni. Java alkotásai azonban mind kvalitásos, érett munkák.

Szemléletmódjában Picassot és Braque-t követi: a reáliákból indul ki, de szuverén világképe érdekében szelektálja, átértékeli, majd újfajta konstrukcióba rendezi a motívumokat. A lényegretörő szerkesztés mellett főként a színek szimbólikus jelentéstartalmára épít, a kompozíciós

A veszprémi 14-ek anyagából: VATI JÓZSEF: Csendélet

ritmusok mellett ezekből alakítja ki sajátos jelképrendszerét, amely az ember és a társadalom kapcsolatát hivatott megválaszolni. A kettősségek, az egyedek között fennálló feszültségek és harmóniák izgatják: a család, barátság, szerelem, fiatalság és öregség; a munkálkodó ember helye a világban, a természet titkos korrespondenciái, holt tárgyak és élőlények kapcsolata, eszmék, ideálok változásai (*Család I—VIII, Beszélgetők, Két fej, Földmérő-sorozat, Szabadban, Madár szoborral, Gondolkodó I—II*). Művészetének nagy erénye, hogy ezeket az alapjában véve absztrakt, lényegi mondanivalókat érzékletes, színes nyelven tudja elmondani, s hogy motívumkincse sokban merít a folklórból. Kiállított néhány intarziatervet, s két elkészült kompozícióit is, valamennyit ötletesnek, fantáziakeltőnek találtuk.

Az elmúlt esztendő egyik művészetpolitikailag is fontos eseménye, kilenc, a művészet társadalmi elkötelezettségét vállaló festőnk és grafikusunk Műcsarnokbeli közös szemléje az idén Veszprémben talált otthonra. A *Vegyipari Egyetem* aulájában azonban már

14 művész kiállítása

címmel került sor a folytatásra, mert a régiek mellé öt új képzőművész, Gacs Gábor és Zala Tibor grafikusok, Tar István és Kiss Sándor szobrászok, valamint Plesnivy Károly iparművész is felsorakozott. A tárlat a helyi lehetőségekből adódóan ezúttal jóval szerényebb volt, mint a pesti: egy-egy kiállítót alig féltucatnyi mű reprezentált. A minőségi színvonal ennek ellenére nem esett egy jóttányit sem: harcos, közéleti beállítottságú művekkel álltunk szemben most is, melyeket, úgy hisszük, csak Konfár Gyula és Sarkantyú Simon esetében nem előzött meg gondosabb válogatás. Az ő anyagukb[illegible] *portrét*, il[illegible] tudnánk kiemelni, míg a többiekéből majd mindegyik darabot. Ezek közül is nagyon a szívünkhöz nőtt Raszler Károly két *Ikarusza* és Stettner Béla *Fiatalok-sorozata*, melyek a két művész jelentékeny továbblépését, belső gazdagodását tükrözik.

Végezetül a *Badacsonyi Irodalmi Múzeum* érdekes kezdeményezéséről, a

Balatoni Almanach

címen létrehozott lírai kéziratgyűjteményről szeretnénk beszámolni. Azok a költőink, akiket az utóbbi években versekre inspirált a Balaton, a Múzeum kérésére nagyméretű rajzlapokra kalligrafálták fel legszebbnek ítélt balatoni verseiket, melyeket aztán gondos kezek tárlókba helyeztek el. Többen, így Weöres Sándor, Takáts Gyula és Kassák tréfás kis rajzokat is mellékeltek manuscriptumaikhoz, másokét jeles művészeink kísérelték meg illusztrálni, közöttük a tó és a táj olyan ihletett ábrázolói, mint Borsos Miklós, Bartha László és a Badacsony lábánál élő Udvardy Erzsébet.

A rendkívül leleményes kis bemutató, hisszük, ösztönzőleg fog hatni helytörténeti emlékhelyeinkre; szépen példázza, miként lehet a környezet nyújtotta lehetőségeket egy kis fantáziával „kitermelni", kamatoztatni.

TASNÁDI ATTILA

Badacsonyi distichon

Üdv! idegenforgalma a hajdan még békés Balatonnak.
Mind, aki nagy-nyüzsögőn geggyöli ősi tavunk,
salve a fejlesztők és pártfogolók seregének,
kiknek a lépte nyomán szépül a strand s a barakk
és szétszórt papiros, bádog-tok körben a parton
szebben tündökölő, míg süt a Hold vagy a Nap
s élelmet keres és hajszol külföldi turista
s gyors szandálja után itthoni nyalka magyar.

Weöres Sándor.

Weöres-manuscriptum Badacsonyból

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748/340-726

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész

SOMOGYI NÉPLAP

1984 DEC 1.

ÉT, KÖZMŰVELŐDÉS

Gerzson Pál művészete

1021

Hagyomány és jelkép

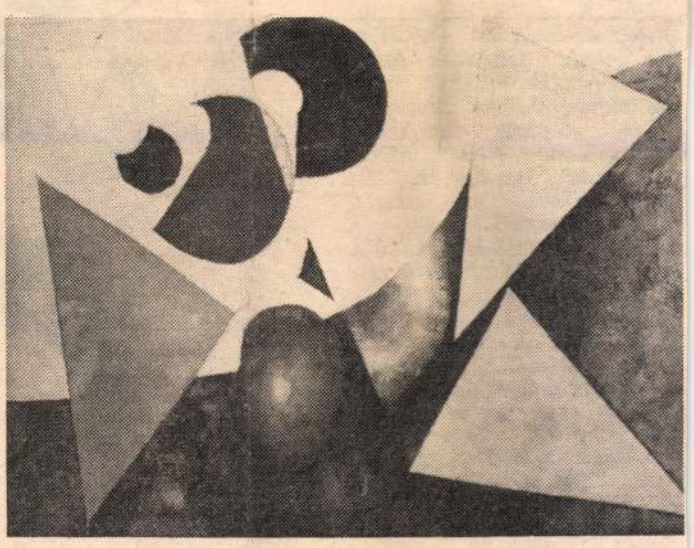

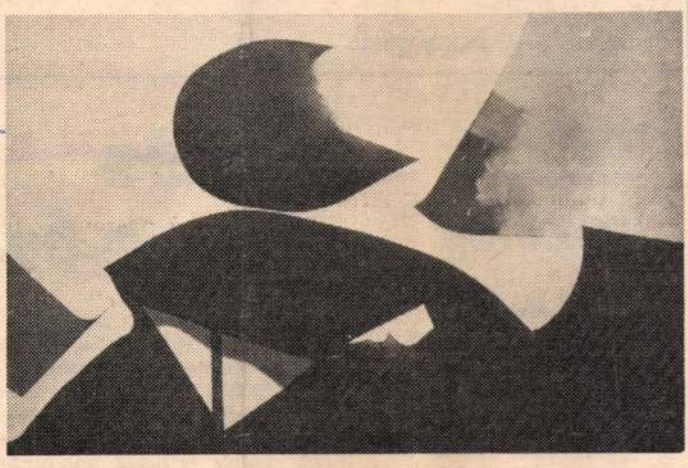

Múló kortársi divatok, hanyag esetlegességek, polgárpukkasztó virtuózkodások korában hősies Gerzson Pál Munkácsy-díjas festőművésznek, derékhadunk kiemelkedő tagjának feladatvállalása. „Célom a festészet becsületét megőrizni" — mondja Ernst Múzeum-beli gyűjteményes kiállításán. A kiállítás meggyőző erővel bizonyítja igazát: konok következetességgel épített stílusa a látványélménynek és az intellektualitásnak képi jelekbe sűrítését, széttört világunk művészeti újjáteremtésének igényét valósítja meg. Nem egykönnyen közelíthető meg műveinek mondandója, de megéri a fáradtságot, hogy elmélyüljünk látomásaiban. Töprengő, elmélyülő alkata kiáradó szenvedélyességgel párosul új műveiben, amelyeket Szigliget inspirált. Csak a lényeget kutatja és tárja fel a Balaton legfestőibb zugának tájaiban is. Alapvető élménye a szabad természet szín- és formarendje, a dunántúli táj hegyes-völgyes karaktere.

Ifjúsága is e tájhoz kapcsolja. A Baranya megyei Hirden született 1931-ben. Tanulmányait Kőszegen végezte. Innen került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol tanárai — Kmetty János, Domanovszky Endre, Hincz Gyula — hamar felismerték kiváló képességeit. Hincz Gyula 1960-ban az Iparművészeti Főiskola tanári karába került.

Szerencsés időben végzett, az ötvenes évek szűklátókörű dogmatizmusát elkerülve már az új törekvések zászlókibontásakor részt vett a kortárs magyar művészet alakításában.

Fiatalsága óta a konstruktivizmus áramlatának egyéni hangú követője. Európai tanulmányútjain egyszerre mélyedt el a múzeumok kincseiben és kortárs festők alkotásaiban. Képzeletét leginkább Cézanne, Picasso és Matisse vonzotta, a hazaiak közül pedig Derkovits és Egry munkássága. E mesterek nyomdokán újfajta képépítési rend, logikával jól megközelíthető asszociációs kapcsolatok jellemzik formanyelvét. Először kubisztikusan sűrítette a formákat, mint a pécsi Uránvárosba készített Sárkányeregetés és Kötélhúzás című pannóin (1962).

Sok vázlaton keresztül szűkebb és tágabb környezetének élményeit alakítja át képi világgá sajátságos logikai rend alapján. Először a természetet absztrahálja, síkokra és gömbökre egyszerűsíti, majd kalligrafikus vonalhálózatot feszít rájuk, ritmikusan elhelyezve, jelképes ábrázolásokkal. Ilyen jelkép például a madár, a szabad szárnyalás szimbóluma, de összekötőként az ég és föld között legújabb szigligeti képein is szerepel. A röppenő szárnyak évekig minden képén láthatók voltak, de háborús világunk fenyegetettségének jelképeként a fészkét óvó anyamadár szorongó szárnycsapkodásaiban az égitestek között kozmikussá magasodnak. Cézanne nyomdokán mértani struktúrában rendezi az emberfigurákat is, sőt ritkán arcképeket is készít ezzel a módszerrel, például az Egry portrén a fejet az atmoszférába oldott színes hasábokkal és síkokkal bonyolult képzettársításokkal a végtelenbe emeli. A formák hangsúlyozott mértani jellegével a század bonyolult, tudományos jelrendszerét tolmácsolja. A formákat erős ritmusba foglalja, ezzel adja meg képeinek dinamikáját.

Színlátása egyéni. Új képein az absztrakt formaadást az impresszionisztikus színkezeléssel párosítja. Festői nyelvújítása a mérlegelés és a szenvedélyes lobogás ellentétén alapul. Művei eddig is a nyugalom és a mozgalmasság képi egységét valósították meg, de most — mint mondja — „az emberi viselkedésformák áramlanak át képeimen a természetbe. Két fa, amelyet oly sokszor figyeltem meg, emlékezetemben mintha támadná, olykor mintha erősítené egymást. A természeti elemek körforgása, a nap, a hold, a csillagok járása, a felhők mozgása, a víz hullámzása csodálatos alakulatokat képes létrehozni. Nagyon szeretem Kazinczy finom árnyrajzait és gyakran egy-egy dombvonulat felidézi bennem profilját. Így szervül a múlt a jelenhez".

Antropomorf természetlátásában a Badacsony, a Rókarántó, a Királyné szoknyája szelíd lankái ismert profilokká alakulnak át; magányos óráinak megfigyeléseiben emberarcúvá lesznek a felhők, amelyek felett őselemek feszültségei viharzanak át egy-egy vérvörös gömbben, vagy narancsszínű felhőfoltban. Képei általában a nyárvégi, vagy az őszi balatoni színeket idézik, jellegzetes kontúrú hegyek, egy völgy, vagy ház emlékképével, színes síkok és mértani elemek ritmusába szorítva. Ez a sommázó, dinamikus képi rend kozmikus távlatot ad, predesztinálja a nagylélegzetű, dekoratív munkákra, melyeknek avatott, európai rangú mestere.

Brestyánszky Ilona

10

ESTÉLYI PULÓVER

Olyan nagy divat a kötött pulóver, hogy már estélyi modellek is elképzelhetők kötés és csipke kombinációjából. A rajzon látható pulóver elkészíthető sötétszürke, vagy szilvakék Ámor vagy Apolló fonalból, és a boltokban kapható fekete illetve sötétkék csipkéből. Nyers színű fonalat akkor válasszunk, ha van régi, finom csipkénk, amit még a dédnagymama horgolt, s nem sajnáljuk felszabdalni a váll és a seszli (deréktól csípőig érő széles fodor) céljára. Laza lustakötéssel dolgozzunk, s a csipke-kötés találkozásoknál megfelelő színű selyemszalaggal horgoljuk össze a darabokat. Csak az vágjon bele ebbe a munkába, akinek hobbija a kötés, nem sajnálja az időt, mert ezt a pulóvert csak nagyon ritka alkalmakkor — színházba, hangversenyre — illik hordani!

Szöveg és rajz: **Pálffy Judit**

Télapó közeleg

Télapó? Mikulás? Mindegy, hogy minek nevezzük, akár így, akár úgy, egyformán örömöt hoz a gyerekeknek. (Egyébként emlékszem, annak idején a gyerekeim „kitalálták": A télapót úgy hívják, hogy Mikulás.)

Vigyázzunk az örömre! Valamikor szokás volt a „rossz" gyereket azzal fenyegetni: „Ha nem fogadsz szót, akkor csak virgácsot kapsz a Mikulástól." Azután a gyerek valóban megkapta a virgácsot, ám mellette ott volt az édesség, a játék — egyszóval az ajándék. Így a gyerek igazán nem tudta, ő most „rossz" volt-e vagy „jó"?

Ha egy gyerek nem úgy viselkedik, amint azt szülei szeretnék, akkor valóban előfordulhat, hogy megbüntetik.

Lehetőleg ne a télapó büntessen — ez talán az első szabály a télkezdő ünnepekre.

És a második?

Nyugodtan eljátszhatjuk a játékot a kitisztított cipővel, a titokzatos éjszakai látogatóval. A gyerek vagy még olyan kicsi, hogy mesevilágába helyezi az egészet, vagy tisztában van a valósággal, de belemegy a játékba. Annyira belemegy, hogy ő maga is megpróbál ezt-azt becsempészni a szülők, a kisebb vagy akár nagyobb testvérek cipőjébe.

Mit tegyen ilyenkor a szülő? Csodálkozzon, örüljön annak, hogy nála is járt a Mikulás nevű télapó, de egy kis mosollyal, titokzatos [illegible]

Fűtés és egészség

A lakások és a munkahelyek fűtésekor mindig olyan „mikroklíma" megteremtésére törekszünk, ami az embernek jó közérzetet, úgynevezett „komfortérzést" biztosít. Ehhez szükség van megfelelő hőmérsékletre, többkevésbé egyenletes hőelosztásra, kellő nedvességtartalomra, az égéstermékek maradéktalan elvezetésére és a levegő rendszeres cserélődésére, a szellőztetésre.

Hogy egy helyiséget milyen hőmérsékletre célszerű felfűteni, az elsősorban rendeltetésétől függ. A szokványosan öltözött, nyugodtan ülő ember például általában 20—22°C között érzi jól magát, ez jelenti számára a „komfortzónát". A lakószobák, irodák, hivatali helyiségek hőmérsékletét tehát ennek megfelelően kell beállítani. Ahol a dolgozók megerőltető fizikai munkát végeznek, ilyen hőmérsékletnél már kimelegszenek, megizzadnak. Az izommozgás ugyanis — intenzitástól függő mértékben — fokozza az anyagcserét, növeli a szervezet hőtermelését. Műhelyekben, szerelőcsarnokokban és hasonló munkahelyeken ezért 12—18°C közötti hőmérséklet látszik ideálisnak. A fürdőszobákban és a zuhanyozókban körülbelül 24°C-nak kell lenni ahhoz, hogy az ott tartózkodók ne fázzanak.

A hideg környezet szerepe a különböző **hűléses betegségek** kialakulásában általánosan ismert. A túlfűtés káros **egészségi hatásaival** azonban már sokkal kevesebben vannak tisztában. Annyit mindannyian észreazaz a kályha körül mindig melegebb van, mint a szoba távolabbi sarkában. Kedvező viszont, hogy a cserép hosszú időn át képes tárolni a hőt. Jól kezelt cserépkályhával ezért a hőmérséklet nagyobb napi ingadozásai elkerülhetők. A vaskályha igen gyorsan felmelegszik, de gyakorlatilag csak addig ad meleget, amíg a fűtőanyag ég.

A jó közérzetet biztosító mikroklímához feltétlenül hozzátartozik a levegő kellő nedvességtartalma. Ott, ahol a fűtőtest felületi hőmérséklete 80°C fölé emelkedik, a légtérben állandóan jelenlevő por pörkölődik, ezért a levegő kiszárad. Ilyenkor gyakori a száj- és torokszárazság, a köhögési inger és a szomjúságérzés. Ez elsősorban a gőzzel üzemelő központi, illetve távfűtés esetén jelentkezik. Elektromos párásító készülékkel vagy egyszerűen kevés víz folyamatos párologtatásával lehet rajta segíteni.

Központi, etázs- és távfűtésnél káros égéstermékekkel gyakorlatilag nem kell számolni. A kályhák használatakor viszont nagyon lényeges, hogy megfelelő huzatuk legyen, ami biztosítja az égéstermékek maradéktalan elvezetését. Ennek érdekében a kéményt évente, a kályhát pedig — tüzelőanyagtól függően — megadott időközönként tisztítani kell.

A zárt, fűtött helyiségekben előbb-utóbb kedvezőtlenül megváltozik a levegő összetétele. A levegő kellő felfrissüléséről az ablakok időnkénti szélesre tárásával gondoskodjunk.

Gerzson Pál festő 1

LÁNCZ SÁNDOR

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

1.

Szentendre – Gerzson Pál

A kortárs művészettel foglalkozó művészettörténet-írás – csak látszólagos az ellentmondás a kortárs és a történet fogalma között – legérdekesebb – és legvitatottabb – kérdései közé tartozik hazánkban a szentendrei művészet alakulásának ügye. Már Ferenczy Károly óta látogatják a festők Szentendrét, majd 1928-ban alakult meg a Szentendrei Festők Társasága; a figyelem mégis azóta terelődött a városra, amióta itt bomlott ki Vajda Lajos életműve, s mellette jónéhányan indultak el innen művészi pályájukra, s Szentendrét vallották művészetük ihletőjének. A megjelent írások terjedelmes kötetre rúgnának: a viták középpontjában a „szentendrei iskola" léte vagy nem-léte áll; más szóval topográfiai fogalom-e a magyar modern képzőművészetben Szentendre vagy szellemi, azaz kibonthatók-e a harmincas évek végén, a negyvenes évek elején keletkezett művekből bizonyos közös vonások. A vita még korántsem tekinthető lezártnak, noha az kétségtelen, hogy azok a művészek az itteniek közül, akik a felszabadulás után az „Európai Iskola" közösségéhez tartoztak, egy konstruktív, szimbolista vagy sajátosan magyar szürrealista irányzat képviselői: ezeket szokás „szentendrei iskola", vagy „szentendrei festők" elnevezéssel illetni.

E rövid áttekintés is jelzi, hogy eléggé összetett problémával állunk szemben; kibogozását még csak nehezíti a művészek érzékenysége. Az egészet tovább bonyolítja az, hogy a közelmúltban új művésztelepet avattak Szentendrén, s itt egy tucatnyi fiatal művész telepedett le. De már őket megelőzően is jó néhányan választották alkotó tevékenységük színhelyéül a kies várost. Ezek közül a fiatalok közül csak viszonylag kevesen vállalták fel a „szentendrei festészet" hagyományait – abban az értelmezésben, ahogy azt fentebb, az Európai Iskola esetében jeleztük. A kérdés: mi a változás napjainkban? Alkalmazható-e egyáltalán a „szentendrei festészet" kifejezés napjaink művészetére vagy tágabb értelmezésben a „szentendrei művészet" fogalma, vagy csupán úgy, hogy „művészet Szentendrén"? Hiszen az előbbiek közé eddig sem sorolt be amúgy igazán a fauves hagyományokat továbbéltető Czóbel, sem a nagyszerű Ilosvai Varga István, Pirk János, hogy a Szentendrei Festők Társaságának más tagjait ne is említsem. Röviden: *mi a helyzet ma Szentendrén?* Erre a kérdésre keresett választ az a kiállítás, amely a Magyar Nemzeti Galériában került megrendezésre. Ez 1975 végi állapotában „merevítette ki" az itt élő és idetartozó művészek munkássága szüntelen változásának folyamatát, s így teremti meg az alkalmat arra, hogy szembenézzünk a felvetődő kérdésekkel. Ezt azonban nem segíti a fanyalgás, mely szerint a Galéria „felparcellázza" a magyar képzőművészetet, sem az, hogy más – részlet-témákat – javasolunk az egész helyett. A kiállítás rendezője, Mucsi András művészettörténész alapos és körültekintő munkát végzett a művek kiválogatásával és azok értelmező elrendezésével.

Mielőtt a művek taglalásához kezdenénk, számba kell vennünk egy alapvető változást a város életében. Míg korábban – talán nem tévedünk, ha ennek határát az ötvenes évek végében jelöljük meg – arról beszélhettünk, hogy Szentendre viszonylag zárt település és ez segítette az itt élő, és idetartozó művészeket abban, hogy az általánosan elfogadott illuzionista valóságábrázolással szemben – e település sajátosan összetett szellemiségéből merítve, attól áthatva – egy másfajta képi világot termetsenek, napjainkra ez a zártság feloldódott. Ma már a város alig

tárgyakat és lebegő alakokat. A motívumok ez új, teljesebb együttese a színek közegében különös, egyéni asszociációkká formálódik. *Szántó Piroska* a természet – s benne és általa az élet – olthatatlan szerelmese. Az utóbbi esztendők az ő művészetében is a gyors beérés, magáratalálás évei: elmélyült, gazdagodott. Gazdag változatosságú alkotásain mindig ugyanarról szól, ha más-más szimbolikával is: a gyász és a remény, az elmúlás és a fennmaradás, a kétség és a megbizonyosodás dialektikája foglalkoztatja. Míg korábban fehér alapon dolgozott, most tért rá a fekete alapú képekre, s az ezekre épülő zöld–fehér színvilággal vall arról, hogy minden gyötrelem ellenére a megújulás, a természetből áradó fény segít győzelemre mindnyájunkat. Nagyszerű alkotásai a látszólagos pesszimizmus ellenére is alapvetően optimisták, az élet nagyszerűségét igenlik. *Vajda Júlia* is új korszaka képeivel jelentkezik: korábbi alkotásainak finom, puha színekből szőtt folt- és vonal-struktúráit, amelyek folyammal átszőtt terep hatását keltették, s a művész sorsát valami köztes állapotnak fogták fel, most változatos formájú, többnyire négyszöghöz közeledő szabálytalan alakzatok váltották fel: ezeket a képmezőn laza láncolatban szórja szét; közülük néhányat színnel tölt ki. Az új, talányos alakzatokkal új összefüggéseket feszeget.

Barcsay Jenő művészete korábban hatalmas ívet írt le a természeti kép tisztázott rendszerbe építésében, majd a színbeli konstruktivitás képi törvényeit kutatta; újabban kvázi-figurák, félig nyitott ajtók és ablakok többértelműen asszociálható képi rendjét építette ki. *Deim Pál* művészete vezet át bennünket a „szentendrei festészet" klasszikusaitól napjaink művészetéhez. Talán ő az egyetlen, aki szinte teljességében felvállalta a szentendrei örökséget: Vajda, Gadányi és Barcsay művészetének egybeötvözésével alkotta meg, építette ki képi világát. Művészetében a provinciális barokk, a szerb szakrális hagyomány, meg az emberalakok jelzései fondónak össze; az organikus és a dekoratív szintézisét teremtette meg, egy nagyon áttételes képi jelentéssel. Műveinek e nagyon steril világában is meg tudta őrizni a mese és a mítosz csodáját. Kiemelkedik közülük napjaink ismeretlen katonájának síremlék-terve, a „Minden értelmetlenül elhalt ember emlékére" monumentuma.

A „szentendrei festészet" hagyományaihoz kapcsolódik két fiatal művész alkotásaival: mindkettő a mítoszteremtéssel próbálkozik. *Klimó Károly* festészetében azonban a látvány már alig-alig sejlik fel, csupán a képcímek utalnak rá vissza. Igen jellegzetes „piszkos" színei a bálinti színképzés módját követik, s a motívum

Gerson Pál, festő

2

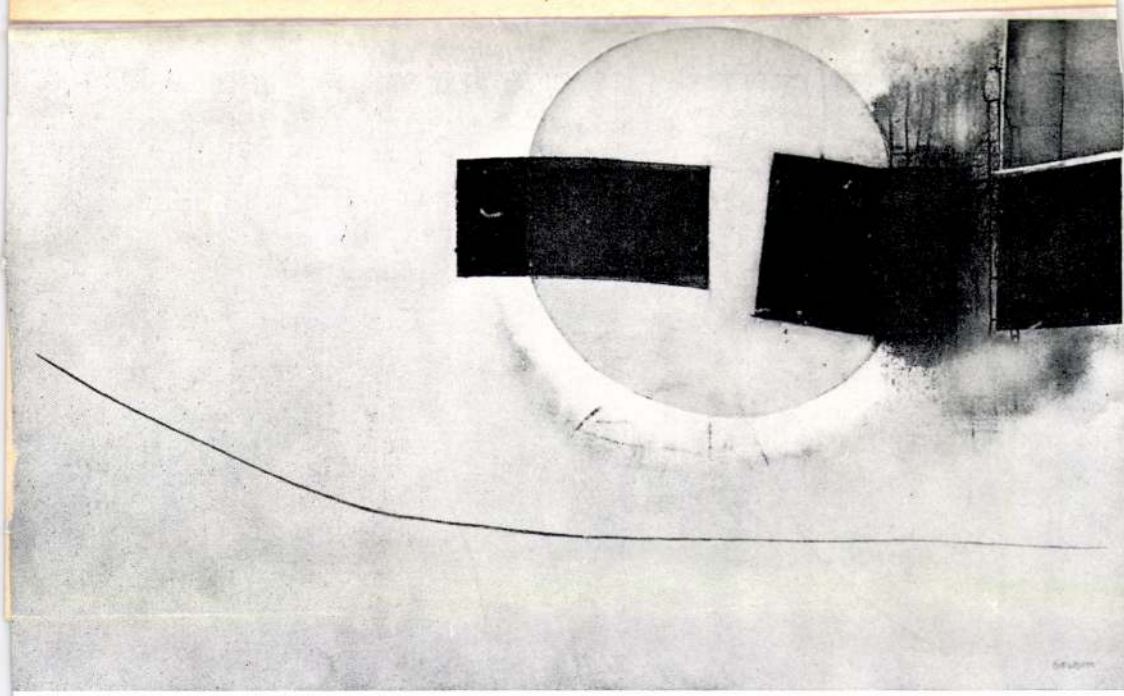

Mm = 5

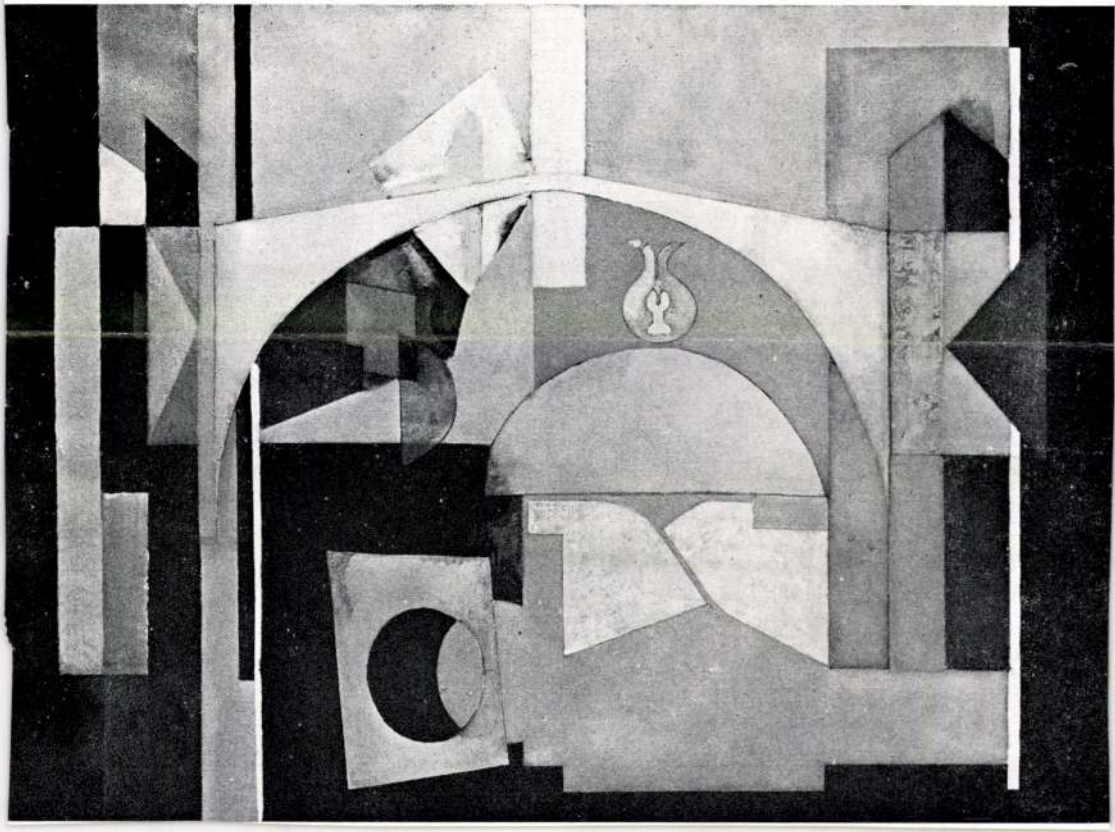

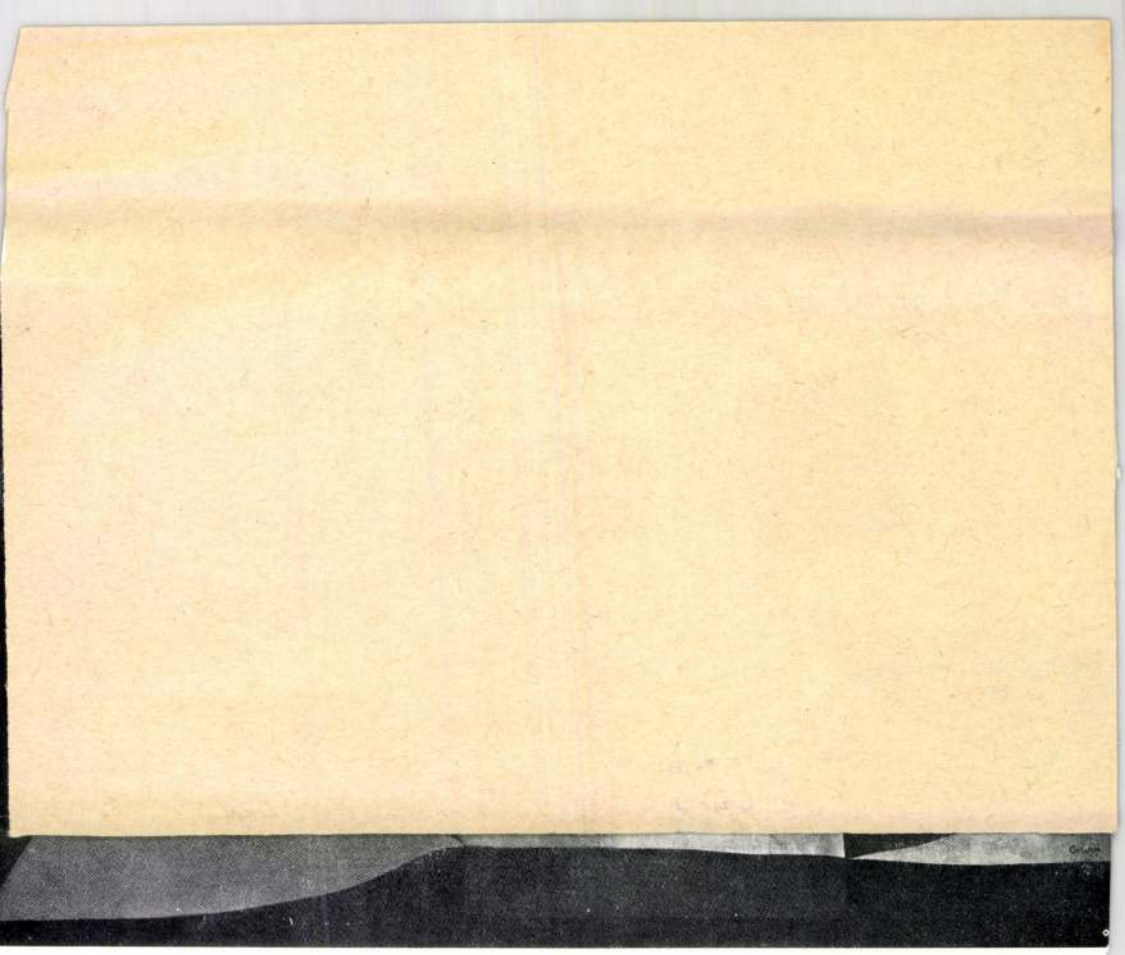

Abb.: 6

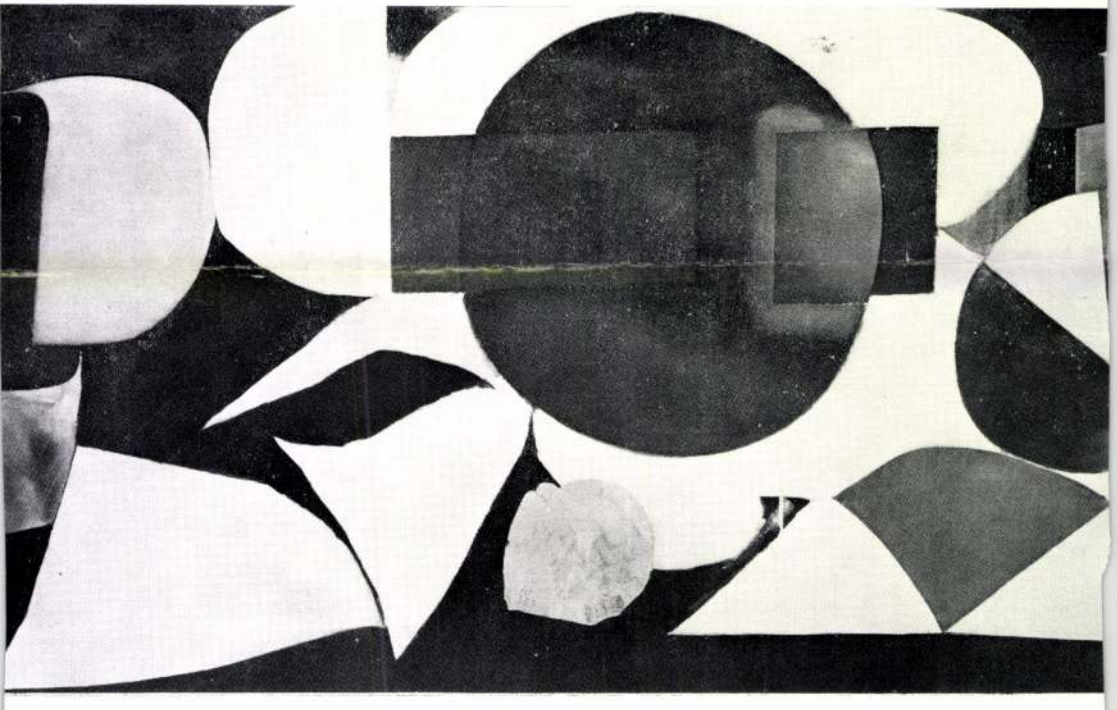

Gerzson Pál

Gerzson Pál: Madár szoborral,
olaj, vászon, 60x80 cm, 1969
(fotó Horvai)

Művészet, 1972. 4. Boldon.

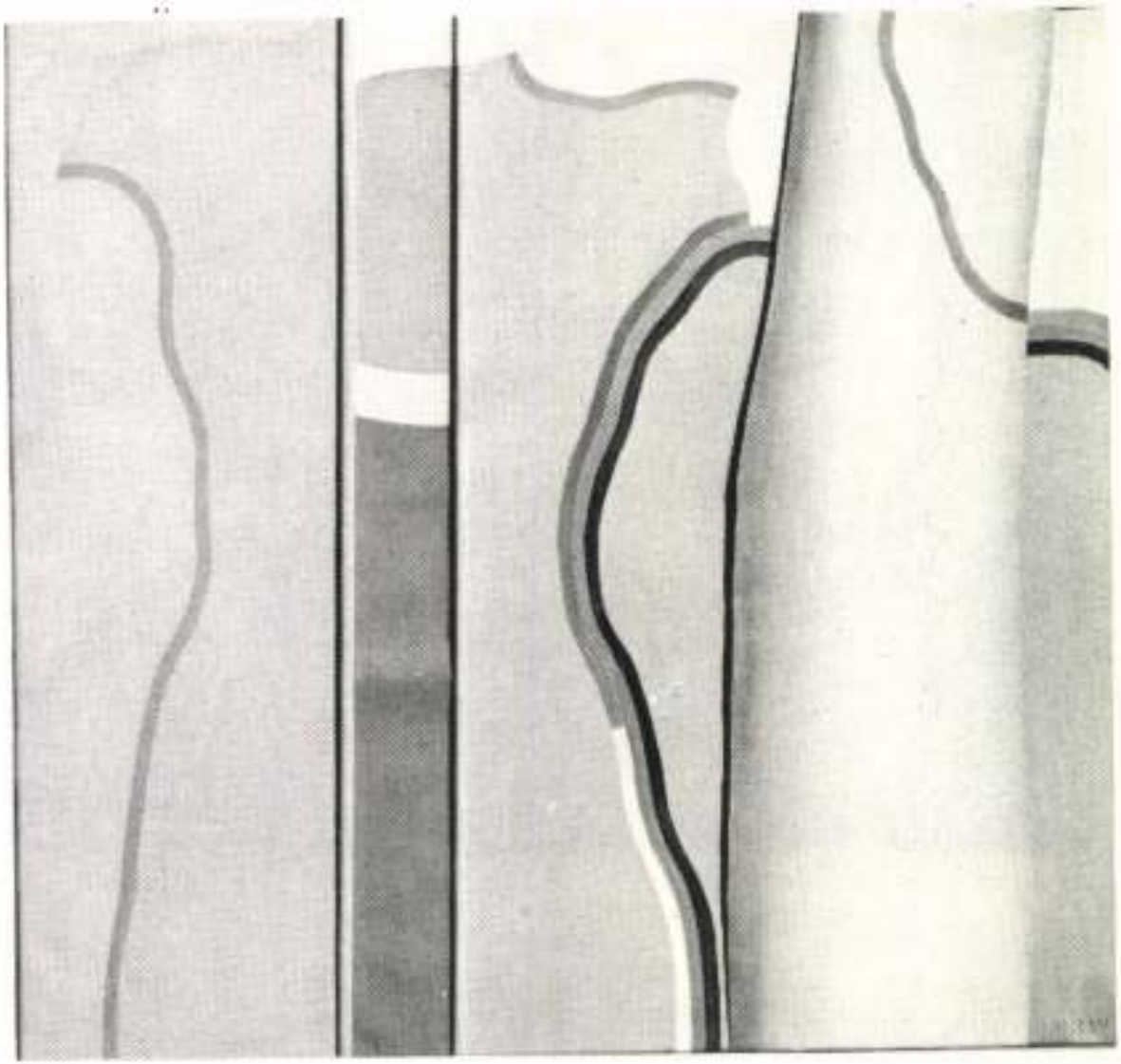

Keserű Ilona: Változó tér,
olaj, vászon, fa, 70x76x3 cm, 1969
(fotó Kovács F.)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
Gerzson Pál festőművész
1979 JUL 17

...lap 1021 1979. JÚLIUS 17., KEDD

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

Zsoldos Miklós

Az újkori magyar képzőművészet

A Magyar Nemzeti Galériában a napokban nyílt nagyszabású tárlat állandó anyag, évekig várja látogatóit.

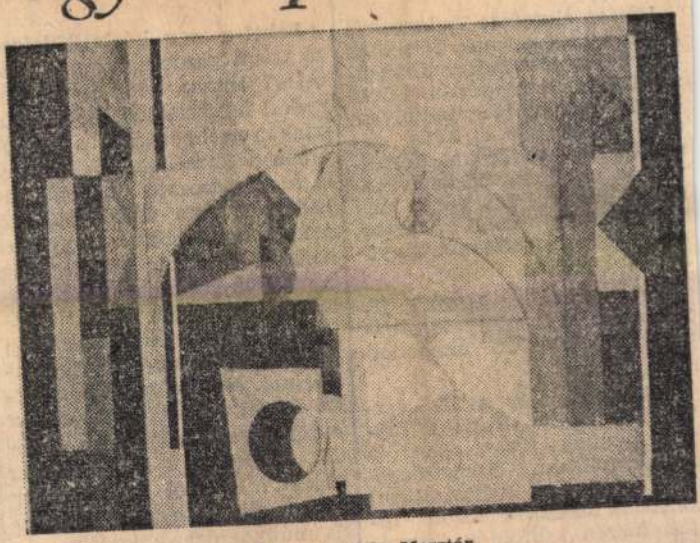

Gerzson Pál: Mosztár

Azt, hogy az európai értékrendben mit ért el festészetünk, grafikánk, szobrászatunk — megközelítő pontossággal körülbelül tudjuk. Most ez a felmérés újabb lehetőséget nyújt nemzeti önismeretünk gazdagításához. Elsősorban a festészet, mert a szobrászat csak háttérnek helyezkedett el a termekben, s a grafikákat éppen a helyhiány miatt nem ide hívta meg a rendezés. A keret a teret illetően csak idézetet engedélyezett, és nem a teljességét. Így és ezért elsősorban egyes műveket láthatunk, nem annyira a különféle művészcsoportok közös törekvéseit. Akkor, amikor a közönség nagy örömére Munkácsy és kortársai művészete megérkezett a tárlókba, a Magyar Nemzeti Galéria nem várhatott tovább a napjainkig tartó festői fejlődés legújabb korszakának elemző bemutatásával. Sokkal jobb így, hogy töredékeket szemléltetünk, mintha semmit. Egy azonban biztos: századunk magyar festőműhelyeinek tárgyilagos bemutatásához legalább kétszer akkora hely szükséges, mint amennyivel ez a tárlat rendelkezik.

Az indítást *Fényes Adolf* művei végzik a századforduló valóságában és a kiállításon is — szolnoki, váci, szentendrei motívumok. Hasonlóan fontos szerephez jut *Koszta József, Tornyai János, Rudnay Gyula*, de a Nyolcak köre *Kernstok, Czigány és Czóbel* idézetek érvényre juttatása mellett: hiányos. Ismétlem, inkább mesterműveket látunk, nem életpályákat *Derkovits, Dési Huber István, Bernáth Aurél, Szőnyi István* műhelyéből. Szép az *Egry*-blokk, de *Csontváry* fő művei hiányoznak.

A másik sorozat 1945-től napjainkig mutatja festészetünk fejlődésének ívét *Szabó Vladimir, Domanovszky Endre, Barcsay Jenő, Hincz Gyula* műveivel. Láthatók *Kurucz D. István* gubásai, a szerző legjobb képe — rögtön az életmű elejéről. A mai negyvenéves korosztály *Kokas Ignác, Szurcsik János, Vecsési Sándor, Gerzson Pál* festményeivel zárkózik fel a mesterekhez igen jó adottsággal és összpontosítással. Nem érződik a sor végén sem hígulás, festészetünk íve töretlen európai érték a századforduló hajnalától mindmáig. Nemcsak formában, eszmeiségben is. Az eszmehiány nem kísért, a társadalmi haladás derékhadához tartozik századunk magyar piktúrája, s a szövetség hatékonyságát igazolja, hogy e társulás maradandó alkotásokkal történik.

★

Magyar ösztöndíjasok a Szovjetunióban

Hétfőn elutazott Budapestről a szovjet egyetemek, főiskolák új magyar ösztöndíjasainak első, 120 főnyi csoportja. Rövid hazai előkészítő tanfolyam után Harkovban öt hétig csiszolják nyelvtudásukat, készülnek a szeptemberi tanévkezdésre. További 133 fiú és lány szerdán indul majd Kijevbe, hogy hasonló „előtanulmányokat" folytasson.

Nagy Mária, az MSZBT főtitkára az MTI munkatársának ezzel kapcsolatban elmondotta:

— Ezúttal már a 32. „ösztöndíjas tanév" indul a magyar fiatalok részvételével a Szovjetunióban. Népgazdaságunk számára változatlanul fontos a messziről hozott tudás, hiszen külföldön túlnyomórészt olyan szakokon tanul-

Ke

nagy haszon

Lehet-e egy kőolajfeldolgozó üzem gazdaságosságát növelni? Hiszen adottak a termelési feltételek, szigorúan előírtak a technológiák, s valójában a termékek iránti igény is meghatározott. (Kényükre-kedvükre nem állíthatnak elő például kevesebb vegyipari benzint, a hazai szükségletek irányadók számukra.) Első pillanatra tehát úgy tűnik: nemigen. Helytelen lenne azonban elsietni a választ. Mert gondolkodjunk csak: *a százhalombattai Dunai Kőolajipari Vállalat* évről évre dinamikusan fejlődik, nyeresége is növekszik. Miként? Például azáltal, hogy bátran alkalmazzák a racionális munkaerőgazdálkodást — átcsoportosítják az embereket, új üzemeket indítanak létszámfelvétel nélkül —, és igazodva ugyan a piaci követelményekhez, keresik, s megtalálják a módját, hogy több értékes terméket gyárthassanak, értékesíthessenek.

Természetesen az idei gazdasági év számukra is új lecke jelent, amelyhez a belső tartalékok kiaknázása tűnik a legjárhatóbb útnak. *Borsa Györgyné* szerint, aki az üzemszervezési osztályt irányítja, idén is egyik legfőbb eszköznek a munka- és üzemszervezést tartják. Ez ugyanis

komplex átszervezését, korszerűsítését. Miután egyáltalán nem közömbös kis üzemnek sem, hát még olyan nagy vállalatnak, mint a százhalombattai, hogy mennyi időt állnak a berendezések a szükséges karbantartás miatt, *elhatározták, hogy új módszer szerint végzik az éves nagyjavításokat.* Mostanig már két desztillációs üzemre készítettek javítási-hálózattervet, s még az idén további négy üzemben folyik majd a karbantartás hasonló módon. Számítógép segítségével kísérletezték ki a ciklikus javítási igényeket, valamennyi technológiai berendezésre kiterjesztik a kapott előírásokat.

Üzemszervezési tennivalóik közül lényegesnek tartják még — elsősorban a készletgazdálkodás javítása végett — vállalati raktárhelyzet és a szállítási rendszer felülvizsgálatát. Talán különösen hangzik, de mintegy 50 ezer féle segéd- és egyéb anyagot raktároznak a DKV-ban, nem szükségtelen tehát megállapíni, megfelelőek, nem túlzottak-e a szállítási-beszerzési ütemezések, s hogy jók-e a ma alkalmazott raktározási technológiák. *A cél természetesen az is, hogy a meglevő helyeken minél több anyagot tároljanak.* Elvégezték például az oldószer tárolás vizsgálatát, s egyúttal javaslatot is kidolgoztak a tárolási és a készletezési normák módosítására.

Megbízást kaptak az üzemszervezők az alkatrészellátás helyzetének a feltérképezésére is. Nemcsak elemezték a vállalat saját alkatrészgyártását, hanem azt is kidolgozták, hol, milyen szervezési változásokat javasolnak.

Tartalékok rejlenek a munkaerő hatékonyságának kihasználásában is, állapítja meg Borsa Györgyné. Május elsejétől ennek érdekében vezették be az armatúrákat javító műhelyben a teljesítménybérezést, július elsejétől pedig a villamosforgó műhely-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 MÁR 26
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Gerzson Pál
Munkácsy-díjas festőművész

1021

Kiállítás

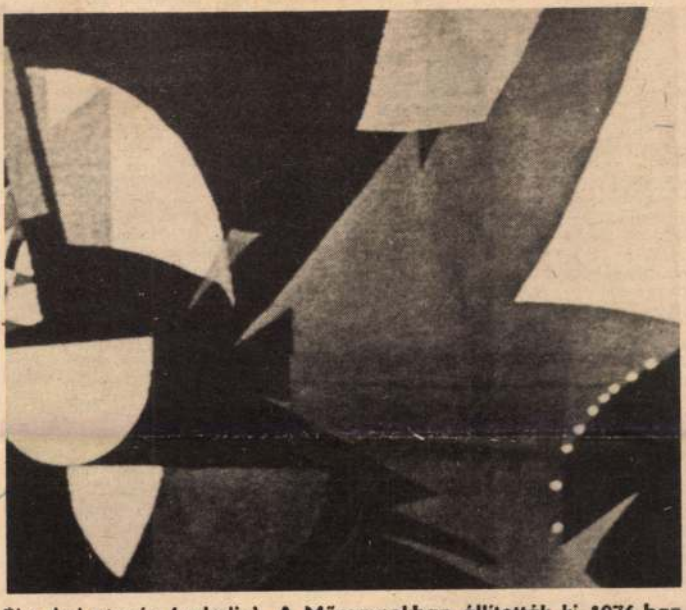

Éjszakai utazás (gobelin). A Műcsarnokban állították ki 1976-ban

Gerzson Pál festőművész tárlata

„Éppen az látszik a leginkább érdekesnek és izgalmasnak, hogy nem könnyen elért, problémamentes, nem eleve adott egyensúly vagy az arra való rátalálás árad a képekből, hanem az ember által teremtett összhang szépsége, a rend élménye, egy igen bonyolult, szövevényes szálakból összeálló rend stabilitása" — így jellemezték Gerzson Pál festészetének lényegét két évvel ezelőtt, a Műcsarnokban megrendezett kiállítása után.

Gerzson Pál Hidason született 1931-ben. Már 16 éves korában megnyert egy nemzetközi ifjúsági pályázatot. A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után belépett a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába. Önálló tárlata volt Budapesten, Pécsett, Debrecenben, de festményeit kiállították a Szovjetunióban, Angliában, Franciaországban, Csehszlovákiában, Olaszországban, az északi államokban, valamint Indiában, Iránban és Szaud-Arábiában. Megkapta a Munkácsy-díj III. és I. fokozatát.

Pécsett, az újmecsekaljai óvodában a Kötélhúzás és a Sárkányeregetők című képei, a városi tanácson pedig egy faliképe látható.

A festőművész mindig érdeklődéssel fordult a természet felé, megörökítette a dunántúli tájat, a madárvilágot. Később szakított a kavargó felület-kidolgozásokkal, egyszerűbb kifejezésre törekedett. Előtérbe került az ember és a közösség. Legújabb stíluskorszaka 1970-ben kezdődött. Tudatos képszerkesztés és tompított színvilág jellemzi, de folytatni kívánja Egry József és Csontváry hagyományait is, természetesen saját egyéniségén keresztül újjáteremtve.

Pécsett, a Színház téri kiállítóteremben március 31-én 15.30-kor nyílik önálló tárlata, mely április 25-ig tekinthető meg.

b. a.

Húsvé

„Húsvét napj
szép lányra le
a rejtvény vizsz.
soraiban.

VIZSZINTES:
nyelvi változatb
terjedő. 16. Kett
ténelmi időszak
pesség. 19. Árpádházi király. 21. Kicsinyítő raggal a végén tv-t javít. 22. Vékony, igen erős horgászzsineg. 24. Megyénkbeli község. 26. Szálkáshúsú ragadozóhal. 27. „.... ne va plus"-mondja a krupié. 28. Kronométerek. 30. Heyerdahl papiruszhajója. 31. Latin „é". 32. A diáriumok magyar megfelelője. 34. Nem mindig az nyer, aki ... 35. Nyíregyháza környékén élő szlovák népcsoport tagja. 38. Jaj kevert betűi. 39. Léghuzat, ahogy nagyanyáink mondták. 42. Kocsonyás kolloidrendszer. 43. - ... Henrik, a Tudor-ház megalapítója. 44. ..... Fallaci, világhírű olasz újságírónő. 45. Nyájak, ligetek görög pásztoristene. 46. Mester a maga tevékenységében. 48. Palládium vegyjele. 49. Félszeg! 50. Becézett Amália. 51. Eötvös gravitációs vizsgálatainak eszköze. 53. Szóösszetételekben kettőst, kétszerest jelent. 54. Észak-Amerika partvidékének felfedezője (Giovanni, 1420–1526). 56. Valaminek megjelenési formája. 58. ... Taylor. 59. Gyereke van. 61. Nyírségi község. 62. Körülvesz valamit. 63. Evésivással járó zajos mulatság. 67. Híres német cirkusz.

FUGGŐLEGES: 1. Hidrogén. 2. Amerikai költő és író. 3. Helyhatározószó. 4. Templomépítészeti stílus. 5. Bankban található! 6. Idegen női név. 7. Elen. 8. Gallium vegyjele. 9. V. P. G. 10. Költemények. 11. Bőrtatörök szultán neve. 36. Kötekedő, nyugtalan természetű. 37. áááá. 40. Női név. 41. Francia arany. 45. Hitelesítésre szolgál. 46. „S nyögte ..... bús hadát Bécsnek büszke vára" (Kölcsey: Himnusz). 47. Várában fogolyként őrizték Zsigmond királyt 1401-ben. 50. Mondotta volt. 52. .. Locomotiv. 53. Berlini méh. 55. Kettőzve: csecsemő. 57. Túrzás. 58. Pécs testvérvárosa. 60. Idegen művészet. 62. Kutyanyakra való. 64. A X. játékfilmszemle egyik filmjének címe. 66. Sporteszköz. 67. Személyre kérdő szó.

— Aczél László —

Beküldendő a vízsz.: 1., 77. és függ. 14. számú sorok megfejtése, legkésőbb április 5-e (szerda) déli 12 óráig beérkezőleg, LEVELEZŐLAPON. 7601 Pf.: 134. Dunántúli Napló szerkesztősége Pécs, Hunyadi út 11. címre.

A március 12-i lapban közölt keresztrejtvény megfejtése: „Jobbágyfelszabadítás". A hetedik pont, Urbéri viszonyok megszüntetése, Józsefnapi vásárra gyülekeztek, Szentkirályi Pál.

Könyvjutalmat nyertek: Emődy Zoltánné 7623 Pécs, Ajtósi D. u. 6/c; Gergács Amália 7626 Pécs, Farkas I. u. 7.; Fehér György 7623 Pécs, Lenin tér 1/2.; Baracsi Jánosné 7931 Csertő, Gagarin tér 3.; Szlávik Jánosné 7812 Garé, Rákóczi u. 34. A könyveket postán küldjük el.

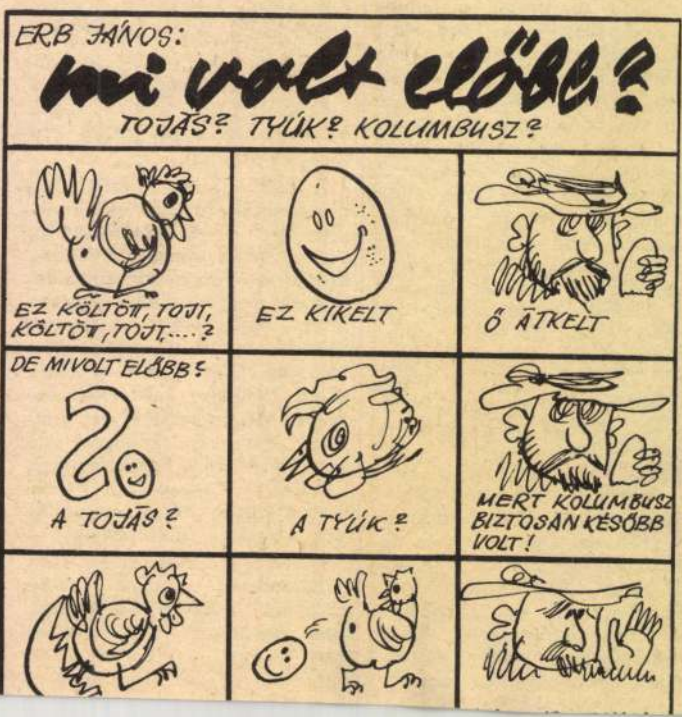

Gerzson Pál: Török fürdő, akvarell, 34×52 cm, 1974

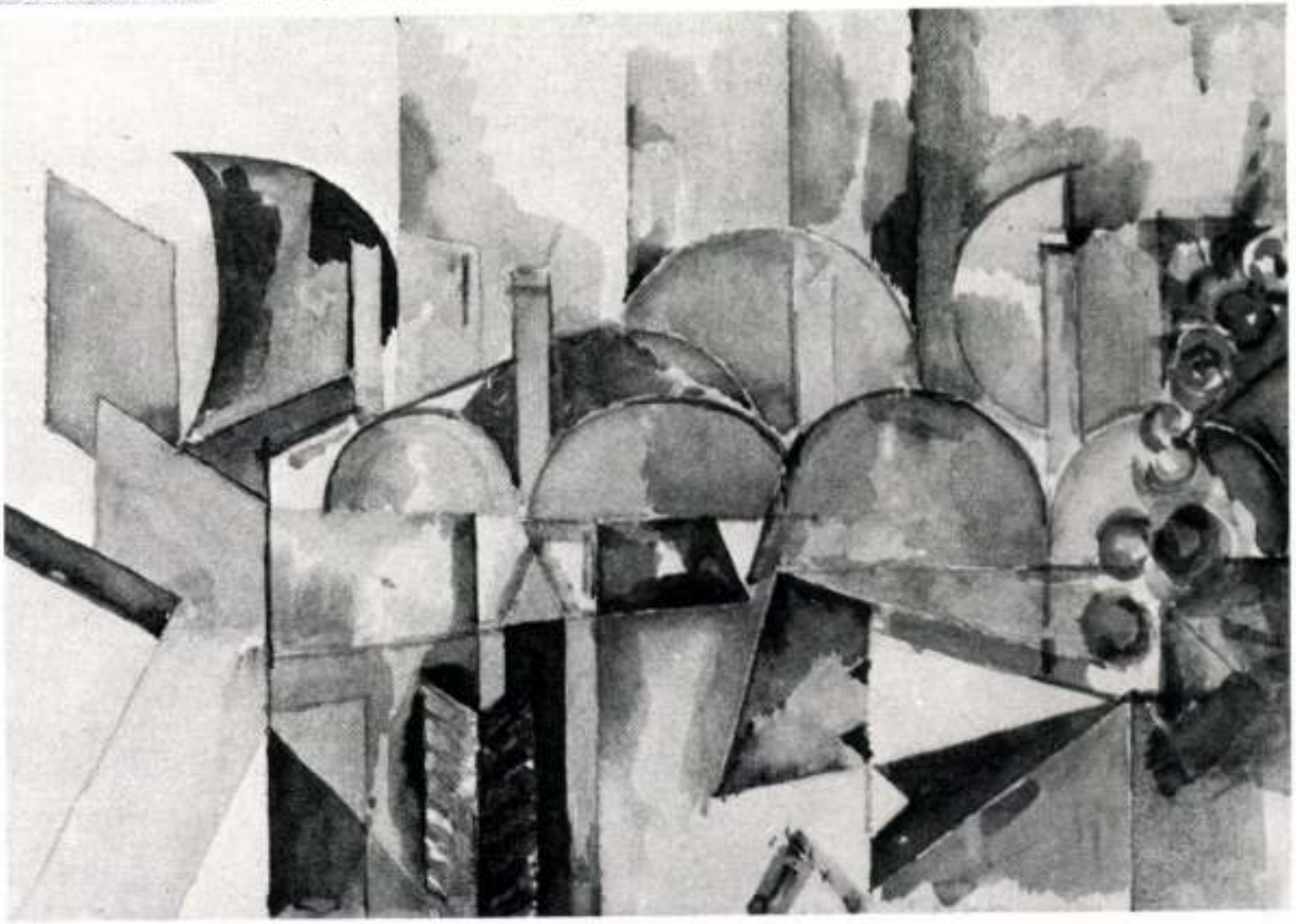

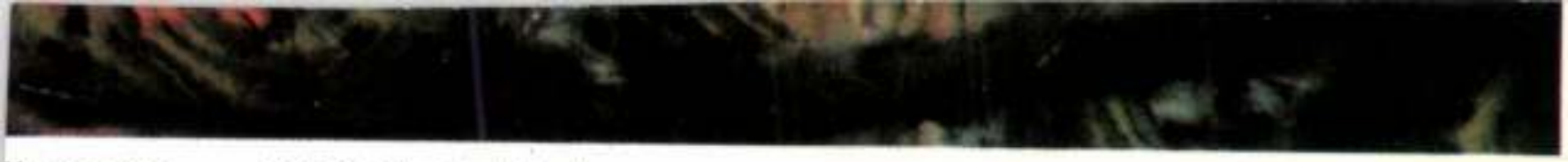

l, 53×73 cm, 1976 (fotó Tahin)

akvarellez?

Imre I.: Én az utóbbi húsz évben ha festettem, csak akvarellt festettem. Az ötvenes években elcsábultam ugyan a nagyméretű olajfestményekhez, de pár év elteltével rá kellett jönnöm, hogy az nem az én világom. Azóta csak akvarellt festek.

Gerzson Pál festőművész

Kortárs művészek a Képcsarnokban

A magyar festészet rangos képviselői állították ki műveiket a szombathelyi Derkovits Gyula teremben. A tizenöt művész több mint harminc képet hozott a tárlatra.

A kiállítók között két Vas megyei születésű művésszel találkozunk, a kőszegi Gerzson Pál, Munkácsy- és SZOT-díjas és a szombathelyi Ridovics László, Munkácsy-díjas festővel.

A tárlat bepillantást nyújt a kortárs festészet változatos témavilágába és stílusába. Érdekesek Vati József újszerű technikával készült csendéletei, melyek friss hangulatot visznek a hagyományos témába. Csáki Maronyák József képei — Kossuth- és SZOT-díjas művész — lágy, pasztell színeikkel meseszerű balatoni tájakat varázsolnak elénk.

A kiállítás október 18-ig tekinthető meg.

Alsó képünk: Csáki Maronyák József: Kikötő.

Fotó: T. I.

letés

emképes GAZ gépkovennék, rendszámmal anélkül, Molnár Imre, zúpereszteg, Ady u. 34. (11 861)

rtburg Touristot venAjánlatokat: Lukács-Szombathelyi út 33. (11 866)

es Trabant Limusine g műszaki vizsgázott . Érdeklődni 14 után, ök, Szombathely, Salnre u. 36. (11 869)

es Moszkvics IP rendmal, 1981-ig érvényes aki vizsgával eladó, bathely, Gagarin út 20. (11 876)

s Wartburg de Luxe , érdeklődni Szombat-Savaria út 6. kapu jobbra, 16 óra után. (11 898)

tava 750-es eladó, ekinthető szombat, vap egész nap, Szombat-Sallai u. 1. sz. alatt. (11 913)

Trabant 601-es jó otban eladó, Sárvár, tmány u. 18. fsz. 2. (11 917)

éves 250-es Sport MZ, nott Trabanthoz bölcső l-es akvárium eladó. klődni esti órákban, bathely, Kisfaludy S. II. 7. (11 920)

frsz. Trabant friss aki vizsgával igényeseladó. Érdeklődni 13 l, Horváth Frigyes, sapáti, Hunyadi út 164. (11 922)

Dacia eladó, Érdek-Komondy, Sárvár, Le-út 37. Tel.: 202. (11 924)

rendszámú 1981-ig ázott Wartburg 353 el-Érdeklődni Szombat-Kiskar u. 26. I. em. ning, vasárnap déle- (11 929)

Babetta eladó, Szomely, Szürcsapó u. 4/B. (11 941)

. októberig műszaki ázott Zastava eladó, ir, Lenin u. 7. (11 942)

Wartburg Limusine g vizsgáztatva eladó, bathely, Batsányi Já-u. 24. du. 15 óra után. (11 945)

rendszámú S—100 a személygépkocsi el-Körmend. Al-

Jó minőségű borszőlő kedvező áron, házhoz szállítva eladó, Zalaszentgrót, Széchenyi u. 5. Mikolás. (11 825)

Borszőlő kapható, Kecskés Károly, Zalaszentgrót, II. ker. Szabadság út 18. (11 843)

Gyermek irhabunda 70 cm hosszú, jó állapotban eladó, Körmend, Somogyi Béla u. 20. (11 857)

Kétrészes gyermekkocsi jó állapotban eladó, Király Csaba, Sárvár, Hegy 56. (11 858)

NDK sátras sportkocsi eladó, Gyöngyösfalu, Petőfi u. 66. (11 870)

Rizling szőlő eladó, kgként 10,— Ft. Zalaszentgrót, II. ker. Felszabadulás u. 21. sz. Molnár Jenő Termény boltosnál. (11 834)

Csáfordi hegyen 20 mázsa oltvány borszőlő eladó. Érdeklődni lehet Simon Ernő, Zalaszentgrót III. ker. Virág Benedek u. 7. (Zrínyi-telep). (11 835)

4 hónapos német juhászkölykök zsitvaújfalusi leskó doxa apától eladók, Sávoly, Kossuth u. 38. (11 886)

Eladó kombinált szekrény, olajkályha, szénkályha, új mosógép, nagy teljesítményű ventillátor, hűtőgép, Szombathely, Tolbuhin út 31. udvar 1. (11 893)

Nyugatnémet sötétkék velúr mélykocsi sportrészszel igényesnek eladó, Szombathely, Diófa u. 1. II. 11. (KISZ-telep). (11 902)

Borszőlő eladó. Érdeklődlődni Zalaszentgrót IV. ker. (Tüskeszentpéter) Rózsa u. 15. (11 903)

Eladó kombinált szekrény, Szombathely, Nádasdy u. 35. sz. (11 904)

Asztalok, ágyak, fotelok, állványok, matracok, ablakvánkosok, nagy méretű szentkép eladó, Szombathely, Lenin út 20. fsz. 3. ajtó. (11 905)

Junoszty 401 B televízió, program-kapcsolós, kétnormásra alakított eladó, Szombathely, Mikes K. u. 3. III. em. 29. (11 960)

Nagyméretű olajkályha eladó, Szombathely, Diófa u. 3. fsz. 4. Megtekinthető szombaton du. 16 óra után, vasárnap délelőtt. (KISZ-lakótelep). (11 910)

Komplett fürdőkályha eladó. Schimmerné, Sár-

Csődör csikó eladó, Répceszentgyörgy, Fő u. 33. (11 956)

10 db választómalac eladó, Balogunyom, Rákóczi u. 27. Magyar. (11 969)

Vegyes

Kétheti költözködés után ismét zavartalanul állok kedves megrendelőim rendelkezésére. Koszorúk, csokrok kötését vállalom, Stifterné, Szombathely, Széchenyi u. 10. (11 771)

Garázst bérelnék Joskar-Ola környékén. „Trabant" jeligére választ a Lapkiadóba kérek. (11 915)

Garázst bérelnék Szombathelyen Tolbuhin út környékén. „Lada" jeligére választ a Lapkiadóba. (11 938)

Kisgyermek gondozását lakásomon vállalom, Szombathely, Diófa u. 4. III. 13. (11 939)

Takarítást, gyermekre vigyázást egész nap vállalok, Szombathely, Szürcsapó u. 40. Sárffy. (11 940)

Olajkályha javító, karbantartást és javítást vállal Szombathelyre és vidékre. Megrendeléseket Kovács Géza, Pecöl vagy Szombathely, Schönherz Z. krt. 22. (Joskar-Ola). (11 954)

Az MHSZ Gépjárművezetőképző Iskola hivatásos gépjárművezetői tanfolyamot indít A. B. C. kategóriában. A tanfolyam tervezett indulása: 1978. november 1. Jelentkezni lehet: Szombathely, Puskás T. u. 7. (11 972)

FELVESZÜNK

A körmendi Járási Rendőrkapitányság felvételre keres vizsgázott kazánfűtőt, nyugdíjas is lehet. Jelentkezni a körmendi Rendőrkapitányságon lehet. (11 979)

A Safrankó úti lep 1 4 órás pálya és 1 4 órás takarít res. Jelentkezés a úti Spottelepen, T dor telepvezetőné óráig.

Férfi laboránst riumi munka beta azonnal felvesz a (Megyei Kórház). bathely.

Takarítót azonna pésre felveszünk. igazgatási Főiskola te, Szombathely, u. 14.

Gyászl

Köszönetet dunk rokonain jó barátainknak, merőseinknek, szeretett halott özv. NAGY ISTVÁ temetésén részt tek, sírjára a k let virágait he ték, és együt részvétükkel fá munkban oszt A gyászoló c Sárvár, Budap (1

Centrum hétfő

20% engedmén női nylon hari sima férfi nyl zoknik a Centrum Áruházban és Derkovits ltp-i Centrum Áruházban. (1

A Derkovits Centrum Áruház

Gerzson Pál

Török fürdő

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. aug. - 19. lap

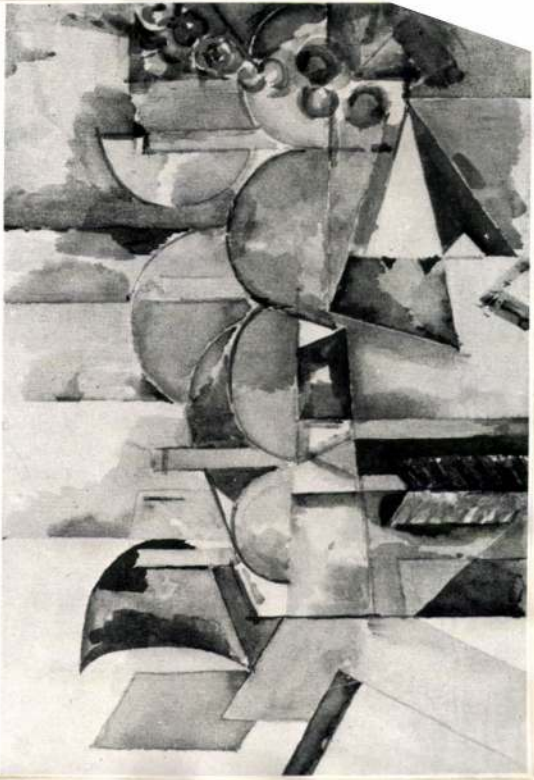

Gerzson Pál: Török fürdő, akvarell, 34×52 cm, 1974

GERZSON PÁL

szellemiségét: itt találja meg Kovács Margit népies és ugyanakkor stilizált formavilágának eredetét. Nagy erénye a tanulmánynak, hogy a pályakép minden jelentősebb állomásánál igyekszik a lehető legszélesebb skálán mozogva irodalomban, zenében, építészetben, képzőművészetekben megtalálni azokat a rokon- vagy analógiás jelenségeket, amelyek megerősíthették Kovács Margitot a megkezdett és a magától értetődően folytatott ut helyességében. Miközben az alkalmazott technikát, az egyes korszakok technikai ujitását világosan, érzékletesen irja le, egy alapvető problémáról megfeledkezik a szerző: a reneszánsz értelemben vett iparművészeti müvesség müfaj-problémájáról, a funkció és az egyedi előállitás kérdéséről.

A kiállitások alkotta csomópontokon haladva tárgyalja a könyv egy-egy korszak tematikáját, technikáját, ikonográfiáját, igy nagyon tiszta képet kapunk a művész életpályájáról, aki az utolsó negyven év Európáját és Magyarországát szervesen épitette bele az egymást követő művekbe, akinél a megrázkódtatások viszonylag és látszólag zökkenők nélkül "tárgyiasultak". Probléma ott keletkezik, amikor a művész nagyméretü falplasztikai és körplasztikai alkotásainak ideje érkezett el: ez jó alkalom lett volna tisztázni néhány nagyon fontos elvi-elméleti kérdést a müfajhatárokkal kapcsolatban. Innen fakad még egy hiány: tisztázni kellett volna Kovács Margit művészetével kapcsolatban az európai kitekintésen tul – amit nagyon körültekintően irt meg Brestyánszky – korszerüség és anakronizmus, európaiság és magyarság viszonyát.

A kitünő reprodukciókon, a bibliográfián és a fontosabb kiállitások jegyzékén kivül szerényen és jogosan "katalógusnak" nevezett mütárgy-jegyzék egészíti ki a szöveget: az életmü teljes felmérése, katalogizálása, tekintettel a művek számára és soknak a sorsára, szinte lehetetlen feladat lenne. A katalógus igy is képet ad az óriási életmüről.

H. Á.

LOSONCI MIKLÓS: Gerzson Pál. Képzőművészeti Alap, Bp. 1976. 47 l. (Mai magyar művészet)

Rendkivül fontos közmüvelődési funkciója van a Képzőművészeti Alap Kiadó Mai magyar művészet cimü sorozatának: az élő művészetet, a legujabb törekvéseket kell megismertetnie, megszerettetnie a közönség lehető legszélesebb rétegeivel. E hatalmas feladat természetesen nagy felelősséget is ró a kiadóra: jól kell megválasztani a bemutatandó művészeket és a róluk iró szakembereket egyaránt. A téma és az iró megválasztása eddig is változó szerencsével történt, ennek következtében az elkészült kötetek szinvonala is eléggé hullámző. A Gerzson Pálról szóló kötet azonban minden eddigit meghaladó mélypontja a sorozatnak: a művészetirói dilettantizmusnak olyan foka nyilvánul meg benne, amely mindenképpen indokolja, hogy részletesebben elemezzük.

A mükritikának, a művészettörténetirásnak gyakran fölróják, hogy érthetetlen szakmai zsargont használ, a bonyolultat nem az egyszerüvel magyarázza, nem értelmez, nem köznapi nyelvre fordit, hanem ködösit, mellébeszél, halandzsázik. Sajnos ezek a vádak – mint ezt az alábbiak bizonyitják – nem mindig alaptalanok.

A sorozat köteteinek szerkezete szerint bevezető rész hivatott a művész munkásságát általánosságban bemutatni, fejlődését, egyéni sajátosságait vázolni. Gerzson művészetének jellemzése, helyének kijelölése azonban nem tul szerencsés: "Tisztének tartotta azt a hagyományt folytatni, melyet itthon Nagy Balogh János, Derkovits Gyula, Egry József – Párizsban Picasso, Matisse kezdeményezett." Eltekintve attól, hogy hagyományt nem lehet "kezdeményezni", az sem derül ki, hogy mit folytatott tulajdonképpen Gerzson. Az öt megnevezett festő életmüvében ugyanis körülbelül annyi a közös, hogy mind kiválóak, s mind a huszadik században tevékenykedtek. Hogy Gerzson Pál nem ezek sorában a hatodik, annak megállapitását senki sem tarthatja bántónak, akármilyen jó véleménye van egyébként művészetéről. A kötetben közölt képek alapján különben az is nyilvánvaló, hogy Gerzson festészete nem kapcsolódik szorosabban egyik emlitett művész munkásságához sem, sem stilusában, sem tematikájában, sem művészi problémafelvetésében. Vagy ha szerző szerint igen, akkor ezt részletesen bizonyitania kellett volna könyvében. Erre azonban nem került sor. Igy, kifejtetlenül, a protokoll-névsor csak

Ars Hungarica 1977/1

üres frázis, nagy nevekkel való dobálózás. (Arról viszont nem tudunk meg semmit, kiktől tanult valójában – a főiskolán és azután –, kiket követett, s nem egyszer utánzott is a művész.)

De nemcsak az általános jellemzés megalapozatlan, hanem egy-egy mű konkrét értékelése is. Itt megint olyan, a monográfusi elfogultság tolerálható határait messze meghaladó tulzásokat – nagy nevekkel való összehasonlításokat – találunk, amelyek teljesen komolytalanná teszik az irást. A Mosztári híd című képről például megtudjuk: "Igy talált módot arra, hogy a Mosztári híd kapcsán ott folytassa a képet, ahol Csontváry abbahagyta látomását... Mosztár önarcképe tovább gazdagodik. G. P. itt a legnagyobb feladatra vállalkozik: Csontváry eszményeit a saját törvényeivel folytatja. A festmény igazolása annak, hogy szándéka sikerült." Az Egry című képről pedig a következőket olvashatjuk: "Egry és Cézanne életművét fokozni kötelesség. G. P. erre vállalkozik..." Ezek után már "természetes" a végkövetkeztetés: "...magyar festő létére akar, mer, tud európai fontosságu eszményeket vállalni és teljesiteni." Csak az nem világos, hogy a szerző művészeti iró létére nem tudja, mit jelent a "létére" szó, vagy valóban ugy gondolja, hogy festőnek lenni általában és alapjában véve ellentétes dolog az európaisággal. Egyébként azt, hogy "akar", nincs jogunk kétségbe vonni, hogy "mer" – ez az állitás már problematikusabb, ugy gondoljuk, hogy az európai jelentőséghez inkább tehetség, s nem merészség kell, bár a bátorságnak is lehet szerepe az elhivatottság, a tántorithatatlan célratörés részeként, végül a "tud"-ról annyit, hogy ezt kritikusai közül többen kétségbe vonták – erről persze hallgat a monográfus. (Az már csak mellékesen jegyzendő meg, hogy eszményeket nem lehet "teljesiteni".)

A kötet második felében a képek elemzése tele van képzavarokkal, értelmetlen szóösszetételekkel, rosszul használt természettudományos terminusokkal. Az "integrált képmező" épp ugy csupán a mélyértelmüség és tudományosság látszatát keltő halandzsa, mint a "létezés törvénye" – ilyen ugyanis nincs –, vagy a "parttalan idő piros csontja", "pirosra hangositott fej" és a többi hasonló. Vagy nézzünk néhány összefüggőbb mondatot: "madár és szobor egymás visszhangja, zajtalanul közelit felénk, hogy bennünk épüljön otthonra": "...a festői átirás lágy szorossága fokozza e szilárd légiességet...": "a vezérmotivumként alkalmazott gránátalma emblémában e kék hevületü bosnyák dallam címerhez jut". Az effajta szóbüvészkedés természetesen nem elemzés, nem magyarázat, nem a kép jelentésének megfejtése, hanem csupán többszörös képzavarra épülő értelmetlenség, zagyvaság. Nem hiányzik természetesen a relativitáselmélet emlegetése sem: "A lendület és mozdulatlanság összetartozó egységének mértani képletté egyszerüsitett formáival irja át képzőművészetté az einsteini relativitást" – irja az Alföld című képről a szerző. Erről csak annyit, hogy a mü természetesen nem "irja át képzőművészetté" a fizikai elméletet, a festészet nem képes erre, de nem is feladata – még akkor sem, ha néha alkotó művészek is célul tüznek ilyesfélét. Tudomásul kell vennünk, hogy a modern fizikának vannak olyan területei, olyan összefüggései, törvényei, amelyek nem szemléletesek, s nem is lehet "mértani képletté" egyszerüsiteni lényegüket. Ezek olyan tudományos absztrakciók, amelyek tullépnek a mindennapi tapasztalatok szemléletiségén, többnyire nem is az emberi léptékü, hanem az elemi részek vagy a kozmikus méretek világában érvényesek. Magyarázatuk, megértetésük a tudományos ismeretterjesztés feladata, nem pedig a művészeté.

Önvédelemből is meg kell birálnunk az ilyen művészeti irást, hiszen a közönség nagyobb része nem szerző, hanem téma szerint választja meg művészeti olvasmányait, feltételezve – s joggal – hogy minden témáról a legilletékesebb, a legjobban felkészült, legtájékozottabb szakember ir könyvet. S ha azután csalódik, könnyen általánosit, egyetlen rossz könyv alapján az egész művészetiről szakmáról, annak szemléletéről, módszeréről, nyelvéről mond elmarasztaló itéletet. Igen nagy tehát a felelőssége irónak, kiadónak, szerkesztőnek egyaránt – mert elvileg szerkesztője is van egy ilyen kiadványnak, akinek legalább magyarul kellene tudnia.

Timár Árpád

Gerzson Pál

Itt térnék rá a *„hirtelen odafordulásra e forma megítélése és elfogadása tekintetében”*... Saját gyakorlatomból tudom és vállalom: az úgynevezett *„egyszerű” néző*, a laikus látogató is meglepően találó ráérzésekre döbbenhet és döbbenthet akár egy rutinos szakembert is. Csak meg kell állítani egy pillanatra, hogy *magába mélyedhessen* egy műtárgy szemléletében. Csak hagyni kell önállóan gondolkodni. Legfeljebb a *háttérből irányítani*, segíteni próbálkozásait.

Ahogyan azt például Gerzson Pál tucatnyi vázlatból, változatból álló *Plovdiv*-sorozatával teszi a gyakorlott tárlatrendező, *Frank János*.

Magyar Hirlap 1976/95/8

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1967 AUG 30
4

KÉT KIÁLLÍTÁS

Gerzson Pál festőművész tárlata

Gerzson Pál nem tartozik képzőművészetünk gyakran emlegetett mesterei közé. Csendben fejlődő festészetének időről időre a közönség elé kerülő eredményei azonban mindig a felfedezés örömteli érzését keltik a nézőkben.

Ez a pálya, amelynek legújabb — az utóbbi négy esztendőben született — eredményeit most az *Ernst Múzeum* tárlatán Gerzson Pál elénk tárja, a magyar festészet egyik legtöbb problémát felvető korszakában, az ötvenes évek elején indult. Gerzson 1949-től 1953-ig járt a Képzőművészeti Főiskolára, mesterei Kmetty János, Domanovszky Endre és Hincz Gyula voltak.

A fejlődés — mint a legtöbb esetben — Gerzson Pál művészetében is lassú és még ma is tartó folyamat. Az út kiindulópontja a technika, a pontos leképzés lehetőségének bűvölete volt, s innen vezetett tovább, a fokozatos egyszerűsítés állomásain át a mai szerkezeti elvű, a konstrukció problémáinak megoldását kereső képekig, amelyeket a mostani, Ernst Múzeumi tárlaton ismerhet meg a közönség.

Gerzson Pál felsorakozó festményei kitűnő »felfedező terepet« kínálnak annak, aki követni akarja rajtuk e még most is mozgásban levő folyamat fázisait. Különösen alkalmasak erre az egy téma mindig változó feldolgozását adó, a valóság lényegét azonban a legelvontabbnak látszó konstrukciókban is megőrző Önarckép-ek, vagy a Festőiskola címet viselő sorozat. A szerkezet keresése azonban nem jelenti azt, hogy Gerzson egyben szegényíteni is igyekezne témáit, sőt, néha az az érzésünk, mintha legújabb műveihez szándékosan dús motívumokat választana, mint például az Erdő-mező-höz, a Madár szoborral, vagy a már-

már szétszóródó Madárvilág című kompozícióhoz.

Cziráki Lajos festőművész képei

Cziráki Lajos festőművész egy évtizedes munkájának eredménye — rajzok és képek sokasága — fogadja a Váci utcai *Csók István Galéria* látogatóit. Az alkotások magukban hordozzák a múltat, s felvillantják a jövő várható útjának lehetőségeit is.

Cziráki Lajos festészete két nagy forrásból táplálkozik. Közülük az első — időrendben és fontossági sorrendben is — a hazai festészet. Ennek stílusjegyeit még a főiskolán, Szőnyi István osztályában szívta föl, s ennek az eredményes munkának volt elismerése a Szinyei Társaság festészeti díja, amelyet 1940-ben, három évvel a főiskola elkezdése után ítéltek oda Cziráki Lajosnak. A második forrás kitapintása már nem ilyen egyszerű, hiszen ez esetben inkább források csoportjáról beszélhetünk. Közülük — ismét időrendben haladva — az 1942/44-es római tanulmányút az első. Ezt az 1946-os colmari tartózkodás — Otto Dix és a Neue Sachlichkeit hatása — követte, majd az 1965-ös franciaországi tanulmányút, amely — Cziráki vallomása szerint — megerősítette őt útja helyességének hitében.

E sokféle hatás elsősorban formailag befolyásolta Cziráki Lajos festészetét, amelyben — mai alakjában — valamennyinek nyomát fellelhetjük. A skála a szürrealisztikus hatású Sebzett cselló-tól a »tárgyilagos« portrékon át a Malomnál és a Juhok látványfestő tendenciáiig terjed; megmutatva egyben a kiállítás legnagyobb problémáját: a kifejezési igény és a kifejező erő egyenetlenségeit, amelyeket Cziráki Lajosnak útja logikus továbbfejlesztéséhez ki kell küszöbölnie.

h. gy.

SZÍNHÁZAK MAI MŰSORA

Vidám Színpad: Nyugalom, a helyzet változatlan! (fél 8) — **Kis Színpad:** Bolond vasárnap (7) — **Kisstadion:** Holiday on Ice (amerikai jégrevü) (fél 9) — **Károlyi-kert:** Állami Hangversenyzenekar (Vez. Ferencsik János, Közr. Kovács Dénes) (D. sor. 4.) (5) (Rossz idő esetén 31-én).

dekében

szerepe és maga a kereskedelmi tevékenység is nagymértékben növekszik. Harmadik ötéves tervünk évei alatt *a kiskereskedelmi forgalom 19—21 százalékkal nő.* Még nagyobb arányú növekedéssel számol a terv az úgynevezett tartós fogyasztási cikkekben, ahol 40—45 százalékos az előrelátható emelkedés. Mindez azonban éppen az új mechanizmus életbe lépésével korántsem tisztán mennyiségi fejlődés, mert minőségi jellegű változásokra is sor kerül. Új eladók jelennek meg a piacon, olyan ipari vállalatok is bekapcsolódhatnak a kiskereskedelem vérkeringésébe, amelyek eddig a fogyasztóktól szinte hermetikusan elzárva termeltek. A mezőgazdasági termelők jóval nagyobb százaléka is *közvetlen kapcsolatba kerül a fogyasztókkal,* hiszen a mezőgazdaságnak is arra kell törekednie, hogy vevői és a saját jól felfogott érdekében kikapcsolja a felesleges láncszemeket, a csak bürokráciát szülő kitérőket az áruforgalomból. *Alapvető közös érdek, hogy az áru útja a termelőtől a fogyasztóig a lehető legrövidebbé váljék.*

A piac szerepe megnövekszik és kibontakozik a vállalatok, termelőszövetkezetek és boltok közötti verseny — ugyancsak a vevők, a fogyasztók érdekében. Mindez a kereskedelem ellenőrző szerveinek szerepét és hatáskörét is lényeges mértékben növeli. Ez a hatáskör bővülés abban is megmutatkozik, hogy az ellenőrzésnek a termelés, a gyártó ipar szféráját illetőleg is érvényesülnie kell. Rá kell »kényszeríteniük« az ipart vagy téeszt, hogy időben, megfelelő minőségben és mennyiségben szállítson. 1968-tól fix, maximált és szabad árakat léptetünk életbe, amelyek ellenőrzése — természetesen az áru minőségével szoros összefüggésben — szintén a fogyasztók érdekvédelmének sarkalatos pontja lesz. Ha pedig az ellenőrzésről beszélünk, fel kell hívnunk a figyelmet a miniszter igen nyomatékos szavaira is, amelyeket az Állami Kereskedelmi Felügyelőség vezetői előtt mondott. Pálcát tört azok felett, akik bármilyen formában visszaélnek a vevők bizalmával, *az eddiginél jóval szigorúbb büntetéseket helyezett kilátásba és nagyon határozottan állást foglalt a visszaesőknek a kereskedelem területéről való végérvényes eltávolítása mellett.*

A zökkenőmentes, differenciált elosztáson alapuló áruellátás az életkörülmények javításának egyik fő forrása. Szorosan összefügg életszínvonalunk emelésével, a vásárlóerő növekedésével s végső fokon a jó társadalmi közérzet kialakításával.

K. V.

KCIÓNKRA

neves magyar
és külföldi festők
KÉPEIT
ÁTVESSZÜK

Értékesebb
festményekre
előleget folyósítunk

V., Szent István krt. 3.
V., Kossuth Lajos u. 1.

Naponta
10—18 óráig
Szombaton
10—13 óráig

HÁZ VÁLLALAT

VAS NÉPE

1900 SEP 1

Gerzson Pál

1021

Gerzson Pál: Női fej (gobelin)

rul

ójára

nyagot. Ezek
publikáljuk.
k emléke fel-
archívum fő-
égzett kitűnő
an tényekre
dalékul szol-
ismert, a fe-
ghurcolt, el-
ról szereztek
der Dezső és
már j ban
dtunk eddig
bruderrel és
ki Tücsök-
Salzbergerrel
tultak. Most
egyikük Bu-
az archívum
ti testvérrel,
velük.

entgotthárdi
a pedagó-
zését ismer-
tosabban ta-
latokat. Bár
ei még ma
y Koblencz
senstein Ar-
én Siófokra
útközben a

ilmény iga-
arról sze-
nítót, aki
al, és je-

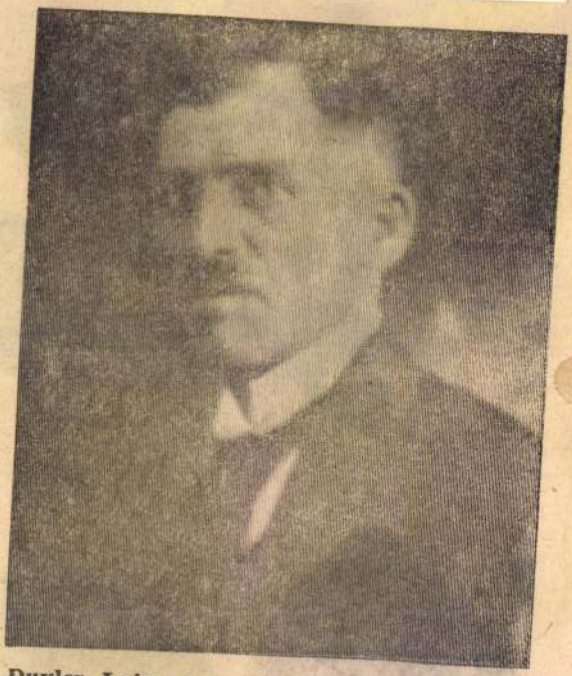

Duxler Lajos, a szentgotthárdi néptanító. A képet Budapesten élő fia ajándékozta az archívumnak.

Megyénkben összesen tizenhat mártírról tudnak. Az ötvenedik évfordulóra valamenynyinek elkészítik, kiegészítik életrajzát. Sokukról utcákat, tereket neveztek és neveznek el. Az úttörők és a KISZ-esek felkutatják sírjaikat, gondozásba veszik őket. Az utókor szeretettel adózik azoknak, akik a legdrágábbal: az életükkel fizettek a szabadságért.

Pósfai H. János

Színek, formák, pillanatok

Tart még a tárlat is az érdeklődés. Magamosok, párok, családok, csoportok jönnek — s térnek vissza időnként egy-egy kép, szobor, rajz kedvéért, nem elég egyszer látni. Különösen a „kihívó" műveket, amelyek többet mondanak, vagy kérdeznek, mint a megszokott, a hagyományos, a közérthetőbb alkotások. Mint például ez a kettő is.

Cs. Kovács László: Örök szerelem... A téma valóban „örök", legalábbis addig tart, ameddig az emberi élet a földön. A kétalakos kompozíció nemes egyszerűséggel csak a két szóban kifejezett értelem művészi megjelenítésére összpontosítja figyelmünket. A férfi és a nő egymáshoztartozását összeolvadó, egymásba símuló fénylő fafelületek, a test, a végtagok harmonikus összhangja, a lényegtelen részletek elnagyolása, mellőzése megkapó erővel, s ugyanoly gyengédséggel érzékelteti. Művészi előzményei — történetileg — az őskori szobrokhoz, a primitív népek kultúrájához kapcsolódnak érzelmi és értelmi mondanivalója a mához és a jövőhöz szól. Végtelen nyugalom és biztonság, a művészetek és az irodalom egyik legősibb motívumának emberközelsége árad az alkotásból.

Gerzson Pál: Szabadban... Az előbbi ellentéte — más műfajban. A 120x170 centiméteres olajkép csupa nyugtalanság, feszültség, a fények különös játéka, álomszerű látomások rögzítése, színek káprázatos ellentéte és egyensúlya. Nem leírja, hanem önállóan újjáteremti és átrendezi a „szabadban" címmel jelzett téma valóságtartalmát, a természet tárgyait, elemeit: növényeket, madarakat, virágokat, leveleket, s az elemi világ közelségében felüdülő embert. Minden jelzéses, jelképes, akár felnagyított, akár torz, mert a nézőnek kell a részletek formai gazdaságából, a színek gazdagságából és a vonalak ritmusából megteremtenie a művész által közvetített valóságot — hangulatával, gondolati és érzelmi hátterével együtt. Ebben a kényszerben, (a látvány újrafeldolgozására való öztönzésben) rejlik a Gerzson-kép egyik értékes művészi vonása és gazdagsága.

(B. L.)

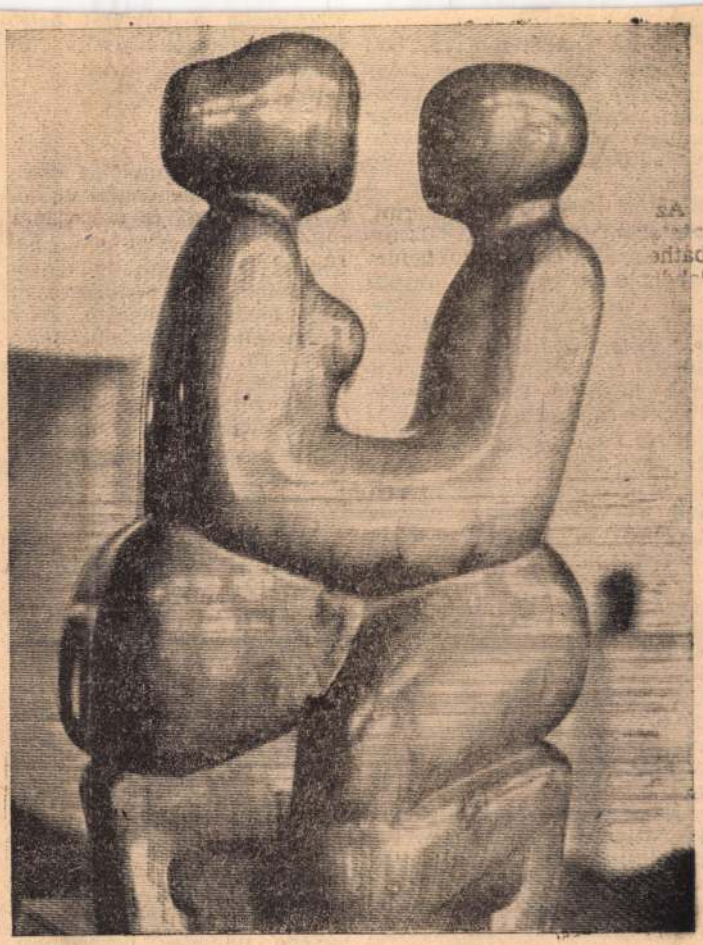

Gerzson Pál: Szabadban

(A szombathelyi Savaria Múzeumban megnyílt Vas megyéből származó képzőművészek kiállításáról.)

Cs. Kovács László: Örök szerelem Foto: Ja

Az Életünk olvasói...: Több hozzászólásból olvastam, hogy „igénylik, keresik az Életünket". Tisztázni kellene, hogy kiknek az igényére hivatkozva sürgetjük az antológia folyóirattá válását, mert ez a korábbi *tennivalókat* is meghatározza. Joggal kérik azok az írók, költők, akik rendszeresen megjelennek a megyei lap hasábjain, de részben a téma, részben a terjedelem okából egy-egy írásukkal szívesebben fordulnának folyóirat szerkesztőségéhez, de a Pesten szerkesztettekhez nem könnyű vidékinek bejutni. Igazuk van azoknak is, akik — okkal vagy ok nélkül — kiszorultak a megyei lapokból, de tehetségük jogán megjelenni szeretnének. És — bizonyíték rá ez a vita is — igénylik, támogatják a négy megye párt- és állami szervei, hogy segítsék a vidéki kulturális életnek azt a fellendülését, amely az elmúlt 6—10 évben kezdődött, hogy színesebbé, teljesebbé tegyék Nyugat-Dunántúl irodalmi életét.

A *jelenlegi* olvasói igényeket illetően azonban nem vagyok ilyen derűlátó. A hozzászólók cikkeiben felhozott példák az Életünk ismertségére hatásosak, ám, azt hiszem, nagyon egyediek, és a széles körben való népszerűségét nem bizonyítják. (S ezzel nem mondok ellene annak, hogy azok az írók, költők, esztéták, akik olvassák, méltán tisztelik és nagyrabecsülik az Életünket.) Elég megkérdezni egyébként sokat olvasó pedagógusokat, diákokat, könytárosokat (!), hogy lássuk, *az Életünk hatóköre nem olyan széles, mint amilyent színvonala után megérdemelne.* Elég a tiszteletpéldányok kiutalása és néhány könyvtár vagy olvasó vásárlása után megmaradt példányok számára nézni, hogy lássuk, milyen *kevesekhez jut el az antológia.*

■

Mindezzel nem a folyóirattá válás szükségességét akarom megkérdőjelezni, éppen ellenkezőleg: azt akarom mondani, hogy *nem ér véget* az Életünk sorsáért aggódók és tevékenykedők munkája a folyóirattá levéssel, s hogy a ránk váró nehézségeket reálisan kell felmérni. Igaz, hogy jékoztasson a folyóirat belső életéről, megjelenéséről és tartalmáról,

■

Jóllehet, az antológia szerkesztésének mechanizmusa lényegesen különbözik a folyóiratétól, az Életünk szerkesztésének egy fontos jellemzője azonban *nem változik meg:* négy megye kiadványa, négy megye által delegált bizottság szerkeszti. Az ebből adódó nehézségek nyilvánvalóak, Koncz István július 14-i hozzászólásában ír is róluk. Ehhez csak annyit tehetünk hozzá, hogy bár az ismert objektív okok (több városból utazgatás Szombathelyre, kéziratok küldözgetése) is nyilvánvalóan közrejátszanak a szerkesztési mechanizmus akadozásában, de „az egységes és határozottan érvényesülő szerkesztési koncepció" (K. I.) hiányát nem lehet ennek az adott helyzetnek a nyakába varrni. Ezen mindenképpen változtatni kell: akár folyóirat lesz az Életünk 1969-től — reméljük —, akár antológia marad. És abból, hogy négy „tulajdonosa" van az Életünknek, *nem következhet* az érdek-, nézet- és ízléskülönbségek „paritásos alapon" történő udvarias egyeztetése. Az anyagi terhek, az erkölcsi és politikai felelősség egyenlően oszlanak meg a megyék között, de hogy mi kerül be a lapba, azt a *tehet-*

■

Két hónapja folyik
Az alapkérdésben
egyetért: *legyen folyó*
ezt írta minden ho
akár személyes vél
mondta el, akár „fél
san" képviselte megyé
pontját. Sajtóvitára
nem adnak folyóirat
engedélyt, nem alapoz
rá költségvetést. Éppen
a *legsürgősebben* csel
kell, mégpedig hivatalos
Ha eddig nem tette, a
most kellene megkeresnie
Vas megyei Tanácsnak — hi-
szen az Életünket jelenleg
Szombathelyen szerkesztik, és
ezt a „sorsdöntő" vitát is a va-
siak kezdeményezték — a másik
három megye illetékes elnök-
helyettesét, akik *a vb felhatal-*
mazásával kezükben mihamarabb
érdemben tárgyalhatnak
az alapítási okmányról, a fel-
emelt pénzügyi támogatásról,
személyi és dologi ügyekről.

Bízva abban az egyöntetű
és az Életünk tekintélyére
épített lelkesedésben, amely
a folyóirattá válás gondolatát
fogadta, és bírva az illetékesek
— többek között Dobozy Im-
re, az Írószövetség főtitkárá-
nak — támogatását, reméljük,
hogy 1969-ben folyóiratként
lát napvilágot az Életünk.

Gárdonyi Géza

Csanády János:

Napjaink

Napjaink szilánkokból állnak össze,
amikor belénk hasít a hajnal,
az utak párhuzama összeolvad,
s irdatlan messzeségbe futva-fut,
téli mezők, zöld vetések kísérik,
s felperzseletlen, lüktető faluk —
de nincs oly messze, hova el ne érne
érc-erük lüktetése;
amíg kötélhidak alatt,
dzsungelek fókuszában,
tűzfalomlasztó városokban
iszonyat-vasszilánkok
bontják a dobbanó időt.

1968 AUG 7
VAS NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

...zíve, fáj- kí- ben ma- na- ért olc sz- ed- rik ta- ek te á- g. va- ztak ldöke valami érzékenyen megremegett volna benne. Lajos hiába mondta, „mit morcoskodsz, hiszen te sokkal különb vagy, nekem már ez olyan, mintha egy darab kőre néznék" — sötét tekintettel elfordult és legfeljebb annyit felelt, rekedten, haragosan: „Hallgass már, hallgass!" A szerelmes dicséret, hogy ő a legkülönb feleség a világon, nemhogy csökkentette volna, de még magasabbra fokozta hevét.

Azt, hogy a terítő már elkészült, meglepetésnek szánta. A régivel a fűtőtestet takarta be. De a csipkénél is tovább nézte a szemközti sarokban elhelyezett asztalkát, amely felett egyik oldalon a kislányuk, másik oldalon a férje bányászruhás képe függött. Erre jön majd a televízió, amire most már nem kell külön takarékoskodniuk, mert váratlan ajándékképpen megvehetik abból a tizenhatezerből, amit az oldalkocsis motorkerékpárra összegyűjtöttek.

Gerzson Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MEGAFON
1963 JAN 18.

6

KIÁLLÍTÁSON

Két évvel ezelőtt véletlen összefutott néhány főiskolai jóbarát. Festők, művészek, akik nagyon vágytak a nyilvánosságra. Hat ember — hat egyéniség, szinte hat különböző irányú törekvés. Talán kisebb párhuzamokat lehetne csak közöttük felfedezni. Törekvésük, etikai magatartásuk egyben megegyezik, a végső művészi célban: *„a valóságot mély összefüggéseiben, a kor új tartalmának megfelelő új formanyelv eszközeivel fejezzük ki."* — idézem a katalógus előszavából. És ez így igaz. Keresik, kísérleteznek, próbálják megtalálni az új formát az új mondanivalóhoz.

Aczél Ilona és *Óvári László* művészházaspár. Kölcsönösen hatnak egymásra. Képeik erőt, merész fantáziát, bátor festőiséget tükröznek. *Aczél Ilona* — bár nem hivatalos szakmája — mint illusztrátor is jeleskedik. (Illusztrálja a Till Ulenspiegel és *Thomas Mann: „József és testvérei"* c. könyveket.)

Óvári — mondanivaló szempontjából — külön kiemelkedik Atomháború I, II. c. kompozíciójával. A képet nézve Ady: Harc a nagyúrral; József Attila: Munkások c. versekből egy-egy sor jut eszembe. Az esetleges atomháború borzalmainak, az emberiség pusztulásának rettenetes erejű, szinte prófétai víziója ez a két kép.

Kántor Lajos, Hock Ferenc festményei mély líraiságot, ideges és mégis harmónikus nyugalmat árasztanak. A szenvedélyek lenyugszanak, a finomabb megfigyelések dominálnak. *(Kántor: Lovasok a vízparton, Téli fák, Csendélet hegedűvel; Hock: Kert, Házak, Anyám I, II., Hegyek, Öntözés.)*

Csik István egyik legsikerültebb alkotása a *Krampácsolók. Óriási dinamika, ritmus, bátor vonalvezetés, jól sikerült kompozíció.*

Gerzson Pál, az Iparművészeti Főiskola tanára, valahogy művészi törekvéseiben elüt kiállító társaitól. Elszakad a konkrét valóságtól, szimbólikusan elnagyolt alakokkal jellemez. Képein nem a részletek a döntők, hanem az általában erős mozgást kifejező komponálás.

Végignézve a kiállítást, fiatal és hazai festők modern irányú próbálkozásait láthatjuk. Élmény, megkapó és emlékezetes élmény minden alkotás a néző számára.

A kiállítást — az Ernst Múzeum termeiben — *Baranyi Judit* rendezte.

Cseke Sándor

hez képest a
megoldást választ

A r

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LUDOVÉ NOVINY

1021

Výstava Pála Gerzsona

Pál Gerzson od r. 1957 pravidelne vystavuje svoje diela na domácich a zahraničných výstavách. Na terajšej jeho výstave v budapestianskom múzeu Ernst sa obecenstvo môže oboznámiť s najnovšími maľbami umelca. — Na snímke kompozícia „Zememerači" (1966).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gerzson Pál
LUDOVE NOVINY
1960 APR 28
1021

Výstava mladých výtvarníkov

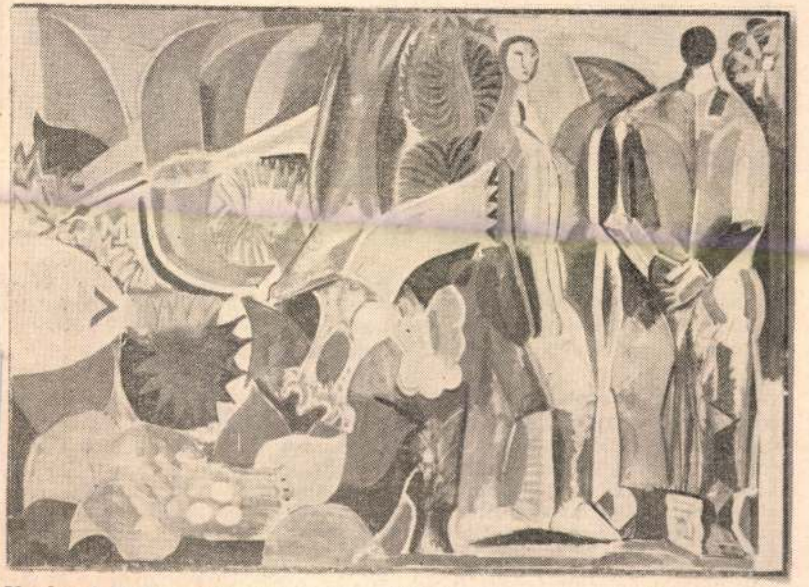

V rámci Budapestianskych dní mládeže 16. apríla otvorili v múzeu Ernst VI. celoštátnu výstavu štúdia mladých výtvarníkov. Pál Gerzson: V prírode Foto: MTI – Szebellédy

K metóde analýzy literárneho diela v škole*

Chceme tu hovoriť len o najhlavnejších princípoch a pravidlách, ktoré sa usilujeme v škole pri rozbore literárneho diela uplatňovať.

Je celkom bezpochyby, že metóda analýzy umeleckého diela je v strede literárnej hodiny i celej metodiky vyučovania literatúry. Od nej závisí, či sa učiteľovi literatúry podarí vychovať si dobrých a uvedomených čitateľov, mládež, ktorá sa zaujíma o knihu, o literatúru, a vôbec ľudí, ktorí majú zmysel pre vnímanie umenia a krásna. Keď však hovoríme o metóde analýzy literárno-umeleckého diela, nijako nemyslíme na všeobecne platný recept, ktorý [illegible] a detailne básnické obrazy. Namiesto deja a kompozície skúmame postup myšlienkový i citový (tzv. „vnútorné" formálne prvky).

Prirodzene netreba osobitne zdôrazňovať, že uvedené hľadiská netvoria nijakú pevnú šablónu, ktorá by sa mala pri každom literárnom diele v každej jeho časti uplatňovať. V nižších triedach, na stupni literárneho čítania (v 5—8. triede) sa uskutočňuje zvyčajne komplexná analýza ukážky, vo vyšších ročníkoch, na stupni strednej školy, kde má vyučovanie literatúry charakter literárnohistorický, uskutočňujeme analýzu spravidla jednotlivých diel len na základe niektorých z uve-

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gerzson Pál

Dél-Magyarország

1967 JAN - 8

1021

GERZSON PÁL LEÁNYPORTRÉ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

BAN

kesztői koncepció: a tárgyia-sabb szemléletű, a társadalmi valósághoz közvetlenebbül kapcsolódó írások dominálnak. Ezenkívül itt is főleg fiatalok jutnak szóhoz.

A versek átlaga a mai verstermés szintjén áll. Elég népes költői tábor szerepel, műveik között Raffay Sarolta, Ratkó József, Csanády János, Székely Magda, Hatvani Dániel, Baranyi Ferenc, Papp Lajos, Horgas Béla versei jelzik a legjobb teljesítményeket. Szép számmal vannak jelen mellettük a náluk is fiatalabbak. Egyik-másik költeményük helyett talán rangosabb, kiérleltebb írást is találhattak volna a szerkesztők, a közlésben kifejeződő bizalomra mindenképpen rászolgáltak. Rendszeres szerepeltetésük tudatos szerkesztői műhelymunkára utal.

Elég sok, de egyenetlen színvonalú szépprózát közöltek az idei évfolyamban. Olvashatók itt elbeszéléssé dagasztott anekdoták,érzelgős, didaktikus példázatok, csekélyke tálentumról árulkodó próbálkozások, és természetesen néhány valóban figyelmet érdemlő munka. Az utóbbiak közt a helye *Fenákel Judit: Csak asszony* című elbeszélés formában közreadott regényvázlatának. Egy magára maradt fiatal nő sorsából villant fel jellemző epizódokat, miközben meggyőzően érezteti, hogy a fiatalabb korában magára szedett mozgalmi modorosságok miként váltak jellemvonásaivá, sajátságos vénlányi pszichológiává, amely mögül minduntalan elősejlik a társ utáni vágyakozás rezignált fájdalma. *Raffay Sarolta: Rugósoron* című elbeszélése tulajdonképpen egy számtalanszor fel-

ada elég ne-
nánkívüliek-
pelieknek is.
inya például
a nem is az
volna. Nyil-
ai tevékeny-
alas, eszmei-
em érheti el
rientáló sze-
sóinak több-

dhat magáé-
lyamban kö-
cenzens sze-
megint a
túlnyomóan
séges ember
László, Fejér
elemen János
egyezni. Ott
bek", Kovács
Csetri Lajos,
ritikusi név-
tikusi gárda
an bizonyos
sok vethetők
ladatok meg-
em teherbíró
lnek a folyó-
zóhoz, meg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gerzson Pál
HÍD
1966 — 6

1024

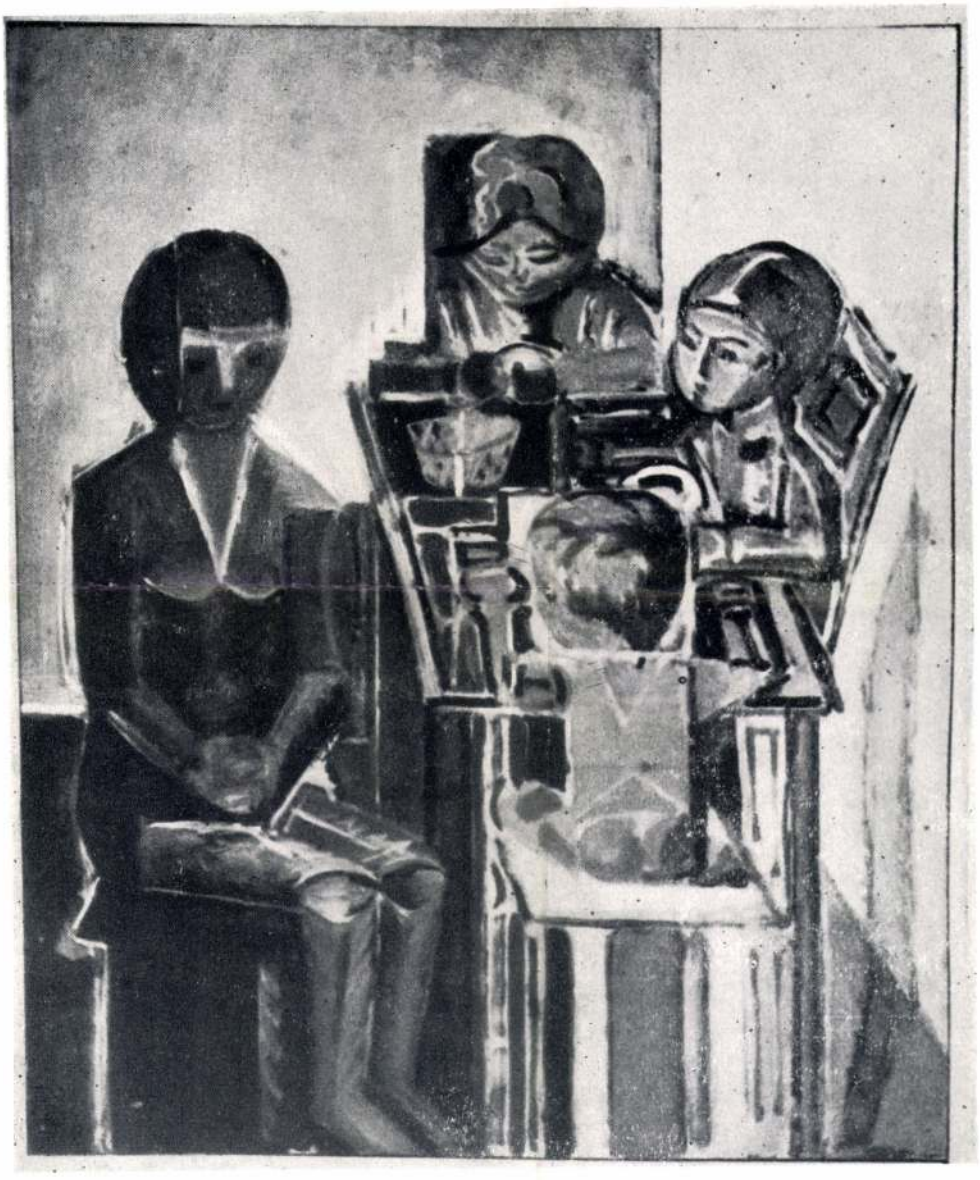

GERZSON PÁL

Műterem

Gerzson Pál

Gerzson Pál: Vágóhíd – Abattoirs
Бойня

festőművész mutatta be alkotásait. Neve az utóbbi esztendőkben, mint mozaikkészítő művészé vált elsősorban ismeretessé. Ezúttal a kiállítás révén részesei lehettünk annak a folyamatnak, mely a művészt a dekoratívan megoldott, konstruktívan komponált mozaikokhoz vezette. A kiállításon szereplő legkorábbi alkotása, a *Varjak*, inkább a gondolati tartalom gazdagságával, a szimbólumalkotás mélységével ragad el ; kevésbé festői értékeivel, a megoldás színbeli gazdagságával. A változás a koncepció módosulásával kezdődött : a valóság rendezettségének és szervezettségének megfelelő új képi törvényszerűségek kutatása vezette el a művészt ahhoz a formavilághoz, mely adekvát formát kínált a gazdagodó tartalomnak. Szentendre és Nagymaros környéke csupán alkalomként kínálkozott — mondhatnók : ürügyként ahhoz, hogy a táj rendjét képi renddé fogalmazza át, hogy a hegyre kúszó házak egymást erősítő színtételek metamorfózisában jelenjenek meg e képi rendben, mint ezt nagyméretű olajképe, a *Szentendre* mutatja. Közben : kísérletek,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gerzson Pál

VAS NÉPE
1965 NOV 16

1021

A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZBAN
november 16-án, kedden este 7 órakor
A MŰVÉSZPRESSZÓ VENDÉGE:

GERZSON PÁL festőművész

A művész alkotásaiból a kiállítás délután 4 órától megtekinthető a galérián.

1965. November 16. Kedd

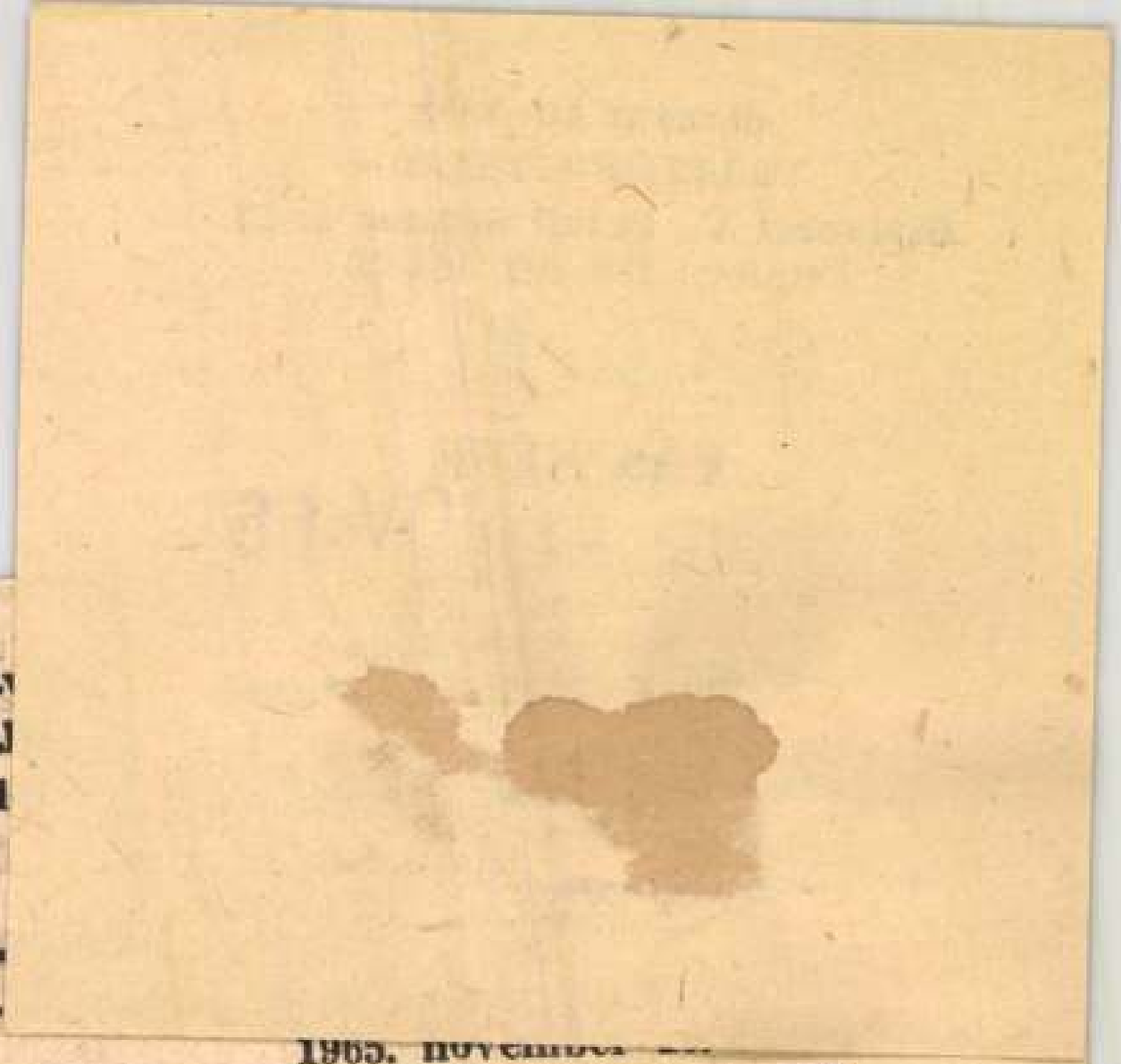

rtasat

övid határidőre garanciáv
ácsi Építőipari Vállal
ül a villanyszerelő részl
pathely, Tolbuhin u. 40.

1965. november

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gerzson Pál
VAS NÉPE

1965 NOV 18.

A művész és alkotásai

Harmadszor is telt ház a művészpresszóban

Távol áll tőlünk a jóslás, de már a harmadik előadás után nyugodtan kijelenthetjük, hogy érdemes volt létrehozni a szombathelyi Művelődési és Sportházban a művészpresszót. Mert kedden este is telt ház, az érdeklődők népes serege várta az „Alkotók és alkotások" sorozat első vendégét, **Gerzson Pál** festőművészt, a Képző és Iparművészeti Főiskola tanárát. S ha az előző esteken a színház, illetve a zene barátai váltottak belépőt, ezúttal új arcokat láthattunk: a képzőművészet kedvelőit.

Az estet ezúttal is **Kocsis Gyula**, a Tanítóképző tanára vezette le a tőle megszokott színes-alapossággal, bemutatva a vendéget, s vezette a beszélgetést. A rokonszenves, művészetekben jártas alkotó művész nemcsak szóval és szóban mutatkozott be, hiszen az est előtt három nappal állt már a kiállítása a Művelődési és Sportház galériáján. Már vasárnap vagy hetvenen nézték meg a művész új alkotásait, s az est legérdekesebb és legtermékenyebb szakasza is az volt, mikor a jelenlévők ott, a művész képei előtt „vallatták" Gerzson Pált alkotói stílusáról.

S ha még nem is teljes vitafórummá érett a művészpresszó egy-egy rendezvénye: minden előadás újabb és újabb tömeget hódít meg a művészet fontos és mindennapjainkba beleszóló ágainak!

— lyé —

1965. nov. 18. Csütörtök

kal. Ám a N
Tribune a b
szerkesztőségi
ban azonnal
verés politik
detése azért
„mert a Nyu
fegyveres erő
el Kelet-Európa felszabadítá-
sát".

Az új törekvés tehát voltaképpen nem más, mint az Acheson—Dulles féle „felszabadítási" politika folytatása — más eszközökkel.

Az új taktika voltaképpen annak a felismerésnek a szülötte, hogy az erőviszonyok megváltoztak, az Egyesült Államok nem rendelkezik elegendő erővel az európai szocialista országok elleni átfogó katonai akcióhoz, a kapitalizmus fegyveres visszaállításához. Ma már hatvan különféle „tudományos" intézet kutatja az Egyesült Államokban, hogy — az „Élvonalbeli amerikai stratégia" című könyv

több mint tízezer embert foglalkoztat, mintegy nyolcvanszáz újsággal és sajtószervvel rendelkezik, s a világ mintegy száz államában működnek kirendeltségei. A legnagyobb erőfeszítéseket azonban azoknak az államoknak az irányában folytatja, ahol nem tevékenykedhet szabadon, vagyis a szocialista országok irányában.

Lépésről — lépésre

Az új irányvonalnak megfelelően a szocialista országok lakóinak szánt propagandában, a külföldi rádiók adásaiban szakítottak a vulgáris és primitív antikommunizmussal, a

Gerzson Pál

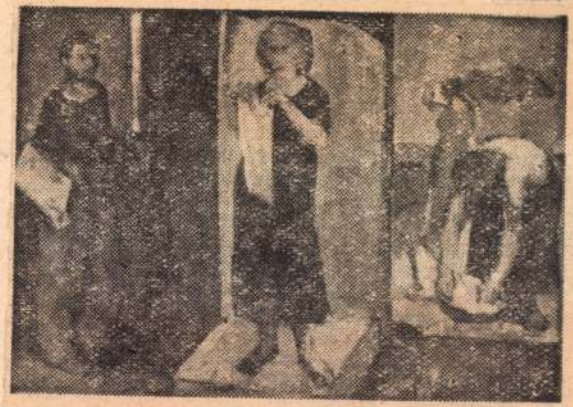

Gerzson Pál: Ruhateregetők.

Népszabadság
1958 V. 28

AZ 1964-65-ÖS FIATAL MŰVÉSZEK STÚDIÓJÁRÓL

GERZSON PÁLLAL BESZÉLGET FITZ PÉTER

Hogyan indult a Stúdió?

1958-ban fiatalokból alakult egy alkotóközösség. Főként grafikákat készítettek, mivel a festményeket elég nehezen tudták eladni. Csanádi András volt az alkotóközösség vezetője, de ott volt Csohány Kálmán, Kondor Béla, akik gyakran kaptak olyan megbízásokat – pl. egy város képeket kért a nagy, nevezetes szocialista építkezéseiről –, amiket rézkarcban, linómetszetben megcsináltak. Ebből valamennyi pénz jött. Azután fölvetődött, hogy egy kicsit bővíteni kellene a dolgot.

Szilárd György volt akkor az Alap igazgatója, aki nagyon jól szervezte dolgokat. Létbiztonságot tudott teremteni azoknak, akik elég konformisták voltak. Az ő javaslatára megszüntették az Alkotóközösséget, és létrehozták belőle a Stúdiót.

Én úgy kerültem ebbe a játékba, hogy '62, '63-ban megerősödött a Domanovszky-kör, a nagyonis "sturm und drang" magyar művészet. Kialakult a fiataloknak az ezzel azonosuló csoportja, ők alkották a Stúdió vezetőségét és a Stúdiót is belepréselték az egységes menetbe, hogy el ne bitangoljon a vonalról és egyúttal az utánpótlást is megoldották. Része volt ez az egész annak, amit a magyar művészet karámban tartásáról képzeltek.

Hogyan működött ez?

A Stúdió vezetőségébe mindig hasonszőrűeket választottak be. Én, mint egy akkoriban kicsit rebellisnek számító pasas kerültem be, hogy ne kint zajongjak, hanem bent. Elég szorult helyzetben voltam, anyagilag, családilag, egyébként, úgyhogy ez bizonyos biztonságot is adott, de közben azért tombolt a vérem, és nem egészen tudtam elfogadni azokat az intézkedéseket, amiket szemrebbenés nélkül hozott az a társaság. Amivel aztán végképp nem tudtam egyetérteni, az az előzetes minősítés volt.

Akkoriban a Bernáth-osztály már egy kicsit szabadabb szellemű volt, Laknerék, Keserű Ilona ekkortájt végeztek, és mind beléptek a Stúdióba, mert hát mit is tehettek volna mást. A szemem előtt kezdődött a vezetőségen belül az a taktikázás, hogy ezeket hogyan lehet taccsra tenni. Domanovszky néha személyesen is megjelent, "nézetegyeztetések" és hasonlók mentek. Ebből nekem elegem volt. Egyszer egy ilyen vezetőségi ülésen azt mondtam: opportunisták, és én ebben nem veszek részt. Erre nagy botrány lett, de tudomásul vették a kilépésemet.

A vezetőségből vagy a Stúdióból?

Csak a vezetőségből. Ugyanakkor volt némi fellendülés a Képcsarnoknál, akkor alakult ki a meglehetősen egyoldalú gyakorlat, a készpénzvásárlás, ami nagy csáberő volt. Ez '63-ban lehetett. Amikor kiléptem, fél éve voltam vezetőségi tag. Az akkori vezetőség zöme '53, '54 között végzettekből állt. A korhatár akkor is 35 év volt, de volt egy kis rátartás. Az újak, akik ezidőtájt léptek be, huszonöt-huszonnyolc év körüliek voltak. Eljött az új vezetőségválasztás ideje. Némi konspiráció ment a háttérben, hogy a régi vezetőségből senki se maradjon, ők egyébként dicsőséggel vonultak ki, mint csupa befutott ember, Munkácsy-díjasok, tele voltak megbízásokkal.

A társaság szimpátiája felém fordult, mert tudták kilépésem történetét. Azt mondták, feltétlenül legyek elnök. Úgy éreztem, hogy ez most már a dolgok következménye, így el is vállaltam. '64-ben én lettem a Stúdió elnöke. A régi vezetőségből senki nem maradt, az újak velem egykorúak vagy fiatalabbak voltak, mint Sváby, Vecsési, Bencsik és Bolgár Kálmán. Ekkor ő volt a művészeti vezető.

Ennek az évnek volt néhány pozitívuma az előzőekhez képest, például ahogy a szokásos évi Stúdió-kiállítást megrendeztük. Megbeszéltük, hogy nem fogadjuk el azt, ami lenni szokott: szólunk az Alap lektorátusának és az kiküldi a zsűrit. Ez többé-kevésbé megegyezett a Képcsarnok-beli zsűrik összetételével, és természetesen mindig eljött a minisztérium, Aradi Nóra ült akkor ott. Megcsináltuk azt a huszárcsínyt, hogy egyszerűen összeírtuk, kiket hívjunk meg. Meghívtuk Bernáth Aurélt, Somogyi Jóskát, Barcsay Jenőt. Ők sosem vettek ilyen zsűrikben részt, de mi meghívtuk őket és idősebb tanítványaikat, akikkel valami módon szellemi kontaktusban voltunk, mint Vígh Tamást vagy Kokas Ignácot, Bartha Lacit, akikről úgy éreztük, hogy mégiscsak Európában vannak.

Ez a 65-ös kiállítás volt, mely nagy áttörést jelentett. Olyan résztvevői voltak, mint Fajó, Keserű, Kondor...

A díjak is érdekesek voltak. Kondor például nem akart beadni, mert Aradi Nóra úgy is leakasztja a képét. Nem, mondtam, mert a megnyitó előtt öt perccel fogjuk felakasztani, tehát nem lesz ideje. Aztán díjat is kapott. És Sváby, Szurcsik, Kokas is...

A Fiatal Művészek Klubja is akkor indult meg, ott nagyon jó, baráti hangulat volt, lendületes szócsaták és viták, teljesen szabadon és felszabadultan jött egy olyan társaság, amelyik még nem tisztult le teljesen, de mindenesetre látszott, hogy vége annak a bizonyos abszolút megbízható és hosszú távra tervezett művészetpolitikának. Nagyon büszke vagyok, hogy ez egybe esett az én időmmel. De körülbelül ez az év nekem elég is volt. Utána lemondtam az elnökségről, és egy fél év múlva kiléptem a Stúdióból is, de úgy, hogy semmi harag nem volt.

Mennyire nehezítette a kívülmaradás a művészi érvényesülést?

Az Alap végülis rendesen eltartotta ezt a társaságot, aki kívül volt, annak nehezebben ment. Valószínűleg úgy gondolták, hogy ha a fiatalokat nem tartanák együtt, és nem adnának nekik egy kis napi kosztot, kvártélyt, akkor a nagyon idillikusan berendezkedő, a 60-as évekre némileg konszolidálódó, de azért nagyon iránytartó kultúrpolitikában zavaró tényező lehetett volna ez a csürhe. Így egyben tartva jobban rajta tudták tartani a szemüket. '63-'64 körül már kénytelenek voltak tudomásul venni, hogy a Stúdió feloszlatása okozott volna olyan békétlenséget, amit senki sem akart.

VALAMI OTT

Körner Éva

Az abszurd mint koncepció

Jelenetek a magyar koncept art történetéből

II. rész

Kevésbé látványosan is megmutatkozott időnként a konceptuálisan gondolkodó művészek állandó rezisztenciája a hivatalos, agresszívan befolyásoló szándékú tárgykultusszal, az emlékműszobrászattal és történelmi festészettel szemben. Az irónia céltáblája a kiemelt és különösen sematikusra sikeredett Dózsa György parasztvezér-ábrázolások voltak (példát itt a sok közül Maurer Dóra munkájával idézünk, amelyet

a adott antikoncepciónak

okban megjelenő *meg-*
irónia olyan fogalmak,
annak a magyar koncept
vannak tiszta formák is,
művész külön képviselte,
több síkon mozgott.
ban megálló állítások kö-
György egy munkája, egy
ondatnak minden betűjét
(Az eredeti szöveg ma
Hasonló jellegű munka
deti mondatának és a róla
onya, de ide tartoznak Bak
lógiái, St.Auby redukáltan
Tibor egyes matematikai,

ével azonban egy időben
kényszerítő ösztönzés, az
ra, illetve kontrasztosítá-
vánovics egy másik mon-
aország jelenlegi királya
lvileg korrekt, de a jelen
z. Az itt megjelenő eltoló-

F E L L E B B E Z É S - M Ü V É S Z E T

A FELLEBBEZÉS müvészi fokra emelését és széleskörü alkalmazásának propagálását 1972. márciusa óta folytatom.
Célom : a FELLEBBEZÉST a „NÉP MÜVÉSZETÉVÉ" tenni !

A FELLEBBEZÉS : nem Cél, hanem Okozat és Eszköz !
A FELLEBBEZÉS : az Apparátus elleni harc legális formája !
A FELLEBBEZÉS : az Egyén transzcendens moralitásának megnyilvánulása !
A FELLEBBEZÉS : kétoldalu alkotás, a társadalmi és állami szervekkel folytatott kommunikáció DOKUMENTUMA !
A FELLEBBEZÉS : egy szükséges rossz, minden olyan társadalmi konstellációban, ahol az erkölcsi és tételes törvények az AUTOKRATIKUS-APPARÁTUS követeléseinek realizálódásai !

A JELSZÓ : NE LÉGY OSTOBA !

Budapest, 1972. augusztus 10.

Legéndy Péter

/LEGÉNDY PÉTER/
Budapest, XVIII.
Vörös Hadsereg u.
412/a
MAGYARORSZÁG

ÜGYIKTÉZŐ:
HIVATKOZÁSI SZÁM:

MÁRCIUS:
Kérem, hogy válaszukban e számra hivatkozzanak:

F E L L E B B E Z É S I Ü R L A P
/A vastagon keretezett részek INDICÓ használatával, irógéppel, golyostollal vagy tintával nyomtatott nagybetükkel töltendők ki./

CSALÁDI NEVE:	ERDÉLY	UTÓNEVE:	MIKLÓS
LEÁNYKORI NEVE:		CSALÁDI ÁLLAPOTA:	
SZÜLETÉSI HELYE és ideje:	BUDAPEST	Kerszeg vidéros 1928. év JUL. hó 4. nap	
ÁLLAMPOLGÁRSÁGA:	MAGYAR	SZEMÉLYI IG. BETÜJELE - SZÁMA:	AU-IV 321321
KITÖLTÉS CÉLJA:	MEGNYUGTATÓ EGYÜTTMÖK.		
A TÁRGY RÖVID LEIRÁSA:	RÖZSE	KELETKEZÉSI IDEJE:	1971
A TÁRGY INDOKA:	LÁZADÁS		
A TÁRGY INDOKLÁSÁNAK KÖVETKEZMÉNYE:	ÉRTETLENSÉG		
JAVASLAT:	CSUKJUNK BE.		
MEGJEGYZÉS:	/		

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek. Egyben tudomásul veszem, hogy a valóságnak meg nem felelő adatok alapján felülbírált döntést /ítéletet/ egy ujabb eljárás megindítása mellett az illetékes szerv hatálytalanítja.
KELT: BÉLAR Kerszeg vidéros 1972. év JUL. hó 5. nap.
MELLÉKLET:

A FELLEBBEZŐ ALÁIRÁSA

(A Költemény ciklusból)
Költemény
Cím: Ketten
Ezt a költeményt akkor éled át, ha ketten olvassátok egyszerre.

St.Auby Tamás

1995/2

EGYSÉGÉRT ÉS ÖSSZEFOGÁSÉRT

GERZSON PÁL festőművészt választotta elnökévé a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének XV. tisztújító közgyűlése.

AMIKOR HÁROM ÉVE ITT ÁLLTAM ÖNÖK ELŐTT,

és elképzeléseimről kellett valamit mondanom, a pillanat szorításában, a homályos jövőre összpontosítva nem tudtam mást mondani, mint azt, hogy a Szövetség tagjainak egységéért, összefogásáért kívánok munkálkodni.

Az akkori ködös jövő időközben megtörtént múlt lett, és most, hogy újra itt állok Önök előtt, kezdetnek megint csak azt tudom mondani, hogy szélbeszórt ficlik leszünk, ha engedjük magunkat kioldani a kulturális közélet kohéziójából.

A politikai változások a társadalomformálás folyamatát eszeveszetten felgyorsították. A válságtömeget expresszterápiákkal kezelik, a társadalom kiszolgáltatottsága növekszik, a szellemi élet háttérbe szorul, a kultúra finom árnyalatait elmossák az eltömegesedéssel járó divatok, az elégedetlenséggel járó erőszak és otrombaság. (...)

A SZÖVETSÉG HELYET, HELYZETET KELL, HOGY TEREMTSEN

a szellemi értékek számbavételére és éltetésére. Programunk rendbe rakja feladatainkat: értékvédelem, felelősség, művészeti fórum stb. De mindezeknél előbbrevalónak tartom most azt, hogy a közigazgatás felelőseinek, az állam kézbentartóinak, a hatalmasoknak tudomására hozzuk, hogy mi nem kérünk, hanem adunk.

Az állam, mint a hatalom teste, természetesen erős intézményeket kíván fenntartani, ezeket ugyanis a maga hivatali hálózatába illeszti vízszintesen és függőlegesen, vagy hierarchikus piramis formában, és működésüket behatárolja, szabályozza és ellenőrzi. Ez helyes, ennek így kell lennie. De ezek fölött létezik, tényszerűen létezik egy társadalmi ellenőrzési igény, amely helyreigazít vagy irányt mutat, perspektívát nyújt, ajánlatot tesz, elemez és összegez, biztat és bírál, enged és tiltakozik. És felelősséggel működik, mert nem váltható le, mint a kormányok. A kultúra egymásba szövődő generációinak jó ösztöne és műveltsége, tájékozottsága és tapasztaltsága biztosítja illetékességét. Egy ilyen társadalmi együttműködésnek csak akkor lehet értelme, ha szervezeti formában fejeződik ki. A kósza morgolódásoknak nincs politikai jelentősége. (...)

HOGYAN LEHET AZ ELLENTMONDÁSOK ELLENÉRE KÖZVÉLEMÉNYT FORMÁLNI?

Erre nyit teret a Szövetség a fórumain, szimpóziumain, tanácskozásain, szakosztályainak, társaságainak és választott testületeinek összejövetelein. Itt fogalmazódhat meg a kívánatosból a lehetséges, itt válik szét, illetőleg kapcsolódik össze a rész és az egész, ezeken a találkozókon formálódik meg az anyagból a tárgy. Ezt éppen a komponálás mestereinek nem kell magyaráznom.

Nehéz beszámolni egy működési ciklus váltásakor az eseményekről, miközben a mindennapok impulzusai mérhetetlen sok gondot rónak ránk. Benne élünk egy keresztül-kasul átpolitizált világban, a fokozódó ellentétek társadalmában, megrendítő gazdasági körülmények között, olcsó és veszélyes frázisok légkörében, sokszor szemben a dilettánsok rémuralmával. Ugyanakkor egy olyan kultúrában is élünk, melyet ma már nemcsak iskolás pedantériával nevezünk XX. századinak, hanem érezzük az aromáját annak az egésznek, amely Cézanne-tól Jasper Johnsig ívelt, amelynek lüktetésében Csontváryt, Nagy Baloghot, Derkovitsot, Ferenczyt, Egryt az idegeinkben érezzük. (...)

SZERETNÉM A SZÖVETSÉGET IS

a folyamatosság géniuszának védelmébe ajánlani. Kedvenc „blikkfangos" vád ellene: pártállami képződmény. Mert hogy 1949-ben alakult. Ez van a pecsétjén is.

1945-ben majdnem minden szervezetet megszüntettek. Megszűnt az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat is, amely egyébként addig kitűnően működött. Átmenetileg, bizonytalan idejű kölcsönként, átadta feladatkörét a kultuszminisztériumnak és a Szabad Szakszervezetnek. Akkoriban minden szervezet felvette a „szabad" jelzőt, akárcsak a 89-es rendszerváltozáskor a „független" jelzőt. Majd újjáéledt 1949-ben, nyilvánvalóan kompromisszumok árán. Ez lett a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége.

Hasonló kompromisszumok árán alakult 1839-ben a Pesti Műegylet, 46-ban József nádor védnöksége alatt a Nemzeti Képcsarnok Egyesület, 1860-ban az Erdélyi Múzeumi Egylet, és ugyanebben az évben a Magyar Képzőművészeti Társulat, amely 1867-ben egyesül a Műegylettel Országos Magyar Képzőművészeti Társulat néven. Működésük nyomán 1877-ben megépül az első Műcsarnok, a Képzőművészeti Főiskola. Ezt a fokozatosan növekvő folyamatot figyelve azt a tényt, ahogy a felerősödő nemzeti kultúra alakítójává vált, azt a tényt, ahogy intézmények alapítója volt, azt a tényt, ahogy a kormányok fejlesztési elgondolásaira befolyást gyakorolt sokszor kemény küzdelmekben, azt a tényt, ahogy a törzs erős ágakat növesztett a század végén és a XX. században (Társaságok, művésztelepek), ezt tekintem a Szövetség genezisének. Nem hasonlítható össze – tisztelettel mondom – a jeles múltú Írószövetséggel, amely valóban 1949-ben jött létre. Szövetségünk az újabb korszakban tovább fejlődött. Magába foglalta az iparművészeket, a restaurátorokat, a művészettörténészeket. Akinek van szeme, észreveszi az összeforradásban rejlő építkező és fokozatosan erősödő irányvonalat. Még a Nagy Monolitikum is akarva-akaratlan a klasszikus korok erős utódját táplálta. A folyamatosság géniusza éltette.

Ez a Szövetség ma veszélybe került, a felbomlás veszélyébe. Kívülről és belülről egyaránt.

A világ értékátalakítása folyik. Mindent anyagi értékében jegyeznek. Az anyagi érték valójában pénzt jelent. Hoz-e pénzt, vagy sem, ez adja meg a dolgok rangját. Az értéket már nem az alkotó teremti meg, hanem a galériás, az aukció, a menedzser. A pénz céllá válik, ez torzítja a kultúrát valami mássá. Ennek érdekében válnak árulókká írástudók egyrészt, és készek az alattvalói szolgálatra, a haszonélvezet ihletében, felelőtlen művészek. Ez az az elszomorító tendencia, amit hivatalainknak a kultúráról való elgondolásaiban felfedezni vélünk.

Ez ellen csak egyetlen védelem van: a szolidaritás. Befelé árnyalt szellemi műhely, kifelé falanx. A művészek személyes jelenléte felsőbbrendű állapot, mint a képviseleti részvétel. A visszaartikulálás fejlődéstani visszarendeződés. Társadalmi tágasságú feladatokra csak egy egységes Szövetség alkalmas, amelyben mindenki a maga szakmai készenlétével, eszével és szívével egyenlő – alanyi – joggal vesz részt. A társaságok szakmai belügyekre valók. Céhek lennének, bájos XIX. századi jelenségek. Ebben az alakzatban csak pénzt lehet kérni. El kellene fogadni a kiszabott alárendeltséget. Ki kellene mosolyogni az alapítványok jóindulatát, a sok-sok egyszeri támogatást. Kéregetőkké válnánk.

Ezzel szemben a személyes részvételre épülő összefogás méltóságot jelent: a jelenkor művészetének együttesét. Szeretném ezt a szót is megtámadni: támogatás. Karitatív fogalom. Támogatni az elesettet, az áldozatot kell. Az egységes Szövetséget éltetni kell. Anyagi eszközökkel: ez a társadalom kötelessége és annak megbízottjáé, az államé. Közszerepléssel: alkotások, értékek létrehozásával, ez a mi kötelességünk.

A társaságok rezervátumában számomra érdektelen a részvétel. Festő vagyok, egyedüli példány, nem a 400 festő egyike. A céhben elhalnak a közösségi ambícióim. Mibe, milyen szakmai közügybe szóljak bele, miközben tiltakozom az ellen, hogy valaki is beleszóljon az én szakmai gondja-

---

** A Magyar Kulturális Szövetség tagszervezetének a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének XV. tisztújító közgyűlésén elhangzott elnöki beszédet rövidített formában közreadjuk.*

hogyan nyomorgunk, hiszen azóta csak egy jelentéktelen tetőtérbeépítés történt.

S. T. E.: A külföldi hallgatók mekkora tandíjat fizetnek?

L. I.: Minimum heti egy órát kell befizetni, ez 1950 dollár egy tanévre. Ha teljes képzésben részesülnek, az évi 6100 dollárba kerül. Az összegnek csak egy részét (forintosítva) kapja meg az iskola. Ebből fizetjük a rezsit.

S. T. E.: Nem következik- e ebből, hogy egyre több külföldit kell felvenniük a magyarok kárára?

L. I.: Ezt nem tennénk meg erkölcsi okokból sem, de egyébbként sem volna rá mód. Ha kevesebb magyar növendéket vennénk fel, akkor a minisztérium azonnal elvonná a támogatás arányos részét. A rendelkezés szerint egyébként a magyar hallgatók számát növelnünk kellene. Csakhát hová tegyük őket?

S. T. E.: Eddig tudták támogatni a tehetséges diákok külföldi kurzusokon való részvételét?

L. I.: Erre a diákönkormányzat ad pénzt saját keretéből. Sokszor kénytelenek vagyunk a diákönkormányzattól kérni, hogy segítsék ki a főiskolát. a diákok számára kérünk a diákoktól. Arra is volt példa, hogy egy növendék nemzetközi versenyre való kiutazását sehogyan sem tudtuk támogatni. Tanára állta a költségeit, és a gyerek megnyerte a versenyt.

S. T. E.: Milyen pályázati lehetőségek vannak még?

Puskásné Ispán Franciska: A Pro Kultura Hungariae Alapítványtól komoly segítséget kaptunk vendégtanárok meghívásához. A magyar származású világsztárok (például Schiff András, Pauk György) ingyen tartanak 2-3-4 napos mesterkurzusokat.

L. I.: A mesterkurzusokra már csak azért is óriási szükség lenne, mert a minisztérium csak ritkán ad a zeneakadémistáknak államközi ösztöndíjat. Főiskolánkon számos államközi ösztöndíjas tanul (ezért egyébként nem kapunk plusz támogatást), mert az intézményünknek rendkivüli a vonzereje külföldön. Ugyanakkor cserébe nem a muzsikus-tehetségek utazhatnak külföldre, hanem orvosok, mérnökök, biológusok és még sorolhatnám. A fiatal magyar értelmiség külföldi továbbtanulási lehetőségeit részben a Zeneakadémia váltja meg.

P.-né I. F.: Folytatva a kevés anyagi forrás felsorolását, a Fővárosi Önkormányzat Közművelődési Bizottsága néha segít egy-egy program erejéig.

L. I.: A Nemzeti Kulturális Alapnak több száz milliós igényt kellene kielégitenie negyven-valahány millióból...

Balassáné Tóth Marianna: A Művészeti és Szabadművelődési Alapítványtól majdnem 1 millió forintot kaptunk házi versenyekre. Vannak továbbá belső „alapítványaink", amelyek hivatalosan közérdekű kötelezettségvállalások. Ezek közül legnagyobb a Bartók-Pásztory Alapítvány és a Weiner Alapítvány. Összesen 13 ilyen belső „alapítványunk" működik, ezek azonban döntő többségükben a hallgatók jutalmazására vagy (szociális helyzetük alapján) segítésére születtek.

S. T. E.: Vannak-e a Zeneakadémiának sponzorai?

P.-né I. F.: Folyamatosan keresünk ilyen lehetőségeket, de inkább csak kudarcokról tudnék beszámolni.

L. I.: Egy pozitiv példa a közelmúltban létrehozott Douwe Egberts Dallamok Alapítvány elsősorban a fiatal muzsikusok (szólisták és kisebb együttesek) pályakezdését segíti elő, rádió és tévéfelvételekre is módot adva. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy az általunk felsorolt lehetőségek egy-egy programra, egy-egy diákra vonatkoznak, és nem az iskola működtetésére. Volt egy próbálkozásunk: a Zeneakadémia Alapítvány. Erre sokan nagy összegeket fizettek be, ám ugyanennyit elvont tőlünk a minisztérium, így az alapítványt meg is szüntettük. Hiába találnánk sponzorokat (a magyar adórendszer egyébként sem ösztönzi a sponzorálásr), egy fillérrel sem jutnánk előbbre, mivel a minisztériumi támogatásunk ugyanannyival csökkenne.

S. T. E.: Az élet bizonyára feladja a leckét a főiskolának. például új tanszakok létrehozása válik szükségessé.

L. I.: Valóban, többször felvetődött, hogy szükség lenne például régi zenei, továbbá komputerzenei tanszakra. Nincs rá pénzünk. A néhány évvel korábban létrehozott egyházzenei, korrepetítori, illetve csenballó tanszakokon is ingyen, hivatástudatból tanítottak a tanárok. Szégyellnivaló, hogy a külföldi főiskolákkal való cserekapcsolataink is csak úgy jöhetnek létre, ha a külföldiek vállalják az összes költséget.

S. T. E.: Mennyiben segít, hogy kiadják a Nagytermet, a Kistermet, illetve a régi Zeneakadémia kamaratermét?

P-né I. F.: Ezeket a termeket is ki kell adnunk, különben nem tudnánk fennmaradni. Ugyanakkor ezzel tönkretesszük saját növendékeink vizsgáinak és koncertjeinek lehetőségét. A termeket évekre előre lefoglalják, szinte minden napra.

S. T. E.: Lehet-e még emelni a bérleti díjakat?

P-né I. F.: Ördögi kör ez. Ha növelnénk a bérleti díjakat az oktatás érdekében, végsősoron azoknak a művészeknek a föllépési lehetőségét szűkitenénk, akiket mi képeztünk ki! A művészeti egyetemek rektorainak legutóbbi ülésén a helyettes-államtitkár úr azt is fontolgatta, hogy egyáltalán szükség van-e Magyarországon művészi elit képzésére...

S. T. E.:Úgy tünik, a megszorítások okozta károk és a belőlük fakadó elönyök (ha vannak) nem állnak arányban egymással...

L. I.: A kormánynak tisztában kellene lennie azzal, hogy egy erdőt szinte pillanatok alatt ki lehet vágni. Ám mire új erdő nő a helyén, évtizedekbe telik. Amit most hagynak tönkremenni, azt nagyon nehéz lesz pótolni.

S. T. E.: Az elhivatottság meddig tarthatja életben a magyar zenei felsőoktatást?

L. I.: Ameddig elviselik a tanárok a nélkülözést. Általában 20 és 30 ezer forint közötti nettó fizetést kapnak. A minimális óradíj (és csak ezt tudjuk megadni) bruttó 25 forint. Ez egy szent épület, és a Zeneakadémián tanítani egy szent misszió, de nem tudom, meddig lehet még elvárni a tanárkollégáktól, hogy hivatástudatból ilyen áldozatot hozzanak.

Solymosi Tari Emőke

imba. Talán másokra is vonatkozik ez. Az viszont érdekel, hogy kultúránknak milyen a hatása, a tekintélye itthon és a világban. Ezt adott esetben ruhatervezők, máskor szobrászok vagy formatervezők, netán festők vívják ki. A siker közös. Reméljük, hogy a Szövetség keretein túl is közös. Mint ahogy a magyar zene, a magyar irodalom és a többi művészet sikeres jelenléte itthon és a világban fölér a legjobb politikával, a legnagyobb diplomáciai tettel.

Inkább azon gondolkodom, hogy a teljes magyar kultúrán belül hogyan közelíthetnének egymáshoz a különböző művészeti ágak. Az érdekek közösek. Az érdekérvényesítés szeparatista útja, a lobby ebben az esetben árulás.

SZELLEMI KÖZÉLETÜNKBEN MOST TÉL VAN,

ványadt tél vége. De semmi nem változhatatlan. Vannak tehetséges alkotók, még nem váltak egymás farkasává. Vannak hagyományaink rengeteg használható tanulsággal. Vannak szolidaritásra kész partnerek, mert nemcsak cinikusok és tökfejek vesznek körül bennünket. Ebben a jelenlegi süllyedő folyamatban akkora felhajtó erőt kell kifejtenünk, ami előbb-utóbb kiemel ebből a helyzetből. Ezt az állapotot elfogadni nem lehet. Ehhez igazodni nem szabad. Ebben stabilizálni magunkat vétkes kívánság.

Hamvas Béla szerint a magyar idillikus lelkületű nép. Mindenbe belenyugszik, csak hagyják békén. Hős a holland és a spanyol. Addig nem marad nyugton, amíg nem győz. Még a tengerrel is szembeszáll.

Most a Szövetség ilyen hősi feladatokkal néz szembe. A megújuló vezetőségnek és az új testületeknek más lesz a feladata, mint a múltbeli idillikus időkben:

1. Akármilyen szűkösségben is, de fenn kell tartani a Szövetséget.
2. Állandó konzultációs, együttműködést kereső kapcsolatot kell tartani az államigazgatási szervekkel és felelős személyekkel.
3. Együtt kell működnie azokkal a társadalmi szervezetekkel, egyesületekkel, alapítványokkal – különösen a szakmailag közelállókkal –, melyek a művészek egzisztenciális, érdekvédelmi gondjaival hivatottak törődni.
4. Szellemi életünk minden fontos jelenségével kapcsolatban, elsősorban a szakmáinkat érintőkben, állást kell foglalnia és álláspontját nyilvánossá kell tennie.
5. Eltökéltnek kell lennie abban, hogy az utóbbi években visszaszorult tevékenységeit, jelenlétét helyreállítsa (nemzetközi kapcsolatok, országos kiállítások, szakértői jelenlét stb.).

ANYAGI NEHÉZSÉGEINK ELLENÉRE IS SIKERESEN TELJESÍTETTÜNK FELADATOKAT.

Engedjék meg, hogy csak érintőleg említsek néhányat. Fenntartottuk, ha formálisan is, jelenlétünket különböző kezdeményezésekben. Szövetségünk képviselőivel részt vettünk kuratóriumokban. Elősegítettük nemzetközi rendezvények lebonyolítását, emlékezetes marad a FIDEM-kongresszus. A Hírlevél segítségével hazai és külföldi kapcsolattartások lehetőségéről tájékoztattuk tagjainkat, amelyekkel többen sikeresen éltek. Rendeztünk egy szövetségi kiállítást, amely különössége és nehézségei ellenére is bravúr volt. Teret és alkalmat tudtunk találni szimpóziumok, szakmai konferenciák számára. Jó kapcsolattartással sikeresen szolgáltuk egzisztenciális érdekeinket. A határainkon túl élő magyar művészeknek igyekeztünk szűkös lehetőségeink között is segítséget nyújtani. Elősegítettük a Világszövetségen belül a magyar képzőművészek és iparművészek Társaságát megalakítani. Helyünk volt és van országos kulturális eseménysorozatok előkészítő és rendező szervezeteiben. Néhányszor a sajtó, rádió, televízió útján hangot adhattunk igényeinknek. Díjakra, kitüntetésekre tett javaslataink érvényesültek.

Hozzá kell fűznöm, hogy mindezt az anyagi ellehetetlenülés határán, az ebből következő morális labilitás állapotában is meg tudtuk tenni. Ez azt jelenti, hogy sokkal többre is képesek lehettünk volna, mint ami sikerült.

Sajnos színesebben tudok beszámolni a hátrányokról, a sikertelenségről, magunkat sem mentve föl.

A közgyűlés más helyén a Kollégák értesülhetnek a költségvetési dotáció zuhanó tendenciájáról. A külkapcsolataink szinte teljesen elsorvadtak. Szó sem lehet arról, hogy akár egyetlen vendégnek is szállást, ellátást fizessünk. Az Árkád Galéria fenntartására alig van, a kiállításokat elevenítő hírverésre nincs módunk. Országos kiállításokon a díjfelajánlók sorának a végén állunk. A költségvetésünk két irányú: a működésre és szakmai programokra van tervezve. Felelősséggel állítom, hogy semmi luxus, semmi fölösleges kiadás nem található benne. A szűkített működési előirányzatnak csak a negyedrészével rendelkezünk, a programjainkra is csak egy töredék összeget kaptunk, beleértve a szakosztályok, társaságok külön kért és kapott támogatását is.

Időnként szemünkre hányják gazdálkodásunk hibáiként a következőket:

a/ drága bérleti díj

b/ az adminisztráció létszáma

c/ a magas fizetések

Rövid válaszom: igaz, hogy a Főváros legdrágább telkén van a székhelyünk. De a ház tulajdonosa a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány a piaci gyakorlat szerint kérhető bérleti díjnak csak az egy tizedét kéri, ami megfelel egy minimális feltételeket nyújtó kültelki bérleménynek. Ezt én az Alapítvány kuratóriumától olyan kézzel fogható támogatásnak tekintem, amelyért köszönet jár. Persze minél előbb hozzá kell jutnunk egy elfogadható ingatlanhoz – vásárlás útján – ehhez azonban pénzbeli segítség kell, saját erőből nem megy. (...)

Tiszafüredi miskakancsó 1890-ből
Bodó Mihály fazekas munkája,
melyet körzővel szerkesztett virágok díszítenek

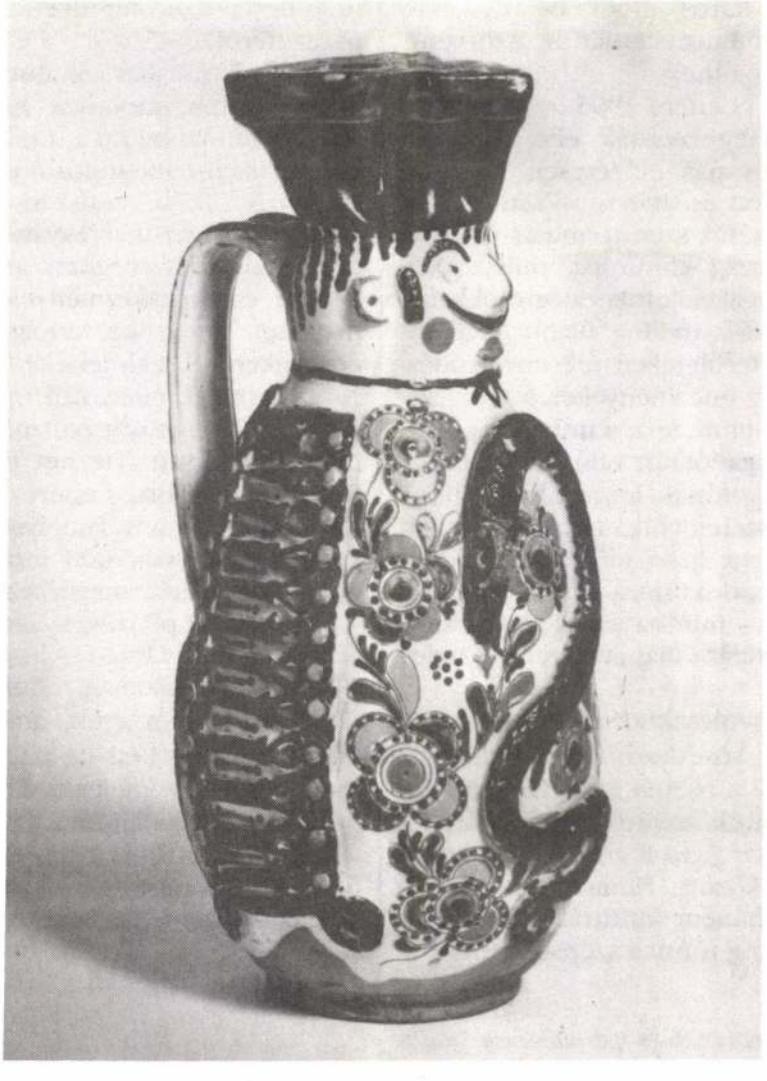

NÉHÁNY SZÓ A KÜLDÖTTGYŰLÉSEKRŐL.

Ez a testület, amint tudjuk, két közgyűlés között a teljes szövetségi tagságot érintő kérdésekben, annak nevében dönthet. Tagjai a szakosztályvezetők szavazati joggal és a társaságok képviselői tanácskozási joggal. Szükség szerint kell összehívni. A küldöttgyűlések nagy része nem volt szavazóképes, a távollét igazolása a legtöbbször hiányzott. Ha meggondolom, hogy százakat egy ember képvisel és az nincs is ott, ez a tény lehangol. Több tennivaló ilyen körülmények között elmaszatolódik. Végre be kell látnunk, hogy a művészek belső szabadságára, lobo-

gó vérmérsékletére utalva nem lehet mindent tudomásul venni. A küldöttgyűlés működését rossznak ítélem és szégyellem.

Társaságok alakítását sosem tartottam tilosnak. Még csak rossznak sem. A maguk helyén nagyon értékesek. Csak nem irányulhat az alanyi jogú tagok szövetsége ellen. Ezért a Szövetség ellen irányuló konspirációs törekvéseket módszereikkel együtt elítélem! Némely szakosztály vezetője, aki egyébként a jelenlegi alapszabály szelleme szerint viseli tisztségét, kéréseinket megtagadja, és a tagság feje fölött intézkedik. Magam is tagja vagyok néhány társaságnak, hogy meri a vezető a nevemben elkötelezni magát. Nem gondol arra, hogy ha ezt a Szövetséget kilopják alólam, a társaság sem fog érdekelni? Ezek a fineszes, homályban lopakodó hadmozdulatok émelyítenek.

Ezzel szemben a vezetőségi Tanács tagjainak, az Ellenőrző Bizottságnak és a hivatal dolgozóinak szeretnék köszönetet mondani munkájukért. Kényes kérdéseket, úgy érzem, a kölcsönös megértés légkörében tudtunk tárgyalni, és amit lehetett, a maga részéről mindenki megtett. (...)

Három éve egy egységes Szövetség bízott meg feladatommal. Kötelességemnek tartottam mindent megtenni a Szövetség épségéért, alapelveinek megőrzéséért. A Szövetség további sorsának meghatározását leköszönésemmel vissza kell utalnom a közgyűlés döntési hatáskörébe.

Pakk

Ijesztő történések részesei, kiszolgáltatottjai vagyunk.

Az 1995. május 23-án megjelent napilapok közölték annak a levélnek a szövegét, amelyet kulturális szervezetek intéztek a magyar országgyűlés képviselőihez, kérvén az ún. Bokros-csomag, vagy -program egyik eleme, a honorárium-járulékoltatás bevezetésének elutasítását.

Az aláírók között többek között a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Táncművészeti Kamara, a Magyar Írószövetség, a Magyar Színházművészeti Szövetség, a Magyar Film- és TV Művészek Szövetsége, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése szerepelt.

Eszervezetek, társaságok, kamarák, szövetségesek, egyesületek a többezres, illetve gyaníthatóan több tízezres tagságot képviselve jelezték, hogy ésszerűtlen, hogy káros, hogy beláthatatlan romboló hatású következményekkel jár az a törvény, amelynek elfogadására készülnek.

A kérés, a figyelmeztetés ellenére 1995. május 24-én a magyar parlamentben megszavazták, elfogadták azt a törvényt, amely – számos más, előzetesen érvénybe léptetett szabályozás mellett és után – a józan mérlegelések és egzakt előrejelzések szerint immár végérvényesen tönkreteszi az ország kultúráját, művészetét, amely a működtetési támogatások fokozatos csökkenése, értékvesztése és elvonása mellett újabb hatalmas tehertétellel sújtja, egyes területeken teljes működésképtelenséggel fenyegeti az intézményeket, a szervezeteket, az alkotókat, lehetetlenné teszi a művek megszületését, közvetítését, a befogadókhoz való eljutását.

Nem kell törvényalkotónak lenni ahhoz, hogy furcsálljuk és helytelenítsük: képzőművészeti alkotások esetén egy ipari termékjegyzékben szereplő, áfával sújtott produktumra vetnek ki társadalombiztosítási járulékot – mintha a pék az értékesített zsemlék száma és vételára alapján lenne köteles járulékot fizetni.

Meggyőződésem, hogy nemcsak az alkalmazott metódusok, hanem a várható következmények is analizálatlanok. Valószínűsíthető: a tisztelt képviselő urak, a politikusok – sajnos, velünk együtt – egy sivár, lepusztult, kulturálatlan országban fognak élni, bunkó, sötét, primitív emberek között. Nemcsak pénzügyi-gazdasági spirál létezik, hanem kulturális-társadalmi is. Ebből az országból el fog tűnni a szépség, ebből az országból elköltöznek a művészek, az itt maradók pedig hallgatni fognak.

Ezt az országot – képletesen és valóságosan is – el fogja lepni a szemét, be fogja borítani a mocsok, ez az ország el fog süllyedni. A hulladékhegyek között – még utoljára, civilizációs emlékként – meg-megcsillan majd azért egy-egy konszolidált bankár aranykeretes szemüvege – de aztán ezek is alámerülnek.

Ez az ország – amelyben a gondolat, az invenció, a szellem, az esztétikum nemcsak súlyos jövedelemadó, nemcsak forgalmi adó, hanem immár tébéjárulékköteles is – már nem a szakadék szélén egyensúlyoz: jelentem, a szakadék mélyére zuhant. Természetesen itt már régen nemcsak adókulcsokról, nemcsak tébéjárulékról van szó, és nem is csupán egy káros döntésfolyamatról, nem is egy rossz szemléletről, hanem egy posztkommunista puha diktatúra ostoba tenyészetéről.

Hol olvasható kulturális program, amely hosszabb, mondjuk három éves távon próbálja felvázolni azt a tevékenységfolyamatot, amelyet megvalósítani, megvalósulni látni szeretnének, s amely ösztönző hatású rendszerként funkcionál, várható és váratlan tényezőket egyaránt kilátásba helyez? Van-e olyan kulturális program, amely mérlegelni próbál hatásokat és következményeket? Van-e olyan kulturális program, amelynek kidolgozói a gazdasági-pénzügyi érdekeken túl tekintenek? Az érdekeit nem védő, illetve az érdekek ellen dolgozó, kulturális és művészeti képviselőinek szavát hallani sem akaró kulturális kormányzat hogyan létezhet még egyáltalán, mintha mi sem történt volna, s miért nem olvadt még be a pénzügyminisztérium valamelyik kisebb kiszolgáló részlegébe? Vagy egyszerűen most már mindenki belenyugodni kényszerül: megérkeztünk – bár a barakkok csak jelképesek – a pénzügyi-gazdasági Recsk táborába?

Felkérem Önöket, hogy a csomag, csomagterv, programcsomag, Bokros-csomag, és minden olyan összetételt, amelyben a csomag-kifejezés szerepel, a jövőben ne használják: már nagyon unalmas. Helyettes kifejezés-variáció gyanánt javasolnám: pörölycsapás, halandzsa, katasztrófa, agónia. Úgy tűnik föl, ilyen stilisztikai egység megteremtésére lehet ma már csak hivatott egy olyan művész-szövetség, amelynek tagjai vagyunk. Konstruktív indítványként kérem, hogy legalább – ha már mást nem tehetünk – ezt az egységet próbáljuk létrehozni és megőrizni.

Webner Tibor

* *Elhangzott a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének XV. Közgyűlésén, 1995. május 31-én.*

GERZSON Pál

A Csongrád Galéria tisztelettel meghívja

GERZSON PÁL

Festőművész kiállításának megnyitójára

1995. Április 9-én 18 órára.
Megnyitja

Fodor András

Kossuth-díjas költő, író

A kiállítás megtekinthető
1995. Április 9-30-ig.
Nyitva: Keddtől - Péntekig 10 - 12 és 14 - 18 óráig
Szombaton és Vasárnap 9 - 12 óráig
Hétfőn - Zárva.

Csongrád Galéria
(Csongrád, Kossuth tér 9-11.)
Tel.: 63 382-166/174

CEO NORÃO
Szücs

Az eseményeket a "BUDAPEST BANK BUDAPESTÉRT" ALAPÍTVÁNY támogatja

A sorozat az irodalom felől közelít a képzőművészet, illetve más művészeti ágak felé, vagyis az író alakja áll a műsor középpontjában, rajta keresztül teremtve meg az est „összművészeti" atmoszféráját. Átjárhatóságot teremtve ezzel az írók, a költők, a festők, a szobrászok, az építészek, a zeneszek, a színművészek körülhatárolt, esetenként elszigetelt alkotói világa közt.

>>Fordított vernissage<<

Szerkesztő: Sághy Ildikó
Magyar Művész Alapítvány

2004. szeptember 29., szerda 18h

„Hátamon fekve szaladgálok" címmel

Hernádi Gyula író estje lesz az Ernst Múzeumban.
Az alkotótársak közül a beszélgetésben részt vesznek többek között:

Csoóri Sándor író, **Gerzson Pál** festőművész, **Jancsó Miklós** filmrendező, **Jankovics Marcell** animációs filmművész, **Kerényi József** építész, **Konrád György** író

A beszélgetést Kondor Katalin, a Magyar Rádió elnöke vezeti.
Közreműködnek: Jordán Tamás és Kubik Anna színművészek.

2004. október 31., vasárnap 11h

In memoriam Mezei Ottó

2004. november 28., vasárnap 11h

„Színház a cethal hátán" címmel

Hubay Miklós író műsora - Beszélgetés két kiállítás között - a drámaíró beszélgetőpartnere: Ilona Keserü Ilona képzőművész.

(A műsor további közreműködőit később közöljük.)

ERNST
MÚZEUM
■ BUDAPEST ■

1065 Budapest Nagymező u. 8.
Telefon: 341 - 43 - 55
Levelezési cím:
1376 Budapest 62. Pf. 152
www.ernstmuzeum.hu

Társművészeti programsorozataink támogatói:

a
Nemzeti Kulturális Alapprogram

a
"BUDAPEST BANK BUDAPESTÉRT"
Alapítvány

a
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

Az Ernst Múzeum fenntartója a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

programszervező: Szentkuthy Viktória
design: Monori Bálint

GERZSON PÁL

danár nyomda

Csillag Tibor

„Sziklasírból csak én üvöltök"

Az orosz megszállók durva kiáltásai elhaltak már mögöttünk. Befejeződött Budapest bevételének első szakasza. Máris feltűnt előttünk, csapatokba verődött fiatalok előtt, egy új kor vérszínű hajnala. A remélt demokráciáé.

A fiatalok, ha együtt vannak, vérük lázával és életerejük kipárolgásával is a glóriás jövő képét rajzolják maguk elé. Ebben a hol rajongó, hol vitriolosan bíráló diákcsoportban, a *Madisz* pesterzsébeti szervezetében, a Kossuth Lajos és a Széchenyi utca sarkán ma is ott álló villácskában ütötte fel tanyáját 16 évesen *Kárpáti Kamil*. Az ő beleélése a mi verseinkbe, bikaereje maga köré gyűjtötte az írogató, a világot megváltani kész fiatalembereket. Fél év múlva, 1945 októberében pedig már utcán volt a Kárpáti-alapította *Holnap*, ez a szélsőségesen forradalmi, ugyanakkor a kultúra értékeit előkelően őrző hetilap. (Az országos vezetőség ezt rebellis újságot hamarosan betiltotta.)

Kárpáti Kamil költészete innen nőtt ki, mindvégig forradalmi hangvételét csak ezáltal lehet megérteni. Ide idézem *Hajnali vers* című, ujjongó, 1947-es költeményét, mely nemcsak azt a korszakot, hanem az egész modern lírát, sőt az ifjúkor örök biológiai robbanását is jellemzi.

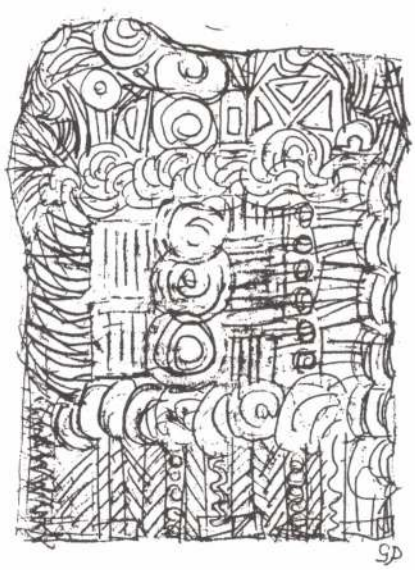

Tavaszi hajnal diadallal jön
sok alma rügye bomlott az éjjel
óriás fény leng madár csapong fönn
rőt ajkam villog boldog reménnyel

Mosdani hív a zöldszemű jókedv
hajnal ha fürdik lobban a pára
hajnali könnyű óriások járnak
s a Nappal vágtat versenyt a páva

Tavaszi hajnal lám mind idehoz
mosdani hív a zöldszemű tóba
tavaszi dallal rám int a gonosz
sánta a púpos rám int a fóka

Milyen haza lehetett volna ebből az országból, ha nem sújt rá a diktatúra korbácsa!

De rásújtott. Kárpáti 1949-ben, húszéves korában már az Andrássy út 60. börtönpincéjében találja magát, e sorok írójával együtt. (Olaszországban szerettük volna tanulmányozni a reneszánszot és Dantét.)

Börtönverseiből éppúgy kisüt az alkati optimizmus, mint szabadlábon írt, előbbi verseiből. Rengeteget szenvedett hét és fél év alatti fogságában. Egy ízben még halálra is ítélték (természetesen törvénytelenül).

Csapdában sínylő Fény, te,
ó, szökellj elő a mélyből!
Szakadj ki már a sanyarú
kövek gonosz rejtekéből

– fohászkodik bezártan a reményhez.

Gyermeki alázatot éreztem Kárpáti Kamil édesanyja iránt. Hasonló volt ez a harmincöt kilós asszony a cseppkőbarlang szobor-alakzataihoz. Ő, az anya lépked a következő versben hazafelé börtönben lévő fiától, sőt a megkínzott nemzet megy itt, avagy maga az emberi fájdalom.

Egy asszony megy az úton
mint Mária a sziklasírtól.
És három lovas szembe jő.
Három lovas jön és így szól:

„Parázs cipőd hadd adjam!" „Én
vassal sütöm ki a szemed!"
„Nézd, ott a nyárs, hadd lökjünk rá
fiad helyett, fiad helyett."

És kacagnak és köddé válnak.
Sziklasírból csak én üvöltök:
– Uram, hol hát húsvétos jobbod,
mellyel arcát rózsásra törlöd?

A vers címe: *Mint Mária a sziklasírtól.*

Kárpátit 1956-ban a forradalom szabadítja ki. Gérecz Attilával együtt Tamási Áronhoz megy, közös izzással kiáltványt szerkesztenek, Gérecz olvassa be a rádióba. Az orosz tankcsordák visszaözönlése után költőnk bújkál. Később ifjúsági vezetők elintézik, hogy ne kelljen visszatérnie a börtönbe. Szervezői képessége által 1957-ben állást kap a szakszervezetek Egressy Gábor klubjában, itt megszervezi a Fiatal Írók Közösségét. (Ágh István, Csukás István társaságában.) Világirodalmi körműsort szervez munkásszállásokon. *Hajnali óraütés* címen megrendezi a börtönviselt költők estjét 1958-ban. Vendégként megjelennek a kulturális élet éllovasai, a nemzetféltő Nagy Lászlótól a baloldali Hont Ferencig. A sajtó agyonhallgatja az eseményt. Költőnk verseskötete csak tíz évvel később jelenik meg, a nagy Juhász Ferenc szerkeszti, Kárpátit egyenrangúként ismerve el. (Nagy László szintúgy.)

A hivatalos irodalmi élet vérkeringésébe mégsem kerül bele, noha Angyal Endre Goethe életgyónásához hasonlítja Kárpáti vallomását, és Domokos Mátyás, a kritikus, a költő Gergely Ágnesre hivatkozva hívja föl a figyelmet érdemeire. Költőnkön ezért a *„Börtön, Mellőzés és Rettenet"* érzése vesz erőt. Mégsem bújik el a világ elől. Művészetében suhanásként éli a világot valóságosan képviselők létezését. Kiűzetése a paradicsomból felsőbb régiókba kergeti, a tér és az idő mennyei ölelésébe. Szinte valamennyi régvolt külvárosi szegényember a költő mellé repül, a gesztenyefa „lombpáholyába". Így lebbenti meg a Klapka utca fáit az európai költészet szellője:

Égetett vasszögkampókon sok szirom.
Mindenfelől illatok és sálak teste.
S fekete-fehér kockás csarnokon
aláeresztett szárnnyal követ az este.

– írja a *Pesterzsébet felhőkarcolóiban*.

Eigel István

A grafológia szerint a kézjegy, az aláírás, a kézirat leleplez, jelzéseket ad a személyiségről, karakterről. Mennyivel többet árul el a rajz, az önfeledt gesztikuláció, vagy a fantáziával táplált szabadon szárnyaló grafika, amely a képzőművész tollából születik! Az indíték különböző. Például Giacometti minden rajzával önmagához tér vissza, ha interieurt vázol, ha kutyát, lovat, emberi figurát, fejet rajzol, saját sovány, meggyötört, fotóiról jól ismert arcát

In statu nascendi

látjuk viszont. Van Gogh feljegyzésekkel tűzdelt tájképvázlatai aggályos festésprogramját tükrözik, és annyi mindent árulnak el az alkotóról, mint önarcképei. Dalí rajzai mélyebbre buknak a tudatalatti örvényébe, mint megfestett kompozíciói. Picasso grafikája őszintébb kalandokba bocsátkozik, mint szobrászata. A grafikus fő eszköze a toll, de a szobrásznak, festőnek nem technikai segédlet. Az *ötlet* megnyitásának, a *felkészülés* előjátékának szükségszerű, esetenként nélkülözhetetlen része a rajz.

„Én nagyon sokat rajzolok, de mindig csak magamnak. Ez alatt azt értem, hogy pusztán lerögzítek ötleteket... azokat az elemeket, amelyek majd a szoborban szerepelni fognak..." – vallja rajzairól Gerzson Péter, a jelenleg Párizsban élő ösztöndíjas szobrász, akinek grafikáit jelen számunkban mutatjuk be.

Miután ezeket a rajzokat csakis saját magának készítette, nem is illene a nyilvánosság elé hozni. Véleményünk szerint az a mozzanat, amit ezekkel a fáziselemekkel, fragmentumskiccekkel bemutathatunk, a mű születésének jellemzői, talán éppen a legérdekesebb pillanatát tárják fel egy sajátságos alkotásfolyamatnak. Gerzson Péter kísérletező alkat, experimentális műhelymunkája közben figyelhetjük meg módszerét. A változatrendszer rejti a rátalálás csodáját, ami felér a végeredmény örömével. Talán nem tévedünk nagyot, ha azt feltételezzük, hogy ezeknek a részelemekre bontott struktúráknak önálló értékük van, azon túlmenően, hogy egy sajátságos alkotói metódust is megismerhetünk. Gerzson Péter tematikája a látvány közvetlen logikáján túli formamozgások pályáján kalandozik. A jelek ismétlődésének ritmusában rejlik a varázserő. A vonalhálózat geometrizált halmazából lép ki – in statu nascendi – a dombormű. A titok megfejtésre vár, de már sejteti az elvont szerkezet súlyos tartalmát.

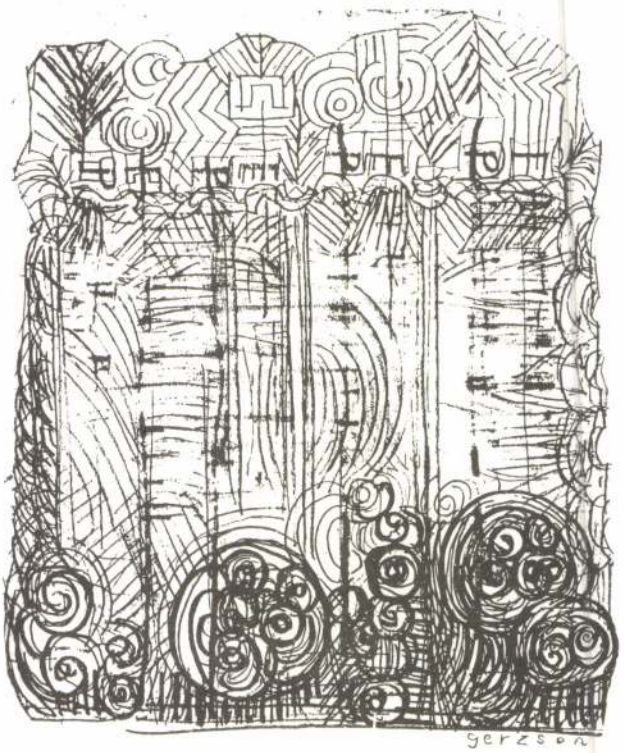

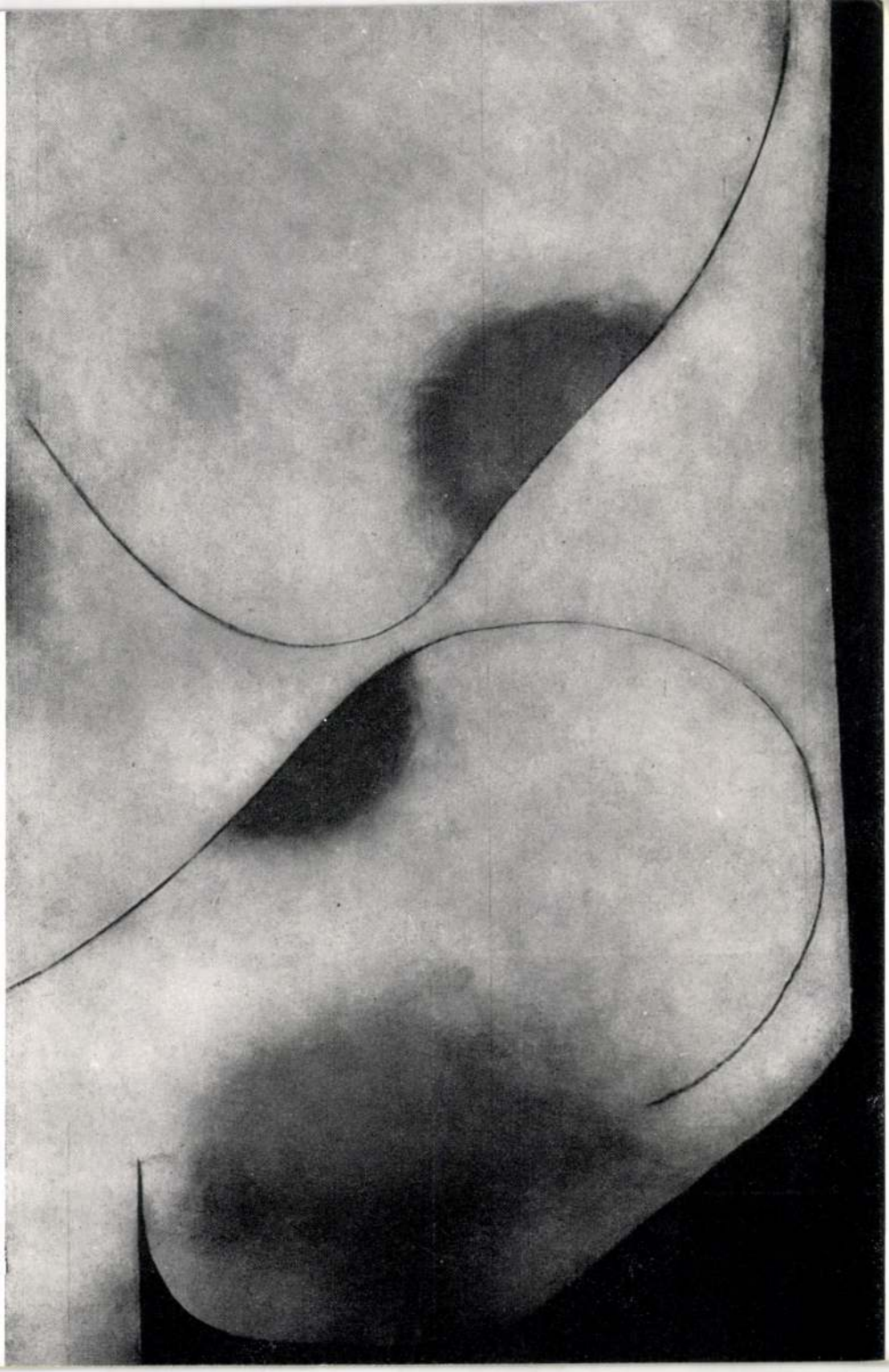

GERZSON PÁL Munkácsy-díjas festőművész

1931-ben Hirden született. 1949–53-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán, mesteri Kmetty János, Hincz Gyula és Domanovszky Endre voltak. 1954 óta kiállító művész. Gyűjteményes tárlatot rendezett Pécsett (1968), az Ernst Múzeumban 1967), Debrecenben (1970), és a Műcsarnokban (1976). Részt vett a magyar művészet számos külföldi bemutatóján, kiállított az 1963-as párizsi Ifjúsági Biennálén, egyes művei eljutottak Indiába és több közel-keleti és afrikai államba. 1969-ben és 1972-ben kapott Munkácsy-díjat, 1974 óta a Képzőművészeti Főiskola tanára. Festészete a tárgyias világtól fokozatosan elvonatkoztatott, a színek és formák harmóniájának törvényszerűségeit kutatva egy sajátos ízű, egyéni absztrakcióba torkollt, amelyen azonban nem nehéz franciás hatásokat is felfedezni. Az egzakt formaegyensúlyokba színfelületeinek apró részletszépségei visznek vidám játékosságot.

GERSON Pál

Durkó Zsolt: Lenyomatok jelenlétéről – Gerson Pál művészetéről. = Kortárs, 29, 1985, 2. 166–167. ill

Gerson Pál

Vác, Hincz Gyűjt. 85

Losonai Miklós: Gerson Pál Répei + 85. júli. 28. 4. [illegible]

Új Tükör ?

GERZSON Pál

festőművész riallítása, Baja. József Attila Mir.Kiap. 1985. nov. 4. – Bev Fordon Anchas. Baja: Mir.Kiap. 1985 [4] p.

Gerzson Pálné

Halas gobelinje a VI. ker. rajztanárok kiállításán a Néptont-bizottság termeiben,

Székely András: Tizenöt rajztanár kiállitása
Rajztanitás 1967. V. 31.1.

M.D.Y.

Gerzson Pálné
ipszművész

Gobelinjével szerepel a
tárlaton.

Domonkos Imre: A budapesti VI. kerületi ...
Művészet, 1967. szept. 42. lap.

Gerzsony Pál.

Művei szerepettek Debrecenben az egyetemi Galéria kiállításán. A debreceni művésztelepre kapott meghívást.

Tátk Ervin: Az egyetemi Galéria kiállításának mérlege.

Hajdu-Dihari Napló, 1971. aug. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Gerzson Pál

1968 JAN 11

Gerzson Pál festőművész akvarelljeiből nyílik meg kiállítás január 13-án a VI. kerületi népfront és tanács rendezésében a Népköztársaság útja 94. számú ház első emeletén. Ugyanebben a helyiségben tart előadást január 19-én este 7 órakor Masznyik Iván festőművész, egyetemi adjunktus A modern esztétikai magatartás néhány jellemző vonása a képzőművészetben és az építészetben címmel.

—

mentes, ez alól [illegible]
ba, a virág, a dísznövény, a karácsonyfa, a fenyőág, és a saját tenyésztésű hal.

A rendelet számos kedvezményt, adómentességet is le-

NDK

Gerzson Pál

Könyöklő asszojy, o.

Gyermekportré, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Múz.

ментирующий характер. Ведь в чем
-ва в том, что они не только
ют, но и создают. Поэтому
-ло, что в ходе работы над
ся и изменяются. Иногда
ся в процессе работы
-ет - это нормально. Ведь
ся, что в ходе работы над
ся и изменяются. Иногда
ся в процессе работы
ся во время работы над
ся в процессе работы над
ся во время работы над

Gerzson Pál festő

Három műve szerepel a

Stúdió 66 kiállításon és Ernst

Múzeumban

Kortárs 1966 VIII. sz. 1337 old.

Gerzson Pál

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának VI. kiállításán szerepel.

Kritika 1966. jún.

M. D. K.

GERZSON Pál

Műanyag technikával készült freskó
a Róna utcai lakótelep óvódájában

Csoknem száz műalkotást helyeztek
el a főváros lakóteleplin, köz epüle-
teiben
Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 1. 5. l.

Gerzson Pál

MDK

festő

a Fiatal Képzőművészek Studiójának első kiállitásán (Ernst Muzeum) szerepelt

Repr: "Ruhateregetők"

Péter Imre: Fiatal művészek kiállitása az Ernst Muzeumban.
Népszabadság, 1958 szept. 28.

Gerzson Pál festő

M.D.K.

Szerepel az Ernst Muzeumban rendezett kiállitáson

Németh Lajos: Kiállitási beszámoló

Magyar Épitőművészet 1962. 52 .l.

MDK

Gerzson Pál

Család c. festm. repr.

Fiatal Képzőművészek Studiója IV. Kiállitása
Ernst Múzeum 1963. Június. Kat. 15.1.

MDK

Gerzson Pál

Két ember	olaj	91x72
Ujságolvasó	"	90x95
Csendélet	"	61x78
Család	"	80x75
Munkások	"	27x36

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiallitasa.
Ernst Múzeum 1963.Június Kat. 17.1.

Gerzson Pál, festő MDK

Részt vesz Párisban a fiatal művészek szeptemberi, III. biennáléján.

—: Röviden 6.

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1963. júl. 2.

GERZSON Pál festő M.D.K.
tanár

Müvei a kiállitásen

Oelmacher Anna: Hat fiatal festő az Ernst Muezeumban
Magyar N emzet 1963. január 9. 4.1.

mdt

Gerzson Pál

Nő könyvvel (metszet)

Jelenkor. 1960 3. sz 32. l

MDK

Gerzson Pál

Ernst Muzeum kiáll. Bpest 1962. dec.

M.D.K.

Gerzson Pál
festő

A fiatal művészek kiállításán
részt vett.

Tornai József: Ismerős képek és gondolatok világa
Élet és Irodalom, 1963. június 8 - 10 lap

M.D.K

Gerzson Pál
festő

Részt vett a kiállításon.

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
Művészet, 1963. április – 24 lap

mak

Gerzson Pál

rajzok az Odysszeához

Jelenkor 1960 5 sz. 41 l

molk

Gerzson Pál

Lajzok az Odüsszeiában

Jelentkor 1960. V. sz. 23. L

Gerzson Pál, festő

MTI

A Ernst Múzeumban, másokkal együtt, kiállítására nyílik műveiből dec. 22-én.

–: Kulturális hírek

8. l.

NÉPSZABADSÁG, hn. 1962. dec. 20.

Gerzson Pál

Szerepelt jannákban a hat fiatal, majd a Fiatal Kegyőművének Studiója IV.

Kiállításán az Ernst Muzeumban

Vigilia, 1963, 9 n., 564 old.

Gerzson Pál, festő MDK

Részt vesz a fiatal Művészek Stúdió-
jának Kiállításán.

L. Zs. – B. J.: Budapesti ifjúsági napok
1965 25

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1965. június XVI/6

M.P.K.

Gerzson Pál
festő

Méltatás.

Bolgár Kálmán: A Fiatal Képzőművészek Stúdiója
Élet és Irodalom, 1960. febr. 19.

Gerzson Pál

Másfél évvel korábban megnyílt kiállítás alkalmával főiskolai tondrai-, valamint a mult magyar művészet hagyományainak hatása alatt alkotott műveit mutatta be.

Körner Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Bpest, 1966. 24 sz. 180 l.

Gerzson Pál

Ehatás alatt nem juthatta kifejezésre
oma erőt, mely szükséges lett volna egy
új irányzat ösvényének megnyitásá-
hoz.

Körner Éva: Studio 66. The New
Hungarian Quarterly, Budapest, 1966.
24. sz. 180.

Gerzson Pál

Az 1966-os tárlaton kiállított egy-egy műve sokatígérő kifejezésével azonban már annak alkotójára hívta fel a nézők figyelmét.

Körner Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Bpest, 1966. 24. sz. 180 l.

Gergely Pál

kompozíciós szabadsága, valamint vonalainak és színeinek esztétikai gazdagsága igazolják azon meggyőződésünket, hogy majd érett művészé válik.

Körner Éva: Studio 66. The Hungarian Quarterly, Budapest, 1966. 24. sz. 182 l.

Gerzson Pál

Szerepel a Studió 1966 c.
kiállításon az Ernst
Múzeumban

Kritika 1966 VI. n. 50 old

Gerzson Pál MDK

Család, olf.

Csendélet, olf.

Gyermek arckép, olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatalok Képzőm. V. kiáll.

Gerzson Pál MDK

Madárvilág, rézkarc

Dunántuli táj, vizf.

Cseresznyefa, akv.

Présház, akv.

Mücsarnok 1965. M. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Gerzson Pál

Kompozició

Studio 66. fiatal müvészek 6. kiáll. Ernst Muz.

1966. máj.

MDK

Gerzson Pál

Szabadban, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Gerzsen Pál

Említve

Láncz Sándor: Kiállításnál-Kiállítása

Magyar Hírlap, Jg. aug. 25.

Perzson Pál

Novemberben Indiában fog kiállítani.

Néray K.: Magyar művészet külföldön. — Műgyűjtő, 1969. I.n. 28.l

Gerzson Pál
ipanművész

Intarzia művészettel foglal-
kozik Gerzson Pál.

Ukáz László: T. Nagy Irén ..
Művészet, 1970. szeptember - 42 l.

Gerzson Pál

Kiállítása nyílt az Ernst Museumban.

1953-ban végezte el a Főiskolát, Domanovszky tanítványaként

1957 óta állít ki.

Család I-VIII., Beszélgetők, Két fej, Földmérő sorozat, Szabadban, Madárnoborral, Gondolkodó I-II. (ekl.)

Tasnádi Attila: Kiállítási jegyzetek

Kortárs 1967 X. 1677 old.

MDK

Gerzson Pál, festő

2

A bemutatott anyag útkeresést is mutat, de magas szintek elérését is. Holdfogyatkozás; Tanulók, földmérők, Madár világ, kompozíció, Szobor, Nyáréjszaka, forradalom, Ablak ....

Olykor Hincz Gyulának, mesterének indításaira is gondolnunk kell.

Tóth Béla: Két kiállításról 95–96. old.

ALFÖLD, Debrecen 1970. aug. XXI/8.

MDK

Gerzson Pál, festő

Kompozíció : Repr.

(Debreceni II. Nyári Tárlat anyagából.

— : torrealom

Címoldalon
bosító - chibső - 1. o.

Alföld, Debrecen, 1970. september

XXI/9.

Gerzson Pál

művét a Művelődésügyi Minisztérium
az alakuló Debreceni Modern Galériának
ajándékozta.

Magyar Nemzet 1970 március 13
4. old.

– Wagner –

MDK

Gerzson Pál, festő

1

Az Egyetem táslatán bemutatott képei mintha „El a terméneltől!"-törek vést fejeznének ki. Az időrendi kimutatás erre utal: Kislány (1962), Kisfiú arcképe (1964), Műterem; Madarak; Család (1964), Szabadban (1965) Önarckép (1966/67).

Tóth Béla: Két kiállításról 95-96.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. aug. XXI/8

Gerzson Pál
festő-

1962-ben a „Hatok" kiállításáért
vett részt.

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén.
Művészet, 1970.november - 28.lap

GERZSON PÁL

„Szabadban" c. festményre III. díjat nyert a SZOT Felszabadulási Képzőművészeti pályázaton. (ered.)

Munka, 1970. jan. 10.

Gerzson Pál

Gobelinnel

szerepel az alábbi Távlatban

Ferete Judit: Téli Távlat
Miskolcon

Magyar Nemzet 1970 XII. 16

MDK

Gerzson Pál

Beszélgetők c. képe

Művészet 1968 máj. p. 43.

MDK

Gerzson Pál

Csendélet

Mivészet 1968 máj.p.11.

MDK

Gerzson Pál

Kiállitási hir

Müvészet 1968 márc.p.48.

MDK

Gerzson Pál

Család III.,of.

Két férfi II.,of.

Két férfi III.,of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Két férfi IV.,of.

Ujságolvasó I.,of.

Ujságolvasó II.,of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK.

Gerzson Pál

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.p.46.

MDK

Gerzson Pál

Két férfi I.,of.

Két férfi II.,of.

Fej, faberakás

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Portré, of.

Hütőkocsi, of.

Csendélet, of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MIK.

Gerzson Pál

Kiállitási kritika

Magyar Ifjuság 1965 nov.6.

MDK

Gerzson Pál

Szerepelt a kiállitáson.

Cseke Sándor: Kiállitáson.
Megafon. 1963. jan. 18.
vö.: Oelmacher Anna: Hat fiatal festőművész
az Ernst Muzeumban.
Magyar Nemzet 1963. jan. 5.

MDK

Gerzson Pál

Hat fiatal festőművész kiáll. Bakonyi Muzeum. Veszprém 1963. ápr.-máj.

Gerzson Pál, festő

MDk

Kiállítását meghosszabbították.

–: Hír

13. l.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1963. jan. 13.

Gerzson Pál, festő M Dk

Dekorativ hatásokra törekvés jellemzi óvodai tablóit: Sárkányeregetők, Kötélhúzók c. képeit, de más témájú műveit is mint az Építők, Mészoltó, Vágóhíd, Újságolvasó, Család címűek. A karakterábrázolás szinvonalas alkotása az Önarcképe és akvarellje a: Női fej.

Murányi – Kovács Endre: Hat fiatal festőművész Kollektív Kiállítása az Ernst Múzeumban, Bn. 1963. jan. 15. / 8. l.

NÉPSZABADSÁG

Gerzson Pál
grafikus

M.D.K.

Az 1961-ben rendezett exlibris,
ki állítás'on bemutatta művét -

Galambos Ferenc: A kisgrafika barátok körének ötev
Művészet, 1964. szeptember - 24 kep

M.D.K

Gerzson Pál
festő

Emlékmű "cimű képét állította
"ki az Ernst Museumban levő
tárlaton valamint a „Vágohíd" (repro), az
Építők", a „Két ferfi" cimű képeit
"mutatta be és az „Ömarchép"-et

Láncz Sándor: Tárlatok
Művészet, 1963. március – 40 lap

Gerzson Pál, festő MDk

Tárlata nyílt meg Kombat helyen.

— : Kulturális hírek 9

NÉPSZABADSÁG Sz. 1965. nov. 17. [Vidéki]

MDK.

Gerzson Pál

Rövid riport

Esti Hirlap 1965 ápr.21.lap -

Gerzsow Pál
festő -

M.D.K.

Mitatás.

Láncz Sándor: A X. Magyarképzőművészeti kiállítás elé
Művészet, 1965. október - 20 lap.

MDK

Gerzson Pál

Munkások, of.

Fiatal képzőművészek szemléje, Ernst Múz. 1963.jun.

MDK

Gerzson Pál

Család, of., repr.

Fiatal képzőművészek szemléje, Ernst Muz. 1963.jun.

M. D. L.

GERZSON Pál

Falkép a Rónai utcai ovoda részére (Műanyag freszószerű technikával)

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 135. sz. 3 l.

(g. i.) téj szobrok Budapesten

Gerzson Pál, festő

BDh

A tanaly feltűnt fiatal művészt „meglehetősen szűk műhelyproblémák foglalkoztatják".

Péter Imre: A fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása az Ernst Múzeumban

Népszabadság Bp 1960. febr. 5. . 8 l.

MDK

Gerzson Pál

Pallay I: Beszámoló a Fiatalok kiáll.-ról.
Uj Hang, 1956. 2.sz. 37-38.l.

mdk

Gerzson Pál grafikusm.

Toldi és a farkasok (kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum metszet

BL

Brut, 1956

Népszava

1962 II/15 – 62 III/25 ig

24 drb.

MDK

Gerzson Pál grafikusművész

Tanczi és Tluska, (kijs)

Tluska mozolája "

Gerzson Pál: Tanos Vilèz Linoleum metszetei
Budapest 1956 1.L.

MDK

Gerzson Pál grafikusművész

Tancsi a megmaradt nyájjal (kép)

A rablótanya "

Gerzson Pál: Tanós Vitéz Linoleum metszetei
Budapest 1956. 2. l

MOK

Gerzson Pál grafikusművész

„János Vitéz" lovagja a Török basát (kép)

A gályán "

Gerzson Pál: János Vitéz. Linoleum metszetei
Budapest 1956. 4 L

mDK

Gerzson Pál grafikusművész

Tancsi felcsap huszárnak (kép)

A huszárok a hegy csúcsán.."

Gerzson Pál: János Vitéz Linoleum metszetei

3.l.

MDK

Gerzson Pál grafikusművész

Lajos vitéz Sluska sirjánál (kép)

Az oniás felkapja a mostohát. "

Gerzson Pál: Lajos Vitéz Linoleum
Budapest 1956. metszetei 6. l

MOK

Gerzson Pál grafikusművész

A tulámról a fellőbe (kép)

A griffmadár "

Gerzson Pál: János Vitéz Linoleum metszetei
Budapest 1956 s.l.

MDK

Gerzson Pál grafikusművész

A sárkány. (kép)

Janós vitéz és Iluska Tündérországban"

Gerzson Pál: Janós Vitéz Linoleum metszetei
Budapest 1956 9. L

mdk.

Gerzson Pál grafikusművész

Az Óperenciás-tenger partján (kép)

Az óriás átgázol a tengeren Talóssal"

Gerzson Pál: Talos Vitéz Linoleummetszetei
Budapest 1956. S.l.

MDK

Gerzson Pál grafikusművész

Az óriás belelép János vitéz kardjába
(kép)

A kavicsebéd "

Gerzson Pál: János Vitéz Linoleum metszetei
Budapest 1956 7. l.

mdk

Gerzson Pál grafikusm.

Toldi Miklos legjózte a cseh bajnokot
(kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum metszetei 10. l
Bpest 1956

mdk

Gerzson Pál grafikusm.

Az öreg Bence megtalálta Miklost
(kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum metszetei G. L

Bpest 1956.

mdk

Gerzson Pál grafikusm.

Az elszabadult bika (kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum metszetei 8.l
Bpest, 1956.

mdk

Gerzson Pál grafikusm

Toldi találkozik a gyászoló anyával
(kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum mitszetei 6.l
Bpest. 1956.

mdk

Gerzson Pál grafikusm

Győrgy a Király előtt (kép)

Gerzson Pál: Földi Linoleum metszetei 7 l.
Brest 1956.

mdk

Gerzson Pál grafikusm.

Toldi lazaterése éjszaka (kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum metszetei 5-l.
Brest 1956

Gerzson Pál M.D.K.

Falfestmények a Bp. XIV. ker. Emma ut 18. sz. alatti 100 férőhelyes óvodában Király Ándorral.

Magyar Építőművészet 1962/1. 39. l.

Gerzson Pál MDK

Aczél Ilona, Csik, Kántor, Gerzson, Hoch és Ovári festők kiállitása aug. 17-én nyilik a Tornyai Muzeum termeiben.

--ö Hat fiatal festő kiállitása Vásárhelyen.

Csongrád Megyei Hirlap. 1963. aug. 17.

mdk

Gerzson Pál grafikusm.

Toldi és a farkasok (kép)

Gerzson Pál: Toldi Linóleummetszet 41
Zpest 1956.

mdk.

Gerzson Pál grafikusm.

A nádasban (kép)

Gerzson Pál: Toldi Linoleum mětszetei

Bpest. 1956 3.l.

Gerzson Pál, [festő] 7 Dk

Freskót készített – műanyagtechnikával – a Róna utcai lakótelep bölcsődéjére-óvodájára.

–: Csaknem száz műalkotást helyeztek el az idén a fővárosban 2 l.

ESTI HIRLAP, bn. 1960. dec. 31.

Gerzson Pál, [Jestő] M Dk

Leányportré:

Repr.

– Gerzson Pál: Leányportré 7.l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. szept. 23.

M.D.K.

Gerzson Pál
festő

Méltatás.

Aradi Nóra A Tk. Kiállítás rendezéseinek munkájáról
Művészet, 1962. május — 6 l.

Gerzson Pál, festő

MDk

A Róna utcai lakótelep óvodájába faliképet készített. Érdekessége: a fal is, a falikép is mozgható.

—: Ma hallottuk

2.1

ESTI HÍRLAP bn. 1960. aug. 19.

M.D.K.

Gerzson Pál
grafikus

Fametszeteivel vesz részt
a kiállitáson

Major János: Kisgrafikai kiállitás.
Müvészet, 1961. december – 38 l.

MDK

Gerzson Pál

Két arckép, gobelin

Téli Tárlat 1964. Székesfehérvár

Gerzson Pál MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1960 VIII. Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Gerzson Pál „festő"

Az Ernst Múzeumban nyílt meg négy éri munkájából válogatott tárlata.

— : Ezt ajánljuk 6

EST1 HIRLAP, Bp., 1957. aug. 30.

M.D.Y

Gereson Pál
festő

Az Ernst Museumban tartott
tárlatot.

— Kiállítások.
Művészet, 1967. szeptember. 47 kp.

MDK.

Gerzson Pál

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 19 7 szept.17.

Gerzson Pál MDK

Gyermekportré, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Gerzson Pál

Csendélet, o.

Szegedi O,Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Gerzson Pál MDK

Két fej, olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatalok Képzőm. V. kiáll.

Gerzson Pál MDK

Dunántuli táj, akv.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

MDK

Gerzson Pál

a zsüribizottság tagja

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Muz.

1963. jun.

MDK

Gerzson Pál

Két ember, of.

Ujságolvasó, of.

Csendélet, of.

Család, of.

Fiatal képzőművészek szemléje, Ernst Muz. 1963.jun.

MDK

Gerzson Pál

Önarckép, of.

Mészoltó, of.

Vágóhid IV.,of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Vágóhid V.,of.

Vágóhid VII.,of.

Nyári táj, of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Táj II.,of.

Szentendrei táj, of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Kétfigurás kompozició I.,of.

Kétfigurás kompozició II.,of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Csendélet, of.

Épitők, of.

Család II.,of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Kétfigurás kompozició IV.,of.

Emlékmü II.,of.

Emlékmü III.,of.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK

Gerzson Pál

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1968 márc.

MDK

Gerszon Pál

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 márc.p.47.

Budapest, 19

MDK

Gerzson Pál

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.21.

MDK

Gerzspan Pál

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 ápr.2o.

Gerrson Pál festő

Korábban a Fiatal Kép. mütv.
Studiója kiállításain szerepelt.
Gyűjteményes kiállítása nyílt az
Ernst Museumban

Németh Lajos: Tallózás az
elmult hónapok kiállításai körött

Kritika 1967 XII. 52

Gerzson Pál festő

Kiállítása nyílt Pécsett a Technika házában

Jelenkor 1968 IV. 384 old.

GERZSON PÁL

„NÖVÉNYEK ÉS MADARAK"

REPR.

PÉTER IMRE: MEZŐGAZDASÁG A KÉPZŐ-MŰVÉSZETBEN.

NÉPMŰVELÉS, 1970. OKT.

Gerson Pál

Kstő

Réntvett a $\bar{x}$ miskolci országos hétszőműveneti kiáll.-on.

Somos Miklós: A $\bar{x}$ miskolci ...

Északmagyarország 1968 dec. 15. 4

Gerzson Pál, festő

1967-ben a Képzőművészeti Alap táblaképfejlesztésből 27 festményt, kisplasztikai vásárlásból 28 szobrot adott a Pécsi Modern Magyar Képtárnak. Gerzson egy művel szerepel. 225. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Gerzson Pál festőművész

a Munkácsy díj III. fokozatát

kapta

Magyar Nemzet
1969 ápr. 3

Gerzson Pál

akvarelljeit a Hazafias Népfront VI. ker. helyiségében mutatta be 1968. jan. 13–febr. 3-ig /: Faller László összeállítása :/

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. sz.

47 f.

Gerzson Pál

festő műveit mutatta be a pécsi Technika Házában 1968. febr. 2-márc. 12-ig.

(: Faller László összeállítása :)

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. p.

48 l.

Gerzson Pál
festő

A Szot felszabadulásán képzőművészeti és iparművészeti pályázaton a II. díjat nyerte el „Szabadban" című művével.

— · —

Művészet, 1970. szeptember - 14 lap.

GERZSON PÁL

„SZABADBAN" C. KÉPE (EML.) ELNYERTE A SZOT FELSZABADULÁSI PÁLYÁZAT III. DÍJÁT (5000 Ft)

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT.

GERZSON PÁL

FAINTARZIÁVAL IS FOGLALKOZIK.

AKÁCZ LÁSZLÓ: T. NAGY IRÉN INTARZIÁI.

MŰVÉSZET, 1990. SZEPT, 42. LAP.

Gerzsa Pál

Emlitve

F.X. Kiállításnál Kiállításra

Magyar Hírlap, Tgo. 1970. sep. 1.

Gerzson Pál

Szerepel az alábbi táslaton

Ridep Gábor: Megnyílt a szót
képzőmű vészeti kiállítás.

Nagyszava 1970 VIII. 19

Gerrson Pál

Szabadban c. képe (emlj.) III. díjat (5000 ft) kapott az alábbi pályázaton

(s. g.): ha nyílik a szót felszabadulási kép mint pályázatának kiáhítása

Nyszava 1970 VIII. 18

Gerson Tál

Díjat nyert a SZOT-pályázaton
(5000 Ft)

Láng Éva: Művészet valhanol
Egészségügyi Dolgozó, Jo. 1970. sep. 5.

Gerzson Pál

Kiállít

II. Debreceni Arnépes Nyári Tárlat
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. aug. 18.

MDK.

Gerzson Pál

Mozaikpályázatáról

Nógrád 1965 szept.15.

MDK

Gerzson Pál

Önarckép, of.

8. M.Képzőmüv. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

MIM

Gerzson Pál

Kisgrafika kiáll. 1961.szept. Fényes Adolf terem.

Gerzson Pál, [-]

MDk

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
elnöke. A tájékoztatón ismertette a
Kiállítás anyagát.

–: Ma nyílik meg a Fiatal Képzőművészek
Kiállítása 8. l.

NÉPSZABADSÁG, hn. 1963. máj. 25.

MDK

Gerzson Pál

Rózsa Gy.: Studió 64. Fiatal képzőművészek az Ernst Muzeumban. Népszabadság 1964. dec. 25. 9.l.

Gerzson Pál
festő

M.D.K

Két fej című festménye
szerepel a tárlaton.

Frank János: Studió 64
Élet és Irodalom, 1964. dec. 12. 2 kap.

Gerzson Pál, festő MTSK

Sz. Ernst Múzeum ban nerepel.

Rózsa Gyula: Stúdió 64. 9. l

NÉPSZABADSÁG Sp. 1964. dec. 24.

MDK.

Gerzson Pálné

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 máj.25.p.396.

Gerzson Pál festő M.D.K.

Két óvodai falkép / ˇodor László Pécs-Mecsekalji óvodájában/ :ˇárkányeregetők és Kötélhuzók

Női képmás/faxintartziaxx fa intarzia/ repr.

V.ˇ.:ˇat fiatal festő kiállitása.

ˇagyar ˇpitőmüvészet 1963/4 53.1.

Gerzson Pál festő M.D.K.

Önarckép. Kétfigurás kompozició.

Emlékmü. Vázlatok.

Nyári táj.

Gyermekportré.

Épitők.

Család. repr.

Római flkép alapján kompozíciószerkesztett "Kompozició

Magyar Épitőművészet 1963/4 53.l.

. / .

Gerzson Pál

MDK

Aczél Ilona, Csik István, Gerzson Pál, Hock János, Kántor Lajos és Ovári László képkiállítása május 19ig tekinthető meg a Bakonyi Muzeumban.

Napló/Veszprém/ 1963. máj. 5.

Gerzson Pál MDK

I. művészeti főisk. tanára

Szerepelt a Bakonymuzeum és a Képcsarnok által rendezett kiállitáson.

"Nyári táj"
"Szentendrei táj"

Cserhát Józsof:Kitekintés. Fiatal festőművészek kiállitásáról.
Napló/Veszprém/ 1963. máj. 17.

Gerzson Pál

Várnagy Ildikó kisszobrainak kiállitása a budaörsi Jókai Művelődési Házban április 3.-tól,
Szykszznian Wanda grafikus kiállitása a Studió Galériában április 15.-ig,
Karmazsin László formatervező kiállitása a Studió Galériában április 21.-ig,
Gerzson Pál festőművész a pécsi Szinházteri kiállitóteremben április 21.-ig tekinthető meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 1.
XXII. évf. 13. sz. 8. lap.

Gerzson Pál, festőművész

a Műcsarnokban rendezett „Festészet '77" c. kiállításon szerepeltek a művész művei.

N. K.: Festészet '77.
Dolgozók Lapja, 1948. febr. 19.

Szerson Pál

1979.tavaszán az egri akvarell biennalén dijazott művészt kérdezett meg a szerző a kiállitásról,ilé letve a müfajról.

ÖSSZEÁLLITOTTA: Chikán Bálint: Ki miért akvarellez? MÜVÉSZET,1979.augusztus - 19.lap.

Czerzson Pál

A hazai akvarell művészetben az akvarell-biennálék nem hatnak serkentően.

Chikán Bálint: Ki miért akvarallez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19.lap.

Gerzson Pál

„Nap" olaj, vászon.

Kerek gyárto Istvánné: Festészet, műkereskedelem, mecenatúra
Művészet, 1976, november – 8. lap.

Gerzson Pál

A KAPCSARNOK egy rendszeresen kialakult "törzsgárdá"-tól vásárolt, egyrészüknek több, másrészüknek kevesebb a másfél évtizedes összehonorárium a. A törzsgárda névsora egészében nem a husz legjobb mai magyar művész névsora. Egyrészük vakóban a legjobbak közé tartozik, mások ellenben még nem mutattak fel a támogatás mértékét megütő alkotói eredményeket. A nagyobb sulyu életmüvel rendelkező festőknek csak a töredéke jutott a közpénzből. 15 művész másfél évtized alatt befolyt együttes honorárium nem éri el a 200.000.- Ft-ot, tőlük összesitve sem vásároltak harmadannyit, mint pl. Vecsési Sándortól, Óvári Lászlótól, Gerzson Páltól, Patay Lászlótól, Sváby Lajostól.

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecenatura. MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

Gerzson Pál

Önkényes, véletlenszerü a müvész "Nap" c,
Kandinszkij és Klee hatását mutató festménye.
A kép ára 12.217.- Ft.
A kép több része világos, levegős szinekkel festett, óhatatlanul naturális képzettársitást kelt.
A "Nap" c. festményének, ~~xxxx

Gerzson Pál, festőművész

Emlékezetes közös kiállításukon Kántor Lajos együtt szerepelt Óvári Lászlóval, Aczél Ilonával, Hoch Ferenccel, Gerzson Pállal és Csik Istvánnal. Ők volt a „Hatok".

Losonci Miklós: Kántor Lajos korszakai.
Népszava, 1979. febr. 24.

Gerzson Pál, festőművész

„Nap", olaj, vászon, 55 x 80 cm.
(repr.)

Művészet, Budapest, 1949. Nov. 14. old.

Gerzson Pál, festőművész

Tíz esztendő indokolatlanul hosszú szünet után helyes, hogy a Műv. Minisztérium és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének azon közös törekvése, hogy felújította a nemzeti tárlatokat. – A Vücsárnokban rendezett Orsz. Képzőművészeti kiállításon Gerzson Pál műve szerepel, triptichonja a meglepetés erejével hat, a formák és a színek vezetése megfontoltan izgalmas, pompás látványt eredményez.

(említve).

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás a Vücsornakban.
Hevesi Szemle, 1982. jún. 11. old.

Gerson Pál

it regedi táblajistészeti tiszmálé

Magyar Nemzet 1983. IX. 15.

Gerzson Pál, festőművész

Az adományozásokból 1968-ban alakult képtár nemrég része lett a Borsod megyei múzeumi szervezetnek. Így a pataki és miskolci gyűjtemények egyesítésével, megrendezhették ezt a kiállítást. – A nonfiguratív és az újabb szentendrei festészet művelői közül Bartha László, Kokas Ignác, Gerzson Pál, Korniss Dezső, Bálint Endre képei láthatók.

Végvári Lajos: Új magyar művészet, Sárospataki Képtár.
Tükör, 1982. jul. 25. 3. old.

Gerzson Pál, [Jestő]

L. Kéri Ádám

Lóncz S: Képzőmův krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982 júl-aug. XXV/7-8

Gerzson Pál

Gerzson Pál volt a mestere Neuberger István festőművésznek a Képzőművészeti Főiskolán.

W.T.: Neuberger István festőművészkiállítása. Művészet, 1981. június — 54. lap.

Gerzson Pál

Szurszú Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Gerson Pál

Sz. Kurti Katalin: Uj szerzemények

Művészet, 1983. március

Gerzson Pál

a. j.: Mester és tanítványai

Művészet, 1982. november

Gerzson Pál, Festőművész

Mór Járási Központjában, a Lamberg-kastélyban megnyílt a „35 év magyar művészete" című kiállítás. A művek a Magyar Nemzeti Galéria anyagából vannak válogatva.
A művész műve szerepel a tárlaton.

Á. Szabó János: Móri galéria. 35 év művészete.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 20.

Gerzson Pál, festőművész

Kortárs magyar festőművészek munkáiból rendezbemutatót a Képcsarnok, jún. 12-19-ig, a Csontváry Teremben.
A kiválasztott festőművészek között van a művész is, kinek műve szerepel a tárlaton.

Tizennyolc festő alkotása a Csontváry Teremben.
Pesti Műsor, 1980. jún. 18. 66. old.

Gerzson Pál

GERZSON PÁL Munkácsy-díjas festőművész tárlata pénteken nyílt meg a szegedi Gulácsy Lajos Teremben. A kiállításon harminc olajfestményt láthatnak az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1981/1o/24/9

Gerson Pál

Az „Idomok" vagy a „Stajów" inkább-geometrikus megfogalmazású, a hideg szinek nagyobb-szerepet haptak ezen.

Balla Erzsébet: Gerson Pál kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerzson Pál

Gerzson Pál kiállítása a
Pécsi Galériában megnyílt.
A kiállított anyag az utób-
bi öt évtermése.

Bella Erzsébet: Gerzson Pál kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerson Pál

Méltatás

– kiállító művészek

Művészet, 1978. április – 15 lap.

Gerzson Pál, festőművész

Kőszeg vendége a művész, kinek kiállítása szept. 20.-án nyílik meg, a Jurisics elüv. Közp.-ban.

(b-i): Képzőművészeti világhét szept. 17-25.
Vas Népe, 1977. szept. 15.

Pál Gerzson

Exhibitions:

Pécs, Színház tér Gallery:
Painter Pál Gerzson.

Daily News, 1978. március 31.

Gerzson Pál festő

díjat nyert

a Miskolc Városi Tanács által Miskolc város
felszabadulása 30.évfordulójából rendezett
Téli tárlaton

Napjaink 1975 január

8.old.

Gerzson Pál (festő)

Újságolvasó c. művével 1975-ben Bp-en sérít vett a Csontváry-teremben rendezett felszabadulási festménykiállításon.

Népszava, 1975. febr. 14. 103. evf. 38 n. 4 p.

Gerzson Pál kétszeres Munkácsy-díjas művész

A „Szocializmust építő emberek" című festménypályázatra beérkezett műveket állították ki nov. 4.-én Csontváry-teremben. – A művész műve is részt vett a pályázaton.

Riskó Géza: Rangos kiállítás a Csontváry-teremben.
Pesti Hírlap, 1946. nov. 10.

Gerzson Pál

A IV. országos akvarellbiennálé aug. 20-án nyílik meg Egerben, melyen szerepelnek művei.

Magyar Sfjúság, 1974. júl. 26.

Gerzson Pál
festő

Gerzson Pál „Forradalom" című
olajképe, eleven színfoltjaival,
heves ritmusával az erőre kapó
mozgalom lendületét fejezi ki.

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974. október - 20.oldal.

Gerzson Pál, pstő

L: Czinke Ferenc

Vadas József A nehéz rég nem mentség 12

Élet és Irodalom Bp. 1986. szept. 26. XXX/39

Gerson Pál

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem új elméleti épületének előcsarnokába ölmozott üvegablak tervezésre kiírt pályázatnak egyik zsüri tagja.

-----:Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1976. december - 48.oldal.

Gerzson Pál

Mai magyar képzőművészek alkotásaiból rendezett kiállítást az egri megyei tanács művelődési osztálya, melyen szerepelnek a művész művei.

Népújsá, 1976. febr. 20.

Gerzson Pál, Jestő

1

1.) : Nap 1975,
2.) : Montári lid Műmelléklet: 5

3.) : Napkelte 1975,
4.) : Nappal szemben 1976 Műmelléklet: 6.

Gerzson Pál : műrei M.m.: 5–6.

Jelenkor, Pécs 1976. jul-aug. XIX/7-8

Gerzson Pál, festő

L.: Bálint Endre

Gerzson Pál: Egry II. 1973. Borító: 3.

Kenbaz, Pécs, 1976. júl.–aug. XIX/7–8.

Gerzson Pál fm

Főiskolai tanára

→ Turi Éva fm

MŰVÉSZET 1985/11-12/98

Gerzson Pál festő

Mű nem emlitve

Perneczky Géza:
Fiatalok Studiója 1966

Magyar Nemzet 1966. ápr. 29

Gerzson Pál, festőművész

Elte Tanárképző Főiskolai Kar épülete, Bpest. Építész: Fábián István

Aula tűzzománc falikép tervező: Gerzson Pál.
(említve).

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 33-old.

Gerzson Pál

- Országos képzőművész-i kiállítás

- nem megmutatva

Fejér Nyugi Hilaps

1984. márc. 31.

Gerson Pál, kstő

L: Deim Pál

Vadas József: Tört kopuk 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985 ápr 12 - XXIX/15

Gerson Pál

csak említés

↓

→ Bengyelyi Ferenc

MŰVÉSZET 1985/2/42

Gerson Pál fm

főiskolai tanára

↓

→ Neuberger Istvánnak

MŰVÉSZET 1985/8/14

Gerzson Pál, festőművész

A Műcsarnokban rendezték meg az Országos Képzőművészeti Kiállítást. Szerepelt művével a Kiállításon Gerzson Pál is.

Lovrici Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás.
Zalai Hírlap, 1984. márc. 31.

Gerzson Pál M.D.K.

Művei a kiállitáson

Perneczky Géza: Fiatalok Studiója, 1966.

Kiállitás az Ernst Museumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

Gerzson Pál M.D.K.

Müvei a kiállitásen

Perneczky Géza: Fiatalok Studiója, 1966.

Kiállitás az E nst Museumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.1.

Gerzson Pál

Az utóbbi négy esztendő termését mutatta be az Ernst Múzeumban (1967. VII. 18. – IX. 10.). Fokozatos egyszerűsítésekon át jutott el a lineáris és a nalőrperspektívát a sokszempontú látszati törvényekre appelláló képekig. Emberi alakjait, csendéleteit, portréit a sznuch redukciója és puritán felületalakítás jellemzi.

Kiállítási krónika 1967–68; Képzőmű. Almanach, Corvina 1969. 63. l.

Gerzson Pál

egyéni modorában a kubizmus és az orfizmus elemeit eleveniti fel.

Németh Lajos: The 1968 Exhibition.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 31. sz. 1968.

MDK

Gerzson Pál

Németh L. kritikája

Kritika 1968 jun. p. 44.

Gerzson Pál

A futurizmus néhány elemét és Henry Moore stílusának tanulságait hasznosítja / Két fej 1964/.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1965

148. l.

Gerzson Pál

Beszélgetés Müller Árpáddal

Mozgó Világ 1985/3

Gerson Pál f

műve Ibrányi Kiptarba

-> Urbán György

MŰVÉSZET 1985/7/61

Gerzson Pál fm

pamó

→ Vilt Tibor sz
MŰVÉSZET 1985/7/13

Gerzson Pál

1931 január 25-én Hirden Baranya megyében született Gerzson Pál. 1949-ben Kőszegen érettségizett.

—: Műhely
Művészet, 1976. szeptember – 24 oldal

Gerzson Pál

1949 től 1953 ig a képző művészeti Főiskolára járt Gerzson, ahol rajztanári oklevelet szerzett. 1957-ben tagja lett a Fiatal Művészek Stúdiójának.

-----:Mühely.

Müvészet, 1976.szepzember - 24.oldal.

Gerson Pál

1960-tól, 1974-ig az Iparművészeti Főiskola tanára volt Gerson Pál. 1963-ban részt vett a Hat festő kiállítására az Ernst Muzeumban.

-------:Mühely.

Müvészet,1976.szeptember - 24.oldal.

Gerzson Pál

1967-ben rendezte első önálló kiállítását az Ernst Múzeumban Gerzson Pál. 1968-ban vízfestményeit mutatta be Budapesten.

-------:Műhely.

Művészet, 1976. szeptember - 24. oldal.

Gerson Pál

1969-ben elnyerte a Munkácsy díj III. fokozatát Gerson Pál. 1970 ben újabb festményeit állította ki a művész Debrecenben.

-------:Műhely.

Művészet, 1976. szeptember - 24. oldal.

Gerzson Pál

1972-ben a Munkácsy díj I. fokozatával tüntették ki Gerzson Pált. 1974-től a Képzőművészeti Főiskola tanára lett a mester.

-------:Műhely.

Művészet, 1976. szeptember - 24. oldal.

Gerecson Pál

1965-ben gyűjteményes kiállítást rendezett Gerecson Pál a Műcsarnokban. Több más hazai és külföldi csoportkiállításon vett részt a művész.

-------: Műhely.

Művészet, 1976. szeptember - 24. oldal.

Gerzson Pál

Resít vett az „Elkötelezett realista festészet" c. kiállításon szófiában.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 343p.

Gerzson Pál, festő

Szerepel a IV. egri akvarell biennálén.

Rózsa Gyula: Változik a vízfestészet? 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 21.

Gerzson Pál

1973-ban a Csontváry-teremben rendezett „Kortárs festők Budapestről" c. kiállításon részt vett.

Népszava, 1973. okt. 5. 101. evf. 233 sz. 4p.

Gerson Pál
festő

"Forradalom"
(reprint)

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974.október - 20.oldal.

Gerzson Pál
festő

Dekoratív erő- és kolorit jellemzi
a művész képeit.

Kovács Gyula: A IV.Országos Akvarell Biennálé Egerben.
Művészet, 1974.szeptember - 28.lap.

Geszson Pál
festő

A festészeti anyag kicsurkedő
darabjai köré tartoznak a mű-
vész alkotásai.

Sz.Kürti Katalin: Képzőmüvészeti Galéria Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 20.oldal.

Gerson Pál
festő

A jelenlegi hortiusi törekvéschet
a művész egy-egy nagyméretű
festménye reprezentálja.

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974.október - 20.oldal.

Gerson Pál

Tavasz, repr., 13. old.

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Gerson Pál

Az 1974-es Balatoni Táskaton kenthelyen
szát vett.

Népszava, 1974. júl. 21. 102. erf. 169 sz. 9 r.

Gerzson Pál

Tej, olaj, 110×90 cm
Gyár ötletei, olaj, 70×60 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Gerzson Pál

Ez érben jött létre a debreceni Tóth Árpád gimnázium Képzőművészeti Galériája; az iskolamúzeum a mai magyar festészet és szobrászat rangos műveit tartalmazza; a művész alkotását is.

Losonci Miklós: Iskolagalériák. Magyarország, 1974. szept. 1.

Gerson Pál

Gerson Pál festő művész kiállítása a Műcsarnokban április 2-án nyílt meg. A művész 10 év művészi tevékenységét mutatja be tárlatán.

— Kiállítási napban

Művészet, 1976. április – 48. oldal

Gerzson Pál

Egyéni kiállításainak első
bemutatója az Ernst Múzeum-
ban volt 1967-ben. Azóta is
rendszeresen szerepel hazai és
külföldi tárlatokon.

---:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976. április- 48. oldal.

Gerzson Pál

Gerzson Pál művészeti tevékenységét 1969-ben és 1972-ben Munkácsy díjjal is elismerték.

---:Kiállitási naptár.
Művészet, 1976. április- 43. oldal.

Gerzson Pál

Képrendező elohéret idéz fel Gerzson Pál egy-egy dél-európai, balkáni tájat az ember és a tér, a környezet között növődő mindig megegyező viszonyról.

---:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976. április- 48. oldal.

Gerzson Pál, festő

L. Kossonczy T.

— A Mai magyar — — — — 14

Népszabadság Bp. 1976. júl. 4.

Gerzson Pál, Jertő

L.: Kő Pál

—: Mai Magyar ....

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. júl. 6.

Gerson Pál

- Részvétel a kiállításon
(A katalógust lsd. Ferenczy Béniné!)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi Géza Színház, 1972.

GERZSON PÁL, festő

A mai középnemzedék a magyar festészet európai törvényeit fogalmazza, emblematikus sűrítésekre törekszik. GERZSON PÁL, és Hock Ferenc ellentétes egyéniség. Gerzson emlékképeit geometrizálja, Hock "Kék táj"-a a meghosszabbodott tavasz falnak katedrális formáját jelzi a dunabogdányi táj motívumaival. 372.old

LOSONCI MIKLÓS: "Művésztelep 72". A XV. Soproni Ünnepi hetek képzőművészeti kiállítása 371.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4.szám

Pál Gerasson

Selbstbildnis (Entwurf zu einem Gobelin)
1969. Öl, 40×45 cm.
(Verl.)

Bildende Kunst, 1974. 11. 537. old.

Gerzson Pál, jedb

L.: Szinte Gábor

(f.a.): Intarzia ....

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 16.

Gerzson Pál

P. Kücs Julianna: Biedermeier villám

Népszabadság, 1987. 1. 31

Gerzson Pál

GERZSON PÁL Munkácsy Mihály-díjas festőművész, a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára;

érdemes művész lett

Népszabadság, 1987. IV. 4

GERZSON PÁL
Munkácsy Mihály-díjas festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára;

Érdemes művészt

Magyar Nemzet 1987. IV. 4.

Gerzson Pál

Azok az alkonyatkor elnyugvó zöld formák, elnyugvó állatokra is emlékeztető formák a Balaton víztömegét, e víztömeg erejét éreztetik meg velünk. A színek, azok az olvadozó színek (*Gerzson* Pál festőművész Szigligeten festett képeinek során) ugyancsak táplálják bennünk azt az érzést, hogy természeti jelenségeket látunk, s ezért a számunkra nem mindig érthető, nem mindig érthetően kapcsolódó mértani formák mégis otthonosak... Az absztrakció Gerzson Pál festményein mindig lírai. Jóllehet elsősorban gondolati festészet az övé, de úgy, ahogyan létezik gondolati líra is!

Mesterei Kmetty János, Hincz Gyula és Domanovszky Endre voltak; a főiskolai évek a szer-

Gerson Pál

Kiállítás a Múcsarnokban

Magyar Nemzet 1987. III. 19.

Gerzson Pál

◆

Gerzson Pál festő és Mezey István grafikus munkáiból nyílt tegnap, hétfőn délben kiállítás a budapesti Bolgár Kultúrában.

Magyar Nemzet 1985. 1. 20.

GERZSON PÁL

VESZPRÉMI MŰVÉSZEK

Tata, Kuny Domokos Múzeum

Szinte változatlan formában láthatjuk viszont Tatán a XXI. Veszpré[illegible] Őszi Tárlat anyagát. A [illegible]lás" dicsérettes, s a [illegible]ámiek k[illegible]zül többen is akadnak, akik [illegible]rom megyéhez is kötődnek (Luzsi[illegible] Lajos, Heitler László).

Egy-egy kollektív tárlaton ma már nem is annyira azt figyeli a látogató, hogy a kiforrott stílusú alkotók mivel rukkolnak elő. Itt amúgy sem érhetik meglepetések. Áron Nagy Lajos, Balogh Ervin, Bencze László, Gerzson Pál, Pleidell János „önmagukat" adják. Sokkal inkább arra keres választ a szemlélő, hogy milyen új minőségek jöhetnek létre, magukkal hozván a változások ígére-

tét. Ez a feladat a fiataloké. Mindenesetre itt a fiatalabbakra — országos tünet — egyfajta türelmetlenség jellemző, amely arra ösztökéli őket, hogy minél előbb a saját „stílusuk"-ban alkossanak, amiből aztán időnek előtte „manír" lesz. Érthetetlen, minek sürgetni ezt, amikor — a festősors már ilyen — ötvenen felül úgyis bekövetkezik.

Így azután Kéri Imre és Somogyi Győző grafikáin túl igazi, mélyreható élményt csak Schéner Mihály szolgáltat azzal, hogy fába és mé[illegible]zeskalácsba ültetett kísérlete[illegible] ideiglenesen felfüggesztve visszaté[illegible] a piktúra hagyományosabb terület[illegible]re. *Puszták népe* című munkája szintetizáló festészet szép dara[illegible] *(Képünkön Gerzson Pál Falusi* [illegible] *című képe.)*

Fecske A[illegible]

4.

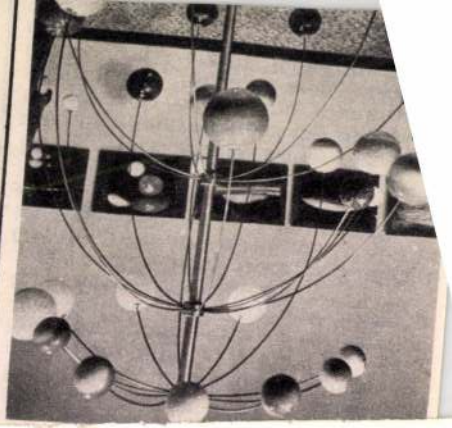

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek me

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progressziv
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

GERZSON PÁL

említve ld. Simon Béla

Tüskés Tibor: S.B. festményei. Gyönk, Művelődési Ház

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 42. sz. 3. o.

GERZSON PÁL

emlitve ld.Neuberger István

fecske András:Neuberegr István festményei.Tatabánya, Kernstok Terem
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/21.sz.4.o.

GERZSON PÁL

anlitve

ld. Gyarmathy Tihamér

Székely András: Türelmes, támogatás

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/6.sz.23.o.

MUNKÁCSY MIHÁLY MUZEUM Könyvtár
Széchenyi u. 9.
Pf. 46.
B é k é s c s a b a
5 6 0 1

MUNKÁCSY MIHÁLY MUZEUM Könyvtár
Széchenyi u. 9.
Pf. 46.
B é k é s c s a b a
5 6 0 1

GERZSON PÁL

említve ld. Galambos Tamás

Losonci Miklós: Dunakanyar 1980. Esztergom, Balassa Bálint Muzeum

UJ TÜKÖR 1980/XVII/35.sz.3.o.

ndit, iudicia et ratiocinia elicit,
undum scholasticos est facultas
versa.

universale est aliquid, quod de
voce et divisim.
Extra mentem (in ordine reali)
hic homo, Titus, Antonius. Titus
anam habent, attamen sunt duo
determinata individualitate
sident. Sed mens potest per
ommune est /naturam/ concipere
r idea abstracta sive universalis
titudinem ut "de multis praedica-

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész

16 tanulócsoportos gimnázium, Képzőtársmegyer, Brest. Építész: Paládi Károly.

Képzőművészet: Gerzson Pál.

Oktatástechnológiai szakértő: F. Vankó Zoltán.

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 32-old.

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész
általános művelődési központ, kunszentmiklós. Építész:
Pethes Endre (TTI).

Belsőépítész: Görgényi Judit.

a galérián levő piano Gerzson Pál festőművész alkotása.
[emlitve]

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 49-old.

Gerzson Pál, festőművész

Egy művészházaspár: Egri Erzsébet festő- és Orr Lajos szobrászművész Veszprémben kaptak műteremlakást. Eddigi életpályájuknak sok közös vonása van. Mindketten dunántúli születésűek, majd a Bpesti Képzőművészeti Gimnáziumba jártak, majd a Képzőművészeti Főiskolán diplomáztak.

Egri Erzsébet 1979-ben végzett a Főiskolán, Gerzson Pál tanítványaként.

Veszeli Lajos: Műterem a város szivében.
Napló (Veszprém), 1984. nov. 30.

Gerzson Pál

Vadas József: "Belépés mindenkinek" cimmel ir a "Jubileumi Képzőművészeti Kiállitás"-ról. A tárlaton szereplők közül az itt felsoroltak müvészetét röviden, külön-külön jellemzi: Csik István, Óvári László, Dobi Piroska, Vecsési Sándor, Kurucz D. István, Szurcsik János, Gerzson Pál, Fabók Gyula, Hock Ferenc, Miskolczi László, Mácsay István, Pekáry István, Fóth Ernő, Kádár János Miklós.

A fenti cimü beszámolót lásd: Czóbel Béla neve mellett.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
XIX. évf. 18. sz. 13. lap.

GERZSON Péter

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs, 1991. A kiállitást rend. és a kat.szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

Gerzson Pál

1961-ben a Szovjetunióban, Moszkvában és Leningrádban volt tanulmányúton Gerzson Pál

-----: Mühely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerson Pál

1962-ben Olaszországban,
1964 ben Bécsben, 1966-ban
Lengyelországban és Francia-
országban volt tanulmány-
úton a műhelyek.

-----: Mühely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Jenson Pál

1969-ben Indiában, 1973-ban Jugoszláviában, 1975-ben Bulgáriában volt tanulmányúton a művész.

------: Mühely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerzson Pál

1962-ben a pécsi számarási óvoda részére készített 2 pannot Gerzson. 1966-ban a pécsi Városi Tanács számára intarziát.

-----: Mühely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerzson Pál

1975-ben a Helsinki Magyar Nagykövetség épületében kiállított intarziát Gerzson Pál.

-----: Műhely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerzson Pál

1970-ben a győri Megyei Tanács
anbájába készített intarziát Ger-
zson és 1972-ben a budapesti Mű-
szaki Egyetem tanácstermébe.

------: Mühely.

Müvészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál munkái a Magyar Nemzeti Galériában, a Budapesti Történeti Múzeumban, az Egészségügyi Múzeumban találhatók.

------: Mühely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson Pál munkái a IX. kerületi Tanácsnál, a Honvédelmi Minisztériumban, a Filmfőigazgatóságon találhatók.

-------: Mühely.

Müvészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál munkái az egri Dobó
István, a pécsi Janus Pannonius
Múzeumban találhatók, valamint
a váci Városi Tanácsnál.

------: Műhely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson Pál műnkái a Debreceni, a Miskolci, a Sárospataki Galé-rialan találhatók, valamint a szegedi és vánpalotai Tanácsnál.

------: Mühely.

Művészet, 1976.szeptember - 24.oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál 15 éves korra óta készült a művészi pályára, melyen elindítója ábrázoló mértan tanára a híválófestő Lelkes István volt.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976. szeptember – 22. oldal.

Gerson Pál

„Öreghár Plovdivban"
(repro)

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976. szeptember 22. oldal.

Gerson Pál

Gerson több művén hiúthőzik a kölcsönzés, így az 1975 ös „Nap"on, az 1974-es „Téka"n, vagy az 1974-es „Magányos fa" esetében.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Művészet, 1976. szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Gerson művészete még átmeneti
jellegű, nem egységes és nem kiala-
kult. Elégséges mértéktartás és stílus
van benne. A szándék és megvaló-
sítás között elég nagy a szakadék.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976. szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál művészete hatá-
rozottan a jelképiség felé
hajlad és a címchen elindulva
egyet-mást máris megérthetünk
képeiből.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Müvészet, 1976. szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson Pálnak mincs hiatakult ábécije, s míg az egyes jelek jelentését, s egy jelentéseit nem ismerjük nehéz megérteni mondani valóját.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976. szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson egy időben tudott így elvonatkoztatni, hogy egy festői motívum már fogalom-ként vagy jelképként jelent meg képein.

Horváth Béla: Dekoratív képek.
Művészet, 1976. szeptember - 22. oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál hét képet mentelt Egry
emlékének, egyet az ikonelmé-
nyeinek az „Orosz festőt".

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

A művész 1962-ben 2 panmót készített a pécsi uránvárosi óvoda részére, majd 1966-ban egy falképet a pécsi Városi Tanács részére.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Későbbi alkotásokon is alapjában mindig ott van az indítást adó elvonyomotivum. Egy képemet pel-dul a napbarnező, kicit szerre elé ennelő Egy önarckép az alapmoti-vum.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976. szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Miután a művészkapcsolatba
került az építészettel mind világosabb-
lett számára, hogy az építészet olyan
festészetet kíván, ami összhangban áll
az épület struktív és elvont formarend-
szerével.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Gerson művében mindig konkrét elmény, konkrét motívum adja a kiindulást az absztrakcióhoz, az anyag rendjének, összefüggésének a megjelenítéséhez.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

1964-ben rendezte a művész
első önálló kiállítását, amely
már egyértelműen mutatta az
törekvéseit.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976. szeptember - 22. oldal.

Gerson Pál

Az 1967 es ki állításon bemutatott
művekre a montanizáló és az
építkerő elv összhangba került
egymással.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976. szeptember - 22. oldal.

Gerson Pál

Az 1968-as kiállításon a múzeum barangai, főhiszt mecseki, Pécs környéki útjai során készített vízfestményeit mutatta be.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Művészet, 1976. szeptember - 22. oldal.

Gerzson Pál

A művész 1960-tól a Főiskolán tanított alakrajzot 1974-ig. Egyhori mestere Hincz Gyula volt a főnöke.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Az élve cinyek hatása alatt dinamizmussal töltődtek fel Gerson képei ha a ki fejezés érdeke úgy kívánta egymás mellé kerültek olyan dolgok és szinek amelyek a valóságban nincsenek is.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976. szeptember - 22. oldal.

Gerzson Pál

Gerzson 1965-től kezdődően
országos kiállításokon is meg-
jelenhetett. Baranya megyei ut-
jain sok természetiekeneye volt
a művészek és sokat festett.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet,1976.szeptember - 22.oldal.

Gyarmati Pál

A művésznek nagy hatással volt

Szovjetunióbeli útja, valamint

lengyel, olaszországi, franciaországi

tanulmányútja.

Horváth Béla: Dekoratív képek.

Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

külföldi tanulmányútjairól hazatérve tisztázódott a művészszámára a mai magyar művészet értéke és figyelme arra felé fordult.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál fölfiggelt Egny, Dekorats, Nagy Balogh, Nagy István, de fő-
kéit Csontváry művészetére.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

Hincz, Kmetty, Bonesay képépítési elvét állította törekvéseinek központjába Gerzson Pál

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Művészet, 1976. sze tember - 22. oldal.

Gerson Pál

A művész képei realizálódtak.
1949-től-1953 ig terjedő idő
sem a képzés, sem az alkotás
szempontjából nem volt a leg-
jobb.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

A főiskolára 4 éirg járt Gerzson a művész diploma nem érdekelte, 1953-ban tanárhelit végzett. Dolgozni, festeni szeretett.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Az 50-es években Gerson számottevő dolgot nem hozott létre, lehőlötte az iskola, Cinkotán az általános iskolában tanított.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gereson Pál

A művész 2 évig tanított Cinkotán, majd Pesten kapott műtermet és csak a művészettel törődött. 1958 ban megalakult a Fiatal Művészek Stúdiója lett.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál festő

L.: Kő Pál

f. R.: Könyvszemle 7,

Népszabadság Bp. 1976. aug. 10.

Gerzson Pál festőművész
(1931, Hird –

Kiállítása a Budapesti Műcsarnokban
1976 április 2–25.

– Katalógus a Könyvtárban –

Gerzson Pál

„Vigh Tamás és Svéby Lajossal egészült ki a Képzőművészeti Főiskola tanári kara Somogyi József rektorsága alatt.

Magyar Hirlap 1976/5o/9

Gerzson Pál

GERZSON PÁL festőművész legfrissebb alkotásait mutatja be az a kiállítás, amely tegnap nyílt meg a Műcsarnokban. A közönség a művész mintegy 90 festményét, gobelinjét és faintarzsiáját láthatja. Hemző Károly fotóművész Találkozásaim című kiállítása ugyancsak tegnap nyílt meg a Műcsarnokban. 10-2.

Magyar Hirlap 1976/8o/1o

GERZSON PÁL, festő

A Művészeti Alap vásárlásából estetenként, saját kiválasztással a múzeum birtokába kerülnek festmények, szobrok, grafikák.-Igy az 1970-es évben Gerzson Pál festmény is került a Modern Magyar Képtár gyüjteményébe. 289.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények,-III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum évkönyve,-XVII-XVIII.
1972-73,-Pécs, 1975

GERZSON PÁL, festő

A Művészeti Alap vásárlásából esetenként, saját kiválasztással a múzeum birtokába kerülnek festmények, szobrok és grafikák.-Igy az 1972-es évben Gerzson Pál festménye is került a Modern Magyar Képtár gyüjteményébe. 289.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, III. 287.old

A JANUS PANNONIUS MÚZEUM Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975

Gerzson Pál

Pályázat alapján megbízást kapott Gerzson Pál a Helsinki Magyar Nagykövetség fogadó termében készítendő faintarzi ára.

—: Közteri munkák
Művészet, 1976. február – 48 oldal.

Gerzson Pál, munkácsy-díjas festőművész

A Képzőművészeti alap kiadóvállalat „Mai Magyar Művészet" c. sorozatában jelent meg a művészről írt kismonográfia, Losonczi Miklós elemzését.

Népújság (Heves), 1976. júl. 4.

Jesson Pál

A művész a vasi földről
származik

-----: Vasi festők és szobrászok.
Müvészet,1976. augusztus - 13.oldal.

GERZSON PÁL festő, Munkácsy- és SZOT-dijas
Hird, 1931

1953-ban végzett a KépzőmUvészeti Főiskolán, mesterei Domanovszky Endre és Hincz Gyula voltak. 1967-ben az Ernst Muzeumban, 1968-ban Pécsett, 1970-ben Debrecenben rendezett gyUjteményes kiállitást; képei a szocialista országok mellett szerepeltek Franciaországban, Nyugat-Németországban, Dániában, Svédországban, Indiában, valamint több közel-keleti és afrikai államban. 1960 óta az IparmUvészeti Főiskola tanára. 1969-ben és 72-ben Munkácsy-dijjal, 1970-ben SZOT-dijjal tUntették ki. Számos országos kiállitás dijnyertese. - MUvészi alakulása a fokozatos egyszerUsités állomásain át vezetett a konstrukció problémáinak megoldását kereső, a lineáris és valőrperspektivát a sokszempontu látszati törvényekkel helyettesitő festményekig. Festészetének tárgyait: az emberi alakokat, csendéleteket, portrékat, variációk sorának készitésével közeliti meg. A figurális és tárgyi motivumok uj térkapcsolatainak felvetése együtt járt művészetében a szinek redukciójával, ill. a puritán felUletalakitással.

MUvészéletrajzok 197

Gerzson Pál Festő

Nov. 18.-ig látható a Csontváry-terem-ben rendezett tárlaton a művész műve, melyért díjban részesült.

Losonci Miklós: Hagyomány és korszerűség. Pest Megyei Hírlap, 1976. nov. 9.

Gerzson Pál

A Csepel Galériában Szabó Gábor szobrász kiállítása április 11.-ig,
Bednay Dezső tűzzománc kiállítása április 1.-ig tart nyitva.
A Műcsarnokban Gerzson Pál festőművész kiállítását a Műcsarnokban április 2.-án,
Vajda Julia grafikus kiállítását a Helikon Galériában április 1.-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 27.
XX. évf. 13. sz. 8. lap.

Gerzson Pál, Munkácsy-díjas festőművész
a „Mai magyar művészet" című sorozatban
jelent meg Gerzson Pálról írt tanulmányom
– Losonci Miklós.

Népszabadság, 1976. júl. 4.

Gerzson Pál festő

A Műcsarnokban megnyílt „Jubileumi képzőművészeti kiállítás"-on szerepelnek a művész alkotásai. Képeinek főszereplője a nagyon friss, üde kolorit. Kompozíciónak hangsúlyát a geometrikus formák cirkuláló ritmusa adja.

Láncz Sándor: A jubileumi kiállítás tükrében.

Magyar Hírlap, 1975. máj. 4.

Gerzson Pál

A Diósgyőri Gépgyár díjával

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Gerzson Pál

Egry József emlékére, o. 200×130 cm
Vízparton, o. 80×70

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Gerzson Pál

Tavasz, o. 70×80 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Gerzson Pál

Gerzson Pál szerette Kmetty művészetét és a képépítéssel kapcsolatos rigorizmusát.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson Pál a főiskolán fol indult, mindjárt felvették. Kinett yhez hivott két évre utána Domanovszky Endrénél és Hincz Gyulánál folytatta tanulmányait.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson munkáit megmutatta Barcsay mesterek, akinek beleményet és tanácsait igen komolyan vett.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Müvészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerson Pál

Gerson Pál szerepelt a Stúdió kiállításokon és a kódmező-vásárhelyi tárlatokon is. Sokat dolgozott.

Horváth Béla: Dekorativ képek.

Művészet, 1976.szeptember - 22.oldal.

Gerzson Pál

Gerzson szerepelt az 1963-as Ernst Muzeum kiállításon, ez a 6 festő által rendezett csoportkiállítás bejelentése volt, hogy sem a romantikus sem más lefestő, ábrázoló iskolához nem kívánnak tartozni.

Horváth Béla: Dekorativ képek.
Müvészet, 1976. szeptember - 22. oldal.

Gerzson Pál

a Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításán szerepel a művész „Fúga" c. munkája. (említve)

D. J.: Jubiláris kiállítás a Műcsarnokban. Vigilia, Budapest, 1975. 7. 497. old.

Gerrsion Pál festő

Dec. 1-én nyílt meg a Miskolci Galériában a miskolci téli tárlat. — A Diósgyőri Gépgyár díját nyerte el a művész

(lm): Megnyílt a miskolci téli tárlat.
Északmagyarország, 1944. dec. 3.

Gerzson Pál

festménye éppen csak felvetette mondani-
valóját, és maga a mű levezet ázult el a megol-
dás lehetséges útjáról.

Aradi Nóra: A IX. kiállítás zsűrizésének munkájáról
(Ölüvényet 1962/5)

Kritikák és képek Bp. 1976 Corvina

254. old.

Gerson Pál

„Két fej" 1964 Olaj, 125 x 85 cm
144. kép.

Kritikák és képek Corvina Bp.1976.

Gerzson Pál, festő

L: Szőnyi István

Bereczky L: Az elődök vonzásában

11

Nepszabadság Bp. 1978 szept. 10

Gerzson Pál

A Balaton sonozaton a szinek és foltok önkényesek, a cím így akármi lehetne. A „Szigligeti napló" szinei frissek, játékosak, szellemesek.

Balla Erzsébet: Gerzson Pál hi állítása.
Ly Tükör, 1978. május 7 - 3 lap

Gerzson Pál

Madár szoborral.

Gerzson Pál: Madár szoborral,
olaj, vászon, 60x80 cm, 1969
(fotó Horvai)

Menyhárt László: Egy kiállítás tanulságai.
Művészet, 1978. április - 12. old.

Gerson Pál

A „Lejtő" három variációban
is látható, de a mondanivalót
egyik sem fejezi ki.

Balla Erzsébet: Gerson Pál kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 – 3 lap.

Gerzson Pál

A „Nyári fények" - szivárvá-
nyos háttere előtt már elinek
szinek ragyognak fel.

Balla Erzsébet: Gerzson Pál hi állítása.
Uj Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerzson Pál

A „Magasugaspa", a „Napkelte", a „Lejtő" a szabályos formák elvesztik merevségüket és a színek ellentétei feloldódnak.

Balla Erzsébet: Gerzson Pál kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerzson Pál
festő

„Ónarchép"
(repro)

----: Körkérdés.

Müvészet, 1973. junius - 13.oldal

Gerzson Pál
festő

Részt vett Szófiában a 10 ország festőinek tárlatán.

Uvadi Nóra: Tíz ország festői Szófiában.
Művészet, 1973. július – 10 oldal.

Gerzson Pál
festő

1972 októberében, egy képzőművészeti
kiállításon vett részt a művész
Koppenhágában.

-,- Magyar művészek külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 75.oldal

Gerzson Pál szobrászművész

a Miskolci Galériában holnap nyílik meg a második téli tárlat. A Diósgyőri Gépgyár díját nyerte el.

Esti Krónika.
1972. XII 2. 19.00 /6/ V.

Gerzson Pál

Győr Megyei Tanács előcsarnokának hosszfalát (8 x 2·5 m) faintarziája díszíti. (repr.) és (említve)

Magyar Építőművészet, 1973. 1. ~~old.~~ 27 old. és 29. old.

Gerzson Pál

Madaras csendélet

Műgyűjtő 1972/4. sz. 17. l.

Gerzson Pál

Hézsőház hasonlóan táblaképet is, gobelint is készít.

T. E.: Hézső Ferenc; Mügyűjtő 1972/n. sz. 11. l.

Gerzson Pál

Tervező gobelin 130×90

6. Balatoni Nyári Tárlat

Gerzson Pál

Madarak olaj 50x60

6. Balatoni Nyári Tárlat

Gerson Pál

Az októberi Bordeaux-i Magyar Hét kiállításán szerepeltek festményei.

Műgyűjtő, 1972/3.sz. 63.l.

Gerzson Pál

Szerepel munkáival a Koppenhágában (október), majd Aarhusban nyílt mai magyar képzőművészeti kiállítás anyagában.

Művelődés, 1972/3.02. 63.l.

Gerzson Pál

Bálint Endrével kiállít Cagnes-sur-Merben az UNESCO Nemzetközi Képzőművészeti Szövetségének (AIAP) rendezésében (VI.24–IX.30.).

Hírek; Mügyűjtő, 1972/2.sz.64.l.

Gerzson Pál

Képei szerepelnek a bordeaux-i Musée des Beaux Arts-ban megnyilt magyar képzőművészeti kiállitáson

Magyar Nemzet 1972 október 27
4.old.

Gerson Pál

Képei a III. Debreceni Nyári

Tárlaton

Képszava 1972 julius 4

Gerzson Pál
Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton
művészarcképpel. (Munka) csak a lé-
nyeget mutatja be szinte mértani formák
ba sűrítve.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos
Nyári Tárlat.

Alföld 1973/8 69 old.

Gerzson Pál

Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton. Számos követőre találtak a kubista és „non-figurativ" törekvések. „Hiperbolájával vett részt a kiállításon.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1973/8 69 old.

Gerzson Pál.

A Kepcsarnok pályázatára beküldött festmények kiállítása megnyílt a Csontváry-teremben, ahol a mecseki tájat ábrázoló műre szerepett. (említve)

Lasonci Miklós: Pályázat és bemutatkozás.
Pest m. Hírlap, 1972. aug. 6.

Gerzson Pál

A balatoni nyári tárlaton – Keszthelyi múzeumban – falirzőnyegét állította ki (említve).

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1972. aug 2.

Gerzson Pál

neve emlitve a "Vizsga a muzeumban"

c.irásban a 10.oldalon

Kritika 1973 november

Gerzson Pál
festőművész kapta a Diósgyőri
Gépgyár díját a Miskolki Galéria-
ban rendezett téli tárlaton.

ls. a. Megnyílt a miskolki téli tárlat.

Észak-Magyarország 1972/286 4 old.

Gerson Pál, festő

L:Uitz Béla

-:Megemlékezések Uitz Béla születésének 9o.évford. alk.

7.o.

Nérszabadság, Bp.1977, m.dec.9

Gerrson Pál.

kiállítását Pécsett is megrendezték.

H.E.: Művének és mecénásak.
Dunántúli Napló, 1968. dec. 24.

Gerzson Pál festő

A X. Miskolci Orsz. Képzőművészeti kiállításon „Földmérők" c. képének figurái szoborként, monumentálisan bontakoznak ki a sémleges térből. (említve és repr.)

Seres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás.
Népművelés, 1969. febr. 28-29. old.

Gerzson Pál

Egerben a III. orsz. akvarellbiennálén alkótása szerepel.

Farkas Aladár: A III. országos akvarellbiennálén.

Népújság, 1972. aug. 27.

GERZSON PÁL, festő

A Mohácsi Galéria 1969.évi átrendezését a Művészeti Alap vásárlásából a Képtárba került anyag tette lehetővé. Igy került oda Gerzson műve is. 302.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs, 1971.

GERZSON PÁL, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár anyagát a pécsi, vagy a már onnan régebben elszármazott művészek alkotásai egészitik ki. Igy Gerzson Pál művei is. 302.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XIII. 1968. Pécs, 1971.

Gerzson Pál

Képe szerepel a Csontváry
Teremben rendezett tájképkiállítás

Népszava 1972 augusztus 11
1. old.

Gerrson Pál

a Diósgyőri Gépgyár díját

Zapta a Miskolci Téli Tárlaton

Népszava 1972 december 19

Zsold.

Gerzson Pál festő

a X. miskolci országos tárlaton

táblapal műve.

Kovács A. Béla: Képzőművészetünk X.
miskolci országos tárlata.

Napjaink, 1968. dec.

Gerzson Pál festőművész

alkotásait találták díjra érdemes-
nek a Miskolci Galeriában rendezett
téli tárlaton

Csutorás Annamária: Miskolci téli tárlat

Észak-Magyarország 1972/291 4 old.

Gerzson Pál
festő

Művei láthatók a kiállításon.

Végvári Lajos: A Miskolci Képtár.
Művészet, 1973. december - 25 oldal.

Gerzson Pál
festő

Bordeaux-ban rendezett képző-
művészeti kiállításon részt vett
a művén.

-.- Magyar művészek külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 75.oldal

Gerson Pál, Jestő

Megemlítve.

Berthe Bulom: Interjú Fodor Andrással
581-590.

JELENKOR, Pécs, 1972. júl.-aug. XV. 7-8.

Gerzson Pál, [ ]

Kiállít.

— : Tárlat Nagymaroson 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. júl. 18.

Gerson Pál
festő

„Család" (részlet)
(repro)

A borítón
Művészet, 1973. május.

Gerzson Pál
festő.

Munkái részt vettek a szófiai
nemzetközi tárlaton.

Horváth György: Szófia előtt.
MŰVÉSZET, 1973.május - 44.oldal

Gerzson Pál
festő

Gerzson Pált elhőtelenettsége
a mai magyar társadalomhoz
köti

-----: Körkérdés.

Müvészet, 1973. junius - 13.oldal

GERZSON Pál

kiáll. Bp., Vigadó G., 1993
ism. L.M. [LOSONCI Miklós]: Mértanú ruhában. =
Vasárnapi Hirek, 1993. május 16. 9.

GERZSON Pál

kiáll., Bp.,Vigadó G-, 1993

ism. FÁBIÁN László: A táj hatványozása. = Uj Magyarország, 1993. junius 12. 17. ill.

Református templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Bp. : Hegyi & Társa, 1992

GERZSON Pál

LOSONCI Miklós: Grezspn Pál: Színes víz. =
Vasárnapi Hírek, 1993. január 31. 9. ill.

Gerson Pál

Madarak olaj 60×80

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Gerzson Pál

rajzai

Templom - Kadzsurahóban
Chandigarh - A parlament épülete, Le Corbusier
tervei alapján készült
Delhi - A Yantar Mantar obszervatorium
részlete.
Isten és istennő szobra (Kandzsurahó

Magyar Hirlap 1972/1 Fold.

GERZSON Pál

kiáll.Bp.,Vigadó G.,1993

ism. KÓTAI József: Hangulatos tájképek. = Magyar Nemzet,1993. május 12. 11.

Czeczilia
* 1857 IV/16
1876 VIII/1:
br. Bánffy
Ernő

* 1859
XII/10
1891 V/22:
Makray
László

1868 VII/28
1886 X/26:
br. Jósika
Lajos

C) ZÓLYOMI ÁG.

Kázmér
* 1805 XI/15
† 1870 V/13
1) 1833 VIII/28:
gr. Szápáry Leopoldina
(1806—1838)
2) 1842 VII/19:
br. Montval Henrietta
(1804—1875)

1: Zsófia
* 1836 XI/27
1862 III/4:
Borély de la
Touche Leon
†

2: Dániel
* 1843 VI/4
1870 VI/4:
gr. Überacker
Helén

Lajos
* 1872 III/21

Mária
* 1873 V/23
1900 VII/2:
gr. Blankenstein
Pál

Pál
* 1874 V/31
1904 II/15:
gr. Walder-
dorff
Wanda

László
* 1875
IV/28
pap.

Teréz
* 1876
VIII/17

Pál
* 1904 XI/26

Zsófia
* 1877
X/16

Helén
* 1879
IX/15

József
* 1883
IV/28

Kázmér
* 1884
VIII/8

Anna
* 1886
II/16

Gerson Pál
festő

A miskolci Győri kaputéri balótelepi Általános iskola, valamint a diósgyőri Alközponti Általános iskola előcsarnokaiban elhelyezendő mozaik v. faintarzia műre hirst pályázaton részt vett.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Gerzson Pál
festő

A Helsinki Magyar Nagykövetség nagyfogadótermének függőnyfalán elhelyezendő fantázia tervezésére pályázott a művész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Gerzson Pál

festő

Föiskolai tanár

Képrőmű. Almanach 3.

Grúzia 1972.

GERZSON PÁL, festő

A Szombathelyi Savaria Múz-ban 1968.júl 22-szept 15 között kiállitás.Azok alkotásait mutatták be,akik Vasban születtek,vagy itt tanúltak,tevékenykedtek és akik innen távozva is még kötődnek a vasi földhöz.-17 kép,22 grafika,2 gobelin,9 szobor,1 vegyestechnokáju kép. 597.old

HECKENAST JÁNOS: Kérdések és válaszok egy kiállitáson 597.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

Gerzson Pál
festő

Gerzson Pál tanácshöntársásági emlékezése, 1969-ben készült és az 1919-es év fontosságának a mai tudatát fejezi ki

Anadi Nóra: Utak, zsákutcák, lehetőségek.
Művészet, 1974. április - 32. oldal.

Gerszon Pál
festő

„1919 emlékére" 1969.
(repro)

Anadi Nóra: Utak, zsákutcák, lehetőségek.
Művészet, 1974. április – 32 oldal.

Gerzson Pál
faliszőnyége impozáns mű. Balatoni
nyári tárlat (keszthelyi múzeum.

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/212 6 old.

Gerzson Pál

szerepel a Keszthelyi Balatoni Nyári Tárlaton Egry József emlékére c. szines viziójával tiszteleg a nagy mester előtt. Ő az egyetlen a magyar festészetben, aki Egry pikturájának két alapvonását, szerkezetességét és szinességét müvészete alapjává tudta tenni.

Magyar Hirlap 1974/202 6.o

Gerecsen Pál festő

Megnyílt Keszthelyen a VII. Balatoni
Képzőművészeti Tárlat, melyen szerepel műve.

Tasnádi Attila: Balatoni tárlat Keszthelyen.
Képes Újság, 1974. júl. 21.

Gerzson Pál

Goya ötletei olaj 70×60
Béke és háború — 150×120

N. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Gerson Pál

Goya ötletei rajz.

N. Debreceni Országos Nyári Tárlat 1974.

Gerzsen Pál

Víz, levegő, napfény (repro).

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Gereson Pál

Törökfürdő
Bosnyáttáj

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Gerzson Pál festő

A most megnyílt nagymarosi nyári tárlaton szerepelnek művei.
A Margitbidat nemcsak vassal, hanem madárivekkel is összekötötte. (említve)

Losonci Miklós: Kiállítások Nagymaroson és Vácott.
Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 20.

Gerzson Pál
a Diósgyőri Gépgyár díját kapta
a miskolci galériában rendezett téli
tárlatan.

Megnyílt a miskolci téli tárlat.

Magyar Hírlap 1972/335 6 old.

Gerecon Pál

Megnyílt Debrecenben jún. 4-én a Képzőművészeti Galéria, ahol a művész alkotásai láthatók.

Hajdúböszörmi Napló, 1974. jún. 5.

Gerzson Pál

A pécsi városi tanácsházán van felállítva fantarziája.

Losonci Miklós: Képzőművészeti alkotások a tanácsházán.
Tanácsok Lapja. 1943. szept. 4.

Gerzson Pál festőművész

Az új belgrádi Modern Művészeti Múzeumban tegnap nyílt meg a magyar kiállítás, melyen művei szerepelnek.

B.F.: Belgrádban megnyílt a magyar képzőművészeti kiállítás!

Magyar Nő, 1973. szept. 9.

GERZSON PAL, festő

A Székesfehérvári István Király Múzeum Képzőművészeti Gyűjteménye Gerzson Pál ajándékozása révén egy olajképpel gyarapodott. 169.old

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Múzeumok 1968-69. évi tevékenységéről.-Képzőműv.Gyűjt. 169.old

ALBA REGIA. Az István Király Múzeum Évkönyve, XI. 1970. Székesfehérvár, 1971

GERZSON PÁL, festő

Gerzsón Pál nagyon ötletes technikával,s főleg rendkivül rafinált szinkeveréssel és sajátos ,egyéni izlés sel magas szintre emelte munkassagát. 555.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

Gyorgy Pál: 1969
1969. ~~Tulkonet~~ Kulcsik

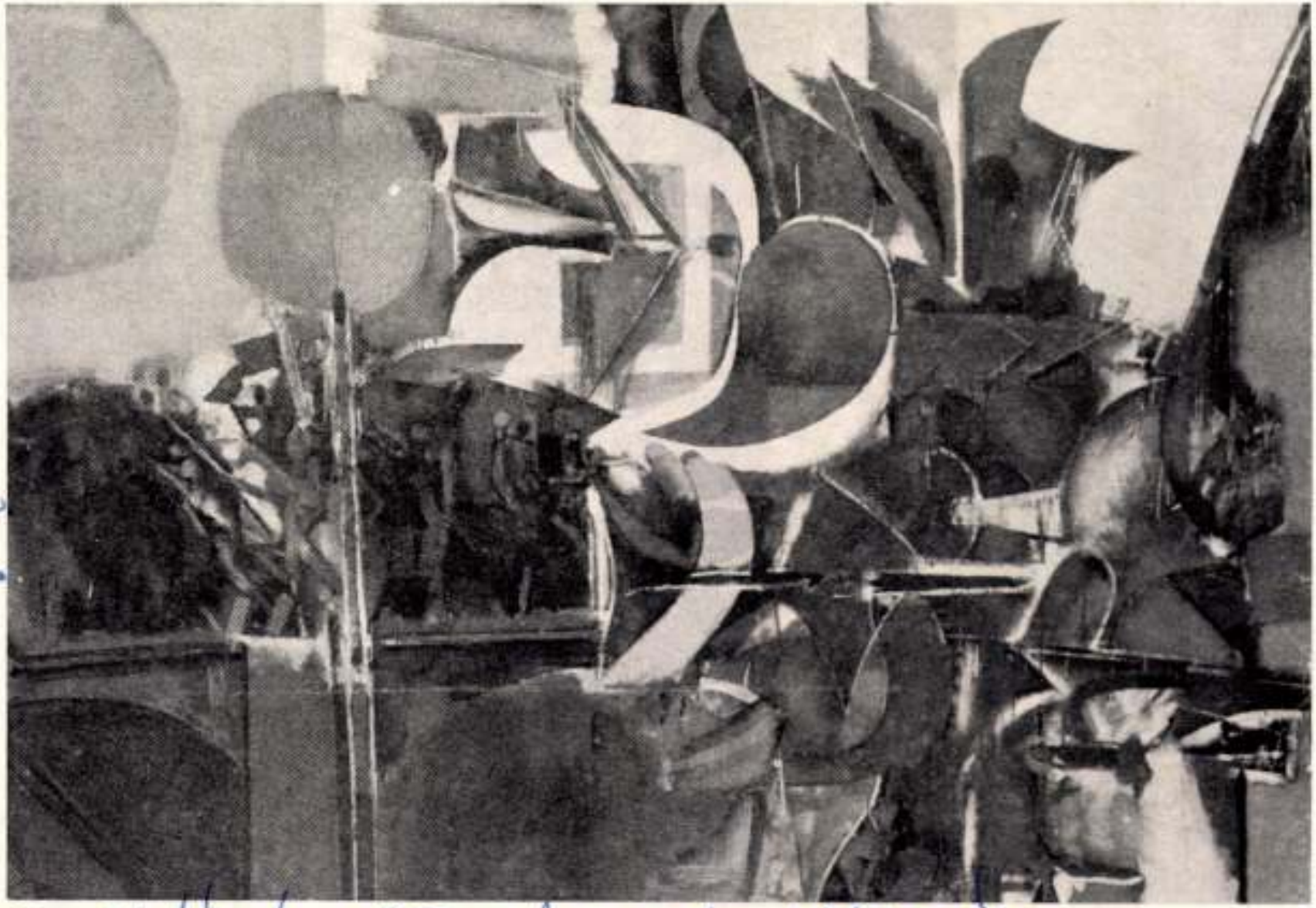

53 Művészet, Budapest, 1944. ápr.

esetleges sokkhatásait is a közlés intenzitásának rendelje alá. Ami persze önmagában nem jelez irányzatot, szemléletet vagy szándékot, de annyit igen, hogy akár tradicionálisabb, akár pop-art szerinti értelmezésének szerepe lehet a legfontosabb időszerű közlendők kifejezésében. Ezért látott például Guttuso a pop-artban olyan lehetőséget, amely a polgári művészt is arra késztetheti, hogy túllépjen a közlésképtelenség már normává lett korlátain. Figyelembe vette a pop-artot közvetlenül megelőző „figuration narrative"-ban pedzett szerialítást is, amikor a megszaporított, egymásnak ellentmondó és összetartozó képfelületek hatékonyságával élt (*Róma nyílt város*, 1966), majd feloldotta a képrészek technikai-kompozicionális különválasztását (*Találkozások*, 1968), kibontva a többféle nézőpontból befogadható egymásmellettiség narratív jellegét. Így jutott el a *Hírek*ben realizált folyamatábrázolásáig.

Az említett három, vagy egy sor más eljárás mindegyikével létrehozható persze *különféle minőségű* és milyenségű alkotás. A legújabb és a legellentmondásosabb a Kienholz-féle megoldás, ahol a kompozíciós elv szerint közvetlen natúra-elemek rendeződnek el. Az eljárás Kienholz művészetén belül is alkalmas, a háborúellenes alkotásban kifejeződő persziflázson túl, a brutalitás iszonyatának olyan megjelentetésére, mint a néger kiherélését leképező, lemásolt, felöltöztetett figurákra

Gerzson Pál

a debreceni alkotóházban vezető művészként dolgozott.

dr. Tar László: Vita a művésztelepről.

Hajdúbihari Napló, 1973. okt. 24.

Gerson Pál
fesső

A Stúdióban kerdettől fogva
vesztvevő művész.

Bán András: Búcsúzok ünügyén.
Művészet, 1974. augusztus - 3 lap.

Gerzson Pál

neve említve

Művészettörténeti Értesitő 1972

305. old

Gerzson Pál

Madarak, repül.

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1977.

Gerzson Pál, festő

Szerepelt kópiában a tíz szoc. ország kiállításán.

Aradi Nóra: Elkötelezett szocializmus 7.

Nérszabadság, Bp 1973. jun. 1.

Gerzson Pál

Tesdó gobelin 130×90

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1972.

Gerzson Pál festőművész

A π. országos tájkepfestészete: bizonyáló Magyar tájak c. anyaga a Nemzeti Galériában látható. – A társlat egyaránt helyet biztosít Gerzson Pál merészen korszerű elvonatkoztatásainak és Mácsai István leíró megszállottságának.

Losonci Miklós: Hazai tájak.
Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

ugyanabban a magasságban indult. Hogy mi lett az életmű végeredménye, nagyjából azt is tudjuk. A

vállalom. Megkínáltak mindenféle ranggal, politikusi címmel, s én mindegyiket visszautasítottam,

igazságot nem lehet igazából megfogalmazni. Mert az igazság kimondásához nem csak bátorság kell. In-

Megalakult a Magyar Művészeti Akadémia

Elnök Makovecz Imre

Mint arról lapunkban hírt adtunk, 1991. december 2-án *Kosáry* Domokos, a *Magyar Tudományos Akadémia* elnöke indítványozta, alakuljon *Művészeti Akadémia* Magyarországon is, amely nem az *Akadémia* része, de szoros kapcsolatot tart fenn az MTA-val. A rendkívüli közgyűlésen, ahol ez az indítvány elhangzott, a kezdeményezésben részt vett írókból szervezőbizottság alakult, amelynek az volt a feladata, hogy a *Művészeti Akadémia* létrejöttét és annak a Magyar Tudományos Akadémiával való kapcsolatát elősegítse.

Tegnap a *Balassa* Sándor zeneszerző, *Makovecz* Imre építész és *Somogyi* József szobrász nevével jegyzett előkészítő bizottság baráti beszélgetésre hívta meg a magyar művészeti élet számos jeles személyiségét, hogy beszélgessenek a Művészeti Akadémia sorsáról.

Mivel az elmúlt negyvenöt év „művelődéspolitikája" nem csupán egyes művészek rangjának meghatározásába szólt bele, illetve döntött mellőzésekről, hanem igyekezett a különböző művészeti ágakat is (előnyökkel, hátrányokkal) egymás ellen kijátszani – s ezzel a magyar szellemi élet összhangját veszélyeztető megosztottságot idézett elő –, a magyar szellemi és művészi élet számos képviselője úgy látja, létre kell hozni a Magyar Művészeti Akadémiát. Az egybegyűltek megtárgyalták a társadalmi szervezetként működő Magyar Művészeti Akadémia célját és feladatait.

A *Magyar Művészeti Akadémia* fórumot biztosít a legkiválóbb magyar alkotóművészeknek – íróknak, zeneszerzőknek, képző- és iparművészeknek, építészeknek, valamint más művészeti ágaknak is –, *függetlenül attól, hogy mely országban élnek*. Fórumot az eszmék, gondolatok, vélemények, gondok megvitatására. Fórumot a magyar szellemi élet legjelentősebb értékeinek védelmére, értékrendjének helyreállítására, társadalmi és nemzetközi tekintélyének emelésére. Fórumot, amelynek erkölcsi súlya hozzájárulhat ahhoz a szerephez, amit a művészeteknek a nemzeti tudat formálásában be kell tölteniük.

Különösen fontosnak tartják ezt a demokratikus átalakulás időszakában, amikor a politikai és jogi lehetőségek szélesre tárták az önmegvalósítás lehetőségeit, a közvéleményre azonban elsősorban a tömegtájékoztatás gyakorol befolyást. Az alkotó szellem képviselője kíván lenni – függetlenül irányzatoktól, politikai nézetektől, egyéni vagy csoportos törekvésektől – a magyarság és emberi egyetemesség eszemi hagyományának megfelelően.

..Azokat fogadja tagjai közé, akik a maguk irodalmi vagy művészi életművében általánosan elismert értékeket hoztak létre. Az alakulás évében kívánja meghatározni azokat az alapelveket, szervezeti kereteket, amelyek eredményes működését biztosíthatják. Alapítói döntenek tagjaik számáról, és céljuknak tekintik, hogy később a magyar szellemi élet további kiemelkedő személyiségeit is meghívják maguk közé.

Ezután az egybegyűltek a továbblépés miként jét tanácskozták meg. Elnöknek egybehangzóan *Makovecz* Imrét választották meg. Az elnökség tagjai: *Gyurkovics* Tibor, *Páskándi* Géza, *Somogyi* József, *Schrammer* Imre, *Bak* Imre, *Balassa* Sándor, *Soproni* József és *Godonyi* Csaba. A *Magyar Művészeti Akadémia* felügyelő bizottsága: *Gerzson* Pál, *Petrovits* Emil és *Berta* Bulcsu. A társadalmi szervezetet február 3-án, hétfőn bírósági bejegyzéssel teszik hivatalossá.

A Magyar Művészeti Akadémia megalakulásának alkalmából a következő művészek kérték belépésüket e társadalmi szervezetbe:

Bak Imre, *Balassa* Sándor, *Bartha* László, *Bencsik* István, *Berta* Bulcsu, *Bodonyi* Csaba, *Bozay* Attila, *Csaba* László, *Deim* Pál, *Eigel* István, *Finta* József, *Gerzson* Pál, *Görgey* Gábor, *Gyarmathy* Tiharmér, *Gyurkovics* Tibor, *Hernádi* Gyula, *Kerényi* József, *Keserű* Ilona, *Kokas* Ignác, *Makovecz* Imre, *Melocco* Miklós, *Páskándi* Géza, *Petrovics* Emil, *Somogyi* József, *Soproni* József, *Schéner* Mihály, *Schrammel* Imre, *Sváby* Lajos, *Szalay* Lajos, *Szakonyi* Károly, *Szokolay* Sándor, *Szőllősy* András, *Tornai* József, *Vigh* Tamás.

(l. g.)

Akadémia kontra Művészeti Akadémia

Nyilatkozik a sajtótitkár

Lapunk szombati számában hírt adtunk a *Magyar Művészeti Akadémia* megalakulásáról. A *Magyar Tudományos Akadémia* sajtótitkára, *Odze* György a következő nyilatkozat közzétételét kérte e tudósítással kapcsolatban:

„Mint emlékezetes, a *Magyar Tudományos Akadémia* decemberi közgyűlésén határozott egy *Művészeti Akadémia* létrehozásáról, aminek kinyilvánított célja – alapítója, Széchenyi István szellemében – a magyar tudományos és művészeti élet összefogása volt. Éppen ezért meglepetéssel értesültünk arról, hogy 1992. január 31-én megalakult egy másik szervezet, a *Magyar Művészeti Akadémia* is, amely *Makovecz* Imrét választotta elnökül: Ez a művészeti társulás semmiféle kapcsolatban nincs a *Magyar Tudományos Akadémiával*, ezért hangyozni szeretnénk, hogy a *Magyar Nemzet* szombati s mában mindenféle erre utaló megjegyzés valótlan."

*

Az Akadémia sajtótitkárának nyilatkozatához a tu sító csupán annyit kíván hozzáfűzni, hogy a dokum tumok szerint az elmúlt év decemberében akadémiai k gyűlésen kinyilvánított szándék, a Művészeti Akadér megalapítása nem a magyar tudományos és művés élet összefogását célozta. A újonnan megalakult *Mag Művészeti Akadémia* és a *Magyar Tudományos Akadém* lehetséges kapcsolatainak ismertetésére a tudósítás n vállalkozott, tehát valótlant sem állíthatott.

(l. g

GERZSON Pál

GERZSON Pál festő

Mint zsüri vezető Paizs László müveiről formált negtaiv véleményéről

Támadás a kápolna ellen. Mihancsik Zsófia dokumentum-összeállítása. = Holmi, III.évf. 1. sz. 1991

28.p.

Balatonboglár, Galántai György

GERZSON Pál

Kornai a BKE díszdoktora

„A túlzott magabiztosság gyanús"

Doctor honoris cause – a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem díszdoktorává avatták tegnap Kornai Jánost. Az amerikai Harvardon tanító, nemzetközileg is elismert közgazdászprofesszor „Gondolatok a közgazdasági kutatás helyzetéről és feladatairól" címmel tartotta meg székfoglaló előadását az ünnepélyes alkalomból.

„Figyelemre méltó a fordulat a közgazdászhallgatók érdeklődésében. A diákok túlnyomó többsége inkább businesst, vállalatgazdaságtant tanul, s csak elvétve akadnak olyanok, akiket az elméleti, a hagyományos közgazdaságtudomány vonz. Pedig közgazdasági kutatókra ma nagyobb szükség van, mint valaha!" – mondotta *Kornai* János.

A professzor előadásában a közgazdászok előtt álló fontos, ám igen bonyolult feladatokról beszélt. Ezek közül is kiemelte az infláció és a munkanélküliség viszonyának elemzését (a korábbi elméletek feltételezéseit megcáfolva nálunk mindkét mutató egyszerre nő); valamint a szabadkereskedelem és a protekcionizmus közti választás kérdését. Ez utóbbit illetően egyelőre még csak a politikai retorika szintjén születtek

A közgazdászok az átalakulással járó bonyolult problémákon csak úgy képesek úrrá lenni, ha fegyvertárukban minden lehetséges eszköz – az elméleti modellek kidolgozásától kezdve a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokon keresztül az esettanulmányok készítéséig – megtalálható. A sikerhez emellett az is kell, hogy a tudományos tevékenység minden szereplője megfelelően „viselkedjen".

Ami az államot illeti – így Kornai –, nem az a legsúlyosabb mulasztása, hogy kevés pénzt ad kutatásra, hanem hogy nem biztosítja az adatokhoz való hozzáférést. Ez egyrészt a Központi Statisztikai Hivatal munkájának fogyatékosságaiból, másrészt viszont a kormányzat titkolózásából adódik. Manapság a hivatalos szervek indokolatlanul bizalmasnak minősítenek információkat. Ebben persze tükröződik az, hogy a kormányzat – lévén elég magabiztos a dolgában – nem tart igényt a kutatók segítségére. Ez a nagy magabiztosság gyanús. Kornai szerint jelenleg igen mély a szakadék a gazdaságpolitika irányítói, illetve a közgazdásztársadalom között. Pedig ahhoz, hogy bármilyen gazdaságpolitikai program sikeres legyen, nem elég a „néphez", a par-

getlenségét a kormánytól. Ezzel egyben az állami egyetemeknek is segít, hiszen kutatóiknak „menekülési lehetőséget nyújt".

A harmadik szereplő a „közszellem", amely bár az utóbbi időben sokat javult, még mindig veszélybe sodorhatja a kutatás eredményességét. „Egy tudós ember legyen mentes a szervilizmustól, az elfogultságtól; de az agresszív kritikától is" – vallotta Kornai. A professzor az intoleranciától óvva megint csak az amerikai példával élt, mondván, az USA-ban minél középszerűbb egy egyetem, annál inkább jellemzi az egyoldalúság, az eszmei monopólium. Ez ellen nemrégiben több világhírű közgazdász – köztük *Samuelson* – levélben is tiltakozott. Kornai felhívta még a figyelmet a Magyarországon sok helyütt fellelhető provincializmus veszélyére is, utalván arra, hogy Nyugaton a kutatók az alapján ítéltetnek meg, milyen mértékben törtek be a nemzetközi szakmába, mennyit publikáltak a nemzetközi sajtóban. „Ez a színvonal, s nem a hazai mezőny."

A tudományos tevékenység negyedik szereplőjéről szólva a professzor megfogalmazta saját hitvallását: „Minden tiszteletem azoké, akik a tudomány területéről kivonul-

Biztonságosabbá kell tenni a keleti atomerőműveket

A hetek csúcsára sokmilliárdos program készül

(Tudósítónktól)

WASHINGTON – Kilencvenszázalékos esélyt ad a *The New York Times* annak, hogy a hét vezető tőkés ország júliusi müncheni csúcstalálkozója áldását adja egy *10-20 milliárd dollárba kerülő programra:* biztonságosabbá kell tenni a volt Szovjetunióban és a Kelet-Európában levő (szovjet gyártású) nukleáris erőműveket. A lap tudósítója a bécsi Nemzetközi Atomenergia Ügynökségnél és diplomáciai körökben szerzett értesülései alapján jutott arra a következtetésre, hogy elfogadja az atomenergia-ügynökség egyik igazgató-helyettesének esélylatolgatását, hiszen e nemzetközi szervezet aktívan részt vesz a terv kidolgozásában, mivel szakértői úgy vélik, az eddigi ez irányú nyugati erőfeszítések nem voltak kellően egyeztetve, olykor át is fedték egymást, s ekként jóval kevésbé lehettek hatékonyak, mint az a program, amelyet a müncheni csúcs várhatóan jóváhagy.

Bár a többéves munka várható költségeit még most is eltérően ítélik meg a nyugati fővárosokban: a németek kilencmilliárdra taksálnák, Washington állítólag 11–20 milliárdos számot adott meg az atomenergia-ügynökségnek. A pénzt mindenesetre közvetlen kormánysegélyekből, a kormányok által szavatolt kölcsönnyújtással és a nemzetközi fejlesztési bankok alapjainak igénybevételével hoznák össze.

A programalkotók elképzelése szerint némely reaktorokat felszerelnének korszerű biztonsági berendezésekkel, míg másokat leállítanának, s a kieső villamos energiát nyugat-európai szállításokkal terveznék pótolni, hiszen tisztában vannak a kelet-európai országok erős függésével ezektől az atomerőművektől, másfelől viszont a program vonzó lenne az amúgy is *rendeléshiánnyal küszködő amerikai és nyugat-európai cégeknek*, elsősorban az e területen mindenkinél többet befektető Franciaországnak, de a környezetvédőik által megszorongatott németeknek is – állapítja meg az amerikai lap.

A. J.

Ericsson: az idén negyedmillió telefonvonal

RÖVIDEN

A LONDONI SZÉKHELYŰ Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank hamarosan legalább két vállalati pénzügyi tanácsadó irodát szeretne nyitni Kelet-Európában, az egyiket minden bizonnyal Budapesten. Az EBRD igazgatótanácsának jóváhagyása után, a kis tőkével és részben helyi szakértőkkel alapítandó irodák elsősorban hitelelemzéssel, képzéssel, számítógépes rendszerekkel segítenék a helyi vállalatokat.

AZ IKARUS Karosszéria- és Járműgyár pénteki közgyűlése dönt arról, hogy a szervezeti módosítás mellett első körben összesen 1500 dolgozótól megválnak; későbbiekben azonban még további elbocsátásokra lesz szükség. A cég 1992-ben mintegy 3500–4000 busz értékesítésére számít: legnagyobb megrendelője még mindig az Orosz Föderáció, 600 darabos megrendelése van azonban az USA-tól is. A cég új fejlesztései már a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe veszik.

A DE BENEDETTI 20 millió dollárért a Kner 85 százalékát vette meg a Petőfi Nyomda után. A két nyomda minőségi csomagolóanyagokat készít, italospalackok és élelmiszerek címkéit, a Kner továbbá igényes kiállítású könyveket, túlnyomórészt nyugati exportra. A két érdekeltség együtt évi 75 millió dolláros üzleti forgalmat bonyolít le, 1150 alkalmazottal. A De Benedetti képviselője kijelentette: a két üzem között ésszerű munkamegosztásra, a nyugati export fokozásá-

NAPLÓ

A LISZT FERENC TÁRSASÁG ma klubestet rendez a régi Zeneakadémia kamaratermében. Lukin László tart előadást „Apolló udvartartása" címmel, közreműködik az Erkel Ferenc Általános Iskola Magnificat kórusa.

ALBAN BERG Wozzeck című operájának bemutatója május 29-én este hét órakor lesz a Magyar Állami Operaházban.

KÓTAI TAMÁS festőművész kiállítása június 14-ig látható a Várfok 14. Műhelygalériában (Bp. Várfok u. 14.)

GIULIO SCARNICCI–RENZO TARABUSI Kaviár és lencse című háromfelvonásos vígjátékának bemutatója ma este hét órakor lesz az Egri Gárdonyi Géza Színházban.

ÉVADZÁRÓ HANGVERSENYT rendez a kispesti Gyöngyvirág kórus a Károlyi Mihály Gimnáziumban május 30-án délután öt órakor. Közreműködik Munkácsi Beáta énekművész, valamint Szakcsi Lakatos Róbert triója.

HEINRICH BÖLL–BERENYI GÉZA Katherina Blum elveszett tisztessége című darabjának bemutatója május 28-án este hét órakor lesz a Katona József Színház és a Tv 1 stúdiószínházában, a Kamrában.

A DYSLEXIA SZÖVETSÉG gyemeknapi majálist rendez május 30-án 10–14 óráig a Margit-szigeti Atlétikai Centrumban az egészségügyileg vagy szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

A Masaryk-rejtély

Két könyve is megjelent az utóbbi időben Tomas *Garrigue Masaryknak* Magyarországon (*A világforradalom*, Európa; *Demokrácia, nemzetiség*, Regio-Madách-Kalligram), s én képtelen vagyok ellenállni az újabb kísértésnek, s azzal a céllal olvasom újra írásait, hogy végre megfejtsem a nagy államférfiú páratlan sikerének titkát.

A titok már-már megfejthetetlennek tűnik. Könnyű lenne felfogni a győzelmét, ha ellenfelei nem a győztes, hanem a vesztes országok politikusai volnának. De Masaryk legnagyobb ellenfele Woodrow *Wilson*, az I. világháborúban hadat viselő országok legerősebbikének, a háború tulajdonképpeni győztesének, az Amerikai Egyesült Államoknak az elnöke.

Masaryk elsőrendű célja a soknemzetiségű Osztrák–Magyar Monarchia feldarabolása, és újabb soknemzetiségű birodalmak (Csehszlovákia, Románia, Jugoszlávia) megteremtése volt e monarchia területének a felosztásával. Wilson célja viszont a tartós európai béke megteremtése volt. E cél érdekében *nem szétdarabolni*, hanem föderalizálni óhajtotta az Osztrák–Magyar Monarchiát. Magyarország több mint kétszázezer km²-es területtel lett volna a föderalizált birodalom tagja, az ötvenhétezer km²-es tulajdonképpeni Erdély önálló országként, a Felvidék Magyarország autonómiával bíró részeként; Csehország történelmi területeivel lett volna tagja a közép-európai államszövetségnek, Ausztria hasonlóképpen. A Masaryk célja válik valóra, Wilsonnak még azt sem sikerül elérnie, hogy a birodalom népei népszavazáson nyilváníthassák ki akaratukat. Wilson 1918 őszén minden komolyabb indoklás nélkül megtagadta saját álláspontját, szembefordult az 1918 elején közzétett híres tizennégy pontjával, az önrendelkezési elvvel, a népszavazás intézményével, azaz saját elképzeségű országokról van szó. Minden átminősül: a kisebbségi lét eddig elviselhetetlen volt, ezután ideális: a csehországi németek és a szlovákiai magyarok például legalább annyira természetesnek és előnyösnek tekintik a csehszlovák államiságot, amennyire természetellenesnek és elviselhetetlennek tartották annak idején a csehek és a szlovákok az osztrák császárságot, il-

Masaryk sincs könnyű helyzetben, amikor magyarázatát próbálja adni Wilson pálfordulásának. *A világforradalom* című könyvében előbb a régi Wilson magatartását mutatja be, majd a propagandakiáltványok hangján ír: *„Kapcsolatom Wilson elnökkel tisztán tárgyszerű volt. Mint egész akciónkban, itt is igazságos ügyünkre, érveink súlyára hagyatkoztam.*

Gerzson Pál munkája

csolatot. Ha e magyarázat elhallgatása szándékos, akkor rátalálhatunk a kérdés nyitjára. Ha valóban létezik valódi magyarázat…

Amit Masaryk ellhallgat, azt megtudhatjuk a korszak legalaposabb kutatóitól. Legtöbbet talán *Fejtő* Ferenctől. Tőle tudjuk, hogy Masarykot nemcsak szimpátiából támogatta a francia sajtó. *„Akkor, amikor Masaryk és Benes nekilátott feladatának Oroszország és Szerbia nagykövetsége segítségével, a nagykövetségen különben cinikus megvetéssel beszéltek »a francia sajtó förtelmes megvesztegethetőségéről«, a pánszláv lobby, anyagi eszközökkel, már biztosította magának a Le Figaro (Calmette), a Gauvin-féle Le Journal de debats, a Le Journal (Henri Letellier, majd Charles Hubert), a Les Dernieres Nouvelles, a L'Éclair, a Le Temps külpolitikai rovatának támogatását."* Arrább: *„Izvolszkij* (a párizsi orosz követ) *már 1904-ben közel egymillió aranyfrankot fizetett a sajtónak; 1905-ben 2 014 101 frankot, 1914-ben pedig 10 250 000 frankot."* Ugyanebből a könyvből megtudhatjuk azt is, hogy miért sikerült Masaryknak oly könnyen kapcsolatot teremtenie a legelfoglaltabb államférfiakkal is. *„Beneshez hasonlóan – aki később csatlakozott hozzá – tagja volt a szabadkőművességnek, és ez a kapcsolat a két férfi számára nagy előnyöket nyújtott. (…) Szabadkőműves barátai és szimpatizánsaik megnyitották előtte a legfontosabb egyetemek, közigazgatási szervek, befolyásos szalonok ajtajait, így Louise Weissét és különböző miniszterekét."* Mivel magyarázza Fejtő a szabadkőművesek és Masaryk egymásra találását? *„…az Osztrák–Magyar Monarchiát a Franciaországban és Nagy-Britanniában eluralkodott általános osztrákgyűlölet tette tönkre, melynek élharcosai a szabadkőművesek voltak, akik régóta várták a leszámolást klerikális főellenségeikkel. Ez az érzés nem a szabadkőművesek monopóliuma volt, és nem is egyedül uralkodó*

GERZSON Pál

Fecskék

ld. Új Mo. 1992. ápr. 15. 12. p. ll

eglehetős tartózkodás, sőt titkoló-
ek nyomait is könnyen fedezhette
épészetet valóban ő emelte olyan
ztos ízlésével és egyéni felfogásá-
dése előtt ismeretlen volt. Iskolát
ágra szorítkozott, s ma is él. Jo-
-korszak nem adta meg neki azt
zörnyű embertelensége még csak
meiről sohasem beszélt.
ekhez, az ötvösművészet minden
kon edzett, jól eligazította a kép-
s. Tudásánál sokkal nagyobb volt
zadok folyamán agyonrestaurált,
omtárába került műtárgyak nem
yükhöz segítette őket.
inden valamirevaló múzeumát, és
kkel. Ez finomította stílusérzékét
em engedte meg, hogy fellebbez-

legkiválóbb hivatásos zenészével
ni azzal, hogy a klasszikusok vagy
t dúdolgatta, vagy ahogy baráti
yönyörűséggel. Szépirodalmi ér-
llt arányban zenei ismereteinek
ültek. Szenvedélyes izgalommal
gát és nyugodt modorát, de egy-
lődni. Emberséges ember volt, a
ága önzetlen, segítőkészsége ki-
e, ha valaki köszönetet mondott

HIRDETÉS

A KÜHNE Mezőgazdasági Gépgyár megbízása alapján a Budapest, Holding Rt. értékesítésre meghirdeti a KÜHNE Mezőgazdasági Gépgyár tüzi horganyzó üzemeit, gépészeti berendezésekkel, a kiegészítő épületekkel és a hozzá tartozó területtel együtt.

A tervezett értékesítés tárgyát az alábbi ingatlanok képezik:

1. Horganyzó 1. üzem	1555 m^2
2. Horganyzó T. kiegészítő épület	200 m^2
3. Galvanizáló üzem	190 m^2
4. Semlegesítő	428 m^2
5. Savtároló	115 m^2
6. Horganyzó II.	1296 m^2
7. Gyártócsarnok	2556 m^2
8. Szociális épületek	1007 m^2
9. Tárolók	5612 m^2
10. Szabad terület	5151 m^2
11. Kikészítő csomagoló	886 m^2
Összesen:	
Szabad terület	5151 m^2
Üzemcsarnok + szociális épületek	7808 m^2
Tárolók	5727 m^2
Mindösszesen:	*18.686 m^2*

Figyelem!
A horganyzó üzem és a kapcsolódó kiegészítő részei csak egészben – nem elemekre bontva – kerülnek értékesítésre. A vételi ajánlatokat kérjük a Budapest Holding Rt-hoz benyújtani.
Benyújtási határidő: 1992. június 30.
A Budapest Holding címe: 1024 Budapest, Mártírok útja 85.
Szóbeli érdeklődéshez 8.30 és 16.00 óra között az alábbi telefonszám áll rendelkezésünkre: (36-1)175-7591
Az érdeklődők figyelmét felhívjuk arra, hogy a tranzakció az Állami Vagyin Védelméről szóló törvény hatálya alá esik, tehát lebonyolítása csak a törvényben rögzített módon történhet meg.

JÓLESIK A BIZTONSÁG...

Az ember néha a kelleténél sötétebb színben látja a világot. Pedig csak egy kis napsugár hiányzik, hogy más színezete legyen a dolgoknak... Mi azon vagyunk, hogy a „garancia-sárga" egy picivel több derűt és biztonságot vigyen az Ön életébe. Tartson velünk a naposabb oldalon!

Biztosítási szerződéseinket a fővárosban és a megyeszékhelyeken működő irodáinkban, az Önöket felkereső ügynökeinkkel, valamint megbízotti hálózatunknál köthetik meg.

BIZTOSÍTÁSUNK GARANCIA. GARANCIA BIZTOSÍTÓ RT.

Új Otthon – Garancia lakásbiztosítás Élet -és balesetbiztosítások Vállalkozók biztosításai Kötelező gépjármű felelősségbiztosítás

FŐTEFU RT.

- Helyi és távolsági teherfuvarozás, fix, billenős és darus gépkocsikkal
- tehergépkocsik eladása, bérbeadása, lízingelése
- KAMAZ és DIZIL gépkocsik teljes körű javítása
- bontott alkatrészek eladása
- bértárolás, raktározás.

Megrendeléseiket, hétköznap 7-től 15 óráig, Budapesten, a X., Gyömrői út 105. sz. alatt, a 147-7505-ös telefon- vagy a 147-6751-es faxszámon várjuk.

Azt a vállalatot keresi, ahol igazi kihívás vár Önre?

Az American Expressnél, a világ egyik legsikeresebb vállalatánál a legfőbb érték az ember. A professzionális munkafeltételek és a magas elvárások biztosítják, hogy kemény és állandó színvonalú munkáját siker koronázza. Nap mint nap lehetősége nyílik arra, hogy egyéni eredményeivel Ön is hozzájárulhasson a vállalat fejlődéséhez.

Most

FŐKÖNYVELŐ HELYETTES

munkakörbe keresünk munkatársat.

Követelmények: felsőfokú számviteli végzettség, angol nyelvtudás, legalább 5 éves számviteli gyakorlat.
Nemzetközi vállalatnál szerzett tapasztalat előnyt jelent.

Mit várunk el Öntől? Azt a képességet, hogy minden energiáját, tehetségét és tudását az American Express számára legfontosabb cél szolgálatába állítsa: belső és külső ügyfeleinek elsőrangúan magas színvonalú szolgáltatás nyújtása.

Éves jövedelem (alapfizetés+prémium) a gyakorlattól függően : 1-2 millió forint/év

Ön az, akit mi keresünk? Ha igen, küldje el kézzel írott magyar és angol nyelvű, fényképes önéletrajzát az American Express postacímére, dr. Korda György nevére.

AMERICAN EXPRESS TRAVEL RELATED SERVICES
An American Express company

American Express Magyarország
1365 Budapest, Pf.: 698

ELITEXPO GMBR.

Nyár Görögországban, fantasztikus árakon!

Apartmanok Olympic Beach-en,
Szalonikitől 80 km-re, délre, a tengerparton.
A tengerpart homokos, kisgyermekkel utazóknak is ajánlható.
Minden apartman/stúdió a parttól 250 méteren belül található.

Turnusok (1992)

június 19-június 26.	július 24-július 31.
június 26.-július 3.	július 31.-augusztus 7.
július 3-július 10.	augusztus 7-augusztus 14.
július 10-július 17.	augusztus 14-augusztus 21.
július 17-július 24.	augusztus 21-augusztus 28.

Árak

(apartman/stúdió/turnus)

kétszemélyes	16 000 Ft
három-, négyszemélyes	19 500 Ft
öt-, hatszemélyes	26 000 Ft

Utazás: egyénileg vagy az ELITEXPO által indított autóbusszal, személyenként 5000 Ft-ért.

Június 19-e és és július 24-e között a két- és háromszemélyes apartmanok árából **15%-os,** diákoknak és nyugdíjasoknak további **5%-os kedvezmény.**
Olcsó árak, magas színvonal.

Jelentkezni lehet: az
ELITEXPO
Kereskedelmi és Idegenforgalmi Kft.-nél
Budapest,
Pozsonyi út 30. 1137
Tel./fax: 129-5098

A Magyar Zeneszerzők Egyesülete elnökségének határozata

Kárt okoztak a négyek

Az Orbán György, Vajda János, Selmeczi György és Csemiczky Miklós aláírásával 1992. március 21-én az Új Magyarország című napilapban „Levél Balassa Sándornak, Bozay Attilának, Durkó Zsoltnak és Szokolay Sándornak" címen megjelent írásról a Magyar Zeneszerzők Egyesületének elnöksége 1992. május 30-án a következő határozatot hozta.

1. A zeneszerző szakma mostani nehéz helyzetének okai sokkal mélyebben fekszenek, mint ahol a levél írói keresik azokat. Fontos lenne, a kicsinyes személyeskedéseken felülemelkedve, ezeket az okokat nyílt vitában a megfelelő szakmai fórumokon feltárni. A napilapban megjelenő, és a tájékozatlan olvasó elől az indítékokat és szándékokat elleplező nyílt levél nem alkalmas fórum erre a vitára. Ebben a formában kárt okoz az egész zeneszerző szakmának.

2. Senki nem engedheti meg magának közülünk azt, hogy kollegáinak művészi tevékenységét és a pályáján való érvényesülés természetes igényét nyilvánosan lejárassa. A szakszerű, megalapozott kritikát nem lehet általánosságokkal és ideológiai közhelyekkel helyettesíteni.

3. Elfogadhatatlan, hogy a levélírók zeneszerző kollegák közéleti szereplését és a kulturális élet irányításában vállalt szerepét összekeverik ugyanazon kollegák művészi alkotómunkájával és az utóbbit az előbbiekre célozgatva inkriminálják.

4. A levél bántó modorban íródott, és éppen azt a váteszi tévedhetetlenséget sugározza, amit a levél írói a címzetteknek felrónak.

5. Mindezek alapján az elnökség, az egyesület alapszabályának VIII. 2. pontja alapján Csemiczky Miklóst, Orbán Györgyöt, Selmeczi Györgyöt és Vajda Jánost feddésben részesíti.

*

Csemiczky Miklós, Orbán György, Selmeczi György és Vajda János fellebbezést nyújt be az elnöknek, amelyet az egyesület közgyűlése tárgyal majd.

XI. Országos Színházi Találkozó

A főrendező: az eső

Az idei találkozó nemcsak a szolnoki *Szigligeti Színház* nagyszínpadán és stúdiójában zajlik. A szervezők azt találták ki, hogy különböző, de főleg szabadtéri programokkal dúsítják fel a színházi bemutatkozások sorozatát, amolyan *fesztiválllá kerekítve* a szolnoki napokat. Karneváli nyitó felvonulás, szabadtéri kiállítások, szabadtéri performance-ok, előadások a szabadtéri Szín-Téren, éjszakai reneszánsz táncmulatság fáklyafény mellett, színészbál, sportbemutatók, dzsesszbalett, *Dinnyés József* daltulajdonos többszöri fellépte, utcaszínház, népművészeti kirakodóvásár, esténként szabadtéri filmvetítés – aki nem a színházban ül, annak is jut a szórakozásból. Talán az *avignoni színházi fesztivál* szokásai ihlették ezt a kísérőprogramot,: jó példa, nem baj, ha átvesszük.

Egy dologban nem sikerült Avignont a Tisza partjára hozni: a szép, száraz időjárásában. Itt és most ugyanis *az időjárás a főrendezője* a szabadtéri programoknak. Hol esik, hol nem, hol kisüt a nap, hol zivatar készülődik.

A főműsort persze ez nem zavarja. A zsűri – elnöke *Spiró György* drámaíró, a szolnoki színház új igazgatója, tagjai: *Lukács Sándor* színművész, *Morcsányi Géza* dramaturg, *Nánay István* színikritikus és *Szegő György* tervező – dolgozik, hogy majd a találkozó után (de már Budapesten) kiadhassa a díjakat. A válogatással lehet vitatkozni – az eddig lezajlott tíz találkozón a legkülönfélébb módszerekkel találkozhattunk és nem emlékszem, hogy egyszer is egyetértés és közmegelégedés kísérte volna a válogatásokat –, de annyi bizonyos: azok az előadások, amelyek a találkozó programjába kerültek, *joggal kerültek oda.* Különböző stílusban, különböző színpadi megfogalmazásban (s ez igen dicséretes sokszínűség) képviselnek *művészi értéket,* képviselik a – használjuk ezt a nem feltétlenül pontos és jó akusztikájú kifejezést – *művészszínházat.*

t. i.

Segélykiáltás a magyar hagyományokhoz

Beszélgetés Gerzson Pállal

Gerzson Pál, akit múlt szerdán a Magyar Képző- és Iparművészeti Szövetség elnökévé választottak, egyik legegyénibb hangú festőnk. 1954 óta van jelen a művészeti életben. Sikeresen szerepel hazai és nemzetközi kiállításokon. Két ízben kapott Munkácsy-díjat, s számos pályázat nyertese. Beutazta Európát, a Kelet számos országát, eljutott Indiába, ahol műveit is bemutatták. Harminckét éve a Képzőművészeti Főiskola tanára. Nemrégiben múlt hatvanesztendős. Festői, tanári hitvallásáról, a magyar képzőművészet rangjáról, terveiről beszélgettünk.

– Csodálatos festészeti múltunk van, különösen a 20. században. Ennek ellenére, valószínűleg politikai, ideológiai, világnézeti nyomásra állandó önérzettelenségben szenved a magyar képzőművészet. Tájékozódási irányát világmozgalmaktól várja. Pedig minden törekvés nemzethez kötött, például a spanyolokhoz, németekhez, az amerikaiakhoz. Ki tudja, ha a magyarok saját determinációjuk szerint lépnek a világ színpadára, nem tünnének-e fel jobban, erőteljesebben, hatásosabban mint ha *kunstmessékhez* igazítják a szempontokat. Még igazi küzdelem sem tud kialakulni kulturális közéletünkben, az esélyek sem egyenlőek. Ezért fordulok a fuldoklók segélykiáltásával a magyar hagyományokhoz, amelyek értékükön túl még becsületesek is, szabadelvűek és szolidárisak, egyéniek és általános érvényűek, türelmesek és egyúttal kérlelhetetlenek az igazság kimondásában.

– Milyen osztálya van a főiskolán, mit tart a legfontosabbnak továbbadni tanítványainak?

– Harminckét éve tanítok a főiskolán. Tanári múltamra visszanézve, volt 3-4 időszak, amikor nagyon tehetséges növendékekkel foglalkozhattam, talán most a legjobb az osztályom. Fontosnak tartom, hogy a mai művészeti jelenségeken túl olyasmit tanuljanak és olyasmin gondolkodjanak, ami volt is, van is, lesz is. A festészeten keresztül érezzék a kultúrát, a személyiség kialakulásában az emberiség erőfeszítését, főiskolai éveik egészében hivatásuk „genetikai" adottságait. A változás és a maradandóság egymáshoz rendeltségét. Tanuljanak szakmai (nyelvi) igényességet, ami majd egész életükben motiválja tevékenységüket, ezért mindig emlékezni fognak a főiskolára.

– Mit jelent az életében Szigliget? Tudom, hogy szívesen tölti ott nyarait, a hét végeket.

– Húsz éve szinte csak szigligeti témákat festek. Az ott rögzített vázlatokat októbertől májusig budapesti műtermemben dolgozom fel. Természetesen nem azokat a konkrét tájakat, motívumokat, amelyek a Rókarántó utcából tárulnak elém. Szigliget nélkül már nem is tudnám elképzelni az életemet. Ott azt találtam meg, ami egyetemes értéket jelent. Diófa, szőlő, fecske, hegy, víz – szavak a szótárban, de számomra ott nyernek sajátos tartalmat. Szigliget fejlődése nem közömbös számomra. Kár, hogy az építészeti közös gondolat hiányzik. Ősszel avatuk Szigligeten a tragikus sorsú *Farkas István* emléktábláját. Szeretném, ha a Farkas-villa sorsát újra lehetne fogalmazni, ha múzeum lenne. Farkas nagyszabású festészetét Szigligeten szerette volna kiteljesíteni. Őt nem is csak a kulturális zavarban lévő magyarság, de még szakmai szférákban is alig ismerik. Ami engem illet, ennek a múzeumnak a létrehozásáért, Farkas István festészetének méltóságáért mindent meg fogok tenni.

– Közelebbi, távolabbi tervei?

– Az évek alatt összegyűlt elképzelések, vázlatok fölszabadult képi gondolatok formába öntése. Ezzel együtt a festészet formáló lehetőségeinek további feltárása, „titkok" feloldása. Engem a festészetből maga a festészet érdekel,tehát nem a festészet mint a történelem, az irodalom vagy a filozófia illusztrációja, hanem az egyetemes élet személyiségbe foglalt lenyomatának kivetülése egy sajátos nyelven. A „létezés" műfordítása vagy visszajelzése. Mindig arra törekedtem, s ma is azt tartom fontosnak, hogy azt mondjam el, amit csak én tudok elmondani. Ez a művészet lényege, ez benne a maradandóság. Csak az igaz dolgok izgatnak. A kép mindig egy festészeti folyamat eredménye, még ha pillanatokat rekonstruál is.

Molnár Edit felvétele

Lehet, hogy a művészeti alkotás ma nem divatos, kelendő áru. Amit a művész ma felmutat, az majd a jövő számára lesz igazán fontos. Az eredeti, az egyéni a fontos. Az eredeti mindig egyéni természetesen. Vallom, hogy az egyéni hanghoz egy egész élet, a teljes élet kell.

Egy elkövetkezendő kiállításomon nem akarok mindent bemutatni, inkább az elmúlt évek szemlélődésének jól leolvasható folyamatosságát mutatnám be, a történések láncolatát. Hasonlóan az 1991-es Bartók Galériában rendezett négynapos kiállításhoz (egyébként az volt életem legjobb kiállítása).

Hamar Imre

Siker Csabán

Továbbra is nagy sikerrel játszszák Békéscsabán a *Légy jó mindhalálig* zenés változatát; immár a harmincharmadik előadásnál tartanak. A csütörtöki előadás érdekessége lesz, hogy *Valkay tanár urat Vikidál Gyula* budapesti színművész alakítja. És hadd előlegezzünk a jövő évad műsorából egy újabb jó hírt: a békéscsabai társulat színre viszi *Sütő András A szúzai menyegző* című drámáját. A bemutató szeptember 25-én lesz.

(c.z.)

Kiállítótermek

Ufóművészet?

Van ezen a Derkovits-ösztöndíjasok által produkált kiállításon minden, mi szem-szájnak ingere. Széles ecsetvonások állnak össze lehengerlő svádájú, szemkápráztatóan színes látványábrázolássá és festett montázs egyesíti önkényes kompozícióvá a kemény, szikár tárgyszerűséggel megörökített részelemeket *(Szotyory László, Nagy Géza).* Az emlékmű-karikatúrát már eleve szurokszerű bevonat borítja, talán a későbbi inzultusok elkerülésére, míg szembe vele tarka festékcsomók jegecesednek groteszk-torz, reliefszerű figurákká *(Somogyi Tamás, Baksay József).* Az expresszív hatású alak-krikszkrakszokat festett keret szorítja abroncsba, teszi idézőjelbe, a technicista nézőkészülék viszont pőre látványt és köldöknézést kínál, minden kertelés nélkül tálalt naturát hangeffektusokkal és térdepléssel kombinálva *(Nagy Csaba, Csikós István-Dexler Tibor).*

Másodszori nekifutásra kellemesen dekoratív mértani mustrák kerülnek elém és az absztrakt plasztika jellegzetes geometrikus alakzatai, amint éppen szabad, oldott sziluettfüzérré terülnek szét *(Kótai Tamás, Bíró János).* Valami nyitott dolog kerekedik szabálytalan alakú hulladékanyagokból, még bármi lehet belőle, a fémállványzatra helyezett The End felirat viszont mintha lezárna minden perspektívát *(Várnai Gyula, Veress Zsolt).*

Mesterségbeli kiforrottság és tanulmányi karakter, technikásan utánzott minta- és példaképek és művészi infantilizmus – értékelem megamban a látottakat, de még mindig nem jutottam el a jelenség lényegéhez. Aztán hirtelen eszembejutnak az ufók. Filmvígjátékban láttam őket, ahol azzal szórakoztak és szórakoztattak, hogy önkényesen kisajátították a szereplők porhüvelyét. Valami hasonló játszódik le itt is. A kiállítók úgy viselkednek mint a művészek, a kiállítás olyan mint a kiállítások szoktak lenni, a falakra és a térbe helyezett tárgyak pedig rendelkeznek a műalkotás összes külső ismérvével. De van-e belső is a káprázat mögött? Megmutat-e a kommunikációs eszköz valamit, avagy inkább csak leplezi a mögöttes szféra hiányát?

A világ, s persze ez a tárlat is jóval bonyolultabb dolog annál, minthogy egyetlen tendenciával jellemezni lehetne. Így aztán örömmel fedezem fel *Julius Gyula* ódon hangulatú, bütykölt-barkácsolt fémreliefjeit, a tükörlapra helyezett apró iránytűk játékos rovarpörgését. Elidőzök *Kungl György* kerámiapanoptikuma előtt is.

Közben keresem az okokat, miért olyan a Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása, mint amilyen. A válogatók, a zsűri nem állt a helyzet magaslatán vagy ez a generáció ennyire színtelen? Talán a művészet általános ellehetetlenülése béklyózza őket? Vagy egyszerűen csak begyűrűzött az a Nyugaton már jól ismert jelenség, hogy szakmailag, mesterségbelileg avatott, a művészet látszatát tökéletesen produkáló mesteremberek tömege áll szemben maroknyi kiválasztottal?

Nagy Zoltán

TVélemény

Vitray professzor meg a tévétorna

Vitray Tamás a tévés szakma – ne habozzunk leírni – legnagyobb egyénisége, valami ilyesmit már a hetvenes években is leírtam, akkor az ÉS tévékritikusaként. Azóta nagyot fordult a világ, de ez a „kis nagy ember" szerencsére megmaradt nekünk, középkorúaknak, akik annak idején, a Magyar Televízió csecsemőkorában még a monoszkópot is áhítattal bámultuk, a technika csodájaként.

Mindez arról jutott eszembe, hogy Vitray *Töltse velem az estét!* című műsorában felharsant a tévétorna egykori szignálja, s vele együtt rámtört a nosztalgia régmúlt, csúf idők után, amikor egy párt volt, egy csatorna, a lakótelepi házban döngött minden födém, az emberek *tényleg* tornáztak, de legalábbis *nézték* a kedves tornászcsaládot. Másnap munkahelyi téma volt a bemondónők ruhája éppúgy, mint *a* film, még ha szovjet vagy csehszlovák lett légyen is. Vitray ma már nem annyira vidor és energikus, inkább bölcs és kissé fáradt öregúr, de amivel annak idején megnyerte sokak szívét, azzal most is rendelkezik: képes természetes önmagát „hozni" a képernyőn, olyan baráti, családias atmoszférát tud teremteni, hogy egy érdektelen sztori is érdekessé válik, egy amatőr énekesnő tátogása is esemény, melyre elnéző udvariassággal figyelünk, hiszen *társaságban* vagyunk, nem illik ásítozni.

De hát ez már más korszak, amiben élünk, toalettkacsáké és gumimaciké, meg hát amióta *Béres Erika* felfedezte azt a száraz, könnyű, tiszta érzést. Már nem az a családias tévé, itt már világos, hogy áruról van szó, eladni akarnak valamit, bármit, amire egyébként nincs szükségünk. Régen a tévétornát néztük, most Béres Erikát az ő intim betétjével. Ne tagadjuk, ez jelenti az átmenetet a szocializmusból a kapitalizmusba. Ők sugárzó arccal jól érzik magukat, mi pedig nézzük őket. De már nem egyetlen családként, hiszen lehet válogatni – legalább kettő között. Komolyabb probléma általában késő este adódik, az értelmiségi későnfekvőknek szánt sávban, amikor a *Századunk nagy napjai*-sorozatban De Gaulle és a BBS-sorozatban Erdély Miklós *Tavaszi kivégzésre* között kapcsolgathatunk: szerencsére tudjuk így is követni az eseményeket, ez az élemedett kor jutalma és átka. De Gaulle államférfiúi nagysága csak nő visszatekintve az időben, s mércéül szolgálhat minden politikusnak, aki valóban szolgálni akarja hazáját.

Valaha össznépi gyász követte volna a Magyarország–Izland vb-selejtező közvetítését (riporter: Vitray Tamás) – ma már egy könnycsepp sem igen hullik a magyar csapatért. Csak kedvetlenül bámulunk. A Magyarországnál valamivel nagyobb Izlandnak mintegy negyedmillió lakosa van összesen, válogatottjuk egy Tolna megyényi lakosságból toborzódott, s leckéztetett meg „minket". Idézőjelben van ez a „minket", hiszen ez a családias azonosulás egyre kevésbé működik, és szerencsére a magyar tizenegy huszonkét ballábát nem azonosítjuk többé hazánk sorsával és jövőjével, sőt tudjuk, hogy egy kedvező magyar–izlandi kereskedelmi egyezmény nagyobb haszonnal jár, mint egy futballgyőzelem. Tárgyilagosabbak lettünk, és ez nem is baj. Az *Indulási oldal* című műsorban Kiss Gy. Csaba a magyar–szlovák „meccset" mutatta be, úgy, ahogyan illik és kell a jövő érdekében, megértő szeretettel. Ahogyan Kolozsvári Papp László írta: „Úgy fogunk beszélgetni – egy idő után talán csevegni, nevetgélni – e műsorban, mintha az egyik nagy kelet-közép-európai pályaudvaron várnánk vonatra, mely valamennyiünket célunkhoz juttat." Még nincs itt a csevegés és nevetgélés ideje, de a párbeszédnek meg kell indulnia. Meg kell hallgatnunk egymás történeteit, bölcsen és türelmesen, csak keresni kell hozzá egy szlovák Vitrayt.

Szentmihályi Szabó Péter

Menzel és Wajda is rendez

Társulati ülés a Nemzetiben

Évadzáró társulati ülés volt a Nemzeti Színházban hétfőn. Az ülésen – amelyen részt vett *András-falvy Bertalan* – átadták a Farkas–Ratkó-díjat. A társulat titkos szavazással *Rubold Ödönt* és *Szirtes Gábort* jutalmazta a vándorgyűrűvel. Ismertették a színház nyári és az 1992-93-as évadjának várható bemutatóit is. A Játékszín sorsáról egyelőre nincs döntés, az ügyben tovább folytatódnak a tárgyalások.

A Nemzeti Színház Oscar-díjas filmrendezőt is megnyert budapesti vendégrendezésre. O'Neill Utazás az éjszakába című művének színrevitelét a világhírű filmrendező Jiri Menzel irányítja, és a lengyel Andrzej Wajda Wyspianski Menyegzőjét álmodja magyar színpadra. A Nemzeti Színház csapatát erősíti ősztől Moór Marianna, Kozák András, Szakácsi Sándor, Tóth Sándor, néhány fiatal a színiakadémiáról kerül a társulathoz, és a Nemzeti Színi Iskolájából is többeket szerződtettek.

Kitüntetett művészek

Muzsikusokat tüntetett ki *Göncz Árpád,* a Magyar Köztársaság elnöke – a miniszterelnök előterjesztésére. A Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetést adományozta *Bónis Ferenc* Erkel Ferenc-díjas zenetörténésznek, a Magyar Rádió rovatvezetőjének zenetörténészi munkássága elismeréseként. A rangos kitüntetésben részesítette *Maklári József* Liszt Ferenc-díjas karnagyot, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanárát pedagógiai és művészeti munkásságáért, a *Váci Vox Humana Kórus* megalakulásának 50. évfordulója alkalmából valamint *Szomjas-Schiffert Györgyöt,* a Magyar Tudományos Akadémia népzenekutató csoportja nyugalmazott kutatóját, a nemzetközileg is jelentős magyar és finnugor népzenekutatói tevékenysége elismeréseként. A Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje kitüntetést adományozta Karsai Zsigmond táncművésznek művészi életútja elismeréséül.

A kitüntetéseket Göncz Árpád tegnap a Parlament Nándorfehérvári termében nyújtotta át. Az átadáson jelen volt Kálmán Attila, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium államtitkára.

GERZSON PÁL

Ajándék váza a Parlamentnek

A millennium emlékére egy 204 centiméter magas, 150 kilogramm súlyú, egyedileg tervezett és készített vázát ajándékozott az ország házának a Herendi Porcelánmanufaktúra Rt. Az ajándékot Áder János, az Országgyűlés elnöke hétfőn délután ünnepélyes keretek között vette át és leplezte le a Parlament északi társalgójában. Az Országházban 1954-től 1964-ig már állt egy, a Herendi Porcelángyár által ajándékozott váza, de ez tíz év után visszakerült a gyár múzeumába. A most átadott vázát Gerzson Pál festőművész tervezte. A műalkotást az egyedi herendi motívumok mellett az elmúlt 1000 esztendő jelentős irodalmi idézetei díszítik. Áder János a váza tervezőjének, kivitelezőinek és a manufaktúra vezetőinek az Országgyűlés emlékérmét adta át

FOTÓ: HABIK CSABA

MAGYAR HÍRLAP 2000 jan. 25

egyetlen célja, hogy a vasutasokat megfélemlítve, távol tartsák őket a munkabeszüntetéstől.

A kollektív szerződés új tervezetének 80 százalékával vaddra is igen messze vannak az álláspontok.

Nem kerültek közelebb a megállapodáshoz a sztrájk alatti elégséges szolgáltatásról folytatott tárgyalásokon indítananak. A MÁV nem tett új javaslatot, legutóbbi ajánlásuk szerint a szokásos vonatok felét közlekedtetnék. Az egyeztetések ma folytatódnak a MÁV-nál.

Kártérítést kérnének a fuvaroztatók

A mezőgazdasági termékek külkereskedelmével foglalkozó Agrograin Rt.-nek komoly anyagi veszteségei származhatnak a határozatlan idejű vasutassztrájkból. A cégnek egy 5-10 napos vasúti munkabeszüntetés során akár 20-30 milliós vesztesége is keletkezhet. Vermes András az Agrograin Rt. elnök-vezérigazgatója elmondta: a céget legfőképpen az export miatt érinti súlyosan a sztrájk, mivel külföldre szállítási kötelezettségeik vannak. A munkabeszüntetés idején a vasúti szállítást nem tudják más módon helyettesíteni. Abban az esetben, ha a vállalatnak anyagi veszteségei lesznek a sztrájk miatt, az Agrograin Rt. kártérítési igényt fog benyújtani a MÁV-nak.

Az acélgyártó Dunaferr Rt.-re a legnagyobb veszélyt az jelentené, ha a készárut nem tudnák kiszállítani vagy pedig a termelést kellene leállítaniuk. Azt nehéz lenne előre megmondani, hogy a társaságnak mekkora kára származna a sztrájkból, mert az az elégséges szolgáltatás mértékétől függ, amiről még nem állapodtak meg a vasútnál – tudtuk meg a Dunaferr Rt. szállítási cégének vezetőjétől. Mindenesetre a vasúti szállítást a Dunaferr nem tudja mással helyettesíteni, s egy többnapos, a termelést teljesen megbénító vasutassztrájk több milliárd forint veszteséget okozna.

A Hungarocamion a nagyobb fuvarigénynek csak kis részét tudná átvállalni, mivel kapacitásuk véges – tájékoztatta lapunkat Szabó Károly, a társaság kereskedelmi vezetője.

A vasúton továbbított kamionok közlekedtetését forgalomátszervezéssel részben megoldhatják, de ennek költségei jelentős mértékben csökkenthetik azt a pluszbevételt, ami a többletmegrendelésekből származna.

• H. L. – Sz. R.

000

lépéssel közelebb
ényeihez.
uló INDUSTRIA az
i lehetősége!

Elhalasztott döntés a haderő-átalakításról

A végső határidőig kivár a miniszter

Elhalasztotta a döntést a honvédség átalakításának koncepciójáról Szabó János. A honvédelmi miniszter lapunknak elmondta: a kidolgozott tervezet még további elemzést igényel.

Várhatóan csak a kormányhatározatban megszabott határidő utolsó napjára akarnak kidolgozni. A mostani anyag pedig még pontosításra szorul.

George Robertson NATO-főtitkár nyilatkozatával kapcsolatban, amely az új tagállamok haderejének átalakítását sürgette, Szabó közölte: ez a szándék éppen egybevág a tárca elképzelé-

GERZSON Pál

913. 62

Új Művészet

Akadémikus művészek

Az egy évvel ezelőtt megalakult *Magyar Művészeti Akadémia* akadémiai tagságot, bizonyítóoklevelét szerdán *Attalai* Gábor textiltervező iparművész, *Ágh* István költő, *Balassa* Sándor zeneszerző, *Bán* Ferenc építész, *Béncsik* István szobrászművész, *Bertha* Bulcsu író, *Bodonyi* Csaba építész, *Bozay* Attila zeneszerző, *Csaba* László építész, *Csete* György építész, *Csukás* István költő, *Deim* Pál festőművész, *Dobai* Péter író, *Durkó* Zsolt zeneszerző, *Eigel* István festőművész, *Farkas* Ferenc zeneszerző, *Finta* József építész, *Gerzson* Pál festőművész, *Gulyás* Zoltán építész, *Gyarmathy* Tihamér festőművész, *Gyurkovics* Tibor író, *Hernádi* Gyula író, *Jánossy* György építész, *Jurcsik* Károly építész, *Károlyi* Amy költő, *Kerényi* József építész, *Kocsár* Miklós zeneszerző, *Kokas* Ignác festőművész, *Makovecz* Imre építész, *Melocco* Miklós szobrászművész, *Mészöly* Dezső költő, műfordító, *Mezei* Gábor belsőépítész, *Páskándi* Géza író, *Pongrácz* Zoltán zeneszerző, *Sára* Sándor filmrendező, *Schéner* Mihály festőművész, *Schrammel* Imre keramikus iparművész, *Somogyi* József szobrászművész, *Szalay* Lajos grafikusművész, *Szentkirályi* Zoltán építész, *Szokolay* Sándor zeneszerző, *Szőnyi* Erzsébet zeneszerző, *Szőts* István filmrendező, *Tornai* József író, *Török* Ferenc építész, *Vigh* Tamás szobrászművész, valamint néhai *Kolozsvári Grandpierre* Emil író örököse vehette át. A *Kodály* Zoltán születésének századik évfordulóján megrendezett ünnepélyes közgyűlésen jelen volt *Andrásfalvy* Bertalan művelődési és közoktatási, valamint *Mádl* Ferenc tárca nélküli miniszter is. A *Magyar Művészeti Akadémia* közgyűlésének résztvevőit táviratban köszöntötte *Göncz* Árpád köztársasági elnök és *Antall* József miniszterelnök.

Gyurkovics Tibor ünnepi beszédében *Illyés* Gyula, *Tamási* Áron és *Márai* Sándor akadémiai tagságára emlékezett, és a *Magyar Művészeti Akadémia* létrejöttét úgy tekintette, mint a magyar művészet visszafoglalt bástyáit, amelyeket a sztálini években vesztettek el. Az akadémiai tagság elsősorban nem rang, nem jog, hanem felelősség a szétzilált erkölcsök helyreállítására – mondotta. Nem közvetlen, politikai vagy tanító hatású művekkel, hanem a független művészet *művészi eszközeivel* kell hatni az etikára.

(l. d.)

Magyar Nemzet 1992. dec. 18.

GED2501 Rad

Arman: Egyre fel, 1981,
csípőfogók, 183×21,3×7,6 cm

Arman: Kis házak, 1962,
hegedű hegedűtokkal, fa,
ragasztó, 132×83×13 cm

Az öreg kontinensen a cezúra nem jelent tabula rasát. Európa nem tudja megtenni, de oka sincs, hogy felszámolja múltját: ez létének kovásza. Arman még a hatvanas évek elején sem tud szabadulni a háború sokkjától. Ekkori akkumulációiban gázmaszkokból (*Férfi gázmaszk*, 1960), pisztolyokból épít tárgyegyütteseket, anti-háborús emlékműveket. A *Kárhozottak falvá*ban (1962) régimódi, kopott, porcelánfejű babákat zsúfol be egy üvegfalú szekrény-koporsó-

GERZSON Pál

Gerzson, Ernst Muzeum, 1984 november 9 - december 12. / [bev. Fodor András] ; [rend. Bakos Katalin]. - Bp. : Műcsarnok, 1984 [16] p., ill.

GERZSON Pál

MENYHÁRT László: Miért sok a festő : Beszélgetés Gerzson Pállal. = Művészet, XXV.évf.3.sz. 1984 24 -29.p.ill.

GERZSON Pál

Köszönöm neked, élet!

Ennél találóbb címet talán nem is viselhetett volna az a szolidaritási kulturális est, amelynek bevételét részben a vasas munkanélküliek kapják, de amelyből a művelődés támogatására is jut. Pénteken este a Magdolna utcai székház dísztermében tartották a Vasas Szakszervezet, illetve az Ezredvég Alapítvány jótékony célú kulturális sorozatának harmadik előadását, amelynek keretében spanyol és latin-amerikai írók, költők műveiből kaphattak ízelítőt a nézők, 100 forintnyi támogatásért cserébe.

Október óta majd minden hónap utolsó péntekén telt ház előtt léptek itt közönség elé az előadók, honoráriumukról természetesen lemondva. Május végéig rendeznek majd Vasas—Ezredvég esteket a Magdolna utcában. A sorozat állandó házigazdája Baranyi Ferenc, ő vállalta, hogy közönségcsalogató csemegéket kínálva igyekszik a hatalmas dísztermet megtölteni. Ez alkalommal többek között Éliás Tibor, Merényi Judit, illetve mandolinművészként kollégánk, Békés Attila lépett a színpadra. S mivel elfogytak a belépőjegyek, bőven jutott a munkanélküliek támogatására szánt alapba.

-f.-

Szomszédos mozitükör

Hazai ízek Saarbrückenben

Évek óta próbálom megfogalmazni, hogy mi tetszik a német filmek saarbrückeni seregszemléjén. Talán az, hogy a szervezők *nem csinálnak csinnadrattát* körülötte? Tudomásul veszik, hogy a német kultúra több országban van elrejtve, s ha már így alakult a történelmi helyzet, akkor a filmművészeti értékeket igyekeznek tudatosítani. Immár másfél évtizede *németországi* és *svájci, ausztriai* és *luxemburgi* produkciókból állítják össze a január végi mustrát, olykor még *amerikai* és *ausztráliai* német film is akad a választékban. A francia kultúrától amúgy sem távoli Saar-vidék fővárosában mindenki számára természetes, hogy az ott bemutatott vállalkozások *csak a német nyelvben közösek*, egyébként majdnem minden részletükben mások.

A véletlen úgy hozta, hogy az idén a fesztivállal egy időben mutatkozott be a saarbrückeni mozikban *Robert Redford* új filmje. A *Sneakers* a magyar keresztségben *A komputerkémek* elnevezést kapta, s a hazai forgalmazók ügyességére vall, hogy a jövő héttől már nálunk is láthatók lesz. Nos, a hollywoodi szuperprodukció nyomán felötlött, hogy miért mások a saarbrückeni fesztivál filmjei. Redfordék ugyanis hatásosan működtetnek egy masinériát; azt érzékeltetik, hogy mire képesek a számítógépek. (Köztünk szólva, elképesztő dolgokra.) A komputerkémek lényege az akció. A történet másodlagos, az emberi sors pedig harmadlagos jelentőségű. Az induló rendezők német seregszemléjén merőben más típusú filmeket néztem. Ha úgy tetszik: *magyarosakat*. Vagyis olcsókat, kevésbé látványosakat, olyanokat, amelyekből *sorsok* ismerhetők meg.

Javában készülünk a magyar filmszemlére, ilyenkor illik belenézni *a szomszédos tükörbe* is. Méltánytalan volna, persze, a nyolcvanmilliós Németország gazdasági és művészi lehetőségeit összemérni a tízmilliós Magyarországéival. Aligha sértő viszont a mai magyar filmgyártást összemérni a luxemburgival. Már csak azért is, mert Saarbrückenben külön programot szenteltek a kis országban készült alkotásoknak.

És azért is, mert van egy személyes emlékem a kezdetekről. Vagy fél évtizede részt vettem egy forgatáson: a luxemburgi filmművészet megtestesítője, *Andy Bausch* első játékfilmjét hozta tető alá. Most végre sikerült végignézni az akkor forgatott filmet, a *Wopbopaloop a Lopbamboomot*. A rock and rollos hangulatú történet szinte ikerpárja *Gothár Péter Megáll az idő*jének. A hajdanában egyszemélyes luxemburgi filmművészet gyarapodott: számlál vagy tíz rendezőt. És kiderült, hogy értik a szakmát, ráadásul gyakorolhatják is.

Két adat. Az egyik: tavaly Luxemburgban *több* játékfilmet készítettek, mint Magyarországon. A másik adat: Luxemburg területe megfelel Nógrád megyéének, lakossága pedig Somogy megyéének.

Szeretettel köszöntöm a néhány nap múlva kezdődő magyar filmszemlét.

Zöldi László

Tárlatunk

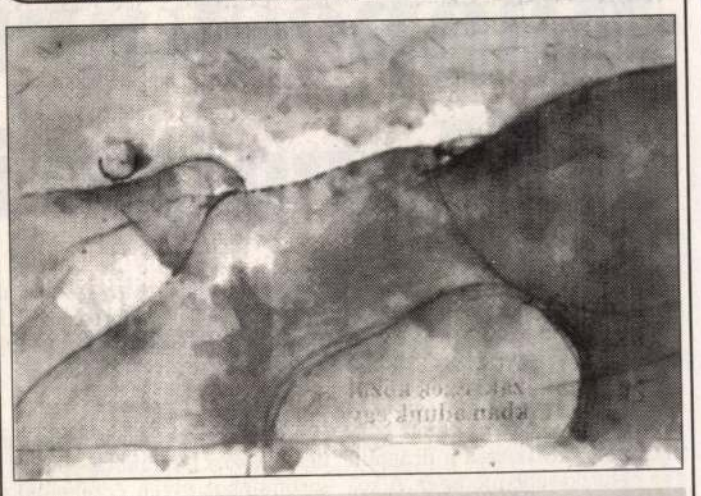

Gerzson Pál: Táj

Színes víz

Általános fölfogás szerint a víz fehér. Erre utal a Fehér-tenger elnevezés. Ha jobban vizsgáljuk a víz tónusát, az inkább szürke, sőt fekete is — ezt jelzi Kodolányi János *„Feketevíz"* című írása. A hordaléktól, talajtól olykor vörös és sárga a víz, innen az egyiptomi Vörös-tenger és a kínai Sárga-folyó tulajdonnév. Évszakoktól, felhőzettől függően a víz olykor kék, zöld, Monet impresszionista festményén szivárványszínű. A víz az összes színt magára ölti, s hogy milyen árnyalatban pezseg vagy hullámzik, azt a hely és idő határozza meg.

Ezt a jelenséget elemzi és alkalmazza az Ernst Múzeum február végéig látható kiállítása is, ahol magyar, osztrák, cseh, német, román, szlovák és szlovén festők vallanak ünnepi, friss tónusokkal a mindannyiunk életét körülvevő, azt meghatározó, nélkülözhetetlen elemről, a vízről. *Végh András* a strand nyári örömeit jelzi vele, *Szirtes János* arany futammal láttatja, *Simsay Ildikó* véres vízre utal, hiszen képcíme szerint és a valóságban is szomszédunkban *Véres háború dúl*. Sokrétű a szín, sokrétű a látvány. Tájat is jelöl, gondolatot is. *Gerzson Pál* a Balaton lelkületét ragadja meg az összes tónust átható kék árnyalatokkal, *Franz Fohner-Bihack* Ausztriából a madarak repülését is fölmutatja a kék csillogásban.

Kétségtelen, a létezés titka is benne feszül a vízben, arcképet, kiáltást, benyomást és emléket is jelöl. A cseh *Ales Lamr* emblémaként fogja föl a maga csillag formájú ábrázolatában, akad, aki párbeszédet vagy a mindenség zavarokat korrigáló rendjét villantja föl különböző árnyalatú, de mindig lágy formáiban. Mindenki más látomásra bukkan a vízben, *Bukta Imre Kerti infúziója* meghökkentő, igazán kiemelkedő megoldással rendelkezik *Butak András Vizek könyve* táblái és *Lóránt János*, továbbá *Légrády Viktor* szabatos elmélyültsége.

Kovács Péter Balázs a vízcseppek gyöngyözésére összpontosít, mely a világ és az idő pontját mindenhol és azonnal varázslattá változtatja, *Magyar Gábor* a csőrendszerben lüktető vízcsodát mutatja meg, *Rényi Krisztina* egy sajátos asszociációt. A német *Lui Schaugg Nyári akciót* fedez föl a kéken szétömlő vízben, a szlovák *Alojz Petrás* számára a víz: *Jel*.

Valóság is, látvány is, jel is, hiszen a víz ámulata örök. Alapvető kincsünk: lételemünk, és mindig üdít, rejtélyeket és törvényeket tár föl, így, művészetté nemesítve különösképp.

Losonci Miklós

Fölolvasó színpadon

A Színházművészeti Szövetség dramaturg tagozatának *felolvasó színháza* két érdekes újdonsággal lép a közönség elé. Ma, vasárnap este 7 órakor a budapesti József Attila Színházban adják elő *Varga László Kossuth vagy Széchenyi (1848)* című drámáját. A két címszereplő *Mihályi Győző* és *Újréti László*, valamint föllép *Tordai Teri* (Széchenyiné), *Bánffy György* (Deák Ferenc), *Gesztesi Károly* (Wesselényi), *Nagy Miklós* (Inas). Rendező *Benedek Árpád*.

A következő vasárnapon, február 7-én este a Radnóti Színházban ad elő a felolvasó színház: az Újvidéken élő és 1991-ben József Attila-díjjal kitüntetett költő, *Tolnai Ottó Wilhelmdalok* című kötetéből a szintén bácskai származású, Párizsban élő *Nagy József*, a Jel Színház vezetője álmodott színpadi előadást, melyet most *Bálint István*, a debreceni Csokonai Színház tagja rendez. A *Könyökkanyar* című nyolcképes játék debreceni művészek előadásában hangzik el.

Az első percek

Szlovákia Kulturális Intézetének Rákóczi úti falai között egyszerre két nagyszerű kiállítás is látható. A földszinten az egyre nagyobb szakmai hírnevet kivívó losonci akvarellbiennálé résztvevőinek alkotásaival találkozhatunk. Ahány kiállító, annyiféle stílus. Van, aki a hagyományos akvarelltémákat részesíti előnyben, mint *Bacskai Béla* vagy *Eva Koncsakova*, de vannak köztük kubisták is és más modern irányzatok képviselői. Különösen izgalmas alkotás *Eva Antalova* több expresszív képe és *Tamara Kolencikova* „Narancssznű átalakulás"-a.

Fotó: Molnár Péter

A második emeleti kiállítóteremben a Szlovákia 0 óra 00 perc című fotókiállításon a Mai Nap három fotóriportere, Szabó Gabriella, Horváth János és Molnár Péter képei láthatók. A három fiatal fényképezőgépe megörökítette az új állam első éjszakáját, az arcokat az utcai forgatagban, a kivágott címerű lobogókat. Az ötven tekercs „előtt" film mintegy ezernyolcszáz felvételéből huszonkilencet válogattak kinagyítva a falakra.

— Nagyon örülünk — mondja *dr. Karol Wlachovský*, Szlovákia Kulturális Intézetének igazgatója —, hogy a fiatalok megkerestek bennünket ennek a kiállításnak az ötletével. Remek fotókat készítettek a történelmi pillanatról. Szeretnénk, ha Pozsonyban az ottani közönség is megismerkedhetne képeikkel.

— *Intézetük a képzőművészetek meghitt otthona lesz ezután?*

— Mint látja, egyszerre több kiállítást gondozunk. Az akvarellbemutató is annak eredménye, hogy jó a kapcsolatunk a magyar képzőművészekkel. Ők szorgalmazták, hogy mutatkozhassanak be azok a szlovák művészek, akik elküldték alkotásaikat az Ernst Múzeumban rendezett Színes víz című kiállításra, de helyhiány miatt oda nem fértek be. Így rendeztük meg számukra nálunk a bemutatót. És közreműködésünkkel látható a kassai galéria — többségében magyar nemzetiségű — művészeinek bemutatója most Kaposvárott is, és ezt a kiállítást szeretnénk megrendezni Debrecenben, Pécsett, Szombathelyen, majd végül itt, nálunk, az Intézetben. Éppen ezekben a napokban Körmenden is nyílt egy kiállítás a Pozsonyi Nemzetközi Gyermekillusztrációs Biennálé anyagából.

Józsa Ágnes

Az örök Sajó

Hacsek — szólította különös hanglejtéssel partnerét évtizedeken át Vili bácsi, a kabaré s a lóversenypálya kedvence. Őt, Komlós Vilmost már húszéves korában bácsizták a barátok, talán tekintélyt parancsoló alkata miatt. Pedig komikus volt, tréfamester nemcsak a színpadon, hanem a büfében, az öltözőben is. Játszott ebben-abban, generációk mégis csak Sajóként emlegették. Komlós Vilmos pénteken lett volna százesztendős.

E szép kort sajnos nem élte meg, már 1959-ben cserbenhagyta közönségét, alakját mégis úgy idézték a Fészekben tartott emlékesten, mintha a mai napig bosszantaná kérdéseivel a Vadnai által melléálmodott partnerét, Hacseket, illetve a mondataira érzékeny hatalmat.

Búcsút intett nekünk az örök partner, *Herczeg Jenő* is, és sokan azt hihették, a Hacsek—Sajó, a kérdező, kegyetlenül igazmondó páros végleg eltűnik. Azután szerencsére valamikor a 60-as évek vége felé *Horváth Tivadar* új életet lehelt a figurákba. *Hlatky László* és *Kibédy Ervin* mondta estéről estére mindazt, amit hallani akartunk. Vadnai ötleteit, Nóti Károly mondatait tiszteletben tartva írta a szöveget *Fehér István, Horváth Tivadar* és *Kibédy Ervin*. A páros fellépett a Vidám Színpadon, a legkisebb falvakban, de Ausztráliában is.

Kibédy Ervin — aki az emlékest egyik főszereplője volt — merengve beszélt a Vasárnapi Híreknek arról, hogy ő még tanúja lehetett a Vidám Színpad társalgójában rendezett „véres" ultipartiknak. Azoknak, amelyeket a szakma legnagyobbjai, így Herczeg és Komlós vívtak. Játszott Vili bácsival, de akkor — ahogyan ma — nem ölthette magára Hacsek gúnyáját. Az a bizonyos gúnya a két ember haláláig foglalt volt. Szellemüket azonban őrzik a kollégák, a szerző utódok, a nézők, s azok is, akik rossz néven veszik, ha kifigurázzák cselekedeteiket.

-fazekas-

A harsonás poszt kiadó

Harmincéves és csak Stúdió 10 • Minden számot ismernek

Láthatóan a rendezők sem számítottak akkora tömegre, amely néhány napja majd szétszedte a Fészek nézőterét. Szóval telt ház — rajongók hada — jött össze a hazai könnyűzenei élet egyik régi, viharedzett kompániája, a Stúdió 11 jubileumi zenészbuliján, ahol Balázs Gábor, Csepregi Gyula, Csizmadia Gábor, Dán András, Kalmus Pál, Sipos Endre, Söptey Géza, Selényi Dezső, Tóth Gyula és persze Dobsa Sándor varázslatos játékkal ejtette újra és újra ámulatba a közönséget.

— Harminc éve a pályán a Stúdió. Mit érez ilyenkor egy együttes vezetője? — fordulok Dobsa Sándorhoz (aki nemcsak tálentumos zongoraművész, de kiváló komponista is).

— Valami boldogságfélét, természetesen. Főként, hogy ennyi év után is jelen vagyunk, megvan a gárda! Persze az évek során nagyrészt kicserélődött a társaság. Furcsa arra gondolni: már csak hárman vagyunk az alapítók közül...

— A többiek? A régiek?

— Hosszú lenne a sor. Van, aki már nyugdíjba ment, van, aki a katedrát választotta, és aki fényes szólistakarriert fut be ma is. De sajnos olyanok is vannak, akik már végképp nincsenek közöttünk: így a Zsoldos testvérpár (Imre és Ernő), Berki Géza, Bleier Péter, Koródy (Pempő) Jenő...

— Ha már itt tartunk: mi volt az előzménye a Stúdió 11 alapításának?

— A 60-as évek elején óriási változások történtek a világ könnyűzenéjében: megjelentek és gyorsan tért hódítottak a kisegyüttesek. Kiderült, kevés zenész is tud nagy zajt csapni, jó zenét csinálni. A mi gárdánk a rádió legendás — a kitűnő Zsoldos Imre vezette — tánczenekarából alakult, ebből a klasszikus big bandből, jóval kevesebb taggal és nyitottan az új idők új stílusaira is.

— Gondolom, ezért is van olyan óriási tábora a zenekarnak.

— Talán ezért is. Több ezer számmal a repertoárunkon valóban otthon vagyunk a fajsúlyos könnyűzene minden irányzatában-stílusában, s ezen a koncerten is adtunk ízelítőt abból, hogy a klasszikus daraboktól sem jövünk zavarba. A közönségünk is több rétegből verbuválódik, és — úgy tapasztalom — szerencsére mindig van utánpótlás.

— Feltűnt, hogy most csak tízen képviselték a Stúdió 11-et. Egy hely kiadó?

— Igen: a harsonás poszt most éppen üres. Meglepően sok a jelentkező rá. Úgy látszik, ma is vonzó ez a műhelymunka és a szellem, amit képviselünk.

A jubileumi koncert sikeréhez a zenészbarátok is hozzájárultak: Bálint János fuvolaművész és tanítványai; Bontovics Kati, Kállay Bori, Pege Aladár, Pitti Katalin, Soltész Rezső, Szulák Andrea, Zalatnay Sarolta, no meg Antal Imre, a profi „gondolatközvetítő"-konferanszié.

Tóth Ádám

Felszarvazóból felszarvazott

Rozsos duplázott

Rozsos Istvánt, a Magyar Állami Operaház művészét a Denevérben eddig Alfrédként láthatta a hazai és a külföldi közönség.

De milyen a sors! Aki eddig a torkát és Eisenstein úr feleségét köszörülgető tenorista (Alfréd) volt, az most a másik oldalra került. Az Opera mostani szereposztásában ugyanis Rozsos Eisensteint, a megcsalt férjet játssza. Így lesz felszarvazóból felszarvazott!

Persze mindezt egyáltalán nem bánja a képen még Alfréd álmezében megörökített Rozsos István, hiszen előző, Denevérbeli sikeres szerepe után most Eisensteinként is remek alakítást nyújt.

Egyébként — ha jól kalkulálunk — a szerelmi háromszög és a nézők mulatsága akkor lesz teljes, ha idén szilveszterkor Rosalinda következik...

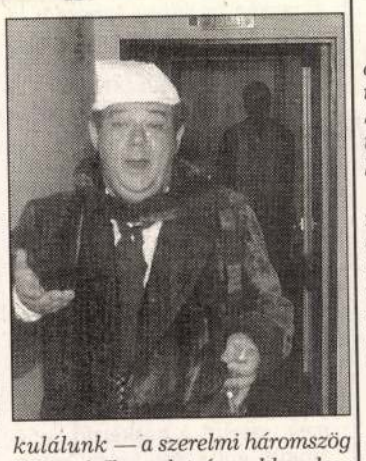

-s-

Komputerkémek

„Odakinn háború van, barátaim, egy világháború. Nem az a fontos, hogy kinek van lőszere, hanem az, hogy az információ kinek a kezében van! Amit látunk és hallunk, az, ahogyan dolgozunk, ahogy gondolkodunk..., mind az információval van kapcsolatban" — összegzi véleményét a megváltozott világról a legújabb amerikai produkcióban az egyik főhős, akit *Ben Kingsley* formál meg. Szájából különös erővel hatnak e megfontolandó szavak, melyek egyben meghatározói a komputerek övezte új világrendben a politikai, gazdasági, s ma már mindennapi életünknek. Erre figyelmeztet a *Komputerkémek* (Sneakers — vagyis „Settenkedők") című *Phil Allen Robinson*-film. Az alkotókat több évtizeden át foglalkoztatta e kérdés, mely a kilencvenes évek elején, az igazi számítógépes korszakban érett filmmé. Méghozzá kiváló alkotássá! Megismerünk egy, a csúcstechnológiához kiválóan értő csapatot, akik a tulajdonosok tudtával hatolnak be különböző rendszerekbe, hogy megvizsgálják azok biztonságát. Egy különleges megbízás során rövid ideig birtokukba kerül egy dekódoló, amely valamennyi titkos információt képes megfejteni. A krimibe hajló történetben remek humor oldja a feszült pillanatokat, miközben csak ámulunk a high-tech tudományán. *Robert Redford* sztárhoz illő profizmussal veszi a színészi és a technikai akadályokat, melyekben hű társai *Dan Aykroyd, Sidney Poitier, River Phoenix* és *Mary McDonnell*.

A produkció teljes csapata eddig nyolc Oscar-díjjal és harmincnyolc Oscar-jelöléssel büszkélkedhet. Ez már sejtet valamit... (*UIP—Dunafilm*)

(falus)

• IRODALMI SZALON indul kedden délután 4 órakor a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Az első összejövetelen Áprily Lajos életművét ismerhetik meg az érdeklődők a vers, kézirat, hang, kép és könyvek tükrében. A sorozatot Havas Judit szerkeszti, az Áprily-est vendégei pedig Jancsó Adrienne előadóművész és Győri János irodalomtörténész lesznek.

Következik a kerékbilincs?

Mágneskártyával a Margitszigetre

A kerékbilincsről, a margitszigeti parkolás szabályozásáról és Budapest turistainformációs hálózatának kiépítéséről is szó esett a héten, a Fővárosi Közgyűlés kereskedelmi és fogyasztói érdekvédelmi bizottságának ülésén.

A tíltott helyen parkoló gépkocsik elszállíttatása a drágább és a nehézkesebb módszer. A kerékbilincs alkalmazását semmilyen jogszabály nem tíltja, igaz, nem is erősíti meg. A főváros eddig még nem élt e büntetési móddal. Dunaújvárosban viszont, elsőként az országban, már alkalmazzák. A képviselők sürgették a kerékbilincs bevezetését és az ehhez szükséges rendelettervezet mielőbbi elfogadását.

A parkolás szabályozásáról szóló előterjesztés részeként megvitatták a Margitszigetre vonatkozó tervet is. Eszerint automata sorompókkal zárnák le a szigetet a személygépkocsik elől, s a sorompókat a behajtási engedélyhez mellékelt mágneskártyákkal nyithatnák fel a vezetők. A buszközlekedésben ez nem okozna fennakadást, mert a sorompókat olyan érzékelőkkel is felszerelnék, amelyek azonosítani tudják a közlekedő tömegközlekedési járművet. A sziget északi részén található fizetőparkolót jegykiadó automatákkal szerelnék fel, s az Árpád hídon a parkoló foglaltságát elektromos táblák jeleznék a gépkocsivezetőknek.

A szigeti szállodáknak az igényeknél jóval kevesebb saját parkolóhelyük van, ezért vendégeik a közparkolókat használják. Az előterjesztés készítői nem javasolják, hogy e parkolókat kizárólagos joggal bérbe adják a szállodáknak. A margitszigeti szabályozás négyszáz parkolóhelyet érint, a megvalósítás becsült költsége 15 millió forint.

A kivitelezés időpontja április 30-a. A tervezetről előreláthatólag februárban dönt a Fővárosi Közgyűlés.

A közeledő világkiállítás is indokolja, hogy Budapesten turistainformációs hálózatot hozzanak létre, amely a város idegenforgalmi értékeinek feltárásáról és a turisták tájékoztatásáról gondoskodik. A hálózat díjmentesen dolgozna, ingyenes kiadványokat és filmeket terjesztene. Ilyen irodák kialakítását tervezik a Szentháromság vagy a Dísz téren, a Váci utca környékén, a Károly körúti üzletsoron, az Andrássy úton az Opera környékén, a Keleti pályaudvaron, a Ferihegy II. repülőtéren, valamint az M1-es és M7-es autópálya bevezető szakaszánál. A felsoroltak közül a leghamarabb az autópálya kilencedik kilométerénél, illetve az V. kerületi Régiposta utcában nyitnák meg a turistairodákat. A hálózatot még az idén szeretnék kiépíteni.

-Tamás-

JÖVŐKUTATÁS

Gerse László rajza

Ha csak a kutya harapna...

Új veszélyszakma jelentkezik

A szakma ugyan nem új, csupán a veszély — legalábbis ezt tudhatjuk meg a *Postai Kézbesítők Érdekvédelmi Szakszervezetének* szerkesztőségünkbe eljuttatott felhívásából. Ez az 1991 novemberében alakult független, demokratikus szakszervezet ugyanis arról panaszkodik, hogy *„postásnak lenni manapság nem veszélytelen vállalkozás.* Sajnos tény, hogy a postai kézbesítőknek szinte mindennap szembe kell nézniük a veszély lehetőségével, s fel kell rá készülniük. A közbiztonság mindinkább romlik, s a postás hivatás ma — bármennyire elkeserítő a valóság — veszélyes foglalkozásnak minősül."

Hol vannak hát azok a békés idők, mikor a várva várt postás bácsi békésen bandukolt házról házra, lakásról lakásra, s legfeljebb a kutyák ugatták meg. Már ahol, mert többnyire azok is jól ismerték, és megszerették...

Ám napjainkban! Idézet a felhívásból: *„Mi, postások, napról napra érezzük a veszélyt, a fenyegetettséget, s ezért tenni akarunk annak érdekében, hogy az esetleg megtámadott kézbesítőt legalább anyagilag támogatni tudjuk. E célból hoztuk létre a jóléti alapot. Az alap célja, hogy támogassa a kárvallott dolgozót és annak családját."*

A gyakorlatias felhívás ehhez mindjárt segítséget is kér: csatlakozást a jóléti alaphoz (melynek havi tagdíja egységesen 100 forint), vagy pedig egyéb pénzösszeget. Címük: Postai Kézbesítők Érdekvédelmi Szakszervezete, Budapest 62-es postahivatal, 1376. Teréz körút 51—53. Kézbesítő osztály, III. emelet. Mb. érdekvédelmi titkár: Tóbiás Áron. Telefon: 132-5093.

Jótékony helyettesítő

Még ebben az évben két új termékkel lép a piacra a Richter Gedeon Gyógyszergyár. A gyomorfekélyre ható készítményük előreláthatólag április körül kerül a patikákba, új, vérnyomást csökkentő gyógyszerük viszont az év második felére készül el.

Az áprilisban piacra kerülő, gyomorfekélyt gyógyító termékről érdemes tudni, hogy *kisebb mennyiségű hatóanyagot tartalmaz, mint hasonló elődei, férfinemű fogyasztóinak pedig már nem kell többé tartaniuk az impotenciától.* Napi egy tabletta is elegendő, s hosszú távú szedése esetén sem újul ki a fekély. Kedvező hatásmechanizmusán kívül még olcsósága miatt is figyelmet érdemel majd ez a készítmény. Amint azt a gyár belkereskedelmi igazgatója, *Megyeri Béla* a Vasárnapi Híreknek elmondta, e termék árának kialakításakor, az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatósággal folytatott alku során már figyelembe vették az új gyógyszertámogatási elképzeléseket. *A külföldi, többnyire drágább készítmények aránya a fogyasztásban ugyanis csupán az elmúlt két évben tíz százalékkal nőtt.* Ezért, hogy az import gyógyszerekkel szemben ne kerüljön eleve hátrányos helyzetbe a hazai termék, bevezették az úgynevezett degresszív árrést. Ennek lényege, hogy ezentúl az alacsonyabb termelői árúak nagyobb, a magasabb termelői árú gyógyszerek viszont kisebb árréssel kerülnek forgalomba.

-pété-

Árasztják a tanácsot

Újabb, energiatakarékosságra ösztönző kampányba kezdett a nemrég alakult Magyar Energia Központ. Jelszavuk: „Fektessen energiát a takarékosságba!"

A központ a Phare programnak köszönhetően ennek az országos akciónak a szervezésébe kereken 40 millió forintot fektethet be, ami nyilván sokakban vált ki ellenérzést. Akadnak majd, nem kevesen, akik ezt az összeget inkább a háztartások között osztanák el, illetve az energiatakarékosság közvetlen megvalósítására fordítanák.

— Nos, az ilyen szemlélet a takarékosság ügyét aligha szolgálhatja — vélekedik Bertok Tibor, az energiaközpont igazgatója. — A mintegy 3,8 millió magyar háztartásra, ha a rendelkezésre bocsátott összeget elosztanánk, 10-10 forint jutna mindössze, az energiapazarlás pedig folytatódna.

Az igazgató szerint a mostani kampánynak négy fokozata lesz. Legelőször is a lakosság tudomást szerez a célról, majd pedig megismerkedik az energiatakarékosság műhelytitkaival. Ezt követi a harmadik fázis, ami nem más, mint a takarékossági ötletek iránti érdeklődés elmélyülése. Legvégül — s ez már a negyedik fokozat — a lakosság elfogadja és alkalmazza az energiatakarékossági tanácsokat.

A kibocsátott 400 ezer szórólap, a 350 fővárosi iskolába eljuttatott játékos hangvételű kérdőív, a televízióadásokban hamarosan induló alig egyperces reklámfilm feltehetően eléri célját, s ha nem is sikerül a jelenleg még évi 2 milliárd kilowattóra villamosenergia-pazarlást a nullára szorítani, elképzelhető, hogy ez előbb-utóbb bekövetkezik.

m. cs.

Somogyország nemzetközi központ

Dr. Gyenesei István, Somogy megye közgyűlésének elnöke a felső-ausztriai *Gmundenben* vette át a megbízatást *dr. Josef Ratzenböck* tartományi főnöktől, miszerint január elsejétől két éven át ellátja *az Alpok—Adria munkaközösség elnöki teendőit.* Ezzel most először került Magyarországra regionális nemzetközi szervezeti központ, amit — ugyancsak először — nem központi, kormányzati szerv működtet.

— *Miben látja ennek jelentőségét az új elnök?*

— Önmagában már az is ennek fontosságára vall — mondta a Vasárnapi Híreknek Gyenesei István —, hogy *hét állam* (Ausztria, Horvátország, Németország, Olaszország, Svájc, Szlovénia és hazánk) 18 régiójának több mint *38 millió polgárát* képviseli a munkaközösség a nemzetközi életben. Meggyőződésem, hogy az egész Európában erősödő regionalizmus és integrációs törekvések időszakában e tisztség színvonalas betöltése *nem csupán Somogy megye számára nagyfontosságú.* Ez országunk *egyetemes érdeke* is. A két év elmúltával külföldi partnereink nemcsak Somogy megyéről, de a megújuló Magyarországról is véleményt alkothatnak. Ennek tudatában munkatársaimmal — *dr. Kolber Istvánnal,* az Alpok—Adria munkaközösség vezető tisztviselők bizottsága elnökével és *dr. Lamperth Mónikával,* az ügyviteli iroda igazgatójával — arra törekszünk, hogy *a nemzetközi mércének* megfelelően lássuk el megbízatásunkat.

Ahol még lehet

Kapaszkodó a házmestereknek

Házmesterek, ne sírjatok! Hiszen egyelőre mindenki mást véd a jog, illetve az a szerződés, amelyet az állami tulajdonban lévő bérlakások eladásakor a lakóházak közösségeivel kötöttek. Ez persze nem vigasz azok számára, akik ellen szabályos hadjáratot indítanak talán azért, hogy az ingatlankezelők hajdani mulasztásait így torolják meg a magukban sok keserűséget hordozó egykori bérlők.

A Vasárnapi Hírek múlt heti számában *Illés Mihályné,* a Házmesterek Érdekvédelmi Egyesületének elnöke 4-5 ezer család bizonytalan létéről panaszkodott. Megtudtuk: a Belügyminisztérium már több állásfoglalás-tervezetet juttatott el a képviselőkhöz annak érdekében, hogy a házfelügyelői lakások sorsáról dönthessenek. Határozat azonban még nem született, több házban viszont a lakók s egykori „őrangyaluk" között dúl a háború.

Koncz Kálmán, az egyik budai IKV műszaki ügyintézője felháborodott, amikor a cikket elolvasta. Mégpedig azért, mert a házmesterek ugyanúgy Fortuna kegyeltjeiként, kijelöléssel jutottak lakáshoz, mint a többiek, illetve nekik azt is vállalni kellett, hogy csekély javadalmazás ellenében sok mindenre odafigyelnek. Kezdetben számukra ingyen volt minden, tíz éve azonban fizetik a lakbért. Most pedig kellenek is, meg nem is. Abban a budai körzetben, ahol Koncz Kálmán dolgozik, a közösségek ingyen, de lakottan jutnak ahhoz a lakrészhez, ahol a házmester és családja él. Bár ritkán, de az is előfordul, hogy ez a lakás az önkormányzaté marad. Az alakuló közgyűlésen mindezt előterjeszti az IKV, most pedig már a jogutód, s a lakóknak juttatott ingatlan fejében *elvárják azt, hogy megtűrjék, mi több, a közös költségből fizessék az őket kiszolgálót.*

Ez azonban nem jelenthet végleges megoldást. A műszaki ügyintéző azt pártolná, ha végre a házfelügyelő is tulajdonos lehetne. Azután mindenütt eldönthetnék, ki látja el a szükséges teendőket. Ahol csupán takarításra van szükség, olcsóbb kisiparost foglalkoztatni, a liftek figyelését s a többi műszaki szolgáltatást előbb-utóbb úgyis diszpécserközpontból kell majd vezérelni. Ha pedig visszaálmodják a lakónyilvántartó könyveket, azok vezetését szerény honoráriumért biztosan bárki elvállalja.

-kas-

Magukhoz költöznek

A holland híradástechnikai cég leányvállalata — a Philips Video Magyarország Kft. — a Székesfehérvári Videoton albérlőjeként rendezkedett be az egykori számítástechnikai üzemcsarnokban, itt szereltek össze tavaly 60 ezer videómagnetofont és több mint egymillió képmagnórészegységet. A Philips magyarországi üzeme azonban már költözni készül: amint fölszerelik a tucatnyi korszerű gyártósort, a robotokat és más berendezéseket a sóstói ipari centrumban épült 20 ezer négyzetméter alapterületű új üzemcsarnokukban, áttelepülnek az M7-es autópálya tőszomszédságába, a 12 hektáros területen született ipartelepre. A beruházás nagyságát egyetlen adat is jól szemlélteti: a Philips cég nem kevesebb, mint 2 milliárd forintot költ az új gyár építésére, felszerelésére.

-ms-

A vállalkozók tiltakoznak

Így nem tisztességes a verseny

Aligha vádolható tétlenséggel, télvíz idején talán még meg is bocsátható lazítással a Vállalkozók Országos Szövetsége: az elmúlt héten időszerű és fontos gondolatokat megfogalmazó közleményt fogadott el a Vállalkozók Országos Szövetsége és a KISOSZ, a napokban pedig a VOSZ elnökségi ülésén (és nem is zárt ajtók mögött!) tárgyalnak meg több vállalkozásfejlesztési problémát.

A VH *dr. Károlyi Miklóst,* a VOSZ főtitkárát a felhívásnak is tekinthető közleményben az egyik sarkalatos feladatként megjelölt — a feketekereskedelem megszüntetésére vonatkozó — elképzelésről kérdezte.

— Piacgazdaságot építünk, ahol csak a tisztességes verseny szelektálhatja a résztvevőket, s ezért nem nyugodhatunk bele, hogy fölrúgva minden vámszabályt és más törvényes előírást, a feketekereskedelem eluralkodjon az országban — mondotta, majd kitért arra, hogy nem a piacokon engedéllyel árusítók ellen akarnak föllépni, hanem azokkal szemben, akik az utcasarkokon, az aluljárókban kínálják gyanús eredetű és többnyire silány portékájukat. A VOSZ-nak konkrét javaslatai vannak, ezeket a kormányzati szervek tudomására hozzák, sőt utóbbiaknak segítséget is hajlandóak nyújtani az anomáliák kiküszöböléséhez.

— *Szóba kerülnek-e ezek a kérdések a VOSZ szerdán, február 3-án tartandó elnökségi ülésén?*

— Nyilván fölvetődik majd ez a probléma is — mondotta —, szerdán azonban elsősorban a vállalkozáskutatások helyzetéről, a tagsági viszonyokról, a vállalkozói hitelezés új formáiról és a garanciaalapok működéséről lesz szó. Meghívtuk *dr. Csepi Lajost,* az Állami Vagyonügynökség ügyvezető igazgatóját is az ülésre, aki az ÁVÜ 1993. évi privatizációs elképzeléseiről, az új privatizációs technikák bevezetéséről tart tájékoztatót.

(márkus)

Döntött az önkormányzat

A peregi erdő — nem is erdő

Krimibe illő viaskodás folyt több mint három hónapig Ráckevén *az önkormányzat és a helyi városszépítő egyesület között.* A fapusztításairól már elhíresedett MOL Részvénytársaság (a hírosi láperdőt is ez a cég „ritkította" meg) ugyanis szemet vetett a városka környezeti büszkeségére, a *peregi parkerdőre,* ahol benzinkút építését határozta el. Nagy reklámmal, az erdő szélén óriás plakátokkal hirdette, hogy ezen a területen építi meg a *„korszerű, környezetkímélő töltőállomását".* Mindezt természetesen az önkormányzat helyeslése és közreműködése közepette. A közreműködés egyébként azt is jelentette, hogy a *helyi földhivatal hivatalos írást állított ki,* mely szerint a parkerdő benzinkút építésére szánt része tulajdonképpen *nem is erdő,* hanem valami *rétség.*

A városszépítők, a környezetvédők derekasan protestáltak, fellebbeztek, és végül az év végén sikerült elérni, hogy az önkormányzat — közvetlenül a karácsonyi ünnepek előtt — helyi népszavazást írt ki.

A város lakói a kedvezőtlen időpont ellenére is kellő számban jöttek össze, és arra szavaztak, hogy *ne vágják ki a peregi parkerdő fáit* és *ne oda* építsék a benzinkutat. (A városszépítő egyesület több alkalmas építési helyet is javasolt az önkormányzatnak.) Tegnap értesültünk arról, hogy a *Földművelésügyi Minisztérium másodfokon is elutasította* a ráckevei földhivatal — végül is félrevezető — minősítését.

Így menekült meg — legalábbis egyelőre — a ráckevei peregi parkerdő.

Bóday Pál

GERZSON Pál

A rádió mellett

Pénzt Marijának

Valentyin Raszputyin a hetvenes években tűnt fel a szovjet irodalomban. Jellegzetesen a népi – falusi – irodalmat képviseli. Szokatlan – sőt akkoriban tiltott –, kiábrándult hangon az emberi mikrovilágot ábrázolta. Tudatosan vagy sem: a mikrovilág széthullásában egy birodalom széthullását vetítette előre, két évtizeddel a tényleges széthullás előtt. Mert látta, hogyha az emberi világ elemeiben menthetetlenül beteg, nem tartja már össze semmi a belőlük felépülő nagyobb rendszert sem (legfeljebb egy ideig a tehetetlenség ereje). Különösen éles ez az ábrázolásmód legjobb kisregényében, a *Végnapokban*. S noha a kisregény csak egy öregasszony utolsó napjairól szól, és mintegy mikroszkóp alatt vizsgálja meg az elsivárosodott emberi kapcsolatokat, az önzést, az alig titkolt gyűlölködést – a darabjaira hullott család konkrét világa az általános felé mutat.

A rádióban most elhangzott *Pénzt Marijának* – noha a szituáció természetesen más – sokban emlékeztet a Végnapokra. Raszputyin ebben is az emberi kapcsolatok finom szövetét fejti fel – s ugyanúgy kiüresedett, tartalmatlanná vált világot talál a látszatok mögött. Ehhez romantikus civilizációellenesség is járul. A sorok mögött érződik: az író menthetetlennek érzi a világot. Ahogy későbbi műveiben a természet rombolása ellen emeli fel szavát – itt az emberi természet szétrombolása ellen. Csak éppen a jó, a védelemre szoruló védtelen a személytelen gonosszal, vagy éppen az élet kérlelhetetlen vastörvényeivel szemben. Raszputyin egyébként formailag meglehetősen hagyományos, semmi modernkedés nincs benne: a csehovi aprólékos realizmus módszerét követi. Hagyományos a rádiós megvalósítás is, noha – a kisregénnyel ellentétben – a vonatutazásra és a főhös visszaemlékezéseire fűzi fel a cselekmény szálát. Így kissé fellazítja, talán még költőibbé is teszi a mű tárgyilagos, látszólag szenvtelen ábrázolásmódját, de a kritikai élességét is csökkenti. A művet persze ma már ezért is hagyományosnak érezzük, mert a benne felvetett kérdéseket azóta az élet megoldotta – sokkal kegyetlenebbül és zavarosabban, mint ahogy azt Raszputyin előrevetítette. De a diagnózisa pontos volt, s ha azóta történelemmé is vált az ábrázolt valóság – a mű is történelmi dokumentummá vált. Olyan dokumentummá, amely az élet lenyűgözően érzékletes képét adja; feloldhatatlan ellentmondásaival, műgonddal megrajzolt árnyalataival. De hogy mi jön a végnapok után – azt Raszputyin sem látta. Azt talán csak az Apokalipszis vetíti elénk.

Fazekas László

A hét filmje

Létre menő játékok

Hogyan játsszunk, ha a játék tétje a lét – a lét, a szó élet vagy halál értelmében?

Akárhogyan játszunk, mindegyik játékba bele lehet halni. Szó szerint is, átvitt értelemben is.

Valaki, szándékán kívül, belekeveredik valami kemény bűnügybe (kémhistóriába, terrorakcióba stb.), s mire észbe kap, már az ő bőrére megy a játék. Vagy azért, mert túl sokat tudott meg valamiről, amiről semmit nem bolni Lord Holmest, a királynő unokatestvérét, egy épp arra járó amerikai turista közbeavatkozik, megmenti a lord életét, s lelő egy terroristát. Napnál világosabb: alaposan beletenyerelt egy zavaros ügybe. Ami azért is érdekes, mert az illető több egyszerű turistánál: haditengerészeti akadémiai professzor és ex CIA-ügynök. Ezek után mi más jöhet, mint hogy Jack Ryan – ez a neve az úrnak – célponttá vá-

Nemzeti Szalon

Beszélgetés Gerzson Pállal, a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnökével

– Nemzeti Szalon? Ilyen már volt.

– Remélem, lesz is. Csete Györgytől és a Szinyei Társaságtól származik a gondolat, hogy máig meglévő hajdani tervdokumentációk alapján építsük újjá az 1960-ban lebontott, Jugendstilban épült épületet.

– Az Erzsébet téren?

– Igen. Éppen ott, ahol valamikor állt. Emlékezetem szerint Barcsay, Ferenczy Béni, Borsos lehettek az utolsó kiállítók. Barcsay első kisméretű szentendrei képei ott bukkantak föl, nyomban revelációként hatottak.

– Az a tér iszonyúan zsúfolt így is.

– Megkérdeztem Finta Józsefet, aki érintett, hiszen a Kempinski Hotelt ő tervezte. Azt mondta, minden tervvázlatára rárajzolta eredeti formájában a Nemzeti Szalont. Az a tér egyébként is csupán földszintesen zsúfolt, ráférne egy vertikális átrendezés. Bécsben is áll hasonló épület. Budapesten pedig nincs igazi kiállítóhelyiség.

– Mibe kerülne?

– Cirka egymilliárdba. Ez persze becslés. Az 1996-os világkiállítás költségvetéséből erre is ki lehetne szakítani. '96 egyébként Nagybánya centenáriuma, rögvest nagybányai kiállítással lehetne nyitni. A világkiállításra mindenképpen szükséges egy városképi koncepció, el kell készíteni Budapest látványtervét. Kellenek a markáns részletek. A Kempinski bizonyos kulturális küldetést is vállalt, ki lehetne használni. Kedvező szimbiózis alakulhatna ki.

– De nem túlromantizált ötlet-e az eredetihez ragaszkodni?

– Ez műemléki kérdés is. El lehetne kerülni a szokásos, balul sikerült építészeti pályázatokat. Visszaállítani a legapróbb részletekig. Fölhasználni

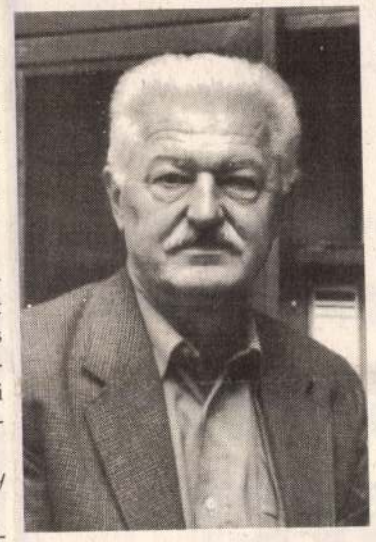

Talum Attila felvétele

a magyar ipari kézművességet (mozaik, épületszobrászat stb.) – szem előtt tartva a hűséget. Több, mint három évtizedes a vákuum; nincs év, hogy szóba ne kerülne a Nemzeti Szalon kérdése.

– Nem nosztalgia ez, hiszen az újabb generációnak már nincs érzelmi kontaktusa az épülettel?

– Persze, nőttek föl ilyen generációk. Akik azonban emlékeznek rá, tudják, mit vesztettek a Nemzeti Szalon lebontásával.

– Miért bontották le? A Művészeti Lexikon igen szűkszavú.

– Nem tudom. Fogalmam sincs. Helyette azonban nem épült semmi. Mindössze egy üres park. Amolyan kutyasétáltató. Hirtelen jött a lebontás. Városképileg pedig olyan jelentősége lehetett, mint a Vígszínháznak, a Nemzeti Színháznak. Színfoltja volt a városnak. A csonkolás tipikus esete.

– Ma mit jelenthetne?

– Óriási lökést adna a föltámadni vágyó magyar képzőművészetnek, hogy az élő, a kortárs értékeket begyűjtse és demonstrálja.

– Ott a Műcsarnok.

– A Műcsarnok vegyes, megosztott a funkciója. Fölöttébb monolitikus is, mert ilyen arculattal egyedül maradt. Jót tenne neki egy konkurencia. A Nemzeti Szalon mindig korszerűbb volt már a megjelenésében is. Frivolabb. A Műcsarnokot hivatalos patinája mindig ellentétbe keverte a modernség gondolatával, jóllehet, ünnepélyes, dekoratív alkalom a kulturális közlekedésre, reprezentációra. Az egy csapásra ható kiállításokhoz a Nemzeti Szalon jobban megfelelt, inkább alkalmazkodott.

– Mostanában nem járnak jó idők a képzőművészetre.

– Éppen emiatt is lenne komoly hatása. A Nemzeti Szalon igen jó helyen állt, remek városi légköre volt, igazi vasárnapi program a belvárosban. Ezt az alkotók és a közönség egyaránt ambicionálná. A magyar képzőművészet pedig megérdemli. Ebben a kérdésben jó lenne igazi nemzeti egyetértés kialakítani. Aki ezt az ügyet magáévá teszi, nem keveredik kétes ügybe. Lenne egy mozzanat, amely ebben a nemzeti ellomposodásban összerántana bennünket, valódi nemzeti, kulturális érdek.

– Mit szólnak a szakmabeliek?

– Világnézeti különbségekre való tekintet nélkül egyetértenek. Ez is jó, mert megszokjuk, hogy a magasabb érdeknek alárendeljük világnézetünket. Az eltérő hagyományok, orientációk szabhatnak különböző irányokat, céljai között azonban mindegyiknek szerepelhet a Nemzeti Szalon.

Úgy legyen, és találkozzunk ott egy kiállításon.

Fábián László

Finnek a Zeneakadémián

A finn függetlenség 75. évfordulóját ünnepli különleges műsorával a Nemzeti Filharmónia és az F.F.A. Kereskedelmi Kft. gondozásában megvalósuló koncert, melyet a *Miskolci Szimfonikusok* adnak vasárnap, október 25-én este fél 8-kor a Zeneakadémián. *Kovács László* vezényletével két népszerű *Sibelius*-alkotás (a *Finlandia* és a 2. *szimfónia*) fogja közre az est magyarországi bemutatóját: *Rautavaara* nagybőgőre és zenekarra komponált versenyművét. *A sötétség angyala* címet viselő gordon-koncert magánszólamát *Lökös Péter* játssza.

(k. m.)

Bontásra várva

A nagymarosi vízierőmű hatáskörzetének természeti értékeiről szóló fotókiállítást rendeztek a Magyar Természettudományi Múzeumban, a Nemzeti Múzeum épületében. A megnyitás időpontja talán jelképes is lehet, hiszen október huszonharmadika előtt ez arra is utal: egy korszaknak már végérvényesen le kell zárulnia; minden szörnyűségesen ember- és természetellenes monstrumával együtt még nyomaik is sűrgősen eltakarítandók.

A nagy méretű színes fotók hatása egyedülálló: *Veress Kálmán* várostervező állástalan építészmérnök biztos kézzel, érző szívvel és tudatos szemmel készített felvételei a látvány szintjén Paál László műveit idézik. A mai „hétnyelven beszélő" fototechnikai csodák idején e képek 1987 őszétől 1992 október elejéig egy ősrégi, állványos Voigtländer géppel, lemezre készültek. A nagyítások révén a látogató szinte beléphet a képekbe, azokba is, amelyeken már fekete szalag utal a barbárság dúlásának „eredményeire". A vendégkönyv bejegyzéseinek egybehangzó tanúsága szerint nem hagyhatjuk páratlan és pótolhatatlan értékeinket politikai szelek játékszerévé válni.

inámi

HIRDETÉS

ITT A PRIVATIZÁCIÓ!

Árverési hirdetmény

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából

a Vidékfejlesztő Szolgálat Kft.

árverésen értékesíti

a következő üzlethelyiségeket

Az üzlet címe:	Tulajdonforma:	Kikiáltási ár, E Ft:	Privatizációs ktg., E Ft:	Az árverés ideje:
A GELKA Vállalat üzletei				
Árverés: december 7-én				
Szekszárd, Dózsa György u. 3.	bérleti jog	250	100	9 óra
Kaposvár, Honvéd u. 18/B	bérleti jog	900	100	10 óra
Győr, Kodály Zoltán u. 10.	bérleti jog	240	100	11 óra
Miskolc, Szentpéteri kapu 68.	bérleti jog	990	110	12 óra
Fonyód, Ady Endre u. 33.	bérleti jog	280	110	13 óra
Budapest IV., Rezi Károly u. 27. (szerviz)	bérleti jog	950	100	14 óra
Gyöngyös, Róbert Károly út 23. (szerviz)	bérleti jog	3100	300	15 óra
Árverés: december 8-án				
Budapest VIII., Népszínház u. 25. (szerviz)	bérleti jog	990	110	9 óra
Budapest XIV., Thököly út 178/B	bérleti jog	1380	140	10 óra
Budapest XIII., Hegedűs Gyula u. 36.	bérleti jog	4650	450	11 óra
A Pest Megyei Textiltisztító és Nyomda Vállalat üzletei				
Árverés december 8-án				
Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6. (felvevőhely)	áe. tul. joga	80	80	12 óra
Gödöllő, Stromfeld Aurél sétány 4. (felvevőhely)	bérleti jog	130	100	13 óra
Biatorbágy, Régi Vas u. (felvevőhely)	áe. tul. joga	90	90	14 óra

MEGJELENT

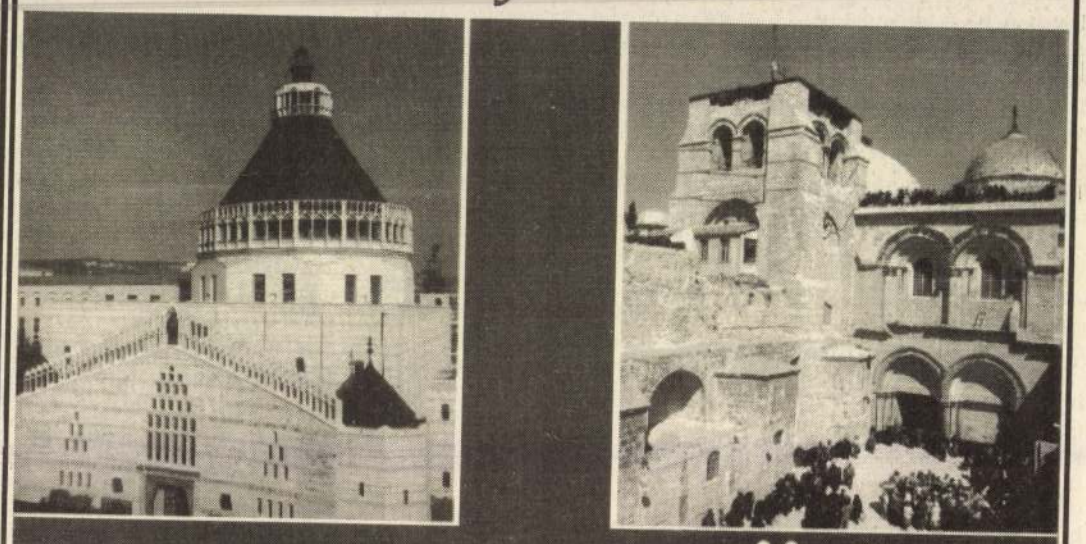

A SZENTFÖLD

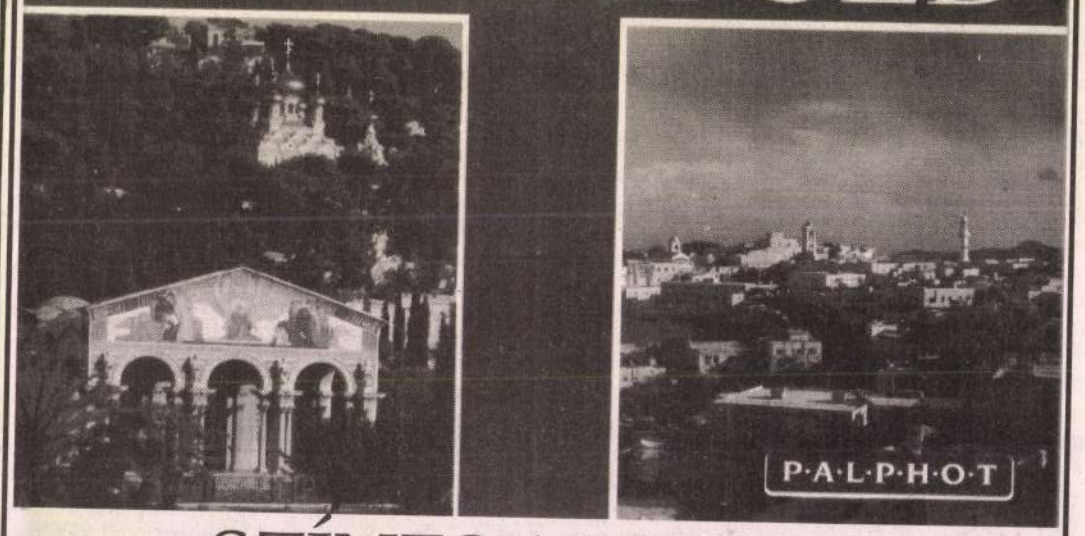

SZÍNES ALBUMA

A könyv megvásárolható 1200 Ft-ért a HírlapkiadóVállalat boltjaiban:

Budapest VII., Thököly út 21.
Budapest VIII., József krt. 7.
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Szeged, Fekete Sas u. 19.
Szombathely, Berzsenyi Dániel tér 3.
Sopron, Mátyás király út 34/E.

Ha a mellékelt megrendelőkártya segítségével megrendeli, már 1000 Ft-ért megkaphatja A SZENTFÖLD c. kiadványt.

MEGRENDELŐSZELVÉNY

GERZSON Pál festő

A Művészeti és Szabadművelődési
Alapítvány osiris-kuratóriumának alelnöke

= Magyar Hírlap 1993. márc. 20.

GERZSON PÁL

A Vigadó Galéria
tisztelettel meghívja
GERZSON PÁL
festőművész
kiállításának
megnyitására
1993. Ápr. 30-án
pénteken 17 órára
Megnyitja
TORNAI JÓZSEF költő
a Magyar Írószövetség
Elnöke.
Közreműködik
A Kodály-vonósnégyes

A Kiállítás megtekinthető május 16-ig
Hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

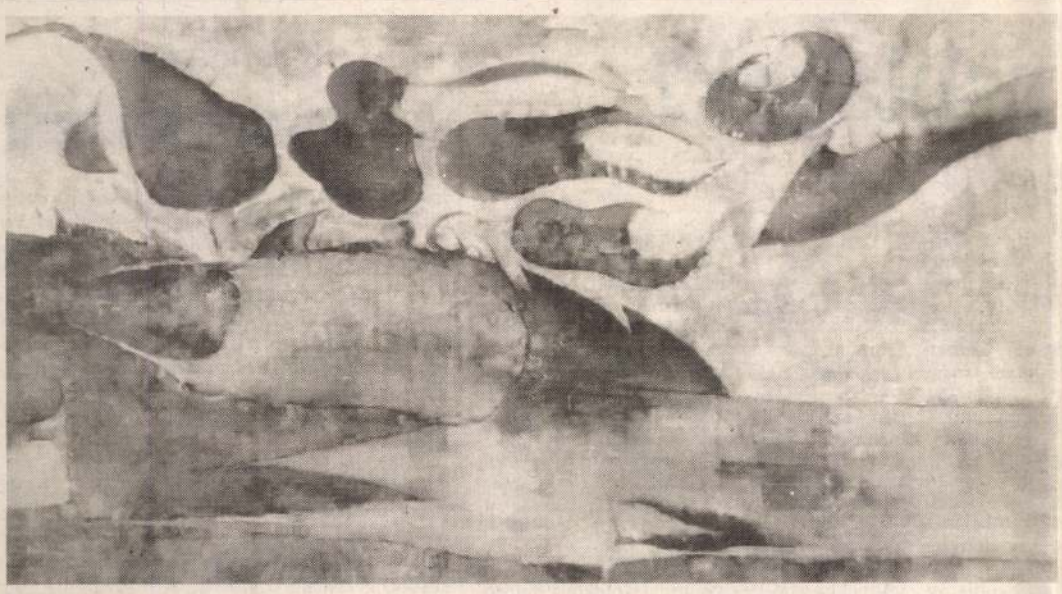

Szép lesz az idő

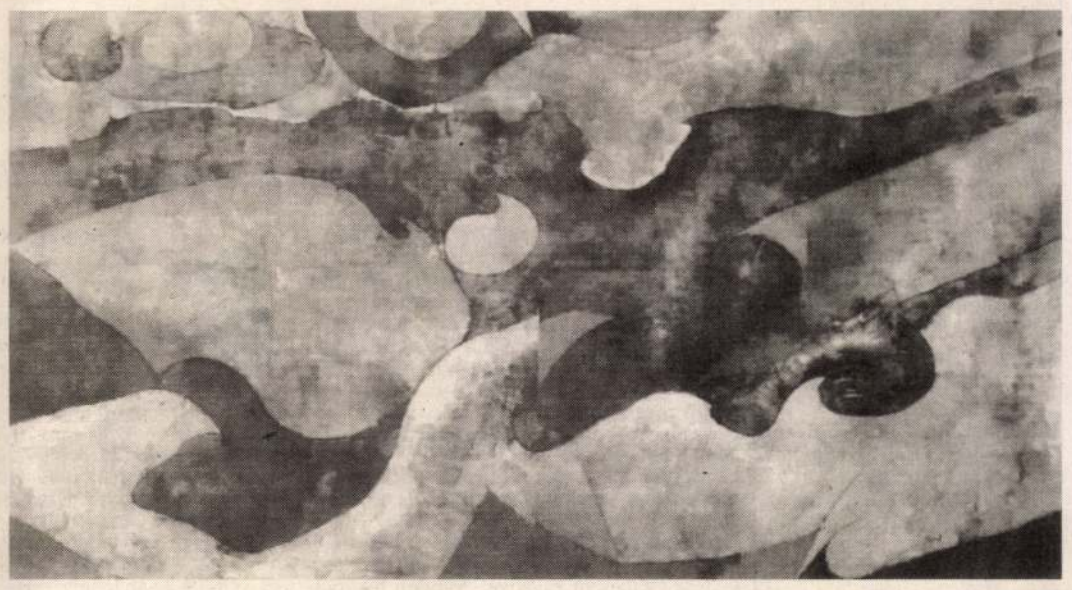

Táj magasból

Fábián László:

A TÁJ HATVÁNYOZÁSA

Gerzson Pálról kiállítása után

El lehetne vitatkozni, vannak is ilyen polémiák, hol és mikor kezdődött a modernség, egyáltalán mit nevezünk annak. Sőt, ha leszűkítjük a kérdést a képzőművészet történetére, a viták lehetőségét ezzel sem zárjuk el, sok minden szólna amellett, hogy Rossettiék mozgalmától számítsuk, amellett még több, hogy a szecesszióban jelöljük meg kezdetét, de fölvetődhet az impresszionizmus is és – talán a legnagyobb természetességgel – a kubizmus első pillanatként. Az érvelések számos pozitívumot hozhatnak föl, azonban a tagadásnak sincs kisebb esélye. A preraffaeliták esztétizmusát akár manierizmusként is fölfoghatom: noha önellentmondás, a romantika klaszszicizálásaképpen és akkor inkább lezáró jellegét, semmint indító szerepét hangsúlyozom. Rossetti számára a Raffaello előtti festészetnek nem a középkoriasas jellege a döntő, hanem az idealizáltság, amely a romantikának is sajátja, rendszert azonban a klasszicizmusban alkot. A művész lelkében megfogalmazódó eszménekugyanolyan jelentősége van a preraffaelitáknál, mint – teszem azt – az itáliai barokk manieristáknál, ahogy teoretikusaik (Zuccaro, Armenini, Lomazzo) kifejtik. Ez végül is semmi szín alatt nem hozható közös nevezőre a mozgásban létező világ látványával bíbelődő – egyébként igencsak erősen elméletieskedő – impresszionizmussal, vagy a vele – ebből a szempontból – rokonságot mutató kubizmussal. Nyilvánvaló, hogy a művészetben szigorú határokat keresni halvaszületett vállalkozás; egy olyan szobrászban – teszem föl –, mint az olasz Medardo Rosso, korántsem csak a plasztikai impresszionizmus elemeit értékeljük, hanem a futurizmus szellemi lehetőségét is.

Ezek után kissé otrombán hathat, ha most mégis ki akarom jelölni a modernizmus valóságos kezdetét a kubizmusban, holott aligha lehet kétséges, hogy a természetelvű látvánnyal, az utánzás legitimációjával a kubizmus szakít igazán és fordul a művészeti kifejezés, a láttatás belső, mondhatni szakmai kérdései felé. Itt mozdul el az alkotói nézőpont is, hogy a mozgó világ természetének tökéletesebben megfeleljen. Nem lehet eléggé hangsúlyozni ezt a megfelelési szándékot, ugyanis a természe-telvűség következetes végigvitelének látszik, holott pontosan az lesz az eredménye, ami az alaposabb természetkutatásoknak (mondjuk a kvantumfizikának), hogy az addig megszokott képtől iszonyatos távolságra kerül. Nos, a kubizmus megtette ezeket a lépéseket, el is hagyott úgyszólván minden akadémikus mozzanatot. A kubizmus eleven erő, mindmáig hat; *Gerzson Pál* művészi indulásánál is egyik legfontosabb mozdítója és *Kert ablakon át* című érett képével is vitathatatlanná teszi kötődését a picassói hagyomány iránt: a kép a korai kubizmus világával tart rokonságot, mondjuk a Horta de Ebró-i képekkel. Mégis, illendő rögvest hangsúlyozni, Gerzson ezúttal inkább egy gesztust tesz, afféle hódolat ez a mester előtt. Ha azonban az érett Gerzson-művek legjavát vesszük, ott makacskodik bennünk a gondolat, hogy a posztkubista szobrászat kifejezés mintájára meg kéne honosítani a poszt-kubista festészet terminológiát, amely persze átfedne, naná, hogy átfedne olyan fogalmakat, mint transzavantgárd vagy Nagy Eklektika, de mégis inkább a festészet formai lényege felől tapogatna a jelenség után, semmint szociológiai, műtörténeti cselfogásokkal igyekeznék becserkészni a témát. Ezen a posztkubizmuson belül aztán rengeteg dologról beszélhetnénk, ugyanakkor azonban sosem feledkezhetnénk meg az origóról: a kályháról, honnét a dolog elindult.

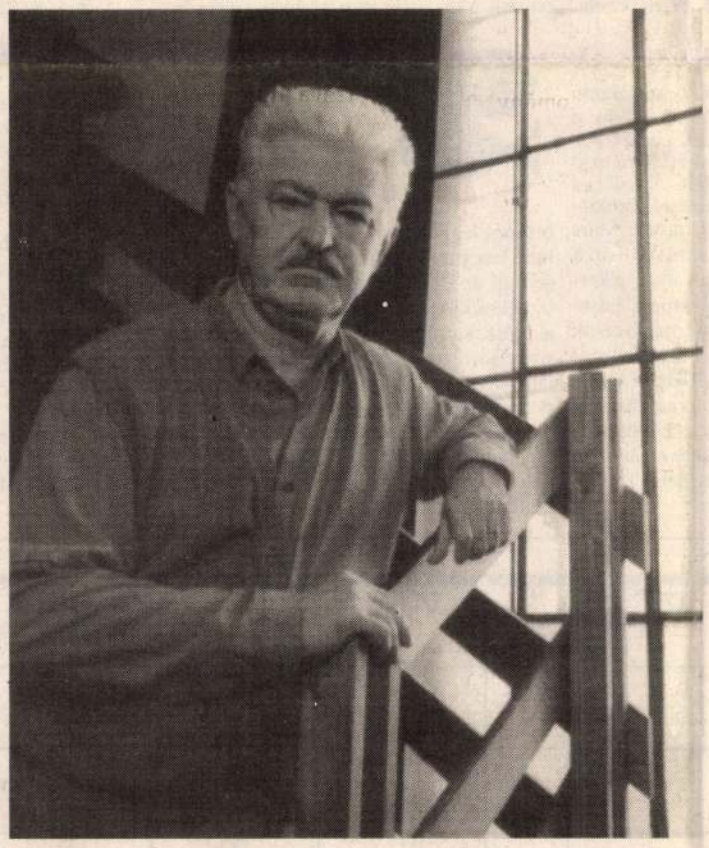

A művész portréja (Katalógusfotó: Markovics Ferenc)

Gerzson esetében szívesen beszélnék – hiszen kicsit már sugalltam is – poszt-kubista manierizmusról, aminek természetesen semmiféle kritikai éle nincsen: a manierizmus eredményezhet akár kifejezetten nagy művészetet is, mivel az gondolkodásmód, az alkotói gesztusok szigorú ráirányítása a kifejezésre.

A kérdést, hogy ti. mekkora a valóság modellértéke a művészetben, már a kubizmussal szemben is föl kellett tenni, nyilvánvalóan kulcskérdés lesz a posztkubizmusban, tehát Gerzson poszt-kubista manierista festészetében. A különböző művészeti ortodoxiák az utánzás vádjától való iszonyodásukban elmehetnek, el is mennek odáig, hogy a valóság problematikáját kiemelik a művészetből, és csakis az alkotó legbenső lényegét tekintik mérvadónak, amennyiben formateremtést, formaadást tulajdonítanak neki. A színek mindenkori adottságától nagyvonalúan eltekintenek. Hasonlít ez szemléletében a korábban emlegetett itáliai barokk manieristák fölfogásához, jóllehet, ott a hasonlóság kérdése magától értetődőnek tetszett. Ha egyszer – mondjuk – a festészet történetét a tájkép történeteképpen írnánk meg, egyértelművé válnék, hogy a szemlélet változásának lényege nem a témában magában, hanem a földolgozásban rejlik. Ismét csak szeretnék visszautalni arra a megállapításra, hogyan torzítja el a lényegre törő kutatás a bevett valóságképet, miként söpri félre a megmerevedett sémákat. Ettől azonban a Horta de Ebro-i tájképek éppúgy tájképek maradnak, mint az egyiptomi papiruszfestmény Nílus menti tája vagy Barcsay Jenő geometrizáló tájelemzései.

Gerzson Pál tájképei – noha pontosan meghatározható helyen jöttek létre – nem valóságos tájképek naturalista (tehát hasonelvű) értelemben. Indukált tájképeknek nevezném őket, ugyanis egy bizonyos tájelemzés összes törvényszerűségének ismeretében már-már látványlogikai konstrukcióként születnek, ahol tér, idő általánossága festői kifejező akarat, mondhatni tehetség által konkretizálódik. Hogy mennyire konkretizálódhat valóban, azt a Kazinczy-arcél fölhasználása mutatja, amely rejtetten vagy kevésbé titkoltan számos kompozícióban jelen van, mi több, kitüntetett kompozíciós értéket kap, hierarchizálja az egész képi építményt. Ettől a táj táj marad, legföllebb föltöltődik egyéb mondandókkal: ember és táj kapcsolata, itteni táj, itteni ember, tájat kitöltő szellemiség stb. A táj ugyanis ebben a fölfogásban az intellektuális kalandozás színhelye, maga az indukció szintúgy értelmezhető intellektuális kalandnak. A kompozíció kivételes biztonságát éppen a szellemiség, a tudatosság adja: a festő az elemzés eredményét színezi látvánnyá. Csakis az indukált tájkép tudja elmondani a pannon táj és a pannon ember közösségét, miként – például – Egry József is tette. Örvénylések és harmóniák egymás mellett élése jellemzi e tájat – Gerzson szerint, és a néző olykor megdöbben, milyen fenyegető égi világ nyomul a békét sugárzó lankák fölé; mert azért a földi világ horizontális-vertikális osztottsága félreérthetetlenül ki van jelölve ezeken az indukált tájképeken is *(Hajnaltól délig, Ragyogó táj, Szép lesz az idő stb)*. Hamvas Béla valahol a pannon táj géniuszáról elmélkedik, nem tudom, Gerzson tájait nézve, nem kénee inkább nemezisről beszélni? A kérdés megtárgyalása azonban messzire vezetne, ezúttal föl kell adnunk, bármilyen csábító is.

Hallatlanul érdekes dolog, hogy Gerzson sorozatokat fest, olyan képsorokat, amelyek a történés értelmében alkotnak sorozatot. A fotográfiából átvett, egykor divatos kifejezés ezt szekvenciának nevezte, és annyit értett rajta, hogy túl a képek egyedi közleményén, az egésznek is van bizonyos történésbe kanyaruló üzenete. Nem kell itt – természetesen – sztorira gondolni, például filmi, színházi értelemben, a történés apróbb mozzanatával is beéri az alkotó. Gerzson Pál *Fecskék* című sorozata ha akarom és ha a natúra nyelvére fordítom (erre egyébként legalább a cím fölhatalmaz), fecske-helyzetekről szól. A villámsebesen cikázó madárkák alakzatváltásai, helyzetcseréi markáns fekete-fehér szerkezeti rendet építenek, és építenek át folyvást. Természetesen a képeken egyetlen fecske sincs, leíró formában jobb őket a nagy Brehmben keresni. De mi látható akkor a Fecskék című sorozaton? Nos, igazi fecske-világ látható rajta, a távíró drótok meghatározó hálójában. Vagyis, kicsit komolyabbra fordítva a szót, sajátos „fecskei" jelrendszert dolgozott ki a festő, amely első pillanattól kezdve fogódzót kínál a szemlélőnek, némi elmélyüléssel azonban rá kell ébrednie, hogy rafinált kompozíciós helyzetjátékok fecskevillanásai között kalandozik. Ha a bevezetésben posztkubista festészetről szóltam, akkor most illendő megjegyeznem, hogy a szobrászati analógia (hiszen posztkubista szobrászaton jobbára a minimal art törekvéseit értjük) talán itt, a formák, az eszközök minimalizálása esetén a legindokoltabb. Gerzson ezúttal bravúros szerkesztőkészségét mutatja be.

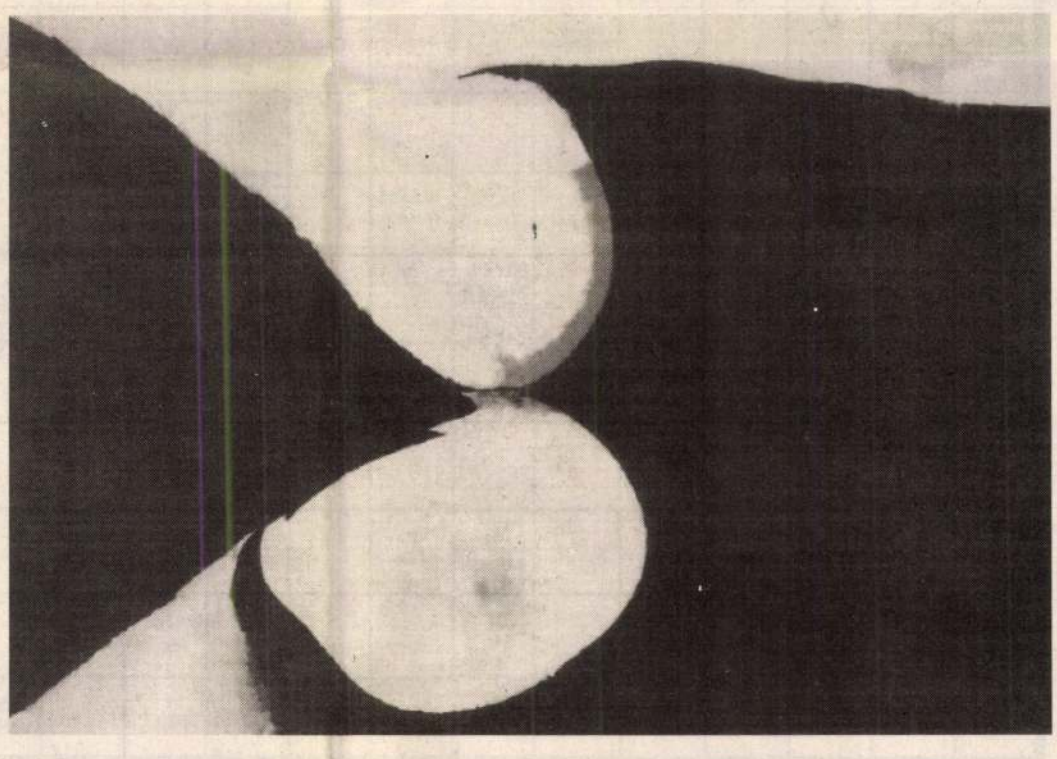

Látvány

Egy másik sorozatán *(Szigliget csodái)* a festő a színmezők variációjával dolgozik. Legfontosabb szerepet a fekete kapja, a többi szín mozdulásai csakis a fekete rovására történhetnek. Vagy ha a történés felől közelítek, talán éppen fordítva. A vonzalom az egységes színmező iránt megint csak posztkubista vonásnak minősíthető, jó negyedszázada jelentős festészet épített erre a gondolatra Amerikában (Hans Hofmann, Olitsky, Poons stb.); Gerzsonnál a színtörténés felől lehetne a jelenséget föltérképezni. A kérdés fölvetése amiatt érdekes, mivel Gerzson festészete alapvetően, erőteljesen szerkezeti jellegű, konstruktív karakterű, szemben az amerikaiakkal, akik hajdan az absztrakt expresszionizmus (AE) nagyjai voltak. Gerzson még abban is hasonlít rájuk, hogy bizonyos hagyományos festői értékek – valőr, sfumato, lazúr – újra meg újra megjelennek képein – mintegy a festőiség hangsúlyozásaképpen. Szeretném azonban megjegyezni, ezeket a képeket (sorozatokat) a magam részéről ugyancsak indukált tájképeknek tekintem, legföllebb a képi kivágatot érzem kisebbnek. Hangulati tájak ezek, megint csak a hamvasi értelemben vett pannon táj – a fekete szín túltengése okán ismét inkább a nemezis jelenlétét kockáztatva.

Egy ilyen méltatás sohasem lehet teljes. Egyszer majd beszélnem kell alighanem a kolorista Gerzsonról, akinek fesztelen színhasználata a legüdébb festők vásznaira emlékeztet. Ez a színhasználat azonban szintúgy magán viseli az avantgárd hagyomány jegyeit, mert Gerzson Pál festészete mindenképpen az érzékeny korszerűség példája is, amely ugyan nem épít divatokra, kifejezetten kerüli a buktatókat, amelyeket a kritikátlan divathajszolás kínál, ám a jelentős eredményekre figyel, azokból a használható értékeket kigyűjti. Az élete hetedik évtizedének elején tartó művészről nem hangzik nagy dicséretnek, ha művészetét érettnek, kiteljesültnek minősítjük, magam részéről meg is kockáztatom, hogy az egyik legjelentősebb kortárs mesterrel van dolgunk, legújabb munkái a magyar piktúra legjelesebbjei közé emelik, és egyáltalán nem meglepő, hogy már Gerzson-iskoláról is beszélhetünk. Fontosnak tartom kimondani, ez a festészet eredendően magyar, az alkotónak meg sem fordul a fejében, hogy idegen divatformáknak hódoljon, öntudatosan őrzi saját festői egyéniségét.

Fölemelő érzés ilyen határozott művészegyéniséggel találkozni.

Rossz lóra tett

A sakk döntési helyzetek halmaza. Milyen megnyitást válasszunk? Gyakran a fotelban – vagy inkább a hotelban –, olykor a fürdőszobában dől el. Merre tereljük a partit a változatok tömkelegében? Fölkészültségünktől és találékonyságunktól függ. Az utóbbi pedig már a versenyforma kérdéskörével határos... Mivel lépjünk, hova helyezzünk egy-egy figurát? A terv részeként átélt helyzet értékeléséből felelősségteljes döntéseink fakadnak.

Vessünk néhány pillantást egy sakktörténeti jelentőségű hadállásra!

33. Bv5!-tel világos fokozhatta volna a nyomást, helyette azonban a felületes 33. Vdl??-et húzta az alapsori fenyegetés bűvöletében. Sötét nagy lehetőséget kapott, hiszen 33. – Hc5! 34. Vd8+ Kh7 után nem üthető a c8H az a1-en fenyegető vezérsakk miatt, de itt 33. –, He7??-tel ő is „behúzta a hibát". Rosszul döntött, rossz lóra tett. 34. Vd8+ Kh7 után 35. Hf7:-tel világos tetézte korábbi hibáját. A gazda szerint ebben az állásban egylépéses nyerés maradt ki (35. Fh5!).

Az események fölgyorsultak: 35. –, Hg6 36. Ve8 Ve7 37. Ve4: Vf7: 38. Fe4 Kg8 39. Vb5 Hf8 40. Vb6: Vf6 41. Vb5 Ve7. A függőben: 42. Kg2 g6 (Talán inkább g5 kellett volna.) 43. Va5 Vg7 44. Vc5 Vf7 45. h4 h5?? (Elvi hiba: a gyalogokat az ellenfél futójának a színén rögzítette.) 46. Vc6 Ve7 47. Fd3 Vf7 48. Vd6 Kg7 49. e4 Kg8 50. Fc4 Kg7 51. Ve5+ Kg8 52. Vd6 Kg7 53. Fb5 Kg8 54. Fc6 Va7 55. Vb4! Vc7 56. Vb7! Vd8 57. e5! Va5 58. Fe8 Vc5 59. Vf7+ Kh8 60. Fa4 Vd5+ 61. Kh2 Vc5 62. Fb3 Vc8 63. Fd1 Vc5 64. Kg2, sötét föladta.

Bizonyára sokan emlékeznek rá, hogy döntetlennel *Karpov* visszahódíthatta volna világbajnoki trónját Sevillában. Ha jó lóra tesz, ha nem viszonozza *Kaszparov* hibáit hibákkal.

Somlyódi János

Mit üzennek a csillagok?

Szent János havában (június 14–20-ig)

KOS (III. 21–IV. 20.) A hét első három napján bel- vagy külföldi utazásra kerülhet sor, mely a munkához, üzlethez esetleg családi ügyhöz kapcsolódik. Egy régóta húzódó, év elején kezdődött, valamilyen közös erőfeszítést, vagy összefogást érintő megbeszélés menete felgyorsulhat ebben a fázisban; egy közös pénzügyi vállalkozásban előrelépés történhet, szövetkezhet valakivel egy ígéretes befektetésre. Hétfőn azonban mértéktelen hatalomvágyat érezhet – jelzi a Nap–Plútó ötjegyfény – és elveszítheti realitásérzékét. Ezért valaki könnyen rászedheti. Ítélőképessége ködös lehet 16-án is, 17-én nagy kedve lesz vitatkozni valakivel. Minden tekintetben kiváló fázis 18–19–20-a. Különösen szívügyekben és Mars fényszögei által. Eljegyzésre, házasságkötésre alkalmas napok.

BIKA (IV. 21–V. 20.) Ítélőképessége 14–16-án átmenetileg megbénulhat, ezért e napokon igyekezzék távoltartani magát fontos döntéshozataloktól. Nehéz napnak ígérkezik a 17-e, ám jótékony Uránusz-aspektusok segíthetik kreativitását és arra ösztönözheti, hogy az akadályokat leküzdve vállalkozóként valamilyen területen úttörő legyen. Péntek kedvező Jupiter-nap: álljon készen egy üzleti-pénzügyi lehetőségre. A Hold jegyét 15–16–17-én közvetlenül megvilágítja vállalkozásra, nagyobb beszerzésekre csábítanak fényszögei, nem alkalmas fázis pereskedésre, szerződésbontásra. Szívügyekben ugyanakkor a Hold-aspektusok csökkentik Vénusz kártékony hatásait. Szombat Plútó-nap: kiváló nap házasságkötésre, partnerkapcsolatokra.

IKREK(V. 21–VI. 20.) Idén a Nap e héten világítja meg utoljára első házát. Sok energiával végzi munkáját és teremt rendet vállalkozásában. Korábbiaknál sokkal készségesebb a tekintetben vállalkozásában szerkezetmódosításra, profilisztításra határozza el magát, ám mégsem ezzel kezdje a hetet, mert a jegyében álló Nap kártékony fényszöget alkothat. A közös vállalkozások szektorában haladó Uránusz 17-én hasznos lehetőségeket jelez; érdemes kockáztatni akkor is, ha személyes érdekei ellentétbe kerülnek más érdekeivel. A Plútó igen kedvező szombati trigonja (a Merkúrral) jó startot adhat káros szenvedélyektől való leszokásra, fogyókúra megkezdésére. Szívügyekben a jegyében járó Hold hozhat élénkséget (17–18-án). A párkapcsolatokban feszültség 14–16-án lehet. Annál boldogabb lesz a hétvége.

RÁK (VI. 22–VII. 22.) A héten sokat fog idegeskedni a pénz miatt. Lehet, hogy közös vállalkozásában a családtagjai nem fognak kellőképpen együttműködni. Minden, amit szeretne elintézni, mintha valahogy költségesebbnek tűnik, mint egy évvel korábban. Főleg azért, mert a Napon kívül a jegyét megvilágító Merkúr kártékony fényszögeket alkot. A bolygó például szerdán a Neptunnal, csütörtökön az Uránusszal áll szemben és e aspektusok nyomán káosz, nyugtalanság, veszteségek, balesetek, botrányok járnak. Derültebb égboltot jelez a kozmikus barométer péntektől, különösen egy 19-i Merkúr–Plútó trigon rendezhet el sok mindent.

OROSZLÁN (VII. 23–VIII. 23.) A Jupiter 3. házbeli tartózkodása miatt is izgalmas lehetőségek adódhatnak az utazásra, üdülésre, avagy a közéleti, közösségi életben betöltött pozíciójának megváltoztatására, javítására. Esetleg az is megtörténhet, hogy a kommunikációban kezd el új karriert. Ilyen ügyekben – uralkodója, a Nap káros fényszögei miatt is (14–16-án) – elronthatja a dolgokat. Sok Oroszlán arra is számíthat, hogy házassága, vagy egy másik közeli kapcsolat pénzügyei sok munkát igényelnek és takarékos időszaknak kénytelen elébe néznie. Vállalkozóként – főleg a Mars voltából – 18–19–20-án lehet sikeres. Egy barátja, ismerőse szerelmi élete kapcsán vita bontakozhat ki 17-én. A hét vége az érzelmi életben harmóniát ígér. A vasárnapi Újhold randevúknak, baráti összejöveteleknek kedvez.

SZŰZ (VIII. 24–IX. 22.) Ellentmondásos fázis; főleg uralkodója, a Merkúr erőterei miatt. E héten az utazások a munkájával lehetnek összefüggésben, ugyanakkor 16–17-én a saját kedvére is kiruccanhat valahová. Csakhogy – kártékony merkúri fényszögek miatt – a baleseti rizikó nagy lesz. Kedden vállalkozóként könnyen veszélybe sodorhatja valaki fontos anyagi ügyekben, ezért legyen résen! Vasárnap (Újhold van) ellenben a karrierjének és az üzletnek kedvez. Merkúrnak péntektől pozitív irányú kisugárzása van. Szexuális vonzereje növekszik. Szombaton egy új szerelmi kapcsolata kezdődhet és egy régi, már nem teljesen felhőtlen viszonya véget érhet.

MÉRLEG (IX. 23–X. 23.) Uralkodója, a Vénusz a Bika jegyében halad és július 6-ig – ezen a héten viszont különösen – érdeklődésének középpontjába a közös pénzeket érintő dolgok, valamint baráti és érzelmi kapcsolatai kerülnek. Negatív előjellel az első négy napon. Ám Jupiter a lehetőségek és a gyors fejlődés planétája az 1. házában tanyázik, ezért felkészülten kell elfogadni azokat a módokat és eszközöket, melyek elősegíthetik életkörülményeinek, üzleti kilátásainak jobbulását. A jupiteri jótékony fényszögek kiváltképpen 18–19-én hatnak. A szerelmi életet izgalmak jellemzik és könnyen lehet, hogy felbukkanhat egy nagyon dinamikus ember (16–18–19-én) az életében.

SKORPIÓ (X. 24–XI. 22.) A Nap és a Plútó kártékony fényszögei miatt 14-én a közös pénzek veszélybe kerülhetnek, hétfőn nem jó csillagzat alatt állnak az adók, befektetések, öröklési, kárpótlási ügyek. Mars viszont (15-én trigonban áll a Holddal, 18-án a Nappal és 20-án a Holddal szextilt alkot) a karrierjében az üzletmenetben előrelépést, hasznot hozhat. Kerülje viszont az új megbízások elvállalását 14–16-án. Rokonaival, közeli hozzátartozójával összetűzésre kerülhet sor csütörtökön. A Vénusz ugyan az intim kapcsolatok házában van, ám e héten a Skorpiónak alig kedvez, ám az ideiglenesen a Halakban tanyázó Szaturnusz az érzelmi, szexuális életet 15–19–20-án igen jótékonyan aspektálja.

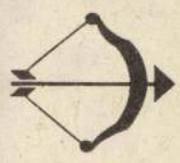

NYILAS (XI. 23–XII. 21.) A Nap még ezen a héten a 7. házában halad. A hangsúly a partnerkapcsolatokra, a házasságra, vállalkozóként az üzleti kapcsolataira ható külső eseményekre, az üdülésre helyeződik. Ebben a fázisban a legnagyobb sikert akkor érheti el, ha objektíven szemléli a dolgokat (ez legkevésbé 14–16-án sikerül), erős partnerekkel szövetkezik (erre legtöbb lehetősége 15–18–19-én lehet), másokkal szövetkezik (20-án). Szaturnusz e héten is a családi életet érintő szektorban tanyázik és problémákat vethet fel 14–17-én, stabilizál ellenben 15–18–20-án. Uralkodója szívügyekben 18–19-én fejthet ki jótékony hatásokat, főleg Kos, Oroszlán és Ikrek jegyűek vonzásában.

BAK (XII. 22–I. 20.) A Nap még vasárnapig az Ikrek jegyében jár, meglehetősen sokat fog dolgozni. A napi nyomás csütörtökig mindig nagyobb lesz, munkája, tevékenysége azonban – minden ügybuzgósága ellenére – 14–16-án kevésbé lesz eredményes. Ne haragudjon meg e napokon bírálóira, legyen konstruktív és önmagával szemben szigorú, és ezzel csökkentheti az érvényesülését akadályozó káros hatásokat. A munkája ne legyen akadálya a társasági életének, mert üzletfelei, barátai eltávolodnak. Igen pozitív szemléletváltozást a kozmikus erőterek 18–19–20-án lehetővé tesznek. A 6. házban a Nap erőterei segítik, hogy az étrendjét megreformálja. Ne hanyagolja el a gyógynövényeket sem! Szívügyek jó napjai: 15–18–19-e.

VÍZÖNTŐ (I. 21–II. 20.) Az 5. házban mozgó Nap és a közeledő nyár vitalitását, vállalkozókedvét felettébb növelik. Vállalkozóként, munkavállalóként a munkabírása kitűnő lehet. Zseniális ötletei támadhatnak, hogy a pénzét, tőkéjét miként növelhetné, ám az Uránusz változó hatása révén ezek 14–17-én nem jönnek be. Jótékony jupiteri aspektusok 15–18–19-én tanulmányoknak, vizsgáknak kedveznek. E héten érvényesülése érdekében a legsikeresebb akkor lehet, ha üzleti tárgyalásoknál a kifejezőerejét felhasználja, képzelőerejében bízik és nem veszik el a részletekben. Érzelmi életében a hirtelen döntések dominálnak, a szexuális vonzereje lesz előtérben.

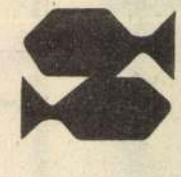

HALAK (II. 21–III. 20.) Hétfőn üzletfeleivel, kollégáival szemben túlzottan kritikus, holott ezúttal a legjobb jelszó a „hallgatni arany". Családi perpatvart is jeleznek 14-én a kozmikus erőterek. Kedden az otthoni légkör már kellemesebb lehet, de ahhoz, hogy az legyen, tennünk is kell érte! Vasárnap az Újhold kifejezetten kedvez a családi ügyeknek. A pénzügyek nem a legfényesebben alakulnak, miután Vénusz a pénzházból többnyire kártékony fényszögeket közvetít. Új vállalkozás, tranzakciók számára ez nem kedvező periódus. Anyagi ügyekben viszont szombaton hasznos tanácsot kaphat. A szerelem, a házasság és más emberi kapcsolatok előtérbe kerülnek. A munkájának romantikus felhangjai lehetnek 15–18–19-én.

Kalendárium

A galambszívű apát

Írország és Skócia az európai keresztény szellemiség terjesztésében kiemelt helyet foglal el. Védőszentjük az a *Szent Kolumba* bencés apát (ünnepe: június 9.), akit a neve után: galambnak hívhatunk, de a szelídsége által galambszívűnek. Az ír–skót kereszténység alapjait tulajdonképpen ő rakta le, amint erről a német földi Notker Balbulus, a Dadogó Notker szerzetes és költő tanúskodik. Aki Kolumbát írásában sűrűn emlegeti, a rangos szerző: Béda Venerabilis, a bölcs gondolkodó...

Kolumba északír származású, és mivel őt tekintik Írország és Skócia száz temploma alapítójának, hát neve elé került a Cille, „a templomokról nevezett" melléknév. Moville kolostorában nevelkedett, amely kolostor híre évszázadokkal később is Itáliáig sugárzott. A 6. században vagyunk, amikor az ír föld ontotta a szenteket. Kolumba kortársa volt például Canice és Comgallusz. Pappá szentelése után a mai Dublin egyik elővárosába ment, abba a kolostorba, amely az ország fontos szellemi központjává lett.

Kolumba 563-ban Skóciába távozott. Tizenkét társával átszelte az Ír-tengert egy állatbőrrel bevont könnyű csónakon, amilyent ma is használnak az ír halászok. *Iona* sziklaszigetén kötöttek ki. Az ottani törzs főnöke Kolumba rokona volt, így aztán hamarosan a szerzetesek fatemplomot építettek, s mindegyiküknek kunyhót. Erről a szigetről kezdődött Skócia megtérítése. Az uralkodókat Kolumba megnyerte az ügynek, a népi, nyelvi rokonság pedig csak könnyítette a munkát. A felvirágzó egyházi élet Skóciában előmozdította a kelta egyházak kapcsolatát.

A szerteágazó tevékenységet Kolumba Iona szigetéről irányította, ahol fáradhatatlanul képezte magát, imádkozott, olvasott, tudományos munkát végzett. Életének jelentős részét kéziratok másolásával töltötte, az ő példájának tulajdonítják, hogy a könyvmásolás Európában, s különös az ír hatás alatt álló kolostorokban eleven és meghatározó volt. Az íreknek köszönhető, hogy a kéziratok a műalkotások fontos tanúsítói lettek.

A tudós szerzetes haláláról az a hagyomány él, hogy az egyik vasárnap, a reggeli órákban költözött át örök Gazdájához. Előző este, érezvén a végét, az Ószövetség szellemében szólt: *„A szombat a pihenés napja, számomra az utolsó nap lesz."* Kiment a közeli magaslatra, áldásra emelte a kezét, majd visszatántorgott kolostori cellájába, és folytatta a zsoltároskönyv másolását. A 34. zsoltár egyik soránál: „akik az urat keresik, nem szűkölködnek" – megállt, letette az íróeszközt, majd így szólt: *„Itt most abba kell hagynom... Gyertek, fiaim, és hallgassatok rám, az Úr félelmére tanítalak titeket..."*

Este még részt vett a liturgián, aztán az ágyára ült – egy csupasz sziklalapra –, és a szeretetre buzdította társait, mint egykor Szent János evangelista. Az éjféli harangszó még a templomban találta, ahol összeesett. A gyertyák még nem égtek, de a teret már mennyei fény ragyogta be. Szerzetestársának ölébe hajtotta a fejét, úgy halt meg.

Kolumba közössége egy évszázad alatt a kelta egyház vezető testületévé vált. Iona a keresztény Európa egyik legnagyobb szentélye lett.

Hetvennél több ír és skót, valamint skandináv királyt temettek el ott, Shakespeare is igazolja, amikor a Macbethban azt írja, hogy Duncan holttestét vigyék „Colme-Killbe, elődeinek szent nyugvóhelyére."

A reformáció óta Kolumba kolostora ökumenikus hely, vendégbarátságot nyújt mindazoknak, akik az elmélyülést keresik...

Tóth Sándor

Idézet Csokonaitól

E heti rejtvényünk két fősorában egy idézetett rejtettünk el, ami a nagy magyar költőtől, **Csokonai Vitéz Mihálytól** ered. A szép és igaz gondolat megfejtését várjuk Kedves Olvasóinktól. Beküldési határidő: **1993 június 26.** Postacímünk: **Új Magyarország, Budapest, Postafiók 199. 1410.** A lap címoldalán tüntessék fel: **„Idézet Csokonaitól"**. Tíz pályázó nyer két-két a **Lakitelek Alapítvány által felajánlott könyvet.**

Farkas Nándor

Május 22-én megjelent **Júniusi Kobak** című rejtvényünk megfejtése: TIHANYI ÉS GARDALANDI KIRÁNDULÁS JÚNIUSBAN ÉS JÚLIUSBAN. A KOBAKKAL UTAZHAT IS.

500 Ft értékű vásárlási utalványt nyertek:

Molnár Endréné, Kemenesmagosi; **Hradszky Sándorné**, Budapest; **Varju Bertalanné**, Debrecen; **Farkas Ernő**, Borjád; **Maszárovics Józsefné**, Eger; **Szalai György**, Budapest; **Pál Gábor**, Salgótarján; **Nagy Zsuzsa**, Sárvár; **Rejtő Károly**, Miskolc; **dr. Pöröntő Ferencné**, Balatonalmádi.

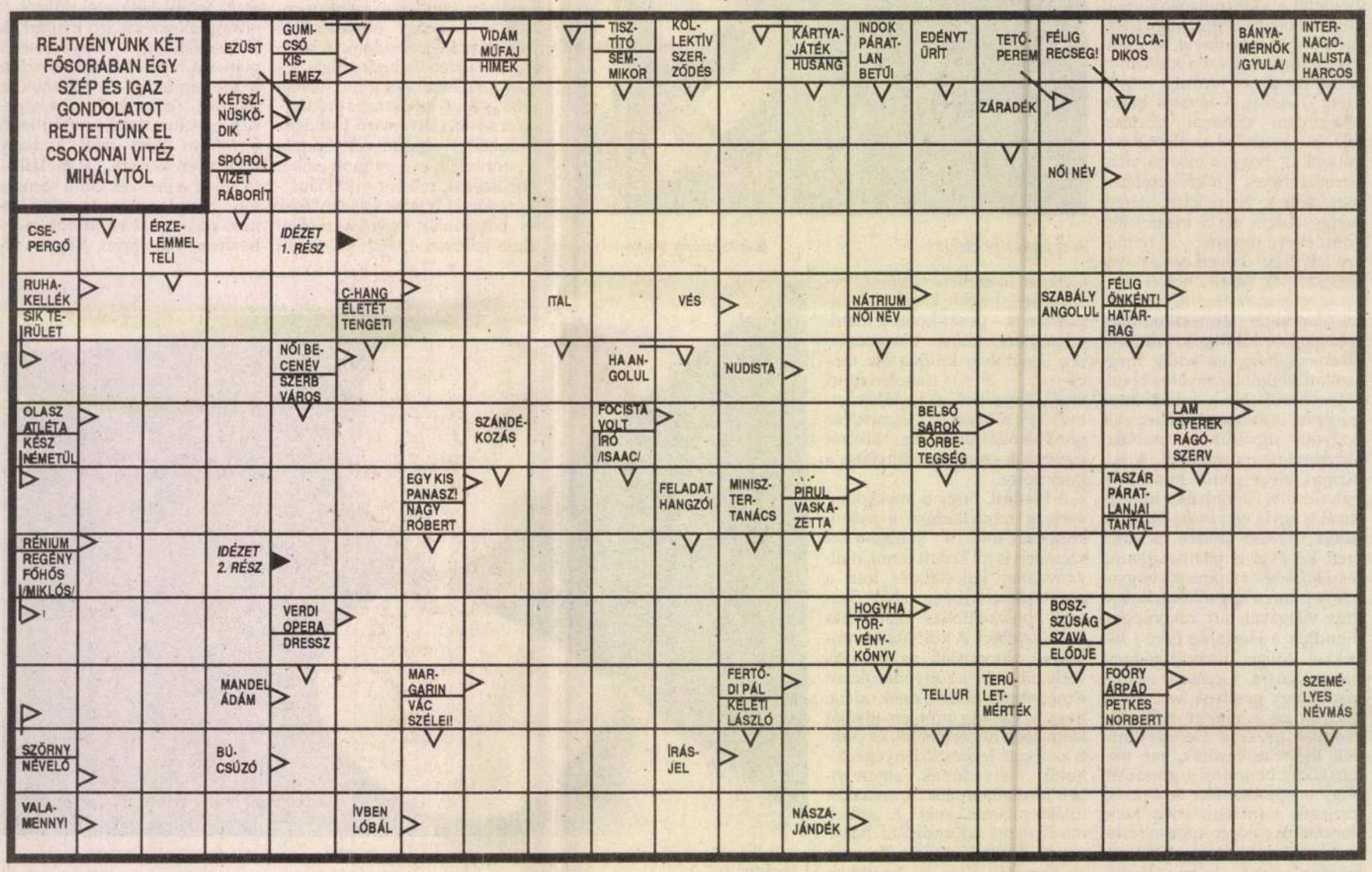

Gerson Pál

ÚJ Néplap

IV. évfolyam, 101. szám
1993. május 3., hétfő

Jász-Nagykun-Szolnok megyei napilap

Ára: 13,80 Ft

SPORT EXTRA

– Renault Hungaria Rali

– Új Néplap Tenisz Kupa

– Karcagi diadal...

– Foci: NB I-től a megyei I. osztályig

– Régmúlt idők focistája

MA FELADJA,
HOLNAP
-akár-
200 ezren
OLVASHATJÁK!
Szuperexpressz APRÓHIRDETÉS

Árcsökkentés

Budapest. Az autókereskedelemben élező piaci versenyre a Volkswagen gyár is reagált: csökkentette a VW Polo magyarországi eladási árát. A Volkswagen család legkisebb tagja ezentúl 987 ezer forinttól kapható, részletfizetés esetén azonban már 300 ezer forint előleggel megvásárolható.

Ancsel Éva

Ancsel Éva, filozófus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, szombaton hajnalban, hosszan tartó, súlyos betegség után, életének 66. évében elhunyt.

Emléktábla

Páka. Páka neves szülötte, Öveges József professzor, az egykoron népszerű televíziós ismeretterjesztő sorozata révén nemzedékek által megszeretett fizikatanár emlékét gránittábla őrzi szombattól szülőháza falán.

Hungarojuice

Budapest. Hungarojuice '93 elnevezéssel Budapesten rendezik meg hétfőtől – öt napon át – a 21. nemzetközi gyümölcslé-szimpóziumot a Pesti Vigadóban. A tanácskozás célja: a legújabb tudományos és gyakorlati ismeretek elterjesztése.

Szórványosan eső

A hosszabb–rövidebb napos időszakok mellett néha megnövekszik a gomolyfelhőzet, és szórványosan számítani kell záporesőre, zivatarra. A többnyire gyenge változó irányú szél zivatar környezetében átmenetileg megerősödik. A legmagasabb nappali hőmérséklet 19 és 24 fok között alakul.

Ragyogó napsütéssel, nyári meleggel köszöntött be az idén május elseje. Tízezrek szórakoztak megyeszerte a majálisokon. Volt minden, ami ilyenkor dukál: virsli, sör, birkafőzés, körhinta és sok–sok értékes és kevésbé értékes holmi az árusok sátraiban a gyerekek nagy örömére. Képünkön: ekkora tömeg figyelte Szolnokon a tiszaligeti szabadtéri színpadon az Új Néplap által szervezett műsort. Megyei összefoglalónkat az 5. oldalon közöljük.

Az ÁVÜ–ben

Folyik a vagyonátadás előkészítése

Az Állami Vagyonügynökségnél folyik a vagyonátadás előkészítése. Ez idáig több tízmilliárd forint értékű olyan portfóliót alakítottak ki, amely alkalmas lehet társadalombiztosítási alapok számára. Ezzel folyamatosan foglalkozik a Vagyonátadást Előkészítő Bizottság amely a társadalombiztosítás, az ÁVÜ, az ÁV Rt. és más főhatóságok szakértőiből áll. Mindezt Bencze Terézia, az ÁVÜ Portfólió Igazgatóságának munkatársa közölte az MTI–vel arra reagálva, hogy a sajtóban megjelent: esetleg leállítják a tb–nek tervezett vagyonátadást.

Ismeretes, hogy az 1992. évi X. törvény értelmében 300 milliárd forintnyi vagyont kell átadni a társadalombiztosításnak. A törvény azonban számos ponton hagy nyitva kérdéseket. Így például nem lehet tudni, hogy a vagyont pontosan mely szervezetnek, milyen ütemezésben kell átadnia.

Három díjat elhoztunk

Ipar a természet egységéért

„Industria pro integritate natural" – ez a latin felirat övezi az Ipar a Környezetért Alapítvány emblémáját. Az alapítvány a múlt héten tartott díjkiosztó ünnepséget, ahol Latorczai János ipari és kereskedelmi miniszter arról beszélt, hogy az ipar kettős kihívásban él. Egyrészt eleget kell tennie a társadalom igényeinek, ugyanakkor a természettel összhangban kell dolgoznia. Legalábbis ennek az összhangnak a visszaállításán kell fáradoznia. Az alapítvány díjait is ő adta át a szakembereknek s az újságíróknak, kik tevékenységükkel hozzájárultak a környezet védelméhez, a tudatformáláshoz, az eredmények népszerűsítéséhez.

Megyénk szép sikert könyvelhet el, három harmadik díj ide „érkezett". A szakmai díjazottak között a Budapesti Műszaki Egyetem két végzős diákja közös pályázattal nyert. Egyikük, Kimák Ottó Jászapátiról származik, a Mészáros Lőrinc Gimnázium és Szakközépiskola diákja volt. A „Tárolást igénylő veszélyes hulladékok kezelése" című dolgozat egyben Kimák Ottó diplomamunkája is. A sajtó munkatársai számára kiírt nívódíjat két megyénkbeli újságíró kapta. Darázs Melinda a Hűtőgép újság, Kiss Erika pedig lapunk munkatársa. Mindketten a Hűtőgépgyár környezetszennyezésével, a károk felszámolásával kapcsolatos publikációkkal érdemelték ki az elismerést.

Egészségügyi bérhelyzet

A Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Bizottsága várhatóan május 3–ai ülésén dönt annak a 10 milliárd forintnak az elosztásáról, amelyet a költségvetési intézmények dolgozóinak idei bérrendezésére különített el az Országgyűlés. Az érdekeltek bíznak abban, hogy a tavalyi esztendőhöz hasonlóan az oktatásügy mellett az idén is prioritást élvez az egészségügy, mivel ebben az ágazatban a bérek még mindig jóval elmaradnak az elvárható szinttől.

Gulyás Judit, az Egészségügyben Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének elnöke az MTI érdeklődésére elmondta: a szaktárca adatai szerint az egészségügyi átlagbér ma bruttó 19.613 forint, míg a szakdolgozóknál ugyanez nem éri el a 14 ezer forintot. A járulékok és az adó levonása után tehát körülbelül a minimálbérnek megfelelő összeget kap az egészségügyi dolgozók többsége. Mindezek ismeretében az EDDSZ megdöbbenéssel vette tudomásul, hogy az egészségügy békés demonstrációval is megnyilvánuló segélykiáltását nem hallották meg az ország vezetői, és a költségvetésben ebben az esztendőben sem terveztek az ágazat számára központi bérfejlesztést. Halvány reményt csak a 10 milliárdos költségvetési tartalék jelent, de még nem tudni, hogy ez pontosan mikortól és mennyit jelent majd a dolgozóknak.

Nyitás a Tiszazug felé

Tiszaföldvár város

Történelmi pillanat Tiszaföldvár életében: a város kulcsa Marosfalvi Ernő polgármester kezében.

– Sokat kellett várni erre a napra – mondotta Marosfalvi Ernő Tiszaföldvár polgármestere a szombati városavató ünnepségen. – A mi életünk csodálatos ünnepsége ez.

A korábbi termelőszövetkezeti központ nagytermében tartott ünnepség vendége volt *Latorczai János* ipari és kereskedelmi miniszter; a Belügyminisztérium helyettes államtitkára, *Tuma József*; jelen volt *Molnár István* és *Petronyák László* országgyűlési képviselő.

– A félezer éves település lakossága megérdemli, hogy városi polgárokká váljanak – említette a rendezvény egyik résztvevője. Földvár úgynevezett kiskörzeti szerepkört tölt be. Középiskolával, múzeummal rendelkezik, a föld mélyén kincset érő termálvíz van. Egy korábbi településfejlesztési koncepció miatt más község fejlesztését részesítették előnyben. Az urbanizáció nem csak a Tisza–parti város arculatát változtathatja meg.

– A városi szerepkör nagyobb anyagi mozgásszabadságot biztosít – mondta az Új Néplapnak Latorczai János miniszter. – Több pénz maradhat a településen, mint eddig. Az új státusz azonban új gondolkodásmódot is kíván.

– *Van valamilyen kötődése*

(Folytatás a 2. oldalon)

Szombaton Cibakháza és környéke időnként sűrű porban úszott, de ezt kevesen bánták az ottaniak közül, hiszen a nagyközségben először rendeztek országos roncsderbifutamot. Felvételünk az 1–es géposztály két „bogarának" ütközetét örökítette meg. Tudósításunk a 9. oldalon található. Fotó: Illyés

NISSAN tehergépjáművek
14-féle típus több mint 60 változatban!
Választhat! űrtérfogat: 2900-tól 7000 cm³-ig
teljesítmény: 87-től 170 LE-ig
teherbírás: 1,9-től 10 t-ig
Velünk nincs lehetetlen!
Hivatalos márkaképviselet: OMTEC Kft.
Szolnok, Abonyi u. 63. Tel.: 56/423-530, 423-430
NISSAN
AZ ÉV AUTÓJA
NISSAN MICRA
3 év garancia

Karadzic aláírt

Athén. Természetes, hogy a jó és a rossz közül a jót választotta Radovan Karadzic, a boszniai szerbek vezetője – jelentette ki vasárnap délután Athénban Konsztantin Micotakisz görög miniszterelnök, sajtóértekezletével lezárva a kétnapos nemzetközi Bosznia–konferenciát.

A Karadzic által is aláírt Wance–Owen terv szerint a harcok beszüntetése után kilencfős átmeneti koalíciós államelnökség alakulna Bosznia–Hercegovinában a muzulmánok, a szerbek és a horvátok három–három képviselőjéből. Az ideiglenes testületben hathavonta rotációs rendszerben váltaná egymást az államfői poszton a három nemzet képviselője.

Novák Éva pere

Karacsi. A Pakisztánban kábítószer-csempészettel vádolt magyar Novák Éva Bernadette perét csütörtökre halasztották – közölte vasárnap az MTI–vel Szilasi István, a karacsi magyar kereskedelmi kirendeltség tanácsosa. (Karacsiban meggyilkolták a város legbefolyásosabb pártjának elnökét, így a hatóságok – zavargásoktól tartva – különleges biztonsági intézkedéseket léptettek életbe.)

Heves harcok

Sao Tomé. Az UNITA angolai kormányellenes szervezet vasárnapi közlése szerint heves harcok folynak az ország északi részén lévő Ndalatando tartományi főváros birtoklásáért. A kormánycsapatok megpróbálták visszafoglalni a várost, s továbbra is messzehordó tüzérséggel lőtték a települést.

A britek és a monarchia

London. A királyi család tekintélyromboló botrányai általában nem gyengítették a britek szeretetét a monarchia iránt, de azért a fiatalok mind kevésbé tisztelik az uralkodóházat – ez derült ki a Mori közvélemény-kutató intézet vasárnap Londonban nyilvánosságra hozott legfrissebb felméréséből. A brit lakosság 69 százaléka a királyság fenntartása mellett van, és csak 18 százalék szeretne köztársaságot.

Kevesebb az angol szó

Washington. Az Amerikai Egyesült Államok nem angol ajkú lakosságának aránya az ország össznépességéhez viszonyítva az 1980 és 1990 közötti évtizedben csaknem 27 százalékkal megugrott. Az otthonaikban az angoltól eltérő nyelvet beszélő amerikaiaknak több mint a felét – első alkalommal – a spanyol ajkúak teszik ki. Ez derül ki az amerikai népszámlálási hivatal közelmúltban közzétett jelentéséből.

Lottónyeremények

A Szerencsejáték Rt. közlése szerint a 18. játékhéten a jövedelemadó levonása után a nyeremények a következők:

5 találatos szelvény nem volt. A következő hétre átvitt öttalálatos nettó nyereményösszeg 16.521.868 forint.

4 találatos szelvénye 36 fogadónak volt, nyereményük egyenként 451.015 forint.

A 3.906 darab 3 találatosra egyenként 3.464 forintot, a 2 találatos szelvényekre egyenként 115 forintot fizetnek.

Tudnivalók a választásról

Szavazás igazolással

Szavazni kizárólag személyesen és a választópolgár lakóhelye, illetve munkahelye szerint kijelölt szavazóhelyiségben lehet annak, aki a választók nyilvántartásában szerepel vagy abba utóbb felvették.

Ha a választópolgár április 16-a után állandó lakóhelyét megváltoztatja, az új lakóhely szerint illetékes jegyzőtől vagy a szavazás napján a szavazatszámláló bizottságtól kérheti a választók nyilvántartásába való felvételét. A kérelemhez csatolni kell a korábbi lakóhely szerint illetékes jegyző igazolását arról, hogy a kérelmező a nyilvántartásban szerepelt, és onnan törölték.

Az a választópolgár, aki állandó lakóhelyétől a választás napján távol van, vagy a munkahelyén kialakított szavazókörben kíván szavazni, kérheti az ideiglenes lakóhelye vagy tartózkodási helye, illetőleg munkahelye szerint illetékes jegyzőtől, vagy a szavazás napján a szavazatszámláló bizottságtól a választói nyilvántartásba való felvételét. Ezekben az esetekben is mellékelni kell az állandó lakóhelye szerint illetékes jegyző igazolását arról, hogy a választópolgár a nyilvántartásban szerepelt, és onnan törölték.

Igazolást a szavazást megelőző napon 16 óráig lehet személyesen vagy meghatalmazott útján kérni és kiadni. Az igazolást ajánlott levélben is lehet kérni, azonban az így küldött kérelmet a jegyző akkor köteles teljesíteni, ha az legkésőbb május 14-ig a hivatalba megérkezik. A levélben meg kell jelölni az új lakóhelyet, az ideiglenes lakóhelyet, a tartózkodási helyet vagy a munkahelyet, ahol a választópolgár szavazni kíván.

A lakóhelyi szavazókör területén belül lakóhellyel rendelkező, egészségi állapota miatt mozgásban gátolt választópolgár kérheti a szavazatszámláló bizottságot, hogy szavazásának lehetővé tétele érdekében őt keresse fel. A kérést szomszéd vagy hozzátartozó, bentlakásos szociális intézmény vezetője is tolmácsolhatja. A jegyzők megszervezik az illetékességi területükön gyógykezelés miatt mozgásukban korlátozott vagy fogva tartásuk miatt személyi szabadságukban korlátozott, de választójoggal rendelkező állampolgárok igazolás alapján történő mozgóurnás szavazását. Az egészségügyi intézményekben gyógykezeltek, illetve a fogva tartottak igazolás nélkül csak akkor szavazhatnak, ha lakóhelyük is abban a szavazókörben van, amelyben a kórház, illetőleg a büntetés-végrehajtási intézet. Egyéb esetben rendelkezniük kell az állandó lakóhely szerint illetékes jegyző igazolásával, hogy a választók nyilvántartásában szerepeltek, és onnan őket törölték. A szavazáshoz a személyazonosság igazolására minden esetben szükség van. Amennyiben egészségügyi intézményben munkahelyi szavazókör kialakítására sor került, az ott lévő betegek is szavazhatnak ebben a szavazókörben, ha igazolással rendelkeznek.

Azon sorkatonák, akik a választás napján nem kapnak eltávozást, 1993. április 16-tól május 15-ig levélben, vagy május 20-án 16 óráig személyesen kérhetnek igazolást a lakóhelyük szerint illetékes jegyzőtől. Az igazolás alapján a szolgálati hely szerinti jegyző, illetve a szolgálati helyhez legközelebb eső szavazókör – ahol a sorkatona szavazhat – szavazatszámláló bizottsága veszi névjegyzékbe a sorkatonát. Az igazolással rendelkezőket – a szolgálati érdek sérelme nélkül – a laktanyából kiengedik. A tisztek, tiszthelyettesek, a hivatásos állomány tagjai lakóhelyükön szavazhatnak, ha azonban a szavazás napján nem tartózkodnak a lakóhelyükön, akkor a fent leírt módon igazolással szavazhatnak tartózkodási helyükön.

Dr.Tóta Áronné
Területi Választási Munkacsoport vezetője

Siker, siker, siker

Versmondó verseny Erdőkertesen

Tegnap az erdőkertesi Ady Endre Művelődési Ház vendége volt negyvenegy versszerető Nógrád, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből. Megyénket közel húszan képviselték, s nagy büszkeségünkre kiváló eredményeket értek el. Felnőtt kategóriában az első helyen két tiszafürdei fiatal lány, Elek Katalin és Antal Katalin, a harmadik helyen a tiszaszentimrei Susányi Andrásné végzett. Gyermek kategóriában első lett - az inárcsi Maczák Ibolyával együtt - Burka Beatrix Jászapátiból. Lóránt János festőművész egy alkotását Antal Katalin mestere, Klukáné dr. Pilishegyi Ibolya vehette át. Az Új Néplap különdíját, egy ezerforintos könyvvásárlási utalványt a zsűri a tiszafüredi Csengery Gábornak ítelte oda, a vele készült interjú későbbi lapszámunkban olvasható.

Nyitás a Tiszazug felé

Tiszaföldvár város

(Folytatás az 1. oldalról)
Tiszaföldvárhoz? – kérdeztük az ipari és kereskedelmi tárca vezetőjét.

– Gyakran utaztam erre, ismerem a települést. Úgy érzem, felkészültek arra, hogy várossá váljanak.

A nagyteremben megtartott ünnepségen Marosfalvi Ernő, a város polgármestere ünnepi beszédet mondott. Megemlítette: Földvár községből nagyközség lett, volt már járási székhely is, végre megkapta a városi rangot. Életben maradásáért meg kellett dolgozni – utalt az itt élők és a település életkörülményeire. E terület a térség éltető ereje volt – fogalmazta meg.

– Mérföldkő volt Tiszaföldvár életében ez a május elseje – mondotta ünnepi beszédében Latorczai János. – Úrrá lehet lenni a napi gondokon, e nemzedék sokat tehet a fejlődésért. Kiemelte a megyei önkormányzat és a köztársasági megbízotti hivatal segítőkészségét. Megítélése szerint az emberek megőrizték tartásukat. A fejlődést az ipari, a mezőgazdasági vállalkozások biztosítják. – Ma nehezebb ígérni, mint régen – mondotta. – Csak a vállalkozások gyarapodása növelheti a város bevételeit. A célok eléréséhez sok munka kell, amely közös gondolkodást igényel.

Tiszaföldváron másodízben tartottak ilyen ünnepet – említette az egyik felszólaló. 1875–ben volt hasonló esemény, de mint hozzáfűzte, reméli, hogy ez volt az ünnepélyesebb.

Felolvasták a Göncz Árpád köztársasági elnök által aláírt határozatot a városi cím adományozásáról. Az oklevelet a polgármester vette át.

Mint megemlítették, az új rang nem bezárkózást, henem ellenkezőleg, nyitást jelent a Tiszazug felé.

Molnár István országgyűlési képviselő hangoztatta: együtt bizonyítottuk, hogy az ember mire képes.

A városavató a megyei és a környező önkormányzatok vezetőinek jókívánságaival zárult.

Szurmay

Autodidakta-kiállítás

Istentől kapott tehetséggel

Ezzel a Kodálytól származó gondolattal jellemezte az amatőr képzőművészeti alkotókat **Halász Péter,** a Magyar Művelődési Intézet igazgatója a XV. országos amatőr képző- és iparművészeti kiállítás megnyitóját bevezető szavaiban vasárnap délelőtt a Szolnoki Galériában.

Az ország minden tájáról benevezett 800 alkotó 334 zsűrizett művét bemutató tárlatot – amelyet május 23-ig tekinthetnek meg az érdeklődők – **Gerzson Pál** festőművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitotta meg.

Többek között azt hangsúlyozta, hogy az amatőr és a hivatásos képzőművészet között nem lehet éles határvonalat húzni, hiszen az altamirai barlangrajzoktól az antik görög terrakottákon át napjainkig elválaszthatatlanul átszövi egymást e két művészi kifejezésmód és valóságábrázolás.

Jelzi ezt az is, hogy számos neves művész amatőrként indult, s onnan küzdötte föl magát a legnagyobbak közé (példaként Picassót említette), ugyanúgy a remekművek alkotói is rendszeresen visszanyúlnak ihletért a természethez, a valóságot eredeti praktikummal visszatükröző jelenségekhez.

A zsűri által kiállításra alkalmasnak talált művek közül 24 alkotás részesült pénzes díjban, 13 alkotója pedig meghívást nyert a nyírbátori, a kiskunfélegyházi, a pécsi, az encsi, illetve a magyarpolányi alkotótáborba.

Szűkebb pátriánkat a következő alkotók művei reprezentálják a tárlaton:

Bészabó András (Kisújszállás), **Csokai Diána** (Karcag), **Horváth György** (Túrkeve), **Katona József** (Szolnok), **Szenti Ernő** (Kisújszállás), **Talamas Lajos** (Túrkeve), **Tóth Imréné Varga Ilona** (Szolnok), **Tyukodi László** (Karcag) és **Varga Erik** (Szolnok).

L. Gy.

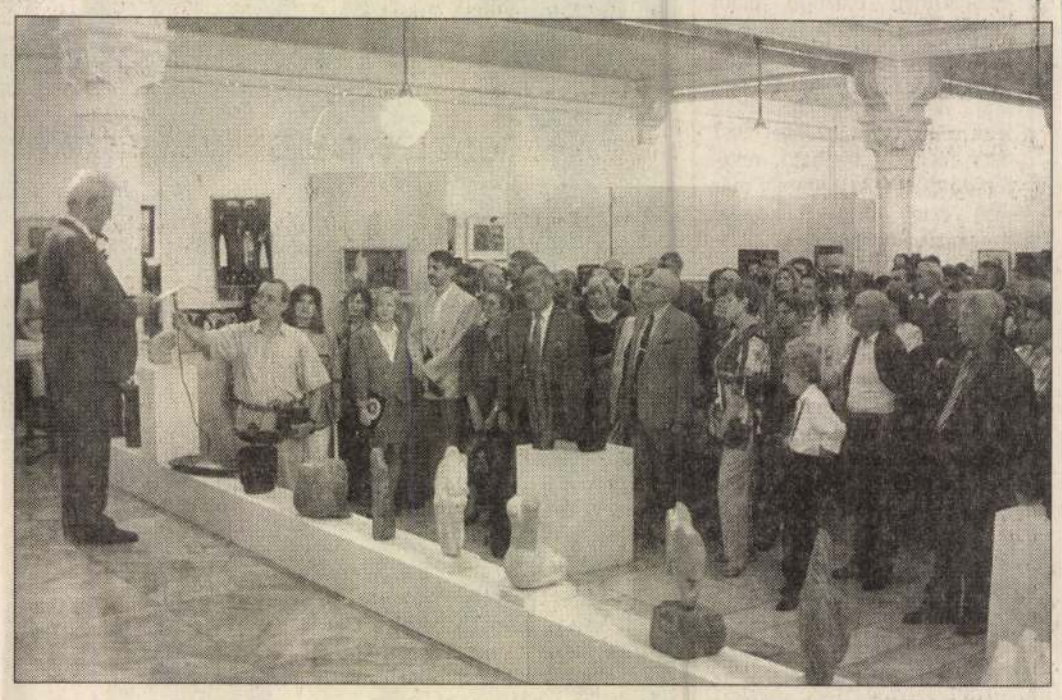

Az érdeklődők zsúfolásig megtöltötték a Szolnoki Galériát az amatőr képzőművészek országos kiállításának szolnoki megnyitóján, ahol Gerzson Pál festőművész mondott beszédet.
Fotó: Imre Lajos

Tulajdonosukra váró nyeremények

Harminc szerencsés

Új Néplap–totózót keresünk

A tiszaligeti majálison szellemi totóval is sátorunkhoz hívtuk olvasóinkat.

Örömmel adtuk át a helyszínen a nyereményeket a jelen lévő nyerteseknek. A nap végére mégis sok ajándék maradt sátrunkban.

Ígéretünkhöz híven most közöljük a távol lévő nyertesek névsorát. Természetesen levélben is megkeressük őket, ha szerdáig nem jelentkeznek hirdetési irodánkban. A lakhely nélkül szereplő nyertesek szolnoki lakosok.

A fődíjat – lapunk ajándékát –, az Elekta kétkazettás sztereó rádiós magnót **Dikó Gábor** nyerte.

Az OTP Bank Ausztria lottós ajándékait, pólót: Gönczi Sándor, Simon Judit, Fzach Józsefné; esernyőt: Papp Károly; az Opel Inveszta ajándékát Gyergyán Pálné; a Tisza mozi videokazettáit Borzi Norbert, Németh József, Kinter Lajos; a Kunság Füszért ajándékcsomagjait Ticz István, Szabó Eszter, Király Gábor, a Fotógruppe Kft. lutra albumát Szabó Márton, a Kínai étterem vacsorameghívását pedig Kovács Zoltán (Törökszentmiklós) nyerte.

Az Új Néplap kiadójának, az AS-M Kft. Szolnoki Irodájának ajándékát, a „Szülőföldem, a Jászkunság" című almanachot Ádám Miklós, Ábrahám Imréné, Koczka Imréné, Modla Dezső, Tóth Lajosné, Dinya István; az Új Néplap-előfizetést egy évre Fekete Katalin, negyedévre Gönczi Sándorné, Tasi Gabi, egy hónapra Agárdi Mihályné (Ebes), Bálint Roland, Bíró János, Horváth Lajos, Munkácsi István, Szekeres Andrea és Tigyi Zsuzsanna nyerte.

Vasárnap délben ért véget a megyeszékhelyen a fiúkórusok IV. országos és nemzetközi találkozója. A forró hangulatú, nagy sikert aratott rendezvénysorozat keretében tizenegy kórus lépett dobogóra. A két nap dús programmal szolgált minden résztvevő számára: a hangversenyek mellett országos konferencia, májusi karnevál és zenei műveltségi vetélkedő tette emlékezetessé a Szolnokon töltött szép napokat. A találkozó részletes értékelésére lapunkban visszatérünk. Képünkön a szombathelyi kórus tagjai.
Fotó: Imre Lajos

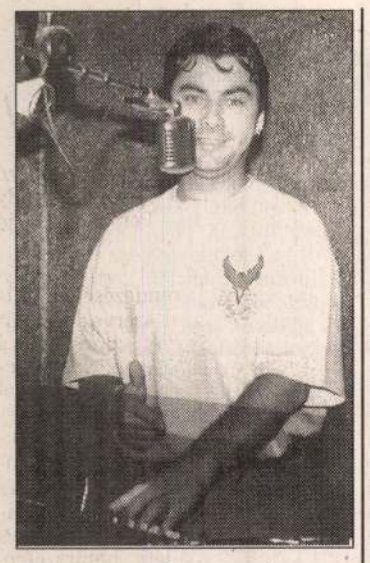

Hangulatmágus

A Randevú diszkó megnyitóján, a füstös félhomályban és izzó neonkáprázatban nyüzsgő pesti aranyifjúság lepkerajától kísérve ismerkedtem meg a „diszkószertartások" egyik hazai „főpapjával", Jutasi Tamással, aki a tavalyi DMC disc-jockey-verseny egyéni legjobb helyezésének s a verseny különdíjának birtokosa.

— Egyáltalán mi egy DJ dolga, és mikor csinálja jól?

— A disc-jockey küldetése, hogy jól érezd magad. Elfelejtsd a gondjaidat, a gátlásaidat, merjél énekelni és táncolni. A zenével, a fényekkel és talán csak a szeretetemmel tudom ezt elérni, s ha sikerül, akkor dolgoztam jól.

— Jó, de mitől válhat ez valóban komoly feladattá?

— Egyrészt attól a felelősségtől, amit a közönség rak rám, mert ők itt is egy sajátos katarzisra várnak, akár a színházban, másrészt attól a magas mércétől, amit én állítok föl magamnak, szakmai, emberi tekintetben.

— Olyan ez, mint valami fura szertartás a kellékeivel, a hívőkkel és a főpappal, vagyis veled?

— Talán olyan, mint egy modern vallás, de nem a szó valódi értelmében. Én vagyok az est irányítója, befolyásolni tudom a hangulatot, az embereket, de nem miattam, hanem maguk miatt jönnek ide. Ezért nem is vagyok főpap, nem ideológiát adok, hanem pár vidám órát.

— Volt valami extrém eset, amikor egészségtelenné vált a hatalmad?

— Egészen régen a Momentben háromszáz emberrel levetettem a cipőt, és mezítláb mentek haza. Néha volt ilyen varázslat is, ma már nem tenném.

— Nem zavar, hogy mindig napkeltekor mész haza?

— Még nem, de eljön majd a perc, amikor nekem is váltanom kell, most 26 éves vagyok. Tervezem, hogy vagy ebben a szakmában vállalkozom, vagy megpróbálkozom a rádiózással. De ez még messze van.

Csikós Attila

Hírünk a tét

A közelgő múzeumi világnapra készülődve szakmabeliek féltőn panaszolják: értékőrző kultúránk nemes hajlékai egyre inkább méltatlanul háttérbe szorulnak. Idén már csak a költségvetési támogatás — amelynek reálértékét az infláció amúgy is csökkenti — ötöd- vagy legjobb esetben negyedrésze használható fel kifejezetten múzeumi munkára, míg a többit a bér és egyéb fenntartási költségek emésztik fel. Ami pedig a látogatottságot illeti, a tavalyi — a nyolcvanas évtized átlagához képest — mintegy felére csökkent. De egyik esztendőről a másikra is jelentős az apadás. Míg 1991-ben még 12 millióan fordultak meg múzeumainkban, képtárainkban, tárlatokon és a különböző gyűjteményekben, addig tavaly már csak tízmillióan. A visszaesés a külföldi látogatóknál, valamint a különböző gyermek- és ifjúsági korosztályoknál a legjelentősebb. A tapasztalatok szerint az iskolások főként a közlekedési költségek drágulása miatt jutnak el a korábbinál jóval kevesebbszer a múzeumokba. Köztudott, hogy Nyugat-Európa országainak többségében nem jellemző a látogatottság visszaesése. Például Ausztriában járva feltűnő, hogy a múzeumok teli vannak gyerekekkel és nyugdíjasokkal. Itthon pedig arról beszélnek, hogy annak is örüljünk, ha az idén a visszaesés helyett majd stagnálást tapasztalunk. Úgy gondolom, ez a helyzetkép különösen nyugtalanító, ha arra gondolunk, hogy jövőre Budapest lesz Európa kulturális fővárosa, utána pedig a világkiállítás és a honfoglalás 1100. évfordulójának ünnepségsorozata vonz az átlagosnál több látogatót hazánkba. Alkalom nyílna tehát arra, hogy értékeinkből minél többet fölmutassunk. Mivel nincsenek tengerpartjaink és síparadicsomaink, sajátos, versenyképes vonzerőnk a kultúránk lehet. Persze csak akkor, ha értékeinket méltó módon tárjuk a világ elé. Zenei és színházi teljesítményeink mellett múzeumainknak is jelentős szerep juthat Magyarország jó hírének gyarapításá–ban. Ennek fényében még inkább érthetetlen a szűkmarkú állami támogatás. Mert már rég nem „csak" a kultúra a tét...

Bányai János

Harapós nő

Jó film annak, aki szereti a sok vér látványát. Jó film annak, aki szereti a horrort, aki szereti a maffiatörténeteket. Jó film annak, aki szereti a vámpírsztorikat. Ám legfőképp annak fog tetszeni *John Landis* legújabb fricskája, a *Harapós nő* (Innocent Blood az eredeti címe), aki mindezek mellett értékelni tudja a paródiát. Mert másnak nemigen fogható fel a napjaink Pittsburghjében, annak is elképzelt alvilágában játszódó vámpírtörténet, melyben egy rejtélyes, szépséges fiatal lány — sajna, vámpír — olasz maffiózók között szedi áldozatait. Igen ám, de a maffiafőnök felkel a boncolóasztalról, s immáron vámpírként megerősödve folytatni kívánja előző életét a hatalom megragadásának egyre könnyebbé váló útján. S őt csak egyvalaki állíthatja meg, akitől a ragályos vámpírkórt elkapta: a Harapós nő. A rendező tudatosan építkezik a régebbi horror-, vámpír-, maffiafilmek ötleteiből, a mára már sablonossá váló, egykoron eredeti megoldásokból *A keresztapától* a *Rémálom az Elm utcában* sorozatig. Még a híres magyar származású amerikai fővámpír, *Lugosi Béla* is feltűnik néhány korábbi filmjéből. A *Nikita* című alkotásból ismertté vált, ma ügyeletes francia szexszimbólum, *Anne Parillaud* hihetően játssza el a hihetetlent, vámpíros és nőies csábereje azonban kevés lehet annak, aki csupán egy jó kis cselekménydús másfél órára akar beülni a moziba. Ahhoz, hogy ezt a véres komédiát valóban élvezni is tudja, e műfajok imádata és korábbi filmjeinek ismerete is szükségeltetik. (InterCom)

(falus)

Mértani ruhában

A Gerzson Pál vallomása Szigligetről című kiállítás május 16-ig látható a Vigadó Galériában.

Gerzson Pál a festészet egyik iránya, egyik lehetősége. Kiemel, nagyít, különös motívumokkal általánosít. Forrása évtizedek óta *Szigliget*. Már Berzsenyi Dániel fölfedezte a maga költői nyomvonalán Keszthely térségének „telkeit", Gerzson Pál Szigliget varázsában él. A táj erővonalait hangsúlyozza, megelégszik a sűrű jelekkel, nem bíbelődik az ábrázolással. Ő nem. Ezt a föladatot másra bízza. A maga választotta festői gyakorlattal idézi víz, hegy, felhőzet tündérjátékait, ezen együtthatók szüntelen változását a maga örök változatlanságában. Öböl, fa, nádas fölveszi színes, *mértani ruháját* a maga integrált alakjában, és röptézni kezd a számtalan fecske.

A Balaton egyik szíve a frakk fehér-fekete pompájába öltözött madár, elegáns és hajlékony szárnyalás. A tó két gyújtópontja *Tihany* és *Szigliget*. Tihany fecskéit *Illyés Gyula* és *Szabó Lőrinc* gyűjtötte versbe. Szigliget fecskéit *Gerzson Pál idézi a festészet törvényei szerint*. Az 1991-ben befejezett, kilenc részre osztott *Fecskék* sorozata figyelemre méltó teljesítménye. Arra kötelezi, hogy Csontváry famotívumát, Egry balatoni kozmikus látomásait ott folytassa, ahol ők abbahagyták.

L. M.

Szegedi visszavártak

Szegeden június 7-ig várja a látogatóit az a tegnap megnyílt tárlat, mely a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola tanárainak és egykori hallgatóinak festményeit, szobrait mutatja be a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály úti kiállítótermében. A Kálvária Galériában (Dr. Boross J. u. 27.) május 30-ig tekinthető meg tizenkét temesvári képzőművész közös kiállítása.

A szegedi Juhász Gyula főiskola 120 esztendős. Ebből az alkalomból közös kiállításra hívta meg az intézmény tanárait és egykori hallgatóit Aranyi Sándor festőművész, tanszékvezető tanár. Meglepően sokan küldtek be képet és plasztikát, minden nemzedék Kopasz Mártától Novák Andrásig, Puha Ferencig. A művek az ország minden részéből érkeztek annak tanúbizonyságául, hogy a főiskola az évek során a magyar képzőművészet tekintélyes műhelye lett, nemcsak művészeket nevelt, hanem palléroza vizuális kultúránkat. Több stíluseszmény testesül azzal a közös igénnyel, mely a belső szigor jegyében az érték optimumára törekszik. A magas átlag egyik reprezentáns festménye Lóránt János Fogás című képe, ahol a nagyított hal társul a halfejű horgász alakjához, igazolva, hogy a szemléleti mélység nem nélkülözheti a szellemességet.

•

A művészet jó irányt mutat a politikának. Egyenrangúságot és együttműködést jelez azzal, hogy nemes szándékkal, megegyezően jó esztétikai erőnléttel érzékelteti a Temesváron alkotó magyar és román képzőművészek teljesítményét. Ennek jegyében Jecza Péter, Kelemen István, Szakács Béla és Notiu Romul, Vreme Leon, Popa Gabriel és mások egy város, egy táj emelkedő képi kondícióit érzékeltették az új művek sorozatával.

(losonci)

Tárlatunk

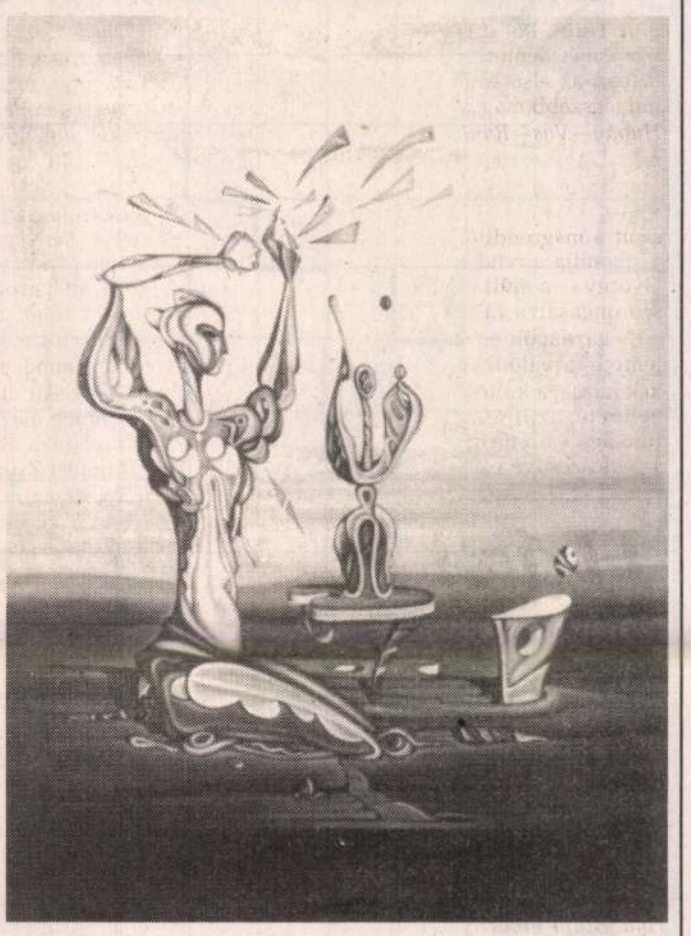

Guti Soma: Kezdet

Lendületes sokféleség

Siklós Csaba országgyűlési képviselő nyitotta meg azt a bemutatót a Közlekedési Múzeumban (Városliget krt. 11.), mely május 31-ig látható. A tárlatot létrejöttében támogatta a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, a Közoktatási és Művelődési Minisztérium, a Közlekedési Múzeum és a Malév Rt. Közreműködik az ART Fórum tanácskozásán több magyar és külföldi művészettörténész mellett Marosi Ilona, aki immár másodszor szervezte ezt a nemzetközi tárlatot tavaly és az idén is. A kiállítást Kratochwill Mimi művészettörténész rendezte.

Stílusos, hogy a lendületet, a mozgást, a szárnyalást idéző festményeknek, szobroknak a Közlekedési Múzeum ad otthont. Életképes a kezdeményezés, hiszen tavaly 18 ország 110 alkotással jelentkezett, idén már 32 ország 161 műtárggyal. E speciálisnak hirdetett téma is eleve egyetemes, hiszen belső fölismeréseket is ábrázol, értelmez, nemcsak fizikai helyváltoztatást, miközben érzékelteti korunk fő képzőművészeti törekvéseit.

Minden élőképes és értékkel igazolt elképzelés előtt nyitott a kapu, a reális és groteszk, az expresszív és lírai elemek, a kinetikus művek és hagyományos fogalmazások nemes párbeszédet folytatnak, miközben sajátos irányt kutatnak. Más-más kódjukkal, hőfokukkal, rendszerükkel összhangot teremtenek, hiszen együtt hordozzák a századvég-ezredelő univerzális teljességét a különös szépség prognózisában.

Meghatározó a magyar anyag. Minden korosztály és valahány irányzat, műfaj képviselteti magát: gobelin, festmény, érem, grafika, szobor. *Aknay János* szűkszavúsága, *Nádler Tibor* merészsége, *Garabuczy Ágnes* ízlése, *Paizs László* újító ereje, *Fóth Ernő* szigorú minősége különösen szembetűnő a jó és magas mércét ostromló átlagban is.

Amiben rokon a nemzetközi mezőny szemlélete, az az, hogy a nemzeti hagyományokhoz fölzárkózik egy nemzedék, s a minőségi elvet kiegészíti új technikai elemekkel. Örvendetes, hogy osztrák, angol, chilei, japán, német, olasz alkotók mellett sok külföldi magyar is érkezett új művekkel különböző országokból. Ukrajnából üdvözölhetjük *Réti György, Pálfy István, Tóth Lajos, Kolozsvári László, Ambrus Iván, Hidi Endre, Benkő György, Veres Péter, Magyar Sándor* alkotásait, de számottevő eredményeket vonultat föl Dániából *Rozsnyai Béla*, Franciaországból *Velkey Gyöngyvér*, Finnországból *Makovecz Anna*, Kis-Jugoszláviából *Szajkó István*, Németországból *Markos András*, Romániából *Zsombor Bálint, Lugossy Edit, Molnár Dénes, Tőrös Gábor*, Szlovákiából *Lepő Zoltán*.

Az összkép nyitott és tág látóhatárt jelez — a művészet alkotó békéjét, holnapot építő baráti együttműködését. Remélhetően a Dinamikus Kompozíciók budapesti nemzetközi kiállítása állandósulni fog a továbbiakban a nemes szándékok értékteremtő cseréje jegyében.

Losonci Miklós

Az irodalom mindenese

Illés Lajos 70 éves fiatal. Mosolya olyan, mint amilyennek sok évtizede megismertem. Ma is olyan őszinte érdeklődés, figyelem él benne a világ dolgai iránt, mint hajdan Pápán, a tanítóképzőben s Szegeden, az egyetem padjaiban. Van mire emlékeznie. Ha csak arra gondolok, hogy annyiszor került bizalmi funkcióba, ahányszor leváltották, elbocsátották. Pedig mindig teljes hittel és szenvedéllyel vetette bele magát a munkába.

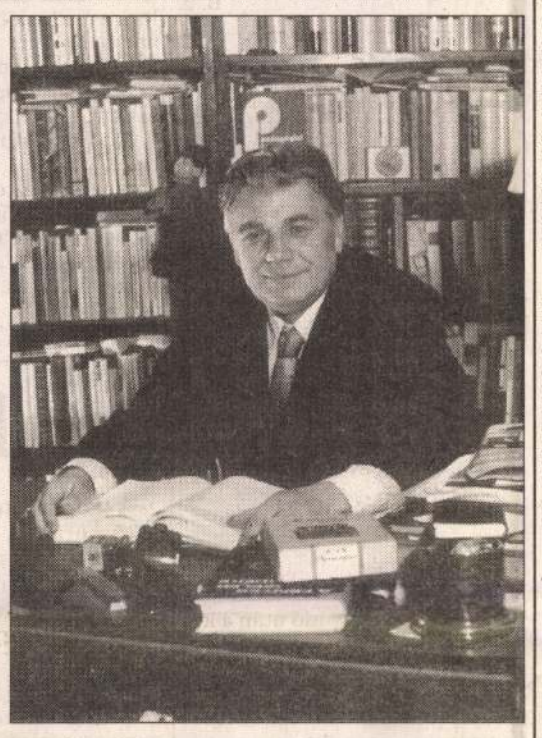

— Hogyan kezdődött ez a mindenre figyelni tudó nyitottság? — kérdeztem Illés Lajost.

— Többszörösen hátrányos helyzetből indultam; a létezésért, a tudásért egyszerre kellett küzdenem. De érdekelt minden, ami Pápán történt. Itt hallgathattam 1941 őszén Németh Lászlót, Karácsony Sándort a Kollégium Képzőtársaságának díszülésén. De emellett foglalkoztam mindennel, biológiával, zenével, képzőművészettel.

— Mi vitt mégis az irodalom felé, noha kifejezetten pedagógusnak készültél Szegeden?

— Az egyetem szelleme és feledhetetlen nagy példaképek ösztönzése, *Sík Sándor* és *Bálint Sándor* hatása. Mint mindenki, én is versekkel kezdtem, de érdekelt a néprajz is. Bálint Sándor mutatott be a Dugonics Társaságban. Kritikáimat, verseimet a *Dél-Magyarország* és a *Tiszatáj* közölte. De nem maradtam hűtlen a pedagógiához, sőt a népi kollégiumi mozgalomba bekapcsolódva *Mérei Ferenc* szellemi közelségében és intézetében nagy teret kaptam elméleti és gyakorlati művelésére.

— De a Nékoszt felszámolták, s legközelebb, emlékszem, egy tankönyvbe kértél tőlem írást...

— Igen, mert az idő tájt pedagógiai kérdések mellett tankönyvkiadásba is belekóstoltam egészen addig, amíg *Darvas József* segítségével a Csillag szerkesztőségébe be nem kerültem. Nehéz időkben próbálkoztunk az irodalmiértékmentéssel. Innen vezetett az utam az Irodalmi Újsághoz, részt vettem az utolsó szám szerkesztésében, amelyet 1956. október forradalmas pillanatában a nyomdában *Gelléri Andrással* szerkesztettünk végső formába. Az természetes, hogy ezután állás nélkül maradtam. Utam a Gyáli úti általános iskola katedrájára vezetett.

— Mégis fontos feladatot kaptál 1960-ban az Új Írás megszervezésében...

— Szép és feledhetetlen korszaka ez életemnek, mert ez a lap fontos szerepet töltött be az irodalmi élet kiteljesítésében. Amikor 1964 tavaszán leváltottak Lengyel József és Weöres Sándor közlése okán vagy ürügyén, a könyvkiadás foglalkoztatott, ugyanezzel a szellemi elkötelezettséggel.

— A drámai próbatételek szellemi haszonnal is jártak?

— A küzdelmek iskoláztak, és most visszanézve látom: szemléletem formálói lettek. Nagy egyéniségekkel ismerkedtem meg, ezt próbáltam emlékrajzokban, esszékben megfogalmazni. Van egy újabb kész, megszerkesztett kéziratom a 60-as évek magyar irodalmáról, nagy íróiról, *Illyésről, Veres Péterről, Lengyel Józsefről, Pilinszkyről, Rónay Györgyről* és másokról, ha lesz rá kiadó, bármikor az olvasók kezébe kerülhet.

I. J.

Jelmezezredes

A magyar művészvilág nesztora, az Operaház nagy alkotógárdájának *(Oláh, Tóth, Nádasdy, Fülöp)* tagja, *Márk Tivadar* 85 éves. Az operaházi köszöntés előtti napon budai Duna-parti lakásában beszélgettünk.

● Mikor és hogy kezdődött a legendás 43 év az Operaházban?

— Elég keservesen, 1934-ben. Az Iparművészeti Főiskola elvégzése után munkanélküli voltam. Szerencsére Tüdős Klárának, a női műhely akkori fejének szüksége volt rajzolóra. A nagy tekintélyű Oláh Gusztáv és a főiskolán előttem végzett Fülöp Zoltán ügyesnek találtak, kineveztek jelmeztárosnak. Tervezőként három év múlva debütáltam az „Atyuska"-(*Iszaj Dobroven* orosz származású karmester — szerk.) féle Hovanscsinában.

● Hányadik terve ez itt az asztalon?

— Meg nem mondom. Azt tudom, hogy a Széchényi Könyvtár színházi részlegében 6000 jelmeztervemet őrzik. Egy részüket tavaly kiállításon sokan látták a Bajor Gizi Múzeumban. A hatezres szám persze naponta nő. Ezeket a terveket például itt a debreceni *Manon Lescaut*-hoz készítem. Nemrég Kolozsvár tisztelt meg munkával (Simon Boccanegra), júliusban Fertőrákoson *A varázsfuvolát* adják elő a jelmezeimben. Igazán meghat, hogy többfelé kellek még, holott mostanában az úgynevezett formabontás a divat, amely gyakran egyszerűen formarontás. Gyakran meg ízléstelenség.

● Jól hallottam, hogy nemcsak tervez, hanem könyvet is fordít, mégpedig flamand nyelvből?

— Jól hallotta. A *Zestien en zo...* (szabadon: *Tinédzserek és társaik...*") című neveléstani könyvet fordítottam. A Tudományos Akadémia jelenteti meg. Flamandtudásomat az első világháború utáni holland gyermeksegítő akciónak, deventeri éveimnek köszönhetem. Azóta persze továbbfejlesztettem.

Márk Tivadar olyan *örökös tag*, aki nélkül az Operaházat szinte nehéz elképzelni. Életének kilencedik évtizedében olyan tevékeny, mint a harmadikban volt. Egészsége azzal biztat, hogy a tizedikben is az lesz.

Rajk András

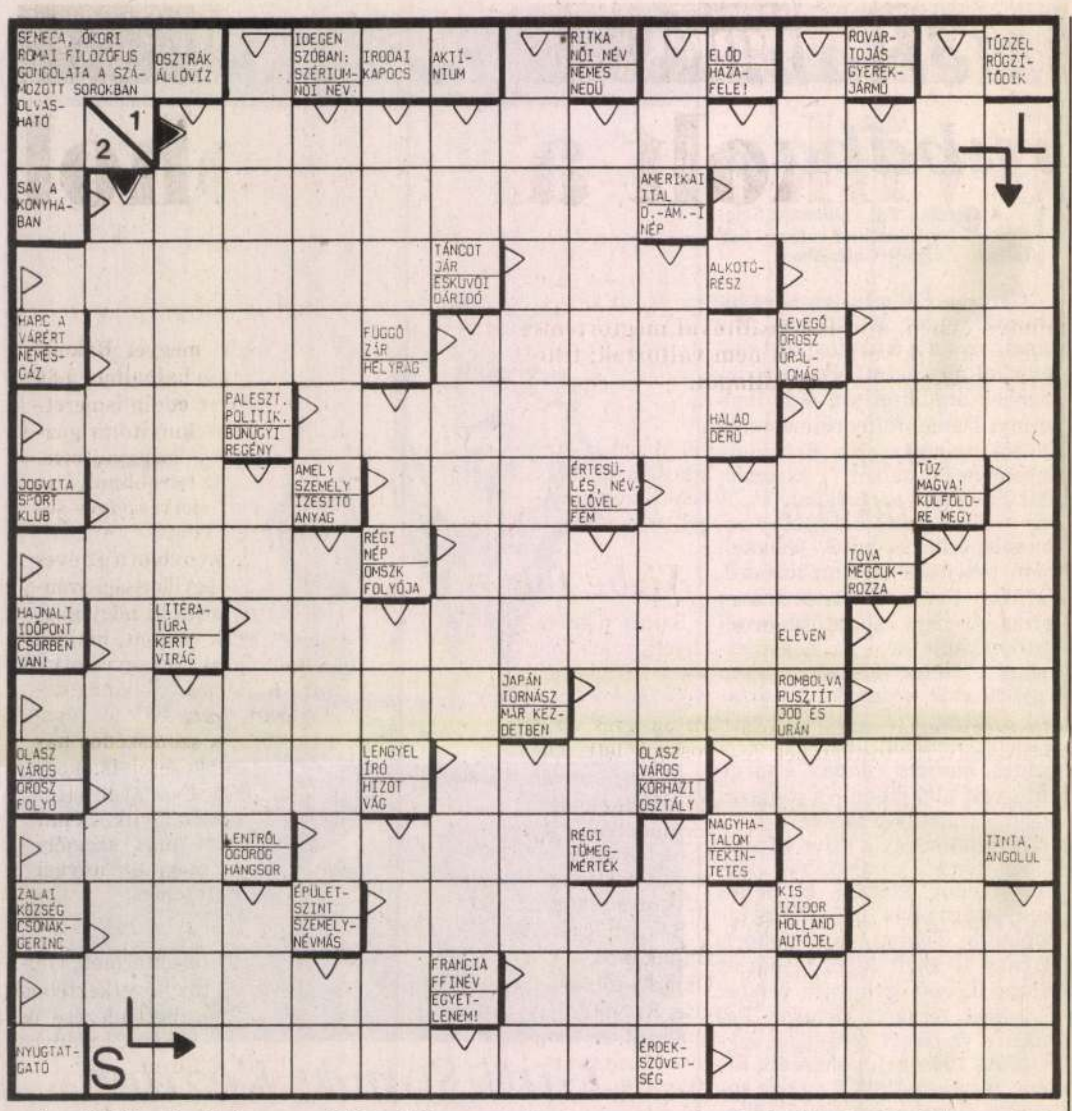

Az előző heti rejtvény megfejtése: Nincs egy törvény sem, mely mindenkinek eléggé kedvező. A Classic sorozat A florentin kalap (rendezte: R. Clair) videókazettáját nyerte: Kálmán László, Budapest XIII., Kassák L. u. 76.; Kovács István, Zirc, Kossuth u. 63/A.; Pocsai M. Attila, Cegléd, Jászberényi u. 6. Mindannyian megkapják a Rejtvényfejtő miniszótár két-két kötetét is.

E heti rejtvényünk beküldési határideje: május 21. Címünk: 1251 Budapest, Pf. 64. Kérjük, megfejtéseiket nyílt levelezőlapon adják postára.

Sakk

Együtthatás

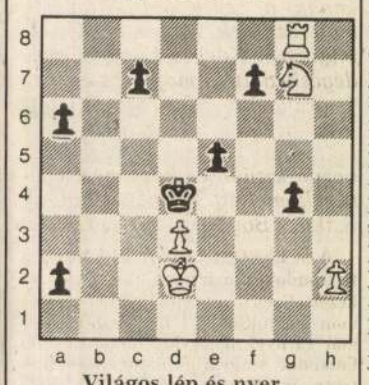

Világos lép és nyer.

Szórakoztató feladat. Sötét vezéravatással fenyeget a1-en, és négy lépésben kell ezt megakadályoznia világosnak. A lényeg: külön a huszárral, külön a bástyával nem megy. A huszár és bástya együttműködése, együtthatása kell a sikerhez.

A május 9-i számunkban megjelent feladat megoldása:

Világos — Ke3, Ba2, Fg7, Ha5, gy.: g2. Sötét — Kc5, Hh1, gy.: f2 h6 3. (Világos lép és nyer.)

1. Fd4† Kd5 2. Ke2 3. Ba1 f1V†! 4. Kxf1 Kxd4 5. g4 Hg3† 6. Kg2 h1V† 7. Kxg3!!, s világos nyert, mert a következő lépésben elvész a fekete vezér. (A. Gurevics—G. Kaszparjan, 1985.)

Ozsváth

VÁSÁRNAPTÁR

A rövidítések jelentése: oák = országos állat- és kirakóvásár, ok = országos kirakóvásár, bv = búcsúvásár, oá = országos állatvásár, av = autóvásár.

Május 17.: Mezőkövesd, Szécsény — **oák,** Szil — **ok,** Rábasebes — **bv. Május 18.:** Sümeg — **ok.**

Május 19.: Biharkeresztes, Veszprémvarsány — **oák,** Zalalövő — **ok. Május 20.:** Edelény — **oák.**

Május 21.: Újkér — **bv.**

Május 22.: Jászberény, Romhány, Sárdbogárd, Sárszentmihály — **oák,** Pécs — **oá,** Balatonkiliti, Debrecen, Pécs — **av.**

Május 23.: Abony, Dunaföldvár, Kiskunfélegyháza, Kunmadaras, Nagykőrös, Tiszabercel, Vecsés — **oák,** Szeged-Kiskundorozsma — **ok,** Pécs — **oá,** Onod — **bv,** Békéscsaba, Debrecen, Győr, Hódmezővásárhely, Kaposvár, Miskolc, Nyíregyháza, Pécs Pásztó, Szeged, Szolnok, Túrkeve — **av. Május 24.:** Bélapátfalva, Fehérgyarmat, Kapuvár — **oák. Május 25.:** Balkán, Hatvan — **oák.**

● Az allergiát okozó virágpor viszonylag kevés már szerencsére a levegőben. A fák közül még a kőris, a platán és a tölgy virágpora okozhat kellemetlenséget az érzékenyeknek; néhány gyomnövény pedig most kezd virágzani. De ezeknél sokkal fenyegetőbb a pollenallergiások szempontjából a különböző fűfélék rendkívül agresszív virágpora.

Akaratos turmix

Sorolni is lehetetlen, hányszor tette már próbára akaratere-jét az ember. Csodának minősíthető teljesítmény az ősember vadászsikere, a maratoni futó szívóssága, a Himalája megmá-szása és még sok minden más. Akadnak, akik az orvosok tudományával dacolva a halál küszöbéről térnek vissza a teljes életbe, másokat azonban túlhajtanak, ezért olykor már gyermekkorban elveszítik küzdőkedvüket. A Vasárnapi Turmix ma délelőtt interjúk, riportok segítségével többek között azt kutatja: mit is jelent az akaraterő.

Ezúttal nem stúdióból, hanem a Rekord áruházból jelentkezik a tévéműsor. *Lukács Sándor* arról beszél majd, mi mindenre van szüksége a színésznek egy-egy különlegesen nehéz szerep eljátszásához. *Hegedűs Csaba* — emlékezhetünk rá — súlyos balesetet szenvedett, és bár lemondtak róla, ő mégis bebizonyította: a sportolóval nem bánik el könnyen a sors. Küzdelmeiről, pályájáról, kiadójáról vall sokak egykori kedvence, a Kaliforniában élő *Laux József*. A pszichológus *Vekerdi Tamás* arról igyekszik ezen a délelőttön meggyőzni a szülőket, hogy ne vegyék el túl sok megterhelő különórával gyermekeiktől a gyerekkort.

Gorbói Tamás szerkesztő itáliai utazásra is meghívja a nézőket. Csodálatos tájakra látogathatunk a film segítségével, olasz ízekkel ismerkedhetünk meg a Vasárnapi konyhában, s találkozhatunk *Détári Lajossal*, aki vendégként Anconában futballozik. A Turmix műsorvezetője *Endrei Judit*, illetve *Dombóvári Gábor* lesz.

-f. á.-

Rádió, tévé — ma

KOSSUTH RÁDIÓ 6.00: Vasárnapi Újság. 8.25: Édes anyanyelvünk (ism.). 8.30: Magyar táncok. 9.05: Világóra. 10.05 Istentisztelet közvetítése. 11.05: Gondolat—jel. 12.20: Harminc perc alatt a Föld körül. 12.50: Vasárnapi gondolatok. 13.05: Énekeljük együtt! 13.15: A szülőföld muzsikája. 14.05: Szonda. 14.35: Kodály: Háry János — szvit. 15.05: Magyarországról jövök. 16.10: Művészlemezek. 17.05: Kilátó. 18.20: Örökzöld operettdallamok. 19.40: Színes népi muzsika. 20.05: Zenearchívum. 21.05: A nagy utazás. Epizódok Jorge Semprun regényéből. 22.20: Várjon Dénes zongorázik. 23.45: Toronyzene.

PETŐFI RÁDIÓ 6.03: Bulvár Magazin. 8.05: Pinocchio. Collodi meséje. 8.55: Muzsikáló természet. 9.03: Gospelmagazin. 10.00: Neveletlenek. 11.06: Vasárnapi koktél. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.10: Szívrádió. 14.00: Táskarádió. 15.03: Látogatás a múltunkban. 16.00: Poptarisznya. 20.00: Maradok tisztelettel... 20.50: Magyarán szólva. 21.10: Egy éj Velencében. Johann Strauss operettje. 22.44: Dzsessz.

BARTÓK RÁDIÓ 6.03: Népszerű muzsika — korán kelőknek! 9.05: Orgonamuzsika. 10.05: Új Zenei Újság. 10.50: Tilinkó együttes felvételeiből. 11.05: Európa hangversenytermeiből. 12.45: Kórusok. 13.00: Hangok és visszhangok. 13.10: Új kompaktlemezeinkből. 14.05: Jubilate Deo! 15.00: Zenekari muzsika. 16.05: Társalgó (ism.). 16.55: Muzsikáló természet. 17.00: Bach-kantáták. 18.05: Ettore Bastianini, a közönség kedvence. 19.00: Szemle (ism.). 19.35: Schubert: H-dúr szónáta. 20.05: Hangverseny különlegességek. 21.22: Tetten ért szavak (ism.). 21.37: Régi magyar muzsika. 22.05: Madách Imre. Az ember tragédiája. 0.52: Világhírű zenekarok felvételeiből.

TV 1 6.40: Falutévé Magazin. 7.25: Boldi, bolygónk fia. Francia rajzfilmsorozat. XIII/12. 7.55: A Biblia üzenete. 8.05: Közjáték. 8.10: Muzzy in Gondoland. XX/19. 8.15: This is the Way. XX/19. 8.35: Vasárnapi turmix. 11.05: Hazanéző. 11.50: Zenebutik — Zenehíd. 12.50: Képújság. 12.55: Csendül a nóta. 13.25: Aida Budapesten. 14.00: Arthur C. Clarke titokzatos világa. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. XIII/5. 14.25: Hypobank Wien—Vasas-Dreher női kézilabda BEK-döntő visszavágó mérkőzés. 15.50: Üssön a hasára! 16.30: Az Arany Könyvklub ajánlja! 16.35: Örömhír. 17.00: Walt Disney bemutatja. 18.45: Szerencsekerék. 19.20: A HÉT. 20.00: Híradó. 20.20: Telesport. 20.25 Góóól... 21.00: Járdányi Pál. Szonatina fuvolára és zongorára. 21.10: Sampon. Amerikai film. 23.05: Közjáték. 23.10: XX. századi portrék.

TV 2 7.00: Napra-forgó. 8.05: Gyerekeknek. 8.35: Telejáték. 8.50: Falusi iskola. 9.15: Fityfiritty. Német magazinműsor gyerekeknek. 9.45: Elektor kalandor. 9.50: „Gondoskodni kegyeskedjék." (ism.). 10.20: Nem ez a világ vége. Angol film. II/2. 10.55: MTK—Ferencváros NB I-es bajnoki labdarúgó-mérkőzés. 13.00. Nótaszó a Szeged vendéglőből. 13.15: Gazdaképző. 13.45 SOrSok. 14.25: Kárpótlás és privatizáció. 14.50: „Mily kedves a Te hajlékod." 15.20: Nézze meg az ember! 15.25: Harold Lloyd. A harmadik zseni. Angol portréfilm. II/2. 16.25: Tipplista. 16.35: ...és még egymillió lépés. XVIII/4. (ism.) 17.35: Delta. 18.00: Körzeti tévéstúdiók műsora. 18.43: Gyerekeknek. Vízipók, csodapók. 18.55: Família Kft. 79. 19.30: Fél lábbal a paradicsomban. Olasz film. 21.20: Telesport. 21.50: Geopolis. 22.35: Brahms és Detmold. Német zenés rövidfilm. 23.05: Derrick. Német bűnügyi tévéfilmsorozat.

Nemzetek Háza

Missziós élmények

A Nemzetek Háza, a Nemzetek Közötti Baráti Társaságok Szövetsége (1071 Budapest, Városligeti fasor 45. Telefon: 142-6950) jövő heti programja:

A BUDAPESTI MAGYAR—ÉSZT TÁRSASÁG május 17-én (hétfőn) este 6 órakor tartja évi rendes közgyűlését.

A HUNYADI JÁNOS MAGYAR—ROMÁN KÓR május 17-én (hétfőn) délután fél 6 órakor összejövetelt tart. Téma: Ismerkedés a gyulai Magyar—Román Baráti Társasággal.

A MAGYAR—BOLGÁR BARÁTI TÁRSASÁG május 18-án (kedden) délután fél 6 órakor kezdődő összejövetelén Végh Alpár Sándor vetítettképes előadást tart A Balkán Kolumbusza — Kánitz Félix utazásai a Balkánon címmel.

A MAGYAR—FILIPPIN BARÁTI TÁRSASÁG május 19-én (szerdán) délután fél 6 órakor kezdődő találkozóján páter Halász Lajos tart diavetítéssel illusztrált beszámolót a Fülöp-szigeteki Mindanaón végzett 39 esztendős missziós munkájáról.

A MAGYAR—KÍNAI BARÁTI TÁRSASÁG GASZTRONÓMIA TAGOZATA május 20-án (csütörtökön) délután fél 6 órakor kezdődő rendezvényén Kenéz Pál tart előadást a kínai ételek és hozzávalóinak kiválasztásáról és előkészítéséről.

A BRAZIL—MAGYAR TÁRSASKÖR május 20-án (csütörtökön) fél 6 órai kezdettel tartja klubdélutánját az ELTE Bölcsészettudományi Kar Bp. VIII., Múzeum krt. 4. sz. alatti C épületében. A klubdélután része a Portugál Köztársaság nagykövetsége, a Magyar—Portugál Társaság, az ELTE Bölcsészettudományi Kar portugál tanszékének szervezésében megrendezendő tudományos napok kiállításának, előadásainak. Ezen a brazil-portugál nyelvű klubdélutánon dr. Pál Ferenc, az ELTE portugál tanszékének adjunktusa ad tájékoztatást a brazil irodalom gyökereiről.

Élettársunk, az allergia

Torokszorító lovaglás

Egyre többen lovagolnak, ki sportból, ki hobbiból, ki pedig azért, mert szereti az állatokat — mondja dr. Mohácsi Edit, a János Kórház allergológusa. Ezzel a divattal újfajta allergia tűnt fel, főleg az utóbbi esztendőkben. Ugyanis az állatihámsejt-érzékenységet nemcsak a kutya, a macska, a tengerimalac bőrétől és szőrétől kaphatják el az erre hajlamosak, hanem lótól is. Lovaglás után — amennyiben többször előfordul köhögés, torokkaparás —, azonnal szakorvoshoz kell fordulni, aki meg tudja ma már állapítani, hogy a lószőr, a hámsejt vagy más az oka a tünetnek. Sajnos, ha bebizonyosodik, hogy a lószőr okozza az allergiát, akkor a lovaglást végleg abba kell hagyni, főleg a gyermekeknek, mert náluk súlyos asztma is kialakulhat.

— Ez azt jelenti, hogy nem gyógyítható az érzékenység?

— Lényegesen csökkenthetők a betegnél a panaszok, de sajnos az allergiás beteget a tudomány mai állása szerint véglegesen még nem tudjuk meggyógyítani. Viszont mindtöbbféle kezelési eljárás és módszer áll rendelkezésünkre. Hazánkban hozzájuthatnak a rászorulók különböző hatásos készítményekhez, gyógyszerekhez és a kezelés is ugyanolyan, mint a világon bárhol.

— Általában azonosak az okok és a tünetek?

— Nincs két egyforma allergiás betegség, vagyis mindenkit egyénileg kell kezelni, minden apró életmozzanat lényeges lehet az orvossal közösen kialakított terápiánál. A gyógyszerek, például az ismert antihisztaminok többnyire nyugtatószert is tartalmaznak, ezért gépkocsivezetők vagy magasban dolgozók ezeket nem is szedhetik.

— Végül is az allergia betegség?

— Sajnos igen, mégpedig krónikus kór, amellyel meg kell tanulni együtt élni. Fontos, hogy a betegek bízzanak orvosukban, ugyanis az érzékenység hullámzó, hol erősebb, hogy gyengébb. A szorongást, a súlyosabb depressziót enyhítheti az orvossal kialakított őszinte kontaktus.

Szigeti Emma

Madár-madár

Olvasom a VH-ban, hogy a franciaországi Provence-ban újabban automata madárijesztővel űzik el az éhes madarakat, legalábbis néhány farmer már áttért erre a csúcstechnikára, mely állítólag igen hatékony. A gépkocsi-akkumulátorról működtetett ember nagyságú figurák időnként hadonásznak, és riasztó hangokat hallatnak. Szóval pont úgy tesznek, mint az ember nagyságú, hús-vér emberek, akiket nem autóakkumulátorról működtetnek.

Mit mondjak, még madárijesztőben is ijesztő számomra ez a megoldás, lám, minden elgépiesedik, mindent áram mozgat, legközelebb már számítógépről vezérelt madárijesztőket vetnek be ott, a művelt Nyugaton, a komputer érzékeli majd, miféle madarak közlekednek, s ennek megfelelően irányítja a gépezetet. Kis madárnak, ha egyedül érkezik, elegendő egyetlen szolid hessentés, amennyiben rajokban, több hullámban támad, akkor már hevesebb gesztikulációra lesz szükség. Ha nagyobb madarak, tömegesen közelednek, hangban, mozdulatban mindent be kell vetni.

A madarak szemszögéből is elég elkeserítő lehet a helyzet a franciaországi Provence-ban, hisz előbb-utóbb az emberi elme valamennyi vívmányát bevetik majd ellenük, s nem marad más számukra, mint hogy elvándorolnak olyan vidékre, ahol még nem annyira fejlett a technika, nincs elegendő pénz a legmodernebb módszerekre, nos, igen, a pénzhiány a leghatékonyabb Cocomlista.

Szóval szegény madarak megindulnak majd Napkeletre, s valahol félúton egyszer csak találkoznak más éhes madarakkal, akik viszont tömegesen Napnyugatra tartanak, csak éppen a földön, mindenféle embercsempészek segedelmével. Meglehet, sejtelmük sincs róla, arrafelé miféle madárijesztőket működtetnek...

(münz)

Vasárnapi LOTTÓ

Kedden is nyerhetünk

Micsoda számok!

Természetesen az ötös lottón makacsul újra és újra jelentkező negyvenesekre gondolunk, melyek ugyanakkor tartósan távolmaradtak a hatos lottó legutóbbi tíz számsorsolásáról. Visszatekintve erre a különös sorozatra, a következőket mondhatjuk:

A 14. héten (a számsorsolást április 2-án tartották) a 47 és 48 szerepelt az ötösfogatban, egy hét elteltével a 47-es ismét fölbukkant, de már a 44-es és a 49-es társaságában. Azt gondolhatták a naiv szerencsejátékosok, hogy ezután a negyvenesek elvonulnak egy kis pihenőre. *Ennek éppen az ellenkezője történt!* A 16. héten a milliókat érő öt lottószám között ismét volt két negyvenes — a 42-es és a 43-as —, s ez a számpáros a lottózók legnagyobb meglepetésére visszatért a 19. héten is! Nem hiányoztak a negyvenesek a közbeeső húzásokon sem: a 17. héten a 47-es, a tizennyolcadikon pedig a 42-es került ki a lottógépből.

A 20. héten aztán már félbeszakadt ez a kísérteties sorozat.

Fölvetődik a kérdés: talán a negyvenesek végre visszatérnek a hatos lottó számsorsolásaira? Itt ugyanis már fél éve bottal üthetjük a nyomukat.

*

Május 24-én Balatonfüreden lesz a hatos lottó idei tizedik, máskülönben pedig 68-ik számsorsolása. Mielőtt tippjeinket fölsorolnánk, lássuk az előző húzás eredményeit:

Egyetlen győri lottózónak sikerült telitalálatot elérnie. Jutalma a húsz százalék jövedelemadó levonása után 11 millió 765 ezer 880 forint. 5+1-es nem volt, s így 2 millió 28 ezer 277 forint nyereményalapot a következő számsorsolásra vittek át, ami azt jelenti — ha egy öt plusz egy találatos szelvény lesz a második májusi sorsoláson, az akár 5 millió forintot is érhet!

A 38 darab öttalálatos értéke egyenként 80 064 forint. A négytalálatosokra (3135 db) ezúttal 1294 forintot, a háromtalálatosokra (59 398 db) 85—85 forintot fizetnek.

A 67. számhúzáson ismét hiányoztak a negyvenesek (immár öt hónapja pihennek, legutóbb az elmúlt év decemberében, az 57. húzáson szerepelt a 40-es, 43-as és 44-es). Feltehetően korábbi prognózisunk most valósul meg. A következő tippekre gondolunk: 7, 8, 10, 12, 16, 19, 20, 23, 26, 32, 37, 39, 40, 45. Egyes lottószámok helyett célszerűnek látszik azonban fölvenni esélynövelőnk szerencseszámai közé az ötöst, tizennégyest, a negyvenegyest. Olvasóinkra bízzuk ezeket a számcseréket. Bővítjük is a 15 megjátszásra kiválasztott számot huszonkettőre.

Vajon várható-e számismétlődés? S ha igen, akkor az erre inkább hajlamos kettesre és harmincnyolcasra essen a választásunk, vagy a tizenhármasra és huszonötösre? Mi az első két számra voksolunk! Alaptippjeinket így tovább kell módosítanunk, illetve az alábbi lottóvariációt alkalmazni, mely 15-nél több lottószámra épül. Esélynövelőnket a totózókban még helyenként megvásárolható *Plusz egy kis szerencse...* című könyvből vettük át.

1.	1	2	3	4	5	22	**11.**	3	7	10	17	20	22
2.	1	6	7	8	9	22	**12.**	3	8	13	14	19	22
3.	1	10	11	12	13	22	**13.**	3	9	12	15	18	22
4.	1	14	15	16	17	22	**14.**	4	6	12	17	19	22
5.	1	18	19	20	21	22	**15.**	4	7	13	16	18	22
6.	2	6	10	14	18	22	**16.**	4	8	10	15	21	22
7.	2	7	11	15	19	22	**17.**	4	9	11	14	20	22
8.	2	8	12	16	20	22	**18.**	5	6	13	15	20	22
9.	2	9	13	17	21	22	**19.**	5	7	12	14	21	22
10.	3	6	11	16	21	22	**20.**	5	8	11	17	18	22
							21.	5	9	10	15	19	22

A variáció többesélyes, a fix számot a 22-es helyére kell beírni. Ha ezt töröljük, az ötös lottóra alkalmas esélynövelőt kapunk. Ezt már a keddi telelottóhúzásra alkalmazhatjuk!

*

Telelottó-számsorsolás holnapután, kedden lesz. A nyitva tartó SZRT-kirendeltségeken hétfőn déli 12 óráig dobhatók be a szelvények.

Tippjeink a telelottó május 18-i húzására:

2, 15, 21, 29, 37, 54, 60, 71, 75, 81

A hatos lottó szelvényeit legkésőbb május 22-én, szombaton küldhetjük játékba.

*

Megtörtént a „Nem áprilisi tréfa" jelmondattal meghirdetett pályázat sorsolása. A nyertesek névsorát a totózókban tekinthetik meg az érdeklődők.

*

Újabb akciók indultak, s ezért érdemes összegyűjteni nyeretlen lottó- és bongószelvényeinket, sőt borítékos és Kabala sorsjegyeinket is! Amiről még nem írtunk: a *Borítékos szerencse jelmondattal meghirdetett ajándéksorsolásra 10 darab nyeretlen borítékos és 5 darab Kabala sorsjegyet kell zárt borítékban beküldeni* a LUTRI 1373 BUDAPEST, Pf. 496 címre. A borítékon a feladó neve és címe mellett szerepeltetni kell a pályázat jelmondatát is. A beküldési határidő: 1992. július 3. Július 5-én kisorsolnak 2 darab Toyota és 3 darab Peugeot típusú személygépkocit. *(x)*

Gerzson Pál

SZÍN - KÉP

A BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP hétvégi magazinja

Mondták...

Király B. Izabellát esetleg, ha Szálasi Ferenc tűrte volna meg pártjának soraiban. De ő is legfeljebb a gyepükre való menekülés idején. Vagy még valaki más: Rákosi, ha Király B. Izabella színt vált. Vagy esetleg még Kádár, de már a konszolidációja idején, azután semmiképpen. Marosánnal, Biszkuékkal mennie kellett volna Király B. Izabellának is. **(Végh Antal író)**

Amikor a kisgazdapárt köztársasági elnökké akarta jelölni (Habsburg Ottó — a szerk.), akkor ezt azért visszautasította. Úgyhogy azt hiszem, ő sem gondolja komolyan, és nyilván teljesen elképzelhetetlen volna egy mai szituációban, mai szomszédaink mellett, hogy egy Habsburg közjogi szerepet vállaljon a Magyar Köztársaságban. **(Niederhauser Emil történész)**

Békési tallózó

Olvasom, hogy a nemrég Budapesten rendezett Miss Universe '93 választás résztvevőinek nem egyszerűen szépnek, tökéletes mozgásúnak, s különféle ruhákban is impozáns megjelenésűnek kell lenniük ahhoz, hogy a megtisztelő címet elnyerjék, hanem húsz tesztkérdésre is válaszolniuk kellett, amit a zsűri szintén pontozott.

A kérdések egyike például ez volt: hogyan oldaná meg a román—magyar kérdést?

No persze nem árt, ha egy ifjú, szép hölgy némi diplomáciai érzékkel is rendelkezik és jártas a politikában, azonban fogalmam sincs, hogy egy tesztkérdésre adandó válaszban miként oldható meg ez a bonyolult és összetett politikai, történelmi probléma?

Joseph Heller világhírű regényének, a *Gold a mennybe megy*-nek a hőse jut eszembe, aki miután belefáradt azon igyekezetébe, hogy politikai karriert fusson be, az elnök egyik tanácsadójának kérdésére, miszerint hogyan oldható meg az amerikai—szovjet ellentét, rezignáltan és kissé gúnyosan úgy válaszolt, hogy össze kell gyűjteni az USA-ban a rossz embereket, illetve a SZU-ban a jó embereket, s a két csoportot ki kellene cserélnie a két országnak. Maga Gold lepődött meg a legjobban, amikor az elnöki tanácsadó lélekszakadva rohant az elnökhöz a „pompás" ötlettel, s egyben biztosan garantálta Goldnak a politikai karriert. **(Élet és Irodalom)**

Fürkésző

Hányan tudják vajon, hogy élt a múlt században egy Sárosi Gyula (családi nevén: Sárosy Lajos) nevű költő, aki Arany Trombita (teljes címe: Ponyvára került Arany Trombita) címmel a szabadságharcról szóló verses krónikát írt és adott ki 1849-ben? Nos ez a derék ember, akit a szabadságharc leverése után távollétében halálra ítéltek, Szarvason volt diák. A szájhagyomány szerint 1849 májusában a szarvasi templomban — a helybelieket lelkesítendő — felolvasta említett költeményét. (Nyilván csak részletekről lehetett szó, de a történet így is figyelmünkre méltó.)

„...ha dús kalásszal jő a sárguló nyár"

Fazekas Ferenc felvétele

Halló! Beszélgessünk!

— *Halló! Jó estét kívánok, Farkas Károlyné, Gyoma? Tóth Ibolya vagyok, a Békés Megyei Hírlap munkatársa. Miben zavartam meg?*

— Farkasné vagyok, jó estét kívánok. A Szomszédokat néztem, de tessék csak kérdezni. Miről van szó?

— *Egy kis beszélgetésre szeretném kérni, például arról, mivel telik a nyári szabadság, utaznak-e valahová, egyáltalán, szóba jöhet-e a nyaralás?*

— Pár hete, egy műtét után kerültem haza a kórházból, gondolhatja, mennyi a dolgom most az üzletben — merthogy 13 éve magánkereskedő vagyok, egy élelmiszerboltom van itt, Gyomán. Reggel háromnegyed öttől este hétig tartunk nyitva, közben rengeteget kell menni az áru után is. Egyszóval az idén nincs nyaralás, utazás, mint tavaly.

— *Akkor merre jártak?*

— Nagyon szép volt, Ciprus szigetén és Palma de Mallorcán voltunk a férjemmel.

— *Említette, hogy 13 éve vállalkozó. Gondolom, a szakmája is kereskedő. Nem bánta meg, hogy vállalkozásra adta a fejét?*

— Nem, egyáltalán nem. Igaz, nehéz kenyérkereset, egyre nehezebb például áruhoz jutni. Ajánlat az van, de hogy milyen árut és mennyiért kap meg az ember?

— *A kívülálló azt hinné, mi sem egyszerűbb ma ennél, hiszen lépten-nyomon kínálják a legkülönfélébb dolgokat.*

— Az igaz, mégis, higgye el, rengeteget kell utazni az áruért. Nem tudom, mi lehet az oka, gondolom, az, hogy a nagykerek is csődbe mennek, nincs hitelük, nem jutnak új áruhoz. És persze az sem mindegy, mennyiért tudom beszerezni, arra törekszem ugyanis, hogy jó minőséget, minél olcsóbban tudjak kínálni. Nincs pénzük az embereknek. De mindezzel együtt is, szép szakma az enyém, szeretem nagyon!

— *Jó munkát, jó egészséget kívánok hozzá!*

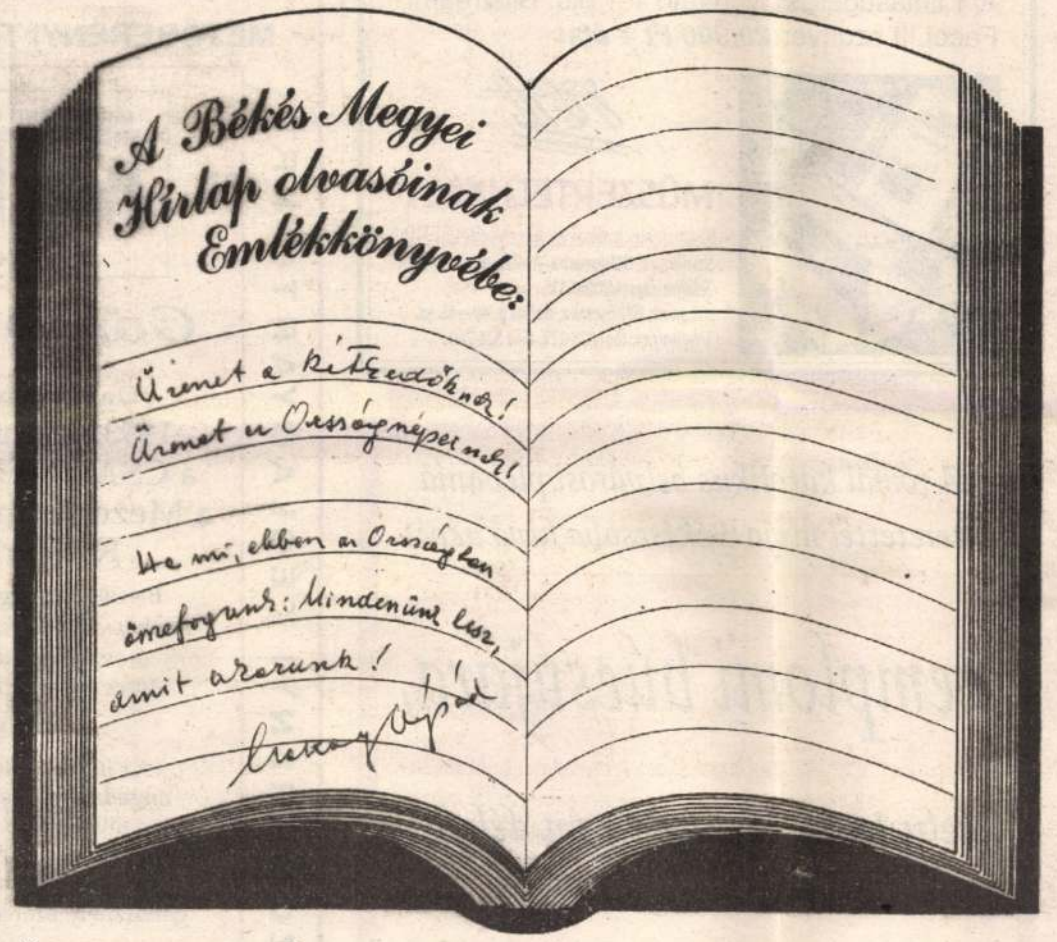

„Üzenet a kétkedőknek! Üzenet az ország népeinek!
Ha mi, ebben az országban összefogunk: mindenünk lesz, amit akarunk!"
Makay Árpád filmoperatőr írta lapunk emlékkönyvébe e sorokat, amikor a közelmúltban Gyulán járt. Makay Árpád a két világháború közötti időszak egyik legjelesebb filmoperatőre, e korszak legjobb filmjeit fotografálta — nevével a televízióban vetített Karády-sorozatban mostanában is találkozhattunk. 1948-ban emigrált, majd két és fél évvel ezelőtt visszatelepült Magyarországra

Száz éve ment el

Erkel Ferenc

Gyulán született, 1810. november 7-én, és száz esztendeje, 1893. június 15-én, Budapesten halt meg a XIX. század magyar zenéjének egyik legnagyobb mestere, Erkel Ferenc. Zeneszerző, karmester, zongoraművész, pegadógus. „A magyar zene története" című művében így mutatja be őt Falvy Zoltán:

Erkel Ferenc a XIX. századi magyar zenének egyik olyan vezető egyénisége volt, akinek a nevéhez nemcsak a Bánk bán és a Hunyadi László című operák fűződnek, hanem akinek a nevével minden kapcsolatban volt, ami a század magyar zenei közéletében történt...

Az Erkel családnak volt egy mindenese, aki utazás közben egy este Erkellel egyedül maradván énekelni kezdett... Erkel nagy meglepetéssel hallgatta „...Mindenesünk behunyt szemekkel dúdolt... Minden szakasz után hosszú szünetet tartott. Csodálkozva vettem észre, hogy a szünet nem zavarja a dal egységét, sőt rendkívül jellemző a magyar dal természetére nézve. Ez az est, az egyszerű paraszt mindenesnek a dala, fordulópontot képezett életemben. Éreznem kellett, hogy van magyar zene és hogy ez nagyon is nemzeties sajátsággal bír. Gyönyörű szép, csak művelni kellene... Néhány hónap múlva Kolozsvárra utaztam, ahol az öreg Brassai bácsinak elmondtam tapasztalatomat és véleményemet, aztán eljátszottam neki a dalt, ...azután buzdított, hogy neki írjak magyar zeneművet és én írtam egy magyar ábrándot, melyet kinyomtattunk és amely ezer példányban járta be a magyar hazát..."

Ez volt Erkel Ferenc egyik fiatalkori műve, a *Magyar Ábránd*.... 1838-tól kezdve ő volt a Nemzeti Színház első karmestere. Zeneszerzői tevékenységének fénykora egybeesett a reformkorral és az 1848-as szabadságharc idejével, de még a század második felében is sok zeneművet szerzett....Ő szerezte a magyar nemzet himnuszát (1844).

Erkel az operák számára elsősorban történelmi témákat választott. Az operák műhelymunkáiban sokat segítettek Erkelnek fiai, elsősorban Sándor és Gyula, sokszor a végső formákat ők fogalmazták meg... Az idősebb Ábrányi így emlékszik vissza a Hunyadi László bemutatójára: „... nem felejtem el soha a régi Nemzeti Színház nézőterének akkori képét, sem a kedélynek s lelkesedésnek azt az óriási felkavarodását, mely az első előadás után az egész városon erőt vett... Politikai és egyéb természetű cselszövényeknek már akkor is bőviben volt Magyarország, mint manapság. A közönség s a fiatalság akkor is jól ismerte a cselszövőket s azokat a helyeket, ahol a cselszövények szálait szokták fonni. Mikor az első felvonás végén először csendült fel a „Meghalt a cselszövő" kezdetű, s még ma is mindig felvillanyozó karének, elementáris tapsvihar tört ki... Nem is kellett már akkor valami különleges divináló tehetség megjósolni, hogy *Erkel Ferenc* ez operáján — kivált Magyarországon — soha nem fog kifogni az időnek örlő vasfoga..."

Fekete fehéren

Moszosz a pályán

Na most akkor kikapott az MSZOSZ, vagy sem? Szerda óta foglalkoztat a gondolat, amikor is a csabai focisták keserves küzdelemben egy nullra győztek a Nyíregyháza NB I-től búcsúzó csapata felett. Bizonyára kevesen értik miről töprengek, még kevesebben, mi köze lehet a szerdai meccs eredményének a társadalombiztosítási választásokhoz? Hogy az utóbbival kezdjem: semmi.

Arról van szó, hogy a nyíregyházi fiúk mezét az MSZOSZ jól ismert, kör alakú, nemzeti színű emblémája díszítette. Vagyis — mondjuk ki — a nyírségi fiúk a legnagyobb magyar szakszervezeti tömörülést reklámozták — nyilván jó pénzért. S, hogy nem eredménytelenül, arra jellemző, a második félidő közepe táján a mellettem ülő fiatalember boldogan kapott fejéhez: „Megvan! A Nagy Sanyiék emblémája virít a nyíregyháziak mezén."

Futball mezen alighanem az első volt ez a mostani. Jól okoskodhattak a moszoszos szakszervezeti polikusok: nyer a csapat vagy veszít, a szakszervezeti emblémát ezrek látják, ami nem hátrány, hiszen a választók gyakran az ismertségre szavaznak, nem pedig a programokra. Csakhogy mi van akkor, ha a szakszervezeti tömörülést reklámozó csapat mindig veszít? Vagy mi lesz akkor, ha megjelennek a pártjelvények is a mezeken? Mondjuk a tulipános, a szabad madaras, a szegfűs, a narancsos emblémák? És mi lesz akkor, ha teli zsebbel megjelenik az MSZMP képviselője, hogy na, fessék már fel azt a vörös csillagos pártjelvényt a trikókra!

Aztán, mi történik olyankor, ha egy KDNP-jelvénnyel futballozó focista szíve mondjuk fideszül dobog? A bíró helyzetébe már bele se merek gondolni. Fújjon, vagy ne fújjon, ha a tulipános játékos lesre szalad, vagy a tizenhatoson belül felvágja őt a szabadmadaras? Megannyi dilemma, embert próbáló helyzet.

Akárhogy is, szerdán az Előre-pályán új korszak kezdődött a magyar politikai küzdelemben.

ÁRPÁSI ZOLTÁN

Szorító

Magyar képzőművészek és iparművészek társasága

A tények

Új szakmai tagszervezettel gyarapodott a Magyarok Világszövetsége. Május 14—15-én Budapesten, a Kulturinnov zsúfolásig megtelt dísztermében a három régióból (Magyarország, Kárpát-medence, nyugati szórvány) meghívott képviselők első közgyűlése megalakította a művészek társaságát. A három recepciós asztalnál 178 alkotóember jelentkezett s adta le a munkásságáról kért dokumentációt (katalógusokat, reprodukciókat, videokazettákat, könyveket, monográfiákat stb.), ezen kívül mintegy ötven meghívott és kíváncsiskodó töltött több-kevesebb időt a munkálatokon. Szervezési gyarlóság folytán nagyon sok utólagos panasz érkezett, hogy nem kaptak meghívást (Békés megyéből például egyetlen művész sem jelentkezett), viszont többen nem jelentek meg, akikre pedig számítottunk. Gondolom idő és eredményesség kérdése. A mass media és a központi sajtó távol maradt. (Talán őket sem értesítették?!)

Keserű Katalin (a szellemi szövetkezések jelenidejéről) és Gerzson Pál (az előkészítő bizottság munkájáról) bevezetőjét követően alapszabályzat készült, majd háromszor tíztagú választmányt és háromszor négytagú elnökséget jelölt a közgyűlés. A társaság első elnöke: *Kő Pál szobrászművész.*

Miért és hogyan?

A zene és a képzőművészetek egyetemes érvényű nyelv- és jelrendszere nyújt-e valamilyen esélyt e nivelláló századforduló éveiben a nemzeti jellegnek?

Ez a társaság nem azonos törekvésű alkotók telepszerű érdekszövetsége. Tagjainak nem a stílusa nemzeti, hanem a sorsa. Akiknek a történelem, a politika, a társadalmi helyzet és a tudat nem engedte meg, hogy elfelejtkezzenek magyar mivoltukról, azok szeretnének tudni egymásról, vagy legalább egyfajta összetartozást érzékelni a társaság által. Amennyire széles ölelésűnek képzeltük el, annyira szelektívvé minősül majd az évek, a tárlatok, a rendezvények és az európai szellemi fejlemények során.

Első lépéseit bizalmatlanság és lelkesültség kíséri; utóbbi főként a Kárpát-medencei régió (felvidéki, a kárpátaljai, az erdélyi és a vajdasági) s részben (a szegényebb) nyugati szórvány küldöttei részéről.

S azt, amit az idegen környezetben fuldokló, lebegő vagy léggyökerekkel táplálkozó magyar művészeti életről, a művészek szervezeti kísérleteiről és alkotási körülményeiről a régiók, tehát a határainkon túli művészeti tájegységek vezérszónokai mondtak el, azt az Eurovisio és az Eurorádió összes csatornáin, igazi „európai csemegeként" közvetíthették volna világgá. Erdélyben, noha önálló művészeti szervezetet a Barabás Miklós Céh óta nem hozhattak létre, a művészek munkássága egészen az utóbbi évekig oly szervesen beépült a rejtett szálakkal összefűződő s működő magyar szellemi életbe, hogy csak most kezd tragikussá válni az egzisztenciális és lelki kiszolgáltatottság. A Csehszlovák Magyar Képzőművészek Társasága 1989-ben létesült, de ma már a 60 tagból csak 24 jelentkezik kiállításaikon. A vajdaságiaknak sohasem volt külön szervezetük, annál fontosabbak voltak a művésztelepek, mint például a nagybecskereki szövőtelep, vagy az 1952-ben alapított zentai művésztelep, mert csak így lehetett együtt... Kárpátalján egyszerűen nem tudnak festéket, ecsetet, vásznat beszerezni, mert nincs honnan és nincs miből. A nyugatiak pedig ma is abból a tudásból élnek, amit idevagy odahaza megszereztek; kicsi baj, hogy ebből viszont „megélni" ritkán lehet...

Egy ellentétes irányú, kettős áramlás révén a *magyar művészet — világjelenség* lett: egyrészt mindent magába ötvözött a szláv ikonok bizánci hieratikusságától az amerikai gesztusig, másrészt a szülőföldük elhagyására kényszerült legjobb magyar mesterek maguk is irányzatok, iskolák, műfajok, technikák alapítóiként léptek be a művészettörténetbe (gondoljunk például Vasarely Viktorra, Kemény Zoltánra, Schöffer Miklósra, Borbereki Kovács Zoltánra, Kepes Györgyre, Gábor Dénesre stb.). Ma már a népesség lélekszámához viszonyított arányszám szerint nem az olaszok, hanem a magyarság a leggazdagabb művésznemzet.

Eljött hát a számvetés és begyűjtés ideje. 1. Egy számítógépes adatbankban végre minden élő művész adatait megjeleníteni, aki magyarnak vallja magát; 2. egy kiadvány formájában is megjelenő vallomásbankban írják le valamennyien: miért és miképpen vallják, érzik művészetüket magyarnak? Egyáltalán: szükségesnek érzik-é a nemzethez tartozás élményét?; 3. egy műtárgybankban a társaság valamennyi tagja helyezzen el egy-egy főművet, s ezt az élő gyűjteményt legkorábban az 1996-os Expo és a Millecentenárium alkalmából felhúzott sátorban tárjuk a világ szeme elé. Az nem törvény, hogy minden magyarnak született művész úgy érezze — szüksége van a nemzetre, a nemzet figyelmére; de az tagadhatatlan és letagadhatatlan, hogy a nemzetnek viszont szüksége van a művészetre. Mert csakis legsajátabb értékeivel felvértezve léphet méltó és méltóságos módon a tükörhöz, amelyet a jövő század tart a népek és nemzetek elé.

BANNER ZOLTÁN

Kő Pál: Önarckép helyett

Figyelemre méltó könyvecske

„Mészáros László emlékezete" címmel kellemes külsejű, szép könyvet hozott minap a posta. Benne az Angliából hazahozott 1848-as hadügyminiszter Baján történt temetése alkalmából tartott tudományos tanácskozás előadásainak szövegével.

Az Antal József—Appel László—Kelemen Márton szerzői trió szívós, kitartó munkájának eredménye a topolyai járásban lévő Pacsér (magyarosabban: Bácsér) községből származó Mészáros-család történetének leírása. A kutatást családfatáblázat egészíti ki.

Kőhegyi Mihály bajai múzeumigazgató teljes szövegében közli Mészáros — korábban Gáhy — János 1791-ben II. Lipót császártól kapott nemesi oklevelét, amelyben rangjaival együtt nyert felsorolást az akkori magyar főnemesség. Mészáros Lázár már Baján született 1796-ban. Ő maga nem nősült meg, de kiterjedt rokonsága a XI. Ince pápát adó olasz Odeschalchi családtól a ma is Magyarországon élő, leányágon Argay, Arányi, Zátonyi famíliák 18 leszármazottjáig terjed, akik végül is intézkedtek az 1858-ban Eywoodban elhunyt Mészáros Lázár holttestének hazahozatalában. Ez sem ment könnyen, mert 1948-tól 1991-ig a politikai helyzet erre alkalmatlan volt.

A csorvási származású Urbán Aladár történész korrekt tanulmányban írja meg, hogy Mészáros Lázár, mint hadügyminiszter miként került a Batthyány-kormányba, ahol sokáig a Habsburgokkal való lojalitás fenntartására törekedett; ez és a külsőségekre épülő osztrák katonai szabályoknak a honvédségbe való átültetése népszerűtlenné tették. Noha jó katona volt, de a császár szolgálatában eltöltött évtizedek nem múltak el nyomtalanul. Féja Géza írja Kossuth-könyvében: „Keményen beidegződött gátlásokkal küszködött, a legkevésbé sem volt alkalmas forradalmi hadsereg szervezésére." Mindazonáltal kiegyensúlyozott kedélyű volt, a hatalomvágy távol állt tőle, meggyőződése és képessége szerint igyekezett ellátni vállalt feladatát. Ács Tibor írja tanulmányában, hogy a közvélemény előtt Mészáros tekintélye csorbítatlan volt és a katonaság is szerette őt. Talán éppen ezért esett neki rosszul, hogy Kossuth — akit feltétel nélkül tisztelt — számos alkalommal a feje fölött intézkedett s ezt megelégelve juttatta el Kossuthoz lemondó levelét.

A könyvet letéve némi hiányérzetem támadt: egy olyan összefoglalás kellett volna még, amelyben felvázolást nyert volna az 1848-ig terjedő életút. Ámbár az érdeklődő olvasó előtt semmi nem veszett el, a Békés Megyei Könyvtár rendelkezik Mészáros Lázár 1867-ben Ráth Mór által kiadott kétkötetes Emlékirataival, és nemkülönben Ács Tibor szerkesztésében, hasonmás kiadásban megjelent: A katonaságról című 1845-ös Magyar Tudós Társaság levlező tagi székfoglaló értekezésével. Csak el kell menni értük a békéscsabai Derkovits sorra, örömest kézbe adják.

S még egy megjegyzés: a bajai tanulmányokat tartalmazó ízléses kis könyv kiadása nem csupán Kőhegyi Mihály szerkesztő munkáját, hanem Baja város önkormányzatának példamutató támogatását is dicséri.

BALOGH FERENTZ

KEDVEZMÉNYES TŰZIFAVÁSÁR!

A DÁEG Körösvidéki Erdészet rendkívül kedvezményes, árengedményes tűzifaakciót hirdet:

— cser rönk tűzifaáron: 2500 Ft/m³
— hasított tűzifa: 2350 Ft/m³
— egységes kemény tűzifa: 2150 Ft/m³.

Érdeklődni: Gyula, Henyei út 15. Telefon: (66) 463-155.
Kovács Péter erdész, Póstelek. Telefon: 324-213.
Pozojevich Miklós erdész, Füzesgyarmat, Hosszúi erdészház.
Kleiber Sándor erdész, Körösladány, Damjanich u. 11.
Szojka Pál erdész, Bélmegyer. Telefon: 350-027.

Kiskereskedők figyelem!

Megnyitottuk raktáráruházunkat, Alaszka Kft. Cím: Békéscsaba, Szerdahelyi út 2/A. (Vidiával szemben.)

Érveink az áraink!

Kristálycukor 1/1 kg	57,— Ft
Étolaj	76,— Ft
Hajdúsági finomliszt 1/1 kg	30,50 Ft
Löncshús 400 g	76,40 Ft
Kínai gomba (dobozos)	99,60 Ft
Caola-termékek (teljes skála):	
Bip öblítő	36,50 Ft
Bip mosogató	51,30 Ft
Szappanok	17,90—26,40 Ft-ig
Exotic habfürdő	126,90 Ft
Óceán habfürdő	81,— Ft
Libero termékek	
Egyesült Vegyiművek termékei (ultrák)	
Eü. papír	11,— Ft
Vatta 200 g	81,60 Ft

Áraink az áfát is tartalmazzák!
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 8-tól 15 óráig.
Keressen fel, megéri!

Tintasugarakkal a minőségért!

Júniusban renkívüli áron:
olivetti JP 150W
A/4 tintasugaras nyomtató + 1 pld. Bitstream FaceLift szoftver 29 900 Ft + áfa!

MŰSZERTECHNIKA
Számítástechnikai és Kereskedelmi Kft.
Szaküzlet: Békéscsaba, Andrássy út 23—27.
Telefon/fax: (66) 450-133.
Központ: Békéscsaba, Sallai u. 40—42. sz.
Telefon/fax: (66) 328-229, (66) 324-760.

A római katolikus belvárosi plébánia szeretettel hívja Békéscsaba hívő népét templomi búcsújára, mely 1993. június 13-án délelőtt 10 órakor kezdődik.

A szentmise előtt liliomszentelés, utána úrnapi körmenet a Szent István téren.

Utazás Neoplannal!

P. T. T. — Personal Tempotours és a budapesti IBUSZ utazási irodák ajánlataiból:
— Görögország 14 450 Ft-tól
— Spanyolország 17 900 Ft-tól
Kellemes utazást kívánunk!
Békéscsaba, Szabadság tér 11—17., fszt. 18.
Telefon: 326-191, telefon/fax: 339-828, telex: 83-774.

MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT
MBTkft
5650 Mezőberény, Ókert u. 2.
Gondolja meg!
Ön kétszeresen jól jár, ha 1993. június 15—20-áig a CSABA EXPO területén a Mezőberényi Téglagyártó Kft. termékeiből
B—30 blokktégla (30x17,5x14 cm)
Berény—30 blokktégla (30x17,5x29 cm)
6-os válaszfallap (30x20x6 cm)
10-es válaszfallap (30x20x10 cm)
vásárol.
Az itt vásárolt termékekre 10% engedményt és minden 5000 Ft-ot meghaladó vásárlás esetén 5000 Ft-onként magánépítkezők részére 1 db sorsjegyet adunk, mellyel egy gáztűzhely szerencsés nyertese lehet.
Legyen szerencséje!
Találkozunk a CSABA EXPO KIÁLLÍTÁSÁN!
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.
MEZŐBERÉNYI TÉGLAGYÁRTÓ KFT.

TV 2

7.57: Műsorajánlat

8.02: Juli-suli
31. rész (33')
Sorozatszerk.-műsorvez.: Kudlik Júlia. Szerk.: Németh Éva. Op.: Lukin Sándor. Gy.-vez.: Kiss G. János. Rend.: Szűcs László

8.35: PC-abc
Számítógépek a napi gyakorlatban
Oktató, ismeretterjesztő sorozat (30')
Tanfolyam: Számítógépes alapfogalmak kislexikonja — Számítástechnikai szakmák és iskolák — Tipplista a számítógépes játékok kedvelőinek —Telefonos játék
Műsorvez.: Dombóvári Gábor. Szerk.: Hegyi István. Op.: Pénzes István. Gy.-vez.: Dóka Antal. Rend.: Albert József

9.05: Processzor (10')
A műsor információkat, érdekességeket, aktualitásokat kínál mindazoknak, akik művelik, tanítják vagy egyszerűen csak szeretik a számítástechnikát.
Műsorvez.: Dombóvári Gábor. Szakértő: Mester Sándor. Szerk.: Hegyi István. Gy.-vez.: Dóka Antal. Rend.: Albert József

9.15: Alfréd, a kacsa
Belga—holland—francia rajzfilmsor.
31.: **A kaland** (23')

9.40: Kelly
Ausztrál filmsorozat
XIII/8.: **Barát a bajban** (24')

10.05: Az élet megpróbáltatásai
Angol ismeretterjesztő filmsorozat
XIII/6.: **Otthonteremtés** (50')
David Attenborough sorozata az állatok viselkedéséről
Egyes állatok beköltöznek a készbe, barlangba, odvas fába, üregbe, míg mások rendkívül leleményes és bonyolult építményeket hoznak létre, hogy kirekesszék az ellenséges külvilágot.
Közreműk.: Végvári Tamás

10.55: Columbus 1992
II/2.: **A verseny** (25')
Op.: Kele Andor. Gy.-vez.: Halák Miklós. Szerk.-rend.: Siska Vince
(Cikk a 26. old.)

11.20: Szilveszteri ismétlés
Família Kft.
Szép kis BULI (volt) (ism. — 40')

12.00: SOrSok
Munkavállalók magazinja (40')
Fel. szerk.: Balogh Mária. Szerk.: Szekeres Judit. Rend.: Béres János

12.40: Népzenei Magazin (30')
Kész.: Bálint Szabó Zoltán, Halmos Béla, Ládonyi József, Roska Katalin, Sebő Ferenc, Szomjas György

13.10: Gazdaképző
Házigazda: dr. Bálint György (30')
Közreműk.: dr. Bőő István, Kurucz Miklós, Tóth Ágnes, dr. Radics László. Szerk.: dr. Antal András. Gy.-vez.: Szűcs Istvánné. Op.-rend.: Mayer Béla
Postacím: Nagyváthy János Gazdaképző Egyesület, 1367 Budapest 5. Pf. 123.
13.40: Műsorajánlat. Időjárás

13.45: A tudomány és a technika mérföldkövei
Német ismeretterjesztő filmsorozat
XIII/9.: **Thomas Alva Edison fonográfja** (15')
Fénykép.: Johannes Kirchlechner, Ralf Weiss. Rend.: Thomas Amman

14.00: Stan és Pan
Amerikai rajzfilmsorozat
Picur cicus (5')

14.05: Szülőföldem: a Dunántúl
Bemutatja: Gerzson Pál (45')
Szerencsés embernek mondhatja magát, élete nagy részét festői tájakon tölthette. Pécsett és környékén (Hirden, Nagykozáron), Kőszegen, Szigligeten, ahol új kifejezési formát talált. Szerencsés abban is, hogy a „nagy család" — akár a táj — harmóniát, nyugalmat, biztosít számára.
Szerk.-forgatókönyvíró: Major Sándor. Op.: Janovics Sándor. Gy.-vez.: Tóth Tamás. Rend.: Wiedermann Károly

14.50: Baywatch
Amerikai tévéfilmsorozat
XXII/9.: **Életmentő tanfolyam** (48')
Írta: Lee Coldberg. Fénykép.: James Pergola. Zene: Cori Lerois és John D. Andrea. Rend.: Bruce Seth Green
Az életmentőket toborzó vizsga résztvevői közé keveredik egy fiatal lány, aki a félelmetes hírű kábítószer-kereskedő elől menekül.
Mitch — David Hasselhoff (Forgács Péter), Craig — Parker Stevenson (Malcsiner Péter), Jill — Shawn Weatherly (Orosz Helga), Eddie — Billy Warlock (Görög László), Shauni — Erika Eleniak (Udvarias Anna), Trevor — Peter Phelps (Kerekes József), Hobie — Brandon Call (Szentessy Gergely)
15.38: Reklám

15.44: Balerina
Angol ismeretterjesztő filmsorozat
IV/1.: **Test és lélek** (61')
Írta: Natalia Makarova. Rend.: Derek Bailey
Natalia Makarova magyar hangja: Hámori Ildikó
(Cikk a 26. old.)

16.45: K + P
(Kárpótlás és privatizáció)
Szolgáltatóműsor (20')
Telefon- és faxszám: 269-4415
Fel. szerk.: Pomezanski György. Gy.-vez.: Németh Miklós

17.05: Delta
Tudományos híradó (25')
1964. január 31-én, azaz harminc évvel ezelőtt jelentkezett először tudományos híradónk, a Delta. Mai, ünnepi összeállításunkban archív filmjeink és mai videofelvételeink segítségével felvillantjuk: mekkorát is változott azóta a tudomány. Műsorvezetőnk viszont állandó: mint láthatjuk, akkoriban is, most is Kudlik Júlia.
Fel. szerk.: dr. Juhász Árpád. Írta és összeáll.: Várhelyi Tamás. Szerk.: Montskó Éva. Gy.-vez.: Szabó László. Rend.: ifj. Kollányi Ágoston

17.30: Korkép
Magyarország jelenidőben
Lagzi az kell...(30')
(Cigánylakodalom Boldogon)
Boldogon két egymást szerető fiatal összeházasodik a Cinka Panna utcában. Semmi különös nincs abban se, hogy a lakodalomra egy fillér sincs, hogy közel kétszáz ember hozomra eszik-iszik, csak a családfő torkán nem megy le semmi, mert attól retteg, nem jön össze az adósság a menyasszonytáncból. Szóval egyszerű történet: mindössze arról szól, lagzi az kell, egyébként oda a becsület.
Szerk.-rip.: Ráduly Margit. Op.: Bodnár Imre. Gy.-vez.: Molnár László. Fel. szerk.: Murányi Mihály

18.00: Nagylátószög
A körzeti televíziók műsora (30')
Budapest
Debrecen
(Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
Pécs
Itthon
Kulturális műsor
Szeged
Alföldi Tükör
A térség művészeti és tudományos televíziós hetilapja
Szombathely
(Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala megye)

18.30: Kedves versem
Kedves versét elmondja (3')
Csukás István: Szomorú boldog dal
Szerk.: Farkas Katalin. Op.: Illés János. Gy.-vez.: Pellei Zsuzsa. Rend.: Babinczky László
18.33: Időjárás
18.35: Reklám

18.40: Gyerekeknek

Kicsinyek képeskönyve
Kanadai rajzfilmsorozat
26.: **Artúr, az egerek gyereke — A gazda három fia** (13')
18.53: Reklám

19.00: Frankl Péter Budapesten (60')
Közreműk.: Batta András, a Liszt Ferenc Kamarazenekar, Bartók Vonósnégyes, valamint főiskolás növendékek
Szerk.: Bánki László. Gy.-vez.: Mohácsi Péter. Rend.: Kecskés G. László
(Cikk a 26. old.)

19.50: Ebből is egy kicsikét...
Szórakoztató műsor (90')
Fel. szerk.: Fodor Imre. Műsorvez.: Sugár Ágnes. Vez. op.: Darvas Máté. Főgyártásvez.: Tasnádi Ferenc. Rend. M. Lukács Ágnes
Benne:

Calyp-show
Külföldi sztárok klipjei (25')
Szerk.-műsorvez.: B. Tóth László. Gyártásvez.: Csala Mária. Rend.: Wilpert Imre
21.20: Reklám

21.25: Vízöntő (45')
New Age magazin
A halálon innen és túl. Mi vár ránk a halál után? Megdöbbentő halálon túli élmények. Ha van reinkarnáció, akkor miként tehetjük jobbá következő életeinket? Test, szellem, lélek. Összefüggések, kölcsönhatások. Hogyan működik a szellemgyógyászat és miként lehet gyógyítani ily módon a legsúlyosabb betegségeket is? Egy ősi gyógyító módszer, az aromaterápia. Mi az emberi élet célja és hogyan teljesíthetjük be leginkább az isteni tervet?
Kész.: Kalbert Erzsébet, Kandikó István, Srankó Géza, Tihor Attila, Vadas Mihály

22.10: Mocskos élet
Francia bűnügyi film (1987 — 91')
Írta: Sylvain Madigan. Fénykép.: Patrick Blossier. Zene: Pascal Arroyo. Rend.: Sylvain Madigan
Marboni, a sikeres üzletember képviselőként indulni akar a választásokon. Ám élete bűnös titkát, viszonyát egy prostituálttal, felhasználják ellene...
Marboni — Victor Lanoux (Gruber Hugó), Rachel — Pauline Lafont (Kiss Erika), Feleség — Marie Laforet (Zsolnay Juli), Estelle — Aurelle Doazan (Kisfalvy Krisztina)
Magy. szöveg.: Miklós Lívia. Szerk.: Gyulai Zsuzsa. Vágó.: Kovács Jutka. Gy.-vez.: Keglovits Ferenc. Szinkronrend.: Mohácsi Emil

DUNA TV

11.00: Business az biznisz (ism.)
12.00: Déli harangszó, Hírmondó

12.20: Mi magunk és egyéb állatfajták
Színes angol ismeretterjesztő filmsorozat
XII/10. rész: **Barátok a szükségben**
Zene: David Toop. Op.: David Barlow, Stephen Bolwel, Rodney Borland. Rend.: Jeremy Marre. Közrem.: Gerald Durrel és Lee Durrel

12.45: Rinaldo Rinaldini
Német tévéfilmsorozat
XII/4. rész: **Aurélia**
Christian Vulpius regénye nyomán írta: Ernst von Solomon. Op.: Gerhard Krüger, Ivan Marincek. Rend.: Franz Cap
Szereplők: Fred Williams, Renate Kasche, Ursula Mellin, Werner Abrolat, Harry Engel

13.10: Lázadás a buszon
Színes angol filmvígjáték
Rendezte: Harry Booth

14.35: Postabontás
Op.: Sólyom László. Szerk.: Jármy Csaba

14.50: A cisztercita Európában
Francia dokumentumfilm
Rend.: Andre Triverio, Christine Gauthier

15.20: Majmunka

A nagymama
Magyar tévéfilm
Írta: Csiky Gergely. Forgatókönyv: Horváth Z. Gergely. Zene: Máder Rezső, Selmeczy György. Op.: Bíró Miklós. Rend.: Horváth Z. Gergely
Mikor a nagymama megtudja, hogy Mártha Örkényi Kálmánt szereti, lemond eredeti tervéről, és segíti a szerelmeseket. A fiatalok kedvéért kibékül Örkényi Vilmossal, ifjúkori szerelmével.
Szereplők: Dajka Margit, Varga Mária, Eperjes Károly, Bessenyei Ferenc

16.35: Erdélyi orgonák
Op.: Rózsa László. Szerk.: dr. Major Árvácska. Rend.: Tari János

17.05: Nyugat-Európa kolostorai és lakói
Holland ismeretterjesztő sorozat
XIII/4. rész: **A Benedek-rendi Szent Hildegard-kolostor Eibingenben**
Forgatókönyv: Michel van der Plas. Op.: Ben Tenniglo. Rend.: Jan Gruyaert
Rajna menti középkori kolostort a bingeni Szent Hildegard, korának női polihisztora, számos teológiai és orvosi könyv szerzője, himnuszköltő alapított.

17.30: Mese

Fabulák — A hollókról, a páváról és a daruról

Magyar népmesék — A bíró okos lánya
17.55: Műsorismertetés

18.00: Híradó

18.10: Kapcsok
Ismeretterjesztő magazin
Szerk.: Lengyel Gyula. Rend.: Orbán Ágnes

18.55: A hét verseiből

19.05: Eldorádó
Színes magyar film (1988)
Forgatókönyv: Berényi Géza. Zene: Darvas Ferenc. Op.: Kardos Sándor. Rend.: Berményi Géza
1945, Budapest, Teleki téri piac. A háborúnak éppen hogy csak vége, a piac a túlélés euforikus nyüzsgésében él. A piac királya Monori Sándor, kereskedő.
Szereplők: Eperjes Károly, Pogány Judit, Tóth Barnabás, Papcsik András, Eszenyi Enikő, Sztarenki Pál, Balkay Géza, Andorai Péter

21.00: Híradó

21.10: Sport

21.30: Argentin tangó
Színes jugoszláv film (ism.)

23.00: Vers
Vörösmarty Mihály: **Liszt Ferenchez**
Elmondja: Kozák András

Vasárnap

PRO7

8.10: Frank Buck — A malaysiai kaland
Amerikai kalandsorozat
A leopárd (ism.)

9.00: A normannok
Francia—olasz kalandfilm

10.35: Kettő kettővel szemben
Klaus Wilken és Thomas Vosskuhl talk show-ja

11.05: Meneküljön, aki örökre lekötelezte magát
Amerikai krimisorozat
Mindent egy kártyára (ism.)

12.05: Utcai flört
Randevújáték. Georg Holzach műsora (ism.)

12.35: Bill Cosby-show
Amerikai családsorozat
Születésnap bekötött szemmel (ism.)

13.05: Állatian előkelő
Sztárok és háziállatajk

13.15: A Föld természeti csodái
Francia dokumentumsorozat
A hegyek állatvilága
Európa hegyi faunája
A sztyeppék csavargói
Afrika állatvilága a sztyeppéken (ism.)

14.15: Emmeran
Varázslat öt percben
Ferde madarak

14.25: A viking királynő
Angol kalandfilm

16.00: A Karib-tenger kalóza
Olasz—spanyol kalandfilm

17.35: Afrika ege alatt
Amerikai családsorozat
A rettenetes legyek

18.05: A szerelem magánügy
Német családsorozat
A könyvmoly

20.00: Hírek

20.15: Kísértethistória
Amerikai vígjáték

22.05: A bűn vonzásában
Amerikai krimi
Lottie rendőrnyomozónő, kábítószerügyben nyomoz. Stan Harris államügyésszel együtt, miközben óriási kísértésnek teszi ki magát

0.05: Hírek

0.15: Special Squad
Ausztrál krimisorozat
Haley millió

1.10: Stacco
Olasz—spanyol krimi

2.50: Hírek

3.00: Perry Mason
Amerikai krimisorozat
A merész fényképek esete (ism.)

3.50: Hírek

RTL

7.05: Népszerű rajzfilmek

8.00: Mó-Ka-Maci
Metty jön, rajta, rajta!

8.30: Flintstone-ék mókaparádéja
Amerikai rajzfilmsorozat

8.55: Hanna Barbera-parti
Születésnapi játékshow gyerekeknek

9.25: Fred és Barney-show
Rajzfilmsorozat
A tyúkfarm

9.55: Jó reggelt, vasárnap!
Egyházi műsor

10.00: Wonder Woman
Amerikai fantáziafilm-sorozat
A sztárok veszélyesen élnek

11.00: Vissza a múltba
Amerikai sci-fi sorozat
Versenyfutás az idővel

12.00: A trópusi hőség
Amerikai krimisorozat
Csalás

13.00: Micsoda bábu
Amerikai vígjátéksorozat

13.30: Micsoda bábu
Amerikai sorozat
A baj nem jár egyedül

14.00: Major Dad
Amerikai sorozat
A kecske

14.30: Major Dad
Amerikai sorozat
Álláskeresés

15.00: Disney-riport
Thomas Gottschalk rajzfilmeket, vetélkedőket és Disney-riportfilmeket mutat be.
Utána:
A végzetes találmány
Amerikai vígjátékok

17.05: Bud Spencer és Terence Hill legjobb filmjei:
A kövér mexikói
Spanyol—olasz—francia vígjáték

18.45: Hírek

19.10: Halló, idesüss!
Show

20.15: Álomesküvő
Romantikus esküvői show Linda de Mollal

21.50: Spiegel-tv
Hírmagazin

22.35: Prime Time — késői kiadás
Mai téma: A kolosszus a sivatagban

22.55: Éden
Erotikus szappanopera

23.55: Csütörtök a 4. csatornánál
1993 legjobbjai. Késő esti show

0.30: Egészségetekre, a választásokra!
A bonni Contra-Kreis Theater előadása

1.30: Egy rém rendes család
Amerikai családsorozat
Peggy Sue munkát kap

2.05: Ki a főnök?
Amerikai vígjátéksorozat
Ketten egy plakáton

2.35: 227
Amerikai sorozat
Egy emlékezetes találka

3.05: Családi kötelékek
Amerikai sorozat
Drága Karen

3.35: Hans Meiser
Tévékerekasztal-beszélgetés (ism.)

RTL2

7.35: Emil, a vesztes
Német játékfilm

8.55: A hetedik szürkületkor
Amerikai játékfilm (ism.)

11.00: Meghívás egy utazásra
Francia játékfilm

12.40: Reklámdob

13.05: Bravo-tv
A legújabb sikerek és hírek a zene és a kultúra világából

15.25: California Highschool — Szüneti stressz és első szerelem
Amerikai sorozat
5. rész
Vásárlási láz

15.55: Throb
Amerikai sorozat
25. rész
Sandy és az új lakótársak

16.25: Kérjük nevetni!
Kandi kamerák és filmes bakik — házi videózás

16.55: Daktari
Amerikai sorozat
57. rész
A nagy dínomdánom

18.50: Hírek

19.00: Dr. Quinn — Szenvedélyből doktornő
Amerikai sorozat
5. rész
Az utca törvénye

20.00: Hírek

20.15: Ezüst, bankok és gazemberek
Amerikai játékfilm

0.10: Óriások akarnak lenni
Amerikai játékfilm

2.00: Meghívás egy utazásra
Francia játékfilm (ism.)

3.40: Best Direct Shopping
Reklám

MTV

8.00: Hívd az MTV-t!

11.00: A nagy kép
A filmvilág hírei, újdonságai

11.30: 20-as európai slágerlista

13.30: Első pillantásra
Paul King műsora

14.00: Valódi világ
Amerikai filmsorozat

14.30: Hívd azt MTV-t!

19.00: 20-as amerikai slágerlista
Ismerteti: Adam Curry

21.00: 120 perc
Paul King klipválogatása

23.00: Beavis és Butthead
A két rajzfilmfigura kalandjai

23.30: Headbangers Ball
A kemény fémzene kedvelőinek

2.0: Marijne klipműsora

3.00: Videósok éjszakája
Klipek reggelig

SAT1

8.00: Ezüsthéják — A világmindenség megmentői
Amerikai rajzfilmsorozat
Patkányfogó bácsi (ism.)

8.30: Peter Pan és a kalózok
Amerikai rajzfilmsorozat
A holdbéli lány (ism.)

9.00: Az űr-dinoszauruszok
Amerikai rajzfilmsorozat
A fejnélküli lovas (ism.)

10.00: Black — A fekete villám
Kanadai kalandfilmsorozat
Egy különös barát

10.30: Zoff
Családi műsor. Most megmondjuk a magunkét!

11.00: TeHát
Politikai vitaműsor

12.00: –jump ran"
Kosárlabda a SAT 1-en. Az amerikai profi liga mérkőzései

13.00: Zorro — A fekete bosszúálló
Amerikai kalandfilmsorozat
Kísértet a haciendán

13.30: Tarzan
Amerikai kalandfilmsorozat
Az üldözött Tarzan

13.55: Tűz és jég
Német sportfilm

15.35: Karl May-sorozat Old Surehand
Jugoszláv—német western

17.20: Űrszekerek: A kilences számú űrállomás
Amerikai sci-fi sorozat

18.25: „Tv for Nature"
A vadon csodái
Angelika Hofer állatfilmsorozata
Harc a túlélésért

19.15: Hírek

19.25: Napi „ran"
Sporthírek

19.30: Szerencsekerék
Nyereményes játékshow Berlinből

20.15: Halálvadász
Amerikai kalandfilm
Johnson prémvadász, embergyűlölővé vált, így 1931-ben visszavonul a kanadai hegyek közé. Gyilkossággal vádolják és üldözik. Millen, az egyik üldöző, szíve mélyén a pártjára áll.

22.05: Talk show a toronyban
Erich Böhme élő műsora

23.30: Gúnyos körkép
Szatírikus nagytakarítás — Dieter Hallervordennel

0.05: Így nézve
Időszerű gondolatok

0.10: Fu Man Chu-sorozat Dr. Fu Man Chu ördögi terve
Amerikai filmvígjáték

2.00: Tűz és jég
Német sportfilm (ism.)

3.35: Halálvadász
Amerikai kalandfilm (ism.)

3SAT

8.00: Időjárás-panoráma

8.50: Líra mindenkinek

9.05: Vasárnap, 9 után
Anyák. Hermi Löbl Marianne Hoppéval beszélget

9.35: Nézőpont
Kulturális magazin

10.05: Ahogy a képek táncolni tanulnak

10.35: Da Capo
Portré (sztereó)

11.35: Orpheusz és Eurydiké
Opera három felvonásban a müncheni tévéstúdióból

12.45: Európa portréfestői

13.10: Heti körkép

13.45: 25 évvel ezelőtt
Tallózás a svájci tv archívumában

13.55: Szemtől szembe

14.55: 100 éves a raeti vasút

15.45: Leopold Mozart:
Die Jagdsinfonie

16.00: Vasárnapi magazin

17.00: Fotópanoráma
A fényképészet elragadó világa. Pillantás a jövőbe

17.30: A Föld kincseskamrája

18.15: Körkép

19.10: Jelszó: tizenkilenc—tíz
Élő talk show

20.15: Szatírák ünnepsége — különkiadás

21.15: Németország, a reménységek országa
Dokumentumfilm

22.00: Ugorski
Portréfilm

23.15: A rendőrség hívószáma: 110
Krimisorozat

DSF

9.00: Vadvilág

10.00: Őrült rekordok

10.30: Idegek nélkül
Határtalan teljesítmények

11.30: DSF-utazások
Ma: Ausztráliába — Queenslandbe

12.00: Normálisan
Mozgássérültek magazinja

12.30: Reflektorfényben a vízi sportok

13.00: Teherautó-szörnyek

13.30: Offenzívan (ism.)

14.30: Terem jégkorong
Közvetítés a döntő mérkőzésről

16.00: Sportportré

18.30: Gólok és győzelem
Bírók, szurkolók és nagy tehetségek

19.30: Sportriport

19.35: Idegek nélkül

20.00: Tenisz: Ausztráliai Open

20.15: Olasz Labdarúgó-liga

22.00: Hattrick

23.00: Box Classics

24.00: Biliárd
1993. évi hárompályás Világkupa-bajnokság Gentben (Belgium)

1.00: Box Classics (ism.)

ARD

8.25: Disney-klub

9.50: Száz mestermű

10.00: Zenés barangolás

10.33: Vasárnapi magazin

11.30: Műsor az egérrel
Gyerekműsor (hallássérülteknek is)

12.00: Sajtóklub
(sztereó)

13.15: A kis vámpír
Filmsorozat gyerekeknek
Vámpírok ünnepe

13.45: Ketyeg a bomba
Négyrészes filmsorozat (4)

14.30: Fejelőjáték

15.05: Sportextra
Nemzetközi bajnokság Ausztriából

17.00: ARD-tanácsadó
Egészség: Az idegeimre megy!

17.30: Isten és a világ
Gyerekek Istenről

18.10: Sporthírek

18.40: Lindenstraße
Családsorozat
Valóság (hallássérülteknek is)

19.09: Lottósorsolás

19.10: Világtükör
Külföldi tudósítások

19.50: Sporthírek

20.00: Hírek

20.15: A rendőrség hívószáma: 110
Krimisorozat

21.45: Kulturális riport

22.30: ZAK
Heti körkép

23.00: 1945 január 30 — a nap, amikor elsüllyedt a Gustloff
Maurice Philip Remy filmje

0.05: Maria szerelmei
Amerikai játékfilm

1.50: Elalvás előtt

EUROSPORT

8.30: Aerobic

9.00: Téli Olimpiai Játékok
Lillehammeri előzetes

9.30: Élő adások:

— 9.30: Alpesi sízés férfi Világkupa
Chamonix

— 12.30: Alpesi sízés férfi Világkupa
Chamonix

— 13.40: Alpesi sízés női Világkupa
Garmisch-Partenkirchen

— 14.40: Cyclocross-vb
Belgium
Január 29—30., Coxyde (Belgium)

— 16.30: Golf Dubai Desert Classic

18.00: Alpesi sízés
Férfi és női Világkupa Összefoglaló

20.00: Gyorskorcsolya-vb
Calgary
Élő adás

23.00: Ökölvívás

24.00: Jégkorong NHL-magazin

Gerson Pál

MHB IMMO ART GALÉRIA

Meghívó

KÖRMENDI
GALÉRIA
BUDAPEST

AKAPRINT

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

meghívja Önt

GERZSON PÁL

festőművész

kiállítására.

MEGNYITÓ:

1994. július 4-én hétfőn 17.00—20.00 óráig

MEGNYITJA:

Dr. Láncz Sándor

művészettörténész

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE:

Tőkeiné Egry Margit

művészettörténész

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1051 Budapest, V. ker., Deák Ferenc u. 15.

Tel. / fax: 266-4857

1994. július 4—1994. július 17.

10—18 óra között

ÁLLÁSPONT

Dessewffy László:

A kereszténység a politikában

„Válságban van-e a keresztény gondolat?" – teszi fel a kérdést az Új Ember július 17-i számában Rónay László.

Természetesen nincs. Semmi baj sincs a keresztény gondolattal. De a kérdést visszafordíthatjuk így: keresztény-e a válságban lévő magyar társadalom?

Sajnos nem. És válságban van. Gazdasági, erkölcsi, emberi válságban. Legkevésbé talán éppen a társadalom hívő részére jellemző ez az állapot. De ez a – szociológusok szerint – talán tizenöt százaléknyi kisebbség akkor sem fordíthatja meg az ország sorsát, ha minden gondjátbaját a vállára veszi. Megpróbálta, de a kísérlet az előző negyven év bűnös mulasztásai után ilyen rövid idő alatt nem sikerülhetett.

Kétségtelen, hogy a most leváltott kormányzás nem nyúlt mindig szerencsés kézzel a feladatokhoz és demokratikus próbálkozásait ügyetlenül tálalta. Ezzel elriasztotta az előre megcsócsált eszmékhez, napi parancskiadáshoz és apránként adagolt megélhetéshez szoktatott sokaság egy részét, amely nem nagyobb, mint a szilárdan körülhatárolható politikai bázisok bármelyike. De éppen akkora, hogy ide-odacsapódásával ciklikusan eldöntheti a választások sorsát és a továbbiakban is okozhat még kellemetlen meglepetéseket bármelyik oldalnak.

Eddig legtalálóbban Bolberitz Pál jellemezte őket: „...az emberekben illúziók alakulnak ki, azt hiszik, ők lesznek azok, akik mindenből majd csak a kellemeset szerezhetik meg maguknak..."

Vajon miféle érvekkel, a keresztény eszmeiség melyik alaptételével lehet hatni erre a szekularizált lelkületre és gondolkozásra? Eredmény csak kitartó oktatással és példamutatással, nemzedékek lecserélődése után várható.

Visszaköszönő előítéletek

Az is elgondolkoztató, hogy Rónay a talpon maradt, bázisát megszilárdító, sőt az MSZP-n kívül egyedül nagyobbítani tudó Kereszténydemokrata Párt relatív kudarcán méri a keresztény gondolat válságát. Ehhez olyan sztereotípiákat használ fel, amelyeket az elmúlt években a média alakított ki és sulykolt a közvéleménybe. Pedig erről a torzképről többször megírtuk már, hogy a publicista és politológus urak egymás műveiből kölcsönözték hozzá a rosszul illeszkedő paneleket.

Ilyen közhely, hogy a pártból „hiányoztak a karakterisztikus személyiségek". Majd folytatólag hibának tartja, ha egy keresztény politikus az imázsát építgeti, ahelyett, hogy „alázatosan szolgálná a társadalom javát". Vajon a modern politikai életben tudatosan épített imázs nélkül, ráadásul az alázatosság számtalanszor kigúnyolt pózában lehet-e markánsan politizálni?

Hasonló állítás, hogy a pártban „kevés volt a dinamikus személyiség". Ennek megfelelő folytatása, hogy a párt prominens személyeinek rádió- és tévészerepléseiben kevésszer lehetett érezni a „keresztényi szerénységet, visszafogottságot", pedig az embereknek elegük volt a harsány politizálásból. Harsányság és dinamizmus nem ugyanaz, de a keresztény alázatosság látószögéből bizony összekeverhető. Hátha mégis inkább dinamizmus volt. Az azonban biztos, hogy a kereszténydemokraták nem láttatták magukat szebbnek, mint amilyenek a valóságban.

Mert lehet halkan, udvariasan, látszólag töprengve, szemérmetlenül a tévénézők szemébe hazudni is. Mondjunk rá példákat? És ha keresztény mértékkel az erényeket rangsoroljuk, bizony a visszafogottságnál előbbre való a szavak és tettek egybeesése.

A KDNP politikusai pedig soha nem hazudtak a siker érdekében. Nem folytattak lejáratási kampányokat és nem támadták hátba szövetségeseiket, mert az ország stabilitását, a közérdeket mindig elébe helyezték a pártérdeknek. A párt kollektíven elviselte a hátrányokat, amelyek Rónay szerint is abból eredtek, hogy a párt elnöke „olyan minisztérium élén állt, amelyet anyagiak hiányában nem lehetett eredményesen vezetni". Ez lehet taktikai-politikai hiba, de inkább valami méltánylást érdemelne, hiszen ezt mások vagy nem vállalták, vagy minden – ebből adódó – hazug propagandalehetőséget kihasználtak a KDNP lejáratására.

„...keményebben kellett volna érvényesíteniük képviselőiknek a szegényekről való gondoskodás és a szolidaritás kötelmét..." veszi át Rónay is a KDNP bírálatának másik legközkeletűbb szlogenjét a párt ellenfeleitől. Holott a KDNP volt az a párt, amely népszerűsége rovására viselte a népjóléti tárca terhét, vagyis a szegényekről való gondoskodás kötelmét (és a sokgyermekesekről és a betegekről és az idősekről való gondoskodását is), azt az egész csődtömeget, amelyet a hazug „szocializmus" halmozott fel. És amellyel a jelek szerint majd most sem fog bírni, amint nem bírt az elmúlt negyven évi uralma alatt sem. Lásd a lezajlott nyugdíjemelési visszakozási kísérletet, első kormányzati ténykedésként. Míg a keresztény kormányzat első lépései közé sorolta és végig kitartott amellett, hogy ledolgozzon valamit elődeinek a nyugdíjasok ellen elkövetett felelőtlen mulasztásaiból.

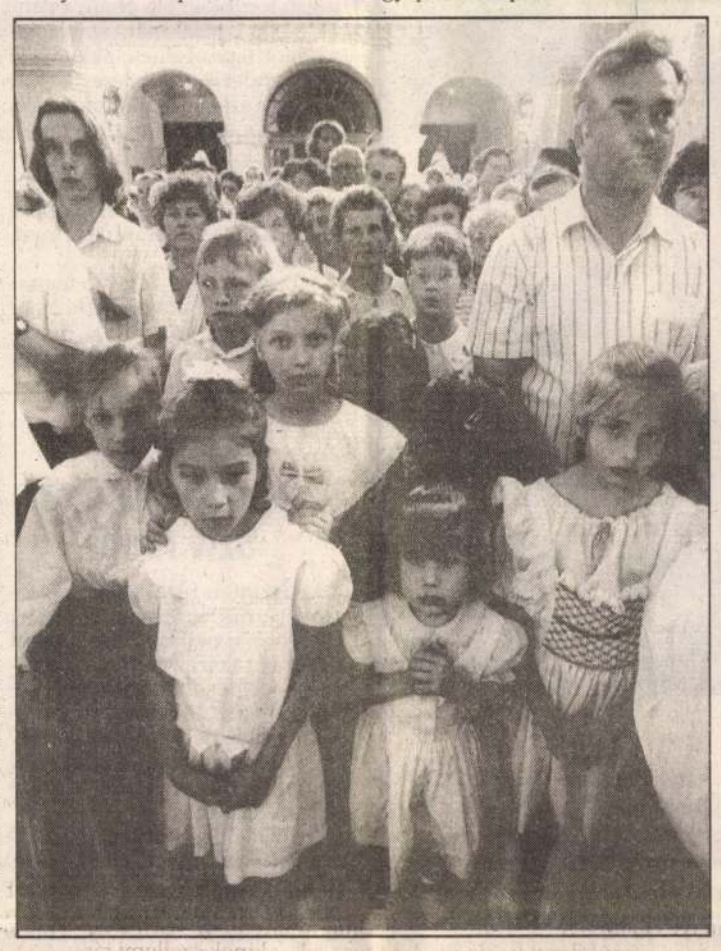

Éppen Lengyel László, a keresztény koalíció talán legkérlelhetetlenebb és érvekben nem válogatós ócsárlója írja most, július 18-án a Magyar Nemzetben: „A nyugdíjaknál a létminimum közelében lévők helyzetének szintentartása az Antall–Boross-kormánynak sikerült, a legalacsonyabb szinten lévők nem vesztettek akkorát: „Ezt a nyugdíjrendszert... évtizedes lassú kapaszkodással lehet megváltoztatni". Lehet, hogy a KDNP négy év múlva majd kezdheti ezt a munkát elölről?

A keresztény párt és az egyházak viszonya

Rónay írásának legfőbb következetlensége az az elemzés, amely a kereszténydemokrata politikán a tökéletes kereszténységet kéri számon, holott ennek megjelenítése soha nem lehet egy politikai párt feladata. Nem a politika dolga „alázatosan szolgálva beoltani" a társadalmat „a kereszténység örök értékeivel..." Ez az egyházak feladata. A politikai párt nem hittérítő, az ő dolga, hogy a kereszténység örök értékeivel beoltott emberek érdekeit védelmezze. Sőt mint keresztény humanistának a be nem oltott emberek érdekeit is védelmeznie kell, akár a beoltatlanok akarata ellenére is. És ebben a minőségben a keresztény politikusnak a magánéletben kereszténynek kell lennie, a politikai életben pedig mérlegelnie kell az egész társadalom érdekeit, olykor a keresztények parciális érdekeinek rovására is.

Márpedig, mint egyszer már leszögeztük, ez a társadalom ma nem keresztény. És ebben rejlik valójában a KDNP választási kudarcának magyarázata. Ha már az idézetek terére léptünk, Körössényi András politológus a Magyar Hírlap július 18-i számában így foglalja össze a jobbközép koalíció vereségének fő okait: „Azok a csoportok, amelyek a koalíció oktatási, kulturális és egyházügyi reformprogramjainak kedvezményezettjei, illetve aktív támogatói voltak, gyengébb társadalmi pozíciókkal rendelkeztek, mint az ellenérdekelt csoportok. Az utóbbiak társadalmi befolyása és szervezettsége lényegesen nagyobb volt".

Hogy mekkora? Ifj. Fekete Gyula már évekkel ezelőtt kimutatta, hogy a szociál-liberális ellenzék a gazdasági, közigazgatási, karhatalmi, oktatási és médiapozíciók összességének hetvenöt százalékát tartotta kézben 1990–94 között.

És Körössényi még ezt írja: „Sem a vallás, sem az antikommunizmus mentén nem lehetett többségi koalíciót teremteni egy olyan társadalomban, amely erősen szekularizálódott, és nem került igazán élesen szembe az előző rendszerrel".

A társadalom szekularizálódásának mértékét talán semmi sem tükrözi hívebben – és ezt Rónay Lászlónál talán senki sem tudhatja jobban – mint a keresztény sajtó sanyarú helyzete a mai magyar társadalomban. Lehetőségeit – párhuzamosan egy keresztény párttal – éppen az etikai normák határolják be.

Egy keresztény lap a kelendőség érdekében szinte semmiféle üzleti fogást nem engedhet meg önmagának mindabból, ami a szekularizált társadalomban egy lapot kapóssá tesz. Nem hazudhat, nem rágalmazhat, nem züllesztheti a köz- és magánerkölcsöt, nem hódolhat obskurus divatoknak és így tovább. Emiatt a hangja nem is hatolhat át a kereszténységet körülvevő előítéletek kerítésén.

A kereszténység halkuló hangja

A rendszerváltozás utáni keresztény lelkesültség hamvadóban van. Nem érzi-e vajon Rónay László is az érdeklődés csökkenését az egyházi sajtó, az egyházak kezdeményezései, próbálkozásai iránt? Ez elsősorban nem is politikai, hanem a társadalom elernyedéséből eredő magánéleti változás. A lehetőségek felcsillanása és a nehézségek súlya sokakat elbizonytalanított és csak keveseket késztet arra, hogy tovább folytassák a fél évszázada tartó birkózást az istentelenséggel.

Ebben a küzdelemben az egyházi sajtónak lényegesen nagyobb szerepet kellene vállalnia. Szerintem ugyanis ma szereptévesztésben szenved, úgy viselkedik, mintha maga volna az egyház. És ez nem csak a katolikus Új Emberre érvényes. Az egyházi lapokból ugyan ember legyen a talpán, aki a mai állapotokról, gondokról, feladatokról valós képet tud kialakítani. Az a nagyfokú hivataloskodás, óvatoskodás, szócső-szerep lehetetlenné teszi, hogy a vájt füllel nem rendelkező keresztény ember tájékozódjék. Vajon az egyházi lapok mit tettek hozzá az egyházak vezetőinek emelkedett nyilatkozataihoz a politikai pártok közötti eligazodás kérdésében? Ki szólt például arról, hogy mit gondoljon a keresztény ember az egyes pártok egyházpolitikai programjainak, vallásszabadság-értelmezésének, türelmének igazságtartalmáról. Konkrétan, pártról-pártra elemezve. Ki szólt, mit gondoljon a keresztény ember arról, mikor Horn Gyula Debrecenben a református püspök társaságában Mindszenty 1956. november harmadikán elmondott szavait teszi az MSZP programjává? Csoda-e ha tájékozatlanabb emberek hajlandóak voltak elhinni, hogy Horn Gyula lesz a kenyeret osztó derék keresztény mikulás?

A keresztény gondolat és a keresztény társadalom nincs válságban. A keresztény ember teszi a dolgát, tanul, munkálkodik, épít, gyermeket nevel, hisz Istenben, diófát ültet, gyakorolja az irgalmasság cselekedeteit és mint minden ember, szeret, olykor boldog, de vállalja a szenvedést is.

Természetesen vannak kereszténynek nem nevezhető emberek is, akik ezeknek a keresztény értékeknek kisebb-nagyobb részét birtokolják és gyakorolják. Velük együtt is mi vagyunk a kisebbség. Ez a mai társadalom válsága. Nem adhatjuk fel a reményt, hogy idővel mi leszünk a többség. Nem elsősorban politikai, hanem minőségi többség. A többi akkor már megjön magától.

Bíró Zoltán:

Mérsékelt nemzeti középerőt!

A Magyar Demokrata Fórum 1987-ben és 88-ban a kétlépcsős indítással egy széles alapokon nyugvó *nemzeti gyűjtőpárt* kialakulásának a lehetőségét teremtette meg. Ezt többek között azzal érhette el, hogy a magyar történelmi hagyományokból nem jobboldal-baloldal, liberalizmus-konzervativizmus ellentétpárjai szerint szemelgetett annak érdekében, hogy a maga ilyen-olyan „izmusát" történelmi analógiákkal hitelesítse, hanem igyekezett arra építeni, ami szellemben, erkölcsben, politikában nép és nemzet, nemzet és társadalom, nemzeti hagyomány és haladás ügyét kapcsolta össze, így teremtve magyar minőséget és történelmi folytonosságot. A magyar politikai géniuszt elsősorban Bocskai István és Bethlen Gábor politikai életművében, a Reformkor szellemében, az Ady és Móricz, Bartók és Kodály nyomdokain bontakozott huszadik századi népi mozgalom főbb törekvéseiben látta. Döntően tehát egy erőteljes és mélyen gyökerező plebejus demokrata hagyományra támaszkodott, amely alapját képezhette volna egy korszerű nemzetpolitikának, egy valóban demokrata szellemű magyar társadalom kialakulásának és a magyar polgárosulás széles népi alapokon újrainduló folyamatának.

Ezzel szemben 1989–90-ben magában a Magyar Demokrata Fórumban is, de az egész pártpolitikai palettán olyan színek és hangsúlyok váltak uralkodóvá, amelyek nem is a magyar hagyományokból, nem is a mai magyar társadalomból fakadtak, hanem rosszul és rosszkor másolt nyugat-európai mintákból. A címkézések és öncímkézések szinte már mániákus gyakorlata amennyire hatástalannak bizonyult a társadalomra, mert mitsem kezdhetett vele, annyira hatott ugyanakkor a politikusokra, mert sikerült vagy sem, görcsösen igyekeztek megfelelni a maguk is ragasztgatta címkéiknek. Jó része volt mindennek abban, hogy a magát politikai elitnek tekintő társaság egyre távolabb került a társadalomtól és az ország népének mindennapi életétől. Az úgynevezett nemzeti oldal töredezettségének és kiüresedésének is alighanem ez a legfőbb oka.

Most, hogy a választási kudarcok következtében már-már sorsdöntő kérdésként merül fel az úgynevezett nemzeti pártok, illetve politikai csoportosulások egységének gondolata, arról érdemes szólni először, hogy amennyiben lehetséges valamiféle egységesülés vagy együttműködés, akkor annak mik az elsőrendű feltételei.

Ma már nyilvánvaló, hogy ragasztóanyagnak nem elégségesek a különféle hivatkozások (nemzetre, keresztségre, valami homályos konzervativizmusra); vége annak a korszaknak, amikor ezek a fogalmak tabunak számítottak, s már puszta emlegetésük is sokakban bizalmat keltett, mert a korábbiakhoz képest valami mást, őszintébbet és megbízhatóbbat sejtetett. A társadalom gondjaira e hivatkozások önmagukban egyébként sem adnak semmiféle választ. Márpedig minden nemzeti alapú összetartás vagy együttpolitizálás első feltétele az, hogy a politika elveiben és gyakorlatában akarja és tudja egyesíteni a nemzet és az itt, és most élő társadalom ügyeit. Nemzetről lehet beszélni és nemzetre lehet hivatkozni a társadalom feje fölött, de valódi nemzeti politikát folytatni a nemzet mindenkori alapjait jelentő, s végső soron a nemzetet fenntartó nép és társadalom nélkül, vagy annak mintegy a feje fölött, nem lehet. Nem lehet folyamatosan a Himnuszt énekeltetni a néppel, s közben a zsebeiben kotorászni maradék fillérei után, míg fent a legkülönbözőbb eszmék jegyében milliók szállnak – központból – némelyek gondosan nyitva tartott aktatáskáiba.

Magyarország kultúrájában, erkölcsi normáiban meghatározóan keresztény (vagy keresztyén) ország. A magyar társadalom azonban nagy tömegeiben nem vallásos, és a vallásos emberek sokasága is szemérmesen vallásos, bensőségesen hívő ember, aki személyes és kizárólag személyes ügyének tekinti a hitet, s a templomi imát nem óhajtja megismételni a felvonulási téren vagy a pártértekezleten. A folytonos kereszténységre, Istenre, Anyaszentegyházra való hivatkozás a pártpolitikában gyanús és taszító, de legalábbis nem vonzó a társadalom nagy része számára. Széles társadalmi alapú pártot vagy pártszövetséget erre építeni és így építeni nem lehet.

Végképp reménytelen vállalkozás konzervativizmus címén jelentősebb politikai erőt összehozni. Ha e század magyar történelmében a baloldal (a haladás jelszavával) nemzeti és társadalmi szempontból csupa szerencsétlenséget hozott is, amikor hatalomra került, sok jót a konzervatív politikai erők sem hoztak. Éppen e kettővel szemben jelentették a nemzet jobbjai a „harmadik oldalt". Az ember egyébként is lehet szokásaiban, viselkedésében, vagy viseletében konzervatív, politikai értelemben attól még nem szükségképpen az. És Magyarországon így van ezzel a felnőtt népesség nagyobb része. A magyar kultúra nagyjai lehettek sültkonzervatívok a mindenkori divattal szemben, de lelkületükben és politikai nézeteikben egyikük sem volt konzervatív.

A hagyománytisztelet, a tradicionális emberi-nemzeti értékek ápolása lehet egyfajta konzervativizmus, lehet azt így nevezni, de a politikai konzervativizmus Magyarországon nem ezt jelentette. Arról pedig vitatkozni sem érdemes, hogy amíg a „nemzeti"-nek, vagy a „keresztény"-nek van jelentése és pozitív tartalma (ha csak le nem járatják a mindenkori „fentiek") a társadalom nagyobb része számára, addig a konzervatív – csak úgy mint a liberális – ugyanazok szellemében legfeljebb rafinált politikai kitaláció, amihez nincs közük.

Mi az tehát, amit tenni lehetne és tenni kellene ebben a helyzetben? Először is, tudomásul kell venni, hogy ennyi nemzetinek és kereszténynek vagy konzervatívnak mondott pártra ennek az országnak nincs szüksége, és szavazataival ennyit amúgy sem fog fenntartani. Másodszor: a magyar közélet kiegyensúlyozottsága egy viszonylag egységes, mérsékelt nemzeti középerő kialakítását feltételezné, amely a konzervatív szocialista baloldalnak és a liberálisoknak egyaránt ellenpontja, a választópolgárok számára pedig igazi választék lehetne. Végbemehetne ez akár néhány párt egyesülésével, akár egy Magyarországon újszerű pártszövetség létrehozásával, melyben a résztvevők – megegyezés szerint – bizonyos ügyekben megtartanák az önállóságukat, más, átfogó, országos politikai döntések meghozatalában pedig egy közös felső testület adna keretet az egység kialakításához, a lépések összehangolásához.

Természetesen bármely megoldás nemcsak önkorlátozást és megegyezési készséget követel az esetleges résztvevőktől, de hangsúlyváltást is a nemzeti oldalon. E hangsúlyváltás abból állna, ahol bizonyos eszmei, erkölcsi és kulturális alapok megtartásával, de a doktriner ideológikus szempontok háttérbe szorításával, a nemzeti érdekek, a demokratikus alapkövetelmények és a szociális szempontok egyeztetésével, a hangsúlyt a mai magyar társadalomra, annak elsőrendű gazdsági, szociális és kulturális gondjai megoldására kellene áthelyezni. Aki néppárt jellegű új politikai erő létrejöttén fáradozik, annak mindenekelőtt népben, országban, társadalomban kell gondolkodnia, nem pedig az egyébként is rosszul felnyergelt jobboldaliság vagy baloldaliság elvont és elavult vitájában és viszályában.

Az összes többi kérdést megelőzően azonban legalább körvonalaiban tisztázni kellene, milyen társadalmat akarunk, milyet akarhatunk, mert ez perdöntő és távlatos kérdés a nemzeti lét szempontjából is.

Elejtett és ellejtett lehetőségek

Hercegek és rabszolgák

Gobbi Hilda óta tudjuk, hogy kétféle színész van: karakterszínész és rossz színész. A balett műfaja azonban felbillenti ezt az egyensúlyt, minthogy csak pár perces lépéselőnyt enged a karakterfigurák számára, míg a hercegtípusoknak jóval nagyobb teret ad a táncos cselekmény keretében.

Mindez a Táncművészeti Főiskola végzőseinek minapi, Operaház-beli vizsgakoncertjén ötlött fel bennem, ahol az évfolyam egyetlen hercegi kiállású ifja, *Túri Sándor* egy rabszolgát alakított. Igaz, vezéri „beosztásban", hiszen *Bacskai Ildikó* drámai erejű közreműködésével *Seregi* örökbecsű Spartacus-kettősét adták elő. Ám, ha jól észleltem, egyikük sem a szuperfőszerepek táján otthonos, inkább rokonszenves karakterek megformálása vár rájuk. Nagyjából ez mondható el a többi vizsgázó lányról (balettmester *Kékesi Mária*) és a fiúkról is (évfolyamvezető *Dózsa Imre*). Csupa ragyogó jellem, csupa biztató ígéret, melyek „beváltása" a tizedik, „szigorló" év feladványa lesz, melyet már felnőtt társulattagként töltenek el valahol.

Ezt a karakterkészséget erősítette az első részben látott, Paquita című *Petipa–Minkus*-opus, mely inkább a korábban érő lánykáknak adott brillírozási lehetőséget, soha másutt nem látott tekervényes-nehéz táncok stílusos elővezetésével. Itt nemcsak *Riedl Ágnest, Szabó Edinát* és a királynői adottságú, légies *Tunyogi Henriettet*, valamint a kissé keményen partneroló *Gyürky Krisztiánt* és az értékeihez képest még csiszolatlan *Nagy Tamást* érdemes kiemelnünk, de dicséretet érdemel az erős-friss kar is: az alacsonyabb évfolyamosok egyöntetű munkájában minden iskolásság mellett tetten érhető volt Terpszikhore istennő jelenléte, nem kis részben az erélyes-erényes betanító, *Bé-rczes Mária* jóvoltából.

A teljes második rész, valamint a harmadik rész kezdő száma viszont a fiúknak kedvezett a feladatokban. *Hajzer József* és *Zahner Sándor* azonban a Laurencia-férfiduett vázlatáig jutott csak el, mint ahogy *Holub Péter* is „elkalózkodta" kissé a híres Kalózszólót. Még sok a tennivalójuk ahhoz, hogy „felsőbb osztályba" léphessenek. A koordinált mozgású *Baunoch Gábor* megbízható jelenléte ellenére az apró termetű, ám technikás *Veress Zsuzsa* érthetően nehezen birkózott a Giselle „kis pas de deux"-jével, amely jóval nagyobb fokú érettséget kíván. Bokor Katalinhoz hasonló jó előadó nem terem minden bokorban, még ha a Don Quijote-variáció kissé korán érte is utol.

A Csajkovszkij-Balanchine duettben nevéhez híven csillogott *Arany Csilla*, bár hercegnői termetéhez megfelelő testtartás is járulhatna: a pattogó lábmunkát függetleníteni kell az azt lágyítani hivatott karmozgástól. Vele ellentétes Nagy Tamás henye alkar- és kézfejmunkája, pedig ez lenne a koordináció alapja. Kellő tágsága és jó forgásai azonban ezt is feledtetik, akárcsak előnytelen arcát.

Hasonlót érzünk a különleges alkatú *Macher Szilárdnál* is, itt a lábfejben látunk némi „öntudathiányt". Annál biztatóbb *Ducsay Marcella* lábtechnikája, aki szemlátomást otthonosan érzi magát a spiccén, s a leggyilkosabb táncrészeket is hihetetlen könnyedséggel adja elő. Végsőkig kidolgozott Mahler-kettősük (Adagietto) a már említett Spartacus-duett mellett az est másik, felnőtt érettségű produkciója lett, s ez *Kun Zsuzsa*, illetve *Szumrák Vera* értő betanítását is minősíti.

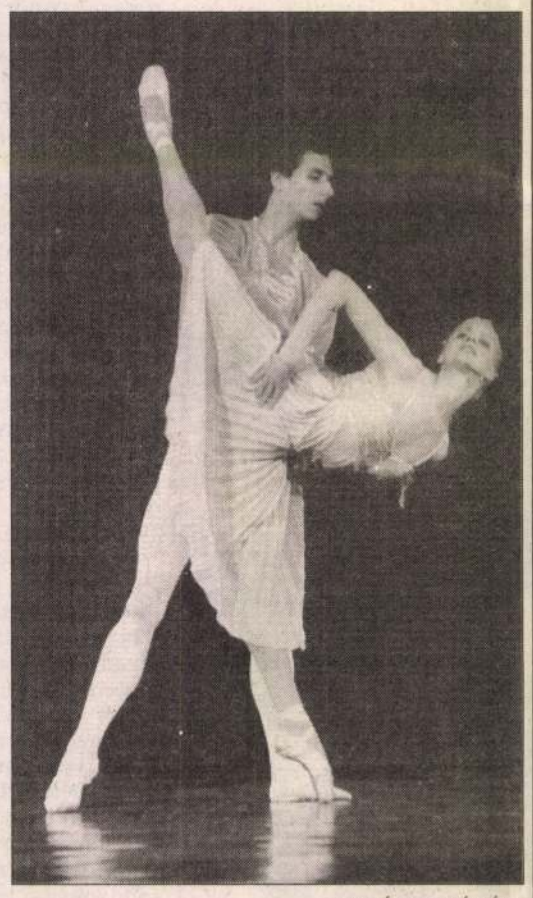

FOTÓ: KANYÓ BÉLA

Szín, humor, lélek és dráma bontakozott ki a Rahmanyinov–Jakobson-féle Polisinel-szólóban, melyet a szerepben elmélyült *Mélykúti Krisztián* tolmácsolásában élvezhettünk. *Farsang Anita* és *Szilvási Zsolt* Egües–Mendez Babák-jelenetét adták elő meglepetéscsomagként.

Az estet záró, *Zempléna László–Dózsa Imre* ősbemutatónak szánt Pas de douze-jában örvendetesen kiérlelt alkotó egyéniséget érzékeltünk. A mű nehézségi foka ellenére bebizonyította a pályakezdő csapat stílusra és instrukcióra fogékonyságát. Ilyen biztos alappal megvethetik megvetést semmiképp sem érdemlő lábukat a tánc világszínpadán.

Kisgergely József

A Nemzeti Kulturális Alap sajtótájékoztatója

Kevés pénz, sok pályázó

A kulturális minisztérium által 1993-ban életre hívott Nemzeti Kulturális Alap tizennégy szakmai kollégiuma lefedi egész művelődési életünket. Az alap által szétosztható pénzek felét a költségvetési támogatás, a másik részét a kulturális szolgáltatások járuléka teszi ki. Az idén rendelkezésre álló összeg – a tavaly szétosztható pénzösszeg másfélszerese – ötszáznyolcvanhétmillió forint. A megítélt pénzek felhasználásáról a pályázóknak pontos elszámolást kell beadniuk. Mindaddig, amíg ezt nem teljesítették, nem indulhatnak a következő pályázati fordulón. Ha pedig a pénzek felhasználásánál szabálytalanságot tapasztalnak, akkor jogi úton rendezik a kérdéses ügyet. Az egyes szakkollégiumok tagjainak felét a minisztérium, a másik felét a szakma delegálja. A kollégiumok elnökeit négy-, tagjait kétévente választják újra. A különböző pályázatok meghirdetése nyilvános.

A Zenei Szakkollégium tegnapi sajtótájékoztatóján *Petró János* elnöktől megtudtuk: 324 pályázóból 120 kapott támogatást. A szétosztott pénzösszeg 45 millió forint. Az elnök szerint ez bizony kevés a világszerte elismert magyar zenekultúra támogatására. A kuratórium döntését – noha a tagok között a végleges eredmény kialakulásánál semmiféle ellentét nem támadt – megnehezítette az a tény is, hogy zenei életünkben nehéz, szinte lehetetlen éles határvonalat húzni a profik és amatőrök között. Elsősorban azokat a pályázókat támogatták, akik már bizonyítottak. Elutasították többek között azon pályaművek támogatását is, amelyeknek a létrehozatala csak az alap által nyújtott pénzekből lenne lehetséges. A minisztériumnak semmiféle javaslatára nem reagáltak, de több neves együttesnél figyelembe kellett venniük, hogy a régi mecenatúra átalakulása miatt még nem találták meg a szponzorálás új útjait. Ezért is támogatták például a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenakarának hangversenyrendezését ötmillió forinttal. Bartók halálának közelgő ötvenedik évfordulója megünneplésére benyújtott pályaművekről azért nem döntöttek, mivel ennek támogatásáról a kuratórium külön kormányzati döntést vár.

Bródy Jánosnak, a kuratórium egyik tagjának véleménye szerint a könnyűzene műfajából azért érkezett kevesebb pályázat, mivel itt sokkal inkább megtalálhatják a művészek a közönséggel való kapcsolat kiépítésének útját-módját.

A sajtótájékoztató végén vita alakult ki a kuratórium tagjai és a sajtó képviselői között arról, hogy ellentétben a Folyóirat Szakmai Kollégiummal, a Zenei Szakkollégium nem publikálta sem a pályázók által benyújtott pénzigényt, sem a támogatásban nem részesülők névsorát. Ez a kuratóriumi tagok megítélése szerint személyiségjogokat sértene. A jövőben viszont nem tartják elképzelhetetlennek, hogy (*Csengery Adrienne* javaslatának megfelelően) a pályázati űrlapon szerepelni fog egy olyan kérdés, miszerint a pályázó elutasítás esetén hozzájárul-e nevének közléséhez.

(parcsami)

Néptánc, Nevenincs Színház, Szív Klub

A földszinten fűrészelés zaja fogad és friss fűrészpor illata. A nyári hónapokban szünet nélkül folyik a Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házának a felújítása. *Bércesi Győző* igazgatóhelyettes siet megnyugtatni, hogy ettől még a házban nincs nyári szünet, többféle rendezvényre várják a látogatókat.

A Folklór Színházban immár 29 éve tartanak nyári előadásokat, idén a Budapest Táncegyüttes, a Törekvés Táncegyüttes és a Talentum Tánckar lép fel. De várja minden szerdán a nyugtalan lábú felnőtteket a Falkafolk Együttes Balkán Táncháza. A Muzsikás Táncház szünetet tart, de szeptembertől ismét kaput nyit.

A tanfolyamok, érthetően, befejeződtek a nyár elejére, de néhány klub egész évben működik. Ilyen például a Fővárosi Újítók Klubja, a Magnós Klub, a Tájak, Korok, Múzeumok Klubja. S egyetlen vasárnap sem marad el az idősebbbek kedvelt Nosztalgia Klub-összejövetele. Délután 3-tól este 7-8 óráig vannak együtt, zeneszó mellett. Mintegy két hónapja adnak otthont a Budai Szív Klubnak is, azaz a gyermekeiket egyedül nevelő szülők egymást támogató csoportjának.

A könyvtár augusztus 31-ig zárva lesz, de szeptember 2-ától ismét várja az olvasókat. A következő művelődési évadról az alábbiakat nyilatkozta Bérczesi Győző:

– Az eddig is létező, mondhatni hagyományos formákat – klubok, szakkörök, szabás-varrás, tánc- és nyelvtanfolyamok – továbbra is megtartjuk. A nyelvtanfolyamokon valószínűleg annyit változtatunk, hogy egymás utáni napokra időzítjük az órákat, hogy intenzívebbé tegyük a tanulást. Terveink között szerepel egy video-műsorszerkesztő tanfolyam szervezése a Magyar Független Film- és Video Szövetséggel karöltve. A hallgatók a vizsgán bizonyítványt kapnak.

Fogyókúrástanfolyamot is indítunk, speciális természetgyógyászati módszerrel. Azaz semmiféle szereket, készítményeket nem kell használniuk a fogyni akaróknak.

– *Színházi terveket is emlegetnek...*

– Nem alaptalanul. Nálunk kapott helyet a soproniként ismert Mikó István-féle társulat; természetesen a kerületi önkormányzat támogatásával. Próbatermet és előadási lehetőségeket biztosítunk nekik. Most tárgyalunk a Nevenincs Színházzal, amely elsősorban az irodalmi tananyaghoz kapcsolódó gyermekelőadásokat tart. Reméljük, sikerül megegyezni, s az esetben havi egy produkcióval lépnének föl. Ilyenformán, a gyermekközönség is megtalálná a maga örömeit a ház programkínálatában.

Mátyás István

Stúdió 94

Művészet, csoportképpel

Az osztrák autósok figyelmét mostanában két új, politikusok arcképét hordozó óriásplakát vonja magára. Az egyikről, az előnytelen portréról keddi számunkban írtunk: Busek alkancellárról van szó, akinek politikai esélyeit erősen csökkentheti a kedvezőtlen bemutatás. A másik plakáton (amolyan képregényszereplőként) Vranitzky kancellár szólal meg. A szöveg szerint osztrák barátainknak legnagyobb tőkéjük az ország fiatalsága, amely éppen ezért megérdemli a legmagasabb szintű képzést. A falragaszokat a kedd esti Stúdió 94 juttatta eszembe, pontosabban az egyik szereplő, Kerényi Imre rendező vallomása, miszerint ő mindig is szeretett volna magának egy olyan igazi kultuszminisztert, aki „értünk lobbyzik, nem ellenünk". Az utóbbi évek francia kultuszminiszterét, Jack Langot említette példaként, s szavaiból az sejlett ki, hogy az új magyar kulturális miniszter ténykedése elé olyan bizalommal néz, mintha amögött máris a francia művészet- illetve kultúrpolitikához hasonlítható eredmények állnának.

Csakhogy Lang sikereihez nemcsak egy olyan Mitterrand kellett, aki a nagy francia, főleg párizsi kulturális beruházások révén mintegy emlékművet kívánt állítani önmagának, hanem kellett néhány évtizeddel korábban egy André Malraux is, aki íróként, gondolkodóként szerzett tekintélyét politikusként tovább tudta erősíteni, majd egy Georges Pompidou, aki megálmodta a valószínűleg a világon legnépszerűbb művészeti-kulturális központot a Marais egykori mocsarai helyén. És kellett persze sok-sok pénz. No meg az, hogy a franciákra igencsak jellemző kritikus szemlélet ellenére a közvélemény azt, ami érték, valóban értéknek fogadja el, s a kritikát ne a napi politikai szempontok irányítsák.

Máshonnan rajtolt a szabad Magyarország művészete a kilencvenes évek elején, mint a francia vagy az osztrák kultúra. Hogy valójában milyen helyzet alakult ki az elmúlt években, hogy milyen az egyes művészeti ágak képviselőinek a közérzete, s hogy mit várnak az új kulturális kormánytól, nos, a Stúdió – a szerkesztő-műsorvezető Érdy Sándor volt – ezekre a kérdésekre keresett elsősorban választ. Az említett Kerényi Imre mellett megszólalt Gerzson Pál festőművész, Victor Máté zeneszerző, Lugossy László filmrendező és Pomogáts Béla irodalomtörténész. Mindannyian vezető tisztségeket töltenek be az egyes művészeti szövetségekben, megfelelő rálátással és kompetenciával rendelkeznek tehát ahhoz, hogy véleményüket mérvadónak fogadjuk el, s ha ezt tesszük, nem is nagyon kell szégyenkeznünk a magyar művészet, film, színház, zene, irodalom utóbbi évekbeli teljesítménye miatt. A szabadság légkörében tartalmi gazdagodásról beszélt szinte mindegyik megszólaló, azt sem hallgatták azonban el, hogy ehhez a gazdagodáshoz pénz hiányában nem társult az intézményrendszer átformálódása. A kulturális kormányzattól ebben a helyzetben egyrészt pénzt, másrészt érdeklődést várnak a szakemberek, s azt, hogy bízzon meg az egyes szakmák képviselőinek szakértelmében s fogadja el a természetes módon kialakuló belső értékrend érvényesülését.

Senki ne tudja a miniszter telefonszámát – fogalmazott az egyik megszólaló, s ez az óhaj mintegy átvezetésként is értelmezhető a harmadik kérdéskörhöz, a magyar kultúra megosztottságához, a szekértáborok létezéséhez, illetve megszüntetésük szükségességéhez és lehetőségéhez. A művészek egységes vélekedése szerint nincs más út, mint az, amely a „betemetett lövészárkok" felett halad át. Nem vélekedett másként az egyes kérdésköröket szintén boncolgató kulturális miniszter sem, hiszen a különböző kultúrák együttes létezése, a sokszínűség jelenti az igazi értéket, „Magyarország csodálatos adottságát". E feltétlenül rokonszenves elképzelés érvényesítéséhez a gyakorlatban azonban nem kevés dolog szükségeltetik, s itt nem csak arról van szó, hogy a tárcának ki kell harcolnia a céljai megvalósításához szükséges pénzt. Igaz, a feltétlenül meghozandó törvények előkészítése, a művészettámogatás új formáinak kialakítása már az előző négy évben megindult, éppen annak az elképzelésnek a jegyében, amelyet most a tárca új vezetője is hangsúlyozott: szakítani az ideologikus szemlélettel, közvetett eszközökkel segíteni az alapítványi formák kialakulásában, megteremteni a nyitottság, a szabadság légkörét.

A művészetek támogatása, ahogyan az oktatás is, hosszú távú befektetés. Érdekes lesz néhány hónap, év múlva felidézni ezt a megállapítást is, hogyan jelenik meg a gyakorlatban. Azoknak a munkájában, akik most megfogalmazták véleményüket, elvárásaikat. Vagy, mondjuk, azoknak a fiataloknak az életében, akik, ahogyan a miniszter fogalmazott, már nem is értik, mondjuk, a szekértáborok problémáját, nem értik, mik az okai azoknak az ellentéteknek, amelyek oly kemény sebeket okoztak a huszadik század végén, Magyarországon.

P. Szabó Ernő

Polgár Tibor temetése

Búcsú a zeneszerzőtől

Közel egy esztendeje, 1993 augusztusában, Torontóban elhunyt *Polgár Tibor* zeneszerző, karmester. Egy gazdag életpálya zárult le a nyolcvanhat éves zeneszerző halálával. Polgár Tibor Kodály-növendék volt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, munkásságának jelentős része a Magyar Rádióhoz kötődött, hiszen 1925-től 1950-ig volt a rádió karmestere, zeneszerzője, 1945–49 között a zenei osztály vezetője és 1950-ig művészeti igazgatója. A harmincas években a Nemzeti Színház karmestereként is működött. Életműve egyébként is sok szállal kötődött a színházhoz: kamaraművei, kórusművei, lírai hangvételű dalai mellett operettet (Florentin kalap), daljátékot (A furfangos özvegy) és vígoperát (A kérők) is komponált. 1958–61-ben a budapesti Petőfi és Jókai Színház zenei vezetőjeként dolgozott, majd feleségével, Nagykovácsi Ilona előadóművésznővel külföldi szerződéseket kapott: két esztendeig a németországi Marl városában volt a Philharmonia Hungarica szimfonikus zenekar dirigense, s 1964-ben Torontóban folytatta munkásságát.

A rádióban és a televízióban még napjainkban is felcsendülnek rádiójátékai és filmzenéi: ez a sokoldalú művész az operától a táncdalig maradandót alkotott. Jelen visszaemlékezésünknek az ad szomorú aktualitást, hogy a következő értesítést kapta szerkesztőségünk:

„Az 1993. augusztus 27-én, Torontóban elhunyt Polgár Tibor zeneszerző kívánságának megfelelően özvegye, Nagykovácsi Ilona Magyarországra hazahozatta hamvait. Végakaratához híven földi maradványait 1994. július 28-án, csütörtökön délután 2 órakor helyezik örök nyugalomra a Farkasréti temetőben."

(gy. a.)

Hagyjatok énekelni!

Kopré József válogatott versei

Kopré József reprezentatív versgyűjteménye a bizonyítéka annak, hogy mennyire definiálhatatlan a népi költő fogalma. A népi jelző ugyanis, bár általában annak szánják, önmagában nem jelent esztétikai értéket, csupán egyféle irányultságot. Kopré József a harmincas években tűnik föl Budapesten, amikor divatba jött a népi (helyesebben: népből jött) költők fölfedezése, s amelytől némelyek a magyar líra forradalmi átalakulását remélték. A divatáramlat levonultával, az iszaplerakódáson kívül föltűnt néhány maradandó tehetség is, akikről idő múltán kiderült, hogy igazi értékeik nem a városi fülek számára szokatlan kifejezésekben, provinciális jellegzetességeikben rejlik, hanem abban az archaikus színezetű energiában, amely bennük a felszínre tört és általános érvényű műalkotásokban testesült meg.

Kopré József költészetében is megfigyelhető ennek az ősenergiának a műveltség és a biztos szakmai tudás általi fegyelmezésének jótékony hatása. Egyaránt otthonos az ütemhangsúlyos és az időmértékes verselésben, képalkotó fantáziája alapvetően gondolatritmusokból építkezik. Erőteljes, biblikus hangulatú nyelvet használ, amelyben mindig ott rejlik valamilyen tragikus motiváció, mintegy e sajátos költői nyelv velejárójaként. Kopré költészetében a tizenhetedik századi jeremiádok műfaja kel újra életre korszerű változatban, méltón a kuruc elődökhöz: „Se időnk nincs, se cselekvő terünk. / Pikkelyünk se volt saját pikkelyünk! / Szemünk, szánk telegyűlt idővel sárral, / ösztunk csak ösztunk szemben az árral / kitől kérdezzük: most mi lesz velünk?"

Az ízléses kivitelezésű kötet a Szenczi Molnár Társaság a *Magyar költők a költészetért* című sorozatában jelent meg.

Zászlós Levente

A jelenkori képzőművészeti kultúra érdeke

— beszélgetés Gerzson Pál festőművésszel, a Képző- és Iparművészeti Szövetség elnökével —

A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány kuratóriuma az elmúlt héten hirdetést jelentetett meg néhány országos napilapban, miszerint jövő év január 1-től a budapesti Vigadó Galéria használati jogát eladja. A kuratórium meggondolatlan lépése meglehetsen nagy vihart okozott a képzőművészek körében, hiszen tudtuk és beleegyezésük nélkül született meg a döntés. Lapértesülések szerint a kuratórium ülésén az egyesület elnöke egyet nem értésének adott hangot a galéria eladásával kapcsolatban, a Képző- és Iparművészek szövetsége pedig a sajtóhoz juttatta el tiltakozását. (A tiltakozás szövege múlt heti számunkban volt olvasható.) A MAA kuratóriumának e meglehetősen önkényes lépése volt tehát az oka, hogy interjút kérjünk Gerzson Pál festőművésztől, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnökétől, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány kuratóriumának alelnökétől, Csillag Katalin főtitkártól.

— A szövetség irodái ugyanabban a Vörösmarty téri irodaházban találhatók, ahol a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány vagyonigazgatósága, valamint a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány (egyszerűbb nevén: Vigadó Alapítvány) is működik. Milyen a viszony az egyesület és a szövetség között?

Gerzson Pál: — Az alap a rendszerváltással egyidőben került válságba, ezért sürgősen át kellett szervezni, míg a szövetségben a változást csupán az anyagi források csökkenése jelentette. A mi alapszabályunk kimondja, hogy csak az lehet szövetségi tag, aki tagja az alapnak, illetve most már a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Az Egyesület vezetősége és azok a művészek akik valamilyen formában, — akár kurátorként, akár elnökségi tagként — részt vállalnak az Egyesület és a Magyar Alkotóművészeti Alapítvány munkájában, tagjai a szövetségnek is. Tehát az Egyesület és a szövetség tagsága jórészt azonos, a szervezési, működési különbség azonban jelentős. Az egyesület vezetősége az első időkben nagyon nagy felelősséggel, ambicióval és talán optimizmussal úgy érezte, hogy az egyesületet úgy kell vezetni, hogy itt új perspektíva nyíljon, nem tűrt meg maga körül semmiféle kontrollt. Ezzel együtt úgy látták, hogy a képzőművészetet leginkább az Egyesület tudja igazán támogatni. Ekkorra már kialakult a két szervezet között egy bizonyos fajta rivalizálás. Ami konfliktust nem okozott, bár némi feszültséget azért kitermelt. A mi álláspontunk a következő volt: megvan nekünk a magunk baja, nem fogunk semmiféle kontrollt gyakorolni az egyesület felett, nem szólunk bele a munkájukba. Viszont a szövetségi tagjainkat, akik részt vesznek az egyesület munkájában, mint szövetségi tagot megkérdezzük, hiszen a képzőművészeti szekció választmányába a szövetség delegálta a tagokat, ők választották meg az Egyesület vezetőségét, illetve az alapítvány kuratóriumában résztvevő képzőművész tagokat.

— Ön tagja az Alkotóművészek Országos Egyesületének, elnöke a Magyar Képző- és Iparművészeti Szövetségnek, valamint alelnöke a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány kuratóriumának, amelynek szintén a Művelődési Minisztérium az alapítója, akárcsak a Magyar Alkotóművészeti Közalapítványnak. Mi szükség volt Ön szerint két alapítványt létrehozni?

— A célok és feladatok különbsége indokolttá tette két külön alapítvány létrehozását. A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány átvette a Művészeti Alap feladatait, melynek alapján gondoskodnia kellene az alkotók szociális biztonságának megteremtéséről, alkotóházak, kollektív műtermek üzemeltetéséről, műteremlakások építésének támogatásáról, a szakmai érdekvédelemhez, a jogi képviselethez szükséges szolgáltatások pénzügyi feltételeinek megteremtéséről. Az alapítványnak kötelessége lenne a kiállítások és az értékesítés feltételeinek megteremtése. Ez utóbbi ellátása érdekében kellene működtetni a Vigadó Galériát is. Az Alkotóművészeti Közalapítvány e feladatának ellátásához jelentős, könyv szerinti értéken 1,3 milliárd forint vagyont kapott. A vagyonlista olyan jelentős értékű ingatlanokat is tartalmaz, mint a Galyatetőn, Szigligeten, Zsennyén, Kecskeméten működő alkotóházak.

Ezek értéke meghaladja a könyv szerinti értéket.

A Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány könyv szerinti vagyonának értéke az alapításkor nem érte el a 400 millió forintot. Az alapítvány feladatai is eltértek az Alkotóművészeti Alapítványétól. A Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány a kultúra területén szerveződő civil társadalom a közművelődés, az amatőr művészeti mozgalom, a művészeti, a képzőművészet, a művészeti élet és ezen belül kiemelten a zenei élet támogatására szerveződött. A költségvetési támogatást a kuratórium szakértő bevonásával nyilvános pályázat keretében a közművelődés támogatására fordítja. A használatba kapott Pesti Vigadót és a Vörösmarty tér 1. számú épületet költségvetési támogatás nélkül, saját bevételeiből üzemelteti. A munka eredményeként megtermelt többletbevételt fordítja a kultúrális élet támogatására. Épp az elmúlt napokban tájékoztattjuk az újságírókat a Vígadó koncertsorozatáról és arról a 17 CD-ről, amelyik a kortárs alkotók életművéről ad áttekintést. A MSzA csak kulturális programokat támogat. A művészek szociális, lakás stb. ellátásában nem vesz részt.

Csillag Katalin: — A lényegi különbség a két alapítvány között tehát, hogy a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány pályázati rendszerrel működik, pályázatai nyitottak, azokon — a meghírdetett témakörök szerint — bárki és bármely közösség részt vehet. Ezzel ellentétben az Alkotóművészeti Közalapítvány anyagi eszközei egy zárt közösség, a hajdani alap-tagság, ma MAOE tagság boldogulását kellene hogy szolgálják.

— A két alapítvány mindenesetre eléggé rossz viszonyban van egymással. Mi az oka ennek a rossz viszonynak?

Gerzson Pál: — A jogviták megelőzték a két alapítvány létrejöttét. A költségvetési intézményként működő Pesti Vígadó több mint 70 peres eljárást hagyott ránk. A Képzőművészeti Kiadó már az MSzA létrejötte előtt pert vesztett. Mi szerettük volna megszakítani az állam és az állam által létrehozott, támogatott szervezetek között korábban kialakult vitákat. Ez sajnos nem sikerült. Kóka Tamás vagyonigazgató utasítására az alapítvány vállalatai megtagadták a piaci bérleti díj tizedének kifizetését, majd az első érdemi egyeztető megbeszélések előtt tulajdoni pert indítottak alapítványunk ellen. Az elmúlt egy évben négy kérdésben alakult ki jogvita közöttünk. A már említett — több újságban is részletesen taglalt — tulajdoni kérdésben. Az engedélyünk nélkül végzett életveszélyes helyzeteket előidéző, rendkívül költséges átalakítások miatt. A bérleti díj fizetésének elutasítása okán, és a bérleti díj mértéke miatt. E jogvitákban alapítványunk valamennyi bírósági döntéssel végződött perét megnyertük. A vádaskodó, durva hangú, időnként kocsmai színvonalú megnyilvánulásokra nem reagáltunk. Következetesen képviseltük, hogy a jogszerű, törvényes megoldásokhoz ragaszkodunk. Zsarolni sem hagytuk magunkat. Alapítványunk alkalmazottai felkészült, higgadt szakemberek! Alapos munkájukkal jól segítették a kuratóriumot.

Csillag Katalin: — Felelőtlenség volt kellő utánajárás nélkül, kellő ismeret- és tényanyag nélkül perekbe bocsátkozni. Ha valaki hatezer ember anyagi ügyeiért felelős —, ha ezt a posztot megpályázta és elvállalta — nem tévedhet jogi ügyekben. Főleg akkor nem, ha a tévedéseknek súlyos anyagi következményei vannak.

Visszatérve a Galéria kérdéséhez: azt az indokot is hallottuk, azért volt szükség a meghirdetésre, mert az MSzA felemelte a bérleti díjat. Igen, a költségek emelkednek, ez kétségtelen. De emelkednek mindenütt az országban, ezt mindenki tudja. A kiadások ésszerű rangsorolásával sok mindennek lehet anyagi fedezetet teremteni. Senkit nem akarok megsérteni, de érdekes viszonyítások tehetők, ha összevetjük például a Vígadó Galéria bérleti díjának és az 1994-es prémiumoknak és végkielégítéseknek az összegét. Ha ehhez még a vesztett perek költségeit is hozzávesszük, elég csinos időszakra megoldódott volna a Galéria kérdése.

A mi Szövetségünk éves támogatása pedig egy ilyen vezetői prémiummal szinte azonos összegű. Ebből az 1800 tagot számláló szövetség teljes évi működését próbáljuk fedezni, s ez egy zsonglőrmutatvánnyal ér fel!

Gerzson Pál: — Lehet, hogy nem pont ide tartozik, de mégis elmondom: mi a szövetségen belül éreztük azokat a válságtüneteket, amelyek az egyesület gazdasági intézkedései körül zajlottak; mégpedig abból, hogy a kiállítótermek számszerűen szűkültek, a képcsarnoki tevékenység bedugult, a művészek anyagellátása rosszabbodott, sőt az anyagellátót is eladásra szánták, vagy már el is adták, nem tudom. Frekventált helyeken, bejáratott és közismert galériák zártak be, vevőre várnak, és most már a Vígadó Galéria is erre a sorsra vár. Éreztük, hogy nem jó folyamat indult meg, és ennek érdekében koratavasszal létrehoztunk egy nézetegyeztető összejövetelt, ahová meghívtuk az alapítvány kuratóriumának egy tagját, az egyesület elnökét, egy újságírót és a szövegség vezetőit. Egyszerűen azért, mert szerettük volna látni, hogy ki mit tud, és ki hogyan viszonyul a vagyonigazgató által meghirdetett koncepcióhoz. Az eredmény nem volt megnyugtató. A kuratórium jelenlévő képviselője és a többi művész között véleménykülönbség jött létre, s az meg is maradt. Ennek ellenére mindenképpen szükség volt erre a beszélgetésre, nem azért, mintha felügyeletet kívántunk volna gyakorolni az egyesület illetve a kuratórium felett, hanem azért, hogy érezzék ők is, hoy mi rosszul érezzük magunkat. Szóval tudtuk egymásról, hogy valami nem tetszik. Egy idő után már az egyesület szakmai vezetése is látta ezt a problémát, de nem találták meg a módját, hogyan tudnának ennek véget vetni.

Csillag Katalin: — Nekem az a tapasztalatom, hogy nagyon kevés információt kap a MAOE elnöksége az alapítványtól. Ezzel a működést is gátolják. Az alapítványnál úgy tűnik, különben sem túl gyors az információ-áramlás: a megjelent hirdetés kapcsán érdeklődtünk a galéria hasznosításának feltételeiről. A konkrét pályázati feltételek azonban még nem voltak a titkárságon...

Gerzson Pál: — Hozzá kell fűznöm: ez a telek, ez az épület, ahol most beszélgetünk, egy numero 1-es értékrendű telek Budapesten. A piaci szokásoknak megfelelően létezik egy érték-skála, és ott ez a legjobb helyen van. Nos, az MSzA ennek ellenére mindössze a tizedét kéri a bérleti díjakban. Nyilván más béreket kér attól, aki nem kulturális dolgokkal foglalkozik, mint attól, aki azzal. Ezt sajnálatos módon úgy fordították le — még M. Novák kollegám is, akit mellesleg nagyon kedvelek és becsülök — hogy a Vígadó Galéria lakbér-emelése kultúraellenes. Pedig a lehetséges bérleti díjnak csupán a tizedét — azt is az infláció és egyéb körülmények miatt — kénytelen kérni az alapítvány. A közüzemi díjak esetében az árak pedig az országban mindenütt szabottak.

Az elmondottakhoz hozzá kell tennem: a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány a Vígadó Galéria esetében annyi bérleti díjat sem kap, amennyibe az épületrész fenntartása kerül. Ha azalapítvány nem folytatna eredményes gazdálkodói tevékenységet, komoly üzemeltetési gondjaink lennének.

— Elnök úr, Ön tagja az egyesületnek, elnöke a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és alelnöke a Szabadművelődési Alapítvány kuratóriumának. Amikor egy ilyen áremelésre kerül sor, az Ön szíve végül is hova húz?

— Én megpróbálom a jelenkori képzőművészeti kultúra érdekét képviselni. Ezt teszem a Szövetség elnökeként, ezt teszem alkotóként, tanárként és minden olyan tisztségben, ahová megválasztanak. A Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány kuratóriumában ezt a törekvésemet nem kell megtagadnom. Ugyanakkor Magyarországon élek. Tudom, hogy mibe kerül egy intézmény fenntartása. E kötöttségek között képviselem a szakma érdekeit. Én is alkuban vagyok az MSzA-val, mint a Képzőművész Szövetség elnöke. Valamennyi kulturális egyesület bérleti díját sikerült alacsonyabb szinten tartani. E döntés az alapítvány többletbevételeinek ismeretében születhetett meg. A Vígadó Galériának jogerős bírósági döntés alapján 5000.- Ft/négyzetméter éves bérleti díjat kell fizetnie. S azt is figyelembe kell venni, hogy a Pesti Vígadó karbantartása költséges dolog.

— Most, hogy Kóka Tamás eltávozott a vagyonigazgatóság éléről, Ön szerint kialakulhat egy egészséges munkakapcsolat a két alapítvány között?

— Szerintem igen. Az alapítvány soha nem tekintette az egyesületet, mint a képzőművészek, zeneszerzők, írók gyűjtőhelyét ellenfélnek. Soha nem tekintette legyőzendőnek, kihasználandónak, riválisnak. Tudta, hogy alapelvei szerint olyan intézkedéseket kell hoznia, ami az egész kultúrának használ. Most a kapcsolatban új helyzet állhat elő. A vitás kérdések megoldásának javulni fognak a feltételei. Én ezen fogok dolgozni.

Szikszai Károly

MÁS

Ludwig Múzeum

Bachman Gábor: A semmi építészete
Franco Purininek, Francesco Moschininek

Az építészet számomra a SEMMIVEL kezdődik. A SEMMI számomra persze konstrukció, de a SEMMI KONSTRUKCIÓJA: Ez a SEMMI áttételesen jelentette számomra azt az életet (nevezzük szocializmusnak), mely nagyon félelmetes szabályokat alkalmazott. Egyszerre volt nagyon ZÁRT és NYITOTT (csiki-csuki), persze csak annak, aki felismerte a rendszer működési szabályait. Megfelelni nem tudtam e szabályoknak, és így a lélek heroizmusával, a MŰVÉSZETTEL próbáltam pótolni azt, amit el akartak venni tőlem. Így kezdtem el felépíteni a SEMMIT akusztikus, átjárható terek formájában. Úgy gondolom, a rosszul és hamisan működő rendszerrel való szembenállás teremtette meg építészeti gondolkodásom számomra fontos egyik fogalmát: a ZUGOT és az ÁTLÁTHATATLANT (a csak sejtést).

A rendszer, melyben éltem, egyirányú volt; nehezen tolerálta a másságot, illetve a másik szempontot. Hazudott, és létrehozta a HAZUGSÁG EMLÉKMŰVEIT, melyre én — számomra elfogadható egyetlen lehetséges alternatívaként — elkezdtem papírból felépíteni az IGAZSÁG ÉPÍTMÉNYEIT.

A ZUG megteremtette számomra a ZUGOSÍTÁST, a vágyat arra, hogy az IDEÁKKAL és a JÓ ESZMÉVEL foglalkozzam az építéskor. Kikódoltam agyamból bizonyos fokig a létezőt, és ezt a kreált SEMMIT és az illúzió heroizmusát összeépítettem egy REJTŐZKÖDŐ-BUHERÁLT, valóságosan létező, nagyon is emberi építészeti formával.

Ezt az elején nagyon agresszívan, határozottan tettem, az idők múlásával rátértem a halk zsolozsmázásra. A táj adott, a szellem gonosz fogalmát felcseréltem a táj alakítható és a szellem legyen jó fogalmára.

Építményeimet tudatosan a minden szempontbeli TÖBBPONTÚSÁG jellemzi. Ennek érdekében a GEOMETRIA új kutatási területeit felhasználom, és a célom megvalósítása érdekében, provokatív módon, korrigálok is rajta. A valós élet gyanakvóvá tett az igazsággal szemben. Ezt ellensúlyozandó kialakítottam magam számára a LEGSŰRŰBB és LEGBONYOLULTABB tér, a DZSUNGEL fogalmát, ahol gerillaharcosként garázdálkodhatom. A tisztánlátást pedig úgy sikerült megoldanom, hogy a LEGBONYOLULTABBAL kötöttem vérszerződést: a KÁOSSZAL.

Az építményeimben tudatosan alkalmazon a film VÁGÁSI, SNITTELÉSI logikáját. Ennek köszönhetem, hogy minden építményem eljut a LEGSŰRŰBB filozófiai jelentéséhez. A HIRTELENNEL és az ÖSSZE NEM ILLŐVEL való tudatos bíbelődés elvezetett oda, hogy építményeimet BARBARIZMUS is jellemzi. A SŰRŰSÉG, a DÚSSÁG eredményezi, hogy a tér, melyet teremtettem, ilyen módon dinamikát kap, és minden percben FESZÜLTSÉGGEL telítetten ROBBANÁSRA vár.

A térenkívüliség elvezetett a MAGÁNY megtapasztalásához. Az esszenciákban való gondolkodásban hiszek, és igazából nem érdekel, hogy a tereim KELLEMESEK vagy SZÉPEK legyenek. Inkább az izgat, hogy a tér legyen VESZÉLYES, sőt olykor ZAGYVA is. A ZAGYVASÁGOT ugyanakkor nagyon fontosnak tartom, a tájékozódást segíti.

Az építészet MATERIALIZÁLÓDÁSÁT nem tartom az egyedüli járható gondolkodásbeli iránynak. A legjobban talán a PROVINCIALIZMUST utasítom el, és számomra fantomszavaknak hatnak az olyanok, mint például FUNKCIÓ, KOMPOZÍCIÓ stb. Én a JÓ ESZMÉVEL szövetkeztem, és az azt súgja számomra, hogy a továbbiakban az építészet AERODINAMIZÁLÁSÁVAL foglalkozzam.

Róma, 1994. június 24-én

(Az írás Franco Purini és Francesco Moschini felkérésére a DOMUS című építészeti folyóirat számára készült.)

Bachman Gábor és Kelemen Károly új munkái a Ludwig Múzeumban (Budavári Palota, A épület) tekinthetők meg október 9-éig.

Várfok Galéria

SZIGETEK

„Az ingó, szűk kapu megzörren és kitárul, az apró kert ölén sétálok újra én..."

Olvasom Paul Verlaine-t. Mert mit is tehetnék, mikor újra és újra nekikezdek, hogy 26 sorban — a nem túlságosan szigorú instrukció szerint — megírjam: hogy tetszenek Ujházi Péter képei. Mert persze írhatnék a „Labirintusrészlet" szürke útvesztőjéről, melynek járatai túlfutnak a képkereten, ki a falakra, vagy azokon is túl, az utcára. Írhatnék a „Barlang" mítikus-misztikus jeleiről, a belsejükben kuporgó emberről, vagy akár a „Helyszín" azonosítatlan otthonosságáról, az olajzöld tó opálos fényéről. De legfőképpen a „Szigetek"-ről írhatnék részletesen, hiszen ez a kép a kedvencem az első pillanattól. A hömpölygő, egymásnak koccanó és szétváló „valóságdarabkák", amelyek mint megannyi sorstöredék, kimerevített kockánként úsznak a vásznon. Az adventi gyermekkalendárium nap-lapjait felnyitó kéz mozdulatával tűnik elő a torta vagy a holdsarló, aztán a piktor ecsetet és palettát ragadó alakja (ez utóbbi kétszer is hangsúlyosan) és a szerelmespár. A nyitott ablakok azért szomorúságot is rejtenek: toronyház sivárságát, ketrecbe zárt embert, s két sziget egymásba kapaszkodó lakóját, amint éppen széttépi őket a tántorgó víz. Írhatnék persze — nagyobb összefüggéseket is keresve — Ujházi „eddigi munkásságáról". Arról, hogy képei eleven elbeszélések, novellák, etűdök. Hogy a narráció helyett inkább mégis „csak" árnyalatokat, hangulatokat kapunk.

„...és mézesen tüzel a délelőtti fény, túlérett szirmokon a nedves ragyogás gyúl."

(Nichs Andrea)

Ujházi Péter kiállítása a Várfok Galériában (Budapest, I., Várfok u. 14.) szeptember 25-éig látható és nem hivatalosan azután is).

Kassák Múzeum

Kassák Lajos kollázsai 1955-1966 címmel kiállítás nyílik a Kassák Múzeumban (III., Fő tér 1., Zichy-kastély) szeptember 25-én, vasárnap délelőtt 11 órakor. Beszédet mond: Juhász Ferenc. A kiállítás nyitva december 18-áig.

A kollázsban, e jellegzetes avantgárd műfajban rejlő lehetőségeket Kassák már képzőművészeti munkássága kezdetén fölismerte. Az 1960-as évek elején érdeklődése ismét e műfaj felé fordult. A két világrendszer kiélezett helyzetekben bővelkedő szembenállásának idején, a legutóbbi világégés borzalmaira még jól emlékezve drámai erővel fejezte ki az ember kiszolgáltatottságának élményét. Kései kollázsainak egy másik csoportja szinte ellenpólusa a pusztulás vízióját, az erőszak tombolását érzékeltető műveknek: a formák, színek, anyagok gazdag lehetőségeivel élni tudó művész teremtő kedve sugárzik belőlük. Összeállítható az ekkori kollázsokból egy ironikus, szatirikus sorozat is a modern kor megannyi emberi gyarlóságáról, jellegzetes szokásáról, magatartásformájáról. A képszerkesztésben, az asszociációteremtésben megnyilvánuló ötletesség, a festői hatást keltő színválasztás és formaalakítás, az érzelmek és hangulatok változatossága jellemzi Kassák kollázs-őszikéit, melyekből a 30 esztendővel ezelőtti közelmúlt szinte teljes keresztmetszete s századunk egyik nyughatatlan szellemének a korról alkotott ítélete ismerhető meg. A Kassák Múzeumban a Budapesti Őszi Fesztivál hivatalos programjának keretében megrendezendő kiállítás anyaga a Kassák Múzeum, továbbá a Magyar Nemzeti Galéria, az Esztergomi Keresztény Múzeum, a Szombathelyi Képtár, valamint Juhász Ferenc, Kass János és Vattay Elemér gyűjteményéből származik.

Szerkesztői üzenetek
E héten válaszol:

Nolaak Erzsébet

SEBESTYÉN MIKLÓS, HAJDÚNÁNÁS — Csoma Sándor Kőrösinek címezve levelet kapott az Eurostar Nyereményosztályától, közelebbről dr. M. Jakubovskitól hogy megnyerte a második díjat: ha abban a minutában válaszol, kap egy egész milliót és megvalósíthatja álmait. Olvasónk, bár véletlenül nekünk címezte, abban a minutában válaszlevelet küldött az Eurostar Nyereményosztályának, melyben sajnálattal közli dr. M. Jakubovskival, hogy Kőrösi Csoma Sándor még 1842-ben elhalálozott az indiai Darjeelingben, így nem tud részt venni a sorsoláson. Nyilván úgy gondolja, dr. M. Jakubovskinak erről nincs tudomása és az Eurostar címjegyzéke némi fölújításra szorul.

Mármost a puszta tény, hogy valaki pár száz vagy ezer éve elhalálozott, önmagában nem zárja ki a különféle sorsolásokon való részvételt, fő-, mellék- és aldíjak elnyerését vagy álmok megvalósítását. Sőt. A valamikori totális esélyegyenlőség fokozatos eltűnésével egyre inkább a holtak javára billen a mérleg nyelve. Ami a konkrét esetet illeti, véleményem szerint nem az a kérdés, hogy lehet testületileg ennyire sötét ez az Eurostar meg általában ez az egész, ami itt minálunk van, hanem hogy hogyan voltak képesek olvasónk nyomára bukkanni. Követni városról városra végestelen végig Kőrösi Csoma Sándor útját, ha az ember kicsit is ad magára, gyalog, Kőrösről Alexandrián, Bagdadon, Teheránon, Bokharán át Tibetig, összevissza mászni a Himaláját, aztán átruccanni Kínába még hagyján, de megtudni, hogyan jutott az elhúnyt Darjeelingből pont Hajdúnánásra hogy olvasónk porhüvelyében folytassa evilági pályafutását, hát az nem úgy megy, hogy benézünk egy lámához hogy mester, hát a múltkor volt itt egy magyar gyerek olyan tüzes nézésű, kérdezd már meg a Buddhádat hova a fenébe lett, egy láma ilyenkor nem válaszol semmi értelmeset, sőt értelmetlent se, legalábbis olyat, amit mi fölfoghatnánk, ha nincs kedve, ki se nyitja a szemét, egyetlen megoldás, ha leülünk, de nem ám úgy mint akinek fokhagymagerezdet raktak a fenekébe, hanem szépen lazán, elengedjük magunkat, nem moccanunk néhány évig, főleg nem beszélünk hülyeségeket; valamelyik tavaszon (ha mázlink van), a láma megmozdul, fél szemmel int, hogy arra, na most ez vagy nekünk szól, vagy nem, mindenesetre mi ekkorra vagyunk már olyan spirituális fokon, hogy megérezzük, ez csak Hajdúnánás lehet, Sebestyének a Bocskai utcában. Olvasónk tehát okosan tenné, ha fölvenné azt a nyereményt és azonnal indulna keresni tovább az őshazát, itt úgyis olyan kupleráj van; azt azért nem ajánljuk, hogy már itthon örmény kereskedőnek öltözzék, még a végén Hajdúnánás határában véletlen nyakonveri valami csecsen vagy ukrán.

FERLING JÓZSEF, HOSSZÚHETÉNY — Az óvszerárusítás gyakorlatát kifogásolja a benzinkutaknál. Úgy véli, az AIDS ellenes propaganda túlzott méreteket öltött a MOL Rt-nél, amely „az Óra és Óvszerkereskedelmi Bt után a közeljövőben szintén a Magyar AIDS Alapítvány aranyfokozatú támogatója lesz". Mikor például valaki újságot akar venni, a következő választ kapja: „ — Nincs. Miért lenne? Zippzáras kotont sem árulunk". Ha kormányvédőt: „ — A MOL 2000-nél kellene megpróbálnia. Ott még rücskös kotont is tartanak".

Hát nem is tudom. Most mondhatnám, hogy az Élet- és Irodalom nyomást fog gyakorolni a MOL Rt-re, de a benzinárat se tudtuk elintézni, és épp most keresünk valami garzont amit lehetőleg minden oldalról fűtött lakás határol, ha a télre megint elzárnák a gázt; meg különben is mi van ha az ember váratlan szerelembe esik, történetesen országúton, sehol a közelben egy közért, patika vagy legalább trafik, ilyenkor mérhetetlenül bölcs dolog eleve tudni, hogy kapható-e száz méteren belül zippzáras koton (állítólag van zenélő meg világítós is hogy ne legyen sötét), hát most kapjon az ember AIDS-t, netán essen hirtelen fölindulásból teherbe vagy gyerektartásba; igaz legalább nem fogyna annyira a nép, bár nem biztos, hogy ennyire egyértelmű az összefüggés, például itt a nyolcadik kerületben, nyilván a benzinkutak fáradhatatlan agit-prop tevékenysége következtében, soha nem látott méreteket öltött az AIDS elleni védekezés, lehetetlenség az utcán végigmenni anélkül hogy járdán felejtett second-hand óvszerekbe ne ütköznénk, tulajdonosaik kormányvédőt akartak venni aztán ez lett belőle, rövid és átmeneti, mégis boldogság, ami itt érte és hagyta el őket az utcán, a népesség meg mégse fogy errefelé hanem ellenkezőleg emelkedik; a legnagyobb rejtély mégis az önkormányzat előtt álló szemétkosár, hogy hogy lesz tele minden estére óvszerrel, ezt ezidáig még nem tudtam megfejteni, ugye félfogadás van, bemegy a polgár a tanácsba meg kijön, na mindegy hagyjuk; olvasónknak más fórumok megmozgatását javaslom hát, látja mennyire bizonytalan vagyok, és akkor abba még bele se mentünk, hogy az igaz szerelem most akkor voltaképp hogy jobb.

Gerzson Pál

INTERJÚ

Lapunk vendége: Lezsák Sándor

MDF-ről, politikáról, sajtóról

Tegnapi lapszámunkban jeleztük, hogy szerkesztőségünk vendége volt Lezsák Sándor, a Magyar Demokrata Fórum ügyvezető elnöke, akivel kötetlen beszélgetést folytattak lapunk munkatársai. Az elhangzottak jegyzőkönyvszerű visszaadása helyett olvasóink egy kész interjút kapnak. Az első kérdést – rendhagyó módon – vendégünk tette fel.

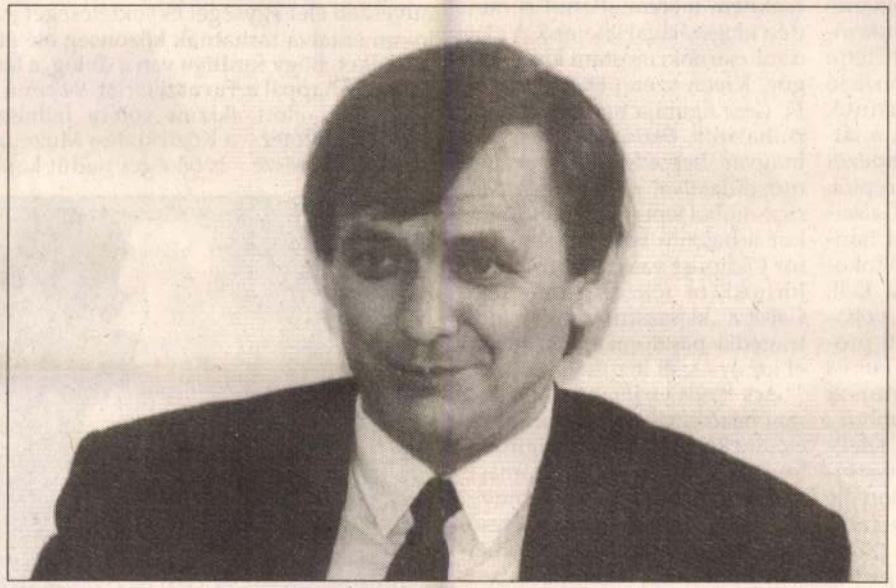

– Uraim – mondta *Lezsák Sándor* –, arra kérem önöket, mondják el véleményüket az MDF kampányáról; kíváncsian várom mi a véleményük arról, hol hibáztunk, ha hibáztunk, illetve mit csinál jól a Magyar Demokrata Fórum?

– *Mind a mai napig nincs kellőképpen kidolgozott sajtóstratégiája az MDF-nek. Ez vonatkozik az ellenzéki újságírókkal való kapcsolatra, de érvényes a mi lapunkra is. Az MDF miért nem készült fel időben a kampányra? Az MSZP közel 500 millió forintot költött tavaly a Népszabadság felfuttatására, s most állíthatják, hogy ők szerkesztik a legolvasottabb napilapot Magyarországon.*

– Elismerem, rossz a kormányzati szervek sajtómunkája, s itt kezdődik a gondok egy része is. A véletlenek valamilyen furcsa egybeesése miatt fura állapot következett be: nem talált igazán egymásra, s más-más utakon jár a konzervatív sajtó, az MDF-frakció, a Bem téri pártközpont és maga a kormányzat is. Az okot én abban látom, hogy az úgynevezett kormánypárti sajtó nem érzi igazán, ki a gazda, s ezért néha tehetetlenül szemléli az eseményeket. Az Új Magyarországnak nem kell feltétlenül dicsérnie, bántsa csak nyugodtan azokat a politikusokat, akik megérdemlik. Sajnos, tovább működik az a régi reflex, miszerint az újságírók minduntalan felteszik önmaguknak a kérdést: honnan kapom a pénzt?...

– *Az ajánlószelvények gyűjtésével lezárult a választási hajrá, az ígéretek teljesítésének ideje következik. Mi lesz az MDF kampányígéreteivel? Mi lesz a választási programmal? Ha a Magyar Demokrata Fórum bekerül a parlamentbe, mit tesz azért, hogy a kormányzati munka során ne kerüljön ellentétbe választóival?*

– Az országos gyűlésen ezt meg kell változtatni.

– *Milyen esélyei vanak a Magyar Demokrata Fórumnak a választásokon?*

– A képviselőjelöltek egyharmadának reális esélye van a parlamentbe való bekerülésre, és a következő egyharmadból is „bepotytyanhat" néhány képviselő. Számításom szerint több mint hatvan egyéni képviselőjelöltünk szerzi meg a választópolgárok bizalmát, és őket fogják erősíteni a listán bejutó képviselők is. Azért bízom az MDF választási sikerében, mert a kampányelőkészítő időszakban képviselőjelöltjeink házról házra jártak, kapcsolatokat teremtettek, létrehoztuk a választási irodákat, és lassan-lassan szervezettségben is utolérjük az MSZP-t.

– *Néhányan azt mondják, hogy az MDF túlságosan szemérmesen, úriember módjára szállt be a kampányba. Ez egy kemény, csúnya harc, és mások ebben a harcmodorban végzik kampányukat. Miért ennyire visszafogott az MDF?*

– Az MDF nem ért egyet a stílustalan harcmodorral, ezt már a legelején leszögezte mind a párt vezetősége, mind pedig a tagság. A mi választási plakátjaink senkit sem irritálnak, és mi megköszönjük a magyar állampolgároknak a négy esztendő alatt tanúsított bizalmat és nyugalmat, mert a választópolgárok is hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország maradt a térség legstabilabb országa. Az ellenzéki pártok is rádöbbennek előbb vagy utóbb arra az igazságra, Mindenki arra volt kíváncsi, hogyan szerepel az MDF ott, ahol megszületett a Magyar Demokrata Fórum. Hát, kérem tisztelettel, jelenthetem, hogy minden különösebb erőfeszítés nélkül összegyűltek a jelölőcédulák. Igaz, nekünk olyan élményben nem volt részünk, mint az ózdi szocialistáknak, ahol sorban álltak szelvényeikkel az emberek.

– *Miért nem tesz valamit az MDF azért, hogy oldódjék a „búvalbéleltsége"? Hiányoljuk a humort, a jó kedélyt. Vagy ez a Fidesz kiváltsága?*

– Nem ilyen egyszerű a dolog. Mi országépítő munkát végeztünk, és végzünk, ami sok keserűségtapasztalattal jár. Ez nem jelenti azt, hogy ne lennénk optimisták. Ha eljön az ideje, akkor humorizálni is fogunk. De hadd jegyezzek meg itt valamit: sok MDF-es képviselőt megfenyegettek, ismeretlenek állandóan akasztani akarnak, szóval politikusaink egy része ilyen hangulat közepette él és dolgozik.

– *A politikai jelzések szerint könnyen megtörténhet, hogy egyetlen parlamenti párt sem fog koalíciót alkotni a Magyar Szocialista Párttal, amennyiben ők jutnak kormányalakítási helyzetbe. Mi történhet, ha ez bekövetkezik?*

– Valószínűleg új országgyűlési választásokat írnak majd ki, de még megjósolni sem tudja ma emberfia, milyen eredmények születnek a májusi országgyűlési választásokon, és azt sem lehet tudni biztosan, ki nyeri meg a végső választási küzdelmet. Az MDF-nek óriási tartalékai vannak, hiszen ott van a szavazó állampolgároknak mintegy negyven százaléka; ők csendes passzivitással szemlélik a belpolitikai élet eseményeit. Az ő szavazatuk döntőnek bizonyulhat, éppen ezért a nak, szellemiségével és a szerkesztőség között szerveződött alkotói gárdával a vidék Magyarországának olvasóit céloztuk meg. Úgy tűnik, az utóbbi néhány hétben egyre többen válnak előfizetőinkké. Méltányolják azt a nyugodt hangvételt, amelyet eddig nem találtak meg a hazai sajtópalettán. Olvasóink, a vidéki értelmiségiek, a vállalkozók és a szó szerint kisembernek nevezett előfizetők hirdetéseikkel is támogatják a Heti Nemzeti Újságot. Amint tapasztalhatták, eredményes kampányba kezdtünk a televízióban és a rádióban, reményeink szerint a lap hosszú évtizedeken keresztül gazdagítani fogja a hazai sajtótermékek sorát.

– *Sajtóberkekben úgy tudjuk, minden látszat ellenére, az SZDSZ nem minden esetben tudott megfelelő jelöltet állítani.*

– Nem kommentálom, mert ez minden pártnak a belügye. Azt azonban tudom, hogy az egyik pestközeli településen meghirdetett választási kampánygyűlésre alig huszonegyen mentek el, pedig a televízióban is oly sokszor szereplő Bálint gazda volt az est egyik főszereplője. Ugyanakkor *Sárossy László* MDF-es képviselőjelölt választási kampánygyűlésén száznál többen jelentek meg. Nem akarok megnevezni egyetlenegy pártot sem, de tudjuk, hogy az egyik erős ellenzéki párt háza táján nagy a riadalom, le akarják váltani a kampánystábot is, mert nincsenek megelégedve az általa kigondolt kampánycélokat szolgáló óriásplakáttal.

– *Térjünk vissza a választási kampány egyik időszerű kérdésére. A Magyar Demokrata Fó-*

Főszereplő a kórus

Oidipusz a Vígsátorban

Csengő-bongóütőhangszerekkel dobolva-csörögve rajzik a színpadra kéttucatnyi fiatal thébai. Hol némán-feszülten, hol ütemesen tapsolva-dübögve jelzi aktív jelenlétét a színen, akkor is, ha a főszereplők egymást tépő viadala zajlik, akkor is, ha puszta tanúként szemlélődik a lírai jelenetekben. A szophoklészi aggok karát seregnyi thébai polgárrá sokasította *Ács János*, a vígszínházi *Oidipusz* rendezője. A kórus valahány tagjának arca, karaktere, majdhogynem előélete van – az antik dráma „cselekménykommentátorai" eleven városi polgárokká avanzsálnak, persze, az atmoszférát tekintve, amolyan „hippicsapattá". Mert a sátorszínház kupolája alatt mintha a hatvan-hetvenes évek alternatív színjátszása kelt volna életre. A demonstratív jelleget, az eszközhasználatot, a szenvedélyesen kitárulkozó játékstílust szemlélve, mintha jó húsz évet hátráltunk volna az időben. Akkortájt gombamód szaporodtak a hasonló vétetésű produkciók, kivált amatőr együttesek (azidőtt formabontónak számító) játékában. A színészt – a csapat rendezője – fölszabadította a hagyományos, lélektani színjátszás konvenciói alól, s az ifjú (többnyire diák) néző boldogan azonosíthatta magát a szereplők közérzetével, melynek leplezetlenül, igencsak harsányan adtak hangot.

Ács János ennek a szellemében kovácsolta össze produkcióját, valósággal főszereplővé tette a gondos mozgáskompozíció szerint rajzó-rebbenő, szétfutó, összesereglő tömeget. Ők a látvány, az atmoszféra, a rendezői gondolat szószólói, főszereplői. *Sáry László, Sipos András, Galambos Attila* zenéje a pillanat hangulatának megfelelően fölfokozólag, vagy csitítólag, ha kell, mozgósítólag hat. Ács, voltaképp, beatoperát rendezett prózában, melyben az akusztikus és vizuális elemek, motívumok hangsúlyosabbak a Szophoklész-tragédia szellemének lélektani, avagy racionális tolmácsolásánál. S ahol az emocionális hatás fölébe helyeztetik az antik szerepek értelmezésének. *Szarvas József* Oidipuszáról nehezen hihető, hogy Théba mindenható királya, szenvedélyes őszintesége egy makacs vagabundusé, aki méltóságot és királyi (színpadi) konvenciókat félresöpörve, mármár hisztériásan nyomoz az igazság után, adott pillanatban tudva-tudván, hogy a jóslat beteljesül, s önnön fejére vonja az igazságkeresés átkos eredményét. Apjának (véletlen) gyilkosaként, ismeretlen anyjának vétlen férjeként bűnhődnie kell. *Kútvölgyi Erzsébet* királynéja kemény és fojtott, *Tordy Géza* a kisgyerek vezette vak jós szerepében megkapóan szuggesztív, csaknem moccanatlanul is minden idegszálával kifejező. A majdani zsarnok, mostani királyi sógor, Kreon szerepében *Hegedűs D. Géza* figurája nem eléggé körülhatárolt, *Borbiczky Ferenc* ízes magyar beszédével, közvetlen mozdulataival mintha egy Móricz-műből lépett volna elő, amikor a hajdani korinthuszi pásztor Oidipusz valódi származását hírnökként fölfedi. *Mádi Szabó Gábor* a „klasszikusra vett" antik tragédia pásztoraként szenvedi el királya testi inzultálását.

Ács János víziójában inkább a mai néző érzékeire, semmint rációjára kíván hatni. A világirodalom tökélyre vitt végzetdrámáját ürügyül használja egy szenvedélyes „hippi" igazságkereső, féktelen dulakodó, önostorozó kálváriájának beatoperaszerű megjelenítéséhez, melynek központjába óhatatlanul az *Arvisura Színház* remekül instruált kórustagjai kerültek. A drámakezdet elé komponált nyitójelenet: a hullámhegyként ringó, dörgedelmes hangú szörny s a talányfejtő, parányi Oidipusz párharca is a vizualitás irányába „tolja el" az előadást: antik tragédia helyett örvénylő rituálét látunk. Lelke – a ritmus, megjelenítői tehetséges színészek – csak éppen Szophoklész szelleme nem ragyog föl.

Metz Katalin

Tavaszi tárlat – hat év után

Évek óta panaszkodnak a föld, a természet ismerői, hogy kevés a csapadék. Évek óta panaszolják a művészet, a „képírás", a szobrászat, a grafika művelői, hogy hiányzik az a bemutatkozási lehetőség, a „nagy" kiállítás, amelyen közösen, a mai magyar művészeti élet egységét és sokféleségét egyszerre dokumentálva tárhatnák közönség elé alkotásaikat. Lehet, hogy fordítva van a dolog, a lényeg az, hogy egy nappal a Tavaszi tárlat '94 című kiállítás megnyitása előtt akkora volt a felhőszakadás, hogy a kiállítótér – a Közlekedési Múzeum Petőfi csarnok-béli része – is bőséges nedűt kapott. *Gerzson Pál* festőművésszel, a tárlatot rendező Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége elnökével időnként kisebb tócsákat kerülgetve nézegetjük a félezernél több műből álló anyagot.

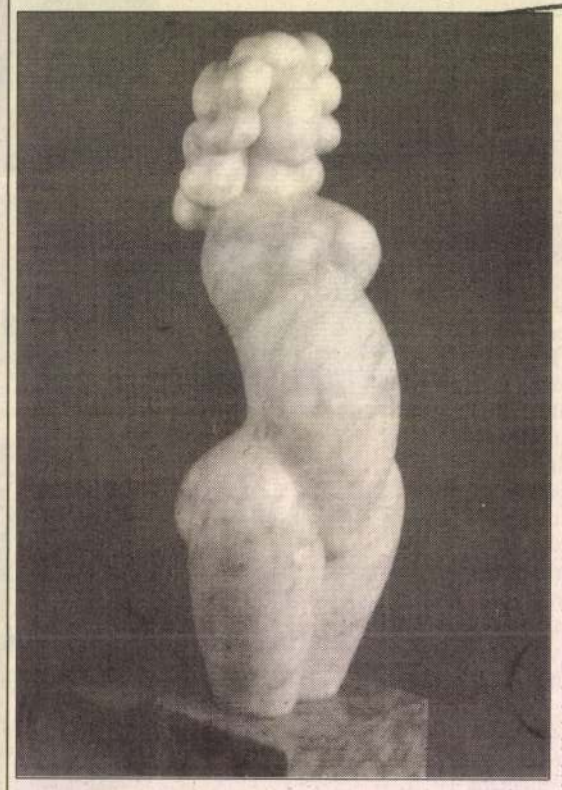

Jakovits József: Szombati kalács (márvány)

– Hat éve nem rendeztünk a szövetség teljes tagságát, illetve a tagság jelentős részét megmozgató bemutatót, így elementáris volt már az igény, hogy élesszük újjá a Tavaszi tárlatok hagyományát. Hogy mekkora volt az érdeklődés, jól jelzi, hogy a szövetség nyolcszáz tagjából több mint ötszázan adtak be összesen ötszázhetven alkotást. Szándékaink megvalósulását a korábbi években részben az hátráltatta, hogy az igazán megfelelő helyszín, a Műcsarnok, felújítás miatt használhatatlan volt, de mivel 1995-ben sem nyílik meg, nem halogathattuk tovább a rendezést. Több helyszín tanulmányozása után választottuk a Közlekedési Múzeumot.

– Milyen szempontok szerint válogattak a beküldött művek között?

– Maguk a beküldők válogattak, a tárlat ugyanis zsűrimentes. A résztvevők többnyire az utóbbi években készült munkáikkal jelentkeztek, így a tárlat nagy vonalakban a mai magyar művészet egészét reprezentálja, korra és műfajra való tekintet nélkül. A festők, szobrászok, grafikusok mellett iparművészek – keramikusok, textilesek, üvegművészek – autonóm jellegű alkotásai is jelen vannak. Némi szemrehányással mondom, hogy az idősebb, befutott mesterek egy része nem jelentkezett, amit ugyan sajnálunk, de úgy érezzük, nem szenvedett nagy hiányt a kiállítás, hiszen jeles művészek így is szép számmal vannak jelen.

– A rendszerváltozás utáni időszakban sok vita folyt arról, szükség van-e egyáltalán szövetségre, s ha igen, milyenre. Ez a mostani jelentkezés e viták végét is jelenti?

– Nem olyanok az idők, hogy egy-egy vita könnyen nyugvópontra jutna, de szükség is van a folyamatos párbeszédre. A szövetség úgy igyekszik megőrizni egységét, cselekvőkészségét, hogy a nagy egészen belül alakuló csoportok – például a Szinyei, a Mednyánszki, a Folyamat, a Szimpózium Társaság – munkáját támogatja, illetve fontosnak tartja, hogy e csoportok tőle függetlenül is dolgozzanak.

Alig egy hónap telt el a Tavaszi tárlat meghirdetése és a művek beadási határideje között. Rendkívül kevés idő jutott a bemutató technikai előkészítésére. Mégis készült – a Nemzeti Kulturális Alap, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány támogatásával – katalógus, amelyben a kiállított művek listáját jó néhány tucat színes reprodukció egészíti ki. A rendezés szinte megoldhatatlannak tetsző feladatára *Attalai Gábor* textilművész vállalkozott.

– Ebben az esetben némileg segített az a „kényszerű" helyzet, hogy egy repüléstörténeti múzeum terébe kerülnek a művek – magyarázza. – Nincsenek ugyanis teljesen átlátható terek, s a paravánokkal kialakított hosszú folyosók monotóniáját is megtöri egy-egy közbeékelődő oszlop. Mintegy át lehetett árnyékolni az egyes művészeti stílusokat, irányzatokat a másikba. Vannak pontjai a tárlatnak, ahol a helyszűke miatt egymás fölé is kellett képeket akasztani, ezt a megoldást azonban akár a családi képtárakra, a régi főúri galériák több sorban sorakozó festményeire való utalásként is fölfoghatjuk. Másutt azzal kerültek új összefüggésrendszerbe a munkák, hogy mögöttük megjelennek a múzeum eredeti tárgyai, a repülőgépek vagy azok egyes részletei. Olykor meg éppen fokozzák egymás hatását az egymás mellé került, más-más stílusú alkotások.

Hogy a látogatók hogyan fogadják a tetszhalálból újjáéledt kiállítást, azt május nyolcadika, a tárlat bezárása után összegezhetjük. Megnyitására ma délután három órakor kerül sor, *Szabad György* történész, az Országgyűlés elnöke beszédével. Ekkor adják át a szövetség előkészítő bizottsága által odaítélt díjakat is *Záborszky Gábor, Nagy Sándor Zoltán, Ujházy Péter* festőnek, *Jakovits József, Gádor Magda, Bíró János* szobrásznak és *Fátyol Zoltán, Halbauer Ede, Székely Katalin* grafikusnak.

P. Szabó Ernő

A hét filmje

Elfecsérelt életek

Ha valamit csinálsz, csináld a legjobban. Így szólna magyarul az angol közmondás, amelynek szellemében él és dolgozik Darlington Hall főkomornyikja, Stevens *(Anthony Hopkins)*. Számára egyetlen feladat létezik: urának, Lord Darlingtonnak a tökéletes kiszolgálása. Ha valamire büszke, akkor kizárólag arra, hogy amikor a lord az 1930-as években nácibarát angol urakkal és hithű nácikkal politizálni kezd, a fontos összejöveteleket s az azokhoz a tradíciók, de saját karakterük miatt is, *elfecséreli az életét*. S amikor Stevens, sok évvel később, Darlington Hall új urától, a dúsgazdag amerikai Lewistól *(Christopher Reeve)* kölcsönkapja a gyönyörű szép és tökéletes állapotban lévő autómatuzsálem *Bentleyt*, hogy pár nap szabadságra menjen vele, már késő megkeresni a rossz házasságba menekült Miss Kentont. A múlt nem hozható vissza. *A napok romjai* (ez a film címe) romok maradnak belőle, amelyek tökéletes britséggel játszó *James Fox*, valamint Stevens apjaként a veterán *Peter Vaughan*. No és angol a táj, észak-kelet Anglia szelíd, bájos dombjai, mezői, ligetei, folyócskái. Angolok a kastélyok, udvarházak, több száz éves patinájukkal, berendezésűkkel, műkincseikkel, parkjukkal, ősi címereikkel és az ősök életnagyságú, egész alakos portréival a galériafolyosókon. Ivory már a *Howard's End*ben is remekelt az angol légkör megteremtésében

Gerson Pál

Emlékkönyv hat tételben

Hódolat Ottlik Gézának

Nyolcvannégy éves volna, hat éve halott a század második felének legendás mestere, a ma már kötelező olvasmányként forgatandó *Iskola a határon* írója. Sem a könyvkiadásnak, sem az irodalomtörténet-írásnak, sem a kritikának nincs adóssága vele szemben, a kiadók versengve nyomtatják ki műveit, *Szegedy-Maszák* Mihálynak hála kiváló monográfia is született róla. *Ottlik* Géza életében klasszikus lett, több nemzedék tett hűségesküt előtte. A *Kelecsényi* László által válogatott és szerkesztett Ottlik-emlékkönyv mégsem felesleges luxus, mert mint a kötet élére állított *Esterházy* Péter-idézet mondja: *„... egy irodalom, amely, ahogy mondani szokás, ad magára valamit, nem engedheti meg azt a fényűzést, hogy egyik legjobbjáról ne tudjon meg mindent, és ne tudhasson mindent."* Ottlik-tudásunkhoz hozzátartoznak az eddig kötetben nem szereplő korai novellák. A rádiójáték műfajproblémái, a *Magyar Rádió vagy európai rádió?* című szerkesztői ars poetica, valamint az ős-Iskola a határon, a *Továbbélők*, amelyről *Schöpflin* Aladár és *Czibor* János ad hírt lektori véleményében, természetesen a kiadás mellett voksolva. Csakhogy Ottlik visszaveszi a regényt, hogy tovább csiszolja. Átírta a *Hajnali háztetőket* is, amiről *Jakus* Ildikó tanulmányából értesülhetünk. Az *Iskola a megmaradáshoz*, a *Próza* az, amit kinyomtatnak, és a *Kegyelemtan* című fejezete az Emlékkönyvnek, ha tételesen nem is, de voltaképpen az Iskola a határon szerzőjének titkait fürkészi, az ő kivételes helyét keresi a magyar irodalomban a könyv megszületése után és rá két évtizedre, mivel az írások egytől egyig elismerők, a ma felnövő nemzedék nehezen fogja megérteni *Lengyel* Péter szemrehányását: *„A magyar szellemi életnek azt a fényűzését, hogy nem tudott mit kezdeni Ottlik Gézával, még sokat fogják magyarázni. Az Iskola a határon megjelenése óta máig tizenhét év telt el, ennyi nem volt elég úgyszólván arra sem, hogy létezése észrevétessen, hatása érezhető legyen."* A sok személyes hangú vallomás mellett *Rónay* László Kegyelemtan és *Györffy*

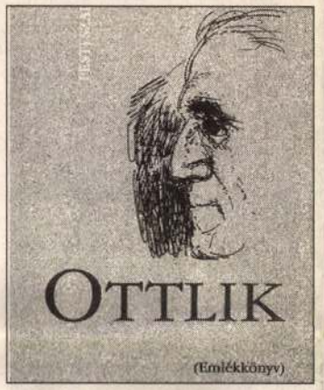

Miklós *Ottlik és Musil* című tanulmánya viszi a legközelebb a mai fiatalokat Ottlik megértéséhez és értékeléséhez. A Lengyel Péter gondozásában posztumusz műként megjelent Iskola-folytatás, a Buda már megosztotta az Ottlik-tábort. Noha az Emlékkönyvben túlsúlyban vannak a rajongó írások, sőt *Balassa* Péter provinciális fanyalgóknak nevezi azokat, akik aggályaikat is megfogalmazzák, *Beney* Zsuzsa mélységes csalódásának ad hangot. Nem Ottlik ellenében, hanem Ottlikért, akinek *„élete, műve és hallgatása a szerkezet finomságának ezotérikus erővonalrendszere volt"*.

Nyilván egy másik, a mostaninál kevésbé ünnepélyes kötet megvizsgálja azt is, gátolta-e Ottlikot az alkotásban a hódolat, amellyel a hetvenes évek végén-nyolcvanas évek elején befutott nemzedék körülvette, gátolta-e az Ottlik-legenda. *Szakonyi* Károly *Sasfészek* című írásában nagyon finoman erre is utal.

Ha az Esterházy Pétertől vett mottótól indultunk, térjünk vissza hozzá: még mindig nem ismerjük igazán Ottlikot. *Szántó* Piroska remek írása hozzátartozna a képhez, amelyet Kelecsényi László kötete formált.

(Ottlik. [Emlékkönyv]. Szerkesztette: Kelecsényi László. Pesti Szalon Könyvkiadó, Budapest, 1996. Ára: 960 forint.)

Miről ír a költő?

Élet, halál, semmi

Az *Aczél*-korszak egyik nagy találmánya volt, hogy a költők, elbeszélők és drámaírók a könyvhéten külön kötetben is felsorakoztak, és az olvasók kedvezményes áron áttekinthették az év líra-, próza- és drámatermését. A *Szép versek*, a *Körkép* és a *Rivalda* pontosan tájékoztatott, mi történt a hivatalos magyar irodalomban. A *Magvető* a rendszerváltozás után sem adta fel (csak szegény Rivaldát száműzte) az antológiák kiadását, pedig dicséret nemigen járt érte, sőt. Ma már a csillogóból mattra váltó fotók is hiányoznak. (Pedig milyen jó volt azonosítani egy szép vers alkotóját! Gimnazista lányoknak költő-szépségversenyt rendezni.) De a kötet megmaradt, sőt megújult, mert *Bán* Zoltán András az antológia történetében először tematikus rendbe állította a verseket abból az elképzelésből kiindulva, hogy valljanak az önálló kötetek az egyéni útkeresésről, a Szép versek szóljon a közös kérdésekről és válaszokról. A ciklusok a következők: *Uram* (istenes és Istennel perlekedő versek). *Útközben* (városok, vidékek, külső és belső tájak). *Az én felfújt staniclija* (vallomások, léthelyzetek). *Irodalmi múzeum* (elődök, hagyományok). *Mintha kezdetétől a reccs* (múlt, jelen, jövő). *Két száj beszél* (szerelem, vonzalmak). *Halotli* (halál, emlékversek). *A történő semmi, Lepkeház* (ember, táj, otthon és otthontalanság). A mai költészetben nehéz mindenfajta besorolás, így a Bán Zoltán András által felállított ciklusok határai is esetlegesek és vitathatók, ahogy természetesen az is, hogy ki került be a kötetbe és ki maradt ki, ötvennyolc költőt vonultatott fel a szerkesztő. Legnagyobb örömünkre az élete végén valóban a legmagasabb rendű költészetet művelő *Mándy* Iványt is. Vannak elvitathatatlan főszereplők *(Orbán* Ottó, *Várady* Szabolcs, *Bertók* László, *Csukás* István, *Kalász* Márton, *Kovács* András Ferenc, *Baka* István, *Tandori* Dezső, *Rába* György, *Kántor* Péter és mások), és vannak meglepetések. A kötetben nagyon sok a jó vers, meglepetésként hat, mennyien tudnak kiválóan írni. Talán csak a katartikus nagy vers kevés. Más szerkesztő nyilván felfedezte volna, hogy például *Rákos* Sándor, *Károlyi* Amy, *Csoóri* Sándor, *Parancs* János, *Marsall* László, *Ágh* István, *Bella* István, *Fodor* András, *Gutai* Magda, *Nagy* Gáspár, és a sort bővíthetnénk is, kitűnő verseket tett közzé a különböző lapokban, de tudomásul kell vennünk, hogy ez a kötet Bán Zoltán Andrásé, aki – hiányai és elfogultságai ellenére is – kiváló munkát végzett. Megkísérelte a lehetetlent, legalább kérdések szintjén megfogalmazni, merre tart a kortárs magyar líra.

(Szép versek Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1996. Ára a könyvhéten 500, egyébként 750 forint.)

Ezer év hangjegyekkel az évfordulóra

A Rózsavölgyi zeneműbolt ajánlatai

A honfoglalás 1100. évfordulója alkalmából millecentenáriumi ajánlójegyzéket adott ki a *Líra és Lant Rt. Rózsavölgyi zeneműboltja*. A jegyzékben azokra a zeneirodalmi kiadványokra, kottákra, könyvekre és hangfelvételekre hívják fel a figyelmet, amelyek a magyar nemzet történelméhez kötődnek.

A kották között találjuk pél- kottája, mely a mű összes eredeti ének- és zeneszámait tartalmazza. A reprint kiadványok mellett több egyéb kottát is ajánl a Rózsavölgyi, köztük *Bakfark* Bálint kompozícióit, *Esterházy* Pál *Harmonia Caelestis*, *Gárdonyi* Zoltán *Öt régi magyar ének* című művét. A könyvek közül felhívják a figyelmet *Dombóvári* János *La-*

Török világ mai szemmel

Háy János regénykísértése

Ráesik a tekintet a gyermekrajzok hangulatát keltő, szablyás török harcosokat ábrázoló, meseszerűen kéklő borítófedélre, de álmélkodásra nincs idő, máris szemet szúr a fura cím: *Dzsigerdilen*. Mi az ördög lehet ez? Beatkorszakon, nagy generáción edzett memóriánk Mick *Jagger* és Bob *Dylan* nevének torzan fonetikus ejtését véli felcsillanni benne.

Aztán felütöd, s itt-ott beleolvasol. Se Jagger, se Dylan, de még *Lennon* vagy *Szörényi* sem.

Kisprózánk tükre

A képzőművészek vezetői a kormányfőnél

Horn Gyula miniszterelnök felkérte a művelődési tárcát, hogy a lehető legrövidebb időn belül terjesszen a kormány elé az alkotó értelmiség munkáját és tevékenységét meghatározó javaslatot a pénzügyi szabályok áttekintéséről és rendezéséről. A kormányfő és a *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* vezetőinek szerdai megbeszélésén elhangzottakról *Szabó* Zoltán, a *Művelődési és Közoktatási Minisztérium* politikai államtitkára tájékoztatta az *MTI* munkatársát.

Az államtitkár szerint az alkotó értelmiség olyan átmeneti helyzetben van, amikor a munkavállalókra és a vállalkozókra vonatkozó szabályok közül mindig az érvényes rájuk nézve, amelyik kedvezőtlenebb számukra. Ezen az állapoton változtatni kell. A megbeszélésen Horn Gyula ígéretet tett arra, hogy a készülő nonprofit törvény szabályozását – amely a tervek szerint októberben kerül a parlament elé – a kormány kész megvitatni az érintett szakmai szervezetekkel. A politikai államtitkár végezetül elmondta: a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége ígéretet kapott arra is, hogy az *ÁPV Rt.* megpróbál számukra olyan ingatlant keresni, ahol megfelelőbb módon tudnak elhelyezkedni, mint jelenlegi, Vörösmarty téri székhelyükön. *Gerzson* Pál festőművész, a szövetség elnöke elmondta, hogy a találkozót azért kérték, mert az ezernyolcszáz tagot tömörítő szervezet anyagilag lehetetlen helyzetbe került, egyre kevesebbet kapnak ugyanis a kulturális egyesületek támogatására szánt állami pénzkeretből.

Donizetti Opera Viva

Kinek áll útjában a Fiatal Művészek Klubja?

A önkormányzat el akarja adni az Andrássy úti palotát

Amikor 1960-ban a kultúrpolitika illetékesei úgy döntenek, hogy a KISZ égisze alatt teret engednek az ifjú művészeknek, létrehozták a *Fiatal Művészek Klubját* (FMK) az Andrássy út 112.-ben. A maga műfajában egyedülálló kulturális intézmény szelepszerepre ítéltetett, ha máshol nem, itt mindenki megmutathatja önmagát. A hetvenes évek közepétől a VI. Kerületi Tanács, 1980-tól a Fővárosi Tanács gyámkodik az FMK fölött, ám a klub művészeti bizottságában a KISZ és az MSZMP aktívan részt vesz. 1980-ban könyvátírással az épület is a Fővárosi Tanács tulajdonába kerül azzal a megkötéssel, hogy a KISZ örökös és ingyenes használója a felső emeletnek. (Ma a BIT mint jogutód érvényesíti jogait.) 1989-ben pályázatot írtak ki a klub igazgatói állására, amelyet *Klötz* Ildikó nyert el. Az új klubvezető feloldotta a szigorú tagsági rendet, az FMK mindenki számára nyitottá vált. 1990 után egyre-másra alakultak az új ifjúsági klubok, többjük lényegesen jobb anyagi feltételekkel, mint az FMK. A *Fővárosi Önkormányzat* nem kényezteti el a pártállamból itt maradt intézményt, nem veszi észre, hogy szelepszerepe ugyan megszűnt, de funkciója megmaradt, az új művészeti kísérleteknek még mindig alapvető bemutatkozóhelye az Andrássy úti palota.

A főváros kulturális vezetése 1994 tavaszán úgy dönt, hogy a Fiatal Művészek Klubját át kell alakítani *Kortárs Művészeti Házzá*. A koncepciót az FMK vezetőinek megkeresése nélkül *Szabó* György, a *Petőfi Csarnok* munkatársa dolgozza ki. Az ő koncepciója megvalósítása érdekében a főváros megvásárolja a IX. kerület, Liliom utca 41. szám alatt lévő trafóházat, hogy ebben tánc- és mozgásszínház-központú kulturális intézményt hozzon létre. 1994. május 26-án a *Fővárosi Közgyűlés* áldását adja az ügyre. Két nappal később *Baán* László, a kulturális bizottság elnöke tájékoztatja az FMK igazgatóját, hogy a főváros a klubot a Liliom utcába költözteti, az Andrássy úti ingatlant pedig eladja. Az önkormányzati választások előtt a váratlanul felgyorsult események leállnak, mivel nemcsak neves művészek, hanem szervezetek, így a *Magyar Írószövetség*, a *Balázs Béla Stúdió*, a *Fiatal Iparművészek Stúdiója*, a *Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület*, a *Szinyei Merse Társaság* is tiltakozik a klub megszüntetése, illetve áttelepítése ellen.

Valaki szemet vethetett az egykori Weiss Alíz-palotára...
Vajda János felvétele

1996 tavaszán a Fiatal Művészek Klubjának jövője megint kulturális bizottsági ügy lett. A főváros úgy látja, hogy százhetvenmillió forintért egy új, immár az ő nevéhez kapcsolódó kulturális centrumot tud létrehozni. Az FMK vezetése szakértőkkel megvizsgáltatta az építészeti terveket, s a jelentésekből az derül ki, hogy hatszázötvenmillió forint alatt aligha úszhatja meg a főváros a kivitelezést. Az FMK már ezért is kételkedik, de azt meg végképp nem érti, hogyan rendezhetnének nagyhatású koncerteket a *II. Számú Gyermekklinika* szomszédságában. Kétséges, miért kell újabb színház jellegű intézményt létrehozni, amikor a meglévőket sem tudja fenntartani és üzemeltetni a főváros. A Liliom utcában ugyanis egy nagy színházterem, egy kiállítóterem, két próbaterem, egy stúdió és egy büfé működne. Ebben a szerkezetben a képző-, az ipar- és fotóművészeti kiállítások teljesen háttérbe szorulnának. Ha a főváros komolyan gondolja, hogy a kortárs művészetekre áldozni akar, akkor a Liliom utcainál jóval kisebb összegért helyreállíthatná az Andrássy úti palotát.

Az újból elindult nyilatkozatháborúban *Schiffer* János, a kulturális ügyekért felelős alpolgármester szakmai és anyagi szempontokra egyaránt hivatkozik. Szerinte az Andrássy úti épületnek nemhogy az átalakítására, de a felújítására sincs pénze a fővárosnak. Ráadásul az épület nem alkalmas arra a komplex funkcióra, amelyet a Liliom utcai Kortárs Művészeti Ház betölthet. Klötz Ildikónak egyre inkább meggyőződése, hogy az FMK-t azért vonták bele a tervekbe, mert új intézmény létrehozását nem tudnák a polgárokkal elfogadtatni.

Az ügy pikantériája – és ezt senki nem mondja ki nyíltan –, hogy valaki szemet vetett az Andrássy úti egykori Weiss Alíz-palotára. Olyasvalaki, akinek a főváros a kedvébe akar járni. Akinek olcsón átadhatja a lerobbantnak ítélt, kiváló helyen lévő ingatlant. Másként ugyan mivel magyarázható, hogy évek óta nincs pénz felújításra, de még tisztasági festésre sem. A hagyományok és a hely szelleme senkit sem érdekel. Ebből a szempontból érdektelen, hogy Szabó György vagy Klötz Ildikó koncepciója a kiérleltebb, az is közömbös, hogy a végső terv mennyibe kerül. Az igazgatónőnek megígérték, ha sokat ugrál, állás nélkül marad. Hogy a művészek tiltakozását mivel szereli majd le a főváros, az a jövő zenéje.

(osztovits)

Fővárosi színházak átalakulás előtt

A Róna utcában tovább játszhat a Thália társulata

Gerzson Pál

SZEPESI ATTILA

Kortárs 1996/6

A szigligeti festő

GERZSON PÁLRÓL

„Ha elcsatangolunk ezen a vidéken, csak a növényekkel burjánzó tájat látjuk és a végtelen levegőt... Nem érzékelünk semmit önmagában, csak az eget és a földet."

(Vincent van Gogh)

Sokan megfigyelték már a Balaton felé közeledőben, hogy a táj karaktere előbb megmutatkozik, mintsem az ember a víztükröt megpillantaná. Megváltozik a levegő színe, elemi részecskéinek vibrálása. Valami korábban nem érzékelt árnyalat itatja át, megvilágítva a dombok hajlatait, a rétekre súlyosuló felhőket, az ösvények kanyarulatát, a ligetek zöldjét.

Alig észrevehető ez a változás, a tájak mindenkori farsangjának játszadozása, mégsem lehet nem észrevenni. És ha talán nem tudatosodik is az utazóban, a hangulata változásában tetten érheti. Az ég, a föld, a növényi vegetáció úgy részesedik az erősödő sugárzásból, hogy kék, veres és arany fonalakkal átszőtt lobogás jelenik meg benne. Ezt talán nem is a napkorong árasztja magából, pontosabban szólva: nem a futó pillanatban delelő napkorong, hanem a fényével átitatott föld, a közeledő tó. A táj pulzáló lélegzete. Magából az előidejére visszaemlékező talajból árad a sugárzás, a rögökből, a vörös permi homokkő torlaszaiból — melyekben őshalak és kristállyá dermedt pálmafák maradéka rejtőzik —, a madarak szárnycsapásából, a bokrok és fák terebélyéből.

Egyszerre mindent kiemel, felragyogtat, és türkiz kontúrjaival azonnal emlékezetté mos össze a levegő.

Mediterrán derű árad el a tájon. Minden egyszerre sóvárgással átitatott és emléktelenül súlytalan: a fák, a vadvirágok, a csapongó fecskék és a gyurgyalagok az ősszejtig titkokkal viselősek, mégis a pillanatban jelenvalók. Alig sejthető fényszilánkok vibrálnak a levegőben, és sugárzásuk mindent félálomi fénybe von.

A jelenség a déli parton kevéssé szembeszökő. Az északin fokozatosan fölerősödik. Tihanynál már elvéthetetlenül jelen van. Zánkánál tovább érik, és Szigligeten jut el a tetőpontjára, ahol a szemlélődő elé kibukkannak legfiatalabb, pliocén kori vulkánjaink: a Gulács, a Csobánc, a Badacsony és a Szentgyörgy-hegy, melyek — a teremtés szeszélye folytán — napfénytől öntözötten is magukon viselik a legutolsó jégkorszak emléknyomait.

Eme hajdankorok nem emberi léptékűek. Nekünk e tájból csak a tudósi vizsgálódások szemüvegén át kölcsönződik a régmúlt kataklizmák szelíd emlékezete, ismeretek formájában a földtörténet álma. Szemügyre vesszük egy csigaházi görbületét, opállá kövült páfrány vagy ősfenyő évgyűrűit. Nem ismerjük a szénizotópos vizsgálódás metódusát, csak elfogadjuk eredményeit. Tudomásul vesszük, s általuk átélve a nálunk erősebb hatalom jelenlétét, az idők látomását kivetítjük a pillanatra.

A szemünk valójában csak a mediterrán lobogásból részesedik, ahogy az az évszakok örvényeiben és a táj időmetszeteiben élt és élő neves és névtelen mesterek művében megmutat-

kozik. A kacagva renitenskedő Pálóczi Horváth Ádám, a méhese csöndjébe vonult Berzsenyi és a magát a messzi Provence-ban megtaláló Kisfaludy Sándor félálomi verszenéjében. A roskadt belgiumi kikötőmunkások közül ide remetének megtérő Egry József színvarázslataiban. Borsos Miklós szobraiban és rézkarcaiban. Keresztury Dezső ritkán idézett *Dunántúli hexametereiben* s a görög szigeteket és latin reminiszcenciájú szőlőparcellákat és mandulafákat álmodó Takáts Gyula verseiben.

De megmutatkozik a táj a névtelenek művében is, akik az évezredek során megszelídítették. Tárgyakat fabrikáltak, házat emeltek, szőlőt metszettek, bort csurgattak a pohárba. A hegyek legördülő szikláiból kőhidakat emeltek a patakok fölé. A keresztutakon itt-ott felállították Szent Vendel félig pogány tekintetű szobrait. Pásztorok, földművesek, halászok és nádvágók, akik e földet emberi léptékűvé formálták, s akik közül a szólni és látni tudók kimagasulhattak.

Minden táj egyszerre emlék és jelen. Mélység és felület. A rétegei egymás visszfényében állnak.

Egon Friedell, az osztrák kultúrhistorikus arról elmélkedik egy munkájában, hogyan változik meg korról korra ugyanazon látkép. „Ha olyan varázsló jönne, aki képes rekonstruálni azt a kötőszövet-képet, melyet egy eredei táj egy Periklész-korabeli ember szemébe rajzolt és azután azt a kötőszövet-képet, melyet egy keresztes lovag kapott ugyanattól a tájtól, két egészen különböző festmény jönne létre; és azután ha mi magunk mennénk oda, és néznénk meg azt az erdőt, nem ismernők föl benne sem az egyik, sem a másik képet."

Valóban nem, vagy ha talán mégis megsejtenénk az azonosságukból valamit, idegenkednénk tőle. A szaruhártyánk tiltakozna a megfogalmazás módja ellen, hisz ugyanannak a jelenségnek más és más vetületei fontosak ma a számunkra, mint boldogult eleinknek voltak.

Gerzson Pál nem tájképfestő. Vagy — talán így pontosabb — nem tájképfestő a szó hagyományos értelmében. Vásznain a látvány elemei Szigliget környékéről vétettek, de a szemlélő csak ritkán és akkor is csak sejtésszerűen ismerheti föl bennük a táj fragmentumait. A színek örvényein itt-ott rések hasadoznak. Mögülük mintha egy felhő bukkanna elő, öböl kanyarulata, táncoló fa, kopár hegy meredélye. Mintha-felhő, mintha-fa, mintha-meredély, mely előtt a párafüggöny hirtelen összezárul, a tér idővé, az anyag zenévé tűnik át, és a néző újra feloldódik a légnemű elem sugárzó eldöntetlenségében. Tájak születnek benne, völgyek és kaptatók, melyekről nem tudja eldönteni, járt-e ott valaha, vagy álomképet, kollektív emlékezetéből előhívott ősképet lát-e, ami persze a „valódi" vedutától lényegét tekintve nem különbözik, és vele egyenértékű.

Egy festmény és annak a szemlélőben tovább élő emléke nem ugyanaz. Nem is lehet ugyanaz. A néző előbb egy idegen szaruhártya látomásából részesedik, később azt a maga tulajdonává domesztikálja. A kép az idő múlásával a sajátja lesz: egyik-másik fragmentuma a háttérbe mosódik, a többi fölerősödik, tovább formálódik, sőt olyan motívumra is emlékezni fog, melyeket — újra a valódi kép előtt állva — hiába is keres ott.

Gerzson Pál mintha-tájai, majdnem-tájai, táj-ősképei valódi és összetéveszthetetlen tájakként élnek tovább bennünk. Így is kell lennie — és aligha a festő titkos szándéka ellenére —, hisz eredendően Szigliget környéki vulkáni kúpokból, nádas öblökből, ólomsúlyú felhőkből és a lángok természetével rokon madárszárnyakból vétettek. A közeg, melyből származnak, a látomás, mely a festő szaruhártyáján rájuk emlékezik, ide való.

Nem érdektelen végigkövetnünk azt az utat, melyen festőnk Szigligetre megérkezett, a befogadó tájra, mely a kezdetektől adva volt a génjeiben, ám mivel a piktúra nem genetika, e környezetet megtalálnia mégis oly nehezen sikerült.

Nincs nehezebb, mint önmagunkat megtalálni. Felismerni azt a személyt, aki vagyunk. Gerzson is csaknem négy évtized benső viaskodásai, botlásai és vargabetűi után nézett végig a szigligeti öblön, a jegenyék során, a pliocén szülte vulkánokon, és érezte, hogy hazatért.

Genetikai meghatározottságra utaltunk föntebb, s ez arra vonatkozik, hogy a Pécs melletti Hirden született festő anyai famíliája, az Előryek a Balaton-felvidéki Gyulakeszitől és Nemesgulácsról való, míg az apai ág — az ősök hosszú során át, de elvéthetetlenül — Horvátországból, dinári elődöktől.

Mindkét táj a mediterrán sugárzás meghatározottja. Utóbbi közvetlenül, pontosan körülhatárolhatóan, előbbi pedig mint annak távolabbi visszfénye.

A családi determináltság persze nem föltétlenül meghatározó. Esetleg utóbb, a bejárt út ismeretében ad lehetőséget a játszadozásra. De mindenképpen alap, mellyel a festő vagy él, vagy sem. Vagy épít rá, vagy más fundamentumot keres és talál önmagában.

Minden teremtett mű középpontjában egy meghatározó, a részleteivel minden mást árnyékba borító élmény áll. Nem könnyű erre rátalálni. Valójában, és képletesen szólva is, azt a porszemet kell megkeresnünk, mely köré a művész élményei kikristályosodtak. Ilyen meghatározó élmény híján a mű szaggatott és idegen erővonalaktól összekaszabolt lesz. És — legyen bár mégoly nívós — emez egyetlen látomás híján nehezen fog szerves életművé tömbösülni, marad — ahogy egy művészetbölcselő mondta — „kavargás az örök csend középpontja körül". Mert nem a felismert örökkévalóságot láttatja, hanem a maga kacskaringós utazásairól és műhelymunkája gyötrelmeiről beszél, melyek neki fontosak ugyan, de a művét szemlélőnek érdektelenek. Esetleg a művek lábjegyzeteként tudomásul veszi őket, de a képben, a szoborban, a versben csak mint idegen anyagot fogja érzékelni, hisz — ahogy az említett esztéta és költő, Eliot mondta — nem az a fontos számunkra, mit érzett, mit gondolt a művész, egyes-egyedül csak az, hogy mit látott.

Füst Milán, boldogult Konstantin úrfi korából művésszé ébredve, ifjonti energiákkal telítetten egyszer azt találta mondani: egy szenvedély vagyok, mely a tárgyát keresi. Arra a benne munkáló, iránytalan erőre utal, mely a megszólalás kényszerével a lelkében gomolyog, ám egyelőre nem talál szavakat. Beszélnie kell, de még csak dadogásra telik. A benne munkáló szenvedély még csak sodró lendület, pulzálás, erővonalak és színárnyalatok kusza összevisszasága, melyet a szellem gravitációs tere nem rendezett egyetlen látomássá.

Gerzson Pál korai, kis híján négy évtizedig tartó útja, tétova magakeresése is egy ilyen tárgyát kereső szenvedély csetlése-botlása. Amiket megalkotott, előbb figurális munkái, majd konstruktivista kompozíciói, sokszor színvonalasak, mutatósak, de sosem egészen a sajátjai. Épp az az egyetlen, mindent maga köré kristályosító látomás hiányzik belőlük, melyről — Füst Milán szavait kölcsönvéve — elmondhatnánk: a lázas szenvedély immár a tárgyára talált, és a sokféleségből, a teremtett világ látványának farsangjából kiválasztotta volna azt az egyetlen lobogást, ami csak az övé, és ami benne a kezdetektől formálódik. Más szóval: ezek a korai képek nem egy összetéveszthetetlen személy víziói, hanem egy (vagy több) csoportléleké.

Festőkre — de nem csak rájuk — jellemző lehet korai, kereső periódusukban bizonyos művészi „farkasvakság". Az a tétova gesztus, mellyel annyiszor és szinte következetesen elmennek a maguk karaktere mellett. A maguk sorsát, az alkatukhoz szabott élményt és látomást keresik, de — idegen víziók vendégeként — azt törvényszerűen nem találják. Néha, az elvégzett munka örömével, kialakul bennük valami hamis bizonyosság, hogy: igen, ez az. Aztán — egy-egy megvilágosodó pillanatukban — rádöbbennek, hogy eltévedtek, idegen sikátorokba csábította őket a rövidre zárt emlékezés, a belterjesség lidércfénye. Összeszorítják a fogukat, s vagy megsemmisítik, amit eddig csináltak, vagy félrelökik, azzal a keserű gesztussal, hogy: minden csak ezután jön.

Gerzson Pál tisztességét jelzi, hogy sosem kötődött a pillanatban tündöklő, a napi konjunktúrát meglovagló mesterekhez. Ha a maga útját nem találta, ha a másokét taposta is a lába, egészen sosem hitte el, hogy az az övé. Az elátkozottak, a félresodortak, a maguk csöndjébe száműzöttek műveit fürkészte. A maga és környezete szociális kínjait vízióvá nemesítő Der-

kovitsot, akiben a kései kor csak a festő-zsurnalisztát vette észre, nem a koloristát. A külvárosi remeteségében is teljes emberré érett Nagy Balogh Jánost, aki nem a tágasságban, hanem a töredék világban talát rá az egyetemességre. A mítoszt teremtő Egry Józsefet, aki a maga darabosságában is eléggé bölcs volt ahhoz, hogy ne hagyja magát politikai eszmék zászlóvivőjévé degradálni. Vagy a keserű Farkas Istvánt, akinek redukált színeiben az apokalipszis előérzete bújkál.

Festőnk sosem volt könnyű kezű mester. Emberi jelenségként is van benne valami derűs rusztikum. Ha úgy tetszik, nehézkesség. Ez nem értékítélet, hisz lehet valaki virtuóz csuklóval is látomások megajándékozottja, ahogy lehet az érvényes vonalat csak századszorra megtaláló ceruzával-ecsettel is az. Példa erre is, arra is akad elég. A lényeg csak ennyi: az legyen, aki. Ne próbálja huszárrohammal bevenni a várat, ha az önismerete hiányos, a fegyverzete csorba, mert az idő előtt úgysem fog sikerülni. Ha a keze nehéz, tudjon erről. Ne akarjon virtuóz lenni. Kovácsoljon erényt ebbéli fogyatkozásából. Találja meg az alkatához illő kifejezési formát, a képzőművészeten belül a maga szűkebb műfaját, ahogy megtalálta Picasso a kép-szonátákban, Rouault az árnyék-szobrászatban, Klee és Miro az álomlátásban, a boldogult Utrillo és Modigliani a városi folklórban. Magritte a látvány teatralitásában. Matisse a teremtett világ tánckoreográfiájában.

Szigliget és környéke zárt tér. Benne rejtőzik nevében a sziget szó. Parányi tér, de szelleme imaginárius mélységeket takar. Valójában egy — emlékezetével tágas — sziget, melynek partjait a mindenkori pillanat áramai mossák. Ha úgy tetszik, konzervatív vidék. Ám ez a kifejezés csalóka. Mert aki a múlttal viselősen éli a jelent, annak a jövendő is meg fogja mutatni a maga elfüggönyzött arcát. Aki pedig emléktelenül és sandán csak a vágyott jövendőt, a holnapok ködét fürkészi balek-akarnok módján és gyanútlanul, attól a felfénylő pillanat is szűkölve fog menekülni.

A vasút és a forgalmasabb főutak elkerülik ezt a tájat. Ezért meg tudta őrizni a derűjét és nyugalmát. Kívül esik azon a zsibvásáron, ami a tó déli partját jellemzi. Azzal pedig, hogy ez a vidék megőrizte a civilizációtól való aggályos távolságát, együtt jár az emlékezet tágassága és mélysége.

Aki valamelyest ismerős az Alföldön, tanúsíthatja, hogy ott egy-két évszázad már nagyon nagy időnek számít. Valóságos ősidőnek, melynek kezdetét népmesei homály takarja. Egy templom, ha már másfél évszázados, nagyon régi.

A generációk — a családok emlékezetében — meglehetősen rövidre zártak a pusztán. A legtöbb ember zavarba jön, ha felmenőiről kell beszélnie. A harmadik generáció már a délibábok messzeségébe vész. Nem mintha hiányozna az alföldi ember mentalitásából a kegyelet, vagy nemtörődöm volna. Ott az emlékezet szerkezete más, mint a Dunántúlon. A történelem, a táj és benne az ember élete olyan, hogy minden pillanatban ki van téve egy porfelhő rohamának, mely függönyével a semmibe moshatja kontúrjait. Az időnek nincs realitása, a táj nyitott. A benne élő ember védtelen, gyanakvó. Az épületek romlékony anyagból készülnek, mert nincsen kő. Hiányzik valamiképp az állandóság, a folyamatosság élménye. Az évszakok is úgy követik egymást, hogy lerombolják azt, amit az előző megteremtett. Tavasszal a föld elmocsarasodik. A föld alá kényszerített hajdani folyók és morotvák — a zöldár vadvizeivel karöltve — a múltjukra emlékeznek. Vadmadaras nádasok teremnek hirtelen a pusztán, melyek a nyári rekkenő érkeztével kiszáradnak, felperzselődnek. A föld elszikesedik. Pattanó szárú, lila sóvirág nyit rajta, más növény alig tudja a szaharai hőséget és szárazságot elviselni. Őszre a kiszáradt kórókat gombolyagban görgeti a szél a ködös rónaságon át, űzi a mesés ördögszekeret. A tél pedig, mint valami Amundsen látta sarkvidéki évszak, mindent maga alá tipor.

A Tapolcai-medencében, Szigliget környékén egészen más az emlékezés természete. A természet emlékezése. A rómaiakra, a táj hajdanvolt civilizátoraira fakuló, mégis rejtetten tovább

élő nyomok utalnak. Szarkofágokat és íves mintázású sírköveket vet ki itt-ott magából a föld, melyekről nem mindig tudható, a rómaiak korából származnak-e, vagy későbbi korok formálták azokat a boldogult elődök nyomán. A szőlőkultúra is a hajdani civilizátorok emléknyomait őrzi. Néprajzosok szerint ma is olyan szőlőmetsző késeket használnak errefelé, mint a Gracchusok korában. De túl a bacchusi növényen, egyéb emlékek is vigyázzák a rómaiak egykori jelenlétét. A patakok és kiszáradt vízfolyások felett átívelő kőhidak is előképeiket idézik. A fejtett bazalt- és gránitkővel borított mellékutak éppúgy, mint a kötőanyag nélkül emelt kőkerítések.

A generációk emlékezete hosszú. Az emberek együtt élnek szüleikkel-nagyszüleikkel, és szívesen idézik a még korábbiak emlékét. Általában könnyen szólalnak meg, könnyű szót találni velük. Ráérősen beszélgetnek, sosem sietősen. Szívélyesen fogadják az idegent. Leültetik, bort töltenek a poharába.

Csak látszólag ellentmondás, hogy ez a táj az időn kívül él, miközben oly hosszú az emlékezete. Valójában a „gyorsuló idő" esik ide távol: az újkori hemzsegés, a hisztérikus utak és a gyorsan váltakozó eszmék értelmetlen tülekedése. Ide mintha mindenki pihenni, szemlélődni jönne. Aki pedig itt él a négy évszakon át, és itt dolgozik, az sem a reménytelenség érzetével. A napoknak ízük és varázsuk van. Egy kicsit mindegyik más, mint a többi. Kicsit mindegyik ünnep.

Amikor Gerzson Pál rácsodálkozott a szigligeti tájra, önmagát ismerte föl benne. Azt a negyven körüli férfit, akivé mindig lenni akart, és aki a kezdetektől ő volt. Aki korábban is a benne feltáruló örvényeket, meredélyeket és rejtelmes piktogramokat festette, ám nem találta hozzájuk a hitelesítő hátteret. Nem találta az alapot, mely a szellemi érintését, az általa teremtett szépséget a türelmes jelenlétével igazolhatná. A fundamentumot, mely korábbi látomását igazságtartalommal töltheti meg. És amikor erre rátalált, csodálkozott. Minden olyan egyszerű volt és magától értetődő. Azt találta meg, ami a kezdetektől az övé volt.

Ahogyan felépült a háza a hegyoldalon, látta az esztendők, év- és napszakok örvénylését. Jobbra a tó tükre az öböllel, szemközt a Badacsony, balrább a hegymonstrum testvéröccsei. És miközben magamagát egészen idevalósivá avatta — csak az lehet otthon ezen a vidéken, aki szőlőműves, akinek van legalább egy parányi szőlőparcellája és háza alatt egy pince —, figyelte az idő metszeteiben egymásra torlódó motívumokat. Nem a jelenségek helyi értéke vált fontossá számára, hanem az a pillanat, melyben épp delelőben vannak. Kiemelkednek a többi fragmentum hátteréből, és a látványra súlyosulnak. Korábban mind-mind levél volt, fecskeszárny, meredély, mezsgye és felhő. Most egyszerre — személyesen és egyedüli példányként — lett Levél, Fecskeszárny, Meredély, Mezsgye és Felhő. Ezáltal pedig túl kell mutatnia eredeti önmagán: jelkép lesz, aztán jel, egy idea hordozója, mint az antik tájképen a hullámvonal, a spirál és a kúp. Igaz, mindnek sejthető az eredete, ez fa volt, amaz kaptató, ház, felhő, búzatábla, öböl, ám a vásznon nem attól lesz mélyebb tartalmak hordozója, hogy materiális valójában mi volt, hanem attól, hogy e táj mindenkori anyagából vétetett. Ahogy Vajda Lajos, Bálint Endre és Barcsay Jenő vásznai nem attól szentendreiek, hogy akár egyetlenegyszer is pontos vedutát mutatnának be a városról, hanem attól, hogy e tájban keringő asztráltestek hatják át a részleteiket, s ezáltal a levegőjük összetéveszthetetlenül ide való.

A végső, letisztult jelekig a táj spirituális történetén át vezet az út. E történet valódi is, képletes is. Valójában a szellem imaginárius terében történő újraátélése az időnek. Az emberi sors meghosszabbítása a tájban. Emberfajtánk rövid, hajnalkorát élő és mindössze néhány tízezer esztendős históriájának pedig nemcsak a felismert jelenvalósága tartozik hozzá, hanem a csőférgekig, ammonitészekig és a korai emlősökig visszanyúló előideje is. Az értelem, a ráció az ember legfiatalabb, ezért legmegbízhatatlanabb érzékszerve. Így a jelzett korokba a segítségével elbolyongani szinte lehetetlen. De kit ne kísértett volna meg a játszadozás, hogy lehunyt

szempillája alatt felidézze a maga előidejét, anyagi valójának előéletét. Hogy felidézze hajdanvolt bolyongásait veres csigahéjak, fortyogó lávafolyamok, fekete fatörzsek közt, kiszáradt tengerek, betemetett folyómedrek és szelek csiszolta ősmasszívumok közt, melyeket — szemét újra kinyitva — felismer majd a körötte napsugaras vagy felhők borzolta jelen idejét élő tájban.

A teremtett világ eme — folyamatosan a genezisig elhatoló — szemléletmódja Cézanne-tól származik. Kedvenc motívumát, a Szent Viktor-hegyet festve meséli el, hogy először mindig a táj „csontvázát", imaginárius összerkezetét veti a papírra vagy a vászonra. Aztán, ahogy ezzel megvan, ezt a „vázat" elkezdi felöltöztetni. Egymásra torlódó, egymásnak felelő színfoltok rétegeivel takarja el a legelsőket, melyek ezáltal valóban alappá mosódnak el, de át is világítanak az őket ellepő újabbakon, melyek fölött sorra elhelyezi az idő spirituális érintésének még újabb nyomait: a talaj zöldjét és barnáját, a vegetáció zöldaranyát, a fényszilánkokkal telített levegő kékjét.

Ez az analitikus látás a történeti utazás keretében egyetlen látomássá forr, hisz a kép síkján, a képsík természetének megfelelően, két dimenzióban mutatja be a tér és az idő egymásra torlódó rétegeit. Ezáltal „felszín" lesz, ám ez a felület maga a mélység. Mert a teremtett világból mindig az a legmélyebb, ami a felületén látható. Ami benne megmutatkozik. Hogy egy arc vagy egy táj „mögött" — a szó szoros értelmében — mi van, teljesen érdektelen. Sötétség, értelmetlen anyaghalmaz van alatta, mögötte. Izomrostok, vérrögök, kövek és ásványok éjszakája. Csírák és rothadás. Ám ami benne látható, az maga a mélység. Mert a lényeget, a törvényt épp a felszín hordozza: a pillanatban felizzó varázslat a maga szövevényes egyszerűségével, sejtelmekkel átitatott egyneműségével.

Amikor Gerzson Pál a szigligeti tájban, annak motívumaiban felismeri önmagát, hirtelen valóban Gerzson Pál lesz. Csak ő és senki más. Korábban csoportok tagja volt, irányzatok híve és aposztatája. Most magára marad, és ettől fogva csak a maga útját járja. Ez a magány nem az egyes emberé, a lakhelyhez és családi kötelékekhez kötött individuumé, hanem azé a szellemi lényé, aki a maga összetéveszthetetlen helyét — épp a kollektív emlékezés hullámhosszára rátalálva — felismerte. És — ahogy Fülep Lajos mondja —: „Csodálatos, hogy a csoportokkal szemben mindig az egyes emberé az utolsó szó; az iskolák, tehát több ember összeadott ereje előbb merül ki, mint a magára hagyotté. A nyájtalan ember, aki nem fér össze a többivel, akit nem lehet nivellálni, kénytelen-kelletlen megy tovább a maga kalandos, keskeny útján, s minél nagyobb ellenállással kell megküzdenie, annál jobban megedződik ereje."

Minden mű, míg félkész, éretlen, furcsa mód egyre gyarapszik, sokasodik, terebélyesül. Abban a pillanatban viszont, amikor megérett, amikor a sorsa beteljesedett, elkezd magába roppanni, elkezd fogyni. Korábban minden ösvényt végigpróbált, minden éltető nedvet magába szívott, most kezdi elhagyogatni azt, amire szüksége nincsen. Elkezd cukrosodni, aszúvá töppedni, mint a gyümölcs, mely tavasszal magába itta a hólé nedveit, nyáron a verőfényt, aztán őszre kiteljesedett. Eddig növekedett, kitelt, terebélyesült, most elkezd fogyni. Elhagyja harsány színeit, formái robbanó íveit. Gömbje behorpad, kontúrvonala megtörik. Korábbi, hivalkodó illatába a must, a csípős avar és a nemes penész rafinált aromája keveredik. Ám ez a fogyás nem értékvesztés, nem önmaga feladása. Épp ekkor, beérve és a maga sorsát beteljesítve lesz egészen önmaga.

Gerzson érett kori, szigligeti vásznain minden részlet az egyetlen látomást szolgálja. A valóság egyanyagúságának felismerését, a szelíd, ám cáfolhatatlan törvényt, hogy ugyanabból az anyagból való a kő és a vízpára, a hegy meredélye és a fa csonkja, a zivatarfelhő és az álom. Az ecset és az ecsetet tartó kéz. Aki lát és a látvány maga. Minden az ősanyagig a maga genezisének emlékével viselős. És az idő ajándékaképp az adott pillanatban lehet emberi arc és fecskeszárny, zúgó nádas vagy kőgörgeteg: a percben csak az lehet, aki és ami, ám a sorsa eredetét

és a testi valójának elkövetkező évszakait nem sejtheti. Csak annyit tudhat biztosan, hogy: volt is és lesz is. De azt nem, hogy — a keletiekkel szólva — „milyen lesz a ruhája".

„Nem tiltakozom az ellen, ha ezeket a dolgaimat absztraktnak nevezik, én magam azonban mindenképpen közelebb érzem őket a tájból, a természetből és a bennem élő formákból vett valósághoz" — mondja egy alkalommal Gerzson, aki — mint már jeleztük — nem tájképfestő a szó hagyományos értelmében. Festő, akinek a művei egy táj emlékeiből születnek. Egy táj motívumaiból, melyek korábban is benne éltek, mert csak azt ismerheti fel és találhatja meg az ember, ami kezdetektől az övé.

Ruskin szerint az antik és a modern tájkép abban különbözik egymástól, hogy utóbbin megjelenik a felhő. És ezáltal a látvány elszakad a fényektől, részletei elhomályosulnak, s a benne csetlő-botló ember arca komor gondokkal és homályos indulatokkal telítődik. Hamvas Béla hozzáteszi: az antik táj ideális, ezzel szemben a modern „valódi" akar lenni, egy-egy adott környezet esetleges motívumaihoz kötődik, ám a festészet természetéből adódóan ez utóbbi ambíciója illúzió marad. Mert a festészet mindenkori eszköze a jel. S hogy ez honnan ered, egy „valódi" vagy egy ideális, csak az alkotóban élő jelenség tükre-e, teljesen közömbös. Ha a festő a jelet igazságtartalommal tudja megtölteni, a műve szent lesz, szakrális, ha pedig erre nincsen képessége, profán marad. Teljesen függetlenül a szándékától, terveitől és vágyaitól. Teljesen függetlenül attól, milyen motívumokat választott, hisz — köztudomású — lehet egy *Angyali üdvözlet* és *Háromkirályok imádása* is otromba giccs, ahogy lehet egy sáros cipőket, bűzös trágyadombot és dögtetemmel tarkított barna mezőt ábrázoló kép is remekmű. Hogy mikor melyik milyen lesz, az igazságtartalma határozza meg. Igazságtartalma pedig azáltal lesz vagy nem lesz, hogy a festőnek milyenek a képességei. Ez így persze csapda, mert a képesség rejtelem, amit körülhatárolni nehéz, szinte lehetetlen. Mégis, arról lehet szó, hogy egyik mester a maga sorsában rátalál a teremtés folytatódó művére, felismeri a maga szellemi érintése módjában a Teremtőtől kapott gesztust, a másik nem. Egyik belülről képes átélni a választotta motívumok sorsát, kallódásukban egyszerre a szánandó véletlenszerűséget és az egyszeri csodát, ezáltal személyes tulajdonává téve őket, míg a másik e személyes érintés híján csak a lélektelen anyagot látja maga körül, melybe lelket lehelni képtelen.

Gerzson Pál kései művein, bár egészen mentesek minden bizantinizmustól, tetszeni vágyó, magamórikáló sandaságtól, szociográfiától, politikai handabandázástól és csoportküzdelmek gyilkos mérgeitől, az apokalipszis előérzete bujkál.

Imaginárius tájait, benső hegyormait és felhőspiráljait, monokróm sejtelmeit, lángra gyúlt fáit és torlódó erőtereit hol napsugár öntözi, hol zivatarok közeledése fátyolozza el, de nyugalmuk és bizsergő derűjük mögött ott vibrál az ezredvégi ember életérzése: a szellem, a teremtő sors törékenységének felismerése, az erősebb — és bizonytalan előjelű — hatalmaknak való kiszolgáltatottság.

Talán a festő is, de teremtette művei mindenképpen tudják, hogy az apokalipszis elől elbújni nem lehet, neki hátat fordítani, mellette elsurranni, felette átlépni, rajta diadalmaskodni nem lehet. Csak egyet lehet, visszaemlékezni a napsütésre, a verőfényes sziklákra. Akkor is, ha körülöttünk minden egyre jobban elszakad a teremtés évszakaitól; a szándékok, az emberi sorsok és a sejtelmek összetörnek, az általunk belakott tájakat pedig átitatja az éjszaka.

8

VITÉZ GYÖRGY

Majális

Azt írták: Megindulnak a temetők.
Összecsirizelik valahogy a csontokat, kürtőkalap kerül az okker koponyára,
monokli az elnéző szemüregbe,
az elrohadt brokát helyébe farmerszoknya,
az úgy modernebb — *pólóing takarja a repülőbordát,*
hozsánna a magasságban *helikopter —*
derékból hajlik a titániummal foltozott csípőcsont
s a nyakcsigolyára csiptetett csokornyakkendő
kinyitja szárnyát, mint a pávaszemes pillangó.
Kirittyentik maguk a csontkollekciók (lásd Sz. Pista J. nevenapján),
ballagnak újfent a földi maszkabálba:
Nem csörög a sarok (az Achilles-sarok),
Reebok, Reebok, Reebok... *szökellnek a szántáson keresztül*
szöknek, szöknének (de hova szöknél?).
Nyitva a határ, amerre a szem ellát, leszedték/leadták a drótot:
A jegenyék már kivándoroltak. *Feribegyen az* eleven embercsont,
jócsont, rosszcsont, itt csörög, itt pörög,
itt add ki (a valutát).
Azt mondja nekem a cilinderes váz
(az a rút szibarita*):*
ne féljenek, maguk, akik belükben parazitákkal a földet népesítik,
nem háborgatjuk önöket. Majálisra megyünk, a mi majálisunkra,
a Nagyerdőbe. Nézzék csak tüzetesen a képet: a fák közt
satírozott szatírok: igen, ott vagyunk mi, a jóllakott elköltözöttek.
Emlékszik, hogy mondják abban a híres darabban?
A holtak felejtik el az élőket
Nem fordítva.

GERZSON P.1

A
JÁTÉKSZÍN
IGAZGATÓSÁGA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

GERZSON PÁL

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1995. NOVEMBER 7-ÉN ESTE 6 ÓRÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
BALÁZSOVITS LAJOS

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ A JÁTÉKSZÍN ELŐCSARNOKÁBAN
1995. DECEMBER 10-IG.
(1066 BUDAPEST, TERÉZ KRT. 48.)

Szigliget csodái

Gerzson Pál tárlata Ráckevén

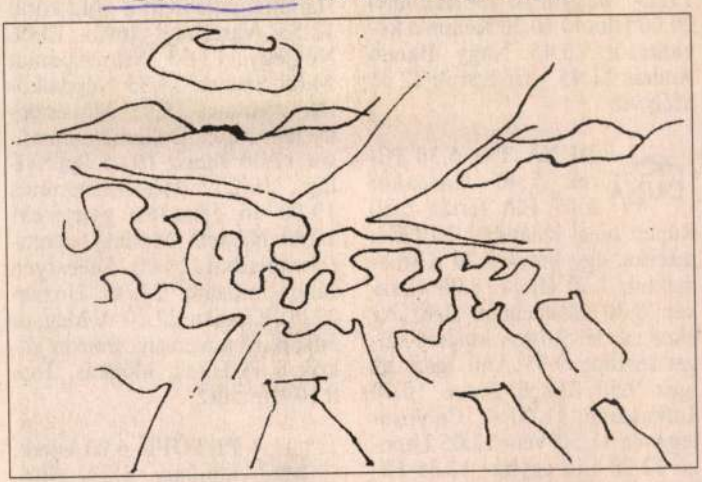

GERZSON PÁL GRAFIKÁJA

Ma este 18 órakor nyílik *Gerzson Pál* festőművész kiállítása a ráckevei Keve Galériában (Kossuth Lajos utca 49.). Megnyitó beszédet *Patay László* festő mond. A tárlatot az Ács Károly Művelődési Központ rendezte.

Gerzson Pál festészetének központi kérdése a tájábrázolás. Legfőbb ihlető forrása a Balaton és környéke, mindenekelőtt Szigliget, ahol a festő nyarait tölti. Képei, melyeket e tárlaton

dők, az absztrakt és a figuratív művészet határmezsgyéjén állnak. Tájai a szó klasszikus értelmében nem tájképek, hanem egy táj emlékeiből, hangulataiból és színeiből felépített kompozíciók. Sorozatai – a Szigliget csodái, a Fecskék, a Purgatórium – egy végletekig kiérlelt művészet lenyomatai.

A kiállítás hétfő kivételével naponta 10 és 16 óra között tekinthető meg.

Csontváry 17.15 Testvérek egymás ellen 18.05 A huszadik század nagy románcai 18.35 Mosoly a javából! 19.30 Mesetár 19.50 Magyarok cselekedetei 20.00 Híradó 20.30 Kérem a következőt 20.45 Nagy Bandó András 21.45 Vízi zsaruk 22.35 Mélyvíz

DUNA TV: 5.30 Hírek 5.40 Gazdakör 6.15 Élő forrás 6.50 Rupert maci kalandjai 7.10 Két macska, egy kutya 7.20 Kismamaklub 7.50 Hírek. 8.00 Összkép 8.30 Balfácánok 8.40 Az ókor csodái 9.10 A kincses sziget térképe 9.35 Ami igaz, az igaz 9.50 Zengő ábécé 10.00 Tarkabarka 11.00 A Calypso-legenda 11.50 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Élő egyház 12.35 Hívogató 13.20 Az afrikai vőlegény 14.40 Előbeszéd 15.30 Az esküvő 16.30 Lakodalmas ház 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.20 Lakodalmi vacsora 21.0 Híradó 21.40 A nyitótánc 21.50 Házasság olasz módra 23.35 A mulatság 23.45 Híradó 0.00 Menyecsketánc 0.45 Búcsú Varsánytól 0.50 Vers

RTL KLUB: 6.05 A Dunánál 6.30 Bibliai [illegible] 7.00 Kö-

időjárás 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM – Magyar Millennium 9.06 Világóra 10.05 Istentisztelet-közvetítés Bonyhádról 11.06 Gondolat-jel 12.00 Harminc perc alatt a Föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.06 Névjegy 13.55 Műsorajánlat 14.05 Szonda 14.35 Népdalkörök pódiuma 15.05 Művészlemezek 16.05 Dokumentumműsor 17.00 Terasz 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Németh Marika operettfelvételeiből 20.00 Sebestyén János műsora 21.05 Hozam 22.00 Krónika 22.20 A Magyar Állami Hangversenyzenekar játszik 0.00 Hírek, időjárás. Totó 0.10 Himnusz

PETŐFI: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Állomáskereső 6.08 Végre vasárnap! 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.00 Hírek, időjárás 9.03 Közlekedés 9.04 Bécsi szelet 10.00 Gordiusz-magazin 11.07 Csúcson 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 A bolhavári sütkérezde 14.00 Szépség 98 16.00 Poptarisznya 20.00 A Rádiószínház bemutatja – Gyilkosság a kastélyban 20.35 Könnyűzene 21.00 Hírek, időjárás 21.03 A rádió Dalszínháza 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi...

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

és az

ARTHIS ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt

GERZSON PÁL

festőművész

monográfiájának megjelenése alkalmából rendezett

kiállításra

1996. október 21–én 17 órakor a

Csontváry Terembe

(1051 Budapest Vörösmarty tér 1.)

A kiállítást megnyitja és a könyvet bemutatja:

dr. DÁVID KATALIN

művészettörténész

A kiállítást rendezte:

EGRY MARGIT

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:

1996. október 21 – október 27–ig

Hol vagy te Széphalom (Berzsenyi) , 1995. olaj, vászon, 161 x 115 cm

GERZSON PÁL

KÖRMENDI GALÉRIA
BUDA PEST
1996

GERZSON PÁL

GERZSON PÁL: RADZOK BERZSENYI VERSEIHEZ.

SOMOGY 1995, 1, 37-44

zetű európai központjává. Emlékei ugyanis nagyon seikből kiszakítva maradtak ránk. Az 1974-es *budai* nnénk utalva jellegéről, céljairól is.

ség jött létre, kőfaragóik a megjelenítés realitásának új gyták a portrénak mint az általános, tipikus vonások zálás szándékát még ott is érvényesítették (pl. szentek, címertartó csatlósok esetében), ahol pedig a megjelenítés ldikai funkció által meghatározott típuson. A figurák s ennek megfelelően ábrázolásmódjuk érzékenysége a a (amilyenek a mozdulat és az anyag által okszerűen apériák, az „éppen most" pillanatnyiságát felvillantó, ozott irányba, célszerűen szegzett tekintetek) az elevenség ellentmondás feszül e szobrok alapvetően építészeti erő ábrázolási teljessége között. Azon a határvonalon gító a hagyományos középkori szobor, s a realitásigény t befogadó képi teret követeli. Nem feledhetjük, hogy a esnek azokra a kérdésekre, amelyek faragásuk idején a flémalle-i mestert és az Eyck testvéreket adó műhelyeket

stiláris kapcsolataihoz hasonló képről tanúskodnak az zés utolsó fázisának hatásai után a budai építkezéseken

Albumban a festőművész

Gerzson Pál festőművész tiszteletére készült az a reprezentatív album, amelynek bemutatójára ma délután kerül sor a Szombathelyi Képtár könyvtárában. A képekkel gazdagon illusztrált kötetet (a Körmendy Galéria és az Arthis Alapítvány kiadványát) Feiszt György alpolgármester ajánlja az érdeklődők figyelmébe. A tavalyi Gerzson Pál-tárlatot (az a kiállítás a tavaszi fesztivál része volt a Savaria Tourist Galériában) szintén Feiszt György méltatta: akkor került közel a művész munkáihoz.

Kamper László grafikus, Gerzson Pál művészetének talán leglelkesebb vasi terjesztője — a festőművész Kőszegen végezte gimnáziumi tanulmányait, innen a közeli ismeretség a Kamper családdal — elmondta, hogy az album megjelentetéséhez Gerzson Pál nyugdíjba vonulása adott alkalmat: tanított a budapesti képzőművészeti főiskolán. Az albumban nemcsak Gerzson Pál-reprodukciókat találnak az érdeklődők: Fodor András Műteremlátogatás című versét ajánlja a mesternek, Tornai József a közös badacsonyi élményekről beszél, de megszólal a kötetben Szepesi Attila és maga Weöres Sándor is, ez utóbbi költő Egry József című versével.

Az albumbemutató ma 4 órakor kezdődik a képtárban.

ni. A gyakorlatban ez a szabály szinte rendszeresen csorbát szenved. Közútjainkon — tapasztalataink szerint — maradéktalanul csupán a külföldi rendszámú gépjárművek vezetői tesznek eleget ennek az előírásnak. Az, hogy a megkülönböztető jelzéseket nem tisztelik kellően, már több tragikus balesetet okozott.

Végül sajnos ismét szólnom kell pár szót az ittas vezetés veszélyeiről. A napokban Szombathelyen, de a megyében is nagyon sok közlekedési baleset történt amiatt, hogy a jármű vezetője ittas állapotban ült a volán mögé. Szombathelyen, a Szent Flórián körúton villanyoszlopnak ütközött egy ittas gépkocsivezető, aki vezetés közben a gépjárműben leesett cigarettáját kereste. A Paragvári utcában szintén villanyoszlopnak ütközött egy személygépkocsi, amelynek a vezetője közepesen ittas volt. Az eset érdekessége, hogy a gépkocsivezető — feltehetően az alkohol hatására — ruha nélkül vezette járművét. Ezeket a példákat az utóbbi napok miatt hosszasan lehetne sorolni. Ha csak lehet, akadályozzuk meg ezt a felelőtlenséget, és ne engedjük a volán mögé azokat, akik szeszes italt fogyasztottak! A szabályosan közlekedők viszont arra figyeljenek, hogy főleg késő délután és éjszaka elővigyázatosabban vezessenek, fokozottabban számítsanak az ittas sofőrökre.

Születésnapi

MEGHÍVÓ

AULART ISKOLA-GALÉRIA

HUNYADI MÁTYÁS
ÁLTALÁNOS ISKOLA

1138 BUDAPEST, KARIKÁS
FRIGYES U. 3.

AZ AULART
ISKOLA-GALÉRIA
SZERETETTEL MEGHÍVJA

GERZSON PÁL

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

a kiállítás megnyitója:

1998. április 23. 17 óra

a kiállítást megnyitja:

SZATHMÁRY JÓZSEF

FESTŐMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:

április 23-tól május 5-ig

hétköznapokon:

8.00 - 18.00 óráig

Helye:

AULART ISKOLA-GALÉRIA
1138 Budapest
Karikás Frigyes u. 3.

AULART ISKOLA - GALÉRIA

MEGKÖZELÍTHETŐ:

A METRÓ ÁRPÁD - HÍDI MEGÁLLÓJÁTÓL A DAGÁLY UTCA FELÉ A LAKÓTELEPEN

AULART
ISKOLA - GALÉRIA

GERZSON Pál

Bp.Nemzeti Szalon

FÁBIÁN László: Nemzeti Szalon : Beszélgetés Gerzson Pállal a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnökével. = Uj Magyarország, 1992. okt.24. 9.ill

BONTA, János: Die Bauwissens
= Periodica Politechnica. Ar
11 - 15.

Szemközt a Badacsonnyal

Szemközt a Badacsonnyal,
a pliocén-kori
vulkánnal, terraszán
gubbaszt Gerzson Pali,

Borokkal elbeszélget
s ha kedve hozza, fest is,
ha elébe kerül
egy barnabőrű test is.

Aztán fecskéket fürkész,
lesi röptüket,
és közben cigaretta-
füstöt ereget,

mivel a vénhedt vulkán
régesrég nem pipál.
Fújja nap-éj helyette
piktorunk, Pali-Pál.

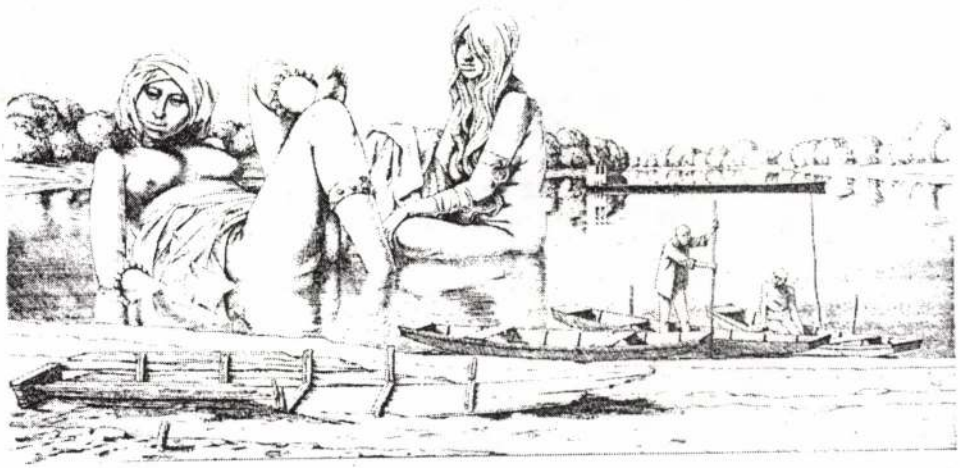

SZEPESI ATTILA

Látogató

Valaki folyton visszatér,
nem tudva, honnan hova téved.
Arcát, szavát tán megleli,
holott személytelen személy.
Áll az út szélén, hadonászik,
valójában árnyéka sincsen,
mely kormosan futna tovább
hű ebek közt a tűzfalon.
Nem tudható, hová igyekszik,
tudós műszer ki nem mutatja.
Sejtés, a jelenléte mégis
a perceimre súlyosul.

Nagy István

Fekete dombok, fekete völgyek.
Fekete hegyélen fekete fenyők.
Itt még a hó is fekete,
a réten átgomolygó birkanyáj,
a templomtornyok meg a háztetők.
Feketén nehezül odafönn a szárny.
A hó is, szó is elfeketedik
és úgy feketül arc az archoz,
ahogy fekete kézhez fekete kenyér.
Rezzenetlen állnak a bércfalak.
Mindegy, az ember elmegy, ittmarad,
száján feketén kibuggyan a vér.

GERZSON PÁL festőművész

„Nem leszünk hamiskártyások”

Gerzson Pál festőművész a kultúra becsületét sértő játékokról

Ma tartja közgyűlését a *Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége*. Az egyesület leköszönő elnökét, Gerzson Pál festőművészt arra kértük, értékelje az alkotók egyik legnagyobb szakmai szervezetének munkáját.

– Milyen keretek között működött az elmúlt években, milyen harcokat vívott?

– Évek óta mondjuk, szinte a szövetség alapeszméjeként, hogy az intézkedő hatóságok partnere kívánunk lenni – vallja *Gerzson* Pál. A szövetség hatékony működése eredményeként alakult meg a Képzőművészeti Főiskola, épült meg a Műcsarnok, létesültek köztéri alkotások, és fogalmazódott meg időről időre a magyar képzőművészet arculata, kitapinthatóan és viszonylag reálisan. Ez az önértékelésünk pusztába kiáltott szó. Ezzel szemben minisztériumunk egykori államtitkára, amikor szalámiszeletelő ellenszervezetünk kiállítását megnyitotta, arról beszélt, hogy immár két esernyő alatt állnak a képzőművészek. Ez az értelmetlen hasonlat máig él, megdönthetetlen alapelvként létezik. Az ebből a tanulság, hogy a hivatalok nem szívesen számítanak átfogó, primus inter pares szervezetekre, jobban szívlelik az ácsingózó, kéregető, kielégítetlen művészek tömegeit, talán mert tetszésük szerint idomítják őket. A kultúra becsületét sértő játék ez.

– Milyen körülmények között dolgozott az elmúlt időszakban a szövetség?

– Két tisztviselőnk végzi a legalább öt emberre méretezett adminisztrációt, az iroda bérleti díját nem tudjuk fizetni, a hírlevelet hézagosan adhatjuk ki, a levelezést postaköltség okán szinte lenulláztuk, a könyvtárunk meddőhányóként vegetál, kiállítótermünkre nem tudunk figyelmet fordítani, országos kiállításokon nem tudunk díjat adni. Küszködünk az infrastruktúra megszerzéséért. Segítséget kértünk Terézváros polgármesterétől, *Borsány* Györgytől, aki fogadókész volt. Szakmai programjaink a nehézségek ellenére feltűnően nagy számban valósultak meg: számos kiállítás, kiadvány és szimpózium jelzi az egyes szakágak erősödő aktivitását. Az elmúlt három és fél évben 198 pályázatot nyújtottunk be különböző szervezetekhez, hivatalokhoz és alapítványokhoz. Ezek közül 106 volt sikeres, ez évente több mint 30 szakmai eseményt jelent.

– A kormányzat mostohaként kezelte a képzőművészetet?

– A központi költségvetésből telik a Kortárs Múzeumra, amely éppenséggel kortárs, de nem a kortárs művészetet reprezentálja; a Műcsarnokra, amely évente – mondjuk – hét-nyolc kiállításon mutatja be azt, amit külföldön járva is ununk már. Kortárs művészetünk külföldi bemutatása olyan, mintha egy nemzetközi gasztronómiai versenyre hamburgerrel neveznénk be. Jellemző, hogy erre a Nemzeti Kulturális Alapnak is van pénze…

– Milyen sérelmek érték az elmúlt években a szervezetet?

– A minisztérium elvette tőlünk a szakmai díjjavaslat koordinációs jogát, és „szalámizókra” bízta. Kértem a személyes miniszteri találkozást, miután a tárcának semmi kifogása nem lehetett eddigi működésünkre. A találkozó nem jöhetett létre, választ sem kaptunk, de az kiderült, a minisztérium ötödrangú tisztviselője „úgy hallotta, a szövetség már meg is szűnt”… Különböző okokból négyszer kértem a minisztert, hogy fogadjon, választ sem kaptam. A minisztérium eredeti javaslata alapján a szövetség képviselője a millecentenáriumi emlékbizottságba nem került be, a bécsi modern múzeum igazgatója azonban igen.

– Tartoznak „főbérlőjüknek”, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnak.

– Amikor erre hivatkozva kértem a minisztérium megértő anyagi támogatását, az volt a válasz, hogy támogasson bennünket az alapítvány azzal, hogy elengedi a tartozást. Ez jogi nonszensz. Egyébként nem egyszer élveztünk a Vigadó működési szabályzatával nem ellentétes támogató intézkedést, ide értve például a mostani, ingyenes teremhasználati lehetőséget, ami legalább félmillió forintot érő gesztus.

– Úgy érzi tehát, hogy szélmalomharcot folytatott?

– Alapos okom van összegezni hivatalos viszonyunk romló tendenciáját: megosztás, eljelentéktelenítés, fölöslegessé válás, majd megsemmisülés. A megszűnés formája lehet a hőscincérgyűjtőkkel azonos nívón leledző kulturális egyesületi státus. A körülmények azt szuggerálják, erőszakos és rafinált hamiskártyások legyünk mi is, saját esernyőnk alól. Én az ilyesmit közéleti fajtalankodásnak tekintem. A mi közös értelemünk az ésszerűség, a szolidaritás, az érzelmi gazdagság. Tagjaink magánjellegű politikai szimpátiája természetesen sokféle, de pártérdekek nem befolyásolhatják a kultúra sorsának alakulását. A szövetségben tradíció a különböző szemléletek együttélése – nem elképzelhetetlen az expresszionisták, a naturalisták, a szürrealisták és a konstruktivisták unokanemzedékének közös igénye egy józan, színvonalas kulturális légkör iránt.

– Sokan úgy vélik, a szövetségnek meg kellene újulnia.

– Magam is így gondolom. Nemcsak szerepcserékre, névcserére van szükség, hanem rendszerváltásra. Ki kell jelölni a szövetség tevékenységi területét, megnevezni azokat a vállalható feladatokat, amelyek alkalmasabb intézményre nem bízhatók, merészen kitűzni a valóban elérhető célokat, a hivatalokkal való együttműködés lehetséges formáit. A szövetség anyagi alapjainak biztosítására az állami részvételen kívül szükség van szponzorokra is. A pénzügyi szabályozások lehetőséget adnak a szövetség számára közhasznú társasággá alakulásra, ami jelentős adókedvezményeket biztosít a támogatóknak.

– Miért mond le az elnökségről?

– Nincs kudarcélményem. A szövetség életben maradt, ez nagy dolog. Most átmeneti időre van szükség, amikor a szövetségnek a munkatársai állítják össze a „hogyan tovább” tervezetét, előkészítik a közeli – egy éven belüli – tisztújító közgyűlést, körültekintően átnézik az alapszabályt, megszerkesztik a működési szabályzatot, rendezik a szövetség sorait az ügyvezető elnök vezetésével. Úgy érzem, lehetőségeim szerint képviselni tudtam a szövetséget, jogi és gazdasági kérdésekben pedig voltak, akik segítettek tanácstalanságomban. Sokaknak tartozom köszönettel. Sok kiállítást nyitottam meg és számos konferencián vettem részt hivatalból. Írnom is kellett, riportok, interjúk seregében kellett helyt állnom, hajnalban vagy éjszaka. Ideje átadnom másnak a szövetségi feladatokat. **(d. m.)**

újult az országos tehetségkutató program

yerekből egy olimpiai bajnok

dzésközpontokban. A felmérések elsősorban azokban a körzetekben szervezik meg, ahol a ó képességű tanulók rendszeres oglalkoztatására, egyesületekbe rányítására lehetőség kínálkozik.

Azok a gyerekek, akikre felfigyelnek a szakemberek, több helyen már nyáron sporttáborban, ősztől pedig a Nutella edzésközpontokban szerepelhetnek. A következő tanévtől körülbelül 14 ezer tanuló 240 edzésközpontban kezdi meg a tréningeket, amelyek során a diákok többsége általános felkészítést kap, de a különböző helyeken elsajátíthatja összesen 28 sportág alapismereteit is.

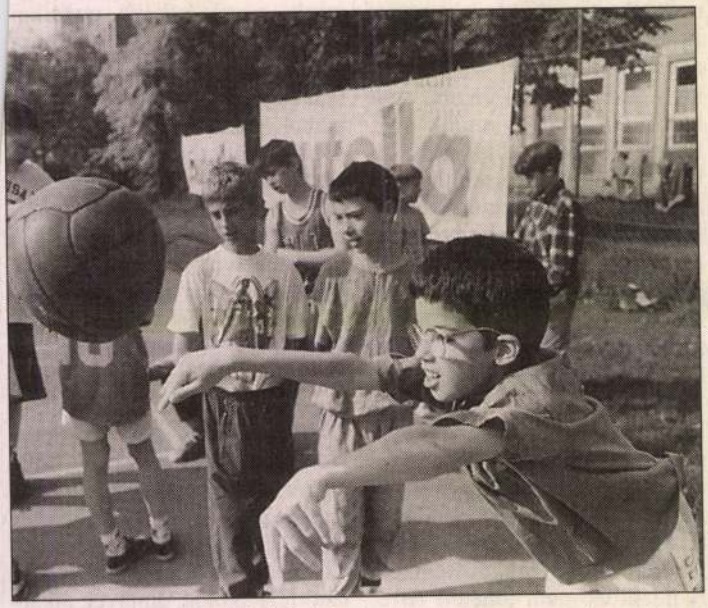

Zuglói diákok a felmérés közben HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

Az idei program az állami irányítás és a gazdasági szféra összefogása révén számos új elemmel gazdagodott. A *Ferrero Magyarország Kft.* terméke lett a névadó szponzora a programnak: *Nutella-energiapróba*. A napokban záruló felmérésekben több mint ezer iskola 70 ezer tanulója próbálhatta ki képességeit. A részt vevő iskolák között pedig hárommillió forint értékű sportszerutalványt sorsolnak ki.

Az edzésközpontok tanulói rendszeresen összemérik egymás között erejüket, tudásukat, de közben folyamatosan rajthoz állnak a területi diák-sportversenyeken is. A területi és az országos versenyeket a programhoz korábban csatlakozott *Béres Rt.* segíti. A szakemberek évente több mint ötvenezer gyerek adatait dolgozzák fel az adatbázis-kezelő programok segítségével, amelyek egyrészt a megyei legjobbak kiválasztásához, másrészt az országos összesítésekhez szükségesek. A tehetséggondozó program eddigi története során a szakembergárda 650 ezer gyerek több mint *kétmillió adatot* magában foglaló bázisát alakította ki. Ebből a halmazból válogatta ki és foglalkoztatta az érintett edzői kar azt a 72 ezer fiatalt, akik közül sokan ma már befutott élsportolók.

A program legnagyobb értéke az, hogy az utánpótlásnevelés egységes rendszere összeomlásának, a testnevelési tagozatok elsorvadásának és a sportegyesületek anyagi ellehetetlenülésének időszakában *merítési lehetőséget* nyújt ma is a tehetségek felkutatásában. Hozzájárulva ahhoz, hogy az igazolt utánpótlás sportolók 41 százalékos visszaesése ellenére a korosztályos világ- és Európa-bajnoki dobogósaink száma ne csökkenjen.

A másfél évtizedes tapasztalat szerint százezer gyerekből egy áll fel az olimpiai dobogó tetejére, a többiek *„csak"* egészséges emberekké válnak, kialakulnak bennük az egészséges életmódhoz elengedhetetlen viselkedési normák. S adott helyzetben cégvezetőként ők döntenek majd arról, hogy melyek azok a sportprogramok, amelyek a jövőben támogatásra érdemesek…

ülhetnek az oklevélnek

gel nyolckor

hogy a testnevelőtanárral váltsunk néhány szót. S *Erdei* Norbert elmondja, hogy a környéken sok tehetséges gyerek lakik, ám többek között a lakótelepi környezet, a családok *vékony pénztárcája* lehetetlenné teszi, hogy megfelelő keretek között sportoljanak.

Közben szép lassan a felmérés utolsó állomásán is túljut a 26 főt számláló csoport, a Cooper-teszt végét jelző sípszó után a földön hever a remekül teljesítő társaság. Némi erő azért még maradhatott bennük, tréfás licitálás következik, s valaki közli, ő még egy szelet nutellás kenyérért hajlandó újból ringbe szállni… Végül az újabb próba elmarad, a 4. b már az osz-

Százezer forinton múlhat a bozsokiak sorsa

Segítség az utolsó órában

Palotabozsok ezerkétszáz lelkes falu Baranya megyében. Edzésközpont itt a kezdetektől, vagyis 1984 óta működik *Mártonné Juhász* Edit vezetésével. A tanárnőt nem véletlenül szemelték ki a centrum vezetésére, hiszen versenyzői mindig kiváló eredményekkel rukkoltak ki. Mártonné nem tagadja, örömmel, ám szakmai aggodalmakkal kapcsolódott be a programba:

– Az eredeti elképzelések szerint harmadik osztályos korukban kellett volna tesztelni a gyerekeket – a palotabozsoki központhoz tartoztak a véméndi és sombereki iskolások is –, majd hatodikosként továbbadni az ígéreteket a különböző szak-

hetett dolgozni. Az első három, kísérletinek szánt esztendő remekül sikerült, ekkor még reflektorfényben voltak az edzésközpontok, s a tréningek mellett rendszeresen versenyeztethettük is a gyerekeket. Aztán jött a rendszerváltás, s a mi életünkben is új fejezet kezdődött: megszűntek, átalakultak a téeszek, melyek korábban ingyenesen szállították a véméndi és sombereki diákokat a palotabozsoki edzésekre. Hogy e két faluban mégsem maradtak sportolási lehetőség nélkül a gyerekek, a baranyai sportvezetés bölcs döntésének köszönhető, mely Palotabozsok mellett a másik két településen is létrehozott egy-egy edzésközpontot. A

Gerzson Pál

újult az országos tehetségkutató program

gyerekből egy olimpiai bajnok

edzésközpontokban. A felméréseket elsősorban azokban a körzetekben szervezik meg, ahol a jó képességű tanulók rendszeres foglalkoztatására, egyesületekbe irányítására lehetőség kínálkozik.

Azok a gyerekek, akikre felfigyelnek a szakemberek, több helyen már nyáron sporttáborban, ősztől pedig a Nutella edzésközpontokban szerepelhetnek. A következő tanévtől körülbelül 14 ezer tanuló 240 edzésközpontban kezdi meg a tréningeket, amelyek során a diákok többsége általános felkészítést kap, de a különböző helyeken elsajátíthatja összesen 28 sportág alapismereteit is.

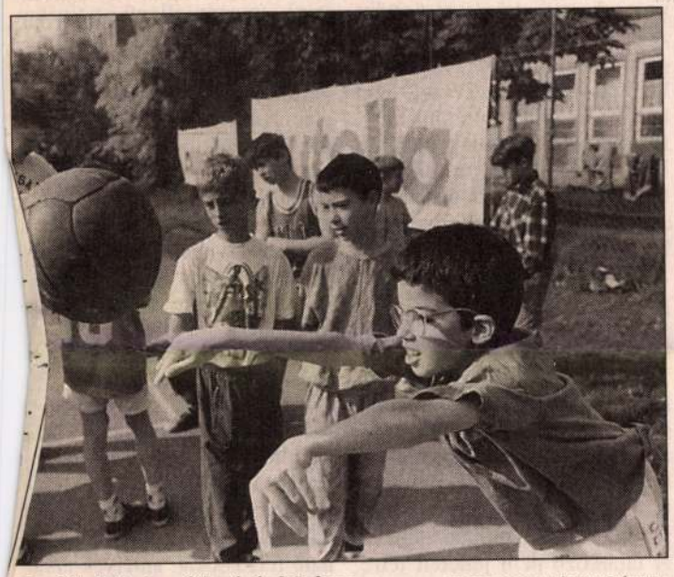

Zuglói diákok a felmérés közben HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

Az idei program az állami irányítás és a gazdasági szféra összefogása révén számos új elemmel gazdagodott. A *Ferrero Magyarország Kft.* terméke lett a névadó szponzora a programnak: *Nutella-energiapróba*. A napokban záruló felmérésekben több mint ezer iskola 70 ezer tanulója próbálhatta ki képességeit. A részt vevő iskolák között pedig hárommillió forint értékű sportszerutalványt sorsolnak ki.

Az edzésközpontok tanulói rendszeresen összemérik egymás között erejüket, tudásukat, de közben folyamatosan rajthoz állnak a területi diák-sportversenyeken is. A területi és az országos versenyeket a programhoz korábban csatlakozott *Béres Rt.* segíti. A szakemberek évente több mint ötvenezer gyerek adatait dolgozzák fel az adatbázis-kezelő programok segítségével, amelyek egyrészt a megyei legjobbak kiválasztásához, másrészt az országos összesítésekhez szükségesek. A tehetséggondozó program eddigi története során a szakembergárda 650 ezer gyerek több mint *kétmillió adatot* magában foglaló bázisát alakította ki. Ebből a halmazból válogatta ki és foglalkoztatta az érintett edzői kar azt a 72 ezer fiatalt, akik közül sokan ma már befutott élsportolók.

A program legnagyobb értéke az, hogy az utánpótlásnevelés egységes rendszere összeomlásának, a testnevelési tagozatok elsorvadásának és a sportegyesületek anyagi ellehetetlenülésének időszakában *merítési lehetőséget* nyújt ma is a tehetségek felkutatásában. Hozzájárulva ahhoz, hogy az igazolt utánpótlás sportolók 41 százalékos visszaesése ellenére a korosztályos világ- és Európa-bajnoki dobogósaink száma ne csökkenjen.

A másfél évtizedes tapasztalat szerint százezer gyerekből egy áll fel az olimpiai dobogó tetejére, a többiek *„csak"* egészséges emberekké válnak, kialakulnak bennük az egészséges életmódhoz elengedhetetlen viselkedési normák. S adott helyzetben cégvezetőként ők döntenek majd arról, hogy melyek azok a sportprogramok, amelyek a jövőben támogatásra érdemesek…

---

ilhetnek az oklevélnek

gel nyolckor

hogy a testnevelőtanárral váltsunk néhány szót. S *Erdei* Norbert elmondja, hogy a környéken sok tehetséges gyerek lakik, ám többek között a lakótelepi környezet, a családok *vékony pénztárcája* lehetetlenné teszi, hogy megfelelő keretek között sportoljanak.

Közben szép lassan a felmérés utolsó állomásán is túljut a 26 főt számláló csoport, a Cooper-teszt végét jelző sípszó után a földön hever a remekül teljesítő társaság. Némi erő azért még maradhatott bennük, tréfás licitálás következik, s valaki közli, ő még egy szelet nutellás kenyérért hajlandó újból ringbe szállni… Végül az újabb próba elmarad, a 4. b már az osztályteremben veszi kézhez a részvételt igazoló okleveleket. Az egyik legény most sem hagyja ki a ziccert: „Anyu örülni fog, hogy végre kitüntető oklevelet viszek haza…".

Tegyük hozzá: megérdemelten. **(p. t. l.)**

---

feltérképezésében

Százezer forinton múlhat a bozsokiak sorsa

Segítség az utolsó órában

Palotabozsok ezerkétszáz lelkes falu Baranya megyében. Edzésközpont itt a kezdetektől, vagyis 1984 óta működik *Mártonné Juhász* Edit vezetésével. A tanárnőt nem véletlenül szemelték ki a centrum vezetésére, hiszen versenyzői mindig kiváló eredményekkel rukkoltak ki. Mártonné nem tagadja, örömmel, ám szakmai aggodalmakkal kapcsolódott be a programba:

– Az eredeti elképzelések szerint harmadik osztályos korukban kellett volna tesztelni a gyerekeket – a palotabozsoki központhoz tartoztak a véméndi és sombereki iskolások is –, majd hatodikosként továbbadni az ígéreteket a különböző szakosztályoknak. E modell azonban nem számolt a kistelepülések különleges helyzetével, mifelénk ugyanis legfeljebb a futballcsapat vehette volna át a tehetségeket. Jómagam már a másodikosokkal elvégeztettem a felmérő próbákat, s egészen az általános iskola befejezéséig edzettem a kiválasztott gyerekeket.

– *Harminc és négyszáz méteres futás, kislabdadobás, helyből távolugrás, súlypontemelke-*

hetett dolgozni. Az első három, kísérletinek szánt esztendő remekül sikerült, ekkor még reflektorfényben voltak az edzésközpontok, s a tréningek mellett rendszeresen versenyeztethettük is a gyerekeket. Aztán jött a rendszerváltás, s a mi életünkben is új fejezet kezdődött; megszűntek, átalakultak a téeszek, melyek korábban ingyenesen szállították a véméndi és sombereki diákokat a palotabozsoki edzésekre. Hogy e két faluban mégsem maradtak sportolási lehetőség nélkül a gyerekek, a baranyai sportvezetés bölcs döntésének köszönhető, mely Palotabozsok mellett a másik két településen is létrehozott egy-egy edzésközpontot. A versenyzési, sportszervásárlási lehetőségek viszont igencsak leszűkültek. Bozsokon, ahol a 93 fős iskolának negyven tanulója vesz részt az edzésközpont foglalkozásain, pályázatok révén igyekszünk pénzhez jutni. Az edzői díjak kifizetése – bruttó háromezer forintról szó – legutóbb fél évet is szott. Pedig fontos lenne, szervezett keretek között

„Nem leszünk hamiskártyások”

Gerzson Pál festőművész a kultúra becsületét sértő játékokról

Ma tartja közgyűlését a *Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége*. Az egyesület leköszönő elnökét, Gerzson Pál festőművészt arra kértük, értékelje az alkotók egyik legnagyobb szakmai szervezetének munkáját.

– Milyen keretek között működött az elmúlt években, milyen harcokat vívott?

– Évek óta mondjuk, szinte a szövetség alapeszméjeként, hogy az intézkedő hatóságok partnere kívánunk lenni – vallja *Gerzson* Pál. A szövetség hatékony működése eredményeként alakult meg a Képzőművészeti Főiskola, épült meg a Műcsarnok, létesültek köztéri alkotások, és fogalmazódott meg időről időre a magyar képzőművészet arculata, kitapinthatóan és viszonylag reálisan. Ez az önértékelésünk pusztába kiáltott szó. Ezzel szemben minisztériumunk egykori államtitkára, amikor szalámiszeletelő ellenszervezetünk kiállítását megnyitotta, arról beszélt, hogy immár két esernyő alatt állnak a képzőművészek. Ez az értelmetlen hasonlat máig él, megdönthetetlen alapelvként létezik. Az ebből a tanulság, hogy a hivatalok nem szívesen számítanak átfogó, primus inter pares szervezetekre, jobban szívlelik az ácsingózó, kéregető, kielégítetlen művészek tömegeit, talán mert tetszésük szerint idomítják őket. A kultúra becsületét sértő játék ez.

– Milyen körülmények között dolgozott az elmúlt időszakban a szövetség?

– Két tisztviselőnk végzi a legalább öt emberre méretezett adminisztrációt, az iroda bérleti díját nem tudjuk fizetni, a hírlevelet hézagosan adhatjuk ki, a levelezést postaköltség okán szinte lenulláztuk, a könyvtárunk meddőhányóként vegetál, kiállítótermünkre nem tudunk figyelmet fordítani, országos kiállításokon nem tudunk díjat adni. Küszködünk az infrastruktúra megszerzéséért. Segítséget kértünk Terézváros polgármesterétől, *Borsány* Györgytől, aki fogadókész volt. Szakmai programjaink a nehézségek ellenére feltűnően nagy számban valósultak meg: számos kiállítás, kiadvány és szimpózium jelzi az egyes szakágak erősödő aktivitását. Az elmúlt három és fél évben 198 pályázatot nyújtottunk be különböző szervezetekhez, hivatalokhoz és alapítványokhoz. Ezek közül 106 volt sikeres, ez évente több mint 30 szakmai eseményt jelent.

– A kormányzat mostohaként kezelte a képzőművészetet?

– A központi költségvetésből telik a Kortárs Múzeumra, amely éppenséggel kortárs, de nem a kortárs művészetet reprezentálja; a Műcsarnokra, amely évente – mondjuk – hét-nyolc kiállításon mutatja be azt, amit külföldön járva is ununk már. Kortárs művészetünk külföldi bemutatása olyan, mintha egy nemzetközi gasztronómiai versenyre hamburgerrel neveznénk be. Jellemző, hogy erre a Nemzeti Kulturális Alapnak is van pénze…

– Milyen sérelmek érték az elmúlt években a szervezetet?

– A minisztérium elvette tőlünk a szakmai díjjavaslat koordinációs jogát, és „szalámizókra” bízta. Kértem a személyes miniszteri találkozást, miután a tárcának semmi kifogása nem lehetett eddigi működésünkre. A találkozó nem jöhetett létre, választ sem kaptunk, de az kiderült, a minisztérium ötödrangú tisztviselője „úgy hallotta, a szövetség már meg is szűnt”… Különböző okokból négyszer kértem a minisztert, hogy fogadjon, választ sem kaptam. A minisztérium eredeti javaslata alapján a szövetség képviselője a millecentenáriumi emlékbizottságba nem került be, a bécsi modern múzeum igazgatója azonban igen.

– Tartoznak „főbérlőjüknek”, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnak.

– Amikor erre hivatkozva kértem a minisztérium megértő anyagi támogatását, az volt a válasz, hogy támogasson bennünket az alapítvány azzal, hogy elengedi a tartozást. Ez jogi nonszensz. Egyébként nem egyszer élveztünk a Vigadó működési szabályzatával nem ellentétes támogató intézkedést, ide értve például a mostani, ingyenes teremhasználati lehetőséget, ami legalább félmillió forintot érő gesztus.

– Úgy érzi tehát, hogy szélmalomharcot folytatott?

– Alapos okom van összegezni hivatalos viszonyunk romló tendenciáját: megosztás, eljelentéktelenítés, fölöslegessé válás, majd megsemmisülés. A megszűnés formája lehet a hőscincérgyűjtőkkel azonos nívón leledző kulturális egyesületi státus. A körülmények azt szuggerálják, erőszakos és rafinált hamiskártyások legyünk mi is, saját esernyőnk alól. Én az ilyesmit közéleti fajtalankodásnak tekintem. A mi közös értelemünk az ésszerűség, a szolidaritás, az érzelmi gazdagság. Tagjaink magánjellegű politikai szimpátiája természetesen sokféle, de pártérdekek nem befolyásolhatják a kultúra sorsának alakulását. A szövetségben tradíció a különböző szemléletek együttélése – nem elképzelhetetlen az expresszionisták, a naturalisták, a szürrealisták és a konstruktivisták unokanemzedékének közös igénye egy jó zan, színvonalas kulturális légkör iránt.

– Sokan úgy vélik, a szövetségnek meg kellene újulnia.

– Magam is így gondolom. Nemcsak szerepcserékre, névcserére van szükség, hanem rendszerváltásra. Ki kell jelölni a szövetség tevékenységi területét, megnevezni azokat a vállalható feladatokat, amelyek alkalmasabb intézményre nem bízhatók, merészen kitűzni a valóban elérhető célokat, a hivatalokkal való együttműködés lehetséges formáit. A szövetség anyagi alapjainak biztosítására az állami részvételen kívül szükség van szponzorokra is. A pénzügyi szabályozások lehetőséget adnak a szövetség számára közhasznú társasággá alakulásra, ami jelentős adókedvezményeket biztosít a támogatóknak.

– Miért mond le az elnökségről?

– Nincs kudarcélményem. A szövetség életben maradt, ez nagy dolog. Most átmeneti időre van szükség, amikor a szövetségnek munkatársai állítják össze a „hogyan tovább” tervezetét, előkészítik a közeli – egy éven belüli – tisztújító közgyűlést, körültekintően átnézik az alapszabályt, megszerkesztik a működési szabályzatot, rendezik a szövetség sorait az ügyvezető elnök vezetésével. Úgy érzem, lehetőségeim szerint képviselni tudtam a szövetséget, jogi és gazdasági kérdésekben pedig voltak, akik segítettek tanácstalanságomban. Sokaknak tartozom köszönettel. Sok kiállítást nyitottam meg és számos konferencián vettem részt hivatalból. Írnom is kellett, riportok, interjúk seregében kellett helyt állnom, hajnalban vagy éjszaka. Ideje átadnom másnak a szövetségi feladatokat. **(d. m.)**

Kitüntetett pedagógusok

Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (polgári tagozat): Ivancsics Imre dékánhelyettes, Medzihradszky Kálmán egyetemi tanár, Nemes Attila egyetemi tanár, Surányi János nyugalmazott egyetemi tanár, Szendrő Péter egyetemi tanár, Z. Szabó László rektor.

Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (polgári tagozat): Buzás Gyula egyetemi tanár, Párkai István egyetemi tanár, Mária tanár, Györkös Dezső tanár, Gyürüsy Attiláné óvodavezető, Hara Lászlóné zongoratanár, Horváth Tibor igazgató, Irázi István igazgató, Jóvér Béláné vezető tanár, Kanyó Lajos tanár, Kócza Tiborné igazgató, Lobogós Jánosné nyugalmazott tanár, Magócs Jánosné gyógypedagógus, Marikovszky Istvánné tanár, Mezeiné Kopasz Mária tanár, B. Méhes Vera nyugalmazott óvodapedagógus, Mészáros Hubáné igazga-

Gerzson Pál

Ily Magyarország 1997. júl. 19.

ÁLLÁS

Nevelőnő Münchenbe. Tel.: 06-30-576-803.

Németnyelv- és számítógépes ismerettel rendelkező elegáns hölgyet keresünk 6 órás titkárnői állásra, 35 éves korig, kőbányai munkahelyre. T.: 262-3667.

JÁRMŰ

Karambolos, totálkáros autóját megvenném. Tel.: 06-30-502-637. (B000620)

Törött, totálkáros autót vennék 1984-estől. Tel.: 06-30-440-110. (B008913)

Trabantot, négyüteműt vennék. Tel.: 295-5924. (B016699)

OKTATÁS

Kiscsoportos, beszédcentrikus nyelvtanfolyamok, vizsga-előkészítők. Tel.: 340-4353. (B014751)

Külföldi, sokéves gyakorlattal francia-, angol-, németórák. Tel.: 117-8326. (B012947)

SZOLGÁLTATÁS

Korrózióvédelem, homokszórás, festés-mázolás, tapétázás. Tel.: 06-20-392-705.

Családi házak építése és felújítása. Tetőtér-beépítés. Tel./fax: 319-3867.

Parketta: intarziás, csaphornyos, szalag- és kiegészítők. Vatfor-Ca Kft. Nyitva: H–P. 8–18, Sz–V. 8–15. Parkoló az udvarban. Bp. VIII., Üllői út 32. Telefon/fax: 266-1510.

VÁLLALKOZÁS

Jelenleg is épülő, megtekinthető referenciákkal igényes családi házak komplett kivitelezését vállaljuk. Tel.: (06-23)-416-713, 06-30-441-025.

Magyarországon piacvezető pénzintézet egyedülálló befektetési lehetőséget kínál. Tanácsadó: Hajdú Mária. Tel.: 117-1705.

Megnyílt a Magyar Ház

Az ősműveltségtől a nemzeti feltámadásig

Budapesten a Kálvin téri Korona szálloda sarkán, a Kecskeméti utcából nyílik a Magyar utca. Itt a 27. szám alatt nyitottuk meg a nemzeti hagyományok ápolását célul tűző **Magyar Ház Alapítvány könyvpincéjét,** amely a nemzeti irodalom kincseit forgalmazza.
Címünk: **Budapest, Magyar utca 27.**
Nyitvatartás: H–P.: 9-17
Telefonunk: **06-20-57-27-60**
Jöjjön el és nézzen körül nálunk!

Bencsik András, Hunyadi László, Seszták Ágnes, Ügyintéző: Varga István

---

2000 helyen 300 féle újság!

HÍRKER Rt.

Újságok bizományosi árusítására budapesti üzlethelyiséggel rendelkező vállalkozókat keresünk.

- BIZTOS JÖVEDELEM, KOCKÁZAT NÉLKÜL!
- MAGAS JUTALÉK!
- EGÉSZÍTSE KI VÁLASZTÉKÁT!
- KERESSEN MÉG TÖBB PÉNZT!
- MI BIZTOS PARTNEREI LESZÜNK!

Üzletkötőink készséggel állnak rendelkezésére, telefonhívását követően 24 órán belül felkeresik Önt.

Tel.: 334-1328

Tisztelt kárpótlásijegy- és részvénytulajdonosok!

Korona Bróker
PÉNZÜGYI- ÉS BEFEKTETÉSI KFT

Cégünk azonnali készpénzfizetés mellett a napi legmagasabb árfolyamon megvásárolja értékpapírjaikat.
Korona Bróker, 1088 Budapest, Múzeum u. 9., I. 5.
Információs telefon: 266-7259

Hirdessen az Új MAGYARORSZÁG-ban!

Tel.: 262-4434, 261-0905.

VAKOND KERTBARÁT- ÉS BARKÁCSBOLT

Vetőmagok, növényvédő szerek, műtrágyák, szerves trágyák, virágföldek, locsolótömlők, tartozékok, kertészeti és barkácsszerszámok, borászati anyagok.
Üvegballon, virágládák, cserepek, kaspók, dézsák, háztartási eszközök, tisztítószerek, piperecikkek, festékek, lakkok, ragasztók, háztartási műanyagáruk,
és még sokféle hasznos áruféleséggel, jó parkolási lehetőséggel, udvarias kiszolgálással várjuk kedves vásárlóinkat!

Cím: 1031 Budapest III. ker., Monostori u. 22.
Tel.: 242-2101.
Nyitva: hétfő–péntek: 9–18,
szombat: 8–13 óráig.
E hirdetés felmutatójának 5% kedvezményt adunk

Mázsás nagyszótárak?
Unalmas kulimunka?
Felejtse el!

MORPHOLOGIC

FORDÍTSON FÉNYSEBESSÉGGEL!

MoBiDic:

Egyszerre keres akár 50 szótárban, akár 200 találattal másodpercenként

MoBiDic, az UTOLÉRHETETLEN

MoBiDic: intelligens számítógépes szótárak a MorphoLogictól

SZAKÜZLET: 1023 Budapest, Margit u. 1.
Telefon/fax: 326-0189
E-mail: info@morphologic.hu
http://www.morphologic.hu

Sokat költ hirdetésre?

Hirdessen *INGYEN* a hétfőn, szerdán, pénteken, országosan megjelenő

HIRDETÉS

című újságban.
A lapban található kuponnal belföldi magánhirdetéseit *INGYEN* megjelentetjük.
Kereskedelmi hirdetések kedvező áron!
Külföldön 37 ország 140 lapjában hirdethet!
Információ:
Budapest, VI. ker.
Teréz krt. 19.
Tel.: 312-9267, 269-4366
Internet: www.hirdetés.com

Magas színvonal elérhető áron

JO-KER ÜZLETHÁZ
1053 Bp., Kossuth L. u. 13.
Tel.: 266-9070

Többféle színből és formából választhat!
A *NOLTE* BÚTORCSALÁD
– *hálószobabútorok*
– *gardróbszekrények*
– *nappalik*
– *kiegészítő komódok*
KÍVÁNSÁG SZERINTI ÖSSZEÁLLÍTÁSAIT KÍNÁLJUK
* *panel- kis- és nagylakások* * *galériák* *
* *tetőterek* * *családi házak* * *panziók* *
* *szállodák* * *BERENDEZÉSÉRE.*
Lakberendezési szaktanácsadással segítjük vásárlását!

A Szent László Akadémia
őszi előadás-sorozatában
1997. nov. 12-én
(szerdán), 18 órakor
„Egyház és Magyarság az ezredfordulon"
címmel
előadást rendez.

Előadók:

D. Szedik Imre
evangélikus püspök

és *Pozsgay Imre*
egyetemi tanár,
a Szent László Akadémia rektora.

Helyszín:
Magyarok Háza
V. ker.,
Semmelweis u. 1–3.

Pályázati felhívás

A Margitszigeti Atlétikai Centrum meghirdeti a területén – a Margitsziget déli részén–található vendéglátó-ipari egységének (klub, büfétér, valamint terasz) bérleti jogát.

Részletes pályázati feltételek jelen pályázati felhívás megjelenésétől számított 10 napon belül térítésmentesen kérhetők az alábbi címen, illetve telefonszámon:

Margitszigeti Atlétikai Centrum
1399 Budapest, Pf. 642.
Tel./fax: 332-8388

A pályázat benyújtásának határideje:
1997. november 30.

A pályázat eredményéről 1997. december 20. napjáig minden pályázó értesítést kap.

Töltse a szilvesztert az ÚJ MAGYARORSZÁGGAL!

Ha november 1. és 30. között előfizet legalább egy negyedévre az Új Magyarországra, minden kedves előfizetőnk között 2 db olaszországi utat sorsolunk ki. IRÁNY RAVASCLETTO

1997. év ..... hónap ..... naptól kezdve
Megrendelő neve: .....
Címe (város, község, kerület): .....
.....
utca, tér, lakótelep: .....
házszám, emelet, ajtó: .....

Előfizetési díj:
☐ egy évre: 8700 Ft
☐ fél évre: 4350 Ft
☐ negyedévre: 2175 Ft

Az előfizetési díjat a nyugtával jelentkező postai dolgozónak fizetem ki.

Átutalással rendelkezem, számlaszámom: .....

.....
aláírás

A megrendelőlapot kérjük borítékban – Budapesten: Hírlapüzletági Igazgatóság, 1846 Budapest, vidéken: Postahivatal, helyben – küldeni.

Gerson Pál

Gerzson Pál életműve

Félkész purgatórium

…yar Művészeti Akadémia tagja, *Gerzson Pál* kétlaki, …a lehet ezt a szót tovább – háromlaki életet él. Té… fővárosban, nyaranként …en dolgozik, ideje egy …iszont Gyulán, az ottani …űvészeti Főiskola pro…ként tölti. Ha mindeh…átesszük, hogy hosszú …k óta ő a Magyar Kép…parművészek Szövetségé…elnöke, elmondhatjuk, akad …nivalója bőven. A legfonto…abb azonban – festőről lévén szó – az évszakoktól és tartózkodási helytől független alkotómunka…

Gerzson Hirden, Baranya megyében született 1931-ben, s hányatott ifjúkor után került a Képzőművészeti Főiskolára. Kezdeti festői magakeresése rokonszenves, ám nem igazán karakterisztikus zsánerképeket és konstruktivista opuszokat eredményezett. Közel negyvenesztendős már, amikor megvesz egy szigligeti telket, házat épít rá és – ennek teraszáról körbenézi a tájat: a szemközt álló Badacsony mozdulatlan kőmonstrumát, a nádas öblöt, meg a távolabb meredező pliocénkori vulkánokat, a fölöttük csapongó fecskéket, és ahogy a tájat látja, felismeri benne – önmagát. A maga képzőművészeti világának sziporkázó fragmentumait.

Nincs nehezebb, mint egy alkotóművésznek megtalálnia önmagát. Verejtékes esztendők nyomán sikerülhet csak ez – ha sikerül. És ami mindebben a legcsodálatosabb: ahogy a mester – esetünkben Gerzson – felismeri a maga kereste festői kozmoszt, minden egyszerre világos lesz, könnyű, és magától értetődő. Mert azt találja meg, ami kezdetektől az övé volt, csak nem ismerte fel. Másutt kereste, nem ott, ahol van, és nem azt, aki – az idők örvényében állva – ő maga.

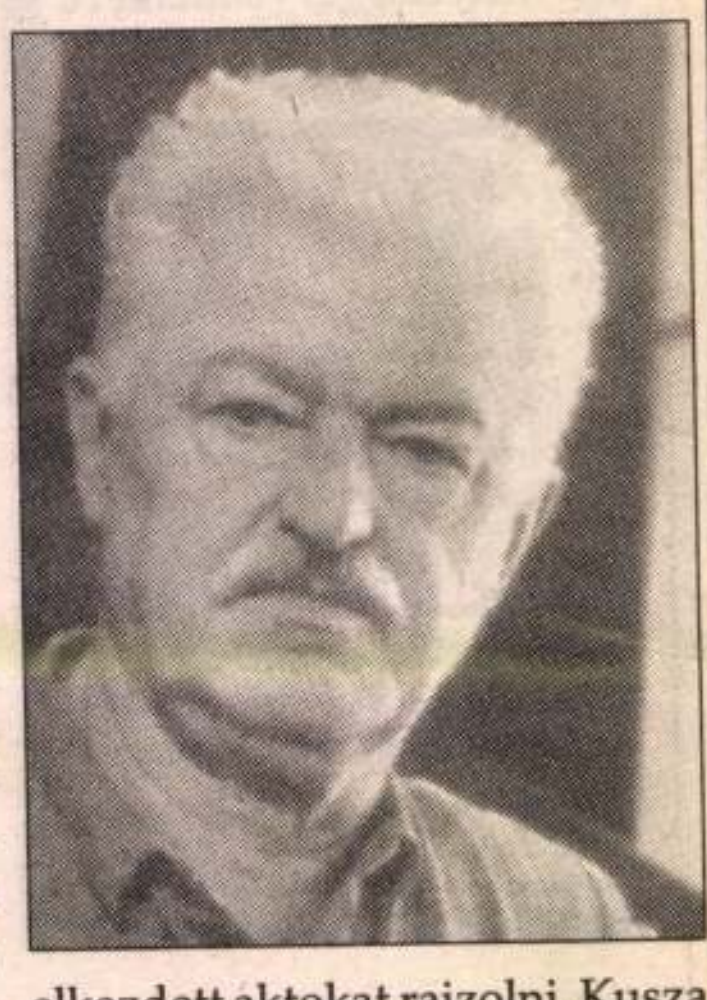

Festőnk valójában ettől a megrendítő és egész művészetét átformáló élménytől az, aki: Gerzson Pál. Mester, akinek a művei messziről és összetéveszthetetlenül felismerhetők. Tájképeket fest? Ő maga így beszél erről: „Nem tiltakozom az ellen, ha ezeket a dolgaimat absztraktnak nevezik, én magam azonban mindenképpen közelebb érzem őket a tájból, a természetből és a bennem élő formákból vett valósághoz." Hegyek, felhők, vizek, fák és szárnyak tűnnek elénk, olykor egy-egy óriásarc elmosódó sziluettje, de sosem a hagyományos tér-idő rendszer törvényei szerint. A természeti fragmentumok ugyanis nála nem a tér és az idő párhuzamosságában, hanem azoknak az ősemlékezetig meghosszabbított álmában mutatkoznak meg. Minthatájak, majdnem-tájak, hegyek és vizek félálomi emlékei, melyek inkább tán a – hagyományos értelmű – zenével rokoníthatóak, semmint az akadémikus piktúrával…

Néhány esztendeje Gerzson elkezdett aktokat rajzolni. Kusza kréta- és ceruzavonalakkal szántotta a papírt. Rusztikus ívek, félkörök, szálló és nehézkedő formák születtek a keze nyomán. Százszám ontotta a rajzokat, ugyanazt a motívumot sokszor a végtelenségig ismételve. Ez az ismétlés egy teremtő folyamat állomásainak sorozata volt. Kezdetben maga sem tudta tán, mi lesz mindebből. Itt-ott egy-egy színfolttal, halvány tónussal teljesítette ki a látványt. Aztán a körötte tengeredő aktvázlatok tömbösülni kezdtek. És ami a legkülönösebb: ezekből, az olykor gyöngyházfényű, elomló, görnyedő-heverésző aktokból épülni kezdett – a purgatórium. A hely, mely szörnyűségesnek szörnyűséges ugyan, ám a tisztítótűzben a reménység sem fogyott el még egészen.

Gerzson Pál – a Magyar Művészeti Akadémia alapító tagja – most a purgatóriumot festi. Képeit női aktok lepik el, melyeken egyszerre ott a csüggedés meg a remény. Az elesettség és az emelkedés vágya. Egyszerre a hanyatlás és a lobogás. Ott áll a festő minden nap a köréje tornyosuló, már-már ráomló félkész vásznak között, az ezredvégi purgatórium tarkán vigasztalan örvényeiben.

Kákonyi Péter

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA

…ndrássy Kurta János, Attalai Gábor, …gh István, Balassa Sándor alelnök, …án Ferenc, Bella István, Bencsik István elnökségi tag, Bodonyi Csaba elnökségi tag, Bozay Attila, Bukta Imre, …serny József, Deim Pál, Dobai Péte…, Dubrovay László, Eigel István, Far…s Ferenc, Fekete György, dr. Finta …zsef, Fóth Ernő, Földi Péter, Gerzson Pál, Gulyás Zoltán, Gyarmathy …amér, Gyulai Líviusz, Gyurkovics …or alelnök, dr. Hann Ferenc, Her…di Gyula elnökségi tag, Jankovics …rcell, Jánossy György, Jurcsik Ká…, Kaján Tibor, Károlyi Amy, Ke…y Henrik, Kerényi József, dr. Ke… Katalin, Király Ernő, Kiss Dénes, …ár Miklós, Kokas Ignác, Kő Pál, …ló Gyula, Lázár Ervin, Makovecz …e elnök, Melocco Miklós elnökségi … Mészöly Dezső, Mezei Gábor, …ár Tamás, dr. Nemeskürty Ist…, …ovák Ferenc, Patay László, Pé…, …ászló, Pongrácz Zoltán, Sánta …, Sára Sándor elnökségi tag, …r Mihály, Schrammel Imre al…, Sulyok Imre, dr. Supka Mag…, Sütő András, dr. Szentkirályi …, Szokolay Sándor, Szőnyi Er…, Szőts István, dr. Terényi Ede, … Klári, Tornai József, Török Fe…, …athy Zsuzsa, Vágó Péter – Pi…go, Vígh Tamás.

Beszélgetés Kányádi Sándor költővel

„A reményt őrzöm verseimben"

Költő, világnagy szívvel. Új könyve megjelenésére jött a fővárosba, ritka örömre: a szentendrei papírmolnár fölajánlotta, hogy kiadja legszebb költeményét. A kötet gyönyörű, de nagyon drága, ezért kárpótolja hallgatóit: fölolvassa a fekete hömpölygésű, fehér imádságú verset.

A végén dedikálók hosszú sora várja, barátok, ismerősök és sok-sok fiatal. Szinte megközelíthetetlen; azután váratlanul áthajol egy arcon, és odasúgja: „Holnap várlak a Duna Televízióban."

– Köteted, a halottak napja Bécsben című versedre utal. Nemrégen emlékeztünk halottainkra, te kinek gyújtottál gyertyát?

– 1940-ben halt meg édesanyám, akinek ő hal meg, az örökre árva marad. Apám szép kort élt, de hát itt vannak a barátaim is, lassan mindenki kidől mellőlem. Otthon szoktam világítani szál gyertyával, most megint távol voltam tőlük…

– A Házsongárdi temetőbe is ki kellene mennünk: Kós Károly húsz éve hunyt el. Milyen emlékeket őrzöl a nagy erdélyi polihisztorról?

– Az én nemzedékem szerencsés volt, hogy nagy emberek lehettek atyai barátai. Két kezemen se tudnám megszámolni a csodálatos találkozásokat: *Illyés Gyula, Tamási Áron…* Ma is hallom Kós Károly búcsúszavait: „Építkezz, fiam, egyetlen értelmes dolog a világon!".

– Változott-e ma a vers? Mintha mai, zaklatott világunk nem kedvezne a művészeteknek.

– Mai életünk csupa küszködés a mindennapi betevőért. Sokaknak kenyérre se futja, nemhogy könyvet tudna venni. Szaporodnak a súlyos kérdések: hogyan alakul kisebbségi létünk, mi lesz a magyar oktatási intézményekkel?… Mindezek ellenére én továbbra is a reményt őrzöm a verseimben! Számomra nem változott a vers, mert régen sem támogatták a könyveimet, ma sem; a múltkor megjelent válogatott kötetem tizenkétezer példányban kelt el a két hazában.

– Vásárhelyen hallottam tőled, egy találkozón, a magyar költészet egy hatalmas templom. Szüntelen épül, magasodik.

– Erős kövek vannak az alapjában: *Janus Pannonius, Zrínyi, Csokonai.* Ablakai ragyognak, a szószék tündököl: *Berzsenyi, Petőfi, Vörösmarty … Ady* az égboltot hozta tetőnek, hogy beragyogjanak a csillagok, világítsanak szegény *József Attilának.* Én is ott szorgoskodom az építők között, s remélem, hagyok egy jelet, ami rám emlékeztet.

– Jékely versére írtad – válaszként – az Egy csokor orgona mellé: „Védtelen áll a dombon / maholnap egyesegyedül istené lesz a templom".

– Vásnak a lépcsők, a falak leomlanak, de bennünk újulnak meg, ott ragyognak tovább múlhatatlanul.

– Bennünk élnek tovább a hulló kövek, az elporladt templomok. És az emberek, ők hogyan élnek a mai Erdélyben?

– A nehéz idők hűséges krónikása szerettem volna lenni, abban a hitben, hogy írásaim krónikává sárgulnak. Régen mindent jelentett a vers, abba kellett elrejteni bánatunkat, örömeinket, az elmondhatatlant is. Ma a közlésnek más lehetőségei is vannak, s lassan megszabadul a vers ettől a közteherviseléstől… A kisebbségi lét mindig nehéz volt, s ma is az, még akkor is, ha mára elviselhetőbb lett. Több mint negyven parlamenti képviselőnk van, de minket kellene megkérdezni gondjainkról, nem a politikusokat.

– Járod a nagyvilágot, gyakran jössz Magyarországra. Mit tapasztaltál?

– Sokat vagyok úton, mint afféle vándorköszörűs. Nemcsak a Duna-medence magyar városait, falvait jártam be, hanem Vancouvertől Buenos Airesig minden helyet. Erdélyben nincs olyan település, ahol nem fordultam meg. A környező magyarok jobb kedvűek, teszik a dolgukat. Panaszt, reménytelen pesszimizmust legtöbbször itt tapasztalok, Magyarországon…

– Sokszor voltál nehéz helyzetben, életveszélyben, bátran kiálltál közösségekért. Isten nagyon szerethet, ha megvédett és segített.

– Engedd meg, hogy versemmel feleljek kérdésedre: „valaki jár a fák hegyén / ki gyújtja s oltja csillagod / csak az nem fél kit a remény / már végképp magára hagyott // én félek még reménykedem / ez a megtartó irgalom / a gondviselő félelem / kísért eddigi utamon // valaki jár a fák hegyén / vajon amikor zuhanok / meggyújt-e akkor még az én / tüzemnél egy új csillagot // vagy engem is egyetlenegy / sötétlő maggá összenyom / s nem villantja föl lelkemet / egy megszülető csillagon // valaki jár a fák hegyén / mondják úr minden porszemen / mondják hogy maga a remény / mondják maga a félelem".

Fenyvesi Félix Lajos

Rangos gitárművész koncertezik a hét végén Budapesten, a Kongresszusi Központban: Paco De Lucia, a latin zene egyik legnagyobb egyénisége november 16-án, vasárnap este lép a közönség elé. A nem túlságosan gyakran turnézó Paco De Lucia ezúttal saját, héttagú együttesével érkezik az Intermusic Ltd. meghívására. Együttesében rajta kívül még három gitáros kap helyet és fellép velük egy flamenco táncos is.

Magyar kórus sikere Írországban. A Magyar Iparszövetség Budapesti Monteverdi Kamarakórusa az írországi Sligóban rendezett Nemzetközi Kórusfesztiválon – *Kollár Éva* vezetésével – megnyerte a fesztivál nagydíját. A kamarakórus – a 40 énekkart felvonultató mezőnyben – mind a négy kategóriában első lett.

A SOTE jogelődje

A SOTE Egyetemi Tanácsa megemlékezett szombaton Budapesten a Nagyszombati Egyetem Orvosi Kara – a SOTE jogelődje – megalapításának 228. évfordulójáról.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem (SOTE) tanácsa nyilvános ünnepi ülésén tiszteletbeli doktorok avatására, és egyetemi magántanári cím adományozásáról szóló oklevelek átadására került sor. Ezt követően jubileumi díszoklevelet kaptak az 50, a 60, a 65, a 70 és a 75 évvel ezelőtt diplomát kapott orvosok és gyógyszerészek.

Az egyetem Doctor Honoris causa kitüntető címet adományozott Theodor Hellbrüggenek, a müncheni egyetem szociálpediátriai intézet professzorának, valamint Moussa Youdimnak, a haifai egyetem pharmakológiai intézete professzorának.

Egyetemi magántanári címet kapott Goldschmidt Béla, Ha…r János, Jermendi György, …rmos György, Kisida Elek, …hő Gábor, Raposa Tibor, Tas…li Géza, Temesvári Péter, …h József, Tóth Károly valamint Váradi Valéria. Az ünnepi …dezvény második részében a …tvevők Hőgyes Endre pro…zorra emlékeztek születésé… 150. évfordulója alkalmából. …alkalomból nyolc tudomá… előadás hangzott el.

GERZSON PÁL FESTMÉNYE

15 millió a Királyi Operának

Ismeretlen, ám nagyvonalú adományozók az utolsó pillanatban mentőövet dobtak a nagy hírű brit operaháznak, a londoni Royal Opera House-nak, amelyet székhelye után közkeletűen Covent Garden operának hívnak.

A magukat csak „régi Covent Garden-hívőkként" azonosító adományozók nem kevesebb mint 15 millió font (4,8 milliárd forint) készpénzsegélyt ajánlottak fel a csőd szélére sodródott társulatnak. Ez az összeg elegendő lesz ahhoz, hogy a testület a felszínen maradjon addig, amíg a renoválás befejezése után, két év múlva, ismét a Covent Gardenben lehet tartani a Királyi Opera és a Királyi Balett előadásait.

Az operaház, évi 15 millió font kormányzati juttatás és a lottóból származó, csaknem 80 milliós egyszeri adomány ellenére az idei évadot ismét csőd közeli helyzetben kezdte. A kilátásokat csak rontotta, hogy az előadásokat a ház teljes újjáépítésével járó felújítás miatt ideiglenes helyszíneken kell megrendezni, ahová a Covent Garden törzsközönsége nem szívesen követi a társulatot.

A világhírű intézmény válsága a héten már a politika szintjére hágott: az opera vezetésének a brit parlament alsóháza kulturális bizottsága előtt kellett számot adnia a kialakult helyzetről. A bizottság elnöke a meghallgatás után kijelentette: az intézmény „romokban hever… s nem tűnik úgy, hogy vezetése hivatása magaslatán áll". *Chris Smith* kulturális miniszter ugyancsak e héten közölte: a kormány tervei szerint a Covent Garden megnyitása után odaköltözik a másik jeles brit operatársulat, az Angol Nemzeti Opera is, amely szintén 5 millió fontos adósséghegy alatt fuldoklik. Smith kijelentette: London a jelek szerint nem tud eltartani két nagy operaházat.

Az Angol Nemzeti Opera jelenleg a londoni Coliseumban, a West End legnagyobb színházában működik; az épületet a kormány tervei szerint bérbe adják vagy értékesítik.

Salamon temploma

A *Salamon király* templomára való legrégibb, Biblián kívüli utalás lehet egy nemrég felfedezett cseréptöredék, amelyre egy „Jahve házának" tett adományt jegyeztek fel. A 9x10 centiméteres cserépdarab közel 3000 éves, így abból a korból van, amikor a királyok agyagedényekre írt üzeneteket váltogattak.

Tisztázatlan, hogy hol találták és miként került előbb a régiségpiacra, majd *Shlomo Moussaief* londoni műgyűjtő birtokába, de az alapos vizsgálatok több tudóst meggyőztek eredeti voltáról – írta az AP. „Nem bizonyítja a Bibliát, de beleillik az összefüggésekbe és valósággal ruházza fel a Biblia világát" – mondta *Hershel Shanks*, a Biblical Archaelogy Review című folyóirat szerkesztője. E régészeti magazin adott hírt elsőként a leletről november–decemberi keltezésű, legújabb számában.

Salamon temploma az általános vélekedés szerint valamikor a Krisztus előtti X. században épült, s négy évszázadon át állt fenn, amíg a babilóniak le nem rombolták. A Biblia gyakran emlegeti a templomot „az úr háza" héber szavakkal. A kifejezést azonban eddig a Biblián kívül csak egyetlen feliraton találták meg: egy Krisztus előtti VI. századból való cserépdarabon, amely az ősi Arad városban, a mai Izrael területén került elő.

Frank Moore Cross vezető amerikai régész szerint az új lelet rendkívül jelentős, kora és tartalma miatt is. A felirat arra utal, hogy egy judeai király küldte az edényt, hogy adományt csikarjon ki a templom számára. Az összesen 13 szót tartalmazó héber feliraton az olvasható, hogy *Asjahu király* három sékel ezüst adomány lerovását parancsolta meg egy tarsisi illetőnek „az úr házának" javára. Tarsis helye nem ismert, de feltételezések szerint a mai Spanyolországban, Kelet-Afrikában vagy Szardínián volt. Az összeget nyilván azért nevezték meg, hogy a parancs egyben nyugtaként szolgáljon. A sékel kb. 11 grammnak megfelelő súlymérték volt. Három sékel egy uncia ezüstnél valamivel több. Akkoriban még nem léteztek pénzérmék.

Salamon templomára nincs közvetlen utalás, de a kutatók szerint ésszerűen erre lehet következtetni, mert akkoriban ez az egyetlen templom létezett.

Sokkal nehezebb volt a tudósoknak egyetértésre jutni annak a királynak a nevét illetően, aki kiadta a parancsot a templomi adományokra. A Semitica című francia folyóiratban két tudós a Krisztus előtti VII. század második felére datálja a cserépen lévő kézírást. Az egyik lehetőség szerint talán *Jozija* királyról van szó, aki 640 és 609 között uralkodott Judea fölött, s akinek héber neve hasonlít a feliraton szereplő névre. Cross és mások azonban majdnem egy évszázaddal korábbra teszik a felirat keletkezését, s akkoriban két király is hasonló hangzású nevet viselt: *Joás* és *Jehoás*.

Már nincsenek jó királyok, széplelkű uraságok

Ma tartja tisztújító közgyűlését a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége

„Egy szövetségi szerveződésnek nem az a feladata, hogy kiállításokat rendezzen, reklámkampányokat vezényeljen. Csupán őriznie kell a művészet méltóságát, védenie a művészet fenségét: az értéket és a minőséget. Csupán azt az egységes fellépési lehetőséget kell garantálnia, megtestesítenie, hogy az adott esetben kellő súllyal, cáfolhatatlanul azt mondhassa az állami adminisztrációnak, hogy nem, vagy hogy igen. Ehhez egységes képviseletre, hiteles, a kortárs művészet egészét reprezentáló fellépésre van szükség: ne kérdezhesse meg senki, hogy az éppen asztalnál ülő tárgyaló fél tulajdonképpen kit képvisel? És mit akar?" – *Wehner* Tibor művészettörténész fogalmazta meg e gondolatokat egy évvel ezelőtt a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének (MKISZ) akkori közgyűlése alkalmából. Sokan úgy vélik, mondandója most még időszerűbb. Az MKISZ a Pesti Vigadóban ma tartja közgyűlését, amelyen módosítja alapszabályát, és új elnököt választ.

– Miközben a világ és az ország egyre erőteljesebben szervezi önmagát, kényszerűen fejlesztve az adminisztrációját szolgáló eszközöket, a kultúra magára marad, jelenléte rég múlt idők tétovaságára emlékeztet – mondja *Gerzson* Pál festőművész, az MKISZ leköszönő elnöke, aki hét éven át irányította a szövetség munkáját. – Ma már nincs jó király, széplelkű uraság, aki sarkallja és díjazza az alkotókat, nincs vidám és szokásait szigorúan őrző nép, amely maga is kultúrát teremtett. Ha úgy gondoljuk, hogy a mai körülmények között a remélt harmonikusabb jövő javára ne aludjon ki a kultúra világossága, képtelenség nem hinni az összefogás erejében. Annál is inkább, mert a jogvédelem sajátosan féloldalassá fejlődött, a művészet „szelíd eszelősei" szellemi életük minimális működtetéséhez koldulni kénytelenek. És ami még rosszabb, egymást is sanda szemmel nézik. Saját birtokukon belül is sújtja őket a jogfosztottság, az anyagi elérhetetlenség réme. Érthető, ha kis csoportok szerény kis galériákba menekülnek némi pénzecske reményében, és ezt műkereskedelemnek nevezik. Érthető, ha szerény kiállításokat rendeznek, hogy legyen katalógusuk, amihez három-négy helyről kaparják össze a pénzt. Ezek sovány és szánalmas akciók az életben maradáshoz, de ezt szóvá tenni sem illik akkor, amikor azt harsogják, hogy soha ennyi kiállítás nem volt. Ilyen körülmények között teljes feladást jelent legyinteni a szervezett összefogás szükségességére.

– Gyakran az a vád éri az MKISZ-t, hogy „pártállami maradvány". Mondják, az alulról szerveződő, sok apró társaságé a jövő.

– A szövetség hagyományai a kiegyezés korára nyúlnak vissza. Újjáalapított formában idén ünnepli 50. születésnapját. Tagságát ma is az egyéni teljesítmény és a közszereplés alapján választja meg. Semmiféle szemléleti vagy stiláris diszkrimináció nem érvényesül a felvételkor. A pártállam idején is a kiváló, szuverén alkotók és a „rebellisnek" minősített fiatalok ambícióval voltak szövetségi tagok. Ennek volt köszönhető, hogy hazánk művészeti önértékelése a politikai elkötelezettségek korlátai fölé nőtt. A kiválóak élvezhették kiérdemelt rangjukat, és akiket a külvilág elmarasztalt, először a szövetségben kaptak védelmet.

– Ma, amikor mindent szabad, szükség van ilyen védelemre, a közös érdekek képviseletére?

– Téved, aki azt állítja, hogy nincs. Ez az elv kedvez igazán az önző átlagnak. Kis zárt blokkok, exkluzív tagsággal – természetesen mindegyik a saját elképzelését tartaná egyedül üdvözítőnek. Arról, hogy igazuk legyen, gondoskodnának a menedzserek. Ennél mégiscsak jobb a szövetségi formáció. A szervezet most keresi a „modus operandit", működésének azt a medrét, amelyben kialakulhat szakmai közélete, és ennek nyomán hatásosan fejtheti ki tevékenységét a korszak kultúrájában.

– Milyen változások várhatók? Miként készül módosítani a közgyűlés a szervezet alapszabályát?

– Korszerűbb formát szeretnénk, egyszerűbb, hatékonyabb szabályzatot. Fontos, hogy továbbra is mindenki alanyi jogon tagja lehet a szövetségnek, ám ha a közgyűlés megszavazza, ezentúl önálló jogi személyként egyesületek is a sorainkba léphetnek, méghozzá akár olyan szervezetek, amelyek képviselői nem tagjai az MKISZ-nek. Emellett szeretnénk pártolóinkat szorosabban a szövetséghez kötni. Változtatni kívánunk az MKISZ belső szervezeti felépítésén is. Az eddigi hierarchiában a szakosztályok fölött működött a választmány, fölötte pedig az elnökség. E két testület helyett egyetlen kisebb, aktívabb koordinációs bizottság jönne létre – hat tagozattal –, amelynek a vezetője az elnök lenne. A bizottságban két-két fővel képviseltetnék magukat a képző- és az iparművészek, az előbbi két kategóriába egyértelműen be nem sorolható egyéb művészvagy a művészethez valamilyen módon kötődő csoportok, a tagegyesületek, a vidékiek és a fiatal, pályakezdő alkotók. Tehát a koordinációs bizottság a különböző szekciók választottjainak együttese lenne, és egyaránt betölthetné a „távcső", a „posta", az „ébresztőóra" vagy a „telefon" szerepét a szövetségen belül. Azt lesz a legnehezebb elfogadtatni, hogy a tagdíjat évi ezer forintról havi ezer forintra emeljük. Ideje saját anyagi erőinkkel is számolnunk. Átalakuló világunkban a művészek anyagi helyzete is megrendült, de a tagdíjat muszáj kimozdítani mostani, illuzórikus keretéből. Papíron 1760 tagja van az MKISZ-nek. Ha csak ezren havi ezer forintot adnak, az évi tizenkétmillió forint, ezzel már kihúzhatjuk magunkat. A világon mindenütt így van ez. Továbbra is számítunk – természetesen – az állam támogatására. A szövetség a működéséhez 1999-re hárommillió forintot kapott a kulturális tárcától, ennél jóval kevesebb apanázsra számíthatunk az Országgyűléstől. Negyven pályázatunk fut a nemzeti kulturális alapprogramnál és különféle cégeknél konkrét akciók, rendezvények támogatására.

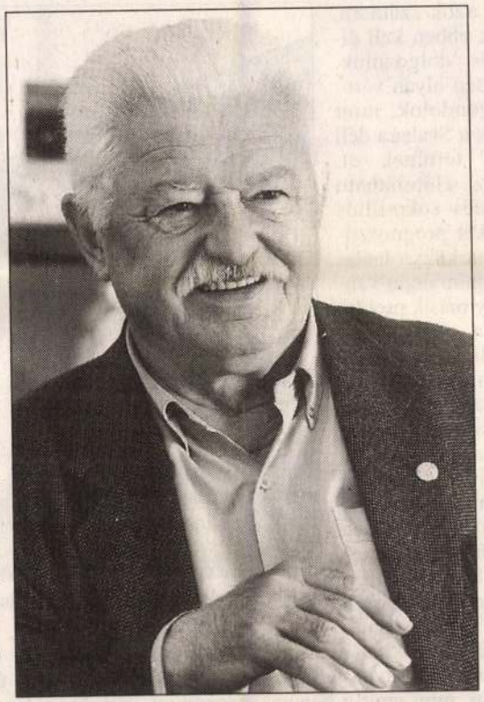

Gerzson Pál: Ideje saját anyagi erőinkkel is számolnunk NAGY ZOLTÁN FELVÉTELE

– Úgy hírlik, a szövetség vagyona veszélybe került…

– Legalábbis egyelőre „befagyott". Ugyanis szervezetünk a magasabb kamat reményében és a jó színvonalú szolgáltatás miatt a kilencvenes évek elejétől a pénzét a Realbankban tartotta, amely csődbe jutott. Csak folyószámlánk volt a pénzintézetnél, soha nem kockáztattunk. Harcolunk a mintegy nyolcmillió forintunkért. Senki sem veheti el. Az elmúlt években nagy erőfeszítéseket tettünk a megmaradást biztosító átalakulásra. A VI. kerület gáláns ajánlatát elfogadva új székhelyet találtunk, ahová hamarosan beköltözhetünk, és amely nemcsak szebb, méltóbb otthonunk lesz az Andrássy út 6. szám alatt – galériával, klubbal –, hanem olcsóbb is.

– A művészek zöme több szervezetnek is tagja egyszerre. A kisebb művésztársulásokat fogja össze a Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságok Szövetsége, amellyel gyakran vitában állnak. Mintha „saját magukkal" vitatkoznának. Kinek jó ez?

– Senkinek. A két egyesület kétféle koncepciót képvisel nagy részben azonos tagsággal… A megosztottságnak sok hátránya van. Támogatjuk a sokszínűséget, senkit sem kívánunk kirekeszteni, de sajnálatos, hogy a képzőművész-társadalom a szakmai vitákban nem tud egységesen fellépni. Bízom benne, hogy a két szervezet előbbutóbb közös programot dolgoz ki.

– A viták ellenére abban mintha egyetértenének, hogy szükség lenne évenként a Magyar szalon, az országos kortárs kiállítás megrendezésére a Műcsarnokban. Emiatt harcban állnak a Műcsarnok igazgatójával, aki szerint önök ki akarják sajátítani az intézményt.

– A Műcsarnok önálló szellemi műhely. Ez rendjén van, de az lehetetlen, hogy ne férjen bele a koncepciójába a Magyar szalon. A magyar művészet csak akkor képes Európa élvonalában megmaradni, ha sajátosságaival jelenik meg. Ehhez rendszeresen látnunk kell, merre járunk, kik az új tehetségeink. Ha pedig zsűrizés nélkül rendeznénk meg az országos tárlatot, ahogy a Műcsarnok vezetői szeretnék, a nagy nevek távol maradnának róla, viszont dilettánsok tömege tenné ki a falra a műveit. Ez a magyar művészet lejáratása lenne.

– Kik indulnak az MKISZ mai közgyűlésén az elnöki posztért?

– Többen is, akik tisztában vannak a nehéz helyzettel, mégis vállalnák a feladatot. Bármelyikük is győz, biztosított a szövetség megújulva megmaradása.

(Információink szerint az elnökjelöltek között van *Csáji* Attila festőművész és *Lelkes* Péter designer.)

Devich Márton

Urbanisztika 2000

Ha igaz az a tétel, hogy a XIX. századot a realista regényírók, a XX. századot pedig a szociológusok nyalábolták össze a legnagyobb sikerrel, a XXI. században erre a szintetizáló szerepre jó eséllyel pályázhatnak az urbanisták is. A városépítészet ugyanis egyre inkább befogadó tudomány, amely integrálja más területek eredményeit, hogy minél jobb válaszokat adhasson az örök kérdésre: hogyan, milyen körülmények között éljük az életünket? Az urbanista zakma Sydneyben, az Új-délwalesi Egyetemen rendezett világkonferencián összegezte az évezredet, illetve azt az évszázadot, amelyben már modern tudományként tevékenykedett. Csontos János és Lukovich Tamás a konferencián készített interjúkat hat világtekintéllyel, azt firtatva: mit hoz számunkra az új évezred – ezekből adunk most ízelítőt. A beszélgetések teljes terjedelmükben az „Urbanisztika 2000" című kötetben lesznek olvashatók, amely előreláthatólag az év végén jelenik meg az Akadémiai Kiadó gondozásában.

Leonie Sandercock (Melbourne)

A feminista hatástól az „eldisneyesedésig"

Azt gondolom, hogy a jövőben megmarad a dinamizmus a már ezer éve ismert klasszikus tervezés és más erőhatások között. A nők, a színes bőrűek, a kisebbségek is a különbségek városát képezik. A *feminista hatás* két dolgot jelent: egyrészt a folyamatot, másrészt magát a terméket. A folyamatot tekintve a nők ragaszkodtak ahhoz, hogy jobban hallassák hangjukat a városi és közösségi intézmények kialakításának folyamatában. Ezt azt jelenti, hogy olyan demokratikusabb tervezési folyamatokat kell megtalálnunk, amelyekben *több lehetőségük nyílik az embereknek a beleszólásra.*

Ez korántsem csupán feminista igény: ez ugyanis azt feltételezné, hogy minden nő egyformán gondolkodik – és ez nem igaz. Igen lényeges különbségek vannak a nők között (mint például az osztályhelyzet, a népcsoport), amelyek

részt mint törődő, a gyemekére vigyázó anyák, másrészt mint a gazdaság résztvevői jelenhetnek meg. Ezek az eltérő női igények eltérő választásokat is jelentenek.

Általában véve a jelenlegi világkép igen sötét. Ezek az interpretációk arról szólnak, hogy a városok *„eldisneyesednek"*. Másrészt a terek érdekes minőségét a helyi mozgalmak előnyére is ki lehet használni. Mindez a nyolcvanas évek ellencsapása is lehet, amikor a városok és régiók egymással versengtek azért, hogy a globális tőkét magukhoz vonzzák, s ennek érdekében áruba bocsátották a várost és annak identitását, nemkülönben a levegő- és vízminőséget, az erőforrásokat és az energiát – csupán azért, hogy a befektetéseket megkaparintsák.

Ám a kilencvenes években a városok lassan megértették, mitől

Sir Peter Hall (London, San Francisco)

A hárommillió lakosú Budapest víziója

Bárcsak optimistán tekinthetnénk a jövőbe! Ám a fejlődő világ városainak növekedését figyelve, s tekintetbe véve a meglévő lehetőségeket és a technikai kapacitást, igencsak aggódom, hogy a városi növekedés olyan formája jött létre, amely nem lesz kielégítő azok számára, akiknek ebben kell élniük és dolgozniuk. Különösen olyan városokra gondolok, mint amelyek a Szahara déli oldalán terülnek el, ahol az előrelátható növekedés sokmilliós tömegeket prognosztizál, ám a közszolgálatok a minimumon vannak. Egy másik probléma Kína, mivel annyi többmilliós város van a területén. A környezetszennyezés akut problémájával ezekben már ma is számolnunk kell, s ez a jövőben egyre rosszabb lesz, ahogyan az olcsó és viszonylag egyszerű közlekedési eszközökről – mint a kerékpár – áttérnek a személyautók használatára. E városokban szeretnének az emberek olyan jó nívójú életet élni, mint amit a Nyugattól lesnek el, s ez magába foglalja azt is, hogy saját autójuk legyen – legkevésbé sem törődnek viszont azokkal a következményekkel, amelyek ennek nyomán bekövetkeznek.

Ami Budapestet illeti, nagyszerű közép-európai város. Két közép-európai városforma kombinációja: egy védekező, közép-

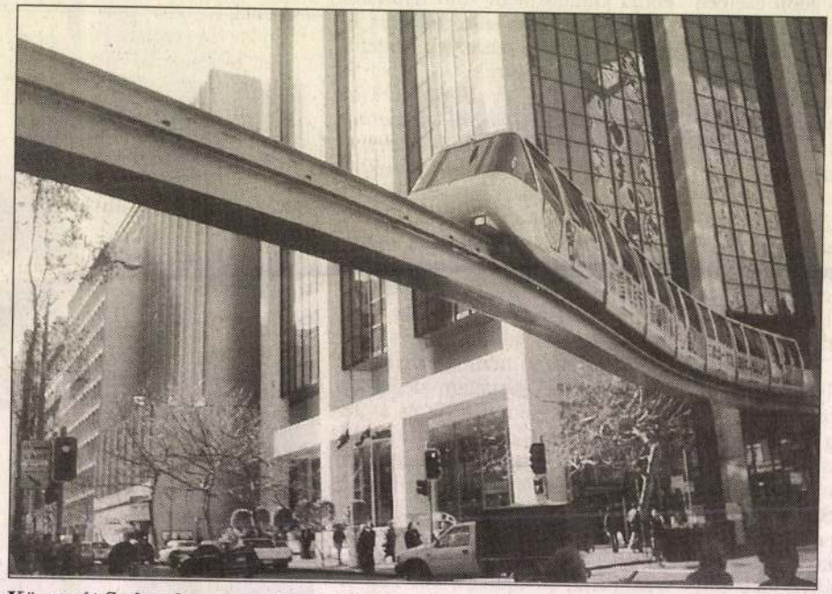

Körvasút Sydneyben, az urbanisztikai konferencia és a 2000-es olimpia városában

kori (Buda) és egy ragyogó kereskedelmi város (Pest) összekapcsolódása. Az egész majdnem olyan számomra, mint egy kelet-európai palota. A remekbeszabott századfordulós város a párizsi típusú sugárúttal bizonyos mértékig elszürkült a szocializmus éveiben, de úgy hiszem, képes arra, hogy új életre ébredjen. Vibráló várost látok Budapestben, mert meggyőződésem, hogy tartós gazdasági növekedés lesz Magyarországon a következő huszonöt évben, ami a magyar fővárost is felzárkóztatja a nyugat-európai városokhoz. Az átmeneti lakosságcsökkenés ellenére úgy vélem, az emberek hosszabb távon továbbra is Budapestre áramlanak majd, mivel nincs a fővárossal vetekedő más nagyváros Magyarországon. Azt hiszem, hogy amikor a lakosság eléri *a 2,5–3 milliós lélekszámot*, olyan új megoldásokon kell majd elgondolkozni, amelyek orvosolják a gondokat: fontolóra kell akkor venni szatellitvárosok létrehozását is. A legfőbb kérdés mégis az, hogy Budapest polgára hogyan akar élni: sűrűn épített, hagyományos lakóövezetekben-e, vagy inkább egy villaszerű életmódot részesít előnyben. Látok olyan lehetőséget is, amely egyfajta köztes megoldást kínál: segíteni kell olyan kertvárosi és zöldövezeti kerületek kiépítését, amelyeknek kiváló közlekedési kapcsolataik vannak.

A 2000. év a tervezők számára nem a kétezres szám miatt érdekes, hanem azért, mert ekkor százéves a tudatos várostervezés. A modern várostervezési mozgalom ugyanis a XIX. század fordulóján indult útjára. Érdekes módon a várostervezés a XX. század terméke: a fejlett városok komoly szociális problémáira – mint például a lakáselláttásra –. megfelelő megoldást találtak száz évvel ezelőtt, hiszen a polgárok nagy többsége számára kielégítő életminőség jött létre. A század második felében az agglomeráció nagymértékű növekedése jelentett kihívást a világ szegényebb részein, amelyeket összefoglalóan hagyományosan Délnek nevezünk (s ami nem teljesen fedi a földrajzi valóságot, hiszen az északi félgömbön is vannak államok, amelyeket régen „harmadik világbelieknek" hívtunk). Ez a XXI. század első számú kérdése: *lesz-e egy domináns gondolat, amely a mai városokat a jövőben alakítani fogja?*

A fenntartható városi fejlődés szerintem megmarad, ám ahány tervező, annyiféleképpen interpretálja. Azt gondolom, hogy ha a fejlődő városoknak megfelelő struktúrát biztosítunk, ami lehetővé teszi a növekedést akár tíz-húszmilliós lélekszámig is, nem dolgozunk hiába az új évezredben.

Liu Thai Ker (Szingapúr)

Jon Lang (Sydney, korábban Philadelphia)

Népszabadság GERZSON PÁL

1999. ÁPRILIS 8., CSÜTÖRTÖK

Újfajta diktatúrát vezettek be

– állítja a képzőművész-szövetség elnöke a Műcsarnok főigazgatóiról

A Műcsarnok vezetői és a képzőművész-szövetség között legalább egy évtizede feszült a viszony. Az ország egyik kiemelt kulturális intézményében a művészek nagy része rendszeres bemutatkozási lehetőséget szeretne, amolyan országos tárlatokat, az aktuális főigazgató koncepciójába ez azonban sohasem illik bele. Beke László ezzel kapcsolatban egy hónappal ezelőtt elég határozottan nyilatkozott lapunknak, most az ezerhétszáz tagot tömörítő Képző- és Iparművészeti Szövetség részéről Gerzson Pál elnök teszi ezt meg.

– A hatvanas, hetvenes, nyolcvanas években a Műcsarnokban rendszeresen megrendezett országos tárlatok a művészek számára igazi események voltak, ott kiállítani presztízst jelentett – emlékezik a szövetség elnöke. – Tudom, a minőség különböző volt, de a legkiválóbb művészek – például Ferenczy Béni, Borsos Miklós, Kmetty János, Hintz Gyula, Barcsay Jenő, Bernáth Aurél – szintén ott mutatták be legújabb alkotásaikat. E rendszeres, évenként megrendezett seregszemle gyakorlata az utóbbi évtizedben megszűnt, és ez nekünk, művészeknek hiányzik. Azok az elvarázsolt, a valóságtól elrugaszkodó kiállítások, amelyeket Beke László főigazgató úr az utóbbi időben bemutatott, számunkra nem mindig érdekesek.

– 1997-ben egyszer már megrendezték a Magyar Szalont, akkor Beke Lászlónak az ügyet elvállaló minisztérium előtt fejet kellett hajtania. A tárlatból azonban politikai ügy lett, a szakmát megosztotta, több neves művész távol is maradt az eseménytől.

– Ez igaz, de ne felejtsük el, hogy ugyanabban az évben néhány hónapra rá Beke László önálló festészeti kiállítást rendezett, és bizony több művész kapott felszólítást arra, hogy őket arra a tárlatra hívták, nem volna helyes, ha a Magyar Szalonon szerepelnének. Tény, hogy a seregszemle körül akkor is voltak belső viták, és tagadhatatlan, hogy volt agresszió a mi részünkről is. A Műcsarnok és a művészeti szövetség véleménykülönbsége már Néray Katalin igazgatósága alatt elkezdődött, Keserü Katalin és Beke László ebből a szempontból ugyanazt a kiállításpolitikát folytatta, illetve folytatja. Mintha az utóbbi évtized műcsarnoki vezetése szándékosan el akarna térni attól, ahogy volt valaha, ezzel demonstrálva, hogy az országos kiállítások kötelező rendszerének hagyománya nem jó. Pedig szerintem a Műcsarnok annak idején erre a célra épült meg. Még akkor is, ha tudomásul kell vennünk, hogy a művészek többsége nem mindig feltétlenül érdekes. Ezek a tárlatok inkább dokumentumok, mutatják, mi történt az elmúlt időszakban a magyar képző- és iparművészetben.

– Önök évente szeretnének ilyen tárlatokat?

– Inkább azt mondanám, hogy rendszeresen. Akár évente.

– A jelenlegi főigazgató szerint a Szalon 2000-t zsűrimentesen kellene megrendezni.

– Beke Lászlót kitűnő szakembernek tartom, sok mindenhez ól ért, de a magyar művészetet agyon le lehet járatni azzal, ha sűrimentes kiállítást rendeznek. A szakmának mégiscsak van önontrollja, ilyen tárlatra tücsköt-ogarat nem lehet behordani. Ez a fajta demokrácia demagógia. A másik lehetőség, miszerint kiválasztanak egy szakértőt, és az majd a maga koncepciója szerint megszervezi a tárlatot, véleményünk szerint szintén rossz. Lehet, hogy a világban sok helyen ma így rendeznek kiállításokat, de ott a művészek futtatott agarak, és csakis a rendezők koncepciója érvényesül. Ott az elméletek versenyeznek egymással, és nem a művészi kvalitások. Egy országos kiállításon azonban elfogulatlanul és tárgyilagosan kellene felmutatnunk, hogy itt tartunk, ez van.

– A Műcsarnok éves költségvetése 158 millió, ebből Beke úr szerint körülbelül 10 milliót tudnak kiállítások rendezésére fordítani. Egy nagyobb szabású országos tárlat szerény becslések szerint is több tíz millió forintba kerülne. Az 1997-es kiállítást is alapvetően szponzori támogatásból lehetett megrendezni, ez akkor egyszeri eseménynek tűnt, kérdés, ma a potenciális támogatók között van-e olyan érdeklődés, ami az évenkénti-kétévenkénti seregszemlét lehetővé tenné?

– A Nemzeti Kulturális Alapprogram, a kulturális minisztérium és egyes nagyobb cégek megteremthetnék az anyagi alapokat. De ha már pénzekről beszélünk, Beke úr millenniumi elképzelései iszonyú pénzeket igényelnek. A környező országok múzeumainak anyagaiból tervezett, óriási méretű történelmi képeknek az ideszállítása és biztosítása nagyságrendekkel többe kerül majd, mint az általunk javasolt és általa könnyedén lepöckölt tervezet. A szövetség olyan kiállítást ajánlott 2000-re, amely áttekintené a nemzeti művészet ezer évét, és amely tárlat anyagát hazai múzeumokból és egyházi, köz- és magángyűjteményekből össze lehetett volna szedni.

– Mennyire egységes a szövetség ebben a kérdésben?

– Nem egységes, de a szakmai közvélemény körülbelül meghatározható. A kvalitások kontúrjainak megítélése persze nagyon különböző, a művészeti törekvések eléggé szórtak, de abban mindenki egyetért, hogy a Műcsarnok nem egyetlen ember, egyetlen koncepció ügye. Sokat hallottuk már az önálló szellemi műhely kifejezést, de ez a műhely azért valaminek alá van rendelve. Nem azt jelenti, hogy a mindenkori főigazgató azt csinál, amit akar. Fontosnak tartanánk, hogy mellette ne csak névlegesen legyen művészeti tanácsadó testület. Arról nem is beszélve, hogy kérdéses, valóban az általuk külföldön kiállító magyar művészek képviselik-e a legjobban a magyar művészetet. Ebbe a kérdésbe a szövetségnek nincs beleszólása.

– Önök között jól tapintható a felfogásbeli különbség. Ennek ellenére, úgy tudom, rendszeresen tárgyalnak.

– Mi mindig is a megegyezésre törekedtünk.

– A szövetség egyik elnökségi tagja egy hónappal ezelőtt mégis képeket égetett a Műcsarnok előtt.

– Egy dolgot szögezzünk le: a szövetség sosem szervezett tüntetéseket. Szkok Iván jóhiszemű tévedésben van, ő egy éve nem elnökségi tag, mivel tavaly az elnökség feloszlott. A szövetség nevében jelenleg csak hárman nyilatkozhatunk. Ivánnak is kereken megmondtuk: ez az ő magánakciója. A mi tárgyalási módszereink egészen mások. De hozzá kell tennem, hogy nagyon sok művészkolléga szimpatizál vele, és ezt a fajta elhatárolódást sokan rossz néven veszik tőlem.

– Gondolom, ezek után örömmel fogadták az a minisztériumi elképzelést, hogy a jövő évtől a Műcsarnokról leválasztanák az Ernst Múzeumot és a Dorottya Galériát, mondván, az ötvenes években létrehozott budapesti kiállítási monopóliumot több kisebb műhely válthatná így fel?

– Természetesen. Mindegyik kiállítóhelynek megvan a maga profilja. El tudnám képzelni, hogy a visszapillantó, retrospektív egyéni tárlatok az Ernst Múzeumban jelennek majd meg, az országos kiállítások a Műcsarnokban, a kísérletező munkák pedig a Dorottya Galériában. Szó van emellett arról is, hogy a Nemzeti Szalon egykori helyén épült Erzsébet téri buszpályaudvart átalakítva ismét lesz Nemzeti Szalonunk. Mindegyik lehetne jó értelemben vett önálló szellemi műhely, jellegük viszont nem biztos, hogy megegyezik majd.

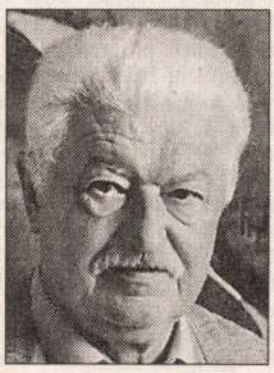

GERZSON PÁL

1931-ben született Hirden.
1949–53: A Képzőművészeti Főiskola hallgatója.
1953–56: Ábrázoló geometriát tanult az ELTE-n.
1960–74: Az Iparművészeti Főiskola tanára
1974–95: A Képzőművészeti Főiskola tanára.
1988–92: A Magyar Szépmíves Társaság elnöke.
1992 óta a Magyar Ipar- és Képzőművészeti Szövetség elnöke.
Kitüntetései: Munkácsy-díj (1969, 1971), érdemes művész (1987).

– Igaz, hogy a májusi tisztújító közgyűlésen alapszabály-módosításra készülnek? Hogy abban szerepelne egy olyan passzus, mely szerint a szövetség a jövőben szeretne rendszeresen kiállításokat rendezni a Műcsarnokban?

– Van ilyen törekvésünk, folyik a vita róla, de hogy mindez jogilag megfogalmazható-e, nem tudjuk. Bár a Műcsarnok jogi státusa egyértelmű, az azért engedtessék meg nekünk, hogy mi, kortárs művészek kicsit magunkénak érezzük ezt az intézményt Az, hogy nekünk a Műcsarnokal szándékaink vannak, szeri tem elfogadható. Ezt a főigazg tó úrnak is figyelembe kelle vennie. Valljuk be, abban, a az intézmény elmúlt vezetői tek, jó adag erőszakosság v Ezzel a globalizációs művés koncepcióval egy újfajta dikt rát vezettek be. Pedig egyálta nem biztos, hogy ami a v egyik felén divatos, az ma gyarországon ugyanúgy aktu A művészettörténészeknek kább az volna a szerepük, az alkotók mögött járva mezzék szándékaikat, és ne hogy előírják nekik, mit é gyan tegyenek.

Jávorszky Béla Sz

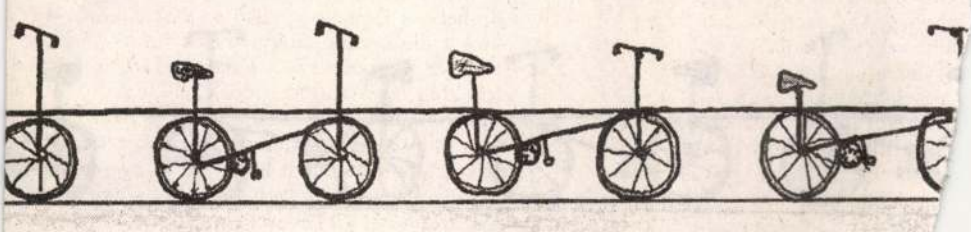

CIKKÜNK

A „Rapcsák-mító

– avagy: éhes diszn

A Népszabadság március 27-i számában Tanács István tollából egy egész oldalas cikk jelent meg, mely megtisztelő módon személyemmel, Hódmezővásárhely lakosságával, a várossal és önkormányzati hivatalával foglalkozik. E bájos cikk minden sorából süt a gyűlölet, a valótlanság és a csúsztatás. Lehetőséget kértem és kaptam a laptól ezen állítások bebizonyítani.

Én először a városról, mely Tanács István szerint nem sikeres város, a lakosság buta és megtévedt. Idézek: „A négy-ötezer fő körüli kisembernek, aki eddig minden támadás ellenére Orbán Viktort támogatta, jórészt a médiahatástól van információja a helyzetéről."

Hódmezővásárhely, működését tekintve a rendszerváltás utáni időszak egyik legsikeresebb települése, majdnem minden települési díjat (legutóbb a Rapcsák által megtámogatott grémiumoktól. A város polgármestere – felismerve ezt a fejlődési irányt – az elmúlt nyolc év választásai során minden alkalommal az előző fölénnyel választotta újra polgármesterét és országgyűlési képviselőjét: dr. Rapcsák András. Természetesen az inkriminált cikk hazudik, amikor ötezer munkanélküliről ír: a városban alig meghaladhatja a százötven munkanélküli, négyszáz üres álláshely, és több száz közmunkahely van. Tanács úr, vajon miért kell Hódmezővásárhelyről valótlanságot állítani?

Nos, ezek után talán nézzük a bűneimet. Ezek közül talán a legnagyobb, hogy vagyok, hisz egy éve a magyar média egy részében olyan példátlan támadás folyik ellenem, illetve gyomorfordító módon a családom ellen, amelyhez hasonlót ritkán lehet látni. Ennek ellenére a közel húszezer megtévesztett választó rendszeresen rám szavaz, ami újabb és újabb dühödt rohamot vált ki. Mind ez idáig álltam a harcot, és most soha nem látott összefogás alakult ki velem szemben.

Hogyan kezdődött?

Január hónapban kórházban gyógykezelésen voltam, mely idő alatt elterjesztették ellenfeleim a városban, hogy meg fogok halni. (Ez igaz, csak szeretném minél későbbre halasztani.) Felkeresett február első napjaiban néhány képviselővel Túri Jóska barátom, elmondta, tudja, hogy beteg vagyok (rákos), menjek táppénzre a hátralévő időmben, mert ha nem, ki fognak csinálni. Miután ezt a megoldást visszautasítottam, elkezdődött a hadjárat. A stratégia: eltávolítani a tisztemből, a városi médiát megszerezni és féktelen lejáratókampányt, „mítoszrombolást" végezni. Ehhez egyik eszköz a fűnek-fának tartozó Túri társadalmi alpolgármester, volt kampányfőnökom, aki viszi az ún. névnapi buli „ügyet", a másik a Kőhegy András (polgármesterjelölt ellenfelem) és Havranek Ferenc (többszörös képviselőjelölt ellenfelem) által vezetett ingatlanbizottság. Mellesleg jegyzem meg, hogy nálunk történelmi összefogás jelenik meg a MIÉP, a Trianon-társaság és a Munkáspárt között (ez már a választás alatt is működött). Felálltak a színpadra a szereplők, elkezdődött a színjáték:

1. A névnapi buli

Az 1998. november 27-i rendezvény kapcsán a képviselő-testület fegyelmi eljárást indított közpénzek magáncélra való felhasználása miatt, és felfüggesztett az állásomból.

Tények: kilencedik éve a várost működtető szférának évente két alkalommal fogadást adok (ez 130-150 fő), melynek mind alkalmát, mind a formáját én teremtettem meg. Költségeit én viselem.

A vizsgálat alatt kiderült (az iratokból, a pénzügyi-gazdasági bizottság állásfoglalásából, a könyvvizsgálói jelentésből, a tanúmeghallgatásokból), hogy a fegyelmi eljárásnak nincs oka. Pech. Ezt úgy írja le Tanács István, hogy ez csak ürügy volt az eltávolításomra (ez igaz), de a valódi ügyek az ingatlanokkal kapcsolatosak.

2. Ingatlanügyek

Nos, ez az igazi nagy dobás, itt megfogjuk Rapcsákot! Igaz, hogy az ügyek nagy részét már a '98-as választási kampány alkalmával feljelentés formájában a köztudatba dobták, ezúttal, mivelhogy eltávolítottak, úgy gondolták, iratháttéret tudnak ezeknek biztosítani.

Ehelyett mi történik?

Idézek az elfogulatlan Tanács Istvántól:

„A hivatal apparátusa a törvényes segítséget sem adja meg az ügyet vizsgálni akaróknak." „Március 4-től 23-ig egyetlen dokumentumot sem adott át a jegyző úr Kőhegyi Andrásnak." Stb. Nyilván bűnöző a hivatal, vagy csak arról van szó, hogy nincs olyan irat, amilyet a bizottság megrendelt?!

A cikkben felsorolt ingatlanok közül egyetlenegy sem városi tulajdon, miért is lenne róluk irat. Nézzük egyenként:

a) Azt írja Tanács, hogy volt cégem telephelyét megvette egy budapesti kft., majd eladta a családi vállalatnak, ami csődbe jutott (1992-ben). Ez hatalmas marhaság. Az illető cégben 13 százalék tulajdonom volt (ez még Tanács számítása szerint sem többségi tulajdon), és 1990-ben, polgármesterré választásom után az operatív irányítást társügyvezetőmnek adtam át. A leírásnak ezt a részét tehát ostoba rágalomnak tekintem. Az illető ingatlan 7700 négyzetméter mezőgazdasági művelésből kivett terület, melyet három évig hirdetett a felszámoló, míg végül a családi cég megvette.

b) Noszvaji, balatoni üdülő

A városnak nem volt elővásárlási joga, hazug a cikk állítása. A cikkben említett családi cég nem vett részt az árveréseken.

c) A Billa-ügy. Na, ez aztán igazán szaftos, ha ebbe nem bukik bele Rapcsák, akkor semmibe!

A tény: a Metripond Mérleggyár háromévi kínálás után 1995-ben nyílt árverésen értékesítette a telket. Miért nem kellett senkinek?

Nem láttak benne fantáziát, hisz deformált háromszög alakult ki, egyik oldala egy gátra támaszkodott, távhővezetékek futnak rajta keresztül. A vállalkozóknak nem kellett, csak egy cég látott fantáziát benne. Ezt a céget négy évig kacagták, milyen rossz vásárt csinált, és most irigylik. Ez normális. De mi a vád? Hogy az önkormányzat nem ajánlott telket az áruházaknak, és ezt valahogy a polgármester intézte el. Az igazság pedig az, hogy a városnak a központban nem volt ekkora épí-

ERSTE BANK

Az ERSTE BANK HUNGARY RT.
Controlling és Információs Osztálya keres

controller munkatársakat

Fontosabb feladatai: éves illetve középtávú tervezés, Profit Centrum kiértékelés, valamint Management Report és Felügyelő Bizottsági anyagok készítése.
Alkalmazási feltétel: felsőfokú (gazdasági) végzettség, magas szintű német- és/vagy angolnyelv-tudás, számviteli és windows ismeretek.
Banki gyakorlat előnyt jelent.

Jelentkezését szakmai önéletrajzzal a következő címre küldje:

ERSTE BANK HUNGARY RT.
Controlling Osztály.
1054 Budapest, Hold u. 16.

GERZSON Pál

Vidd Erdei Renée Hár, 1999. sept. 25-okt. 20

V.A: Absztrakt táj. = Napi Mo 1999. sept. 24. 15.

ngelschall – Mihalovits-ház
eiger-ház (1816), valamint a
kermann fenti épületei né-
omlokzati architektúrán a
ablakokat mindig mélyített
tükör díszítésére kedveli a
arokk erőteljes függőleges
emzőek, amelyek lehetnek
r alkalmazza az egyenes zá-
erei rendkívül egyszerűek,
vészetében így mind a ba-
vonásokat megtalálhatjuk.
ibb konzervatívabb és nem
volna ki (nem tudjuk, elké-
áratok és egyeneszáródású
t nem „eckermannos". Az
eges építészeti elemet nem
ású forma. Összességében
mesterünk többi műve. A
az épület egy része alá volt
boltozatok, az emeletet pe-
e a hat bolt, amelyek utcai
szabadkéményes-kemencés
ggőfolyosóról nyílt a négy,
ldszinti boltokat – nyilván

lay ugyancsak Eckermann
prajzú, két- illetve három-
12-i dátum van, a Baucom-
omlokzati kiképzése igen-
zint baloldalán a kosáríves
pedig három egyenes zá-

GERZSON PÁL

Gerzson Pál

Rovatvezető: Tallai Gábor
2000. nov. 9.

Akadémiai tagság

GERZSON PÁL Munkácsy-díjas festőművészt, akinek ma 17 órakor tárlata nyílik a Vigadó Galériában, rendes tagjai közé választotta a párizsi A Tudományok, a Művészetek és az Irodalom Akadémiája (Academie Européenne des Sciences, des Arts et les Lettres). (K. P.)

Beszélgetés írókkal

ANDRÁS SÁNDOR Szerelem című könyvét november 13-án 16 órakor mutatja be Zalán Tibor az Írók Boltjában (Andássy út 45.). Másnap, kedden 17 órakor Hornyik Miklós Beszélgetés írókkal című munkáját a Litea Könyvszalonban (Hess András tér 4.) Alexa Károly, Csontos Erika és Ambrus Lajos ajánlja az olvasók figyelmébe. Mindkét kötetet az Ister Kiadó adja közre. (A. T.)

ART-MA Művészeti Alapítvány
Foundation Hungary,

Budapest, Daru utca 2/c. H-1023
Fax-Phon: / 36-1 / 335 - 05 - 36
/ 36-1 / 335 - 93 - 97

GERZSON PÁL

Kedves Kollega !

Iktsz: 1079/3/98.

Tárgy: budapesti kamarakiállitás és konferencia.

A VI.CONTEMPORARY ART EXHIBITION AND ART CONFERENCE / Caracas / előkészitésének harmadik szakasza befejeződött.

1. A Katalógus nyomdai kivitelezése már folyik a megnyitóhoz kapcsolódó **meghivó- és program ismertető kivitelzése** is elkészül. A konferencia előadóinak a nyomdai "kefe" lenyomatot azonnal küldöm, mihelyt az igényes korrekturázás, lektorálás elkészül.

2. A **műtárgyak** KAMARAKIÁLLITÁSRA **történő** leadásának határnapja:

   1998. május 29. / egész nap / péntek!!!!!!!!!

3. A MŰTEREMHÁZBAN a KAMARAKIÁLLITÁS ÉS KONFERENCIA és ünnepélyes megnyitó egyeztetett uj időpontja

   1998. junius 4. CSÜTÖRTÖK 10 óra

   kerti fogadás este 18 órakor.

4. Kérem , hogy a grafikai munkákat kiállitásra kész állapotban, keretben legyenek szivesek hozni, A plasztikai munkák ha lehetséges súlyban ne haladják meg az 5 kg-t. Festmények max. mérete változatlanul a 100x100 cm. Változtatások esetén kérem telefoni értesitésüket. A tengeren túli szállitás és a légiközlekedés alatti -80 C-fokos raktér hőmérséklet az üvegeket szétpattintja ezért műanyag-üveg, pleszi felszerelését kérem . Ikea kompl. keret nagyon jó.

   Kérem, hogy a leadási napot jegyezzétek elő, a pontosság nagyon megkönnyiti munkámat.

   További határidők változatlanok.

   Mellékletként küldöm a május 5-én lezárt TANULMÁNYOK SZERZŐINEK és a MŰVÉSZEK-MŰTÁRGYAK listáját tájékoztatásul.

Budapest, 1998. május 11.

Marosi

Melléklet: 2 db

/ Marosi /

ART-MA
MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY
1023 Bp., Daru u. 2/c
Adószám: 19672751-1-01

TANULMÁNYOK - SZERZÕK

Dr. GERGELY Marianna:	"Budapest Art Expo 1991-1998" Magyar Nemzeti Galéria mûvészettörténész-múzeológus
Dr. HANN Ferenc:	"A magyar festészet rétegei" Ferenczy Múzeum, Tanárképzõ Fõiskola, Szeged Mûvészettörténeti Tanszék, mûvészettörténész
Dr. KESERÛ Katalin:	"Lélek-Halál-Túlvilág a középeurópai régió kortárs mûvészetében" ELTE Mûvészettörténeti Tanszék, mûvészettörténész
KOVÁCS Attila:	"Az átalakítás elve a transzformációk elmélete" Magyar Képzõmûvészeti Fõiskola festõmûvész
LÉPÕ Zoltán:	"A világkultúra fejlõdésének irányai" szobrászmûvész
Dr. MAROSI Ilona:	"Mûvészeti érték összetevõi és az értékrealizálás folyamata" ART-MA Mûvészeti Alapítvány festõmûvész
Dr. MÜLLER Ferenc:	"Tárgyi mikrókörnyezet tervezésének új lehetõségei" Magyar Iparmûvészeti Fõiskola építész
Dr. PATAKI Gábor:	"A magyar festészet rétegei" Magyar Tudományos Akadémia Mûvészettörténeti Intézet mûvészettörténész
PENKALA Éva:	"Textiliparmûvészeti tradíciók és új oktatási módszerek" Textilkézmûves Akadémia textil iparmûvész
SCHERER József:	"Natura Artis Magistra" Magyar Iparmûvészeti Fõiskola Alapozó Intézet iparmûvész
SÁROSDY Judit:	"Magyar-Latin-Amerikai mûvészeti kapcsolatok" mûvészettörténész
TUROK Margit:	"Doktori disszertáció: Egyetemesség kérdése a kiállításon szereplõ mûvekben. Gondolatok a Kortárs Magyar Festészet ikonográfiájához. Szépmûvészeti Múzeum, mûvészettörténész-esztéta
D. UDVARY Ildikó:	"Hiányérzetek a kultúrában" (A mûvészet újraértelmezésének lehetõségei) Mûcsarnok, mûvészettörténész

ART-MA
MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY
1023 Bp., Daru u. 2/c
Adószám: 19672751-1-01

Tájékoztatóskiat

Karori / Ü. 14.

MÛVÉSZEK - MÛTÁRGYAK

AKNAY János:	Túlvilági kapcsolat
ÁBRAHÁM Rafael:	Ulises
ÁRVA Gabriella:	Töredékek
BAKÓ Ilona:	Holdasszony
BARABÁS Márton:	Törékeny egyensúly
BENES József:	Merülés
BORZA Teréz:	Kibontakozás
CZEBE János:	Üvegtorzó
CSEPREGI Sándor:	Pannónia XI. sz.
CSIKAI Márta:	Lebegés
CSIKSZENTMIHÁLYI Róbert:	Kisragadozó
DEIM Pál:	Kapuban
DIENES Attila:	Extázis
ERDÉLYI Eta:	Mozgás-Meditáció
EZÜST Zoltán.	Torzó-II
FÁBIÁN Gyöngyvér:	Gyász
FERDINÁND Judit:	Pernye
FERENC István és Marcell:	Színházterv
FEHÉR László:	Emlékmû elõtt
FÓTH Ernõ:	Pieta
GAÁL Endre:	Végtelen-21
GARABUCZY Ágnes:	Ébredés
GERZSON Pál:	Magyar táj
HAÁSZ István:	Prae-Post-XII
HALBAUER Ede:	Explorátió
HARMATI Zsófia:	Mozgás-Triptichon
HORVÁTH Zoltán:	Új Nemzeti Színház
HÚBER András:	Diadalszekér
JÓZSA Bálint:	Arany Spirál
KOVÁCS Tamás Vilmos:	Mozgásban
KÁDÁR János Miklós:	Család
KISS Tibor:	Indiai orrszarvú
KOVÁCS Attila:	Átváltozás
KOVÁCS Péter Balázs:	Titok
KOVÁCS István:	Áldozatra várva
KOVÁCS Orsolya:	Tenger világa
LALUK György:	Tao-Te-King
LENCSÉS Ida:	Kitüntetés
LÉPÕ Zoltán:	Szél-III.
LIGETI Erika:	Alkalmi vers
LUGOSSY Mária:	Rabszolgák
MAGÉN István.	Médium
MAGYAR Gábor:	Ezoterikus jelek
MAROSI Ilona:	Filozófiai antropológia
MÉSZÁROS Gabriella:	Repülõ Kések
MIHÁLY Gábor:	Kézfogás
MÓDER Rezsõ:	Észkerekek XXII. sz.
MÜLLER Ferenc:	Szent Kõ
M. TÓTH Margit:	Béka perspektíva
MELCHER Mihály:	Maszk
MUZSNAY Ákos:	Tanulmány-VIII.
NAGY Alexandra:	Chrysalis
NAGY Gábor:	Profán situation
NÁDLER Tibor:	Háló mögött
NÉMETH Géza:	Torzó
OLAJOS György:	Kutyafejû tatár:
OROSZ Péter:	Vesszõ és tövis
PAPP Oszkár:	Fej-Lényeg
PÁL Csaba:	Belsõ hasonlóság
PÁZMÁNDI Antal:	Pesszimizmus
PENKALA Éva:	Anno 1989
POLGÁR Csaba:	Áttörés
PROBSTNER János:	Természet újra
REMÉNYI Krisztina:	Örvényben
SCHERER József:	Pannónia 1995
SERÉNYI H. Zsigmond:	Elkülönített tér
SIMON Károly:	Designer
SOMOGYI György:	Insula SZm
STÖSSEL Nánda:	Mitológia
SZILY Géza:	Angyalka
SZURCSIK József:	Megértõek
SZÛCS Zsuzsanna:	Bûvölés
TÓTHLACA:	Metamorfózis-II.
TURÁNYI Gábor:	Új Nemzeti Színház
VARGA G. Ferenc:	Álom
VARGA Tamás:	Kis Morpheus
VESZPRÉMI Imre:	Királynõ
ef **ZÁMBÓ** István:	Disznóölõ angyal

Budapesti Kiállítás és Konferencia

1998 június 4.-én CSÜTÖRTÖKÖN 10 órakor

MÛTEREMHÁZ, II. Daru utca 2/c. H-1023

Katalógus lezárva 1998 május 5.

ART-MA
MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY
1023 Bp., Daru u. 2/c
Adószám: 19672751-1-01

GERZSON PÁL

Fények, levelek, fecskeszárnyak

A ma hetvenéves Gerzson Pál vall a mediterrán derűről és festői világáról

A Munkácsy-díjas érdemes művész Gerzson Pál festő, a Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott tanára, a Magyar Művészeti Akadémia (és a Magyar Bor Akadémia!) alapító tagja, aki ugyanakkor tagja a párizsi L'academie des Arts, des Lettres et Sciences-nek is, ma hetvenéves. A festőt, aki 1992 és 1999 között a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke volt, pesti, Krúdy utcai lakásában kerestük meg.

KÁKONYI PÉTER

Érte-e fiatalon, családjában vagy a környezetében olyan hatás, ami a képzőművészet felé terelte volna?

– Semmi. Egész természetszerűleg rajzolgattunk a testvéreimmel, de képek nem voltak otthon nálunk. Falun éltünk, Hirden, ahol születtem. Apám állatorvosként dolgozott itt. Ez a falu ma nincs jelölve a térképen, Pécshez tartozik. A festészetről csak annyit tudtam, amennyit a nekünk járó Új Idők című lapban olvashattam. Ebből a *Lyka Károly* szerkesztette képeslapból a reprodukciókra ma is jól emlékszem, felfigyeltem már gyerekkoromban *Egry Józsefj, Nagy Istvánn, Mednyánszky László* munkáira. Az azonban eszembe sem jutott, hogy festőnek lenni – életpálya. Apámat ide-oda helyezték mint állatorvost: éltünk Nagykárolyban, Ungváron, azután Kőszegen. Kőszeg bencés gimnáziumában figyelt fel a rajzaimra egyik tanárom, *Lelkes István*, aki a papos mentalitással ellentétben profán stílusú ember volt. Biztatott. Tőle tudtam meg, hogy létezik a Képzőművészeti Főiskola, ahová 1949-ben fel is vettek. *Kmetty János, Hincz Gyula, Domanovszky Endre* és *Barcsay Jenő* voltak a mestereim. Remek emberek, ám ezekben az esztedőkben – ha tanáraim munkásságát nem is – a főiskola levegőjét már erősen átitatta a szocreál.

– *A főiskola befejezése után, ahogy ez lenni szokott, tanár lett.*

– Két évig tanítottam Cinkotán. Viszont 1955-től fejest ugrottam a kilátástalanba: önállósítottam magam. Szabadúszóként tengődtem. A képeim ugyan nem jutottak el a kiállításokra, mindet sorra kizsűrizték, de szerencsémre 1960-ban Hincz Gyula megnézte az időközben elkészült munkáimat, megtetszettek neki, és meghívott tanítani az Iparművészeti Főiskolára, amelynek ekkor ő volt a főigazgatója. Ezeken a korai munkáimon is látszik, hogy kerültem a „tematizmust", azt igyekeztem elérni, hogy a kép a maga eszközeivel hasson. E munkáimon kimutatható a konstruktivizmus hatása, ám az a „festőiség" is, ami Egry vagy Nagy István jellemzője. 1963-as párizsi kiállításomat követően 1967-ben az Ernst Múzeumban, 1976-ban a Műcsarnokban mutatkoztam be. Voltak aztán tárlataim Zalaegerszegtől Újdelhiig, Genftől és Bordeaux-tól Hajdúszoboszlóig, Pécsig és Szombathelyig sokfelé. 1973-ban átkerültem a Képzőművészeti Főiskolára tanítani, *Somogyi József* meghívásának téve eleget.

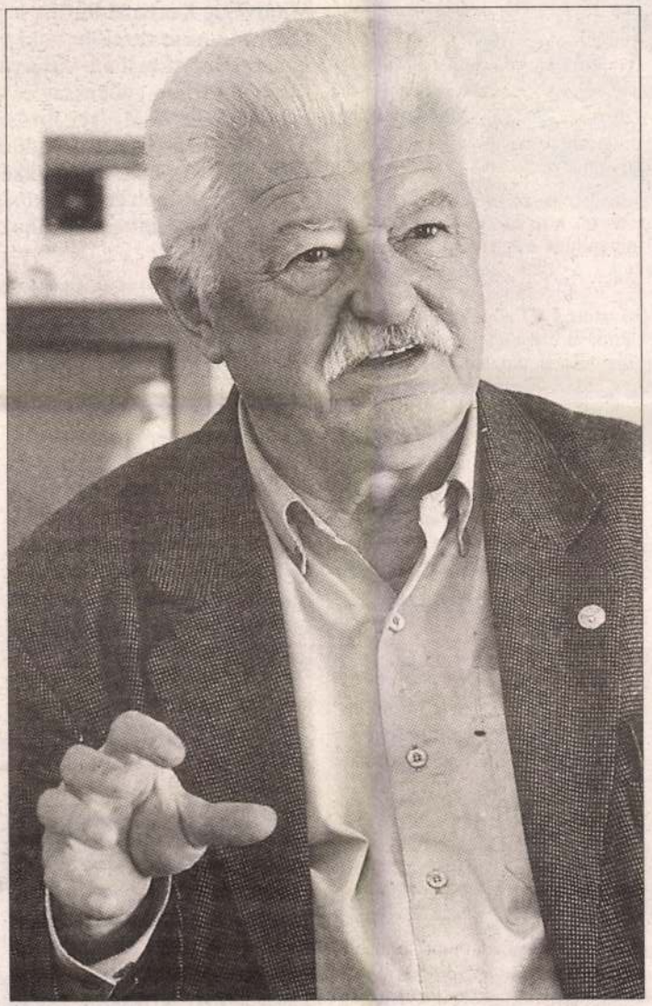

„Tele vagyok aggályokkal, mégis szerencsésnek tartom magam" FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

– *Mikor lett „szigligeti festő", ahogy ma sokan számon tartják?*

– Szigligeten 1968-ban sikerült egy telket vásárolnom. Itt a napi dolgoktól távol, természetközelben dolgozhattam. Anyám családja erről a vidékről való, pontosan szólva: a közeli Nemesgulácsról. Ez a csodálatos táj a nyáron mindent elözönlő turizmus ellenére is megőrzött valami mediterrán derűt és parasztbarokk bájt. Talán nem túlzás, ha azt mondom, a római kultúra emléknyomait. Végül itt találtam meg a magam festői világát. Azt a stílust, amit sokan figuratívnak, mások nonfiguratívnak mondanak. Egy táj emléknyomaiból festem a képeimet. A körülöttem felvillanó fényekből és levelekből, vizekből, hegyekből és fecskeszárnyakból, bár aki ezek hagyományos, természethű ábrázolását keresi a képeimen, csalódni fog.

– *Hogyan emlékezik főiskolai tanári működésére?*

– 1978-ban műtermet kaptam a főiskolán, s ettől kezdve szokásommá vált, hogy minden nap kora reggel bemegyek, festek, és közben foglalkozom a diákjaimmal. Ebből igen jó műhelymunka jött létre, a diákjaim mindig megtaláltak. Részletesen és alaposan megbeszélhettük a szakmai kérdéseket. Egészen a nyugdíjazásomig, 1996-ig tanítottam. Amit csináltunk a hallgatókkal, műhelymunka volt a javából, szinte a szó középkori értelmében. Középpontjában a szellemiek elsajátítása mellett a mívesség és a szakmai minimum elsajátítása állt. Ma úgy látom, nagyon „célirányosan" történik mindez. A diákok hajlamosak kihagyni bizonyos fázisokat, irtóznak például az anatómiától, és ez később megbosszulhatja magát. Egészében véve sem vagyok kibékülve a hazai szemlélettel, amely provinciális, a szónak abban az értelmében, hogy bizonyos, magukat korszerűnek harsonázó irányzatok csak úgy „kóválygognak a világban", semmilyen hagyományhoz, kulturális kisugárzáshoz nem kötődnek. Ebből aztán olyasféle művészet lesz, amilyen a mai turista-angolnyelvhasználat: ki-ki folyékonyan tud halandzsázni, holott csak néhány szót és kifejezést ismer. Ezek hangos tűnődések, hisz nem vagyok magányos, ha szekértáborhoz nem is sorolom magam. Vannak festőbarátaim, és amit nagyon fontosnak tartok, sok olyan szobrász, zeneszerző, muzsikus és író-költő, akiket velem rokon törekvések vezetnek. A legutóbbi időkig folyamatosan és derűsen dolgoztam, szinte többet, mint ifjabb koromban. Viszont nemrég átestem egy komisz szívkoszorúérműtéten, amiből most lábadozom. Ez a munkában némiképp visszavetett, bár az utóbbi napokban már ceruzát fogtam a kezembe és rajzolni kezdtem, ami biztató a jövőre nézve. Persze hozzá kell tennem: én festeni csak energiáim teljében tudok, még akkor is, ha esetleg az adott helyzetben azoknak csak töredéknyi részét kell mozgósítanom. Tele vagyok ugyan aggályokkal, mégis szerencsésnek érzem magam. Azt festhetem, amit jónak látok. Nem fogott és nem fog rajtam semmiféle rontás: sem a legázolás, sem az elkényeztetés – mindkettő veszélyes. Nem térített el az utamtól sem a szegénység, sem a gazdagság. Nem kellett kiszolgálnom sem a közízlést, sem az éppen aktuális napi „fentebb divatokat". Hálás vagyok a sorsomnak: az lehettem, aki vagyok.

Névnap

Köszöntjük a ma névnapjukat ünneplő **PÁL** nevű olvasóinkat!

A **Pál** a latin Paulus név rövidülése. Jelentése: kicsi, kis termetű férfi. Becézése: Paja, Palcsa.

Ezen a napon történt:

VIII. HENRIK angol király, dacolva Rómával, titokban feleségül vette Boleyn Annát, aki a második felesége lett (1533); – Aláírták a német–szovjet semlegességi és meg nem támadási szerződést. (1929); – Az amerikai Voyager–2 űrhajó 81 ezer kilométerre közelítette meg az Uránusz bolygót, és felvételeket készített róla. (1986).

Ezen a napon született:

ROBERT BURNS SKÓT KÖLTŐ. Szatíráit az antiklerikalizmus és a politikai radikalizmus jellemzi. (1759); – Gyulai Pál író, költő, irodalomtörténész, a magyar irodalom egyik legjelentősebb kritikusa, akadémikus. (1826); – Vlagyimir Viszockij orosz költő, színész, dalszerző. (1938); – Beremányi Géza József Attila-díjas író, dalszövegíró, Balázs Béla-díjas filmrendező (1946).

Ezen a napon halt meg

IFJ. LUCAS CRANACH német festő, grafikus. (1586); – Decsy Sámuel író, szerkesztő, orvos. (1816); – Al Capone olasz származású, amerikai gengsztervezér, az alvilág koronázatlan királya. (1947); – Gács Rezső (Rodolfó) bűvész, kiváló művész (1987).

A Kárpát-medence időjárása

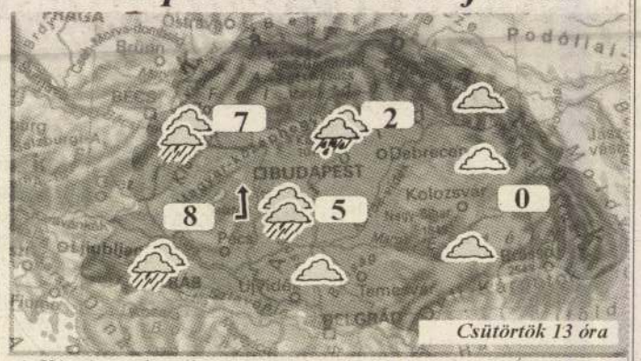

A Kárpát-medencében csütörtökön borult lesz az ég. Északkeleten eleinte havazás, ónos eső, később mindenütt eső várható. Jelentős mennyiségű csapadékra számíthatunk. A déli szél megélénkül, időnként megerősödik. Hajnalban -1, +3 fok várható. A hőmérséklet csúcsértéke 2, 7 fok között alakul. Késő estére 1, 5 fokig hűl le a levegő. Pénteken folytatódik a melegedés, eleinte az erősen felhős égből még sokfelé várható eső, később nyugaton már felszakadozhat a felhőzet.

Hóadatok

Szlovákia,	Csorba-tó:	22 cm	*Ausztria,*	Mariazell:	30 cm
	Lomnici-cs.:	102 cm		Rax:	30 cm
	Chopok:	52 cm		Sonnblick:	325 cm
Lengyelo.	Zakopane:	15 cm		Sölden:	50-220 cm
	Kasprowy-cs.:	44 cm		St. Corona:	15-25 cm
	Sniezka:	47 cm		Semmering:	10-30 cm

Fronthatás: meleg

Légnyomás: süllyed

Légszennyezettség (Bp.):

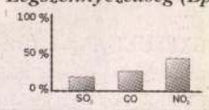

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min.: -25,0 °C, Miskolc (1942)

Max.: 13,6 °C, Pécs (1936)

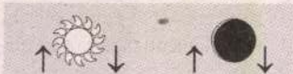

Készítette: ICI Interaktiv Meteorológia 2001. 01. 24, 13 óra. *www.icicom.hu*

Nap-kelte január 26-án, pénteken reggel is a Magyar ATV-n 5.50 és 9 óra között stúdióbeszélgetésekkel, szolgáltatásokkal, hazai és külföldi jelentésekkel. Tervezett témáink: – A vagyonnyilatkozatot tartalmazó borítéktól a chilei cseresznyéig... A Keresztűzben a FKGP elnökének magyar hangja, Béres Béla kabinetfőnök. – Vállalja-e Lányi Zsolt választásokon való indítását az FKGP újpesti szervezete? A stúdióban Balláné Korondi Marica, az FKGP IV. kerületi szervezetének elnöke. – Kinossá vált az egykori fenegyerek? A Kinn, padon Vinicai Tibor, akit az MDF vezetői közül sokan szeretnének elnökségen, sőt párton kívül látni. – A szomszédok egymás elleni feljelentéseit rögzíti vagy valódi gyilkosok nyomára juttat a Telefontanú? – Vidéken is kitört a kisgazdaháború. Mi történt Salgótarjánban? Leváltás vagy önkéntes távozás? – Sportriporter kerestetik. – Ébredjen vidáman R. Székely Julianna jegyzetével.

Krasznai irányított

Tanúvallomások a zámolyi romák perében

Mindvégig Krasznai Ibolya, a zámolyi cigányok és a helyi roma önkormányzat vezetője – aki a közelmúltban halt meg Kanadában, szívinfarktusban – irányította tanácsaival az 1999 augusztusában történt gyilkosság és garázdaság résztvevőit – állította tegnap, a Fejér Megyei Bíróságon, az ügy tárgyalásának első napján K. Krisztián elsőrendű és K. Elemér negyedrendű vádlott tanúvallomásában. Ugyanakkor a Strasbourgban tartózkodó H. Ágnest és G. Ibolyát azok között említették, akik részt vettek a csákvári fiatalember halálához vezető verekedésben.

TAR ZSUZSANNA

Az eset után *Krasznai Ibolya* behívta a jelenlévő romákat az egyik faházba, és elmagyarázta, hogy kivel mit lehet közölni és mit nem – mondta el K. Krisztián és K. Elemér. Állításuk szerint szintén az asszony ötlete volt az is, hogy még akkor este tüzeljék el a fadorongokat, amelyekkel előzőleg ütlegelték a három Zámolyba látogató csákvári fiatalembert, illetve mindent, ami bűnjel lehet a rendőrségi nyomozás során.

Az elsőrendű vádlott, K. Krisztián név szerint megnevezte azokat, akik részt vettek a gyilkosságban, annak ellenére, hogy folyamatosan látogatják, és „tartják benne a lelket". A fiatalember ügyvédje előterjesztést tett, amely szerint védence újabb bizonyítási eljárást szeretne – tudta meg lapunk *Monostory Attilától,* a Zámolyon meggyilkolt csákvári fiatalember családjának ügyvédjétől. A harmad- és ötödrendű vádlottat elkülönítetten hallgatták meg.

A negyedrendű vádlott, K. Elemér csak a jelenlegi tárgyaláson tudott megjelenni, ugyanis a nyári tárgyalások ideje alatt kórházban feküdt, mert „valakik" megkéselték. Mint mondta: megsebesítése összefüggésben van a Zámolyon történt gyilkossággal. Kijelentette: már a gyilkosság előtt is ismerte az egyik meglincselt fiatalembert, mégpedig egy diszkóból. Újra felmerült H. Ágnes és G. Ibolya, jelenleg Franciaországban tartózkodó romák neve is, akik igen aktívan részt vettek a verekedésben. – A kivándorolt csoport egyes tagjainak elítélése elkerülhetetlen – vélekedett Monostory. Az ügyvéd pénteken, a tárgyalássorozat utolsó napján valószínűleg újabb indítványt terjeszt elő az addig elhangzottak alapján, ezért várhatóan újabb összefüggési vizsgálatra kerül sor – tudtuk meg az ügyvédtől.

Ma a két túlélő szemtanút – akiknek sikerült elmenekülniük, és akiket szintén Monostory Attila képvisel az eljárás során –, illetve még húsz közvetett tanút hallgat meg a bíróság.

Bűnmegelőzés Budán

Ifjúságvédelmi, jogi, áldozatvédelmi tanácsadás ingyen

Bűnmegelőzési centrum megnyitásáról tájékoztatott Kökényesi Antal, Budapest rendőr-főkapitánya tegnap a XI. kerületi polgármesteri hivatalban. A február 5-én megnyíló iroda – ahol ingyenesen ifjúságvédelmi, jogi, áldozatvédelmi, betörésvédelmi tanácsokat kaphatnak az érdeklődők a szakemberektől – a helyi önkormányzat, a rendőrség, a polgárőrség és az Új Buda Kht. közös erőfeszítésének köszönhetően jön létre.

SZENYEDI

rű összefogásnak köszönhető a polgárőrök, a rendőrség, az ön-

lekmények – mondta el lapunknak *Kökényesi Antal.*

– Ez annak is köszönhető, hogy a fővárossal közösen egy háromféves programot készítettünk, amely meghatározta azokat a prioritásokat, amelyre kifejezetten nagyobb figyelmet kell fordítanunk.

A XX., a XXII. és a XVIII. ke-

Elindult a Progressz

GERZSON PÁL

MAGYAR NEMZET 2000. XI. 3

Gerzson Pál képei

A VIGADÓ GALÉRIÁBAN (Budapest V., Vigadó tér 2.) november 9-én 17 órakor Szepesi Attila költő nyitja meg Gerzson Pál festőművész kiállítását. A tárlat november 26-ig tekinthető meg. (D. M.)

A MŰVÉSZTANÁR TÁRSASÁG
a kiállítás helyszínén műhelybeszélgetéseket tart

A kiállítás helye: Vigadó Galéria, nyitva: 1999 december 2-19-ig, naponta 10-18-ig.

PROGRAM

PORTRÉFILMEK VETÍTÉSE ÉS MŰVÉSZ-KÖZÖNSÉG TALÁLKOZÓ

DECEMBER 3. 15 ÓRA	Fischer Ernő Bakonyi Mihály Bráda Tibor
DECEMBER 4. 15 ÓRA	Gerzson Pál Szily Géza Végh András
DECEMBER 5. 15 ÓRA	Albrecht Júlia Sipos Endre Török Gábor

MŰVÉSZ-KÖZÖNSÉG TALÁLKOZÓ

DECEMBER 10. 15 ÓRA	Gulyás Dénes Varga Patrícia Minerva Vecsey Csaba
DECEMBER 11. 15 ÓRA	Budaházi Tibor Juhász Erika Petőcz Lajos Szathmáry József
DECEMBER 12. 15 ÓRA	Duschanek János Leitner Sándor Orient Enikő
DECEMBER 18. 15 ÓRA	Szkotniczky Péter Tácsik János Vágó Magda

GERZSON PÁL

GERZSON PÁL

Hegyek és sárkánygyíkok, figuratív és absztrakt

Gerzson Pál kiállítása a Vigadó Galériában

KÁKONYI PÉTER

Gerzson Pál legújabb festményeit láthatjuk a Vigadó Galériában. A mester, aki szuverén világot teremtett, a hatvanas évek vége óta festi a maga összetéveszthetetlen – a figuratív és az absztrakt határvonalán egyensúlyozó – univerzumát. Korábban a konstruktivizmussal kacérkodott, ám egy véletlen eset kapcsán 1969-ben Szigligeten házigazda lett, s azóta – e számára anyai ágon genetikailag is meghatározó táj ajándékaképpen – sikerült önmagára találnia. Tulajdonképpen azt vette birtokába, ami kezdetektől az övé volt, csak erre addig nem sikerült rájönnie.

Egy hagyományokkal mélyen átitatott táj emlékezik e képekben, a festmények kvázi-hegyvonulataiban és domboldalaiban, vízre, kőre és szélre, különös arcokra hasonlító alakzataiban. A teret meg az időt átvilágítja az emlékezés. A motívumok is áttűnnek egymáson, s miközben az idő síkjai és a tér rejtelmes bugyrai összeszabdalják egymást, olyan rend születik a művész ecsete nyomán, amelynek bűvöletében a szemlélő visszatérhet akár az ősnövények meg a sárkánygyíkok és a tüzet okádó vulkánok korába is, miközben arcára árnyat vet a modern apokalipszis.

Kazinczy Ferenc és *Berzsenyi Dániel* hajdanvolt üdvözlete ugyanúgy ott kísért e képi univerzumban, mint a Biblia szörnyeié, a titokzatos Behemóté meg a Leviatháné vagy a távoli India spirituális üdvözlete (Upanishadok). Ám ez a festői közeg csöppet sem komor, ha komoly is. A Purgatórium című hatalmas vásznon pedig hol gusztusos, hol meg enervált aktok kísértik a szemlélőt. Mindeközben örvények és szakadékok nyílnak a talpa alatt, amelyekből infernális éjszaka zúdul a veres-zöld-arany hegyekre és dombokra.

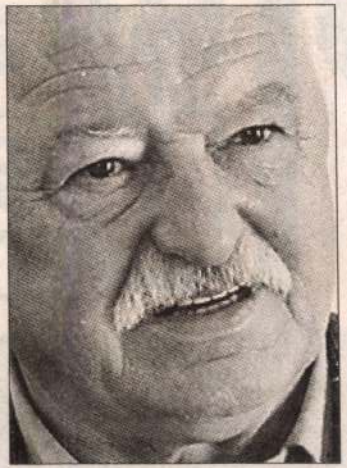

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

Gerzson Pál festészetét az említett sokféleségből születő egység jellemzi. Az, hogy egyszerre hagyományőrző és modern. Figuratív és elvont. Kifelé és befelé fürkésző. Látomásos és konkrét. És úgy viaskodik a bölcselet kérdéseivel, hogy nem szakad el az élet rusztikumától, nem légiesedik érthetetlenné és lilává, de a perc napsugaras örömeit, borait és álmait, találkozásait és rebbenéseit is derűvel éli meg. Ha a képeknek van esetleg tragikus sugallatuk, azok sem a művészből áradnak, hanem abból a világból, amelyből motívumai vétetnek.

Harmincöt kisebb-nagyobb vásznat láthatunk Gerzson Pál gazdag festői terméséből, műhelyének utolsó esztendeiből. Azt, hogy e képek a festő újabb korszakát reprezentálják, talán csak azért fontos hangsúlyoznunk, mert – miközben vizuális univerzuma évtizedek óta változatlan – újabb műveire mintha egyre jobban rávetülnének az egyetemes fenyegetettség fekete árnyékai. (A kiállítás november 26-ig tekinthető meg a Vigadó Galériában.)

hird@magyarnemzet.hu

Gerson Pál

ÉLETÜNK

2001/3. SZÁMÁNAK MŰMELLÉKLETE

GERZSON PÁL

CLASSICA MODERNA

...sfumato, valőrök, lazúr, kolorizmus – ilyen, ezekhez hasonló fogalmak járnak fejemben, ha *Gerzson Pál* festészetére gondolok, csupa olyan fogalom, amely hajdan olyannyira érvényben volt, hogy nélkülük festmény, festői törekvés nem is volt leírható, egykoron ugyanis a festészet folyvást a mesterségről is beszélt, a nyelvezetről, amelyet sajátos kommunikációjában alkalmaz, és ha ezt egyetlen (következésképpen: némileg fölszínes) fogalommal szeretném, akkor a klasszicizmust használnám, noha semmiképpen sem stilustörténeti kategória képpen, hiszen föltétlenül érvényben lévőnek tekinteném – teszem azt – a die Brücke expresszionizmusáig vagy a fauvizmusig – a legkülönbözőbb huszadik századi avantgard törekvések fordultak szembe ezzel a festői értékrenddel, és amit ellensúlyként fölhoztak, korántsem mindig billegtette a mérleget, hacsak nem pakoltak mellé fajsúlyos, netán kevésbé fajsúlyos ideológiákat is a serpenyőbe, a festői „pepecselés" legföljebb a harde edge precíz körvonalazásáig, a kompakt fölületkitöltésig volt igazolható, a többi ósdi kacatnak tetszett – azok a festők, akik nem föltétlenül kívánták kivonni magukat a modernizmus hatásai alól, más-

Mesterségéről

Kukázók

felől pedig a mesterség értékeiről, a szakmai bravúrokról, a „nyelvi" készségről sem óhajtottak lemondani, némiképpen zavarba jöhettek a fura skizofrénia érzékelésével, higgadtabb perceikben viszont alaposabban elgondolkodhattak a festészet helyzetén (emblematikusabban – például – Ad Reinhardt Utolsó festményén), és rájöhettek arra, hogy egyelőre nem érdemes véget vetni a festészetnek, dehogy van kijátszva minden lehetőség: a mesterség szakmai értékei alig-alig vetődtek föl modern szemszögből, mert ez korántsem azonos azzal, amit modern klasszicizmusnak nevezünk, ennek okán az ő – és itt ismét első sorban Gerzsonra gondolok – megközelítésüket szívesebben jelezném a classica moderna distinktebb fogalmával – arra gondolok, hogy a tájban, az ég változásaiban, a levegő mozgásában, netán figurában, arcban jellegzetes szerkezetiséget, mozgási feszültségeket fölkutató Gerzson mennyire autentikusnak érzi a hagyományosnak tetsző festői fogások alkalmazását, jóllehet, a kompoziciót, a formaalakítást már nem akarja az akademizmus naturalisztikus-realisztikus eszménye szerint vállalni, éppenséggel ezekben véli föllelni a modernizmus eredményeinek alkalmazási lehetőségét, olykor kubisztikus, olykor geometrikus, máskor meg lírai absztrakt, netán absztrakt expresszionista is, ahogy vesszük, ám soha nem iskolásan, nem egy enciklopédia címszavát illusztrálandó, hanem személyes invencióval, lankadatlan vonzalommal a festői finomságok iránt...

Fábián László

(Fotók: Markovics Ferenc)

Szigligeti táj

4

Balatonpart

5

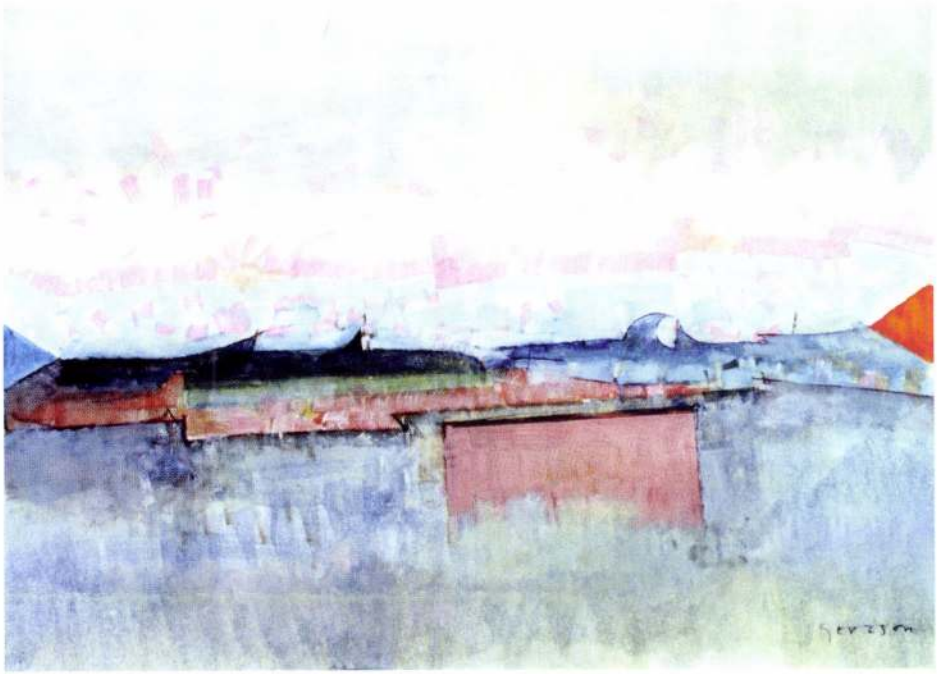

Látóhatár

6

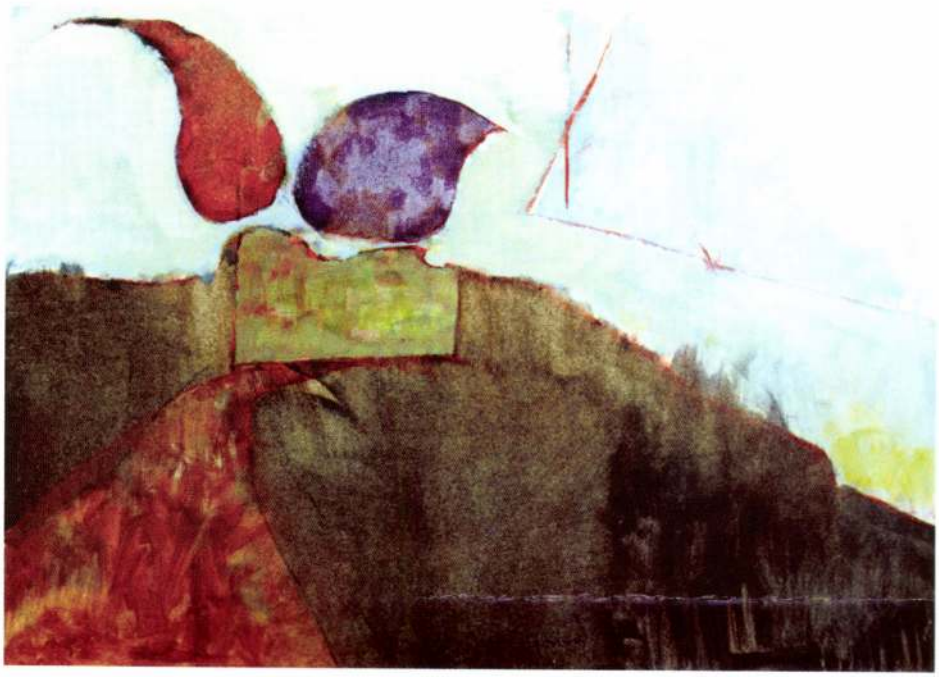

Hegytetőn

Csendélet

8

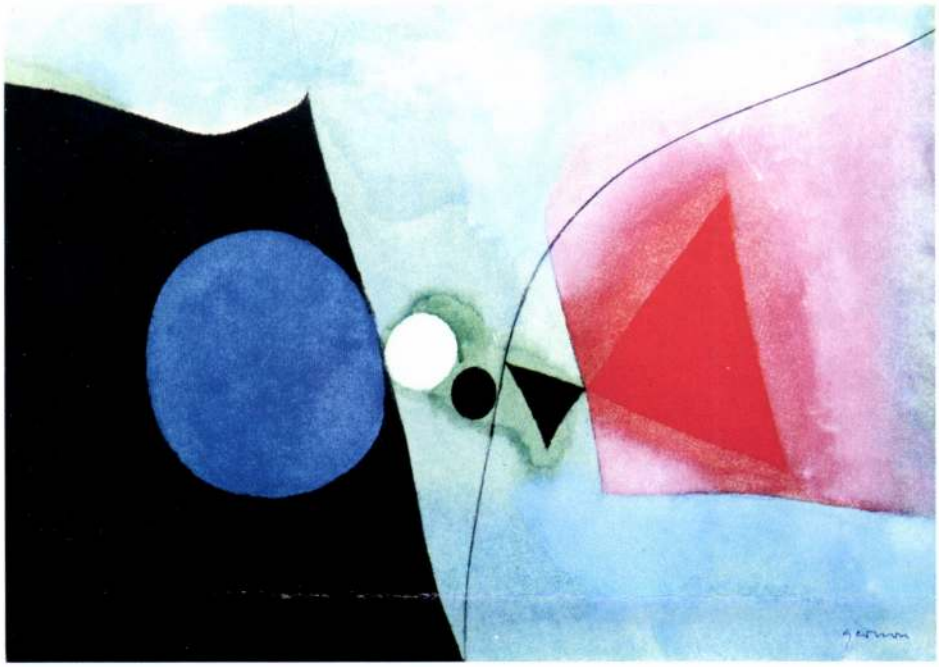

Várrészlet

Táj

10

Növények

11

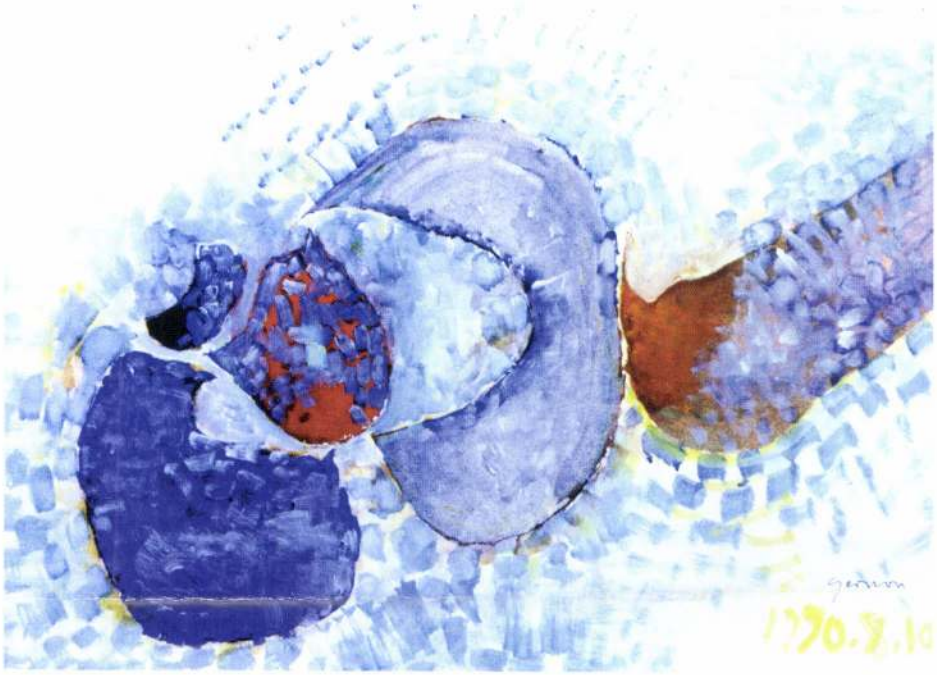

Felhős táj

Balaton

14

Miserere

15

Hazai és
Nemzetközi
referenciák

Brizzo–Riss

Vizuális kommunikáció

Művész katalógusok
Könyvek
Kiadványok
Tervezés
Kivitelezés
Grafikai és reklám tervezés

Riss Kft.
1095 Budapest,
Gabona utca 2.
Tel.: 476-0836, 218-1292
Fax: 218-1298

A műemlékletet a BRIZZO Kft. készítette.

GERZSON Pál:

Hamar Imre: Segélykiáltás a magyar hagyományokhoz : Beszélgetés Gerzson Pállal.= Uj Magyarország, II. évf. 136.sz.1992. junius 10. 11.p.ill.

észet legszebb és egyben leg-
emezek, amelyek a tűzszerszám-
eknek a díszítésében nagy sze-
ívumok: az ókori iráni "életfa"
ken nagyon gyakori az életfá-
kialakított ú.n. végtelen minta.
tnak azok az övdíszek, amelye-
nányozni a páratlanul gazdag
számban fordulnak elő a ló-
vagy ezüstből készült, áttört
nt valamilyen állat-alakzat lát-
kezdetleges megmintázás elle-
lyen korongokat fejdíszként
elsorolások azonban nem adnak
amely a honfoglaló magyarok
csak rápillantunk a reprodukciók-
megtapogatni és megsimogatni

GERZSON Pál

DEVICH Márton: A szigligeti szépmíves /beszélgetés Gerzson Pállal/. = Magyar Nemzet, LV.évf. 5.sz. 1992. január 7. 7.p. ill.

– Mária-kép 93, 224
Kurszán vára 401
Szt. Margit-kápolna 401, 828
Szt. Péter-prépostság 88, 93, 231, 234, 305, 456, 739,
16
– a káptalan pecsétje 286, 287
– Mária-templom 88, 305, 439, 834, (306)
udapest, BTM
– – falképek 351
tina (Ochtiná: CS) plébániatemplom, falképek 601,
04, 850
a Sibiului→Vízakna
vá→Nagyócsa
a, ref. templom, falképek 44, 350, 823; K: 236–37
iértó, plébániatemplom, falképek 613–614, 819;
: 1399, 1400
nbánya→Aranyosbánya
ldeák, plébániattemplom 430, 831
cs→Gácsfalu
id 347
hfráta, fatemplom 563
szi pecsétje 164
nava→Detrefalva
szna→Felsőerdőfalva

Happy világ

II. évfolyam, 2. szám 2001. március 271 Ft

- **Minden mozog, színes és változik**
  Gerzson Pál a művészi szabadságról
- **„Országos Nagyi"**
  Komlós Juci igazi játékai
- **Jankovits József a sármos bonviván**

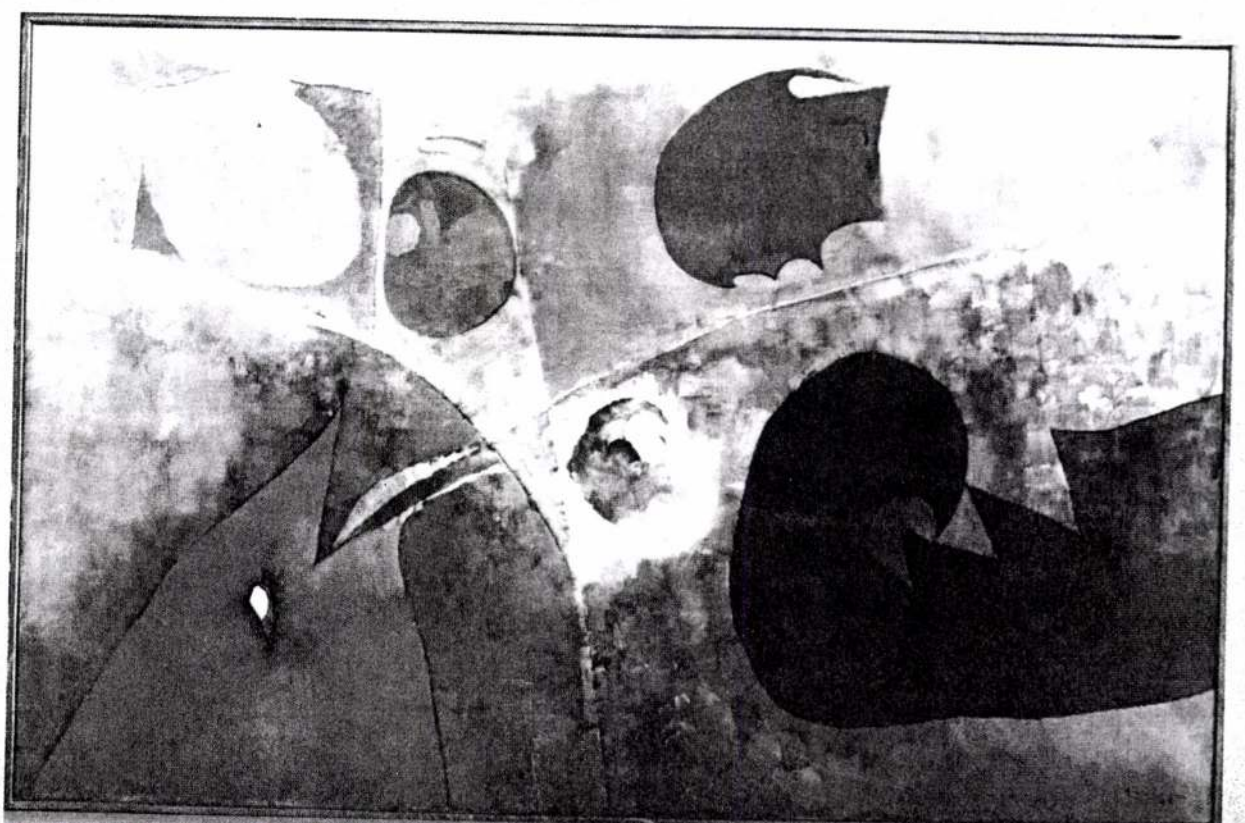

Gerzson Pál

GERZSON PÁL

Behemót és barátai

Minden mozog, színes és változik

Gerzson Pál festőművész a művészi szabadságról, az absztrakt festészetről, a közönségről, a tanításról és a közszereplésről

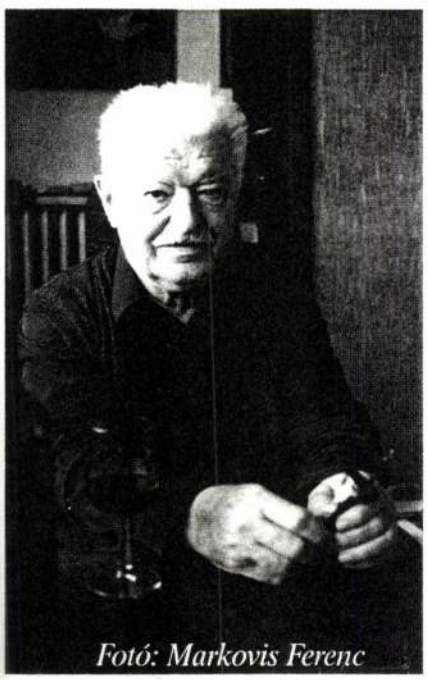

Fotó: Markovis Ferenc

Gerzson Pál
Munkácsy-díjas Érdemes művész
a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjének tulajdonosa
1953-ban végezte el a
Képzőművészeti Főiskolát.
1960-tól az Iparművészeti –
– 1974-től 1996-ig a Képzőművészeti Főiskola tanára.
Számos önálló kiállítást rendezett
Magyarországon és külföldön.
2000 októberétől az
Európai Művészeti - Irodalmi és Tudományos Akadémia (Párizs) rendes tagja.

- A múlt év végén nagysikerű kiállítása volt Önnek a budapesti Vigadó Galériában, a neves párizsi akadémia is felvette a tagjai sorába. Elégedett-e az elért eredményekkel, sikeres embernek tartja magát?

- Az nem a művész joga, hogy pontosan meghatározza, hogy sikeres-e vagy nem, de elégedett vagyok, mert életem folyamán úgy érzem, hogy ki tudtam fejezni azt, amit akartam, folyamatosan tudtam dolgozni, vállalom a munkám eredményét. A problémákat ugyan cipelem magammal, ezek egy része megoldódott, de amíg él az ember, mindig újabb és újabb nehézségek jönnek, ezekkel együtt kell élni, de valamilyen módon - azt hiszem, - hogy még stimuláló erőt is adnak az alkotáshoz.

- A kezdetekről kérdezném. Mikor vett először ecsetet a kezébe, a családi háttér kedvezett-e a művészi ambíciók kibontakozásához?

- Nem volt a családban semmiféle ilyen irányú figyelem, a szülők nem segítettek, de gimnazista koromban a rajztanár, a kiváló pedagógus megtanított a technikai dolgokra. Kőszegen a bencésekhez jártam, kitűnő tanuló voltam, és amikor a pályaválasztásra került a sor, akkor éppen a rajztanárom, Lelkes István késztetésére határoztam el, hogy a Képzőművészeti Főiskolára megyek, aminek a létezéséről nem is tudtam addig. 1949-ben elsőre felvettek a festő szakra.

- A főiskolán milyen hatások érték, kik voltak a mesterei?

- Kmetty János, aki a szakma tisztességére nevelt, Domanovszky Endre, aki egy csillogó kedélyvilágot mutatott, Hincz Gyula, aki ➡

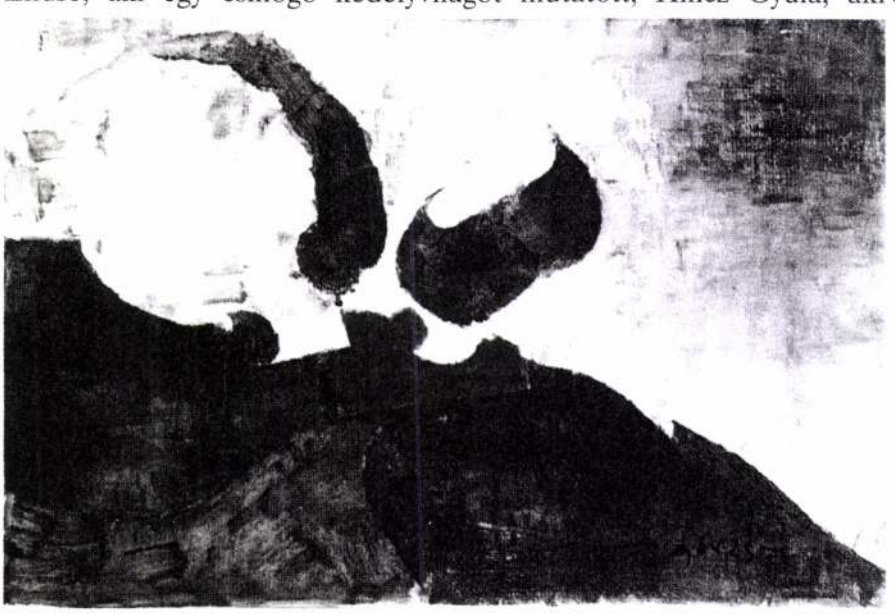

Gerzson Pál: Táj

nagyon merész volt és rendkívül érzékeny a formák iránt. Az anatómiát Barcsay Jenő tanította, őt fenegyereknek tekintettük, bátor formáló kedve nagyon hatott ránk. Tanárainkkal növendéki kapcsolatban voltunk, a szakma tiszteletére neveltek.

A főiskolai képzésnek tulajdonképpen az a legnagyobb jelentősége, hogy kiemeli a növendéket abból az áldott amatőr-dilettáns közérzetből. Ilyen irányban neveltek. Amikor elvégeztük a főiskolát, mindnyájan avatott művészek lettünk, tulajdonképpen innen kezdődik a pálya.

- A kezdetektől mostanáig voltak-e Önnek festői korszakai? Hogyan látja a művészi pályája alakulását? Mi az ars poétikája?

- Három korszakom volt. Az első, amikor a főiskolán tanultakat próbáltam összeegyeztetni a vágyaimmal és a tapasztalataimmal, utána egy leegyszerűsített, konstruktív korszak következett, amin belül sok kísérletezést folytattam az ábrázolás lehetőségeit keresve, ez egy nagyon szigorú leegyszerűsítéshez vezetett és nagyon rászorított a komponálásra. Ebbe eléggé belefáradtam és őszintén megmondom, beleuntam. Ezután jött a harmadik, jelenleg is tartó korszak, ahol minden mozog, színes és változik, festés közben is változhat, tulajdonképpen nincs a képnek teljes befejezettsége, mindig folytatható, akkor van készen, amikor úgy érzem, hogy kiaknáztam azokat a harmónia adta lehetőségeket, amiket a kompozíció parancsolt. Nincs ebben semmi tudálékosság, viszont a festés öröme fokozódott fel.

A festészet nyelve érdekel, és mint minden nyelv nemcsak tárgyakat ábrázol, hanem a cselekvések, tulajdonságok, érzelmek és hangulatok szimbóluma is. Ez egyúttal a művész szabadságát is jelenti, de korlátozza is, mert szabályokat tűz ki, amiket nem lehet áthágni. A kép valamit ábrázol, de az adja meg a jelentőségét, hogy a festészet nyelvén tudta-e megvalósítani a művész. Ez a kifejezésre való törekvés időnként arra kényszeríti az alkotót, hogy maga alkosson formákat, nincs mindenre egyenértékű szó és itt érinti a művész az absztrakciót, ami az éppen adott művészi szövegösszefüggésben teljesen érthető.

- Sok műélvező, tárlatlátogató számára idegen és érthetetlen a nonfiguratív képzőművészet, sokan pedig félreértelmezik az absztrakt képeket.

- Ezt a hozzáállást örököltük a múltból, idejétmúlt kategória, sajnos túl sokat foglalkoztak ezzel - ezért úgy-ahogy ma is él -, de egyre kevésbé okoz problémát. Az emberek megengedik már a képzőművészetnek is azt a fajta szuverén formálási módot, amit a zenének és a költészetnek. Hozzá kell szokni, és fel kell ismerni a művészetnek ezt a lehetőségét. Él egy rossz szemlélet, hogy a „közönség" mozdulatlan és a műnek kell alkalmazkodnia hozzá. Ez a „közönség" műveltségének a szentté avatása, ami nem jogos, a közönség is alkalmazkodhat, mert hiszen a művészet fejlődését nem a közönség igényei mozdítják előre. A művész újít, dolgozik, felfedez és amennyiben szolgája, úgy áldozata is ennek a tevékenységnek. Igazán elvárható, hogy az értelmes ember, akikből összetevődik a közönség - próbálja meg megérteni és követni a fejlődést. A végeredmény a befogadó örömét is szolgálja, mert az értő ember sokkal többet nyer a műből, mint az „ártatlan szemlélő".

- Van-e piaca a kortárs hazai festészetnek?

- A piac egy rendkívül változékony kategória, most van, később kevésbé, vagy most nincs később pedig lesz. Az idő és a körülmények ebbe erősen beleszólnak.

- Évtizedeken keresztül tanított a művészeti főiskolákon, mit jelentett az Ön számára a tanítás?

- Szerettem tanítani, mert a növendékekben a kollégát láttam és elmondhatom, hogy a tanítványaim 80 százalékával nagyon jó szakmai kapcsolatba kerültem, ami igen jó arány. **A tanítás értelme a szakma „titkos világába" való bevezetés** és a főiskola időtartama alatt ez le is zárul. Arra kell gondolni, hogy a növendékek minél nyugodtabban és természetesebben kezdjék el önálló alkotó életüket a főiskola után.

Tartalom:

Minden mozog, színes és változik 2
(Gerzson Pál festőművész)
Honfoglaláskori motívumokból építkeznek 4
Sándor, József, Benedek... 5
Valóra váltja az álmokat 8
(Fekete Józsefné grillázstorta készítő)
Jankovics József a sármos bonviván 9
Országos Nagyi igazi játékai 13
(Látogatóban Komlós Jucinál)
Örök élmény (5. rész) 16
Ismerjük-e? 17
Rejtvény 18

Honfoglalás kori motivumokból épitkeznek

A legszebb az oroszlános szőnyeg, amin a derecskei házaspár az esztergomi kápolna freskótöredékét keltette életre. Tekintélyt sugároznak a fekete-téglaszín körbe foglalt királyi négylábúak.

Művészek a Visegrádi Palotajátékokon

- Hét éven keresztül Ön a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének az elnöke volt, sok alkotói energiát vett el a közszereplés, a közügyek intézése?

- Ez a vállalkozás, a közszereplés kockázatos volt, mert a siker nemcsak az ember odaadásától függ, hanem a körülményektől is. Éppen ezért sok minden nem sikerült, de ez a feladat kikerülhetetlen volt - ezért nem panaszkodom miatta. Idővel, ha rendeződnek az általános társadalmi gondok a művészet körül, abban biztosan benne lesznek ezek a meddőnek látszó erőfeszítések is.

-Hobby, szabadidő?

- Ez is a munkámmal kapcsolatos, mert Szigligeten van házam egy szőlőben és a szőlészet-borászat tevékenysége mellett a nyaralás örömteli időtöltése is megadatott, ami nagyon kellemes, de a munkával kapcsolatos, mert az ott szerzett élmények a festészetemnek a tárgyát is jelentik. Nagyon szeretem a zenét, a kortárs zenét is, amit azért említek külön, mert napjainkban a kortárs zenének nem túl nagy a népszerűsége. Nagyon szeretem, mert felfedezem benne azokat az építőelemeket, melyek rokonok a képzőművészettel.

- Milyen tervek foglalkoztatják?

- Hetvenéves vagyok, az életkorom meghatározza, hogy mennyit illik terveznem, most már inkább csak az azonnal megvalósítható vállalkozásokba kezdek bele.

Fábry János

Loós Imre és Loósné Nagy Ilona szerencsésnek tartja, hogy nem szakmabeliektől, hanem saját tapasztalatuk alapján tanultak meg nemezelni. Hét év munkájával kísérletezték ki, hogyan kell bánni az anyaggal, mit lehet kihozni belőle. Ilona a szivárvány színeire festett gyapjúból gyermek faliképeket alkot és kedves növényeit, a dús lombú fákat is nemezre mintázza. Imre reszortja a gyúrás; erős férfikéz kell a kártolt gyapjúszálak tömörítéséhez, filcesítéséhez. A kártolt gyapjút szinte szálaira tépkedik, 6-8 rétegben egymásra rakják, majd az elkészítendő tárgy formájára vágják. Folyton szappanozzák a kezüket, nedvesítik, simogatják, nyomkodják, gyúrják a gyapjút mindaddig, amíg egynemű, sima felületű anyaggá áll össze.

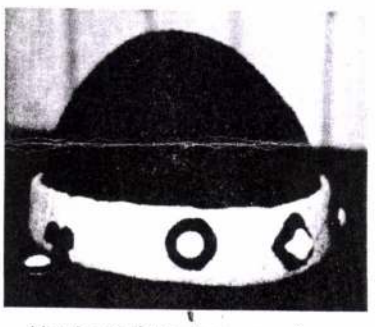

Honfoglaláskori nemezsüveg

Többnapi munka kell a juhgyapjú szálak filcesítéséhez. A nemezkészítés honfoglaló őseinkig vezethető vissza, nem volt ismeretlen nagyapáink előtt sem.

Loós Imre elmesélte, hogy édesapja gyermekkorában szőrlabdát készített úgy, hogy a tehénvakarás során megmaradt szőrszálakat megnedvesítette és összegyúrta. Az akkoriaknak nem volt ismeretlen a nemez, halinacsizmát hordtak, nemezkalapot viseltek. Ilona elmondhatja magáról, hogy szinte a szakmában dolgozott. Édesapja, Nagy Gyula a nemezelés rokon szakmáját, a szűcsmesterséget gyakorolta. A családfő a fővárosi háziipari szövetkezetnek dolgozott és az egész család besegített a munkába. Ilona már nyolc évesen tudott cikcakkollóval nyírni és azon túl az ő munkája lett a metszés. A biológia-földrajz szakos tanárnő felnőtt koráig díszítette a szűrrátétes terítőket. Ennek a munkának idén nyáron vette a legnagyobb hasznát, amikor az élő népművészetünk XIII. országos kiállításán arany plakettet nyertek. A rangos díjat az

Fehéregyházi tarsolylemez feldolgozása

A felfedezéseimet szeretném megfesteni

Festményeit negyvenhat éve mutatta be először a közönségnek. Azóta legújabb lírai absztrakt képeivel minden évtizedben megjelenik egy nagyobb kiállításon. Gerzson Pál a Magyar Művészeti Akadémia tagja, Munkácsy-díjas festőművész. A hetvenéves alkotó munkáiból a Vigadó Galéria (V. kerület, Vigadó tér 2.) rendezett kiállítást, amely november 26-ig látható.

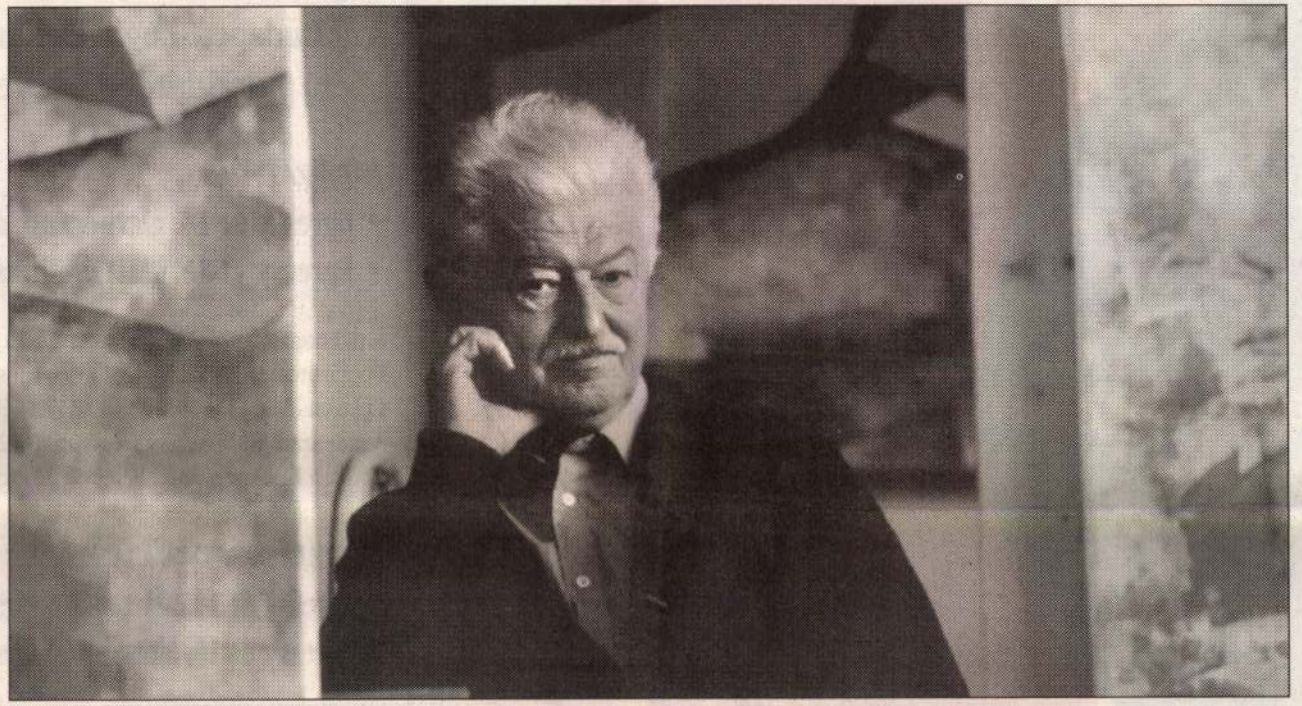

Gerzson Pál művei körében

FORRÁS: GERZSON PÁL, BP. 1996. FOTÓ: SCHWANNER ENDRE

– A megismerés és a cselekvés más formái, a tudomány, a gazdaság, az erkölcs mögött is munkálkodik a művészet mint energiaforrás, és nyilván a művészet mögött is kereshetjük a tudomány, az erkölcs vagy a nyelv erejét. A művészetnek a jelentőségét más is pótolhatná, de nincs ilyen. Ahogy mondják, Isten a szamócánál finomabb gyümölcsöt is teremthetett volna, de nem teremtett – írja *Gerzson Pál* a róla készült album Töredékek című részében. Amikor leülünk beszélgetni, egyetlen óra van hátra kiállításának megnyitójáig. Az asztalra helyezi cigarettáját, ősz bajusza alatt elmosolyodik, közben kissé előredől. Alkotni és tanítani. Az Iparművészeti és a Képzőművészeti Akadémia tanáraként ez a kettőség kísérte munkáját: az alkotás szeretete és a tapasztalatok átadása.

– Kölcsönösen ösztönző lehet a tanítás. Festettem is közben, mivel műtermem volt az Akadémia épületében. Fiatal iskolás koromra emlékeztettek a diákok botlásai, ahogy napról napra felfedezték a szakmát.

Gerzson Pál 1949 és 1953 között végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, amikor korlátok közé próbálták szorítani a művészetet. Egyik tanárától, Kmetty Jánostól megtanulta a szakma aprólékos ismereteit, Hincz Gyulától pedig az alkotás örömét, a látás fontosságát.

– Hamis realizmussal beszűkült a művészet, a főiskolán kialakult gátlás sokáig hatott alkotás közben is. A század elején volt egy nagy korszak, ekkor alkotott Csontváry Kosztka Tivadar és Egry József, ők közel állnak a művészet kifejezéséhez. Az impresszionizmussal először lépett ki az állam szolgálatából a művészet. Felszabadulást jelentett, szerkezetileg és optikailag addig nem volt fontos egy felhő megjelenítése.

Látásmódját az Európában és Indiában tett tanulmányutak formálták. Művészetében változást hozott az 1961-es moszkvai és szentpétervári útja. Olyan művészek alkotásaival szembesülhetett, amelyeket nemcsak az ötvenes években, hanem a háború előtt is ritkán emlegettek. Megismerte Picasso és Matisse munkáit, a korábban ismeretlen színharmóniát, az absztrakt művészet világát. Indiai útja pedig egy teljesen más gyökerekből táplálkozó kultúra felfedezését jelentette.

– A főiskolán tanított műveket láthattam a valóságban. Indiából nézve az európai művészet szinte összezsugorodott, olyan hatalmas kultúra.

A hatvanas évek vége óta Gerzson Pál a nyarakat és az ősz elejét Szigligeten tölti. Ahogy egykor Egry József életében, úgy lett fontos az övében is a Balaton. Ekkor készültek a Szigligeti napló című sorozat képei, amelyeken a balatoni környezetről szerzett benyomásait örökítette meg. A témát a festményeken absztrakt látásmóddal és impresszionista líraisággal dolgozta fel.

– Szigligeten minden együtt van. A víz, a levegő, a mozgás és a fény. Ez a szépség nem a természet utánzására ösztönöz, hanem választékos gondolatokra: az elmélkedésre és a szemlélődésre.

Gerzson Pál munkáinak, így a Vigadó Galériában kiállított képeknek is sajátos eleme az ismétlődés. Egy-egy témát többször megfest, a képen belül pedig egy részletet.

– Sokszor munka közben jönnek az ötletek, ezek a gondolatok nem egyeztethetőek össze az elkészült festménnyel. Eszembe jut egy másik történet, amelyik már nem építhető bele az előzőbe. Mindig lehet tanulni, sok mindenre csak most jövök rá. A felfedezéseket szeretném megfesteni. A teljességet, ami csak a határokkal teljes. Egy szomjat oltó pohár víz is az üvegpoháron belül teljes. A festészet olyan gyönyör, amiért furcsa pénzt kérni.

Rumpler György

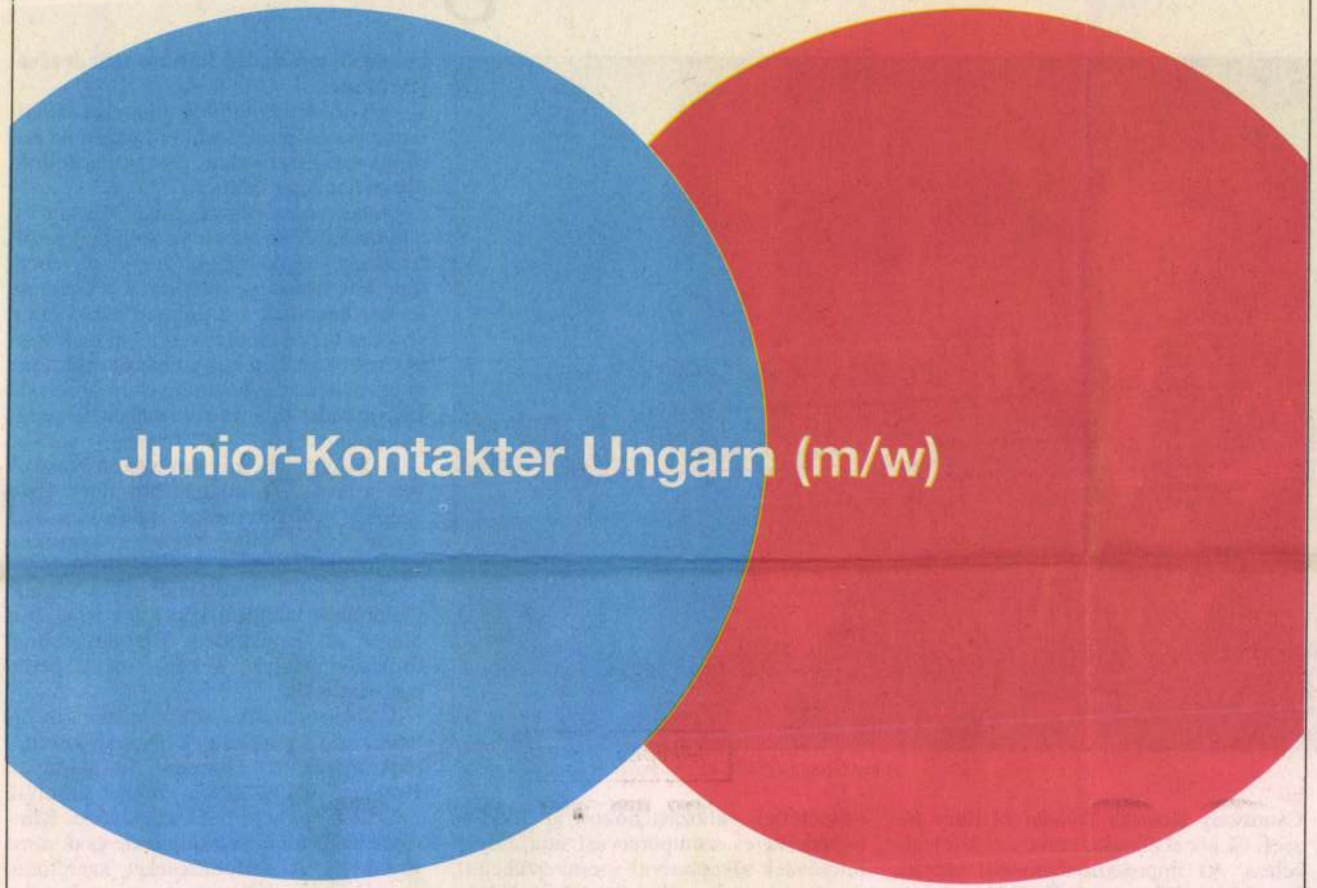

HIRDETMÉNY

Budapest-Zugló Önkormányzata értékesítésre meghirdeti a következő ingatlanokat

PÁLYÁZATI ÚTON:

- **Egressy út 14. alatt épülő társasházban 13 db lakás,**
- **Egressy út 16. alatt épülő társasházban 12 db lakás.**

A pályázatokat 2000. december 14-én 10 óráig lehet leadni a Budapest-Zugló Polgármesteri Hivatal vagyonhasznosítási, beruházási és lakásgazdálkodási ügyosztályán (1145 Budapest XIV., Pétervárad utca 2. I. emelet 322-es szoba). A pályázatok felbontása és elbírálása 2000. december 14-én 10.15 órakor kezdődik a Budapest XIV., Pétervárad utca 11–17. alatti házasságkötő teremben.

LICITÁLÁSOS FORMÁBAN:

- **Egressy út 14. alatt épülő társasházban 2 db üzlethelyiség,**
- **Egressy út 16. alatt épülő társasházban 3 db üzlethelyiség.**

A licitálásra 2000. december 14-én 8.30 órakor kerül sor a Budapest XIV., Pétervárad utca 11–17. alatti házasságkötő teremben.

Az ingatlanok pályázati ismertetője átvehető a Budapest-Zugló Polgármesteri Hivatal vagyonhasznosítási, beruházási és lakásgazdálkodási ügyosztályán (**1145 Budapest XIV., Pétervárad utca 2. I. emelet 322-es szoba, telefon: 467-9260**) ügyfélfogadási időben (hétfő: 13.30–18 óráig, szerda: 8.15–17.30 óráig, péntek: 8.15–11.30 óráig).

GERZSON PÁL

Szász Jánost dicsérik

(Tudósítónktól)

A következő évek magyar filmművészetének mestereként ír *Szász* Jánosról a *Witman fiúk* csütörtöki sajtóvetítése után Ron *Holloway*, a *Moving Pictures* pénteki számában, kiemelve *Máthé* Tibor operatőri munkájának szépségeit. David *Stratton* a filmszakma egyik legtekintélyesebb folyóiratában, az amerikai *Vaerietyben* ismerteti elismerően a filmet, hangsúlyozva, hogy a tehetséges magyar rendező minimális eszközökkel képes feszültséget teremteni. A cannes-i közönség péntek délután és este késő két vetítésen nézhette meg a Witman fiúkat. A zsúfolt nézőtéren főleg fiatalok foglaltak helyet, noha a jegyeken figyelmeztették a nézőket, érzékenységüket sértheti, amit a magyar filmben látnak.

Csütörtök este az *Unifrance Film* rendezett találkozót fiatal francia filmesekkel. A tudósító itt találkozott Chiara *Mastroiannival*, Marcello *Mastroianni* és Catherine *Deneuve* lányával.

A nagy játékfilmek végéhez közeledő verseny porgramjában az erőszak számos változatát tárta a fesztivál közönsége elé – különböző műfajokban és különböző színvonalon – több rendező, a német Wim *Wenders (Az erőszak vége)*, a japán *Imamura (Angolna)*, Francesco *Rosi* Primo *Levi* írása nyomán *(Fegyverszünet)*, az amerikai Curtis *Hanson (Bizalmas)*, az ausztrál Samantha *Lang (A kút)*, az egyiptomi Youseff *Chanine (A sors)*, az osztrák Michael *Haneke (Furcsa játék)* és a francia Mathieu *Kassovitz (Gyilkosok)*.

A kritikusok véleménye az esélyekről erősen megoszlik, körülbelül ugyanannyian voksolnak Ang *Lee Jeges vihar (Ice Storm)*, Gary *Oldman Nehogy lenyeld (Nil by Mouth)*, Manuel *Poirier Western* és *Imamura Angolna* című filmjére és *Wendersre*.

(ferch)

Megnyílt a Magyar szalon '97

A lehetőségek kiállítása

Sokszínű a *Magyar szalon '97* című, a *Műcsarnokban* megnyílt országos képzőművészeti kiállítás, amely elérte célját – állítják a szakma képviselői, a tárlat szervezői. Még akkor is jó a szalonról kialakítható összkép, ha vannak nagy nevek, nemzetközi hírnévvel is büszkélkedhető képzőművészek, akik hiányoznak róla. (Olyanok is, akik egyetértettek a szalon létjogosultságával és eszmeileg támogatták a megrendezését.) A Műcsarnok adatai szerint a kiállításról szóló felhívásra 1417 művész jelentkezett 2672 műtárggyal, ebből a zsűri 355 művész 422 munkáját fogadta el, a tárlaton ennyi alkotással találkozhat a látogató. A 422 műtárgy között 101 festményt, 111 grafikát, két plakátot, nyolc fotót, két tűzzománcot, 108 szobrot, 13 érmét, 17 textilt, illetve gobelint, hat domborművet, 39 plasztikát és kisplasztikát, valamint 15 egyik kategóriába sem sorolható munkát találunk.

A Magyar szalon '97 megszületését heves viták előzték meg. A művésztársadalom nagyobb részének véleménye szerint két-három évente szükség van olyan országos fórumra, amely minden magyar művész számára lehetőséget ad a bemutatkozásra. Így – ha a szemle rendszeressége megmarad – a kiállítások előbb-utóbb reális képet adhatnak a kortárs magyar képzőművészet keresztmetszetéről. Mások – köztük *Beke* László, a Műcsarnok igazgatója – úgy vélekedtek, hogy nincs szükség ilyen tárlatokra, mert a keresztmetszet sosem lehet teljes, és különben is, meg kell őrizni a kiállítóhelyek autonómiáját. A vita végül is lecsendesedett, és ebben nagy szerepe volt a Művelődési Minisztériumnak, amely a szalon mellé állt. Sőt, *Magyar* Bálint megígérte, a tárca segít abban, hogy az országos tárlatot bizonyos időközönként rendszeresen megrendezzék. Hogy mekkora szükség van a kiállításra, arra a szalon katalógusának előszavában (örvendetes, hogy a több mint kétszáz oldalas, színes katalógus a megnyitóra elkészült!) *Wehner* Tibor mutat rá: *„A kortárs művészet kiszámíthatatlan, manipulatív erők játékszereként hányódik, a kortárs művész kafkai kastélyban bolyong."* A június 15-ig látható *Magyar szalon '97* végül is a Műcsarnok, a művelődési tárca, a *Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete*, a *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* és a *Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságok Szövetsége* szervezésében, komoly szponzori támogatással született meg, és *Göncz* Árpád köztársasági elnök, valamint *Baja* Ferenc környezetvédelmi miniszter védnökséget vállalt felette.

Csíkvári Péter szobrászművész, a szemle előkészítő bizottságának tagja szerint az, hogy a tárlat megrendezését nem sikerült kiharcolni 1996-ban, a millecentenárium évében, sokakat bántott, hiszen a '96-os esztendő a magyar képzőművészet nagy ünnepe is lehetett volna. Most mégis örülnek a művészek, mert a szalon címébe belekerült a '97-es évszám, ami azt sugallja, hogy a kiállításnak lesz folytatása, lesz *Magyar szemle '99*... Azzal, hogy a kiállításról távol maradtak jelentős művészek, – Csíkvári Péter szerint – nem kell foglalkozni. Ehhez mindenkinek joga van. Így látja ezt *Gerzson* Pál festőművész is, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének elnöke. Csíkvári Péterrel egyetértésben úgy vélik, *a szalon a lehetőségek kiállítása, koncepciója pedig a rendszerbe helyezés.* Elsősorban *a közönségnek szól*, és nem a szakmának. Ha rendszeressé válik, egyre kevesebben fognak róla hiányozni a „nagyok" közül. Különben is, mindig lesznek művészek, akik a szalon idején alkotópályájuknak olyan szakaszában vannak, hogy nem kívánnak munkájukkal a közönség elé lépni. (Azok a vádak, amelyek különböző mendemondákra épülnek, hogy a Műcsarnok egyes, a kiállítást ellenző munkatársai megfenyegettek volna művészeket, ha most kiállítanak, máskor nem kapnak lehetőséget, az intézmény vezetői szerint teljesen alaptalanok.) Ilyenek vagyunk? – tehetik fel a kérdést a képzőművészek a mostani kiállítás megtekintése után. Erre egyelőre nemmel kell válaszolni. Most még meglátszik a tárlaton, hogy *hosszú idő után ez az első országos kiállítás*. A művészek mégis úgy érzik, a szalon anyaga olyan gazdag, hogy a látogatóknak senkinek a műve sem fog hiányozni. Az a kép, amely a kiállítás megtekintőiben kialakul, Gerzson Pál szerint a mai magyar képzőművészet *eleganciájáról* tanúskodik.

Szotyory László Ikarosz (Canova után) című festményéért a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének díját kapta

A szervezők hangsúlyozzák, a Műcsarnok munkatársai rendkívül odaadó munkát végeztek, a művek begyűjtésére, a szalon felépítésére igen rövid idő állt rendelkezésre. Külön dicséret illeti a rendezőket, *D. Udvary* Ildikót és *Orosz* Pétert, szép és korrekt, a látogatók kalauzolását segítő munkát végeztek ők ketten, a művek elrendezésekor nemcsak a látványra ügyeltek, hanem az *értelmezhetőségre* is. Egyik alkotással sem „úztek tréfát" a másik rovására.

A zsűrinek – szintén hosszas egyezkedés után – tíz tagja volt: *Budahelyi* Tibor és *Vígh* Tamás szobrász, *Sáros* András Miklós és *Szurcsik* József grafikus, *Sváby* Lajos és *Végh* András festő, *Keserü* Katalin művészettörténész, Orosz Péter szobrász és D. Udvary Ildikó művészettörténész, valamint a Művelődési Minisztérium képviseletében *Szepes* Lászlóné művészettörténész. Gerzson Pál, Csíkvári Péter és *Pilaszanovich* Irén, a Műcsarnok igazgatóhelyettese szerint a zsűri a kiállítás védelmében a minőségre koncentrált. Azért volt szigorú, hogy a szemlén a lehető legjobb alkotások kapjanak helyet. Biztosan van olyan művész, aki úgy gondolja, hogy igazságtalanul zsűrizték ki a munkáját. Mégis figyelembe kell venni, hogy az eddigi országos kiállításokkal ellentétben, amelyeken a részvétel a különböző művészszervezeti tagságtól függött, most semmilyen megkötés nem volt a jelentkezésnél, ezért elvileg amatőrök is elhozhatták a műveiket. Gerzson Pál ezzel együtt úgy érzi, a zsűri a festők között jobban „kaszált" a kelleténél. A szalon megrendezése sok tanulsággal szolgált. Több javaslat és elképzelés született a zsűrizés gondjainak áthidalására, a következő kiállítás kiterjesztésére a vidéki galériákba. A tárlat látogatottságáról (például arról, hogy hány magyar és hány külföldi vendége volt) felmérés készül. A kiállított munkák közül tíz díjat kapott.

Devich Márton

Díjazott művészek: Gyarmathy Tihamér (a főszpozor, a Dermo Trade Rt. fődíja), Várnagy Ildikó, Vojnich Erzsébet, Dobos Ildikó, Szotyory László, Csorba Simon, Nemes László, Bíró János, Orosz István és Joláthy Attila

Útközben

Úgy adódott, hogy a választás idején Londonban voltam. Elképzeltem, hogy nagy lesz a csinnadratta. Látok majd tömeggyűléseket, plakáterdőt, hallom a zenebonát.

Választás

De mindebből semmi sem lett. Londonban csend honolt. Egyetlen plakáttal sem találkoztam. Gyűlések sem voltak. Az angol választás stílusában különbözik a mienktől. A választási agitáció súlypontja a televízió. Reggeltől éjfélig a választásról volt szó. Érvek csatáztak egymással. Megjelentek a képernyőn az ellenfelek is, John Major, Tony Blair, Paddy Ashdown. Talán legkevésbé a miniszterelnök volt látható. Mondták, tervbe vették, hogy francia mintára – akárcsak nálunk – az ellenfelek vitázni fognak egymással, de végül a tervet elvetették. Néhány ember részvételével tartott kisgyűléseket mutatott a tévé, és sok-sok választót szólaltatott meg. Az angol stílushoz hozzátartozik az is, hogy a nálunk bevezetett kampánycsend ismeretlen. Még a választás napján is folyt a választók meggyőzése. Alkoholtilalom sincs.

A választás, amely az angol szokásnak megfelelően csütörtökön volt, csendben zajlott le. Május elseje nem munkaszünet, így az emberek munkába menet és munkából jövet mentek el szavazni. Általában a Munkáspártot tartották favoritnak. Tony Blair mosolygó képe ellepte a magazinok címoldalát. Noha a Munkáspártot tartották befutónak, sokan emlékeztettek arra, hogy a szerencse bizony forgandó. A legutóbbi választáson már a Munkáspárt látszott áttörni a célszalagot, az utolsó percekben fordult a kocka, és a

vált-e a jóslat. Egyszóval az állandó munkáspárti táborhoz csatlakoztak a kiábrándulók, a pártot cserélők. A várakozás jellemzi a választás utáni napokat. Az utca embere, az átlagangol úgy véli, nem lesz sok változás. „Majd meglátjuk" – mondta egyikük. Ennél többet mi sem mondhatunk.

Vidék

Aki autóval Londonból délre tart, és átvág a házak sűrűjén, az előtt, mint valami tablón, feltárul az angol építészet. Az égbe nyúló üveg- és acélházakat követik a hagyományos épületek, fehér házak apró ablakokkal, a bejárathoz öt lépcső vezet fel. Aztán a családi házak végtelen sora, díszesek és dísztelenek. Lapos tetejűek és palatetősek. Kis boltocskák, kocsmák, apró standok. És így megy ez kilométereken át. Végre feltűnik az első rét. Birkanyáj legel békésen. Odébb tehenek. Az első farmok. Farmshop felirat egy rozzant táblán, rajta az ajánlat: kávé, tea, szendvics. Repcetáblák sárgállnak, amerre csak a szem ellát. Újabb birkanyáj és újabb legelésző tehéncsorda. Őrült motorosok rohannak a tenger felé. Az autópálya barna szalagja szürkére vált. Vége a széles úttestnek, keskenyül az út. Rye kis falu, szétszórt házak. Stílusuk őrzi az angol hagyományt. Apró hotel, kis kocsma, szuvenírbolt. Aztán megint az országút. Irány Hastings. Nevezetes hely az angol történelemben, itt szállt partra 1066-ban Hódító Vilmos normann serege. Nem voltak sokan, mindössze nyolcezren, de csellel, erővel legyőzték a szászokat. A tenger, a csatorna vize békés, a mólón turisták sétálnak, és a motorkerékpárhad megpihent. Soha ennyi motorkerékpárt! Mintha Anglia valamennyi motorosa itt adott Hastings vasárna-

„Cselekedj, indulj, tégy erőfeszítéseket..."

Kétszázötven éves az orsolyiták iskolája Sopronban

Mint egy délnémet vagy északolasz kisváros a századfordulón. A zárt tér közepén Máriaszobor, a (neo)gót templomból orgonaszó hallatszik, a hozzáépült iskolából csengettyű és gyerekcsivitelés. Apácák suhannak át a téren, az égen fecskeraj, a csillagvizsgáló toronyban galambsereg. Sopronban vagyunk, az Orsolya téren. A kétszázötven esztendeje e helyen megtelepedett Szent Orsolya-rendi nővérek tanintézete a nevezetes évforduló megünneplésére készül. Messzi földről érkeznek a vendégek, Rómából a rend generálisa, Győrből *Pápai* Lajos megyés püspök, a fővárosból *Jelenits* István piarista tanár, Ausztriából s más nyugat-európai keresztény régiókból e falak közül kikerült öregdiákok. És itt van természetesen a mai diáksereg, 864 kisgyerek – fiúk, lányok, vegyesen, a nőnevelésben jeleskedő orsolyiták, engedve az idők szavának, ma koedukált iskolát működtetnek – meg a hetven tanár, szülők, szimpatizánsok, hozzátartozók. Az iskolával szemközt, a Lábasházban (árkádjait a II. világháborús bombakárok helyreállításakor fedezték fel) kiállítás szemlélteti a nemrégiben *Szent Orsolya Római Katolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium* néven bejegyzett intézetnek hazánk történelmével szinte párhuzamosan futó históriáját. Emitt az alapítást engedélyező okirat, aláírója *Mária Terézia* (a dátu-

alapító Szent Angélával. Angéla abban az esztendőben lépett be az egyházi közösségbe (Szent Ferenc harmadrendjébe), amikor *Kolumbusz* felfedezte Amerikát, s nem sokkal azelőtt alapította meg társaságát, amikortól a kálvini reformációt jegyzi a világ. Ez a Garda-tó mentén született parasztlány, éles elméjével kortársainál jóval korábban ébredt rá, hogy oly' időkben, amikor a háborúk és a börtönök szabják meg a törvényt, és az emberek élete szüntelen félelem, a nőneveléssel, az imádságnak és az irgalmas cselekedeteknek szentelt élettel mily' sokat lehet tenni a békéért, az erkölcsös és szeretetteljes hétköznapok megteremtéséért. *„Cselekedj, indulj, tégy erőfeszítéseket, remélj, fordulj Istenhez teljes szívedből, formálj mindent Isten dicsőítésére és dicsőségére és a testvérek szeretetére, és csodálatos dolgokat fogsz tapasztalni"* – vallotta Angéla, aki 1535-ben alapított társasága pártfogójául a legendák ködébe vesző *Szent Orsolya* vértanút választotta. A nyíllal és liliommal ábrázolt Orsolya tiszteletének első dokumentumai a VIII–IX. századból valók. Legendái megegyeznek abban, hogy valamelyik III–IV. századi brit király lánya lehetett, és lánypajtásaival együtt hajón kellett menekülnie Angliából, amikor pogány kérőjét – szüzességi fogadalmára hivatkozva – elutasította. A kontinensre érve a Rajnán Kölnig hajózott, ott azonban a várost

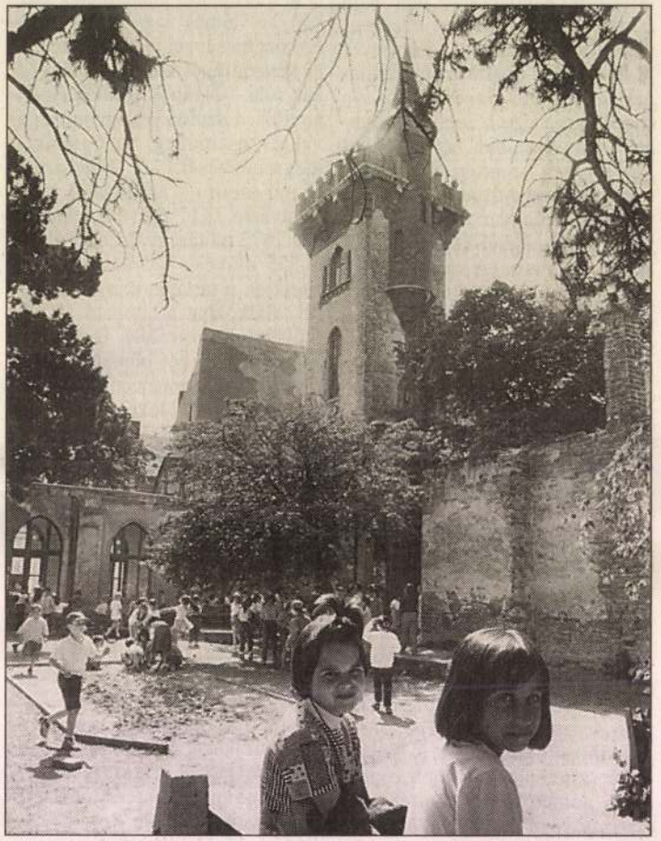

Az állami iskolából a teljes diákságot átvették

Havran Zoltán felvételei

Kolostoraik, intézeteik csakhamar az egész országot behálózták, és mert több iskolatípust is igen eredményesen működtettek, olykor a különböző felekezetek szorgalmazására telepedtek meg iskolaszegény városokban. (Kisvárdán például 1918-ban a protestáns lelkész és a zsidó rabbi is kérte, nem csak az egri érsek, hogy rendházat és iskolát alapítsanak.) A soproni zárda érdekében egy bécsi asszony tette meg az első lépéseket, ő hozta az első anyagi áldozatokat is, és a többségében eva-

rod" – vallották rendalapítójukkal együtt, és nem sejtették, hogy intézetük 201. esztendejében szétszórattatás, börtön, tiltás lesz a sorsuk. *Mácsik* Augusta nővér, a jelenlegi házfőnök (a száműzetés évéig Dombóváron volt szerzetes tanár, zenepedagógiai tevékenységét maga *Kodály* Zoltán illette elismerő szavakkal) derűvel, mosolyogva emlékezik negyvenesztendős megpróbáltatásaikra, a gyári munkásnak, kertésznek, varrónőnek, dadának állt nővérekre. *„Az Istennek*

GERZSON PÁL

Fények, levelek, fecskeszárnyak

A ma hetvenéves Gerzson Pál vall a mediterrán derűről és festői világáról

A Munkácsy-díjas érdemes művész Gerzson Pál festő, a Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott tanára, a Magyar Művészeti Akadémia (és a Magyar Bor Akadémia!) alapító tagja, aki ugyanakkor tagja a párizsi L'academie des Arts, des Lettres et Sciences-nek is, ma hetvenéves. A festőt, aki 1992 és 1999 között a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke volt, pesti, Krúdy utcai lakásában kerestük meg.

KÁKONYI PÉTER

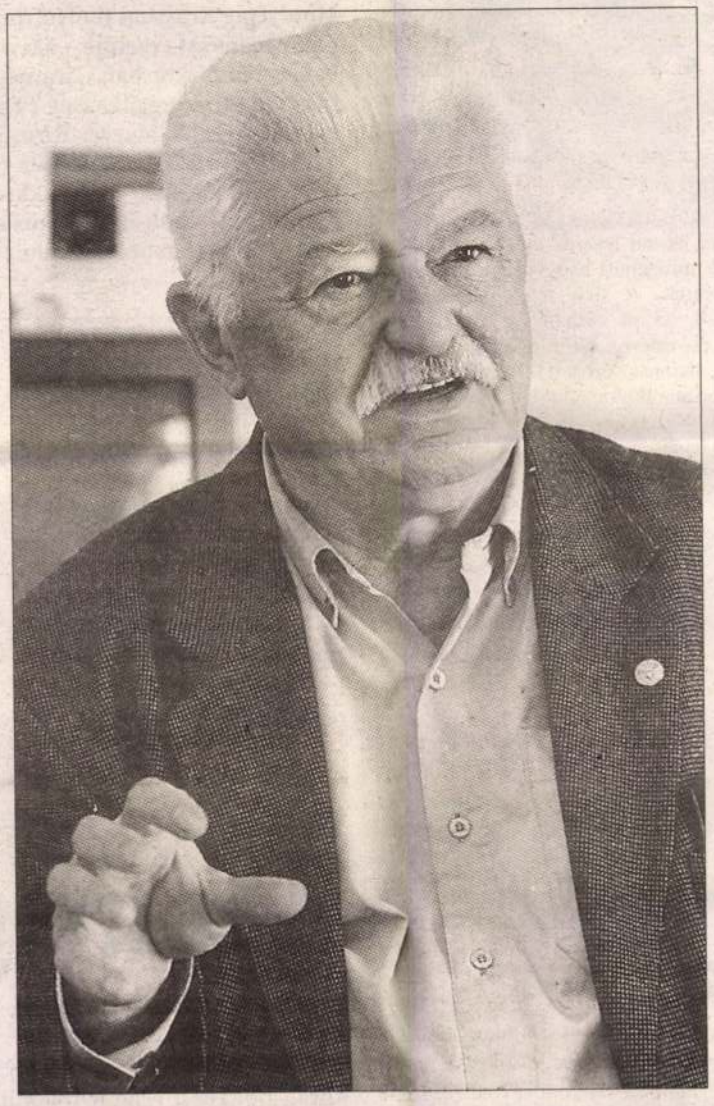

„Tele vagyok aggályokkal, mégis szerencsésnek tartom magam" FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

Érte-e fiatalon, családjában vagy a környezetében olyan hatás, ami a képzőművészet felé terelte volna?

– Semmi. Egész természetszerűleg rajzolgattunk a testvéreimmel, de képek nem voltak otthon nálunk. Falun éltünk, Hirden, ahol születtem. Apám állatorvosként dolgozott itt. Ez a falu ma nincs jelölve a térképen, Pécshez tartozik. A festészetről csak annyit tudtam, amennyit a nekünk járó Új Idők című lapban olvashattam. Ebből a *Lyka Károly* szerkesztette képeslapból a reprodukciókra ma is jól emlékszem, felfigyeltem már gyerekkoromban *Egry József, Nagy István, Mednyánszky László* munkáira. Az azonban eszembe sem jutott, hogy festőnek lenni – életpálya. Apámat ide-oda helyezték mint állatorvost: éltünk Nagykárolyban, Ungváron, azután Kőszegen. Kőszeg bencés gimnáziumában figyelt fel a rajzaimra egyik tanárom, *Lelkes István*, aki a papos mentalitással ellentétben profán stílusú ember volt. Biztatott. Tőle tudtam meg, hogy létezik a Képzőművészeti Főiskola, ahová 1949-ben fel is vettek. *Kmetty János, Hincz Gyula, Domanovszky Endre* és *Barcsay Jenő* voltak a mestereim. Remek emberek, ám ezekben az esztedőkben – ha tanáraim munkásságát nem is – a főiskola levegőjét már erősen átitatta a szocreál.

– *A főiskola befejezése után, ahogy ez lenni szokott, tanár lett.*

– Két évig tanítottam Cinkotán. Viszont 1955-től fejest ugrottam a kilátástalanba: önállósítottam magam. Szabadúszóként tengődtem. A képeim ugyan nem jutottak el a kiállításokra, mindet sorra kizsűrizték, de szerencsémre 1960-ban Hincz Gyula megnézte az időközben elkészült munkáimat, megtetszettek neki, és meghívott tanítani az Iparművészeti Főiskolára, amelynek ekkor ő volt a főigazgatója. Ezeken a korai munkáimon is látszik, hogy kerültem a „tematizmust", azt igyekeztem elérni, hogy a kép a maga eszközeivel hasson. E munkáimon kimutatható a konstruktivizmus hatása, ám az a „festőiség" is, ami Egry vagy Nagy István jellemzője. 1963-as párizsi kiállításomat követően 1967-ben az Ernst Múzeumban, 1976-ban a Műcsarnokban mutatkoztam be. Voltak aztán tárlataim Zalaegerszegtől Újdelhiig, Genftől és Bordeaux-tól Hajdúszoboszlóig, Pécsig és Szombathelyig sokfelé. 1973-ban átkerültem a Képzőművészeti Főiskolára tanítani, *Somogyi József* meghívásának téve eleget.

– *Mikor lett „szigligeti festő", ahogy ma sokan számon tartják?*

– Szigligeten 1968-ban sikerült egy telket vásárolnom. Itt a napi dolgoktól távol, természetközelben dolgozhattam. Anyám családja erről a vidékről való, pontosan szólva: a közeli Nemesgulácsról. Ez a csodálatos táj a nyáron mindent elözönlő turizmus ellenére is megőrzött valami mediterrán derűt és parasztbarokk bájt. Talán nem túlzás, ha azt mondom, a római kultúra emléknyomait. Végül itt találtam meg a magam festői világát. Azt a stílust, amit sokan figuratívnak, mások nonfiguratívnak mondanak. Egy táj emléknyomaiból festem a képeimet. A körülöttem felvillanó fényekből és levelekből, vizekből, hegyekből és fecskeszárnyakból, bár aki ezek hagyományos, természethű ábrázolását keresi a képeimen, csalódni fog.

– *Hogyan emlékezik főiskolai tanári működésére?*

– 1978-ban műtermet kaptam a főiskolán, s ettől kezdve szokásommá vált, hogy minden nap kora reggel bemegyek, festek, és közben foglalkozom a diákjaimmal. Ebből igen jó műhelymunka jött létre, a diákjaim mindig megtaláltak. Részletesen és alaposan megbeszélhettük a szakmai kérdéseket. Egészen a nyugdíjazásomig, 1996-ig tanítottam. Amit csináltunk a hallgatókkal, műhelymunka volt a javából, szinte a szó középkori értelmében. Középpontjában a szellemiek elsajátítása mellett a mívesség és a szakmai minimum elsajátítása állt. Ma úgy látom, nagyon „célirányosan" történik mindez. A diákok hajlamosak kihagyni bizonyos fázisokat, irtóznak például az anatómiától, és ez később megbosszulhatja magát. Egészében véve sem vagyok kibékülve a hazai szemlélettel, amely provinciális, a szónak abban az értelmében, hogy bizonyos, magukat korszerűnek harsonázó irányzatok csak úgy „kóválygognak a világban", semmilyen hagyományhoz, kulturális kisugárzáshoz nem kötődnek. Ebből aztán olyasféle művészet lesz, amilyen a mai turista-angolnyelvhasználat: ki-ki folyékonyan tud halandzsázni, holott csak néhány szót és kifejezést ismer. Ezek hangos tűnődések, hisz nem vagyok magányos, ha szekértáborhoz nem is sorolom magam. Vannak festőbarátaim, és amit nagyon fontosnak tartok, sok olyan szobrász, zeneszerző, muzsikus és író-költő, akiket velem rokon törekvések vezetnek. A legutóbbi időkig folyamatosan és derűsen dolgoztam, szinte többet, mint ifjabb koromban. Viszont nemrég átestem egy komisz szívkoszorúérműtéten, amiből most lábadozom. Ez a munkában némiképp visszavetett, bár az utóbbi napokban már ceruzát fogtam a kezembe és rajzolni kezdtem, ami biztató a jövőre nézve. Persze hozzá kell tennem: én festeni csak energiáim teljében tudok, még akkor is, ha esetleg az adott helyzetben azoknak csak töredéknyi részét kell mozgósítanom. Tele vagyok ugyan aggályokkal, mégis szerencsésnek érzem magam. Azt festhetem, amit jónak látok. Nem fogott és nem fog rajtam semmiféle rontás: sem a legázolás, sem az elkényeztetés – mindkettő veszélyes. Nem térített el az utamtól sem a szegénység, sem a gazdagság. Nem kellett kiszolgálnom sem a közízlést, sem az éppen aktuális napi „fentebb divatokat". Hálás vagyok a sorsomnak: az lehettem, aki vagyok.

Szerkeszti: Szarka Ágota

kronika@magyarnemzet.hu

Névnap

Köszöntjük a ma névnapjukat ünneplő **PÁL** nevű olvasóinkat!

A **Pál** a latin Paulus név rövidülése. Jelentése: kicsi, kis termetű férfi. Becézése: Paja, Palcsa.

Ezen a napon történt:

VIII. HENRIK angol király, dacolva Rómával, titokban feleségül vette Boleyn Annát, aki a második felesége lett (1533); – Aláírták a német–szovjet semlegességi és meg nem támadási szerződést. (1929); – Az amerikai Voyager–2 űrhajó 81 ezer kilométerre közelítette meg az Uránusz bolygót, és felvételeket készített róla. (1986).

Ezen a napon született:

ROBERT BURNS SKÓT KÖLTŐ. Szatíráit az antiklerikalizmus és a politikai radikalizmus jellemzi. (1759); – Gyulai Pál író, költő, irodalomtörténész, a magyar irodalom egyik legjelentősebb kritikusa, akadémikus. (1826); – Vlagyimir Viszockij orosz költő, színész, dalszerző. (1938); – Bereményi Géza József Attila-díjas író, dalszövegíró, Balázs Béla-díjas filmrendező (1946).

Ezen a napon halt meg

IFJ. LUCAS CRANACH német festő, grafikus. (1586); – Decsy Sámuel író, szerkesztő, orvos. (1816); – Al Capone olasz származású, amerikai gengsztervezér, az alvilág koronázatlan királya. (1947); – Gács Rezső (Rodolfó) bűvész, kiváló művész (1987).

A Kárpát-medence időjárása

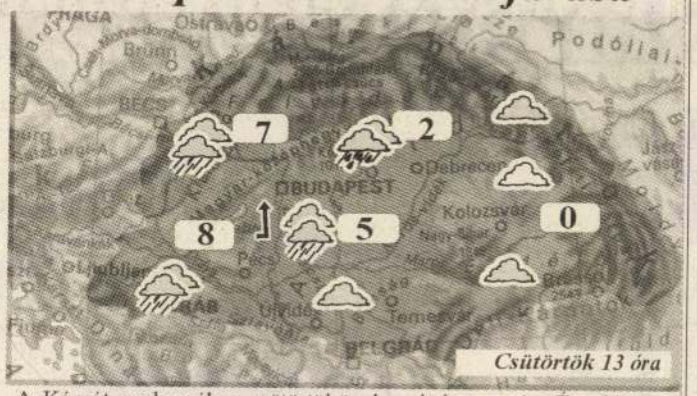

A Kárpát-medencében csütörtökön borult lesz az ég. Északkeleten eleinte havazás, ónos eső, később mindenütt eső várható. Jelentős mennyiségű csapadékra számíthatunk. A déli szél megélénkül, időnként megerősödik. Hajnalban -1, +3 fok várható. A hőmérséklet csúcsértéke 2, 7 fok között alakul. Késő estére 1, 5 fokig hűl le a levegő.

Pénteken folytatódik a melegedés, eleinte az erősen felhős égből még sokfelé várható eső, később nyugaton már felszakadozhat a felhőzet.

Hóadatok

Szlovákia,	Csorba-tó:	22 cm	*Ausztria,*	Mariazell:	30 cm
	Lomnici-cs.:	102 cm		Rax:	30 cm
	Chopok:	52 cm		Sonnblick:	325 cm
Lengyelo.	Zakopane:	15 cm		Sölden:	50-220 cm
	Kasprowy-cs.:	44 cm		St. Corona:	15-25 cm
	Sniezka:	47 cm		Semmering:	10-30 cm

Fronthatás: meleg

Légnyomás: süllyed

Légszennyezettség (Bp.):

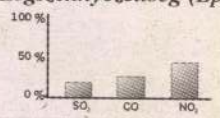

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min.: -25.0°C, Miskolc (1942)

Max.: 13,6°C, Pécs (1936)

Készítette: ICI Interaktiv Meteorológia 2001. 01. 24, 13 óra. www.icicom.hu

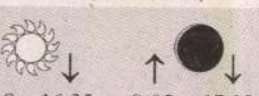

Nap-kelte január 26-án, pénteken reggel is a Magyar ATV-n 5.50 és 9 óra között stúdióbeszélgetésekkel, szolgáltatásokkal, hazai és külföldi jelentésekkel. Tervezett témáink: – A vagyonnyilatkozatot tartalmazó borítéktól a chilei cseresznyéig... A Kereszttűzben a FKGP elnökének magyar hangja, Béres Béla kabinetfőnök. – Vállalja-e Lányi Zsolt választásokon való indítását az FKGP újpesti szervezete? A stúdióban Balláné Korondi Marica, az FKGP IV. kerületi szervezetének elnöke. – Kinossá vált az egykori fenegyerek? A Kinn, padon Viniczai Tibor, akit az MDF vezetői közül sokan szeretnének elnökségen, sőt párton kívül látni. – A szomszédok egymás elleni feljelentéseit rögzíti vagy valódi gyilkosok nyomára juttat a Telefontanú? – Vidéken is kitört a kisgazdaháború. Mi történt Salgótarjánban? Leváltás vagy önkéntes távozás? – Sportriporter kerestetik. – Ébredjen vidáman R. Székely Julianna jegyzetével.

Krasznai irányított

Tanúvallomások a zámolyi romák perében

Mindvégig Krasznai Ibolya, a zámolyi cigányok és a helyi roma önkormányzat vezetője – aki a közelmúltban halt meg Kanadában, szívinfarktusban – irányította tanácsaival az 1999 augusztusában történt gyilkosság és garázdaság résztvevőit – állította tegnap, a Fejér Megyei Bíróságon, az ügy tárgyalásának első napján K. Krisztián elsőrendű és K. Elemér negyedrendű vádlott tanúvallomásában. Ugyanakkor a Strasbourgban tartózkodó H. Ágnest és G. Ibolyát azok között említették, akik részt vettek a csákvári fiatalember halálához vezető verekedésben.

TAR ZSUZSANNA

Az eset után *Krasznai Ibolya* behívta a jelenlévő romákat az egyik faházba, és elmagyarázta, hogy kivel mit lehet közölni és mit nem – mondta el K. Krisztián és K. Elemér. Állításuk szerint szintén az asszony ötlete volt az is, hogy még akkor este tüzeljék el a fadorongokat, amelyekkel előzőleg ütlegelték a három Zámolyba látogató csákvári fiatalembert, illetve mindent, ami bűnjel lehet a rendőrségi nyomozás során.

Az elsőrendű vádlott, K. Krisztián név szerint megnevezte azokat, akik részt vettek a gyilkosságban, annak ellenére, hogy folyamatosan látogatják, és „tartják benne a lelket". A fiatalember ügyvédje előterjesztést tett, amely szerint védence újabb bizonyítási eljárást szeretne – tudta meg lapunk *Monostory Attilától,* a Zámolyon meggyilkolt csákvári fiatalember családjának ügyvédjétől. A harmad- és ötödrendű vádlottat elkülönítetten hallgatták meg.

A negyedrendű vádlott, K. Elemér csak a jelenlegi tárgyaláson tudott megjelenni, ugyanis a nyári tárgyalások ideje alatt kórházban feküdt, mert „valakik" megkéselték. Mint mondta: megsebesítése összefüggésben van a Zámolyon történt gyilkossággal. Kijelentette: már a gyilkosság előtt is ismerte az egyik meglincselt fiatalembert, mégpedig egy diszkóból. Újra felmerült H. Ágnes és G. Ibolya, jelenleg Franciaországban tartózkodó romák neve is, akik igen aktívan részt vettek a verekedésben. – A kivándorolt csoport egyes tagjainak elítélése elkerülhetetlen – vélekedett Monostory. Az ügyvéd pénteken, a tárgyalássorozat utolsó napján valószínűleg újabb indítványt terjeszt elő az addig elhangzottak alapján, ezért várhatóan újabb összefüggési vizsgálatra kerül sor – tudtuk meg az ügyvédtől.

Ma a két túlélő szemtanút – akiknek sikerült elmenekülniük, és akiket szintén Monostory Attila képvisel az eljárás során –, illetve még húsz közvetett tanút hallgat meg a bíróság.

Bűnmegelőzés Budán

Ifjúságvédelmi, jogi, áldozatvédelmi tanácsadás ingyen

Bűnmegelőzési centrum megnyitásáról tájékoztatott Kökényesi Antal, Budapest rendőr-főkapitánya tegnap a XI. kerületi polgármesteri hivatalban. A február 5-én megnyíló iroda – ahol ingyenesen ifjúságvédelmi, jogi, áldozatvédelmi, betörésvédelmi tanácsokat kaphatnak az érdeklődők a szakemberektől – a helyi önkormányzat, a rendőrség, a polgárőrség és az Új Buda Kht. közös erőfeszítésének köszönhetően jön létre.

SZENVEDI

rű összefogásnak köszönhető a polgárőrök, a rendőrség, az ön-

lekmények – mondta el lapunknak *Kökényesi Antal.*

– Ez annak is köszönhető, hogy a fővárossal közösen egy hároméves programot készítettünk, amely meghatározta azokat a prioritásokat, amelyre kifejezetten nagyobb figyelmet kell fordítanunk.

A XX., a XVII. és a XVIII. ke-

Progressz

Gerson Pál

A legértékesebbeket dolgozzák fel

Erdélyi magyar műemlékek CD-ROM-on

Nem lehet előre a jövőt megjósolni, de a jövőnket fel lehet találni – olvasható a Gábor Dénes Alapítvány honlapján. A szervezet jövőképéről mi sem árulkodik jobban, mint hogy a Gábor Dénes Főiskola Erdélyi Konzultációs Központ keretében korszerű szakmát kínál magyar nyelven több határon túli városban is. A román oktatási minisztérium által elismert főiskolán informatikusmérnök-képzés folyik. Az oktatási intézmény célja: „a tömeges, magas színvonalú, a kor és a munkaerőpiac igényeit kielégítő informatikai képzés megvalósítása, amely eleget tesz Európa kihívásainak".

A Gábor Dénes Alapítvány miközben a jövő felé tekint, múltját sem feledi: az Erdélyi magyar műemlékek térinformatikai alapú CD-ROM-tervezete hárommillió forintos támogatást nyert a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma millenniumi pályázatán. A tervezet megvalósításához a kolozsvári székhelyű Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság mellett hazai kollégákra, a Budapesti Műszaki Egyetem munkatársaira találtak – mondta el *Selinger Sándor*, a Gábor Dénes Alapítvány elnöke.

Erdély magyar vonatkozású műemlékeinek száma több ezerre tehető. Ezek közül csak a legértékesebb, legnagyobb jelentőségű hatszáz feldolgozására volt lehetőség. A szerkesztőket az a cél vezette, hogy Erdély tizenhat megyéjének minden nagyobb településéről legalább egy-egy műemléket bemutassanak, miközben tudták, hogy a történelmi események által szervesen összekapcsolódó emlékhelyeket csakis együttesen érdemes kezelni.

A CD-ROM olyan összetett rendszer, amelynek segítségével a műemlékkutatás egyik jellegzetes nehézsége elhárul: az épített örökség ugyanis oly sok művészettörténeti, történelmi információt hordoz, amely hagyományos eszközökkel csak igen lassan, egymást követve rendszerezhető. Emlékhelyeink sokrétűségét a térinformatikai alapú technológia segítségével egyszerre ismerhetjük meg, információt kaphatunk a műemlék helyéről, funkciójáról, az építés időpontjáról, még az építőmesterről is, a műemlék-nyilvántartási szám mellett pedig a bibliográfiai utalások segítenek a további tájékozódásban. A kiválasztott műemlék „bejárása" több útvonalon is lehetséges. Ha kíváncsiak vagyunk például Hargita megye magyar vonatkozású emlékeire, a következő választás elé állít bennünket az adatbázis: érdeklődhetünk a régészeti leletek iránt, válogathatunk az építészeti emlékek, a várak, templomok, várkastélyok között, de megnézhetjük a lakóépületeket, sőt a berendezéseket, a műtárgyakat és a népi építészet emlékeit is. Ha más úton akarunk elindulni, az építészeti stílus felől is megközelíthető a műemlék. A térkép mindenben eligazít, már „messziről" jelzi az emlékhelyek sűrűségét, nagyítással pedig részletes képet ad Hargita megye épített örökségéről.

Jelenleg hat megye feldolgozásával készült el a Budapesti Műszaki Egyetem munkatársa, *Winkler Gusztáv* és *Juhász Attila*. Maros, Fehér, Szeben, Kovászna, Brassó és Hargita megye műemlékeiről hamarosan interneten is olvashatnak az érdeklődők, a következő hetekben pedig Kolozs és Beszterce megye kerül fel az adatbázisra. A CD-ROM könnyen kezelhető, térinformatikai ismereteket nem igényel – állítja biztatóan Winkler Gusztáv.

A kutató két irányban tevékenykedik: az egyik egy térinformatikai adatbázis, amelynek lényege, hogy minden információ egységes rendszerben található, emiatt aztán szabadon lehet bánni az adatokkal, hozzájuk lehet tenni, vagy éppen el lehet venni belőlük. A másik rendszer a nagyközönségnek szól, amelyiken természetesen nem lehet kívülről változtatni.

– Mivel munkánk során egységes adatbázisban gondolkodunk, már az elején elhatároztuk, hogy a magyar térképészeti rendszer szerint fogjuk felépíteni az erdélyi műemlékek adatbázisát – meséli Winkler Gusztáv. – Igen ám, de Erdélyben a román szisztémával kezdetben semmiféle kapcsolódási lehetőséget nem találtunk. Romániában ráadásul katonapolitikai megfontolásból csak az 1:50 000 méretarányú térképek még az annál kisebbek nyilvánosak, míg nálunk mindenki nagyobb méretarányban gondolkodik. Munkánk során a térképek jelentették a legnagyobb gondot. Előfordult, hogy egyes magyarlakta településekről egyáltalán nem készítettek a nyilvánosság számára térképet.

Winkler Gusztáv célja olyan egységes adatbázis kiépítése, amely további bővítésekre is lehetőséget ad. Álma pedig, hogy

Perkő-begyi Szent István-kápolna

Magyar zeneszerzők sorozata

Kétséget kizáróan a hangzó kiadványok sorában a legjelentősebb sorozatot indította útjára a magyar zenei értékek közkinccsé tételében élenjáró Hungaroton. A 21 albumból álló ciklust *Nemeskürty István*, a magyar millenniumi kormánybiztosa kezdeményezte, megtervezése, szerkesztése neves zenetörténészek, zeneszerzők munkáját dicséri. A széria célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a századforduló körül született és méltatlanul mellőzött zeneszerzőinkre és mostohán kezelt, elfelejtett zeneművekre. A többségükben szerzői lemezeken felcsendül négy teljes opera, valamint oratóriumok, szimfonikus és versenyművek és számos vokális és kamarazenei alkotás. A felvételek a Hungaroton és a Magyar Rádió hangarchívumából származnak, s a legkiválóbb magyar előadók tolmácsolásában hallhatók, de lesz egy vadonatúj dupla album, amely bemutatja *Hubay Jenő* valamennyi hegedűversenyét *Szabadi*

Poldini Ede

dósst, rendkívüli tanáregyéniséget, komponistát. Nem személye, inkább egyes művei kerültek háttérbe az elmúlt évtizedekben. Ő egyike azoknak, akiknek életművét szívén viseli, gondozza, sorozatban adja ki a Hungaroton. A nagy szimfóniák mellett ő a XX. század egyik legelragadóbb kamarazenei szerzője. Két vonóstriója került a millenniumi korongra, egyik a korai (Szerenád), a másik a késői (Erdélyi esték) stíluskorszakából. Mindkét darab jól mutatja a Lajthára oly jellemző szellemességet, finom könnyedséget, eleganciát, s hogy a komponista mennyire mestere a zenei karaktereknek, zsánerképeknek.

A sorozatba bekerültek olyan alkotók is, akiket nemsokára klasszikusaink között említhetünk, bár nemrég még velünk voltak. Sajnos mivel lemezeik ma nem kaphatók, és munkáik jelentős része még nem került CD-re, velük szemben lemezkiadásunknak adósságai vannak. Ilyen szerző és két Kodály-tanítvány *Sugár Rezső* és *Járdányi Pál*. Sugár Rezső Hunyadi címmel oratóriumot komponált a nándorfehérvári hős emlékére, *Romhányi József* kitűnő, inspiráló szövege nyomán. A tizennégy tételes, keretes oratórium klasszikus felépítésű: epikai, drámai és lírai elemek váltakozásával formálja megálmodója nagyszabású alkotássá.

Járdányi Pálnak rövidre szabatott az életpálya, ám ez a rövidség hallatlan összeszedettséget, tudatosságot, nagy formátumú művészi koncepciót rejt

Porcelánra festett legszebb verseink

Egyesztendős a parlamenti óriásváza

A külföldi vendég mindig megáll mellette. (A magyar meg sietősen továbbhalad.) Körbejárja, csodálja, s megpróbálja elolvasni madárformát képező, kanyargós sorait. Reménytelenül kísérletezik. Az Országházban éppen egy esztendeje, a millennium tiszteletére felállított hatalmas herendi váza (magassága 216 centiméter, súlya 150 kilogramm) dísze a magyar költészet. Ezer esztendő legszebb verssorait festették rá *Gerzson Pál* festőművész tervei alapján a világhírű Herendi Porcelánmanufaktúra legügyesebb mesterei a kínai ihletésű madaras minta két színváltozatával, narancssárga és zöld festékkel. A páratlan műalkotás, amely a porcelánművészet és a költészet kettősével hirdeti irodalmunk és kézművesiparunk nagyságát, mindössze fél esztendő alatt készült el. Festése két, aranyozása egy hónapig tartott.

Állt már a Parlamentben herendi óriásváza, a gyár jó hírét öregbítvén, csakhogy az nem a magyar líra gyöngyszemeiből állította össze díszítőmotívumait. A közeli napokban hetvenedik születésnapját ünneplő Gerzson Pál így emlékezik vissza a váza születésére:

– 1999 telén, egész pontosan januárban kaptam a megbízást, hogy tervezzek egy olyan vázát, amellyel a Herendi Manufaktúra megajándékozhatná a millennium alkalmából a magyar nemzetet, és hogy a vázát aztán mindenki láthassa, a Parlamentben helyeznék el. Úgy értelmeztem a feladatot, hogy ezt több szempont figyelembevételével kell megközelítenem. Egyrészt értelemszerűen a vázának a herendi hagyományokhoz kell igazodnia, vagyis az egyértelmű, bár nehezen meghatározható „herendi karaktert" kell sugároznia. Másrészt ki kell derülnie, hogy a mű ma készült, látható kell tehát legyen bizonyos „formai aktualitása", amit a herendi motívumkincs és a magam formavilágának együttese garantálhat. Meg kellett ugyanakkor a vázán jelennie a millennium gondolatának is.

Többféle tervet készítettem, melyek formailag és színvilágukban is erősen eltértek egymástól. Végül a sokféle változatból a herendiekkel közösen választottuk ki a legalkalmasabbat. Volt olyan verzió is, amelybe – mintegy betétül – képeket gondoltam beaplikálni, azaz történelmünk egy-egy jelenetét. De volt egészen „nonfiguratív változat" is. Viszont mivel a váza formája klasszicista, és ettől eltérni nem lehet, sem az előbbi, sem az utóbbi verzió nem bizonyult használhatónak. El kellett kerülnünk a stíluskeveredést. Végül egy ornamentikus változat mellett kötöttünk ki. A vázára felkerülő minták alapjait természetszerűleg a herendi motívumkincs adta, melyet mintegy befogadott a magam festői gondolatvilága. Így egy zárt formarendszer jött létre, mely kétségkívül „herendi" – a gyár ettől sosem tér el, ugyanakkor ez a megkötöttség nem zárja ki a formák variabilitását.

A komponálás a terveim szerint történt, azaz a mintákat olyan kontúrok közé foglaltuk, amelyeket én terveztem, „önkényesen". Egy-egy részt „térképszerűen" kellett megrajzolnom. Maga a millennium eszméje abban jelentkezik a vázán, hogy a versrészletek csaknem ezer év magyar költészetéből vannak összeválogatva, és így a poézis jeleníti meg nemzetünk történelmének hol baljós, hol reményteli folyamatát.

A vázát végül nem én magam festettem. Két, a porcelándíszítésben képzett és gyakorlott mesterfestő, *Lázár István* és *Szántó Imre* készítette el. Festés közben persze jelen kellett lennem, miután a formák illeszkedése, egymáshoz való kapcsolódásuk menet közben alakult ki, és csak az adott pillanatban aktualizálódhatott. A festés több részletben, 1999 tavaszától nyár végéig tartott. Végül az elkészült vázát 2000. január 24-én adtuk át a Parlamentben *Áder Jánosnak*, az Országgyűlés elnökének.

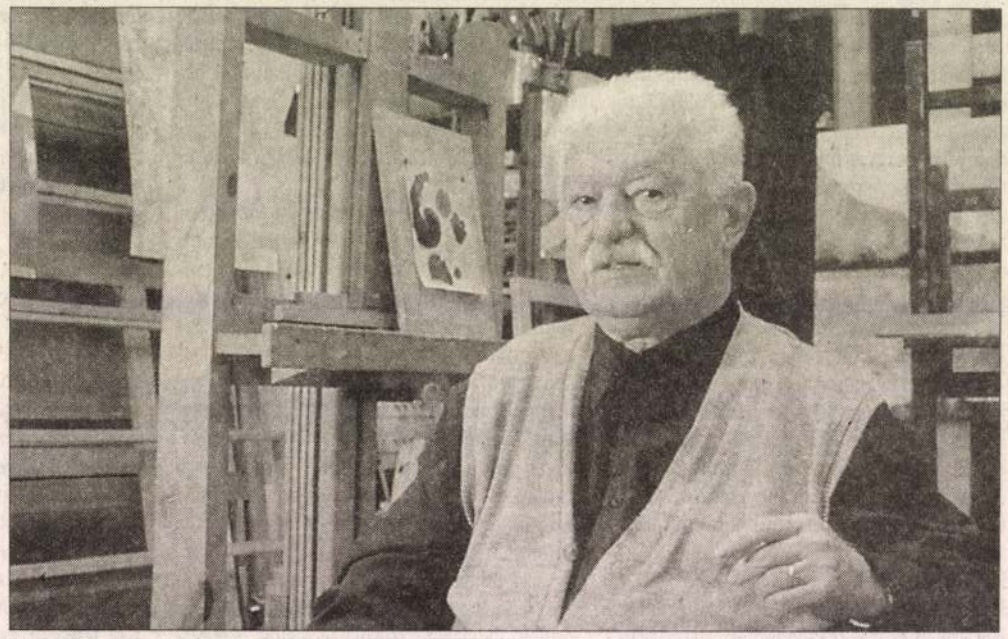

FOTÓK: NAGY ZOLTÁN

Egy esztendeje került a Parlamentbe a herendi gyár millenniumi óriásvázája

Gerzson Pál

Hegyek és sárkánygyíkok, figuratív és absztrakt

Gerzson Pál kiállítása a Vigadó Galériában

KÁKONYI PÉTER

Gerzson Pál legújabb festményeit láthatjuk a Vigadó Galériában. A mester, aki szuverén világot teremtett, a hatvanas évek vége óta festi a maga összetéveszthetetlen – a figuratív és az absztrakt határvonalán egyensúlyozó – univerzumát. Korábban a konstruktivizmussal kacérkodott, ám egy véletlen eset kapcsán 1969-ben Szigligeten házigazda lett, s azóta – e számára anyai ágon genetikailag is meghatározó táj ajándékaképpen – sikerült önmagára találnia. Tulajdonképpen azt vette birtokába, ami kezdetektől az övé volt, csak erre addig nem sikerült rájönnie.

Egy hagyományokkal mélyen átitatott táj emlékezik e képekben, a festmények kvázi-hegyvonulataiban és domboldalaiban, vízre, kőre és szélre, különös arcokra hasonlító alakzataiban. A teret meg az időt átvilágítja az emlékezés. A motívumok is áttűnnek egymáson, s miközben az idő síkjai és a tér rejtelmes bugyrai összeszabdalják egymást, olyan rend születik a művész ecsete nyomán, amelynek bűvöletében a szemlélő visszatérhet akár az ősnövények meg a sárkánygyíkok és a tüzet okádó vulkánok korába is, miközben arcára árnyat vet a modern apokalipszis.

Kazinczy Ferenc és *Berzsenyi Dániel* hajdanvolt üdvözlete ugyanúgy ott kísért e képi univerzumban, mint a Biblia szörnyeié, a titokzatos Behemóté meg a Leviatháné vagy a távoli India spirituális üdvözlete (Upanishadok). Ám ez a festői közeg csöppet sem komor, ha komoly is. A Purgatórium című hatalmas vásznon pedig hol gusztusos, hol meg enervált aktok kísértik a szemlélőt. Mindeközben örvények és szakadékok nyílnak a talpa alatt, amelyekből infernális éjszaka zúdul a veres-zöld-arany hegyekre és dombokra.

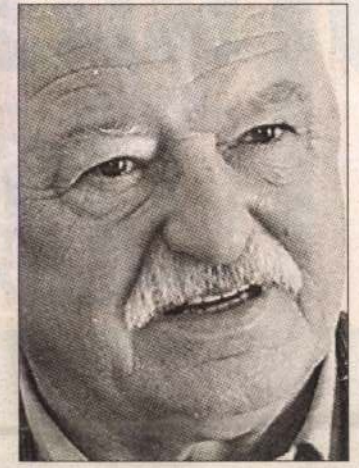

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

Gerzson Pál festészetét az említett sokféleségből születő egység jellemzi. Az, hogy egyszerre hagyományőrző és modern. Figuratív és elvont. Kifelé és befelé fürkésző. Látomásos és konkrét. És úgy viaskodik a bölcselet kérdéseivel, hogy nem szakad el az élet rusztikumától, nem légiesedik érthetetlenné és lilává, de a perc napsugaras örömeit, borait és álmait, találkozásait és rebbenéseit is derűvel éli meg. Ha a képeknek van esetleg tragikus sugallatuk, azok sem a művészből áradnak, hanem abból a világból, amelyből motívumai vétetnek.

Harmincöt kisebb-nagyobb vásznat láthatunk Gerzson Pál gazdag festői terméséből, műhelyének utolsó esztendeiből. Azt, hogy e képek a festő újabb korszakát reprezentálják, talán csak azért fontos hangsúlyoznunk, mert – miközben vizuális univerzuma évtizedek óta változatlan – újabb műveire mintha egyre jobban rávetülnének az egyetemes fenyegetettség fekete árnyékai. (A kiállítás november 26-ig tekinthető meg a Vigadó Galériában.)

35
Skandináv
LOTTÓ

A kiállítás támogatói:

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Tisztelettel meghívom Önt
a Vigadó Galériába
2000. november 9-én, csütörtökön 17 órára

GERZSON PÁL festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja SZEPESI ATTILA költő

A kiállítás megtekinthető 2000. november 9-től 26-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óra között

Budapest, V. ker. Vigadó tér 2.

Meghívó

VIGADÓ GALÉRIA

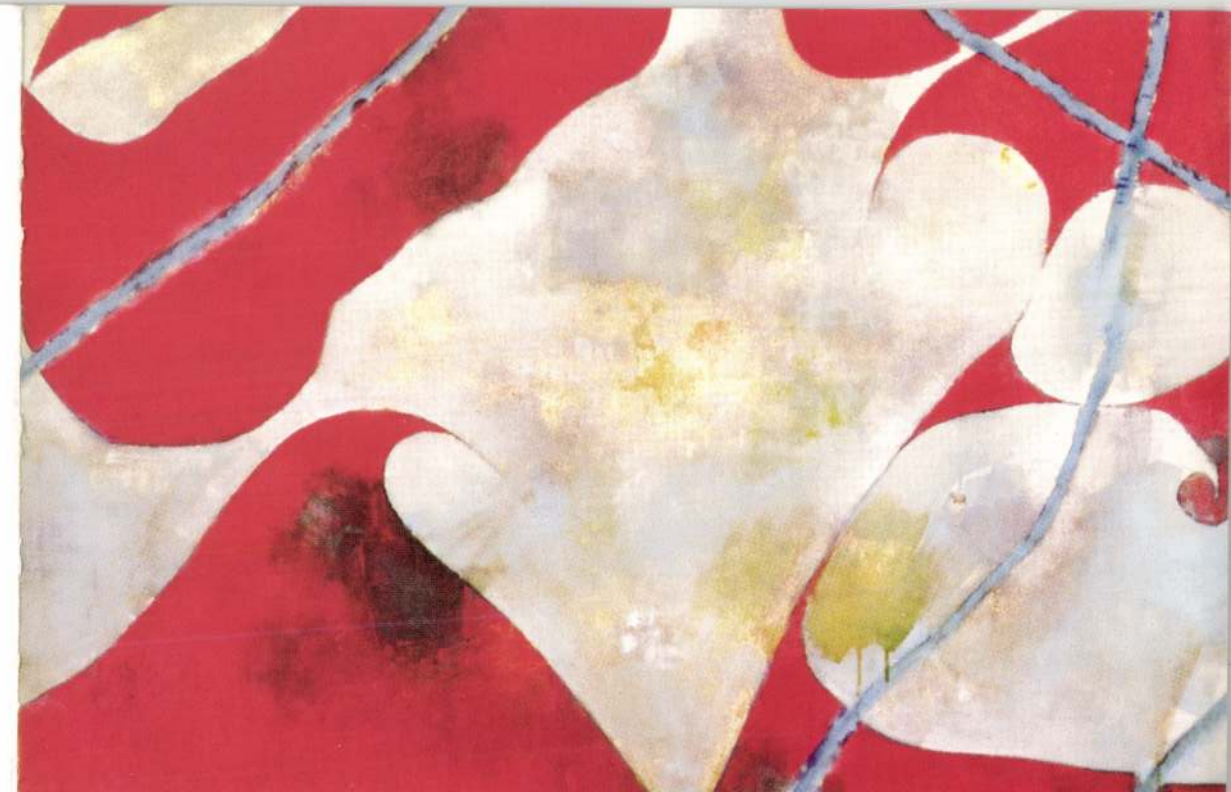

GERZSON PÁL

GERZSON PÁL

festőművész

KIÁLLÍTÁSA

Pécsi Galéria

a Városi Tanács kiállítóterme

Színház tér

1978. március 30—április 25.

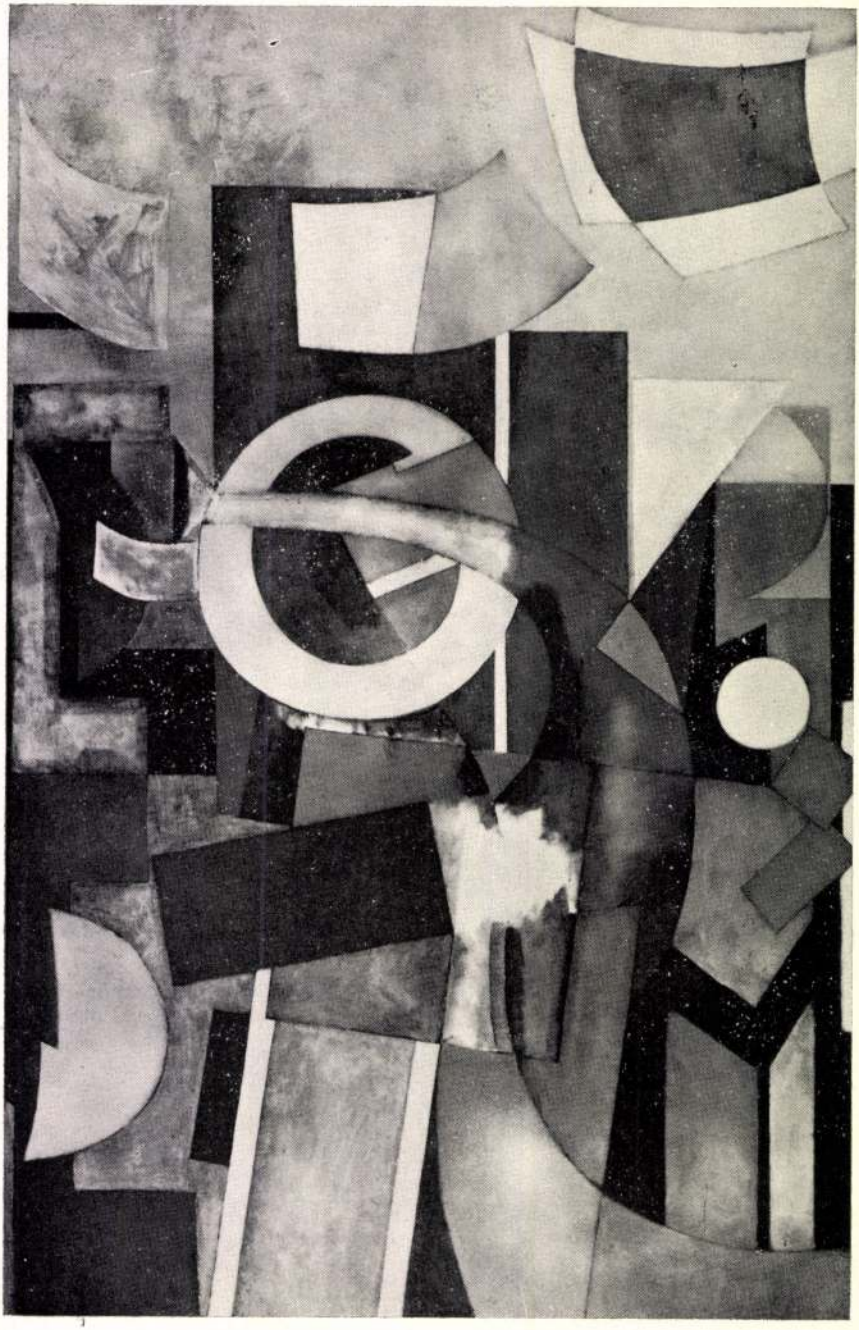

Egry II., 1973.

„. . . Ha visszatekintek a huszonöt évre, amióta Gerzson Pált ismerem, legvonzóbb tulajdonságát, művészi érlelődésének titkát abban látom, hogy eszményeit mindig a praktikusan kínálkozó lehetőségek fölé emelte, s közelítésük realitásához mégis, gondolkodó komolysággal, vagy mosolygó fölénnyel, állhatatosan ragaszkodott.

Cézanne-hoz azért volt eredendően köze, mert a széttört világ újra-teremthetésének tudatos munkájáról, a dolgok egymást föltételező, természetes konszisztenciájáról sohase mondott le . . .

. . . Még termékenyítőbb – s ez az itt látható művek egyik legnagyobb meglepetése – az Egryvel való szellemi találkozás. Nem a nagy elől motívumaihoz kötődik Gerzson, inkább a világához; a karakteresen egyedi helyett azt ragadva ki belőle, ami egyetemes: az elmozduló horizontot, a fénnyel, színnel, párával átforrósult atmoszférát. Így lehetséges, hogy a *Vitorla* című képen utánzók meddő iparkodása után, a diadalmasan felszökő zöld karéj alatt végre önnön matériájának újra felfedezett értékével jelenik meg a víz, – továbbá hogy a jól ismert Egry önarckép, az *Önarckép napsütésben*, homlokra húzott karmozdulata mindössze szimbolikus idézetté módosul a festőről készült, egész mivoltában szuverén hommage-ban, melyhez fogható merész és meggyőző inkarnációt színnel, vonallal még senki se próbált a modellhez méltón véghez vinni . . ."

(Fodor András megnyitó beszédéből, Műcsarnok, 1976.)

ÉLETRAJZI ADATOK

1931	január 25-én született Hirden (Baranya megye);
1949—53	tanulmányok a Képzőművészeti Főiskolán, tanárai: Kmetty János, Domanovszky Endre, Hincz Gyula;
1954	először szerepel tárlaton;
1960	az Iparművészeti Főiskola tanára;
1961	ösztöndíj – egy hónap: Moszkva, Leningrád;
1962—66	tanulmányút Olaszországban, Lengyelországban, Franciaországban;
1963	hat festő kiállítása az Ernst Múzeumban;
1964	ösztöndíj – egy hónap: Bécs;
1967	egyéni gyűjteményes kiállítás az Ernst Múzeumban;
1968	ösztöndíj – egy hónap Párizsban;
1969—75	tanulmányutak: Indiában, Svájcban, Jugoszláviában, Bulgáriában;
1974	a Képzőművészeti Főiskola tanára;
1975—77	tanulmányutak Helsinkiben, Drezdában;
1976	egyéni gyűjteményes kiállítás a Műcsarnokban;
1974	óta rendszeresen dolgozik Szigligeten.

EGYÉNI ÉS CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

1962—63	Hat festő: Ernst Múzeum, Veszprém, Keszthely;
1965	rajzok, akvarellek: Szombathely, Művelődési Ház;
1967	gyűjteményes kiállítás: Ernst Múzeum; Pécs, Technika Háza;
1968	akvarellek: Budapest, VI. ker. Népfront;
1970	újabb művek: Debrecen, Egyetemi Galéria;
1972	csoportos kiállítás: Sopron;
1976	gyűjteményes kiállítás: Műcsarnok;
1977	balkáni képek: Kőszeg, Celldömölk;
1978	új művek: Pécs, Színház téri kiállítóterem.

1958-tól rendszeresen részt vett az országos kiállításokon.

Külföldön: Párizsi ifjúsági biennálé 1962., közel-keleti államok, India, SZU, Lengyelország, Dánia, Belgium, NDK, NSZK, Franciaország, Szófiai biennálé 1974 és 1976, Jugoszlávia.

DÍJAK

1964	Fiatalok Stúdiója kiállítás;
1968 és 70	Egri akvarell biennálé;
1972	Debreceni nyári tárlat;
1972 és 74	Miskolci téli tárlat;
1977	Honvédségi pályázat;
1969	Munkácsy-díj III.
1970	MÜDOSZ díja
1972	Munkácsy-díj I.

FALKÉP-MEGBÍZATÁSOK

1960	Budapest, Lumumba u. óvoda,	falfestmény,	12 m^2
1962	Pécs, uránvárosi óvoda,	két pannó,	8 m^2
1967	Pécs városi Tanács,	intarzia,	10 m^2
1969	Győr megyei Tanács,	intarzia,	20 m^2
1970	Budapest, Műegyetem,	intarzia,	20 m^2
1975	Helsinki, magyar nagykövetség,	intarzia,	20 m^2

FONTOSABB IRODALOM

Láncz Sándor:	G. P.-ról (Művészet, 1966. 8.)
Lakatos Kálmán:	G. P. kiállítása (katalógus-előszó, 1967.)
Losonci Miklós:	G. P. pécsi kiállítása (Művészet, 1968. 4.)
Kovács Gyula:	Beszélgetés G. P. festőművésszel (Művészet, 1969. 5.)
Losonci Miklós:	G. P. festészetének törekvései (Életünk 1972. 1.)
Losonci Miklós:	G. P. (Mai magyar művészet sorozat kötete, 1976.)
Aradi Nóra:	G. P. kiállítása (katalógus-bevezető, 1976.)
Láncz Sándor:	G. P. műcsarnokbeli kiállítása (Jelenkor 1976. 7–8.)
Fodor András:	G. P.-ról szólva (Új Írás 1976. 9.)

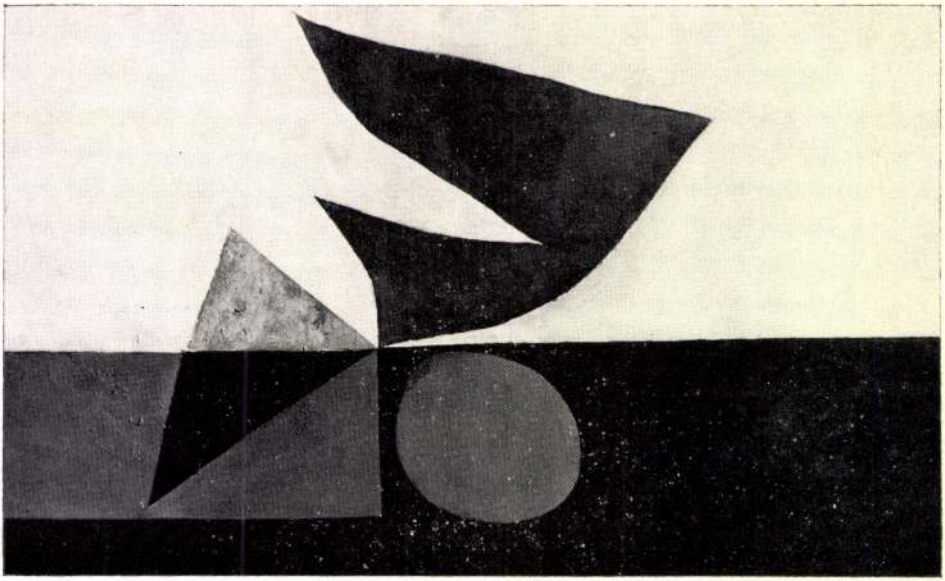

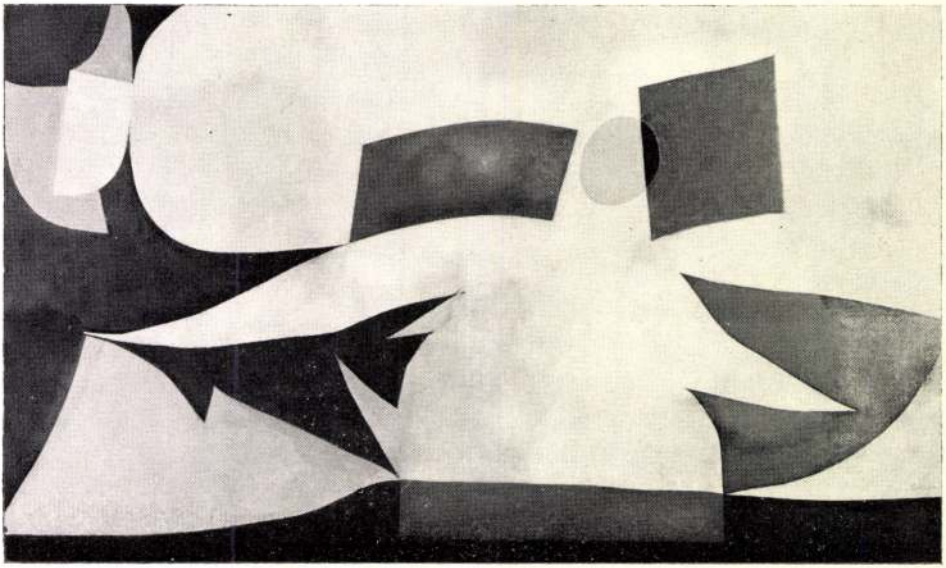

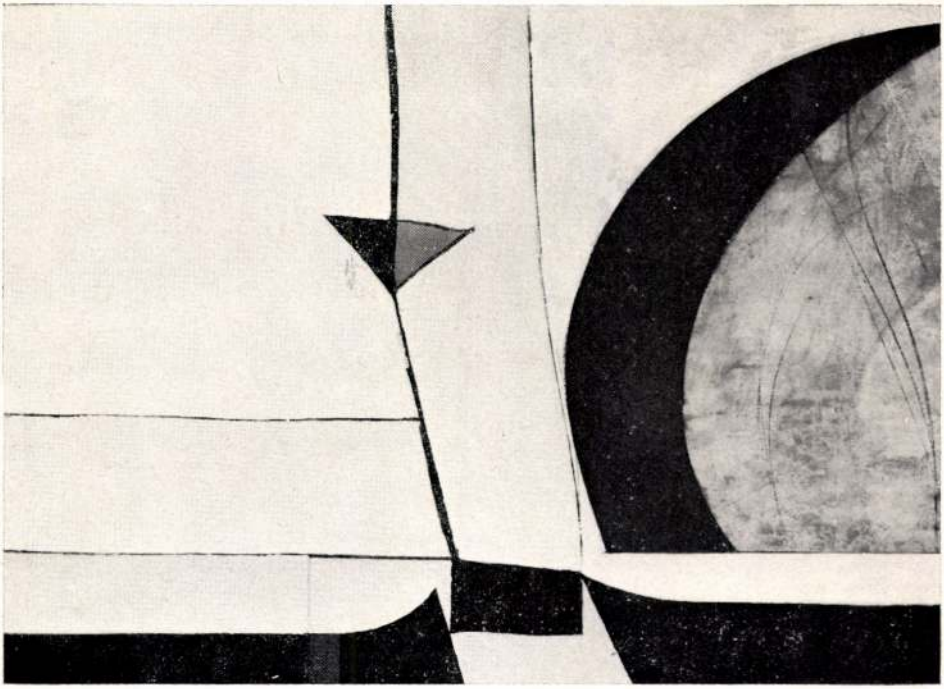

Vitorla, 1975

Magányos fa, 1974

Napkelte, 1974

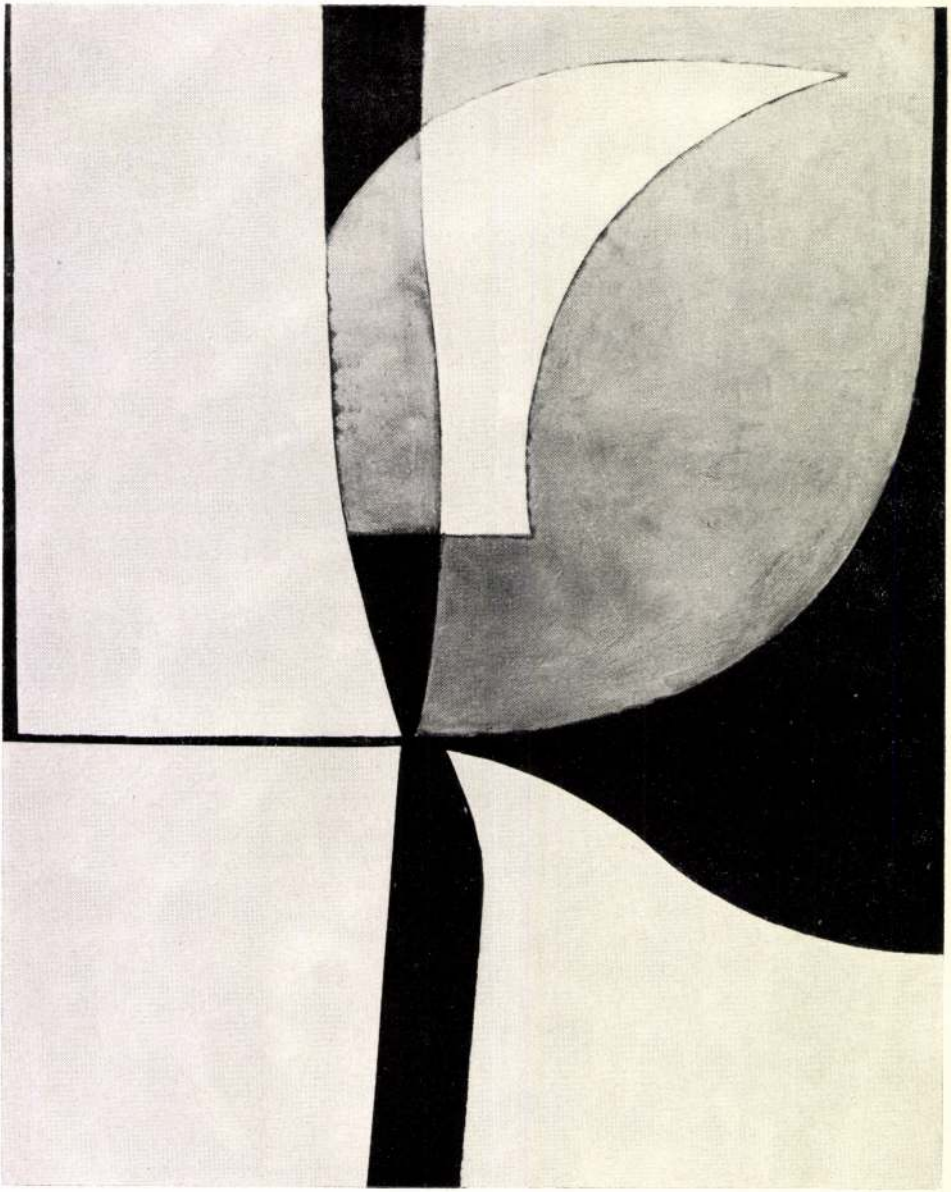

Csomópont II., 1976

Fények és árnyékok, 1976

Szigliget II., 1976

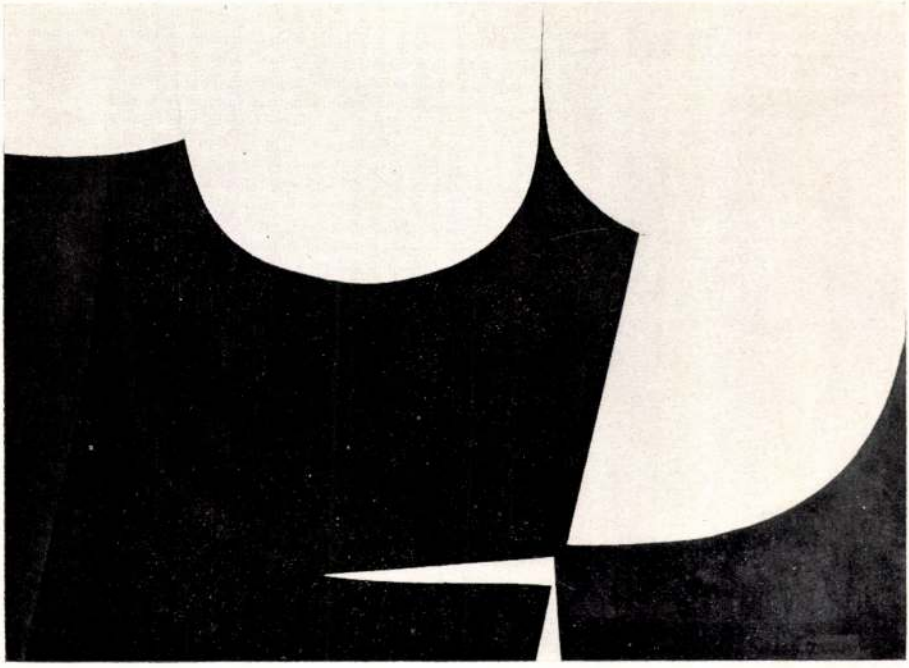

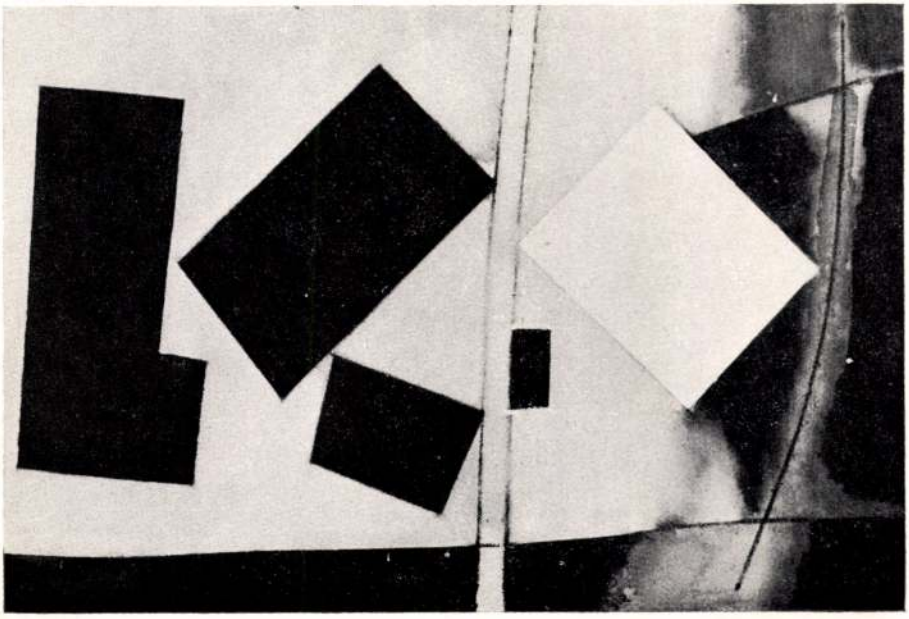

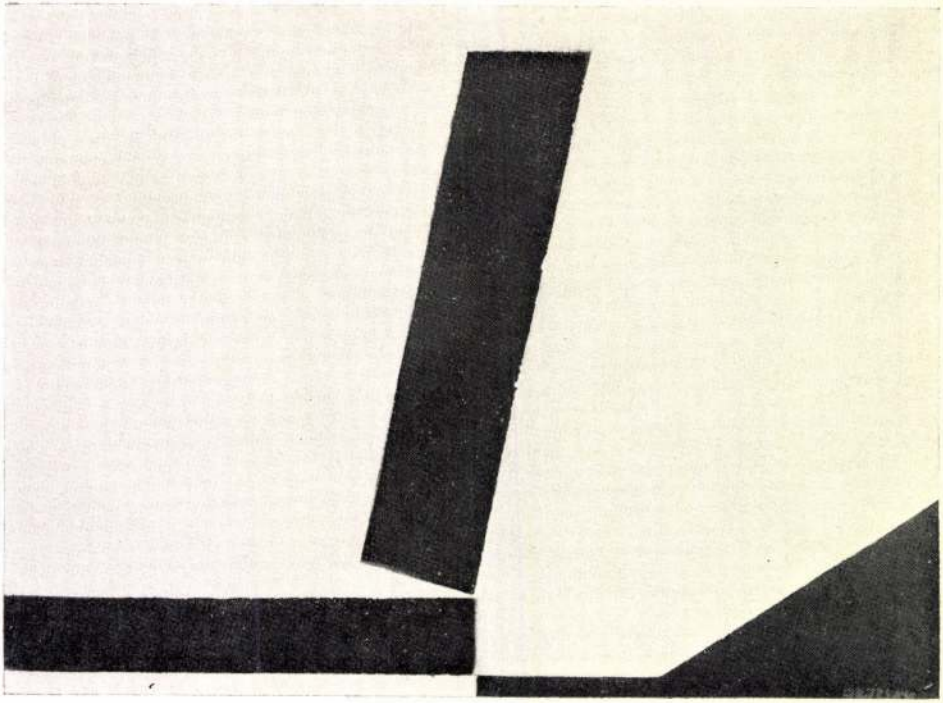

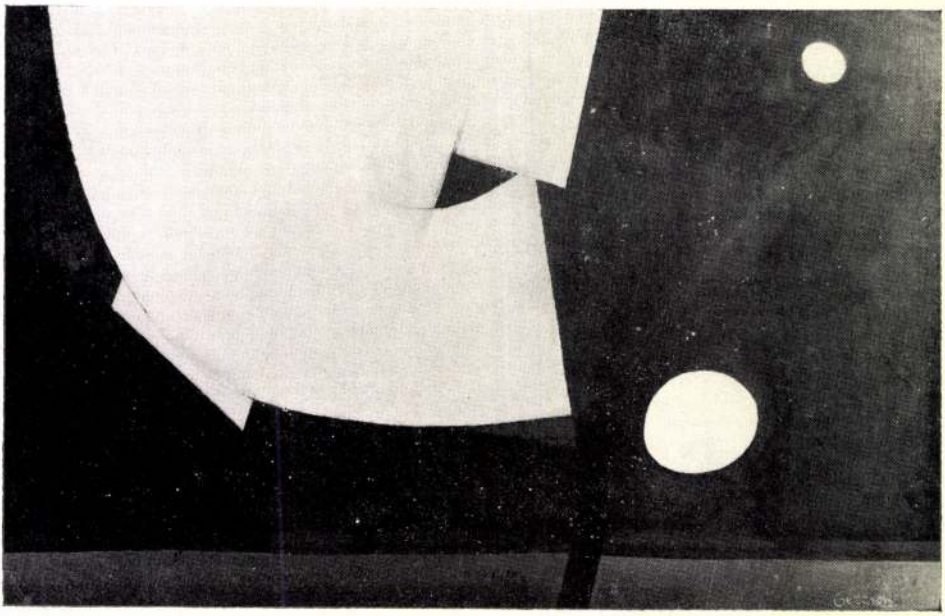

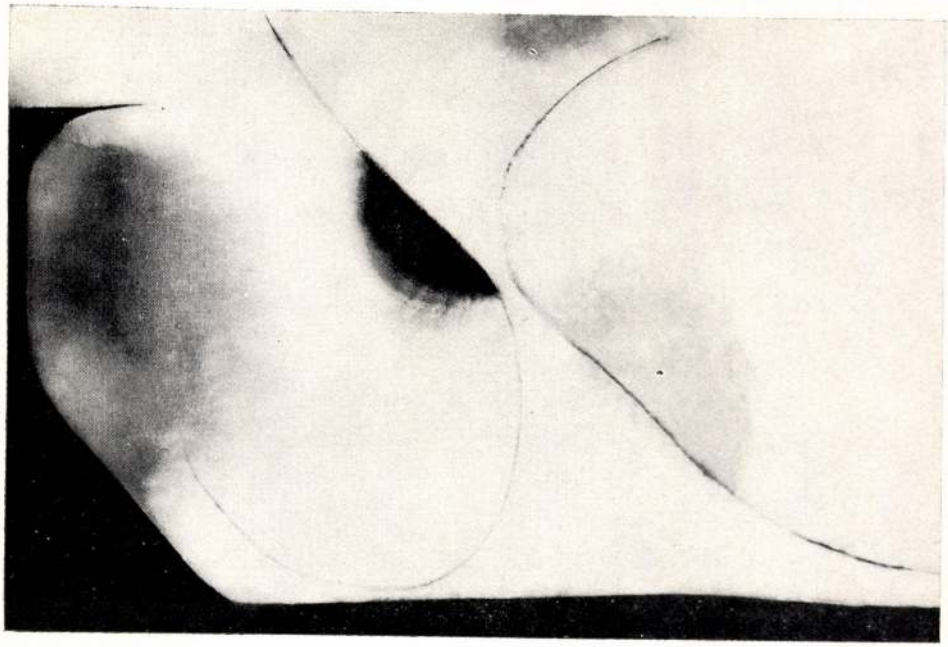

Öböl, 1977

Szerkezet, 1977
Éjszaka, 1977

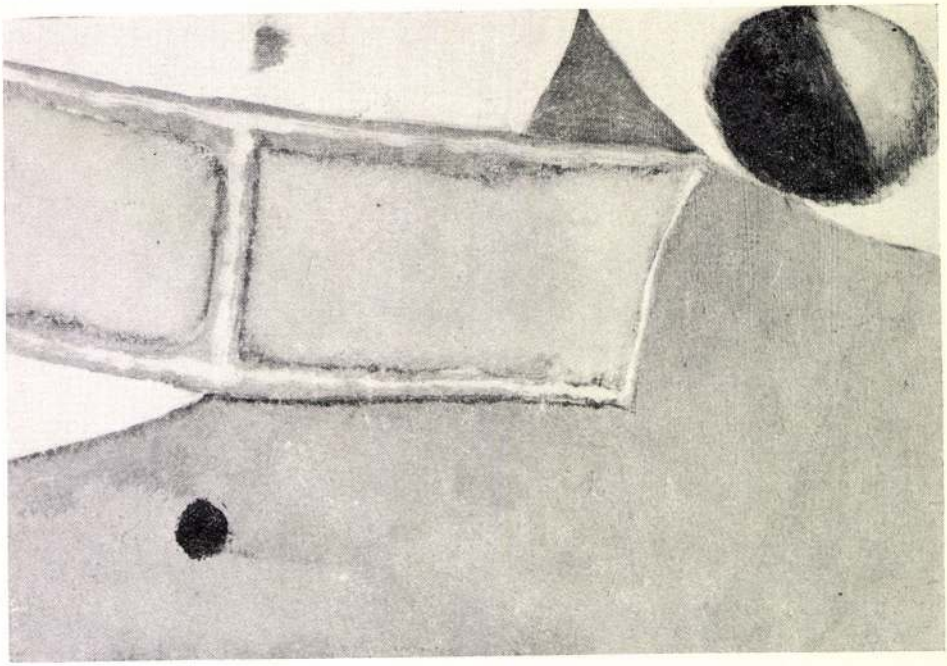

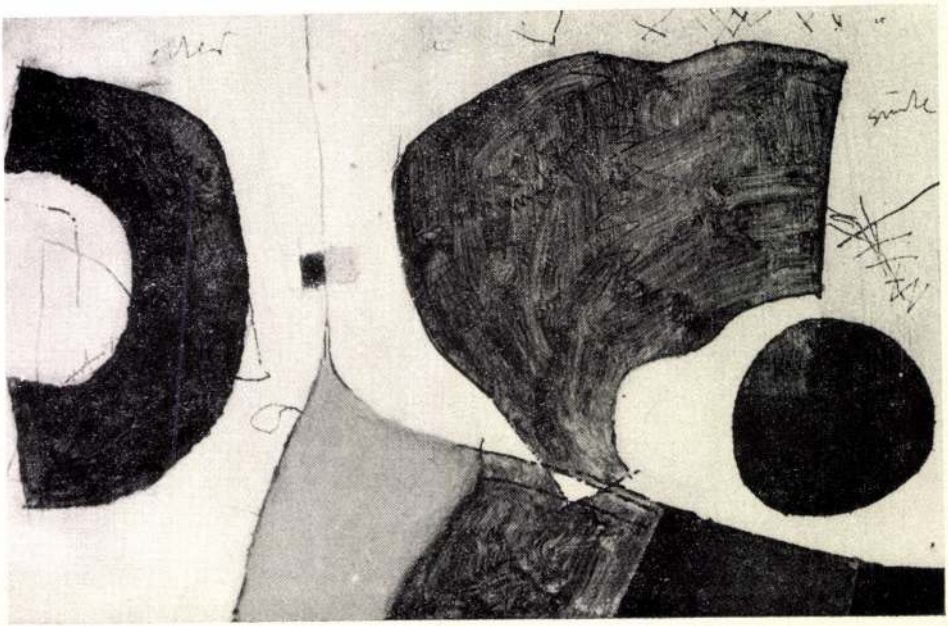

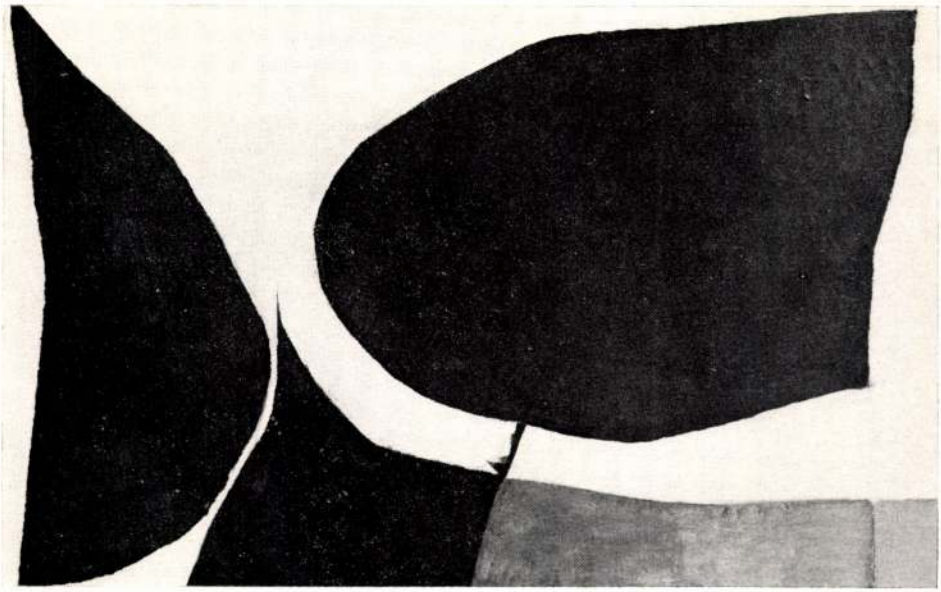

Formák ellenfényben, 1978

A Szigligeti napló sorozatból, 1976

A Szigligeti napló sorozatból, 1977

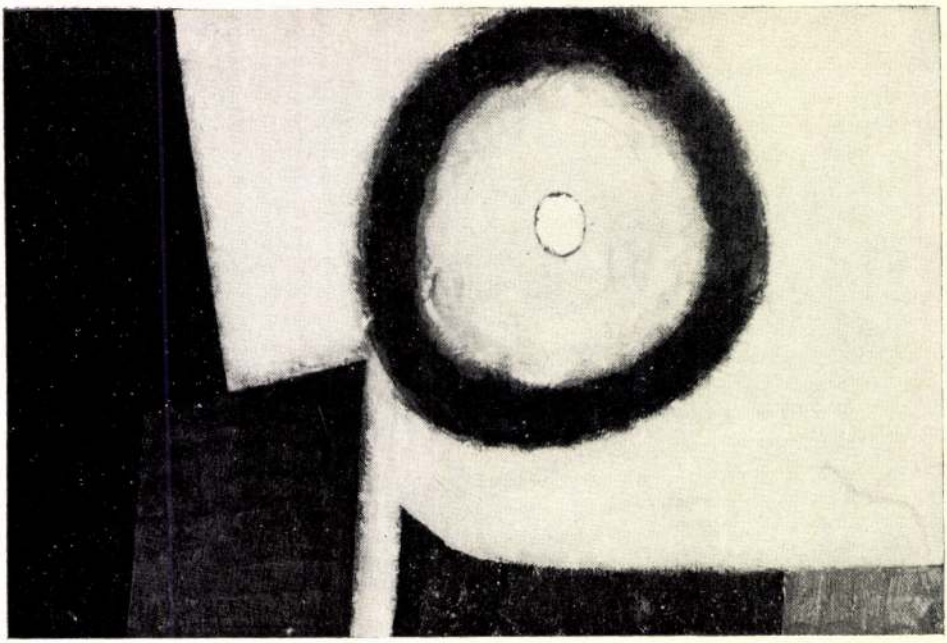

Variáció III., 1978

Variáció VI., 1978
Variáció I., 1978

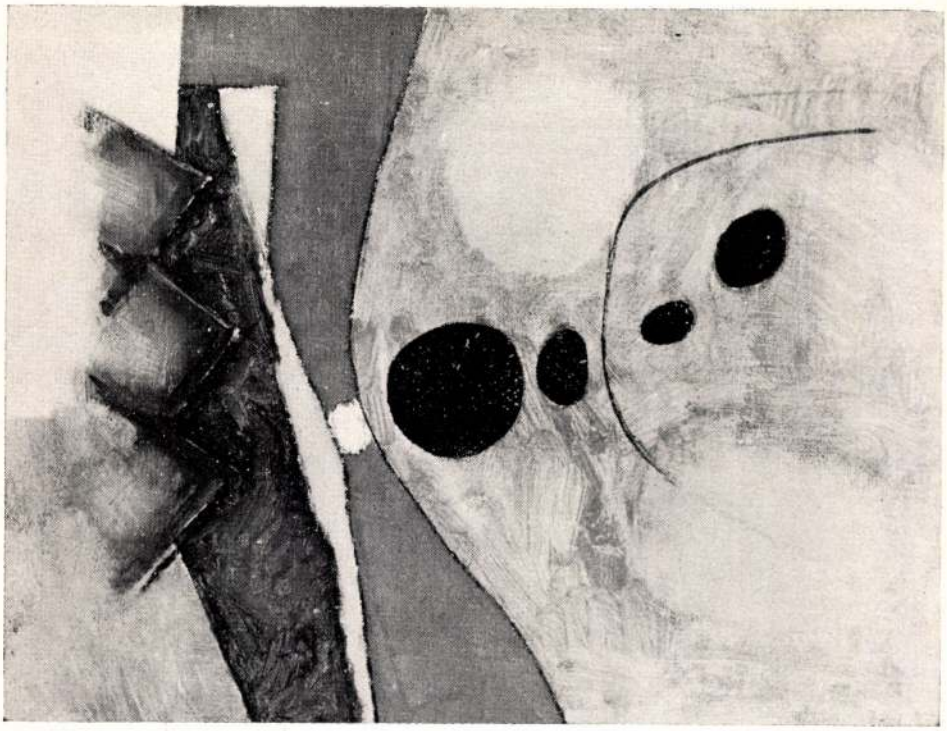

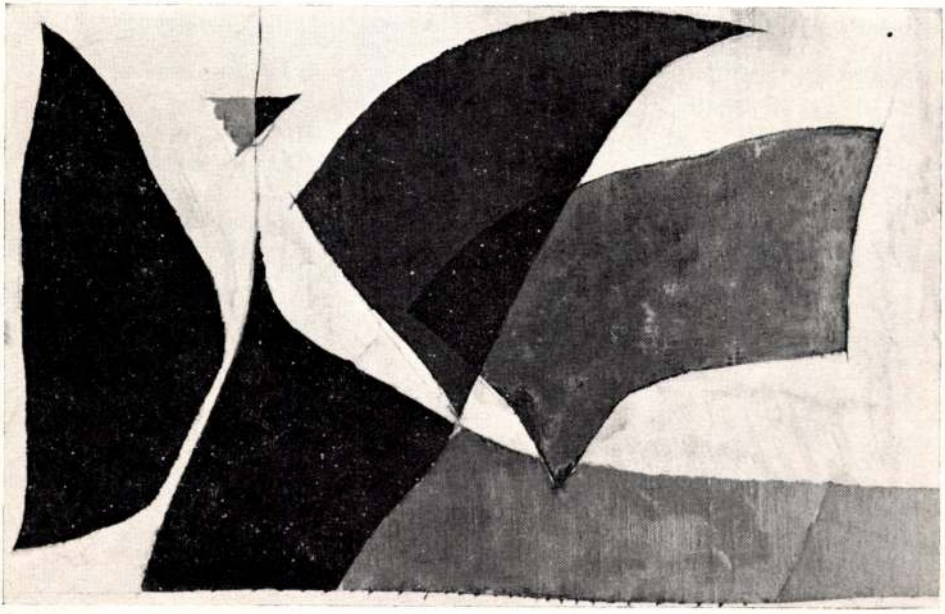

KIÁLLÍTOTT MŰVEK

EGRY II.	1973	olaj	200×130	cm
MAGÁNYOS FA	1974	olaj	60×100	cm
IDOMOK	1974	olaj	70×110	cm
TÁJRÉSZLET	1974	olaj	50× 70	cm
LEJTŐ I.	1975	olaj	89×146	cm
NAP	1975	olaj	90×150	cm
NAGY HULLÁM	1975	olaj	90×150	cm
NAPKELTE	1975	olaj	114×195	cm
			a Kult. Min. tulajdona	
VITORLA	1975	olaj	90×130	cm
HAJÓN	1975	olaj	81×130	cm
CSOMÓPONT I.	1975	olaj	120×100	cm
NAPSÜTÉS	1975	olaj	130×195	cm
VÍZ, LEVEGŐ, FÉNY	1976	olaj	70×100	cm
NAPPAL SZEMBEN	1976	olaj	89×146	cm
CSOMÓPONT II.	1976	olaj	110× 90	cm
FÉNYEK ÉS ÁRNYÉKOK	1976	olaj	80×110	cm
SZIGLIGET I.	1976	olaj	60× 80	cm
SZIGLIGET II.	1976	olaj	60× 90	cm
SZIGLIGET III.	1976	olaj	60× 90	cm
BALATON I.	1976	olaj	60×100	cm
BALATON II.	1976	olaj	60×100	cm
BALATON III.	1976	olaj	60×100	cm
BALATON IV.	1976	olaj	60× 90	cm
BALATON V.	1976	olaj	60× 90	cm
HAJNAL I.	1976	olaj	30× 50	cm
HAJNAL II.	1976	olaj	50× 60	cm
FÉNYEK A VÍZEN	1977	olaj	42× 60	cm
NYÁRI FÉNYEK	1977	olaj	40× 60	cm
ÉJSZAKA	1977	olaj	70×110	cm
SZERKEZET	1977	olaj	45× 60	cm
ÖBÖL	1977	olaj	60× 90	cm
FORMÁK ELLENFÉNYBEN	1978	olaj	50× 80	cm
LEJTŐ II.	1978	olaj	80×120	cm
LEJTŐ III.	1978	olaj	80×120	cm
SZIGLIGETI NAPLÓ I–XXXV.	1976–77			magántulajdon
VARIÁCIÓK I–VIII.	1978			magántulajdon

A katalógust Pinczehelyi Sándor tervezte

Fotó: Schwanner Endre

F. k.: Pinczehelyi Sándor

78-1440 Pécsi Szikra Nyomda

MŰVÉSZEK – MŰTÁRGYAK

KNAY János: Túlvilági kapcsolat
BRAHÁM Rafael: Ulises
RVA Gabriella: Töredékek
AKÓ Ilona: Holdasszony
ARABÁS Márton: Törékeny egyensúly
ENES József: Merülés
ORZA Teréz: Kibontakozás
ZEBE János: Üvegtorzó
SEPREGI Sándor: Pannónia XI. sz.
SIKAI Márta: Lebegés
SIKSZENTMIHÁLYI Róbert: Kisragadozó
EIM Pál: Kapuban
ENES Attila: Extázis
RDÉLYI Eta: Mozgás-Meditáció
ZÜST Zoltán. Torzó-II
ÁBIÁN Gyöngyvér: Gyász
ERDINÁND Judit: Pernye
ERENCZ István és Marcell: Színházterv
EHÉR László: Emlékmű előtt
ÓTH Ernő: Pieta
AÁL Endre: Végtelen-21
ARABUCZY Ágnes: Ébredés
ERZSON Pál: Magyar táj
AÁSZ István: Prae-Post-XII
ALBAUER Ede: Explorátió
ARMATI Zsófia: Mozgás-Triptichon
ORVÁTH Zoltán: Új Nemzeti Színház
ÚBER András: Diadalszekér
ÓZSA Bálint: Arany spirál
OVÁCS Tamás Vilmos: Mozgásban
ÁDÁR János Miklós: Család
ISS Tibor: Indiai orrszarvú
OVÁCS Attila: Átváltozás
OVÁCS Péter Balázs: Titok
OVÁCS István: Áldozatra várva
OVÁCS Orsolya: Tenger világa
ALUK György: Tao-Te-King
ENCSÉS Ida: Kitüntetés
ÉPŐ Zoltán: Szél-III.

LIGETI Erika: Alkalmi vers
LUGOSSY Mária: Rabszolgák
MAGÉN István. Médium
MAGYAR Gábor: Ezoterikus jelek
MAROSI Ilona: Filozófiai antropológia
MÉSZÁROS Gabriella: Repülő kések
MIHÁLY Gábor: Kézfogás
MÓDER Rezső: Észkerekek XXII. sz.
MÜLLER Ferenc: Szent Kő
M. TÓTH Margit: Béka perspektíva
MELCHER Mihály: Maszk
MUZSNAY Ákos: Tanulmány-VIII.
NAGY Alexandra: Chrysalis
NAGY Gábor: Profán situation
NÁDLER Tibor: Háló mögött
NÉMETH Géza: Torzó
OLAJOS György: Kutyafejű tatár:
OROSZ Péter: Minimális program III.
PAPP Oszkár: Fej-Lényeg
PÁL Csaba: Belső hasonlóság
PÁZMÁNDI Antal: Pesszimizmus
PENKALA Éva: Anno 1989
POLGÁR Csaba: Áttörés
PROBSTNER János: Természet újra
REMÉNYI Katalin: Örvényben
SCHERER József: Pannónia 1995
SERÉNYI H. Zsigmond: Elkülönített tér
SIMON Károly: Designer
SOMOGYI György: Insula SZm
STÖSSEL Nánda: Mitológia
SZILY Géza: Angyalka
SZURCSIK József: Megértőek
SZŰCS Zsuzsanna: Bűvölés
TÓTHLACA: Metamorfózis-II.
TURÁNYI Gábor: Új Nemzeti Színház
VARGA Géza Ferenc: Álom
VARGA Tamás: Kis Morpheus
VESZPRÉMI Imre: Királynő
ef **ZÁMBÓ** István: Disznóölő angyal

MEGHÍVÓ

Az ART-MA Művészeti Alapítvány tisztelettel meghívja Önt
1998 június 4-én, csütörtökön 10.00 órára

a *CARACASBAN* megrendezésre kerülő

„VIth CONTEMPORARY ART EXHIBITION AND ART CONFERENCE"

budapesti kamarakiállítására és konferenciájára,
valamint az azt követő,
este 6 órakor kezdődő fogadására

ART-MA Art Foundation has the honour to invite You for
10.00 a.m. Thursday, June 4th, 1998

to participate at the Budapest chamber-exhibition
and conference of the

„VIth CONTEMPORARY ART EXHIBITION AND ART CONFERENCE"

to be held in CARACAS and also for the
coctail-party to begin at 6 p.m.

Place of the event: MŰTEREMHÁZ
Adress: 1023 Budapest, Daru u. 2/c.
Tel./Fax: (36-1) 33-05-36
(Megközelíthető a 6-os és 86-os autóbusszal Kolossy tér–Újlaki templom–Felhévízi út, 2. keresztutca, balra 2. ház)

PROGRAM

BARCSI Gyula Külügyminisztérium	ÜNNEPI MEGNYITÓ	**10.00**
Dr. **GERGELY** Marianna:	„Budapest Art Expo 1991-1998" Magyar Nemzeti Galéria művészettörténész-múzeológus	**10.30**
Dr. **HANN** Ferenc:	„A magyar festészet európai kapcsolatai" Ferenczy Múzeum, Tanárképző Főiskola, Szeged Művészettörténeti Tanszék, művészettörténész	**10.40**
Dr. **KESERŰ** Katalin:	„Lélek-Halál-Túlvilág a középeurópai régió kortárs művészetében" ELTE Művészettörténeti Tanszék, művészettörténész	
KOVÁCS Attila:	„Az átalakítás elve a transzformációk elmélete" Magyar Képzőművészeti Főiskola festőművész	**10.50**
LÉPŐ Zoltán:	„A világkultúra fejlődésének irányai" szobrászművész	**11.00**
Dr. **MAROSI** Ilona:	„Művészeti érték összetevői és az értékrealizálás folyamata" ART-MA Művészeti Alapítvány festőművész	**11.10**
Dr. **MÜLLER** Ferenc:	„Tárgyi mikrókörnyezet tervezésének új lehetőségei" Magyar Iparművészeti Főiskola építész	**11.20**
Dr. **PATAKI** Gábor:	„A magyar festészet rétegei" Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Intézet művészettörténész	**11.30**
PENKALA Éva:	„Textiliparművészeti tradíciók és új oktatási módszerek" Textilkézműves Akadémia textil iparművész	**11.40**
SCHERER József:	„Natura Artis Magistra" Magyar Iparművészeti Főiskola Alapozó Intézet iparművész	**11.50**
SÁROSDY Judit:	„Magyar-Latin-Amerikai művészeti kapcsolatok" művészettörténész	**12.00**
TUROK Margit:	„Doktori disszertáció: Egyetemesség kérdése a kiállításon szereplő művekben. Gondolatok a Kortárs Magyar Festészet ikonográfiájához. Szépművészeti Múzeum, művészettörténész-esztéta	**12.10**
D. UDVARY Ildikó:	„Hiányérzetek a kultúrában" (A művészet újraértelmezésének lehetőségei) Műcsarnok, művészettörténész	**12.20**
	HOZZÁSZÓLÁSOK	**12.30**
A konferencia és kiállítás összefoglaló értékelése, záróbeszéd		**13.30**

GERZSON PÁL

A szigligeti festő

■ KASZONYI

Gerzson Pál Munkácsy-díjas érdemes művész kiállítása április 6-án, 18 órakor nyílik meg a Hyatt Galériában (Roosevelt tér 2.). A főként Szigligeten alkotó, képein az absztrakt és a figuratív ábrázolás határmezsgyéjén mozgó mester kiállítását bevezeti *Klacsman Péter* galériavezető. Verset mond *Fon Gabi*. Fellép továbbá *Geiger György* trombitaművész és a Kuntúr Tánccsoport. A kiállítás május 3-ig tart nyitva.

NAPI MAGYARORSZÁG
2000. IV. 3.

Bp. 1918. IX. 10.

azért, hogy nem irtam magának:
nyom tartott vissza ettől. Most
am tudomására hozni valamint azt,
odással gondolok magára és kérem,
itsen erről. Remélem jól van.
let megirná, noha tudom, hogy jog-

Gerson Pál

Magyar fellegvár

lemista koromban nemigen ér-ttem, miért oly nagy dolog be-ıtni az egyetemre. Pedig szüle-ık és a család barátai komoly rccal vitatták meg, ha valakinek alakije sikerrel jutott be az egye-emre. Föl nem foghattam, miért semény az, ami nekem naponta kerül.

A soproni egyetem botanikus ertje kicsi utcánk végén hirte-en emelkedve kapaszkodott ne-i az Alsó-Lövérek lankáinak, kárcsak kolozsvári édestestvére Majális utcának, a „botankert" ellős közepén pedig ott zsivaj-ott a fakabinos, ódon uszoda, oldog gyermekkorunk idején ghideg vizével és forró napo-ójával a zöldbe. Azóta eltűnt a arna kabinsor, el a trambulin is, szétrepedt medencemély töre-lezett fenekének hasadékaiban neg magról nőtt fácska eresztett yökeret, de akkor ott töltöttük ıyarainkat, s elég volt egy kö-zönés az egyetem parkjának ortásfülkéjénél, máris bent vol-unk a kertben. Bejutottunk az gyetemre. Gondoltam, ha majd ıagyobb leszek már, s nem negy ilyen könnyen, hát valami irüggyel kicsalogatom az isme-ős portást, és úgy jutok be az gyetemre.

Mert ott él már régen ez a mi gyetemünk, azóta, hogy Tria-ıon után Selmecbányáról kény-szerült Sopronba – otthonról ha-za ő is, miként nagyobbik testvé-e egykor, Kolozsvárról Szeged-e. Aztán amikor megint fordult z idő, a mi egyetemünk maradt, z Alföldre származott rokon-ak egy hajtása azonban a szü-övárosban folytatta működését, 944-től Kolozsvári Magyar Tu-ományegyetemként, 1945-től edig Bolyai Tudományegye-

Egyesítették, vagyis fölszámol-ták, anélkül azonban, hogy jogi-lag érvényesen valaha is meg-szüntették volna, hiszen ugye a mohó nemzeti-szocialista „tör-vényesség" néha bizony feledé-keny. Az akciót a román kom-munista párt bukaresti főkáderei meg tartományi, városi és egyéb párttitkárai – románok és ma-gyarok – együtt hajtották végre, többéves, kellő előkészítés után, szerepüket tévesztett romanti-kus őskövületek időszerűtlen vágya, maga a realitás. Nem „szimbolikus politika" a kolozs-vári magyar állami tudományegyetem visszaállításának, újra való megnyitásának higgadt, erőfelmérést követő és határo-zott irányú előkészítése, hanem stratégiai kérdés. A romániai magyar nemzeti közösség intéz-mény- és tudományszervezői-lemondást s teszik fel a kérdést, hogy vajon 1918 előtt a románok „követeltek-e" maguknak külön egyetemet Magyarországon, hogy vajon nem volna-e jó – ha lesz egyáltalán – a magyar egye-temet valahová „betolni" a Szé-kelyföldre (mégis...) és fölmérésekkel „igazolni" azt, hogy a magyar diákság jó része beérné a mai keretek közt „autonó-mabb" (?) magyar tagozattal

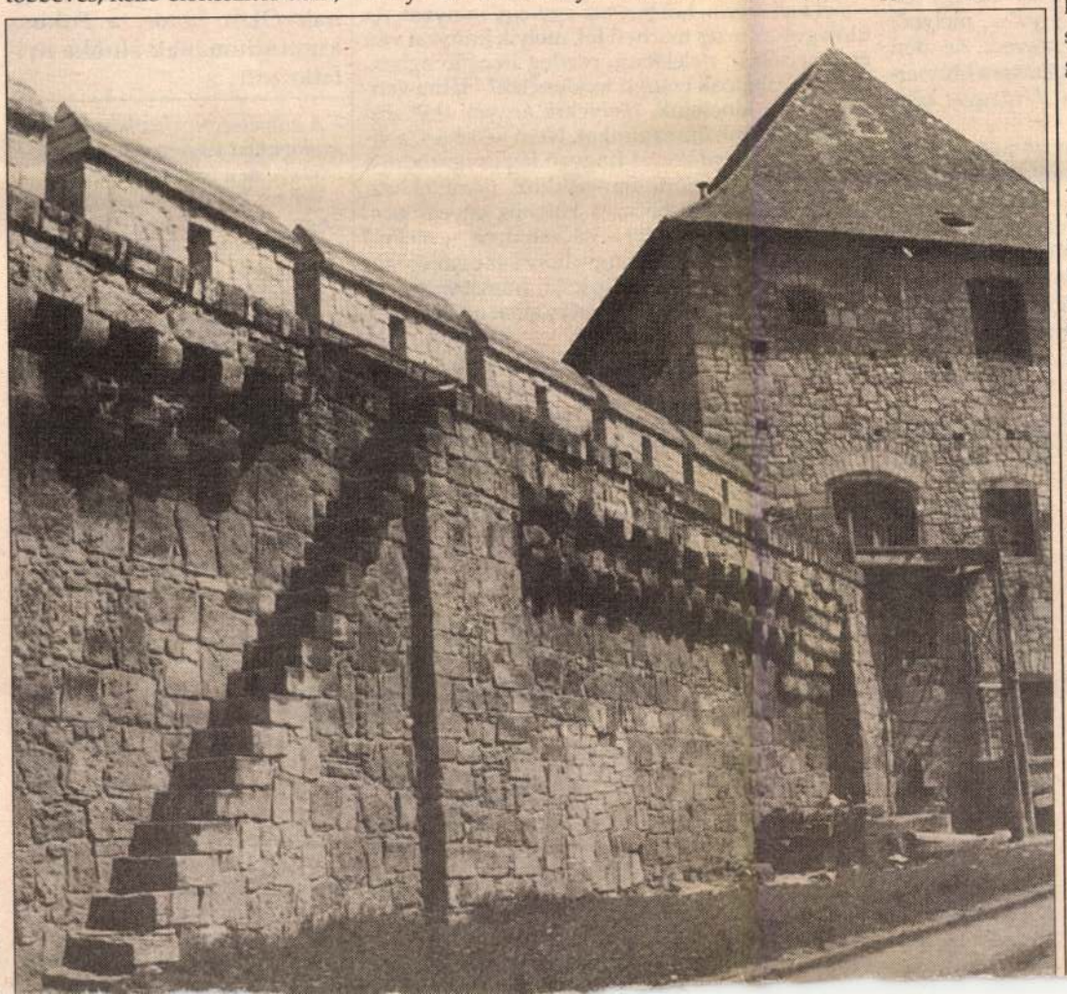

Szentmihályi Szabó Péter politikai ábécéje

Ipari társadalom

A XVIII. századi Angliában kibontakozó ipari forradalom olyan ipa-ri társadalmat hozott létre, amelynek munkamegosztása, céljai és eredményei lassanként egész Európát és Amerikát, majd gyakorla-tilag a világ országainak nagy részét arra késztették, hogy ugyan-ezen fejlődési útra lépjen. Az anyagi (és főként mennyiségi) terme-lést szorgalmazó gondolkodók a társadalom és a gazdaság proble-máit a racionális tervezés, a piac és a gépesítés segítségével akarták megoldani. Az egészséges társadalmi munkamegosztásban Adam Smith és követői elsősorban az árucsere és a piaci önszabályozás korlátlan lehetőségét látták. Az egész XIX. század ezt az ipari tár-sadalmi modellt csodálta és erősítette, s próbálta meg utánozni a gyengébben fejlett, tőkeszegény régiókban, így Magyarországon is.

A tudomány szerepe

A természettudomány, s elsősorban a műszaki tudományok fejlő-dése alapozta meg azt a hitet, hogy az ipari civilizáció felődése megállíthatatlan, zökkenőmentes és mindenhol bevezetendő, szükségszerű folyamat. A gépesítés, a közlekedés és hírközlés, az energia- és vegyipar hatalmas fejlődése alátámasztani látszott ezt a hitet: a tudomány mint az ipari társadalom „húzóágazata" kivé-telezett helyzetbe került. A „tudományos-technikai forradalom" per-manenciáját egyetlen társadalom sem vonta kétségbe: mind a pol-gári demokráciák, mind a fasiszta vagy kommunista diktatúrák a tudomány fejlődését tekintették az ipari társadalom motorjának, s még Amerika és a Szovjetunió nagy versengésében is fontos szere-pet játszott az űrtechnikában kialakult verseny. Amikor azonban Amerika e versenyben győzött és magára maradt, az űrtechnika háttérbe szorult, s azóta a számítógépipar az a húzóágazat, mely-ben a modern ipari társadalom s benne a tudomány szerepe jelké-pesen megjelenítődik. Ám most már senki sem vitatja, hogy egy nagy korszak lezárult. A tudomány – talán nem véglegesen – el-vesztette korábbi tekintélyét, az általa felépített civilizáció pedig vonzerejét.

A fejlődés délibábja

A fejlődés jellegzetesen felvilágosodás kori eszméje még ma is át-hathatja a közgondolkodást. Ez a mennyiségi szemlélet határozza meg még ma is a fejlett országok pénzügyi politikáját, és a közöttük fo-lyó verseny eredményét a GDP, a hazai össztermék százalékában mérik, annak ellenére, hogy világosan megmutatkozik e szemlélet tarthatatlanul káros volta és közgazdasági értelmetlensége. A világ-

Hangfogó nélkül

Egy kis futurológia

Mostanában naponta találkozom a jövővel. Hol a Zeneakadémián, hol a Liszt-múzeum kamaratermében, hol az Óbudai Társaskörben – azaz nagyjából mindenütt, ahová koncertet hallgatni járok. Sok arca van és sok nevet visel. Hívják például *Kelemen Barnabásnak;* e néven egyre többfelé és egyre gyakrabban tűnik fel, legutóbb a Rádiózenekar estjén a Dvorák-hegedűverseny apropójából. Ám pár nappal korábban *Szalay Antal,* illetve *Tfirst Péter* képében jelent meg (Mozart: K.216-os G-dúr és K.218-as D-dúr hegedűkoncert), mégpedig mindjárt egy fúvósokkal kiegészült vonósegyüttes, a Sándor Frigyes Kamarazenekar vonásait is magára öltve. És akkor még csak a vonósokról szóltunk, holott két pianistatehetségnek, *Zsoldos Bálintnak* és *Bizják Dórának* szintén jutott hely aznap este a dobogón (Mozart: K.488-as A-dúr és K.449-es Esz-dúr zongoraverseny), és ők is az 21. század karrierígéretei között szerepelnek. Mármint az én személyes előjegyzési naptáramban, ami ugyan nem hivatalos regisztráció, ám korai kezdetekről datált s következetesen vezetett. Ennek tudható be, hogy új arcok, új hangok, új zenésztalentumok feltűnéséről e rovat rendszeresen tájékoztat, s hogy olvasói a holnap sztárjaival esetleg már diplomahangversenyükön (vagy még annak előtte) ismeretséget köthetnek. Mai beszámolóm sem szabályos koncertnapló lesz, hanem pillanatfelvétel az említett fiatal szólisták, illetve zenekar művészi startjáról. Friss benyomások alapján, szubjektív módon (művészetekről és művészekről objektív véleményt nyil-

Összkép: Magyar Szalon 97

A Műcsarnok 1997. május 15. és június 15. között ad helyt a Magyar Szalon 97 című kiállításnak. A tárlatra összes hazai képzőművész jelentkezhet 1994 utáni alkotásával.

– Hosszú küzdelem eredményeképp születhetett meg a fenti felhívás, mely minden magyar képzőművészhez eljutott – tájékoztatta lapunkat *Gerzson Pál,* a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének elnöke. – 1984 óta nem volt olyan országos tárlat, melyen minden honi képzőművész részt vehetett volna. Olyan, nemzedékek, lobbyk, irányzatok felett álló kiállítás – ha úgy tetszik: „képzőművészeti telefonkönyv" –, melyből kirajzolódik az összkép. Ha megkésve is, de idén májusban végre sor kerülhet a kiállításra a Műcsarnokban, amelynek homlokzatán „A magyar képzőművészetnek" felirat áll.

Három egyesület, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete és a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Társaságainak Szövetsége, továbbá a művelődési minisztérium és a Műcsarnok készítette elő a tárlatot. Az általuk delegált, kilenc képzőművészből álló zsűri válogatja a műveket. Feladata, hogy a minőség jegyében, szemléleti, irányzati, életkori és egyéb preferenciák nélkül minden értéket elfogadjon.

Mit hozhat egy ilyen sokszínű tárlat? Összképet ad. Felmutatja az ismert, vagy csak részben ismert, lappangó értékeket is. Nem terelgetni kívánja a közönséget, hanem választási lehetőséget kínál neki. A háború előtti esztendőkben indult idős mesterektől a mai pályakezdőkig sok művész fölvonul majd. Manapság számos kiállítási lehetőség van, ám az összkép fájóan hiányzik. Nemegyszer szerencse, ügyesség dolga, ki juthat tárlathoz. Vannak mesterek, akik hosszú ideje távol tartották magukat a fórumoktól. Most kiderülhet, mi volt a távolmaradásuk oka.

Fel kell mérni, hol tart ma egy-egy irányzat. Az utólagos elemzés mérheti fel, melyik irányzat van emelkedőben, delelőben, esetleg leszálló ágban. És: hol láthatóak eredeti tendenciák? Hátha vannak olyan kincseink, melyekre árnyék esik. Fel kell fedeznünk önmagunkat. Nem kétséges, a világot nem az érdekli, ki hogyan képes igazodni a tegnapi, tegnapelőtti franciákhoz, németekhez, amerikaiakhoz, inkább az a különös, egyedi szín, utánozhatatlan szemlélet – ha van ilyen –, mellyel csak mi, magyarok járulhatunk hozzá az összképhez. Hogy ez a lehetséges összkép idillt, drámát vagy spekulatív játékokat mutat-e, tásztázódhat a tárlaton.

Szepesi Attila

Sirályok a gumipadló fölött

Tudathasadása támad a nézőnek a Budapesti Kamaraszínház Sirály-előadásának láttán. Az első rész merő provokáció – sajnos, nem a szellem stimulálására. Pusztán külsőségeiben. A második-harmadik viszont költői és megrendítő. *Alföldi Róbert,* a Vígszínház fiatal színésze nem először vág rendezőként kísérletezésbe. A jelek szerint a „darabátszabásokra" merészen vállalkozó, ifjú rendezőt az emberi kapcsolatok végletes drámája s maga a szenvedély vonzza mindenekelőtt. Mondhatni, se nem lát, se nem hall, csörtet a maga útján. Szöveget húz, figurákat rajzol át, ha úgy tetszik, fittyet hány a drató színekbe öltöztetett szereplők, cirkuszi harsánysággal, árnyalatlan, szűnni nem akaró üvöltözéssel, lökdösődésekkel, vízbe toccsanásokkal agyonspékelt első felvonást – szemlátomást, szándékoltan – ennyire külsődleges eszközökkel hótt unalmassá, üressé lefokozni (pedig bizonyára épp ingerelni szerették volna a közönséget). A videoklip-démonként megjelenő Másától (*Pokorny Lia*) például a ripaccsá giccsesített Arkagyináig (*Vári Éva*) minden művi és elkoptatott közhely számba megy. A célzott maiság – mindössze görcsös és felszínes vulgaritás. Mint ahogyan mesterkélt a vízkapaszkodását sugallja, egy-egy kellék, pohár, fölfordult szék, letakart ágy metaforikusan életre kel: érzelmi képzeteket társít, s az egymás mellett elszaladó dialógusok a sorsuk rabságában vergődő, kiszolgáltatott és tehetetlen csehovi hősök tragédiáját vetítik előre. Ez már Csehov, és ez már a mi ezredvégünk is.

Kamarás Iván szenvedélyesen fojtja magába fájdalmait, a peremre szorult, fiatal író vergődését, megkapó önző-fennhéjázó színésznő anyjával való jelenete, amikor a sebét kötöző Arkagyinával vérre menő vitát folytat, hogy saját életük romjain egymás karjába omoljanak. Vári Éva

A miniszter sokallja a folyóiratok számát

Elárvult műhelyek

A Folyóiratok Kulturális Szövetsége (Fokusz) a múlt év decemberében memorandumot intézett Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszterhez. A szövetség szerint a miniszter feladata volna, hogy a jelenlegi folyóirat-támogatási rendszer aránytalanságait enyhítse. Az Új Magyarországnak Oláh János, a Fokusz kuratóriumának elnöke nyilatkozott.

– A szövetség elsősorban pénzbeli támogatást vagy egyéb segítséget várt volna a minisztertől?

– Arra kértük a miniszter urat, hogy a folyóirat-támogatási rendszerben 1996-ban keletkezett egyoldalúságot póttámogatás formájában igazítsa ki. A jelenlegi támogatási rendszer közismerten kétpólusú. A Nemzeti Kulturális Alaphoz hasonló nagyságrendben a folyóiratoknak egyetlen alapítvány nyújt támogatást, az ideológiai szempontokat érvényesítő Soros Alapítvány. Ezért a NKA semlegessége látszatsemlegesség. E látszatsemlegesség folytán az elmúlt évben végveszélybe került több olyan hazai folyóirat, amely komoly hagyománnyal rendelkezett, s részt vállalt irodalmi értékeink ápolásában és újrateremtésében. Például az Írószövetség két lapja, a Kortárs és a Magyar Napló is. E folyóiratok megjelenése 1997 elejére kétségessé vált. Véleményünk szerint a magyar írásbeli kultúra jelentős értékei kerültek veszélybe.

– Mekkora összeget jelentett volna a póttámogatás?

– A miniszter úrnak a Nemzeti Kulturális Alap jóvoltából 150 millió forintos keret áll rendelkezésére. Ennek egytizedével enyhös helyzeten. A póttámogatás akkor is egyetértenék, h nem a Fokusz lapjairól lenn szó. Elfogadhatatlannak tarton hogy a magyar kultúra mozgás terét egyetlen magánalapítván szempontjai határozzák meg.

– Magyar Bálint visszautas totta a kérést...

– Mégpedig kategorikusan.

– Milyen indokkal?

– A miniszter úr szerint ner volna szerencsés, ha kiigazítan az egyébként általa áttételese befolyásolt rendszer hibáit. Sze rinte ez „kézi vezérlés" volna Úgy véli, előfizetők gyűjtéséve megoldhatóak a válságba kerül folyóiratok gondjai, pedig aki tá jékozott a lapkiadás folyamatá ban, jól tudja, hogy az előfizető díjak – még egy „nagyobb" pél dányszámban fogyó lap eseté ben is – legfeljebb a papírköltsé get fedezik. Az előfizetőkre na gyobb anyagi terhet a jelenleg helyzetben nem háríthatunk. A miniszter úr szerint a piacnal kell döntenie, közben pedig megfigyelhető, hogy a kor mányzó pártok eszmei és kap csolati holdudvarába tartozó la pokat nem igyekszik a piacra utalni; ezeket az erősen átpolitizált alapítványi rendszer kiemel ten támogatja, s ezekkel kapcsolatban szó sem esik arról, hogy létükről vagy nemlétükről a piac nak kellene döntenie.

– Mi garantálja a bajba jutot lapok további megjelenését?

– Semmi. A Nemzeti Kulturális alap támogatása az infláció figyelembevételével egészében is visszaesett, és semmi remény ar ra, hogy az ezek a műhelyek túléljék az idei esztendőt. A miniszter úrral folytatott levélváltás pedig azért tanulságos, mert igazolta, hogy még mindig érvé nyes az orwelli frázis: az egyen lők között ma is vannak egyen

Gerzson Pál

A magyar képzőművészetnek épült

A Műcsarnok, a festők és szobrászok szövetsége meg a „pártállami seregszemlék”

Száz esztendeje a magyar képzőművészek anyagi támogatásával fölépített *Műcsarnok* az egész hazai képző- és iparművész társadalmat reprezentálta. Ezt hirdeti a homlokzata is: *A magyar képzőművészetnek.* A mai magyar képzőművészek mégis úgy érzik, még a millecentenárium évében sincs helyük a felújított, gyönyörű épületben. Hiába szerették volna, hiába kérvényezték, a honfoglalás 1100. évfordulója alkalmából sem rendezett a Műcsarnok országos képzőművészeti tárlatot munkáikból. A *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* nevében a szövetség elnöke, *Gerzson* Pál festőművész február óta levelez ez ügyben a Műcsarnok főigazgatójával, dr. *Beke* Lászlóval. Az elnöknél türelmetlenebb művészek pedig a sajtóban közzétett (lapunkban is publikált) nyílt levélben kérik számon, miért nem kaphat helyet országos nemzeti tárlat abban az épületben, amelyet a sajátjuknak tekintenek, noha az anyagi hátterét – szponzorok segítségével – maga a szövetség vállalná? A képzőművészek és a műcsarnoki főigazgató közt kialakult vita a közelmúltban tárgyalásokká szelídült, ki-ki azt remélte hát, ha a millecentenáriumi esztendőben nem is, 1997-ben mindenképp országos bemutatkozási lehetőséget kap – a maga sokszínűségével és sokműfajúságával – a magyar képzőművész-társadalom. A napokban azonban az ügyet „rövidre záró” ellenérv bukkant fel az országos tárlatot igénylők indokaival szemben. „A rossz emlékű pártállami seregszemlék” visszaállítását szorgalmazza a szövetség – így summázta az ügyet az illetékes fő-fő szakember. Gerzson Pált, a szövetség elnökét arra kértük hát, mondja el: lesz-e a Műcsarnokból a magyar képzőművészek háza a közeli vagy a távolabbi jövőben?

– A Műcsarnok hagyománya volt a nagy tavaszi és őszi tárlat a magyar képzőművészet egészének a bemutatására. Elegáns „találkozóhely” volt ez az épület, az lehetne ma is a közönség és a művészet között. Éppen eléggé fájdalmas, hogy a XX. század végére a társadalmi és politikai események által körülhatárolt *„játéktér”* peremére sodródtak a művészetek. Végigéltük a konzervativizmus rémuralmát, most a „trendteremtés” agressziójával küszködünk. Közben pedig csak növekedik az értékzavar, a vulgáris tendenciák kizárólagos uralmát hozva létre. Szövetségünk azt szeretné, ha legalább a Műcsarnok vezetőivel megértésben tudna együttműködni a mai magyar művésztársadalom. Ha helyet kaphatnánk egy körülbelül 600-800 műtárgyat bemutató országos kiállítással, ha respektálnák a mi szponzorainkat is. Műcsarnok ugyanis csak egy van, ahogy Parlament is!

– Korábban milyen volt a képző- és iparművészek szövetségének a kapcsolata a Műcsarnokkal?

– Az *Országos Képzőművészeti Társulat* volt a mi elődünk. Ők szokták megtervezni az országos nagy nemzeti tárlatokat, egészen a legutóbbi időkig. A Műcsarnok mellett működő tanácsadó testület – ma úgy mondják: kuratórium – kezelte e nagy kiállítások ügyét. A zsűrit is a társulat állította össze. Ma semmiféle kapcsolata nincs a szövetségnek a Műcsarnokkal. Tíz esztendeje, 1986-ban volt az utolsó nagy nemzeti kiállítás. Akik ellenzik, hogy megint legyen országos bemutatkozása a képzőművész-társadalomnak, arra hivatkoznak, hogy szövetségünk az aczéli kultúrpolitika eszköze és áldozata volt, a szocialista kultúrpolitika a szövetség révén érvényesült. Kétségtelen, van ebben az állításban némi igazság, de ma a megváltozott társadalmi körülmények között talán mégsem kellene a múlt rémére hivatkozva negligálni a mai demokratikusan működő képző- és iparművészeti szövetséget.

– Vajon ez az áldatlan állapot, hogy tudniillik a magyarországi képzőművészetnek csak bizonyos szegmensei lehetnek jelen a Műcsarnokban, annak a következménye, hogy sokáig zárva volt ez az épület?

– A válság még a nyolcvanas évek első felében jelentkezett. Az akkori kultúrpolitikai viszonyok között, amelyek nagyon szürke – nem vörös, szürke – képzőművészeti életet produkáltak, egyre többen gondolkodtak azon, miként lehetne a Műcsarnok programját megváltoztatni. A változtatás reményében nevezték ki *Néray* Katalint igazgatónak. Ő előzőleg a *Kultúrkapcsolatok Intézetében* dolgozott, és igen jó külföldi kapcsolatokkal rendelkezett. Kezdeményezésére olyan külföldi tárlatokat rendeztek a Műcsarnokban, amelyeknek a viszonzására magyar kiállításokat szervezhetett a Műcsarnok külföldön. (Ez a „kölcsönösség” egyébként a Műcsarnoknak eredendően is a feladatai közé tartozott.) Hogy, hogy nem, a Műcsarnok igazgatója egyedül határozhatta meg azt az arculatot, amelyet az intézmény külföldön és idehaza reprezentál.

– Hoztak-e változást e tekintetben a kilencvenes évek, amikor nem volt többé politikai megbízhatóság kérdése, hogy ki szerepelhet Magyarországról külföldön, vagy hogy ki kerül a Műcsarnok élére, ki vezeti a képző- és iparművészek szövetségét?

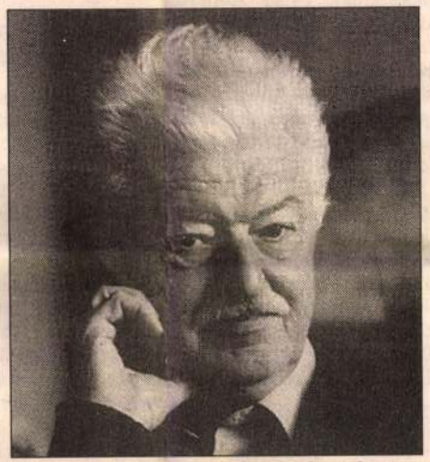

Gerzson Pál: Részt kérünk a közös feladatokból

Schwanner Endre felvétele

– Szerencsétlen egybeésésként a rendszerváltozás első éveiben kezdték el renoválni a Műcsarnok épületét. Így azután a meghatározó években ez az intézmény csak mint *idea* létezett.

– Vannak-e olyan rendeletek, amelyek pontosan és korszerűen szabályozzák a Műcsarnok mai tevékenységét?

– Ebben az esztendőben születtek ilyen szabályzatok. Ezek az általános rendelkezések mellett kimondják, a Műcsarnok *önálló szellemi műhely.* Magyarán szólva: azt csinál, amit akar, nem függ senkitől, semmitől. Programját csak a mindenkori kultuszminiszterrel kell elfogadtatni. Ez önmagában még nem volna baj, hiszen az, hogy valaki önállóan dönt, nem jelenti egyszersmind azt is, hogy rossz a döntése. A baj az, hogy amióta a gyönyörűen fölújított Műcsarnok megint működik, nem volt olyan magyar kiállítás benne, amely a jelenlegi magyar képzőművészet keresztmetszetét mutatta volna be. Csak experimentumok, csak külföldi kiállítások kaptak benne helyet. Ezeknek meglesz ugyan a „reciproka”, magyar kiállítók is szerepelhetnek majd külföldön, de olyan válogatás szerint, ahogyan a Műcsarnok vezetése képzeli.

– A sajtóban kirobbant vita, a festő- és iparművészek által megfogalmazott nyílt levél, valamint a Műcsarnok főigazgatójának a válasza jelzi, parttalan vita kezdődött el, amelyből aligha lesz egyhamar eredmény.

– A történetnek még nincs vége, ha az első levélváltások nem is jártak eredménnyel, később valami megállapodásféle még kibontakozhat. A főigazgató csak időbeli haladékot kér, javaslatunkat elfogadja: kuratórium döntsön a műcsarnokbeli magyar tárlatokról. Az is igaz persze, hogy azok a tárgyalások, ahol a részletekben megegyezhettünk volna, hajótörést szenvedtek. Most már ott tartunk, *„a rossz emlékű pártállami seregszemlék”* visszaállításától tart a főigazgató, amikor a nemzeti kiállítás megvalósításának az ügye kerül szóba. Mi ezt a feltételezését természetesen visszautasítjuk. Még mentegetőzni sem kívánunk miatta, de azon se munkálkodjon senki, ami a jövő számára lesz rossz emlék.

– Nem volna egyszerűbb a személyes érzelmek és indulatok kikerülése érdekében egyszer s mindenkorra rendeletileg szabályozni, hogy a Műcsarnoknak bizonyos időszakonként kötelessége országos nemzeti tárlatot rendeznie?

– Bizony erre volna szükség, ezt kéri szövetségünk is. Meg azt, hogy az együttműködés és a közös felelősségvállalás érdekében a Műcsarnok mindenkori igazgatója a szövetség által delegált kuratóriumi tagokkal dolgozhasson együtt. Nem ellenőrizni kívánjuk a Műcsarnok vezetőségét, csak részt kérnénk a közös feladatokból.

– Hogyan lehet jóvátenni, hogy a millecentenáriumi évben a száz éve épült Műcsarnokban nem volt nemzeti kiállítás?

– Máskor is előfordult már, hogy lekéstünk egy nagy ünnepről. Ezt egy hirtelenjében összekapott, utólagos ünneplésssel nem lehet jóvátenni. Ezt csak úgy lehet korrigálni, hogy jó gyakorlatot vezetünk be, méltányos megállapodásokkal, bölcs rendeletekkel.

Lőcsei Gabriella

NAPLÓ

JALSOVSZKY | KATALIN–TOMSICS EMŐKE Budapest világváros című könyvét ma délután négy órakor mutatja be Katona Tamás történész a Helikon könyvesházban (Budapest VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.).

A BUDAPESTI NÉMET ISKOLA pályázati munkáinak kiállítása ma este hat órakor nyílik meg a budapesti Goethe Intézetben (Andrássy út 24.).

DEMETER ISTVÁN emlékkiállítása ma délután négy órakor nyílik meg a Sárospataki Képtárban (Szent Erzsébet út 14.).

A DOPPLER TRIÓ, amelyet 1978-ban alapított Franz Albanese (fuvola) és Deborah Kruzansky (fuvola), és amelynek harmadik tagja Maria Grazia Zagame (zongora) ma este fél hétkor ad koncertet az Olasz Kultúrintézetben (Budapest VIII., Bródy Sándor u. 8.).

PÁSZTOROK ADVENTJE A PILVAXBAN címmel énekeshangszeres irodalmi összeállítás lesz ma délután fél hatkor a KÉSZ Jel Irodalmi és Művészeti Társaság rendezésében a Pilvax étteremben (Budapest V., Pilvax köz 1–3.). Közreműködik Berecz András, Fábián Éva, Juhász Zoltán és Sáringer Károly.

SZABÓ LŐRINC mellszobrát ma reggel fél kilenckor Magyar Bálint miniszter avatja fel a Szabó Lőrinc Általános Iskola és Gimnáziumban (Budapest II., Pasaréti út 191–193.).

A LÁTHATÓ MÚLT, Kiállítás az emberről című tárlat mától 1997. február 19-ig látogatható a kecskeméti Magyar Fotográfiai Múzeumban (Katona József tér 12.).

AZ ORSZÁGOS TÉRKÉPTÖRTÉNETI kiállítás december 22-ig látogatható a földmérési és térképészeti törvény elfogadásának alkalmából a váci MTESZ-székházban (Köztársaság u. 19.).

TELEVÍZIÓ

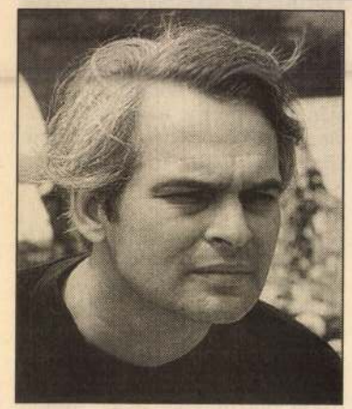

Latinovits Zoltán (Tv 2, 14.30)

TV 1

5.40 Gazdatévé 6.00–9.00 Nap-kelte 9.00 Tízórai 9.10 Sportakadémia 9.35 Tízórai 9.50 Játék 10.00 Magad uram... 10.20 Úti tipp kb. 10.45 Főzősarok 10.50 Hírek, információk, meteorológia 11.10 Dallas 12.00 Déli harangszó, hírek 12.05 Üzlet délidőben 12.25 Telepakk 14.10 Unser Bildschirm 14.35 Hrvatska kronika 15.00 Hírek 15.10 Magyarország ma 16.00 Hírek 16.05 Üzlet 16.25 A homok titkai 17.00–18.55 Péntek délután 17.00 Évgyűrűk kb. 17.30 Téka kb. 17.40 15 perc 18.00 Ablak 18.55 Esti mese 19.15 Klip-mix 19.30 Híradó 20.01 Telesport 20.15 MC – Magyarok cselekedetei 20.25 Dallas 21.25 Illés '96 22.25 Szerencsenap 0.05 Híradó 3. 0.15 BBC-híradó

TV 2

12.00 Szieszta 14.30 Az Öreg – magy. film 16.15 napjaink 16.30 Könyvvilág 16.45 Kerengő 17.25 Csízió 17.30 Körzeti híradók 18.00 Skippy kalandjai – ausztrál filmsor. 18.30 Űrgammák 19.05 DOM nemzetközi videoklip fesztivál 20.00 A világ parlamentjei 20.25 MűTerem 21.00 Híradó 21.10 Kék percek 21.15 Tipp-Hopp! 21.45 Múzsa 22.00 Objektív 22.40 Lapzárta 22.45 Fociles 23.05 Női kézilabda Eb 0.15 MC

show 5.00, 11.30, 15.30 Szív tv képes magazin 9.00 torna 10.00 Egészségmagazin – háttér 12.30 Mozdulj! 13.30 Kockáztató 14.30 Flört 16.05 „Kicsi vagyok én...” 16.30 Kóstoló 17.00 Új kereskedő 17.30 Kojak 18.30 S. K. 18.45 Gondolkozz! 19.00 Az új Lassie 20.00 Különjárat 20.30 Nem boszorkányság 21.00 City 21.15 Freddy halála – Az utolsó rémálom – am. horror 23.00 Pozitív csatorna 23.30 Más

MSAT

Kb. 1.10 Music Box 6.00–9.00 „Vekker” 9.00 Music Box 13.00 Budo-magazin 13.30 Autó-motor 14.00 Parti sétány Ausztrália 14.30 Játszd újra... 15.00 Sportextra 16.00 Power Rangers 16.30 Levis Top Ten 17.00 Nap tv 19.30 Parti sétány Ausztrália 20.00 Szirének és szirénák 21.00 Gyilkos utcák 22.00 Gedeon pallosa – am. film 23.45 Roar tv 0.45 A sátán kapuja

TV 3

15.40 Okavango, a vadon szíve 16.35 Kerge forgatás – am. film 18.15 Automobil 18.55 Csengetett, Mylord? 19.55 Játék 20.25 Negyedóra kultúra 20.45 Híradó 21.00 Második lehetőség – am. filmsor. 21.55 Stíluspercek 22.05 A pokol ingája – am. horror 23.55 Magánleckék – japán erotikus film

HBO

16.30 Batman 17.00 Bír-lak 17.30 Wallace és Gromit 18.10 Vagyok, aki vagyok 19.45 Mennyi? 30! 20.25 Csajok 22.00 Bronxi mese 24.00 Halálos kötődés

VOX

7.00 Jó idők, rossz idők 7.30 Földre szállt angyal 8.30 Regal Shop 9.00 Vegas 10.00 Nővérek 11.00 A négyöklű trió 12.00 Matt Houston 13.00 Nővérek 14.00 Egymás között 14.30 Jó idők, rossz idők 15.00 Földre szállt an-

RÁDIÓ

KOSSUTH

4.30 Reggeli krónika 8.10 Műsorszemle 8.28 A Szabó család 9.05 Napközben 11.05 Cigányfélóra 11.35 Arthur Gordon Pym nantucketi tengerész elbeszélése – E. A. Poe műve nyomán 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Törvénykönyv 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál 13.20 Frescobladi-canzonák 13.30 Békesség Néktek! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 András meg a kutyája 14.58 Irodalmi műsorajánlat 15.05 Parlamenti ütköző 15.55 Kamatozó forintok 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Népzenei Napló 17.05 „Magyarországról jövök...” 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Téli könyvvásár '96 20.05 Ádám Jenő népdalfeldolgozásaiból 20.30 Határok nélkül 21.05 A Mano Negra együttes felvételeiből 21.25 Fórum 22.00 Késő esti krónika 22.30 Napközben válogató – az 50. hét 23.05 Hangversenymúzeum

PETŐFI

4.33 Hajnali d a l l a m o k 6.03 Reggeli csúcs 7.45 Zöld/sport/reggel 8.00 Petőfi délelőtt 11.47 Aprócseprő – gyerekekről 12.00 Nóták 12.50 Korkérdés 13.03 Manapság... 13.15 Képek és jelképek 14.00 Péntektől péntekig 17.03 Petőfi délután 18.54 Gordiusz plusz 19.03 Kölyökóra 20.00 Garázs 20.30 Péntek esti dzsessz 21.03 Petőfi kabaré 22.00 Hip-hop – Gémesi Csaba diszkóműsora 23.03 Sporthíradó 23.10 Ennyi...

BARTÓK

6.03 Klasszikusok 6-tól 8-ig 8.10 Pódium 9.03 Ivan Szuszanyin – részletek Glinka operájából 10.05 Levéltitok 10.41 Angol szerzők műveiből 11.40 Magyar dallam 12.05 Hangverseny délidőben 13.23 James McCracken operafelvételeiből 14.05 Pacsirta – Kosztolányi Dezső regényének rádióváltozata 14.45 Új felvételeinkből 15.00 Bécsi mesterek művei – korabeli hangszereken 16.05 XX. századi magyar muzsikusportrék 16.55 Olasz kamaramuzsika 17.50 Ez van! 18.05 Ravel: Pásztoróra 18.55 Magyar képek 19.35 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét kb. 21.35 Operaáriák 21.58 A kamarazene kedvelőinek 23.00 Csendháborító

SZÍNHÁZ

Operaház: Triptichon (Radnay bérl. 2. ea., du. 6) – ***Erkel Színház:*** A varázsfuvola (Gyurkovics bérl. 2. ea., 7) – ***Budapesti Kamaraszínház – a Józsefvárosban:*** Piaf (7) – ***a Károly körúti Shure Stúdióban:*** Három magas nő (fél 8) – ***Fővárosi Operettszínház:*** Csárdáskirálynő (7) – ***Játékszín:*** Furcsa pár (7) – ***József Attila Színház:*** Csupa balláb (7) – ***Karinthy Színház:*** Adáshiba (7) – ***Katona József Színház:*** Szentivánéji álom (7) – ***Kamra:*** Rosencrantz (7) – ***Kolibri Fészek:*** Aucasin és Nicolete (de. fél 11) – ***Kolibri Pince:*** Egyedültem – John Lennon saját eszei (7) – ***Komédium:*** „A Márkus” (7) – ***Madách Színház:*** Macskák (7) – ***a stúdióban:*** Mario és a varázsló (8) – ***Madách Kamara:*** Az utolsó hőszerelmes (bemutató, 7) – ***Magyar Fesztivál Balett*** (a XII. ker. Műv. Központban): Tánc az életért (7) – ***Merlin Színház:*** Ki kérdezett? (7), Kaspar (próbaterem, fél 8), Az út, avagy Svejk (klubszínház, éjjel fél 11) – ***Mikroszkóp Színpad:*** Kiskegyed kabaré (fél 8) – ***Nemzeti Színház:*** A nagymama (7) – ***Várszínház:*** A főnyeremény (7) – ***Pinceszínház:*** Dilettáns költők, dilettáns versei (8) – ***R.S.9. Stúdiószínház:*** Dybuk (8) – ***Ruttkai Éva Színház:*** Babonás bolondság (este 9) – ***Stúdió „K”:*** Busz avagy és vállainkra a sötétség (fél 8) – ***Szkéné Színház:*** Bálványosvár (7) – ***Térszínház:*** Csetepaté Chioggiában (bemutató, 7) – ***Új Színház:*** Hamlet (7) – ***Újpesti Kamaraszínház:*** Az évszázad betege (du. fél 5) – ***Vidám Színpad:*** Bécsi gyors (7) – ***Vígszínház:*** Svejk (Páger bérl. 1. ea., 7) – ***Pesti Színház:*** Colombe (Upor bérl. 3. ea., 7) – ***Budapest Bábszínház:*** Misi mókus vándorúton (de. 10), A varázsfuvola (du. 3, a Játszó-téren) – ***Bartók-emlékház:*** Failoni Donatella és Járdányi Gergely hangversenye (du. 6) – ***Fonó Budai Zeneház:*** Makám Klub (8) – ***Iparművészeti Múzeum:*** A Budapesti Vonósok karácsonyi hangversenye (aula, du. 4) – ***Óbudai Társaskör:*** Czímer Tünde és Magyar Katalin cimbalomestje (7)

A világ parlamentjei

A Tv 2 népszerű sorozatának mai adása (20.00) az osztrák parlamentet mutatja be. Hogyan működik ez a legfőbb képviseleti szerv az Európa Parlamenti választások tükrében? Szerkesztő-riporter: Benda László.

Gerson Pál

ımlet

ölyösen

ı, lyen értette félre Shakespeare-t.
n De ezek az apróságok a szöveg egészében sehol nem zökkentik
. az értelmet.

– Kínlódva vagy gyönyörűséggel „versengett" Arannyal?

ıtalin az Új Színház Hamletjében
Havran Zoltán felvétele

– Hamleti lélekkel, tépelődve dolgoztam. De Arany János is tépelődve fordított. Pedig neki „csak" *Kazinczy* magyar szövegével kellett versenyeznie, nem úgy mint nekem, egy óriással. Levelezését ismerve meggyőződhetünk róla, hányszor volt elégedetlen a magyarításával még olyan pontos *avagy a nemlét kérdése ez*". Azért választotta ezt a formát, mert úgy tartotta, azt a jambikus lejtést, ami az eredeti szövegben fellelhető, meg kell tartania. De, mert egy eltemetett színész is rejtezett valahol Aranyban, érezte, hogy túl vértelen ez az indítás. Jegyzeteiben odaírta tehát a második változatot is: *„Lenni vagy nem lenni, ez itt a kérdés"*. Ez a változat fölrúgja ugyan a jambust, ha nem rúgná fel, így hangzana a magyar szöveg: Lenin vagy nem Lenin. Ez azonban egészen mást jelentene. Az utókor azután a jegyzetben feltüntetett változat mellett kötött ki, és az újabb kiadásokban már nem is leljük az első, az eredeti, az Arany által szentesített formulát.

– Akár egy szerelmes fiatalember, olyan szenvedélyesen beszél a Shakespeare-fordítás gyönyörűségeiről. Lehet, hogy a Hamlet-bemutató után sem csillapul ez a láz Mészöly Dezsőben? Most éppen melyik shakespeare-i darab „meghódítására" készül?

– Régóta kokettálok a *Coriolanusszal*. *Petőfi* fordítása egyáltalán nem rossz. Sokkal jobb, mint ahogyan a közhiedelem tartja. Ha például összehasonlítjuk Petőfi egyik mesterének, *Vörösmarty* Mihálynak a Shakespeare-fordításával, láthatjuk, hogy a korabeli magyar nyelvvel mennyivel szerencsésebben közelít Shakespeare szövegéhez Petőfi, mint Vörösmarty. Mégis érdemes volna újrafordítani a Coriolanust, hiszen sokat változott 150 év alatt a magyar nyelv, s ha Petőfi azt mondja: *„végerények"*, azt ma nem tudja úgy mondani a színész, mint a saját szövegét. A mai színház szerte a világban perel a XIX. századi Shakespeare-értelmezésekkel. Mi, magyarok azonban abban a furcsa helyzetben vagyunk, hogy olyan óriások XIX. századi hangszerelésében őrizzük Shakespeare alakját, akiktől nem lehet elszakadnunk. De haladnunk se lehet azon az úton, amelyen ők elindultak. Egyet tehetünk: az ő módszerüket követjük, és ahogyan ők a korabeli legmodernebb magyar nyelven szólaltatták meg Shakespeare-t, mi is az általunk legmodernebb-

NAPLÓ

A BARTÓK-EMLÉKHÁZBAN (Budapest II., Csalán út 29.) Kassai István zongora-, Rásonyi Leila hegedű- és Kiss-Domonkos Judit gordonkaművész ad hangversenyt ma délután hatkor Weiner, Bartók és Mosonyi műveiből.

A SZENT ISTVÁN KIRÁLY ZENEKAR ad koncertet ma este a Zeneakadémián. Közreműködik Devich Gábor klarinét- és Hartenstein István fagottművész, vezényel Záborszky Kálmán. A műsoron Haydn c-moll requiemje, Richard Strauss Duett-Concertino és Debussy A tenger című műve szerepel.

A MAGYARSÁG 1100 ÉVES TÖRTÉNELME a pénzek tükrében és A világ forgalmi fémpénzei a XX. század végén címmel numizmatikai kiállítás nyílik meg ma délután két órakor a Herman Ottó Múzeumban (Miskolc, Papszer 1.).

GERZSON PÁL kiállítása ma délután öt órakor nyílik meg az Illárium Művészeti Galériában (Budapest VIII., Köztársaság tér 15.). A tárlat december 4-ig, naponta 10–16 óra között, szombaton 10–13 óra között tekinthető meg.

A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEMEN ma nyílt napot rendeznek a továbbtanulni akaró középiskolások és tanáraik részére. A hét kart bemutató kiállítás reggel kilenctől délután négyig látogatható az aulában. A nyílt napot tíz órakor a rektor nyitja meg, majd az egyetemet bemutató előadások hangzanak el. Délben karonként ismertetik a felvételi rendszert és az oktatást, egy órától laboratóriumokat és tanszékeket látogathatnak meg az érdeklődők. Információ: BME oktatási osztály, 463-2261, 463-2260.

ECSŐDI ÁKOS festőművész emlékkiállítása ma délután öt órakor nyílik meg az Árkád Galériában (volt Fényes Adolf terem, Budapest VII., Rákóczi út 30.).

AKTOK címmel kiállítás nyílik meg Kuti László, Nyári Zsolt, Sza-

TELEVÍZIÓ

Kalmár Magda
(Tv 2, 16.30)

TV 1

5.40 Gazdatévé 6.00–9.00 Nap-kelte 9.00 Tízórai 9.10 Sportakadémia 9.35 Tízórai 9.50 Játék 10.00 Ép testben… 10.30 Játék kb. 10.45 Főzősarok 10.50 Hírek, információk, meteorológia 11.10 Dallas 12.00 Déli harangszó, hírek 12.05 Üzlet délidőben 12.25 Juli-suli 14.10 Unser Bildschirm 14.35 Hrvatska kronika 15.00 Hírek 15.10 Magyarország ma 16.00 Hírek 16.05 Üzlet 16.25 A homok titkai – brazil filmsor. 17.00–18.55 Péntek délután 17.00 Évgyűrűk kb. 17.30 Téka kb. 17.40 15 perc 18.00 Ablak 18.55 Esti mese 19.15 Naprakész 19.30 Híradó 20.01 Telesport 20.15 MC 20.25 Dallas 21.30 Illés '96 22.25 Pólus-ajándék 24.00 Híradó 3. 0.10 BBC-híradó

TV 2

12.00 Szieszta 15.00 Magyarok a világ filmgyártásában – Lugosi Béla – Bowery éjfélkor – am. film 16.05 Háztűzhelynéző 16.30 Vincze Ottó: Operát Szmirnába – zenés játék 17.25 Csízió 17.30 Körzeti híradók 18.00 Skippy kalandjai 18.30 Úrgammák 19.05 A vándor – angol–német filmsor. 19.55 Klip-mix tasztrófa – Egy asszony története – am. film 0.45 MC

DUNA TV

8.00–12.00 Képes krónika 12.00 Déli harangszó, Lapozó 12.20 Váltó 13.00 Esti kérdés 13.15 Hubertus 13.35 Eltüsszentett birodalom – magy. játékfilm 14.55 A félkegyelmű – orosz film 17.00 Hélène és a fiúk – francia filmsor. 17.25 Váltóinfo 17.40 Mese 18.00 Híradó 18.15 A helyettesítő tanár – francia filmsor. 19.50 Mesterművek 20.05 Közép-európai magazin 20.45 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.30 Folytassa, doktor! – angol filmvígjáték 22.45 Rite of Stings 23.30 Vers

MULTICHOICE

8.00 Pávák tavasza – dráma. 10.00 Az időutazó – dráma. 11.30 Dobie Gillis fejét akarom – vígjáték. 13.00 Visszapillantó – Hollywood's Top Dogs 13.30 Sigmund Freud titkos naplója 15.10 Képrablók – thriller. 17.40 Cheyenne harcos – western 18.15 Alice – vígjáték 20.00 Az utolsó esély – akció-kaland 21.30 Esküszöm az igazságra – thriller 23.15 Borzalmak háza – horror.

SZÍV TV

9.30, 11.00, 13.00, 14.00, 15.00, 19.30 Kereskedelmi show 11.30, 15.30 Szív tv képes magazin 9.00 Torna 10.00 Egészségmagazin – háttér 12.30 Zsaruszív 13.30 Pénzvilág 14.30 Képes recept 16.05 Jó utat! 16.30 Gulliver 17.30 Kojak 18.30 Csillagjegyző 19.00 Az új Lassie 20.00 Különjárat 20.30 „Párosan szép…" 21.00 City 21.15 Mi hárman – olasz film 23.00 Földgömb 23.30 Más

MSAT

négy keréken 14.00 Parti sétány Ausztrália 14.30 Játszd újra… 15.00 FBI 16.00 Bulivonal 16.30 Levis top Ten 17.00 Nap tv 19.30 Parti sétány Ausztrália 20.00 Szirének és szirénák 21.00 Gyilkos utcák 22.00 A börtön szelleme – am. film 23.45 Roar tv 0.45 Kegyetlen város

TV 3

15.25 Gusztáv 15.35 Okavango, a vadon szíve 16.30 Gusztáv 16.40 Telitalálat 18.15 Ez van – fiataloknak 18.40 Gusztáv 18.50 Csengetett, Mylord? 19.50 Fekete, fehér 20.25 Negyedóra kultúra 20.45 Háromszög-híradó 21.00 Jolly Joker 21.55 Stíluspercek 22.05 Sztriptízgyilkos 23.55 Gusztáv 0.10 USA girls

BUDAPEST TV

18.00 Műsorismertetés 18.02 Mesezug – gyermekműsor 18.30 Közlekedjünk együtt! az Országos Baleset-megelőzési Bizottság műsora 18.55 Buci budapesti civil hírek 19.00 Mesezug gyerekeknek 19.30 Jákó Vera emlékére nótaösszeállítás 19.40 Váljék a kívánságára! Kívánságműsor, műsorvezetők: Ágics Fanni és Földi Antal szerkesztő: Hunyor Ágnes 20.45 Tea $^3/_4$ 9-kor Ajtai Péter műsora 21.00 Tabuk nélkül beszélgetőshow – vendég: Markos György műsorvezető: Lázár Sándor 21.30 Vendégeink a kábel-tv-k: City-krónika, a City tv magazinműsora 23.30 Műsorzárás

HBO

16.30 Batman 17.00 Bír-lak 17.30 Blinky Bill 18.05 A völgylakó 19.40 Így készült: Hetedik 20.20 Az utolsó kijárat Brooklyn felé 22.00 Adj rá kakaót! 23.40 Kampókéz 2.

EUROSPORT

9.00 ITU triatlon VK 10.00 Labdarúgás VK 12.00 Szuperkrossz-vb 12.00 Nemzetközi motorsportmaga-

kon is, amelyekkel mi ma szenvedélyeinek érzünk. A hires hamleti magymonológ Arany fordításában erdeliege így kezdődött: „A lét

nek vélt magyar nyelven szólaltatják meg. Megörzve XIX. századi kötetünk időálló fordításait.

Lőcsei Gabriella

bb János és Tauber László szobrászművészek munkáiból ma délután négykor a pécsi Paragh szakrászmúzeumban (Zsolnay V. u. 46.)

A szigligeti festő

Monográfia Gerzson Pálról

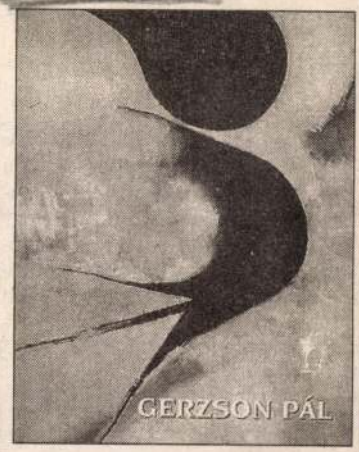

Hétfőn mutatta be *Dávid* Katalin művészettörténész Budapesten, a Vörösmarty téri *Csontváry Galérában Gerzson* Pál festőművész monográfiáját, amely az *Arthis Alapítvány* és a *Körmendi Galéria* gondozásában látott napvilágot. Az album megjelenése alkalmából a Csontváry Galériában kiállítás nyílt meg a művész munkáiból, amely október 27-ig látogatható. Gerzson Pál a kötetért elsősorban a tavaly elhunyt *Láncz* Sándor művészettörténésznek és *Körmendi* Annának, a Körmendi Galéria tulajdonosának tartozik köszönettel.

A nyolcvanoldalas album több elemzést is tartalmaz Gerzson Pál művészetéről, pályájáról. A tanulmányokat száznégy színes és fekete-fehér, a művész festményeiről készült fotó illusztrálja. *„Gerzson Pál az életérzést fogalmazza képpé: a formák és színek konfliktusában az egyetemesség mozgását örökíti meg"* – írja a kötet első, legnagyobb tanulmányának szerzője, Láncz Sándor, aki végigkíséri a festő életét, művészi fejlődését, korszakait, és érzékelteti Gerzson munkásságának jelentőségét az egész magyar képzőművészetben. *Tornai* József arra emlékezik, amikor a festő vendégül látta szigligeti házában, ahonnan a balatoni táj különböző „arcait" oly sok festményén örökítette meg. Ezt *Szepesi* Attila, *Arnóti* András és *Fodor* András elemzései, *Durkó* Zsolt, *Fábián* László, *Czoma* László, *Horgas* Béla és *Ember* Mária gondolatai követik Gerzson Pál művészi hitvallásáról, majd a festő vallomásait olvashatjuk. *„Teljesen reménytelennek látom a jövő művészeti kultúráját, ha továbbra is hagyjuk nyugodni a múlt értékeit. Nekünk, festőknek valahogy meg kell találnunk a formáját annak, hogy az egyedüli lehetőségünket kövessük, és sajátos magyar arcunkat ne veszítsük el"* – figyelmeztet Gerzson Pál.

(d. m.)

A bujdosóvezér hagyatéka

Kilencven éve otthon Thököly Imre hamvai

A bujdosóvezér, Felső-Magyarország fejedelme, a törökök foglya, erdélyi fejedelem, majd köszvényes emigráns: *Thököly* Imrének, a gróffá emelt tőzsércsalád sarjának élete bővelkedik a fordulatokban. Hányatott életét 1705. szeptember 13-án fejezte be száműzöttként a kis-ázsiai *Nikomédiában*. 1906 októberében nagy pompával hozták haza hamvait, amelyek a budapesti felravatalozás után szülőhelye, Késmárk evangélikus templomában találtak végső nyughelyet, ott vannak ma is. A hazahozatal kilencvenedik évfordulója és a Deák téri felravatalozás emlékére az *Evangélikus Országos Múzeumban Thököly Imre és kora* címmel kiállítás nyílt meg hétfőn a múzeum Deák téri épületében. A kiállítást *Harmati* Béla evangélikus püspök nyitotta meg.

(a. b.)

arácsonyfa

ik

mintegy ezerkétszázan lakják, háromnegyed részük görög. A falu főterén egymás közvetlen szomszédságában áll egy görög és egy török kávézó, az egyikben kizárólag görögök, a másikban csak törökök ülnek. Évtizedek óta együtt

ttság

élnek ugyan, egy boltban vásárolnak, köszönnek egymásnak, időnként beszélgetnek is, de ennél többről szó sem lehet. Egy-egy – az augusztusihoz hasonló – incidens után viszont *megfagy közöttük a levegő*, hetekig nem is köszönnek egymásnak.

Török beszélgetőpartnereim *szinte kivétel nélkül* fiatalok. Saját bevallásuk szerint *állandóan félnek*. Félnek a görögöktől, félnek attól, hogy az egyes incidensek után a ciprusi görögök a törökök fegyveres támadásait *rajtuk torolják meg*. Nehéz állást találniuk, a görögök nem szívesen dolgoznak velük. Amikor Ankaráról kérdezem őket, *kórusban válaszolják*, hogy csakis Törökországban bízhatnak. Amíg Ankara védi őket, addig nem eshet bántódásuk, s a ciprusi törökök vezetője, Rauf *Denktas az egyetlen helyes politikát* folytatja, amikor nem enged a ciprusi görögök követeléseinek.

Ugyanez a görög kávézóban persze teljesen másként hangzik. Félnek a ciprusi görögök is, arra hivatkozva, hogy a katonailag erős Törökország *bármikor lerohanhatja* őket. Pilában ők ugyan békésen megvannak a törökökkel, de a huszonkét évvel ezelőtti inváziót, a török pusztítást *soha nem felejtik*. 1974-ben több mint kétszázezren kényszerültek elhagyni otthonukat, otthagyva addigi életük minden vívmányát, házaikat, földjeiket, ingóságaikat. Nem felejtenek a menekültek fiai és lányai, s nem felejtenek az unokák sem, akik már az iskolában tanulják a modern kor szomorú ciprusi történelmét. Az áldozatokról és az eltűntekről minden évben megemlékeznek, Nicosiában minden évben felállítanak egy hatalmas karácsonyfát, az áldozatok fényképeivel, s *minden gyertya* egy-egy eltűntre emlékezik. A két közösséget Nicosiában elválasztó úgynevezett *zöld vonal* mentén anyák és gyermekek több kilométer hosszúságú *élő láncot* alkotnak, a gyermekek azt a dalt éneklik, amelyik valahogy így szól: *„Nekem az iskolában azt tanították, hogy a hazámat szeretni kell. Az én hazámat kettéosztották... Most akkor ki mondja meg, hogy melyik részt kell szeretnem"*. A szöveget állítólag egy török tanítónő írta, s egy görög zenésítette meg.

Pietsch Lajos

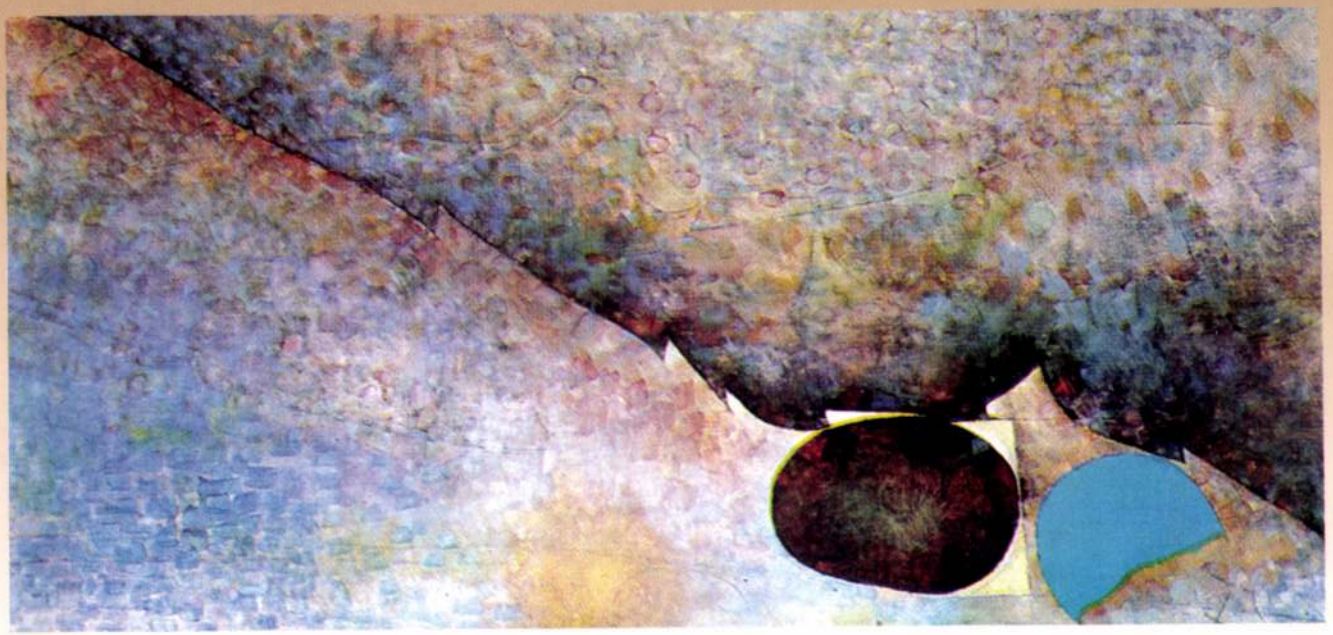

GERZSON PÁL

DECORAMA®
KÖSZEG, VÁRKÖR 39.

A Szombathelyi Tavaszi Fesztivál és a Savaria Tourist Utazási Szalon és Galéria
munkatársai szeretettel invitálják Önt

GERZSON PÁL

KÉTSZERES MUNKÁCSY-DÍJAS

festőművész

TÖBB ÉVTIZEDES MUNKÁSSÁGA KIEMELKEDŐ ALKOTÁSAIBÓL ÖSSZEÁLLÍTOTT

Régi és új képek című tárlat ünnepélyes megnyitására,
1996. március 25-én, hétfő délután 17.00 órára.

HELYE: SZOMBATHELY, BERZSENYI TÉR 2.

A kiállítás FEISZT GYÖRGY Szombathely város alpolgármesterének méltató szavaivaival
és Kamper László rendezésével várja a Vas megyei kötődésű mester és műveinek tisztelőit.

FECSKÉK · HIRONDELLES 29/V.

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB-GALÉRIA

GERZSON Pál

GERZSON PÁL

1931-ben született Hirden (Baranya m.)
1941-49 gimnázium Nagykárolyban, Ungváron és Kőszegen.
1949-53 festészeti tanulmányok a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. Tanárai: Kmetty János, Domanovszky Endre, Hincz Gyula
1953-55 ELTE Geometria, levelező tagozat, diploma.
1955-től tagja a Művészeti Alapnak.
1960-74 a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára.
1962-től tanulmányutak Európa különböző országaiban és Indiában.
1964-től tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének.
1974-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára.
1986-90 a festészeti tanszék vezetője a Képzőművészeti Főiskolán.
1988 barátaival megalakítja a Magyar Szépmíves Társaságot.
1992-től a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségnek elnöke.
1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

"Könnyes szemmel nézek a' Multra 's Jövőre:
A n n a k örömeit sírva emlegetem,
E n n e k komor képét előre rettegem..."
(Berzsenyi Dániel: Az élet dala)

Tisztelettel meghívjuk

Gerzson Pál
festőművész

kiállítására.

A kiállítást megnyitja:
Sediánszky János

1995. december 6-án /szerdán/
17 órakor.

A kiállítás december 6 - 22-ig
hétköznap
14-20 óráig tekinthető meg.

Cím:
ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA
Bp., XIII. ker. Tátra u. 20/b
/bejárat a Radnóti Miklós u. felől/

Kiállításai:

1954 Először szerepel kiállításon. (Fiatal Művészek, Nemzeti Szalon)
1962 Hat festő kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest.
1965 Rajzok, akvarellek, Műv. Ház, Szombathely.
1967 Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Bp.
1968 Akvarellek, Budapest VI. ker. Galéria.
1970 Gyűjteményes kiállítás, Egyetemi Galéria, Debrecen.
1976 Gyűjteményes kiállítás, Műcsarnok, Budapest.
1977 Balkáni képek, Kőszeg, Várgaléria. Celldömölk, Művelődési Ház.
1978 Új képek, Színháztéri kiállítóterem, Pécs.
1984 Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Bp.
1985 Csepel, Iskolagaléria.
1986 Szombathely, Iskolagaléria.
1986 Baja, Művelődési Ház.
1986 Bolgár Kultúra Háza, Budapest. Magyar Kultúra Háza, Szófia.
1987 Művelődési Ház, Karcag.
1989 Sárvár, Vár.
1991 Bartók Galéria, Budapest.
1993 Gyűjteményes kiállítás, Vigadó Galéria, Bp.

GERZSON Pál

aláírójaannak a tiltakozásnak amely a Mův. Min. Körpontosító tanítvány ellen.

MN 1995. okt. 17. 15.

története szempontjából

rendszerezésére törekszünk

A múzeum története

egyik szál a Blaskovich

régészeti tevékenysége. A

(MNM) az ő kezdeményezés

ban Tapioszentmártonban,

~~is~~ régészeti ásatásait. A

fölajánlották 312. házszá

kon dolgozó régészek szá

A Hiteles gondolat megmarad

Átmeneti búcsú

Elbúcsúzni annyi, mint egy kicsit meghalni – tartja a mondás. Nem lehet célunk évszázados bölcsességekkel perbe szállni, most mégis úgy érezzük, módosítanunk kell a fenti mondatot. Elbúcsúzni annyit is jelenthet néha, mint lezárva egy szakaszt – újjászületni, megújhodni. Talán kötelességünk is ez a kis kiigazítás, mert mindazok, akik ott voltak tegnapelőtt a Hitel-esten a Kossuth Klubban, érezhették, az est címe találó és helytálló: a jó valóban megmarad. S nemcsak azért, mert – ahogy *Bíró Zoltán* az est elején bejelentette – ősztől havonta megjelenő folyóiratként újraindul. Hanem azért is, mert lehetetlen volt nem látni, tapasztalni azt a dacos tenniakarást, rengeteg megírásra, pontos megfogalmazásra váró gondolatot, ami még a szerkesztőgárda tarsolyában maradt. S lehetetlen volt nem érzékelni a zsúfolásig megtelt teremben, hogy ennek a szerkesztőgárdának, az általuk képviselt mértéktartó, ám határozott szellemiségnek – hitele van. S talán még több hitele lesz ősszel, mert ebben a félig búcsúban mindenkinek rá kellett döbbennie: az értékek veszélybe kerülhetnek, ha nem állunk ki mellettük, ha megőrzésükben nem veszünk részt mindannyian. Talán ezért is volt akkora sikere a felolvasott műveknek, rögtönzött előadásoknak.

Döbrentei Kornél profetikus hevületű versében mutatta fel Istenhez és a magyarsághoz fűződő kettős kötődését (Rebellis türelem). *Kiss Gy. Csaba* a lap függetlenségre törekvését méltatta, s kiemelte: a laptól mindig idegen volt a mamelukszellem. *Alexa Károly*, az Új Látóhatár rovatvezetője a Borbándi Gyuláéktól örökölt hagyományokat elemezte. Csengey Dénes emlékét idézte meg. Nagy Gáspár (Hamming

Szövetségi megújulás

Gerzson Pál az új elnök

Mint köztudomású, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége *dr. Németh Lajos* halála, tavaly ősz óta elnök nélkül maradt. A szövetség hosszas előkészületek után – melyek hosszasságát a hírek szerint a pénzszűkén kívül a szakosztályokkal való egyeztetési folyamat és igen sok elnökjelölt viszalépése okozta – tegnap tarotta meg a művészeti tanácskozással egybekötött elnökválasztó közgyűlést a Vigadó nagytermében.

Dr. Keserű Katalin a vezetőségi tanács nevében szólt a mintegy félezer jelenlévő szövetségi taghoz. A hazai művészeti élet tradíciói köteleznek, derült ki történelmi visszatekintéséből, s a légkör is a szövetség fennmaradására irányuló törekvéseknek kedvez. Ehhez azonban a jövő szövetségének olyan koordináló, valódi központtá kell válnia, amely egyben hiteles információs bázissá is tud válni a művésztársadalom számára – mondotta. *Vargáné Grohmann Erika* főtitkár beszámolója a szervezőmunka, az egyeztetés nehézségeire világított rá. Összesen húsz jelöltet terjesztettek fel a szakosztályok az elnöki tisztre, de végül is csak öten vállalták az indulást a választáson.

Fekete György helyettes államtitkár A kulturális stratégia lehetőségei és realitása címmel tartott előadást. Keserű Katalinnal egyetértett – a művésztársadalmon belül valóban van egyfajta identitástudat-hiány. *Fitz Péter* – a művészeti szakírók szakosztályelnöke – levelét, amelyben a kulturális tárca a művészeti életbe való részrehajló, diktatórikus beavatkozással vádoltatott, kemény inszinuációnak, alaptalan becsületbe gázoló vádaskodásnak értékelte. Hangsúlyozta, hogy a kormány a művészet szabadságát egyszer sem sértette meg, s csupán azért lehet egyesek számára ez a látszat, mert az államnak kötelessége szavatolni a művészi szabadságot. A minisztérium kivonul a kultúra, művészet irányításából, de költségvetési, finanszírozási kötelezettségeit az európai normákkal összhangban mindig vállalja. Statisztikai adatokkal bizonyította a tárca pozitív törekvéseit, s kiemelte, a társadalmi szervezetek részére alapítványokon keresztül folyamatosan adnak vagyont, de pénzadományt nem várhatnak tőlük.

Schrammel Imre az aczéli kor okozta káros beidegződéseket, szakmánkénti megosztottságot elemezte, és kiemelte, az információs kor küszöbén a jövőbe tekintve integrálódnunk kell a modern értékrendhez. *Bakos Ildikó* nagy tetszést aratott előadásában tagadta a művészet válságát, hisz mint mondotta, hogyan lehetne válságban az, ami teremtő erővel hat. Ugyanakkor utalt arra is, ne vezettessék be a szentélybe a menedzser típusú művész ideája, mert ez emlékeztet az elmúlt rendszer „közösségi ember" látszateszményére. *Dr. Hegedűs József, Lelkes Péter* és *Schinagl Ferenc* előadásai az ipari formatervezés és a tervezőművészek gondjairól szóltak, a képző- és iparművészet gazdaságban való felhasználásának fontosságáról, hisz a tárgyi, esztétikai, vizuális értékrend is kárt szenvedett az utóbbi évtizedekben. *Simsay Ildikó* előadása után – mely a művészek és művészettörténészek közti feszültséget taglalta, s megszüntetését sürgette – hozzászólások következtek. Egyetlen felszólaló hangoztatta csak igen szenvedélyesen a kormányzat kultúraellenességét, de mivel érvekkel nem, csak sommás kijelentésekkel támasztotta alá véleményét, mondataira még Fekete György sem akart reagálni.

Az elnökjelöltek röviden ismertették elképzeléseiket, majd a szekcióülések után hozták nyilvánosságra a szavazás végeredményét. Eszerint az elnök *Gerzson Pál* lett 155 szavazattal, második *Vayer Tamás* 93-mal – őt a jelölőbizottság alelnöki posztra javasolja –, míg a harmadik és negyedik *Kádár János Miklós* és *Karátsony Gábor* lett – 82, illetve 74 vokssal. (*Csáji Attila* még a szavazást megelőzően visszalépett.) Gerzson Pál megválasztásához elegendő volt az egyszerű szavazattöbbség a közgyűlés alapszabály-módosító határozata értelmében.

M. D.

Kis tigris nagy ugrása

Jólértesültekszerintlegalábbegygyel gyarapodott a kis tigrisek száma az elmúlt évek során. Igaz, nem „ázsiai" a fenevad, s nem is

módon sikerült megrövidíteniük a kéziratok átfutásának idejét, másrészt azt, hogy, hála a Domokos Mátyás vezette szépirodalmi

zás a nemzeti hagyományba és Kenedi János A halál és a leányka című tanulmány- illetve esszékötete. A Szemle című kö-

A színház – kapcsolatteremtés

Peter Brook „nyílt órája"

Talán ehhez fogható a törzsi varázslat. Megbabonázottan ültünk *Peter Brook*, a legendás hírű angol rendező demonstrációján. A Katona József Színház nézőterén és meghosszabbított színpadán fél karéjban ülte körül kicsiny csapatát a közönség. Magával hozta nemzetközi társulatának néhány fantasztikus színészét, hogy segítségükkel megidézze előttünk a híres párizsi *Nemzetközi Színházi Kísérleti Központ* majd negyedszázados múltját, célkitűzéseit, munkamódszerét. Nem színházi előadást láttunk tehát, hanem Brook teóriáját és gyakorlatát ismerhettük meg lenyűgözően egyszerű és szuggesztív magyarázatában, improvizációs jelenetek kíséretében. Nem vizuális és nem pusztán esztétikai, hanem mindenekelőtt *közösségi élményben* részesültünk. Négy és félórás előadásában rávezetett arra, miként teremt kommunikációs kapcsolatot színész és színész, társulat és közönség között. Megértette, hogy nem *eljátszani* kell a darabban leírtakat, hanem megkeresni, fölfedni és érzékeltetni azokat a szövegmélyben rejlő „kommunikációs csatornákat, amelyekről megfeledkeztünk" a színház többszázados alakulása során. *Shakespeare* még tudta, ismerte ezeket a kommunikációs mélyáramokat. Belülről látta és láttatta a színházat, darabjainak cselekményében, dialógusaiban ezer utalás akad a szereplők közti bonyolult viszony érzékeltetésére. A rendezőnek s a színésznek kell kibányásznia metaforákban dús szövegének mélyéről.

Hogy miként közelít Peter Brook egy klasszikus szöveghez, izgalmas illusztrációt kaptunk egy Shakespeare-jelenet rögtönzött beállításából. Legutóbbi, hí-

rejöjjön. Csak őszintének kell lenni. Mert, ha elvisz a szöveg deklamálása, megsemmisül a jelenet hitele. Két ember legtermészetesebb, már-már rituális ösztönök diktálta belső kapcsolatát kell megteremteni ahhoz, hogy a jelenet életre keljen. A túlhangsúlyozott jelmez, fölös díszlet csak rontaná az ily módon született varázslatot. A zene viszont földúsít, mint *Mahmoud Tabrizi-Zadeh*, a társulat iráni zeneszerzőjének – „zenekeltőjének" rövid demonstrációjából megérezhettük.

S ha különféle nemzetek fiaiból állt is össze a csapat, s ha színházi nyelvük kifejező eszközeinek dúsítása és a színház ősi lényegének fölkutatása kedvéért afrikai körutat tettek is, – Peter Brook mindenekelőtt a sallangtalan szó fontosságát hangoztatja. A szó, a szöveg lecsupaszítását a rátapadt „színháziasságtól", (noch dazu, rossz rutintól), és lényegének, netán többértelműségének tiszta fölfedését. Nincs tehát igaza a „szövegellenességről" károgóknak. Jómagam tavaly láttam a brooki *A vihart* (lapunkban írtam is róla): a letisztult életbölcsesség, az érett Shakespeare, az egyszerűség és lelki mélység megdicsőülése volt.

Ma, amikor hamis szempontokra való hivatkozással lassacskán mindent elborít a hamisan csillogó álkultúra, a kommersz és rutinelőadások színházi „környezetszennyezése", a Broadwaytól Budapestig, lesütött szemmel hallgathatták volna igen sokan Peter Brook vallomását az igaz színházról; annak az embernek a hittételét, aki pályája csúcsán lépett ki a Royal Shakespeare Company világsikereket halmozó társulatából, hogy a

GEDZSON Pál

A

CSEPEL GALÉRIA

szeretettel meghívja

GERZSON PÁL
festőművész

és

GERZSON PÉTER
szobrászművész

kiállításának ünnepélyes megnyitójára
1993. október 7-én 18.00 órára

A kiállítást megnyitja:
Dr. FELEDY BALÁZS
a Világkiállítási Programiroda
kultúrális igazgatója

A kiállítás helye:
Bp. XXI. ker. Szent Imre tér 3.

Megtekinthető:
1993. október 31-ig, 10-18 óráig,
hétfő kivételével naponta.

A kiállítást rendezte:
ATTALAI GÁBOR
iparművész

Gerzson Péter kiállítását támogatja a
Magyar Hitelbank Művészeti Alapítványa

F.k.: Sárkány István

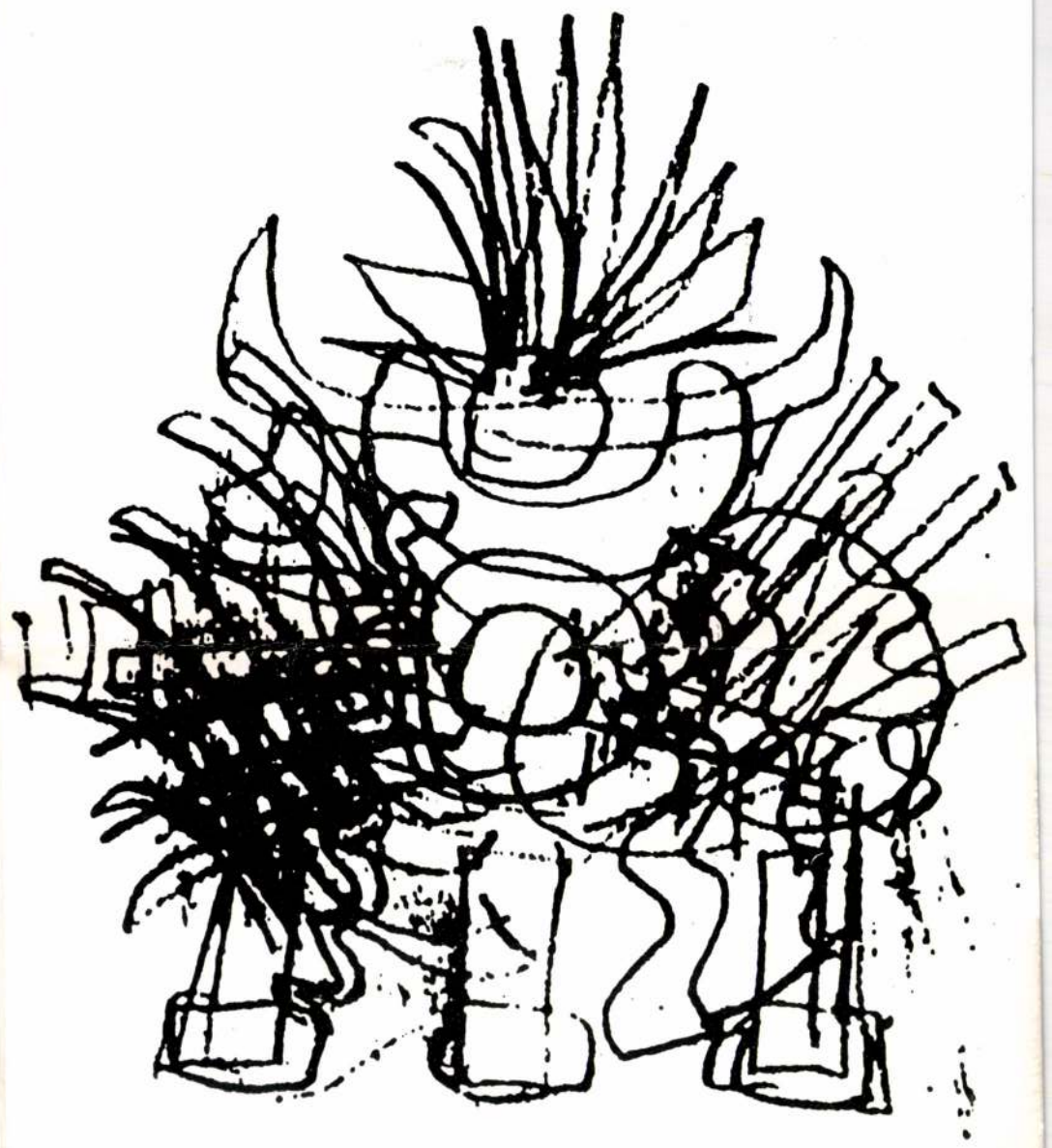

GERZSON PÉTER

GERZSON PÁL

G. P. és G. P.

A művészettörténet, de a kortárs művészet is rengeteg példával szolgál művészcsaládok kialakulására. Így van ez a mai magyar képzőművészetben is. Van ahol azonos a szakma, van, ahol eltérő, s csak a művészi alkotóerő, kreativitás a közös.

Gerzson Pál és Gerzson Péter mostani közös bemutatkozása is alkalom arra, hogy erről a sokágú kérdésről elmélkedjünk, ám most nem spekulatív módon, hanem a művek egymásmellettiségével. Apa és fia ugyanis először áll így a nyilvánosság elé, s ezzel most immár egyértelműen vállalva a másikat, ám éppen a másság okán.

A másság azonban jelen esetben egyéniséget jelent, azt , hogy két szuverén művészi világ jelenik meg a nézőnek, még ha az érzékeny szemű érdeklődő felfedezhet is összefüggéseket.

Gerzson Pál negyven éve van a pályán. Most alkotóműhelyébe léphetünk be. Figyelemmel kisérhetjük, miként alakul a festői gondolat, hogyan lesz képpé a nála nagyonis intenzív élmény. Néha felsejlenek figurák, robosztus formák, többségében azonban játszik a fénnyel, láthatóvá teszi az egyébként nem láthatót, érezteti a párát, az öböl játékát az éggel, a madár repülését a felhővel. Rendkívül alapos és könnyed, szerkeszt és rögtönöz. Gondolkozik és fest.

Gerzson Péter tíz éve van a pályán. Idő kellett ahhoz, hogy belső feszültségeit és kétségeit legyőzze, illetve művé alakítsa. De bírta erővel. Inkább a műteremnek, mint a nyilvánosságnak dolgozott, de aki műhelye mélyére látott, már évek óta érezhette: valami készül. Addig gyúrta az agyagot, míg teljesen saját formavilágot nem teremtett. Ezekbe a kis figurákba és fejekbe persze "belemintázta" a világról alkotott véleményét is. A groteszk és az irónikus, az értelmes és az értelmetlen egyaránt kitapintható. Rajzai pedig revelációk, a kis ceruza-rajzok a nagyobbméretű xeroxok dimenzióiban önálló művek, de egyben sejtetik egy még újabb plasztikai világ megszületését. Pályájára már nagyon kell figyelnünk.

Ne lepődjenek meg e kiállításon. Műhelybe lépnek, ahol a "belső utak" kivetülései - néha esetlegesen - jelennek meg. Hála Attalai Gábornak, aki mindezt, mint rendező alaposan végiggondolta . . .

G. P. és G. P., két tanár, két művész. Apa és fia - két szuverén alkotó.

dr. Feledy Balázs

